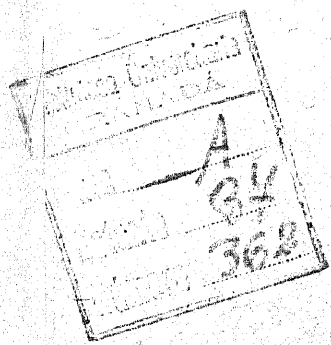


4
3-206



Monta del guano de Chiriquí de la Pampa de
Zeno y familia a la comarca Puna de Zúñiga de la
Casuarina y Condeguá =

Capp

Primera parte de la Pampa Capp de la P
360 00 y de la comarca de la Puna de Zúñiga
de la Puna por el valle de la Puna de Zúñiga
y de la comarca de la Puna de Zúñiga
de la Puna de Zúñiga de la Puna de Zúñiga
de la Puna de Zúñiga de la Puna de Zúñiga
de la Puna de Zúñiga de la Puna de Zúñiga



R. 13048

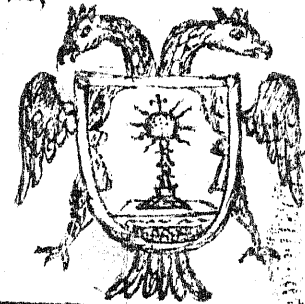
CATECHISMVS

Historiale, seu recopilatio florum
exemplorum,

Tam ex sacra Scriptura, quam ex
Autoribus varijs collectorum
ad Catechismi explicationem, et
aliarum rerum valde utili-
um elucidandam.

OPVS

Parochis, et concionatoribus utilissim⁹.



Anno Domini. M.D.LXXX.

INDEX TITVLORVM, ET EXEMPLORVM, huius libri.

De septem Ecclesie Catholice Sacramentis.

Tit. I. De Sacramento Baptismi.

Exemplum. I. Radobus Rex Frisia a baptisimi susceptione

resiliens in Paganismo moritur.

ii. Curina monetur in visione ut baptizari se curet.

iii. Pueri Cathecumeno defuncto meritis S. Stephani vita redditur ut baptizetur.

iv. De infante per puerum sub mortem baptizato.

v. Baptismo iniicitur paganus cum uxore, nocturna visione monitus.

vi. Adolescentem baptizandum, quibus potest artibus demon conatur impedire ne baptizetur.

vii. Quanto baptisimi suscipiendi desiderio arserit puella Hebraea.

viii. Ardens pueri baptisimi suscipiendi studium.

Tit. II. De materia Baptismi, que est omnis aqua naturalis.

Exemplum. I. Fons aquae miraculo erumpit e saxo ad baptisimum ministrandum.

ii. Aqua ad baptizandum spontaneum exhibet ministerium.

iii. Baptismus arena datus, aqua deficiente, postea vera aqua confertur.

iv. Viriute consecrationis baptismalis aqua demon expellitur.

v. Quomodo baptismalis aqua purgat animam a peccato.

vi. De Basilio, et Eubulo in Iordane baptizatis.

Tit. III. De Forma Baptismi.

Exemplum. I. Baptizatus Ariano, qui baptismi formam vitabat, aqua evanescit.

ii. Baptismo Deuterij Episcopi Ariani, quod formam mutaret, aqua evanuit.

iii. Anthataris Rex diuinitus punitur, quod prohibuisset

parvum.

INDEX.

- superposito eius capiti vasculo S. Euchar. continentis,
 perfecta reddidi sanitati, 165.
 ii. Matronam nobilem Eucharistia virtute inspectante
 omni populo à damone liberat D. Bernardus, ibid.
 iii. De damone è corpore Emergumena presentia corporis
 Christi deturbato, 167.
 iv. Ad molestias demonum propellendas infidias valet com-
 munitio, ibid.
 v. Gratiam Dei habentibus antidotum est Eucharistia
 percepto aduersus demonis, 168.
 vi. De virgine, que porrecta Eucharistia, etiam à malo,
 quod demon afferebat, est liberata, 169.
 vii. Ad remissionem peccatorum & consolationem magis
 corpus Communi sumit Theophilus, 170.
 viii. Miram dulcedinem in sumptione Eucharistia perci-
 pit Boarus eques, ibid.
 ix. Alteri prodest, pro quo sumitur Eucharistia, 171.
 x. Virtute sumpte Eucharistia conciliantur inimici, ibid.
 xi. De unione Christi & hominis Christiani inter se per
 sacra Eucharistia perceptionem, 172.
 xii. De anima è purgatorio erepta per Eucharistia ab
 alio sumptam, ibid.
 xiii. Eucharistia sumpta mirè compungitur initio sue
 conversionis Liduina virgo admiranda, ibid.
 xiv. Manducans Christum in Eucharistia transformatur
 in ipsum, 173.
 xv. Ut sacra Eucharistia virtute auerentur fideles ad for-
 titer tolerandam ipsorum rabiam, ibid.
 xvi. De mira cuiusdam patientia frequenti Eucharistia
 sumptione comparata, 174.
 xvii. De alio admirabili eiusdem Sacramenti in muliere
 effectu, ibid.
 xviii. Qui ex hac vita migrant sacra synaxi pure muni-
 ti, ab Angelis deducantur, propter recreantiam sacra-
 menti, 177.
 Tit. X. De miris effectibus corporalibus
 Eucharistia sumptæ, 177.
 EXEM. I. Liberalis corporis & sanguinis Christi ho-
 mini alimonia sustentabatur, ibid.
 ii. Senerus Abbas Dominico die spirituali & corporali ci-
 bo refectus per integram hebdomadam nihil sume-
 bat, 178.

INDEX.

- iii. Lud. Pius Imp. 40. dies absque alio cibo sacra communione nutritus, *ibid.*
 iv. Eucharistia sola annos quindecim sustentatus est quidam Eremita, *ibid.*
 v. De puella, quæ à sumptu Eucharistia ad biennium ieiunavit, *ibid.*
 vi. Eucharistia sola diu sustentatur S. Ebrulphus, 179.
 vii. Eucharistia sola aliquandiu vixit Maria Ogniacensis, *ibid.*
 viii. Sola Eucharistia diutissime sustentata est Catharina Senensis, *ibid.*
 ix. Felix virgo Itala diu sacra Eucharistia sine alio cibo nutrita, 180.
 x. Aliud eiusdem argumenti exemplum, *ibid.*

Altera Pars

Tit. X. De varijs alijs effectibus corpora-
 libus Eucharistia, *ibid.*

- EXEMP. I. De patre S. Gregorij Nazianzeni, qui in die sancto Pascha ab incurabili morbo sancta Eucharistia sumptione fuit liberatus, *ibid.*
 ii. Mater Gregorij Nazianzeni panibus benedictis & consignatis à filio sacrificante spiritualiter nutrita convalescit, 181.
 iii. De Gorgonia ad S. Eucharistiam orante à membrorum omnium dissolutione, ac gravissimis cruciatibus, quibus angebatur, sanata, *ibid.*
 iv. Per sacram synaxim impetrat Catharina Senensis adolescenti sanitatem corporis, 182.
 v. Corpus Dominicum ori muti impositum lingua usum illi restituit, 184.
 vi. Georgius Cappadox ligatus sumptione Eucharistia à catenis soluitur, *ibid.*
 vii. Satyrus S. Ambrosij frater Eucharistiam collo appensam habens incolumis in naufragio servatur, 185.
 viii. Vt Maximianus Epif. Siracusanus à periculo maris sacra Euch. sumptione sit preservatus, *ibid.*
 ix. Ad sedandam maris tempestatem Eucharistiam ad collum ferre solebat Sanctus Byrianus, 186.
 x. De puero Iudæo ab incendio virtute Eucharistia servato, 187.
 xi. De puella nobili Louanienfi varijs agitata doloribus, ad venerabile Sacramentum Bruxellis pristina valetudinis

INDEX.

- dini restituta, 188.
 xii. Catholicus vir cum aliquot hæreticis suspensus, sed confessus, & sacra Eucharistia refectus à morte solus liberatur, 190.
 xiii. Baptismate carentibus pueris vita reddita per Eucharistiam, *ibid.*
 xiv. Pueri defuncti corpus terra continere non potuit, nisi adhibito Christi Domini corpore, 191.
 xv. Pyxis lignea, in qua asseruabatur corpus Christi, incendio circumquaque saeuente, intacta permansit, 192.
 xvi. De Saracenis ab obsidione Assisensi corporis Domini presentia ablegatis, 193.
 xvii. De puero mortuo & sepulto virtute sacrosancti sanguinis Christi vita restituta, & baptizato, *ibid.*
- Tit. XI. De ijs qui indignè communicant. 194.
 EXEMP. I. Eucharistiam exhorruit infans, qui gustauerat libamina idolorum, *ibid.*
 ii. Aliud miraculum ex eodem Cypriano, 195.
 iii. Aliud item miraculum ex eodem, *ibid.*
 iv. Lotharius Rex ob communionem malè sumptam morte opprimitur, *ibid.*
 v. Eucharistia sumentis foemina Macedoniana obdurefcit in lapidem, 197.
 vi. Sacra communionis non est capax qui nondum est baptizatus, 198.
 vii. Indignè communicans Eucharistiam deglutire non potest, *ibid.*
 viii. Excommunicationis vinculo irretitus, licet à peccatis absolutus, communionis particeps fieri non potest, 199.
 ix. Henricus Imperator Sacramento Communionis sacra abuti veretur, 200.
 x. Eucharistiam indignè percipiens diuinam sentit ultionem, 203.
 xi. Diuinitus castigatur Iudæus volens mala intentione corpus Domini suscipere, *ibid.*
 xii. Horrenda visio in indignè communicantem, 204.

INDEX.

Tit. XII. Militibus fumendam esse Eucharistiam ante congressum cum hoste, 204.

- EXEMP. I. Otto Germanorum Rex contra Ungaros congressurus sacra communione cum suis communitur & vincit, *ibid.*
 ij. Saraceni diuinitus superantur à militibus sacro viatico communitis, 206.
 iij. Milites suos Henr. 9. Imp. ante pralium Eucharistia premunire solebat, & Sanctos tutelares invocare, 207.
 iiii. Guillem Northman. Comes contra Haraldum dimicaturus sacra Euchar. vult suos premuniri & victor euadit, *ibid.*
 v. Milites belli sacri communicabant de corpore Christi Domini Ierusalem oppugnaturi, 208.
 vi. Vi Constantius Constantini filius milites suos hortatus sit ad percipienda sacra mysteria ante certamen contra Magnentium, *ibid.*
 vii. Angli cum Gallis pugnaturo ad confessionem & communionem recurrunt, & victores fiunt, 209.
 viii. Neapolitani rebus diuinitus armati Saracenos Italiam denuò tentantes superant, 210.

Tit. XIII. A quibuslibet Christianis sub mortem sacrum viaticum esse fumendum, 211.

- EXEMP. I. Deipera virgo ad calum migratura sacram à filio percipit communionem, *ibid.*
 ij. B. Magdalena hinc migratura Eucharistia sacramento muniri voluit, *ibid.*
 iij. S. Maria Aegyptiaca ante obitum sacram sumit Eucharistiam, *ibid.*
 iiii. Serapion lapsus, sed peccitens, non potest mori nisi sumpta Eucharistia, *ibid.*
 v. Viaticum ab Honorato sumit D. Ambrosius ad felicitatem vitam profecturus, 213.
 vi. Diuo Ioanni Chrysofomo Archiep. Constantinopolitano morituro Petrus & Ioannes Apost. cibum caelestem ministrant, 213.
 vii. Quanta animi & corporis demissione viaticum sumpsit B. Hieronymus vitam acturus, 214.
 viii. Adolescentem moribundum ad viaticum prius suscipiens

INDEX.

- frigidum mouent Apostoli Petrus & Paulus, 214.
 ix. Lucianus martyr iam moriturus, immolato in carcere super pectore sacrificio, communicat, alioq; ad id hortatur, 216.
 x. Viaticum ad vitam aeternam sibi conferri petit D. Thomas Aquinas mori vicinus, *ibid.*
 xi. Qua intentione fumenda sit Eucharistia in fine vitæ, 217.
 xii. Otto Germanorum Rex moriens communicat, *ibid.*
 xiii. Eucharistia sacramento sub mortem muniri cepit Ludovicus Crassus Francorum Rex, 218.
 xiiii. Corpus Domini flexis genibus sumit Dauid Rex Scotorum moriturus, 218.
 xv. S. Lucia martyrio iam pressa sacram percipit communionem, *ibid.*
 xvi. Quid morituro faciendum, cum sacram synaxin percipere nequit, 219.
 xvii. Supplicio afficiendi sacro etiam viatico saginandi, 219.
 xviii. S. Nicolaus Tolentinas viaticum aduersus hostes sub mortem sibi admissurari optat, 220.
 xix. Philippus desperata vita communionem sacram percipit, *ibid.*
 xx. De milite, qui mori non potuit, nisi percepta prius corporis Christi communiõne, *ibid.*
 xxi. De ingenti adolescentis Indi post acceptam communionem ad vitam beatam desiderio, 221.

Tit. XIV. De sacra communione sub altera tantum specie, Exemp. ex S. Scrip.

- EXEMP. I. Miraculo declaratur, quod usus calicis nõ sit laicis necessarius in communione, *ibid.*
 ij. Corpus Domini sub specie panis olim à Christianis sumptum, ne quidem se ab indignis tangi sinit, 223.
 iij. Sub vna specie panis scilicet, communicauit olim Simeones, *ibid.*
 iiii. Tempore Diui Bernardi dabatur etiam communiõ apud altare sub vna dumtaxat specie, 224.

Tit. XV. De preparatione ad Communionem.

- EXEMP. I. Adolescens impura vita conscientia sacram Eucharistiam deglutire non potest, 225.
 ii. De poena communicandi post confessionem siãe factã, 226.
 iii. An



INDEX.

- iii. *Ante Eucharistia sumptionem agenda poenitentia,*
227.
- iv. *Ad sacram communionem ut se parabat S. Margareta Hungarica,* 228.
- v. *Christianus sit, necesse est, is, qui vult sacra cōmunionis particeps esse,* 229.
- vi. *Eucharistiam cum turpibus cogitationibus haud esse sumendam,* *ibid.*
- vii. *Sacram Eucharistiam qui volebat olim percipere in Hispania, debebat symbolum prius recitare,* 230.
- viii. *Communicatario propositum adesse debet abstinendi à peccato in posterum,* *ibid.*
- Tit. XVI. Quibus neganda sit communicatio,** 231.
- EXEMP. I.** *Diuinitus castigatur Iudaeus volens mala intentione Corpus Domini suscipere,* *ibid.*
- ii. *Christianis palam inobedientibus haud dandam esse communionem,* 232.
- iii. *Mulier haeretica simulans se velle communicare, panem vulgarem loco Eucharistia ex compositio sumit, sed eundem in lapidem conuersum pensit,* 235.
- iv. *Non baptizatis negandam esse communionem,* 236.
- v. *Paruulis ante annum discretionis sacra Eucharistia non est administranda,* 237.
- vi. *Eucharistia Sacramentum per Iudicem condemnato non esse denegandum,* 238.
- vii. *Excommunicatos non esse capaces recipienda sacra Eucharistia,* *ibid.*
- viii. *Matricidis Eucharistia sacra quando ministranda,* 239.
- Tit. XVII. De frequenti Communione,** 239.
- EXEMP. I.** *De muliere in equam versa, quod diu à communionis perceptione abstinisset,* *ibid.*
- ii. *Eorum nomina, qui ad sacram synaxim conueniunt, libro vita inscribuntur,* 241.
- iii. *Elzearius Comes frequenter percipit Domini corporis sacramentum,* *ibid.*
- iv. *Impius quidam irridens frequentem communionem qua ratione sit conuersus,* 242.
- x. *Ad frequentem communionem Constantinopolitanos exci-*

INDEX.

- excitat S. Euphemia,* *ibid.*
- vi. *De Ludonico Imperatore, qui diuturno morbo affectus quotidie communicabat,* *ibid.*
- vii. *De sacrosancta Eucharistia perceptione non modo à monachis & sacerdotibus, sed etiam à secularibus frequentenda,* 243.
- viii. *Melius esse Eucharistiam ex charitate percipere, quam ex humilitate omittere,* 244.
- ix. *Suauiter à Domino reprehenditur virgo quadam, qua sorores à frequenti communiōe deterrebat,* 245.
- x. *Abbatissa negans S. Lutgardi communionem, in promptu castigatur,* *ibid.*
- xi. *De sacra Communiōe à Catarina Senensi frequenter suscepta,* 246.
- xii. *Saepe Eucharistiam percipiebat S. Christina virgo mirabilis in Hispania,* *ibid.*
- xiii. *De cogendis aliquando monachis ad frequentem cōmunionem,* 247.
- xiv. *Quod frequens Eucharistia sumptio plurimum conducat ad consequendam vitam Christiana perfectionem,* *ibid.*
- Tit. XVIII. De Communiōe spiritali, eiusque suscipiendae desiderio,** 248.
- EXEMP. I.** *Cuidam communicandi desiderio laboranti, nec valenti, hostia sacra diuinitus defertur,* *ibid.*
- ii. *Catarina Senensi communicandi desiderio flagranti diuinitus adfertur particula oblatae sacrificij,* 249.
- iii. *Laurentius Iustinianus in Missa abstractus virgini absentis communicare optanti Eucharistiam ministrat,* 250.
- iv. *Mirabile Catarina Senensis communionis sacra desiderium, & effectus mirabilior,* *ibid.*
- v. *Moribunda Eucharistiam desideranti & habere non valenti caelitus à B. Francisco defertur,* *ibid.*
- vi. *S. Mechthildis affligitur ex eo quod à diuinis suspensa priuata sit communiōe, sed ibi Christus eam consolatur,* 251.

INDEX.

- Tit. XIX. De Eucharistia in Ecclesijs as-
seruata, 252.
- EXEMP. I. Olim in columba aurea asseruabatur sacra
Eucharistia, ibid.
- ii. Ad confusionem Seuerianorum miraculum fit in com-
munionem asseruata, 253.
- iii. Eucharistiam sacram seruare, & ad collum suspensam
ferre solebat S. Ryrinus, 254.
- iv. Vtriusq; sacra Eucharistia species olim in loco secretiora
tempus seruabatur, 255.
- v. Hereticos Acephalos olim etiam conseruasse Eucharis-
tiam, ibid.
- vi. Miraculum circa corpus Domini in arca communio-
nis causa reseruatum, ibid.
- vii. Ad altare, in quo asseruabatur Eucharistia, procum-
bit Gorgonia petiura sanitatem, 256.
- viii. De viatico in pyxide pro decedentibus reseruado, 257.
- ix. Eucharistia precipitur asseruari in altari, sed non in-
tra imagines, ibid.
- Tit. XX. De Eucharistia in supplicatione
honorifice deportata, 258.
- EXEMP. I. Pius v. sacrosanctum Christi corpus in sup-
plicatione ipsomet, licet ager, pedes circumfert, ibid.
- ii. Carolus V. Imperator religiosissimus supplicationem, in
qua venerabile sacramentum gestabatur, sua suorum-
que Principum presentia honorat, ibid.
- iii. Ob impiorum risum & subsannationem haud absti-
nendum a circumgeffatione venerabilis Sacramenti in
processione, 259.
- iv. Miraculum circa cereos in honorem venerabilis Sa-
cramenti in processione deportatos, 260.
- Tit. XXI. De caelestibus sacrae commu-
nionis ministris, 261.
- EXEMP. I. Christus Dominus Angelorum turba comi-
tatus communionem dat S. Dionysio Areopagita, ibid.
- ii. Christus Dominus sacram corpus sui Eucharistiam
suis ipse manibus porrexit S. Honorato, ibid.
- iii. Eucharistiam dedit Angelus Marco monacho, 262.
- iv. Ouzprios singulis Dominicis sacram synaxim ab An-
gelo percipit, ibid.
- v. De Maiora piscopo, cui Angelus ter venerabile Sacra-

mentum

INDEX.

- mentum administravit, ibid.
- vi. Diuo Bonauenura sacra administratur Eucharistia
per Angelum, 263.
- vii. De muliere, qua communionem ab Angelo percipit,
ibid.
- viii. Columba Secundo militi communicato sacramen-
tum deferi, ibid.
- ix. D. Thomas Apostolus iam diu beatus dignis sacra
prabet communionem, 264.
- x. Stanislaus Koska religiosus Societatis Iesu, ex Angelo-
rum manibus, S. Barbara assistente, S. percipit Eucha-
ristiam, ibid.
- Tit. XXII. De Missae sacrificio in gene-
re, 265.
- EXEMP. I. Praclarum D. Andrea Apost. testimonium
de veritate sacrificij Missae, & corporis Christi in Eu-
charistia, ibid.
- ii. De miraculo, quod contigit S. Wulfranno in mari sa-
cris operanti, 266.
- iii. Constantinus Imp. Missam in castris celebrari cura-
bat, 267.
- iv. Sanctus Barlaam olim in suo hospittio Missam celebra-
bat, alijsq; sacram synaxin porregebat, ibid.
- v. Diaconorum manibus pro altari ad celebrandum vitur
Theoderetus, 268.
- vi. Admirandis signis diuinitus ostenditur S. Spiritus in
Missae sacrificio presentia, ibid.
- vii. Missae sacrificium dignè, decenterq; oblatum Deo esse
valde gratum, 269.
- viii. Dextera manus diuinitus apparens cum S. Vdalrico
Ep. sacramenta sanctificare conspicitur, ibid.
- Tit. XXIII. De Missis priuatis, 270.
- EXEMP. I. Missas celebrat priuatas S. Apollinaris S.
Petri Apostoli discipulus, ibid.
- ii. Diuus Ambrosius Archiep. Mediolan. rem sacram in
loco priuato facit cum miraculo, 271.
- iii. In adibus priuatis non posse fieri sacra mysteria absq;
Antistitis licentia, ibid.
- iv. Celebrans in domo, aut praedio suburbano sine Cleri-
ci, dominium amittit, & ecclesia applicatur, 272.

Tit.

INDEX.

- Tit. XXIV. De missa frequenter celebranda, 273.
- EXEM. I. Missas celebrare etiam graui infirmitate detentus non cessat D. Gregorius Papa, *ibid.*
- ii. D. Ambrosius quotidie celebrare solebat, *ibid.*
- iii. Quomodo Gudualus Archiep. assidue Missa sacrificium obtulerit, & ei sacrificanti angeli apparuerint. 274.
- iv. De Cassio Naruensi Episcopo, qui singulis diebus mysteria sacra pertractabat, *ibid.*
- v. D. Thomas Aquinas Missa sacrificium offerre quotidie, & aliud postea eodem die audire solebat, 276.
- vi. S. Laurentius Iustinian. Venetiarum Patriarcha etiam frequenter solebat celebrare, 277.
- Tit. XXV. De beneficijs & affectibus varijs sacrosancti sacrificij Missæ in uiuentium gratiam. *ibid.*
- EXEM. I. De pradio ab infestatione malignorum spirituum per oblationem sacrificij corporis Christi liberato, *ibid.*
- ii. De quodam, cuius vincula soluebantur, quoties pro anima eius absolutione ab eius coniuge oblata fuissent hostia, 278.
- iii. De Baracanauta per salutarem hostiam SS. Eucharistia liberato à naufragio, *ibid.*
- iv. Virtute sacrificij Missa vincula captiui lunna soluntur, 279.
- v. De captiui Missa oblatione saepe vinculis soluto, 281.
- vi. De illo, qui terra obrutus per sacrificia & orationes Ecclesia ab Angelo pascebatur, 282.
- vii. A diutini morbi molestia curatur Princeps Anglus virtute Missa ab Anselmo celebrata, 284.
- viii. Missa sacrificio sanatur febricitans, & simul oculis dolore laborans, 285.
- ix. Missa sacrificio triginta agri mirabiliter curantur, *ibid.*
- x. De puero clauo à S. Launomanio abbate sacrificio Missa pristina valetudini reddito, 286.
- xi. Missa sacrificio impeditur Robertus Gallorum Rex, quo minus possit inuadere castrum, *ibid.*
- xii. Missa sacrificio mulier à demonio liberatur, 288
- xiii. De

INDEX.

- xiii. De muliere maleficio affecta virtute Missa pro ea à Petro Tarentasio Abb. celebrata liberata, 289.
- xiv. De tribus cactis, quibus tempore sacrificij Missa, & sancti Martini ope lumen restitutum est, 290.
- xv. Sacr. Missa oblatione immensa locustarum multitudo interimitur, 291.
- xvi. De adolescente ad restim ferè pedactio auditione tam men Missa, ex carcere libertate donato, *ibid.*
- xvii. Missa celebrata in honorem S. Sigismundi Regis saepe liberat frigoriticos sine quartanarios, 292.
- Tit. XXVI. Missæ sacrificium etiam defunctis in purgatorio detentis prodesse, *ibid.*
- EXEM. I. De Fratre Bertrando apparitione defuncti deterrito ob neglectum pro defunctis sacrum, 293.
- ii. Per sacra hostia oblationem à Centumcellensi presbytero factam inuatur anima in purgatorio detenta, *ibid.*
- iii. Iustus monachus sacrificijs triginta Missarum à poenis purgatorijs liberatur, 294.
- iv. Quantum Missa sacrificium prosit animabus in Purgatorio detentis, 296.
- v. Visum de defunctis in Missa ad pacem currentibus, 298.
- vi. Ob neglectas Missas in locis purgatorijs detinetur anima religiosi defuncti, *ibid.*
- vii. Sacrificio Missa S. Malachia soror è locis purgatorijs fit libera, 199.
- viii. Diuus Thomas Aquinas sacrificio Missa sororem à purgatorio liberat, 300.
- Tit. XXVII. De pijs sacrificij Missæ ministris. *ibid.*
- EXEM. I. De pio S. Thoma Herfordienfis Ep. in celebrando erga Christum passim affectu, *ibid.*
- ii. Nicolaus iii. Pontifex Max. Missam lacrymans celebrabat, *ibid.*
- iii. Ad rem sacram faciendam quomodo se preparabat Cardinalis Hofius, 301.
- iv. Quanta cordis compunctione & lacrymarum profusione sacrum faciebat Cuthbertus, *ibid.*
- v. Francisci Borgia pietas in Missa, 302.
- vi. De ardore Francisci Xauerij tempore sacrificij Missa, *ibid.*

INDEX.

- iii. *Divina mysteria haud temerè esse pertractanda*, 303.
Tit. XXVIII. De impijs sacrificij Missæ ministris. 303.
EXEM. I. De quodam sacerdote indignè celebrante, cui serid corpus Dominicum communicare volèti fuit ablatum, *ibid.*
 ii. De sacrosancta Eucharistia refugiente manus adultèri, 306.
 iii. De ultione diuina in Sacerdotem diuina ministeria temerè tractantem, 307.
 iv. Cancro affigitur sacerdos luxuriosus, indignè communicans, *ibid.*
 v. Sacerdos diuina indignè tractans mysteria, quo miraculo ad correctiorem vitam reductus sit, 308.
 vi. Episcopi Argentimensis lenitatem in Missa sacrificio vltio diuina sequitur, 309.
 vii. De quodam sine ordinibus celebrante, cuius manus sacer ignis deuorant, *ibid.*
 viii. Quidam sine ordinibus celebrans videt Crucifixum lacrymantem, 310.
 ix. Matrona quadam dubia de valore Missæ per ignarum aut indignum sacerdotem celebrata, miraculo confirmatur, *ibid.*
 x. Propter peccata Diaconi retardatur tempore Missæ descensus Spiritus sancti, 311.
 xi. Aliud eiusdem rei exemplum, *ibid.*
 xii. Propter impietate Diaconi latet in Missa D. I. Chrysostrami descensus Spiritus sancti, 312.
Tit. XXIX. De sacrificij Missæ contemptoribus, 312.
EXEM. I. De Michaelis Imperatoris diuina mysteria per ludibrium representantis funesto interitu, *ibid.*
 ii. De quibusdam laicis Missa sacrificium per ludibrium celebrantibus, eorumq; diuina ultione, 313.
 iii. De insigni miraculo, quod pueris Apamiansibus contigit, qui rursi verba consecrationis protulerunt, 314.
 iv. De funesto interitu cuiusdam heretici contumeliosi in tremendum missa sacrificium, 316.
 v. De præcone Euangelico in Ecclesia Catholice caremonia, & eleuationem SS. Eucharistia contumelioso, eiusq; diuina ultione, *ibid.*
 vi. De

INDEX.

- vi. De vindicta diuinitus irrogata cuidam Lutheranis fœdè se gerenti in tremenda Missa mysteria, *ibid.*
 vii. De ultione diuina in militem loci sacri, ubi Missa fiebat, profanatorem, 317.
 viii. Prohibentur laici sacrosanctam Eucharistiam administrare, *ibid.*

Tit. XXX. De Angelis tremendo sacrificio adstantibus *ibid.*

- EXEM. I.** Tempore sacrificij Missæ præsens est Angelorum multitudo magna, *ibid.*
 ii. Christum in Eucharistia adorant Angeli, 318.
 iii. Diuinis adstant mysterijs Angeli splendidissimis, & vestibus amicti, 319.
 iv. S. Euthymius vidit sæpe Angelorum turbam unà secum Deo sacrificantem, *ibid.*
 v. De quodam Abbate simplice, qui cum Sacramentum offerret, Angelos videbat, & cur ab iis monitus, 320.

Tit. XXXI. Vt Angeli sancti sacerdoti celebranti aliquando ministrent, 321.

- EXEM. I.** S. Osualdo Epi. sacrificanti adest Angelus, eius ministrat, *ibid.*
 ii. Diuo Gregorio Magno sacris operam nauanti respondent sancti Angeli, 322.
 iii. Angelus Domini Proculo Ep. sacris operam danti optulatur, *ibid.*
 iv. Angeli laudant Deum unà cum S. Gudunaldo mysteria diuina tractante, *ibid.*
 v. F. Ioanni Parmensi Franciscano sacra mysteria peragenti ministrat Angelus, 323.

Tit. XXXII. De Missa piè & frequenter audienda, 323.

- EXEM. I.** Quam sit vtilis & summè expediens rem sacram sæpius deuote frequentare, *ibid.*
 ii. Aulicus adolescens supplicio ignis innocenter afficiendus, audiendo sacrum liberatur, 325.
 iii. De pietate Alphonsi Regis in rem sacram aliasq; res diuinas, *ibid.*
 iv. Comes Castella visus est in pugna vexillum prostrauisse, & solus victoriam contra Maurus obtinisse, cum ia-

INDEX.

- men in ecclesia plures Missas audiret, 326.
 v. Quam sit sanctum & meritorium quotidie Missam audire, 327.
 vi. Eques nobilis, qui Missa intererat, videtur in torneamento pugnare, & vincere, 328.
 vii. Elzeary Comitis familia Missam quotidie audire cogitur, ibid.
 viii. Pietas & religio VVenceslai Regis erga sacrificium Missa, ibid.
 ix. Stanislaus Hostus lecto licet affixus, exurgebat tamen, ut sacrum flexis genibus in loco designato audiret, ibid.
 x. Sacrum quotidie audiendum, nec facile interrumpendum, Thoma Mori exemplo docemur, 329.
 xi. B. Elizabeth cum maxima sui ipsius abiectione Missa sacrificio interesse solebat, ibid.
 xii. Gur Symbolū Constantinopolitan in Ecclesiis Catholicorum post Euangelium in Missa canitur, 330.
 xiii. Ut soliti sint olim Poloni gladium distringere, dum recitaretur Euangelium in Missa, ibi l.
 xiv. De silentio tempore Missa ad assistantibus seruando, ibid.
 Tit. XXXIII. De Ministro Sacerdotis in Missa, 331.
 EXEM. I. S. Iacobus Apostolus Stephano ministrante Eucharistiam conficere solebat, ibid.
 ii. Diuus Thomas sacro suo peracto alterius etiam Missa saepe ministrabat, 332.
 iii. Hermanus quidam iam senex Missa discit ministrare, ibid.
 iv. Quanti sit meriti & pramij libenter sacro ministrare, 333.
 v. Aliud eiusdem argumenti exemplum, ibid.
 vi. Item aliud, ibid.
 vii. De his qui non libenter Missa inseruiunt, ibid.
 Tit. XXXIV. De sacris vestibus sacerdotalibus, Exemp. ex S. Script. 334.
 EXEM. I. De S. Presule Bonito, qui à B. Virgine ad sacra operandum inuitatur, & ab eadem sacra veste donatur, ibid.
 ii. Vestium sacerdotalium, quarum usus est in Missa, contactu pellitur demon, 335.
 iii. Pp.

INDEX.

- iii. Vestibus sacris qua reuerentia competat, 336.
 iv. Vestes sacras & vasa sacra non posse pignorari, vel alienari, praterquam in redemptionem captiuorum, ibid.
 De Sacramento Pœnitentiæ.
 Tit. XXXV. De vsu & necessitate Pœnitentiæ, Exemp. ex S. Script. 337.
 EXEM. I. Confessionem generalem ab adolescentia peragit B. Eligius, 338.
 ii. S. Engelbertus Episcopus peccata ab ineunte ætate confitetur, ibid.
 iii. Pœnitentia motus Carolus Rex per preces S. Egidij scelerum suorum veniam consequitur, ibid.
 iv. Hospes S. Francisci, admonitione eius ad pœnitentiam & confessionem inductus, in mensa subito spiritus exhalauit, 339.
 v. De pœnitentia peccatoris nullo modo respuenda, 340.
 vi. Confessionis gratia mori non permittitur qui erat igne ferè consumptus, ibid.
 vii. De milite cultui B. Virginis addito, in bello interfecto, eius auxilio ad pœnitentiam reseruato, 341.
 viii. De muliere mortua vita restituta implenda pœnitentiæ causa, 342.
 Tit. XXXVI. Pœnitentiam non esse prorogandam. 343.
 EXEM. I. Cum salutis dispendio vita emendationem procrastinat quidam miles, ibid.
 ii. De quodam, qui ad castigatiorem vitam reuerti differens, licet sæpius admonitus, vidit deputatum sibi pœnarum locum apud inferos, 345.
 iii. Adolescens vanitati adductus, ut respiceret sæpe monitus, tandem sine confessione moritur, 346.
 iv. Diuinitus monetur Indus, ut confiteatur, qui confiteri nimitum protrahabat, 347.
 v. De milite defuncto diu post mortem puniendo, ob dilatatam, dum viuaret, pœnitentiam, ibid.
 vi. Diues quidam nimio diuitiarum amore captus, sub mortem confiteri negligens miserè exspirat, 349.
 vii. De diuina vindicta in quosdam confessionis auricularis contemptores, vel potius dilatores, ibid.
 viii. De alijs confessionis neglectoribus diuinitus castigatis, 349.

INDEX.

- gatis, 358.
 ix. Non omnis ea poenitentia, qua ad mortem differitur, vera esse ac salutaris ostenditur, ibid.
 x. Poenitentiam in fine vita respuit monachus, qui demoni sese deuenerat, ibid.
Tit. XXXVI. De Contritione
I. part. Pœnit. 351.
EXEM. I. Dux quidam è vulnere moriturus, militibus, absente sacerdote, peccata sua detegit, magna cum spe venie. 352.
 ii. De muliere, qua vi contritionis in media concione obiit, ac reuixit, ut peccata confiteretur, ibid.
 iii. De quodam, qui vehementissimè contritus vitam cum morte commutauit. 353.
 iv. Vera poenitentia formam esse dolorem de commissis peccatis, cum firmo proposito abstinenti de cetero, hoc exemplo ostenditur, 354.
 v. De peccato homicidij per contritionem remisso, 354.
 vi. Victorinus deflens peccata sua audit ea sibi dimissa esse, 355.
 vii. De salutifera contritione Philippi Comitis Namurcensis, 357.
Tit. XXXVIII. De Confessione ij. parte Pœnitentiæ; & de eius integritate, alijsque conditionibus, 358.
EXEM. I. Ab initio Ecclesia secretam peccatorum confessionem in usu fuisse, ibid.
 ii. Dionysius Areop. Demophilum carpit, quod poenitentem absque absolutione remisisset, ibid.
 iii. De quodam, qui integrè confitens pie moritur, 359.
 iv. Vnicum incantationis peccatum in confessione omissum in extremis laboranti obijciunt demones, 360.
 v. Peccati mortiferi reticentia in confessione sacra Eucharistia perceptionem impedit, ibid.
 vi. De muliere defuncta, qua ut peccata confiteretur, meritis S. Francisci ad vitam redijt, 361.
 vii. Peccata, que voluntariè in confessione celantur, tandem aliquando summa confusione manifestabuntur, 362.
 viii. Petrus Fauerus Carthusianus post confessionem grauitè à dæmone tentatus, & desperationi proximus, à B. Vir-

INDEX.

- b. Virgine confirmatur. 363
 ix. De pena cuiusdam femina, ob peccatum pro pudore in confessione sacramenti aliè impiè occultatum. 365
 x. Iosbertus de Firmitate, cum sine intellectu loquela iaceret, precibus D. Bernardi obtinuit gratiam peccata sua cum dolore confitendi. 367
 xi. Ferdinandus quidam Hispanus cum peccatum reticisset, à dæmonibus comprehensus, & exanimatus, à P. Cornelio ad vitam reuocatur, & confessionem cum maximo dolore pertexit. 368
 xii. Subticens scilicet in confessione districto gladio in somnis terratur, & integrè confessus liberatur. 369
 xiii. De infelici morie puelle ob confessionum sapientis sacrilegè repetitam. 370
Tit. XXXIX. De fructu & vtilitate Confessionis sacramentalis. 371
EXEM. I. Per veram confessionem peccata latronis cuiusdam prorsus delentur. 371
 ij. Hereticus, candentis ferri combustionem passus, & ad supplicium damnatus est, qui dum peccata confitetur, manus ambusta sanatur. 371
 iij. De homine facinoroso desperato, qui à P. Leone ad spem reuocatur, & post confessionem omnibus angoribus liberatur. 372
 iiii. Tentatio gula confessione patefacta illico marcescit. 373
 v. De muliere ab iracundia morbo per confessionem liberata. 374
 vi. Indus quidam ebrietati deditus spectro horribili molli specie perterritus, & rite confessus meliorem ingreditur viuendi rationem. 374
 vii. & xomologesi facta immunis sit quidam ab insectationibus dæmonis 375
 viii. Per confessionem liberatur quidam à diutino languore & tristitia. 375
 ix. De milite cæco ab oculorum cecitate per confessionem liberato 376
 x. De Archidiacono Treuerensi confessionis pharmaco à febre liberato. 376
 xi. Negligens confessionem toties in morbum labitur, & confessus, toties liberatur. 377
 xii. Quomodo peccatum confessione deleatur, manifestò miraculo

INDEX.

miraculo visibiliter demonstratur.	378
z. De decem hereticis apud Argentinam examinatis & combustis, quorum unus dum esset per confessionem factus ac liberatus, per mulierem deceptus, rediit incendio damnatus est.	378
Tit. XL. De satisfactione tertia parte Pœnitentiæ.	380
EXEMP. I. Quanta pœnitentia in satisfactionem criminis sit Ottoni III. Imp. iniuncta.	380
ij. Pœnitentiâ iniunctâ pro homicidio non persolvens eandem homicidij labem incurrit	380
ij. De pœnitentiâ Theodosii Imperatoris ob eadem Theodosianensium à se factam	382
iv. Chilpericus Rex & Fredegundis Regina pœnitentes, & pro peccatis satisfaciens à tribulationibus liberantur.	384
v. De duxa pœnitentiâ cuiusdam Comitis Germaniæ.	385
vi. De homicidia ob peccati gravitatem ab Episcopo Romanæ pro pœnitentiâ petenda remisso	385
vij. De pœnitentiâ à Boleslao Rege in satisfactionem criminis fratricidij assumpta	386
vij. Pro criminis immanitate pœnitenti iniungitur à summo Pontifice pœnitentiâ.	387
ix. Quidam flagitiosissimus pro immanitate scelerum nolens confiteri, ex impositione levis satisfactionis conteritur paratus confiteri, & planè satisfacere.	388
Tit. XLI. De admirabili quorundam pœnitentiâ sponte assumpta, Exemp. ex S. script.	389
EXEMP. I. Admirabilis pœnitentiâ quorundam à I. Climaco narratur.	390
ij. Aliud eiusdem argumenti exemplum.	391
ij. De Moise monacho, qui post multa peccata magnam per se subiit pœnitentiâ	391
iv. Quomodo contrariis moribus contraria sint adhibenda medicamenta	392
v. Quas æliæ molestias perferat Olympius Abbas, ut liberetur à penis inferni	392
vi. Quomodo Petrus Episcopus seipsum pro admissio peccato castigavit	392
vij. De horribili septenni pœnitentiâ Auce Virginis ob	

INDEX.

arrogatum sibi Diaconi officium.	393
vij. Assumpta pœnitentiâ ad exhortationem b. Francisci, à multis calamitatibus liberatur populus.	394
Tit. XLII. De felici pœnitentium successu, Exemp. ex S. script.	395
EXEMP. I. Marcellinus Papa post pœnitentiâ assumptam ob commissum à se idololatriæ crimen, martyri efficitur.	396
ij. S. Bonifacius in pœnitentiâ sepeliendorum martyrum curam suscipit, ac propterea post multa tormenta martyrio coronatur.	396
iii. Per pœnitentiâ ultro susceptam consequitur Edmundus temperati animi gratiam.	397
iv. D. Martinus ad arma pœnitentiâ confugit, ut apud Valentinianum Imp. voti compos fiat.	397
v. De adolescente, qui pro peccatis pœnitentiâ agens vicit demones, gratiam Dei ac miraculorum donum promeruit.	398
Tit. XLIII. De Indulgentiis, Exemp. ex S. script.	400
EXEMP. I. Sylvester I. Papa vivis & defunctis suo tempore indulgentias concessit.	400
ii. Indulgentiâ à b. Greg. Magno adduntur Stationibus Romanis, & clavi S. Petri mittenda ad Necarodum Visigothorum Regem.	400
iii. De Indulgentiis in favorem animarum à purgatorio igne eruendarum à Paschali I. concessis, & de earum effectu	401
iv. S. Leo Papa III. ad instantiam Caroli Magni Imp. locis Deo dicatis Indulgentias confert.	401
v. Indulgentias particulares concessit suo tempore Sergii Papa I.	402
vi. Militibus Cruce signatis contra infideles euntibus plenaria à summis Pontificibus concessa fuerunt indulgentia.	402
vii. De Indulgentiis ab Urbano quarto concessis pro festo venerabilis Sacramenti	402
viii. De Indulgentiis b. Francisci Assisii diuinitus pro populo concessis.	403
ix. De Indulgentiis diuinitus in templo de Portiuncula b. Francisci Assisiani concessis.	404

INDEX.

- x. Indulgentia quantum valeant reuelatione cognouit S. Brigitta, & quod per eas, qui in charitate decedunt, soluantur à peccatis, & à pœnis. 406
- xi. Crucem olim suscipientes ad bellum sacrum plenariam accipiebant Indulgentiam. 408
- Tit. XLIV. De Confessionis ministro. 408
- EXEMP. I. Diuus Ambrosius, dum Confessiones exciperet, pœnitentium culpas deslere solebat. 408
- ii. Vt se gesserit S. Hugo Episc. erga pœnitentes. 409
- iii. Vt Confessarius pœnitentium peccata deslere debeat, & confessionis sigillum seruare teneatur. 409
- iu. Cur lacrymas effunderet F. Franciscus Brixienfis pœnitentium Confessiones excipiendo. 410
- v. Pœnitentes in Confessione non esse nimis acerbè vel immodestè reprehendendos. 410
- vi. Quia sensuum cautela & circumspectione mulierum confessiones sint excipiendæ. 411
- vii. Pannoſorum & agrorum confessiones equè atque aliorum esse audiendas. 412
- viii. Quàm iniquè suos absoluunt pœnitentes Lutherani. 412
- ix. Voluntas bona sufficit pœnitenti, si copiam Confessarij in necessitate non habuerit. 413
- Tit. XLV. De recidiuante, Exemp. ex S. Script. 414
- EXEMP. I. Vt non fiat reciduum, occasio fugienda est. 414
- ii. Ad vomitum reuersus pœnitens quidam mox lapsus domus opprimitur. 415
- iii. De decem hereticis per candens ferrum examinatis, & ob perinaciam excusis, vno dempto, qui tamen postea relapsus etiam excusis est. 415
- iu. De horrenda vindicta diuina in recidiuantem. 416
- v. Apta similitudine docetur, ad vitia neutiquam esse redendum. 417
- vi. Negligens agere gratias Domino Deo pro beneficio per confessionem accepto mox in eundem morbum relabatur. 418
- Tit. XLVI. De frequenti Confessione. 419
- EXEMP. I. Qualibet sexta feria peccata Sacrauenti constitetur pater S. Brigitta, eiusq; filius. 419
- ii. Feria

INDEX.

- ii. Feria quaque sexta admodum profuit Vlphoni Birgitta marito peccata confiteri. 419
- iii. Etiam propter leues culpas vitale est frequenter confiteri. 420
- iu. De sabbatina confessione patris Virginis Lydvuina. 420
- v. Frequens confessionis sacramentalis usus ubi, quando, & per quem primum restitutus. 420
- vi. Religiosus renuens crebro confiteri retrorsum abit. 421
- vii. De pœna Comitis ob frequentem confessionem neglectam. 421
- Tit. XLVII. De falsa seu simulata quorundam Pœnitentia, Exemp. ex S. Script. 422.
- EXEMP. I. Frustra agit pœnitentiam, qui non est, nec vult esse membrum Ecclesie Catholice. 422
- ii. Gosiuntina Regina Ariana simulat se esse Catholicam; tandem simulatio eius diuinitus detegitur. 423
- iii. Alexandri Imperatoris post b. Martinam susplicio affectam infructuosus labor. 423
- iu. Galerius Imperator graui ulcere pressus pœnitentiam agere cogitur, sed frustra. 424
- v. Maximianus fistula & vermibus perdomitus respicit, & in fauorem Christianorum scribit. 424
- vi. Maximinus postquam inauditis tormentis Christianos cruciasset, dum similibus à Deo punitur, tyrannidem suam confessus est, tamen non veram egit pœnitentiam. 425
- vii. Ferri candentis miraculo sicca deprehenditur cuiusdam pœnitentis confessio. 426
- Tit. XLVIII. De Scrupulis. 427
- EXEMP. I. Prudentis viri consilio acquiescens scrupulosus mox scrupulo liberatur. 427
- ii. Ignatius Loiola conscientia scrupulis stimulatus quæ ratione tandem liberatur. 427
- iii. Lutgardis Virgo scrupulis vexata quomodo per oblationem liberata. 430
- iu. Scrupulos interarum manere etiam in deuotiu usque ad finem vitæ. 431
- i 3 Tit.

INDEX.

Tit. XLIX. De quotidiano examine conscientie. 432

- EXEMP. I.** *Vt ad duplex examen quotidie faciendum nos hortetur S. Ephraim Syrus, vir sanctissimus.* 432
ii. Modum examinis etiam tradit S. Dorotheus. 433
iii. Idem tradit Dinus Bernardus. 435
iv. Codicillis seu libellis utebantur olim viri pii ad notandos quotidianos defectus. 433
v. Ad examen meridianum quibus rationibus exhortetur Monachos D. Bonaventura. 434
vi. B. P. N. Ignatius sedulus admodum erat in excutienda sapientia in dis conscientia. 434

De sacramento Extremæ Vnctionis. 435

Tit. L. De Extremæ Vnctionis sacramento non contemnendo vel negligendo. 435

- EXEMP. I.** *De sancto Reginaldo beati Dominici discipulo à b. Virgine sub mortem inuncto.* 435
ii. De Extrema Vnctione diuinitus b. Liduina administrata. 435
iii. S. Malachias Archiep. moriturus oleo sacro se inungi iubet. 436
iv. Extrema Vnctione munitur Elzearius Comes animam Deo redditurus. 437
v. Sacram Vnctionem petit sibi administrari tempestine Hedvigis Ducissa Polonia. 437
vi. Extremam Vnctionem propugnaculum esse aduersus diabolum. 438
vii. Luget Malachias Archiep. quod sine extrema Vnctione obierit nobilis quedam scemina. 438
viii. De Ruperto Rege, qui ob humanum timorem Vnctionem differens fere à demone sepeperatur. 440

Tit. LI. De effectu sacramenti extremæ Vnctionis. 440

- EXEMP. I.** *Maria Oegniacensis in perceptione extremæ Vnctionis ingenti consolatione afficitur.* 440
ii. Vnctionis extremæ alia præclara virtutes. 441
iii. Aeger mentis impositio oleo sacro inunctus valetudinem recuperat. 441
iv. Centum anni ignis purgatorii desinantur cuidam vesperum sacramentum extremæ Vnctionis. 441
 De

INDEX.

De Sacramento Ordinis. 442

Tit. LII. De Sacerdotij dignitate, & quantitate cum humilitate & reuerentia ea sit suscipienda. 442

- EXEMP. I.** *S. Ephraim Syrus à S. Basilio Magno presbyter ordinatur.* 442
ii. Rupertus diuinitus monetur, vt sacros ordines suscipiat. 443
iii. Abbas Isaac Ordinem sacerdotij fugiens, a fello indicante proditur. 444
iv. Baculum ab Angelo Dei recipit eremita in testimonium sacerdotij suscipiendi. 444
v. Pompeius Columna sacris initiari renuens à parente defuncto flagellatur. 445
vi. Beatus Franciscus Assisias cur sacerdotio decorari renuerit. 445
vii. In primitiis celebrandis non pompam seu apparatus magnum, sed humilitatē placere Deo & b. Virgini. 446
viii. Ordines sacros indignè suscipientes diuinitus puniuntur. 446
ix. De sacrilego ad sacros Ordines minimè promouendo. 448
x. Ordinem sacrum assumens Clericus inobediens mox à demone obsidetur. 449
xi. Bigamus offerens magnam oblationem pro necessitate pauperum non admittitur ad Ordines, tum propter bigamiam, tum propter speciem Simonie. 449

Tit. LIII. De sacramenti Ordinis administro, Exemp. ex S. script. 451

- EXEMP. I.** *Episcopus ab Episcopo ordinatur duobus aliis assistentibus.* 452
ii. De Antiocho orthodoxo, qui à Iouiano Episcopo Ariano consecrari noluit. 453
iii. Moyſes Saracenorum Episcopus ordinandus respuit Lucium Ariarium. 453
iv. De ordine sacerdotali olim etiam collato ab Episcopo per impositionem manuum. 454
v. De columba in ordinatione D. Chrysolomi eius capite insidere visa. 454
vi. De translatione Leonis Papa facta de impositione manuum. 455

INDEX.

- Tit. LIV. De ijs qui ad dignitatem Episcopalem diuinitus sunt electi. 456
- EXEMP. I. Amphilocheus ab Angelis Dei sacris initiatur & Episcopus ordinatur. 456
- ii. De Fabiano Papa signo columba diuinitus apparentis ad summum Pontificatum electo 457
- iii. Ioannes Angelus Cardinalis columba volitante futurus Pontifex indicatur, qui Paulus IV. dictus est. 457
- iu. Gregorius Pastoralem curam fugiens diuinitus manifestatur. 458
- v. In electione S. Remigij in Ep. Rhemensem signum diuinum apparet. 458
- vi. In electione alicuius ad dignitatem quid precipue spectandum. 460
- vii. De Eutychio Episc. Constantinopolitano diuinitus declarato. 460
- viii. De signo diuinitus demonstrato in electione S. Ambrosij Ep. Mediolan. 461
- ix. S. Vulstanus in Episcopatum diuino oraculo territus consentit. 462
- x. Athanasius diuinitus vocatur ad Episcopatum. 463

Tit. LV. De ijs qui vocati dignitates refugerunt ecclesiasticas. 464

- EXEMP. I. Fugit Roma Cardinalis Victor, ne Pontificiam dignitatem suscipere cogereur. 464
- ii. S. Ephram Syrus amentiam simulat, ne ad dignitatem Episcopalem promoueretur. 464
- iii. De Nilammone, qui potius deligit mori, quam fieri Episcopus. 465
- iu. S. Ammonius eremita aurem sibi praeacidit, ne fieret Episcopus. 465
- v. Goar vir sanctus insanabili morbo affici potius eligit, quam Episcopatum suscipere. 465
- vi. S. Fulgentius ne fiat Episcopus fugit, & latet, donec arbitratur praeuisum omnibus Ecclesijs, sed non effugit, & rapitur ad Episcopatum 466
- vii. Quam egre Antonianus Florentinus Archiepiscopatum suscepit. 467
- viii. Petrus consilium ante praelationem acceptandam, & illi acquiescens, non acceptando saluatur, alioquin damnandus. 467

INDEX.

Tit. LVI. Quibus sint praebenda ecclesiastica conferenda. 468

- EXEMP. I. Moses populi Israelitici Dux non filios proprios, sed alium ex alia familia ad Principatum promouet. 468
- ii. Celestinus Papa vix tenuit beneficium nepoti, etiam à Cardinalibus rogatus confert. 469
- iii. Clemens IV. nepotem dignitate ornare renuit, immo tribus beneficijs abunde dotatum duobus illum exuit. 469
- iu. Simile exemplum de Marcello Pontifice. 470
- v. Adriani VI. erga affines & propinquos modestia. 470
- vi. Ad beneficia Ecclesiastica cur non admiserit parentes S. Richardus Episcopus. 470
- Tit. LVII. Dignitates ecclesiasticae pretio neque conferenda, neque comparanda, Exemp. ex S. Script. 471
- EXEMP. I. Quam modeste sese habere debeat is qui ad supremam aliquam dignitatem eligitur. 471
- ii. De Paulino propter ambitionem in haesim lapsu. 471
- iii. Dignitatem Episcopalem non esse pretio comparandam. 472

- iu. Vindictam diuinam in se magnam experitur Henricus II. ob collatum à se iniuste Episcopatum. 472
- v. Quomodo Michael Scribearius intrusus sit à Longobardis in Eccles. Rauennat, & postea à subditis ignominiosè ciecus. 473
- vi. Quo modo duo presbyteri inbiantes Episcopatus fuerint puniti. 474

Tit. LVIII. De cura & functione Pastoralis.

475

- EXEMP. I. Humilitas & paupertas in pastore adificat. 475
- ii. Pastores fortiter pro suo grege stantes quo modo Deus defendit, & punit aduersarios. 476
- iii. Ut se gesserit in Episcopatu Eleutherius Tornacensium Episcopus. 477
- iu. Beatus Nestor Episcopus in cura gregis fortiter occubuit. 478
- v. S. Hugo Episc. Gratianopolitanus quibus modis depernatu populū sibi concredidit ad frugem reduxit. 478

INDEX.

- vi. Quo modo incuria pralatorum omnes corrumpantur ab hereticis, tanquam lapis interea vigilantibus in pernicione earum. 479
- Tit. LIX. De residentia Pastoralis. 480
- EXEMP. I. De pœnis ab Innoc. VI. constitutis pro Pralatis à grege sibi commisso sine causa absentibus. 480
- ii. Quare ratione motus sit Greg. XI. ad propriam residentiam redire. 480
- iii. Athanasius Patriarcha remittit Ecclesiasticos unquamque in sua. 481
- iv. Carpitur Abbas, quod ab officio diuino die solenni abesset. 482
- Tit. LX. De honore dignitati sacerdotali debito. 483
- EXEMP. I. Iaddo Pontifici Alexander Magnus propter Deum ipsum, cuius sacerdos erat, reuerentiâ exhibet. 483
- ii. De honore à Constantino Imp. Episcopis & sacerdotibus delato. 484
- iii. Valentianus Imp cogitur S. Martinum reuereri, sellâ diuinitus confagrante. 485
- iv. Quomodo b. Martinus dignitatem sacerdotalem Imperatoris protulerit. 486
- v. Quanta ueneratione Leo Imp. Danielem Stylitem sit profecutus. 487
- vi. Leontius Episcopus egregia animi magnitudine Episcopalem dignitatem etiam contra Imperatricem defendit, & ab Imperatore laudatur. 488
- vii. Qua occasione Totila sit ueneratus Cassium Episcopum Narnensem. 488
- viii. De cultu, quo Alaricus Rex prosequutus est Episcopos in Gallia. 489
- ix. Vi Casarium Episc. Arelatensem Rex Theodoricus uenerabatur. 489
- x. Diuus Franciscus plus honoris deserebat Sacerdoti, quam sancto è calo uenienti. 491
- xi. De Sacerdote malo etiam honorando ob ministerii dignitatem. 491
- xii. De legibus pro honore, immunitate, & annona sacerdotum à Constantino Magno conditis. 491
- xiii. Iustinianus Imperator quanti faciat sacerdotiū. 491
- Tit.

INDEX.

- Tit. LXI. Dignitate sacerdotali ornatos non esse iniuria aut molestia vlla afficiendos, Exemp. ex S. script. 492
- EXEMP. I. Subdiaconus Victori Papa venenum propinans in sacro calice, à demone corripitur. 492
- ii. Cincius Romanorum Prefectus Greg. VII. ab altari abspiciens morte subita perit. 493
- iii. De diuina ultione barbarorum tempore Iuliani Imp. in seruos Dei saluentium. 494
- iv. De Nantini Comitis ultione ob iniurias uiris Ecclesiasticis illata. ibid.
- v. De spoliatione S. Elphegi Archiep. Cantuariensis flamma calesii vindicata. 495
- vi. Gothis S. Maxentium ferire conantibus brachium obrigit. 496
- vii. Valentis Imp. cubicularius malè tractans Aphraasem orthodoxos in uera religione confirmantem, mente capitur, & feruentibus balnei aquis suffocatur. ibid.
- viii. De pœna puellis insitâ in honorantibus Iacobum Nisibitam. 497
- Tit. LXII. De calibatu seu castitate ecclesiastica, Exemp. ex S. script. 498
- EXEMP. I. Duxstanus loco Clericorum non seruantium castitatem substituit castos Religiosos, & factum diuinitus defenditur miraculo. 498
- ii. Etheluuoldus loco Canonorum cum sceminis conuersantium substituit Religiosos. 499
- iii. De castitate Episcopi Toletani miraculo insigni confirmata. 500
- iv. De Abbatis castimonia per ignem probata. ibid.
- v. Simplicii Episcopi cum uxore habitantis castitas manifesto prodigio declaratur. ibid.
- vi. Cur continentes tantum proficiantur Ecclesia. 500
- vii. Abissini suspiciunt in sacerdotibus Romana Ecclesia castimoniam. 502
- viii. Diaconos etiam debere seruare castitatem. ibid.
- Tit. LXIII. De uita honesta Clericorū. 503
- EXEMP. I. Frugalitas Pii I I. Pontificis. 503
- ii. Vita exemplaris Cardinalis Cesarini. ibid.
- iii. S. Caroli Borromei Cardinalis uictus, uesititus. ibid.
- iu. S. Nicolai Episcopi uita ratio. 504
- v. D.

INDEX.

- v. D. Augustini Episcopi vitus, vestitus, conuersatio. 505
 vi. Eximiarum quare cohabitacionem non admisit D. Augustinus, nec quidem germana sororis. 505
 vii. S. Andreae Carmelitani Episcopi vita austeritas. 506
 viii. Clerici timentes Deum, pijs, & charitate feruentes, etiam post longam exercitationem & aetatem semper in conuersatione debent esse prouidi. 506
 Tit. LXIV. De deprauatis quorundam Clericorum moribus. 507
 EXEMPLI. De Pappolo Episcopo ob scelera diuinitus castigato. 507
 ii. Impuritas sacerdotis, à cuius manu Angelus communi- cabat, quomodo sit detecta. 508
 iii. De concubinato in sacerdote à Deo subitanea morte punito. 509
 iiii. Impuritas Diaconi adstantis rebus diuinis miraculo deiegitur. 509
 v. De Clerico qui maluit obsequium Imperatoris desere- re quam res diuinas scadata mente exercere. 510
 Tit. LXV. De sancta libertate praelatorum. 511
 EXEMPLI. De libertate Episcopi Oenitanæ erga Impe- ratorem Anastasium. 511
 ii. D. Ambrosius Mediolan. Ep. liberè reprehendit Valen- tinianum Imperatorem. 512
 iii. De diuina Ioan Chrysostomi in loquendo libertate. 512
 iiii. S. Lupus Ep. Trecentis sua auctoritate & presentia At- tila Regis Hunnorum comatus retinuit. 512
 v. Vt idem Attila flagellum Dei à S. Leone summo Pon- tifice fuerit coercitus. 513
 vi. Libertas & fortitudo Thome Cantuariensis Episcopi aduersus Regem. 513
 vii. Archidiaconus Rom. Legatus sandalia more Aposto- lorum excutit super Imp. Constantinop. 515
 De sacramento Matrimonij. 515
 Tit. I. De recta ineundi Matrimonij in- tentione, Exemp. ex S. Script. 515
 EXEMPLI. Quomodo intentio virtutis debet esse preci- pua cui nunquam desunt media temporalia. 516
 ii. Intentio diuitiarum casanda. 517
 iii. Matrimonio futuro obicem iniqua mente ponentes sua spe sepe fraudantur. 519
 Tit.

INDEX.

- Tit. II. Ad Matrimonium neminem esse cogendum, nec illud præter parentum & cognatorum consensum ineundum, sine iusta & rationabili causa. 520
 EXEMPLI. I. Quod puella non debeant tradi viris, qui- bus non afficiuntur. 520
 ii. Pater vi cogens filiam ad coniugium, oleum operamq; perdit, & sponsus punitur morte. 521
 iii. Matrimonium contra parentum voluntatem contra- ctum, passim infansum. 523
 Tit. III. De impedimento cognationis & affinitatis, Exemp. ex S. Script. 523
 EXEMPLI. I. Robertus Rex Franc. permissus ab Episcopo ducere commatrem, ab ipsâ postea eam dimittere cogitur. 524
 ii. Sueno Rex Danorum, ductus in uxorem consobrina lam à Romano Pontifice dimittere cogitur. 524
 iii. Deo iudice probatur coniugium cum commatre non ineundum. 525
 iiii. Sancta Dymphna manu à patre capite truncari, quam ei matrimonio copulari. 526
 Tit. IV. Qua ratione Matrimonium cum infide- libus contrahendum, Exemp. ex S. Script. 527
 EXEMPLI. I. Clotildis Christiana contrahit cum Clodo- ueo cum spe certa & promissione conuersionis. 527
 ii. Edelberga contrahit cum Eduino, ita ut liceret ei exerce- cere religionem Christianam. 529
 iii. Casara Imperatrix Christiana facta ad Imperatorem redire negat, nisi baptizatum. & impetrat. 530
 iiii. Theresia negat se Abdalla Regi Arabum nupturam, nisi Christianus fiat. 531
 v. Eurostia Bohemia Regis filia manu vitam perdere, quam Mauro infideli conubio iungi. 531
 Tit. V. De primo Matrimonij bono, prola- videlicet, Exemp. ex S. Script. 532
 EXEMPLI. I. Quomodo S. Eutychius Patriarcha effece- rit ut coniuges filios consequerentur. 532
 ii. Ille sponsus precibus ad b. Virginem obtinetur. 534
 iii. Precibus & votis ad S. Nicolaum Episcopum à paren- tibus impetratur S. Nicolaus Tolentinus. 534. (535)
 iiii. Prole velut aliter Sara per Rumoldum obtinuit Cecilia. 539
 v. Leonis

INDEX.

- v. Leoni Imperatori prolem masculam precibus impetrat S. Daniel Stylites. 536
- vi. Mater Theodoret, qua primum sterilis erat, & exercitationis monastica amatrix, tandem Macedonij intercessione concipit. ibid.
- vij. Duodecim proles cultu duodecim Apostolorum obtinentur. 538
- vij. Raris femina clarissima per preces Danielis Stylita prolem obtinet. 538
- Tit. VI. De admiranda quorundam puerorū cōceptione, Exemp. ex S. Script. 539
- EXEMP. I. Eucherius in utero materno existens ab Angelo benedicatur, & futurus Antistes prænūciatur. 539
- ij. Gesica Vngarorum Duci prædicatur filius, qui futurus esset Rex, & sibi & populo frugem facturus. 540
- ij. Quid de Eligio adhuc in aluo matris ab ea præsum, & quid de eodem à sancto viro prophetatum. 541
- iv. Quid etiam in utero viderit D. Bernardi mater. 541
- v. Visum matris beati Dominici ipsum adhuc in utero gestantis. 542
- vi. Qua visio matri S. Columbani uterum gestantis oblata. 543
- vij. S. Willibrordi mater grauida visa est videre lunam crescentem, & quid id sibi voluerit. 543
- viii. Sanctus Victor adhuc infans in utero matris demonibus terrori fuit. 544
- ix. Ob prolem, quam in utero gestabat S. Birgitta mater, à naufragio diuinitus liberatur. 544
- Tit. VII. De admiranda quorundam infantium origine & pueritia, Exemp. ex S. Scrip. 545
- EXEMP. I. Pii II. Pontificis mater in partu visa est se edere puerum mitram à capite gestantem. 545
- ii. Nascente S. Suribero Werdensi Episc. cernitur lumen mirabile. ibid.
- iii. S. Gathlaci ortus mirabilis. 546
- iv. Matri S. Clara prædicatur fore, ut lumen quoddam pariat, unde indidit illi nomen Clara. 546
- v. Qua de se nondum natus malitia anguria dederit Henr. III. Imp. 547
- vi. De Sactij Garfia Regis Navar. mirabili natiuitate. 547
- Tit.

INDEX.

- Tit. VIII. De signis bonæ indolis in pueris ab infantia demonstratis. Exemp. ex S. Script. 548
- EXEMP. I. Christi Domini parvuli Hermopolim aduenientis presentia arbor fl. Citur, & in Egypto simulæra corrumpit. 548
- ii. S. Ambrosii adhuc infantis os exameu apum ingreditur & egreditur. 549
- iii. Ex ore S. Ephraim adhuc pueri visa est ascendere frugifera. 550
- iv. Quomodo mater S. Elzearii eum primogenitum recens natū Deo obtulerit, & quā fuerit grata oblatio. 550
- v. Stephanus Diensis Episcopus adhuc infans ieiunat diebus veneris. 551
- vi. S. Nicolaus sugens adhuc vbera, lac gustare diebus mercurii & veneris non vult, nisi vesperi. 551
- vii. S. Catarina Suedica castitas adhuc infantis. 552
- Tit. IX. De 2. Matrimonij bono, fide nimirum seu fidelitate cum charitate inter coniuges conferuanda, Exemp. ex S. Script. 552
- EXEMP. I. Facta admirabilia mulierum Christianarum pro fidelitate castitate matrimoniali. 553
- ii. Romana quadam Matrona mori potius parata, quam maritalem torum violare, à morte liberatur. 554
- iii. Admirabile factum Blanca coniugis pro castimonie coniugali. 554
- iv. De muliere, qua fidem seruauit marito suo, & quomodo ob illud uterq; diuinitus adiuti sunt. 555
- v. Christiana vxor fidelis in castitate mortem anime & corporis euadit diuinitus, contra tentator moritur. 556
- vi. Qua industria Sanctia virum suum Castella Comitem carcere, quo tenebatur, liberavit. 557
- vii. De vxore, qua mariti vulnera toxicata exungendo, & sanitatem reddit. 558
- viii. Regina Britannie non formidat mortis periculum, ut sanaret maritum leuifere sanciatum. 559
- ix. De viro, qui charitate maritali compulsus uxorem nunquam, etiam leprosam, deserere voluit. 559
- x. De accola quodam regni Neapolitani, qui charitate vxoris captiuitatem elegit sponte. 559
- xi.

INDEX.

- xi. Vita maritorum humeris suis consulunt quadam coniugata. 560
 xii. Exemplum d. Monica, ut se gerere debeat coniunx altero coniuge faciente. 560
 xiii. De pace & concordia inter coniuges seruanda admonitio S. Lydvina. 561
 Tit. X. De probis & improbis vxoribus erga coniuges suos, Exemp. ex S. Script. 561
 EXE M. I. De Ingunde Regina, que Hermenegildum maritum suum ab Arianismo ad fidem Cath. conuertit. 562
 ii. Prudenter aduertit Placilla, ne Theodosius hereticorum colloquijs deprauaretur. 562
 iii. Mulier fidelis maritum ab errore apostasia ad veritatis lucem reducit. 563
 iv. Vt Natalia S. Adrianum maritum virili animo in martyrio confortarit & animarit. 563
 v. Quomodo Theodora Imp. Iustinianum Imp. virum religiosissimum in haresim fere pertraxit. 565
 vi. Arcadius Imp. ab Eudoxia vxore sua seductus S. Ioan. Chrysostomum sede Pontificia depellit. 566
 vii. Quomodo Valens Imp. vxoris blanditijs in haresim Arianorum lapsus sit. 567
 viii. Amalaricus vxorem ob orthodoxam fidem pessime tractat, at non impund. 568
 ix. Micestus princeps per vxorem Christianam donatur fide, & prole etiam mascula valde expetita. 568
 Tit. XI. De tertio Matrimonij bono, quod nimirum fit perpetuum & indissolubile vinculum vnus cum vna, Exemp. ex S. Script. 570
 EXE M. P. I. Balduinus primus Hierosolymorum Rex adhaeret vni vxori. 570
 ii. Heribertus punitur ob multitudinem vxorum. 570
 iii. Henr. II. Bertam Ottonis Italiae Marchionis filiam contra leges Eccl. repudiare contendit, sed frustra, & acquiescens ex ea suscipit filium. 570
 iv. Coniux adulterina cum legitima non permittitur, sed punitur & respicit. 572
 v. Sponsa à sponso derelicta vt alteram desponsaret, sit sponsa sponsi caelestis, & bene illi cedit; male autem sponsa secunda. 573
 vi. Quam

INDEX.

- vi. Quam patienter fortiterq; tulit Catharina Anglia Regina diuortium 574
 vii. Virum bis simul vxoratum, eum non ad priorem vxorem redire, sed posteriori adhaerere contra leges Caluinniste volunt. 574
 Tit. XII. Licere coniugibus post Matrimonium, non consummatum, vouere castitatem, & ingredi religionem. 575
 EXE M. P. I. Vt S. Macarius Aegyptius fuerit diuinitus de nuptijs ad calibem vitam euocatus. 575
 ii. Aliud exemplum prorsus simile de S. Alexio. 575
 iii. Duo milites relictis sponis sunt monachi. 575
 iv. S. Leobardus fœdera nuptialia cum honesta puella iniura rumpit, & inuitis parentibus fit monachus. 576
 v. S. Theclam ante matrimonij consummationem S. Paulus à nuptijs reuocat. 577
 vi. Gregoria virgo, nuptijs iam constitutis, ad ecclesiam fugit, habitum vite sœcimentalis petit & impetrat 577
 Tit. XIII. Post matrimonium etiam consummatum licere coniugatis ex mutuo consensu vouere continentiam, Exemp. ex S. Script. 578
 EXE M. P. I. S. Amel' erga eiusq; maritus, angeli monitu, post multam prolem vitam amplectuntur monasticam. 578
 ii. Iulianus & Basilissa coniuges se continent, & Deo placent 579
 iii. Amator persuadet sponsa suam continentiam, & uterq; in ea à Deo confortatur. 580
 iv. Amon vixit in castitate cum vxore annos octodecim, & postea fit monachus cuius eius consensu 580
 v. Quomodo Pulcheria Augusta Marciano viro militari nupta perpetuo virginitatem seruauerit. 581
 vi. Virginitas in coniugio Henrici I. & Cunegundis perpetuo seruata insigni miraculo probatur. 581
 vii. Dux Venetorum post susceptum filium seruat castitatem cum coniuge. 582
 viii. Quomodo S. Elzearius Comes & S. Delphina eius coniunx virginitatem suam Deo consecrauerint 583
 ix. De demone eiecto ob castitatem in coniugio conseruata. 583
 Tom. 3. 583
 ALC.

INDEX.

- Tit. XIV. De Virginitate Matrimonio
 praferenda. 585
- EXEMP. I. Petronilla ad Christum sponsum morte tran-
 sire maualt, quam Flacco Comiti matrim. nio iungi 585
- ii. Iphigenia Christo sponso consecrata igne cremari po-
 tius suslinet, quam in matrimonium cum Hirtaco Rege
 consentire 585
- iii. Diua Barbara quam sapienter patri illam ad coniu-
 gium instiganti responderit. 587
- iv. Aliud responsum Gertrudis ad Dagobertum Regem
 eam ad honorabile connubium nunit autem. 587
- v. Augadrina defodari petit, ne matrimonio iungeretur.
 588
- vi. Wilgefortis virgo deformari potius eligit, quam ad
 coniugium expeti. 588
- vii. S. Brigida deturpavi quoque rogat, ut virginitatem il-
 libatam seruet. 588
- viii. Victoria derelicto sponso ob virginitatis amorem, Ro-
 ma eiecitur, & ab eodem sponso in via occiditur. 589
- ix. Ammon monachus Aegyptius sponsam ad virginitatis
 vna secum tuendam integritatem inducit. 590
- x. Constantia prudentia ad vitandum matrimonium. 591
- Tit. XV. De viduis, Exemp. ex S. script. 593
- EXEMP. I. Olympias nobilis Domina, marito Nebridio
 ante matrimonium consummatum defuncto, ut virgo
 vite residuum consumpsit. 593
- ii. Marcella vidua Romana secundas propter Christum
 respuit nuptias. 594
- iii. Galle vidua longè feliciter fuit Christo Domino, quam
 viro licet praedixit rursus copulari. 594
- iv. Crovidis Regina post obitum Clodouei mariti in exi-
 mia vita sanctitate viduitatem seruat. 596
- v. De Quirina insignis & singularis pietatis vidua 596
- vi. De vidua rapti diuinitus seruata illa. 596
- vii. De pietate S. Chune Gundis vidua erga animam ma-
 riti defuncti. 597
- viii. De conditione viduarum apud Brachmanos. 597
- ix. De felici successu viuuarum apud Sineses. 598

I N.



INDEX

FLORVM EXEMPLORVM,
 SIVE
 CATECHISMI HI-
 STORIALIS
 CAPVT VI.

- 599
 De iustitia Christiana; ac primum de priore
 eius parte, nimirum de cognoscendis,
 fugiendisque peccatis. 599
- Tit. I. De peccato in genere, Exemp. ex S.
 script. 599
- EXEMP. I. De imminente Dei vindicta super orbem
 diuinitus ostensa propter peccata Principum. 600
- ii. De quadam visione ostensa cuidam nouitio, super mul-
 tiplicitate malorum, & paucitate bonorum. 600
- iii. Anima peccatrix quanto perè displiceat Deo & Ange-
 lis eius. 601
- iv. Exemplo S. Chryostomi nihil timendum, nisi pecca-
 tum. 602
- v. S. Ludouicus persuasum habebat ab ineunte aetate po-
 tius mori, quam peccare, & mater regina malebat eum
 mori, quam mortaliter peccare. 602
- vi. Dulcitius Praefectus peccans in virgines fit cecus &
 amens. 602
- vii. Pulchra similitudo auis irretita & peccatoris. 604
- viii. Vindicta diuina in peccatores. 604
- ix. Constantinus perstringit Acesium Nouatianum di-
 centem non esse potestatem in Ecclesia remittendi: qua-
 dam peccata. 605
- Tit. II. De Iustitia seu animaduersione
 Diuina in peccatores. 606
- EXEMP. I. Quomodo populus Constantinopolitanus
 incendij clades peccatis id exigentibus à Dei manibus
 extorserit. 606
- ii. Metensis ciuitas propter peccata populi igne consumpta,
 prater

INDEX.

præter oratorium S. Stephani.	607
iii. Suetia emporium crematur ob delicta.	607
iv. Ad scelera vindictam mare Dei nutu terminos egreditur.	608
v. Deo irato, mare egreditur terminos suos, & eodem placato suis finibus cohibetur.	608
v. Mirabilis vindicta criminum.	608
vi. Ventorum tempestas ob crimen Iudeorum.	610
vii. Christus ob peccata præbet se inexorabilem.	610
viii. De apibus, quæ ita furem persecuta sunt, ut culpam agnoscere & pœnitere coactus sit.	611
ix. Musca vindices ira diuina in peccantem.	611
x. Mures non sinit vauere peccatores	612
xi. Mirabilis vindicta immiseri cordia Hattonis.	613
xii. Locusta magnitudinis extraordinaria ob peccata vastant omnia.	614
xiii. Armulphus Imp. propter scelera vermibus consumitur, velut alter Herodes.	614
Tit. III. De peccatis Venialibus, Exemp. ex S. Script.	616
EXEM. I. Minora peccata non esse facile contemnenda, quia sensim sine sensu crescunt	616
ii. Inimicus etiam minuta peccata præsertim in sanctioribus, accuratè obseruat, & de ijs gaudet.	617
iii. Quanta diligentia b. Maria Oegniacensis vitabat peccata etiam minima.	618
iv. Abbas Paulus propter zelum indiscretum paralyti p. rcutitur.	618
v. De Mose Abbate, qui ob duram responsonem Abbatis Macario datam dirisimo demoni traditur.	619
vi. Quanta poena Eusebius exiguum peccatum puniuit.	619
De septem peccatis capitalibus, superbia, auaritia, luxuria, inuidia, gula, ira, acedia.	620
Tit. IV. De superbia, Exemp. ex S. Script.	620
EXEMP. I. Superbia intolerabilis, & ad insaniam usque Doctoris cuiusdam aliquot celeberrimi.	621
ii. Antonini Commodi superbia.	624
iii. Elatio Euphraxij.	624
iv. Exemp.	

INDEX.

iv. Exemplum paulatim inualescentis superbia.	625
Tit. V. De inani gloria, Exemp. ex S. Script.	626
EXEM. I. Non fert Constantinus Imp. se à quopiam immodicè prædicari.	626
ii. Quomodo sancti edentes miracula vanam gloriam fugiebant.	626
iii. Aliud exemplum simile.	627
iv. Quomodo inanis gloria & adulatio fugienda.	627
v. In sanctis viris Deus non sinit inuliam inanis gloria culpam.	628
vi. Appetitus inanis gloria quantus.	628
Tit. VI. De ambitione, Exemp. ex S. Script.	629
EXEM. I. Ambitio generat hæresim.	629
ii. Ambitio seu amor non solum maioris, sed etiam minoris dignitatis, diligenter cauendus.	629
iii. Stupendum exemplum ambitionis & superbia, & aliorum vitiorum.	630
iv. Ambitio etiam bonos in damnationis baratrum adducit.	631
v. Ambitio Ræfni & Stiliconis eos perdidit.	632
vi. Ambitio quàm crudelis.	633
Tit. VII. De instabilitate vitæ humanæ.	634
EXEM. I. Quomodo Michræl Balbes eo die quo erat interficiendus, acclamatur Imperator.	634
ii. De Romano Diogene ad imperium euecto, postmodum per Asam Sultanum Turcarum Principem ob elationem depresso.	634
iii. Sultanus Agarenorum Rex à Romanis victus, & captivus apta similitudine vitæ suæ instabilitatem refert.	635
iv. Exemplo de fortune volubilis instabilitate adducto suadet legatus Prisci Chagano, ut pacem amplectatur.	636
v. Valerianus Imp. à Sapove Rege captus ei scabelli vice servit equum conscendenti.	637
vi. Aluarus de Luna insausito sine instabilem hominum, & huius vitæ conditionem experitur.	637
6 3 Tit.	

INDEX.

Tit. VIII. De irridione & contemptu aliorum, *Exemp. ex S. script.* 638

EXEMP. I. Gomacharius Comes irridens Leonem Episcopum febre corripitur. 639

ii. Egregium diu Basilij responsum ad Iulianū Imperat. libros Christianorum ridentem & damnantem. 640

iii. De poena diuinitus irrogata Comiti Gheldria ob derisum Ludouicum Francorum Regem. 640

iv. Saxones irridentes Britones aduersarios suos, ab ijs egrege caduntur. 641

v. Flandrorum exercitus deridens Gallorum exercitum, post paucos dies ipse deridetur. 641

Tit. IX. De Curiositate, *Exemp. ex S. Script.* 642

EXEMP. I. Ex nimia curiositate quidam incurrit mortem. 642

ii. Adolescens nimis curiosus à Demone profocatur. 643

iii. Puella curiositate sui ceca. 644

Tit. X. De ingratitude, *Exemp. ex S. Script.* 644

EXEMP. I. De summa Basilij Imp. ingratitude erga militem quendam. 644

Tit. XI. De luxu ac mollitie vestium. 645

EXEMP. I. Vestitum pomposum Deo non placere miraculo Heraclij Imperatoris ostenditur. 645

ii. Præstata, nobilissima mulier reprehenditur, quod neptem vano habitu ornauerit. 646

iii. De habitu pomposo in Comitissa grauiter reprehensa. 646

iv. Ob vestium præcipue luxum diuinitus punitur Teuzolinus cum sua pellice. 647

v. Lucrum vestium Deipara Virgini displicere hoc exemplo videri potest. 648

vi. Ut simplex habitus Angelis placeat, luxuriosus contra demonibus. 649

vii. De ornatu mulieris à b Petro Eremita apta similitudine reprehensa. 650

viii. Qua occasione foror D. Bernardi ornatum corporalem abiecerit. 651

ix. S. Pambo lacrymatu est insigni documento, quod tantum diligentia non impendaret, ut Deo placeret, quantum

1120

INDEX.

tum mulier, ut placeret mundo 652

x. Nonnus Episcopus ex ornata pomposo Pelagia commouetur, & commouet alios ad animæ ornamenta. 652

xi. Prædicantem contemptum decet non esse corruptum 653

xii. Quædam crima nimium delectata in eo punitur. 653

Tit. XII. De Auaritia, *Exemp. ex S. Scrip.* 654

EXEMP. I. Auaritia etiam corporis oculos excæcat. 654

ii. Auaritia terre inhiens avarum in terram mergit. 655

iii. Iulianij Imperatoris pecunia cupiditatis inexplebilis. 656

iv. Auaritia Nicephori Imperatoris, contra liberalitas Basily. 656

v. Cupiditas nimia accumulans eadem est causa dissipationis. 657

vi. Alaricus gloriens in diuitijs inglorius extinguitur. 658

vii. Richardus Rex dum appetit aurum alterius morte, ipsemet moritur. 658

viii. Auaritia poena mirabilis, & liberalitatis retributio. 658

ix. Terribile exemplum execranda auaritia, quomodo mulier auro vritur. 659

x. Quomodo multiplicatio trientis ad centum solidos ex iniquo lucro redierit ad trientem. 661

xi. Cor auaritia dicatum sit præda diabolo. 661

xii. Prædites & in prosperitatibus humo absuntur. 662

Tit. XIII. De Prodigalitate. 662

EXEMP. I. Fridericus II. Imperator ex nimia magnificentia redigitur ad pecunia penuriam. 662

ii. Prodigalitas Regis Polonorum à Pontifice inhibetur. 663

iii. Quomodo profusio nimia Caroli VI. Francorum Regis repressa. 663

iv. Rex Neapolitanus Alfonsus ex nimijs effusionibus decoxit. 663

v. Alphonsus Rex decoctorem honorum indulgentem corpori in corpore puniendum censet. 664

Tit. XIV. De exactionibus in tributis & vectigalibus, *Exemp. ex S. script.* 664

EXEMP. I. Populum tributis aut vectigalibus non esse onerandum, nisi grauis subit causa. 664

ii. Sacco pecunia ex tributis collecta visi demones insidere. 665

INDEX.

- iii. Hilperici familia ob tributorum nouorum exactionem affligitur. 665
 iv. Tributum nouum non esse facile imponendum miraculo demonstratum. 666
 v. Guillelmus Anglorum Rex uectigalia Ecclesiasticis imponit auaritia motus. 666
 vi. De uindicta diuinitus irrogata impijs quibusdam tributorum exactoribus. 666
 vii. Iniuriusus Turon. Ep. Clotharium reprehendit prater modum bona Ecclesie taxantem. 667
 viii. De seditione & insolentia apud Antiochenos ob nouam uectigalium constitutionem orta. 667

Tit. XV. De Luxuria, Exemp. ex S. Script. 669

- EXEMP. I. Abstinentes à mulieribus loquantur abscessis linguis, dediti mulieribus priuantur eo dono. 669
 ii. Lenones puniuntur castitas seruatur. 669
 iii. Diabolus potestatem exercet in impurum & obscenum inuentum: Angelus seruat castam Agnetem, & suscitatur ad eius orationem improbum. 670
 iv. Luxuriosus blasphemans, & impoenitens emittit spiritum. 671
 v. Terribile Dei iudicium in alium luxuriosum. 672

Tit. XVI. De Inuidia, Exemp. ex S. Script. 672

- EXEMP. I. Belisarius ad summas honores euectus per amulos ad summam redigitur miseriam. 673
 ii. Narses per inuidiam accusatur. 674
 iii. Inuidus calumniam in fratrem injiciens à demone corripitur. 674
 iv. Inuidi occidunt usum sancti, & ipsi morbo intereunt. 675
 v. Inuidia etiam virtutes & virtute praditos persequitur: sed charitas omnia vincit, & Decus pro suis pugnat, & illi uindicta linguenda. 677
 vi. Inuidia discordia causa est, & actiones Reipub. utiles impedit. 678
 vii. Inuidia curatur infirmitate. 679
 viii. Odium deponendum ne Deus uisciscatur. 680
 ix. Quam agre caretur odium hoc exemplo demonstratur. 680

Tit.

INDEX.

Tit. XVII. De Gula & Ebrietate, Exemp. ex S. Script. 681

- EXEMP. I. Abundantia uini uita nocumentum. 681
 ii. De duobus gula ualde deditis horrendis morte castigatis. 682
 iii. De terribili ultione trium Baccho Libidiniq; indulgentium. 683
 iv. Presbyter primùm abstemius, dein sensim potui assuetus, tandem ob temulentiam à demone corripitur. 683
 v. Michael Imp. ex ebrietate multa indigna committens à Basilio fuit interfectus. 684
 vi. Zeno Imp. ex uino mente captus ab uxore in monumentum conijctur, & ibi moritur. 685
 vii. Horridum duorum potitantium exemplum, quibus demon collam effregit. 685
 viii. De potatore, qui animam suam demoni vendidit, & ab eo uinà cum corpore mox rapitur. 685
 ix. Horrendus exitus Phoca Imperator. ex gula & ebrietate. 686
 x. Similis mors Alexand. Imperator. ex eodem uitio 687
 xi. Theone Abbatis exhortatione mouetur Serapion, ut occultum gastrimargis peccatum detegeret. 687
 xii. Quanta mala proueniant ex lusu & ebrietate. 688
 xiii. De duobus compotoribus, quorum alter blasphemans subita morte extinctus à loco suo amoueri non potuit. 689
 xiv. Ebrietatis causa incestus & conceptus prater naturam. 690
 xv. Potitationibus indulgentes quales efficiantur, recenti exemplo ostenditur. 691
 xvi. Terribile exemplum & iudicium ebrietatis. 691

Tit. XVIII. De Conuiujs, Exemp. ex S. Script. 692

- EXEMP. I. Diuus Ambrosius & pauperes & nobiles ad conuiuium excipere solebat. 692
 ii. Conuiuia aut ea qua uentri quoquo modo grata erant, uitabat S. Is. Chrysostomus. 693
 iii. Clementis VIII. mensa opipara pauperibus parata. 694
 iv. Voluptati indulgens in conuiuio à muribus deuoratur. v. Taber-

INDEX.

- v. *Tabernas adire commessandi gratia quàm periculolum.* 694
- Tit. XIX. De peccato iræ, & eius effectibus, *Exemp. ex S. script.* 695
- EXEMP. I. *Valentinian. senior vehementi ira commotus è irruptione venarum fluxu sanguinis expirat.* 696
- ii. *Vuencestus Rex ex ira paralyti efficitur & sabinde moritur.* 696
- iii. *Victor Venetus ab iracundia in morbum lapsus, vitam cum morte commutat.* 696
- iv. *Theodosius ira accensus septem millia hominum Thefalonica interfici iubet.* 697
- v. *Iracundia poena.* 697
- vi. *Ob iracundiam ad Imperium non promouetur filius Imperatoris nata maior, sed minor ob clementiam* 698
- vii. *S. Gertrudis ob impatientiam sibi displicet, sed à Deo consolationem recipit.* 698
- viii. *De S. Birgitta ob impatientiam à Christo Domino reprehensa.* 699
- ix. *Iracundia facile generat execrationem.* 699
- Tit. XX. De discordia, *Exemp. ex S. Script.* 700
- EXEMP. I. *Inter sanctos oritur aliquando discordia* 700
- ii. *Damones contentionum & seditionum saepe esse auctores.* 700
- iii. *De discordia à damone excitata ob loci præminentiam.* 701
- iv. *Discordiarum fautores sunt saepe ipsi domestici inde lucrum sperantes.* 701
- v. *Contentio sopitur armis caesibus.* 702
- vi. *De contentione inter duos fratres oritur, miraculo per Gregorium Thaumaturgum dirempta.* 703
- vii. *Discordia gignit seditionem.* 703
- viii. *Pulchrum dictum Alphonfi ad impediendas contentiones* 703
- ix. *Ex discordia nascitur ira & execratio.* 704
- x. *In contentione cauendum ne sit obstinatio, quam zelum veritatis in fratre tuo docendo vel dedocendo vocas* 704
- Tit. XXI. De modo compescendi iram. 705
- EXEMP. I. *Macedonius clarissimus Anchorita Theodosii Imp. iram mitigauit proponendo considerationem sue*

INDEX.

- sua natura similis sibi subiectis.* 705
- ii. *De ira Alphonfi Regis aduersus uxorem & Archiepiscopum mitigata.* 706
- iii. *Qua ratione S. Ephraem iracundiam passionem mitigauerit.* 707
- iv. *Qua arte mulier quadam illustris mansuetudinem sit edocta.* 707
- v. *Passiones anima statim esse præcidendas, prius quàm in habitum transeant, similitudine apta ostenditur* 707
- vi. *Iracundiam sensim deperdit Columbinus sacrorum librorum lectione.* 708
- vii. *Iracundiam comprimunt sodales consideratione sui status* 709
- viii. *Qui iniuriam & alapam acceperat, sua patientiam cum, qui laeserat, ad agnoscendam culpam induxit.* 709
- Tit. XXII. De peccato Acediæ, *Exemp. ex S. Script.* 710
- EXEMP. I. *Quibus exercitijs operam dabat beatissima Christi Domini mater* 711
- ii. *Diuus Antonius Magnus, ut semper laboraret, diuinitus monetur.* 711
- iii. *Elizabeth Lantgrauij uxor nunquam otio diffuebat.* 711
- iv. *In hac vita cur assiduè laborandum.* 712
- v. *Cogitatio aterni cruciatus & aterna gloria sufficit ad uitandam acediam.* 712
- vi. *Assueti ad laborem non facillè patiuntur alium sibi ministrare.* 712
- vii. *Negotijs, præsertim secularibus sic homini Christiano incumbendum, ut à seipso nunquam omnino egrediatur.* 713
- viii. *Ioannis Pici Mirandula poena ob neglectum eruditionis, & ingenij sibi à Deo iraditi talentum* 713
- ix. *De adolescente otioso, cui, dum manducaret, cibi videbantur verti in angues.* 714
- x. *Monachus acediosus purgatorij poenas luit.* 714
- xi. *Acedie spiritui quomodo resistendum.* 715
- xii. *Qua ratione S. Brigida è Scotia virgo virginem à spiritu acedia liberari.* 715
- De peccatis alienis. 716
- Tit.

INDEX.

Tit. XXIII. De Iussione primo peccato alieno, quod perperratur, cum ex decreto, mandato vel imperio nostro, ad proximum redit iniuria, vel malum ali- quod, *Exemp. ex S. Script.* 716

EXEMP. I. De iniquo Trasamundi Regis ad Hildericum filium precepto. 717

ii. Iussio interfectionis Symmachi & Boetij quomodo ulia. 717

Tit. XXIV. De secundo peccato alieno, quod fit, dum mali consilij, quod alij sequuntur, vel sequi possent, ipsi sumus auctores & administri, *Exemp. ex S. Scrip.* 718

EXEM. I. Consilium impium & crudela matris Caroci Regis. 718

ii. Mali consilij poena 719

iii. Ladislai Regis insignis constantia aduersus impium consilium quamuis in speciem utile. 720

iv. Friderici Ducis praclarum dictum repudiando consi- lium communitati & subditis aduersum. 720

v. Malum consilium consultori pessimum. 721

Tit. XXV. De tertio peccato alieno, con- sensu nimirum, quo peccamus, quando quod ab alijs nequiter fit, à nobis quasi suffragium accipit, & saltem tacite ap- probatur, *Exemp. ex S. Script.* 721

EXEMP. I. Paschasius Diaconus Romana Ecclesia post mortem punitur, quia in parte Laurentij contra Sym- machum scripsit. 722

ii. Ludovicus Rex punitur, quia consensit heresi Nicolai- tarum. 723

Tit.

INDEX.

Tit. XXVI. De quarto modo commit- tendi peccatum alienum, hoc, est de motione siue irritatione, qua scientes alium dictis, factis, aliave ratione ad peccatum commouemus, *Exemp. ex S. Script.* 723

EXEMP. I. Henricus Anglorum Rex irritat suos ad mortem inferendam Thome Cantuariensi. 724

ii. Sigismundus Rex, uxoris suae nouerca instigatione, Sy- gircum filium morte afficit. 724

Tit. XXVII. De quinto modo, quo alien- num peccatum committitur, cum ali- quem in malefactis vel de improbitate commendamus, vel tanquam re bene gesta, calcar addimus male currenti, vt ille in prauo instituto pergat, *Exemp. ex S. Script.* 725

EXEMP. I. Herodes admittens adulationem diuinam punitur. 726

ii. Pulchrum dictum Caroli Regis perstringentis adula- tores Regum. 726

iii. Augustus non admittit voces adulantium. 727

Tit. XXVIII. De sexto peccato alieno, silentio nimirum siue reticentia culpæ alienæ, quod in nos redundat, quando intempetuum nostrum silentium sub- dito, vel alteri cuius adfert detriment- um, *Exemp. ex S. Script.* 728

EXEMP. I. Antonius professor eximitus Minorum puta- uit non tacendum in reprehendendo publicè S. Fran- cisco de Paula; sed errauit, & errorem correxit. 728

Tit.

INDEX.

- Tit. XXIX. De seprimo peccato alieno, conniuentia scilicet, siue indulgentia, qua alienis peccatis implicamur: & fit, quoties id, quod facultate vel auctoritate nostra emendari vindicarique potest, & debet, nos tamen impunitum & in peius abire sinimus, *Exemp. ex S. Script.* 729
- Tit. XXX. De participatione criminis, octauo peccato alieno, quod fit quando participamus de lucro iniquo, quod alius contraxit, *Exemp. ex S. Script.* 730
- Tit. XXXI. De nono peccato alieno, criminis nempe alterius defensione, quod committimus, cum aut malefactoribus patrociamur, aut doctrinam alterius, quamuis peruersam & impiam, tuemur vel spargimus: cum nostra itidem cura vel opera, quod contra fas & æquum instituitur, promouere atque propugnare contendimus. 731
- EXEMP. I. *Theodosius Imperator prauentus defendebat impium factum Honorati praefecti, sed ab Ambrosio admonitus respiciit.* 732
- ii. *Bruno Episcopus defendit errorem Berengarij.* 732
- iii. *Episcopus defendens peccatum Imperatoris punitur grauissime.* 733
- De peccatis in Spiritum sanctum. 735
- Tit. XXXII. De peccatis in Spiritum sanctum in genere. *Exemp. ex S. Script.* 735
- EXEMP. I. *Exemplum de hoc peccato à S. athanasio explicatum.* 736
- ii. *Aliud exemplum à S. Gregorio explicatum.* 736
- Tit. XXXIII. De primo peccato in Spiritum sanctum, quod est Præsumptio de misericordia Dei, seu immunitate peccati. 737
- EXEMP. I.

INDEX.

- EXEMP. I. *Exemplum à S. Augustino explicatum de Aërianis* 717
- ii. *De presumptione hæreticorum per solam fidem promittentium salutem.* 737
- Tit. XXXIV. De I I. peccato in Spiritum sanctum, Desperatione scilicet, quæ fit, dum homo omnem impetrandæ veniæ, vel salutis aternæ coniequendæ spem prorsus abiicit, *Exemp. ex S. Script.* 738
- EXEMP. I. *Theophilus Imperator videtur desperasse ex persuasione atheismi.* 738
- ii. *Desperatio Constantinii Copronymi.* 739
- Tit. XXXV. De III. peccato in Spiritum sanctum, quod est, Agnitæ veritatis impugnatio; & fit quando de fidei & religionis negotio veritas non ex ignorantia, sed ex malitia studiosè oppugnatur, vt hinc veritatis Catholicæ lædatur sinceritas, *Exemp. ex S. Script.* 739
- Tit. XXXVI. De fraternæ charitatis inuidia, IV. peccato in Spiritum sanctum, quod committitur, cum grauitè dolemus de splendore, augmētōve virtutum & donorum Dei, quibus frater est conspicuus, *Exemp. ex S. Script.* 740
- EXEMP. I. *Inuidens fratri & volens ei nocere punitur, & innocens seruatur.* 740
- ii. *Inuidiola puellaris.* 741
- Tit. XXXVII. De obstinatione seu obfirmata persistendi in peccato voluntate, quinto peccato in Spiritum sanctum: quod committitur, dum quis in malo obfirmatus à bene monente se delectari non patitur, *Exemp. ex S. Script.* 742
- EXEMP. I. *De sacramentarij cuiusdam hæretici pertinacia, in eumq; correptione diuina & respicientia.* 742
- ii. *B. P. Franciscus Xauerus enicit pertinaciam magnam*

INDEX.

<i>rum peccatorum. & Iudaeorum.</i>	744
iii. <i>Idem pio & admirando stratagemate peccatoris perin-</i> <i>uaciam emollit.</i>	744
Tit. XXXVIII. De VI. peccato in Spiritum sanctum, quod est impoenitentia. Fit au- tem cum homo peccatorum suorum, que saluari poenitentia expianda forent, finem modumque nullum facit, ac pro- ponit insuper se nolle unquam poeni- tentiam agere, <i>Exemp. ex S. Script.</i>	745
EXEMP. I. <i>Impoenitens quidam inopinato miserrimum</i> <i>sortitur exitum.</i>	746
Tit. XXXIX. De hypocriti & hypocritis, <i>Exemp. ex S. Script.</i>	746
EXEMP. I. <i>De morte horrenda monachi hypocrita à</i> <i>sancto & magno Euthymio detecta.</i>	746
ii. <i>Hypocrita cuiusdam ingenui ultio.</i>	747
iii. <i>Fictò abstinens monachus draconi vorandus traditur,</i> <i>ut spiritus saluus fieret.</i>	748
iv. <i>Hereticus in speciem sanctus manifestatur.</i>	748
v. <i>Cur Deus faciat interdum regnare hypocritas.</i>	749
vi. <i>Hypocrita diu latens tandem detegitur.</i>	750
vii. <i>Simulans mortuum verè mortuus inuenitur.</i>	750
viii. <i>Cur hypocrita natura superbi, publicani verò man-</i> <i>facti</i>	751
Tit. XL. De 4. peccatis in cælum claman- tibus, sic dictis, quod præ cæteris in- gnem & manifestam improbitatem ha- bere noscantur, diuinamque iram & vltionem accersant ijs, à quibus com- mittuntur.	751
EXEMP. I. <i>De Homicidio voluntario.</i>	752
ii. <i>Christus prohibet Petro uti gladio.</i>	752
iii. <i>Homicidium iniuste factum punitur.</i>	752
Tit. XLI. De nefanda libidine seu peccato Sodomitico, <i>Exemp. ex S. Script.</i>	753
EXEMP. I. <i>De peccato Sodomitico lege Constantij Im-</i> <i>peratoris represso.</i>	754
ii. <i>Vt</i>	

INDEX.

ii. <i>Vt sodomitas multarit Iustinianus Imperator.</i>	754
Tit. XLII. De oppressione pauperum, vi- duarum atque pupillorum, <i>Exemp. ex S.</i> <i>script.</i>	754
EXEMP. I. <i>Fraclarum facinus Praefecti impediens op-</i> <i>pressionem viduarum. & eius remuneratio.</i>	755
ii. <i>Oppressor pauperum punitur in posteritate.</i>	756
iii. <i>Principum Christianorum esse pauperum atque assi-</i> <i>ditorum causas suscipere.</i>	757
iv. <i>Pauperum quoque esse viduarum & pupillorum oppres-</i> <i>sionem defendere.</i>	757
Tit. XLIII. De mercede mercenariorum defraudata, <i>Exemp. ex S. Script.</i>	758
EXEMP. I. <i>De monacho, cui statim calum ingredi non</i> <i>licuit, ob rem leuem operario debitam.</i>	758
De quinque sensibus corporis.	759
Tit. XLIV. De visu, quo abutimur, <i>Exemp.</i> <i>ex S. Script.</i>	759
EXEMP. I. <i>Quomodo Alipius videndorum ludorum</i> <i>gladiatoriorum insania sit captus, à quibus antea at-</i> <i>horruerat.</i>	760
ii. <i>D. Antonius cum visum non posset comescere praeuen-</i> <i>tus, comescuit manus.</i>	761
iii. <i>Vt leuem aliquem & incautum aspectum senerè casti-</i> <i>garit Eusebius.</i>	761
iv. <i>Pulchrum documentum S. Francisci de visu seruando.</i> 762	762
v. <i>Carolus V. Imperator auertit oculos ab aspectu foemi-</i> <i>narum etiam uxorem habens.</i>	762
vi. <i>Dictum memorabile fratris Minoris de oculis conti-</i> <i>nendis.</i>	763
vii. <i>Quod demoniis fians penetrabiles, qui spectacula</i> <i>profana visuri adeunt.</i>	763
viii. <i>Arsenius non modò mulierum aspectum, sed & re-</i> <i>cordationem auersabatur.</i>	763
ix. <i>S. Ephrem Syrus quomodo edoctus à foemina oculos in</i> <i>foeminam non esse coniciendos, sed in terram.</i>	764
x. <i>De virgine, que eruit sibi oculos ad auertendum im-</i> <i>purum adolescentis amorem.</i>	767
xi. <i>Qui sint oculi desiderabiles.</i>	767
Tom. 3.	ii Tit.

INDEX.

- Tit. XLV. De sensu auditus. 766
 EXEM. I. De Machete Abbate, qui inter cellationes, spirituales aures attentissimas habebat, sed ad fabulas terrenas obsurdescebat. 766
 ii. Quomodo c. natur Sathan, ut rerum piarum auditio fastidium malarum verò voluptatem conciliet. 766
 iii. In concatu musico non voluptas aurium quærenda, quia noxia sed utilitas aliqua præ oculis habenda 766
 iv. Snaues impiorum canticorum concentus audientium aures insiciunt. 767
 v. Turpioribus verbis aurem non esse ullo modo accom-
 modandam. 767
 vi. Aures non facile esse præbendas rebus novis audiendis. 767

Tit. XLVI. De sensu gustus & linguæ vsu
 morificando, Exemp. ex S. Scrip. 768

- EXEM. I. B. Laurentii Lusimani mortificatio gustus. 768
 ii. S. Thomæ Cantuariensis moderatio in gustatu. 768
 iii. Item S. Godefridi Ambianensis Episcopi. 779
 iv. Mortificatio gustus S. Wolsitani. 779
 v. S. Rupertus quomodo appetitum gustu temperaverit. 779
 vi. S. Elzearii modestia in mediis deliciis. 780
 vii. S. Elzearius filium Regis inducit ad omnem modera-
 tionem. 780
 viii. Vsu linguæ carere plus prodest interdum, quàm eius
 beneficio potiri. 781
 ix. De ultione diuinitus immissa in obscæna loquens. 781

Tit. XLVII. De sensu odoratus. 782

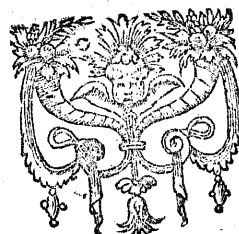
- EXEM. I. Exemplum horribile castigationis diuina in
 nobilem dominam Venetianam quod inordinatis odoribus
 nimis addicta esset. 782
 ii. Mulesses Rex, ex infelici prælio fugiens odore vesti-
 mentorum captus à filio excecatur. 783
 iii. De mira odoris fragrantia in cre & manibus S. Ior-
 dani arte demonis excitata. 784
 iv. Sensus odoratus quomodo ab Arsenio Magno mortifi-
 catus. 784

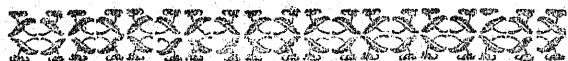
Tit.

INDEX.

- Tit. XLVIII. De sensu tactus. 784
 EXEM. I. Quanta custodia tactus fuerit Nicetii. 784
 ii. Monetur diuinitus quidam, ne virginem etiam spiritali
 affectu contingeret. 785
 iii. Ad tactum foemina etiam pius, rigescit brachium
 Gebhardi Abbatis. 785
 iv. De viro cum uxore per contactus impudicos peccante
 miserè moruo. 786
 v. Virginis constantia in recusando osculo. 787
 vi. Quàm caue etiam spiritales viri se ab omni tactu
 mulierum debeant continere. 788
 vii. S. Ursinas iamiam moriturus ad contactum uxoris
 commouetur. 790

FINIS INDICIS
 TOMI TERTII.





INDEX RERVM CON-
TENTARVM IN TERTIO
TOMO.

A.

- A**bsens Abbas ab officio diuino die solemnī carpitur à Ca-
rolo Bono Flandria Comite. 482
Abundantia vini vita est nocumentum. 681
Acedia peccatum. 710. ad 715. Acediam quibus exercitijs
uitabat b. Virgo. 711. Acediam quomodo fugiebant D. Anto-
nius Eremita, & Elizabeth Lantgrauij uxor. 711. Dorotheus
Thebanus monachus. 712. Acedia fuganda remedium. 712.
Acedia fecit ut cuidam adolescenti, dum manducaret, cibi vi-
derentur verti in angues. 714. Acedia poenas luit monachus
in purgatorio. 714 Acedia spiritui quomodo resistendum. 715.
Acedia spiritu quomodo liberata quaedam virgo. 715
Adolescentem baptizandum conatur demon impedire. 8.
Adolescentem moribundum ad viaticum prius suscipiendum
monent b. Petrus & Paulus. 214. Adolescens ad restim fore
reductus auditione missa ex carcere, libertate donatur. 191.
Adolescenti cuidam acedioso dum manducaret, cibi in angues
verti videbantur. 714. (ad 133
Adorationis Eucharistia exēpla multa & praclara pag. 1. 4.
Adulationis peccatum. 725. Adulationem admittens Hero-
des diuinitus punitur. 726. De adulatoribus pulchrum dictum
Caroli VIII. Gallorum regis. 726. Adulantium voces Augustus
non admittebat. 727
Adulteri manus resugit sacra Eucharistia. 306
Aegri triginta missa sacrificio mirabiliter curantur. 285. Aeg-
rorum & pauperum confessiones aequae atque aliorum audien-
das esse. 412. (ad 527
Affectus & cognationis impedimenti exempla à pag. 523.
Agnellus reuerentiam exhibet Eucharistia. 145
Alapam & iniuriam patienter accipiens, ledentem ad agnos-
cendam culpam induxit. 709
Ambitione Paulinus presbyter in heresim labitur. 471. Am-
bitionis exempla & mala. 629. ad 633
D. Ambrosius non ab Ariano Episcopo, sed à Catholico bap-
tismi postulatus. 21

†

Amentiam

INDEX RERVM

Amentiam simulat s. Ephram, ne fiat Episcopus. 464
Amor uxoris, qua mariti vulnera toxicata exungendo ei sanitatem reddat. 558. *Amor reginae Britanniae in maritum lehibere faciatum.* 559. *Amor mariti erga uxorem, quam nunquam etiam leprosam reliquit.* 559. *Amore uxoris quidam cupiditatem elegit sperare.* 559
Amproniensis Comenariensis conversio & baptismus. 24.
Anabaptistarum antesignanus in baptismo à demone arripitur & suffocatur. 37
Angeli Eucharistiam quibus dederint. 262. 263. 264. *Angeli adstant tremendo missae sacrificio.* 317. ad 321. *Angeli sancti sacerdoti celebranti aliquando ministrant.* 311. ad 323. *Angelus Eremita baculum in signum sacerdotij suscipiendi trahit.* 444.
Angli cum Gallis pugnaturi, ad confessionem & communionem recurrentes viatores evadunt. 209.
Anima è purgatorio erepta per dignam Eucharistia ab alio perceptionem. 173. *Anima in purgatorio renatur per sacrificium missae.* 293. 294. 296. 298. 299. 300. *Anima peccatrix quantum displicat Deo & angelis.* 601
Aniuitus futurus praenunciatur Eucherius in utero adhuc existens. 539
Apes sacra Eucharistia sacrarium construunt, necnon sacellum & altare. 147. *Apes mellifluum odore concentum in laudem venerabilis sacramenti.* 148. *Apes sacrosancta Eucharistia reverentiam exhibent.* 148. *Apum examen in ore s. Ambrosii adhuc infantis.* 549. *Apes ita furem persequuntur, ut culpam agnoscere & poenitere coactae sit.* 611
Apostoli quinam à Christo baptizati, & quos ipsi baptizauerunt. 20
Aqua naturalis omnia genus materia est baptismi. 11. *Aqua fons miraculo erumpens è saxo ad baptismum.* 11. *Aqua ad baptismum spontaneum ministerium.* 12. *Aqua deficiente, qui datus fuerat cum arena baptismus postea cum vera aqua confertur.* 13. *Aqua baptismali demon expulsiur.* 15. *Aqua baptismalis quomodo purget animam à peccato.* 16. *Aqua Iordanis baptizantur Basiliscus & Eubulus.* 17.
Arena baptizatus, aqua deficiente postea vera aqua baptizatur. 13
Ariano baptizatus, qui baptismi formam vitabat, aqua evanescit. 18. *Ariani baptismum suscipere non vult Ambrosius.* 21. *Arianorum baptismum necatur Valentis Imp. filius.* 21. *Ariani vitabantur Habet Deum Episcopum Catholicum.* 62. *Arianorum haeresim amplectitur Valens uxoris pelleris blanditijs.* 567.
Astelli

TERTII TOMI.

Astelli sacrosancta Eucharistia reverentiam exhibent. 140
Aspectum cum non posset comperere praeventus D. Antonius manus compestruit. 761. *Aspectum incantatum & laicum ut venere castigavit Eusebius.* 761. *Aspectum seminarum fugiebat Carolus V. Imper.* 762. *Aspectum & recordationem mulierum auorabatur Arsenius.* 762
Avaritia quantum malum sit exemplis declaratur à pag. 654. ad 662.
Auditus exempla. 766. 767
Aurem sibi praedit s. Ammonius eremita ne fieret Episcopus. 465. *Aures attentissimas habebat Machetes Abbas ad collationes spirituales, sed ad fabulas terrenas absurdescebat.* 766. *Aurium voluptas in concentu musico non querenda, quia noxia, sed utilitas aliqua pro oculis habenda.* 766. *Aures audientium inficiunt furves impiorum canitorum conventus.* 767. *Aures nullo modo accommodanda verbis turpibus.* 767. *Aures non facile prabenda rebus novis.* 767
Austeritas vitae s. Andreae Carmelitani Episcopi. 506

B.

B *Aculus. Vide Angelus.*
Baptismus omnino necessarius est ad salutem. 1. *Baptismi susceptionem renuens Radbodus rex in paganismò moritur.* 2. *Baptismus ut suscipiat monetur Curia in visione.* 5. *Vi baptismi recipiat puer cathecumenus defunctus, vita redditur.* 6. *Baptismus per puerum recipit infantulus sub mortem.* 7. *Baptismo initiatur paganus cum uxore, nocturna visione monitus.* 7. *Baptismo invidens demon, adolescentem conatur ab eo auertere.* 8. *Baptismi desiderio quanto arserit puella Hebraea.* 8. *Baptismi suscipiendi ardens pueri studium.* 11. *Baptismi materia est omne naturalis aquae genus, maris, fluvij, paludis, putei, fontis.* 11. ad 18. *Baptismi formam vitiantibus Ariani, aqua evanuit.* 18. *Baptismus Catholico ritu parvulis dari prohibens puniur.* 19. *Baptismi forma non vitiat ex falsa latinitate.* 19. *Baptismi minister exemplis declaratur.* 20. ad 25. *Baptismus dantis & suscipientis intentio.* 25. *Baptismi effectus spirituales.* 27. ad 37. *Baptismi effectus corporales.* 37. ad 51. *Baptismi ceremonie.* 51. ad 60. *Baptismus non iterandus.* 60. ad 65. *Baptismus sanguinis.* 66. ad 68. *Baptismus sanguinis.* 68. 69. *Baptismi contemptores.* 69. ad 73. *Baptismi novorum Christianorum in Indijs zelus & pompa.* 73. 74
Baptisterium fodat Constantinus Copronymus infans. 69. *idè Venceslaus rex Bohemia.* 70. *item Ethelredus Anglorum rex.* 71. *Baptisterium irridens Theodegillus rex harricus impietatis*

INDEX RERVM

totis poenas luit. 71. Baptiserij aquam fur haurire nequit. 72.
 Baptiserium violans dignè punitur. 72
 Baptizati recens in libro vitæ lauris aureis inscribuntur. 28.
 Baptizati sacro etiam chrismate olim ungebantur. 59. Baptizatus ab heretico quantumvis anxius non est rebaptizandus. 61.
 Beneficia varia sacrosancti sacrificij missæ in vimentium gratiam. 277. ad 292
 Bigamus offerens magnam oblationem pro necessitate pauperum non admittitur ad ordines. 449
 Bonorum paucitas, & multiplicitas malorum visione quadam ostenditur. 600
 Boves agnoscunt & reuerentur præsentiam Christi in Eucharistia. 146
 Brachium obrigit conato ferire s. Maxentium 696
 Bruta reuerentiam exhibent sacrosanctæ Eucharistia 143. ad 151
 C.
 Ceremonia. Vide Baptismus.
 Calicis usus in communione miraculo declaratur non esse laicis necessarius. 222
 Calvinista prohm baptizaturus fit mutus. 23. Calvinista ad populum concionaturus, præsentè muliere Catholica, qua eo die communicauerat, diuinitus obmutuit. 160
 Cancro affligitur sacerdos luxuriosus indignè communicas. 307
 Canis ater & horrendus visus in polluto Calvinistarum pane. 111. Canibus duo heretici proiectentes sacram hostiam ab isdem discerpuntur. 133
 Canonorum loco cum feminis conuersantium substituntur religiosi. 499
 Captiuus vincula soluantur facta pro eo sacra hostia oblatione. 278. 279. 281 (copulari. 526
 Capite truncari mauult s. Dymna. quam patri matrimonio Castitatis Ecclesiastica exempla. 498. ad 503. Castitas s. Catharinae Suedica adhuc infantis. 552. Castitatis maritalis conseruanda causa factum admirabile mulieris Christiana. 553. 554. 555. 556. Castitatem uouere, & religionem ingredi licet coniugibus post matrimonium ratum non consummatum. 575. ad 578. Castitatem seruauit Amon coniugatus annos octodecim, & postea cum uxoris consensu fit monachus. 580. Castitatem cum uxore seruat Petrus Virsolus Venatorum Dux post susceptum filium. 582
 Catholicus cura hereticis suspensus, sed confessus, & sacra Eucharistia refectus, solus à morte liberatur. 190
 Celebrans in domo aut pradio suburbano sine Clericis, dominium

TERTII TOMI.

minium amittit Ecclesia applicandum. 271.
 Chrisma: uinitus allatum fuit, cum s. Remigius Clothouerus regem baptizaret. 59 Chrisma quanta in ueneratione habendum. 78. Chriasmatis ampulla ad ministrandum Confirmationis sacramentum diuinitus repletur. 78. Chriasmate inungitur ab Episcopo D. Basilius cum Eubulo. 80. Chriasmate ungere in fronti baptizatos aliquando indultum presbyteris 81
 Christiani noui. Vide Baptismus. Christianus esse debet qui uult particeps esse sacrae communionis. 223. Christianis palam inobediensibus haud danda est Communio. 231
 Christus quos baptizauerit 20. Christus Dominus in Eucharistia uerè ac realiter presens est. 96. ad 111. Christus Dominus Angelorum turba comitatus communionem dat s. Dionysio Areopagita 261
 Clericorum loco non seruantiu castitatem, substituntur casti religiosi, & factum miraculis defendit Deus. 498. Clericorum uita honesta esse debet. 503. ad 507. Clericorum quorundam deprauati mores. 507. ad 511
 Calibatus seu Castitas Ecclesiastica. 498 ad 503
 Cogitationes purganda ante Communionem. 129
 Cognationem spiritualem contrahunt quilibet susceptores & susceptrices in baptismo. 56. Cognationis & Affinitatis impedimentum in matrimonio. 523
 Cohabitationem feminarum quare non admisit s. Augustinus, ne quidem germana sororis. 505
 Columba Secundo militi communicatura sacramentum defert. 263. Columba insidere uisa capiti s. Ioannis Chrysostomi, dum ordinaretur. 454. Columba signo diuinitus apparentis Fabianus Papa eligitur. 457
 Commatrem ducere ab Episcopo permissus Robertus Francorum rex, ab isdem postea eam dimittere cogitur. 524. Commatris coniugium Dei iudicio improbatum. 525
 Commendatio alieni peccati. 725 726. 727
 Communicantium indignè exempla. 194. ad 204
 Communicaturus proponere debet abstinere à peccato in futurum. 230
 Communionis in genere exempla. 151. ad 157. Communio datur in confirmationem pacis inite 154. Communionis sub altera tantum specie exempla. 221. ad 225. Communio: preparatio prerequisite. 225. ad 231. Communio quibus neganda. 231. ad 239. Communionis frequentis exempla. 239 ad 248. Communio spiritualis, eiusque suscipienda desiderium. 248. ad 252. Communionis sacra caelestes ministri. 261. ad 263
 * 3 Conceptio-

INDEX RERVM

Conceptionis admiranda quorundam puerorum exempla. 539.
ad 545
Concordiæ inter coniuges seruanda admonitio s. Lydovina. 561
Concubinatus in Sacerdote à Deo subita morte punitus. 509.
Condemnato per Iudicem non est neganda Eucharistia. 238
Confessio generalis ab adolescentia. fit à s. Eligio. 338. Confessio
gratia moti non permittitur qui erat igne fera consumptus.
340. Confessionis secunda penitentia parit exempla. 353. ad
371. Confessio secreta peccatorum in usu fuit ab initio Ecclesia
358. Confessione facta grauitur à demone tentatur Petrus Pa-
uerius Caribuanus. sed à h. Despara confirmatur. 363. Con-
fessionis sacramentalis fructus & utilitas. 371. ad 380. Con-
fessionis minister. 408. ad 411. Confessiones excipiens D. Am-
brosius penitentium culpas desolebat. 408. Item s. Hugo Episc.
Gratiopolitainus. 409. Item s. Franciscus Brixienis. 410.
Confessiones mulierum qua cautela & circumspectione excipien-
da sint. 411. Confessiones agrorum atque pannorum aque ac
aliorum esse audiendas. 412
Confirmationis usus. necessitas & utilitas. 75. ad 80. Confir-
mationis minister. 80. 81. Confirmationis effectus spirituales. 82.
83. 84. Confirmationis effectus corporales. 85
Coniugatis licet ex mutuo consensu post matrimonium etiam
consummatum uouere continentiam. 578. Coniugati Iulianus
& Basilissa se continent, & Deo placent. 579. Coniugata quadam
uita maritorum consulunt. 560
Coniuges ut filios consequerentur quomodo effecerit s. Euty-
chius Patriarcha. 532. Coniux altero coniuge satiente us se
gerere debeat. exemplum D. Monica. 560. Coniuges inter ser-
uanda pacis & concordia admonitio s. Lydovina. 561. Coniu-
gibus licere post matrimonium ratum non consummatum uo-
uere castitatem & ingredi religionem. 575
Coniugentis in peccato alieno. 721. 722. 723
Consensus peccati alieni. 721. 722. 723
Consilium petens ante pralationem acceptandam, & illi ac-
quiescens, non acceptans soluitur, alioquin dammandus. 467.
Consilij mali auctores. 718. ad 721
Consolatorum ducens cogitur dimittere. 524
Consolato Maria Oegnicensis in perceptione extrema un-
ctionis. 540
Constantia uirginis in recedendo osculo. 787
Constantinopolitanus excitat s. Euphemia ad frequentem
communionem. 241
Contactus impudicos cum uouere exercens horrenda morte pu-
nitur. 786

TERTII TOMI.

Contemptorum Baptismi exempla. 69
Contemptus & irrisio aliorum. 638
Continentes tantum cur Ecclesia proficiantur. 501
Continentia. Vide Coniugatus.
Contritio prima penitentia pars. 351. Varijs exemplis propo-
nitur usque ad 358
Conuiuio pauperes & nobiles excipiebat D. Ambrosius. 692.
Conuiuia uitabat s. Chrysostomus. 693. Conuiuium Clementis
VIII. pauperibus paratum. 693. Conuiujs indulgens à muribus
deuoratur. 694
Corporalia sacra sanguinem emittunt. 116. 122
Corporis Christi in Eucharistia uera ac realis presentia ex-
emplis demonstratur. 96. ad 112. Corpus Christi posse esse simul
ac semel in diuersis locis & hostijs similitudine exemplorum do-
ceatur, quibus constat idem corpus fuisse simul in diuersis locis.
157. ad 160. Corpus Domini sub specie panis alicui à Christia-
nis sumptus, ab indignis ne tangi quidem se sinit. 223. Corpus
Domini mala intentione uolens suscipere Indeus diuinitus ca-
stigatur. 231. Corporis Christi in Eucharistia ueritatis pracla-
rum D. Andrea Apostoli testimonium. 265
Crine nimium delectata quadam melior in eo punitur. 653
Crucifixus lacrymatur, quod sine Ordinibus celebrante. 310
Cura Pastoralis exempla. 475. ad 480
Curia monetur in uisione ut baptizari se curet. 5
Curiositas & eius pœna. 642. 643. 644

D.

Dæmon aque baptismalis uirtute expellitur. 15. Dæmonis
artes expunguntur sacramento Eucharistia. 161. 162. 163
164. 165. 167. 168. Dæmon pellitur contactu uestium sacerdo-
tialium, quarum usus est in missa. 335
Defensionis criminis alieni exempla. 731. ad 735
Defunctis in purgatorio prodest Missa. 292. ad 300
Desiderij suscipienda communionis exempla. 248. ad 252
Desperationis exempla. 738. 739
Dextera manus diuinitus apparet, cum s. Valerico Episcopo
sacramenta sanctificare conspicitur. 269
Diabolus potestatem exorcet in impurum & obscenum inue-
nem. 670
Diaconorum manibus pro altari ad celebrandum uittur
Theodoretus. 268
Dignitates Ecclesiasticas quinam refugerint ad eas uocati.
464. ad 468. Dignitates Ecclesiastica pretio nequa conferenda
neque comparanda sunt. 471. ad 475. Dignitati sacerdotali
* 4 honore

honor debitus. 483. ad 492. Dignitate sacerdotali ornati non sunt iniuria aut molestia ulla afficiendi. 492. ad 498

Discordia exempla. 700. ad 705

Diuitijs glorians Alaricus inglorius moritur. 658

Diuortium quam patienter fortiterq; iulerit Catharina regina Anglia. 574

E.

Ebrietati deditus Indus, sed spectro horribili perterritus & ritū confessus, melius uiuit. 374. Ebrietatis & gula exempla. 681. ad 692. Ebrietati & libidini dediti monachi horrenda & inaudita mors. 683. Ebrietati deditus presbyter à demone corripitur. 683. Ebrietati indulgens, & multa indigna committens Michael Imperator à Basilio interficitur. 684. Ebrietate mente captus Zeno Imperat. ab uxore in monumentum conijcitur & moritur. 685. Ebrietas & hoc imp. horrendum exitum affert. 686. Ex ebrietate miserè moritur Alexander Imperat. 687. Ebrietas quantum malorum causa. 688. Ebrietas causa incestus & conceptus prater naturam. 690. Ebrietatis terribile exemplum & iudicium. 691

Ebriosis mirè castigati. 683. 684. 685

Ecclesia cur continentibus tantum proficiantur. 501

Effectus Vide Baptismus. Confirmatio. Eucharistia. Misericordia. Vnctio extrema. Ira.

Electio quorundam ad dignitatem Episcopalem diuinius facta. 456. ad 464

Episcopatum diuino oraculo territus acceptat s. Vulstanus. 462. Episcopatus sui successorem Alexander Alexandrinus Athanasium designat. 463. Episcopatus fuga. 464. ad 468. Episcopatu inhiantes duo presbyteri puniti fuerunt. 474. Episcopatum ut rexit s. Eleutherius Tornacensis. 477

Episcopus ab Episcopo ordinatur, duobus alijs assistentibus. 452. Episcopi Catholici ab Arianis ordinari nolunt. 453. Episcopus olim sacerdotes ordinabat per impositionem manuum. 454. Episcopus ordinatur Amphilocheus ab Angelis. 456. Episcopi dignitatem egregia animi magnitudine contra Eusebiam Imperatricem defendit Leontius Episcopus. 488. Episcopi exhibitus honor 488 489. Episcopos iniuria afficientes egregie puniit. 492. 493. 494. 495

Eruditionis & ingenij neglectum talentum castigatur in Ioanne Pico Mirandula. 713

Eucharistia materia & forma exemplis declaratur. 86. ad 96. Eucharistia sub specie carnis munda & cruenta uisa cui-

dans

dam de ea dubitanti. 96. 98. Eucharistia in puerulum mutata, & in carnem sanguine cruciatam ob cuiusdam perfidiam. 96. 99. 101. 102. Eucharistia ueritas Catholica miraculo comprobatur. 98. Eucharistia realitas & ueritas multis probatur. 102. usque ad 112. Item 114. 115. Eucharistia adoranda est. 124. ad 133. Eucharistia contemptores pœnas luunt. 133. ad 143. Eucharistia exhibitur à uirgis reuerentia. 143. ad 151. Eucharistiam sumit agra que ante panis horrebat odorem. 152. Eucharistia sumptione probat Gregorius VII. innocentiam suam, & legitimam assumptionem ad Pontificatum. 153. Eucharistiam prius sumunt Reges Gallia Strumis medicinas adhibebant. 154. Eucharistia effectus spirituales. sine sumpta, sine non sumpta. 160. Eucharistia sumpta effectus miri corporales. 177. Eucharistiam exhorret infans, qui gustauerat libamina idolorum. 194. Eucharistiam militibus sumendam esse, ante congressum cum hoste. 204. Eucharistiam à quibuslibet Christianis sub mortem sumendam esse. 211. Eucharistia cum turpibus cogitationibus haud sumenda est. 229. Eucharistiam mala intentione suscipiens castigatur. 231. Eucharistia loco panem vulgarem ex composito sumens, mulier heretica, eundem in lapidem conuersum percussit. 235. Eucharistia paruulis non est administranda ante annos discretionis. 237. Eucharistia condemnato per Iudicem non est deneganda. 238. Eucharistia recipienda non sunt capaces excommunicati. 238. Eucharistia matricidii quando ministranda. 239. Eucharistia perceptio non modo à monachis & Sacerdotibus, sed etiam à secularibus frequentanda est. 243. Eucharistiam ex charitate percipere melius est, quam ex humilitate ommittere. 244. Eucharistia in Ecclesijs afferuari solita. 252. ad 258. Eucharistia in supplicationibus honorifice deprecata. 258. ad 261. Eucharistia caeleses ministri. 261. ad 263. Eucharistia manus adulteri refugit. 306. Eucharistia perceptio impeditur peccati mortiferi in confessione reticentia. 360

F.

Familia Elzeuuij Comitissæ missam quotidie audire cogitur. 328

Febricitans & simul oculis laborans sanatur missæ sacrificia. 285

Feminarum cohabitationem quare non admisit D. Augustinus. 505

Feria qualibet sexta peccata confitebatur Pater s. Birgitta, eiusq; filius. 419

Fides matrimonialis seruata, & seruanda. 552. ad 561

Filiam

Filiam vi cogens pater ad coniugium, oleum operamq; perdit,
 & sponsus punitur morte. 521
 Filios proprios non promouet Moses ad Principatum, sed alios.
 468. Filius qualis predicatur Gesica Vngarorum Duci. 540
 Flamini Baptismus. 66. ad 68
 Flamma celesti vindicatur spolatio s. Elpbei. 495
 Factorem puerorum nascentium baptismate pellunt Agareni.
 43
 Fontem baptismi fœdat Constantinus Copronymus paruulus.
 69. Venesinus. 70. Eihelredus. 71. Fontem baptismalem violan-
 tes pœnas luunt. 71. 72
 Forma Baptismi. 18. 19
 Frequentia Communionis exempla. 239. ad 248. Frequen-
 tia Confessionis exempla. 419. ad 422.
 Frigoritici sen quartanarij liberati missa celebrata in hono-
 rem s. Sigismundi regis. 292
 Frisia fluctibus marinis fere submersa ob irreuerentiam SS.
 Eucharistia præstitam. 137. 140
 Fractus Confessionis Sacramentalis. 371. ad 380.
 Frugalitas Py II. Pontificis. 503
 Fuga dignitatum Ecclesiasticarum 454. ad 468
 Fur aquam baptismalem haurire non potuit. 72
 Furem persequuntur apes, ut culpam agnoscere coactus sit. 611

G.

Galates filius Valentis Arianorum baptismo necatur. 21
 s. Genesius martyr per ludum baptizatur. 26
 Gloria vana fugienda 626. 627. 628
 Grates agere negligens pro beneficio per confessionem accepto
 mox in eundem morbum relabitur. 418
 Gula tentatio confessione patefacta illico marcessit. 373. Gula
 æditi duo horrenda morte castigantur. 682. Ex gula horrendus
 exitus Phoca Imp. 686 Gulam vi detegeret Serapion, Theonis
 exhortatione mouetur 687
 Gustus usus mortificandus. 768. ad 781

H.

Habitus simplex placet Angelis, luxuriosus demonibus 649
 Hæresi Nicolaitarum consentiens Ludeus rex punitur.
 723
 Hæreticorum neophyti multi ab hæreticis baptizati, mox à ba-
 ptismo moriuntur. 22. Hæreticus ut infantem baptizet, displicet
 Deo, quando sacerdos aut alius Catholicus haberi potest. 22.
 Hæretici qui sacram hostiam obiecerant canibus, ab his in par-
 tes discorpiuntur. 133. Hæretici in sacram Eucharistiam blas-
 phemi

phemi horrendus interitus 137. Hæreticus concionator, in Ec-
 clesia Cath. ceremonias & elevationem sacrosanctæ Eucharistia
 contumeliosus, diuinam sentit vindictam. 3. 6. Hæretici decem
 Argentina examinati & combusti, quorum unus dum esset per
 confessionem sanatus ac liberatus, per mulierem acceptus, redi-
 uo incendio damnatus est. 378. Hæreticorum tubocaps ne de-
 prauatur Theodosius, prudenter carit Placilla. 562

Homicida ob peccati grauitatem ab Episcopo Romano pro pe-
 nitentia potenda remittitur. 385

Homicidium contritione deletum. 354. Homicidij labem ean-
 dem incurrit, qui penitentiam inuicem pro homicidio non
 persoluit. 380. Homicidij voluntarij exemplum. 752. Homicidij
 iniustum punitur. 753

Honor dignitati sacerdotali debetur 482. ad 492

Hostia rer ab aliari diuinitus reiecta, quod amice esset conta-
 minata, & ideo tremulis mysterijs inepta 86. Hostia sacerdo-
 tum non laicorum vi uolens in communione, miraculosè re-
 primitur. 87. Hostia eadem non est bis consecranda. 85. Hostia
 sacra sub visibili specie Christus Dominus se Lydruina mani-
 festat. 109. Hostia sacra paruula cruore perfunduntur pugna-
 ribus barbaris contra Christianos 112. Hostiam sanguine as-
 sare frustra admisus Iudæus, eam gladio pupugit & efflavit san-
 guis. 116. Hostia sacra cultus à Iudæis transfixa copiosus san-
 guis proflexit, 117. 120. 122. Hostia sacrosancta in feracem
 ignis missa & in incude postea malleis percussa, integra ac illæsa
 permanet. 134. Hostiam sacram Iudæi male accipiunt. 135. Ho-
 stia quomodo non consecrata in Communione dignoscitur 151.
 Hostia sacra quam Pastor negauerat, ad os Comitæ, qui ex is-
 titiia proprium filium occidit, per se accedit. 155. Hostia sacra
 diuinitus deseritur cuidam communicanti desiderio laboranti.
 248. Idem accidit s. Catharina Senensi. 249

Humilitas & Pauperias in Pastore adificat. 475.

Humo assumitur prædices. 662

Hypocrisis & Hypocritarum exempla. 746. ad 751

I.

Igne fere consumptus confessionis gratia mori non permitti-
 tur. 34.

Immisericordia mirabilis vindicta. 613

Impedimentum affinitatis in matrimonio 523. ad 527

Imperatoris obsequium deserit Clericus, ne res diuinas fuda-
 ta mente exerceat. 510

Impius quidam irridens frequentem communionem quomodo
 sit conuersus. 242. Impiorum risus & subannatio impedire
 non

INDEX RERVM

non debet circumgestationem Eucharistia in supplicatione. 259
 Impoenitenti cuiusdam miserimus exitus. 746.
 Impugnatio veritatis 739
 Impuritas Sacerdotis quomodo detecta. 508
 Incantationis unicum peccatum in confessione ommissum in extremis laboranti obijciunt demones. 360
 Indolis bona in pueris ab infanzia demonstrata signa. 548. ad 552
 Indulgentiarum concessarum exempla 400. ad 408
 Infans per puerum sub mortem baptizatus. 7. Infans qui gustauerat libamina idolorum, exhorret Eucharistiam. 194.
 Infantium quorundam admiranda origo & peccata. 545.
 Infans adhuc Stephanus Diensis Episcopus ieiunat diebus veneris. 551 Infans s. Nicolatus sugens adhuc vbera lac gustare diebus mercurij & veneris non vult, nisi vesperi. 551
 Ingratitudinis insigne exemplum. 644
 Inimici conciliantur virtute sumpta Eucharistia. 172. Inimicitia non inferenda dignitati sacerdotali. 492
 Instabilitatis vita humana exempla. 634 ad 638
 Intentio baptizantis & baptizandi. 25. ad 27
 Intentio recta inuendi matrimonij. 515
 Intrusus à Longobardis in Ecclesiam Rauennatem à subditis ignominiosè eijcitur. 473
 Inuidia & eius poena. 672. ad 681. Inuidientia fraterna charitatis 740. 741
 Inuidi poena. 674. 675
 Ira & eius effectus. 695. ad 705. Iram compefcendi modus. 705. ad 710
 Iracundia morbo liberatur mulier per confessionem. 374.
 Iracundia passionem quomodo mitigauerit s. Ephram. 707.
 Iracundiam sensim deperdit Columbinus sacrorum librorum lectioe 708. Iracundiam comprimunt sodales consideratione sui status. 709
 Irrisionis & contemptus aliorum poena. 638 ad 642
 Irritatio aliorum ad malum. 723. 724
 Iudaei impostoris miraculum. 60. Iudaeus, cui data Eucharistia vertitur in carnem, cum omni domo conuertitur, & baptizatur. 96. Iudaei temeritas confunditur Eucharistia versa in puerulum. 101. 103. Iudaei vulnerant Eucharistiam. 114. 116. 117. 120. 122. 135. Iudaei Eucharistiam in fornacem ignis projiciunt, & postea in incude malleis percutiunt. 134. Iudaeus diuinitus castigatur volens mala intentione corpus Domini sumere. 131

Iumentum

TERTII TOMI.

Iumentum Tolosa adorat Eucharistiam. 143. Iumenta rustici Eucharistiam venerantur. 145
 Iussio qua in alterum peccatur. 716. 717
 Iustitia diuina in peccatores exempla. 606. ad 616

L.

Laborem semper ut exerceret diuinitus admonetur s. Antonius. 711. Laborandum semper in hac vita, & quare. 712. Laboribus assueti non facile patiuntur alium sibi ministrare. 712
 Laicum pia assuetudine ad baptizandum infantes mittit s. Ludogorus Episcopus. 24
 Laicorum quorundam missa sacrificium per ludibrium celebrantium diuina vltio. 313
 Lenones puniuntur, castitas seruetur. 669
 Libertatis sancta Pralatorum exempla. 511. ad 515.
 Licentia Antistitis necessaria ut fiat sacrum in adibus priuatis. 271
 Lingua vsu carere plus prodest interdum, quam eius beneficium frui. 781
 Loci sacri profanator hereticus diuinitus castigatur. 317
 Locusta sacra missa oblatione interimuntur. 291. Locusta mira magnitudinis ob peccata vastant omnia. 614
 Lumen mirabile cernitur nascente s. Scaiberto Episcopo Werdensi. 545
 Lusum & ebrietatis malum. 688
 Lutheranus sacram irridens Eucharistiam in processione delatam, mox diuinam sentit vindictam. 141. Lutheranus fœdè se gerenti in tremenda Missa mysteria, vindicta diuinitus irrogata. 316. Lutherani quam iniquè poenitentes absolunt. 412.
 Luxuria mala. 669. ad 672
 Luxuriosus Comes blasphemans & impoenitens emittit spiritum. 671. Luxuriosi Principis miserimus & horrendus exitus. 672
 Luxus ac mollities vestium. 645. ad 654

M.

Malitia anguria qua de se dederit Henricus I I I. Imper. nondum natus. 547
 Mali Vide Bonus.
 Manibus Diaconorum pro altari ad celebrandum vitatur Theodoretus. 268. Manus dextera diuinitus apparet cum s. Valerico Episc. sacramenta sanctificare conspicitur. 269. Manus adulteri refugit iucharistia. 106. Manus celebrantis sine ordinibus à sacro igne denorantur. 309

Manus

INDEX RERVM

*M*anus heretici amputata sanatur dum peccata confitetur. 371
*M*aris tempestate sedanda Eucharistiam ad collum ferebat.
 Eyrinus Dorcestres. Episc. 186
*M*artirium suum ab Arianismo conuertit Iugundis regina. 562.
*M*artirium mulier fidelis ab errore apostasiae reducit. 563. *M*artiri-
 um s. Natalis virili animo in martyrio confortat. 563. *M*arti-
 rum virum religiosissimum in heresim pertraxit Theodora Im-
 peratrix uxor Iustiniani Imp. 565. *M*artirium Arcadium Imp.
 seduxit Eudoxia Imperatrix. 566. *M*artirium Valentem Imp.
 pellexit eius uxor ad Arianismum. 567.
*M*atrem uisa de infantibus adhuc in utero. 541. 542. ad
 546. 550
*M*atricidii Eucharistia quando ministranda. 239.
*M*atrimonium impedit affinitas baptismo contracta. 57
*M*atrimonium. Vide Laurentio. *A*d matrimonium nemo co-
 gendus, nec illud prater parentum & cognatorum consensum
 inuaditur sine iusta & rationali causa. 520. ad 523. *M*atri-
 monium quae ratione cum infidelibus contrahendum. 527. ad
 532. *M*atrimonij trium bonum, nempe proles. 532. ad 539.
*M*atrimonij secundum bonam, uidelicet fidelitas inter Coniu-
 ges 552. ad 561. *M*atrimonij tertium bonum, id est indissolubile
 uinculum unius cum una 570. ad 575. *M*atrimonio Virginitas
 est preferenda. 585. ad 593
*M*entis aemula contraria contrarijs morbis sunt adhibenda. 392
*M*ensa opipara Clementis VIII. pauperibus parata. 693
*M*ente capitur & seruentibus balnei aquae suffocatur male
 tractans Aphaeratem, Cubicularius Valentis Imp. 496
*M*ercenariorum merces defraudata. 758
*M*eritorium & sanctum est quotidie audire missam. 327. Item
 missa ministrare. 333
*M*ilitibus sumenda Eucharistia ante congressum cum hoste.
 204. ad 211. *M*iles quidam mori non potuit nisi percepta prius
 Eucharistia. 220
*M*inistri calices sacrae communionis 261. ad 265. *M*inistri
 prius sacrificij missae. 300. ad 303. *M*inistri impij sacrificij missae.
 303. ad 312. *M*inister Eucharistia non potest esse Laicus. 317.
*M*inistri sacerdoti celebranti aliquando Angeli fuerunt. 321. ad
 327. *M*inister Sacerdotis in missa 331. ad 334. *M*inister Con-
 fessionis. 408. ad 414. *M*inister Ordinis 451. ad 456. Vide
 Basilium. *C*onfirmatio.
*M*iracula. 11. 2. 60. 82. 98. 106. 122. 195. 221. 253. 256.
 260. 266. 310. 314. 426
*M*issa sacrificij in genere exempla. 265. ad 269. *M*issa pri-
 uata

TERTII TOMI.

*M*issa. 270. ad 273. *M*issa frequenter celebranda. 273. ad 277.
*M*issa beneficia & effectus in gratiam uiuentium. 277. ad 292.
*M*issa sacrificium prodest defunctis in purgatorio. 292. ad 300.
 Vide *M*inister.
*M*oestitia Adriani VI. erga affines & propinquos. 470. *M*oestitia
 Cardinalis Poli. 471
*M*oestitia non sunt afficiendi Sacerdotes. 492
*M*onachi quidam malunt mori quam rebaptizari. 63. *M*o-
 nachorum hypocritarum horrenda mors. 746. 747. 748
*M*orbo daturo liberatur Princeps Anglus uirtute missae.
 284. *M*orbis contrarijs contraria adhibenda medicamenta. 392
*M*orbo insanabili affeci uulsi Goar uir sanctus, quam Episcopa-
 tum suscepit. 466
*M*ores deprauati quorundam Clericorum. 507. ad 511.
*M*ortuuro quid faciendum cum sacrae synaxim percipere ne-
 quit. 219
*M*ors infelix Catarina puella Peruana. 370. *M*ortem potius
 eligit s. Nilammon quam fieri Episcopus. 465. *M*orte Pappolus
 Episcopus ob scelera diuinitus castigatur. 507
*M*otio alium ad peccatum prouocans. 723
*M*ulieri haeretica simulate uulgarem panem loco Eucharistia
 sumenti panis ille in lapidem uertitur. 235. *M*ulier in equam
 uersa quod diu a communione abstinisset. 239. *M*ulier aeterna
 de ualere missa mali sacerdotis miraculo confirmatur. 310.
*M*ulieribus abstinentes Episcopi loquuntur absque linguis, at
 dediti mulieribus eo dono priuantur. 669. *M*ulierum ab omni
 tactu quam caute etiam spirituales uiri se debeant cohibere. 788
*M*ultiplicatio trientis ad centum solidos ex malo lucro, ad
 trientem redit. 66
*M*ures non sinunt uiuere peccatores. 612. *M*ures uoluptati
 indulgentem in conuiuio denotant. 694
*M*usca vindices irae diuinae in peccatorem. 611
*M*ysteria diuina non temere tractanda. 303. *M*ysteria diuina
 per ludibrium representantis Michaelis Imper. sumptus interit-
 us. 312.
 N.
*N*atiuitas mirabilis Sanctij Garzia regis Nauarra. 547
*N*ecessitas & usus penitentiae. 337. ad 343
*N*egotijs secularibus sic incumbendum, ut a nobis nunquam o-
 mino egrediamur. 713
*N*epotem dignitate ornare renuit Clemens IV. imo tribus be-
 neficijs aliunde dotatum duobus illum exuit. 369
*N*omina eorum qui ad sacrae synaxim conueniunt, libro
 uita

vite inscribuntur. 241

Naptias secundas qua vidua respuerint. 593. 594

O Bilinationis peccati exempla. 742. ad 745.
Oculorum continentorum dictum memorabile fratris
Rutgeri Minoris. 763. Oculos ab aspectu feminarum auerit
Carolus V. Imp. 762. Oculos in feminam non esse conijciendos,
edocatur à femina s. Ephraim. 764. Oculos sibi eruit Sanctimo-
niolus quidam ad auerendum impurum adolescentis amorem.
764. Oculi qui sint desiderabiles. 765

Odium deponendum, ne Deus ulciscatur. 680

Odoribus inordinatis nimis addicta nobilis quaedam femina
diuinam experitur vltionem. 782. Odore vestimentorum cap-
pius ex praelio fugiens Multas Rex. à filio excacatur 783. Odo-
ris mira fragrantia in ore & manibus s. Iordani arte demonis
excitata. 784

Odoratus sensus ab Arsenio mortificatus. 784

Oppressionis pauperum & viduarum exempla. 754. ad 758

Ordinis sacramentum. 442. ad 451. Ordo sacerdotalis olim
etiam collatus ab Episcopo per impositionem manuum. 444

Origo quorundam infantium admiranda. 543. ad 548

Ornatus mulierum apta similitudine reprehensus. 650. Or-
natum corporis abiicit soror s. Bernardi. 651. Ornatu pomposo
Pelagia commouetur Nonnus Episcopus, & commouet alios ad
anima ornamenta. 652

Ortus mirabilis s. Gutlaci. 545

Osculum magna constantia reijcit virgo. 787

Ouis s. Francisci discit venerari Eucharistiam. 144. Oves
quomodo incuria prelatorum corrumpantur ab hereticis. 479

P Agnus nocturna visione monitus cum uxore baptizatur. 7
Panis & vini species quomodo transeant in corpus & san-
guinem Christi. 51

Pannoforū confessiones aque atque aliorū audiende sunt. 412

Parentes quam solliciti curare debent vt proles confirmentur.

78. Parentes cur non ad beneficia ecclesiastica admitterit s. Ri-
chardus. 470

Partem Laurentij contra Symmachum defendens Paschasius
Diaconus post mortem punitur. 722

Participatio criminis alieni. 730

Paruos ritu Catholico baptizari prohibens diuinitus puni-
tur. 19

Passionem iracundia quomodo mitigauerit s. Ephraim. 707.

Passiones

Passiones animæ statim pracidenda sunt, prius quam in habi-
tum transeant. 707

Pastores fortiter pro grege suo stantes quomodo Deus defen-
dit. 476

Pater vi cogens filium ad coniugium operam perdit, & spon-
sua punitur morte. 521

Patientia sua, qui lapsus fuerat, ladentem ad agnoscendam
culpam inducit. 709

Pauperum, viduarum, ac pupillorum oppressionis exempla.
754. ad 758

Pauperum & humilitas in Pastore edificat. 475

Peccatoris & auis iracundie similitudo. 704. In peccatores
vindicta diuina. 604. 605. ad 616

Peccatorum per baptismum remissionem mortuus accipit
Theodosius Comes. 29. Peccata Diaconi retardant tempore
missæ descensum Spiritus sancti. 311. Peccatorum commissorum
dolor cum proposito abstinendi de cetero, vera penitentia forma
est. 354. Peccatum homicidij per contritionem remissum.

354. Vide Contritio. Peccati mortalis reticentia in con-
fessione impedit Eucharistia perceptionem. 360. Peccata vt
confiteretur mulier defunctæ meritis s. Francisci ad vitam redijt.

361. Peccata qua voluntarie in confessione celantur, aliquando
manifestabuntur. 362. Peccati cuiusdam femina in confessione
occultati præ pudore pena. 365. Peccata cum dolore confitendi
obtinuit quidam precibus D. Bernardi. 367. Peccata reticenti

Ferdinando Hispano quid acciderit. 368. Quid item alteri
cuidam. 369. Peccati in genere exempla. 599. ad 606. Pec-
catorum venialium signa & mala. 616. ad 620. Peccatorum

alienorum exempla. 716. ad 735

Perfectioni Christianæ consequenda prodest multum frequens
sumptio Eucharistia. 247.

Pietas Alphonsi Regis in rem sacræ aliā s. res diuinas. 325

Pietas & religio Wenceslai regis erga sacrificium missæ. 328.

Pietas s. Chonægundis vidua erga animam mariti defuncti. 597

Plusiua carentes incola quidam ante baptismum, post susce-
ptum ea abundant. 47

Pœna contemptorum s. Eucharistia. 133. ad 143. Pœnarum
locum sibi apud inferos deputatum videt, qui vitam emendare
distulit, licet sapiens admonitus. 345. Pœna cuiusdam femina
ob peccatum in confessione occultatum. 365. Pœna cuiusdam

Comitis ob neglectam frequentem confessionem. 421. Pœna ab
Innocentio VI. constituta Prelatis sine causa non residentibus.

480. Pœna puellis in sticta in honorantibus Iacobum Nisibitem.

* *

492.

INDEX RERVM

497. *Pœna Ioannis Pici Mirandula ob neglectum sibi à Deo datum ingenij & eruditionis talentum.* 713
Pœnitentium felix successus 395. ad 400. *Pœnitentium culpas desistere in confessione solebant* D. Ambrosius, s. Hugo Episcopus Gratiopolitanus, s. Eustachius Abbas, F. Franciscus Brixienfis. 408. 409. 410. *Pœnitentes in confessione non esse nimis acerbe, vel immodeste reprehendendos.* 410. *Pœnitentes suos quam iniquè absolunt Lutherani.* 412. *Pœnitenti sufficit bona voluntas, si in necessitate Confessarium non habuerit* 413.
Pœnitentia agenda est ante Eucharistia sumpcionem. 227. *Pœnitentia usus & necessitas.* 337. ad 343. *Pœnitentia non est prouaganda.* 343. ad 351. *Pœnitentia in satisfactionem criminis Ottoni III. Imp. iniuncta.* 380. *Pœnitentiam iniunctam pro homicidio non persoluens, eandem homicidij labem incurrit.* 389
Pœnitentia Theodosij Imp. ob eadem Thessalonicensem à se factam. 382. *Pœnitentias aliorum vide.* 384, 385. ad 389. *Pœnitentia quorundam admirabilis sponte assumpta.* 399. ad 394. *Pœnitentia quorundam falsa & simulata.* 422. ad 427.
Populum deprauatum sibi creditum quomodo ad frugem redderit s. Hugo Gratiopolitanus. 478
Potitoris cuiusdam horrenda mors 689
Præbende Ecclesiastica quibus sint conferenda. 468. ad 471.
Præco euangelicus contumeliosus in sacram Eucharistiam diuinam ultionem experitur. 316
Predicatorem contemptum esse decet non comptum. 653
Predium ab infestatione malignorum Spirituum per missæ sacrificium liberatur. 277
Prælati. Vide Pœna. Libertas.
Præparationis ad Communionem exempla. 225 ad 231.
Præsentia vera ac realis corporis Christi Domini in Eucharistia post consecrationem 96. ad 112. *Præsentia vera sanguinis Christi Domini in Eucharistia* 111. ad 124
Præsumptio de misericordia Dei. 737
Precibus à b. Virgine obtinetur s. Illephonsus. 534. *Precibus impetratur* s. Nicolaus Tolentinas. 534. *Precibus impetratur proles Leoni Imp. & alijs.* 536. 538
Primitia humiliter & sine pompa celebrata placent Deo & b. Virgini. 446
Prodigalitatæ exempla. 662. 663. 664
Profanator loci sacri diuinitus punitur. 317
Prolem à matre propria Catholica baptizari, potius quam ritum hæretico, miraculo ostenditur Deo placere. 23. *Prolem Catholico ritu impediens baptizari punitur.* 24. *Proles vi confirmantur*

TERTII TOMI.

enentur sollicitè curare debent parentes. 78. *Proles primum matrimonij bonum.* 532 ad 539
Puella Hebræa quanto baptismi desiderio arserit. 8. *Puella iteratum ab Ariano baptismum abnuens martyrio afficitur.* 61
Puella non sunt tradendæ viris, quibus non afficitur 520
Puer cathacumenus defunctus meritis s. Stephani reuixit, ut baptizaretur. 6. *Pueri ethnici ardens studium ad baptismum:*
 11. *Pueri ab Athanasio puero ludicrè baptizati, verè baptizatè iudicantur.* 25. *Puer natus deformis per baptismum fit formosus.* 43. *Puerorum nascentium innatum fastorem baptismate pellunt Agareni.* 43. *Puerum Iudæum pueri Christiani baptizant cum ceremoniarum omnium obseruatione* 51. *Pueri qui contemptis Ecclesia ceremonijs baptizantur, in morbum incidunt, sed illis adhibitis conualescunt* 52. *Puero baptizando, contententibus patris, Sacerdos nomen imponit.* 56. *Pueris baptismate carentibus vita reddita per Eucharistiam.* 190. *Pueri defuncti corpus terra non continetur, nisi adhibito Christi Domini corpore.* 191. *Puer mortuus & sepultus sacrosanctâ sanguinis Christi virtute vita restitutus baptizatur* 192. *Puerorum quorundam admiranda conceptio.* 539. ad 545. *Puerorû bona indolis signa ab infantia demonstrata* 548. ad 552
Purgatorio detentis prodest missæ sacrificium 292 ad 300
Pyxis lignea, in qua seruabatur Eucharistia, incendio circumquaque saeuiente, intacta permansit. 192

Quartanarij. Vide Frigorij. R.

R *Ecidiuantium exempla.* 414. ad 418
Religio. Vide Coniug.
Remissio. Vide Peccatum.
Residentia Pastoralis. 480. ad 433
Responsionis durioris data pœna. 619
Relicentia culpe aliena. 718
Reuelatio Leoni Papa facta de impositione manuum. 455
Reuerentia. Vide Eucharistia. Reuerentia vestibus sacris qua competat. 336. *Reuerentia Sacerdotibus debita.* 483. ad 492
 S.

S *Abana olim dabantur, id est vestis Candida, in baptismate.* 54
Sabbato quoque pater s. Lydvina constabatur. 420
Sacerdos dubitans de hostia quam manibus tenebat, videt ex ipsa sanguinem promanare. 113. *Sacerdoti indigno celebrantis, & communicare volenti tertio corpus Dominicum ablatum fuit.*
 ** 2.

fuit. 303. *Sacerdos luxuriosus indignè communicans cancro affligitur.* 307. *Vide Angelus Minister. Sacerdoti plus honoris deferebat s. Franciscus, quam sancto de calo venienti.* 491. *Sacerdotes iniuria & molestia afficiendi non sunt* 492 ad 498.

Sacerdotij dignitas, & quantà cum humilitate & reuerentia ea sit suscipienda. 442. ad 451. *Sacerdotium quanti fecerit Iustinianus Imper.* 491.

Sacrilegus ad sacros ordines non peruenendus. 448

Sandalia more Apostolorum exciuit Archidiaconus Legatus Rom. super Imp. Constantinopol. 515

Sanguis. Vide Baptismus. Preteritiam.

Sanctis spe suscipientes baptismum, Angeli testimonio suscipiunt quidem signum, non gratiam. 45. *Sanctatem petitura Gorgonia procumbit ad altare, in quo asseruabatur Eucharistia.* 256

Saraceni ab obsidione Assisi corporis Domini presentia ablegati. 193

Sartoris blasphemii in os horrida visa aranea de alto tecti culmine recto filo descendere. 133

Satisfactionis, qua Paenitentia pars est, exempla. 390 ad 389

Scrupulorum & Scrupulorum exempla. 427 ad 432

Sella diuinitus conflagrante, Valentinianus Imper. cogitur s.

Martinum reuereri. 485

Sensuum qua cautela & circumspetione audienda sint mulierum confessiones. 411

Signum diuinum apparet in electione s. Remigij Episcopi Rhemensis. 458. *Signum diuinitus oscisum in electione s.*

Ambrosij. 461. *Signa bona indolis in pueris ab infantia demonstrata.* 548. ad 552

Silentium tempore missa ab astantibus seruandum. 330

Sodomie poena. 753. 754

Soror s. Malachia sacrificio missa de locis purgatoris liberatur. 299. *Sororem suam D. Thomas Aquinas de purgatorio liberat missa sacrificio* 300 *Soror D. Bernardi quoniam occasione corporalem abiecit ornatum.* 651

Species panis & vini quomodo transseant in corpus & sanguinem Christi Indae instruitur 91. *Species panis ob incredulitatem mulieris in carnem mutatur in Eucharistia* 98 *Speciem elegantis puerni in Eucharistia sub missa videt & idem dux Saxonie Dux, quo miraculo motus conuertitur.* 99. *Specie infantali usus venerabile Sacramentum in ore cuiusdam qui illud sumpsit* 103

Spectacula profana qui visuri aduunt, demonibus sunt penetr.

penetrabilis. 763

Spiritus sancti in missa discessio. 303. 311. 312

Spoliatio s. Elphegi flamma calesit vindicata. 495

Sponsa a sponso derelicta ut alteram desponsaret. sit sponsa sponsi calescit, & bene illi cedit, male autem sponsa secunda. 573.

Sponsi relictis, duo milites sunt monachi. 575

Strumis medicinam adhibuituri Reges Gallia sacram synaxim prius sumunt. 154

Superbia exempla & poena. 720. ad 726

Supplicio afficiendi sacro etiam viatico saginandi. 219

Symbolam Constantinopolitanum cur in Ecclesia Catholica post Euangelium in Missa decantetur. 330

T.

T Abernas adire comessandi gratia periculosum. 694

Tactus exempla. 784. *ad finem libri.*

Tempestas. Vide Eucharistia.

Tentatio. Vide Gula.

Terra obrutus per sacrificia & oblationes Ecclesia ab Angelo pascebatur. 282

Tributorum exempla. 664. ad 669.

Triens Vide Multiplicatio.

V.

V Aletudo restituitur agro mentis impoti per oleum sacrum. 441

Vanitati addictus adolescens ut respiceret saepe monitus, tandem sine confessione moritur. 346

Vestigal. Vide Tributum.

Venenum propinans in sacro calice a demone corripitur. 492

Veneratio qua Daniele Styliem persecutus est Leo Imperator. 487

Venialium peccatorum exempla. 616

Vermibus consumitur Arnalphus Imperator propter scelera. 614

Veritatis agnita impugnatio 719 ad 742

Vestis candida dabatur in Baptismo. 54. *Vestes sacra sacerdotales.* 334. ad 337

Viaticum a quibuslibet Christianis sub mortem sumendum est. 211. ad 225

Victoriam contra Mauros solus obtinisse visus est Castella Comes, cum ceteri eo tempore in Ecclesia plures missas audiret. 326

Victus & vestitus Cardinalis Borromai. 503. *Victus & vestitus s. Augustini.* 505

Viduarum

INDEX RERVM

- Viduarum exempla.* 593
Vinculum vnus cum vna matrimonij bonum. 570. ad 575
Vindicta diuina in Henricum II. ob collatum à se iniuste Episcopatum. 472. *Vindicta diuina imminens orbi propter peccata Principum diuinitus ostensa.* 600. *Vindicta diuina in peccatores.* 704
Vini abundantia nocuumtum vita. 681. *Vino libidinique indulgentiam monachorum terribilis vltio.* 683
Virum bis simul uxoratum non ad priorem uxorem redire, sed posteriori adharere contra leges Calumniosa volunt. 574. *Vir cum uxore peccans per contactum impudicos, miserè moritur.* 786
Viri spirituales quam caute se ab omni tactu mulierum debeant continere. 788
Virginitatis in coniugio perpetuo seruata insigne miraculum. 581. *Virginitatem suam Deo consecrarunt s. Elzearius Comes, & s. Delphina eius coniunx.* 583. *Virginitas Matrimonio praefenda est.* 585. ad 593
Virgini absentis & communicare optanti Laurentius Iustinianus in Missa abstractus Eucharistiam ministras. 250. *Virgo permansit nobilis Olympias marito Debridio ante matrimonij consummatum defuncto.* 593. *Virginem ne etiam spiritali affectu contingat, quidam diuinitus monetur.* 785. *Virginis constantia in recusando osculo.* 787
Viso quadam de multiplicitate malorum, & paucitate bonorum. 600
Visus exempla. 757. ad 765
Vita honesta Clericorum. 503. ad 507. *Vita maritorum humeris suis consulunt quadam coniugata.* 560. *Vita humana instabilitatis exempla.* 634. ad 638. *Vide Nimum.*
Vitis frugifera visa ascendere ex ore s. Ephraim adhuc pueri. 550
Vltonis diuina exempla. 204. 307. 309. 313. 316. 317. 494.
Vnctionis extrema exempla. 4. 5. ad 442
Vnio Christi & Christiani per Eucharistiam. 173.
Voluntas bona sufficit penitenti, si copia Confessarij desit. 413
Voluptas. *Vide Aureas.*
Vsus & necessitas Penitentiae. 337. ad 343. *Vsus frequens confessionis Vbi.* *Quando.* & *Per quem prima restituitur.* 420
Vtilitas confessionis sacramentalis. 371. ad 380
Vxor mariti vulnera toxicata exugendo sanat. 558
Vxorum proborum & improborum exempla. 561. ad 570.
Vide Maritus. Vxor adulterna cū legitima nō permittitur. 572
Z.

Zelus indiscretus paralyti punitur. 618

F I N I S.

FLORVM EXEMPLORVM,

S I V E
C A T E C H I S M I H I -
S T O R I A L I S .

C A P V T V .

DE SEPTEM ECCLESIAE CATH.
S A C R A M E N T I S .

T I T . I . De Sacramento Baptismi; qui
omnibus omnino, primum & maxi-
mè necessarius est ad salutem.

Dum baptizaret Ioannes, existimante populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de eo, ne forte ipse esset Christus, dixit illis: Ego quidem aqua baptizo vos, venit autem fortior me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum, ipse baptizabit vos Spiritu sancto et igne.

Luc. 3²
Christi discrimen.
Necessitatem huius sacramenti satis insinuat Christus Dominus, eius auctor et institutor, cum Nicodemus, qui ad se nocte venerat inquisiturus, quomodo homo deus nasci posset, ad quod Christus docuisset renasci necessarium esse ad salutem respondit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei.

Ioan. 3²
Ab. 8.
Eunuchus Canducus Reginae Aethiopiae Hierosolymis in patriam rediens Philippum Diaconum in curru admisit; a quo edoctus, dum ad fluvium quendam venissent; Ecce aqua, inquit ille, qui prohibet me baptizari? Cui Philippus; Si credis ex toto corde, licet; indicans, adultus debere credere antequam baptizentur.

EXEMP. I. Radbodus Rex Frisæ à baptisni susceptione resiliens in paganismò moritur.

Cesar. Baron.
Cardinal. 9.
Annal. 1000.
an. D. 0. 719.
6. ex lona
Fontanellen.
Cronik. ma-
nachon in uita
S. Wlfranni
Siebers, an.
718. 10. Nau-
cler. fo. 2. ge-
ner. 24. 10.
Lactardo
cap. 85. Epi-
tom. Chri-
stiano Mas-
sao lib. 14.
Sur. 20.
Martij.
Radbodus
Rex Frisæ
resiliit à fide
Christiana.
Deridet S.
Wlfrannum
Radbodus.

+

Sap. 1.

RINCEPS Radbodus, cum ad percipiendum baptismum imbueretur, percontabatur à sancto Episcopo Wlfranno, iuramentis eum per nomen Domini astringens, ubi esset maior numerus Regum & Principum seu nobilium gentis Frisonum, in illa uidelicet cælesti regione, quam si crederet & baptizaretur, percepturum se promittebat, an in eam quam dicebat tartaream regionem. Tunc beatus Wlfrannus: Noli, inquit, errare in clype Princeps: apud Deum certus est numerus suorum electorum. Nam prædecessores tuos Principes gētis Frisonum, qui sine Baptismi Sacramento decesserunt, certum est damnationis subijisse sententiam: qui uero abhinc crediderit & baptizatus fuerit, cum Christo gaudebit in æternum. Hæc audiens Dux incredulus (nam ad fontem processerat ut ferunt) à fonte pedem retraxit, dicens non se carere posse consortio prædecessorum suorum Frisonum Principum, & cum paruò pauperum numero residere in illo cælesti regno: quin potius non posse facile nouis dictis assensum præbere, sed potius permanurum se in ijs, quæ multo tempore cum omni Frisonum gente seruauerat. At beatus Põifex: Heu proh dolor, inquit, deceptus te uideo à seductore, qui humanum decipit genus. Sed nisi pœnitentiam egeris, & credideris, & in nomine Trinitatis baptizatus fueris, ianuam regni perennis nõ intrabis, sed æternæ damnationis pœna plesteris. Hæc dicente & docente sancto Pontifice, multi Frisonum credebant & baptizabantur, prædicto Rege in paganismò perseverante: nam à Sacro fonte infeliciter recessit & iam Willebrordum, cognomento Clementem, Episcopum & Doctorem præfatæ gentis acersit fecit, ut ad eius consulta simul cum beato Wlfranno in doctrina sue religionis concordante efficeretur Christianus. Sed quoniam, ut scriptum est, *in maluolam animam non introibit sapientia*: quia dubitando per omnia in fide Catholica, &

TIT. I. DE NECESSITATE BAPTISMI, y
lica, & tentando sanctos Antislites loquebatur, ideo obtinere non meruit quod fide quærebat. Cum uero eius legatum super hoc facto suscepisset Willebrordus, respondisse fertur: Quia prædicationem sancti Fratris nostri Wlfranni Pontificis Dux uellet audire contempsit, meis quomodo obsecundabit dictis? Nam hac nocte uidi illum in visu catena religatum ignea: unde certum fore constat, damnationem iam illum subijisse æternam. Cumque iter carperet, quod ad domum eiusdem damnati ducis ducebat, nunciatur ei, ipsum sine Baptismi Sacramento iam esse mortuum: Sicque coeptum deserens iter ad propria repedauit habitacula. Nec prætereunda ratio est, cur præfatus Dux Radbodus in Christum credere ac fore regenerationis mergi noluerit. Nam in ægritudine positus, de qua & presentis uita luce claudit, perpetuâque Auerni descendit ad umbras, dum sopori deditus foret, deceptor hominum diabolus, qui etiam Dei omnipotentis permissu in Angelum se transfigurat lucis, ei apparet diademate aureo, circumfulgentibus gemmis capite coopertus, uesteque aurea textili toto amictus corpore. Diu attonitus præfatus Princeps, diligenter in eum attendebat stupens ac tremebundus, admirans cuius speciei & uirtutis esset qui ei apparebat: isque multimodæ artis nocendi sæuissimus draco inquit ad eum: Dic, quæso, fortissime uirorum, quis te ita seduxit ut à cultura Deorum, & à religione prædecessorum tuorum uelis discedere? Noli ita, obsecro, agere, sed in his, quas hæcenus tenuisti, culturis Deorum permane: ibisque ad domos aureas æternaliter mansuras, quas tibi in proximo sum daturus, ut uerborum meorum dictis astruam fidem. Quapropter cras accersens Wlfrannum doctorem Christianorum, inquire ab eo, ubinam sit illa mansio æternæ claritatis, quam pollicetur, te, si Christianum susceperis dogma, in cælestibus habiturum. Quamcum demonstrare nequiverit, utriusque partis mitantur legati, eroque dux itineris, & demonstrabo illis mansionem eximæ pulchritudinis & fulgoris immensi, quam tibi post modicum sum daturus, qui euigilans sancto Pontifici Wlfranno cuncta per ordinem pandit. Sanctus autem Pontifex ingemiscens

damnantissimus
figuratus.

Illuditur à
diabolo
Radbodus.

A CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

cuius damnatione, ait: Hæc illusio diaboli est, qui omnes vult perire, & neminem saluari. Quapropter salua te metipsum, vir nobilis, credendo in Christu, & festina ad fontem Baptismi, in quo est remissio omnium peccatorum; & nullo modo fidem accommodes verbis Diaboli mendacibus. Hæc & huiusmodi plura prosequente sancto Pontifice, respondit prædictus incredulus Princeps, omnia se facturum quæ iubebat, si illa non demonstraretur mansio à suo Deo, quam sibi largiturum sponderat. Cumq. insuperabilem in cunctis Christi Sacerdos illius animum cerneret, ne à Gentilibus alia fingerentur pro alijs, misit continuò cum quodam Frisone suum Diaconum, qui cum paululum ab oppido processissent, obuiam sibi reppererunt in humana effigie quendam itineris comitem, qui dixit eis; Properetis citò: nam ostensurus sum vobis mansionem eximie pulchritudinis, quæ præparata est à Deo suo principi Radbodo. Qui ducem ac comitem itineris prosequentes, loca diu peragrant incognita, donec viam ingredienti latissimam diuersorum generis marmorum eam cernunt polito opere decoratam, videntque à longè domum auream, ac perueniunt vsque ad plateam, quæ ante præfatam domum sita erat, & ipsa auro gemmisque strata, intrantesque in domum aurei splendoris, & incredibilis pulchritudinis, aspiciunt thronum miræ magnitudinis. Tunc ductor itineris: Hæc est, inquit, domus, & ista pulcherrima sedes, quam post eius mortem Principi Radbodo, Deus suus largiturum se spondit. Et Diaconus stupefactus in his quæ viderat, dixit: Si à Deo cunctipotente facta sunt ista, perpetuò mancant: Sin autem à diabolo, citò dispareant. Et cum vallaret se continuò sanctæ Crucis munimine, dux itineris, qui videbatur homo, euanescente transiit in Diabolum, & domus versa est in lutum: remanseruntque hi duo simul Friso & Diaconus in medio locorum palustrium, quæ plena erant longissimis rauscis virgultis, triduoque immensi laboris iter conficientes reuersi sunt ad oppidum, inuenientes præfatam Ducem Radbodem sine Baptismatis Sacramento mortuum: narrantque beato Antistiti, quamnam à diabolo perculissent illusionem. Friso autem credidit.

Prestitig
diaboli.

Vocabatur

TIT. I. DE NECESSITATE BAPTISMI. 5

Vocabatur autem Ingomarus, qui & ipse ad Fontanellense cœnobium beatum Wlfrânium secutus est. Inducias itaque sibi renunciandi, quas putauerat se adipisci, prædictus Dux minimè valuit imperrare, quia non erat ex omnibus Christi, neque ad vitam præordinatus æternam: percubuitque hoc stupendum miraculum apud incolas gentis Frisonum, atque ex hoc tacto plurima gentis multitudo conuersa est ad Dominum. Mortuus est autem infeliciter præfatus Dux Radbodus anno Domini nostri Iesu Christi, in quem ipse credere contempsit, septingentesimo decimo nono, qui erat annus septimus incluti Principis Caroli cognomento Martelli. Ita planè, inquit Baronius, illud meruit irrisor Princeps & corde durus, qui cum ingentia signa de veritate Christianæ religionis ab Apostolicis viris facta vel vidisset vel audisset, & adhuc tamen permansisset obstinatus; meruit his phantasmatis, Deo permittente, illudi, iuxta illud Sapientiæ: Videbunt, & contendent eum: illos autem irridebit Dominus, & illud Ecclesiastici: Qui mentis est durus, corruet in malum: & Cor durum malè habebit sin extremo. Illusionibus autem dæmonis decipi iure debuit, qui Dei ministros vel persecutus est, vel tergiversatione delusit; vt euenerit illi quod Achab, secundum illud lib. Reg. dicente Domino: Quis decipiet Achab? cum se promptum illi exhibuit spiritus mendacij: nam & ab eodem iste præstigij dæmonis meruit demerari.

Mors infelix Radbodi.

Sap. 4.
Eccles. 3.
Prou. 8.

Iure delusus à dæmone vanus Princeps.

3. Reg. 22.

II. Curina monetur in visione, vt baptizari se curet.

Homo quidam de turba, Curina nomine, municipij Tulliensis, quod Hipponi proximum est, curialis pauper, vix illius loci dum vir alitius, & simpliciter rusticanus, cum ægrotaret ablati sensibus panè mortuus iacuit aliquot diebus: tenuissimus status in naribus, qui manu admota utcumque sentiebatur, & exiguum erat viuētis indicium, quod illum sepeliri vt exanimem non sinebat. Nullo artus mouebat, nulla sumebat alimenta: nihil oculis, nihil villo alio sensu corporis qualibet impacta ei molestia sentiebat. Videbat tamen multa velut in somnis, quæ tandem aliquando post dies plurimos

Ex D. Aug. li. de Cura pro mort. ca. 12. Filgof. lib. 1. c. 6. & Egnat. l. 1. cap. 6.

Carinæ ægrotantis visio.

Baptismus
ad salutem
necessarius.

CAP. V. FLORVM EXEMPLEORVM.
quasi euigilans visa narravit: Post quæ se postremò
in paradysum introductũ esse asseruit, & dictũ sibi
esse, cum inde dimitteretur rediturus ad suos; Vade,
baptizare, si vis esse in illo loco beatorum. Deinde
vt baptizaretur admonitus, iam factum esse respon-
dit: Cui rursus ille: Vade, inquit, verè baptizare,
nam illud in visione vidisti. Post ista conualuit,
perrexit Hipponem. Pascha iam appropinquabat,
dedit nomen inter alios competentes, pariter cum
plurimis incognitis nobis: nec illam mihi visionem,
nec cuiquam nostrorum indicare curauit. Baptizatus
est, peractis diebus sanctis remeauit ad propria.

**III. Puerò cathecumeno defunctò meritis S. Stephani
vita redditur, vt baptizetur.**

*Euodius h. i.
de miraculis
Stephani, &
Augusti s. r.
95. & 96.
Lomanj re-
gensi impres-
si.*

Euodius Episcopus Augustino æqualis duos li-
bros de admirandis signis Stephani protomar-
tyris, quæ illis temporibus accidere apud Vzalem
ciuitatem, cuius ipse erat Episcopus, conscripsit.
Quæ, ne quis forte alicui sinistra suspicioni obno-
xia putet, Augustinus ipse agnoscit, E quibus hoc
vnum, ad confringendum impium illum de salute
infantium sine baptismo morientium errorem, ac-
commodum recitabo: Cuiusdam mulieris filius
paruulus mortuus, cathecumenus erat. Qui matris
portatus manibus cum ingenti eiulatu & miserabili
vociferatione ante ipsam memoriam gloriosi Ste-
phani fuerat proiectus: mater tradebat illi mortuũ,
vt ab eo reciperet viuũ. Cumque ad aures amici
Dei pulsaret fide pietatis, percussa duplici luctu or-
bitatis, quòd & in præsentì vita filium perdidisset,
& in futura, vt pote sine gratia baptismi saluum ha-
bere non posset, ecce inter diu lamentantis dolorem
miseræ matris, repentè paruulo spiritus redditur,
vita tribuitur, vox viuenti conceditur. Continuo
presbyter accersitus baptismum paruulo tradit, sa-
cramenta complentur, atque ita peccatorum lethali
catena anima liberata statim etiam mortalis carnis
vinculo exiuit, & ad Dei spiritalis amplexus sum-
ma celeritate liberata dimittitur. Ita & non modica
consolatione concessa gaudere de redempto filio da-
tur, & paruulo salus vera conceditur. Qui profectò
ob hoc ad modicum vitam recepit, ne in æternum
moreretur.

Necessitas
baptizandi
paruulos in
vaculo de-
monstrata.

TIT. I. DE NECESSITATE BAPTISMI. 7
moreretur. ¶ Quare cum baptismus tanti momenti
sit in infante, vt cum illius iactura æternæ quoque
salutis iactura coniuncta sit, non sine causa Theolo-
gi asserunt non sacerdotes modò, sed quemlibet
Christianum ad illum, si res ita ferat, cum propria
vitæ dispendio expediendum obligari.

Thom. 3.
sent. dist. 24.

IV. De infantulo per pigrum sub mortem baptizato.

Indorum pueri inter alia Catholicæ Ecclesiæ dog-
mata, quæ accuratè tenent, & parentes suos studio-
sè docent, eos diligenter admonent, ne liberos absq;
baptismo, sine quo ad Ecclesiam eos non pertinere
rectè iudicant, mori patiantur. Ita verò vsu venit,
vt parentibus atque vniuersa familia piscandi gratia
domo profectis, puer quidam cum infante in cunis
posito domi relinqueretur, qui cum in parentum ab-
sentia puerum periculosè egrotare, iamque extre-
ma ei imminere perspiceret, accepta aqua eum ba-
ptismo perdidit, & verba, quæ in hunc casum pro-
ferri solent, apertè & distinctè pronuntiauit: quo
peractò mox infans mortuus est.

Alan Copus
dialog. 8. co-
tra impugn.
imag. cap. 9.

Baptismus
paruulorum
necessarius.

**V. Baptismo iniatur paganus cum uxore, nocturna
visione monitus.**

In statu Isafai degebat gentilis Iecusciorum sectæ
vnà cum coniuge sic addidus, vt inter populares
suos esset, vt apud Christianos quasi Parochus &
concionator. Huic nocte quadam, siue vigilanti, siue
subdormitanti, apparuit homo vultu venusto &
placido (patèrne, an frater de Societate nostra fue-
rit, non obseruauit) qui benignè eum compellens,
dixit: Valdè sordidus es, affer haud paululum aquæ,
vt te lauem, & abluendo imposuit ei nomen Pauli:
quo facto euauit. Fuit hoc viso gentilis ille totus
conternatus, & mox vnà cum coniuge copiam sibi
fieri petijt alicuius de nostris, visionè exposita ar-
denter petit admitti ad Catechesin. Ea vbi satis v-
terque imbuti fuere, numero fidelium per sacrum
baptismum sunt adiuncti. Et maritus quidem nullo
aliq; nomine appellari voluit, quàm Pauli.

Ex relatione
rerum in La-
pau. gestorum
per P. Petr.
Gomez In-
d. a Societa-
tu Iesu Vice
Treuiciatò.

Ad bap-
tismum mon-
entur genti-
lis.

*felicitas de
Mons.*

*Ex literis
An. Societ.
anni 1583.*

*Baptifimo
inuidet da-
mon.*

+

*Vis bapti-
fimi.*

*Ex Annal.
Societ. an.
1592. in
Prov. Polo-
nica Coll.
Vlin.*

*Familiaritas
morū simi-
litudinem
parit.*

3 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

VI. *Adolescentem baptizandum quibus potest artibus
conatur demon impedire, ne baptizetur.*

Monachij in Bauaria Prouincia Germaniæ Superioris, adolescens Iudæus duos & viginti annos natus, communi omnium gratulatione in ipsa Gymnasij aula baptizatus est. Huic miras sæpe dæmon struxit insidias; & quæ magis urgebat ille baptismum, eo hic impugnabat vehementius: nudū penè de nocte eiecit ex ædibus; interdum etiam fauces illi premere nonnunquam visus, spectrisque terrere, vt de mente illa deiiceret, consuevit. Vultus demonis adeo fœdi, vt negaret adolescens parem vllum sibi videri ijs imaginibus cruciatum. Pridiè eius diei, quo baptismate lustrandus erat, quoniam eodem die de victoria dæmonis agebatur, multo eum vehementius callidus hostis exercuit, ita vt is ne à pluribus quidem contineri loco posset. Vt autem vi baptismatis Christi membrum effectus est, continuò fractus & debilitatus est dæmon.

VII. *Quanto baptismi suscipiendi desiderio arserit
puella Hebræa.*

Vlhæ in Polonia puella quædam Hebræa duodecim aut circiter annorum, propter egregiam indolem animi & morum elegantiam, erat in delicijs, tum parentibus, quibus primarijs atque opulentis orta erat, tum consanguineis prope vniuersis. Ædes incolebat, ex quibus patebat aditus in domum adiunctam Christianæ matronæ, quæ virginibus erudiendis & informandis Gynecæum instituerat: ex quo Hebræa inter has totum ferme tempus transigebat, parentibus propter loci opportunitatem non modo non abnuentibus, sed etiam probantibus. Vt ferè consuetudine familiaritatis sequitur similitudo studiorum, quæ prima elementa fidei per piam magistratram tradebantur cæteris, Hebræa quoque percipidè hausit, coluit casto pectore, dante spiritu sancto incrementum; denique ita confirmauit, vt non dubitauerit prodeire se parentibus cruce, genuflexione, precatione, alijsque signis, & quod maius est, voluntate Christianâ. Is non admodum permoti, quòd illius ætulatæ desideria nullam in partem magnum opinarentur

TIT. I. DE NECESSITATE BAPTISMI. 9

opinarentur habere momentum. Sed tamen concitata mater alienis illis cæremonijs, quas vsurpare se inspestante non verebatur, omnem stomachum in eam ita vehementer effudit, vt verberibus, pugnis, calcibus malè multatam dimitteret. Sed his difficultatibus diuinum semen oblimari solet atque grandescere; quare puella iam flagrans desiderio suscipiendi Christiana sacra suum consilium senili prudentia cum fidelibus matronis, & per eas cum Societate communicat. Res tota à nobis constituitur. Sabbato, quo familiam synagoga tenebat, puella se domo abripit, & ad Christianas ædes, in quas fuerat constituta, perfugit. Re cognita, parentes omnia implent clamoribus. Subodorati quòd se illa recepisset, obtestantur fidem magistratum, & sibi requirendæ filix fieri potestatem efflagitant. Fit potestas, non inueniunt: maturè siquidem nostri studiosi effracto tecto, eam in proximam domum coniecerunt, & ementito habitu luce palam eductam in loco tiorre collocarant: nò cessant Hebræi: suscipit synagoga negotium, & illud urget communi consilio, studijsque communibus. Circumcursant agmina Iudæorum, non pecunijs parcitur, non muneribus: & quod iniquissimum, oppugnatio feliciter ex ea parte succedit, à qua nos esse maximè tutos oportuerat. Adeunt Primates ecclesiasticos; obsecrant, vt pro eorum imperio sibi detur virginem domum reducendi potestas: vel onerati querelis, vel circumuenti suasionibus, quod tenere ætati diffident, & rem longioris putaret esse consilij, non obscure assentiebantur. Suis tamen studijs in Hebræos id vnum effecerunt, vt in puella diuina vocatio virtutis iudicijque maturitas, de qua ambigi fortasse propter ætatem poterat, probatiora atque testatiora essent: vt admirationem ipsis aduersarijs excitarent. Seuocauerunt puellam in ædes quasdam ijs, qui animum vel flectendum vel tentandum susceperant. Præsul quidam primarius sciscitabatur ab ea, cur fieri Christiana velleret. Quoniam, inquit, intelligo solos Christianos peruenturos ad cælum. Atqui, ait Præsul, è Christianis quoque permultos depressum iri scias ad inferos. Non ignoro, respondit, siquidem illi se onerauerint sceleribus. Ad hæc ille; Si scelera depriment, quidni

*Puelladurius
à matre ex-
cipitur.*

*Prudens
puellæ res-
ponsum, cur
Christiana
fieri velit.*

quidni viuas inter Iudæos vitam sine crimine? Valde vereor, respondit, vt apud eos id possim, sed quam possim, mihi tamen certò scio nihilominus clausum fore aditum ad superos. Quærit, quam ob causam? Respondit, quia cæli atrium est Ecclesia. Vbi eam hic ita peritam conspicit, ad aliam thesim dilabitur; Misella, inquit, non satis percipisse videaris, te apud tuos fore semper in honore & copia rerum, Christianam fore neglectui atque contemptui, laturam famem, sitim & omnium rerum inopiam. Ad quæ illa; Libenter despiciar in tenebris, vt exalter in luce, hoc est in conspectu Dei: malo ferre famem breuis temporis, quam æternam; malo ferre sitim, quam ignes. Patieris verò vel inuita, subdit, ille: mihi enim certum est parentibus te dedere, qui præstolantur præ foribus, quique te quamdiu vixeris, maceraturi sunt inopia, contumelijs, verberibus. Parentum nomen vehementer perculit tene- rum puellæ pectus. Quare erumpente flumine lacrymarum accidit ad eius pedes: eosque amplexata; Non vexationes, inquit, perhorresco, sed periculum. Patre, Domine, tentari me, non obrui. Eo denique sensu, eo ardore spiritus deprecata est discrimen illud, vt omnes, quotquot aderant, flecterentur in misericordiam, & admirationem, & ipse Præsul admirandus exclamauerit: Digitus Dei est hic, seque baptismo nullum obicem positurum promiserit. Quare cum nullus alius auderet suscipere eius baptizandæ prouinciam, Episcopus Sarmogitijs, qui per eos dies Vlnæ degebat, id egregiè præstitit. Plurimi mortalium confluxere ad spectaculum. In ipso sacri fontis mysterio tantam ostendit in subeundo pietatem, tantam in respondendo alacritatem, in pronunciandis fidei elementis industriam, vt celebraretur omnium plausu, atque sermonibus, quot quod aderat, ipsi hæretici vix temperarent à lacry- mis, atque discederent perfusi animum diuina qua- dam dulcedine, quæ etiam in ipsos è diuinis illis nup- tijijs redundare videbatur. Iam verò puella collo- cata in Niesuitiensis Cœnobio virginum omnibus prælucebat ad virtutem.

Ecclesia ex-
liarium.

Mira puellæ
constantia.

Baptizatur
puella ab
Episc. Sar-
mogitiensi.

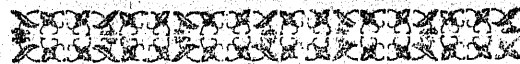
VIII, D

VIII. *Ardens pueri baptismum suscipiendi studium.*

Cum iter haberè ab vno propugnaculo ad aliud, multi Christiani ad excipiendum me obuiam prodierè, & inter eos puer decennis eques, eleganti vestitu, sic vt suspicaret esse filium Præfeti propu- gnaculi, cumque propius mei salutandi causa acces- sisset, dixit se esse gentilem, venisse autem rogatum vt possit fieri Christianus. Vt ventum est ad propu- gnaculum, cognoui parentes eius esse Ethnicos, & colèdis Chamæ & Fotochi impensè addictos: itaque dissimulaster puero respondi: Quod ille aduertens, mox primarios quosque propugnaculi Christianos sibi alciuit intercessores. Sed ego respondi illis, quã- doquidem parentes sint gentiles, facilè ab ijs ex in- dignatione puerum adigi posse ad palinodiam. Ita- que puer magno cum dolore à me recessit. Verùm ille non conqueuit, sed adiunxit sibi aduocarum fi- lium Toni eiusque matrem, & alios. Omniumque rot fuerunt preces & singularem vxoris Præfeti ip- siusque Toni, qui in se recipiebant noxam dubij e- uentus; vt necesse fuerit post breuem aliquam sanctæ fidei doctrinam, eum admittere ad baptismum: quod & factum est.

Ex historiæ
relat. de reb.
à pp Societ.
gestu p Lud.
Fren an.
Dom. 1598.

Ad bap-
tismum ardens
puer ethnici
ci deside-
rium.



TIT. II. De materia baptismi, quæ est omne naturalis aquæ genus, siue maris, siue fluij, siue paludis, siue putei, aut fontis.

EXEMP. I. Fons aqua miraculo erumpit à saxo ad baptismum ministrandum.

Cardinal.
Baron An-
nal. Eccl. 10.
1. ad an. Do.
68. & Thom.
Bar. li. 1. de
sign. Eccl. 6.
16.

Anno Christi Domini sexagesimo octavo eue- nit, vt sanctus Petrus Apostolus in carcerem Mamertinum mitteretur. Vbi asseruatus est à militibus Proceffo & Martiniano; qui multas ob causas

12 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

causas S. Petri monitu nomen Christo dederunt: cumque non esset eo in loco ad illos baptizandos aquæ copia: mirabiliter è solido saxo fons erupit; è cuius aqua baptismus est administratus.

Miraculum.

II. *Aqua ad baptizandum spontaneum exhibet mini-
sterium.*

Baron. tom.
Annal. ad
an. Dom. 477
55. ex Casio-
dor. lib. 2.
var. lect. epi.
3.

Cassiodorus lib. 2. variar. lect. agens de con-
uentu Leucothiæ in Lucania, & fontem irriguū
describens, tale ibi refert miraculum: Est locus ipse
camporum amœnitate distensus suburbanum quon-
dam Cosilinatæ antiquissimæ ciuitatis, qui à con-
ditore sanctorum fontium Marcellianum nomen
accepit. Hic erumpit aquarum perspicua & dulcis
vbertas, vbi in modum naturalis antri, apsidis fabri-
cata concavitas sic perspicuos liquores emanat, vt
vacuum putes lacum, quem non dubitas esse plenif-
simum. Hic perlucidus vsque ad fundum patet, vt
aspectibus tuis aërem potius apparere iudices, non
liquorem. Æmulatur serenam diem aqua subtilissi-
ma: nam quidquid in imo geritur, in offensa aëris
claritate monstratur. Et paulo post: Longa sunt illius
fontis memoranda describere: veniamus ad illud
singulare munus sanctumque miraculum. Nam cum
die sacratæ noctis præcè Baptismatis cœperit sacer-
dos effundere, & de ore sancto sermonum fontes e-
manare, mox in altum vnda prosiliens aquas suas
non per meatus solitos dirigit, sed in altitudinem
cumulosque transmittit. Erigitur brutum elementū
sponte sua, & quadam deuotione solemni præparat
se miraculis, vt sanctificatio maiestatis possit ostēdi.
Nam cum fons ipse quinque gradus tegat, eoque
tantum sub tranquillitate possideat: alijs duobus cer-
nitur crescere, quos nunquam præter illud tempus
cognoscitur occupare. Magnum stupendumque mi-
raculum, fluentia labentia sic ad humanos sermones
vel stare vel crescere, vt eis credas audiendi studium
minimè defuisse. Fiat venerabilis omnium sermone
fons iste celestis. Habet & Lucania Iordanem suum.
Ille exemplum Baptismatis præstitit, hic sacrum mi-
nisterium annua deuotione custodit. Quapropter
& reuerentia loci, & vtilitas rei dare debet populis
sanctissimam pacem.

Stupendum
miraculum.

TIT. II. DE MATERIA BAPTISMI. 13

II. *Baptismus, qui arena datus fuerat, aqua deficien-
te, postea cum vera aqua confertur.*

Abbas Andreas Octauidecimi, cum essemus in
Alexandria, narravit nobis dicens: Cum essem
iuuencis, indisciplinatus valde, & inquietus fui. Die
ergo quadam persecucionē passi pro nostra inque-
titudine fugimus in Palæstinam ego & nouem alij:
inter quos vnus quidam erat induttrius, alius He-
bræus. Cum ergo venissemus in eremum, infirma-
tus est Hebræus vsque ad mortem, & Deo teste, in
magno mœrore constituti eramus, nescientes quid
illi faceremus. Verumtamen vt est consuetudo so-
cialis charitatis, non illum deseruimus: sed vnuf-
quisque nostrum pro viribus tolerabat eum, volen-
tes vel in ciuitatem vel in emporium illum ducere,
ne moreretur in eremo. Cum verò adolescens ex
inedia & vehentissima febre immoderatōque lab-
ore & siti, præ solis æstu, totus iam ferè resolutus
esset, atque deficeret, propinquans ad exitum, neque
portari possiet, decreuimus cum multis lacrymis il-
lum dimittere in eremo & abscedere; metuentes ne
nos ipsi quoque siti deficeremus. Cum igitur illum
in arena plorantes posuissemus, viderētque nos ab-
ire velle, cœpit nos adiurare, dicens: Per Deum,
qui fecit cælum & terram: Per Deum, qui inclina-
uit cælos & descendit pro salute humani generis:
Per Deum, qui iudicaturus est viuos & mortuos;
nolite pati, vt Hebræus moriar, sed tanquam Chri-
stiani facite mecum misericordiam; & baptizate me,
vt Christianus de hac vita exeam; & ad Dominum
pergam. Nos verò dicebamus ei: Verè, frater, non
licet nobis hoc facere, seculares enim sumus: hoc
autè Episcoporum & Presbyterorum est opus, sed neq.
aqua hic est. Ille verò persistebat, similiter adiurans
nos, & plura etiam cum lacrymis adjiciens, ac di-
cens: Nolite, Christiani, me priuare hoc diuinitus
indulto munere. Cum ergo in magna hesitatione
essemus, induttrius ille diuinitus inspiratus ait no-
bis, Erigite illum, & exuite. Ereximus itaque cum
magno labore eum, erectumque tenentes exuimus.
Induttrius autem ille implens ambas manus suas
arena, tertio effudit super caput eius, dicens ita: Ba-
ptizatur

Sophranus
prati spiriti:
cap. 176. &
Niceph. Cal-
listi. 3. hist.
Ecol. cap. 37.
an. 181. simi-
le quidpiam
narrat.

Iudæus in
locis aridis
ob extremā
valetudinis
necessitatem
arena pro a-
qua baptiza-
tur.

III. Ba-

14. CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

Iudeus ille
eo baptismo
conualuit.

Leuit. 3.

1. Corin. 14.

prizatur Theodorus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Nobis verò per singula respondentibus, Amen (Dominus Deus testis est, fratres) ita continuo sanquit, & corroborauit eum Christus Deus noster, vt nullum iam in eo pristinæ infirmitatis remaneret indicium, vel qualiscunque passionis; sed sanus & valens, cum omni alacritate & florido aspectu, quod reliquum erat itineris per eremum ambulauit, semper nos præcedens; ita vt admirantes talem & tam subitam mutationem, omnes laudauerimus & glorificauerimus ineffabilem maiestatem & benignitatem Christi Dei nostri. Venientes autem Acalonem, adduximus eum ad beatum & sanctum Dionysium eius vrbs Episcopum, narrantes, quæ fratri in via contigissent. Quibus auditis, sanctus admirandusque Dionysius stupens ob tam nouum inauditumque miraculum, conuocato Clero exposuit ei totum negotium, vt decernerent, vtrum effusio illa arenæ reputanda esset fratri in baptismum, an non? Et alij quidem dicebant, debere illi reputari in baptismum, propter inauditam miraculi magnitudinem: alij verò dicebant non; Theologus quippe Gregorius omnia baptismata dinumerat; Baptizabat, inquit, Moyses, sed in aqua, & antea in nube & in mari. Baptizauit & Ioannes, non iam quidem Iudaicè; non enim in aqua solum, sed & in pœnitentia: Baptizat autem & Iesus; sed in Spiritu sancto. Istud perfectio est. Scio & quartum baptismum, per martyrium & sanguinem. Scio & quintum, lacrymarum scilicet. Hæc ille. Quo igitur horum illi inquebant, iste baptizatus est, vt etiam ipsius baptismum roboremus, maximè cum Dominus ad Nicodemum dicat: *Nisi quis natus fuerit denuò ex aqua, & spiritu, non intrabit in regnum Dei.* His alij contradicebant sic: Quid ergo? Quia scriptum de Apostolis non est, quod baptizati sunt: idcirco non intrant in regnum Dei? Alij rursus è contra inferebant dicentes: Ita sanè illi baptizati sunt, sicut & Clemens Stromateus meminit, in quinto Hypotyposeon. Apostolicum enim illud dictum expones, quo dicitur, *Gratias ago, quia neminem vestrum baptizauit;* Christus, inquit, dicitur Petrum solum baptizasse, Petrus Iacobum, Andream, & Ioannem;

Illi

TIT. II. DE MATERIA BAPTISMI. 15

illi autem reliquos. Hæc igitur & alia plurima cum dicta essent, visum est beato Dionysio mittere fratrem illum ad sanctum Iordanem, illicque baptizari. Industrium autem illum ordinauit Diacōnum.

IV. Virtute consecrata baptismalis aqua demon expellitur.

Sabbatho sancto, cum fons baptismatis consecraretur, per flatum Sacerdotis, quem in fonte mittit, cum verbis, quæ Spiritus sanctus rationalitati hominis & Doctoribus Ecclesiæ infudit, quoniam in prima creatione, Spiritus Domini aquas mouit, vt scriptum est: *Spiritus Domini ferebatur super aquas:* mulier demoniacæ præfens ibi erat, atque timore magno correpta ita contremuit, quod terram pedibus perfodit, & de horribili spiritu, qui eam oppreserat, sufflatum sepe emisit. Mox in vera visione vidi & audiui, quod vis altissimi, quæ sanctum baptismum obubraverat, & sepe obubrat, ad diabolicam conglobositatē, qua femina illa fatigabatur, dixit: *Vade, Satana, de tabernaculo corporis mulieris huius, & da in eo locum Spiritui sancto.* Tūc immundus spiritus per verenda loca famina cum egestione egressus est horribiliter, & ipsa liberata est, ac deinceps sana in sensibus animæ & corporis permansit, quamdiu in præfente seculo vixit. Quod postquam in populum diulgatum est, omnes cum canticis laudum, & verbis orationum, dicebant; *Gloria tibi Domine.* Itaque vt Deus permisit, quod Satan totum corpus Iob horrore & fetore vermium perfunderet, & vt ille æstimabat, quod per deceptionem suam, qua honorem Dei abnegauerat, istum etiam superare posset, Deo animam eius custodiente, tangere eum non potuit, quia Iob Deum in fide non dereliquit. Vnde & confusus ab eo discessit, quia Deus per ipsum Satan superauit, vt sciret quoniam Deo nullus præualere posset: sic & mulier cum maligno spiritui ad vexandum tradebatur, Deus non permisit, quod anima in bona fide deficeret, vnde & inimicus in ea confusus est, quia à iustitia Dei eam auertere non potuit.

Apud Suidam
17. Sept. 10.
4. in vita S.
Hildeg. li. 3.
cap. 27.
Gen. 1.

Vis aquæ baptismalis,

Iob. 6.

V. Quo

V. *Quomodo baptismalis aqua purget animam à peccato.*

In vita S. Valentini Ep. Interamnensis apud Sur. 1801. 14. Febr.

Fuit Romæ Craton quidam summis oratoriæ facultatis laudibus ornatissimus, cui filius erat Chæremone nomine, qui iuuenis admodum eam incurerat ægritudine, ut incuruato dorso caput inter genua deprimeretur, tantaque erat eius calamitas, ut nulla medicorum vel industria curari posset. Cumque parer omnem salutis spem de filio abiecisset, extitit quidam Fonteius Tribunicius, qui eodem & grauiore etiam malo germanum suum vexatum fuisse dicebat, curatumque à quodam Episcopo Valentino ciue Interamnensi, viro magnæ sanctitatis, opinione celebri & virtutum omnium splendore mirifice ornat. Audiens hæc Craton, summa diligentia & magno cum honore per viros quosdam apprime nobiles Valentinum Romam adduci curauit, & filium ei suum Chæremone multis cum lacrymis sanandum obrulit. Cui Valentinus: Tu si vis, curabitur; At ille: Dimidiam, inquit, substantiæ meæ partem tibi dare constitui, si ab hac eum calamitate liberaueris. Miror ego sanè, inquit, Valentinus, te virum prudentem non aduertisse, quæ dixerim. Tu si vis, curabitur. Nam si abiectis idolis, & sceleratorum hominum simulacris, in Christum credideris, optatam filius tuus salutem consequetur. Censum verò tuum, cuius mihi dimidiam partem polliceris, offer pauperibus, qui pro filio tuo orant: mihi autem nulla ratione persuadebis, ut aliud quid, quàm fidem tuam pro salute filij tui expectam. Hæc dum audiret Orator, procidit ad pedes Episcopi, & se credere in Christum Iesum dixit. At Episcopus: Fides, inquit, Christiana nõ verbis tantum, sed operibus demonstratur: quare volo te reipsa fidem declarare. Idolis igitur manufactis renuncia, & delicta tua sacro fonte expiato, & sic demum ab vniuersis sceleribus tuis expurgatus in numerum filiorum Dei recipieris. Cui Craton: Quomodo, quæso, aqua, quæ sordes corporis lauat, peccata animæ tollere poterit? Vix hoc in sani hominis mentem vlla ratione cadere potest. Tum Valentinus: Aqua, inquit, per mysterium innocentæ Trinitatis, Spiritus sancti gratiam in se recipit,

Aqua baptismalis quomodo animam purget.

TIT. III. DE FORMA BAPTISMI. 19
recipit, & per eam vniuersa crimina, quantumvis enormia, protinus mundantur. Hæc cum dixisset, luculenta admodum oratione de Christiana dignitate, eiusque mysterijs disseruit. Sed Craton, qui rote mente in salutem filij sui propendebat: Missas, quæso, facito, inquit, longioris orationis ambages. Nam ex hoc vno veritas constabit, si salutem consequatur is, propter quem hæc dicuntur. Tunc Valentinus solus cum Chæremone cubiculum ingressus est, & totam diem vnà cum nocte in precibus & lacrymis pro salute illius miserè exegit. Media autem nocte tantus splendor cubiculum inuasit, ut ij qui foris re exitum præstolabantur, protinus illud cum Valentino & filio Chæremone flammis absumentum putarent. Sed cum Chæremone, qui tribus iam annis nullam omnino vocem ediderat, psallentem, & clara voce nomen Christi prædicantem audirent, gaudio incredibile perfusi fores sibi reterari postularunt: quas tamen vir sanctus ante completam orationem aperire noluit, sed mane facto Chæremone illi saluum & incolumem tradidit. Quo miraculo victus Craton, vnà cum coniuge & tribus discipulis, Procuro, Ephebo, & Apollonio, qui artium maximarum disciplinis illius studio erudiebantur, tota familia fidem amplexus baptizatus est. &c.

Ar. Orationis

Chæremontibus annis contractus repente sit sanus.

Craton baptizatur cum familia.

VI. *De Basilio & Eubulo in Iordane baptizatis.*

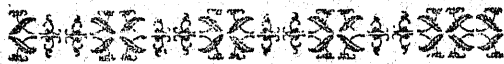
Cum Basilius ille magnus Hierosolymam baptismi suscipiendi gratia cum præceptore suo Eubulo sese contulisset, Maximum eius urbis Episcopum adierunt, ad cuius pedes se abicientes, rogauerunt diuinum sibi conferri baptismum, siue regenerationem in Iordanis flumine. Quos vbi sanctus ille Episcopus vidit, pro sua erga omnes humanitate illorum annuit precibus; venitque cum viris fidelibus ad Iordanem: vbi tum Basilius in ripa consistens, humi se prostravit, & cum clamore valido & lacrymis petebat à Deo aliquod suæ fidei signum ostendi, surgensque cum tremore, suis se vestibus spoliat, vnaque cum illis veterem exiit hominem: descendensque in aquas orabat. Vnà autem sacerdos etiam descendit, eumque baptizauit. Et ecce coruscus ignis incidit super eos, atque ex eodem fulgure columba

Amphilo- chus in vita S. Basilij apud Sur. 1801. 14. Febr.

In baptismo
Basilij mira-
culum.

Vfus sacri
chrismatis
in baptismo.

18 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
columba exijt in Iordanem, turbamque aquam re-
uolauit in cælum. Eo viso, qui adstant, timore
correpti glorificauerunt Deum. Porro Basilij bapti-
zatus exiuit ab aquis. Admirans autem Episcopus
Basilij in Deum amorem orans induit eum resurre-
ctionis Christi vestimentis. Baptizauit etiam tum
Eubulum, vñ xijque verumque sacro chrismate.



TIT. III. De forma baptismi.

Matth. 28. *Christus Dominus post resurrectionem ad Patrem
transiturus, discipulis per uniuersum orbem iturus
mandatum hoc dedit; Euntes ergo, docete omnes
gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, &
Spiritus sancti.*

EXEMP. I. *Baptizatur Ariano, qui baptismi for-
mam vitabat, aqua euanescit.*

Thomas Bo-
gum 20. 1. de
signis Ecclesie
Dei. l. 1. cap.
16. n. 6.
Miraculum.
+
Ariani, quod nolent Filium Patri æqualem, non
ijdem verbis utebantur, quibus Catholici, sed
illorum forma immutata filium significabant Patre
minorem, Contigit igitur, quod sumus dicturi, valde
admirandum, vt Arianus baptizaturus more suo ac-
cederet ad fontem aquarum plenum: vbi eo venit,
continuò aqua omnis euauit; quò fugeret, nullus
apparerebat exitus: noluit impio cultui se exhibere. Id
testantur Paulus Diaconus & Zonaras.

II. *Baptismo Deuterij Episcopi Ariani, quod formam
mutasset, aqua euauit.*

Baron. to. 6.
an. 506. 14.
ex Theodoro
l. 1. c. 6.
Necophoro li.
16 cap. 35.
Ado. in
Chron. an. 6.
Naucler. to. 2. gener. 17. Carol. Sigon. l. 16. Imp. Occid. an. 510.
Tempore Anastasij Imper. xvi. & Symmachi
Papæ v. r. sub annum Christi Domini quingen-
tesimum sextum, Deuterius Arianorum Constanti-
nopoli Episcopus cum Barbatem quandam, sic di-
ctum, baptizaret reprobata & corrupta Dominica
traditione.

TIT. III. DE FORMA BAPTISMI. 19
traditione ausus est inter baptizandum dicere, Ba-
ptizetur Barbas in nomine Patris, per Filium in Spi-
ritu sancto. Quo dicto aqua ex Colymbetra euauit:
Barbas verò arrepta fuga exiuit, & miraculum hoc
cunctis significauit.

III. *Antharith Rex diuinitus punitur, quod prohibuis-
set paruulos ritu Catholico baptizari.*

Antharith nefandissimus Lógobardorum Rex,
in solennitate Paschali, quæ paulo ante exple-
ta fuerat, suorum filios in fide Catholica baptizari
prohibuerat. Pro qua culpa Diuina maiestas eum ex-
tinxit, vt solennitatem Paschalem ulterius non vi-
deret. Monet proinde Gregorius vniuersos Italiæ
Episcopos decere, vt cunctos per sua loca Longo-
bardos admoneant, quia grauis mortalitas imminet,
eisdem filios suos in Ariana hæresi baptiza-
tos, quos possent, ad Catholicam fidem conciliarét,
quatenus super eos iram Domini omnipotentis
placarent, vt cum ad districti conspectum iudicis
uenturi essent, pro sua sollicitudine lucrum in Do-
mino ostentare valerent.

IV. *Ex falsa latinitate non vitatur forma ba-
ptismi.*

Anno Domini septingentesimo quadagesimo
tertio tempore Zachariæ Papæ 11. & Constanti-
nini Copronymi Imp. duo viri religiosi Virgilius
atque Sidonius, Dei nutu, propagandi Euangelij
causa in Boioariam venerant, (ex Hybernia Virgi-
lius, Sidonius vnde, nescimus) Bonifacio loci Epi-
scopo noti, cuius & disciplinæ subditi erant, cum
oborta aliquando occasione, opus esset contradice-
re eidem Bonifacio, veritate cogente, dum ipsi vi-
deretur esse rebaptizandos, quos minister forma so-
lita, sed vitata latinitate baptizasset, modestiæ
consulentes maluerunt eum monendum esse per
Romanum Pontificem, quam vrgere publica dis-
putatione coram Ecclesia. Quamobrem de his scri-
psere ad Zachariam Papam, qui acceptis litteris ad
Bonifacium ita conscripsit: Virgilius & Sidonius
viri religiosi apud Boioariorum prouinciam degen-
tes, suis apud nos litteris vsi sunt, per quas intima-
uerunt

Deuterius
Arianus ver-
borum bap-
tismi præ-
uaricator.
Miraculum
ob verba es-
sentialia ba-
ptismi ab
hæretico
mutata.

Ex Gregor.
Magn. lib. 12.
Registr. epi-
sc. 17.

In hæresi A-
riana bap-
tizati ad fidem
Cath. concili-
andi.

Zachar. pp.
epist. 4. rom.
2. ep. Rom.
Pontif. &
Syr. in vitæ
S. Bonif. lib.
2. c. 2. l. 1. 2.
Annal. Boioarum
Baron. to. 9.
Annal. ad
an. 744.
2.

Zachariæ Pa-
pæ epistola
ad Bonif.
Boioariorum
Episcopum.

20 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

uerunt, quod tua reuerenda fraternitas eis iniungeret Christianos denuò baptizare. Quod audientes nimis fuimus conturbati, & in admirationem quandam incidimus, si haberetur, vt dictum est. Retulerunt quippe, quòd fuerit in eadem Prouincia sacerdos, qui Latinam linguam penitus ignorabat, & dum baptizaret, nesciens Latini eloquij infringens linguam diceret: Baptizo te in nomine Patria, & filia, & spiritua sancta: & per hoc tua reuerenda fraternitas considerauit rebaptizare. Sed sanctissime frater, si ille qui baptizauit, non errorem introducens ac heresim, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis infringendo linguam, vt supra fati sumus, baptizans dixisset non possumus consentire, vt denuò baptizentur; quia (quod bene tua compertum habet sancta fraternitas) quicumque baptizatus fuerit ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, nullo modo rebaptizari deberet. Nam, sanctissime frater, si ita est, vt nobis relatum est, non amplius à te prædicentur huiusmodi; sed vt sancti Patres docent & prædicant, ita tua sanctitas studeat conseruare.

Baptisimum non vitiat vitiatam Latinitas.

Ab Hæreticis baptizatus non est re baptizandus si re & baptizatus.



TIT. IV. De ministro baptismi.

Sunt autem ministri Episcopi & Sacerdotes: Diaconi cum concessu Episcopi vel Pastoris: laici cuiuscunque sexus & conditionis in necessitate.

EXEMP. I. Quinam à Christo baptizati: & quinam ab Apostolis.

Euod. apud Niceph. Call. l. 2. hist. c. 3. & Clem. 4. Hypotyposed. ad Sophr. Epist. spirit.

Christus Dominus Ioan. 3. c. quosdam baptizasse dicitur. Quinam autem fuerint ab eo baptizati, ex his, quæ scribit Euodius Episcopus Antiochenus, facillimè cognoscitur. Ait enim; Christus manibus suis Petrum tantummodò baptizauit: porro

TIT. IV. DE MINISTRO BAPTISMI. 21 porro Andream & filios Zebedæi, Iacobum scilicet & Ioannem: ij denique reliquos Apostolos. Septuaginta autem illos (discipulos) Petrus & Ioannes Theologus dictus baptizarunt. Eadem de Petro à Christo baptizato restatur Clemens Stromateus: Christus, inquit, dicitur Petrum solum baptizasse; Petrus Andream & Ioannem: illi autem reliquos. Hæc Clemens.

cap. 76. & Baron. to. 1. an. 31.

Baptizati à Christo qui?

II. D. Ambrosius non ab Ariano Episc. sed à Catholico baptizari postulat.

Diuus Ambrosius Mediolanensis Episcopus electus, licet inuitus, diu restitit, ne ordinaretur, vel saltem vt ordinario protelaretur: differendo enim ordinationem putabat eludere posse populum ipsum postulantem præscriptionis iure, quo cauebatur, nõ tantum ne Catechumenus, nondum plene Christianus, sed vt nec neophytus ordinaretur Episcopus, cui etiam suffragabantur Canones Apostolici, nec non Concilium Nicænum: tandem cum intelligeret circa se Dei voluntatem, nec se posse diutius resistere, adductus est Mediolanum, vbi cum iam omnia ad ordinationem perficienda essent, ipse adhuc Catechumenus, quòd se professionis esse Catholicæ illo potissimum argumento perspicue demonstraret, postulatuit se non nisi à Catholico Episcopo baptizari: sollicitè enim cauebat Arianorum perfidiam.

Casar Baron. to. 4. Annual. an. do. 374. 7 ex Paulino in vita eius. & Sur. 4. April.

1. Tim. 3. Can. Apost. 80. Conc. Nic. cap. 2.

Ambros. Catechum. creatur Episcop.

III. D. Basilus puerum Valentis moriturum in viuis mansurum pollicetur, si baptismum à Catholicis suscipiat.

Filius Valentis nomine Galates, qui tenera ætate fuit, grauer agrotare cepit, vt medici de eius vita penitus desperarent. Cuius mater Dominica Imperatrix reuulit ad Imperatorem, se per quietem ab horrendis visis diuexatam fuisse; puerumque propter contumeliam, quam Basilus Episcopus fuisset ab eo perpeffus, morbo afflicti. Quæ Imperator animo diligenter complectens, accersit Basilium: & quo illius faceret periculum, sic illum alloquitur: si vera sunt tua de fide dogmata, precare, vt filius meus non moriatur. Tunc Basilus: Si, inquit, credes, ò Imperator, quemadmodum ego,

Bero. to. 4. 370. 51. ex Socrate li. 4. cap. 21. Theodor. 4. c. 17. Sozom. 6. c. 19. Niceph. 11. c. 18.

Galates filius Valentis.

22 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

& efficias, vt concordia ad Ecclesiã reducatur, viuet puer. Cui cùm Imperator minimè consentiret: Idcirco, inquit Basilius, de puero fiat voluntas Dei. Basilius, cùm hæc dixisset, dimitti iubet; puer statim post exijt è vita. Hæc Socrates. Sed Theodoretus hæc addit: Magnus Basilius tum profectus ad Regiam, & filium Imperatoris morti vicinum conspicatus, pollicetur eum ad vitam reuersurum, modò sacrosancto baptisinate à pijs hominibus donaretur. Quæ cùm dixisset, exiuit, Imperator verò iureiurando, more demētis Herodis, obstrictus, quibusdam sectæ Arianae, qui aderant, pueri baptizandi negotium dat: puerque extemplo obiit mortem.

IV. *Hereticorum neophyti multi ab hereticis baptizati mox à baptismo moriuntur.*

Ratio villa est, in qua cùm esset ecclesia Catholica, aduenientibus Gothis ad suam sectæ immundiciam eam transulerunt. Est autem secus eam domus magna: cùmque adueniret vigilia Paschæ, hic cum hereticorum sacerdotibus paruulos in ecclesia nostra tingebant, vt negato scilicet sacerdoti aditu baptizandi, facilius ad hanc sectam populus implicaretur, sed ille sagaci intentione dum in ecclesia nostra essent, hic præparato ministerio, in domo eorum baptizare cœpit, illis in ecclesia baptizantibus: sed præcurrente diuina vltione de infantulis, quos ibi heretici tinxerant, id est, bis denis, nullus ad clausum pertingere potuit viuens. Quod videntes heretici, & domum suam ecclesiam fieri timentes, presbytero suam reddiderunt. De his verò, quos ille baptizauit, nullus eo tempore est defunctus, nisi quem Dominus post legitimam ætatem vocare dignatus est.

V. *Curare baptizari infantem ab heretico displicet Deo, quando sacerdos aut alius Catholicus haberi potest.*

D. Walterus N. Canonicus nuper Antuerpiensis, modò autem post Cleri & Catholicorum profligationem in Collegio Tungrensi Canonicus existens, testis oculatus narrauit, mulierem quandam Catholicam, eamque coniugatam, partu prolem enixam

TIT. IV. DE MINISTRO BAPTISMI. 23

enixam esse; quam cùm illa Catholico ritu, maritus verò hereticus nouo illorum hominum schemate baptizari vellet, maritum, vxore puerpera dormiente, prolem clam a latere matris subripuisse, & ad Caluinisticæ factionis præconem baptizandum pertulisse. Ad quem vbi peruentum est, præco iste prolem baptizaturus mortuam eam deprehendit, moxque cum patre exoptulans, vt quid ipsum tali impostura ludificari institueret, vt emortuam sobolem ad baptismum adduceret: pater inopinato casu consternatus mox domum reuertitur: cubiculum vxoris clam ingreditur, eamque etiamnum dormientem cernens, infantem, quem a latere dormientis clandestinè subduxerat, eadem arte suo rursus loco deponit, tacitoque gressu recedens, pauloque post tanquam vxorem inuisurus in cubiculum regressus, illam iam euigilantem alloquitur; rogat, quo pacto agatur, ac deinde, qui valeat infantulus. Illa ante gestorum ignara, infantulum complexa bellè illum adhuc valere ait, viuumque patri blandè exhibet. Pater rei miraculo stupefactus Caluinianos errores & hæreses respuit, Catholicæ vxoris Catholicam fidem & religionem constanter amplectitur.

VI. *Miraculum, quo ostenditur placere Deo, vt mater Catholica propriam prolem baptizet potius, quam ritum heretico eam baptizari sinat.*

ANNO Domini 1579. Amstelredami contigit mulierem quandam Catholicam, eamque coniugatam peperisse. Maritus Caluinista voluit prolem ritu Caluiniano, mater verò Catholico more baptizari. Mater pertimescens maritum fore pertinaciorum, quàm vt vxoris desiderio cederet, ac tandem cernens illum ad Caluinianismum baptismum petendum accingi, festinavit maritum præuenire, & extemporando baptismate (quia aliter non poterat) prolem baptizauit. Pater huius facti ignarus, prolem ad ecclesiam Caluinianam defert, vt baptizaretur. Præco Caluinista cùm ad baptizandum se cõponeret, diuino miraculo obmutescit. Maritus rem totam secum admirandus expendens re infecta domum regreditur. Interrogat vxorem, quid egisset circa puerum. Illa confessã est se eum baptizasse. Ac

Baptismo
Arianorum
necatur si-
lius Valen-
tis Imp.
Theodore li.
4. h. Eccl.
cap. 23.

no +

B. Greg. Tu-
ren. lib. de
Glor. conf.
cap. 48.

Baptizati ab
hereticis
mox inter-
eunt.

Ex Tilm.
Bredemb. l. 7
coll. sacra.
cap. 50.

Baptismus
hereticorũ
abominan-
dus viadicta
diuina pro-
batur.

Puer mor-
tuus matri
Catholicæ
traditus mi-
raculosè re-
uiuificat.

Tilm. Bre-
demb. li. 7.
Collation.
sacr. cap. 51.

Caluinista
prolem ba-
ptizaturus
mutus effi-
ciatur.

24 CAP. V. FLORVM EXEMPLEORVM.
tandem rem altius considerans, sicuti præco ille di-
uina virtute repressus obmutuit: sic iste diuina gratia
cooperante veterem errorem omnem excussit, & ad
Catholicæ religionis obseruantiam redijt.

VII. *Diuinitus punitur eorum pernicacia, qui im-
pediunt, ne proles à sacerdote Catholico baptizen-
tur.*

*Idem Bre-
de mb. li. 7.
c. 57.*

*Matrona Ge-
neucensis b.
Virg. & sa-
cerd. irridēs
& bapt. Ca-
th. relpuens
in foetu pu-
nitur.*

Refertur in dialogo Passauantij & Pasquini idio-
mate Belgico, de vita & moribus Caluini, Vi-
reti, Beza, & aliorum, excuso Antuerpiæ an. Do. 1568.
quod cum Pharellus & Viretus primùm Genevæ
secretò concionarentur, & Catholico ritu in solen-
ni quodam festo Virginis Deiparæ processio cum
sanctarum reliquiarum deportatione institueretur,
matrona quædam S. Deiparam & Sacerdotes irrisit,
postridie enixa sit puerum mortuum. quo viso,
apertè sinistram suam machinationem confessa sit,
nimirum se iam antea decreuisse, non permittere
prolem suam à quoquam sacerdote baptizari, sicuti
nec baptizata est.

VIII. *S. Sisinnius Diaconus S. Amproniam ba-
ptizat.*

*Pet de Nat.
li. 3. Casal.
SS. cap. 74.
Alyf. Lyp.
10. 4. Adon.
martyrol. 4.
Non Febr.
Matth. 25.*

*Diaconus
baptizare
potest ex co-
mmissione.*

Cum Ampronianus Commentariensis sub per-
secutione Maximiani Imperatoris Sisinnium
Diaconum de carcere, in quo fuerat septemdecim
diebus, eduxisset, & aspectibus Laodicij præfæcti
præsentasset, subito lux de cælo facta est, & vox
de luce exiuit, dicens: *Venite benedicti patris mei &c.*
Quod Ampronianus videns credidit, & tremefactus
ad pedes Sisinnij procidit, dicens: *Adiuo te per
Christum, quem confiteris, ne tardes me baptizare,
faciasque me pertingere tecum ad coronam. Quem
b. Sisinnius mox ynda sacra perfudit, & sacro chris-
mate consignandum Marcello Papæ derulit.*

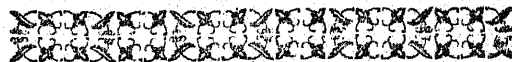
IX. *S. Ludgerus Episc. Laicum pia astutia ad bap-
tizandum infantes mittit.*

*In visa eius
capite 20. 4.
pud Str. 10.
2. Martij 26.*

Quodam tempore cum euangelizandi gratia vir
Dei Ludgerus Monasteriënsis Episcopus ad quã-
dam in Frisia villâ nomine Heliguverde accessisset,
inter alios, qui illum ad audiendum eum confluxe-
rant,

TIT. VI. DE EFFECT. SPIR. BAPT. 25
rant, quidam etiam cæcus aduenit, qui post acce-
ptam ab eo illuminationem eruditos quosque viros
frequentare, & psalmos ab eis, vel si quid aliud ex
scripturis poterat, discere consuevit. Cuius studio
sanctus Ludgerus delectatus, eius industriam in fidei
quoq. causa vtendû putauit: Quia enim illis diebus
Frisia à fide secundo defecit, & famulis Dei inde ex-
pulsis, ipse ad eos accessum habere nequiuit, per illû
paruulæ saltem ætati consulere voluit, si perfectæ
nequireret. Proinde quia à multis diligebatur, & de
eo vt pote laico, nulla huiusmodi suspicio haberi
poterat, per singulorum domos eum discurrere ius-
sit, dato præcepto, vt persuasis matronis, quarum
ingenium naturali conditione ad credendum esse
facilius nouerat, morituros earum infantulos bene-
dicta simpliciter aqua in nomine Domini cum inuo-
catione sanctæ Trinitatis baptizaret. Cuius ille ius-
sis obtemperans octodecim infantes baptizauit, qui
omnes in albis defuncti sunt, exceptis duobus, quos
sanctus sacerdos, pace reddita, sancti chrismatis in-
unctione & manuum impositione firmavit.

*Laius ba-
ptizare po-
test in ne-
cessitate ex-
tra templû.*



TIT. V. De intentione baptizantis &
baptizandi.

EXEMP. I. *Pueri ab Athanasio puero ludicrè bap-
tizati verè baptizati indicantur.*

Anno Christi 311. & Constantini Imper. 6.
cum Achilles Episcopus Alexandrinus ex
hac vita migrasset, subrogatus est in locum eius A-
lexander, cuius Episcopatus exordio ea contigisse
videntur, quæ de Athanasio puero cum sodalibus col-
ludente scribunt Rufinus atque Sozomenus: ait
enim Rufinus: Tempore quo apud Alexandriam
Petri martyris diem Alexander Episcopus agebat;
cum post expleta solennia conuenturos ad conui-
uium suum clericos expectaret in loco mari vicino
videt

*Baron. 103.
Annal. an.
Do. 311. 61.
62. ex Ruff.
Aquil. Pre-
sbyr. lib. 1.
cap. 14. Sozo-
l. 2. c. 16. So-
phronio cap.
197. Bred. 19
7. c. 31.*

Puerorum
ludus repre-
sentans bap-
tizantem
Episcopum

videt eminus puerorum super oram maris ludum imitantium (vt fieri solet) Episcopum , atque ea quæ in ecclesijs geri mos est. Sed cum intentius diu-
tinè pueros inspearet , videt ab his geri quædam etiam secretiora & mystica . Perturbatus illicò vocari ad se clericos iubet, atque eis, quid eminus ipse videret, ostendit. Tum abire eos, & comprehensos ad se perducere omnes pueros imperat. Cumque adessent; quis eis ludus, & quid egissent, vel quomodo, percunctatur. Illi, vt talis habet ætas, pauidi negare primò, deinde rem gestam per ordinem pandunt, & baptizatos à se esse quosdam cathecumenos consententur per Athanasium, qui ludi illius pué-
rilis Episcopus fuerat simulatus. Tum ille diligenter inquirens ab his, qui baptizati dicebantur, quid interrogati fuerint, quidue responderint, simul & ab eo qui interrogauerat: vbi videt secundum Religionis nostræ ritum cuncta constare; collocutus cum Concilio Clericorum itauisse traditur, illis quibus integris interrogationibus & responsionibus aqua fuerat infusa iterari baptismum non debere, sed adimpleri ea quæ à sacerdotibus mos est. Athanasium verò, atque eos, quos ludus ille vel presbyteros habere visus fuerat, vel ministros, conuocatis parentibus, sub Dei obtestatione tradidit ecclesiæ suæ nutriendos. Paruo autem tempore cum à Notario integrè, & Grammatico sufficièter Athanasius fuisset instructus: continuò tanquam fidele Domini commendatum à parentibus restituitur sacerdoti, ac velut Samuël quidam in templo Domini nutritur, & ab eo pergente ad patres in senectute bona ad portandum post se ephod sacerdotale deligitur.

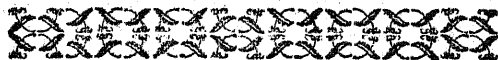
II. De S. Genesio martyre per ludum baptizato.

Martyrolog.
Romanum
Vsuardi 25.
Augusti.

TEmpore Diocletiani Augusti Romæ Genesius martyr fuit primùm sub gentilitate mimus, thymelicæ artis magister; Et cum vellet Diocletianus de myserijs Christianæ obseruantia ludum exhiberi, huius rei gratia Genesius in medio theatri quasi ægrotus, poscens se baptizari, mimum proposuit. Euocato autem presbytero & exorcista, repente à Deo inspiratus credidit. Cumque sacramentorum mysteria

TIT. VI. DE EFFECT. SPIR. BAPT. 27
mysteria compleissent, & indutus esset vestibus albis, veluti per ludum à militibus raptus, & ad similitudinem sanctorum martyrum de Christi nomine discutiendus Imperatori fuisset exhibitus, stans in editorio loco ita concionatus est: Audi, Imperator, & omnis exercitus, sapientes & populi huius vrbs. In tanta derisione Christianos habui, vt ex eorum sanctificatione ludum vobis exhibere vellem: at vbi me aqua nudum tetigit, & interrogatus credere me respondi, vidi super me manum calitis venientem, & Angelos Dei radiantes iuxta me stitisse, qui omnia peccata, quæ ab infantia feci, recitarunt de libro: quæ mox in ipsa aqua lauerunt: & me cã-
didiorum niue postmodum ostenderunt. Nunc igitur; inclyte Imperator, & vos omnes populi, credite verum Deum esse Christum, & per ipsum nos ad indulgentiam posse pertingere. Ad hæc cum Diocletianus vehementissimè indignaretur, traditus Plutiano præfecto, primò fustibus crudelissimè cæsus, deinde equuleo suspensus, & vngularum diu-
tissima laceratione vexatus, lampadibus etiam inflammatus, cum in fide persisteret, dicens: Non est Rex præter Christum, pro quo si millies occidar, ipsum mihi de ore, ipsum mihi de corde auferre non poteritis, martyrij palmam capitis obruncatione promeruit.

Baptizatus
luforie Ge-
nesius mi-
mus con-
uertitur.



TIT. VI. De effectibus baptismi spiritalibus, quorum primus est & præcipuus, cuiuscumque peccati remissio, etiam quoad pœnam: gratiæ Dei largitio, & virtutum infusio: characteris impressio: Dæmonum expulsio: cum capite Christo coniunctio; ac denique cæli apertio.

Veni

Marci ca. 1.
Luc. 3.
Ioan. 1.

Miraculum
in baptismo
Christi.

Venit Iesus, inquit Marcus Euangelista, à Nazareth Galilee: & baptizatus est à Ioanne in Iordane. Et statim ascendens de aqua vidit celos apertos, & Spiritum sanctum tanquam columbam descendantem, & manentem in ipso. Et vox facta est de caelis: Tu es filius meus dilectus, in te complacui.

EXEMP. I. Recens baptizati in libro vitæ litteris aureis inscripti.

Greg. Magn.
lib. 4. Dialog.
cap. 26. circa
med.

Baptizati
litteris au-
reis libro
vitæ inscri-
pti.

In ea mortalitate, quæ ante triennium hanc urbem vehementissima clade vastavit, in Portuensis ciuitatis monasterio, Mellius monachus adhuc in iuuenilibus annis constitutus, sed miræ simplicitatis atque humilitatis vir, appropinquante vocationis die eadem clade percussus ad extrema deductus est. Quod vir vitæ venerabilis Felix eiusdem ciuitatis Episcopus audiens, cuius & hæc relatione cognoui, ad eum accedere studuit, & ne mortem timere debuisset, verbis hunc persuasorijs confortare; cui etiam adhuc de diuina misericordia longiora vitæ spatia polliceri cœpit. Sed ad hæc ille respondit, cursus sui tempora esse completa, dicens, apparuisse sibi iuuenem, atque epistolas detulisse, dicentem: Aperi & lege. Quibus apertis asseruit, se, & omnes qui eodem tempore à prædicto Episcopo in paschali festiuitate baptizati fuerant, scriptos in eisdem epistolis litteris aureis inuenisse; primùm quidem, vt dicebat, suum nomen reperit, ac inde omnium illo in tempore baptizatorum. Qua de re certum tenuit, & se, & illos de hac vita esse sub celeritate migraturos. Factumq. est, vt die eadem ipse moreretur, atque post eum cuncti illi, qui baptizati fuerant, ita secuti sunt, vt intra paucos dies nullus eorum in hac vita remaneret. De quibus nimirum constat, quod eos prædictus Dei famulus idcirco aut scriptos viderat, quia eorum nomina apud se fixa æterna claritas habebat.

II. Theo-

II. Theodosius capite plestendus remissionem peccatorum per baptismum adipisci peroptauit.

Theodosius Comes, Theodosij, qui post imperio præfuit, pater, à Valentinianno missus ad debellandas Maurorum gentes, eas suas multis prælijs fregit, ipsum Firmum afflictum & oppressum cœgit ad mortem. Post cum experientissima prouidentia totam Mauritania Africam meliorem pristinis legibus reddidisset, instimulante & obrepente inuidia, iussus interfici, apud Carthaginem baptizari in remissionem peccatorum præoptauit: ac postquam sacramentum Christi, quod quesierat, assequutus est, post gloriosam sæculi vitam, etiam de vitæ æternitate securus, percussori iugulum vltro præbuit.

III. Gregorius Gregorij Nazianzeni Pater accepto baptismo diuina luce radiatur.

Miraculum, quod diuina gratia editum est, dum Gregorius Gregorij Nazianzeni Pater à Leotio Cæsareæ Cappadociæ Episcopo baptizatur, si retinuerim, malè certè de ipsa gratia meritis videri possum. Huius porro testes sunt non pauci. Spirituale quoddam erratum exactæ disciplinæ magistri committunt: idque quod futurum erat superna gratia præsignat, & sacerdotij forma cum Christiana institutione miscetur. O initiationem minime spontaneam, etenim in genu flexus, fidei elementis imbuitur: adeo vt multi non perspicaciores tantum, sed etiam minore ingenij acumine præditi, non obscuris signis confirmati, quod postmodum euenit, prædicarent. Sed quod accidit diuinitus ostensum prodigium, dum baptizatus est, idem subdit his verbis: Non multum temporis interfluxerat, cum huic miraculo miraculum aliud adiungitur: hunc autem sermonem pijs auribus commendabo; nam apud profanas animas nulla res præclara fidem inuenire potest. Ad eam regenerationem, qua per aquam & spiritum renascimur, accedit, per quam Christiani nominis creationem atque consecrationem, terreniq. ad spiritualem immutationem transitumque profite-mur: & quidem cum ardenti cupiditate & luculenta spe

Paul. Orat.
lib. 7. hist.
cap. 32.

Theodosius
Comes mor-
ti damna-
tus baptiza-
ri voluit.

Baron. 29. 2.
Annal. Eccl.
an. Dom. 325
30. 3. om.
Greg. Naz.
Orat. in su-
per Patria

Mira de
Greg. senio-
ri.

Quæ admira-
nda in ba-
ptismo con-
tingit.

spe

30 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

spe accedit, nimirum pro viribus antè perpuratus, atque tum animo, tum corpore maiori cura diligentiaque lustratus, quam qui olim tabulas à Moyse accepturi erant: illis enim non vltra vestem, exiguamque ventris compressionem ad breuem quandam & extemporalem corporis castimoniam, lustratio sese porrigebat; huic verò ad diuinam illuminationem omnis intermedia vitæ præparatio quædam fuit, & purgationem præcedens purgatio, cælesti dono securitatem afferens, vt baptismus vitæ puritati turè committeretur, minimeque periclitaretur bonum illud in animi habitudine aduersus gratiam audace. Egressum verò ex aqua lux & gloria eo animi affectu, cum quo ad fidei donum accessit, digna circumfulsit, nonnullis quidem etiam alijs perspicua, qui tum miraculum illud apud se continebant; idcirco efferre non ausi, quòd vnusquisque visionem hanc sibi obtigisse crederet: sed aliquanto post, illud inter se disseminarunt: ei autem qui baptista & initiatoris munere fungebatur, ita clara & perspicua, vt ne mysteriù quidem pectore clausum tenere potuerit, sed eum, quem * iungebat, sibi in Episcopatu successurum, palam publiceque clamauerit.

Eusd. 19.

* iungebat

IV. Infirmus sensus expers baptizatur, & ad se rediens baptismi gratiam sentit & agnoscit.

Diuus Augustinus ab ineunte iam ætate comparauerat sibi amicum societate studiorum nimis charum coeuum sibi & cõflorentem flore adolescentiæ. Nondum erat verus amicus, quia non est vera amicitia, nisi quam Deus agglutinat inter inherentes sibi charitate diffusa in cordibus hominum per Spiritum sanctum. Cùm autem intus ille deplorata febre aliquando laboraret in sudore lethali diu sine sensu iacens, baptizatus est nesciens, Augustino clam irridente, vt qui adhuc heresi Manichæorum infectus eandem amicum, quem ad eam impietatem traduxisset, in ea potius retinere præsumeret. At vbi ille ad se redijt, & Augustinus pro more illum ob acceptum baptismum irrideret, sperans quoque illum irrururum, quòd sensus rationisque expers accepisset, ipsius baptismi fructum per sancti spiritus gratiam persentiens, exhorruit Augustinum vt inimicum,

Ex lib. 4: Confess. D. August. c. 4.

Baptismi gratiam agnoscit intus Augustini, quem erroribus suis inuoluerat.

TIT. VI. DE EFFECT. SPIR. BAPT. 31 inimicum, admonuitq; mirabili & repentina libertate, vt si amicus esse vellet, talia sibi dicere supersederet.

V. De muliere à baptismo facta castissima qua antea fuerat impudica.

Iustinus martyr, aliorum, qui ante se martyres exiterant, describens agones, in primo defensionis suæ libro talia quædam refert: Mulier quædam, ait, coniuncta erat viro turpi, quæ & ipsa prius turpiter vixerat. Hæc postquam Christi præcepta cognouit, pudica effecta viro quoque de pudicitia suadebat, suggerens ei scriptum esse in Christianorum præceptis, æternas imminere pœnas his, qui pudicitiam in vita sua iusticiamque contempserint. Sed ille in eadem obscenitate persistens, actibus iam suis alienam à se faciebat vxorem. Quippe cùm nefas esse mulier existimaret, in eius mariti contubernio permanere, qui naturæ lege contempta, nouas vias libidinis exquirebat. Statuit igitur iura repudiare coniugij. Sed propinquis interuenientibus, & de mariti emendatione pollicentibus, compulsa est in eius rursus conforio residere. Verùm ille post hæc Alexandriam profectus, cùm turpius agere, atque incestæ vitæ maiora nunciaretur augmenta quæsisse, mulier ne vltra in coniunctione eius manens particeps incesti hominis haberetur, libello ei repudij dato discedit. Tum ille egregius maritus, quem gaudere oportuerat, quòd in tantum vxoris suæ castitas profecisset, vt non solum nihil turpe committere, sed ne mariti quidem patienter ferre turpitudinem posset, à quo emendationem refusante pro castimonix amore discesserit, nouo criminis genere pro castitate accusat vxorem. Christiana, inquit, est. Et illa quidem libellum tibi obrulit, Imperator, vt primò permitteretur ei rem familiarem ordinare; tum deinde responderet obiectis. Quod & indulsisti. Verùm maritus cùm mulierem non posset arguere, in Ptolemæi cuiusdam, qui magister mulieris in Christiana religione fuerat, conuersus est. &c.

En Iustino apud Euseb. Casariens. li. 4. hist. Eccl. cap. 16. apud Baron. tom. 2. an. 164. 16. 17. Mulier per baptismum fit castissima.

Libello repudij dato turpem mulier deserit maritum.

VI. Damon

VI. *Dæmon exire uisus, Et Spiritus sanctus descendere in puerum qui baptizabatur.*

De Iac. Vi-
brico, Cardin.
li. 2. vi. a
Maria O.
20110 S.
Ant. Sur. 23
Iunij. Bred.
lib. 1. cap. 32.

Cum esset aliquando in pago Nitrensi, prope Ni-
uellam, & ipsa Maria Ogniacensi presente puer
quidam ad ostium ecclesie catechizaretur, vidit
impurum dæmonem à paruulo illo cum magna igno-
minia recedentem: eundemque è sacro fonte leuans
apertis oculis vidit Spiritum sanctum in animam e-
ius descendentem, Angelorumque beatorum circa
illum iam renatum frequentiam.

VII. *S. Cerealis dum baptizatur, caelesti lumine per-
funditur.*

In vita eius
apud Suriū
tom. 3. 10.
Iunij. an.
138.

Getulius diuinę legis peritissimus, Hadriani Im-
peratoris temporibus, in Sabinorum regione
haud procul ab vrbe Roma degens, studio religio-
nis Christianę propagandę mirificę flagrabat. Itaq;
permultos quotidie, tum ex Italia, tum Græcia con-
uocabat, quos ad omnem pietatem diligenter insti-
tueret: & alimentis rebusq; omnibus ad vitam ne-
cessariis sustentaret. Eius rei fama cum ad aures Ha-
driani peruenisset, misso confestim Cereale Vica-
rio, eum comprehendi iussit. At Cerealis ingressus
cubiculum, vbi Getulius magna cum audientium
voluptate & profectu de rebus diuinis diserebat:
Audistine, inquit, quæ à Principibus edicta sint pro-
posita? Cui Getulius: Itane Principum iussis parere
neceesse est? Tu ipse, quæso, edicito, cui obtempera-
re æquius sit? Mortalinę homini, & mox in putredin-
em abituro, an verò præpotentis Dei filio? Tum
Cerealis: Velim, inquit, edoceas, quo signo nosse li-
ceat eum verum Dei filium esse, quem vos tantis
laudibus extollitis. Respondit Getulius: Cerrè non
potest non fides adhiberi ei, qui mortuos solo ver-
bo suscitauit, cæcos illuminauit, leprosos munda-
uit, siccis plantis mare inambulauit, ventis & tem-
pestatibus imperauit, dæmones ex obsessis corpori-
bus prostrauit: & postremò diuinam virtutem om-
nibus in rebus declarauit. Cerealis his auditis ani-
mo in Christi fidem propendere cepit. Getulius
verò, vt eius incredulitatem penitus expugnaret,
Amantium Tribunum fratrem suum aduocauit, qui
Hadriani

Cerealis ca-
techesi in-
struitur.

TIT. VI. *De effectibus Spirit. baptisni.* 33

Hadriani metu latitabat. Porro Cerealis tantam ex
Amantij conspectu voluptatem hausit, vt Imperato-
ris edicti planè oblitus sermonem cum eo conferre
vehementer cuperet. At Getulius vehementius eum
impellere cepit, vt nefario dæmoniorum cultu reli-
cto, Christi fidem amplecteretur. Similiter & Aman-
tius vrgeri non destitit, ne oblatam cælestis vitę co-
ronam negligeret. Tum verò Cerealis pijs eorum
hortatibus inflammatus, paratum se ostendit etiam
pro Christi gloria sanguinem fundere. Getulius ve-
rò ea re mirificè exhilaratus triduanum omnibus
ieiunium indixit, vt toto illo tempore, intenta sup-
plicatione, diuinam mentem confulerent, quo ordi-
ne Cerealis in numerum fidelium referendus esset.
Vna igitur nocte in vigilijs & precibus exacta, di-
lapsa cælitus voce admoniti sunt, vt Sixtum Roma-
næ Urbis Episcopum vocarent, qui eum caelesti la-
uacro expiaret. Porro Cerealis cum sacro lactice tin-
gendus esset, videns Spiritum sanctum è calo des-
cendentem, ignarus quid esset, exclamauit: Ecce vi-
deo lumen quoddam ipso sole illustrius in me dela-
bi. Eodem tempore officinarij Cerealem quærentes,
intellexerunt eum, relicto idolorum cultu, Christiani-
sacris initiatum esse. Qua re vehementer offerri
Hadriano detulerunt, qui protinus Licinio viro
consulari in mandatis dedit, vt sacrificare recusan-
tem ignibus cremaret. Igitur Licinius urbem Sabi-
norum ingressus, Cerealem, Getulium, Amantium &
Primitium diuinis rebus intentos inuenit, quos
statim vinculis constructos in carcerem abduci ius-
sit. Inde in ciuitate Tiburtina suo oblatos tribuna-
li atrociter cædi iussit; caesosque iterum carcere cõ-
cludi: vbi diebus septem & viginti in precibus &
gratiarum actione mirabili alacritate perdurarunt.

Fidem Chri-
sti amplecti-
tur.

Lux cælitus
in bapti-
simo lapsa.

VIII. *De insigni victoria per baptismum contra dæmo-
nes obtenta.*

Ex Petro
Chico, de
Leon part. 1.
hisor Terma-
nae cap
118. P. Mart.
Deirius li. 6.
de Magia c.
2. sect. 3. q. 30.

Prope Anzermam, loco, cui nomen Pirsæ, impe-
rabat Regulus, cui frater florenti ætate erat, quę
nominabant Tamaracungam. Iuuenis hic mirè bap-
tismum sitiebat, ea causa Christianos adire cupie-
bat; sed miris eum visis dæmones perterrefaciebant.
Offerebant se soli videndos olidarum auium specie,
quas

34 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
quas Auros nuncupant. Cernens iuuenis dæmones
sæuire, accessiri Christianum in vicinia degentem
iuber. Venit ille non segniter, & intellecta Reguli
voluntate, crucis signū frōti eius impressit. Hoc ma-
gis irritari hostes illi, & sèpiori specie se inferre vi-
debat solus Indus; Christianus nihil nisi saxa cadentia,
& dæmonū sibilantia sentiebat. Aduenit tū cōmodè
eò loci Pachecus quidā Hispanus, & se sociū addidit
Christiano alteri in discrimen. His cernentibus Tama-
racunga trepidabat vehementius, & exalbesce-
bat metu, quin & per aërem raptabatur: id omnes
videbant, & ipsum quidem querètem gementemq̄;
illos vlulantes sibilantesq̄; excipiebant auribus. Semel
cū Indus poculum vino plenum manu tene-
ret; en tibi yas in aëra efferrī, & vino vacuum red-
di; mox vinum in illud ex alto refundi; & formidine
plenum Indum veste vultum faciemq̄ cooperire,
ne horrenda illa spectra in oculos incurrant. Sic te-
cto faciem, non remotis vestibus, nihilominus cre-
tam in os ingerebāt, vt obstructo spiritu fauces præ-
focarent. Tandem Christiani, qui continuè interea
Deum orant, statuere in urbem Anzermam eum
deducere, vt ibi saluari lauacro tingeretur. Dedere
se comites viq̄ plures trecentis Indi, sed adeò pau-
di, vt ad Principem baptizandum propius accedere
non auderent. Venere simul omnes ad iter impedi-
tum & perfractum; ibi hostes humani generis nite-
bantur abripere in aërem, vt præcipitarent: sed ille
valida voce Christianos orabat, vti suppetias veni-
rent. Occurrere, & in medium agmen suum, rece-
dentibus metu Indis, recepere, & cingentes eum
funibus, funes cingulis suis alligauere, atque ita me-
dium stipantes simul incedebant, manu tres cruces
præferentes, nunquam intermissis pro liberatione
& salute miserī precibus. Ne sic quidem omni mole-
stia liberi processere. Sæpe illum terræ adfixere
hostes; & in viq̄ cuiusdam accliuī ascensu, vix mani-
bus elenare in aëra volentium & necare nitentium
extorserunt. Vt ventum Anzermam in Pachicci do-
mum, Christiani, quotquot in oppido, conuenere;
ibi omnes cernere crebra grandine de tecto lapi-
des derjci, & audire sibilantes, clamantesque dæ-
mones, solenne illud, quo soliti Indi Martem la-
cessere,

TIT. VI. De effectibus spirit. baptismi. 35
cessere; Hu, Hu, Hu, ferociter & crebro celerrimè
ingeminatum. Mortem dæmones intentabant, nisi
voluntatem baptismi abijceret: contra Christiani
Deum obsecrabant, ne dæmones permitteret crepta
corporis vita, Indo animæ vitam impedire. Gliscen-
te deinde saxeo imbri, templum petiere. Ibi, quia
straminum erat, Eucharistia non asseruabatur. Aie-
bant nonnulli, se ante ingressum nescio quos inam-
bulantes audiuisse. Vbi templum apertum, & cum
Indo ingressi cæteri, cernebat Indus dæmones terri-
bili specie, sed capite deorsum terrā spectantes, pedi-
bus surrectis: cūque frater Ioannes Ordinis beate
Mariæ pararet eum baptizare, non visi vlli Chri-
stianorum dæmones in omnium oculis Indum eri-
pian, sustollant in altum, & capite deorsum, vt ipsi
erant, statuunt. Christiani tū fide freti alta voce,
Iesu Christe adiuua nos, inclamantes Indum extor-
quent retentantibus, & iniecta collo eius sacra stola
aqua lustrali aspergunt; atq̄ tamen adhuc in templo si-
bila, fremitusque audiebantur; Tamaracunga dæ-
mones cernebat, & alapis frequentibus cædebat,
adeò vt pileum, quem obtendebat oculis, ei excuf-
ferint; & faciem ab ijs conspuebatur salua foetida.
Hæc noctu accidere. Orto mane monachus sacris
vestibus induitur, vt incruentum offerat sacrificium.
Vix missam inchoarat, cessarunt sibilantia, fremitus,
vlulatus, strepitus, desijt Indus vexari. Peracto sacri-
ficio Tamaracunga cum vxore & liberis baptismum
flagitat; quo percepto, fide robustior & audacior
factus; se iam Christianum asserit, experiri velle
quid hostes possent: solum sinerent periculum face-
re: solum non ausi aggredi: lætus ter quaterq̄ per
templum obambulans clamabat, gaudium non ca-
piens, Christianus sum, Christianus sum. Vt vidit
se immunem & victorem, domum redijt, nec quic-
quam amplius molestiarum sensit. Tanta vis bap-
tismi fuit.

IX. De fœmina à Demone per baptismum liberata.

IN Bungo anno 1596. erat fœmina gentilis à Dæ-
mone obfœssa: huic indicatum est à dæmone li-
berari non posse, nisi fiat Christiana: cum illa an-
nueret, & iam ad baptismum se compararet, nocte

Eu list. lap.
P. Lud. Froic.
an. 1596.

insequenti dæmon ei diuasiuit ne fieret Christiana, dicens: Hactenus tanta familiaritate, tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deseris? non abibis profectò inulta. Dormienti itaque nec sentienti abscidit capillos, vno tantùm capillorũ flocco relicto. Illa verò cùm summo mane deprehenderet sibi ademptum capillum, & arundini lecto oppositæ implexum; calcar ea fraude sibi additum putauit, vt citius aduolaret ad baptismi antidotum: quod & factum est: atque eo suscepto mansit ab omnibus dæmonis molestijs immunis.

Dæmonide-
trahitur ve-
rè fidei sus-
ceptione.

X. De adolescente Vexato à magno cane, id est à demone, per baptismum liberato.

Idem ibid.

IN Ciazzurana insula gentili adolescentulo octo-
decim annorum se crebrò visendum offerebat canis ingens, horribilis, & rufus, qui eum alloquebatur, & per montes in loca abditiſſima deducebat, detinens eum ibi biduo, vel triduo, atque impellens, vt se manibus sublatis adoraret, aliâque scriptione indigna faceret. Adolescens miser videns se tantas molestias à capitali humani generis hoste perpeti, tandem per fugium habuit ad ecclesiam, doctrinam Christianam audiuit & didicit, baptismi Sacramento Christo deuinctus, ac de cætero nunquam à Tarareo illo cane diuexatus.

XI. De ancilla per baptismum à spectro liberata.

Ex litte lap.
an. 1549.

VNGI circa annum 1549. quidam ancillam habebat dæmoni familiarem: nam dæmon ad eam accedens vulpis figura singulis noctibus domo educebat verùm per baptismum suscepta fide ab hoc spectro liberata est.

XII. Virtutes diuina menti per baptismum infunduntur.

Thomas Be-
rus us. I. de
ſi. nu. Eccles.
cap. 16. 4.

ARRAT Fernandus Magaglianes, qui ab orbe cõdito primus omnium mortalium totius orbis circuitionem nauibus est aggressus, & inuenit; quod cùm appulſiſſet ad amplissimam Molucharum Insulam, & nonnihil in ea confediſſet, plurimos morti proximos baptismi aquis tinctos ad vitam sanitatemque reuocauit. In his etiam nepotem Regis Tibur,

TIT. VII. De effectibus corporal. baptismi. 37
bur, (hæc est Insula supradicta) qui simul atque est ablutus, in somnis plurima vidit caelestia; & quàm miranda illa essent, omnibus narrauit, vt sciamus & animæ robur ad virtutes assequendas per baptismũ dari, & intellectui lumen ad contemplanda diuina.

XIII. De Anabaptistarum antesignano in baptismò à demone arrepto & suffocato.

QVOD narrauo, contigit in quibusdam Poloniarum regnorum terris: Anabaptistarum nescio quis vndique omnes suos inuitauit ad suum baptismum, affirmans fore, vt actio tota miraculis diuinitus illustraretur, & Spiritus sanctus adesset. Aduenere inuitati die dicta. Primus in lauacro pedem ponit antesignanus ille: continuò apparuit, videntibus cunctis, dæmon; hic est enim Spiritus sanctus hæreticorum; qui capillis apprehensum impostorem sæpius in aëra sustollens, & aquis immergens, & allidens, tandem, perterritis vniuersis atque exanimatis, suffocauit.

Idem Bexius
ibidem lib. 5.
cap. 2.

TIT. VII. De effectibus baptismi corporalibus & temporalibus.

EXEMP. I. Baptismus non solum anima, sed etiam corporis salutem prodest.

CVM Eulogius & Protogenes ab Imperatore Valente proscripti Antinonem venissent, & ibi Christianissimum inter paganos propagarent, Eulogius in domunculam quandam seipsum abdidit, ibique tacitus vixit, rerum vniuersarum Deum precibus exorans, Protogenes autem sacras litteras edoctus, & in scribendi arte valde exercitatus, ludum litterarium aperuit, commodo scholæ puerilis locoinuenio. In ea, & pulchrè & celeriter adolescentulos scribere, & sacra docuit oracula, ita vt illi Davidica carmina, & alia Apostolicæ doctrinæ consona addiscerent. Cùm autem ex pueris vnus morbo cõ-

Theodoret 4.
17. Tit. 7.
33. Niceph.
lib. 11. cap.
23.

28 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 factus, in expectatione mortis esset, Protogenes in domū, ubi is iacebat, venit, & manus contredatione eggritudinem fugauit. Quod ubi aliorum parētes cognouerunt, in suas quisque aedes senem adduxerunt: & vt inualidis eorum liberis opem ferret, rogauerunt. Tum ille, se auxilio eis non prius esse posse dixit, quam agri ditinum subirent lauacrum. Et illi, quod eos desiderium recuperandæ suæ valerudinis adurgeret, statim dicto audientes fuere, atque ita per corporis morbum animæ quoque salutem sunt consecuti.

II. *Constantinus magnus baptizatus à lepra surrexit incolumis.*

Ex lo. Zo.
 mare 1077.
 3. Nicoph. l. 7
 hist. Eccl. 4.
 33. Bar. 10. 3.
 Annal. ad
 an. Do. 324.
 Laur. Sur. in
 vita S. Syl-
 uestri cap. 11
 22. 13. Decē.
 die 30.

Constantini
 Magni visio.

Constantinus Magnus scdō lepræ morbo repente tentatus, sanguinem cælorum infantium præsens ostentatum à medicis remedium auersatus, diuino monitu beatum Syluestrum Pontificem accersuit, atque ab eo sacrosanctum baptismi lauacrum obtinuit. Ea verè res cum ab alijs scriptoribus, tum inprimis à S. Hadriano Pont. in Epist. ad Constantinum & Irenam Augustis missa, & secundo Concilio Nicæno intexta, his verbis narratur. Cùm aliquando Constantinus Imp. per noctem somnum caperet, ecce b. Apostoli Petrus & Paulus dormienti astiterunt, dicentes; Quandoquidem sanguinis effusionem horruisti, missi sumus à Christo Iesu Domino dare tibi sanitatis recuperandæ consilium: audi ergo monita nostra, & fac omnia, quæcumque indicabimus tibi. Syluester Episcopus ciuitatis Romanæ, ad montem Soraacte persecutiones tuas fugiens, in cauernis petrarum cum suis clericis latitauit. Hunc cum ad te adduxeris, ipse tibi piscinam ostendet, in quam dum tertio merueris, omnis te valetudo deferet lepræ. Quod dum factum fuerit, hanc vicissitudinem Saluatori tuo compensa, vt omnes, iussu tuo, per orbem totum Romanum Ecclesiæ restituantur: tu autem purifica te, vt relicta omni superstitione idolorum, tu Deum vnum, qui verus & solus est, adores, & excolas, & ad eius voluntatem te dirigas. Exurgens itaque à somno Imp. statim conuocat eos, qui obseruabant Palatium, & secundum tenorem somnij sui mittit ad montem Soraacte, ubi S. Syl-

TIT. VII. *De effectibus corporal. baptismi.* 29
 S. Syluester erat. Profectus inde Syluester peruenit ad Regem, ad quem ingressus inquit: Pax tibi, & victoria tibi de cælo ministretur. Quæ cum Rex alacri animo & vultu suscepisset, omnia illi quæ facta, quæque sibi reuelata fuerant, exposuit. Inde percunctatus est, quinam isti essent dii, Petrus & Paulus, qui illum visitassent ob causam salutis suæ, & eius lateras detexissent? Syluester respondit: Hi quidem dii non sunt, sed idonei serui Christi, & Apostoli electi ab eo, & missi ad inuitationem Gentium, vt credentes salutem consequantur: Cumque ille hæc diceret, interrogare cœpit Augustus, vtrumnam ipsos Apostolos haberet aliqua imago expressos, vt ex pictura disceret, quos reuelatio docuerat. Tunc S. Syluester missō Diacono imaginem Apostolorum sibi exhiberi præcepit. Quam Imperator aspiciens, ingenti clamore cœpit dicere, ipsos esse, quos viderat: nec debere iam differre spiritum sanctum ostensionem piscinæ, quam istos promississe suę saluti memorabat. Constructo itaque lauacro, Constantinus, cum sacro roretinctus esset, confestim est sanitati pristinæ restitutus. Deinde non immemor accepti beneficij, ecclesias Dei exedificare cœpit, columnas earum passim sacris imaginibus in memoriam incarnationis Domini nostri Iesu Christi, omniumque sanctorum reuerentiam exornauit: nec alia de causa, quam vt Christianismum in lucem & veritatem, Dei que cultum prouderet, & omnes gentes à cultu idolorum, & diabolica deceptione conuerteret. Constantinus inde, vt gratiam tanti beneficij Syluestro referret, edictum, quod nunc quoque 6. Cal. Aprilis datum legitur, scripsit, in quo hæc historia enarrata adiicit, se ad referendam gratiam Syluestrum omnibus ad amplitudinem & dignitatem Apostolicæ sedis ornandam insignibus decorare, atque eundem & successores eius ipso insuper Occidente donare.

S. Syluester
 vocatus est
 Constanti-
 num venit

Vltus imagi-
 num in ec-
 clesia anti-
 quissimus.

Illustre mi-
 raculum.

Templa ex-
 truit & ex-
 ornat Con-
 stantinus
 Imp.

III. *Sacro baptisate S. Gaugericus Cameracensis Episcopus leprosum mundat.*

CVM S. Gaugericus Cameracensis Episcopus quodam tempore loca orationis more suo adiret, quendam horrenda sanè vtriusque hominis le-

Laur. Sur.
 to 4. & 11.
 Mat. in
 Natali SS.
 Bely 11.
 Aug.

pra laborantem obuium habuit, corporis externa superficie luridum, & foedis gentilismi erroribus animo corruptum ac squalidum. Cognoscens autem vir beatus corporis deformitatem à peccatorum putredine profectam; hominem aggreditur, hortaturque, nihil iam mortale sonans, vt pristinis erroribus relictis veram Christi fidem amplectatur: vt melioris vitæ studio, cum Deo in gratiam rediens, à lepræ foeditate purgari mereatur. Ille mox idolorum spurcitiei renuncians Christianum se fore promissit, si optata salute potiretur. Nec mora, Gaugericus extemplo eum ad sacerdotem, tanquam Naaman ad Iordanem adduxit vndis salutaribus expiandum: vbi simulatque baptizatus est, quod peccatis iam vacuus esset, ipsa externa corporis habitudo ostendit, tanta in illo munditia apparente, vt nunquam lepra infectus esse vidretur. Eum verò Christi seruus Gaugericus è fonte suis sacris manibus suscepit, & postea litteris imbutum coronæ fratrum Religiosorum sociauit. Deinde Episcopus factus per singulos gradus vsque ad sacerdotij culmen eum euexit.

†
Leprosus
gentilis dum
baptizatur,
fit sanus.

†
In vita S.
Arnulphi
Ep. apud Sur.
16. Augusti
cap. 3.

†
Duplici le-
pra libera-
tur per ba-
ptisimum
leprosus.

IV. De alio leproso facti baptismatis vnda perfuso à duplici lepra per S. Arnulphum sanato.

†
Temporibus Dagoberti Regis, cum in eius palatio ageret vir sanctus Arnulphus Metensis Episcopus, quidam leprosus clamabat ad eum, vntu & vestitum ab eo petens: ille mox iubet eum duci in hospitium: vbi cum suo more humaniter eum tractaret, seiscitabatur ex eo (erat enim barbarus) num sacra baptismatis vnda perfusus esset. Ille confestim respondet: Nequaquam, Domine mi; quis enim mihi infelici, & à populis excluso & abiecto baptismi gratiam contulisset? Ait ad eum vir Dei: Ne timeas, frater; fieri enim non potest, modò tu credas in Christum, quin corporis & animi fruaris sospitate. Postquam ergo à sancto viro percepit sacramentum, celeriter ab eius corpore lepra discessit, fuitque deinceps in vtroque homine sanus, qui prius in vtroque fuerat contaminatus.

V. Theo-

V. Theodosius senior Imp. Catholicè baptizatus ab agritudine corporis liberatur.

†
Cvm Theodosius Imp. bello Barbaros superasset, & illi Romanos amicos habere precarentur causa fœderis, acceptis obsidibus Thessalonicam venit; vbi cum in agritudinem incurrisset, ab Ascholio eius ciuitatis Episcopo baptizatus est, licet à progenitoribus Christianum dogma & fidem Nicæni Concilij sequeretur. Tum igitur baptizari cupiens propter morbum, Thessalonicensium interrogauit Episcopum, cuiusnam fidei esset? Quo respondente, quod Ariana pestis in Illyricum non valuisse accedere, sed inuolatam ab initio fidem, Nicænumque Concilium seruarent, ille libenter eius verba suscipiens baptizatus, atque agritudine liberatus est.

†
Histor. Tri-
part. li. 9. c. 6
Necroph. 12.
6. Carolus Si-
gon l. 2. imp.
Occid. an.
Do. 120.

VI. Mulier Innocentia nomine à cancro per baptismum fit libera.

†
Adiamus quid scribat non vnus è triuo, sed ex Principibus Ecclesiæ D. Aurelius Augustinus: Carchagine, inquit, Innocentia religiosissima femina, de primarijs ipsius ciuitatis, in mammilla cancerum habebat, rem, sicut medici dicunt, nullis medicamentis sanabilem; aut ergo præcidi solet, & à corpore separari membrum, vbi nascitur; aut vt aliquanto homo quietius viuat, somentis est pestis mitiganda frequentibus. Nam vt inde mortem, quantumuis tardius ad futuram confidamus, secum Hippocratis, vt fertur, sententiam, omnis est omittenda curatio. Hoc illa à perito medico, & suæ domui familiarissimo acceperat, & ad solam Deum se orando conuerterat. Admonetur in somnis, appropinquante Pascha, vt in parte feminarum obseruanti ad baptisterium, que cumque illi baptizata primitus occurrisset, signaret ei locum signo crucis Christi; fecit, & confestim sanitas secuta est. Medicus sanè, qui ei dixerat, vt nihil curationis adhiberet, si paulo diutius vellet viuere, cum intpexisset eam postea, & sanissima coperisset, quam prius habere illud malum tali inspectione cognouerat, quæ fuit ab ea vehementer, quid adhibuisset curationis, cupiens, quantum intelligi datur, nosse

†
Ex D. Aug.
lib. 22. de ci.
Dei cap. 8.

†
Cancro mul-
lier per ba-
ptisimum
liberata.

42 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 nosse medicamentum, quo Hippocratis definitio
 vinceretur: cumque ab eo, quid factum esset, audisset,
 voce velut contemnentis & vultu, ita vt illa metueret,
 ne aliquod contumeliosum verbum proferret in Christum;
 religiosa vrbani- tate respondisse fertur: Putabam, inquit,
 magnū aliquid te mihi fuisse dicturum. Atque illa iam
 exhorrescente, mox addidit: Quid grande fecit Christus
 sanare cancrum, qui quatruiduanum mortuum suscitauit?

V II. *Iudæus paralyticus & desperatus in utroque ho-
 mine per baptismum sanitati restituitur.*

D. Aug. l. 22
 de ci. cap. 8.
 Niceph. 1. 4.
 12. Zonar.
 20. 3. Theop.
 dof. ianiorci
 Theophanes
 apud Ana-
 stas. bibliorh.
 an Do. 450.
 Socr. l. 7. c. 4.
 Trip. 1. 1. c. 4.
 Baron. 20. 5.
 Annal. av.
 408.

Iudæus in-
 firmus ba-
 ptizatus cō-
 ualescit.

Quid autem admirandum Theodosij primi tem-
 pore Deus ostenderit Constantinopoli de Iudæo
 paralytico per sanctum baptismum sanitati resti-
 tuto, Socrates narrat his verbis: Iudæus, qui à
 multis iam annis paralyti confectus in lecto decu-
 buerat, cum omnia curationum & medendi genera,
 omnesque Iudaicas preces ac vota expertus nihil
 planè inueniret remedij, tandem ad baptismum
 Christianorum confugit, pro certo persuasus, huius
 tanquam veri medici adiumento, se ad integram va-
 letudinem restituedū fore: quæ res erat quamprimū
 Attico Episcopo Constantinopolitano significata.
 Ille igitur Iudæum articulis fidei instituens, & spem
 ei in Christum annuncians, iubet ad baptisterium in
 lecto apportari. Iudæus paralyti oppressus, simulac
 baptismum sincera fide receperat, & ex lauacro ba-
 ptismatis est elatus, confectim morbo liberatus est,
 & ad sanitatem restitutus. Hæc curatio diuina Chri-
 sti virtute nostris temporibus hominibus declarata
 fuit: qua quidem re ex gentibus quamplures ad cre-
 dendum inducti baptismum receperant: Iudæi au-
 tem, quamuis signa & miracula quærerent, signis
 tamen ad credendum induci non poterant,

V III. *Tyridates Rex pristina figura per baptismum
 restituitur.*

Ex Nicephor.
 li. 2. cap. 35.
 Sozom. 2. c. 7.
 Boz. ius 20. 1.
 lib. 1. cap. 16.
 * al. Teri-
 dates

VT Deus palàm cunctis faceret, quanta sit bap-
 tismi vis ad mentem nostram corroborandam,
 hoc insigni miraculo declarat. * Tyridates Armeniæ
 Rex, Imperante Constantino, Christum secutus hæc
 occasione: nam cum variè Christianos vexasset
 Diocle-

TIT. VII. *De effectibus corporal. baptismi.* 43
 Diocletiani temporibus, cum multis suorum in por-
 cum visus est sibi mutari. Agnoscebantur præstigiæ,
 & spectra: sed ab eis nulla erat ars, quæ Regem cum
 suis liberaret. Gregorius eum vir sanctissimus aquis
 baptismi pristinae figuræ & moribus humanis resti-
 tuit cū suis: quod fuit in causa, vt Armeni latè Chri-
 sti cultum amplecterentur, & religio Catholica altis-
 simas radices ageret in ijs locis.

IX. *Cassani Regis puer natus de formis per baptismum
 fit formosus.*

Aliud non minus admirandum & illustre referā.
 Anno millesimo ducentesimo nonagesimo octa-
 uo, Rex Tartarorum Cassanus, quem vocant alio
 nomine Magnum, cum ducentis equitum millibus
 Syriæ cepit & finitimas regiones. Omnibus itaq. for-
 midandus petijt sibi vxorem filiam Regis Armeniæ,
 quod audisset esse pulcherrimam. Rex Christianus
 tanti Regis viribus exterritus dedit. Illa post ali-
 quod tēpus è viro suo Cassano edidit in lucem par-
 tum tantæ deformitatis, vt Rex maritus nullo modo
 illum veluti suum voluerit agnoscere, quod mon-
 strum videretur. Vocat ad consilium Primarios: de
 ipsorum sententia vxorem veluti adulteram, partum
 veluti ex adulterio susceptum vltimo supplicio ad-
 iudicat. Innocens mulier infelicitatem suam deplo-
 rans ad preces confugit, ignara consilij petijt, vt
 sibi liceret baptizare quem peperisset: data illi fa-
 cultas: ita tamen, vt adessent baptismi aliqui fidei
 spectatæ viri vnà cum Regè, nequa fraus fieret. Mi-
 ra res; vbi baptizatus est puer, ad eò venustus ac
 formosus apparuit, vt Rex tanta re permotus cum
 plurimis nomē Deo dederit, & maximum Christianæ
 rei factum fuerit incrementum.

Thom. Bar.
 Eugubin. 20.
 1. de Sign.
 Eccl. l. 1. cap.
 16. ex Ioan.
 Villano l. 8.
 c. 35. an.
 1298.

feditas peccati
 Pulchritudo gratiæ

X. *Baptismate inmatum factorem puerorum nascentium
 pellunt Agareni.*

Tempore sanctissimi Patriarchæ Domini Lucæ,
 synodicè adfuerunt Agareni; & cum ab eis
 postularetur, vt baptizarentur, dixerunt, quod in suis
 regionibus antea baptizati fuerant: & interrogati
 responderunt esse consuetudinem, vt omnes Aga-
 renorum infantes ab orthodoxis sacerdotibus bap-
 tizaren-

Ex Actis 6.
 Synodi in
 Trullo can.
 85. Bar. 20.
 12. an. 1148.

44 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

Agareni cur
perant filios
suos à Chris-
tianiis ba-
ptizari.

tizarentur, non tamen admissi fuerunt; audierat enim, quod baptismus, quem infideles à Christianis petunt, non bona affectione, & orthodoxo proposito petitur, sed propter corporalem medicinam. Periculosum est enim Agareniis, fore, ut sui liberi à demone vexentur, & tanquam canes malè oleant, nisi baptismum Christianum assequantur. Quamobrem non ut omnium animæ sordium mundatorem, diuinæque lucis & sanctificationis præbitorem baptismum postulant, sed tanquam veneficium & incantationem. Quidam autem eorum dicebant, se matres habere orthodoxas, seque earum cura ac studio fuisse baptizatos. Sed nec ij exauditi sunt, quoniam testes non adducebant. &c.

XI. *Baptismo ceca à natiuitate sanatur.*

Ex Martyrol.
Baronij. 13.
Decemb.

Ilud præterea nihi occurrit, quod accidit Otiliæ mulieri, quæ ob sanctitatem pijsimè colitur apud Argentoratum; illa enim circa annum Domini septingentesimum, cæca à natiuitate in baptismo visum recepit, exercuitque postea monasticam vitam in Alsatia.

XII. *Puella ceca voto baptismi à patre facto visum recipit.*

Ex lite. an
nisan. 158.
In Prou. Ind.
Orient. in
Residentia S.
Iacobi.

Ethnico cuidam inprimis nobili filia nata est oculis capta, quorum concaua informis caruncula expleuerat. Id cum parens vidisset, ac pro ea, quam cum Christianis habebat, consuetudine multa supra naturæ vires Christi Dei nostri ope facta olim audisset; vout curaturum se ut filia baptizaretur, si oculorum vsus datus illi esset. Voto facto, visum puella recepit. Cum autem pater segniter cunctando voti fidem absoluere negligret, filia subita vi morbi correpta ad vitæ finem perducitur. Tunc pater in voti neglecti memoriam veniens votum iterum nuncupauit, filia se baptismum non vltra dilaturum. Itaque duplicis voti damnatus pater filiam ad templum deduxit, &que summa omni gratulatione baptizata est.

XIII. s.

TIT. VII. De effectibus corporal. baptismi. 45

XIII. *S. Priuatus miles per baptismum ab ulceribus liberatur.*

Sub persecutione Alexandri Imperatoris sanctus Priuatus miles ulceribus plenus, doloribus continuis cruciatus, accessit ad pedes S. Calixti Papæ, rogans, ut sanaret eum ab ulceribus & doloribus suis. Quem mox S. Pontifex ab ulcerum dolore ac fœditate, simul & ab infidelitate in nomine sanctissimæ Trinitatis baptizatum curauit. Quod audiens Imperator ipsum quidem militem fecit plumbatis deficere, beatum verò Calixtum per fenestram domus præcipitari, & ligato ad eius collum saxo in puteum demergi, & eum per ruderà cumulari.

Ex Lawr.
Sur. tom. 7.

XIV. *Ex Angeli testimonio constat, eos, qui spe sanitatis consequenda baptismum recipiunt, suscipere quidem signum, non etiam gratiam.*

Ad diu aliquando à senioribus nostris, quod b. Saphronius in Petro Episcopo & martyri, cum facta esset mortalitas, & plerique ad baptismum mortis timore confugerent, apparuerit Angelus humana specie, dicens: Quamdiu huc mitis marsupia ista signata quidem, inania autem prorsus & vacua, & nihil habentia? Erant itaque, quantum ex Angeli voce conicere licet, signum habentes baptismi: quoniam & beneficium aliquod existimarant se consequi, si baptismum susciperent, atque idcirco baptizati sunt.]

Saphronius
in Prat. spir.

XV. *Iudæus mutus per baptismum recipit loquelam.*

Hebræus quidam Iudaicæ religionis tenax Simeonem duobus Angelis stipatum vidit, multaque cognouit, quæ luce meridiana clariùs eximiam viri sanctitatem testabantur. Hic autem, quantum à Christiana pietate alienus, voluit tamen omnibus sanctitatem Simeonis prædicare, & maximè celebrem reddere. At Simeon protinus accurrens hominis labia manu compressit, ac loquendi facultate priuauit. Deinde secundum quietem ei apprensus dixit: Nisi caelesti lauacro perfidiam expiaret, nunquam linguæ beneficium recepturum. Ille verò cum nullo modo, ut Christiana sacra susciperet, in animum inducere vellet, defuncto tandem Simeone, occultis

Ex Surio in
vita S. Simeon.
Abb. Julij. 1. to. 4.
ex Leon. Ep.
Neapolitano.

46 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
occultis pœnis adeò exagitatus fuit, vt sine mora se,
suamque familiam Christianæ Religioni subderet:
acque sic demum amissam loquendi facultatem re-
ciperet.

XVI. *Mulier gentilis & sterilis per baptismum fit fecunda.*

Laur. Sar. 5.
Nov. 10. 6.
cap. 3. 4. &
es Sam. Me-
taphr & A-
leyfia.

Sterilis foc-
mina per ba-
ptismum
consequitur
fecunditatem.

+

Cum Honofrius monachus ad Chrophontis ali-
quando ædes veniret, manusque pro eleemo-
syna extenderet, accidit, vt Leucippe mæroris &
tristitiæ plena Honofrio fores occluderet, & qua-
dam cum indignatione à se repelleret. Illo autem la-
crymabili voce instante, & necessitatem suam multis
verbis exaggerante, mulier misericordiam mota
suam vicissim calamitatem ei exposuit, adiecitque,
quod nullus Deorum in illum vsq; diem inuētus es-
set, qui sterilitatis opprobrium sanare posset. Cui
Honofrius: Nihil, inquit, mirum, ò matronarum
præstantissima, quod hætenus remedium ab ijs cõ-
sequi non potuisti, qui in vita dedecore & probro
pleni nefanda semper opera exercuerunt. Sed si placet
ab omnipotente & vero Deo opem postulare,
equidem spondeo, te voti mox compotem fore.
Leucippe itaque in Christum credit, baptizatur, &
mox concipit foetum.

XVII. *Mulier periclitans difficultate partus baptismum à b. P. Xauerio liberatur.*

Ex P. Horat.
Turcellin. li.
2. vice P.
Fr. Xauerij.
cap. 7.

Cum P. Franciscus Xauerius Tutuchurum
oppidum peteret, ad ignobilem pagum diuer-
tit, qui contempto proximo accolarum exemplo
Christi aspernabantur fidem. Instanti Francisco, vt
vniuersæ oræ Piscariæ auctoritatem sequerentur, id
sibi per Regem suum fas esse, omnes pariter abnue-
bant, nõ tam verè, quàm obstinatè superstitioni ho-
nestum obsequij titulum præ se ferentes. Incerto
consilij Xauerio egregiam rei benè gerendæ occa-
sionem diuina providentia obtulit. Per id tempus
inibi mulier quædam honesta tertium iam diem pe-
riclitabatur difficultate partus; nihil illa despera-
tius. Iam surdæ inanum Deorum aures frustra pro-
illius salute pulsatæ coniugem eius cognatõque fa-
tigauerant, cum Franciscus re comperta, Deo fretus
eò cum

TIT. VII. *De effectibus corporal. baptismi.* 47
eò cum interprete accurrat, spem aliquam opis ostē-
dens. Mox domesticorum permisso agere cum illa,
vt desperata corporis salute, animo consuleret, &
simul nostræ fidei capita breuiter explicare cœpit.
Quibus mulier diuinitus tacta, cum assentiretur,
percunctatur ex ea Xauerius, velitne fieri Christia-
na; Et libenter, inquit illa. Tum Franciscus Euan-
gelio recitato, moribundam foeminam ritè baptizat.
Mirum dictu, baptismus ita facile illi partum præ-
stitit, vt protinus innoxia foetum effunderet. Lætus
euentu Franciscus, primùm modò natum infantem,
domesticos deinde omnes baptismum lustrat, non mi-
nus miraculo attonitos, quàm lætitia gestientes. Fa-
ctum tam admirabile, tamque testatum celeriter, vt
fieri solet, fama vulgauit.

Mulier in
partu peri-
clitans ba-
ptismo li-
beratur.

XVIII. *Regionis cuiusdam incola carentes pluuia ante baptismum, post eum susceptum ea abundant.*

Ex venera-
bili Bedæ l. 4.
hist. Anglo-
cap. 12.

Evangelizans Genti Anglorum Episcopus Wil-
fridus, nõ solum eam ab ærumna perpetuæ dam-
nationis, verùm & à clade infanda temporalis inte-
ritus eripuit. Siquidem tribus annis ante aduentum
eius in prouinciam, nulla illis in locis pluuia cecide-
rat. Vnde & fames acerbissima plebem inuadens
impia nece prostrauit. Denique fertur, quia sæpè
quadraginta simul aut quinquaginta homines inedia
macerati procederent ad præcipitium aliquod, siue
ripam maris, & iunctis miserè manibus, pariter om-
nes aut ruina perituri, aut fluctibus absorbendi
deciderent. Verùm ipsa die, qua baptismus fidei
gens suscepit, illà descendit pluuia serena & copio-
sa: restoruit terra, redijtque viridantibus aruis an-
nus lætus & frugifer. Sicque abiecta prisca super-
stitione, exsufflata idololatria, cor omnium & caro
omnium exultauerunt in Deum viuum, intelligētes
eum, qui verus est Deus, & interioribus se bonis &
exterioribus caelesti gratia ditasse.

+

XIX. *Clodoueus Gallorum Rex, voto baptismi facto, Greg. Turon. l. 2. hist. Franc. cap. 29. 30. 31. Baron. ta. 6. 499.*

EX Clotilde Regina habuit filium primogenitum
Clodoueus Gallorum Rex: quem cum mulier
baptismo consecrare veller, prædicabat assidue viro,
dicens:

dicens: Nihil sunt dii quos colitis, qui neque sibi, neque alijs poterunt subuenire: sunt enim aut ex lapide, aut ex ligno, aut ex metallo aliquo sculpti: nomina verò, quæ eis indidistis, homines fuere, non dii: vt Saturnus, qui filio nẽ à regno depelleretur, per fugam elapsus asseritur: vt ipse Iupiter omnium stuprorum spurcissimus perpetrator, incestator virorum, propinquarum derisor, qui nec ab ipsius sororis propriæ potuit abstinere concubitu, vt ipsa ait: Iouisque & soror & coniux. Quid Mars, Mercuriusque poruere, qui potius sunt magicis artibus præditi, quàm diuini numinis potentiam habuere? Sed ille magis coli debet, qui cælum & terrã, mare, & omnia quæ in eis sunt, verbo ex non extantibus procreauit, qui solem lucere fecit, & cælum stellis ornauit: qui aquas reptilibus, terras animantibus, aëra volatilibus adimpleuit: cuius nutu terræ frugibus, pomis arbores, vuis vineæ decorantur: cuius manu genus humanum creatum est, cuius largitione ipsa illa creatura omni homini suo, quem creauit, & obsequio & beneficio famulatur. Sed cum hæc Regina diceret, nullatenus ad credendum Regis animus mouebatur; sed dicebat: Deorum noster iussione cuncta creantur ac prodeunt: Deus verò vester nihil posse manifestatur, & quod magis est, nec de Deorum genere esse probatur. Interea Regina fidelis filium ad baptismum exhibet: adornari ecclesiam velis præcipit atque cortinis, quo facilius vel hoc mysterio prouocaretur ad credendum, qui flecti prædicatione non poterat. Baptizatus autem puer, quem Ignomerum vocitauerunt, in ipsis, sicut regeneratus fuerat, albis obiit. Quæ de causa comorus felle Rex non segniter increpabat Reginam, dicens: Si in nomine Deorum meorum puer fuisset dicatus, vixisset vtique: nunc autem quia in nomine Dei vestri baptizatus est; viuere omnino non potuit. Ad hæc Regina: Deo, inquit, omnipotenti Creatori omnium grãtis ago, qui me non vñquequaque iudicauit indignam, vt de vtero meo genitum regno suo dignaretur adscire. Mihi autem dolore huius causæ animus non attingitur, quia scio in albis ab hoc mundo vocatos Dei obrutibus nutriendos. Post hunc verò genuit alium filium, quem baptizatum

Chlodo-

Chlodomerum vocauit: & hic cum ægrotare cœpisset, dicebat Rex: Non potest aliud fieri, nisi & de hoc sicut & de fratre eius contingat, vt baptizatus in nomine Christi vestri protinus moriatur: sed orante matre Domino iubente conualuit. Regina verò non cessabat prædicare, vt Deum verum cognosceret, & idola negligeret: sed nullo modo ad hæc credenda poterat commoueri, donec tandem aliquando bellum contra Alamannos commoueretur: in quo compulsus est confiteri necessitate, quod prius voluntate negauerat. Factum est autem vt cõfligente vtroque exercitu vehementer caderentur: atque exercitus Clodouei valde ad internecionem ruere cœpit. Quod ille videns, eleuatis ad cælum oculis, compunctus corde, commotus in lacrymis ait: Iesu Christe, quem Clothildis prædicat esse filium Dei viui, qui dare auxilium laborantibus, victoriamque in te sperantibus tribuere diceris, tuæ opis gloriam deuotus eslagito: vt si mihi victoriam super hos hostes induleris, & expertus fuero illam virtutem, quam de te populus tuo nomini dicatus probasse se prædicat, credam tibi, & in nomine tuo baptizer. Inuocaui enim Deos meos, sed vt experior, elongati sunt ab auxilio meo: vnde credo eos nullius esse potestatis, qui sibi obedientibus nõ succurrunt. Te nunc inuoco, & tibi credere desidero, tantum vt eruar ab aduersarijs meis. Cumque hæc diceret, Alamanni terga vertentes in fugam labi cœperunt. Cumque Regem suum cernerent interemptum, Clodouei se ditionibus subdunt dicentes: Ne amplius, quæsumus, pereat populus: iam tui sumus. At ille prohibito bello, coarctatõque populo, cum pace regressus narrauit Reginæ, qualiter per inuocationem nominis Christi victoriam meruit obtinere. Tunc Regina accessit clam S. Remigium Remensis vrbs Episcopum iuber, deprecans, vt Regi verbum salutis insinuaret. Quem sacerdos accessitum secretius cœpit instigare, vt Deum verum factorem celi & terræ crederet, idola negligeret, quæ neque sibi, neque alijs prodesse possunt. At ille ait: Libet te, sanctissime pater, audiam, sed restat vnum, quod populus qui me sequitur, non patitur relinquere Deos suos: sed vado, & loquor eis iuxta verbum tuum.

D

Conueniens

Iunonis verba sunt apud Virg. i. AENEID.

Ignomerus

Clodouei primogenitus in albis moritur.

†

Ignomerus Clodouei primogenitus in albis moritur.

Chlodomerus Clodouei secundus filius matris conualescit.

Clodouei Christo nomen spondet, si vincat.

S. Remigius accessit ad baptizandũ Clodouei.

Conueniens autem cum suis priusquam ille loqueretur, præcurrente potentia Dei, omnis populus pariter acclamauit: Mortales Deos abigimus, pie Rex, & Deum, quem Remigius prædicat, immortalē sequi porati sumus. Nunciantur hæc Antistiti, qui gaudio magno repletus iussit lauacrum præparari. Velis depictis adumbrantur plateæ ecclesiæ, cortinis albenibus adornantur, baptisterium componitur, balsama diffunduntur, micant flagrantis odore cerei, totumque templum baptisterij diuino respergitur ab odore: talēque ibi gratiam Deus adstantibus tribuit, vt æstimaret se in Paradisi odoribus collocari. Rex ergo prior poposcit se à Pontifice baptizari: procedit nouus Constantinus ad lauacrum, deleturus lepræ veteris morbum, sordēsque maculas gestorum antiquorum recenti latice deleturus. Qui ingresso ad baptismum sanctus Dei sic infit ore facundo: Mitis depone colla Sicamber, adora quod incendisti, incende quod adorasti.

Clodoueus
Rex bapti-
zatur.

XX. Burgundiones baptismo initiati facile hostes superant.

lexisimo

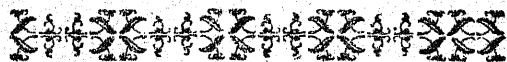
Secrat. li. 7.
c. 30. Niceph.
Callist. li. 1. q.
h. c. 40.
Cassiodor.
trip. li. 12.
4. Sigebert.
an. 433. Guil.
Paradin. lib.
de antiq.
hæc Burg.
c. 13. & Baye.
tom. 5. an.
413.

TEmpore Theodosij Magni accidit, quod iam commemorabo. Gens quædam barbara vteriore Rhēni amnis ripam accolit, Burgundiones dicuntur, tranquillitatis, & otij valdè studiosi. Fabrinamque lignarij omnes ferè sunt & ea arte vitæ sumptus tolerant. Porro Hunnorum natio eis imminens frequentes excursions in eos faciebat, & regionem eorum diripiendo vastabat. Multi etiam ex illis cum hostibus pugna congressi interficiebantur. Quum ergo propter cladem eiusmodi de rebus suis desperaret, vt Deo alicui res committerent, consilium cepere, quumque eis in mētem veniret, Christianorum Deum cultoribus suis, vt acerrimum auxiliatorem, plurimum opis ferre, de communi omnium consensu ad religionem eius & fidem accesserunt. Quam ob causam, in quadam Galliæ ciuitate Episcopum, vt eos Christianorum religionem edoceret, & diuino baptismo dignaretur, obtestati sunt. Ille verò, vbi eis septem dierum ieiunium indixit, eosque, quæ opus erant, de rebus sacris instituit, octauo die baptizatos vnà cum Episcopo, quem eis attribuit,

Ieiunium
septem die-
rum.

TIT. VIII. DE CÆREMONIIS BAPTISMI. Et attribuit, domum redire iussit. Et ex ea re fiducia concepta, contra hostes tyrannidem tantam exercentes processerunt: neque eos spes & expectatio fefellit. Nam Vptaro Hunnorum Duce ex crapula nimia rupto, de improviso hostes Duce orbatos adorti multos admodum telis confecerunt: atque ipsi, quum trium tantum millium numerum explerent, decem Hunnorum millia interemerunt. Ex eo tempore Burgundionum gens ardenti ad Christianissimum summè conseruandum amore flagrauit. Ita Deus alia per alia quàm sapientissime dispensat, prouidentia arcana longè optimè omnia administrans.

Burgundio-
nes baptiza-
ti hostes su-
perant, quos
ante non
poterant su-
perare.



TIT. VIII. De cæremonijs baptismi.

EXEMP. I. Puer Iudæus à pueris Christianis cum cæremoniis omnium obseruatione baptizatur.

Christianorum pueris Hebræus puer familiaris erat: & quum eis ad mare incolentibus nata nondi incessisset cupiditas, consecutus est eos Iudæus. Huc per ludum pueri nudum ad mare stantem baptizantur, principio statim non inuitum: posteaquam verò & tertiam diuini numinis appellationem nominarunt, & simul tertiam merfionem peregerunt, extrema lineæ vestis textura discissa, & qui circa hæc frequentatur, imaginario amictu facto, in capite eius arcanam mysticamque galeam adumbrarunt: deinde pro cereo dextram ligno tenui armantes, que eius sacri & ritus sunt, mysteria omnia absoluerunt: postremò & circum vicinum templum obambularunt psallentes: vt verò etiam templum ingressi sunt, diuinam receperunt remunerationem. Idem porro ex æquo, qui ita baptismo initiatus erat, fecit. Quam rem per diligentem inquisitionem cognitam, qui ibi sacris præfuit, ad ecclesiam Constantinopolitanam renunciauit. Eo puer etiam accitus, quum quidam Iudæi, ne id fieret, multa molirētur, atque

Niceph. Call.
lib. 3. hist.
Eecl. cap. 41.
simo.

Cæremonia
circa bap-
tismam ob-
seruari so-
lita.

ibi quoque decretum, vt etiam in illo quod deesset, iuxta mysterij executionem compleretur, atque id est factum. Qui puer vbi ad iustam etatem peruenit, in sacerdotij ordinem est allectus: & aditus seu custos maximi templi factus etiamnum ibi viuuit.

II. De pueris, qui contemptis Ecclesie ceremonijs baptismo initiati in morbum incidunt, ijs verò postea adhibitis conualescunt.

Ex li 7 Cell.
sacr. Tiltman.
Bredemta.
ebij cap. 42.

Miraculo ostendit Deus sibi placere ceremonias baptismi.

Prope Delphos Hollandie contigit pueros quosdam in pagis baptizari, sed spreis & omisissis à baptizante ceremonijs Catholice ecclesie, pueri isti postea omnes morbo correpti sunt. Parentes puerorum videntes vltionem diuinam rogarunt Pastorem quendam Catholicum Delphis tunc agctem, vt ceremonias, quas sciebât ritu Catholico antiquitus adhibitas, nunc verò omisissas, supplere non graueretur. Quo peracto, mox omnes illi pueri morbo languentes, & infirmi conualuerunt, Id nobis narrauit quidam sacre Theologie Licentiatuſ, vir doctriſina & integritate vitæ commendatiffimus, qui ex ore ipsius Pastoris Catholici rem hanc, vt gesta est, cognouit.

III. Clino Episcopus aquam ante expiat, quam Pelagia martyrem Tarsensem baptizat.

Laur Sur 20.
3 Moy 4. ex
Simeone Me.
zaphr in vita
S. Pelagia
Tarsensis
martyri.

Sancta Pelagia Tarsensis obuiam aliquando facta Clinoni Episcopo sic eum allocuta est: Benedictus, inquit, Deus, qui in ista imagine tua mihi reuelatus est, quoniam te misit ad me, vt seruus animam meam ab interitu. Nunc igitur per Deum, cui seruis, te precor, vt verè mihi dicas, quis es tu, & quodnam est nomen tuum, quare tua conditio? Cui beatus Episcopus dixit: Ego, quod mihi præcipuum, & omnibus rebus præciosius est, Christianus sum, rationalium Christi ouium Pastor, qui Clino appellor. Tunc illa cum existimasset pastorem eorum pecorum esse, quæ sacrificantur, ei dixit: Precor te Domine, vt dicentem me audire non graueris. Multæ sunt oues in domo patris mei, itaque si placet, veni, & ipsas pasce, & ego tibi mercedem multam tribuam. Tunc Episcopus:

Non

Non sum ego pecorum pastor, quæ tu opinaris, sed rationalium Christi ouium, hoc est hominum, qui vitam æternam consequi sperant. Et quidnam, inquit sancta Pelagia, agnis tuis ipse das, quare vitam æternam habere possint? At beatus Clino: Illis nuncio cognitionem Patris, & Filij, & sancti Spiritus. Age, inquit illa, Domine mi pater dic, quidnam magis necessarium sit ijs, qui volunt esse cum Deo tuo: da, quæso, mihi hoc. Cui Christi ouium Pastor respondit: Annuncio tibi baptismum in remissionem peccatorum, & in vitam æternam: hoc ipso nihil magis necessarium. Id cum audiisset Pelagia, & ad beati Episcopi Clinonis genua se deiecit: Miserere, inquit, mei Domine, & da mihi donum istud. Ex quo enim tempore mecum locutus es, ipso Dei lumen in corde meo effulsit. Itaque Satanæ & angelis ac machinis ipsius, hoc est vita carentibus idolis renuncio. Illa ego huc vsq; colui, ab his misericordiam querès, ex quibus utilitas non proficiscitur, sed perniciès & mors sempiterna. Nunc igitur Deum precor, vt ego, quauis indigna, ipsius filio respondear, qui occultas cordis mei partes illuminauit: ipse enim est iustitiæ sol. Cum tam admirabilem Virginis orationem beatus Episcopus Clino audiuisset, eam admiratus manus suas in cælum sustulit, ac dixit: Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui sedes super cælos, & virginem hanc ad tui cognitionem vocasti, emitte ipsi sanctum & illustre baptismum dilecti filij tui Domini nostri Iesu Christi. Cum ita ille Deum precaretur, repente fons aquæ viuæ ante ipsos scaturijt: cumque beatus Episcopus vidisset se celementer à Deo exaudituſ, continuo eum laudans: Magnus es, inquit, Deus noster, Pater, & Filius, & sanctus Spiritus, quoniam dedisti hereditatē filijs hominū, baptismum in vitam sempiternam. Et nūc, Domine, tu, qui nosti corda hominum, scis humilitatem serui tui, quod vereor virginem hanc sic baptismate lauare: sed tu qui potens es in omnibus, prouide quidnam fieri oporteat. Cum sic ille Deum precatus esset, Pelagia dixit: Domine & pater exaudita est in hoc oratio tua: Ecce enim misit Deus lumen sicut precatus es: nam video duos milites supra fontem stantes, & in manibus linteum ita splendidum habentes, ve

Pelagia Tarsensis ab Episcopo decretur.

Orat pro ea S. Clino.

Fons scaturit.

Aquam ante
expiat, quam
virginem
baptizat.

Psal. 103.

Matth. 23.

Adulti bap-
tizati etiã
sacram Eu-
charistiam
accipiebant.

huius fôtis aquæ velut sol fulgeant. Ne igitur vereare baptismate me lauare. Beatus Episc. cum Pelagiam hæc dicentem audiisset, Deo gloriam reddidit, & ad fontem accessit, vt aquas ipsas expiaret, & sanctas faceret: qui cum Deum precaretur, factum est, vt ipse Angelos supra fontem stantes videret ea figura, qua Pelagia illos viderat. Cum igitur Angelos vidisset, vocem ad Deum sic extulit: Gloria tibi sit, Rex vniuersarum rerum, qui fecisti Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem. Tu me dignum efficias, qui hanc virginem, quam ipse mihi obtulisti, tibi offeram hostiam viuentem in memoriam & odorem suauitatis. Fac & ipsam dignam, quæ in grege electorum tuorum numerari possit, vt in die regni tui, & ipsa cum quinque illis virginibus prudentibus in thalamo Christi tui, lampadem suã accensam habens, ingrediatur. Cum preces compleuisset, exultans Spiritu sancto ob ea, quæ viderat mirabiliter facta, virginem ipsam in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti illuminauit. Quæ cum baptisate renouata esset, communionem de Christi mensa Episcopus accepit, ei que impertiuit. Postea sancta Pelagia Episcopum adorauit, eiusque vestigia exosculans: Domine, inquit, ac Pater benedicte, precare Deum pro me, vt à sancto Spiritu fortis efficiar. Cui beatus Episcopus dixit: Deus ille, cui dedisti pignus animæ tuæ, ipse mittat tibi auxilium de sancto habitaculo suo, vt det tibi, vt aduersarium superes.

IV. In baptisate dabantur etiam olim Sabana, id est, vestis candida.

Victor Vi-
cenf. li. 3. hi-
stor Vand-
alorum.

Tempore persecutionis Hunerici Regis Vandalorum & Alanorum, fuit quidam Elpidoforus nomine, nimium crudelis & ferus, cui fuerat delegatum membra Confessorum Christi supplicij grassantibus laniare. Hic dudum fuerat apud nos in ecclesia Fausti baptizatus, quem venerabilis Murita Diaconus de alueo fontis susceperat generatum. Post verò dum apostataret, tantæ extitit feritatis aduersus Ecclesiam Dei, vt superior omnibus executor persecutionis fuisset inventus. Quid multa? Dum primò presbyteri supplicij macerandi ordine citarentur,

TIT. VIII. DE CAEREMONIIS BAPTISMI. 55
citarentur, post Archidiaconum Salutarem, aratur pœnis memoratus Murita: fuit enim secundus in officio ministrorum. Qui cum Elpidoforo sedente & fremente, honorabilis senior cœpisset extendi, & prius quàm exueretur, clam furto nescientibus cunctis, illa quibus eum suscipiens de fonte dudum tegerat, Sabana baiulabat. Quibus ventilatis, simulq. in ostensione cunctorum extentis, in his verbis totam ad fletum & lacrymas commouisse dicitur ciuitatem: Hæc sunt linteamina, Elpidofore minister erroris, quæ te accusabunt, dum maiestas venerit iudicantis, custodiende diligentia mea ad testimonium tuæ perditionis, ad demergendum te in abyfso putci sulphurantis. Hæc te immaculatum cinxerant de fonte surgentem. Hæc te acrius persequentur, flammantem gehennam cum cœperis possidere, quia induisti te maledictionem sicut vestimentum, scindens atque amittens veri baptismatis atque fidei sacramentum. Quid facturus es, miser, cum serui patris familias ad cœnam regiam congregare cœperint inuitatos? Tunc te aliquando vocatum, terribiliter indignatus, exutum stolam Rex conspiciet nuptialem, dicetque tibi; Amice, quomodo huc venisti vestem non habens nuptialem? Non video, quod contuli: non nosco, quod dedi: perdidisti militiæ chlamydẽ, quam in tela virgineorum membrorum decem mensibus rexi, & tendiculas crucis, quas extendens aquã mundauit, & purpura mei sanguinis decorauit, non conspiciunt oculi mei, characterem non video Trinitatis; talis interesse non poterit epulis meis, ligate eum pedibus & manibus funiculis suis, quia se ipse voluntariè separare voluit à Catholicis dudum fratribus suis: ipse funes extendit continuatos in laqueum, quibus & semetipsum vinxit, & alios, ne ad istud venirent, impediuit: iuxta semitam multis scâdalum posuit, quem nunc cum rubore perpetuo, & dedecore sempiterno de conuiuio meo proieci. Hæc & alia Murita dicente, igne conscientie, ante ignẽ æternum, obmutescens Elpidoforus torrebatur. Parantes itaque vniuersi dorsa sua verberibus, alacres ad exilium pergunt. &c.

Sabana
vestis alba
est, quæ bap-
tizatis dari
soleat.

Patrini ver-
ba ad filio-
lum aposta-
tam.

Matth. 12.

Aqua cruce
mundata.

V. *Patris contententibus de nomine baptizandi
Sacerdos nomen imponit.*

Sup. 20. 2. 5.
Apr. In vita
S. Vincens.
Ferr. ac Petro
Raus. ano 1.
3. cap. 5.

Sacerdos
puero bap-
tizando no-
men impo-
nit.

EO tempore, quo baptizandus esset S. Vincentius cognomento Ferrarius, professione Dominicanus, amici & cognati ad ecclesiam conuenere. Cum autem ventum esset ad ea, quæ in pueris baptizandis fieri solent, inter eos qui aderam longa fuit disceptatio de nominis impositione. Vnusquisque ex eis, qui ad baptismum fuerant vocati, suum nomen infanti imponi cupiebat. At Sacerdos videns inter eos tantam discrepantiam, rædido affectus postea inquit: Quantum vos expectaui, nec vos video esse posse concordales; ego volo huic infanti nomen imponere. Sit igitur nomen eius Vincentius. Quod illi audientes conticuerunt, laudaueruntque prudentis Sacerdotis consilium, ac simul dixerunt: Vocetur Vincentius. Fuit tamen post factum magna admiratio, illudque non nisi Dei prouidentia euenisse arbitrati sunt. Nam nec ex cognatis quidem, nec ex amicis qui adstant, aliquis erat, qui Vincentius vocaretur. Multi autem ex eis, qui affuerunt, ea, quæ gesta sunt in istiusmodi nominis impositione, memoria condiderunt: vt videlicet videre possent, si illi nomini futura opera Vincentij conuenirent. Demum ubi Vincentius adoleuit, manifestè viderunt tam mirifica esse eius opera, vt rei & nominis nulla discrepantia penitus appareret.

VI. *Cognitionem spiritualem contrahunt quilibet susceptores & susceptores in baptismo.*

Gratian 30.
q. Peruenit
ad nos: apud
Baron. 1000.
9. an. 617.

DE hac spirituali cognitione Decretum est in Decretorum volumine ex Epistola Papæ Deudeditæ Gordianum in Hispania Episcopum, quæ sic habet: Peruenit ad nos Diaconus vester sanctitatis vestræ epistolam deferens, quod quidam viri & mulieres præterito sabbato Paschali, præ magno populorum incurfu, nescientes proprios filios suscepissent ex lauacro sancto. Cupis ergo scire, si pro tali accidente ratione debeant viri ac mulieres ad proprium usum redire, an non. Nos verò mœsti in hac re inquisiuimus priorum Patrum nostrorum dicta. Inuenimus autem in Archiuis huius Apostolicæ sedis iam talia contigisse in ecclesijs Isauriæ, Ephesiorum simulq.

TIT. VIII. DE CAEREMONIIS BAPT. 57
mulq. Hierosolymæ, aliarumq. ciuitatum. Episcopis etiam earum ciuitatum ab hac Apostolica sede volentibus scire, vtrū viri ac mulieres redirent ad proprium torum; beatæ memoriæ sanctissimi Patres, Julius, Innocentius, & Cælestinus, cum Episcoporum plurimorum & sacerdotum consensu in Ecclesia Apostolorum Principis prohibentes talia, perscripserunt & confirmauerunt, vt nullo modo se in coniugium reciperent mulieres ac viri, quicūq. aliqua ratione susceperint natos proprios, sed separent se, ne suadente diabolo tale vitium innoscat. Scitis quia quomodo septem sunt dona Spiritus sancti, ita septem sunt dona baptismi à primo pabulo sacrați salis & ingressu ecclesiæ vsque ad consummationem sancti Spiritus per chrisma. Ab hoc ergo primo sancti Spiritus dono vsque ad septimum nullus Christianus suam commatrem in coniugium suscipere debet: & qui præsumperit, tamdiu vinculo anathematis relinquetur, donec penitentiam dignè egerit.

Cognatio-
nis spiritu-
alis decretum
illius scri-
uandum.

VII. *Quod affinitas baptismo contracta matrimonium impediat.*

CUM Sueuorum infesta gens Sigeberto bellū aduersus eum suscepisset, Chilpericus Sæssionum Rex fratri auxilium tulit. Egredienti itaque domo cura fuit Andoueram coniugem grauidam fidei sibi cupiam commendare. Huic negotio idonea visa est Fredegonda; arque ita profectus est. Pariendi cum tempus aduenisset, feminā Regina parit: quæ priusquam baptismo ablueretur, consilio ex Fredegonda capto, quænam idonea satis mulier ad hoc Sacramentum testis, hoc est, commatater adhiberetur: Nulla, inquit Fredegonda, nobilior te est, quam huic mysterio anteponas, vt quam carne puellam extulisti, eam præterea ad spiritalem vitam regeneres. Sciebat enim ex Christiano instituto nefas esse virum mulieris concubitu potiri, quæ baptizando filio commatater extulisset; eo pacto Chilpericum à Regine cõtubernio disclusum iri callidissima pellex sperabat. Abluitur ex sententia Fredegondæ filia, atq. ei, cui mater Andouera erat, commatater etiam spiritali regeneratione efficitur, Childehindam ei nomen imponens. Regi domum bello exacto reuerenti gratula-

Robert Ga-
uin. li. 2. cap.
Dem. 464.
Ado Vicen-
tius in Chro-
n. 6. Paul.
Emil. lib. 10.
D. Ann. 2 p.
hisor. tit. 12
c. 6. §. 3.

gratulabunda pellex occurrit: narrat quæ de nata sibi filia contigerant. Sed dolere se ait, quòd Regina testis & commater ablutionis filie esse voluerit. Hęc loquenti Fredegondæ Rex sanctè iurat; si ita compertum haberet, se eam vxoris dignitate donaturum. Ingressi palatium Chilperico Andouera filiam complexa salutem impertiri, de quæ nata sibi filia gratificari festinat. At Rex exulceratus animo; Abi, inquit, in malam partem, imprudens mulier, quæ tua me insipientia à tuis nuptijs exclusisti. Nec multo post tempore Rex Pontificem, qui sacrum peregrisset, in exilium ire iubet. Andoueram verò vnà cum filia intra ecclesiæ septa vitam apud Cenomanos agere compellit; designatis, quantum ad annum alimentum satis esset, prouentibus. Pellicem mox in fuls ambitiosus malis Chilpericus vxorem accepit. A deo nihil videntem hominem reddit cæcalibido, & petulans viuendi licentia.

VIII. *Ceremoniarum baptismi aspectus paganum mouit, vt clientes suos ad Christiana sacra impelleret.*

Ex epist. P. Jo. Francisci ad P. Vissatorem Indiarum. an. 1577.

Q Vidam ex præcipuis Rabunangæ proceribus, dum munitiones, quas nobilis quidam vir suæ clientelæ moliebat, spectatum iret, obiter ex relatu cuiusdam, qua solennitate & gaudio Christiani baptismatis mysterijs incumbere, intellexit. Itaque huius actus videndi desiderio capitur; in tantumque placuit, vt diceret omni modo procurandum sibi, quo Christiana religio adaucta propagaretur, & mox tabulis sua manu subscriptis mandat omnibus ijs, qui de Icoxiorem secta sunt (quos aiunt quinquaginta millium numerum excessuros) vt Christianam fidem recipiant: & similiter alijs sectis addictos adigebat, vt conciones nostras & Catechismi prælectiones auditum venirent. Adijt eum Pater Organtinus, vt pro hoc suo in nos fauore gratias ageret, qui comitet valdè & amicè exceptus est. Et ex eo intellexit, desiderare se vniuersum suæ ditionis populum Christianum fieri. Proinde, inquit, cum ex mea parte huic negotio non desim, ne quæso, vos à vestra deesse velitis, quo minus desiderio huic meo quàm ocissimè satisfiat. Addebat ad hæc, conuictum se rationibus, quæ ex nostra fide allegata adducebantur.

TIT. VIII. DE CEREMONIIS BAPT. 59
adducebantur, cedere coactum veritati, & cognoscere se optimè cuiusdam incommodi & inualuerdinis, qua afflictiari solebat, causam extitisse enormia sua peccata, quæ lex nostra committi veteret, & detestaretur; seque ait ad ordinem Christianorum accessurum, nisi lex nostra rigida sibi nimium, & obseruatu difficilis videretur.

IX. *Chrismate sacro baptizati olim etiam ungebantur.*

C Vm quidam ægrotus familiæ non ignobilis, necdum baptizatus, à sancto Remigio Rhemorum Archiepiscopo visitari postularer, & iam velut in ultimo spiritu positus, credere se fateretur, & baptizari depolceret, ægroto abrenunciante, & sacro fonte iam benedicto, sanctus Remigius à Presbytero loci illius exorcizatum oleum & chrisma quæsiuit: qui simplex oleum se habere, sed oleum exorcizatum, & chrisma in ampullis, in quibus fuerat, iam penitus defecisse respondit: Sanctus autem Remigius ipsas ampullas sibi afferri præcepit: quas vacuas super altare misit, & se in orationem prostravit. Surgens autem ab oratione, ampullam, in qua breuis habebatur olei exorcizati; & alteram ampullam, in qua breuis continebatur sacri chrisma, plenam inuenit. Sicq; infirmum, qui ante abrenunciauerat, post abrenunciationem oleo exorcizato perunxit: demumque baptizatum, secundum traditionem ecclesiasticam, chrismate linuit. Qui mox animæ sanitate recepta, etiam corporis incolumitatem promeruit.

X. *De chrismate calitus allato, cum Clodoueus Francorum Rex à S. Remigio baptizaretur.*

C Vm Clodoueus Francorum Rex ad baptismum baptizandus peruenisset, Clericus, qui chrisma deferebat, à populo est interceptus, vt ad fontem venire nequiverit. Sanctificato autem fonte, nutu diuino chrisma defuit. Et quia propter populum pressuram vlli non patebat egressus ecclesiæ vel ingressus, sanctus Pontifex Remigius oculis ac manibus in calum protensis, cepit tacitè orare cum lacrymis: & ecce subito columba niue candidior attulit in rostro ampullam chrismate sancto repletam, cuius

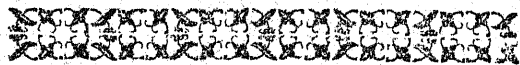
Hinematius in vita S. Remigii apud Surium 13. Ianuarij cap. 26.

†
Chrisma in necessitate precibus impetratur.

Traditio ecclesiastica de chrismate baptizatis adhibendo.

Hinematius in vita eadè cap. 31. apud Sur 13. Ian. & Baron. 10. 6. an. 499. 28
†
Chrisma calitus per columbam adfertur aduigedum Clodoueu.

cuius odore mirifico super omnes odores, quos ante in baptisterio senserant, omnes qui aderant, inæstimabili suavitate repleti sunt. Accipiente autem sancto Pontifice ampullam, species columbe disparuit. De quo chrismate fudit venerandus Episcopus in fontem sacratum more solito; rum Rex ipse sacratus est; cuius exemplo & reliqui omnes successores Francorum Reges consueverunt inungi.



TIT. IX. De baptismo non iterando.

EXEMP. I. *Miraculum de Iudæo impostore, qui baptismum dissimulando sepius fuit baptizatus.*

Iudæus quidam veterator Christianam fidem simulans sepius baptizatus fuit: per quam fallaciam multas corrasit pecunias. Postquam autem multos ex varijs sectis homines (Arianorum enim & Macedonianorum baptismum receperat) dolo ludificatus non habebat amplius, quibus imponeret, tandem ad Paulum Nouatianorum Episcopum venit, ait se magna cupiditate baptismi recipiendi flagrare; per eius manum; ut illud assequatur orat. Paulus eius probat institutum: verum se non prius illi baptismum daturum ait quam sit fidei articulis institutus, diesque quamplures ieiunijs vacauerit. Iudæus contra voluntatem ieiunare coactus acriter instare, uti baptismum donetur. Paulus quoniam illum tam obnixè baptismum petentem mora nolebat offendere, parat res ad baptismum necessarias: cumque vestem candidam pro illo emisset, & alueum baptisterij aqua impleri iussisset, Iudæum eò deduxit, ut illi baptismum impertiret. Verum aqua vniuersa, diuina quadam virtute, quæ oculis cerni præcipuè non poterat, subito exhausta est. At cum neq; Episcopus, neque alij qui aderant, accuratè considerarent, qua ratione id accidisset, sed etiam per foramen, quod in imo alueo fuit, per quod etiam alias aquam solebant educere, effluxisse existimarent; alueum

TIT. IX. De baptismo non iterando. *Et alueum baptismi de integro, foraminibus vndique in eo firmè obturatis, diligenter implent. At cum Iudæus esset secundò in alueum baptisterij deductus, aqua rursus penitus euanuit. Itaque Paulus: O homo (inquit) aut veteratoris partes agis, aut baptismum ignorans recepisti. Quare vbi ob miraculum à multis eò concursus erat, fortè quidam Iudæum de facie nouit, eumque ab Attico Episcopo baptizatum viderat.*

II. *Puella iteratum sibi ab Arianis baptismum abnuens ab ijs martyrio afficitur.*

Tempore persecutionis Vandalorum Transimudus persecutionem in Christianos exercuit, ac totam Hispaniam, ut ad perfidiam Arianae sectae consentiret, tormentis ac diuersis mortibus impellebat. Vnde factum est, ut puella quædam religiosa, prædiuus opibus, ac secundum sæculi dignitatem nobilitate senatoria florens; & quod his omnibus est nobilior, fide catholica pollens, Deoq; omnipotenti irreprehensibiliter seruiens, ad hanc quæstionem adduceretur: cumque Regis fuisset oblata conspectibus, cœpit eam primum ad rebaptizandum blandis sermonibus illicere. Quæ cum eius venenosum iaculū fidei parma propelleret, præcepit Rex facultates eius auferri, quæ iam mente possidebat regna paradisi: deinde supplicij applicatam sine spe presentis vitæ torqueri. Quid plura? Post multas quæstiones, post oblatos terrenarum diuitiarum thesauros, cum ad hoc frangi non posset, ut beatam scinderet Trinitatem, ad rebaptizandum inuita deditur. Cumque in illud cœnosum lauacrum vi cogeretur immergi, ac proclamaret: Patrem cum Filio, & Spiritum sanctum vnus credo esse substantiæ essentiæque, digno aquas vnguine cunctas infecit, id est, fluxu ventris aspersit. Et hinc ad legitimam deducta quæstionem, post eculeos, post flammæ, & vngulas, Christo Domino capitis decisione dicitur.

IV. *Baptizatus ab heretico quantumuis anxius non est rebaptizandus.*

Dionysius Alexandrinus epistola quinta ad Xiksum Romanum scribens, postquam multa aduersum

*Gregoro Th.
ren. li. 2. hi.
Hor Fran.
cap. 2.*

*Dionys. Alex.
Alexandrin.
ep. 5. ad Xik.
Papam circa
an. 250.
Ioan. Gar.
Centenar. 3.*

62 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

aduersum hæreticos dixisset, tale quid suo tempore factum esse narrat, dicens: Etenim reuera, frater, consilio opus habeo; & tuam sententiam abs te peto, quod tale quid mihi acciderit vnde verear ne fallar: Cùm fratres essent congregati, vir quidam existimatione fidelis, antiquus, & antequam ego ordinaret, opinor autem & ante beatum Heraclam, ecclesiastici cœtus particeps, dum nuper quidam baptizarentur, præsens, auditis interrogatis ac responsis, ad me accessit flens ac lamentans, & ante pedes meos pro-nolutus, confitebatur, & iurabat baptismum, quo baptizatus erat ab hæreticis, non esse verum baptismum, nec cum hoc nostro vllam habere communionem, sed esse illud impietate & blasphemijs refertum. Dicebat etiam mentem suam vehementer compungi, nec tantum se fiducia habere, vt oculos suos ad Deum leuaret, quòd profanis illis verbis & actibus esset initiatus, ideòque orabat, vt sincerissima hac purificatione, susceptioneque & gratia potiretur: quod quidem ego facere non sum ausus, sed diuturnam illam multorum temporum communionem illi sufficere dixi. Cùm enim & gratiarum actionem in ecclesia audisset, & ad illam vnà cum alijs Amen succinuisset, mensæ adstitisset, manus ad suscipiendum cibum sanctum extendisset, illum etiam accepisset, & prolixo iam tempore corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi particeps fuisset, non sum ausus eum denuo baptismate initiare, sed animo bono esse, & firma fide, ac spe bona ad communionem sanctorum accedere iussi. Ille verò indefinenter luget, & horrore à mensa Domini distinetur, & vix obsecratus precibus ecclesiasticis adesse sustinet.

IV. Habet-Deum Episc. Catholicus vi ab Arianis rebaptizatur.

Ex Victor. Vic. li. 3. de perf. Vand.

CVM Episcopus Habet-Deum nomine ab impio Hunerico relegatus esset, diuersis eum persecutionibus afflixit Antonius homo ferox, Arianus, & cùm non posset eum facere Arianum, videretque Christi militem semper in confessione constantem, promiserat suis dicens: Nisi eum nostræ fecero religionis, non sit Antonius. At vbi in sua promissione

minor

TIT. IX. De baptismo non iterando. 63
minor inuentus est, suggerente sibi diabolo cogitat aliud. Pedibus manibusque ligatis, vinculis ingentibus artat Episcopum, oreque obturato ne lingua clamaret, aquam corpori, vt putabat, rebaptizationis spargit; quasi valeret conscientiam ligare cum corpore, aut non adesset qui audit gemitus compeditorum & cordis secreta rimatur; vel superare posset aqua mendax tantæ voluntatis propositum, quod iam homo Dei metantibus lacrymis miserat legatum in cælum. Exiit statim virum vinculis, & tali quasi gaudens prosequitur voce: Ecce iam frater Habet-Deum, noster Christianus effectus es, quid vltra facere poteris, nisi vt voluntati consentias Regis? Cui Habet-Deum: Illa est impiè, Antoni, mortis damnatio, vbi voluntatis tenetur assensio: Ego fidei meæ tenax, vocibus confidens crebris, quod credo & credidi, clamando defendi. Sed & posteaquam catenis vinxisti, & oris ianuam opplasti, in prætorio cordis violentiæ meæ scribentibus Angelis gesta confeci, & lectitanda Imperatori meo transmisi.

V. Quidam monachi malunt mori, quàm denuo baptizari.

Temporibus Hunerici Regis, monachi numero septem, fratres, quantum pertinet ad concordiam Dominicæ seruitutis, in vnum in monasterio habitantes, quos vna mater Ecclesia Catholica genuerat, & per viscera fontis æterni salubriter pepererat, de territorio Capsensis ciuitatis, cui præfuit S. Vindemialis, sacerdos egregius, & Christi fidelis Antistes, apprehensi sunt. Quibus attractis ad urbem Carthagenensem, primò eis, illecebrosis blandimentis serpens voluit sibilare, promittens honores caducos, & diuitias ingentium voluptatum, nec non & Regis amicitias, vel alia multa, quæ solent insipientium animas occupante diabolo visco mundiâli capere. Sed hæc omnia milites Dei ac si contagia respuerunt, clamantes vno ore: *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma*: Nec poterant in nobis, adiuuante Domino, iterari, quod in sancto Euangelio semel præceptum est dari: quia *qui semel lotus est, non habet necessesse iterum lauari, quia mundus est totus*. Facite quod vultis, inferte pœnas corporibus nostris: melius

Vandalia: riani Catho- licos inui- tos rebapti- zabant.

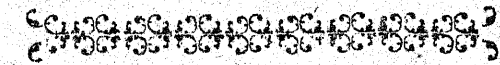
Ex eodem Victor. Vic. lib. 3.

Ephes. 4.

Iean. 13.

lius est temporalia ad modicum sufferre supplicia, quàm æterna pendere & subire tormenta. Habete quæ promittitis, cum ipsis diuitijs post paululum perituri. Nobis verò nullus de postibus fontium valebit euellere, quod in vno baptismate artifex Trinitatis dignatus est titulare. Quid multa? Dum tali constantia diuinitus munirentur, iussi sunt carcerali custodiæ mancipari. Et ita crudelius onerati ferri ponderibus, tenebrosis deputati sunt locis, vbi nulla miseratio arrideret lenitatis. Sed populus in memoratæ vrbis in Domino semper fidelis, dato munere carcerarijs, die ac nocte Christi martyres frequentabat, & ita ab eis doctrina & virtute fidei roborabatur, vt talia etiam ipsi pro Christi nomine plena delectatione perferre cuperent, & capulo persequentis facilia supponerent colla. Hoc autem tyrannicas peruenit ad aures. Qui ebrietate furoris accensus iubet eos adhuc inauditis supplicijs adigi, & maioribus vinculis onerari, nauimque imperat lignorum aridorum manipulis adimpleri, atque in eadem omnibus alligatis in medio pelago igne subposito concremari. Eductisque illis de custodia, multitudo populi Dei bellatores Trinitatis quasi agnos innocuos ad victimam deducebat, & regentiû pondera catenarum quasi quædam monilia peruidebat, quia non fuerunt illa vincula, sed potius ornamenta. Incedebant itaque cum fiducia ad supplicium, quasi ad epulas concurrentes, vna voce per ambitus platearum Domino decantantes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Votiuâ nobis hæc dies est, & omni festiuitate festiuior. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, quando pro fide Domini Dei nostri perferimus præparatum supplicium, ne amittamus acquisite fidei indumentum. Sed & populus publica voce clamabant: Ne timeatis ò populi Dei, neque formidetis minas atque terrores præsentium tribulationum, sed potius moriamur pro Christo, quomodo ipse mortuus est pro nobis, redimens nos precio sui sanguinis salutaris. Vnum tamen vehementi conatu, qui inter eos infantulus videbatur, nomine Maximus, cupiebant auctores malorum à sanctorum consortio separare dicentes: Infantule, quid festinas

festinas ad mortem? dimitte eos, insaniunt, & audi consilium nostrum, vt possis inuenire vires remediû, & tanti regis adire Palatium. Tunc ille ætate quidæ puerili, senilitatem maturitate clamabat: Nemo me separat à sancto patre meo Liberato abbate, & fratribus meis, qui me in monasterio nutrierunt. Cum ipsis sum in timore Dei conuersatus, cum ipsis desidero passionem suscipere, cum quibus credo me & futuram gloriam inuenire. Nolite putare, quia potestis seducere pueritiam meam. Simul nos Dominus septem voluit congregare, simul dignabitur omnes vno martyrio coronare. Quomodo nemo perire potuit de septenario illo numero felicium Machabæorum, ita etiam septenus nostræ congregationis numerus nullum inueniet detrimentum. Nam si negaui eum, & ipse negabit me, quoniam ab ipso dictum est: Qui me negauerit coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo qui est in cælis. Et qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui est in cælis. Perducti itaque cum festinatione ad nauale supplicium pro voluntate infandi regis, vel crudeliû ministrorum, extensis manibus & pedibus clauari feruntur potius quàm ligati. Qui dum ignis fuisset lignis iniectus, statim imperio diuino videntibus cunctis extinctus est. Et dum sæpius renouaretur nutrientibus pabulis, iterum atque iterum extinguebatur rogo globo flammarum. Et cum exinde magis tyrannus furore simul esset & rubore repletus, iussit eos remorum vectibus enecari, & ita singulos in modum canum cerebris comminutis extinguî. Qui tali genere mortis debitum spiritum feliciter Domino reddiderunt. Nec expauerunt lignis quærentibus mortificari, quibus semper fuit spes omnis in ligno. Sed cum in mari venerabilia corpora iactarentur, ilico quod contra naturam est æquoris, eadem hora illæsa corpora pelagus littori reddere maturauit: nec ausum fuit, vt moris est, triduana dilatione in profundo retinere, ne præcepto Domini, co, minime paruisset. Ad quod miraculi genus, & ipse tyrannus licet impoenitens, vt fertur, expauit.



TIT. X. De baptismo Flaminis.

EXEMP. I. *Valentinianus iunior baptismo Flaminis baptizatur.*

Ex Epiph. li. de censuris & ponderib. Ambrosio. 5. Epist. & Prospero in Chronico Baron. to. 4. an. 392.
Anno Domini trecentesimo nonagesimo secundo sub Consulibus Arcadio atque Ruffino mortuus est Valentinianus iunior filius Valentiniani Magni, inuentus in palatio subito strangulatus, vt fama fert, idibus Maij, pridie Pentecostes. Erat autem, ait Prosper, Valentinianus adhuc catechumenus, qui paulo ante obitum profecturus cum exercitu aduersus barbaros in Italiam irrumpentes, cupidus ante eam expeditionem initiari sacro baptismo, Viennæ cum esset in Gallia, sanctum Ambrosium Mediolano, vt ab illo, quem patris loco habebat, baptizaretur, acersit, sed ipso adhuc in itinere constituto, proditorum appetitus insidijs occisus est.

II. *S. Philemon sub martyrium diuinitus baptizatur.*

Ex Metaph. & Alog. Laur. Sur. to 6 Decem. 14. in vita eius cap. 32.
S Philemon martyr diuinitus illuminatus cum constanter Christum confiteretur, & audiret sibi obijci à Præsidi tyranno, quod neque factus esset omnino Christianus, neque accepisset baptismum, exclamauit: O ignem spiritalem, qui accensus es in meis præcordijs! Quantum tibi debeo, ô Præsides, quod me etiam inuitus maximis affecisti beneficijs, sacrum baptismum in memoriam reuocans. Hæc cum dixisset Præsidi, stetit in media turba, & Rogo vos, vehementer, exclamauit; Si quis inter vos præst Christianis, & contemnit tormenta propter pietatem, adsit citò, & me diuino impertiat baptismate. Postquam autem vidit omnes victos timore, & qui, vt tempus postulabat, nihil poterant facere iuuenliler, dolore animi cruciatus, & continuo in vocem erumpens cum calidis lacrymis: Deus meus, Christe, inquit, qui me benignè adspiciens à profundo

TIT. X. DE BAPT. FLAMINIS. 67

fundo errore me reuocasti, ne sic me despicias diuinum baptismum minimè assecutum. Sed quouis modo ostende mihi sacerdotem & aquam, à quo, & in qua, similiter atque alij Christiani, baptizabor. Cum sic dixisset, nubes desuper continuo descendens, cum eum stantem medium in orbem comprehendisset, baptizauit. Deinde nubes quidem sursum ascendit: ille autem, omnibus videntibus, fluente cælesti baptizatus: Vobis, inquit, omnibus videre licuit, qui Christiani quidem estis, nondum autem vultis manifestam esse vestram pietatem, quemadmodum, cum nullus vtiq̃ue ad me ausus esset accedere, ipse veniens apertè Dominus me maximo dono imperij baptismatis. Vj dete ergo, & turpi ac illiberali timore liberemini. Quin etiam tu quoq; adspice, Præsides, relicta, que nihil habet vile, infania: cognosce, cuiam Deo te ipsum absque ratione feceris inimicū, & quemadmodum, eo iudice, sis luiturus pœnas.

III. *Catechumenus baptismate licet gratia ablutus, tamen defunctus pœnis adhuc addicitur purgatorijs.*

Cum beatus Martinus comperisset, S. Hilario Pictauiensi Episcopo, qui hereticorum fraudibus in exilium missus fuerat, potestatem redeundi sibi à Rege Galliarum indultam esse, Romæ ei tentauit occurrere. Quò profectus haud longè ab oppido monasterium collocauit, vbi inter cæteros quidam catechumenus ei se adiunxit, qui paulo post languore correptus, tandem vi febrim, absente per triduum illud Martino, extinctus est. Reuersus verò cum absque baptismate humanis rebus eum excessisse cognosset, flens eiulansq; super defuncti membra se prosternens, orationi aliquamdiu incubuit: vixque duarum horarum spatium intercesserat, cum vidit illum paulatim membris omnibus commoueri, & laxatis in vsum videndi palpitare luminibus. Ita redditus vitæ statim baptismata est consecutus, vixque postea plures annos. Is referre solebat, se corpore exutum, ad tribunal iudicis fuisse ductum, deputatumque obscuris locis tristem excepisse sententiã. Tunc per duos Angelos iudici fuisse suggestū, hunc esse, pro quo Martinus orabat. Ita per eosdem Angelos se iustum reduci, & Martino vitæq; restitui.

Fluente cælesti miraculose baptizatur.

Seuerus Sulpitius in vita S. Martini cap. 5.

SYLION

Catechumenus Martini precibus suscitatur.

infernus Purg.

Purgatorijs pœnis deputatur catech.



TIT. XI. De baptismo sanguinis.

EXEMP. I. De numero decem millium militum in martyrio proprio sanguine baptizatorum.

*Harologium
Græcorum.
Chronicon
S. Antonii.
Spec. histor.
Vincenij lib.
11. c. 98. Pet.
de Natalib.
lib. 6. 137.*

Ab Angelis
instruuntur
nullites.

A pud Alexandriam Armentæ, tempore Hadriani Imp. exercitus decem millium militum ab Angelis de Christi Domini nostri fide instructus, Imperatorum iussu singuli primum, vt ipse Iesus, flagellis cæsi, cum spinis coronati, tandem humi clavis crucifixi in monte Ararath, proprio sanguine baptizati triumphantes intrarunt in cælum, & vt sibi repositam reciperent coronam gloriæ. De quibus hæc quinque habentur nomina; Ducis generalis, Acarius: trium Ducum, Theodorus, Helias, Theodorus: & cuiusdam iuuenis, Draconensius.

II. Quinquaginta philosophi in medijs flammis illesi animam agunt in sanguine baptizati.

*Ex Petro de
Natal. l. 10.
de gest. S. A. G.
cap. 57. Sur.
25. Nov. 10.
6. in Metap.*

Cum ex diuersis partibus à Cæsare Maximino quinquaginta sapientes apud Alexandriam congregati fuissent, vt cum beata Catharina Virgine concionatrice disputarent, & sancta Virgo à sancto repleta spiritu sua illos facundia superasset, protinus ad Christum conuersi sunt, & se Catharinæ orationibus commendarunt: quos Maximinus iratus iussit in medio ciuitatis igne cremari. Cum autem illiam ex his, quæ virgo perorauerat, in Christi fide edocti essent, & baptismum sollicitè expererent: admonuit illos Virgo Domini, nihil hæsitare, cum in suo forent sanguine baptizandi: qui benedictione sanctæ Virginis accepta, signantes se signaculo sanctæ Crucis, & in eadem fidei constantia perseverantes vnanimè, secundum Cæsaris edictum in ignem missi, ita animas Domino reddiderunt, vt nec corpora illorum, nec capillus, nec vestimenta aliquam adusta fuissent. Quæ miraculo plurimi paganorum conuersi sunt: & corpora martyrum rapientes in eadem ciuitate sepelierunt Idibus Nouembris.

III. Sancta

III. Sancta Emerentiana in sanguine suo baptizata.

S. Emerentiana Virgo Romana, collatanea beate Agnetis adhuc catechumena, fide & charitate flagrans, furentes in Christianos idolorum cultores cum vehementius accularer, à concitata multitudo est obruta lapidibus. Quæ in cruciatibus orans ad sepulcrum S. Agnetis proprio sanguine, quæ pro Christo constanter effudit, baptizata animâ Deo reddidit.

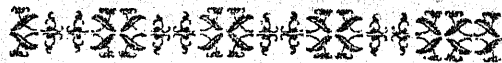
*Breviarium
Roman. 23
Ianuarij. ex
Ambrosij.
serm. 91.
Baptizata in
suo sanguine
S. Emerentiana.*

IV. S. Glycerius mortem pro Christo appetiturus in sanguine baptizatur.

Dum S. Georgius martyr carcere paulo sub mortem detineretur, multi egri ad pedes eius proidentes per Christi nomen & signum sanabantur. Inter quos vir quidam Glycerius nomine, agricola, qui accepto beneficio per ciuitatem voce magna clamabat: Magnus est certe Christianorum Deus. Eum itaque comprehensum iussit Imperator gladio extra urbem obruncari. Glycerius gaudens, & tanquam ad conuiuium vocatus, currebat ante milites, à quibus ducebatur, & magna voce inuocabat Dominum, orans, vt martyrium sibi baptismatis loco esset, atque ita vitam finiuit.

*Laus. Sur. in
vita S. Geor.
mar. 23. April.*

*Glycerius in
sanguine ba-
ptizatur.*



TIT. XII. De baptismi contemptoribus.

EXEMP. I. Constantinus Copronymus paruulus baptismi fontem sœdat.

Anno tertio imperij sui natus est Leoni Isauri Principi filius Constantinus, qui magis illo impius fuit, dictus Antichristi præcursor. Cæterum 8. Cal. Ianuarij, Maria vxor Leonis coronata est in Triclinio Augusta, & processit sola cum solenni obsequio, sine viro suo ad magnam ecclesiam, & oratione ante ingressum altaris effusa, transiit ad baptismum magnum, viro eius iam cum paucis ingressus. Vbi cum Germanus summus sacerdos Constantinum

*Theophanes
in Annal.
Græcorum.
Sigebert. in
Chronico, an.
719. lo. Cu-
stinian. in
Const. 5. Ba.
ron. rom. 9.
Annal. ad
an. D. 719.
20.
Antichristi
præcursor
Copronymus.*

E 3 nequitie

Constanti-
ni Copro-
nyimi bap-
tismus.

nequitia ipsorum, & Imperij successorem baptizaret, dirum quiddam & fœdum paruulus Constantinus, eodem præsignans, exhibuit argumentum, stercus emittens in sanctum lauacrum, vt aiunt, qui diligenter huius rei facti sunt inspectores, ita vt Germanus sanctissimus prophetice diceret: Constat Christianis & Ecclesiæ maximi mali per eum efficiendi hoc signum esse futurum. Post diuina verò officia cum solenni rursus obsequio Augusta Maria vnà cum baptizato filio reuersa est, donatiuis erogatis, ab ecclesia vsque ad æneam portam. Hæc Theophanes, & alij omnes eadem de infantis istius baptismate. Eadem Zonaras, & alij, aiuntque, Constantinum ob stercus tunc egestum in sanctum lauacrum cognomento Copronymum esse dictum.

II. *Venceslaus baptismum faciat, vt & postea Catholicam religionem.*

Iohan. Cuspi-
nian. in Ca-
sara Venceslao,
an. 1361.

Venceslaus filius Caroli IV. Regis Bohemiæ & Rom. Imperatoris, tam corpore, quam animo deformis atque ineptus fuit. Corpore quidem distortus, animo effœminato ac segnè; degenerans à patre atque auo, nihil vnquam memoria dignum aut cogitauit aut fecit. Norimbergæ natus anno Redemptionis millesimo trecentesimo sexagesimo primo, Septembris vigesimo octauo die, matrem suam partu interficiens, & baptisma primo ingressu fœdans ac coinquinans: vt prouerbum inde fieret, futurum malum virum, quia puer baptisma fœdasset: quod & re ipsa, cum adoleuisset, comprobauit. Non solum enim Sacramentum baptismatis, sed vniuersam Christianam religionem coinquinari homo oculosus, somno, Venerique deditus passus est. Inusta equidem est nostræ religioni macula cicatriceosa sub eo Sardanapalo & stulto Rege cum hæresi Hussitarum in Bohemia, quæ hodie durat, & necdum sanari potest. Etsi multi præstantes ingenio viri hanc curare summis viribus nixi sunt, non tamen potuerunt: ita radices longè lateque transfudit hæc infania. Cum enim hic infans Venceslaus esset à pueritia in Bohemiæ ac Romanorum Regem sublimatus, statim luxu deditus, ac desidia corruptus voluptates omnes sequebatur, ventri tantum studuit, maiorem cura-

Baptismum
coinquinat
Venceslaus
Imp.

TIT. XII. DE BAPT. CONTEMPTOR. 71
ram vini acgulæ habens, quam regni. In vitramuis enim aurem securus dormiens, errores, qui suboriebantur, minimè emendauit, laborisque omnes fugiebat: nesciens difficilium nihil esse, quam bene regnare. Quod olim Diocletianus dicere solebat.

Diocletiani
dictum.

III. *Ethelredus Anglorum Rex sacrum fontem etiam faciat, ignaui principis indolem diuo Dunstano præferens.*

Anno Dominicæ Incarnationis 979. Ethelredus filius Edgari & Elfredæ, regnum Angliæ adeptus obedit potius quam rexit annis 37. Eius vitæ cursus seuus in principio, miser in medio, turpis in exitu asseritur. Ita parricidio, cui conuenientiam adhibuerat, immanis: ita fuga & mollitie infamis: ita morte miserabilis fuit. Ignauiam eius prædixerat Dunstanus Archiep. fœdo exemplo admonitus: nam cum pusillus in fonte baptismi mergeretur, circumstantibus Episcopis alui profuuiio Sacramenta interpolauit: Quare ille turbatus, Per Deum, inquit, & matrem eius, ignauius homo erit.

Raphaël Vb.
lazerræ li. 2.
Geographia,
an. Do. 979.

IV. *Fontem baptismalem, apud quem fiebant miracula, irridens ac profanans Theodegysilus Rex hæreticus impietatis penas luit.*

Quidam ex hæreticis Deum non metuens, neque venerationem præbens loco, vbi ad fontes in Luitania illustre fiebat miraculum, neque credens corde miraculum, quod in eo Dominus ad corroborandam suorum fidem præstare dignatus est, impietatis suæ penas luit. Venit cum turba equorum, solutisque impedimentis iussit in basilicam poni, equitibusque in ea præsepia præparari, irridens miser, quæ de hoc loco narrabantur ab incolis. Igitur media nocte prætercunte à febre corripitur, ac pænè exanimis, & tardius quam debuerat pœnitens, exclamat, equites ab eade expelli: erat enim ei, sub Rege licet, magna tamen in illa regione potestas. Expulsisque à sancta Basilica equitibus, ad se reuersus cœpit dentibus proprium dilacerare corpusculum, nec prorsus retineri à suis ob nimiam poterat debacchationem: tandemque oppressus inter suorum manus spiritum exhalauit. Denique Theodegysilus

Greg. Turan.
li. 1. de glor.
mart. ca. 25.

Hæreticus
impietatis
suæ penas
luit.

Lampyl. Contem-
ptor

72 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

huius Rex regionis cum vidisset hoc miraculum, quod in his sacratis Deo fontibus gerebatur, cogitavit intra se, dicens: Quia ingenium est Romanorum (Romanos enim vocitant homines nostræ religionis) ut ita accidat, & non est Dei virtus. Veniens verò ad annum sequentem, ostium sigillis suis cum Episcopi sigillo muniuit: posuitque custodes in circuitu templi, si fortè aliquem deprehendere possit fraudis alicuius conscium, per cuius ingenium in foribus aqua succederet. Similiter & alio fecit anno, Tertio verò conuocata virorum multitudine, fossas in circuitu basilicæ fieri iussit, (ne fortè dogis occultis lymphæ deducerentur in fontem). Fueruntque fossæ in profundo vicenum quintum pedum: in latitudine verò quindecimum; sed nihil abditum potuit reperiri. Tamen vitæ finem faciens, & credo pro huius inquisitionis temeritate, anni sequentis diem, quo hoc mysterium celebrabatur, videre non meruit, eò quòd arcanum virtutis diuinæ inuestigare præsumpsit.

Christiani
dicit Roma-
ni.

Increduli
poena.

Idem Greg.
c. 26. in usu
libri.

Fur aquam
benedictam
haurire ne-
quit.

V. De furo, qui aquam baptismalē haurire non potuit.

Quidam accepto vasculo, Presbytero, qui aquam de fonte baptismatis populo ministrabat, porrexit ad complendum. Quod dum complet senior, hic inter comprimentes turbas manum alterius extendit ad balteum, cultrumque furatus est: quo vagina recondito, manus extendit ad accipiendam hydrā, quam tradiderat Presbytero: qua accepta amorus in parrem aliam, neque vnam guttam aquæ in ea potuit reperire. Tunc confusus valde, & sibi ob furti causam hoc euenisse cognoscens, homini cultrum, quem furatus fuerat, reddidit: & sic iterum porrecta lagena plenam aquæ recepit.

V I. Grauius peccant, qui fontem baptismalem violant.

Cum circa annum Domini 1579. oppidulū Kerpense, non procul à ciuitate Colonienſi distitū, diuersis irruptionibus, nunc Statuum, ut vocant, nūc Regiorum militum inuaderetur, miles quidam in ecclesiæ, quæ ibidem collegiata est, baptisterium impietate plusquā Copronymiana cacauit, qui paulò post

Ex Titm.
Bredemb. l. 7
coll. sac. ca.
53. au. 1579.
Leonard.
Risbernu lib.
de fusi prou-
priet. cap 7.

TIT. XIII. DE BAPTISMI CONTEMPT. 73

post hunc sacrilegum ausum diuinitus oculorum lumine priuatus est: cumque vagis gressibus huc illucque oberraret, in hostes incidens captus est, atque ante ipsas valnas ecclesiæ, quam impiè fœdauerat, laqueo suspensus. Peior hic Constantino Copronymo: Is enim infans fontem polluit; at hic iustæ gratiæ senio. Utërque tamen certam speciem dedit, Constantinus futuræ, hic præsentis improbitatis.

Baptisteriū
elico infi-
ciens diui-
nitus caca-
turac suspen-
ditur.



TIT. XIII. De zelo & pompa, qua noui Christiani in Indijs baptismum suscipiunt.

EXEMP. I. De baptismo magno apparatu in Mexicana Prouincia celebrato.

IN Prouincia Mexicana regio quædam est, in qua alta admodum extat barbaries, & vbi multæ diaboli præstigiæ. Populus agrestis ab omni humanitate & societate abhorret. Ibi tamen etiam cælestis semen altas radices egit. Cum aliquando catechumenorum baptismus adornatus esset, conuenerunt tum pueri, tum adulti, candidati omnes, capita fertis redimiti, virentibus floribus, & versicoloribus aurum plumis intextis. Hi composito agmine incedebant. Singuli manu ducebantur eorum, à quibus è sacro fonte erant excipiendi, comitantibus hinc inde, accensis facibus, oppidanis magna multitudine. Eo ordine ad locum baptismi pararum ventum est. Sylua erãt reptim consita, ramalibus eleganti dispositione inumbrata, vernantium florum, & iucunda herbarū varietate adornata, nec deerat pro diei tempore, aurum garritus auribus dulci cantu blandientium. Ibi omnes ordine, suo quisque loco, solennibus ritè seruatis cæremonijs, sacro fonte abluuntur. Eo peracto mysterio, eodem ordine, sacro renau fonte candida induti veste, accensas manu faces præferentes, rediere, magno symphonicorum sacros hymnos cantentium;

Ex litteris
an. Societ.
anni 1596.
in Residencia
Guadiana
sub Prou.
Mesa.

Pompa & ap-
paratus bap-
tismi col-
lati in In-
dijs.

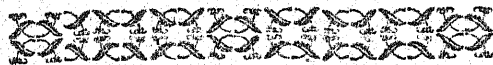
74 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 nentium, aliorumque musicorum instrumentorum
 concentu festam animorum lætitiã ingeminante.
 Tanta postea in ijs visa est modestia, vt non in me-
 dia barbarie, sed in ipso Christiani orbis flore ado-
 leuisse viderentur.

II. De baptismo solenni cum pompa collato.

Nicolaus Pi-
 mta Societ.
 in India O-
 riana Provin-
 ciali. an.
 1599. in epi.
 ad Cl. Agua-
 uinatio.

I Plo die Pentecostes an. 1599. in regno Mogor
 salutaribus vndis plurimi publicè abluti sunt, so-
 lenni cæremonia & festo. Strata & obrecta, qua huic
 sacro agmini incedendum erat, ramis, frondibus &
 herbescente viriditate, via, plantatis vtriusque ar-
 boribus, hac vt ratione ab æstu vindicata densam
 opacamque sylvam referret. Egressi itaque sunt ex
 domo ordine composito, supplicantiũque in mo-
 dum palmas manibus gestantes, Christianis vtriusq.
 latera claudentibus. Præbant varij generis musica
 instrumenta, tympana, tubæ, buccinæ, tibiæ, factog-
 gyro quodam & ambitu per strarum, & floribus cõ-
 situm vicum ad templum progressi sunt. Quibus sa-
 cerdos occurrens humeris amictu iniecto, & sacro
 pallio eos excepit. Ad hanc pompam apparatusq.
 solennem huic ciuitati nouum & infelicum tam ma-
 gna ethnicorum multitudo occurrit, vt sacerdos ne-
 sciret, quam in partem se conuerteret, tantũque erat
 strepitus, & murmurantis ac acclamantis populi fre-
 mitus, vt sacro officio perfungi non posset. Tandem
 præmissis ante valuas conductis cæremonijs in tem-
 plum induxit, & magna alacritate, ac candidati hu-
 ius agminis consolatione, baptismo eos abluit.

De



De Sacramento Confirmationis, quod ^{Confirmatio}
 baptizatis confertur cum impositione ma- ^{quid?}
 nuum Episcopatum, & sacri Chrismatis
 unctiõne.

TIT. I. De Confirmationis vsu, ne-
 cessitate & vtilitate.

EXEMP. I. Confirmationis Sacramentum à Christia-
 nis minimè negligendum.

C Vm diuus Maurilius Andegauensis Episco-
 pus mox post acceptam Episcopij dignitatem
 in beati Petri Basilica sanctam celebraret solennita-
 tem, aduenit cum puero moriente matrona, cui
 quondam sterili eundem, vt nasceretur, ante Episco-
 patum apud Dominum suis meritis obtinuerat, po-
 stulans vt filio suo, quem Domino habendum obtu-
 lerat, manuum suarum impositione Spiritum sanctũ
 daret, antequam obiret. Sed remorante in sancta cor-
 poris & sanguinis Christi consecratione paululum
 Præsule, puer excessit. Expleto autem sanctæ so-
 lennitatis mysterio, & obitu pueri, qui absque
 chrismatis dono excefferat, percognito, totum id
 suæ destudini deputauit, lacrymis multo tempore
 irremediabilibus suæ culpam lugens inobedientiæ.
 Cui cum nec ista sufficerent, diu multumque quid
 ageret secum animo colluctante, tandem reperit,
 quod inter conciuēs tantæ negligentia piaculũ ple-
 nè expiari nequiret, nisi singularis celsus patriam
 ciuẽsque relinqueret. Tali igitur reperto consilio,
 occultè semetipsum exinde eripuit, ex sanctorum
 reliquijs, quibus ecclesia Andegauensis decorabatur,
 secum clauẽs deporrans. Cũ autem peruenisset ad
 mare, diuina prouidentia, qui manebat in litore,
 dicebat

Ex Venantio
 Fortunato in
 vita eius ca.
 15. Surus
 13. Septemb.
 tom. 3.

Vara penitentia
 propter excessum

diem transiit sui exaravit in lapide : sicque ascensa puppi , inchoati itineris cœpit maturator existere : cumque processisset in altum , & quare claves reliquiarum secum detulerit , cogitaret , insidiante humani generis inimico , ut dolorem sancto viro super dolorem imponeret , repente claves de manibus e lapsu submerguntur in æquore . Tunc cum lacrymis id fertur exclamasse Maurilius , quod postea probavit euentus : Nisi has iterum , inquit , claves videre meruero , patriam , urbemque nunquam repetam , quâ effugio . Transmisso igitur mari , quod quis esset , abscondere potuisset , mutato habitu , vni regionis Principum adhaesit , professus se hortulanum , ut corpus assiduo labore castigaret . Qui cum tali proficeret ministerio , tantam copiam eius meritis Dominus oleribus dabat , ut omnibus quibuscunque necesse fuerat , ex eisdem sufficienter ministraret , & tamen olera nunquam deficerent . Vnde per pluribus placebat , & bene ab omnibus amabatur . Interea plebs Andegauensis caltus sibi quondam commissio viduata pastore , crebris cœpit visionibus admoneri , & portentis terreri , ut Antistitem suum requirerent , ni mallent imminens vrbi excidium prestolari . Itaque nimio pauore percussis , habito semel iterumque consilio , quatuor eligunt insigni virtute ac fide viros , qui sumptibus ex voto collatis , & rebus necessarijs ad itineris labores optime instructi , Antistitem indagarent , nec nisi eo inuento ad propria redirent . Igitur vrbes oppidâque , & vicos omnes percurrunt , omnique fere lustrata Europa , septimo tandem anno , irrito conatu , in partes Galliarum reuertentes , diuino ductu , ad portum maris Oceani , qui in Britannia minori est , peruenerunt . Vbi in littore morantes hoc scriptum in silice inueniunt : Hic transit Maurilius Andegauorum Episcopus . De tam euidenti alacres facti indicio , cõscensa nauis trās portum abiit securi . Cumque in medio mari tranquille nauigarent , ecce repente emerit gurgite piscis immanis prostravit in nauim . Quo exenterato , reliquiarum claves de manibus viri sancti in mare delapsas in iecore piscis reperiunt . Quibus tandem agnitis ingenti stupore defixi metuunt , ne cum ipsi vir sanctus naufragium passus marinis belluis esset cesserit .

Maurilius
Episcopus
cuiusdam
Principis
hortulanus.

Septennio
perquiritur
Maurilius.

Res stupenda.

Claves in
iecore piscis
inuentæ.

cesserit . Demissis igitur de nauis ancoris , consilium inuent , an eo testimonio contenti domum redire , an verò cœptum iter profequi debeant . Verum enim verò nocte sequenti omnes pariter cœlesti visione admoniti sunt , ut omisso inani timore , confidenter pergerent , & cœptis felicibus Antistitem in patriam reducerent . Ea visione mirificè robotati iter profequuntur , Angeloque ductore ad ædes Principis , cui vir sanctus deseruiebat , perueniunt . Ingressi , ilico Maurilium , ut cum oleribus , quibus Princeps uti consueuerat , praesto esset , inclamari audiunt . Illi verò eo nomine protinus excitati , oculorum aciem in omnes partes dirigunt : nec mora , Maurilium cum oleribus accurrentem conspiciunt . Ibi tum gaudio & admiratione confixi , confestim illius pedibus prostrati , magno cum fetu rogant , ut propria ecclesiae ac ciuitati subueniat . Ipse verò stupore pariter defixus , cum se negare non posset , cum lacrymis repugnare cœpit , asserens se , & voto & iuramento constrictum , ne vnquam rediret in patriam , nisi submersas in mari claves videre mereretur . Tum illi statim eas exponentes , cuncta , quæ in mari viderant , & passi erant , ex ordine referunt . Statim fama hæc peruolat , ipsumque sollicitat Regem . Mirantur cuncti , & quæ ut hortulanum habuerant , nunc ut Praesulem dignissimum venerantes adorant . Episcopus ergo tot fatigatus precibus , & miraculis victus , statuit quidem patriam repetere , ita tamen , ut tota illa nocte vigilijs & orationibus mentem Domini attentius consulere , & eius opem implorare posset . Ecce autem nocte concubia , longo fessus peruigilio , cum leni sopore oppressus iaccret , vidit Angelum sibi dicentem : Surge , Maurili , & populorum te requirerentium exequere votum : Nam & tuis precibus commissas tibi Dominus seruauit oues , & insuper reddidit puerum , quem diutius plorans quaesisti . Quid multis ? Mane reddito , concurrentibus vndiq; populis , magno cum honore ad nauim deducitur , nec minori gloria à patria propria excipitur , & c.

Maurilius
tandem
inuenitur.

Votum
quod
casu
soluendum.

Angelus
eum
monet,
ut
ad
ecclesiam
redeat.

II. *Sacrum Chrisma, quod ad ministrandum hoc sacramentum, quanta in veneratione habendum.*

*Optat. Mile-
nit. li. 2. con-
tra Donatist.
& Til. Bro-
domb. li. 1.
Call. sacr.
cap. 23.*

*Miraculum
factum in
ampulla
chrismatum.*

Inter alia nefanda Donatistarum flagitia de subuersis altaribus, de stupratis castimonialibus, Eucharistiæ contumelia, &c. narrat D. Optatus Mileuitanus, lib. 2. de schismate Donatistarum, Urbanum Formensem, & Felicem Idicrensem Donatistarum Episcopos sacrum Chrisma impiè violasse in Mauritania. Ampullam enim per fenestram, vt frangerent, iactauerunt; & cum casum adiuuaret abiectione, non deiecit manus angelica, quæ ampullam spiritali subiectione deduceret: proiecta casum sentire non potuit; Deo muniente illæsa inter faxa confedit.

III. *Chrismatum ampulla ad ministrandum confirmationis sacramentum diuinitus oppletur.*

*Laur. Ser-
1 Aug. 10. 4.
ex V. Valano
V. V. V. V. V.
monacho. ca.
11. in v. v. v.
v. v. v.*

Clericus quidam S. Etheluuoldi Wintoniensis Episcopi, cui erat sacri Chrismatum cura demandata, minus acceperat olei, quàm res poscere videbatur, atque illud ipsum in itinere amiserat. Episcopo verò pueros confirmare volente, nec habente Clerico ampullam sacri olei, turbatus & anxius repetit iter, quò venerat, & huc illucque oculos accuratè aduertens reperit ampullam in via iacentem, oleo plenam, cum paulò ante nec media sui parte plena fuisset. Ea igitur accepta cum timore & gaudio reuersus est.

IV. *Quàm sollicitè agere debeant parentes, vt proles confirmentur.*

*Apud Sa-
v. v. v. 21.
apud.*

Diuus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus ad S. Bertinum veniens, magna plebis, Clericorum, ac Monachorum alacritate susceptus est, & per quinque dies ibi detentus, interea rogarum amicorum & Canonicorum altare vnum apud S. Audomarum consecrauit. Quo factò venerunt ad eum honorati quidam de indigenis viri, flexis genibus obsecrantes, quatenus filios eorum per impositionem manus suæ sacri Chrismatum vnctione signaret. Ad quod mox ita respondit: Et hos, pro quibus petitis, libens in hac causa suscipiam: & alios hoc Sacramento

mento egentes, si præstò fuerint, non abijciam. Quam illi facilitate responsi benignitatem viri admirantes magnificè lætati sunt; & gratias egerunt, confirmatisque pueris suis, illico totam urbem his, quæ ab eius ore acceperant, impleuerunt. Videres ergo viros ac mulieres, magnos ac paruos è domibus ruere, certatimque currendo ad nostrum hospitium prædicti gratia sacramenti properare: plures siquidem anni apud eos transierant, in quibus nullus Episcoporum illic fuerat tali officio passus occupari.

V. *Carolus Rex Francia cognatum suum Regis Bohemia filium confirmari curat.*

Ioannes Boëmorum Rex Venceslaus filium in Galliam ad Regem Carolum, suum ex sorore Maria nepotem, anno ætatis septimo misit, vt à pueris statim Gallicis moribus imbueretur. Carolus approbata indole cognati pueri, confirmari illum à Presule ritu solenni, ac nomen suum ferre iussit, ergaque illum eo modo affectus fuit, quo pater erga filium.

*Dubran. lib.
20. hist. Boë-
mica.*

VI. *Novatus, quod non fuisset confirmatus, ab Ecclesia Catholica excidit.*

Quum Novatus ab exorcistis de fide instruere-
tur, morbo graui correptus est; cumque iam in expectatione mortis esset, aquam petijt, qua in ipso lecto ira vt decumbebat, perfusus, baptizatus scilicet est; siquidem tinctionem huiusmodi baptismum vocare licet. Sed enim ille postea reliquis Ecclesiæ symbolis atque caeremonijs, quibus ad eum modum tincti iuxta ecclesiæ sanctiones vti solent, minimè dignus est, habitus: Neque cum conualuisset, signaculum (Confirmationem hoc nunc vocamus) ab Episcopo deinde recepit. Porro cum mystica huiusmodi symbola non sit sortitus, quomodo Spiritum sanctum est assequutus? Vnde ipse, persecutionis tempore metu debilitatus, & nimia cupiditate adductus, se presbyterum esse denegauit.

*Ex Euseb. li.
6. hist. Eccl.
ca. 33. Niceph.
li. 6. cap. 3.*

*Confirma-
tionis dese-
ctus labendi
periculum
adfert.*

VII. *Quanto pietatis affectu Iaponi, suscipiant Confirmationis Sacramentum.*

Quum Aloysius Episcopus Iaponiæ Nangasachum venisset, illius gentis pietatem auxit mirificè; qui

*P. Ioan.
Hayus in lib.
Iaponiæ an.
1603.*

80 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

qui vitæ innocentia, & cæremonijs Pontificijs, quas itatis diebus magna cum celebritate peregit, magnâ Christianæ Religionis apud tyrones illos auctoritatē attulit. Confirmationis Sacramentum acceperunt tum Christiani 8000. numero; quibus est explicata Sacramenti necessitas cum vtilitate, quæ ab eo manat, & ijs, quæ homini Christiano sunt necessaria, vt ex eius perceptione vberes fructus capiantur. Hinc factum, vt Iaponij tanto cum pietatis sensu hoc Sacramentum adierint, vt Reuerendissimus Episcopus non vulgari admiratione afficeretur. Sæpius namque dixit, se cum in Lusitania, tum in India & Cina, Christianos sacro Chrismate confirmasse; at nusquã reperisse gentem, quæ tantam præ se ferebat pietatem, quantum in Iaponijs deprehendebat.

Sacramenti Confirmationis fructus.



TIT. II. De Confirmationis ministro.

EXEMP. I. Chrismate inungitur ab Episcopo diuus Basilus cum Eubulo.

En Amphilo in vita d. Basilij.

Chrismate inungitur Basilus ab Episcopo.

Amphilochius Iconiensis Episcopus in vita beati Basilij Magni: Admiratus quoque Maximus Episcopus Basilij in Deum dilectionem, oransque vestiuit eum resurrectionis Christi indumento. Baptizauit autem & Eubulum, atque ungens eos sancto Chrismate tradidit illis viuificam communionem.

II. Marcello Papa Apronianum sacro Chrismate confirmandum offert Sisinnius Diaconus.

Alejs. Lips. 80. 4. & Sur. 16 Jan. V. saurd. in martiaval. Februarij. 3. Ado in mar. syrol. 4. Non. Febr.

Cum Romæ sub persecutione Maximiani Imperatoris, Apronianus presentasset ad spectibus Laodicij Præfetti beatorum Sisinnium Diaconum eductum de carcere, (erat enim Commentariensis) & subito factam lucem de cælo vidisset, vocemque vnâ cum Sisinnio Diacono de cælo factam audiuisset: Venite benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est, & reliqua: tremefactus cecidit

TIT. II. DE CONFIRMATIONE.

Scidit ad pedes Sisinnij dicens: Adiuro te per Christum, quem confiteris, ne tardes me baptizare, faciâsque me pertingere tecum ad coronam. Quem beatus Sisinnius baptizatum ad consignandum sacro Chrismate Marcello Papæ obtulit. Quo Præfes comperto, iussit eum capitalem subire sententiam. Perductus itaque via Salaria, miliario secundo, scapite truncatus martyr victor que decessit.

Chrismate Episcopi consignant baptizatos.

III. S. Bonifacius Archiepiscopus ministrans Confirmationem trucidatur.

Bonifacius, Archiep. Moguntinus, & Germanorum Apostolus, cum Frisiam percurreret, & ad Bortuam fluuium peruenisset, ibi suis stiparus comitibus hæsit, vt baptizatorum aduentum Confirmationis dandæ gratia sustineret. At qui vt filij à patre expectabantur, indigni gratia Spiritus sancti, quæ per Sacramentum offerenda erat, ex amicis hostes, ex neophytis listores effecti, dum vir Dei salutiferæ exhortationis verba profert, in eum inuolant, & cruentis manibus barbara quadam feritate trucidant.

In vita eius apud Sur. 5. l. 1. lib. 2. cap. 20.

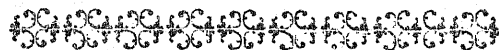
S. Bonifacius cum suis trucidatur.

IV. Chrismate ungeri in fronte baptizatos aliquando indultum presbyteris.

Gregorius Magnus cum anno quingentesimo nonagesimo quarto vetuisset Presbyteros, baptizatos infantes signare sacro in frontibus chrismate; idque secundum veterem usum Ecclesiæ Romanæ, & audisset aliquos inde contristari; Si omnino, inquit, hac de re aliqui contristantur, vbi Episcopi defunt, vt presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant concedimus. Ex quo nonnulli post offensum alienum prorsus à Pontificia auctoritate dixerunt, quasi in eo errasset Gregorius. Quod postea in Concilijs definitum est, Confirmationis videlicet ministrum ordinarium esse Episcopum; Presbytero etiam extraordinariè necessitate urgente, à Papa id committi posse.

D. Greg. II. 4. Epist. 33. li. 3. ep. 9. ad pap. Ebor. 10. 2. 22. 594.

Presbyteris concessum Chrismare in fronte.



TIT. III. De Confirmationis effectibus spiritualibus.

Ex Act. 19. post. cap. 4. Actorum cap. 4. scribitur. *Cum audissent Apostoli, qui erant Hierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Qui cum venissent, orauerunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum: nondum enim in quosquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.*

Act. c. 19. Mirabilem huius Sacramenti virtutem ostendit Paulus, qui manu impositione Spiritum sanctum, & prophetiæ spiritus, linguarumque dignitatem duodecim viris contulit. Adueniens quippe Ephesum inuenit quosdam discipulos, qui solum Ioannis baptismum susceperant: à quibus cum quaesisset, an Spiritum sanctum accepissent credentes, illique respondissent, se nec si Spiritus sanctus esset audiuisset, iussit eos in Christi nomine baptizari. Cumque post baptismum manus illis imposuisset, venit Spiritus sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. *Quid mirabilius, quam hæc tanta celestium donorum effusio tam facili negotio exhibitæ?*

EXEMP. I. Veritas fidei, & virtus Christiani confirmati miraculo elucescit.

Greg. Turon. li. 1. de glori. mart. ca. 41. Greg. Naz. Orat. 1. in Iul. Apost. & Presb. in Apost. aduersus Iudæos.
Magna est dignitas nominis Christiani, si illa, quæ cõfiteretur fide, opere proficquatur: Nã sicut ait Apostolus; *fides sine operibus mortua est* in semet ipsa. Sicut enim filios Abraham non carnalis natiuitas, sed fides facit: Ita & Christianos veros non solum nominis gratia, sed opera præstat. Per hoc enim nomen illuminantur tenebræ, serpentes fugiunt, idola prosternuntur, cessat Ariolus, tabescit fortilegus,

TIT. III. DE CONFIRMATIONE. 33

fortilegus, cultores dæmonum propelluntur, sicut Prudentius noster in libro contra Iudæos meminit: Quod procedens Imperator ad immolationem scetidam dæmoniorum, adoratis dijs, atque coram sigillis prostratus, expectabat sacerdotes simulacrorum mactantes turbas pecudum, quorum frons reuincta lauro securibus cædebatur. Cũq. senex crucis manibus internorũ tractaret viscerum partes, iocinoris fibras, atque inter præcordia, & exta animalium inuestigare aliquid tentaret diuinum, turbata omnia cernit, nec ea quæ cupiebat scire, poterat certus agnoscere. Exclamauit turbatus & ait: Heu, heu, nescio, quid hic agitur, quod dijs nostris contrarium esse putatur: video enim Deos nostros à longè discedere; nec de preparatis sacrificijs aliqua prælibare. Est hic, vt res ipsa docet, de officijs quorumpiam Deorum, qui nobis aduersari sunt soliti. Et mirum, si adhuc fugam non aliqui de cultoribus Dei Christi, quem Crucifixum adserunt, Deos nostros impellant: thuribula thymiamatis refrigescunt, aræ tepelcit ignis: & ipsum quoque ferrum iniectum victimis hebetari conspicitur. Require nunc sacratissime Auguste, quis adster ablutus, balsamo vnctus, & abscedat protinus, vt accedant dii, quos inuocamus. Et hæc dicens, ac si ipsum cerneret de his Christum vltorem, procidens ad terram exanimis, offensa proclamat numina. Tunc & ipse Imperator deposito diademate, ait; Quis est hic numinibus nostris contrarius, ac religionis Christianæ socius, qui frõtem chrismatis inscriptione signatam ferat, lignumque crucis adoret? ne moretur edicere. Tunc vnus de armigeris Augusti in medio positus, proiecit arma solo, & ait; Ego sum, cuius Deus Christus est, & qui eius baptismus ablutus, & cruce redemptus sum, qui semper eius nomen inuocabam, dum sacerdotes vestri dæmonijs hæc quæ sunt adposita, consecraret. Eius nomen fugiunt dii vestri, nec possunt in loco isto stare, vbi tantæ maiestatis nomen fuerit inuocatum. Hęc dicente puero, obstupefactus Imperator & tremens, reliquit templum dæmoniorum, tantũque omnes adstantes Dei timor accendit, vt nullus Augustum ad palatium sequeretur, sed cuncti erectis ad cælum palmis & oculis, Dominum Christum

Irritantur artes magicæ hominis chrismate firmati præsentia.

Christus Deus Deorum

II. *Fugantur demones per presentiam hominis Christiani sacro chrismate uncti.*

Lactant. li 4.
 de vere sap.
 cap. 27.

Confirmati
 Christiani
 deorum ora-
 cula inuata
 reddunt.

Simile huic refert Lactantius Firmianus lib. 4. de vera sapiētia, à multis Imperatoribus ideo Christianos varijs supplicijs cruciatos, quòd cum forent uncti, ac frontem signatam gererent, in causa essent, ne demones responsa darent, & in extis nulla signa apparerent. Eius autem verba sunt hæc: Cùm dijs, inquit, suis immolant, si assistat aliquis signatam frontem gerens, sacra nullo modo litant: nec responsa potest consultus reddere vates. Et hæc sæpe causa præcipua iustitiam persequendi malis Regibus fuit. Cùm enim quidam nostrorum sacrificantibus Dominis adsisterent, imposito frontibus signo, Deos illorum fugauerunt, ne possent in visceribus hostiarum futura depingere, &c.

III. *Demonis artes dissipat Sacramentum confirmationis.*

Ex li 2. Apli
 Thom. Cen-
 sep. cap. 57.
 p. 320

Confirm.
 sacr. demoni-
 bus iudifica-
 tiones dissipa-
 nantur.

DE bubulco cæco venerabilis Bonifacius quòdam Lausanensis Episcopus, me audiente tale quid recitauit: Erat in villa quadam cæcus quidam, qui vaccas totius villæ in pascuis custodiebat, repellere à frugibus, & ad certa loca pascuis vberiora ducere: & quod maioris erat prodigij, colores & statum singularum vaccarum specialiter discernebat: verbi gratia, vt si vaccam coloris talis ab eo petiuisset, sine difficultate vaccam talem tibi apprehensam cornibus obtulisset. Ad locum autem cùm quidam Episcopus aduenisset, & de cæco audisset talia, & probasset, quæsit ab illo, si Confirmationis sacramentum ab Episcopo suscepisset? Et ille: Non, inquit. Nec mora, Episcopus confestim confirmauit cæcum, & mox ab eo vaccarum discretio est sublata, quoniam dæmonum operatione & ministerio hoc fiebat.



TIT. IV. De effectibus corporalibus Confirmationis.

EXEMP. I. *Puer cæcus per Confirmationis Sacramentum sanatur.*

Apud 807.
 in vita S.
 Remberti 40.
 Febr. tom. 1.
 sacro Chris-
 mate oculo-
 rum visus
 redditur.

S. Rembertus secundus Bremensis Ecclesiæ Archiepiscopus, qui viuebat ante annos circiter octingentos, cùm in Suediam profectus esset, & ibi pontificali more sacro Chrismate cæcum inunxisset, visum luminis illi reddidit.

II. *De alio puero à natiuitate cæco, & Confirmationis virtute sanato.*

In vita eius
 apud Sur. 10.
 5. Oct. 28.
 6. Vinc.
 in hist.

Quodam Paschali tempore cùm sacro Chrismate populum beatus Faro Meldensis Episcopus confirmaret, quidam puer cæcus inter alios accessit, qui vbi Chrismate unctus est, lumen cæli, quod nullis antea viderat, iucundissimus aspexit, simulque sancti Spiritus gratiam ex Confirmatione secum reportauit.

III. *S. Malchus Episc. sacro Chrismate lunaticum curat.*

D. Bernard.
 in vita S.
 Malach. cap.
 5. & Sur. 10.
 6. Nou. 5.
 cap. 5.
 Sacramento
 Chrismatis
 mentis vsus
 restituitur.

S. Malchus D. Bernardi præceptor, è Monasterio Wintoniensi, vbi in habitu & proposito monachali conuersatus fuerat, ad Episcopatum in Lesmor ciuitatem Mumoniæ assumptus, puerum mente captum ex his, quos lunaticos vocant, inter confirmandum sacra vnctione sanauit.



De Sacramento Eucharistiæ.

Eucharistia
quid?

Eucharistia est Sacramentum, quo verū Christi corpus & sanguis sub speciebus panis & vini, ut à nobis adoretur, offeratur atque sumatur, relictum. P. Petrus Canis.

TIT. I. De materia & forma Eucharistiæ.

EXEMP. De hostia ter ab altari diuinitus reiecta, quòd cimice esset contaminata, & idèò tremendis mysterijs inepta.

Casaviu Hie-
sterbachisti,
qui vixit an.
1202 li. 9.
Dialog. c. 69.
& citatur à
Ioan. Garetio
li. de Euchar.
centenario
13. Bredemb.

Circa hoc biennium, inquit Cæsarius, iuxta Coloniam in villa, quæ Belle vocatur, gestum est, quod dico: Die quadam cum sacerdos Missam celebraret, & dicto Euangelio hostiam patenæ superpositam super corporale collocasset, illa mox resiliuit. Putans hoc sacerdos casu accidisse, neque hostiam bene locatam, denuò tandem superposuit, quæ remotius eo intuentem resiliuit, quam prius: cumque rertiò id tentasset, quasi turbine impulsæ, proiecta est de altari. Quo viso territus est valde, & præcepit scholari, ut eadem hostia reseruata, aliam supponeret, quam & consecrauit. Dicta verò Missa, tollens secum hostiam prædictam Coloniam properauit, hostiam ostendit, quid de ea actum sit, recitauit. Cunctis causam mirantibus, vnus clericorum hostiã contra lucem leuans, maculam in ea contemplatus est, quam cum in cõspectu multorũ fregisset, cimex, qui vulgo pediculus parietinus dicitur, apparuit ea decoctus. Et glorificauerunt Dominum omnes qui aderant: haud dubium quin à sanctis Angelis reiecta est, qui non sunt passi, ut panis tam foetido vermiculo corruptus,

TIT. I. DE FORMA EVCHARIST. 87
corruptus, per ministerium sacerdotis transfret in corpus Domini sui.

II. De Osualdo Mulser miraculosè represso, quòd Sacerdotum, non laicorum hostia vi uellet in communionem.

ANNO à Natiuitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, quidã dictus Osualdus Mulser, ex nobili ortu prosapia, in templo pagi Seueli, non procul ab Oeniponto in finibus Comitatus Tirolis, & ibidem in castro vulgariter Schloßperg nuncupato residens, tempore Paschali, quo Christi fideles ex præcepto Ecclesiæ ad communionem Eucharistiæ accedere solent, maiori hostia, & non ut ceteri laici communicare nitentur. Ex timore itaque huic Sacerdos perniciosè assentiri volebat. Sed dum venerabile Sacramentum supra linguam antedicti Osualdi poneretur, ecce miraculosè ante altare terra se aperit, ac si ipsum Osualdũ prorsus deglutire vellet, & in illam vsque ad genua cecidit: Ille verò manibus latus altaris apprehendit: sed altare isthic toti instar ceræ mollescere cepit, manibùsque cessit. Osualdus præsentem Dei vindictam præsentens mox penitentiam ducitur, veniã à Deo precatur: Cumque hostiam deglutire non posset, Deo id non permitente, sacerdos eam in sacrarium reponit: quæ etiamnum hodie isthic sanguineo colore diuinitus tincta, & ex linguæ salua nonnihil contracta conspicitur. Vbi etiam iam inde ad nostra vsque tempora plurima fiunt miracula. Ego Tilm. Bredembachius ex vrbe in Germaniam reuersurus, monitus à R. D. Martino Eisengreinio, ut ad locum istum diuerterem, altare ipsum, & in eo manus Osualdi vestigia vidi & contractaui: ac iuxta illud terræ hiatum, quo absorberi cõperat, modò ferris cancellis obiectum: denique ipsam hostiam, & castrum, in quo vixit, conspexi. Porro Osualdus iste sic diuinitus correptus in molestam incidit egritudinem, penitentiamque agens, & confessus, aliquanto superuixit tempore, demum mortuus in Domino. Errorem verò huius Osualdi iam olim ante multa sæcula confutauit Eusebius Emislenus: Eucharistiæ sacræ perceptio, inquit, non in quantitate,

Ex tabula
anea in cem-
plo pagi
Seueli Til-
man Bredembach, l. 1.
Collation.
sacr cap. 55.
an. 1384.

Superbia

Osualdi
error resua-
tur.

Homil. 5. de
pascha.

tate, sed in virtute consistit. Quod corpus, sacerdote dispensante, tantum est in exiguo, quantum esse constat in toto; quod cum Ecclesia fidelium sumit, sicut plenum in vniuersis; ita integrum esse probatur in singulis, &c.

III. *Eucharistia Sacramentum cur sub specie panis potius quam sub alia insitutum.*

Io. Viquerus
Granatens.
in Eucharistia.
cap. 16. §. 3.
vers. 7.

Legimus quod Hugoni de S. Victore apparuit Christus in specie pueri, quem cum diu contemplatus fuisset, dixit illi Christus: Manduca & recipere me. At ille sanctus orauit, vt sub velamine specierum poneretur, quia non habebat animum sub tali figura recipiendi illum. Esset etiam in horrorem paganorum, si carnes comederemus, & cruorem occisi hominis biberemus.

IV. *Eandem hostiam bis non esse consecrandam miraculo declaratur.*

Sophron.
Praxi spiritus.
cap. 25.

Frater quidam erat in cœnobio Cuziba, vt nobis Abbas Gregorius Scholasticus retulit, qui sanctę oblationis verba, ritumque didicerat. Die ergo quadam missus vt benedictiones ferret, cum iam rediret ad monasterium, verba sanctę oblationis, quasi versus aliquos caneret, dixit: Eandem verò benedictiones imposuerunt Diaconi sancto altari. Quas cum Abbas Ioannes Presbyter offerret, qui postea Cæsareę Palestinę Episcopus fuit, non vidit, vt solitus erat, S. Spiritus aduentum: contritatusque valde, & cogitans, ne quid forte peccasset in mente, atque ideò se Spiritus sanctus auertisset, ingressus est sacrarium plorans, corruitque in faciem suam. Apparuit autem ei Angelus Domini, dicens: Quoniam frater ille, qui oblationes attulit, verba sanctę oblationis in via dixit, sanctificatę iam ac perfectę sunt. Ex tunc igitur statuit senior, vt nullus deinceps addisceret sanctę oblationis verba, nisi qui ordinatus ad hoc esset, neque passim ea quispiam diceret.

V. *Pastores omnium verba consecrationis temerè proferentes igno caelesti consumuntur.*

Iudocus Cl.
chitensis l. 3.
Eucharistia
Ecclesie hostie.

Ferunt, cum olim alta voce proferretur Canon, omnes ferè per assiduum vsum illum memoria tenuisse, atque in vicis & compitis illum decantare solitos

solitos esse; vnde cum quidam pastores quodam ausu temerario, pane super lapidem posito in agro verba consecrationis hostię protulissent, ipsi mox igne cęlitus in eos demisso, diuino iudicio sunt absumpti, vt per hanc punitionis seueritatem ceteris esset exemplo, ne vnquam tale quippiam attentarent, neque diuinis abuteretur mysterijs ad iocū vel ludibriū. Quod ipsū quoque attestatur Michael Buchingerus Colmariensis in suo Tyrociniō de facti altaris mysterio.

VI. *De rustico per ludibriū panem consecrante in promptu ob id subitanea morte extincto.*

In pago quodam, cui nomen Vetus vicus, rusticus quidam in diuersorio, dum Eucharistiam irridet, subito exanimatus est. Rem sic actā testes docuerunt: Aditus quidam rusticus perferrebat scriuiolū plenū panibus consecrandis, quas hostias vocant; huic comes erat alter rusticus, qui quondam fuerat ædituus. Vbi ventum est ad vicum modò dictum, libuit ibi bibere in diuersorio, petit comes ille ab ædituo hostiā dono. Illo cunctante accepit, & incipit per ludibriū consecrare. Cauponaria videns increpat. Ille; Nihil, inquit, tua refert, abi, apporea vinū. Vbi rediit mulier, videt hominē collapsum: rogat quid habeat: Respondent ibi potantes in alia mēsa: Forfitan habet illū syncope. Mulier adfert acerū, admouet, sed frustra, erat planè mortuus. Hęc non est fabula.

Tib. Br.
demb. Colla.
tion. sac. II.
cap. 66.

Forma consecrationis ad ludibriū minime vsurpanda.

VII. *De insulsar interpretatione sacrorum, hoc est corpus meum.*

De Hulrico Zuinglio refertur, quòd, cum Andrea Carolstadij eius præceptoris insulsa interpretatio non placeret, quā super illis Domini verbis dabat: *Hoc est corpus meum*, quod scilicet hic affidebat mensa; ipse nouam de Eucharistia sententiā, (quā sese in Bataui curusdā epistola reperisse fatebatur) interpretabatur, *hoc est*, id est, hoc significat. Quod prodigiosum cōmentum exemplis è scriptura petitis, cum nec sibi nec audientibus persuadere posset, narrat, sibi in somno visum adesse monitorem (ater fuerit, an albus, inquit, in subsidio de Eucharistia, nihil memini) qui diceret; Quin, ignaue, respondes quod scribitur Exodi duode-

Titelmanus
Hesthusius
contra Calui-
nam & Be-
nam, & P.
Io. Dauid in
Ocasione
schem. p. 3.

duodecimo: Est enim Phase, hoc est transitus. Sic spiritui nocturno erroris cum digna sui elusione inhærent, qui spiritui claræ veritatis & veræ fidei nuncium remiserunt.

VIII. Formam sacrificij ab Ecclesia Romana postulant Armeni.

Otto Episcopus Frisingensis lib. 1. h. 1. cap. 32. apud Baron. tom. 12. an. 1145. 23. 24. Ioan. Garretius Censur. 12.

Anno millesimo centesimo quadragesimo quinto, cum Eugenius Papa Viterbij consisteret, Orientales ex Armenia atque Syria Legati ad eum venerunt, prout Otto, qui præsens aderat, fidelissimè scripsit: Ea, inquit, tempestate Legati Armeniorum Episcoporum, eorumque Metropolitanorum, quem ipsi Catholicon, id est, vniuersalem, propter infinitum, id est, amplius quam mille Episcoporum sub se habentem numerum vocant, Legati ab ultimo præne Oriente, summum Pontificem Viterbij, laboriosum iter per annum & sex menses complentes, adeunt: eique ex parte illius Ecclesiæ, subiectionem omnimodam cum consalutando offerentes, causas viæ nobis cum alijs multis præsentibus apud veterem Aulam aperiunt, quæ tales erant. Inter ipsos & Græcos quædam de ritu sacrificij habitudo est in quibusdâ, in alijs verò discrepantia. Ponunt enim fermentatû panem sicut illi, aquam autem vino non admiscunt, sicut nos & illi. Præterea Natiuitatem Domini Epiphaniæ continuantes, duas illas festiuitates vnâ faciunt. Pro his & alijs dum inter se dissentirent, Romanam Ecclesiam iudicem eligentes, consilium veniunt, formamque sacrificij iuxta consuetudinem eius sibi tradi deposcunt. Quos Romanus Antistes grateranter suscipiens, Missarum solennijs ac sacrificijs secretis adhibuit, diligentèrque ea quæ fiebant ibidem, eos adinaduertere monuit. Quod dum facerent, intentique sacro altari astarent, vnus ex eis Pontificali dignitate præditus, sicut postmodum in plena Curia reulit, in b. Martini octaua, quando dedicatio ecclesiæ celebrari solet, summo Pontifice diuina mysteria agente, splendido fulgore, radium solis super caput eius coruscare, & in ipso duas columbas ascendentes & descendentes vidit. Cumque diligentius hac illacque oculos circumferret, nullumque aditum, per quem lux illa transfunderetur, inueniret,

Ecclesia Romana index controuersiarum.

Sacrificij ritus in Ecclesia Rom. miraculo clarescit.

inueniret, deificum hoc esse cognoscens, ac ad obedientiam Romanæ Sedis amplius accensus, cunctis, quæ viderat, aperuit. At venerabilis Pater non suis hoc meritis attribuens, ipsius potius fide cælitus hoc sibi monstratum affirmabat, vt videlicet ecclesiæ, à qua ipse missus fuerat, Sacramentorum virtutem veritatis luce persulam cognosceret, ac deinceps quali ea reuerentia & forma tractare deberet, addisceret.

IX. Quomodo species panis & vini transeant in corpus & sanguinem Christi, Iudæus instruitur.

ALiquando forte proficiscebatur S. Samonas Episcopus Gazensis Emesam cum multis alijs, & familiari colloquio de varijs atque diuersis rebus vtentes, quod eos in itinere consolabatur, vltra quæ decuit in sermone progressi sunt. Ex quorum numero vir quidam doctus atque facundus, genere Saracenus, ad narrationem mysteriorum conuersus, Samonam interrogauit his verbis: Heus, Episcope, ex te audire velim, quamobrem vos Sacerdotes Christianis illuditis, dum panem ex farina coctum eis minutim partientes, corpusque Christi nominantes, remissionem peccatorum fieri ijs, qui eum recipiunt, confirmatis. Vobisne ipsis illuditis, an ijs, in quos habetis imperium? *Samonas.* Quid narras? panisne, Dei corpus efficitur? *Saracen.* In vtram partem contradictionis respondeam, mihi incertum est. *Samon.* Tantumne quantus es, te genuit mater tua? *Saracen.* Minimè. *Sam.* Sed quantum? *Saracen.* Paruulum. *Samon.* Quis te in magnitudinem ita produxit? *Saracen.* Alimentum, Deo ita annuente. *Samon.* Ergo panis tibi in corpus conuersus est? *Sarac.* Ita prorsus existimo. *Samon.* Quo tandem pacto panis tibi conuersus est in corpus? *Saracen.* Haud quidem scio. *Samon.* Per guttur cibis & potus in ventriculum dimittuntur, tanquam in ollam aliquam. Sed cum hepar calidum adiaceat stomacho, coquitur alimentum, & in chylum conuertitur: quodque crassum est, deorsum abirit: quod autem tenue, in chylum mutatum innatat. At verò cum iecur sit calidum, molle, & laxum, ad se attrahit, & in sanguinem conuertit: necnon vniuersum corpus per venas, veluti per canales,

Io. Garretius in lib. de Veritate corporis Christi in Euchar. Cap. 117. 13.

Quomodo natura panis transeat in naturam corpoream.

canales, irrigat, alimentum in chylum conuersum in ventriculo distribuens, in ipsoque in sanguinem conuersum, singulis membris commutatū, cuiusmodi est illud: Ossibus os, medullæ medullâ, neruis neruum, oculis oculos, capillis capillum, cuti cutem, vnguibus vnguem; atque ita fit infantis incrementum in virum, panem ei in corpus mutato, & potione in sanguinem. *Saracen.* Vera memoras. *Samon.* Eodem etiam pacto intelligas fieri nostrum mysterium. Sacerdos enim panem super mensam sanctam deponit, pariter & vinum: & comprecando, inuocatione sancta Spiritus sanctus descendit, & superuenit in ea quæ sunt proposita, & igne suæ diuinitatis in corpus & sanguinem Christi panem & vinum commutat, non minus, quàm iecur alimentum in corpus cuiusdam hominis. An non, amabo, concedis posse sacrosanctum Dei Spiritum idem præstare, quod tuū iecur? *Sarac.* Concedo. *Samon.* Hoc igitur corpus & sanguinē assumimus in remissionem peccatorū, & in vitā æternam, Domino nostro ita dicente: *Qui māducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* *Saracen.* At verò cū Christus hoc discipulis suis tradidit, nō multas preces effudit, neque sic vos admonuit dicere: quomodo igitur vos nō ita facitis? imò precibus multis vobis opus est. *Samon.* Christus quatenus Deus, Dominus erat sui corporis & animæ, vt ipse ait: *Potestatem habeo dandi animam meam, & rursum accipiendi eā.* Cū igitur ipse natura esset Deus, illic tunc panē illum sua potentia diuina & gratia sanctificauit: *Hoc est corpus meum*, dicens, habens Patrem & Spiritum sanctum in semetipso: sicq; panem in corpus proprium conuertit; nec alio quopiam se præstantiore opus habuit, qui sanctificaret panem: Nam quod inferius est, benedicitur à superiore: Siquidem ipse Christus, cū non sit inferior Patre & Spiritu sãcto, sua potētia quidquid vellet efficiebat. Sacerdos autem, qui est apud nos, et si Christi typum gerat, tamē homo est, omninò obnoxius peccatis & obuius: *nemo enim expers peccati*; vt diuinus sermo habet, *licet vnus horū sit vitā eius*, nisi solus Deus, propterea indiget multis precibus, & proinde quidem pro ignorantijs proprijs, deinde *pro peccatis populi*, vt ait Apostolus. Quocirca &

Transsubstantiatio panis in corpus Christi.

Ioan. 6.

Forma Eucharistiæ.

Preces multe cur sacrificio Missæ addantur.

omnis populus astans extra adytum, cum Sacerdote comprecatur, eumq; adiuuat. Sacerdos igitur Deum Patrem orat, ne quid intercedat impedimenti, quo minus sacrosanctus Spiritus adueniat; sed rursus demittat Spiritum diuinum, sacræ huius operationis initiatorem atque sanctificatorem, qui nullo non loco præsens est, per quem omnia, quæ in celo & in terra sancta dicuntur, participatione eius sanctificatis gratiæ sanctificantur, vt propositum panem & calicem in sacrificium perficiat; & ea commutet in illud ipsum Dominicum corpus & sanguinem Christi. *Saracen.* Hæcine communicatio & sacrificium corporis & sanguinis Christi, quod offeritis sacerdotes, verūmne est Christi corpus & sanguis verus, an exemplar corporis eius, perinde atque sacrificium hirci, quod Iudæi offerunt? *Samon.* Absit nos appellemus exemplar corporis Christi, sanctam communionem, aut panem nudum, aut figuram, aut imaginem: quinimò corpus ipsum reuera & sanguinem Christi Dei nostri conuersum assumimus, qui incarnatus, & genitus est ex sancta Dei Genitrice, sempérque Virgine Maria. Sic enim credimus, & ita profiteremur iuxta vocem ipsius Christi, quam ad discipulos in cena illa mystica tradens eis panem viuificantem, pronuntiabat: *Accipite, comedite, hoc est corpus meum.* Similiter & calicem eis tradens, inquit, *Hic est sanguis meus.* Non dixit: hoc est exemplar mei corporis & sanguinis, aut imago. Et in plerisque alijs locis constat Christum dixisse: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* *Ioan. 6.* Cæterum cū ipsemet Christus testificetur, corpus suum esse re vera, & sanguinem, id quod nos fideles offerendo assumimus, quid amplius est opus de hac re dubitare, si Deum, & Filium Dei ipsum esse credimus? Si enim ex nihilo mundum condidit, & verbum eius verum est, vinum, efficax atque omnipotens, & quæcunque voluit Dominus fecit omnia, nōnne potest panem in suum ipsius corpus mutare, & aquæ & vini cōmitionem in propriū sanguinē? Nam quæ admodum initio dixit: *Germinet terra herbam virentem, & vsq; in hodiernum diē, eo pluuiam*

Panis & vinum Spiritus sancti aduſtu, corpus & sanguis Christi efficitur.

pluuiam mittente terra germinat herbas, quæ Dei auxilio protegitur, eiusque iuſſu id præſtare cogitur: Ita locutus eſt Deus, *Hoc eſt corpus meum*: &, *hic eſt ſanguis meus*: &, *hoc facite in meam commemorationem*: idque omnipotentis mandato uſque ad ſecundum eius aduentum fit, diuina inſpiratione & acceſſu Spiritus ſancti. *Saracen.* Sed quare Chriſtus ſub ſpecie panis, vini & aquæ abditum ſuum corpus & ſanguinem potius ad ſumendum tradidit, quàm ſub alia materia? *Samon.* Demittente enim ſe Deo, perque ipſius inenarrabilem prouidentiam, condonationem, & erga nos dignationem factum eſt, ut per ea, quæ nobis uſu ad edendum & bibendum familiaria ſunt, tranſeamus, & ad ea ſuſtollamur, quæ noſtram exuperant naturam, id eſt, ad myſteria diuina. Quin etiam inter alios omnes cibos panis ſibi primum locum vendicauit. Itidem & inter potiones aqua & uinum primas tenent. His igitur, pane, inquam, uino & aqua nobis aſſuefactis, Dominus coniuſta ſua diuinitate, uirtute ſui uerbi, qua omnia uerba eſſent, ex nihilo produxit, in proprium ſuum corpus & ſanguinem ea transfert. Verumtamen panis & uinum aſſumuntur & apparent. Adhæc exteræ quoque nationes condemnallent nos voracitatis carnis humane, dicentes nos more ferarum ſanguinem bibere, & crudam carnem vorare: quæ propter incredulitatem, ſolum panem & uinum intuentur: ſed fideles corpus Chriſti, & ſanguinem ex incontaminato eius latere effuſum. *Saracen.* Non dubium eſt, quin omnibus modis rectè prædices & recenſeas myſteria fidei Chriſtianæ, uerùm de hac re ambigere quis poſſet, quo pacto, cum ſit vnus Deus & uerum corpus Chriſti, in infinita corpora & partes diuidatur. Multi ſunt ergo Chriſti, ea quæ diuiduntur, an vnus? aut in ſingulis partibus vnus & idem ſaluus & integer? *Samon.* His exemplis quæ ſub ſenſum & materiam cadunt, declaramus ea, quæ carent materia, & quæ ſupra naturam ſunt. Audiatur igitur quiſpiam hoc exemplum, & intelligat vim uerbi, quæ in eo abdita eſt. Ponamus ita eſſe: Quiſpiam habes ſpeculum allitit terræ, & in multa fragmenta comminuit, in ſingulis tamen fragmentis umbram ſui quis uidere poſſit: ſic intelligat oportet ex hac

umbra,

umbra, carnem Chriſti eſſe ſaluam atque integram in vnoquoque fruſto, quocumque tempore, quoties & ubique frangatur. Rurſus tibi aliud exemplum aſſume: Omne uerbum, quod homo proferendo emittit, & qui loquitur ipſum audit atque intelligit, & qui circumſtant: eſt multi ſunt qui audiunt, non tamen diuiſum, ſed integram audiunt: eodem modo aſſumendum eſt in corpore Chriſti. Illud ſacroſanctum corpus Chriſti aſſidens Patri, apud eum manet: quin etiam panis conſecratus per Sacerdotem, in uerum Chriſti corpus transformatus, potentia diuina per acceſſum ſacroſancti Spiritus, licet diuidatur, tamen integrum & ſaluum in vnoquoque fruſto habetur, ut etiam oratio eius, qui loquitur, omnibus qui audiunt, integra nec diuiſa auditur. Ita ijs exemplis, quæ ſub aſpectum & ſenſum cadunt, peruicaces, nimiumque curioſos ad intelligenda Dei myſteria, quæ ſupra naturam, rationem & intelligentiam, & ſupra nos ſunt, adducimus. Cùm igitur panis ſanctificatus in partes diuiditur (qui ſacroſanctum corpus Chriſti eſt) ne exiſtimes, quod particularim diducatur, aut auellatur, aut more membrorum à ſe auulſorum diuidatur incontaminatum illud corpus (nam immortale eſt & incorruptibile, & nunquam exhauriri & conſumi poterit) ſed quod partitio ea eſt accidentium, quæ ſub ſenſum cadunt, duntaxat poſt ſanctificationem, ad fidei robur, & exhibitionem ſigni uifiſibilis rerum, quæ permanent, ſimul & in arthabonem & in uaticum parandæ nobis uitæ æternæ. *Saracen.* Digna proſus ſunt hæc admiratione, & paradoxa, Abba pater, & ſupra naturam, mentem, & cogitationem humanam, ineffabilia myſteria fidei Chriſtianorum.

TIT.

Exemplis naturalibus ostenditur, diuiſa Euchariftia, ſingulas particulas integrum Chriſti corpus eſſe.



TIT. II. De vera ac reali præsentia corporis Christi Domini in Eucharistia post consecrationem.

EXEMP. I. Sacra Eucharistia sub specie carnis mundæ & cruenta cuiusdam de ea dubitanti visa.

In vita S. Basilij per Miraphr. in vita pp. p. 2. li. de Providentia & Conemplat. D. Thom. Aquil. epulo 53. de Sacram. altaris cap. II. Circa an,

371. Hebreus videt tempore Missæ infantem in manibus S. Basilij.

Metaph in vita Arsenij. Sur 10. 4. Ex vii. 53. pp. li. de Providentia, conemplat. 2. Joan. Garc. simul. de veris. corp. Christi in Euchar. cenar. 4. Conpigit circa an. Do 392.

Nemo qui sanctorum vitas & exempla legerit, potest ignorare, quod sæpe corporis Christi, & sanguinis sacramenta; aut propter dubios, aut certè propter ardētius amantes, visibili specie in agni vel pueri forma, aut in carnis & sāguinis colore mōstrata, vt quod lateret in mysterio, pateret in miraculo. Beato enim Basilio in die Paschæ mysteria celebrāte, Hebræus quidā se, sicut Christianus, populo cōmiscuit officij volens explorare mysteriū. Qui vidit infantē partiri in manibus Basilij, & cōmunicātibus omnibus venit ipse, & data ei hostia verè caro est facta. Et seruans reliquias abiit in domum suam ostendens vxori suæ, narrans quæ proprijs oculis viderat. Accedens ergo ait: Verè horribile & admirabile est Christianorum sacramentum. In crastino venit ad Basilium, & baptizatus est, cum omni domo sua.

II. De Eucharistia in puerulum mutata, itemq; in carnem sanguine cruentatam ob cuiusdam perfidiam.

Dixit Arsenius de quodā sene in Scythi, qui erat magnus in hac vita, simplex autem in fide, & errabat, quia idiota erat, & dicebat, non esse naturaliter corpus Christi panem consecratum, quem sumimus, sed figuram eius. Hoc audientes duo senes, illum dicere hunc sermonem, & scientes, quia magna esset vita eius & conuersatio, cogitauerunt, quod innocenter & simpliciter hoc diceret; venerunt ad illum & dicunt ei: Audiuimus, Abba, sermonem cuiusdam infidelis, qui dicit; Quia panis, quem in sacra

TIT. II. De veritate corp. Christi in Eucharist. 97
in sacra communione sumimus, non est naturaliter corpus Christi secundum veritatem, sed figura eius. Senex autem respondit eis: Ego sum, qui illud dixi. Illi autem rogabant eum dicentes: Non sic credas, Abba, sed sicut Ecclesia Catholica tradit. Nos autem credimus, quia panis ipse corpus Christi est, calix iste sanguis Christi, secundum veritatem, & non secundum figuram: sed sicut in principio puluerem de terra accipiens plasmavit hominem ad imaginem suam, & nemo potest dicere, quia non erat imago Dei, quamuis de terra & puluere sit: ita & panis, quem dixit, quia corpus meum est, credimus quia secundum veritatem corpus Christi est. Senex autem ait eis: Nisi re ipsa cognouero, non mihi satisfacit ratio vestra. Illi verò ei dixerunt: Deprecemur Deū hebdomada hac de mysterio hoc, & credimus, quia Deus reuelabit nobis. Senex autem cum gaudio suscepit sermonem istum: & deprecabatur Deum dicens: Domine, tu nosti, quia non ex malitia incredulus sum rei huius, sed quod per ignorantiam errem. Reuela ergo mihi Domine Iesu Christe, quod verum est. Sed & illi abeuntes in cellas suas rogabant & ipsi Deum, dicentes: Domine Iesu Christe, reuela seni isti mysterium hoc, vt credat, & non perdat laborem suum. Exaudivit Dominus utrosque, & hebdomada completa venerunt Dominico die in ecclesiam, & sederunt ipsi tres soli super sedile scirpeum, quod in modum fascis erat ligatum; medius autem sedebat senex ille. Aperti sunt intellectuales eorū oculi, & quando positi sunt panes in altari, videbatur tribus illis tantummodo tanquam paruulus iacens super altare: Et cum extendisset presbyter manus, vt frangeret panem, descendit Angelus de celo habens cultrum in manu, & sacrificauit puerulum illum; sanguinem verò eius excipiebat calice. Cū autem frangeret presbyter in parua frusta panem, etiam Angelus incidebat membra illius pueri in modicas partes. Cū verò accessisset senex, vt acciperet sanctam communionem, data est ipsi soli caro sanguine cruentata. Quod cum vidisset, pertimuit, & clamauit dicens: Credo, Domine, quia panis, qui in altari ponitur, corpus tuum est: & calix sanguis tuus est. Et statim facta est illa

Bredemb. lib. 2. coll. sacr. cap. 30. The. Bozius de signis Eccles. li. 14. ca. 7.

Fides Catholica de Sacramento Eucharistia.

Senis cuiusdam error circa Eucharistiam.

Panis in altari vt puer paruulus apparet his tribus.

Angelus paruulum sacrificat, & in partes sc. cat.

98 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

illa caro in manu eius panis secundum mysterium, & ore sumpsit illum agens gratias Deo. Dixerunt autem ei senes illi: Deus nouit humanam naturam, quod non potest vesci carnibus humanis, & propterea transformauit corpus suum in panem, & sanguinem in vinum.

III. *Fides Catholica de Euchar. veritate diuino miraculo comprobata.*

Baron. to 6.
Annal. an.
513. 18. ex
Sephronij
præto Spir.
cap. 29.

Quasi triginta millibus ab Ægina ciuitate Ciliciae Seylitæ monachi duo erant separati ab inuicem sex millibus passuum. Ex his igitur alter sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ communicabat: alter autem, qui plus temporis in columna egerat, Seuerianæ impietatis erat, variisque modis hæreticus Catholicum criminabatur. Ille verò diuinitus inspiratus petijt ab eo, vt partem sibi mitteret communionis suæ: Qui gaudio elatus, quod quasi illum sedaxisset, protinus misit, nihil hæsitans. Sulcipiens autem Catholicus missam ab hæretico sectatore particulam, in feruentem ollam iniicit, moxque resoluta est: sumptam quoque Catholicæ Ecclesiæ sanctam communionem in eam cõiecit: statimque feruens olla refrigerata est; & sancta communio permansit integra, neque madefacta est: quam & diligenter seruauit, & ostendit nobis, cum ad illum venissemus.

Dinino miraculo probata fides Catholica.

IV. *Ob incredulitatem mulieris species panis in Eucharist. in carnem mutatur.*

Paul. Diac.
in vita Greg.
Magni &
10. Diac. in
vita eiusdem
li. 2. cap. 91.
Vinc. Belluac.
l. 23. cap. 30.
Bredemb. 1.
Coll. sacr. ca.
17. Sur 12.
Martij an.
Dom 600.

Matrona quædam b. Gregorio per stationes publicas Missarum solennia celebranti solitas oblationes obtulerat. Cui post mysteria traditurus, cum diceret: Corpus Domini nostri Iesu Christi confectuet animam tuam; lasciua subrisit. Ille autem continuò dexteram ab eius ore conuertens, partem illam Domini corporis super altare deposuit. Expletis verò Missarum solennijs matronam coram populo inquisiuit; quã ob rem corpus Dominicum supra ridere præsumpserit. At illa diu missitans, tandem prorupit: Quia panem, inquiens, quem proprijs manibus me fecisse cognoueram, tu corpus Dominicum perhibebas. Tunc Gregorius, præ incredulitate mulieris,

TIT. II. *De veritate corp. Christi in Eucharist. 99*
mulieris, cum tota plebe se in orationem prostrauit: Et post paululum surgens, particulam panis, quam super altare posuerat, carnem factam reperit. Quam coram cunctis incredulæ matronæ demonstrans, ad credulitatis gratiam tam illam reuocare potuit, quàm totum populum confirmare curauit. Rursus itaque in orationem cum eisdem prostratus carnis fructum in panis primordia reformauit.

Hostia sacra in carnem conuersa.

V. *Widekindus Saxonie Dux videt sub Missa elegantis pueruli speciem in Eucharistia, eoque miraculo idem motus conuertitur.*

Incensit cupidus Principi Saxonum Widekindo lustrare Regis Caroli Magni castra: quod etsi passim iam reconciliato liceret, libuit tamen ignoto habitu liberius omnia scrutari. Vicina erat Paschalis solennitas, & Rex cum vniuerso milite pro Christiana pietate se tum sacris imminèntibus apparabat, commemoratione Dominicæ passionis, & expiatione criminum, in purgatione conscientiarum Widekindus medici habitu per fluuium in nauicula illabatur, & quo minus nosceretur, mendicus cum mendicis ad stipem sedebat. Ingens quippe pauperum regionis multitudo quotidie affectabatur. Rex illis largam stipem iussit erogari. Widekindus, vbi ad eum peruentum est, dexteram & ipse protendit. Attendit, qui distribuit, incuruum in manu digitum, qualem sciebat habere Widekindum. Vultum eius diligentius intuetur; agnoscit arridens, qui largiebat; Quid ita mendicus inter mendicos lederet Princeps dirissimus, percontatur. Ille nihil ad hæc, sed ad Regem se iubet introduci. Erat tum sanctissimus Paschæ dies. Rex hilariter excepit venientem, percontatus, quid sibi vellent indignus Principe habitus. Ille sub hæc: Volui, serenissime Rex, hoc habitu incognitus, vt sperabam, lustrare secreta gestorum, quæ cognitus non tam fidenter aspicerem, curiositas induxit, vt latibulum quærerem, qui inter tuos nunc in gratiam susceptus, propalam poteram percontari, quæ vellem. Quid igitur, inquit, Rex vidisti, quod te vidisse delectat? Ille, vt erat adhuc rerum Christianarum rudis, subintulit: Vidi quod mirabar, ante biduum te vultu dimisso tristem, incertus quid contigisset,

Ex Albert.
crantz. li. 2.
Saxon c. 23.
& li. 1. Me.
11. p. cap. 9.
Bred. li. 1.
cap. 5. an.
Do. 785.

Curiositas Widekindi Ducis.

visio eiusdem

tigisset, quod tantum Regem contristaret. (Commemoratio fuit Dominice passionis, quæ die pasceves regium vultum obscurasset.) Rursum, inquit, vidi hodierna die te primum sollicitum, & ad rem attentissimum: posteaquam verò mensam adiecit templo mediam, ita hilari mihi conspectus es vultu, vt repentinæ in te commutationis me caperet miraculum. Stupor autem erat videre, quod de manu purpurati sacerdotis singuli pulchellum puerum in os susciperent, quem quibusdam ludibundum arrire, vltro properare: alijs verò abhorretem auertisse vultum; & tamen in ora demissum, nec redeuntem aspexit. Hoc quid sit, necdum accipio. Tùm Rex, Benè, inquit, profecisti, plus tibi aliquid, quam cunctis sacerdotibus, & omnibus nobis ostensum est. Inde mutata veste, manu secum abstractum Docuit grande pietatis mysterium in altaris Sacramento. Quare cognita exhilaratum ducem orasse, vt proprium illi sacerdotem permitteret, qui diuinæ rei curam haberet, crebriusque in conspectu perageret altaris sacratum ministerium. Rex etiam pontificem illi daturum promittit, modò illi habitationem Episcopo dignam prouideret. Ducem verò arcem suam ad Wiseram vtriusque capacè ostendisse: deditq; in eiusdem arcis non exiguo circo locum ædificandæ ecclesiæ. Ferunt proinde nomen ecclesiæ prouenisse, quod meum & tuum, quasi communis duorum possessio, sonat in lingua Saxonum vernacula, Min Din. Erat vir præcipua religione Herimbertus, qui cum Carolum latere non posset, dignus est habitus, quem primum præficeret ecclesiæ Mindensi Episcopum. Adiecit illi ministeriales non paucos, nec paruos: vt haberet ecclesiæ defensores suos. Illi verò quia ex imo gradu in nobilitatem excreuerant, vt partim Comites, partim Duces fierent, spreuisse matrem videntur. Ornata autem est ecclesiæ iam tum ab initio multis sanctorum reliquijs, Feliciani, Fulginatis Episcopi & martyris, Theodori Episcopi, Carpophori & Habundi martyrum. Profecit autè ecclesiæ tam in spiritualibus, quam temporalibus sub hoc Pontifice: agète nouitio seruore in populo recès conuerso: instate nihilominus bono Pontifice, qui frugè diuini verbi curauit in populo multiplicari.

VI. De

VI. De Eucharistia ad confundendam Iudæi temeritatem in infantuli formam conuersa.

ANno Domini 1153. Colonia quidam ex patre Iudæo, sed conuerso, dum Sacramentum corporis Christi in solennitate Paschali ore tenus suscepisset, & ecclesiæ egressus nescio quid exinde acturus, domum inferre cogitasset, diuinitus territus exhorruit, & nesciens quò se verteret, fossa in cœmenterio facta, sacrosanctum corpus Dominicum in ea sepeliuit. Superueniens autem Sacerdos, & rem discens, fossam aperuit: & infantuli formam inueniens, eumque reuerenter manibus eleuans, ad ecclesiæ portare voluit: sed (mirum dictu) luce calicis emissa, puerulus manibus tenentis elabens, in ipsa luce ascendens caelos penetrauit.

VII. Plegilus Presbyter inter Missarum solennia videt Christum in forma pueri in Eucharistia.

Presbyter quidam Plegilus nomine, religiosus valde, cum sanctam duceret vitam, cepit pijs precibus Deum pulsare, vt sibi monstraret naturam corporis & sanguinis Domini. Venit ergo dies, vt idem more solito diuina celebraret: & post Agnus Dei, procumbens genibus: Creator, inquit, & Redemptor omnipotens Deus, pande mihi exiguo in hoc mysterio naturam corporis Christi, vt mihi liceat eam prospicere in forma pueri, quem olim sinus Matris tulit vagientem. Et ecce Angelus de caelo veniens affatur, Surge properè, si vis Christum videre, adest præfens corporeo vestitus amictu, quem sacra purpura gestit. At presbyter pauidus surgens vidit super aram puerum sedentem. Cui Angelus: Quia Christum videre placuit, quem sub specie panis verbis sacrasti mysticis, nunc oculis inspicere & tracta manibus. Tunc caelesti lumine sacerdos fretus, quod mirum dictu est, in vlnis tremantibus puerum accepit, & pectus proprium pectori Christi adiunxit: Deinde profusus in amplexus dat dulcia Deo oscula, & suis labijs pressit pia labia Christi. Quibus ita peractis restituit puerum in altari: & rursus humi prostratus deprecatur Dominum, vt dignetur ipse verti in speciem pristinam: & surgens inuenit cor-

G 3

pus

vnde induit
Dux Christianam re-
ligionem
amplectitur.

Ex Ioanne
Tibemio
in Chrono-
Monasterij
Hirsaugien.
an. 1153.

D. Thomas
Aquino opus.
58. de Sacra-
mento altaris
cap. 11. Raba.
de Sacram.
Euchar. 2. 36.
Paschas. Cor-
uicenis li. de
corp. & sang.
Domini in
Euchar. ca. 4.

Plegilo Pre-
sbytero ap-
paret Chri-
stus in Eu-
char. in for-
ma pueri.

102 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
pus Christi remeasse in formam priorem, & sic sub
specie debita communicavit eidem.

VIII. *Iesum in Eucharistia pueri forma ob eximiam
fidem videre recusat Lud. Franc. Rex.*

Thom. Ba-
nisi lib. 14.
de sign. Eccl.
cap. 7 n. 5.
10. 2. ex 10
Villaneo li. 6.
c. 67. an. Do.
1258. lo. Vi-
guerius in
Instit. ca. 16.
§. 3. vers. 6.

ANNO millesimo ducentesimo quinquagesimo
octavo, cum quidam presbyter sacratissimam
Missam Parisijs celebraret in sacello quodam aulae
Regiae, populoque ostendendam diuinitissimam Eu-
charistiam sustulisset in altum, pro specie panis, plu-
rimi qui aderant conspexere formosissimum puerum.
Quocirca nonnulli rogarunt Presbyterum, ut
tam diu subsisteret manibus in altum porrectis, quo-
ad Rex accerferetur: certior autem tanti miraculi fa-
ctus Rex Ludouicus negauit se eò profecturum,
quòd non credentibus hæc signa existerent: sibi ve-
rò persuasissimum, verè in Eucharistia Christi cor-
pus esse.

IX. *Corpus Christi apparet in effigie pueri in Ecclesia
D. Amati Duaci.*

Thom. à Can-
tibr. 16. 2.
apud c. 40.
p. 2. an. Do.
1467. Bredæ.
lib. 1. Colh.
sacr. ca. 43.

OPPIDUM Duacense amplum & magnum est in-
ter Cameracum à dextris viæ, & Atrebatum,
nobilissimas ciuitates. Hic in ecclesia sancti Amati
Episcopi, cum sacerdos in Pascha communicato po-
pulo corpus Christi super nudam terram stupefa-
ctus inuenisset, & flexis genibus eleuare tentasset:
mox per se in aëra subleuatum, panniculo, quo con-
secratos digitos sacerdos detergere solet, inhaesit.
Clamans ergo presbyter Canonicos vocat: accurrunt
illi, spectant in panno corpus viuificum in specie
faciei venustissimi pueri. Et mox conuocato populo
ad spectaculum præsentatur, & indifferenter nulli
tanta cælitus visio denegatur. Hæc cum audisset ma-
ma vulgante, veni in opidum quod prædixi. Accessi
ad Decanum ecclesie, cui optimè notus eram: petij
videre miraculum, annuens ille præcepit ut fieret:
aperta est theca, cucurrit populus, mox que ubi pixis
reuoluitur, clamant omnes: Ecce iam video; ecce
conspicio Saluatorem. Stabam ergo attonitus nihil
videns, nisi tantùm speciem panis albisimi, nihil
quidem conscius mihi, quare sacrosanctum corpus
cum cæteris non viderem. Nec diu mecum ista
volebam,

In specie i-
venustissimi
pueri appa-
ret Christus
in Eucharis-
tia.

TIT. II. *De veritate corp. Christi in Eucharist.* 103
volebam, cum ecce vidi faciem in mentura ætatis
plentitudinis Christi spineam habètem in capite co-
ronam, & duas gattas sanguinis de fronte ex vtrâq;
parte nasi per faciem descendentes. Mox igitur ge-
nibus flexis cum lacrymis adorauit. Surgens autem,
nec coronam in capite, nec sanguinem vidi: sed fa-
ciem hominis super omnem effigiem honoratam, cõ-
uersam ad dexteram, ita ut vix oculus dexter videri
posset. Nasus erat admodum longus, directus valde,
supercilia arcuata, oculos simplicissimos, & demissos
habebat, casariam longam super humeros descen-
dentem, barbam intonsam, & sub mento curuatam,
exterminatamque sub rictu iucundissimi oris, ex v-
trâque parte menti nudas prope à pilis habebat val-
liculas, ut iuuenibus apparere solet, qui à puero bar-
bam nutrierunt, frontem lætam, macilentas genas,
& collum longum cum capite parum inflexum. Hæc
schema, hic decor benignissima faciei. Eam autem
diuersi diuersimodè sub vnus horæ spatio videre
solebant. Alij in cruce extensum: alij quasi ad iudi-
cium venientem: plerique, & hoc est magna parte,
sub pueri forma.

X. *De quodam, qui venerabile Sacramentum sump-
serat, illudque ore ipsius in specie infantuli effu-
sum.*

NOTUM sit omnibus Christi fidelibus hunc spe-
ctabilem locum cum deuotione visitaturis, quod
veridico relatu didicimus, & patres nostri narraue-
runt nobis, quod Deus, qui mirabilis prædicatur in
sanctis suis, & mirabiliorem se exhibuisset circa ve-
nerabilis sui sanctissimi corporis, & sanguinis Sa-
cramentum anno Domini 1231. vbi olim in fouea
hæc (quæ miro tabularu concernitur in medio chori
huius ecclesie) venerabile Sacramentum de ore cu-
iusdam hominis, qui communicauerat, in specie in-
fantuli dignoscitur effusum fuisse, & super eandem
foueam erectum fuerat oratorium paruum: & ma-
gno populorum concursu deuotissimè frequetatum,
secundum quod scriptura & pictura edocent, cum
varijs signis & miraculis, videlicet, de submersis
resuscitatis, de ruptis hominibus, de infantibus pe-
riclitatis in partu, de matribus eorum & alijs multis

Contigisse Co-
lonia an.
1231. in Ec-
cles. Regul.
Canonis, &
habebatur in
fondatione
Capellæ erectæ
in gratiam
fraternitatis
venerab. Sa-
cramentum in eodẽ
monast. Bred.
lib. 1. cap. 8.

Infantuli
specie Chri-
stus appa-
ret.

104 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

admirandis, item de terra foueæ vbi fertur venerabile Sacramentum versum in substantiam pueri infantuli, infirmi febricitantes super eadem terra potantes, frequenter sanati sunt, & in dies sanantur, quam ob rem consueunt peregrini eandem terram in exigua quantitate cum deuotione deportantes, & sanitate percepta, cum gratiarum actione, hoc in loco venerabile corpus Christi deuotissimè venerantes, & laudes Deo reddentes. Sed tandem circa annum Domini 1423. crescente deuotione fidelium, & pio præsertim conamine laudabilis viri Arnoldi Schillinch ciuis Coloniensis superædificata est ecclesia spectabilis, vt in præsentiarum est cernere, quæ per rectores, presbyteros seculares, per septem ferme annos est gubernata; postea circa annum Domini millesimum quadringentesimum trigésimum, prædictus locus templo ornatus est, & privilegijs suis per consensum deuoti viri Henrici Acell pro tunc Pastoris Ecclesiæ parochialis sancti Christophori doratus, deinde Reuerendissimi Domini Theodorici de Morfa Archiepiscopi Coloniensis promouus fuit idem locus ad altiorem statum, atque in monasterium Canonicorum Regularium ordinis sancti August. diuina comitante gratia erectus; quo tempore primus Præfatus vel Prior huius Monasterij, venerabilis vita, scientia, & moribus F. Thomas vanden Wall professus in Monasterio fontis b. Mariæ Virginis, propè Arnhem ciuitatem Gelricam, hîc sepultus in choro nostro, qui laudabiliter Monasterio præfuit vltra annos, vsque ad annum Domini 1490. cuius etiam temporibus hoc Monasterium notanter auxit in ædificijs, eleemosynis, & redditibus. Quo defuncto, eodem anno alius successit in locum eius, Prior huius Monasterij filius ciuitatis Coloniensis, qui considerans prædictam foueâ quodammodo per obliuionem & incuriam obrui, & quasi penitus deleri, & illam omni honore dignissimam memoriam venerabilis corporis Christi, vnde & hoc monasterium nomen accepit, minori deuotione colit, & negligi, deuotionis zelo inflammatus Dei adiutorio, & Christi fidelium subsidio eandem foueam renouauit, & titulo decoris solenniter erexit, cum luminaribus & indulgentijs, prout in proparulo claret. Idem considerans, ecclesiam istam vti nouel-

TIT. II. De veritate corp. Christi in Eucharist. 105
lam, paucissimis aut nullis reliquijs exornatam, ad quas colligendas semper deuotionem singularem habuit, sollicitudine studiosa, & instantia maxima & laboriosa, diuersas notabiles reliquias de societate sanctarum vndecim mille virginum, & societate sanctorum Gereonis, Maurorum, & aliorum martyrum integra capita, nec non variorum articularum particulas sanctorum, & sanctorum martyrum, è cõuentu seu Monasterio sanctæ Cæciliæ virginis, cui tunc temporis præfuit commissarius, sollicitauit, impetrauit, obrinuit, & multo conamine aurata, argentata luculenter decorauit. Quæ pia deuotione tempore peregrinationis, ac festiuitatum temporibus, à peregrinis, & incolis ciuitatis visitantur. Quo etiam tempore cum omni reuerentia ea ostenduntur populis peregrinis. Idem cogitans & pertractans, vt hæc prædicta mirabilia perpetuam rei memoriam haberent, anno Domini 1497. inchoauit solennem fraternitatem venerabilis corporis Christi, & septem gaudiorum b. Mariæ Virginis, in quorum etiam septem gaudiorum temporalium & æternalis memoriam, beatissimæ Mariæ spectabilem erexit Capellam anno Domini 1503. de oblationibus peregrinorum, tempore peregrinationis, ac cum subsidio aliorum amicorum, atque Christi fidelium, fratrum & sororum eiusdem fraternitatis, quæ fraternitas in eadem Capella perpetuis temporibus frequentatur, continuatur, & firmatur cum redditibus, missis, vigilijs, orationibus & alijs multis bonis operibus: vt autem Christi fideles deuotius, & confidentius ad hanc confraternitatem confluant, & se inscribi faciant, idem impetrauit magno labore, & studio à Reuerendissimo Domino Raymundo Cardinali Presbytero, qui eodem tempore Coloniæ causâ legationis egit, certas indulgentias, pro omnibus, & singulis in eadem fraternitate venerabilis corporis Christi, atque septem gaudiorum b. Mariæ virginis inscriptis, quæ patent in solenni Bulla desuper confecta, ac sigillata, ac cum tempore numerosius patebunt, ex Curia Romana imperanda. Hæc ita se habentibus hortamur in Domino, & in visceribus b. Mariæ Virginis, omnes Christi fideles, hanc domum Christi, & Capellam sanctissimæ matris eius, quam elegerunt

gerunt in habitationem sibi, deuotè accedere, & diuinum auxilium ac b. Virginis Mariæ misericordiâ, & consolationem eius ardenti desiderio in suis necessitatibus implorare: non dubium, quin exaudientur, & nullus vacuus receder sine eius consolationis gratia, prout ipsa promissit, dicens: *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini: concedente, & fauente illo, qui fecit eam plenam gratia, qui est Deus benedictus in sæcula sæculorum. Amen.*

Eccles. 24.

XI. *Eucharistia realitas & veritas alijs comprobatur miraculis.*

Caspar. Baro. 70. 11. An. mal. Escl. ad an. 1659. 20. 21. ex Pet. Dom. in epi. Solad. Desiderium Abb. Casinensium.

Sicut Deus astipulatur veritati, ita refragatur errori. Petrus Damianus in epistola, quam dedit ad Desiderium Casinensem Abbate, Synodo absoluta rescribens ad litteras, quas ab eodem acceperat, dum Synodus haberetur, de eo quod tunc accidisset, ita habet ipso exordio. Recordatus sum litterarû, quas tu quidem sub interrogatione misisti: sed his ego Synodali præpeditus instantia adhuc non respondi. Et hæc in illis (si reminisci valeo) continebantur epistolis: Quia zelotypa quædam mulier habens virum ex adulterij fraude suspectum, qualiter eum sibi vindicare posset proprio toro contentum, à vicina petijt muliere consilium. Quæ nimirum peruersa, & vtricibus flammis euidenter obnoxia, hoc eam sacrilegium venenata serpentis antiqui suadela perdocuit, vt corpus Dominicum quasi cõmunicatura perciperet; quod cautè reseruans viro suo postmodum nõ sine quibusdam maleficijs propinaret. Quod videlicet à sacerdote perceptum, vsque dum occasio præberetur, palliolo reseruatum, non sine magno dedit stupore miraculum. Hæc enim particula Dominici corporis inuenta est vsque ad medietatem in carnem conuersa, altera verò medietas panis speciem non mutauit. Itaque si ritè reminiscor, hoc proposuisti: deinde quid portenderet, inquisisti. Super qua quæstione quia non necesse est diutius immorari, breui compendio quid mihi videatur expediam. Ideirco Deus omnipotens sacrosanctum illud mysterium in carnis speciem vertit, vt perfidiam reprobæ mulieris argueret, dum visibilem

Consilium mulieris iniquum.

Eucharistia cur in speciem carnis à Deo mutata.

TIT. II. *De veritate corp. Christi in Eucharist.* 107 visibilem Dominici corporis ostenderet veritatem, quatenus quæ purû panẽ, vt videbatur ante, credebatur, veræ carnis speciem cerneret: sicque sacrilegam cœpti sceleris audacia sub ipso iudicio condemnaret. Quod autem medietas sic remansit, ad euidentioris iudicij testimonium profecit, vt dum in vna eademque substantia hinc panis, illinc carnis adesse consideras speciem, in vtroque veræ carnis, verique panis indifferenter intelligas veritatem: Quia & ipse est panis, qui de cælo descendit, & ipsa nihilominus caro, quæ de Virginalis vteri materia prodijt.

Io. 6.

XII. *Vltio negantis veritatem corporis Christi in Eucharistia.*

Fuit quidam Clericus in Leshmor, probabilis, vt fertur, vitæ, sed fidei non ita. Is sciolus in oculis suis præsumpsit dicere, in Eucharistia esse tantummodo Sacramentum, & non rem sacramenti, id est, solam sanctificationem, & non corporis veritatem. Super quo à Malachia secerò, & sæpe conuentus, sed in cassum, vocatus ad medium est; seorsum tamen à Laicis, vt si fieri posset, sanaretur, & non cõfunderetur. Itaque in conuentu clericorum data facultas homini est pro sua sententiâ respondendi: Cumque totis ingenij viribus, quo non mediocriter callebat, assererè & defendere conaretur errorem; Malachia contrà disputante & cõuincente, iudicio omnium superatus, de conuentu confusus quidem exijt, sed non correctus. Dicebat autem se non ratione victum, sed Episcopi pressum auctoritate: (vt etiam hodie heretici veritate pressi suos errores palliare conantur). Et tu inquit, ò Malachia, sine causa me hodie confundisti, aduersus profectò veritatem locutus, & contra tuam ipsius conscientiam. Mæstus Malachias pro homine sic indurato, sed magis fidei dolens iniuriam, timens periculum Ecclesiam conuocat, errantem publicè arguit, publicè monet, vt resipiscat. Suadentibus hoc ipsum Episcopis, & vniuerso clero, cum non acquiesceret, contumaci anathema dicunt, hæreticum protestantes. Nec sic euigilans, Omnes, inquit, fauetis homini potius, quàm veritati. Ego personam non accipio, vt deferam veritatem. Ad hoc verbum sub stomachans san-

Exc. D. Bernard in vita S. Malachia cap. 27. Brendemb. lib. 1. Coll. cap. 16. Bellarm. lib. 3 de sacram. Euchar. ca. 8. Sur. to. 6. Baron. to. 12.

repet. f. 743.

Falsis excusationibus solantur hæretici suos errores.

Summa sacramentarij pertinacia.

Quis:

ctus: Dominus, inquit, fateri te veritatem faciat, vel ex necessitate. Quo respondente, Amen, soluitur conuentus. Tali ille iniustus cauterio fugam meditatur, infamis atque inhonorus fore non sustinens. Et continuò sua tollens exibat, cum ecce subita correptus infirmitate sinit gradum, viribusque deficiens eodem loco iacet super solum anhelus & fessus. Forre incidens in id loci vagabundus insanus, offendit hominè: quidnam ibi agat, percontatur: Respondit graui se infirmitate teneri, & neque procedere, neque redire valentem. Et ille, Infirmitas ista haud alia, inquit, quàm ipsa mors est. Hoc autem non dixit à semetipso: Sed pulchrè Dominus per insanum corripuit eum, qui sanis acquiescere noluit consilijs sensatorum. Et addit, Reuertere domum: ego te iuuabo. Denique ipso duce reuertitur in ciuitatem, redit ad cor, & ad misericordiam Domini. Eadem hora accitit Episcopus, & agnoscitur veritas: abiicitur error, confessus reatum, absoluitur: petit viaticum, datur reconciliatio, & vno penè momento perfidia ore abdicatur, & morte diluitur. Ita mirantibus cunctis sub omni celeritate completus est sermo Malachia & scripturæ pariter dicentis; Quia vexatio dat intellectum auditui.

Vindicta diuina in Sacramentarium hæreticum.

Per insanum hominem corripuit Deus Sacramentarium, qui sanis consilijs parere noluit.

XIII. *Leuthericum de veritate Corporis Domini in Eucharistia dubitantem acerrimè carpit Robertus Francorum Rex.*

Baron. to 11. Annal. Eccl. an. Do 1004. 3. ex Heldegardo in vita Roberti Regis Franc.

Præsuli cuidam, Leutherico Senonensi Archiepiscopo scilicet, de Domino non benè sentienti, & quærenti pro quibusdam causis probationem in corpore Domini nostri Iesu Christi: indignè tulit Rex amator bonitatis, & scripsit ei in his verbis: Cùm sit tibi nomen scientiæ, & non in te luceat lumen sapientiæ; miror qua ratione quæseris pro tuis iniquissimis imperijs, & pro infesto odio, quod erga Dei seruos habes, examinationem in corpore & sanguine Domini. Et cùm hoc sit, quod à dante sacerdote dicitur, *corpus Domini nostri Iesu Christi sit tibi salus anima & corporis*: cur tu temerario ore & polluto dicas; Si dignus es, accipe, cùm sit nullus qui habeatur dignus? Cur diuinitati attribuis ærumnas corporis, & infirmum doloris humani diuinæ conuectis

Cultus Roberti Regis erga Eucharistiam.

TIT. II. *De veritate corp. Christi in Eucharist.* 109

uētis naturæ. Iurans Domini fidem princeps Dei, Priuaberis, inquit, honore Pontificis, nisi ab his respiceris, & damnaberis cum his, qui dixerunt Domino: Recede à nobis: & non communicabis his, quibus dicitur: Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. His verbis Præsul benè correctus, à Rege pio & bono sapienter instructus, qui enit, obmutuit, & siluit à dogmate peruerso, quod erat cōtrarium omni bono, & iam crescebat in seculo. In sinu matris Ecclesie collocatus iste Dei seruus, scilicet Robertus Rex, factus est Dominici corporis & sanguinis, vatorumque eius custos fortissimus, ad vnguem ita perordinans cuncta, quasi videretur Deus suscipi, non vt in alterius, sed in propria sanctæ maiestatis gloria: hæc eius deuotio, hæc erat fortis prouisio, vt corde mundo, & vestitu candido Deus immolaretur pro totius mundi piaculo.

Iob. cap. 21.

Iac. 4.

XIV. *B. P. Ignatius aperit videt Christum in hostia.*

Cum beatus Pater Ignatius Loyola sacrificio Missæ in templo Dominicanorum Minoræ interesset, dum à sacerdote de more hostia salutaris attollitur, apertissimè vidit illa specie Christum Deum eundem & hominem verissimè contineri.

Ex T. Tero Ribadeneyra. li. 1. vitæ B. P. N. Ignat. Loyola, ca. 7.

XV. *Christus Dominus sub hostia sacra specie visibilibus se Liduina manifestat.*

Cum aliquando Lyduina virgo more suo noctu vigilaret, mulier quædam, cuius paruulus filius ægorabar, consilium petitura venit ad eam. Quam cum esset consolata, & gaudentem a se dimississet, mansit sola exercitijs spiritualibus incumbens in ipso crepusculo, anno dolorum suorum decimo septimo, circa festum beati Thomæ Apostoli. Porro simulatque se dedit deuotioni suæ, viderunt domestici eius magnum ignem in cubiculo eius, quem vt extinguerent, ad eam concurrerunt. Sed cum nihil cernerent, obstupuerunt: ait autem illis Lyduina: Ite cum bona pace: hic nullus est ignis: ostio autem clauso, oro vt me nunc solam esse patiamini. Quod cum illi fecissent, virgo seraphica celestis contemplationis suauitate persusa sursum ærebat in Deum, atque in eum transformabatur, qui pro nobis crucifigi

Laur. Sur. 14. April. 600. Fr. Ioan. Brugmanno Franciscano li. 2. vitæ eius cap. 3.

Lux celestis in cubiculo Liduina.

crucifigi voluit. Non diu post remoto à facie panno, quo se texerat, vidit ceu solare iubar in cubiculo radiare, vidit etiam Angelum suū prope se stare valde splendidum, eoq; tacto, sensit corpus suum ad tempus planè sanatum; vidit præterea astantes Angelos ceu iuvenes fortissimos, atque alium crucem, alium lanceam, alium clauos, alios alia passionis Domine insignia ferentes, suoque lectulo assistentes. Postea verò etiam Matrem Domini cum sanctis non paucis aduenire conspexit: facebat tum super paleas supina: erat autem iuxta eam lectulus, propter aduentantes sic facis honestè compositus. Tandem venit Christus ipse in forma speciosissimi pueruli, & in lectulo illo se reponens blandissimè virginem aspiciebat. Mox verò in perfectū mutatus virū, inftar crucifixi torus rubicundus & sanguinolentus apparuit, coronatus spinea corona, & colore affectus, quo solent mortui. In eum ergo intuens virgo planè vigil mirè obstupuit, commixtimq; & gaudio & mœrore affecta est: Cum autem in lucem mens illius absorpta esset, Christus lumen pariter & ardorem diffundens in medio immensi luminis virginis corpusculo quinque vulnerum suorum signa luculenter impressit, impressaque reliquit. Cernens autem virgo ea tam aperta vulnera homines latere non posse, timeretque concursum & applausum hominum, orauit Dominum, ita dicens: Maneat, obsecro Domine, hoc dignationis tuæ Sacramentum inter me & te, sufficit enim mihi gratia tua. Mira res: confestim curis textit vulnera illa, sed dolor atque liuor perpetuò permansit. His ita gestis, vidit beatissimam Virginem arma passionis Christi, quæ ferebant angeli, reuerter ex illorum manibus accipere, ei que deosculanda exhibere, ac deinde auferri ab oculis suis. Sentiens autem Lyduuina se sensibilibiter confixam, respexit ad pedes lectuli sui, viditque illic crucem stantem ea magnitudine, qua sunt illæ, quæ ad mortuorum deferuntur: simul etiam pendentem in ea parvulum, & ex eius vulneribus profluentem sanguinè. Eo spectaculo liquefacta anima eius ait ad Dominum: Gratiâs tibi ago, Domine, qui me indignam ancillam tuam sic visitare dignatus es. Audiens autem senex pater eam loquentem, mirabatur, cui loqueretur.

Surgens

Visio eius
planè vigi-
lantis

Christus
impressit ei
vulnere
suorum no-
tas.

Latio

TIT. II. De veritate corp. Christi in Eucharist. XI 0
Surgens igitur clàm auscultauit ad cellulameius, quis aut quidnam id esset. Interim is qui apparuerat ei, videbatur per solarium velle recedere. Timés ergo, & dolens eius abitu virgo, O Domine, inquit, si tu verè es, in quem credo, obsecro, vt priusquàm abeas, signum euidens præsentia tuæ apud me relinquas. Mox ille in speciem formosæ hostiæ mutatus ter verberat se supra locum, vbi iacebat virgo, ac tandè consistere visa est illa hostia in munda mappula, quæ illic poni solebat. Sub his pater eius, qui nihil adhuc viderat, cum esset simplex & pius, more suo resedit in filia lectulo, sciscitaturusque est, nunquid fieri vellet, & quis ibi apud eam resedisset. Dixit autem ei filia: Rogo te, pater, vt ocyus surgas: habeo enim apud me crucifixum Dominum. Tertius ille actum surrexit, viditque hostiam pulcherrimam: accitisque domesticis & vicinis, ostendit eis rem stupendam. Omnes igitur & timore & admiratione permoti sunt. Cernebant enim omnes hostiam, sed non eodem modo. Erat enim hostia illa nec tam parua, vt sunt quæ plebi porrigitur: nec tam magna, vt eæ, quas accipiunt sacerdotes sacrificantes. Radij autem eius extremam oram orbiculatim ambiebât: intus habebat crucifixi effigiem cum cruentis vulneribus. In latere vno speciatim hærebat supernè gutta vna, pisi dimidij magnitudine: poteratque hostia ab omnibus perspicuè videri, sed ab alijs iacens, à Christi virgine tanquam in aère pendula videbatur. Ad eius autem conspectum tam animo, quam corpore, adeò exultabat sponsa Christi, vt formidarent ij qui aderant, ne præ gaudio deficerent. Quædam verò manum suam cordi eius apponens, re ipsa sensit cor & viscera eius supra humanum modum exilire. Exultabat planè cor eius in Domino, & delectabatur in Deo salutari suo. Hanc hostiam multi viderunt, idque iure iurando confirmarunt.

XVI. De atro & horrendo cane viso in polluto Calu-
nistarum pane.

Vix biennium est, cum quidam, qui cum esset Catholicus, diu se à Caluinica abstinerat communione: postmodum tamen quorundam delatorum minis, timens infelix temporalium amissionem, cõ-

Sub hostiæ
forma Chri-
stus Lyduui-
na apparuit.

Ex Richardo
Brillato Vi-
gornienf. te.
1. Adosuaris
Antheveticis
mor. 10. Circa
ca. 1570.

tra Chri-

tra Christum & conscientiam, ad hæreticorum ecclesiam venit: qui illic conspexit, cum minister Satanæ misero populo pollutum panem traderet, canem atrum atque horribilem de manu ministri semper accipere, quem ille communicaturis obtulerat. Qua terribili & infernali visione sic ibi animo percussus ac confternatus est dissimulator, ut rediens domum paulo post sit mortuus. Nec tamen exurgit quidam à sopore mortifero, quos propter mammona mox periturum, mensæ demoniorum & calicis demoniorum iuvat vsque communicatio.



TIT. III. De vera sanguinis Christi Domini præsentia in Eucharistia.

EXEMP. I. *Hostia sacra particula perfunduntur cruce dum Barbari in Christianos pugnant.*

Lud. Granat. 2. p. Catech. ca. 27 §. 7. P. Thom. Sallus præspirit. cap. 22 & Thom. Barthelemi li. 14. de signis Eccles. c. 7. ex Lucio Marino li. 5 de rebus Hispan. cap. de sacris adibus. an. 1239.

Hostia sanguine resperfa. Maximus Barbarorum exercitus à mille Christianis virtute Eucharistie expugnatur.

ANNO millesimo ducentesimo trigesimo nono, cum maximæ Mahumetanorum copię procederent in regno Valentie aduersus exiguas nostrorum, & res ad extremum redacta esset, sex è nostris Duces ad Deum confugere, & Eucharistie percipiendæ consilium ceperunt; & quando non aderant presbyteri, quibus cuncti milites sua confiteri peccata possent, ipsi sex agere constituerunt. Verum dum presbyter iam celebrasset Missam, protinus ad arma conclamatum, neque sumendæ Eucharistie tempus superfuit. Quocirca Deo freti Duces aduersus inimicos processere; Presbyter inops consilij particulas sacratissimas linteolis (que corporalia vocamus) inuolutas sub lapide occultauit. Victis mirabiliter inimicis, Presbyter, ut prædictos Duces sanctissimo Christi corpore communicaret, produxit illas particulas, sed linteolis explicatis, vidit sanguineis guttis resperfas, & linteis affixas. Res diuulgata cunctos admiratione repleuit: & haud multo post rumor adest, inimicos copijs resectis aduenturæ. Nostri

TIT. III. *De sanguine Christi in Euchar.* 113
 re. Nostri confirmatis præsentem miraculo animis, aduersus illos progressi, petierunt, ut ex edito loco, quasi vexillum, in hostes linteas producerentur. Quo facto in fugam conuersi inimici. Cum nostri redeuntes non conuenirent, quo loco mappula cum sacra-
 Sors mittitur.
 tis particulis reponerentur, sortibus res commissa; quibus eductis, scheda Dorchoræ oppidi ter est lecta: sed ut Dei voluntas esset testificatio, contentere, ut pixidi inclusæ particula summa cum reuerentia supra mitem mulam collocarentur, & quo illa libertati suæ relicta pergeret, & ubi consisteret, ibi locus esset tanto miraculo. Mira res, Dorchoram versus illa iter suscepit, & quamuis à multis aliò pelliceretur propositione pabuli, nunquam tamen conuenit, donec eò peruenit, & hospitale oppidi ingressa substitit in medio, ac genibus flexis est morata; ac ne quid posthac dorso exciperet minus nobile, protinus expirauit. Innumera mortalium multitudo ad tantum spectaculum confluxit: & reserua-
 +
 ta linteas cum particulis vsque ad hæc tempora incorruptis ac sanguine resperfis visuntur; & quotannis publicè ostenduntur: extantque publica monumenta, quibus tanta res est consignata. Quibus potest accedere, & tanto spectaculo, ubi velit, dignus fieri.

I. I. *Sacerdos dubitans de conversione hostie quam manibus tenebat, videt ex ipsa sanguinem promanare.*

VRBANUS Papa IV. cum esset Hierosolymitanus Patriarcha, Viterbij, ubi tunc curia Romana erat, à Cardinalibus numero nouem inter se discordantibus, extra eorum collegium I V. Kalend. Septemb. Anno Domini M. C. C. LXI. Romanus Pontifex renunciatus sedit annos tres, mensē vnum, & dies quatuor: hic veterem & nobilissimam Tuscie urbem accedens, loci adpectu, & securitate delectatus (est enim in summo saxo posita, & ad expugnandum difficillima) diu in ea cum curia Romana permansit: (nam Manfredi Siciliae Regis, Romanae Ecclesie hostis potentia & vi sancta sedes tunc præcipuè vexabatur) à ciuibus Vrbeuetanis honorificentissimè susceptus Monaldentes & Philippenices primarios vrbis ciues bello ciuili inter se laborantes
 H in con-

Ex Platina in vita Urbani 4. & Onuphrius Panuini ibidem. an. 1261.

in concordiam redegit; & dum vixit, eam conserua-
uit urbem sibi & Romanæ Ecclesiæ fidelissimam,
varijs ædificijs, tum publicis, tum priuatis, multis
etiam priuilegijs exornauit rempublicam. In ea pos-
tremò vrbe anno Domini M. CC. LXIV. sacra-
tissimi corporis Christi solennitas, quinta feria post
octauam Pentecostes, ab eodem Põuifice perpetuis
temporibus cum solenni supplicatione, quæ etiam
nunc celebratur, instituta est; cum eius solennita-
tis officium S. Thomas Aquinas, qui eo tempore
publicè Theologiam in ea ciuitate profitebatur, cõ-
posuisset. Id verò factum fuit propter miraculum,
quod hoc tempore Vullinijs in diocesi & ditione
Vrbenerana in ecclesia S. Christianæ accidit: nam
dum sacerdos quispiam sacra Missarum solennia ce-
lebraret, Sacramento iam confecto, de panis & vini
transubstantiatione & Christi corpore dubitauit.
Vnde statim (dictu & auditu mirum) ex sanctissi-
ma, quam in manibus tenebat, hostia viuus sanguis
manare cæpit; & totam mappam, quam corporalem
vocant, tinxit. Quo miraculo attonitus Pontifex
Urbanus IV. Corporale primùm ad se ab Episcopo
loci cum processione in urbem veterem transferri
voluit, & illud solennitate instituta in ecclesia Vr-
benerana recondidit. Quæ omnia ex eiusdem Pon-
tificis bulla, quæ adhuc exstat, intelliguntur.

III. *Eucharistia à Iudæis vulneribus confossa sangui-
nem effundit.*

*Siffridus
presbyter li. 2
Epistol. an.
Dom. 1299.*

ANNO Domini M. CC. XCIX. perfidissimi Iu-
dæi corpus Christi sacrum in nocte sancti Pa-
schatis emptum à custode ecclesiæ in ciuitate Fran-
coniæ, quæ Roëtingen dicitur, per diuersas ciuitates
& castella alijs Iudæis distribuerunt. Quædam Reli-
giosæ mulieres, quæ sacras vigilias ad tumulum Cru-
cifixi obseruabant, sicut moris est in Teutonia, cum
hora matutinarum de ecclesia prodeuntes irent ad
excitandum ecclesiæ Presbyterum, vt Crucifixum de
monumento ante matutinas secundum consuetudi-
nem subleuarent, viderunt super domum Iudæi, qui
Sacramentum emerat, duo rurilare luminaria: cum-
que attonitæ starent, & secum quærerent, superue-
niens Presbyter interrogat, quid conferat, videntq;
cum

TIT. III. *De sanguine Christi in Euchar. 115*
cum ipsis luminaria, comperoque quod Iudæus cõ-
custode in ecclesia fuisset, & iuxta altare, cautè vo-
cat Iudicem ciuitatis, & quosdam de ciuibus, qui ir-
ruentes in domum Iudæi ipsum & custodem eccle-
siæ ceperunt. Qui statim coacti facinus perpetratum
confessi sunt. Iam verò, vt dictum est, corpus idem
Christi per diuersas Iudæorũ dispersum fuerat man-
siones, qui sæpe dictum corpus Christi sacratissi-
mum acubus & subulis pungentes, & in mortariolis
tundentes, & per illas puncturas & tunsiones san-
guinem elici conspicientes, tandem in diuersis locis
sub terra suffoderunt. Sed Deus Sacramentum salu-
tis multis miraculis prodeuntibus, suis fidelibus pro-
palauit. Quapropter Christiani insurgentes contra
Iudæos, eos per diuersas ciuitates & loca turmatim
occiderunt. Contigit, vt multi Iudæi ad quoddam ca-
strum confugerent, vt se ibi defensarent: cumque
Christiani ad castrum illud expugnandum forti ma-
nu conuenissent, & illud iam vallasset, quædam virgo
Iudæa de eodem castro importunis clamoribus
rogabat Christianos, vt ipsam inde eriperent, & ba-
ptizarent. Iudæis ipsam deorsum trahentibus, & in-
crepantibus, illa de manibus eorum lapsa de altitu-
dine castri se præcipitem dedit. Sed ecce mirum in
modum ipsa, quasi manibus angelicis portaretur, il-
lesa descendit, & mox ad fidem Christi & baptisma
confugit.

IV. *De Eucharistia à muliere in flammis coniecta, ex
qua cruor emanat.*

ALIUD huic simile Ausidæ in Piceno contigit *Thomas Be-
ximus de signis*
miraculum. Siquidem anno millesimo ducen-
tesimo septuagesimo tertio, quædam mulier, cum
sumpserit ore Eucharistiam, non deglutijt, sed ser-
uatum secum detulit, vt illa vteretur ad amorem ma-
riti conciliandum sibi per veneficia. Quamobrem
sic malis artibus edocta super prunas in regula re-
positam protecit: quo facto (mirabile dictu) cæ-
pit Eucharistia apertissimè in carnem conuersa san-
guinem latè emittere, ita vt prunas extinxerit, ne-
que cohiberi potuit cruoris eruptio, donec candue-
runt carbones, quamuis mulier nihil non egerit,
inijciendo cinerem, puluerem, ceramque apponendo.

H a Tuma

Tum verò nouo euentu atronita, linteo tegulam cū carne diuina & sanguine inuolucens stabuli propinqui stercore infodit. Latuit res annos septem; quāuis aliquot mirabilia euenirint; quæ vnde nam nascerentur, alios quidem latebat; mulierem non ita, facti ac sceleris sui consciam. His exactis illa tandem aperuit rem gestam Sacerdoti, qui cū se eò contulisset, reperit intactam carnem sanguinēque recentem, linteūque illæsum. Miraculum patefactum, cunctis que divulgatum ex omnibus locis innumeros ad sui spectaculum commouit, & commouet adhuc post annos trecentos, & sexdecim. Vistur enim caro, vistur sanguis vitreis ampullis inclusus ad tantæ rei memoriam sempiternam; neque post tanta temporum spatia quidquam ex ijs est corruptum, aut tabefactum. Potest eò quiuis accedere; & proprijs oculis rem contemplari, vt maioribus fidem constantius adhibere possimus, & innumeras Deo de rot beneficijs gratias agere & habere.

V. *Iudæus frustra admissus hostiam sartagine assare, eam gladio pupugit, ex qua sanguis effluxit.*

Baptiste
Fulg. li. 2.
Fœderum
memorab.
cap. 6. an.
1290.

Salutis anno ducentesimo nonagesimo supra millesimum, in Parisiorum vrbe quidam Iudæus, perinopem mulierculam, cui vestem, quam ab ea oppignoratam habebat, se gratis restitutum promiserat, Christianā hostiam in Paschate assecutus; cū accenso igne in sartagine vellet assare, vt perspexit eam non mutare formam, nec colorem, gladio eam pupugit, ex qua confestim sanguis manauit. Re autem detecta, superuenientibus Christianis, hostia in loco ei dicata restituta: Iudæi domus in templum conuersa est, quæ etiam nunc Saluatoris bullientis nomine compellatur, vbi hostia gladiusque etiam nunc ostenduntur.

VI. *Ex pallis lineis seu corporalibus, super quibus positum fuit Christi corpus, sanguis profluit.*

Simon Maior
ius Ep. Vob.
esorienfis
Colloq. 20.
vbi Bapt.
Vulgatio cap.
6. li. 1.

Temporibus nostris eo bello, quod Carolus Octauus Gallorum Rex gessit aduersus Annam eius Gallia partis, quæ Britannia dicitur, Ducem, quam postea in matrimonio coniunctam habuit, Britannus quidam cum ea militabat: qui Remensi vrbe

vrbe egressus, cum alijs ex hostili terra prædatum, pagum ingressus, vbi templum erat, in quod meliorem rerum suarum partem agrestes detulerant, capsam confregit, arbitratu secularium hominum esse, repletoque sinu his rebus, quas auferre secum poterat, postea quàm domum redijt, dum res raptas agnoscit, in eis particulas quasdam lineas vidit, hand abfimiles his, quæ ad nasi purgationē conficiuntur, minimeque arbitratus ex eo genere esse, quibus sacerdotes pro mappa ad sustinendam Christi hostiam vtuntur: neque enim Galli ita his, vt Itali, instruuntur: fœminæ in ea domo, in qua hospitio excipiebatur, eas dono dedit, cū autem sanguine infectas cerneret; neque inde sanguinem manasse ad fœdendam telam videret, in sinum suum oculos deflexit, vbi integra pectoris cute, diploidem quoque interiore tunica illitam animaduertit: quanquam vehementer miraretur; tamen eius rei causam intelligere non poterat. Fœmina quoque, quæ munus acceperat, cū ad amnem locura hos pannos tulisset, non modò expannis huius sanguinis maculæ non abibant, sed aqua quoque cruenta fluebat. Itaque vehementer territa cū rem narrasset, suspicata sacram esse telam, eius sacrilegij error inuentus est, & pro comperto miraculum inuentum, & palam omnibus factum.

VII. *Bruxella è venerabili Sacramento cultris à Iudæis transfixo copiosus sanguis profluxit.*

Anno Domini M. CCC. LXXIX. circa festum S. Bauonis, perfidi Iudæi, qui tunc Bruxellæ morabantur, quadam nocte Capellam S. Catharinæ sitam infra meras Parochiæ S. Ioannis de Molembeka prope Bruxellam, Cameracensis diocesis, secretè intrarunt, & armarium, quo sacratissimum Sacramentū firmatum extiterat, subtiliter aperuerunt; & circiter sedecim hostias consecratas, inter quas sola vna maioris formæ extiterat, furtiue ceperunt, & secum asportarunt, & eadem vsq; ad diem parasceues, quo Saluator noster in cruce mortem subiijt temporalē, huiusmodi hostias sacratas in sue passionis blasphemiam & contumeliam suis cultellis & ferraturis

Ex lib. mirabilium
colorum de
Euchar. per
Guilielm. d.
Geus Const.
liarj rum R.
gis Bisp.
Lud. Guic.
cardin. in de.
scriptione
Belgij, an.
1269. Iaan.
Molan. in
Indiscola S. S.
Belgij lib. S.
an. 1269.

diuersis contemptuose, ac ignominiose crudeliter transfixerunt. Vnde signa miraculosa tanquam guttæ sanguinis apparuerunt, & videntur exiuisse, prout modernis temporibus cunctis intuentibus lucidius potest apparere. Quibus per Iudæos sic perpetratis, ipsi videntes huiusmodi signa miraculosa, nimio timore atque tremore prostrati, proni corruentes in terram, quandam matronam nomine Catharinam, quæ iam diu renoutrauerat Iudaicæ perfidiæ, satis tamen notam Iudæis, & sæpius conuersantem cum eisdem, demandarunt, sibi præmissa referentes, vt huiusmodi hostias sacratas perfixas ad certum locum secretè asportaret, attentius pretio appreciantes, supplicantes nē res gesta ad cognitionem Christianorum deueniret. Quæ tandem huiusmodi pretio deuicta onus huiusmodi hostiarum sacratarum asportandarum in se suscepit: & acceptis hostijs reuersa ad cor, & conscientiam propriam, ne tam enorme delictum in ipsam redundaret quoquo modo, accessit venerabilem virum Dominum Petrum de Heda pro tunc Curatum ecclesiæ beatæ Mariæ de Capella Bruxellensis: cui seriem huius facti declarauit, sibi quæ huiusmodi hostias voluit deliberare. Qui pondus rei discretè considerans, nolens ex propria industria operari, & negotio tam insigni ex sola sua prudentia præbere assensum: accessit ad Dominum Michaëlem de Baakeren Viceplebanum ecclesiæ beatæ Gudulæ Bruxellensis; & Dominum Ioannem de Voluere rectorem alterius portionis Capellæ S. Nicolai Bruxellensis; quos huiusmodi factum penitus latebat, secum duxit: & præmissis per præfatum Dominum Petrum seriosè recitatis, ipsi tres insimul coneluserunt adduci penes eos dictam Catharinam: qua adducta, & apud eos secretò veniente, huiusmodi sacratis hostijs à prædicta Catharina per prædictum Dominum Petrum receptis, easdem hostias idem Dominus Petrus, præscriptis duobus sibi adiunctis & associatis, ad præscriptam ecclesiam de Capella reuerenter, secretò tamen, deportarunt, & sub tuta custodia reposuerunt: Et nouitiam præmissorum, venerando viro Domino Ioanni de Ilcha Scholastico & Canonico pro tunc ecclesiæ sanctæ Gudulæ Bruxellensis, & postea Archidiacono & Canonico

in

TIT. III. De sanguine Christi in Euchar. 119
in ecclesia Cameracensi significarunt: Qui Dominus Scholasticus dictam Catharinam demandauit: quæ de præmissis examinata per eundem, præmissa omnia, vt supra, sponte fuit confessa. Quam in ecclesia S. Gudulæ prædicta, pro veritate rei latius indaganda detinuit * prisonæ mancipatam: præmissa omnia referens vterius Dominis de Capitulo prædictæ ecclesiæ sanctæ Gudulæ sine mora. Qui Domini de capitulo insimul accesserunt ad ecclesiam de Capella supradictam, vbi huiusmodi hostiæ sacratae extiterant, nitentes huiusmodi sacratas ad eorum ecclesiam sanctæ Gudulæ prædictam, in augmentationem & venerationem potioem eiusdem, deferre: quæ quidē hostiæ sub debita custodia repositæ extiterāt in armariolo chori ecclesiæ de Capella: sed prædicti Domini de Capitulo de imperuositate & clamore parochianorū, dictas hostias ex illo armariolo extrahere vel recipere non audebant. Sic Dominus Petrus Curatus loci, qui, ne indignationē partium incurreret, clauem dicti armarioli supra magnum altare proiecit, & inito tractatu inter partes de præmissis fuit terminatum: quod Domini de capitulo maiorem partem huiusmodi sacratarum hostiarum cum hostia dictæ maioris formæ ad S. Gudulam secum reuerenter detulerunt: reliquæ verò in ecclesia beatæ Mariæ de Capella Bruxellensis reponerentur. His peractis, & fama volante de præmissis, deuenit factum ad notitiam illustrium Principum Domini Wenceslai de Bohemia, & Domini Ioannæ Ducum Braban. & Dominorum de Swenursten & de Vvigham, & aliorum Baronum & nobilium, de ipsorum consilio, ac pluriū aliorum, vbi demandatis Dominis de Capitulo prædictis, & huiusmodi perfidis Iudæis per dictam Catharinam super furto & sacrilegio præscriptis vehementer accusatis, dicta Catharina, quæ sub cautione de restituendo eam in dicta ecclesia beatæ Gudulæ, vbi * prisonæ detinebatur mancipata, ibi dem adducta fuerat. Vbi in præsentia præfatorum Principum, Baronum, & nobilium diligenter examinata præmissa omnia & singula, prout superius sunt scripta, in præsentia etiam dictorum Iudæorum clarius & perfectus affirmavit, eisdem Iudæos exinde constanter & incessanter ac-

*i.carceri

H 4

cufando.

cusando. Quibus siquidem Iudæis captis, & super premissis examinatis, & enormiter questionatis, premissa omnia, prout superius conscribuntur, penitus sunt confessi; & demum igni & ultimo traditi supplicio sententia a qua mediante in vigilia Ascensionis Domini, M CCC LXX.

VIII. *Hostia sacra ludibrio à Iudæis exposita, & pugionibus confossa, sanguinem copiosè emittit.*

P. Petri. Tuzo
pau. trad. 2.
de Appari.
sacramenta.
ditur an.
1492.

Pignus habebat malæ & impuræ vitæ sacerdos quidam Petrus cognomento Danus, apud Iudæum, cui nomen Eleazarus, à quo Petrus sextæcem aurei Rhenani acceperat. Cū satis locuplea pignori redimendo non esset, & tamen omnino sibi illud restituui cuperet, alias atque alias cogitationes fouebat, multumque angebatur. Obseruat hoc Iudæus, petit sibi duas hostias consecratas dari propignoris redemptione, offerens insuper dimidium aurei. Offert & affert sacrilegus hostias. Iudæus eas ad futurum filix suæ nuptiarum tempus asseruat; volens his nuptias filix reddere festiuiores. Non latuit res hæc alios Iudæos. Ergo cū iam in nuptijs nuptiali cōuiuio propemodum finis esset impositus, expectant illi hostias. Ille pactus cum ijs fidem silentij eisdem producit, in quas, quam olim in Christum, concluderant iam tyrānidem se exercituros. Projicit in mensam Eleazarus hostias, primus pugionem in illas stringit; sed mox sanguis vbertim effluens per triplicem pannum ad supernam assulam mensæ peruenit. Miraculo percussis omnes vix sibi sunt præsentis. Eleazarus verò assumpto animo alios ad simile facinus inuitat: quidum parent, manantem rursus ex hostijs sanguinem conspiciunt. Ad longum rem totam iusto libello profecutus est Nicolaus Marefcalcus Thurius. Accidit verò anno Dom. 1472. 8. id. Jul. in monte stellarum Ducatus Megapolensis.

IX. *Venerabile Sacramentum à Iudæis in Polonia pugionibus confossum, sanguinem profundit.*

Accidit anno millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto in Polonia regno res memorabilis: Mulier quædam vilis Dorothea Lazezha nomine, professione Christiana, in oppidulo quodam, cui nomen

Em. Romani
Pontani ve-
rum memo-
rabilium li. 5
Et Commem-
orio Lauriti.
Sury rerum

TIT. III. *De sanguine Christi in Euchar. 121*
nomē Sachazeto, Episcopatus Posnania, disisto ab arce Louitz spacio trium milliariū Polonicorum, cuidam Iudæo nomine Bisheim, vel Benedicto, aliquor annis seruiert. Hanc Iudæus ille sapius interpellauit, vt sacrosanctum Christi corpus more Christianorum cum cæteris acceptum ipsi perferret; in eius flagitij præmiū promittit mulieri tres daleros, & crocotā rubro colore tinctam, ac sericis simibrijs obductam, & ornata se daturum: scemina leclerata conditionem accipit, ac in ipso perugilio Paschæ anno currenti abiit in pagum Catzo dictum Episcopo subiectum; vbi cum cæteris communicantibus mensam Dominicam impoenitēs, & sine cōfessione accessit, ac instar Iudæ percipit Eucharistiā, ac paulo post extractam sudariolo inuoluit, ac feria tertia Paschæ Sachazetū reuerfa Iudæo hero suo illam tradidit. Quo factō, tres alij Iudæi huic oppidulo vicini, puta Michalerus, Sachaus, & Iosephus, ad memoratum Iudæum veniunt, ac sacrosanctam Eucharistiā in suam Synagogam deferunt, atque eam pugionibus & cultris confodiunt, & ecce confestim ex illa hostia multus emanat cruor, quem perfidi Iudæi in vitreum calicem colligunt. Non diu latere potuit tam atrox facinus: ante omnes mulier illa scelestā Sachazeti comprehenditur, inde Iudæus eius herus, qui contentur omnē rem gestam. Per id tēpus Polonia Rex Sigismundus erat Vlnæ, quæ est Lituaniæ metropolis, ac eius certior factus mandat eius oppiduli Præfecto secundario, vt rem eam diligenter inuestiget, ac si eam ita, vt denunciatum erat, se habere comperiret, in omnes eius flagitij cōficios extremo supplicio animaduertat. Itaq; Dorothea & Iudæus habita questione, die veneris post Christi ascensionē publicè flammis exusti sunt. Primarius ac generalis ille Præfectus D. Andreas Palatinus Rauensis, iurisdictioni prædictæ vrbis obnoxius, reliquos Iudæos Iosephū & Sachaum (nam Michalerus fugiam erat elapsus) insuper & Iacobū Benedicti Iudæi exusti filij (qui ex impia illa Dorothea prolem, sed sine Sacramento baptismi desūctā, & paterno inhumatā sepulcro sustulerat) à secūdario Præfecto cæteris rationibus adducto Placetiā Poloniæ dimissos (vbi primarius ille Præfectus morā trahebat) intenta actione criminosa ad extre-

in orbis go-
Noru. Tilio.
Dre demias.
li. 1. Coll.
facr. cap. 30.
an. 1592

ad extremum edicto Regio, impietatis primam conuictos, mortis reos decernit, & productos in Plozio Calendis Iunij ignibus consumit. Nec verò ququam lateat, quod cum dicta Dorothea abditâ prædicto modo gereret viuificam hostiam, & Gotzlauiam in villam Iatzcama, iter domum versus confectura, venisset, à canibus Georgij cuiusdâ Lazezhi patrisfamilias intercepta sit, qui tanto fremitu vestes illius inuolabant ac lacerabant, vt pænè ad terram prosterneretur, diuino fortè permisso: nec abiisset illæsa, nisi succurrisset famuli domus. Sanè ipse Rex Poloniæ fertur hoc miraculo non mediocriter in Catholica Ecclesiæ retinenda communione confirmatus esse.

X. *Ex pallis lineis sacratissimis sine corporalibus sanguis emittitur.*

Idem Diaconus.
li. 2. vita S.
Greg. 4. 42.

Potentibus (inquit Ioannes Diaconus) quibusdam occidentalibus per legatos sacras reliquias Gregorius Pontifex pallæ seu corporalis portionem dedit. Illi domum contemnentes, velut parui pretij lineam portiuenculam accepissent, cum lineæ apud illos pallæ domi haberentur, apud S. R. E. Archidiaconum conquesti sunt, at Gregorius eum id accepisset, post sacrosancta mytheria coram æstante populo, posita in altari palla, in orationem prostatus efflagitauit, vt quanta veneratione habendæ pallæ huiusmodi essent, præ cæteris reliquijs omnibus, miraculo diuino perspicuum faceret: intermissa demum oratione, gladio pallam pupugit imitatus Leonem primum Romanum Pontificem, moxque inde sanguis effluxit: obituscentes legati, ac pudefacti, cum reliquo populo efflagitarunt, vt pallæ in pristinum statum restituerentur.

Pallæ lineæ
sacræ sanguinem
emittunt.

XI. *Aliud simile miraculum in sacra Eucharistia Praga exhibitum.*

Michaël ab
Assise de reb.
in Belgio ge.
His rom. 1.
an. 1591.
Tilmann. Bre-
demb. L. 7.

Iudæus quidam Leo nomine in omni genere linguarum exercitatus, Praga nuper in Boëmia ad fidem conuersus, & Christianorum sacris initiatus, familiaritate cuiusdam Franciscani Petri Rodanij, cui cura infirmorum erat concredita, quique morientibus salutare viaticum ministrabat, vtebatur.

Diligenter

Diligenter obseruabat, vbi hostiæ consecratæ reponerentur, & asseruabantur. Initio itaque mensis Septembr. Iudæus hic Christianus factus (vt & ferme omnes huius farinae recuti) Iudæizans, huiusmodi hostias tres clam surripuit, chartæ inuoluit, & Presburgum in Vngariam profectus ad Iudæum in hospitium dinertit, cumque aliquot dies hic commoraretur, sæpe cum hospite de Incarnatione Christi, deque Sacramento corporis & sanguinis eius disputauit. Interrogauit tandem hospes Leonem, an aliquando Sacramentum hoc percepisset? Respondit Leo, se percepisse. Tandem eò prouecta est oratio, vt Leo tres consecratas hostias Pragæ raptas è sinu deprompserit, & Iudæo spectandas dederit. Iudæus visis hostiis, obnixè Leonem orauit, duas sibi donaret. Quod cum ille recusare non posset, Iudæus acceptas hostias in arculam reposuit, & accuratè custodiuit, donec Leo Presburgo Nikelsburgum proficereetur. Eo absente Iudæus hic alios suæ sectæ homines conuocat, ijs hostias exhibet, ac quomodo eas adeptus esset, commemorat. Collatis hi consilij plures Iudæos ad se vocant, vt experiantur, si in Christianorum Sacramentis dolus, an potius ea vera sint. Effundunt hostias in mensam, & pone eas cultrum. Hic vnus eorum arrepto cultro: Si, inquit, verè Christianorum Deus sis, hæc virtutem tuam exere. Simul ac cultrum in hostiam adegit, exemplo copiosus sanguis effluxit. Territis hoc miraculo Iudæis, mox vindex Deus adfuit, & fulmine domum concussit, quæ igne correpta, cum hospite, vxore, duabus filiabus, multisque alijs Iudæis funditus exarsit. Tres tantummodo incolumes euaserunt. Mensa & hostiæ in medio isto incendio saluæ, intactæque remanserunt. Gubernator vrbs, qui extra muros habitabat, tam suuum videns incendium, misit famulos suos in urbem, vt causam incendij inquirant, & illud cum oppidanis restinguant. Qui cum in urbem venissent, didicerunt Iudæos aliquot istis in ædibus congregatos fuisse: quid verè egerint, nemini constare: multis igne absumptis, tres euasisse. Re ad Gubernatorem relatæ, tres illi Iudæi quæruntur, & inuenti in vincula conijciuntur. Habita quæstione, cum diu scelus occultarent, tandem prodere co-

Coll. ca. 66
ex scripto
Vienna
stria German
nicæ typogr.
propo.

Miraculosa.

Vindicta di-
uina in Iu-
dæos fulmi-
ne tactos in
Vngaria.

acti,

acti rem gestam ordine narrarunt. Gubernator vt tantum scelus debitis pœnis expiaret, Iudæos istos exquisitissimis tormentis excarnificari, tertioque die adactis per corpora semiuiva palis in via regia collocari præcepit, an. Dom. 1591.



TIT. IV. De sacra Eucharistia adoranda.

EXEMP. I. De Eucharistia honorificè deducta & adorata anno 1264. à Rudolpho Comite Hasburgico, primo Romanorum Imperatore ex illustri familia Austriaca designato, an. Dom. 1273.

Io. Alberti
Vidmannsta.
diu l. Do-
ctoria pro-
fas ad Ep.
D. Pauli.
Mottino
Galenus
Ducens.
Cancell. Ca-
techesis 151.
an Chron.
Suenno.

Cum Rudolphus Comes Hasburgicus, antequam Romanorum Imperator designatus esset, vnà cum Regulo Kyburgensi propinquo suo, ad anum fatidicam in sacra Helueticæ solitudinis cella abdita religionis causa proficisceretur, atque in via sacerdotem cum Iesu Christi sacrosancto corpore, vt exituro cupiam ex hac vita in proxima casa viaticum præberet, iter pedibus ingrediẽtem inuenisset, de equo descendit, sacerdotemque impositum vnà cum propinquo suo (qui pietate ipsius commotus ædituo quoque ardentem cereum & æris campani crotalum præferenti equum suum concesserat) vsq. ad ægrotum tanquam à pedibus, frenisque minister deduxit, indeque ad eãdem sacram, cui sacerdos præsedebat, reduxit: à quo cum fausti ominis præfatione ad Rudolphum, eiusque posteritatem omnem pertinente dimissi, ad sacram cellam contendunt, vbi adorato Deo, mox religiosam anum, magne propter vitæ sanctitatem apud omnes venerationis, salutant. Quæ veluti plena numine ad Rudolphum cõuerlã; Pro officio, inquit, & cultu, Deo, eiusque sacerdoti, abs te nuper tributo, gratiam tibi, posterisque tuis cumulatissimè referet omnipotens Deus, & ne te vana spe induci à me suspiceris, nouenarium

TIT. IV. De Adoratione Euchar. debita. 125
nouenarium temporis numerum, quo tibi meæ huius prædictionis efficax signum ostendetur, diligenter obseruato. Rudolphus igitur nouenis & diebus & mensibus elapsis è spe sua, ad nonum inde annũ, quo Romanorum Imperator declaratus fuit, ætate processit: quibus Religionis sancte initijs Romani Imperij amplitudo in Auftriacam domum profecta certis pietatis rationibus conseruata hætenus fuit.

II. Aliud de Alphonso eiusdem rei argumentum.

Alphonus Aragoniæ ac Siciliæ Rex quodam die Panormi sacratissimæ Dominicæ hostiæ obuiam factus similiter equo desiliit, corpusque Dominicum comitatus, deductus est tandem ad domum mulieris è graui partu laborantis, atque panem iam mortuæ. Qua ex re valde sollicitus & anxius, Purio, qui tum aderat, mandat, vt illic diuæ Serenæ cingulum afferat: quo allato, & summa cum deuotione super iacentis corpus imposito, statim incolumis enixa est.

Auton. Pa-
normis. de
gestis Alph.
lib. 3. cap. 19.

III. Isabella de curru descendens Christum omnium Dominum in hostia agnoscit, comitatur & adorat.

Isabella serenissimi Francorum Regis filia cum Mantuæ curru per plateas & viam publicam verheretur, vidit ex carpento ipso sanctissimam Eucharistiam, quam sacerdos ad hominem ægotantem religiosa pompa & celebri piorum comitatu deferebat. Tum Christianissima Regina, aut impium, aut certe agreffe, & rusticanum esse considerans, omnium Dominum à se præteriri, ex vehiculo deponi se iubet; deinde pectore anhelanti & veloci cursu ad viam properat, qua vitalis esca transitura esset, atque ex eo loco, vbi mundi liberator occurrit, gemebunda comitatur. Vbi ad ædes ægroti ventum est, pro foribus rediturum Dominum flexis expectauit genibus, egredientemque illum ad templum, vnde exierat, piè ac officiosè reduxit. Hæc post mortem, quæ breui consecuta est, pietatis percepit præmia, temporalisque regni angustias cæli immensitate commutauit.

P. 1. cap. 2. de
vitiis de Im-
pist. puerorũ
lib. 3.

Isabella
pietas erga
Eucharistia
sacramen-
tum.

IV. Quam

IV. *Quanto honore & reuerentia Henr. VIII. Anglorum Rex SS. Eucharistiam sit profecutus.*

*Nicolau
Wander ib.
de Schism.
Anglican.*

Henricus VIII. Anglorum Rex, licet ab obedientia Sedis Apostolicę desinisset, summo tamen honore SS. Eucharistię Sacramentum est profecutus. Eam enim non diu ante mortem sub vnica specie (quod semper obseruauit) suscepurus, cum ē cathedra, in qua sedebat, assurgeret, genibus in terram defixis Christi corpus adorauit. Et cum Zuingliani, qui astabant, posse Regem illa inualitudine sedentem Eucharistiam percipere dicerent: Si me, inquit, non modo usque ad terram deijcerem, sed & sub ipsam terram submitterem, ne sic quidem fatis honoris sanctissimo huic Sacramento viderer delaturus. Vtinam in omnibus talis. Et fuisset indubię, nisi perditorum consilijs, ac proprijs conscientijs nimium acquieuisset.

*Henr. Angl.
Rex adorat
& rec. pit
Euchar.*

V. *Miles adorans Eucharistiam prostratus in luto, minimē sedatur.*

*Cesar de Eu-
char lib 9.
cap. 54.*

Miles quidam in Francia fuit tantę deuotionis, vt quotiescunque Christi corpus eleuari, siue deferri videret, prostratus illud adoraret. Contigit, vt die quadam vestibus suis pretiosis indutus intraret ciuitatem; cumque platea, in qua equitabat, nimis esset lutosa, ex improuiso oburum habuit corpus Domini; quo viso modicum intra se deliberans, ait; Quid facies modo? Si in tanta profunditate te prostraueris, perdita sunt vestimenta tua hæc delicata; si verò non descenderis, saluberrimę consuetudinis transgressorem te semper accusabit conscientia. Quid plura? præualecente deuotione, equo prosiiciens in lutum se misit; in quo flexis genibus eleuatis manibus Christi corpus adorauit: Et quia dulcissimus Dominus honorantes se non solum in futuro remunerat, imo etiam in presenti nonnumquam rehonorat, hoc egit sua potentia, vt totius luti nec vna quidem guttula vestimentis eius adhereret. Tunc equum cum multa admiratione reascendit, & amplius in fide confortatus Deum glorificauit.

*S. Eucharis-
tiam ado-
rantis vestes
luto non
maculantur.*

VI. *Quan-*

VI. *Quanta animi demissione sacram suscepit synaxin Huniades Hungarorum Rex iam moriturus.*

Iohannes Huniades Hungarorum Rex cum agrotaret, fertur noluisse ad se corpus Dominicum deferri, dicens; indignum esse ferui domum intrare regem; iussisse se, quamuis deficientibus viribus, in templum vehi; ibique de more confestum diuinam Eucharistiam suscepisse, atque inter sacerdotum manus Deo animam reddidisse.

*Ex Anna
Sylvio in hi-
stor. de Em-
rop. cap. 1.*

VII. *De templo in honorem corporis Christi à Wladislao Polonię Rege erecto.*

Anno Domini 1402. tempore Wladislai Regis apud Posnauiam, cum diuinum Christi corpus in specie panis, quemadmodum antiquissimo totius Ecclesię Christię ritu, & ipsius Christi & Apostolorum eius instituto in templis publicę vulgo distribuitur, ab infelici quadam muliercula ore sublatum, vt Iudæis ad ludibrium venderetur, mutataque sententia in pratis suburbanis eius oppidi abiectum esset, miraculis quibusdam insignibus proditum est & reperiunt. Itaque templum eo in loco Wladislao Rex condidit, & sanctissimi corporis Christi titulo dedicauit.

*Martin. Cro-
mer. de rebus
Polonicis lib.
16. an. 1402.*

*Christi cor-
pus templi
structura
honoratur.*

VIII. *De humili & profunda Davidis Scotorum Regis erga sacram synaxin reuerentia.*

Hvic simile est, quod scribit Hecctor Boethius de Dauide Scotorum Rege. Is enim morbo correptus ei ad finem vsque vitę adhærente, quum iam vitę terminum adesse sentiret, quoad aliquid viri um supererat, totum se pietati tradidit. Nam indignum se reputans, ad quem corpus Christi deferretur, dum ipse ad templum accedere adhuc posset, inter duos sacerdotes medius debilitatem eius sustinentes, subleuantisque, ad templum cum ingenti cordis humilitate processit; cumque iam in templum peruenisset, peracta re diuina, sermonem ad suos ac circumstantes habuit de pietate in Deum, quam beneficis & salutaris ipsum colentibus & illi conuiuentibus esset, vt non modò in presenti vita suis cultoribus præmia largiatur magnifica, sed etiam post

*Lib. 12. histo-
Scotorum.*

Davidis Re-
gis Scot. Er-
ga Euchar.
reuerentia.

128 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
post hanc vitam certò sperare faciat, illa quæ omnè
humanum caput excederent longissimè. Quo per-
acto in genua procidens, & ardentibus aliquamdiu
precibus Christū Dominū inuocans, venerabile eius
corpus integra fide sinceraque deuotione suscepit.
Inde in cubiculū reductus, cōuocatis Primoribus,
nepotes suos illis iam extremò commendauit, dato-
que singulis osculo, vt publicam semper vilitatem
tacerentur precatus est; deinde commendata Deo
anima sua, mox obticuit, feliciterque migravit.

IX. De miranda Laurentij Medicis erga Eucharistia
Sacramentum reuerentia.

Angelus Pe-
trus. i. 4. ep.
2. qui vixit
an. 1497.

Confessio
generalis.

Ingens Lau-
rentij Medi-
cis erga Eu-
charistia sa-
cramentum
reuerentia.

Cum Laurentius Medicus Florentinus lauda-
tissimus studiorum patronus laborasset circi-
ter menses duos è doloribus ijs, qui, quòd viscè-
rum cartilagini inhæreant, hypochondrij appellan-
tur, pridie quàm naturæ satisfaceret, ita repente
concidit totus, nullam vt iam suæ salutis spem reli-
quam ostenderet. Quod homo, vt semper cautis-
simus, intelligens, nihil prius habuit, quàm vt
animæ medicum accerferet, cui de contractis tota
vita noxijs Christiano ritu confiteretur. Noctè me-
dia quiescenti, meditantique sacerdos adesse cum
Sacramento nunciatur. Ibi verò excussus; Pro-
cul, inquit, à me hoc absit, patiar vt Iesum meum,
qui me finxit, qui me redemit, advsque cubicu-
lum hoc venire; tollite hinc, obsecro, me quam-
primum, tollite, vt Domino occurram: & cum
dicto subleuans ipse se quantum poterat, atque ani-
mo corporis imbecillitatem sustentans, inter fami-
liariam manus obuiam seniori ad aulam vsque
procedit: cuius ad genua prorepens supplexque ac
lacrymans: Tu ne, inquit, mitissime Iesu, tu ne-
quissimum hunc seruum tuum dignaris inuisere? At,
quid dixi seruum? imo verò hostem potius, &
quidem ingratisimum, qui tantis abs te cumulatus
beneficijs nec tibi dicto vnquam audiens fuerim, &
etiam toties maiestatem laferim. Quod ego te per
illā, qua genus omne hominū complecteris, charita-
tem, quæque te calitus ad nos in terram deduxit,
nostreque humanitatis induit inuolucris, quæ fa-
mem,

TIT. IV. De adoratione Euchar. debita. 129
mem, quæ sitim, quæ frigus, æstus, labores, risus, cō-
tumelias, flagella, & verbera; quæ postremò etiam
mortem, crucemque subire te compulsi: per hanc ego
te, salutarer Iesu, quæ so obtestorque, auertas faciem
à peccatis meis, vt cum ante tribunal tuū cōsistero,
quò me iam dudum citari planè sentio, nō mea fraus,
non culpa plectatur, sed tuæ crucis meritis condone-
tur. Valeat, valeat in causa mea sanguis ille tuus, Ie-
su, pretiosissimus; quem pro asserendis in libertatem
hominibus in ara illa sublimi nostre redemptionis
effudisti. Hæc atque alia cum diceret lacrymās ipse,
lacrymantibusque, qui aderant, vniuersis, iuber eum
eādem sacerdos attoni, atque in lectulum suum, quo
Sacramentum commodius administraretur, referri.
Quod ille cum aliquamdiu facturum negasset, tamē
ne seniori suo foret minus obsequēs, exorari se pas-
sus, iteratis eiusdem ferme sententiæ verbis, cor-
pus ac sanguinem Dominicum plenus iam sancti-
tatis, & diuina quadam maiestate verendus acce-
pit.

X. Humilitas & reuerentia S. Guilhelmi Archiep.
Bituricensis erga Eucharistiam.

In vita eius
apud Suriann
10. Ian. 10. 10

Sanctus Guilhelmus Bituricensis Archiepiscopus
ordinis Cisterciensis, sentiens adesse tempus mi-
grationis suæ ab hoc exilio ad patriam diu concupi-
tam, extremæ Vnctiois sacramēto humiliter ac de-
uotè percepto, sacrosanctam Eucharistiā sibi quoq;
porrigi instantissimè postulat, vt tanto itineris du-
ce munitus posset securus hostium cuneos penetra-
re. Vt autem Dominū & Creatorē suū ad te venisse
cognouit, illico resūptis viribus, de strato profiliēs,
tanquam iam febris omnis abscidisset, non sine stu-
pore circumstantium, maximè quòd iam ferè in su-
premo spiritu positus videretur, & vix aliquid li-
quoris posset in os admittere, cōcito gradu procedit
obuiam suo Saluatori, vires certè subministrante
charitate, flexisque genibus totus lacrymis dissilcēs
illum adorat: vtque sæpius genua possit flectere, cre-
brò prostratus erigitur, illique suum agonem tota
deuotione commendat, orans, vt quicquid purgan-
dum superest, ipse purgare dignetur, ne quid fune-
stum in eo possit inuenire inimicus.

Nota tene-
rentiam S.
Gail erga
Euchari-
stiam.

XI. *Mauritius Parisiensis Ep. hostiam non consecratam pro consecrata respuit adorare.*

*Iacobus Vi-
triacens.
Card. in hist.
Occident.
cap. 38.*

Parisijs cum bonæ memoriæ Mauritius Episcopus iam quasi senio deficiens nihil prorsus sumere valeret, & imminente morte vitium sibi dari peteret; Canonici sancti Victoris Parisiensis hostiã non consecratam ei attulerunt, non audentes Eucharistiã sibi ministrare, eò quòd nihil posset gustare. Ille verò diuina virtute, quod illi pia intentione fecerant, percipiens; Non est, inquit, hic Saluator meus, quem ego cum summo desiderio postulaueram. Illi autem vehemèter admirantes Christi corpus illi attulerunt. Episcopus verò Christi præsentiam percipiens, cum lacrymis & deuotione ore tantum osculando tetigit, & sic spiritum in pace Domino reddidit.

XII. *De pio affectu S. Dominici erga sanctam Eucharistiã.*

*Ex vita S.
Dominici.*

Diuus Dominicus Ordinis Fratrum Prædicatorum facile princeps, & coryphæus, erga Dominici corporis venerabile Sacramentum eximia deuotione feruebat, & crucifixi Saluatoris excellentissimam in nos commemorans charitatem, & immensam dulcedinem, quasi totus in eius amorem præ nimia deuotione absorptus videbatur. Nec rarò, dum in Missa Christi corpus eleuabatur, mentis est passus excessum, maiestatis Diuinæ præsentia delectatus.

XIII. *Erga Eucharistiã ingens amor & studium D. Francisci.*

*In vita eius
apud Suriã
tom. 4. de 4.
lib. cap. 9. ex
D. Bonas. &
Steph. Veron.
Episc.*

*S. Francisci
amor erga
Eucharistiã*

lib. 1. cap. 11.

Beatu Franciscus Ordinis Fratrum Minorum antesignanus, flagrabat erga Dominici corporis Sacramentum feruore omnium medullarum, stupore admirans permaximo illam charissimam dignationem, & dignantissimam charitatem. Sæpe communicabat, & tam deuotè, vt alios deuotos efficeret, dum ad immaculati agni degustationem suauem, quasi spiritu ebrius, in mentis vt plurimum rapiebatur excessum.

XIV. P.

XIV. P. *Franciscus Xauerius flexis genibus Eucharistiã ministrat.*

Proprium P. Francisci Xauerij Societatis Iesu sacerdotis erat, vbi commodè id fieri posset, sacrosanctam Eucharistiã submissis genibus ministrare populo. Et euentus docuit eam rem Deo cordi fuisse. Cosmus quidem Saraina medicus nobilis, alijque complures viri honesti & graues liquidò affirmarunt, Xauerium in Goano templo positus genibus sacratissimum Christi corpus præbentem populo sæpe ab se esse conspectum, cum amplius cubito sustineretur diuina vi sublimis à terra. Submissionem eius efferri à Deo sentires.

*P. Horatius
Tarbellus. lib. 6
de vita Fr.
Xauerij c. 6.*

*Submissis
genibus Eu-
char. ministras
Xauerius.*

XV. *De Coleta virginis religiosæ erga sacram Eucharistiã deuotione & reuerentia.*

Mira sanè deuotione & ingenti reuerentia afficiebatur Coleta virgo erga præstantissimum Eucharistiæ Sacramentum: neque id mirum: inde enim hauritur omnis contemplatio, in illo reperitur spiritalis consolatio, ibi suauiter sapit feruens meditatio, per illud donatur æterna beatitudo. Itaque vbicumque esset, quotidie Missam sanctissimam, in qua Christi corpus consecratur, cum multis lacrymis deuotissimè audiebat: & vt eam maiori animi deuotione audiret, sæpenumero conscientiam suam humili confessione expurgabat. Cum autem ob res necessarias conficiendas extra monasterium degeret, cum cæteris quidem publicè eam audiebat: alias priuatim & secretè, neminem tum admittens præter sacrificantem & ministrum eius, qui sacrificio interesset, ne diuinitus ei collata dona specialia alijs fortè innotescerent. Etsi autem publicè cum multa pietate interesset sacrificio, maiori tamen affecta videbatur, cum priuatim ei adesset. Cum autem ventum fuit ad sacræ hostiæ eleuationem, profundissima humilitate, ingentique tremore adorabat eam, seipsam deprimens & vilipendens, plorans & gemens aded, vt proclius in lacrymas resoluta videretur: in eiusmodi quoque clamores erumpens ab intimis cordis angoribus expressos, vt omnes mirabili commiseratione simul & admiratione afficeret. De ipsius

*In vita eius
cap. 40. per
Stephan. in-
lacum eius
contemporaneum
apud
Suriã. 6
Martij. 10. 20*

*Hostiæ sacræ
eleuatiõ in
missa.*

Eam sub-
misse adorat
Coleta.

132 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

autem Sacramenti excellentia, virtute, sublimitate & magnitudine, de Christi in eo presentia, & de mysterijs eius tam perspicuam habuit notionem, vt qui aderant, cerè exillimarent, Christum ei reuera apparere forma aliqua ipsi soli nota. Post hanc autem adorationem Eucharistiæ, sapissime permansit diuini amoris accensa flammis, sublata sublimius in spiritu, Deoque perfectè coniuncta, ita vt sibi videretur tota transformata in Deo, & supra naturã raptã, sensibus corporis planè cessantibus ab officijs suis.

XVI. *Quanta animi demissione & seruore Christum in Missa adorabat Coleta virgo.*

Ibidem c. 41.

Non rarè etiam sub Eucharistig eleuatione perspicuè cernebat S. Coleta virgo religiosa eius, qui faciebat sacrificium, conscientiam, & quo in statu ille esset. At tamen, ne proderentur alijs dona Dei ipsi specialiter collata, clam & prudenter indicabat sacrificanti vitia eius, vt ea conigeret, prorsus reticens modum, quo ea ipsi innotuerat. Habuit autem hoc ex speciali Dei gratia, vt quantumvis breui spatio Eucharistia ei ostenderetur, nunquam hæsitare potuerit, quin illic verum esset corpus Christi, planeq; cognosceret eius magnitudinem, præstantiã, & veram præsentiam: statimq; ille d cum multis lacrymis & gemitibus adoraret. Fuit aliquando in monasterio sito in ea regione, qua solent vſitatus albũ, quàm rubrum vinum sacrificio adhibere. Ibi tum sacrificanti sacerdoti obtulit minister aquam, putans esse vinum. Quando autem ventum est ad eleuationem, corpus quidem Christi adorauit Coleta, ea, qua solebat, humilitate, reuerentia, lacrymarum & suspiriorum copia. Cùm autem calix eleuaretur, noluit adorare, sentiens in spiritu non esse ibi verum Christi sanguinem. Però complures tum Religiosi, tum seculares summopere conati sunt, aut talem expetierunt esse iuxta, vel intra oratorium, vbi Missam illa audiebat, vt re ipsa competerent seruentem eius & humillimam Eucharistiæ adorationem, audirèntque suspiria & clamores, quos Christo illic presente edebat. Sed illa id permittere haudquam voluit, nisi vel admodum religiosi essent, vel ipsi valde familiares. Quod si aliqui clam latitassent in locis

Verũ Christi corpus in Eucharistia.

Nota.

Coleta reuerentia ex-
go hostiam
sacram.

TIT. V. *De pœnis contemptum inu Eucharist.* 133
in locis oculis oratorio propinquis, non latebat spiritum eius, Christo id ei reuelante. Itaque de talibus mærenti animo conquirebatur patribus & fratribus suis, quod non permetteretur pro sui consolatione adorare Dominum Deum suum, propter homines insidiosè ipsius arcana scrutari volentes. Interrogata verò, cur tam alta ederet suspiria & eiulatus sub eleuatione, blanditer respondebat, se plerũque aliter facere non posse, etiamsi totus afflaret mundus. Sentiebat enim immensam maiestatem & potentiam Regis Regum, cuius comparatione nihil est mundus viuicafus. Attamen si interesset sacrificio publico domi, vel foris, licet eodem modo affecta esset, Deo mirabiliter in hoc dispensante, non eam foris ostendebat deuotionem, quam solebat in priuatis sacrificijs.



TIT. V. De contemptorum venerabilis Eucharistiæ pœnis.

EXEMP. I. *De duobus hæreticis, qui canibus sacram proiecerant hostiam, ab iisdem in partes disceptis.*

Inter alia nefanda Donatistarũ flagitia, de subuersis altaribus, de stupratis castimonialibus, & c. narrat Optatus Mileuitanus libro 2. de Schismate Donatistarum, Vrbanum Formensem, & Felicè Idicrense Donatistarum Episcopos iussisse Eucharistiam canibus fundi, non sine signo diuini iudicij. Nam iisdem canes accensi rabie ipsos dominos suos quasi latrones sancti corporis reos dente vindicæ, tanquam ignotos & inimicos lanauerunt.

II. *De sartore blasphemio, in cuius os horrida visa aranea de alto tecti culmine directo filo descendere.*

Historiam refero, quam ego præsens vidi oculis carnis meæ, in cathedrali ecclesia sancti Pauli Londini, vbi venerandus Cantuariensis antistes felicitis recordationis Thomas Arundelius filius

I 3
char. Centur. 14. & Bredemb. li. 1. Coll. sac. c. 30. an. Do. 1334.

Ex Opt. Mileuitano E-
pisc. lib. 2.
contra Dona-
tist. Bred. l.
1. c. 15. Baro-
ro. 4. ad an.
36.
Eucharistia
canibus da-
tur non sine
diuina vlti-
one.

Tho. V. Vald. f.
lib. contra
Ioan. VII.
cleph. Ioan.
Garetius lib.
verit corp.
Christi in E.

filii & frater Comitum pro loco iudicij (assistentibus sibi Noruicensis ecclesie tunc Præsule Alexandro & alijs) residens Episcopali sede, verba quædam & interrogationes proponebat de fide Eucharistie ad quendam factorem de partibus Wigornie deprehensum in hæresi. Cumque flecti omnino non posset, nec aliud quam benedictum panem sacratissimam hostiam volebat appellare, vel credere, tandem iussus facere reuerentiam hostie; respondit blasphemus: Verè, inquit, dignior est aranea reuerentia. At ilicò de alto culmine testi descendens ingens, & horrida visa aranea ad os blasphemii directo filo peruenit. Et dum factor loqueretur, vt intraret per polluta labia aranea, sollicitè laborabat. Adstitit illustris Princeps Thomas Oxoniensis Dux, tunc regni Cancellarius, & vidit prodigium. At prædictus Archiepiscopus statim surgens cum alijs exponit omni illic collecto populo, quid vltix manus Domini faceret in blasphemum. Nec mora, qui preciosissimæ carni Agni prælegit araneam, peccatricem carnem suam flammis deuorandam amisit: vt esset fauilla peior aranea. Ecce doctrinam fœdam, & amarum errantium, qui Sacramentum optimum sic in figuram attenuant, vt idolum faciant.

Eucharistia
contemptu
vicio.

Hereticus
combuitur.

Eu Chron.
Traiectens.
Titm Bredob.
li 3 Col sacr.
ca 51. ann.
8337.

III. *Venerabile Sacramentum in fornacem ignis mittunt Iudæi, & in incude postea malleis percutiunt, integrum tamen ac illæsum permanet.*

Calamitosa gens Hebræorum in oppido Bouarix nomine Verkendorf, sito in littore Danubij, maiestatem Iesu Christi in diuinissimo Sacramento mirum in modum contempsit, & religionem nostram illustit: id post varias punitiones in fornace ignis posuerunt, illæsum tamen ab igni mansit: in incude quoque malleis percusserunt. Qua re diuino nutu cognita, Præfectus oppidi Hartmannus de Degenperg cum ciuibus oppidi Iudæorum domus inuasit, non sexui, non ætati parcentes, veritate cognita, debitis pœnis afflixerunt, & neci dederunt. Sacramentum obseruatum in ecclesia Sepulchri Domini miraculis varijs in eo oppido honoratur.

IV. *Memo-*

IV. *Memorable exemplum de triginta Iudæis in diuiniss. Eucharistiam sciuentibus grauiter punitis.*

Genus hominum calamitosissimum Iudæi, nouissimè anno salutis 1492. die 22. mensis Octobris in oppido Sternnebach, sub dominio Principis Magnopolensium, auxilio Petri sacerdotis, Eleazar Iudæus & complices sui, sacramentum Eucharistie diuinissimum per hostias maiorem & minorem obtinentes, has perforarunt, & cruor illicò profligit, quo linteum præcinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Perrum id deferunt. Principes autem illustres Balthazar & Magnus fratres, re compta, cum vestigia vulnerum, quæ remanserant, cernerent, Iudæos cremari fecerunt 30. numero. Petrus verò prædictus sacerdos se illis vendidisse confessus est, & quomodo post puncturas Iudæi Sacramentum cruentum, & panno inuolutum sibi restituerint, & quòd suffoderit in terram: vbi, eo indicante, inuentum est cruore conspersum. Sacerdos degradatus & incineratus fertur. In eodem autem loco hodie multa fiunt miracula.

Ex Io. Naucler. in Cronica, gener. 50. Tit. Bra-demb. li. 7. Col. sacr. c. 59. Circa an. 1492.

V. *Emptam Eucharistiam pupugit Iudæus, ex qua Nicolauus sanguinis gutta emanauit.*

Anno 1510. mensis Februarij die sexto, inter pestis noctis hora, circiter vigiliam noctis secundam, homo quidam sacrilegus nomine Paulus Forin, patria Pomeranus, ecclesiam furtiue intrauit, atque ciborium perfringens, capsellam, in qua venerabile Sacramentum Eucharistie reconditum seruabatur, deauratum cum hostijs & particulis duabus consecratis furatus est. Sequenti autem die furti pretium existimans, monstratile cum particula vna Iudæo cuidam emendum obtulit. Nam antea particulam alteram indignus furcifer deglutierat. Iudæus verò capsulam, siue monstratile considerans, Maius, ait, & multo esset carius, quod his inclusum fuit vasculis; quod si portasses, digno pretio redemisssem. At sacrilegus ille excæcatus malitia, de firmitate alteram extrahens hostiam Iudæo appetiendam tradidit. Verum Iudæus appenso vili pretio, nouem grossis, quorum duo & triginta florenum Rhenensem

scelus in addit. ad Chron. lo Naucleris Ruerus Pö. ran. li. 1. Re-ram memo-rabilium Et Laur. Sæ. in Com. ita vo-rum in orbe gestarum, an. 1510. bez. li. 14. de sijn. c. 7. n. 6. Pauli Forin sacramenta-rij nefandū facinus.

Eucharistia Iudæo vendit.

sem faciunt, Domini & Saluatoris nostri corpus sub sacramentalibus speciebus velatum ab iniquo venditore emit. Vt cumque actum sit, mordet reum seculus commissum, timetque semper sana & perturbata conscientia; fugit mercator iniquissimus ad Wendos, vbi fama peruolante factum innouit. Reuultus tandem ad propria sacrilegus captus, atque in tortura positus crimen confitetur, ac rei gesta ordinem recitat. Iudæus verò, qui Dominicum corpus emerat, ad nudam superpositum mensam pugione sæpius vibrato transorare tentabat; sed Deo volente inter tot punctiones hostia permansit integra. Quod videns malitia exæcatus Iudæus, in furiam actus dixit, Si tu es Christianorum Deus, manifesta te in nomine mille demoniorum. Quo dicto citius in tres scissa partes particula sanguineo per circumferentiã immaduit rubore. Territus Iudæus particulas panis inuolutas mensam vnum apud se retinet, & deinde duobus alijs Brandeburgi & Stendelij morantibus singulas particulas mittit; tertia sibi referuata, quam rursus impositam pugione conficit, vnde sanguinis guttulæ dimanarunt. Consternatus ille, & veritus se proditum iri, particulam absumere nititur, sed non valet: dein mittit in aquam, at illa enatat: tertio in ignem projicit, sed nihil id hostiæ nocet. Ad extremum sub Paschatis solennitate azymos coxit panes, particulamque massule azymi panis immixtã in furnum sacrauit, moxque furnus alioqui obscurus resplenduit, & massula illa in Iudæi faciem insiliuit. Nouo ille terrore correptus massulam illam cum particula alteri cuidam Iudæo trãsmisit. Iam res erat prolata in publicum, & Marchio Iudæos omnes in ipsius ditione morantes Berlinum acciri, & in vinculis teneri iussit. Habita autem ex illis quæstione, præter alia flagitia non parum multa, facti sunt se intra paucos admodum annos septem Christianorum infantes acubus & punctiõibus peremisse. Igitur lata in illos sententia 40. flammis traditi sunt. Tres alij Iudæi baptisina per ceperunt quidem, sed postera die duo capite plexi sunt: tertius pluribus pro eo rogantibus vita donatus d. Francisci institutum Berolini complexus est. Porrò ter execrandus ille sacræ hostiæ proditor Paulus

Insigne miraculum.

Eucharistia à Iudæo cõfossa cruore mittit.

Alia stupenda miracula

Christianorum infantum vt Iudæi perimant.

TIT. V. De pœnis contemnentium Eucharistiã. 137
Paulus Forin, candentibus discerptus ferris in cinerem voracibus flammis redactus est. Denique Iudæi omnes è rota Marchionis ditione ita proscripti sunt & extrusi, vt sub pœna capitis omni eis reditu interdictum sit.

VI. Tristia fluctibus marinis ferè subuersa ob irreuerentiam SS. Eucharistiæ præstitam.

Refert Michael Buchingerus Colmariensis in suo Tyrocinto de sacro altaris mysterio, ex Cornelio Cornopolitano in sua Chronographia, anno salutis humanæ millesimo ducentesimo septuagesimo tertio Frisiam ferè totã submersam fuisse fluctibus marinis, ac illic perijisse plus quàm centum milia hominum, idque propter conuitia & irreuerentiam factam Sacramento Eucharistiæ.

Dico sup-
plicio inter-
ficatur sa-
crilegus.

Michael Buchingerus est
o. uel. cor-
nopolitano
lib. 1. c. 1.
Cela Jac. o.
57. 1. 273o

VII. Memorabilis historia de quodam heretico in SS. Eucharistiã blasphemo, eiusq; horrendo interitu.

ANNO Dominicæ Incarnationis 1561. antequam Geusicus furor effrenatus erumperet, non minus horrendum, quàm memorabile signum circa venerabilem Eucharistiã edidit Deus Opt. Max. Nouiomagi ad Wahalim fluium, quæ ciuitas in ducatu Geldriæ, & antiquitate, & populi frequentia, & mercimonijs priuilegiisque celeberrima est. Accidit ibi feria secunda Paschæ (quæ tum incidit in septimum diem Aprilis) circiter horam diei nonam, vt sermone in ecclesia Parochiali simul & Collegiata, quæ Protomartyri Stephano sacra est, absoluto, alter parochorum nomine Antonius Vorkius vnã cum ædituo seu custode templi Ioanne Haeps accerferetur ad ægrotantem mulierculam, quæ in solenni die Dominicæ Resurrectionis ob corporis imbecillitatem in templo nõ comunicarat. Decubebat autem mulier in platea Regularium, sic dicta, quod via illa per fundum Canonicorum Regularium in ea vrbe commorantium iam olim sit munita. Porrò in altiore vici parte prope vallum oppidi taberna erat meritoria, in qua parum honestè tunc temporis diuersabatur viri duo iuuenes: vni Nouiomagũ patria erat,

Tilmannus
Bredembach,
in Colla-
tionib. sacris
& Bellarm.
li. 3. de Jacr.
Euchar. c. 8.
an. Do. 1561.

erat, alteri Traiectum superius ad Mosam: utroque ibidem tum ouum Paschale, quod vocâr, solito more elixû manibus tenete, periculo hauriendi poculi cereuisarij, vter suû prius ouum glutire queat. Interim aduentat pastor prædictus, cum venerabili Sacramento ouiculum suam infirmam in vicinia comorantem refecturus. Audita per plateam nola, quæ præferebatur Eucharistiæ, alter ille, qui Traiectensis erat, in contemptum tremendi mysterij audacter dixit ad sodalem suum; Ego ouum istud, quod manu teneo, citius diglutiuerò, quàm ægrotans muliercula Deastrum illum (teutonice das goedken) dixit, & protinus hians ouum in os immisit, volens trajcere illud per gulam. Sed ecce præsentissimam Dei vindictam, qua præpeditus nullo modo ouum transmittere potuit. Hærente autem illo in faucibus, cum miser homo se statim suffocatum iri, nec spem vitæ reliquam videret, oculis horribiliter contortis conspicit candellam sebaceam ex clauo pendentem. Arripit celerrimè sebaceam, & absque mora inijcit ori, cupiens conansque candela tali protrudere ouum, sed frustra. Nihil enim aliud effecit, quàm quòd sebo candela in gutture apud ouum relicto, ellychniû seu fila nuda retraxerit. Hic spe frustratus humi procumbit instar bouis mastati, memoria, loquendique facultate omninò priuatus: Et supinus iacês, fuliginosum & velut Æthiopicum induit vultum, & gutture diuina vltione contracto tristissimam efflat animam, Parocho memorato cum sacrosancto illo pane cæli adstante. Is enim simulâtque infirmam communionis participem fecisset, ex illa domo rediens audit miserabiles voces ex taberna resonantes: horrore percussus introcurrit cum venerabili Sacramento; rogat, quid illic sit negotij; audit ex ore præsentium rei gestæ seriem; hominem diuinitus percussum videt humi palpitantem; & cum morte certantem, & paulò pòst expirantis guttur fractum: ouo nunc instar tuberis intercutanei in altero colli latere, & non in faucibus residenti. Hæc ego ad verbum scribo ex ore ipsius Parochi Domini Antonij Vorstensis, qui apud Nouiomagenses curam gessit animarum annis 26. & amplius, magna cum laude, vsque ad extremos furores Goensiorum, Parochus pariter

TIT. V. De pœnis contemptium Eucharist. 139 pariter & Canonicus ibidem: in præsens autem ob verbi diuini gratiam & bonitatem suam, Catholico Resensium gregi gratissimus pastor. Miraculum istud nulla vnquam obliuione obliterandum, nò sermone tantum omnium fere Belgij habitatorum, verùm etiam publico carmine celebratur, quod ab omnipotente misericordia Dei profectum creditur, ad constabiliendam Catholicæ fidei veritatem, quo tempore grauissima imminebat persecutio.

V III. De sacra Eucharistia splendorem emittente in lutum proiecta.

D Ade Cypri emporiû est. In eo monasterium est, quod dicitur Philoxeme. Ad id cum venissemus, inuenimus ibi monachum genere Melitinentem Isodorum nomine, hunc vidimus sine vlla intermissione cum eiulari flentem. Cum autem rogaretur ab omnibus, vt aliquantulum quiesceret, & à fleru temperaret, nulli penitus acquiescebat, dicens omnibus: Nimium peccator sum vltra omnes, qui ab initio sæculi fuerunt. Cum autem illi diceremus: Nullus certè sine peccato est, nisi vnus Deus: respondebat dicens: Veraciter fratres, nullum inueni inter homines similem mihi peccatorem, nullumque maius delictum, quàm meum. Et vt cognoscatis, me vera prosequi, audite peccatum meum, vt & vos oretis pro me. Ego cum essem in sæculo, vxorem habui. Erasmus autem ambo Scueriani dogmatis. Cum ego die quadam venissem domum, non inueni vxorem meam. Audiui autem quòd abijisset ad vicinam mulierem, vt illi communicaret (erat autem illa Catholicæ religionis & fidei) cucurrique protinus volens prohibere. Profectus autem domum inueni iam communicasse. Quare indignatione concitatus apprehendi guttur eius, fecique illam euomere sacram communionem. Sumptam deinde particulam sanctam huc illucque iactabam, donec in lutum cecidit. Mox autem vidi coruscationem in eodem loco sanctam assumpsisse communionem. Post biduum verò aspicio virum quasi Æthiopem semicinctijs vestitum, dicentemque mihi: Ego, & tu simul in vnum supplicium condemnati sumus. Et ego ad eum; Tu, inquam, quis es? Respondit: Ego sum,

Ex Sophronij
prat. spir.
cap 30. Bas.
no. 6. Annoto

Magnum
miraculum
de commu-
nitione

Anno.

140 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 sum, qui conditorē omnium Dominum Iesum Christi-
 tum in maxilla percussit passionis tempore, atq; hac
 de causa à fletu temperare non possum.

IX. *Submergitur Friso ob irreuerentiam venerabili
 Sacramento factam.*

Is. Naucler.
 vol. 2. gener.
 4. an. 1220.

Friso quidam arte pugil in provincia Frisîa exti-
 tit, qui quoties de taberna ebrius redijt, toties
 vxorem verberibus & plagis fatis tribulauit. Tem-
 pore quodam timore mariti infirmitatem simu-
 lans, ne simulatio eadem posset norari, corpus Do-
 mini sibi dari postulauit. Venienti sacerdoti pugil
 cum scypho cereuisiæ ebrius occurrens bibere mo-
 nuit: & cùm ille responderet; Corpus Domini por-
 to, non modò bibam; iratus Friso cum scypho pixi-
 dem percussit, & omnes hostias de illa excussit, ita
 vt per puramentum dispergerentur. Matronæ verò,
 que consolationis gratia conuenerant, super singulas
 hostias tanquam stellas radiantes viderunt: quas sa-
 cerdos gemens ac dolens in pixidem recollegit &
 abiit. Friso verò à Decano provincie citatus, excò-
 municatus est, sed non curauit. Qui tandem ad hoc
 compulsus est, vt cruce pro tâto sacrilegio signatus,
 cùm iam dicto sacerdote etiam cruce signato veni-
 ret Romam. Cui Dominus Honorius Papa culpam
 confecti pro pœnitentia iniunxit, vt mare transiret,
 ibique tribus annis in armis Christo seruiret. Quid
 plura? Mare transierunt ambo, & ante Damiatam
 mortui sunt ambo. Quibus defunctis, cùm anno eo-
 dem Dominus provinciam terribiliter plagasset, &
 causa plagæ populum lateret, matronæ cuidam val-
 dè religiose, Domino in ieiunijs, orationibus, vi-
 gilij & eleemosynis seruienti, materteræ videlicet
 Domini Winiboldi Abbatis sancti Bernardi, beata
 Dei genitrix Maria lacrymis eius mora, populi que
 miserta, apparens sic ait; Propter iniuriam filij mei
 in Sacramento corporis eius factam submersa est
 Frisîa, & adhuc amplius plagabitur, si condigna pœ-
 nitentia non fuerit subsecuta.

Irreuerentia
 in Sacramen-
 tum.

Pœnitentia
 ab Honorio
 iniuncta.

Frisia cur
 aquis obitu-
 ta.

Matris vir-
 ginis appa-
 ritione.

X. *Luthe-*

TIT. VI. *De reuerentia à brutis Eueb. exhibita.* 141

X. *Lutheranus sacram irridens Eucharistiam in pro-
 cessione delatam, mox diuinam sentit vindictam.*

VVillelm.
 à Gunt in li-
 bello de t. uo
 char. edito
 Colonia an.
 1584

Anno 1563. cùm Erphordie D. Sigillifer Theo-
 doricus Bäumeier venerabile Sacramentum
 festo corporis Christi in processione portaret, ac Lu-
 theranus nobilis blasphemus ore diceret: Ecce, quem
 cuculum hic senex portat; statim dat pœnas blasphem-
 iæ: prociidens enim in terram fit epilepticus, por-
 tatur in ambitu in sacellum, accersitur medicus D.
 Ioânes Hebenstreit, qui continuo asserit esse casum
 desperatum. Post paucos dies in magna impatientia
 moritur.

XI. *Impiorum manibus non sinit se tractari sacratissi-
 mum corpus Domini.*

Martyrolog.
 Ysuardi mo-
 nachii 15.
 Aug. an.
 812.

Cvm Romæ via Appia sanctus Tharstius aco-
 lythus & martyr quodam die deferret Christi
 corporis Sacramenta, nec vellet ea discutientibus
 prodere Paganis, indignum iudicâs percis margari-
 tas prodere, tam diu ab eis fustibus ac lapidibus est
 mactatus, quousque spiritum exhalaret: Et reuoluto
 eius corpore, sacrilegij discussores nihil Sacramen-
 torum Christi in eius manibus ac vestibus inuenire
 potuerunt.

XII. *Eucharistia irreuerenter in cœnum proiecta splē-
 dore ex ea emisso detegitur.*

Martin. Cro-
 mer acrobata
 Polonorum
 li 12. an.
 1345.

Nec illud sanè silentio prætereundum est, quod
 Anno Christi millesimo trecentesimo quadra-
 gesimo quinto apud Cracouiam accidit. Nam cùm
 consecrati quidam homines sacrilega cupiditate
 adducti sanctissimum corpus Christi sub forma pan-
 nis reconditum, cum ferculo suo è templo omnium
 Sanctorum memoriæ dicato suffurati essent, atq; id
 ferculum non aureum, vt crediderunt, sed æneum
 inauratum esse comperissent, apud Bubalum sine Ba-
 uolum pagum suburbanum, qui erat in ditione Cel-
 legij Basilicæ Cracouienlis, in cœnosam palu-
 dem id irreuerenter abiecerunt. Mox locus cre-
 bris ignibus atque faculis dies noctesque aliquot
 perpece collustratus est. Id miraculum cùm ad
 Episcopum perlatum esset; neque causa tamen
 eius

Euchar. irre-
 uerenter tra-
 ctata splē-
 dorem edit.

eius pateret, post triduanum ieiunium Episcopus eò cum solenni pompa Sacerdotum & supplicationibus profectus est; repertamque sanctissimam Eucharistiam ingenti cum veneratione eò, vnde sublata erat, retulit. In eo verò loco, vbi ea reperta est, Cazimirus insequenti anno augustum templum titulo corporis Christi decoctis lateribus ædificauit.

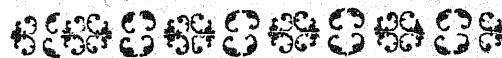
Templum
extructum
in honorem
corporis
Christi.

XIII. *Eucharistia Sacramentum furtiuè cum reposito-
torio sublatum miraculosè se prodit mirifico splen-
dore conuiscans.*

Straphin.
Razin. Do-
ctay Domi-
nican. in
herculo ex p.
bis. 32.

ANNO millesimo quadringentesimo quinquage-
simo tertio, quadam feria quinta & sexto die
Iunij circa horam decimam, grande virtute sacratis-
simæ hostiæ Turrini visum est miraculum, prout vi-
dere est in littera quadam aurentica: quæ in hunc
vsque diem extat impressa, & adhuc in prædicta ci-
uicate imprimitur, in tanti ac tam stupendi miraculi
memoriam perpetuam. Historia autem talis est.
Existente discordia quadam inter Francos, Sabau-
dos & Pedemontanos, ratione quorundam merca-
torum, qui vnà cum mercibus suis retenti, & inter-
cepti fuerant Isuillæ, accidit locum istum euersum,
ac planè deuastatum fuisse. Inter alia autem accidit
& hoc, quendam scilicet ex ecclesia sustulisse taber-
naculum argenteum, in quo requiescebat sancta hos-
tia consecrata, quam & in fasce quodam occulta-
uit. Ille verò prædictam sarcinam mulo superim-
ponens, rectà cum illo processit per Susam Viglianâ,
& Rioli Sufinam, & vbi Turrinum deuenit per
portam templo S. Siluestri proximam, mulus sese in
terram pronus deiecit, & absque humano vllò inter-
ueniente medio & cooperatione, sarcinula mulo su-
periniecta se ipsam miraculosè reserauit: & simul
tabernaculum ex eodem profiliuit in ærâ se suble-
uans, permagno splendescens lumine, ita vt ad instar
solis cuiusdam solares radios emittere videretur.
Hoc primò vidit venerabilis quidam vir nomine
Bartholomeus Cocone, qui confestim adiit Reue-
rendiss. Ludouicum Romagnan pro eo tempore E-
piscopum Turrinensem, qui crucis vexillo comita-
tus, necnon & omnibus Ecclesiasticis personis cir-
cuminctus, solenni pompa locum petijt. Quò vbi
peruenit

TIT. VI. *De reuerentia à brutis Eueh. exhibita.* 143
peruenit, statim in genua proruit, idem omnibus fa-
cientibus, qui tam insolito aderant spectaculo: &
tunc, mirabile dictu, ipsum repositorium in terram
decidit, ipsa sola hostia in ære suspensa, & hærente,
& summè splendescente. Propter quam causam E-
piscopus calicem deferri mandauit, & stans deuotè
hostiæ eum imposuit: tum ipsa hostia in eum protin-
us descendit, & tunc magna cum solennitate & re-
uerentia eam in cathedralem ecclesiam detulit; in
qua postea fabricatum est tabernaculum admodum
nobile & speciosum, quod perdurauit vsque in tem-
pus quo innouata est cathedralis ecclesia. In cuius
facti piam sanctamque memoriam extructum fuit in
prædicta ecclesia sancti Siluestri sacellum sacratissi-
mi Sacramenti, in quo depictum conspicitur prædi-
ctum miraculum; & insuper ibidem deuotissima
confraternitas erecta est.



TIT. VI. De reuerentia à brutis sacro- sanctæ Eucharistiæ exhibita.

EXEMP. I. *Tolosa ad Bonouilli heresiarcha confusio-
nem & conuersionem Eucharistiæ Sacramentum
adorat iumentum.*

IN partibus Tolosanis quandoque incidit Anto-
nius Paduanus Franciscanus in disputationem
acerrimam cum perfidissimo quodam hæresis archi-
tecto de salutifero Sacramento Eucharistiæ. Iam
pænè vicerat hominem, parumque aberat, quin ille
Catholicæ veritati accederet, cum post multa & va-
ria, per quæ elabi nitebatur argumenta, in hæc ille
verba prorupit: Missa faciamus verba, & ad res ve-
niamus. Si tu miraculo testatum efficere potueris, in
Eucharistia verum haberi corpus Christi, omni
perfidia abinrata mox ceruices meas Catholicæ
fidei iugo submittam. Respondit vir Dei cum multa
fiducia: Confido in Christo Salvatore, me pro tui,
& aliorum

In vita S.
Ant. Padua-
ni cap. 12. à
quodam P.
Franciscano
fideliter scri-
pta apud
Sur 12. in un-
tom 3 &
Thom. Boni-
ss. 2. li. 14.
cap. 3. 2. 30

& aliorum conuersione id, quod postulas, ab eius misericordia impetraturum. Tum surgens hereticus, & manu silentium indicens, ait: Ego iumentum quoddam tridua inedia macerabo: post triduum verò producā illud in conspectum populi, & paratas escas ostendam illi: tuque stabis ex aduerso cum tuo illo, vt dicis, corpore Domini: si iumentum, posthabito pabulo suo, properauerit ad adorandum Deum suum, Ecclesiasticæ fidei totus accedam. Assensit ijs vir Dei absque mora. Tam dies præfixus aderat, & in plateam latissimam vndique fiebat hominum concursus. Adest etiam vir Dei Antonius ingenti Catholicorum frequentia stipatus: nec abest hereticus cum æquillima suorum caterua. Propè aderat sacellum, in quod vir sanctus ingressus cum multa deuotione obrulit Missæ sacrificium. Eo peracto, egreditur ad populum cum summa reuerentia gestans corpus Domini. Producitur è conclauī mulus bene famelicus, congruūque illi pabulum offertur. Tum imperato silentio, vir Dei cum multa fiducia bruto illi animanti ita dixit: In virtute & nomine Creatoris tui, quæ in manibus, licet indignus, reuera teneo, tibi precipio, vt confestim humiliter huc accedas, & eam, quam par est, illi præstes reuerentiam, vt hinc perspicuè intelligat peruersitas hæreticorum, omnem creaturam suo subdi Creatori, quem dignitas sacerdotalis in altari contrectat. Nec dum Christi seruus dicendi finem fecerat, & ecce iumentum illud, neglecto pabulo, vsque ad poplites submissis capite accessit, & coram illo viuifico corporis Christi Sacramento genu curauit. Mox imenso gaudio exultant Catholici, hæretici dolore animi contrahuntur. Laudatur & benedicitur præprensus Deus, fides Catholica extollitur, hæretica prauitas pudore afficitur, & opprobrio sempiterno. Hæresis autem ille corā omnibus abiurata perfidia sanctæ Ecclesiæ mandatis deinceps paruit.

II. Ouis b. Francisci sacrosanctam discit venerari Eucharistiam.

Cum aliquando beatissimus P. Franciscus Ordinis Fratrum Minorum institutor, apud sanctam Mariam de Porciuncula esset, quædam viro Dei fuit

S. Antonij Parauini miraculum insigne ad præbandam Eucharistie veritatem.

Iumentum adorat Eucharistiam.

D. Bonau. in vita e. iii. cap. 8. §. 7.

TIT. VI. De reuerentia à brutis Euch. exhibita. 145
 Ouis oblata, quam propter innocentia & simplicitatis amorem, quas ouis natura præterdit, grater suscepit. Monebat pius vir ouiculum, vt & laudibus diuinis intenderet, & ab omni fratrum offensa caueret. Ouis autem, quasi viri Dei pietatem aduerteret, informationem ipsius sollicitè obseruabat. Nam audiens fratres in choro cantare, & ipsa ecclesiam ingrediens sine alicuius informatione flectebat genua, vocem balatus emittens ante altare Virginis Mariæ, ac si eam salutare gestiret. Insuper & cum eleuaretur sacratissimum Christi corpus inter Missarū solennia, flexis curuabatur poplitibus, tanquam si reuerens pecus de irreuerentia in deuotos argueret: Christoque deuotos ad Sacramenti reuerentiam inuitaret.

animalia dicuntur reuerentiar.

Discant hæretici à pecude Eucharistiam venerari, & adorare.

III. De reuerentia sacratissima Eucharistia ab agnello exhibita.

Delestatatur mirum in modum agnellis, rurrubus, & id genus alijs castis animalibus Colera virgo religiosa. Oblatus ei quandoque ex deuotione fuit agnellus quidam, quem illa tam ob munditiam, quam ob Agnum illum sine macula libenter accepit. Erat verò is illi multis modis non paruo solatio, maxime quòd soleret, à nullo prorsus vel edoctus, vel compulsus, cum Christi corpus in Missa eleuabatur, se submittere in genua, nec surgere, donec eleuatio illa peracta esset.

In vita eius apud Suisi.

Sacram Eucharist. adoraguelus.

IV. Iumenta rustici Eucharistiam venerantur.

IN Bauaria non longè ab Ingolstadio, rusticus quidam simplex, sed pius, cum ob curā, quam gerebat bestiarum, non posset omnibus festis adorare Christum in sacrificio Missæ, secretè particulā sacræ hostiæ asseruatam in foramine baculi sui in hunc finem facti deposuit. Quem baculum, festis omnibus, quibus illi non dabatur aditus ad ecclesiam, humi desiegebat, & in eo genibus nixus, recitato Rosario, alijsque precibus, venerabile Sacramentum adorabat. Cum autem quodam tempore bestiæ ob aëris incōmoditatem, vel alia de causa hac illacque discurrerent, ille alium baculum, quo ordinariè vti sueuerat, in illas abiecit, & fortè baculum, in quo erat Sacramentum,

P. Lucas Pinnell. in Colletanea miraculorum.

K mentum.

mentum, deiecit. Vnde dolens flexis genibus conatus est illū attollere, sed terra, in qua erat baculus, se demittebat; & eo magis, quo plus ille manum admovebat, erigensque se, animo toto perturbato, ecce videt omnia iumenta circum fossam genibus flexis Dominum adorare. Itaque bonus homo ex miraculo attonitus continenter lacrymans accurrit ad Parochum: Parochus adit Episcopum, qui cum processione ut ad locum pervenit, cum magna reverentia & humilitate baculū, in quo erat sanctum Sacramentum, excepit. In memoriam autem huius miraculi constructa est ibi ecclesia, quæ dicitur Saluatoris, ad quam magnus est populi concursus, qui solet ex religione loci aliquid ex fossæ illius terra capere. Hoc miraculum ignoro a quonam scriptum sit. Ego in loco sui, fossam vidi, & ecclesiam visitaui, in qua puto etiam huius miraculi historiam depictam.

V. *Boves agros cum & reverentur corporis Christi presentiam & maiestatem in Eucharistia.*

Casarius lib. 9. cap. 7. IN villa, quæ Komele dicitur, nocte fures ecclesiam infringentes, inter cætera etiam scrinium cum corpore Domini inde tulerunt: qui cum nihil aliud in eo præter reliquias, & pyxidem cum Sacramento reperissent, nil prorsus de eis curantes, eandem pyxidem super fulcrum agri villæ proximi ponentes confusi recesserunt. Mane cum rusticus cum aratro & bobus in eodem agro araret, venissentque animalia iuxta pyxidem, stupentia stererunt, quos cum arator stimularer, nec procederent, nunc recalcitrando, nunc exorbitando, iratus ait: Quis diabolus est in bobus istis? non enim clarè videre poterat, quia in ortu diei arabat: diligentius tamen circumspiciens deprehendit ante pedes bouum pyxidem, & scrinium ecclesiæ suæ iuxta illam. Tunc causam rebellionis non ignorans, omnibus in agro dimissis, in villam recurrit, tam sacerdoti, quam ceteris, quæ acta sunt, referens. Tunc omnes simul in agrum descendentes, cum cruce, thuribulo, & cereris corpus Domini cum in ecclesiam reportaverunt: huic processioni interfuit Godefridus Prior de Houene, qui mihi ista recitavit. Similem honorem ei asini exhibuerunt,

Miraculum de iumentis Sacramentū adorantibus.

TYT. VI. *De reverentia à brutis Euch. exhibitā. 147* buerunt, de platea in lutum descendendo, sicut me dixisse recolo distinctione 4. capite 98.

VI. *Apes suo Creatori honorem deferunt sacrariolum illi construentes.*

IOannes Egidius, qui vixit anno millesimo quingentesimo sexto, in libro, qui dicitur Scala cæli, sic refert: Corpus Christi esse in Sacramento altaris ostendunt creaturæ irrationales. Cum enim sacerdos quidam ferret corpus Christi, & ipse in terram cadens illud amisisset cum pyxide, qua portabatur, ecce apes de suis alveolis agminatim exeuntes, suæq. Apes sacre Creatori honorem deferentes, eidem sacrariolum ex sua cera miro artificio composuerunt. Quod cum perdidicisset, illuc cum fidelium multitudine procedens, & pyxidem cum corpore Dominico inde eleuans, ipsum magna cum reverentia ad ecclesiam reportavit.

VII. *De apibus, quæ venerabili Eucharistia Sacramento in alveum coniecto sacellum & altare construxerunt.*

ALIud refert Casarius de muliere quadam, quæ cum apes multas nutrire, & illæ non proficerent, imò passim morerentur, cum contra hoc remedium circumquaque quæreret, dictum est ei, quia si corpus Domini inter illas locaret, mox lues ipsa cessaret: quæ ecclesiam adiens, & se communicare velle simulans, corpus Domini sumpsit; quod statim à sacerdote recedens extraxit, & in vno ex alveolis illud locavit. Mira Dei potentia: vermiculi Creatori agnoscentes de fauis suis dulcissimis hospitium dulcissimo capellulam miræ structuræ fecerunt, in qua altare eiusdem materiæ erigentes sacratissimum corpus super illud posuerunt: & benedixit Dominus operibus eorum. Processu temporis, cum femina idem vasculum aperuisset, expavit, currensque ad sacerdotem confessa est ei omnia, & quæ egit, & quæ vidit. Tunc ille assumptis parochianis ad vasculum venerunt, apes circumvolantes, & in laudes Creatoris bombifantes abegerunt, capellulæ parietes, fenestras, tectum, campanile, ostium, & altare admirantes, corpus Domini cum laude retulerunt. Licet

Ioan. Gars. titus centum. 15. ex lo. Egidius, anno 1500.

Apes sacre Eucharistia Sacramentum construunt.

Casarius lib. 9. cap. 8 & ex eo Tho. Boz. tom. 2. lib. 14. c. 3. 1.

S. Eucharistia miraculum ab apibus constructum.

148 CAP.V. FLORVM EXEMPLORVM.
zorem admirabilis fit Deus in sãctis suis, mirabilior
tamen in his minimis prædicatur.

VIII. De melliflvo apum in venerabilis Sacramenti
laudem concentu.

Ex Thoma
Cantiprat.
li. 2. apum,
cap. 4. p. 1.
Thom. Bez.
li. 14. de sign.
Eoccl. ca. 2.
1020 2.

Suaus apum
modulatio
corpori
Christi ex-
hibita.

Hic non absimile est quod auctor libri apum
refert. Quidam fures, inquit, vt argenteum
vasculum, in quo condita erat Eucharistia, auferret,
& illam secum rapuerunt, sanctissimum verò Christi
corpus sub alueari proiecerunt. Post aliquot dies
Dominus aluearis videret apes certis horis sexies di-
millis operis ad cibos conuehentos, totas esse in
quodam melliflvo concentu edendo. Cùmque fortè
de media nocte exsurrexisset, conspicatur supra al-
ueare illusterrimam lucem, luauissimèque præter o-
mnem modum modulantes apes. Rei nouitate inusi-
tata, & prorsus admiranda percussus, Deique mo-
nitu intimo agitatus rem desert ad Episcopum. Is
plurimis secum assumptis eò se conferens, aperto
alueari videt vasculum elegantissimè effectum è can-
didissima cera prope aluearis fastigium; in eo repo-
sita erat Eucharistia, circa illud choros apum circũ-
sonantes, & excubias agentes. Acceptum igitur Epi-
scopus Sacramentum maximo cum honore in tem-
plum reportauit; quò multi accedentes ab innume-
ris sunt morbis curati.

IX. Ab apibus sacrosancta Eucharistia Sacramento
reuerentia exhibitur.

Petrus Clu-
niacens. li. 1.
miraculorum
cap. 1. &
Pet. Canis.
de Commun.
sub alvea
Specie q. 8.
n. 6.

Hic simile exemplum refert Petrus Venerabi-
lis Abbas Cluniacensis. Erat in Aruernico ter-
ritorio rusticus quidam habens aluearia, in quibus
examina apum melleam fauorum dulcedinem con-
ficere solent. Quas iam dictus rusticus euolare, aut
emori, aut aliquo casu sibi deperire pertimescens;
vsus prauo sortilegorum consilio, qui diabolica o-
peratione etiam de beneficijs Dei maleficia facere
consueuerunt, & (quod est dictu intolerabile) ipsis
quoque diuinis Sacramentis per artes magicas abu-
tuntur; accessit ad ecclesiam, & sumpto à sacerdote
(vt mos est fidelium) corpore Dominico, illudque
ore retinens, nec glutire volens, vt iam doctus fuerat,
ad vnum de iam dictis aluearibus, in quo apes con-
tineban-

TIT. VII. De sacra Communione in genere. 149
tinebantur, accessit, atque foramini, quod in eo erat,
ore aptato sufflare cœpit. Nam dictum sibi fuerat,
quòd si corpore Domini ore retento, apibus in vase
constitutis insufflaret, nulla deinceps moreretur,
nulla recederet, nulla deperiret; sed omnibus integrè
conseruatis, de augmento fructus multo amplius,
quàm antè, gauderet. Fecit igitur vt dictum est, &
ore applicito statim ad interiora toto conatu mitte-
bat. Cumque auidus lucri anhelitum protrahens
vehementer sufflaret, ipso linguæ & aëris impulsu
iactum Dominicum corpus iuxta vas illud ad ter-
ram corruit. Tum ecce omnis illa apum multitudo
de intimis egressa ad corpus Domini sui reuerenter
accurrit, atque in morem rationabilium creaturarũ
de terra subleuatum, habitaculis suis cum multa ve-
neratione, homine illo conspiciente, induxit. Quod
cernens homo, aut negligens, aut paruipendens
quod acciderat, ad alia agenda, ad quæ domestica cu-
ra eum vocabat, gressum conuertit. Sed dum iter
ageret, repentino, & (vt ipse post narrabat) intole-
rabili timore turbatus, se nequiter egisse, tandem
mente sanior cogitare cœpit. Vnde compunctus, im-
mò vi interna compulsus, mox retro pedem tulit:
atque in vindictam sceleris sui apes, quarum vitam
opere nefario conseruare volebat, superiniecta
multa aquæ violentia enecauit. Quibus extinctis,
dum intima fauorum, quos sibi recondere & con-
seruare volebat, timaretur, ecce (mirabile dictu)
conspicit corpus Dominicum, quod ex eius ore la-
psum fuerat, in formam speciosissimi pueri, veluti
cùm recens nascitur, immutatum; inter fauos &
mella iacere. Ad quod miraculum, vt dignum erat,
stupefactus intremuit: sed quid inde agere deberet
aliquamdiu hæsitans, hoc apud se inuenit consilium;
vt eum in manibus accipiens ad ecclesiam deferret,
& quia sibi exanimis videbatur, nullo sciente, solus
Deum puerulum tumularer. Quod dum aggressus
esset, eumque in manibus sumens ad ecclesiam qua-
si secretò tumulandum portaret, subito ab indignè
ferentis manibus inuisibiliter ereptus disparuit. Quæ
nuper gesta, ipse quidem ita per ordinem proprio
presbytero, presbyter autem suo Claromentensi E-
piscopo, ille verò mihi, ego quoque omnibus istud
K 3 legentibus.

Apes reue-
rentur Eu-
charist. in
confusionẽ
rustici eam
indignè tra-
stantis.

Iniuria corpori Domini facta à Deo puniuntur.

Ex Annal. Societ. 1698. 3. li. 2. an. 1536.

150 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

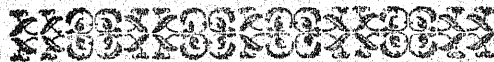
legētibus scribendo intimare curavi. Nec verò tanti periculi ex toto in posterum dilata vitio fuit; sed in breui locus ante populofus, vario casu habitatore percunte, in solitudinem redactus est.

X. De reuerentia ab asellis sacrosanctæ Eucharistia Sacramento exhibita.

Non alienum erit huc etiam afferre, quid in Veneta ditione, non multis annis antequam Venetias Patres Societatis appellerent, ad excitandam iacentem illorum temporum fidem erga sacrosanctum Eucharistia mysterium mirabiliter euenerit. Narrabant cum illic essent, pro concione commemorare solitum Laurentium sacerdotem in Villa Salzan, cum caelestem Eucharistia panem ad ærotum sine pompa comitatuque deferret, asellos quosdam extra oppidum offendisse; qui cum Presbytero occurrissent, veluti sentirent, quod ille deferret, ex utroque vix latere repente discreti procubuerunt in genua. Sacerdotem verò ipsum vno puero comitatum rei nouitate attonitum, medium inter mites ambulasse quadrupedes; eas verò, quasi pompam ducerent præeuntem, fuisse sequutas; & Presbytero in ædes ingresso constitisse præ foribus, nec inde prius abiisse, quam is ab ægro reuersus eas ad sua pascua cum benedictione dimitteret. Id multis testibus diligenter interrogatis in publicas relatum est tabulas, & inde ortam in honorem tanti mysterij Sodalitatem ferunt. Quoniam autem Simon Rodericus, qui fuit vnus è decem, in eo se pago fuisse testatur, & pro indaganda veritate, quam suis litteris traderet, non mediocriter fuisse sollicitum, placuit & nobis rem nostris litteris eo mandare libentius, quo graniore ab auctore testèq; manauit. Nec nouum diuinæ sapientia videri debet, voluisse Deum per animantes rationis experies ipsos interdum homines erudire, cum his affinia non ignoremus per Antonium Olysiptonensem, & alios insigni sanctitate viros fuisse patrata, vt quam recusant homines ab hominibus disciplinam, eam accipere cogantur à bestijs, & qui fidei magisterio nolūt esse subiecti, subijciantur in discendo iumentis.

TIT.

TIT. VII. De sacra Communione in genere. 151



TIT. VII. De sacra Communione in genere.

EXEMP. I. Hostia quomodo non consecrata in Communione dignoscitur.

Res est mira, quæ sequitur, & in laudem meritumque fidei ad Eucharistia præconium iugiter commendanda. Cum à sua matre vir beatus auditum multa perciperet, vera quidem omnia, sed difficilia ad credendum, quia rationis scrutinium videbantur excedere: ipse idem nec omnino volebat credere, nec è diuerso matris suæ penitus sermonibus derogare, Domini memor potentia, qui quondam asinam Prophetæ præferens, in ea, quæ voluit, os ipsius docuit, & aperuit ad loquendum. Vacillans itaque horum sub medio, magisque tamen claudicans in credendo, ne ex verbis matris de cætero moueretur in dubium, certus de illius gratia subsequenti miraculo meruit confirmari. Cum igitur die quadam summo diluculo adhuc essent tenebræ, intra quandam cellulam in maiori existentem ecclesia, quæ sanctæ Crucis dicebatur Basilica, in altus sacris vir Domini paruulo sibi ad ministrandum astante puero celebrare intenderet, plures hostias, quibus suos aliquando communicaturus erat, illic super altare benedictum & portaticum, quod tunc ibi erat, ante pedes calceis deposuit ex patena. Dicta verò oratione, Suscipe sancta Trinitas, & cætera, quæ sequuntur, hostiarum vna, tenebris visum arcentibus, ab altari benedicto intra corporale & pallam improuisè lapsa est. Cumque peracto mysterio consecratas hostias in solenni vase, & ad hoc singulariter deputato reconderet, illam, quæ corruerat, inter pallam & corporale reperit, ignoransque vtrum corpus Dominicum esset, eamque reponens secretius à consecratis paululum sequestrauit. Cuius mater exinde

Autem vita S. Odilia li. 1 ca. 22 qui vixit circa an. 1219. apud lo. Ga. retinuit.

K 4

iam

iam elapsa hebdomada ipsum accersens: Volo, ait, fili, vt me communices, debilis enim sum. Qui scire cupiens præfatæ hostiæ veritatem, & de matris gratia plenius confirmari, attulit eam matri, & postulanti corpus Domini tribuit, ista dicens: *Corpus Domini nostri Iesu Christi proficiat tibi in remissionem, & vitam æternam.* Qua percepta, statim sine mora respõdit mulier: Cur hanc, fili, hostiam corpus dixisti Dominicum? Neq; enim hæc hostia à virtute spiritus fuerat penetrata, sed nec in corpõs Christi mutata, suscepta tamen à Domino: Nam tu illam solùm sanctæ obtuleras Trinitati. Tunc ille, tantis à simplici fœmina auditis mirabilibus, Dominum magnificabat, verbisque matris in reliquum fidem adhibuit firmiorẽ: in crastinũq; mulier & manu filij sacram sumens hostiam, suum in hostia gauisa est suscepisse Creatorem. At cùm verba matris eadem de supra dicta hostia aliquibus postea filius retulisset, mirabantur dicentes: Quomodo hæc talia scire potuit, cùm ab homine nõn didicit? Nam etsi multis edocta magistris ex longo iam fuisset tempore, mirabile tamen esset, si audita ab alijs potuisset talia retinere.

II. *Eucharistia Sacramentum sumit agra, qua prius panis horrebat odorem.*

Maria Oegniacensis in ea infirmitate, qua sub mortem constabat, rameris nihil penitus edere posset, nõn nec modici quidẽ panis odorẽ perferre, faciliẽ tamẽ & crebrò Christi corpus sumebat: quod statim quasi liquefcens, & in animam eius trãsiciens, nõn solùm illam confirmabat, sed etiam ægritudinem sine mora releuabat. Quandoque sumente illa tum Eucharistiam, facies eius quosdam ex se luminis radios vibrare & diffundere videbatur. Tentabatur aliquando num hostiam nõn cõsecratam sumere posset, sed illa mox à panis odore abhorrebat, & cùm exiguam solùm eius particulam dentibus attingisset, cœpit clamare, expuere, & perinde ac si peccatus rumperetur, anhelare & cum ingenti anxietate singultire. Cumq; diu præ dolore clamasset, & sapius os aqua abluisset, magna noctis parte exacta, vix potuit quiescere.

III. *Pæ*

II I. *Per sacrosancta Eucharistia sumptionem prebat Gregorius Papa innocentiam suam, & legitimam ad Pontificatum assumptionem.*

Henricus Germanorum Rex à Romano Pontificis olim excommunicatus, verè penitẽtis hominis speciem præ se ferens, à Gregorio VII. Papa Canusij in Longobardia ritu solenni absolutus est. Absolutione facta Papa Missarum solennia celebravit; confectãque sacra oblatione, Regem cum cætera, quæ frequens aderat multitudo, ad altare euocauit, præferensque mañu corpus Domini: Ego, inquit, iam pridem a te tuisque fauoribus literas accepi, quibus me insimulabas sedem Apostolicam per simoniacam hæresim occupasse, & alijs quibusdam tam ante Episcopatum, quàm post acceptum Episcopatum criminibus vitam maculasse, quæ mihi secundum scita canonum omnem ad sacros ordines accessum obstruxerunt. Et licet multorum idoneorum certa testium astipulatione crimen refellere queam, eorum scilicet, qui omnem vitæ meæ ab incunte ætate institutionem integerrimè nouerunt, & eorum, qui me ad Episcopatum promotionis auctores fuerunt: ego tamen ne humano potius, quàm diuino niti videar testimonio, vt satisfactionis compendio omnibus scandali scrupulum de medio auferam, ecce corpus Domini, quod sumpturus ero, in experimentum mihi hodie fiat innocentie meæ, vt omnipotens Deus suo me hodie iudicio vel absoluat obiecti criminis suspitione, si innocens sum, vel subitanea interimat morte, si reus. Hæc & alia, vt solenne est, præfatæ verba terribilia, quibus Deum causa suæ æquissimum iudicem & innocentie assertorem adesse precabatur, partem Domini corporis accepit, & comedit; Qua liberrimè absumpta, cùm populus in laudes Dei innocentie eius congratulatus aliquamdiu acclamasset, tandem impetrato silentio conuersus ad Regem: Fac ergo, inquit, fili, si placet, quod me facere vidisti, &c. Si te innocentem nõsti, & existimationem tuam ab æmulis tuis per calumniam falsis criminationibus impeti, libera compendiosè & Ecclesiam Dei scandalo, & te ipsum longe

Ex Eamberto Scafaaburg Baro 20. 11. Annal ad an 1077. 136 14. & 103n. Part. 1. c. 10. 11. ex oratione. quæ hanc hanc Greg. ipse d. Henr. 4. Regem German.

SS. Eucharistia sumptione innocentiam suam probat Greg. VII.

Henr. IV. eandem purgationem defert Gregorius.

Quam callidus qui eundem diligit

Facibus à Viriaco li. 2. vita eius ad. 12. apud Sur. 23. 136. 137.

longæ concertationis ambiguo, & sume hanc residuam partem Dominici corporis, vt comprobata Deo teste innocentia tua obstruatur omne os aduersum te iniqua garricentium, & me deinceps causæ tuæ aduocato, & innocentia tuæ vehementissimo assertore, Principes tibi reconcilientur, regnum restituantur, omnes, quibus diu Respublica vexatur, bellorum ciuilium tempestates in perpetuum sopiantur, &c. Verùm Gregorius eum absque aliqua de sua innocentia per eum facta contestatione sacra Eucharistia communicauit (vt testatur Domnizo in Mathilde) eum benedixit, pacem tribuit, & ad prædium inuitauit, benignissimèq. refectum, & de omnibus, quæ facere oporteret, diligenter instructum cum pace ad suos dimisit.

IV. *Communio corporis & sanguinis Domini Henrico IV. Imp. datur à Paschali II. in confirmationem pacis inter se inita.*

Ex Petre
Diacono li. 4.
cap. 42. Ba-
ron. to. 12.
ano, 1111. 24.

Communio
ad firmãdam
pacem data.

ANNO Christi millesimo centesimo vndecimo corona Imperatoria decoratur idem Henricus IV. Rex Teutonicorum, portis omnibus Romanæ vrbis, ne quis ciuium eò adueniret, obseratis. Cumque in Missa ad hostiæ contractionem venisset Papa, partem ipse sumens, reliquam Imperatori tradidit, dicens: Sicut pars ista viuifici corporis diuisa est, ita diuisus sit à regno Christi & Domini, qui pactum istud rumpere ac violare tentauerit: vel sic, vt Massonus ad Iuonis epistolæ annotauit, Domine Imperator Henrice, corpus Domini natum ex Maria Virgine, passum in cruce pro nobis, sicut sancta Catholica tenet Ecclesia, damus tibi in confirmatione veræ pacis & concordia inter me & te. Amen. Anno Verbi incarnati millesimo centesimo vndecimo hoc confirmatum in Basilica sancti Petri decimo sexto Kalendas Martij, regnante in cælis Domino nostro Iesu Christo cum Patre æterno & Spiritu sancto. Amen.

V. *Reges Gallia strumis medicinam adhibaturi sacram synaxin prius sumunt.*

Miraculum omnibus notum præterire nolumus, quod à Regibus Gallia in sanando morbo, qui struma dicitur, & contagij species est incurabi-

Idem li. 2.
c. 27.

TIT. VII. *De sacra Communione in genere.* 159
incurabilis, perpetratur. Ille enim Dominus, ad cuius providentiam spectat suæ creaturæ remedium prouidere, inter innumerabiles herbarum medicinalium species, quas ad morborum nostrorum corporum curationem creauit, vt huic incurabili morbo hoc in tantis viris & Christianissimis, vt Gallia Reges, & illorum successores sunt, non solum regni hæredes, verum etiam fidei sancti Ludouici eiusdem gloriosissimi Regis, remedium esse voluit. Quod autem id miraculum sit ex eo conspicitur, quod sine emplastro, sine purgatione, sine sanguinis missione, nullaque alia medicina hunc morbum curant, agros solum tangendo, & dicendo: Rex Gallia te tangit, Deus te sanat. Huius autem miraculi die dicti Reges sacram sumunt hostiam, se omni deuotione parantes, vt Deus per eos hanc miram operetur sanitatem.

VI. *De Comite, qui ex iustitia filium occidit, ad cuius os per se hostia sacra accessit à Pastore negata.*

COMES qui dam iustissimus iudex, vccerta relatione didicimus, in proprium filium & vnicum tale iudicium fecit. Decubuerat ipse Comes annis duobus aut tribus languens; & vna dierum, filio eius virginem opprimente, clamor populi per ciuitatem validus excitatur. Quo clamore pater attonitus inquirir, quæ causa sit. Negant Primates, qui astabant, sed tandem minis terrenti intimant veritatem. Quæ detesta, vultu dissimulante, cum lacrymis petijt abstante seruo cultrum exacutum & longum, quasi vellet sibi vnguium excrementa rescindi. Nec diu immoratus, cum vix sex horarum spatio interiecto filium præcepit aduocari. Quo veniente, & propius accedente, dixit pater: Nunquid nosti, quod sim dominus terræ, & tu me superflite & viuente, in confusionem mei & tui opprimere virginem voluisti? Absit, vt te talem hæredem habeam, & te talem post me terræ dominum derelinquam. Hæc dicens, subito eum in corde cum culero percussit. Nec quatuor dierum post hæc spatium intercessit, cum ecce Comes sibi mortem imminere prospiciens, quandam secreti sui conscium mandauit Abbatem, cui cum confessus esset, & peteret corpus Christi, & nihil

Deus per suos
mira operatur

Thomas Ca-
tiprat, li. 2
Agum, cap.
35. n. 6. 31.
mille, si non
idem, recitat
Casarius lib.
9 cap 38.

Tata iustitia
Patri per Deum
exaltatur.

nihil in confessione filij occisione tetigisset, Abbas nolens eum absolueret vel communicare, quæsiuit, quare tantum scelus filicidij omisisset? Cui Comes mira constantia respondens, dixit: Absit vt illū reputem paterni principatus hæredē, licet carne mea genitum, qui contra fas ausu nefario iuris violator existēs, se dignum fecit mortis iudicio, & omni iure successionis indignum. Nec verē ego filium, sed legū & patriæ iudex, legis & patriæ violatorē occidi. Tu autem Abbas vicarius iudicis Dei contra legem me iudicas, quæ Deuteronomij libro teste, in necē proterui filij primas parentum manus esse præcepit. Vnde ad Christi iudicis tribunal appello, vbi sine tua absolute facti huius astare volo, & certus eius iudicium expectare: hoc solum peto, vt pyxidē aperias Domini Sacramenti, & me salutare Dei oculis tantum videre permittas. Quod vbi annuit Abbas, hostia salutaris mox se ori Comitum patenter infudit, & eum iustum prærogatiui examinis iudicē, & rectissimum vindicem scelerum comprobauit.

VII. De Eucharistia mox sumpta ab adultis, qui sunt baptizati.

Ex antiquis
iudicibus Ba-
ron 10 21.
Annual. an.
Christi 255.

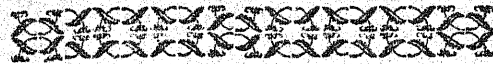
Cerealis consularis custos Cornelij Papæ II. rogauit beatum Pontificem, vt dignaretur venire in domum suam, atq. visitare vxorem suā, quæ annis quindecim iacebat paralytica: erat illi nomen Sallustia. Ingressus est igitur Cornelius domum Cerealis cum duobus presbyteris, & vno clerico lectore. Dedit autem hanc orationem beatissimus Papa dicens: Domine Deus, creator omnium visibilium & invisibilium, qui dignatus es ad nos peccatores venire, vt nos saluos faceres; tu erige allisam hanc famulam tuam, & dona ei misericordiam tuam, sicut cæco nato donasti lumen, ad cognoscendam gloriam tuam. Et tenens manum Sallustiae, erexit eam, dicens: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & sta supra pedes tuos. Quæ protinus surrexit clamans, & dicens: Verē Christus est Deus, & Dei filius. Et dixit tunc Cornelio: Per Christum te coniuo, baptiza me. Et eurrens impleuit vas aqua, & attulit ei. Viso tanto miraculo, milites quoque, qui erant cum Cereali, omnes se ad Cornelij pedes posuerunt, timentes, atq. petentes

Cornelij
PP. oratio.

Miraculum.

TIT. VIII. Quod Chr. corp. p. sit esse in diu. locis. 157
petentes se quoque baptizari velle. Cornelius vidēs Dei manum in his omnibus, baptizauit eos, & obtulit pro eis sacrificium laudis; & sic participati sunt omnes corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi.

Cerealis cū
tota familia
baptizatur
& commu-
nicat.



TIT. VIII. Exempla, quibus docetur Christi corpus posse simul ac semel esse in diuersis locis & hostijs, similitudine exemplorum, quibus constat idē corpus fuisse simul in diuersis locis.

EXEMP. I. Apia similitudine docetur Iudeus Christi Domini corpus varijs in locis esse.

R Efert F. Marcus de Lisbona in Chronicis Fr. Minorum, Troilum quendam inter Germanos virum prænobilem, affinem quandam habuisse ab impuro spiritu possessam; quæ priusquam dæmonis subesset imperio vitæ fuerat exemplaris, cunctisque pietatis ac Christianæ disciplinæ ornamentis exculata; quas virtutes ei dæmon eripere conabatur, nunquam tamen ipsi ingressum ecclesiæ, quoties vellet, aut cum marito commercium prohibebat. Dum hæc mulier consummato Missæ sacrificio, templo cū frequenti populi turba, in qua etiam erat Iudeus, aliquando egrederetur, accidit vt sacerdos illac pertrāsiret, sacrosanctū Christi corpus, quod manibus præfererebat, ægro ministraturus. Quod vbi aduertit omnes, in genua prouoluti Dominū adorauerūt, Iudeo excepto. Quod cū obseruasset mulier, mox exurgit, dicitq. citius colaphū ei impingit, hæc prolocuta: Infelix! Quidni supplex Deum omnium creatorē vnā pariter veneraris? Cui ille, O mulier multos huic similes Deos est reperire: singulis etenim singulos altaribus, dū sacra mysteria peraguntur, adesse procomperto est, & tamen vnum solum ac verum Deum esse asseritis. Hæc vbi dixisset, mox à maligno spiritu,

Annales Fr.
Minorum
part. 2. li. 2.
cap. 20. §. 18.

Iudei irreuerentia erga Sacramentum.

Mulieris Christianæ egregium facinus.

spiritu, qui mulierem inuaserat, cribrum Iudæi manibus impositum est, cum mandato, ut soli opponeret, & singulos solis radios per singula foramina perlucentes obseruaret. Quod ut fecit, ait illi mulieri: Dic, agedum, an quod plures hic radios intueris, plures propterea soles esse dixeris, an verò vnicum? Nequaquam, inquit, quia omnes istos radios ab vno sole procedere nemo ambigit. Sic, inquit mulier, in hoc altaris Sacramento agi scias: vnicus enim est Deus inuisibilis & immutabilis, seipsū licet pluribus in locis sacrosancto Eucharistiæ Sacramento præsentem exhibeat. Sic denique factum ut à demone obstinata pertinacis Iudæi conuinceretur incredulitas.

II. *Gregorius Thaumaturgus licet absens adstitit Troadio pro fidei confessione pugnant.*

Cum tempore Gregorij Thaumaturgi maximè cœteret Gentilium rabies in viros, mulieres & pueros, quibus Christi nomen erat venerabile, & ipse se per fugam, non sine Dei numine, populo conseruasset, animæ oculo intuens ea quæ fiebant, diuinum auxilium ijs, qui sic decertabant pro fidei confessione, inuocabat. Cumque aliquando vnâ cum ijs, qui cum eo erant, Deum oraret, repente angore & animi perturbatione plenus aperte præ se tulit ijs, qui aderant, à se spectaculum videri alienum, seque id agrè ferre, auresque obstruere tanquam sono aliquo ad eum perueniente. Et non exiguo interiecto intervallo, cum toto tempore, quod intercessit, inflexibilis mansisset & immobilis, tanquam propositum spectaculum bonum esset exitum assecurū, ad suam redijt consuetudinem, & clara voce Deum laudauit, hymnum victoriæ & gratijs agendis appositum pronuncians: quem sepe audimus David dicentem in Psalmodia: *Benedictus Deus, qui non dedit nos in captiuitatem dentibus eorum.* Iis autem admirantibus, & ut ex eo scirent rogantibus, quodnam fuerit hoc spectaculum, quod eius oculis subiectum est, fertur dixisse: Se illo tempore magnum vididisse casum, prostrato diabolo à quodam adolescente in certamine pro pietate. Ijs autem quod dicebatur adhuc ignorantibus narrat illis apertius, quod illa

Corporis
Christi præ-
sentia multi-
plicata.

Ex Gregor.
Nysseni in
vitarum Ba-
rthol. 2.
Annal. 2.
252. n. 133.
134.

Postquam Deum
per suam rogatus,

Greg. absens
præsto est
certantibus
pro fide.

Psalm. 125.

TIT. VIII. *Quod Christus corpore esset in diu. locis.* 159
hora quidam nobilis adolescens maiori fretus auxilio magnis sudoribus pro fide decertauit, à lictoribus productus ad Præsidentem: nomen quoque adiecit eum nominans Troadium: & quod post multa, quæ fortiter tulit, tormenta, fuit martyrij corona redimitus. Hæcque ita facta esse, ut ipse dixerat, ab eius Diacono exploratum atque inuentū est.

Troadij
Christiani
certamea
pro fide.

III. *Augustinus adhuc viuens Eulogio amico suo procul distanti ad exponendum locum obscurum in somnis apparet.*

Obis apud Mediolanum constituris Carthaginis Rhetor Eulogius, qui meus in eadem arte discipulus fuit, sicut mihi ipse posteaquam in Africam remcauimus, rerulit, cum Rhetoricos Ciceronis libros discipulis suis traderet, recensens lectionem, quam posttridie fuerat traditurus, quendam locum offendit obscurum: quo non intellecto, vix potuit dormire sollicitus. Qua nocte somnanti ego illi, quod non intelligebat, exposui. Imò non ego, sed imago mea, nesciente me, & tam longè trans mare aliquid aliud siue agente, siue somnante, & nihil de illius rebus omnino curante. Quomodo fiant ista nescio.

D. August.
li. de ciuitate
dei. cap.
114.

Somni imo.

IV. *De Archidiacono, qui Ducis mandato iniuste impetrus et in somnis viuus apparet.*

Quid vni ex Ducibus Theodorici Regis Italiæ ciuitatis Arelatenensis custodiam agenti accidit erit anno quingentesimo octauo, hoc loco non est pertereundum, quod Gregor. Turonensis narrat his verbis: Aran, inquit, Theodorici Regis Italiæ Ducis, dum in Arelateni vrbe resideret, extitit ei quidam Archipresbyter Parochiæ Nemanensis inuisus. Tunc feruens selle contra eum misit pueros dicens: *Ite quantocius, & ligatis pedibus ac manibus adducite eum cum vi, ut cognoscat quod sim Dominus regionis huius.* At illi non intellexerunt Archipresbyterum, putauerunt quod Archidiaconum iussisset adduci. Et ascensis equitibus venerunt ad urbem, interrogantisque de Archidiacono, digno eis ostensus est. Erat enim hic Ioannes nomine, vir religiosus, & in Archidiaconatu suo studium docendi puerulos habens: apprehensumque pueri Ducis, li-

Gregor. Turon.
li. de Glor.
martyr. cap.
78 apud Bar-
thol. tom. 6.
an. 508.

Somni imo.

gatis manibus ac pedibus sub aluo equi adduxerunt eum. Sed non desijt virtus martyris Bandelij alumno proprio subuenire. Pueri verò iuxta portam, Arelatensis scilicet ciuitatis, cum eo mansionem habuerunt, quia iam obseratis pro nocte portarum valuis ingredi non potuerunt. In ipsa verò nocte, Duce dormiente, adest ei Archidiaconus per visum dicens: Quid tibi, ò homo, culpabilis exiti, quod me in hanc humilitatem redactum cum tali iussisti iniuria accersiri? Verè dicam tibi, quia non effugies iudicium Dei. At ille expergestus consternatusq. meru, exclamat suis: Inquirite, si pueri, quos Nemanium direximus, iam venerunt. Interrogantesq. de muro vrbs, responderunt se adesse cum homine. Renunciant nuncij quæ audierant: confestimque Dux ait: Exhibete ad me hominem, quem adduxistis. Quod cum factum fuisset, aspiciens eum Dux, timore perterritus ait: Archipresbyterum ego adduci præcepi, non Archidiaconum. Et prostratus ad pedes eius ait: Indulge, quæso, iniuriam delicti huius, quia non est in conscientia mea, vt hæc passus fuisses: & statim dignis honoratum muneribus remisit ad vrbs, quem in tanto honore pro ipsa martyris reuerentia dilexit in posterum, vt decedente vrbs illius sacerdote, ipsum sacerdotem mandari institui. Sed nec Archipresbyterum amplius inquiri iussit. Hęc ille.

Archidiaconus Duci viuus in somnis apparuit.

Dux culpam agnoscit, veniamque petit.



TIT. IX. De effectibus spiritualibus Sacramenti Eucharistiæ, siue sumptæ, siue non sumptæ.

EXEMP. I. Calvinista ad populum concionaturus, presente muliere Catholica, quæ eo die communicauerat, diuinitus obmutuit.

V Ir quidam Calvinianæ factionis habuit vxorq. Catholicam, quam multis verbis inducere satagebat,

Film. Bre- demb. li. 7. Coll. sacra- rum co. 47.

TIT. IX. De effectibus spiritualibus Euchar. 161
gebat, vt accederet concionem Calvinisticam. Illa cum diu reluctaretur, tandem a superioribus verbis & minis perculsa confessorio suo rem aperuit, qui confensit, vt facta prius exomologesi, & percepta SS. Eucharistia, viro pareret, & vna saltem vice concionem adiret. Obsecuta est illa consilio confessorij, & Sacramentorum participatione munita ad concionem sese contulit. Mirabile dictu: Mox vt mulier concionem ingressa est, obmutuit concionator, nec verbum quidem effari porro potuit. Itaque subsistens ait: Oportet interesse hęc hominem aliquem, qui comedit panem à Papistis benedictum. Equidè hac vice vterius concionando non progreditur, aliàs officio meo plenius satisfactorus. Maritus concioni eidem intererat, & videns concionatorem ob præsentiam hominis, qui percepisset Eucharistiam, diuinitus obmutescere, domum reuertens quæsiuit ex vxore, num eo mane sumpsisset Eucharistiam, quo concionem adisset: illa factum non diffidente, mox agnouit fallaciam & imposturas istius doctrinæ, quippe quæ adhibita ad lucem Sacramentorum Ecclesiæ Catholicæ sic euanesceret, & seipsam vanitatis coargueret. Nec mora, mandauit luculentum excitari ignem. Vxor ignara quid vellet maritus, metuens ne quid atrocius in ipsam moliretur. Igne porro iam accenso, ille prorinus vniuersos suos istius nocentissime farine libros collegit, in ignem contulit, & combussit, & ad Catholicæ Ecclesiæ gremium reuertus est.

Libri heretici comburantur.

II. Sacramentum Eucharistia valet ad expungendas demonum artes.

Cæsar in historia sua refert, magnum quendam hereticum morti addictum, cum ad supplicium deduceretur, risisse, proximumque igni, quo erat exurendus, inuocato per artes magicas demonis auxilio, ignem subito exstinxisse, effusisque, quàm antè, risisse. Certior ea de re factus Episcopus, allato sanctissimo Sacramento iterum accendi ignem iussit: cumque hereticus rursus imploraret nonnisi demonis, ille respondit: iam non possum te adiutare, quia præsto est, qui plus me potest.

P. Luc. Pinell. in m. d. de Com. n. 24. ex Casarso.

I. III. Eu.

III. Eucharistia presentia demonum praestigia dissipata.

Tho. Bozins
n. 15. de sign.
Ecol. to. 2.
cap. 2. ex 10.
Mirandul.
l. de strigi. m.
P. Pet. Thy.
p. 3. de dem.
cap. 46.

Refert Ioannes Franciscus Mirandula Comes sacram Eucharistiam prodesse ad demonum machinationes & artificia dissoluenda. Fuit, inquit ille, in Alpibus Rhetijs sacerdos quidam probus ante annos duodecim, cui cum foret opus ad agrorum quendam graui oppressum morbo Eucharistiam deferre, cum longius ille abesset, videretque se non ita, vt oportebat, celeriter ad eum pedibus posse peruenire, ascendit equum, colloque sanctissimum Christi corpus pyride inclusum satis honorifice alligauit; iter suum quanto citius accelerans: cum nihil processisset, obuium habuit quendam, quem, vt equo descendens secum pergeret ad spectaculum quoddam mirabilissimum, inuitauit. Imprudens homo, & cupiditate rei tam stupendae ductus paruiter: vix equo se demiserat, cum sensit se per aera vna cum comite deferri, & breui tempore in altissimo montis cacumine statui; ibi amplissima & amoenissima planities erat arboribus vndiq. excelsissimis obsepta, rupibusque horrendis circumcincta. In medio choros innumeros, ac varios ludos cuiusuis generis, mensas lautis ac diuersis ferculis instructas erat videre. Audiebantur etiam concentus quilibet omni suauitate affluentes. Denique aderant quaecumque animos hominum iucundissimis delinimentis tenere possent, & dulcedine perfusos intima demulcere solent. Obstupefactus improvisa re simplex bonusque sacerdos, neque eloqui pra admiratione, aut hiscere audens, praene extra se positus, attonitusque haerebat. Tum focus, qui illum adduxerat, petijt ab eo, vellentne Reginam, quae ibi aderat, supplex venerari, & munus illi aliquod offerre. In alio quodam folio Regina adsidebat effigie formosissima, regio cultu, & ornamentis mirificis ornata. Accedebant ad eam prosternentes se humi cuncti, qui aderant, bini, quaterniue ordine pulcherrimo, & humi se prosternentes eam colebant varia munera offerentes. Ad mentionem Reginae homo, cum videret eam sic fulgentem, & ministris plurimis cinctam, putauit esse Matrem Christi, calique & terrae Reginae!

TIT. IX. De effectibus spiritualibus Euchar. 163
nam: neque enim suspicabatur vllas praestigias, demonumque spectra; alioquin eò non appropinquasset. Reputans igitur secum, quid illi dono daret, existimauit nihil ei gratius aut iucundius futurum munus, quam filij corpus. Accessit, & ad pedes accedens in modum supplicis, arculam, in qua erat augustissimum Sacramentum, è collo detractam in gremio mulieris illius posuit. Mira res. Omnia continuo euanuerunt. Percussus huiusmodi nouitate homo rudis, & praestigij irriteritum se videns, & in horroribus densissimis, & lustris destitutum conspiciens, opem diuinam tremens implorare, vt è tantis ipsum anfractibus expediret. Cumque diu per loca inuia syluasque vastissimas errasset, vix tandem pastorem reperit, à quo in viam ductus didicit se millia centum à loco abesse, quò Eucharistiam deferre cupiebat: ad suas tandem sedes reuersus totam rem detulit ad magistratum: contigit hoc imperante Maximiliano primo. Hec Ioannes Franciscus. E quibus colligimus admirandos honorifice à quouis habitae Eucharistiae fructus, per eam nimirum mala omnia & spectra fugari, ac singulas demonum machinationes & artificia dissolui; quae haereticis in bonum nullo vnquam tempore contigerunt, quippe qui à fructuosa & gratiosa hac eam Christi corpore communicatione longissimè arceantur ac distent.

IV. Corporis Christi presentia in venerab. Sacram. fugat confessum demonum.

Adem prope alteri contigisse refert Thomas Cantipratanus. Anno, inquit, ab incarnatione Domini M. CC. XXXI. praedicante in Teuthonia Magistro Conrado contra haereticos, & ab eisdem felici morte perempto: haereticus quidam (vt per fratrem Conradum Prouincialem Fratrum Praedicatorum per Teuthoniam ante multos annos accipi) seductus à demonibus fratrem quendam Ordinis Praedicatorum ad haesim inuitabat. Quem cum videret instantissimè renitentem, dixit fratri: Pertinax es valde in fide tua, nec tamen de hac, nisi per scripta quaedam, aliquid certius inspexisti. Credere autem si velles dictis meis, Christum tibi & Matrem eius, & sanctos occulta fide monstrarem. Mox ille

Sacramentum
Eucharistiae
proffigatim
mundos spiritus.

Thomas Bozins
n. 15. de sign.
Ecol. to. 2.
cap. 3.
ex Tho. Cantipratan.
l. 2. c. 57. p. 23.

illusionem demonum suspicatus, volens tamen probare quid esset: Non immerito, inquit, tibi tunc crederem, si promissa duceres ad effectum. Gausus hæreticus dicm fratri statuit. Frater verò pyxidem cum Sacramento corporis Christi clam secum sub cappa portauit. Duxit ergo fratrem hæreticus in specu cuiusdam montis in amplum valde palatium, quod claritate mirabili refulcebat. Nec mora, vbi in inferiorem partem palatij peruenerunt, viderunt thronos positos quasi ex auro purissimo, in quibus sedebat Rex fulgore corusco circumdatus, & iuxta eum Regina sereno vultu pulcherrima, & ex vtraque parte sedilia, in quibus seniores, quasi Patriarchæ, vel velut Apostoli, altante permaxima multitudine Angelorum, & hi omnes luce sydereâ coruscantes, vt nihil minus, quàm dæmones putarentur. Hos mox vt vidit hæreticus, cadens in faciem adorauit. Dicitur autem frater immorus stetit: sed tanto spectaculo vehementer obstupuit, & mox ad eum conuersus hæreticus: Quare, inquit, Dei filium intuens non adoras? Pronus accedens adora, quem vides, & ab ore eius fidei nostræ secreta suscipies. Tunc frater accedens propius, extraxit pyxidem, & obtulit Regina in folio sedenti, dicens: Si Regina es mater Christi, ecce filius tuus, quem si susceperis, te velut matrem Dei recognoscam. Cum hac protinus voce torum illud phantasticum euanesceat, & ad nihilato fulgore tantæ tenebræ densuerunt, vt vix frater cum ductore suo ad montis exitum regredi potuerint. Conuersus ergo hæreticus ad fidem redijt, & miram dæmonis astutiam itupescens expauit.

V. De prestigioso Albigenſum hæreticorum miraculo ad præſentiam corporis Christi diſſipato.

NARRAT CASARIUS, eo tempore, quo Albigenſes hæretici Eucharistiæ inesse verum Christi corpus negabant, hoc contigiſſe: Illi namque, vt fidem sibi conciliarent, arte dæmonum freti, super vndas pedibus illotis, vt omnes admirarentur, ambulabant. Id sciens presbyter quidam, cum quadam die ad huiusmodi spectaculum maxima multitudo conuenisset, accedit deferens in pyxide Eucharistiam:

Casari. lib. 9.
cap. 12.

Tit. IX. De effectibus vitalibus Euchar. 165
ristiam: cumque hæretici iuriam flumen ingressi super aquas incederent, cunctis audientibus dixit: Adruo te, diabole, per eum, quem mecum gesto, ne fallacijs huiusmodi imponas huic populo. His dictis, cum nihilominus illeſi illi perſisterent, presbyter Christi corpus pyxide inclusum iactat in flumen, ac protinus machinæ impiorum subuertæ: infelices illi demersi, & flumine absorpti perierunt. Arcula porò Sacramenti ab angelis sublata cum nusquam videretur, in lacrymis insomnem noctem traducens ob id presbyter, manè vidit illam super altari repositam.

VI. S. Bernardus virum maleficijs dæmoniâ vexatum superposito eius capiti vasculo S. Euchar. continente, perfectæ reddidit sanitati.

VIRUM pauperem non longè à monasterio habitantem vxor adultera maleficijs cruciabat. Sicut enim ei in ira, ac furore fuerat comminata, ita egerat per malignas incantationes, vt miser homo consumptis carnibus, nec posset mori, nec viuere permitteretur. Sæpius denique, & vocis vsum, & sensum omnem corporis amittebat, iterumque redibat, non ad vitam, sed ad mortem prolixiorum crudeliter renocatus. Adducitur tandem ad virum Dei in monasterio demorantem, & ei Tragedia miserabilis explicatur, qui vehementer indignatus antiqui hostis malitiam tantum sibi in Christianum vsurpasse, vocans duos ex fratribus, ante sanctum altare hominem deportari, ibique superposito capiti eius vasculo Eucharistiæ continente, in ipsius Sacramenti virtute à læsione Christiani iubet dæmonem prohiberi. Factum est vt præcepit, & miserum hominem post tantos cruciatus fides perfectæ reddidit sanitati.

VII. Matronam nobilem Eucharistiæ virtute inspectante omni populo à dæmone liberat D. Bernardus.

INTER eos, qui vexabantur Mediolani ab hoste maligno, mulier grandæua ciuis Mediolanensis, & honorata quondam matrona, vsque ad

vvhelms.
Ab. S. The.
daniel Remè
ſi li. 1. cap.
10. vita 8.
Bern. Bro.
demb. 1. c. 4.

In vita eius
dem Bern.
di li. 2. c.
Tuo Bro. 10
2. l. 1. c. 4.
an. 1144

ecclesiam beati Ambrosij, & post beatum virum à multis tracta est, in cuius pectore quamplurimis annis diabolus sederat, & iam ita suffocauerat eam, vt visu, auditu, & verbo priuata, frendens dentibus, & linguam in promuscidis elephantina protendens, monstrum, non femina videretur. Sordida ei facies vultus terribilis status, sordidus inhabitatoris satanae colluua restabantur: hanc cum aspexisset vir Dei, nouit inhaerentem ei, & inuisum diabolum, nec facile egressurum de domo, quam tanto possederat tempore. Conuersus ad populum, (cuius innumera erat multitudo) orare iubet attentius, & Clericis, & Monachis secum iuxta altare consistentibus, mulierem ibidem iubet constitui, & teneri, illa verò reluctans, & vi diabolica, non naturali recalcitrans, non sine aliorum iniuria ipsum Abbatem pede percussit, quem diaboli ausum mansuetè ille contempsit, ad expulsionem, non indignatione iræ, sed pacifica & humili supplicatione Deum inuocat adiutorem, & ad immolationem hostiæ salutaris addit: quoties tamen eandem sacram hostiam signat, toties ad mulierem quòque conuersus, eodem crucis signo edito, spiritum nequam athleta fortis impugnat. Nam & ille malignus, quoties aduersus eum signum crucis intenditur percussum, se indicans acris sequitur, & recalcitrans contra stimulum, quidnam tolleret prodit inuitus: Expleta autem oratione Dominica, efficacius hostem aggreditur vir beatus, patenæ siquidem calicis corpus Domini imponens; & mulieris capiti superponens, talia loquebatur: Adest, inique spiritus, iudex tuus, adest summa potestas, iam resiste, si potes, adest ille, qui pro nostra salute passus; *Nunc*, inquit, *princeps mundi eiecitur foras*. Hoc illud corpus est, quod de corpore Virginis sumptum est, quod in tumulo iacuit, quod de morte surrexit, quod videntibus discipulis ascendit in caelum; in huius ergo maiestatis terribili potestate, tibi, spiritus maligne, præcipio, vt ab hac ancilla eius egrediens contingere eam deinceps non præsumas. Cùmque eam inuitus deserens, & manere ultra non valens, atrocius affligeret malignus, tam magnam iram, quam modicum tempus habens, rediens Pater sanctus ad altare fractionem hostiæ salutaris ritè compleuit,

repetitur f. 288.

Missæ est immolatio hostiæ salutaris.

Nota.

Ioan. 12.

Corpus Christi in Missæ sacrificio offertur.

TIT. IX. De effectibus. *Viritalibus Euchar.* 167 compleuit, diffundendamque in populum pacem ministro dedit, & confestim pax, & salus integra reddita est mulieri. Sic ille nequam, diuina mysteria quantæ sint efficacis, & virtutis, non confessione, sed fuga coactus ostendit: fugato diabolo, mulier, quam in tantorum sartagine tormentorum carnifex perillens tanto tempore frixerat, mentis suæ compos effecta, redditis sensibus, & ratione, reuoluta intra fauces lingua, Deum confessam gratias egit, & inuita curatorem suum, pedibus eius aduoluta est: ingens per ecclesiam attollitur clamor, omnis ætas iubilat Deo, personant æramenta, benedicuntur ab omnibus Deus.

VIII. De demone è corpore *Energumena* presentia corporis Christi deturbato.

Ioannes Molinetus in Chronicis Belgicis anni 1490. describens molestissimam multorum annorum vexationem, quam propter vnus (quæ diu dæmonis succuba fuerat) Nonnæ peccatum, in innocentes virgines socias eius *Quercetenses* Deus satana permiserat: narrat multos ex illa legione, quæ religiosas inuaserat, & se hierarchiæ Seraphinorum fuisse gloriabatur, hoc remedio pulsos ex *energumena*: Cùm enim Decanus *Cameracensis*, vir probus & doctus, vnâ cum alijs exorcistis accederet, peracta sacra communionem; viuificam hostiã non ferens subito dæmon exclamabat: Ah, satis probè armati acceditis: panemne illum sumpstistis? Quem panem ais, improbe? inserebat Decanus. Si nihil est aliud, quàm panis; manero in hoc corpore obfesso: sin autem, vt nos credimus, verum est corpus Iesu Christi Saluatoris nostri, iubeo, confestim fugere ex hoc corpore, nec vllam ei amplius molestiam aude exhibere. Quo dicto (rem miram) *energumena*, vt magno leuata falce molestiæ, confestim respirare, & alta voce Iesum vocare cepit. Quod idem omnes faciebant cæteræ, quando, dæmone expulso, liberabantur.

Io. Molinet in Chronicis Belg. an. 1490.

Ex Simeon Metaphr. in vita S. Anthonij. an. 14. Febr.

IX. Ad molestias demonum propellendas infidias valet communio.

B Eatus Auxentius Abbas discipulum habebat nomine

nomine Basilium : hunc dæmones adeo male mul-
tarunt , vt pro exanimi , corpore toto laucius &
contractus , ad Auxentium curru delatus fuerit.
Abbas iussit eum surgere , & venerandum corpus &
vniuiscum sanguinem Domini nostri Iesu Christi
sumere , & statim reuerti in locum suum : abiit , nec
amplius eum tentator aggressus est.

X. *Gratiam Dei habentibus antidotum est Euchari-
sti. perceptio aduersus dæmones.*

*Amphiloch
in vita S.
Basilij.*

*Recessa ba-
ptizatus En-
cianthia da-
ta.*

*Antidotum
contra dæ-
mones.*

C. Vin Maximus Episcopus Hierosolymitanus
Basiliam Casariensem vnâ cum Eubulo Magi-
stro suo in Iordane baptizasset , tradidit illis vniuiscâ
communione , rogauitque Basilium idem Dei
sacerdos , vt orans cibum caperet. Quod & fecit ,
dicens : Domine Iesu Christe , Deus noster , cre-
do verba Euanglij tui , speroque in benignitate
tua cibum potumque percipiens aduersus diabol-
um nobiscum consipientem , ad futuram nobis
sancti Spiritus tui cooperationem. Stupens verò
Dei sacerdos ad illius fidem , repetijt vnâ cum il-
lis sanctam ciuitatem. Vbi cum annum vnum fe-
cissent , de communi sententia venerunt Antiochiam.

XI. *De virgine , que porrecta Eucharistia , etiam à ma-
lo , quod dæmon afferebat , est liberata.*

*Ex D. Pro-
spero lib.
de Promis-
sion & P. ad
dimitty. ep.
ca 6. apud
Baron. 10.5
Annal an
Dom 434.*

*Virgo simu-
lacro impu-
dicè conipe-
cto à dæmo-
ne obliue-
tur.*

D. Prosper Aquitanicus , agens de signis Anti-
christi , & eius præcursoribus spendopropheta
& impostoribus , quid Carthagine acciderit admi-
ratione dignum de Eucharistia , narrat his verbis : No-
stis , inquit , temporibus Aspare V. C. Consule Car-
thagini constituto , hoc signum diabolicum , monstruo-
sumque , quod illic accidit , quis illius patriæ ciuis ig-
norat ? Quædam iuuenula Araba natione , ancillæ
Dei habitum gestans , cū in balneo lauans simulacrum
quoddam veneris impudicè respiceret , & seipsâ , eiq.
consimilans , domicilium se diabolo præbuit. Statim
ille leo , qui rugiens circuit , quem quærebat , inuenit.
Meatus igitur gutturis ipsius occupatus , nullum cibum
nullumque potum traiciens , per septuaginta ferme dies
totidemque noctes ieiunium sibi diabolus , ex capro
postulâ , vale exhibuit : hoc monstrum parètes puellæ
per tot dierum spatia auferri posse sperantes , dum iugè
malum

TIT. IX. *De effectibus. Virgitalibus Euchar.* 169
malum vterius tolerare non possunt , simul cum filia
se se ingesserunt , sacerdoti , quæ acta erant , fideliter
indicantes. Hoc tantum puella fatebatur , auem
quandam noctis medio apparere , quæ sibi ore nescio
quid infunderet. Stupor tunc inerat cunctis , vi-
dere puellam nullis indicijs diuini ieiunij fœda-
tam , nullo pallore seu tæbe vel debilitate confectam ,
quin potius robustam succo viscerum , mole mem-
brorum. Cumque incredibilia viderentur , quæ dice-
bantur , habito consilio , in monasterio puellarum , in
quo reliquæ S. Stephani sitæ sunt , sacerdos puellam
simul & præposito commendauit. Illic prima tantum
die apparuisse illam auem asseruit , & sibi increpasse ,
quod neque fame , neque siti compulsa illum appeteret
locum , quo sibi accedere non liceret. Per duas
sanè hebdomadas nihil cibi vel poculi sumens in
monasterio mansit. Accidit autem vt decimus quin-
tus Dominicus illucesceret dies , ascendente nobis-
cum sacerdote , vt matutinum illic sacrificium solitè
offerretur : puellam Præpositus ad altare perduxit , eo
habitu & incessu quo solent rubore perfusæ ex epu-
lis poculisque mulieres aduenire. Sed vt se illa prostra-
uit altari , clamore fletus sui cunctis assistentibus gemi-
tus lacrymâque induxit , quibus tantum malum auferen-
dum præsens plebs Dominum exorabat : erat enim iam
indecentis murmur in populo. Peracto itaque sacrificio ,
cū eadem inter cæteras breuem particulam corporis
Domini tinctam à sacerdote perciperet , semihora
mandens trajcere non valuit , nondum illo fugato ,
de quo dicit Apostolus : *Quæ consonantia Christi ad 2. Cor. 6.
Belial , Et iterum ; Non potestis calicem Domini bibere , 1. Cor. 10.
& calicem demoniorum.* Manu igitur faciem eius su-
stentare sacerdote , ne sanctum proijceret ; à quodam
Diacono suggestum est , vt calicem salutarem gutturi
eius Pontifex applicaret. Quod factum est : statim
vt locum illum , quem diabolus obsederat , Saluatoris
imperio reliquit , Sacramentum quod ore gestabat ,
cum laude Redemptoris transglutijssè puella cla-
mauit. Hinc lætitia , hinc voces in gloriam Dei ,
quod post octoginta & duos dies diabolo ex-
pulsio , puella de potestate fuerat eruta inimici.
Oblatio igitur rursus gratiarum actionis pro-
ca fit , sacrificijque percipiens certam partem
prius

*Virgo obse-
sa vi Sacra-
menti libe-
rata.*

prisco est reddita vsui. tunc etiam dum hæc aguntur, spiritu diuino actus Diaconus eiusdem tituli, statuat illam sublatam confregit in puluerem, omnemque inuidiantis astutiam superauit diuina maiestas.

XII. *Ad remissionem peccatorum & consolationem magnam corpus Domini sumit Theodistes.*

Ex Metaphis
in vita S.
Theodistes
Ioan. Garat.
Centur. 7.

Cum Euboicus venator aliquando nauigaturus esset ad venationem, accepta in pyxide de parte diuinæ carnis Domini, eam tulit ad beatam Theodistem Lesbiam. Cum autem venisset ad insulam, & declinasset in ædem Dei Matris, eam non offendit; an autem adesset & lateret, quoniam cum eo ascenderant quidam ex socijs; an verò abesset, nescit. Hoc autem sciebat, se eam non offendisse. Atque alij quidem profecti sunt in syluam venaturi: ipse verò clam reuersus est in templum, & protinus sacrosancta mulier, Theodistes scilicet, apparuit, induta tunica, quam ab eo prius acceperat. Cum autem Euboicus se in terram proiecisset, accurrit illa, & cum lacrymis dixit eminus: Nequaquam hoc facias, ô homo, nequaquam facias diuinum donum afferens, ne vras me, diuino dedecore afficiens. Eum itaque tunica apprehensum erexit. Ille autem eduxit e sinu suo pyxidem cum carne Domini. Et cum illa in terram cecidisset, diuinum donum accepit, & lamentationibus & lacrymis terram rigans dixit: *Nunc dimittis ancillam tuam Domine, quoniam viderunt oculi mei salutare tuum.* Quoniam remissionem peccatorum meorum accepi: nunc abibo, quò tua me iubet potentia.

Lut. 2.

XIII. *Miram dulcedinem in sumptione Eucharistie percipit Boarus equus.*

Io. Nider li.
1. Formicarij
cap. 12.

Noni (inquit Ioannes Nider in suo Formicario) aliquem militem Boarum nomine, generosum multum, & etiam apud sæculum prudentem virum in Herbipolensi diocesi, qui mihi satis familiaris fuit & notus, & quæ sequuntur, vt sibi consulerem, patefecit. Cum enim fuisset aliquando iuuenis cum filijs procerum, satis malè in quibusdam educatus est, non verbum Dei, sed fistulatores audire consue-

uit,

TIT. IX. *De effusibus vitalibus Euchar.* 171
uit, prudentium & grauium virorum societate, & verba blasphemiam Dei notantia vix aut nullatenus in ore continere potuit. Venit interea tempus, quo pro acquirenda militia ire debuit ad terram, quam Dei filius suis cruore & pedibus consecrauit: vbi cum alijs peregrinis per loca varia, in quibus Christus passus est, deductus est, & ab alto tunc per Dei gratiam visitari cepit. Nam quasdam orationes crebrò ob Dei reuerentiam dicere proposuit, & miles effectus in terram propriam redijt, vbi in virum alterum est mutatus. Ex prædicationum enim auditione discere cepit, quod longè deuiasset à Deo, & in militando antea diuersis guerris proximis nauicisset in mundo: confessionem sacramentalem omnium factorum suorum fecit, & pro loco & tempore legis secundum prudentium consilia satisfecit. Deinde non modò, vt antea semel, sed bis in anni spatio Eucharistia Sacramentum suscepit. Quo factò in secunda communicatione etiam deglutita iam sacra hostia, quendam insolitum percipit saporem, dulcem quidem, & prout coniectare potuit, similem habentem odorem panis frumenti nouiter & optimè depistij; sed cum de hoc miraretur, & cogitaret cibo sumpto materiali talem saporem & odorem debere recedere, illud non statim euenit, sed longo temporis tractu postea continuauit præfata perceptio, quæ tamen postremò desijt. Cæpit interea sequenti anno trina vice Eucharistiam sumere, in festiuitatibus videlicet maioribus, & in qualibet communione se sapor & odor prædicti augmentauerunt in perceptibilitate & continuatione, quousque deuenerunt ad tantam suauitatem, quòd nulli rei dulci & suauis ea comparare poterat. Verberatus est interrim Dei miles in sua conscientia, vnde hæc sentimenta prouenerent, ane à Dei munere, vel ab hostis antiqui versutia. In vitijs enim se habituatam esse sciuit, licet contritum iam se esse crederet de peccatis, quæ omnia animo reliquit: vnde testimonium conscientia se habere non vidit de tam insolita percepta dulcedine, quòd à Deo esset. E diuerso verò operationem demonis adeò appropinquare Eucharistia effectum vix animo concepit: cumque diu in hac nutaret ambiguitate, euenit, Deo

Boarus miles miram percipit in Eucharistia sumptione dulcedinem.

Deo respondente, tempus, quo sermonem à quodam litterato audiuit, distinguentem inter virtuosam dulcedinem, quæ aliquando non sentitur in gustu, sed percipitur solum in vitiorum, quam facit, fuga, & inter sensibilem dulcedinem, quæ perceptibiliter animum iocundat, nonnunquam & corpus, qua donantur & cibantur idè aliquando debiles & infirmi à Christo, ne à cœptis desistant sanctis pœnitentiæ operibus. Quo audito miles se esse de secundo genere hominum contexit, & deinceps acrioribus virtutum operibus operam dedit. Prius enim à multis quæsiuerat secretò prudentibus, quid de sentimento prædicto tenere deberet, sed tantummodo, vt tactum est, viro plene responsum fuit in prædicatione publica.

XIV. *Alteri prodest, pro quo sumitur Eucharistia.*

Ex Iacobo
Acon. Episc.
in vita M^o
via Ognia
conf. 16. G.
100. centur.
130.

Accidit aliquando, quod quidam monachus tantum zelum acquirendæ, seu conseruandæ innocentia haberet: quod primos sensualitatis motus nõ solum reprimere, sed etiam sine veniali peccato vitam suam in perfecta puritate custodire studeret. Cũ autem instigante diabolo aspiraret ad impossibile, in tam profundam desperationis foueam lapsus est, vt nec corpus Christi accipere veller: pro cuius salute dum ancilla Dei Maria lacrymosis suspirijs Domino supplicare inter missarum solennia non destitisset: ille, quasi de longinqua regione ad se reuersus, corpus Christi deuotè recepit, & sumpta salutari medicina, perfecte conualuit.

XV. *Virtute sumpta Eucharistia conciliantur inimici.*

Ex Isterio
Ficis an.
1593. in Pro-
uincia Me-
diolanens.
S. Colleg.
Genoues.
&
Taurinens.

Vis Eucha-
ristia.

Iurisconsultus à patris filio luculentam acceperat plagam in facie. Nec vt ei parceret, cuiusquam oratione, vel auctoritate adduci poterat, nisi ille veniam suppliciter peteret, & sibi satisfaceret. Contra, adolescens ad ea descendere recusabat. Noster cùm versato in omnes partes vtriusque animo nihil proficeret, ad extremum rogat vt ambo pariter ante sacrosanctam Eucharistiam paulisper supplicarent Deo. Haud ægrè impetratum. Mira res dictu: vix ibi Deum parumper orantem, cùm repente eorum animos diuina vis flexit. Ecce tibi dum adolescens patrum

TIT. IX. De effectibus spiritualibus Euchar. 173
patrum adire petendæ veniæ & satisfaciendi gratia parat, repente occurrit ei paruus, negans aliter sibi ab eo satisfieri velle, quàm vt Christiane in posterum viueret.

XVI. *De vnione Christi & hominis Christiani inter se per sacra Eucharistia perceptionem.*

Cvm instaret tempus nobilissimi conuiuij, quo Mechthildis virgo dilectum animæ suæ Iesum percipisset in Sacramento corporis, & sanguinis sui communionem, audiuit eum sibi dicentem; Tu in me, & ego in te, & in æternum non derelinquam te.

Ex li. 1. Re-
uelat. S.
Mechthild.
ca. 4. 10. G.
100. centur.
13.

XVII. *De anima è purgatorio erepta per Eucharistiam ab alio sumptam.*

LVdovicus Blossus refert, quod anima cuiusdam defuncti cuidam Dei amico, in flamma ardoris immensi apparens, dixit: ea sola de causa tam diris cruciatus torqueri, quod circa Domini corporis perceptionem fuisset negligentior: addiditque, si vel semel venerabile Sacramentum deuotè pro ipsa accipere dignaretur, se mox liberandam. Quod cùm ille Dei amicus fecisset, sequenti die anima eidem sole fulgentior atque micantior apparuit, vnica illa dignissimi Sacramenti huius perceptione ab intolerabilibus pœnis liberata, atque ad calum & æternam beatitudinem euecta.

Ludouicus . f. 101.
Blossus ca. 6.
Mentis Ipsi-
tutinalia.

Euchar. sũ-
ptione ani-
ma è purga-
torio libera-
ta.

Purgat.

XVIII. *Eucharistia sumpta mire compungitur in initio sue conuersionis Lydumina virgo admiranda.*

Cvm quidam vir Dei Ioannes Pot, tanquam à Deo missus venisset ad Lyduuinam virginem graui infirmitate cruciatam, cœpit eam hortari ad patientiam, commemorare ei Christi passionem, humilitatem, labores, & sudores: inuitare, vt nocte ac die, quoad posset, in ijs meditandis versaretur. Promisit illa se sic facturam; & tentabat quidem sensim animo versare vitam & passionem Saluatoris, sed quod necdum in ollulam suam missa esset farinula Elisæi viri Dei, qui Christus est, amara & insipida erat omnis eiusmodi cogitatio. Reditur igitur ad lamenta & querimonias, quippe

Ex lo. Brug-
mano Laur.
Sur. 14. Ap-
ril. part. 1.
vita S. Ly-
duuin. cap. 40.

4. Reg. 6.

Lyduinam
instruit sa-
cerdos.

174 CAP. V. FLO. M EXEMPLORVM.
quippe mors erat ipsa. Redit etiam ad illam Christi sacerdos Ioannes Pot; percunctatur quantum in libro charitatis profecerit. Respondet illa: Tu quidem, mi pater, ad optimum me studium hortatus es, sed mihi incompertum, nec finit dolorum acerbitas sapere, quidquid de Domino Iesu cogitandum suscipio. Ille vero cernens eius bonam animi voluntatem, gratulabundus ait: Labor improbus, carissima filia, vincit omnia. Oportet aliquam tibi vim adhibeas: frangas restam, & peruncies ad nucleum: perseuera, & vinces. Illa autem dicente, immodicos corporis & animi cruciatus id non sinere, vir Domini eam egregie animabat, multis modis eam confirmandus, hortansque, ut contemneret inepta gaudia & oblectamenta breui peritura, formam corporis pro nihilo putaret, rediret in memoriam eorum, quae passi sunt sancti Martyres, quam multi iocis, diuitijs & voluptatibus sponte sua caruerint, solo Christo contenti, apud quem nunc summis opibus, honoribus, gaudijs & delicijs sine fine perfruuntur. Sed quia nihil, inquit, poteris viribus tuis, Christum adspice pendente in cruce, & veritatem doceberis. Christum audi, & sapiens eris. Christum tolera, & requiem inuenies. Christum imitate, & refectioe suauissima perfrueris. His auditis, coepit sancta virgo manum mittere ad fortia, coepit intellectu & affectu sitire passionis torrentem. Porro autem tercio ad eam venit sacerdos Ioannes Pot. afferens sacrosanctam Eucharistiam, ut solet ad agrotos, qualis illa tunc erat: cumque eam ei praebuisset, sic locutus est: Hactenus ego te incitare conatus sum ad commemorandam passionem Domini tui: iam vero ille tibi loquetur. Quod si fortiter & constanter ei obtemperaueris, erit merces tua magna nimis. Vix ille verba finierat, & in tantis virgo prorupit lacrymas, ut diebus quindecim vix eas potuerit cohibere. Ab eo die, crescente morbo, confirmabatur spiritu, amarum omne ei dulcescebat, nec quicquam iam sapiebat, nisi solus Iesus, & hic crucifixus. Itaque passionem Christi in septem distinguebat partes, nec vllum temporis punctum sine eius commemoratione abscedere patiebatur, adeoque in hac sese exercebat, ut crebro nocte ac die vigilans, horologium exactum

TIT. IX. De effectibus Spiritus alibus Euchar. 175
exactum animo circumferre videretur. Ex ardenti autem passionis Christi meditatione adeo inflammata fuit, ut non se, sed Christum Dominum in se pati diceret. His igitur exercitijs edocta creuit in viroque homine, donec octauum suae egrotationis attingeret annum. Magis autem magisque corporis putredo & vermium scaturigo auda est, corporis etiam viscera magis ac magis marcescebant, & doloribus innumeris virgo afficiebatur. Sed haec omnia ferebat patientissime, & in summis doloribus non solum agebat gratias Deo, sed eos ipsos cruciatus augeri potius, quam minui perorabat.

XIX. Manducans Christum in Eucharistia transformatur in ipsum.

AD Catharinam Senensem ita Dominus ait: Ut autem plenius intelligas, quam ardenti desiderio cupiam vobiscum esse, utque magis accendaris ad subigendam mihi copulandamque meam voluntatem tuam, vide, & alta mente considera, voluisse me, ut Unigenitus meus incarnaretur, &c. Parasse insuper mensam maximi, & parum agniti Sacramenti, corporis ipsius & sanguinis, ut in cibum sumentes transformemini mutemini que in me: ac sicut panis & vinum, quibus vescimini, in substantiam transeunt corporalem: ita & vos manducantes ipsum, qui mecum est, sub panis & vini specie, in substantiam spirituales, & in me ipsum conuertamini. Et hoc illud est, quod Augustino seruo meo his verbis dixi: Cibus sum grandium, cresce, & manducabis me: nec tu me mutabis in te, sed tu mutaberis in me.

XX. Ut sacra Eucharistia virtute auimentur fideles ad fortiter tolerandam tyrannorum rabiem.

CVm amor, ut scribitur in Canticis, fortis sit ut mors, quae omnia vincit, ex suauissimo amore, qui nobis per panis caelestis virtutem communicatur, tantum in animabus nostris robur efficitur, ut propterea S. martyr Cyprianus, cum tyranni Ecclesiam persequerentur, hoc vnum curarit, ut anathematizati absoluerentur, & illis sacra communio administraretur: ijs enim armis induti robustiores fiebant. Dicebat autem eos in praelio non posse fortiter

Ex Dialogo
eius Ioan.
Garetimacen-
turia 14. quod
vixit an.
1370.

August.

Lud. Grand.
li. 2. Catech.
Dialog. 8.
Cantic. 8.

176 CAP. V. FLORENTIA EXEMPLORVM.
fortiter pugnare, ut his armis induci non es-
sent.

XXI. De mira cuiusdam patientia frequenti Eucha-
ristia sumptione comparata.

Benignior.
Cacciaguerra.
li. 3. de Com-
munionis
cap. 26.

Caridad
y perdon de
enemigo

Benigniorius Cacciaguerra tractatu de sacra Co-
munionem scribit, quendam ad eum virtutis gradu
virtute Eucharistiae peruenisse, ut incredibili quadam
patientia filij sui decimum quintum annu agentis, inui-
sissimè & nulla prorsus data occasione occisi, mortem
perulerit. Cum enim multo quidam mulum
onustum deduceret, contigit adolescentem illum
obuium fieri, qui, ne à mulo comprimeretur, & eius
pedibus conculcicaretur, mulionem pramonuit, ut
mulum aliquantum remoueret: quod ille prestare
contempsit, ideo adolescens muli sarcinam à se re-
pulsit. Unde multo ira commotus sic adolescentem
percussit, ut biduo post è viuis excesserit. Postridie
autem obitus, pater adolescentis Cacciaguerram
adiuit, cui exomologesi facta, ac sacra synaxi accepta
dixit: Pater, maiore dolore afficior ob crimen istius
homicidæ, quàm propter proprij filij mortem: quod
ille homicidium perpetrando Deum grauissimè of-
fenderit; at filius diligenter expurgatus & sancta
communione refectus ad felicem, ut speramus, vitam
emigrauerit. Egregium sanè facinus, nullò eum per-
sequi odio, qui filium morte affecerat, quem uicè
amabat. Quod non aliunde, quàm ab ipsa Eucha-
ristia virtute, ut credibile est, proficiscitur.

XXII. De alio admirabili eiusdem Sacramenti in
muliere effectu.

Idem ibid.

Caridad
de otra casada

Libet & aliud mulieris Christiane factum sub-
iungere. Hec crebrò à marito cæsa, quod eum
moneret, rogaretque ne impudicas mulieres ad ædes
(quod solebat) adduceret, his rationibus productis,
primùm, quod Deus offenderetur; deinde multa bo-
na eo vitæ genere dilapidarentur: & ipsa, quod sua
interest, parui admodum faceret, tandem ille sic
commotus fuit, ut graue vulnus capiti vxoris infli-
xerit, adeò ut eam occisam crederet; & audito vici-
norum accursu, ne à Magistratu comprehenderetur,
fugam meditans chlamydem arripit: sed pia illa
domina,

TIT. X. De effectibus corporali-
bus Eucharistia sumptæ. 177
domina, verè Christo plena, dixit: Ne fugam, mi ma-
rite, capias, nec timeas, Deus ignoscit tibi, ut & ego
ex animo ignosco: omnino in Domino nihil tibi mali euenturum. Si opus fuerit, te pro meo
modulo excusabo. Credo hoc Sacramentum semel
& iterum hebdomadatim acceptum plus in hac mu-
liere effecisse, quàm quiuis alius sibi ipsi efficere
posset.

XXIII. Qui ex hac vita migrant sacra synaxi purè
muniti, ab Angelis deducuntur, propter reuerentiam
Sacramenti.

Quidam mihi narrauit (inquit Joannes Chryso-
stomus) non ille quidem ab alio edoctus, sed
dignus habitus, qui id & vidisset ipse, & audisset,
quod qui de hac vita emigraturi sunt, si mysteriò
huiusmodi cum pura ac munda conscientia fuerint
participes, spiritum efflaturi ab Angelis illorum ani-
mas satellitum more stipantibus, propter assumptum
illud sacrum, hinc recta in cælum abducuntur.

Lib. 6. de
Sacramentis



TIT. X. De miris effectibus corporali-
bus Eucharistia sumptæ.

EXEMP. I. Liberalis corporis & sanguinis Christi
Domini alimonia sustentabatur.

Sanctus Liberalis Attinensis Episcopus, Helio-
dori discipulus, cuius ossa Taruisi posita hono-
rantur, vitæ merito concessum fuit (omne enim do-
num perfectum desursum est) uti Dominico quoque
die spiritali alimonia corporis & sanguinis Christi,
& sine villo alio cibo reliquum tempus peragere. Ira-
que quod ad animæ salutem sumptum erat, illius vir-
tute etiam caro sustentabatur. In fortitudine ergo
cibi huius peruenit vsque ad montem, qui Christus
est, sublatus in cælum, cum se de terris transferri pos-
tulasset.

En Pet. de
Natali li. 4.
Catal. San-
ctorum c. 93.
Marc. Ma-
rit. li. 4. c. 1.
12.

M II. Se-

II. *Suerus Abbas Dominico die spirituali & corporali vno rejectus per integram hebdomadam nihil sumebat.*

Peor. de Na-
salm. 7. c. 112.
Marul. li. 4.
cap. 1.
abstinencia

Suerus Abbas natione Syrus, apud urbem Athenensem, Dominico die manē sacram percipiebat communionem; vesperi verò panem cruce signatum ab amico destinatum sumebat, altero cibo animam alens, altero corpus sustentans: reliquis autem hebdomadae diebus cibo pariter ac potu vacuus perdurabat.

III. *Lud. Pius Imp. 40. dies absque alio cibo sacrae communionis nutritus.*

Tba. Boz. 20.
2. lit. 15. de
Segn. c. 3.
2.

Ludovicus Pius Imperator in supremo morbo, quo obiit, totos quadraginta dies ieiunus transiit, Eucharistiam solum quotidie sumens, ut qui adfuit ei rei scriptor testatur.

IV. *Eucharistia sola annos quindecim sustentatus est quidam Eremita.*

Simon Ma-
solus Ep.
VVlauriensis
dier. Canicul.
col. 4. ex
VVerno. 19.
Fasciculo an.
1465.

Circa annum Domini millesimum quadragesimum sexagesimum quintum, quidam Eremita valde pius, Nicolaus nomine, Suitensis, sola Eucharistia apud Helucios prope Vnderualdem singulis mensibus sumpta, annos quindecim, nullo prorsus alio sumpto cibo, vixisse traditur. Pieratis causa secesserat ab vxore ita consentiente, ac liberis: facie ipsa praeferebat in ediam perpetuam homo macilentissimus; quin cum ea res delata fuisset ad Constantiensem Episcopum, neque fidem adhiberet, iussissetque tria panis obola ab eo sumi, paruit quidem ille, sed a grè deglutire valuit. Tandem obiit opinione sanctitatis per prouinciam relicta, an. Domini 1478. vt Naucler. memorat gener. 50.

V. *De puella, qua à sumptu Eucharistiae ad biennium ieiunauit.*

Abbas Vif-
pergens in
Chronico. St-
gobert. an.
227. Anno,
11. c. 2. 154.

In territorio Tullensi iuxta villā Commerciam, puella quaedam annorum circiter duodecim post sacram communionem, quam in Pascha de manu sacerdotis accepit, sine omni visus desiderio plenum biennium vtiq; in tertium annum dimidium compleuit,

Tit. X. *De effectibus corporis. Euchar. sumpta. 179*

pleuit, nulla penitus corporis alimenta percipiens. Cœpit autem ieiunare anno Domini 823. à Pascha, & in anno 825. circa initium Novembris, peracto ieiunio cibum sumere, ac ceterorum hominum more manducando viuere cœpit.

VI. *Eucharistia sola diu sustentatur S. Ebrulphus.*

In vita eius
apud Sur-
29. 6.

S. Ebrulphus Abbas octogenarius in gravem morbum lapsus, dies quadraginta septem vixit nihil prorsus esculenti aut poculenti sumens, præter aquā solam, & corpus & sanguinē Christi; qui nihilominus tanquam benè satur non cessabat prædicare fratribus verbum Dei. Rogantibus eum fratribus, ut saltē aliquid cibi caperet, respondit ille: Quæso, fratres, ne huius rei mentio sit, mihi enim fastidium parit.

VII. *Eucharistia sola aliquamdiu vixit Maria Ogni-*
acensis.

Iacob. à Vi-
triano in hist.
Occid. ca. 38.
& in vita
eius apud
Sur. 23. 1407.

Maria Ogniacensis tamen in sua infirmitate nihil penitus edere posset, imò nec modici panis odorem perferre, facillè tamen, & quidem crebrò Christi corpus sumebat, quod statim quasi liquescens, & in animam eius transiens, non solum illam confirmabat, sed etiam corporis infirmitatem sine mora referuabat: quandoque sumente illa tum Eucharistiam facies eius quosdam ex se luminis radios vibrare & diffundere videbatur, nos quidem tentabamus aliquando, an hostiam non consecratam sumere posset, sed illa à panis odore mox abhorruit, & cum nisi exignam particulam dentibus attigisset, cœpit clamare, expuere, & perinde ac si peccatus rumpetur, anhelare, & cum ingenti anxietate singultire.

VIII. *Sola Eucharistia diutissime sustentata est Ca-*
tharina Senensis.

E vita eius
apud Sursum
29. April.
Tba. Bozium
lit. 15. de sum-
Ecclesia.

Catharina Senensis virgo sanctissima, nonnullas quadragesimas nihil comedens, aut bibens præter aquam frigidam, Eucharistiam solum sumens traduxit: cuius efficacia non solum anima, sed etiam corpus vegetabatur, ita vt prorsus nulla ei iam inesset cibi corporis appetentia. Vnde non modò vitam diuinam

Ex Bonifacio
via Carcia
guerra, in vi-
ta Felicia
Tbo. Rex. fo.
2. l. 15. o. 2.

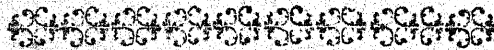
Lud. Grane-
li, in Sym-
bolium cap.
27.

IX. Felix virgo itala diu sacra Eucharistia sine alio cibo nutrita.

Virgo quedam Felix nomine ex oppido Barbarani Romę etate nostra vixit. Hęc quinque totas quadragesimas sola Eucharistia transegit. eius vitam sanctissimã scripsit Bõsignorius Cacciaguerra.

X. Aliud eiusdem argumenti exemplum.

Aliud de eadem subscribam, quod satis notum fuit, & à Pio Papa II. in diplomate canonizationis illius approbatum. Fuit autem illud, quod, pręter altaris Sacramentum, à primo die cinerum vsque ad Pentecosten, quod tempus est trium mensium, sine cibo fuit; & ab illo tempore vsque ad mortem eodem modo perseuerauit, licet propter scandalum, & magnas persecuciones, nonnullas manderet herbas; quarum succum tantummodo deglutiebat, & vbi comederat, penna ori imposta vomitum excitabat, & eundem eijciebat, quod dum in ventriculo eum contineret, maxima molestia afficeretur. Hoc autem erat martyrij genus, quod hanc suam sponsam, dum vixit, sufferre ac perpeti voluit.



ALTERA PARS

TIT. X. De varijs alijs effectib. corporalibus Eucharistia.

EXHMP. I. De patre S. Gregorij Nazianzeni, qui in die sancto Pascha ab incurabili morbo sancta Eucharistia sumptione fuit liberatus.

Ex Greg.
Nazianz.
Conspiciunt
Nazianz.
Veronensis.

Cregorius Nazianzenus in Oratione de funere patris refert, patrem suum sacerdotē ardentissima & diuturna febri exhaustum ab ancilla aliquãdo synaxis tempore manu deductum in conuentum ecclesiasticum, in quo pro more Eucharistiam, sed paucissimis, & quibus tum per morbum potuit verbis conse-

TIT. X. De effectib. corporal. Euchar. 181
consecratã, alijs & distribuer. & ex ea participari ipse quoque reuersum verò ad... ac somno resectum, melius statim habuisse, ac pristinę tandem sanitati ex integro fuisse restitutum.

II. Mater Gregorij Nazianzeni panibus benedictis, & consignatis à filio sacrificante spiritualiter nutrita conualescit.

Idem miraculũ circa matrē aliquanto post cõtingit: quod ipsum etiam comemorare operę pretiũ est: hanc quoque morbus inuadit, fortē aliqui feminã & generosam, atq. omni vitę tẽpore commoda valetudine vsam. In multis autē doloribus, ne sermonem longius producã, nihil eam perindē discruciat atq. inedia, qua multos iam dies periculosē afflictabatur, neq. huius mali remedium vllum inueniebat. Quonam igitur modo eam Deus aluit? Non manna pluens, vt olim Israël; aut petrã frangens, vt sitienti populo fontē aperiret; aut per coruos pascens, vt illũ Heliã; aut per Prophetã in sublime captũ satians, vt Danielē, cum fame in lacu vexaretur. Quonam ergo modo? Visum est ipsi, me, quē charissimum habebat (neq. enim quēquam nostrum alium, nec in somnis quidē præferbat) noctu repentē superuenientē cum canistro, candidissimiq. panibus pro meo more benedictis atq. signatis eã aluisse, sicq. conualuisse, viresq. collegisse. Ac nocturnę visioni veritas respõdebat. Ab eo enim tẽpore ad se redijt, spemq. meliorē concepit, quẽadmodũ & perspicuo argumẽto declaratũ est. Nam cũ postero die ad eam maruinõ ingressus primõ solito hilariorē vidissem, deinde hæc cõsuectã; Vt se noctu habuisset, ecqua re opus haberet, percunctatus essem; Tu me, respondit illa, sanẽ inq̃stãter ac trãquillo vultu, nate, nutriti, ac postea rogas, ecquid valeo? Simulq. nutu mihi ancillę significabãt, ne cõtradicerẽ, sed propt̃ responsũ hoc acciperẽ, ne patetacta rei veritate mœre ore frãgeretur.

Idem Greg.
in Oratione
de funere
patris.

Exod. 17.

3 Reg. 17.

Daniel. 14.

Quis iudic
in somni me
debur.

III. De Gorgonia ad S. Eucharistiam orante, à membrorum omnium dissolutione, ac grauissimis cruciatibus, quibus agebatur, sanata.

Ad omnes huius miraculi fama permanuit, atq. hæc historia cum admirandis alijs Dei operibus, & viribus in omniũ linguis auribũsq. versatur.

Greg. Naz.
in Oratione
in laudem
sibi
Gorgonia.

Egro erat soror mea, orgonia corpore, pessimèque affecta, dolens erat ac prodigiosa, & velut ebullitio quædam & feruor sanguinis, ac deinde eiusdem concretio, & torpor pallorq. incredibilis, ac mentis membrorumque dissolutio, idque nõ per loca intervalla, sed nonnunquam etiam admodum continuè, nec malum hoc humanum esse iudicabatur. Nec verò tum separatim, tum etiam inter se de morbi ratione consultantium ars & industria depellendo dolori par esse poterat, nec parentum lacrymæ, quæ multum sæpe valuerant, nec publicæ preces & supplicationes, quas vt pro sua quisque salute, vniuersus populus faciebat: omnes enim eo animo erant, vt illius salutem, suam esse salutem ducerent, quemadmodum contra, communem illius morbum, communem omnium morbum & calamitatē. Quid igitur magna illa anima, maximisque digna facit, & quam dolori medicinam adhibet? hic enim iam arcum strum est. Desperatis aliorum omnium auxilijs, ad mortaliũ omnium medicum confugit, notis que intempesta caligine obseruata, cum leuius aliquando morbus vrgeret, ad altare cum fide procumbit, eumque, qui super illud colitur, cum magno clamore obtestans, omnibusque nominibus appellans, atque omnium rerum, quas vnquam mirificè gesserat, commonefaciens (nam vtriusque testamēti historias callebat) tandē pia ac præclara quadã impudentia effertur: eã, quæ Christi simbriam tangēs sanguinis profluuium compresserat, imitatur, quidq. fecerit, audite: caput cum pari clamore vberimisque lacrymis mulierculæ illius instar, quæ olim Christi pedes irrigarat, altari admouens, nec se ante ab eo discessuram minitans, quàm sanitatem consecuta sit, ac deinde hoc suo pharmaco totum corpus perungens, & sicubi quippiam Sacramenti pretiosi corporis & sanguinis manus condiderat, id lacrymis admiscens. o rem admirandam! protinus se liberatam morbo sentit, atque, & corpore, & animo, & mente leuis abscedit, hanc spei mercedem consecuta, vt quod sperauerat, obtineret, animæque firmitate corpori firmitatem compararet.

IV. Per

IV. Per sacram synaxim impetrat Catharina Senensis adolescenti sanitatem corpore.

Ad. Crana-
sens. ead. 4.
de S. Cathar.
Senens. S. 3.

Derant beatæ Catharinæ Senensii virgini duo pijsimi adolescentes patria Senenses, ambo amanuenses eius; quorum alter Nerius, alter Stephanus vocabatur. Ex ijs Nerius postea solitariam & prope anachoreticam duxit vitam: Stephanus iubente post mortem sanctæ virgine, cum nihil minus cogitaret (vt ipse de se scribit) quàm de monastico suscipiendo habitu, Carthusianus factus est celebris, & valde religiosus. Cum autem esset sancta virgo Genuæ, Nerius horribili correptus est ægritudine, & præ nimio dolore viscerum miserabiles edebat voces & eiulans, reptabatque manibus & pedibus de lectulo in lectulum, tanquam aliquod leuamentũ perpetuis illis cruciatibus reperturus. Inducantur hæc sanctæ virgini: illa iubet acciri medicos. Veniunt duo medici, fiunt omnia, quæ illi prescribunt: sed miser ille non modò nihilo meliùs, sed peius etiam habere cœpit, ita vt medici eius vitæ spem omnem abijcerent. Quod cum Stephanus audiisset, ad virginem sanctam se confert, eius pedibus lacrymabundus aduoluit, orat, ne sinat socium suum in peregrino solo miserabiliter ex hac vita migrare. At illa; Cur sic, inquit, doles fili, si Deo visum est fratrem tuum ad suum regnum euocare? Stephanus perseuerat in precibus suis, dicit se nihil ambigere, quin, si velit, possit Nerio salutem obrinere. Vbi cras, inquit, me ad sacram communionem abire conspexeris, reduc mihi isthuc in memoriam, & ego offeram Deo preces: tu verò rogabis Dominum, vt illas admittat. Abit Stephanus fiducia plenus, & altera luce virgini ad Missam cuncti inculcat preces suas. Percepit sacram Eucharistiam, & more solito extra se rapta est: vbi autem ad se redijt, Stephanum illic expectantem subridens ita alloquitur: Dominus nobis restituit Nerium. Stephanus celeriter abijt ad Nerium, eumque in Domino consolatur. Deinde paulatim remittitur morbi acerbitas, & Nerius totus reualefcit. Ecce autem Stephanus, qui ei ministrauerat ægrotanti, ex multis corporis & animi molestijs, quas eius causa pertulerat, febres acres cum vomitu

Ad 4

vomitu

vomit & intolerabili capitis dolore patitur: & quia charus erat, omnes sanctæ virginis socij decumbenti assistunt. Sed virgo sacra non ferens eius afflictionem, ad decumbentem accedens, Præcipio, inquit, tibi in virtute sanctæ obediens, vt has febres deinceps minimè patiaris. Abcessit febris, & Stephanus totus surrexit incolumis.

V. *Corpus Dominicum ori mutò impostum lingua vsum illi restituit.*

Eu Gregor. Magn. li. 3. Dialog. ca. 3. Consig. an. Do. 560. lo. Goretu centur. 6.

Post non multum temporis exigente causa Gothorum, vir quoque beatissimus Agapetus huius sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontifex, cui Deo dispensante deseruio, ad Iustinianum Principem accessit. Cui adhuc proficiens quadam die in Græciarum iam partibus curadus oblatu est mutus & claudus, qui nulla verba edere, neque ex terra vnquam surgere valebat. Cumque hunc propinqui illius flentes obtulissent, vir Domini sollicitè requisit, an curationis illius haberent fidem. Cui dum in virtute Dei ex auctoritate Petri fixam salutis illius spem habere se dicerent, protinus venerandus vir orationi incubuit, & Missarum solennia exorsus sacrificium in conspectu Dei omnipotentis immolauit. Quo peracto ab altari exiens claudi manum tenuit, atque assistente & aspiciente populo, eum mox à terra in proprijs gressibus erexit. Cùmque ei Dominicum corpus in os mitteret, illa diu muta, ad loquendum lingua est soluta. Mirati omnes, flere præ gaudio cœperunt: eorumque mentes illicò metus & reuerentia inuasit.

Muto Eucharistia sumpta lingue vsus restituitur.

Thom. Boz. to. 2. de sign. Eccl. l. 1. s. ca. 2. ex Sarr. rom. 2.

Communione vincula soluta.

VI. *Georgius Cappadox ligatus sumptione Eucharistia à catenis soluitur.*

Hverceretur, quod scribitur in vita Theodori Archimandritæ, qui imperante Phoca vixit, Georgium Cappadocem, virum nobilissimum, ductum fuisse catenis vndique circumligatum iussu Imperatoris, cumque Theodorus petisset, vt ab ijs solueretur, donec illi daret Eucharistiam, militeq. id sancto pernegassent diu multis que hoc petenti, accidit, vt eo sumente Eucharistiam subito mirabiliter vincula soluta sponte conciderent ad terram.

VII. *Satyrus*

Quid igitur observantiam eius erga Dei cultum prædicem? Qui prius quàm perfectionibus esset initiatus mysteriis, in naufragio constitutus, cum tunc qua veheretur, nauis scopuloso illisa vado, & vrgētibus hinc atq. inde fluctibus solueretur, non mortè metuens, sed ne vacuus mysterio exiret è vita, quos initiatus esse cognouerat, ab his diuinū illud fidelium sacramentū poposcit, non vt curiosos oculos infereret arcanis, sed vt fidei sue consequeretur auxilium: etenim ligari fecit in orario; & orariū inuoluit collo, atq. ita se deiecit in mare, non requirens de nauis cōpage resoluta tabulam, cui supernatans iuaretur, quia fidei solius arma quaesierat. Itaq. his se rectum atq. munitū satis credēs alia auxilia nō desiderauit: simul & fortitudinē eius spectare licet, qui fatisciente remigio, non quasi naufragus tabulam sumpserit, sed quasi fortis ex seipso adminiculum suæ virtutis assumpserit. Nec deseruit spes, nec fessellit opinio, deniq. primus seruatus ex vndis, & in portum terrenæ stationis euectus, Præsulē suū, cui se crediderat, recognouit, statimq. vbi etiā cæteros seruos suos vel ipse liberauit, vel liberatos cōperit, negligēs facultarum, nec amissa desiderās, Dei ecclesiā requisit, vt ageret gratias liberatus, & mysteria æterna cognosceret, pronuncians nullum referendę gratiæ maius esse officiū. Quod si homini nō referre simile homicidio iudicatū est, quantum crimen est non referre Deo?

Ex D. Ambrosio Ep. Mediolan. orat. sanctæ r. de obitu frat. sui Satyrus. 3. orationum. Bero. 104. an. 333.

Eucharistia in itinere deferendū vltus.

Eucharistia à naufragio liberat.

VIII. *Vt Maximianus Ep. Syracusanus à periculo maris sacra Euch. sumptione sit præseruatus.*

Neque hoc silendum puto, quod omnipotens Deus super Maximianum famulum suum, nunc Syracusanum Episcopum, tunc autem mei Monasterij patrem, dignatus est monstrare miraculum. Nam dum iussione Pontificis mei in Constantinopolitanę vrbs palatio responsis ecclesiasticis deseruorem: illuc ad me idem venerabilis Maximianus charitate exigente cum fratribus venit. Qui cum ad monasterium meum Romam rediret, in mari Adriatico nimia tempestate deprehensus, inastimabili ordine atq. inusitato miraculo erga se cunctosq. qui

D. Greg. Magn. li. 3. Dialog. ca. 36. apud Baran. 10. 7. an. 584.

Maximiani Episc. miraculum.

qui cum eo adere, omnipotentis Dei & iram cognouit & ~~causa~~ a. Nam cum in eorum mortem percussis nunciatis eleuati fluctus saeuirent, ex naui clavis perditis arbor abscissa est: vela in undis proiecta: totumque vas nauis castatim nimis fluctibus ab omni fuerat sua compage dissolutum. Rims itaque parentibus intrare mare, atque usque ad superiores tabulas impleuit nauem, ita ut non tam nauis intra undas, quam undae iam intra nauem esse viderentur. Tunc in eadem nati residentes, non iam ex morte victima, sed ex ipsa eius praesentia ac visione turbati omnes, sibi met pacem dederunt, corpus & sanguinem Redemptoris acceperunt, Deo se singuli commendantes: ut eorum animas benigne susciperet, quorum corpora in tam panida morte traderat. Sed omnipotens Deus, qui eorum mentes mirabiliter terruit, eorum quoque vitam mirabilius seruauit: nam diebus octo nauis eadem usque ad superiores tabulas aquis plena iter proprium peragens enatauit: nono autem die in Cothronensis Castris portum deducta est, ex qua exierunt omnes incolumes, qui cum praedicto venerabili viro Maximiano nauigabant. Cumque post eos ipse quoque fuisset egressus, mox in eiusdem portus profundum nauis demersa est: ac si illis egredientibus praepondere subleuatione caruisset, & plena hominibus in Pelago aquas portauerat, atque natauerat: Maximiano cum suis fratribus recedente, aquas sine hominibus in portu non valuit portare, ut hinc omnipotens Deus ostenderet, quia hanc onustam sua manu tenuerat, quae ab hominibus vacua & derelicta super aquas non potuit manere.

IX. Ad sedandam maris tempestatem Eucharistiam ad collum ferre solebat S. Byrinus.

Apud Sur. 3.
Dacemb. 6.
Baran. 10. 3.
an. 635.

Repetitur f. 194.

IN Actis S. Byrini viri Apostolici, quibus & praedicationis eius tempora consignantur, nimirum anno trigesimo octauo ab ingressu Augustini in Angliam, ab aduentu vero Domini anno sexcentesimo quinto, ingens miraculum describitur: Ad litus Britannici maris arrepto itinere perueniens, ascensus nauem diuina celebrat mysteria, sibi suisque viaticum parans, salutaris hostiae pia libamina Deo obtulit.

Hostia sacra
a periculo
maris liberat.

Nauis aqua
plena ad
portum deducta.

Eucharistia
portabant
secum nauigantes.

TIT. X. De effectibus corporis. Euchar. sumpta. 187
obtulit. Urgente vero navigatione articulo, ad nauem festinans introducit: & in ~~collo~~ **entre ventre dui** alta fulcarent pelagi, reminiscitur Byrinus, ~~reuerentiam~~ **am ferre** praecipue caram amisisse, & nauis urgentibus impeditum, in litore, vnde abceserat, reliquisse. Dederat enim ei Honorius Papa pallam, super quam corpus Christi consecrabat, & in qua corpus Dominicum inuolurum & ad collum suspensum semper secum ferebat, atque inter sacra sacrosancta mysteria super sanctum altare ponere consuevit. Fide igitur armatus, in mare descendit Deum auctorem habens, per mare securus incedit, & recepto quod reliquerat, ad nauem regressus: offendit autem illam quasi immobilem stantem, cum paulo ante per undas maris velociter currentem reliquisset. Ut autem in eam ingressus est, nec vna quidem in vestimento eius aquae gutta deprehensa est. Id nauis videntes, flexis genibus, tanquam Deum eum adorauerunt, & complures ex eis ad fidem Christi, praedicante illo verbum Dei, conuersi sunt. Vides, inquit Baronius, perseverasse haecenus apud fideles valde pios pristinum illum morem, qui a S. Ambrosio describitur in funere Satyri fratris, portandi scilicet in itinere, terra marique sacro sanctam Eucharistiam sudario inuolutam: quam piam consuetudinem sicut feruens religio introduxit, ita & religio aequae sancta subduxit: suadebat illud tunc fides, quod postea reuerentia dissuasit. Utrobique commendandi fideles, sicut in vtroque apparet Apostolorum praedicata fiducia, & commendata modestia, siue cum nolunt ad momentum carere Christi praesentia, siue, ut fecit Petrus, repellendo eum a se, cum dixit: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.

Eucha. stia
nauis
antes
am ferre
solebant.

Ingens mi-
raculum By-
rini viri A-
postolici Ep-
Dorcestren.

1. Ioh. 6.
Luc. 5.

X. De puero Iudaeo ab incendio virtute Eucharistiae seruato.

Memoriae prodidit post Euagrium Nicephorus Callistus rem prorsus admirabilem, ac scitu dignissimam, in haec verba: Anthimo, inquit ille, e sede Episcopi deiecto in vrbe Imperatoria, & Mena loco ipsius ab Agathone Papa electo, ac consecrato, miraculum quoddam Constantinopoli dignum quod memoretur, accidit. Consuetudo a multo tempore Imperatoriae

Emagr. li. 4.
Ecl. hist. ca.
24. Euseb. 4.
c. 36. Greg.
Turon. li. 2.
Mirac. c. 10.
10. Naucien.
10. 2. generas.
19. Byro. 10. 7
an. 552. Ni-
ceph. l. 17. c.
25.

Imperatoria vrb̄ ait, vt cum plusculum de partibus quinque corporis Christi reliquum foret, pueros incorruptos ex iis, qui ad præceptores eunt in ludum litterarium, accerserent, qui ieiuni reliquias illas ederent, quod quidem mihi quoq. sapenumero, qui puer admodum essem, & maximè primæ ætate in sacris ædibus versari studio haberem, cōtigit. Tale quiddam sub Mena quoq. Patriarcha accidit. Cum pueris ad hoc delectis puer quoq. viri religione Iudæi vitro conficiendo vitæ tuentis adiunctus est. Puer is vbi diutius vltra solitam horam moratus domum venit, & causam tardioris reditus parentibus ipsum diligentius inquirentibus, quod scilicet cum pueris aliis diuinas partes edisset, renunciauit. Pater, audita re noua, furore percitus, fornacem, vbi vitrum conformabat, succendit, & arreptum puerum in illam prunis, flamma suffocata, candentem cōiecit, ob huiusmodi factum irarus; quamuis filius sciens nihil admisisset. Porro mater, vbi puerum diutius non comparentem quæsiisset, neque inuenisset, vrbem omnem circumiit, perquam acerbe plorans, ac lugens; & die tertio ad officinam mariti consistens, ingenti planctu, seipsam lanians, prolixiusque ingemiscens, filium vocauit: materna ille voce agnita responsum dedit è camino. Tum mater ostio furni fracto, cum miraculo maximo in medijs prunis puerum stantem vidit ita prorsus incolumem, vt ne capillum quidem flamma læserit: & vbi causam incolumitatis quæsiuit, mulierem quandam illustrem, purpurea amictam stola frequentius ad se venisse, aquam sibi infudisse, flammamq. appropinquantem extinxisse, cibum etiam, cum esuriret, præbuisse dixit. Hæc postquam Iustinianus cognouit, puerum cum matre diuino regenerationis lauacro adhibuit, Deoque dedicauit. Hæc Euagrius, qui sub hæc tempora vixit.

XI. *De puella nobili Louaniensi varijs agitata doloribus ad venerabile Sacramentum Bruxellis pristina valetudini restituta.*

Anno Domini M. D. XXIX. mensis Nouembris die 29. peregrè inuisunt venerabile Sacramentum Bruxellas, heroïs Ioanna à Duffele annos nata circiter vnum aut viginti duos, nondum nupta, virgūcula etiamnum

Eucharistia
serua t pue-
rum ab in-
cendio.

Ex libello R.
P. Theodoricæ
Leet Carthus
Colon à Nara-
rarū publicè

TIT. X. *De effectibus corporis.* *Euchar. sumpta.* 187
etiamnum, filia heroïs Iacobi à Duffele Licentiatæ Vicepresidis præfecturæ Louaniens. *Braban-*
tos, vnâ cum nouerca, alijsque item duabus cōmitata dominabus, ijsque cognatis. Quæ nimirum Ioanna à Duffele miserè circū precordia diuexabatur, ex æquo mâca atq. claudicâs in brachio, in manibus deniq. & in pedibus, cum pes alter altero cōtractior breuiorq. foret, à plius trimestri spatio, ita vt in suris curu tenuis nerui contracti rigescerent, perinde ac si prægrades fuisset fides. Quæ porro morbū ex diutina contraxit agritudine, qua iâ pridè laborauerat, ac id tēporis etiā nū laborabat. Ingressa Bruxellas, in ædibusq. Iasparis Lōgenillæ heroïs hospitio excepta, Ioannā à Duffele fedili gestatorio insidētē à duobus viris curarunt perferendā in tēplū D. Gudilæ sacrū: quandoquidē vno scipione nō admodū benè sine aliena ope posset perreptare. A ductā igitur, venerabili Sacramēto, presētibus, quas dixi, comitibus, ægrè quidē, sed tamē in gradū è regione Sacramētū collocarūt. Quæ ibidē, quū ad internallū triū precationū Dominicarū desedisset, cōtēplādō iuxta ac orādō Eucharistiā, extra se posita, suiq. importēs facta, nullū sensus indicium ederet, ita spatio decē aut duodecim precationū Dominicarū humi procubuit. Deinde sibi restituta citra vllius auxiliū in pedes consurrexit, haud aliter restā incedēs, ac si nunquā laborasset infirmitate valetudinis aduersæ: accidēsq. in genua corā venerabili Sacramēto proximè loculamentū, siue, vt vocāt, armariū Eucharistiæ, amarè fiebat, agendo Deo gratias: alloquēdoq. D. Ioannem Bolaert sacerdotē, custodēq. eiusdē Sacramenti, ibidē hærentē ad excipiēdas oblatiūculas, hæc verborū formā protulit: Domine, nō sū digna accipere eam; quā erga me Dominus noster Iesus Christus ostēdit gratiā. Equidē ego in totū, laus Superis, reualui. Aderāt tū circiter centū homines, quorū pleriq. omnes præ lætitia lacrymabantur. Ioanna autē heroïs ipsa suis pedibus recta in id, quod supra diximus hospitū, vndiq. sanata à claudicatione, cæterisq. alijs languoribus, properauit. Quæ natali D. Catharinæ eodem reuerſa in gratiarū actionē, sacrosactā percepit Eucharistiā: & vnâ cum patre, reliquisq. cognatis, Missæ in honorē venerabilis Sacramētī eodē die ibidē maximo apparatu, pro peruetusto more, cantata interfuere.

Miraculum.

XII. Cael. ii. vir cum aliquot hareticis suspensus, seia confessus & sacra Eucharistia refectus à morte solus liberatur.

Ex Chron. Surrh. sub an. Do 1567. Sim. Masol Ep. V'isus-osenf. Coll. 20

Eucharistia sumpta à suspendio liber quidam sit rupto fu. 25.

L Aurentius Surius in Commentario sub anno Domini 1567. egregium refert exemplum eo anno accidisse vltima Iunij. Cum patibulo, inquit, septem addicti iure fuissent apud Harlinghen Phrisiæ à gubernatore, ex ijs vnus dumtaxat ad fidem Catholicam se recipiens peccata sua cuidam Franciscano Patri confessus est, petijtque Missam fieri, in eaque sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi. Quod cum factum esset, atque ille cum alijs suspensus iam spiritum exhalasse putaretur, animaduertit Prefectus eum etiamnum animam agere. Iussit igitur listori, vt mortem vno adhuc saltu illi acceleraret. Quod cum ille tentaret, funis ruptus est, illeque humi collapsus, paulò post, tum à Deo, tum à Prefecto ore titubante veniam & petijt, & imperauit, traditūque chirurgo curandus diu superuixit. Quotquot verò spectaculo illi aderant, miraculi loco isthuc habuere, quod sacrosanctæ Eucharistiæ virtute à morte seruatus esset homo ille, & multi sanè in Phrisia hac re permoti quotidie ad Catholicam fidem rediere. Quæsitum etiam tum fuit, num funis firmus esset, num etiam ipse homo ponderosus esset? Inuentus est non modò ipse, qui cecidit, leuior, verùm etiam funis ipse firmitior.

XIII. Baptismate carentibus pueris vita reddita per Eucharistiam.

Ex off. Ecol. Amstelred. Io Molan. in Natal SS. Belg. 16. Mars. 2.

Eucharistie Sacramentum miraculis celebre Amstelredami.

A mstelredami in loco sacro memoria Sacramenti sacrosancti, quod insigni miraculo claruit anno supra millesimum trecentesimo quadragesimo quinto, die decima sexta Martij. Ab ægro enim cum phlegmaribus eiectum, & in ignem missum, nec candorem amisit, nec vllam læsionem à flammis accepit. Deinde cista impositum, ibi etiam stupendis miraculis claruit. Vnde aduocatus sacerdos sacrosanctum corpus ad parochiam derulit. Erat autem hostia resurgentis Domini imagine consignata, pedem alterum supra sepulcrum, alterum inrorum desigentis. Domus autem, in qua primùm miraculū contigit,

TIT. X. De effectibus corp. Euchar. sumpta. 191
contigit, est deiecta, & in lacen. sacri loci commurata. In foco autem & cineribus, in una cinere rant, attactu corporis Domini sanctitatis, magnificum erectum est tabernaculum, in quod dicta sacra hostia ex parochia delata annis plurimis in summa fuit veneratione. Ipsi autem cineres sacri licet ad varia genera morborum profiganda subinde auferantur, vix tamen imminuti suauè adhuc olentes cernuntur. Cæterum anno quadringentesimo quinquagesimo secundo, cum magna oppidi portione contiguavit etiam sacri loci sacellū; sed liquefactis circumquaque metallis, hostia gloriose prodigio est conseruata, cum arcula, qua continebatur, & syndone byssina, qua contra pulueres decedentes muniebatur. Quo miraculo excitati ciues sacellum aliud splendidius erexerunt, magnificè dotarunt, & mirificè exornarunt. Vnde Dominus, qui honorantes se honorat, locum illum sacrum, & Venerabile Sacramentum multis miraculis illustrauit. Diuersi enim qui ad hunc locum vota vouerunt, liberati sunt à dæmonum impetitionibus, à naufragij extremis periculis, à vinculis in Barbaria, Hispania, & Gallia, à dolore partus, ab exulcerationum puncturis, & ab alijs miserijs. Paruulis quibusdam absque baptisma- te mortuis vita est reddita, vt Sacramenti regenerationis participes saluarentur. Amisæ res sunt recuperatæ. Furri suspicione sese maculantibus pax est reddita, dum huc precaturi properarent, & res palàm appareret. Festum celebratur à clero & populo vsq; ad prandium, cum solenni processione, feria plerumque quarta proxima festo diui Gregorij: rarissimè enim transfertur. Et omnis clerus dictæ vrbs habet ex indulto Vltraactensium Episcoporum proprium per totam octauam officium, excusum Amstelredami, vnde superiora carptim annotauimus.

XIV. Pueri defuncti corpus terra continere non potuit, nisi adhibito Christi Domini corpore.

Quodam die, dum quidam sancti Benedicti puerulus monachus parentes suos vltra, quam deberet, diligens, atque ad eorum habitaculū tendens, sine benedictione de monasterio exiisset, eodem die

Greg. li. 2. Dialog. ca. 43. an. Dom. 530.

die, vt ad eos perueniret, defunctus est; cumq; esset sepultus, die altera proiectū foras corpus eius inuentum, et quousq; ruitus sepultura tradere curauerit: sed sequenti die iterum proiectum exterius, atq; inhumatum, sicut prius innenerunt. Tunc conciti ad Benedicti patris vestigia currentes, cum magno fetu petierunt, vt ei suam gratiam largiri dignaretur. Quibus vir Dei manu sua protinus communionem Dominici corporis dedit, dicens: Ite, atque hoc Dominicum corpus super pectus eius cum magna reuerentia ponite, & sic sepultura eum tradite. Quod dū factum fuisset, susceptum corpus eius terra tenuit, nec vltra proiecit. Perpendis, Petre, apud Iesū Christum Dominum, cuius meriti iste vir fuerit, vt eius corpus etiam terra proiecerit, qui Benedicti gratiam non haberet.

XV. *Pyxis lignea, in qua asseruabatur corpus Christi, incendio circumquaque saeuiente, intacta permansit.*

Io. Garth.
Conseruat. 13.
an. 1288.
Rupertus Tuitiensis in de incendio apud Tuit. c. 4. & 5.

Ca. Circa annum Domini millesimum ducentissimum octogesimum octauum, Renerus S. Laurentij libro de viris illustribus monasterii sui tradit euasisse, vt circumpositas Tuitiensis cœnobio grane incendiū officinas corripere, atque absumeret. Vndiq; saeuiebant immaniter flammæ, vt ipsum iam cœnobium subsideret periculo, nisi diuina irrorasset miseratio. Vt enim videre aliquibus datum est, sidereæ desuper claritatis persona adstitit, quæ sui amictus ora, veluti quodam stabello, insurgentes ignium globos euentilaret. Refugere igitur vapores, illæsa emicuit domus illa, impleto hæud dubiè, quod ad Dominum Prophetam dicit: *Cum iratus fueris, misericordia recordaberis.* Parochianam verò ecclesiam depasta sunt incendia: sed ibi nihilominus Christi gloriosè magnificata est dextera. Cùm fuerit namque tanta conflagratio, vt etiam campanas liquefecerit eiusdem ecclesiæ, armariolum tamen ligneum, quo in pyxide clausum corpus Dominicum habebatur, corrumpi adfectione non potuit, sacrosanctum scilicet suum seruante Sæcto Sanctorum, cuius caro requieuit in spe, cuius non derelicta fuit anima in inferno: cui datum est non videre corruptionem.

Psal. 35.

XVI. De

XVI. De Saracenis ab obsidione Ajmini presentia ablegatis.

Libet & hic aliud de virtute huius Sacramenti miraculum attexere. Illa tempestate, quam sub Imperatore Friderico in diuersis mundi partibus sustinebat Ecclesia, Vallis Spoletana de calice irrefrequentius imbibebat. Erant in ea pro ciuitatum expugnatione acies militum & Saracenorum examina velut apum constituta. Cumque Assisium, peculiarem Domini ciuitatem, hostilis simul furor irrueret, & iam ipsius portis exercitus appropinquaret, Saraceni, gens pessima, qui sanguinem sitiunt Christianum, & omne nefas impudentius audent, apud sanctum Damianum intra claustrum virginum confluxerunt. Liquecunt Dominarum corda timoribus, tremunt formidine verba, & ad Claram matrem referunt fletus suos. Quæ impauida corde, se infirmâ ad ostium, præcedente sacratissimo corpore Christi, duci iubet: cumque se totam in oratione coram Domino prostrauisset, Christo suo cum lacrymis ait: *Placet, mi Domine, inermes ancillas tuas, quas tuis amoribus innutriui, manibus ecce tradere paganorum? Custodi, Domine, precor, has famulas tuas, ste liberaturus, quas ipsa in præsentia articulo custodire nõ possum, Assisium.* Mox de nouæ gratiæ propitiatorio vox quasi pueruli ad eius aures insonnit: *Ego vos semper custodiam. Mi Domine, ait, & hanc, si placet, protege ciuitatem, quia nos pro amore tuo sustentat. Dominus ad eam; Grauamina sustinebit, sed meo munere defendetur. Nec mora: statim enim canum illorum repressa pauescit audacia, & per muros, quos iam ascenderant, celeriter exeuntes Sacramenti & orantis virtute deturbati sunt.*

In vita S. Clara in f. Alexandri IV. Pontif. scriptis, apud Zachariam Lippeles & Suri 12. Augusti.

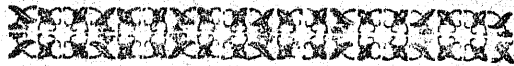
Corporis Christi presentia ab hostibus liberaturus, Assisium.

XVII. De puero mortuo & sepulto virtute sacrosancti sanguinis Christi vita restituito, & baptizato.

Tertio Idus Nouëbris ferijs diui Martini Turo-
nensis Episcopi, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo, pulchrum sit Brugis miraculum
Jacobus Meyerus li. 9. Annot. Fland. ad an. De, 1470.

N

in sanguinem Domini. Mucronem enixa, qui videbatur esse mortuus, exclamare sacrosanctum cruorem Christi: pro consolatione bonaque fide & fiducia sua, id omne quod petijt obtinuit: Nam post diem tertium quàm erat sepulcus, refoffus infans vixit, & baptizatus est.



TIT. XI. Deijs qui indignè communicant.

EXEMP. I. Eucharistiam exhorruit infans, qui gustauerat libamina idolorum.

Ex D. Cypriano mart. serm. 5. de lapsis. De Aug. ep. 23. ad Bonif. Episcopum. an. 260.

Presente ac teste meipso, accipite quid euenerit. Parentes fortè fugientes, dum trepidi minus sibi consulunt, sub nutricis alimento paruulam filiam reliquerunt, relictam nutrix detulit ad magistratus. Illi ei apud idolum, quòd populus confluerebat, quòd carnem necdum possit edere per etatem, panè mero mistum, quod tamen & ipsum de immolatione peruentiù supererat, tradiderunt. Recepit filiam postmodum mater, sed facinus puella commissum tam loqui & indicare non potuit, quàm nec intelligere prius potuit, nec arcere. Ignoracione igitur obreptum est, vt sacrificantiibus nobis eam secum mater inferret. Sed enim puella mixta cum sanctis, precis nostræ & orationis impatiens, nunc ploratu concuti, nunc mentis æstu cepit fluctuabunda iactari, & velut tortore cogente, quibus poterat indicijs conscientiam facti in simplicibus adhuc annis rudis animam fatebatur. Vbi verò solennibus adimpletis calicem Diaconus offerre presentibus cepit, & accipientibus cæteris locus eius aduenit: faciem suam paruula instincte diuinæ maiestatis auertere, os labijs obturantibus premere, calicem recusare. Perstuit tamen Diaconus, & reluctanti licet de sacramento calicis infudit. Tunc sequitur singulus & vomitus.

TIT. XI. De indignè communicantibus. 195
vomitus. In corpore atque ore solo Eucharistia permanere non potuit. Sanctificat. guine potus de pollutis visceribus erupit. Tanta est potestas Domini, tanta maiestas. Secreta tenebrarum sub eius luce detecta sunt, sacerdotem Dei nec occulta crimina fefellerunt. Hoc circa infantem, quæ ad eloquendum alienum circa se crimen necdum habuit etatem.

II. Aliud miraculum ex eodem Cypriano.

AT verò ea, quæ etate proeusta, & in annis adultioribus constituta sacrificantiibus nobis latenter obrepit, non cibum, sed gladium sibi sumens, & velut quædam venena letalia inter fauces & pectus sanguinem admittens, angustæ & animæ exstuantæ concludi postmodum cepit. Et pressuram, non iam persecutionis, sed delicti sui pasta, palpitations, & tremens concidit. Impunitum diu non fuit, nec occultum dissimulatæ conscientie crimen; quæ fefellerat hominem, Deum sensit vltorem.

III. Aliud item miraculum ex eodem.

Alia in balneis constituta (hoc enim crimini eius & malis decrat, vt & ad balneas statim pergeret, quæ lauacri vitalis gratiam perdidisset) illic ab immundo spiritu immunda correpta cecidit, lanianit dentibus linguam, quæ fuerat vel pasta impiæ, vel locuta. Postquam sceleratus cibus sumptus est, in perniciem suam rabies oris armata est. Ipsa sui carnifex exiit, nec diu superesse postmodum potuit, doloribus ventris & viscerum cruciata defecit.

IV. Lotharius Rex ob communionem male sumptam morte opprimitur.

Anno Christi Domini 868. Lotharius Gallorū Rex Romam profectus est. Quò cum peruenisset, ab Hadriano Pontificè honorificè susceptus est. Qui ab eodem Pontifice sciscitatus, si monita pij Patris Domini Nicolai cum omni vigilantia hætenus obseruata haberet, & præstitum iuramentum inuiolato fœdere custoditum? Qui ab illo deceptus, qui in veritate non stetit; qui non solum mendax est,

Idem ibid.

Idem ibid.

Casur. Baron. Cardinal. an. 30. Annal. an. Do. 868. 48 49 50. em Regnum Chron. & Sg. geberta. an. 870.

est, sed etiam patet, ac si diuinitus sibi essent imperata. Cumque Proceres & Optimares, qui cum eo venerant, eadem testificarentur, nec vlla opposita persona inueniretur, qui aduersus regiam auctoritatem legitimum auderet controuersia inire certamen; vniuersalis Papa talia protequitur; Si vestrae testificationis verbis veritas suffragatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat ergo, fili charissime, vt ad confessionem sancti Petri accedas. Ibi Deo propitio, hostiam salutarem pro tua, non tam corporis, quam animae incolumitate immolabimus; ex qua nobiscum te participare oportet, vt per hanc participationem membris Christi, vnde abscissus esse videbaris, merearis incorporari. Finitis igitur Missarum solennibus, inuita summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi; acceptoque in manibus corpore & sanguine Domini, ita eum alloquitur: Si innoxium te recognoscis a prohibito atque interdicto tibi a Nicolao adulterij scelere, & hoc fixa mente statutum habes, vt nunquam diebus vitae tuae Waldradę pellicis tuae dudum a te repudiatae miscearis nefario conebitu, fiducialiter accede, & Sacramentum salutis aeternae tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe: sin autem tua conscientia te accusat, teque lethali vulnere sauciatum proclamat, aut iterum redire mente disponis in moechia: voluntarium, nequaquam sumere praesumas, ne forte ad iudicium & condemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remedium praeparauit diuina providentia. Qui mente captus, obduratus & obcaecatus, absque retractatione communionem corporis & sanguinis Domini de manu Pontificis sumpsit, non expauescens illam sententiam, quae dicit: *Horribile est incidere in manus Dei viuentis: Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducet, & bibet.* Deinde conuersus idem Praesul ad sequaces & fautores Regis, vnicuique communionem obtulit in hac verba: Si domino & Regi tuo Lothario in obiecto adulterij crimine fauorem non praestitisti, neque consensum tribuisti, & Waldradę, & alijs ab hac sede Apostolica excommunicatis non communicasti,

Confessio
Adriani Pa-
pae II ad
Lotharium
Galliae Re-
gem.

Febr. 10.

1. Cor. 11.

Vitio diuini
secunda de-
latores fa-
uilegos.

TIT. XI. De indelicis communicantibus. 197
municasti, corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in vitam aeternam. Igitur quisquis se legitimum sciens ausu temerario communionem sub tali contestatione porrectam sumere praesumpserit, diuino iudicio percussus ab hac luce subtrahitur, antequam subsequens anni rediret principium: Perpauci qui se a communione subtraxerunt, vix mortis periculum euaserunt. Porro Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens diem clausit extremum sexto Idus Augusti. Tanta autem strages in praefati Regis populo facta est, vt non peste perijisse, sed hostili gladio corruisse virtus & nobilitas totius regni videretur, quae eo tempore tantae fecunditatis erat, vt in morem densarum tegetum pullulans veluti quoddam examen imperij fines impleuerit.

V. Eucharistia, sumeni sumina Macedoniana, obdurefcit in lapidem.

Vir quidam e Macedoniana haeresi uxorem eiusdem opinionis habebat. Hic cum Ioannem Chrysoftomum, quomodo de Deo sentiendum esset, docentem audisset, dogma illius laudabat, & uxorem quoque, vt secum sentiret, hortabatur; cum vero illa magis nobilium mulierum sermonibus, quam illius consuetudini obtemperaret, & post frequentes admonitiones vir illius nihil effecisset; Nisi, inquit, in diuinis consors fueris, neque in vitae communione posthae eris. Mulier, hoc audito, & consensum pollicita rem eam famulae cuidam communicat, quam sibi fidam esse iudicabat, illiusque opera ad fallendum virum vitur. Circa tempus aeternae mysteriorum (sciunt initiati quid sit, quod dico) illa quod accepit continens, quasi oratura procumbit, famula aditans clanculum illi dat panem, quem secum in manu attulerat. Hic cum dentibus admoneretur, in lapidem congelascit. Mulier perterrefacta, & metuens, ne quid sibi mali propter eam rem, quae diuinitus acciderat, contingeret, ad Episcopum cursu contendit, ac seipsum prodens lapidem ostendit adhuc morfi vestigia habentem, & materiam incognitam, coloremque admirabilem ostendentem, simulque

Lotharius
Rex inopi-
nate mori-
tur.

Saxonen-
hise Ecclesie
li. 8 ca. 5.
Eadren. apud
Zonar. co. 3.
Annal. sub
Arcad. &
Honor. imp.
Baro co. 5.
an. 400.

repetit. 1239

Hypocrisis
miraculo re-
dargata.

simulque veniam cum lacrimis petens viro suo confensuram se pollicetur. Quod si cupiam hoc incredibile videtur. Ipse testis est; qui etiamnum in ecclesia Constantinopolitanae asseruatur.

VI. *Sacra communionis non est capax qui nondum est baptizatus.*

TP. Lucas Pi-
mellus libello
de sacra com-
munione.

Anno Domini 1563. Romae adolescens quidam natione Turca annos natus viginti, qui Ancona, vbi cum patre negociatore educatus fuerat, egestate compulsius sese ministerio cuiusdam viri nobilis addixit: quocum assidue templa ac sacra mysteria libens adibat: & quia Italicè loqui nouerat, ob id Christianus ab omnibus habebatur. Aliquot postea euolutis mensibus in grauem incidit morbum; cuius ratione ab hero compulsius est ad D. Ioannis Lateranensis Xenodochium diuertere: vbi ea lege admissus est, si ex more & instituto legum Nosocomij, ad confessionis & sanctissimæ communionis sacramentum sese praparet. Is verò timore repulsæ percussus, conditionem accepit, tacito interim religionis Mahometanæ scelere. Mirum dictu & auditu singulare! Mox vbi sacram communionem sumpsit, magnis & iteratis vocibus se baptismum expetere clamitat, Turcam se profitens. Qui astabant existimantes eum delirare, aut mentis impotem esse, socium Patris, qui tunc ibi erat concionandi gratia, accersit loci Præfectus, vt ei silentium imponeret, & à clamoribus compekeret. Sed frustra: tanta enim animi contentione baptismum expetebat, vt omnes facillè intelligerent aliquid subesse mysterij, maximè quòd adseueraret se planè inreterius ardere, nec vlla alta ratione aut via iuuari posse quàm per baptismi ablationem. Re itaque benè perspecta, & catechesi prius præmissa, ablutus est. Primo aquæ contactu, & post sacra verba prolata, lætus & alacer conqueiuit; qui postridie puriore Deo animam reddidit.

VII. *Indignè communicans Eucharistiam deglutire non potest.*

In vita S.
Bern., li. 1.

Guiliclm. Abbas in vita S. Bernardi: Agebatur, inquit,

inquit, solèntitas quedam præcipua, & frater aliquis, quem pro secreta culpa ab altaribus sacri communionis suspenderat, notari timens, & in horam non sustinens, ad manum eius cum cæteris minimum præsumptuosus accessit. Intuitus autem eum, quoniam causa latens erat, repellere hominem noluit, sed intimo corde orabat Deum, vt de tanta præsumptione melius aliquid ordinaret. Itaque sumens homo Eucharistiam non poterat ad interiora trajicere, & diu multumque conatus, cum nullo modo præualeret, anxius & tremebundus clausam ore seruabat. Expleta denique hora orationis partem sanctum traxit in partem, cuius pedibus aduolutus cum multis ei lacrymis quod patiebatur aperuit, & aperto ore ipsa quoque Eucharistiam ostendebat. Increpans autem eum confitentem absoluit, & sine difficultate recipit Dominica Sacramenta.

VIII. *Excommunicationis vinculo irretitus, licet à peccatis absolutus, communionis particeps fieri non potest.*

Aliud miraculum non minus illustre, certum & comprobatum scribitur in historia Pontificali. In vltiori Hispania (inquit Auctor) in terra Formetæ Diocesis Episcopatus Potentiæ accidit, vt homo nomine Pero Ferande quosdam nummos cuidam deberet, cum nullam haberet viam exigendi ab eo, quoad sententia excommunicationis sibi obligauit, quæ es alienum dissoluere coactus fuit. Cum autem existimaret hoc modo satisfecisse, censuræ absolutionem petere neglexit; ad mortis autem terminum peruenit hic homo: Sacerdos ad eum sanctum Sacramentum pertulit multa gente comitatus, & solitis petitionibus factis, cum vellet ei sacramentum administrare, quod in patena ex argento habebat, nulla via aut diligentia ab ea potuit amouere. Quare, tam ille, quàm cæteri, qui aderant, commoti omnes, foras vt irent sacerdos iussit, existimans fieri posse, vt id aliquo magno peccato accidisset, quod consistendum illi reliquum esset; hoc autem ab illo petijt, & audiuit se nullius peccati fuisse reum, quod minimè confessus sit. Tam igitur sacerdos, quæ ægrotus maxima molestia affecti sunt, & sacerdos ægrum interrogauit, nunquid in aliquam incidisset

Miraculum
de indignè
communi-
cante.

repetitur f. 224.

Ex hist. Pon-
tificali Ulesca
cap 14. pag.
25. Lud.
Granatenf
in Symbolis
fideli. 2. ca.
27. §. 3.

Excommu-
nicatus sa-
cra commu-
nionem ma-
gnus.

repetitur f. 238.

incidisset excommunicacionem, cuius absolutionem non esset consecutus. Sic ægrotanti in mentē venit sua superior negligētia, & absoluto, alia hostia illi , vt illa prior ad perpetuam huius miraculi memoriam seruaretur : quæ adhuc extat in eadem patena sine vlla corruptione. Vistur hoc sanctissimum mysterium à multis gentibus. Et ego (inquit Historicus) licet indignissimus, in meis manibus patenam maxima cum admiratione habui, cum viderem panis species incorruptas permanere ab hinc centū & viginti annis. In quo duo miracula cernuntur: alterum, quod hostia sit ita patenæ affixa: alterum, tamdiu sine corruptione esse.

*IX. Henricus Imper. Sacramento Communionis sacra-
abuti veretur.*

*Ex Lamberto
Schaffnabur.
in Hist. an.
1077. P.
Martin.
Dei. lib. 4.
disquis. ma-
gic. 10. c. 4.
p. 3 An.
De. 1077.*

Malus erat Imperator Henricus, sed tamen simile sacrilegium committere exhorruit, inuitante illum ad similem sacramenti Venerabilis purgationem Gregorio VII. Pontifice. Cuius rei historiam narrat Lambertus Schaffnaburgensis his verbis: Ita absoluto eo (nempe Henrico Imperatore) excommunicacione, Papa Missarum solennia celebravit, confecta que sacra oblatione Regem cum cætera, quæ frequens aderat, multitudine, ad altare euocavit, præferensque manu corpus Dominicum: Ego, inquit, iam pridem à te, tuisque fautoribus literas accepi, quibus me insimulabas, Sedem Apostolicam per simoniacam hæresim occupasse, & alijs quibusdam tam ante Episcopatum, quàm post acceptum Episcopatum criminibus vitam maculasse, quæ mihi secundum scita Canonum omnem ad sacros ordines accessum obstruxerunt. Et licet multorum idoneorum certè testium ad stipulationem crimen referere queam; eorum scilicet, qui omnem vitæ meæ ab ineunte ætate institutionem integerrimè nouerunt, & eorum qui meæ ad Episcopatum promotionis auctores fuerunt: ego tamen ne humano potius, quàm diuino niti videar testimonio, vt satisfactio- nis compendio omnem omnibus scandali scrupulum de medio auferam; ecce corpus Dominicum, quod sumpturus ero, in experimentum mihi hodie fiat innocentie meæ; vt omnipotens Deus, suo

me

me hodie iudicio vel absoluat obiecti criminis suspicione, si innocens sum; vel subitanea interimat morte, si reus. Hæc & alia, vt solenne est, præfatus verba terribilia, quibus Deum tantæ suæ æquissimum iudicem, & innocentie assertorem adesse precabatur, partem Dominici corporis accepit, & comedit. Qua liberrimè assumpta, cum populus in laudes Dei, innocentie eius congratulatus, aliquandiu acclamasset, tandem impetrato silentio conuersus ad Regem: Fac ergo, fili, inquit, si placet, quod me facere vidisti. Principes Teutonici regni suis in dies accusationibus aures nostras obrundunt; magnam tibi molem capitalium criminum impingentes; pro quibus non modò ab omni rerum publicarum administratione, sed ab ecclesiastica etiam communione, & ab omni- moda vitæ secularis conuersatione vsque ad extremum spiritum te suspendi oportere existimant. Perunt etiam magnopere diem & locum statui, audientiamque præstari canonicè discutendis, quas aduersum te adferant, accusationibus. Et nosti optimè humana plerumque vacillare iudicia, & in publicis disceptationibus non tuncquã falsa pro veris persuaderi, dum pro disertorum hominum ingenijs & dicendi copia & suauitate falsitas verborum phaleris adornata libenter auditur, & veritas nullis eloquentie nixa adminiculis contemnitur. Cum ergo tibi bene cõsultum cupiam, pro eo quod in calamitatibus suis supplex Apostolicæ sedis patrocinium expetisti, fac quod moneo. Si te innocentem nosti, & existimationem tuam ab emulis tuis per calumniam falsis criminacionibus impeti, libera compendiosè & Ecclesiam Dei scandalo, & te ipsum longæ concertationis ambiguo, & sume hanc residuam partem Dominici corporis: vt comprobata Deo teste innocentia tua obstruatur omne os aduersum te iniqua garrientium; & me deinceps causæ tuæ aduocato, & innocentie tuæ vehemētissimo assertore, Principes tibi reconcilientur, Regnum tibi restituarur, omnes, quibus iam diu respublica diuexatur, bellorum ciuiliu tempestates in perpetuum sopiantur. Ad hæc ille inopinata re attonitus, æstare, tergiuersari, &c.

X. Eu-

X. Eucharistiam indignè percipiens diuinam sentit ultionem.

In vita eius
li. 3. apud
Surius to. 6.
die 7. Nou.

A vi et anua exemplum de indigne fumente sacramentum synaxin, quod habetur apud Surius in vita S. Engelberti Archiep. Coloniensis: Fœmina quædam (inquit) in Paschate cum cæteris sacrosanctam percipiens Eucharistiam, terribili Dei iudicio cœpit spumare, agitare linguam, nec tamen quicquam posse eloqui. Ante communionem sanissima fuerat: indignè accedens ad sacramentum subito in tantum debilitata est, vt nullum membrum mouere posset. Ab ineunte enim ætate admodum dissolutè vixerat, & multis onusta peccatis tam salutarem medicinam prorsus imparata sumpsit. Itaque sacra corporis Christi communio non remedium ei attulit, sed tormentum. Periculosum est ægro obstipato vti medicina fortiter alium ciente, nisi prius sumat quippiam, quo peccans materia digeratur: Ita ergo peccator obstinatus & induratus, ne medicinam corporis Christi ad iudicium accipiat, peccatorum virus & noxios humores contritione & confessione prius digerere debet. Porro in crescente in fœmina, de qua agimus, cælesti animaduersione, in somnis visio ei oblata est, qua didicit se breui curatum iri, si velit locum, vbi cælus est Engelbertus Episcopus, adire. Difficiliter igitur & cum magno labore venit ad locum, moxque restituta surrexit è lecto, & cibum potumque sumpsit, Deoque gratias agens promissit se annuum cœsum Martyri illo in loco persoluturam.

X I. Diminitus castigatur Iudæus volens mala intentione corpus Domini suscipere.

Metaphr.
d. 7. 12. Sec.
1. mb. 10. 5.

D Vm S. Syrus Ticinensis Episcopus Missarum solennia aliquando celebraret, & copia filiorum eius, quos verbi semine, iuxta Apostolum, Deo genuerat, deuota sanctis mysterijs interesset, audenter Iudæus ecclesiam ingressus, maligno intigante spiritu, corpus Dominicum suscipere, atque in sterquilinum proijcere molitus est. Diu inter turbas fidelium ad manus viri Dei perueniens, ausu nefario immundo ore corpus suscepit Dominicum. Quod vt animo reijciendi os aperuit, digna ultione percussus, sine

hoc repetitur
f. 232

sine affatu verborum, cunctis audientibus & videntibus, clamare cœpit. Volebat lingua iungere, nec valebat: conabatur verba edere, sed lingua rigida officium loquendi non præbebat, & quam ignitum iaculum in ore portans immensis torquebatur doloribus. Resonabat omnis illa ecclesia ineptæ vocis clamoribus, & tam egregij virtute miraculi Christi fidelium lætabatur conuentus: impleturque illud: Derisores ipse deridet. Et quod Apostolus ad Galatas scribit: *Nolite errare, Deus non irridetur.* *Quis enim seminauerit homo, hæc & metet.* Iudæus ergo incredulus nec audierat, nec legerat ista præconia scripturarum, qui putauit Spiritus sancti deesse presentiam, quem vir Dei suo conspectui presentari præcepit, atque aduenienti dixit: *Incredula & perfidix mens plena, quare tam iniqui hostis implesti consilium? Ecce quod clandestinus persuasor te miserum illexit vt faceres, cunctis fidelibus suis diuina virtus ostendit.* Iudæus autem nimio dolore superatus, voces emittere absque sermonibus non cessabat, habens in gutture suæ malitiæ cruciatum: quia secundum sanctissimi vaticinium Simeonis, vt incredulus est perniciæ & ruina; ita fidelibus suis vita & exultatio est verbum Dei. Nam subtilius ad spectantibus mirabili ratione corpus Dominicum in ore videbatur Iudæi dependere, vt ne lingua subter compagi insideret, nec desuper immundo adhereret palato. Sed postulantibus fidelibus pro eius miseria, vir Dei beatus Syrus manum tetendit, & sancte Eucharistiæ mysterium à sacrilego ore abstraxit, dicens: *Ecce nunc liberatus es, de cætero caue huiusmodi simile ne facias, & ne vterius repetere hoc præsumas.* Iudæus autem pedibus eius aduolutus clamabat, se Christo Deo crediturum, si sacerium baptismatis vnda perfunderet, ac pio eius conuentui copularer. Tibi, inquit, vir Dei Syrus, tibi omnipotens refero gratias, qui Iudaicam perfidiam non dedignaris corrigere; sed ad tui vnigeniti fidem ampla pietate conuertis. Baptizato autem illo, multi ex Iudæis credentes, cum eo sacro renati baptismate Christi fidelibus ac spiritali cœtui sunt vniti.

Ultio in Iudæi corpore Domini mala intentione suscipere volebat.

Gal. 6.

Luc. 2.

Mirabile quid?

repetitur f. 232.

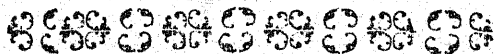
Iudæus credit in Christum, & vult baptizari cum alijs multis.

XII. Hor-

XII. Horrenda vlti a indignè communicantem.

En list. an.
nus Societ.
an. 1585. in
prossina Me-
diolan. S.
Misio Lu-
cernens.

IN valle Lucere nisi mysteriorum diuinorum nec
a. inrequens, nec inutilis vsus fuit, quæ vt vtilius
etiam ab hominibus obeantur, prodigijs nonnun-
quam & miraculis admonentur. Quidam cum pec-
catum, quod conceperat, vomere præ pudore non
posset, eo in confessione præterito, cōtaminatis mo-
re & spiritu sumere cælestes dapes non dubitauit:
sed dum leuissimam hostiam illapsam in stomachum
putat, sensit ponderosam, veluti plumbum per fauces
pectusq. delapsam, quod intolerabili onere cor op-
primens enecabat: quem dolorem mox etiam ardēs
febris excepit, & tormenta crescebant in corpore, dū
animus respiceret. Resipuit tandem, & à nostris
excitatus ad spem, peccata sua accurata confessione
detexit: quibus animo liberato ponderibus, suo quo-
que pondere leuatum est corpus.



TIT. XII. Militibus sumendam esse Eucharistiam ante congressum cum hoste.

EXEMP. I. Otto Germanorum Rex contra Vngaros
congressurus sacra communionem cum suis communi-
tur & vincit.

Baron. to. 10.
Annual. ad
Christi
S. S. en
alrico,
res Otto-
practare
Fus fideli-
to. crispit.
Vngarorum
numerossi-
ma in Ger-
maniam ir-
ruptio.

ANno incarnationis Domini nostri Iesu Christi
nongentesimo quinquagesimo quinto tanta
multitudo Vngarorum erupit, quantam tunc tempo-
ris viuentium hominum nemo se antea vidisse in
vlla regione profitebatur, & Noricorum regionem
à Danubio flumine, vsque ad Nigram syluam, quæ
pertinet ad montana, simul deuastando occupauit, &
cum Lycum transcenderet, & Alemanniam occupa-
ret, ecclesiam sanctæ Afræ concremavit, & totam
prouinciã à Danubio vsque ad syluam depræda-
uit, & maximam partem vsque ad Hilaram fluium
igne

TIT. XII. Militibus sumendam esse Euch. 205
igne combussit: Augustam autem in ciuitatem obsede-
dit, quæ tunc imis sine turribus circumdata muris
firma ex seipsa non fuit. Sanctus autem Antistes
magnam valde multitudinem optimorum militum
secum intra septa ciuitatis collocatam habebat, ex
quorum agilitate, & audacia ciuitas fortiter firmata
Deo iuuante consistebat. Ille autem totum
spatium noctis in oratione pernoctans religiosas
mulieres in ciuitate congregatas concitabat, vt
vna pars earum cum crucibus ad Dominum deuotè
clamando intra circumirent, & altera pars cle-
mentiam sanctæ Dei Genitricis Mariæ pro defen-
sione populi, & pro liberatione ciuitatis studiossi-
simè pauimento prostrata flagitaret. Ipse autem mi-
nimam particulam noctis ante matutinam horam
corpus requies soporis indulgit, vt matutinis lau-
dibus expletis, aurora primùm irrupente, salu-
taris sacrificij hostiam Deo libare licuisset. Mini-
sterio sacro peracto, viatico sacro omnes recrea-
uit, humilique admonitione persuasit, vt in fide
recta persistentes spem suam in Domino compo-
nere non dubitarent, indicens eis omnigenam
sponsonem consolationis, & annuncians psalmo-
graphi David verba dicentis: *Si ambulauero in me-
dia umbra mortis, non timebo mala, quoniam tu me-
cum es.* Sic planè accidit secundum illud Apo-
stoli: *Sancti per fidem castra etiam verterunt extero-
rum*, vt planè non minori virtute ipse Augustanam
defenderit ciuitatem, quàm Otto Rex eos pugnando
deleuerit: de quo mox subiicit ista: Rex igitur
cum tantum exercitum Vngarorum perspexisset,
æstimauit non posse ab hominibus superari, ni Deus
omnipotens eos occidere dignaretur, in cuius ad-
iutorium confidens, suorumque consolationibus
Principum roboratus bellum viriliter cum eis
agere cepit, & cum mutua cæde vtrobiq. cecidisset,
& his interfectis, qui ad occisionem a Deo præ-
destinati erant; gloriosa victoria Ortoni Regi à
Deo, cui nihil est impossibile, data est, ita vt exer-
citus Vngarorum in fugam versus virtutem præ-
liandi ultra non haberet. Et quamuis incredibilis
numerus illorum occisus fuisset, tantus tamen
adhuc

S. Valricus
propugna-
tor Augustæ
naz ciuita-
tis.

Communi-
o militum an-
te congressum
cum hoste.

Psal. 22.

Hebr. 11.

Ingens O-
tonis victo-
ria aduersus
Vngaros.

adhuc exercitus eorum remanebat, ut hi qui de propugnaculis Annonæ civitatis eos venire conspexerunt, non pugna laceffitos eos redire existimaverant, donec prætereuntes civitatem ulteriora Lici fluminis litora festinando repetere cognoverunt. Rex autem cum suis eos sequens, & quibus se coniungere potuit occidens, vespertina hora diei peruenit ad Augustam.

II. Saraceni diuinitus superantur à militibus sacro viatico communitis.

Anno Domini 1040. cum Saraceni ex Africa venientes Messanam urbem, quam Catalacus Præfectus Michaëlis Imperatoris tenebat, obsedissent, & iam ob victorias priores elati, & ideo negligentiores redditi essent, Catalacus ista intuens iussit sacrosanctum Missæ sacrificium primam offerri, inde verò milites omnes sacra Eucharistia participando muniri, moxque in hostes irrumpens, imparatos offensos omnes vel trucidavit, vel fugere cogit. Rem gestam sic accipe ex auctore: Quarta die, qua consueuimus mediam Pentecosten celebrare, Catalacus cognomento Combustus, animaduersa negligentia & socordia Saracenorum, & ut illi sine vlla cura & solitudine degunt, nihil curantes eorum, quæ intra muros fierent, suo exercitu confirmato, cum iussisset sacrificium incuruentum perfici, simulque cum omnibus particeps fuisset diuini Sacramenti, circiter prædij horâ, apertis vrbis portis, maximo imperu in aduersarios erampit ebrios, & crapula onustos. Ipse primùm ad tabernaculum Apocaphar Insulæ Principis adequitans, & ille quidem statim interficitur, mollis, & facilis captus præ ebrietate, eiusque tabernaculum perumpitur. Cadebant etiam alij Saraceni acervatim præ ebrietate labentes, & inopinato imperu nihil profusus virtutis memores. Fuit igitur strages totius exercitus, cum Saraceni sese mutuo obtrentes occiderent, ita ut cadaueribus complerentur planities, & proximæ conualles, & flumina: captâque sunt omnia castra auro, & argento, & margaritis, pretiosisque lapillis referta, quos (ut fertur) medicinis milites diuisere. Et ita omnis Sicilia, quæ breui tempore à Maniaco subacta fuerat, breui quoque negligentia,

Baro. p. 11.
1040. ex
Jo. Europala-
no, & Ce-
dreno.

TIT. XII. A militibus commendam esse Euch. 207
negligentia, & vitio Ducum summum in potestatem Saracenorum peruenit, cum sola Messana eo modo, quo diximus, relicta fuisset, iterum recuperata.

III. Milites suos Henr. 9. Imp. ante prælium Eucharistia pramunire solebat, & Sanctos tutelares invocare.

Henricus IX. Imperator de Vltromontanis partibus veniens, prius quam ad bellum proficisceretur, misit beato viro Romualdo legationem deprecatoriam, ut ad eum venire dignaretur. Eius itaque precibus ad Deum se commendans, ad victoriã aperuit sibi viam, imitatus Theodosium, qui dimicaturus aduersus tyrannos legationem primùm misit ad sanctum Ioannem Anachoretam in Ægypto morantem. Qui enim in omnibus specimen dedit Christianissimi imperatoris, sanctissimi planè Ducis in militibus ad bellum parandis omnes numeros pretatis absoluit: quippe qui sacratissima Eucharistia ante prælium communire solet exercitum, expiatione antea facta delictorum, adhiberetque patronos sanctos Martyres Laurentium, Georgium & Hadrianum, quos prævio Angelo præcedere consueuisse aliquando vidisset exercitum.

Baro. p. 116.
Annal. an.
1022. ex Pe-
tro Damasco.
& Bonifacio
de reb. Hun-
gar. Decad.
2. li. 1.

Communitio
ante præliũ

IV. Guilelm. Northman. Comes contra Haraldum dimicaturus sacra Euch. vult suos pramuniri & victor euadit.

Guilelmus Comes Northmanniæ, classe compagata in Angliam venit recenti victoria tumidum aggressurus Haraldum Tyrannum Regem Norvegiæ. Præcedentem verò noctem certaminis insumpsisse Guilelmi milites in confessione peccatorum suorum, & ad prælium sese munuisse sacratissima Eucharistiæ sumptione, qui res tunc gestas prolixius prosequuti sunt, narrant; adduntque in ambiguo satis prælio Deum fauisse iustitiæ, Guilelmoque tribuisse victoriã, pridie Idus Octobris, die ipsa, qua sancti Callisti Papæ & martyris anniuersaria dies agitur in ecclesia.

Ex Baro. p. 116.
1.º Annal.
an. 1066.º.
ex Ingulpho
eius temporis
scriptore, &
Marthæo
Vestmonast.
Scriens.

V. Mili-

V. *Milites belli sacri communicabant de corpore Christi. Jerusalem oppugnaturi.*

*Io. Melanus
in Natal SS.
Belg. 15.
Int. 2. ex
Guil. Tyrio.*

CUM Duces exercitus belli sacri Ierusalem liberaturi ad terram sanctam proficiscerentur, in via Antiochiam Syriæ, quæ noua olim fuit gentilium Ierusalem, à decima die Octobris obsessam tertia demum die Iunij expugnarunt, opera potissimum Roëmundi, qui inuento per amicum modo intrandi, primus intrauit; post quem Flandrensis & Nordmannus. Occupatam autem urbem magnus Princeps Corbagath obsidione vallauit, & clam vnam turrim occupasset, nisi viriliter ei restitisset Henricus de Alcha cum duobus cognatis. Cùm autem intus inedia premerentur, Petrus Eremita missus est legatus ad hostes; eisque renunciauit pugnam deponere. Vnde vniuersæ legiones summo mane celebratis diuinis, & celestis cibi munere satiata, per Dominum confortatæ eruperunt, & de hostibus triumpharunt. Vrbe iam in tranquillitate composita, versus Ierusalem tendentes multas vrbes occuparunt, & post variam fortunam, anno millesimo nonagesimo nono, septima Iunij ad urbem sanctam & Deo amabilem Ierosolymam castra metaræ sūt. Cumque victus & aquæ penuria laborarent, ex cõmuni decreto indictæ sunt Litanie, & assumptis crucibus & sanctorum patrocinijs, Episcopi & Clerus nudis pedibus populum subsequenter usque ad montem Oliuæ præcesserunt. Vbi Petrus eremita, & Arnulphus familiaris Comitum Nordmanni populum exhortationis sermone ad longanimitatem animarunt. Octauo autem die humiliationis, obsidionis autem trigesima nona, eadem feria & hora, quibus Saluator ibi pro nostra salute mortem crucis subiit, vrbs capta est, Idibus Iulij, eo videlicet die, quo primitiua Ecclesia inde abiecta fuit, cùm festum de dispersione Apostolorum celebratur.

VI. *Vt Constantinus Constantini filius milites suos hortatus sit ad percipienda sacra mysteria ante certamen contra Magnentium.*

LAUDATISSIMUS Imp. Constantinus suos filios & milites pristino errore liberatos præceptis instituit

*Theodores.
li. 3. hist.
cap. 30.*

Litanie indictæ & processiones.

TIT. XII. *A militibus sumendam esse Euchar.* 209
tuit veritatis, ita vt filij postea firmiorem reddiderint paternam doctrinam: extat enim laudabile factum Constantij eius filij, ex quo factæ coniectura fieri potest de studio illius erga res diuinas. In bello enim contra Magnentium suscepto, toto suo exercitu in vnum coacto, omnes cohortatus est, vt diuina perciperent mysteria; semper enim incertum esse finem vitæ, multo autem maxime in bello, vbi tot vndique millia telorum, iaculorum, hastarum immitterentur, tot enses gladijque vibrarentur, aliaque machinæ instruerentur, de quibus violenta mors inferri toleret, itaque vnumquemque preciosam vestem illam indutum esse oportere, qua maxime illa in vita opus sit futurum. Quod si quis, inquit, noluerit hoc tempore amiculum illud sibi circumdare, is nunc iam dimissus domum reuertatur: nam nisi mecum initiatus in bello socijs vti non volo.

VII. *Angli cum Gallis pugnaturi ad confessionem & communionem recurrunt, & victores fiunt.*

HENRICUS Anglorum Rex circumuentus ab exercitu Regis Gallorum, quæcunque obtinisset in Gallia, dimittere voluit, si cum suis incolomis abire permitteretur. Negantibus Gallis; nocte subsequuta vocatis Centurionibus, & decanis militum: Neque fugere, inquit, commilitones, neque ab hostibus incolumitatem consequi possumus, quamuis cedere regno Gallie voluerimus: sola nos arma tueri non possunt. Non est, cur numerosum exercitum formidatis; iustam causam iustus Deus adiuuabit. Ite, & alterum alteri peccata vestra cõsitemini, paucillimæque terræ ob memoriam sacramenti Eucharistie Saluatoris alter alteri porrigite. Crastina die liberabit nos Dominus ex manibus inimicorum. Sic dimissa concione, peractis quæ iusserat, curare milites corpora præcepit. Sequenti die, vt primum lux orta est, commisso prælio, incredibile dictu, octo millia Anglorum sexaginta millia hostium fudere: cæsa ingens turba, nobilitas Gallie propè omnis capta, paucos fuga seruauit: eaque potissimum dies Gallorum opes fregit.

*Ex Eua
Sy. u. lib. 3.
Comment. 29
Panorm cap.
50. an. 1215.*

*Neminem
d. ferit Deus
spectantem
in se.*

*Pie factus
admirandus
non imitandum.*

O

VIII. *Nea-*

VIII. Neapolitani rebus diuinis armati Saracenos Italiam deuenientes superant.

Alfonsus
Ciacomus de
vitis & gestis
Pontificum
an. 823. ex
Anastasio
Bibliop. ecca.
vno.

Christiani
Sacramento
amantur
in Saraceno
nos pręlia-
turi.

leonis IV.
P. clemen-

Anno Christi octingentesimo quadragésimo octauo, Saraceni post multas prædas in Italia factas, ad mare profecti naues concendere; verum sæua coorta tempestate iactati optatum tenere cursum nequiere, sed plerique fœdis factis naufragijs perire, sanctis ipsis Apostolis iniquam templorum suorum direptionem præsentis suo numine punientibus. Superstitibus autem superioris prædę dulcedine incitati, maiori nauium atque hominum numero comparato, Romanam vnam iterum spectantes, in Sardiniam accesserunt. Hoc cognito, Neapolitani, Amalfitani, & Caietani certatim classe comparata Saracenis occurrere statuerunt. Ostiam progressi, aduentum suum Pontifici Leoni IV. nunciarunt, sibi esse in animo, prælio cum Saracenis conferto, Romana templa, mœniâque ab eo instaurata defendere. Pontifex, vt eos in benè agendi proposito confirmaret, postridiè, vniuerso non solum Clero, sed etiam populo comitante, Ostiæ eis occurrit, & sacris in beatæ Auræ, magna cæremonia, celebratis, precaturisque, vt quod de nouo bello Christiani cogitabant, sibi, atque Ecclesiæ benè ac feliciter eueniret, omnes humanis noxijs expiatos Corporis Domini nostri sacramento refecit: atque bona spe rei benè gerendę repletos inde ad prælium diuina cum benedictione dimisit. Itaque postridiè illius diei, acrifacto in eos impetu, tanto animorum ardore, tantâque alacritate pugnarunt, vt classe eorum dispersa, aut in proximas Insulas compulsa, plerisque aut fœdè trucidarint, aut in seruitutem captiuos abduxerint. Clarissima hæc de Saracenis, communibus hostibus, victoria, insigne Romanis antiqui naualis triumphispectaculum præbuit. Placuit etiam Romanis ciuibus, quosdam ad terrorem, non longè à portu Romano; furca suspendere, aduersante tamen Leone, ob mansuetudinem & clementiam, qua potissimum insignis habebatur, sed multitudini obuiam ire, præsertim in tanto furore, non potuit.

TIT.

TIT. XIII. Aquonis Christi, sumed, Euch. ante mor. 211



TIT. XIII. A quibuslibet Christianis sub mortem sacrum viaticum esse sumendum.

EXEMP. I. Deipara Virgo ad cælum migratura sacram à filio percipit communionem.

Beatissimæ Dei Genitrici Virgini Mariæ iam iam ex hac vita migranti Christus ipse læto vultu sacram ministravit communionem, dicens: Accipe, chara mea, quod mox complebitur tibi in regno meo vnâ cum Patre meo.

P. Laurent:
Maxelli li. 6.
de b. Virg.
cap. 19.

II. B. Magdalena hinc migratura Eucharistia sacramento maniri voluit.

Maria Magdalena vitam agens in deserto, cælestium spirituum societate fruebatur: & tamen cum sibi vitæ finem imminere cognouisset, Maximum Episcopum iussit accerfiri, & percepta ab eo communionem, ad cælum migravit.

In vita eius

III. S. Maria Ægyptiaca ante obitum sacram sumit Euchar.

Cum sancta Maria Ægyptiaca ex hac vita esset migratura, & corpus Christi Domini sumptura, postulauit dici symbolum Apostolicum, & Dominicam inchoari orationem. Expleto itaque Pater noster qui es in cælis, sicut mos est, & viuifica mysteriorum suscipiens dona, in cælum extensis manibus ingemiscens cum lacrymis, ita clamauit, Nunc dimittis Domine ancillam tuam secundum verbum tuum in pace: Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

Lawr. Sur. 9.
April. ex
Paul. Diacono.

IV. Serapion lapsus, sed pœnitens, non potest mori nisi sumpta Eucharistia.

Enseb. Cesar.
li. 6. hist. Ecc.
c. 26. apud
Baros. to 2.
an. 255. 32.

EX litteris Dionysij ad Fabianum Episc. Antiochenum, 333.

O 2

chenum, Eusebius Cæsariensis præter alias res gestas, memorabile de Serapione exemplum habet, quod hic inferendum putavi, in hæc verba: Erat quidam Serapion apud nos fidelis senex, qui licet magnam vitæ partem integrè & incorruptè transe- gisset, tempore tamen persecutionis præ imbecillitate animi lapsus est. Hic sæpenumero in Ecclesiam denuo recipi supplex postulabat, sed nemo, quia idolis sacrificasset, eius postulationi aliquando auscultauit. Quin in grauem morbum delabens, triduo deinceps mutus, & absque sensu vixit: quarto autem die paulùm releuatus nepotem ad se accersit, sicque alloquitur: Quousque, filij, me detinetis? Properate, obsecro, & me oculis dimittite, aliquem ex presbyteris aduoca ad me. Quæ cum dixisset, iterum fuit mutus. Puer currit ad presbyterum: nox iam erat. Ille fortè morbo vexatus accedere ad eum non poterat: sed tamen quoniam à me quidem mandatum dabatur, vt, qui iam essent è vita migraturi, sanctorum mysteriorum (dummodò peterent, & vel maximè si antea, dum integra valetudine erant, supplices petiuisent) participes fierent, sicque cum pace dimissi, & bona spe confirmati, ex hac luce decederent, puero exiguam quandam Eucharistiæ partem dedit, præcipiens, vt eam madefactam in os senis infunderet. Quam puer secum asserens redijt. Cùm iam appropinquanti, priusquam cum eo quod gestabat, intraret edes; Serapion denuo voce recuperata, dixit: Venisti, filij? tamen si presbyter non potest venire, tu tamen præsta quod tibi in mandatis dedit, & dimitte me abire. Particulam igitur puer, quam apportarat, madefactam in os senis infudit. Atque ille simul atque eam pederentim per fauces demiserat, illico extremum spiritum edidit. An non igitur satis constat, eum fuisse reservatum, & vsque eò in vita mansisse, quoad esset penitus culpæ vinculis solutus? Et ita labe, qua erat idolis immolando aspersus, omnino deleta, posset pro multis bonis, quæ gessisset in vita, in numerum confessorum referri? hæc Dionysius apud Eusebium.

Eucharistia
mittitur ad
Serapionem
monentem.

V. Vis-

V. Viaticum ab Honorato sumit D. Ambrosius ad feliciorum vitam profecturus.

ANNO Christi Domini trecentesimo nonagesimo septimo, eo tempore, quo à nobis migravit Baron. to. 5.
An. al. a2
an. Christi
397, 11. ex S.
Paulino.
Dinus Ambrosius Mediolanensis Archiepiscopus ad Dominum, ab hora circiter vndecima diei vsque ad illam horam, qua emisit spiritum, expansis manibus in modum Crucis orauit. Nos autem labia illius moueri videbamus, vocem autem non audiebamus. Honoratus autem sacerdos ecclesiæ Vercellensis, cum in superiora domus se ad quiescendum composuisset, certò vocem vocantis se audivit, dicensque sibi: Surge, festina, quia modò est recessurus. Qui descendens obtulit sancto Domini corpus: quo accepto vbi glutauit, emisit spiritum, bonum viaticum migraturus S Ambros.
cat.
secum ferens, vt in virtute esca anima refectior, Angelorum nunc consortio, quorum vitam vixit in terris, & Eliæ sociare letetur: quia vt Elias nunquam Regibus, vel vllis potentibus, ita nec iste pro Dei timore loqui veritus est. Vt autem sciretur in calis vivere, cum corpus illius, peractis sacramentis diuinis, de ecclesia, ad quam fuerat deportatum, leuare Dæmones
cruciati pre-
sentia cor-
poris S. Am-
brosij.
tur deportandum ad basilicam Ambrosianam, in qua positum est, ita dæmonum turba clamabat, se ab illo torqueri, vt eiulatus eorum ferri non posset.

VI. Dico Ioanni Chrysofomo Archiep. Constantino- politano morituro Petrus & Ioannes Apost. cibum celestem ministrant.

Niceph. Call.
l. 1. hi. Ecol.

IOANNES Chrysofomus in exilium missus, cum ad varia loca duceretur, vt transitione frequen- c. 17. & Me-
taph. apud
Sav. 27. la-
nuarij to 1
an. 407.
tibus locis miserè finiret, tandem Pityun- tem ex mandato ductus est. Oppidum id est grauis solitudinis ad finem maris Pontici situm, & vltimis barbaris conterminum. Eò cum duceretur, & iam ad Deum migraturus esset, noctu ei oranti, qui vitæ eius duces fuerant, & Petrus & Ioannes Apostoli
duo Ioan-
Chrysof-
mo sub obi-
mo sub obi-
Apostoli assistentes, perquam amicè cum eo sunt appa- collocuti: eique cum aduersus demones victoriam, rent ac cibo
ca. 1. est. pas-
cunt.
tum postremò migrationem ad Deum, & quæ cum ca. 1. est. pas-
cunt.

214 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 exceptura essent bonorum perceptionem cum letitia annunciauerunt. Deum caelesti & ineffabili cum esca paucunt: ex quo postea nihil cibi sumpsit. Dicta hæc ab eis sunt, quibus ille ea secum versantibus concedidit. Hinc etiam ille ad maiora progressus est certamina. Illi porro, quibus magnus vir ducendus commissus fuerat, magnis itineribus proficiscabantur, aliquando immensis pluuijs exundantibus, aliquando solis radijs maximè vrentibus. Merces enim illorum crudelitati exercendæ, maiorum dignitatum honores, proposita fuerat. Sedenim quo pluribus obiectus est ærumnis, eo casibus omnibus, propter sanctiorem philosophiã, superior fuit, splendidusque refulsit: quemadmodum in igne flamma, si materiam copiosiore sibi injectam habeat. Ceterum Pitvntem videre non potuit, sicuti Epiphani j vaticinium prædixerat. Ad Comnenos autem Armeniæ quum venisset, ad templum Basiliscii martyris doctus est, qui Episcopus fuisse, & sub Maximo Nicomedie martyri certamen obijisse dicitur. Ibi in somnis ei apprensus martyr; Bono, inquit, animo esto, Ioannes frater, vtrumque crastina dies cõiungat. Ille etiam custodi templi, vt locum Ioanni pararet, præcepit. Obitus eius in eam diem incidit, qua viuifica Crucis exaltationem celebramus, mensis Septembris decimam quartam. Sic enim conueniebat, eum, qui vitam omnem sub Cruce transegerat, & gloriam non in alia re, quàm in Cruce Christi collocauerat, eam festo ipsius die deponere.

VII. *Quanta animi & corporis demissione viaticum sumpsit b. Hieronymus vitam acturus.*

Ex Marco Marulo Spat. lib. 4. cap. 12.

Diuus Hieronymus Ecclesiæ Doctor diem agens extremum sacrum Christi corpus dari petijt. Illud verò sumpturnus, de lectulo humi se deponi fecit, sacroque operiri. Tunc genibus prouolutus lacrymas fudit, pectus pugno percussit, & sic sanctam oblationem hausit.

VIII. *Adolescentem moribundum ad viaticum prius suscipiendum monent Apostoli Petrus & Paulus.*

Beda lib. 2. hist. Anglic. cap. 14.

EO tempore, quo Prouincia Australium Saxonum nomen Christi susceperat, multas Britannia Prouinciæ

TIT. XIII. *Aquonis Christi sumed. Euch. ante mor. 215*
 Prouincias mortalitas sæua corripiebat. Quæ cum monasterium, cui tunc regendo reuerendissimus ac religiosissimus Christi sacerdos vocabulo Eappa præfuit, nuntiu diuinæ dispensationis attingeret, multique, siue de his, qui cum Antistite illo venerant, siue de illis, qui de eadem Prouincia Saxonum nuper ad fidem fuerant vocati, passim de hac vita raperentur, visum est fratribus triduanum ieiunium agere, & diuinã suppliciter obsecrare clementiã, vt misericordiã sibi dignaretur impendere, siue periclitantes hoc morbo à præsentis morte liberaret, seu raptos è mundo à perpetua animæ damnatione seruaret. Erat tunc temporis in eodem monasterio puerulus quidam de natione Saxonum nuper vocatus ad fidem, qui eadem tactus infirmitate non pauco tempore recubans in lectulo iacebat. Cùm ergo secunda memorati ieiunij ac supplicationum dies ageretur, contigit fortè ipsum puerum hora sermè secundæ diei in loco, quo ager iacebat, solum inueniri, cui diuina dispensatione subito beatissimi Apostolorum Principes dignati sunt apparere. Erat enim puer multum simplicis ac mansueti animi, synceræque deuotione sacramenta fidei, quæ susceperat, seruãs. Salutantes ergò illum verbis pijsimis Apostoli, dicebant: Noli timere, filij, mortem, pro qua sollicitus es: nos enim te hodierna die ad caelestia regna feramus perducturi. Sed primùm expectare habes, donec Missæ celebrètur, ac viatico Dominici corporis & sanguinis accepto, sic infirmitate simul & morte absolutus, ad æterna in caelis gaudia subleueris. Clama ergo ad te presbyterum Eappam, & dicito illi, quia Dominus exaudiuit precès vestras, & deuotionem, ac ierunia propitiùs aspexit, neque aliquis de hoc monasterio, siue de adiacentibus ei possessiunculis, hac clade ultra moriturus est. Sed omnes, qui alicubi de vestris hac agritudine laborant, resurrecturi à languore ad pristinam sunt sospitatem, recuperandi, præter te solum, qui hodierna es die liberandus à morte, & ad visionem Domini Christi, cui fideliter seruiisti, perducendus in caelum. Quod diuina vobis misericordia, per intercessionem religiosi ac Deo dilecti Regis Oswaldi, qui quondam genti Nordan-Humbrorum, & regni temporalis auctori-

tate, & Christianæ pietatis, quæ ad regnum perennè ducit, & deuotione sublimiter præfuit, conferre dignata est.

IX. Lucianus martyr iam moriturus, implato in carcere super pectore sacrificio, communicat, alijsq; ad id hortatur.

Nicoph. Call. li. 8. hist. Eccl. cap. 21. Baro. 20. 3. an. 311.

Pectore proprio pro altari visus est Lucianus.

DE Luciano martyre illud est decantatum: moriturum eum, quam vis tyrannica neque templi, neque sacrarij copiam faceret, & vincula quoq; atque plagæ motum prorsus denegarent, in suo ipsius pectore discumbentem, horrendo illo operatum esse mytherio, ad eumque modum & ipsum participasse de immaculato sacrificio, & alijs, vt iidem communicaret, suaforem fuisse. Sacrum id in carcere perficiebatur, & ecclesiæ specimen facer ille chorus, qui eum iam morientem stipabat, representabat.

X. Viaticum ad vitam æternam sibi conferri petit D. Thomas Aquinas morti vicinus.

In vita eius apud Sur. 10. 2. Martyr. die 7. Pet. Cant. li. 2. de Deipara cap. 17. Tsal. 131.

CVM Diuus Thomas Aquinas in cœnobio Fossæ nouæ diuenteret, & ex diuina reuelatione perciperet, supremum vitæ suæ diem non longè abesse, clara voce, multis audiētibus, dixit ad socium suum: Fili Reginalde; *Hæc requies mea in saculums saculi: hic habitabo, quoniam elegi eam.* Intercæ morbo ingravescente cum sentiret paulatim se viribus destitui, cum multa deuotione petijt sibi sacrosantam Eucharistiam exhiberi. Id verò ab Abbate & fratribus admodum reuerenter præstitum est. Vt autem allata fuit Eucharistia, tamen fractis esset viribus, humile prostravit, cum lacrymis & admirabili pietate orans Dominum. Interrogatus autem, vt habet consuetudo ecclesiastica, num crederet in sacra illa hostia verum esse Dei filium, qui nostræ causæ salutis ex Virgine natus, & in cruce mortuus est, & resurrexit: libera voce, & cum multa deuotione lacrymās, dixit: Ego planè credo, immò pro certo noui, hunc esse verum Deum & hominem Iesum Christum, æterni patris & Virginis matris filium: & quod puro corde credo, etiam labijs syncerè confiteor. Deinde illud viuificum accepit sacramentum. Postero autem die etiam sibi voluit Extremā Vnctionem adhiberi:

Humilis cōfessio Thomæ Aquin. ritui de Eucharistia sacramento.

Vt cum & ex vnctionis sacramentum moriturus recipit D. Thomas.

Tit. XIII. Aquois Christi. Euch. sumēd. ante mor. 217
vbi cum ad singulas verborum formas sana mente respondisset, iunctis & sursum ad Deum erectis manibus, spiritum suum pijsimo commendans Creatori, felicissimè obdormiuit in Domino, hora quidem matutina, ipsis nonis Martij, anno à Christo nato 1274. vitæ autem suæ 50.

XI. Qua intentione sumenda sit Eucharistia in fine vitæ.

Suens Bruno Carthusianorum Patriarcha, horam venisse, vt transeat ex hoc mundo ad Patrem, cōuocatis fratribus suis, ab ipsa infantia singulas ætates suas replicauit, & totius temporis sui cursum, scientia & sententia dignum, proclamauit. Postea fidem suam de Trinitate protrahit & profundo sermone exposuit, & concludit sic: Credo etiam sacramenta, quæ sancta credit & veneratur Ecclesia, & nominatim, panem & vinum, quæ consecrantur in altari, post consecrationem, verum esse corpus Domini nostri Iesu Christi, veram carnem & verum sanguinem, quæ & nos accipimus in remissionem peccatorum nostrorum, & in spem salutis æternæ. Proximo inde Dominico die sancta illa carne solutus est pridie nonas Octobris, anno Christi millesimo centesimo primo.

In vita eius apud Sur. 20. 5. die 6. Oct. ex Francisc. de Puteo Carthusiano I. V. Doctoris præstantiss.

Professio fidei Brunonis monentis de Eucharistia.

XII. Otto Germanorum Rex moriens communicat.

DE Ottone I I I. hunc in modum scribit Witi-chindus; Tertia feria ante Pentecosten loco deuenit, qui dicitur Mileuu: proxima nocte iuxta morem diluculo de lecto confurgens, nocturnis & matutinis laudibus intererat. Post hæc paululum requieuit. Missarum deinde officijs celebratis, pauperibus iuxta morem manum porrexit, paululum gustauit, iterumque in lecto requieuit. Cum autem hora esset, processit lectus, & hilaris ad mensam resedit: peracto ministerio, vespertinis laudibus interfuit; peracto cantico Euangelij, æstuari & fatigariam cepit. Quod cum intellexissent Principes circumstantes, sedili cum imposuerunt. Inclinantem autem caput, quasi iam defecisset, refocillauerunt: expetitque sacramento diuini corporis & sanguinis, & accepto, sine gemitu cum magna tranquillitate

Baron. 10. 10. Annal. an. Dom. 973. 30. ex li. 3. Viti-chind. & Dismaro.

tate vltimum spiritum cum diuinis officijs pietatis Creatori omnium tradidit. & inferius: itaque defunctus est nonis Maij, quarta feria ante Pentecosten Imp. Romanorum, Rex gentium, diuinarum, humanarumque rerum multa religiosa seculis relinquens monumenta.

XII. *Eucharistia sacramento sub mortem minui cepit Ludouicus Crassus Francorum Rex.*

Robert. Gal.
guin. lib. 6.
Hist. Franc.

Ludouicus Crassus, cum mortem sibi imminere videret, compluribus accersitis Episcopis, postquam confessionis sacramento conscientiam emundasset, sacram sibi Eucharistiam conferri postulauit. Post hæc pauimentum tapete sterni iussit, ac super eum signum crucis ex cinere fieri, vbi & iaceret, & moreretur. Decumbens igitur in tapete Rex defunctus est.

XIII. *Corpus Domini flexis genibus sumit Dauid Rex Scotorum moriturus.*

Hebbor Böh-
vrius lib. 12.
Hist. Scotorum.

Dauid I. Scotorum Rex, quum vitæ terminum adesse sentiret, indignum se reputans, ad quem corpus Christi deferretur, duobus sacerdotibus inuitens ad templum venit, & peracta re diuina sermonem ad suos habuit de pietate in Deum, quam beneficus & salutaris ipsum colentibus esset. Mox in genua procidens, ardētibus precibus Christi corpus integra fide suscepit. Inde in cubiculum reductus, conuocatis Primoribus, nepotes suos illis iam extremò commendauit, datoque singulis osculo, vt publicam semper vtilitatem tuerentur, precatus est: deinde commendata Deo anima sua, expirauit, anno regni 29. sepultus Doumfermitem in regio parentum sepulcro, addito insigni monumento.

XIV. *S. Lucia martyrio iam pressa sacram percipit communionem.*

Pro Marty-
log. Aion.
Archiep.
Taur. 13.
Decembr.

Postquam Lucia Syracusana Virgo & martyr cōstanter suam castitatem contra lenones defendisset, tunc iudex Paschasius præcepit ministris suis, vt ignem copiosum circa eam accenderent, picem verò & resinam & feruens oleum super eam iactarent. Sed illa in nomine Domini nostri Iesu Christi immobilis

TIT. XIII. *A quouis Christ. sumēd. Euch. ante mor. 219*
immobilis stetit, dicens: Ego regavi Dominum meū Iesum Christum, vt ignis iste non domineretur mihi, quatenus tibi insultem plaudens in Domino, & impetraui ab eo inducias martyrij mei, vt credentibus tollerem timorem passionis, & non credentibus vocem insultationis auferret. Tandem gladio in gutture merso percussa, quam diu voluit, orauit, & turbam circumstantem allocuta est. Nec omninò mortua est, donec venientibus sacerdotibus, communionem Dominici corporis & sanguinis acciperet.

S. Lucia nihil laeditur ab igne.

Comunionis fir particeps in martyrio.

XV. *Quid morituro faciendum, cum sacram synaxim percipere nequit.*

Cum bonæ memoriæ Mauritius Parisiensis Episcopus, iam quasi senio deficiens, nihil profusum fumere valeret, & imminente morte viaticum sibi dari peteret, Canonici sancti Victoris Parisiensis hostiam non consecratam ei attulerunt, non audentes Eucharistiam sibi ministrare, eò quòd nihil poterat gustare. Ille verò diuinā virtute, quod illi pia intentione fecerant, percipiens; Non est, inquit, hic Saluator meus, quem ego cum summo desiderio postulaueram. Illi autem vehementer admirantes Christi corpus illi attulerunt. Episcopus verò Christi præsentiam percipiens, cum lacrymis & deuotione, ore tantum osculando tetigit, & sic spiritum in pace Domino reddidit.

Jacobus & Vitriaco Casan. hist. Occident. cap. 38.

XVI. *Supplicio afficiendi sacro etiam viatico saginandi.*

Fama obtinet, inquit Cedrenus, Theodosium Mauritiij Imp. filium ad Cosrohen legatum, missis à Phoca ministris, Nicææ captum iussu necari, cum ad locum, cui nomen est Leucatæ, peruenisset. Theodosium porrò petijisse, vt priusquam necaretur, diuinis impertiri posset mysterijs. Quod postquam impetrauit, actis Deo gratijs, lapidem à terra sustulisse, eoque ter pectus suam percussisse, ita orantem: Domine Iesu Christe, tu secis me nulli hominum iniuriam fecisse, nunc autem mihi euenit, vt tua iubet potentia. His dictis, caput ei fuit amputatum.

Cedren. Ann. an. 1. Phoca Imp. apud Bai. to. 2. an. 6.

Theodosium necandus à Phoca tyranno, Eucharistiam percipit.

XVII. S.

XVII. S. Nicolaus Tolentinas viaticum aduersus hostes sub mortem sibi administrari optat.

In vita eius
cap. 12. apud
Sur. o.
Sept.

S. Nicolaus de Tolentino ad extremum vsque spiritum sacro hoc Eucharistiæ alimento reficiebatur. Vnde in extremo vitæ discrimine, ipsò que agone cõstitutus, id ipsum in viaticum sibi administrari petit. Vt tanto, inquit, viatico munitus, non deficiã in via ad cælestem patriam profecturus: & si ob demerita mea improbus Belial hostis meus mihi occurrerit, possim fidenter dicere; *Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos.* Et circumstantibus hinc inde fratribus, & vnã cum illo orantibus, solenni absolutione percepta, cum profusissimis lacrymis corpus Dominicum sumpsit, ita dicens: *Benedictus, qui venit in nomine Domini.*

Psal. 117.

XVIII. Philippicus desperata vita communionem sacram percipit.

P. Cesaris de
fr. sacr. com.
ex Cedreno.

Georgius Cedrenus in historiæ compendio describens imperium Mauritij: Experrectus Mauritius statim accubito rem suam misit, qui Philippicum adduceret. Qui desperata ob id vita, prius communionem sacram expetiit, cãque percepta ad Imperatorem abiit, vxorem relinquens, quã saccum induta, & cinere conspersa, eiulabat.

XIX. De milite, qui mori non potuit, nisi percepta prius corporis Christi communiõne.

Ex Cesaris
de miracu-
lorum ca. 49.

Miles quidam nobilis terram habens & castra, apud Federicum Imperatorem à multis accusatus est, quòd multos spoliaret: quem cum sæpius citasset, & non comparuisset, tandem proscripsit, mandans suis, vt illum caperent. Qui cum lateret, non tamen minùs rapinas exerceret, casu quodam ex officio captus, patibulo, secundum quod Imperator præceperat, appensus est. Tertia die miles quidã præteriens, cum vidisset illum, ait seruo suo; Deus, quã pulcher homo erat iste. Respondente puero; Vir ille nobilis est consanguineus vester; accesserunt propiùs, vt depositum sepelirent. Ad quos ille de patibulo clamauit, Deponite me, adhuc enim viuo. Estimantibus illis, quia fantasma esset, subiunxit; Nolite

TIT. XIII. A quouis Christo sumẽd. Eueb. ante mor. 217
Nolite timere, quia homo Christianus sum. Depositus verò sic ait; Modicum obsequij ego peccator Deo impendi, propter quod miserus est mei: singulis diebus tres orationes Dominicæ, cum totidẽ venijs sanctæ Trinitati dicere consueui, Angelicæ salutatione præmissa: quinque verò orationes, cum quinque venijs, & Aue Maria, quinque vulneribus Christi: simili modo vnã orationem, id est, Pater noster, Angelo, cui commissus sum. Item eodem modo vnã corpori Christi, quod singulis diebus conficitur per vniuersum mundum, quatenus in fine vitæ meæ tanto muniri viatico mererer. Quod & Dominus mihi præstabit sua misericordia: vnde rogo, vt vocetis mihi Sacerdotem, à quo illud suscipiam. Qui cum venisset, confessione præmissa, communicauit, moxque spiritũ emittens, ad eum, cui incorporatus fuerat, feliciter migravit: quem in cœmeterio sepelientes, tam grande miraculum diuulgauerunt vbi que.

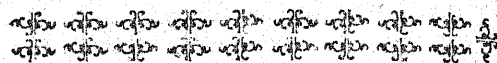
XX. De ingenti adolescentis Indi post acceptam communionem ad vitam beatam depluerio.

Adolescens summo splendore generis inter Indos, vini abstinentissimus, & virginis studiosus in primis (quæ duo inter hos homines si quando reperiuntur, pro miraculo habentur) cum ex continenti, vt Christianorum ritus religionẽsq. cognosceret, aduenisset, earum captus amore, Christi miles efficitur. Is graui morbo oppressus, nullius vel familiaris sermones, ne pios quidem ac commodos, priusquam delicta confiteretur, admisit. Quam autem ex quo se ad Christum adiunxit, præcipuo quodam ardore sacrosanctæ Eucharistiæ mysteria semper coluit, nunquam tamẽ maiore, quã summo vitæ die, cum accepto salutari viatico; Delebat, inquit, hæc antea me vita; nunc autem, postquam Christus suo corpore me famelicum pauit, cur moror in terris? aut quid causæ est, cur non his vinculis expeditus cum Christo feror in calum? Atque in his verbis e custodia vinculisque corporis missus est.

Ex list. an-
nalib. Societ.
an. 1585.
Prouin. Bra-
sil. Resid.
Itheoruna.

Ardens ado-
lescentis
post com-
munionem
ad calum
desiderium.

TIT.



TIT. XIV. De sacra communione sub altera tantum specie.

Ioann. 6.

Christus Dominus agens de fructu Eucharistiae, non semel, sed quater docet, unam speciem sufficere ad salutem. Qui, inquit, manducat me, vivet propter me &c.

Idem ibid.

Suo exemplo idem comprobavit: Nam ibidem multiplicavit panes, quibus saturavit turbam, remanentibus duodecim cophinis: nec ullum potum multiplicavit, neque dedit.

Cap. 24.

Testatur etiam Lucas Evangelista, Christum Dominum sacram communionem sub specie panis tantum duobus discipulis in Emaus proficiscentibus porrexisset: sic enim ait: *Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse evanuit ex oculis eorum &c. Et ipsi narrabant que gesta erant in via: & quomodo cognoverunt eum in fractione panis.*

EXEMP. I. *Miraculo declaratur, quod usus calicis non sit laicis necessarius in communione.*

Alexander
Alens 4. p.
11. m. 2.
p. 45. 3.

Ecclesia iam à multis sæculis Eucharistiae sacramentum sub specie panis tantum dispensare consuevit, ne simpliciores crederent, Christum non contineri in regre sub altera specie, ut aliquando contigit: Religiosus enim quibusdam petentibus & instantibus, ut sub utraque specie Sacramentum sumerent, sacerdote quodam pio cantante, cum faceret fractionem, concavum patenae totum visum est repleri sanguine. Ad quod obstupuerunt ipse & circumstantes: sed cum coniungeret partes hostiae, totum visum est reintrare, & sic petitioni & tentationi illorum penitus fuit satisfactum.

II. Cor.

II. *Corpus Domini sub specie panis olim à Christianis sumptum, ne quidem se ab indignis tangi sinit.*

Cyprianus sermone quinto de lapsis: Et cum quaedam, inquit, arcam suam, in qua Domini sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente territa est, ne auderet attingere: Et alius, qui & ipse maculatus de sacrificio à sacerdote celebrato partem cum cæteris ausus est latenter accipere; Sanctum Domini edere, & contrectare non potuit; cinerem ferre se apertis manibus inuenit. Documento vnius ostensum est, Dominum recedere, cum negatur: nec immerentibus ad salutem prodesse, quod sumitur, quando gratia salutaris in cinerem, sanctitate fugiente, mutetur.

III. *Sub una specie panis scilicet, communicavit olim Simeones.*

Theodoretus Cyri Episcopus, in Philotheo, siue in historia Sanctorum Patrum, in vita vigesima sexta, quæ est Simeonis, Moyse, & Elia diuinorum virorum exemplo, commemorat, eum quadraginta dies absque vilo cibo ieiunare decreuisse. Quare Bassum, qui ea tempestate oppidorum presbyteris præfectus multa loca circuibat, rogat, ut nulla re intra domunculam relicta, fores ipsas cæmentis obstrueret. Qui rei difficultate proposita, ab huiusmodi incepto deterrebat, violentamque sibi mortem confiscere quenquam, non esse virtutem, sed vitium, & primum & maximum, admonebat. His acceptis, vir Dei, Depone, inquit, & pater hic decem panes, & aquæ lagenam: nam si corpus cibo indigere sensero, sumam illum. Recte, inquit ille. Mox pane & aqua depositis, fores obstruxit, ut iusserat. Post quadraginta dies reuersus Bassus, dirutis foribus ingreditur, panumque numerum, & vnam aqua plenam ita, ut reliquerat, inuenit: ipsum autem iacentem, nec spirantem, & nec loqui, nec moueri potentem. Quare accepta spongia labra illius primum madefacit, mox diuinorum mysteriorum symbola imposuit: quibus ille refectus surrexit, ac cibi aliquantulum sumpsit, lactucas scilicet, chicoria, aliisque huiusmodi, quas dentibus non admodum confectas demitte-

D. Cyprianus
sermone 5.
de lapsis.

Eucharistia
ignem mir-
tit, ne ab in-
digna sume-
retur.

Eucharistia
in cinere co-
uertitur in
sumptum in-
digne.

Theodoretus
in hist. SS.
Patrum 26.
quæ est de Si-
meonis.

Ieiunium
per integrum
quadragesi-
mam absque
cibo.

Eucharistia
sacra sub
specie panis
reficitur Si-
meon.

bat

bar in stomachum. Quam rem admiratus Bassus in proprium gregem se recepit, magnumque hoc miraculum suis enarrauit, quos plus quam ducentos habebat: illos tamen neque iumentum, neque molas possidere, neque allatas pecunias accipere, neque monasterij foribus, aut ad res necessarias parandas, aut ad amicos inuisendos egredi, sed intus manere, & id tantum, quod Spiritus sancti gratia sibi missum fuisset, accipere volebat.

IV. Tempore d'ni Bernardi dabatur etiam communio apud altare sub vna duntaxat specie.

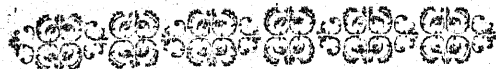
Auctor vita
S. Bernardi
lib. 1. cap. 1.

repetitur. f. 198.

Eucharistia
sub vnica
tantum spe-
cie sumpta.

G Vilhelmus Abbas sancti Theodorici, in vita sancti Bernardi libro primo: Agebatur, inquit, solennitas quedam precipua, & Frater aliquis, que secreta culpa ab altaris sacri communione suspenderat, notari timens, & ruborem non sustinens, ad manum eius cum ceteris nimium presumptuosus accessit. Intuitus autem eum, quoniam causa latens erat, repellere hominem noluit, sed intimo corde orabat Deum, vt de tanta presumptione melius aliquid ordinaret. Itaque sumens homo Eucharistiam non poterat ad interiora trajicere, & diu multumq. conatus, cum nullo modo praevaleret, anxius & tremebundus clausam ore seruabat. Expleta denique hora orationis sexta, Patrem sanctum traxit in partem; cuius pedibus aduolutus; cum multis ei lacrymis, quod patiebatur, aperuit; & aperto ore ipsam quoque Eucharistiam ostendebat. Increpans autem eum, confitentem absoluit, & sine difficultate recepit Dominica sacramenta.

TIT.



TIT. XV. De preparatione ad Communionem.

EXEMP. I. Adolescens impure vite conscientia sacramentum Eucharistiam deglutire non potest.

Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis libro primo miraculorum in Teutonicis partibus hoc com-
 rigisse refert: Erat (inquit) ibi iuuenis mundane vanitati deditus, & vt in illa etate homines solent, voluptati frena relaxans. Cui cum diu deseruiret, contigit eum super quadam maritata muliere infamia nota aduri. Cumque per aliquantulum temporis hac suspitione apud vicinos quosque teneretur, accidit, vt incurreret tantam agritudinem, qua de vita eius homines cogeret desperare. Qui cum lecto decumberet, & iam iamque morti proximus fieret, inuitatus est ad eum more ecclesiastico presbyter, vt eius confessionem susceperet, & ei morienti viaticum salutis humane praeberet. Cum vero venisset, hortari eum cepit, & commone instanter, vt peccata sua confiteri non erubesceret; crimenque illud, vnde specialiter infamatus fuerat, salubri confessione manifestaret. Acque illi, & confiteri scelera sua studiosè aggressus est. Quod dum expleisset, & rursus super praefato crimine a presbytero interrogaretur, mentitus est, dicens; Se inde nullatenus reum esse. Cumque presbyter diutina hominis infamia, suspitione actus, ab inquisitione non desisteret, ait ille: Sic (inquit) hoc Domini corpus, quod attulisti, ad salutem suscipere mereor, sicut huius rei, quae mihi obijcitur, aliquando culpam non incurri. Hac presbyter responsione credulus redditus, Dominicani ei communionem iam securus tradidit. Qua ore suscepta, glutinandi virtus egro procius ablata est. Nam cum paulò ante quibuscumque etiam grossioribus cibis facilis esset ad ima descensus, hoc parvissimum corpus

Ex P. Venerabilis 1. Miraculorum. ca. 3. P. Per. Conf. de prep. ad. Commun. n. 9. Et Eredenda. li. 1. c. 55.

poris Christi fragmen, non dicam stomachum, sed nec etiam guttur vel paululum attingere potuit. Hoc sentiens ille, nisi, quantum potuit, cepit, vt illud glutire valeret. Quod dum multoties conaretur, & frustrari semper tuos conatus cerneret, coactus ipsa glutiendi impotentia, iuxta lectum, quo decumbebat, illud exspuendo proiecit. Cuius rei euentu valde territus, presbyterum, qui discesserat, ad se reuocari rogauit. Redijt ergo presbyter; & infirmum reuifens, cur se reuocasset, quaesuit: At ille, spiritu Dei agente compunctus, confessus est se male egisse; se Deo mentitum fuisse, verumque, quod ante negauerat, esse. Quem cum multo gemitu poenitentem & satisfacientem, is qui aduenerat presbyter intuens, compassus confitenti & mœrore confecto, eum, vt moris est, absoluit, atque rursus Dominico corpore refecit. Quo suscepto, cum tanta illud libertate glutiuit, vt verè tunc appareret, non casu, sed virtute diuina, ne antè hoc suscipere posset, prohibitum fuisse. Post hanc igitur rears confessionem, & corporis Christi perceptionem, paululum superuiuens, in pace quieuit. Hoc non à duobus tantum, aut tribus testibus didici, sed à Priore iam dicti loci, honesto & fide digno viro, & fratribus eiusdem monasterij ac multis alijs, quorum quidam se hoc vidisse, alij à presbytero se audisse testati sunt.

II. De poena communicantis post confessionem factam.

Idem ibidem
cap. 5.

ERat penè eodem tempore (idem auctor inquit) frater quidam in monasterio, quod in Francia apud Turrim super Maternam sub iure nostro est, cui cura eiusdem loci commissa fuerat. Qui diuturne egritudinis necessitate coactus, Radulphum tunc Abbatem monasterij Caralaunensis, propter medellam, tam animæ, quam corporis, quarum ille rerum non ignarus erat, ad se venire rogauit. Ad quem ille, charitate pronocatus, venire non distulit; & veniens mox agrum visitare curauit. Cumque non mediocriter eum grauari infirmitate cerneret, hortari eum ad confitendum cepit. Quod ille se libenter agere professus, confiteri peccata sua, sed non in simplicitate spiritus, aggressus est: nã grauiora & mortifera

Confessio
facta.

stulto pudore reticens, quoridiana tantum, & quæ leuia videbantur, timore Dei postposito, facebatur. Quæ passim confessione completa, corpus Dominicum sibi afferri deprecatus est. Quo allato, & presumptuose ore suscepto, cum diu multumque illud trajacere conaretur, nec valeret: cum vino, quod susceperat, frustra omnia comminuti corporis Christi, in vas, quod ori eius suppositum fuerat, refundere coactus est. Hoc casu, immò diuino iudicio Abbas, qui aduenerat, permotus, & agrum non plenè confessione purgatum ratus; rursus eum admonere cepit, vt, si aliquid facinus reticisset, vera sibi confessione revelare non erubesceret. Qui, & hortatu eius, & diuino instinctu compunctus, ad cor reuersus est: & quicquid pestis intus latebat, euomens; crimina, quæ ante letali pudore celauerat, vitali & vera confessione, non iam fictè, sed veraciter, corde contrito & humiliato patefecit. Cumque omni face iniquitatis per antidotum poenitentiae purgatus fuisset, & vera confessione per Abbatem prædictum absolutionem meruisset: Eucharistiam, quam prius rejicere compulsus fuerat, allatam deuotè suscepit; & absquè vlla difficultate, vt sanctissimus aliquis, glutiuit. Et vt de miraculo omnis dubitatio tolleretur, qui particulam corporis Christi, quam glutire non potuit, rejicere per frustra compulsus fuerat, post confessionem non solum corpus Domini, sed etiam cibos alios absque vllò impedimento suscepit. Sic igitur confessione, absolutione, sacramenti susceptione frater ille in Domino confortatus, tribus postea tantum diebus superuixit, & sic defunctus est. Hoc ab eodem Radulpho Abbate cognoscens, cunctis legentibus, vel audientibus communicare curauit.

III. Ante Eucharistie sumptionem agenda poenitentia.

AIunt sanctum Euthymium Abbatem aliquando dixisse quibusdam fratribus, qui cum eo seorsum verbabantur, quòd saepe videret terribilem Angelorum visionem, vnà secum Deo ministrantem & sacra conrectantem, & quòd in Domini corporis sumptione, aliquos quidem ex ijs qui accedebant, videret ab ipsa illuminari; aliquos autem veluti obscurari & morte affici; quicumque scilicet erant

Communi-
cantis indi-
catus gne poena.

repetit. f. 361.

Laur. Cyr.
in vita eius
20 l. n. 22
Cyrillo mo-
nacho

B. Cor. 11.

indigni ea luce & splendore. Quamobrem non cessabat testificari fratribus, & illud Apostoli optimè admonere, vt vnusquisque attendat & seipsum probe, & sic cum tremore sumat panem & calicem, cum benè sciat is, qui accedit, quòd iudicium sibi comedit & bibit, qui ea indignè sumit. Propterea enim statim quoque, cum hoc primum offert sacerdos sacrificium, multitudinem veluti præmunis, & iubet, vt caueat, Sursum habeamus corda, eis acclamans: & cum ab illis promissum acceperit, sic aude deinceps offerre oblationem. Qua etiam perfecta, ille etiam rursus manus in cælum tollens, & ostendens esse dispensatum pro nostra salute mysterium, clara voce sic dicit: Sancta sanctis: perinde ac si dixerit quispiam: Quandoquidem ego sum homo, æque ac vos paribilis, ignorans quemadmodum vnusquisque vixerit: propterea hoc ante apertè testificor, & hanc communem probationem vestre suggero conscientia: Si quis captus fuit ab odio, & iniuriæ acceptæ recordatione: Si quis ab inuidia, aut ira, aut superbia: Si quis à maledicto, aut à turpi sermone, aut ab improba cupiditate, aut ab aliquo alio vitio fuit comprehensus, ne priùs accedat, quàm per poenitentiam à scelere fuerit expiatus. Hæc enim sancta, inquit, non profanis, sed sanctis exhibentur.

IV. Ad sacram communionem vt se parabat S. Margareta Hungarica.

In vita eius apud Suriannos 28 Ian. scripta per Fr. Porcium S. eologia Luchorera.

Margareta Hungarica vt ad communionem parabat.

Corpus Christi in sacramento altaris, deuotissimè venerabatur sancta Margareta Virgo illustrissima Regis Hungarorum filia, & sub eleuatione illius in Missa stebat yberimè, & frequenter ab eleuatione vtique ad sacram communionem, sic præ deuotione manebat abstracta à corporis sensibus, vt quasi mortua videretur. Quando verò sacram erat communionem perceptura, die præcedenti non sumebat nisi panem & aquam, & tota nocte in orationibus permanebat. Sumebat autem ipsam sacramentum cum magna deuotione, & multo lacrymarum imbri, atque interdum adeò rapiebatur in spiritum, vt ceu mortua videretur: nec raro visa est inter cælum & terram plus quàm cubiti altitudine eleuata, nullis corporis sensibus vtens. Post acceptam verò Eucharistiam,

TIT. XV. De preparatione ad Communionem. 229
vistiã, tenebat ab vna parte mappulam ante facies ad communionem accedentium hoc fine, vt videret identidem corpus Christi. Ipsa quoque die, qua communicarat, persistebat continenter in precibus vsque ad noctem: & tunc cibo valde modico utebatur.

V. Christianus sit, necesse est, is, qui vult sacra communionis particeps esse.

Roma anno 1562. in Xenodochio sancti Ioannis Lateranensis, adolescens quidam Turca annorum 20. qui Ancona, vbi aliquamdiu cum Patre mercatore Turca vixerat, huc per fugerat, aliud per fugium non habens, nobili cuidam seruire cœpit, quocum adibat rempla, intererat sacro, & quia Italianam linguam callebat, ab omnibus reputabatur Christianus. Post aliquot menses tandem agrotare cœpit; mittitur à Domino in Hospitale, recipitur cum conditione, vt secundum Hospitalis leges, paret se ad confessionem & communionem. Adolescens, ne rejiceretur, conditionem accepit, non patefaci se esse religionem Mahumetanum. Res mira! Simulatque Corpus Domini sumpsit, maxima contentione animi postulauit baptismum, palàm affirmando se esse Turcam. Præfetti Xenodochij existimantes eum alienatum à mente, vocarunt me, qui eram tunc comes Patris cuiusdam (qui festis diebus in Xenodochio concionabatur) vt redderem eum quietum. Adolescens reperit, quod dixerat, meque obsecrauit, vt porrigerem ei baptismum, se enim tantum ardorem interius sentire, vt diutiùs quiescere nõ posset. Sacellanus, re diligenter examinata, videns eum circumcisum, sacro baptismo hominem lustrauit, & mox tranquillior redditus est, ac postero die spiritum Domino reddidit.

VI. Eucharistiam cum turpibus cogitationibus haud esse sumendam.

Vlogius presbyter in offerendis Deo donis tantam accepit gratiam cognitionis, vt vnus cuiusque ex ijs, qui accedebant (ad sacram synaxim) monachis, mentem cognosceret. Is cum sæpe vidisset aliquos monachos ad aram accessuros, eos retinuit, di-

Ex P. Luca Pinello in m. de Communiõ. n. 30.

repetitur f. 198.

Tallad. in historia Lau. sacra cap. 759

VIII. Neapolitani rebes diuini armati Saracenos Italianam deuenientes superant.

Alfonfus
Ciacomus de
vitis & gestis
Pontificum
an. 843 ex
Anoſtaſio
Bibliotecario
vno.

Christiani
Sacramento
amantur
in Saracenoſ
preſtanti.

Leonis IV.
P. clemens
1. 1.

ANNO Christi octingentesimo quadagesimo octavo, Saraceni post multas prædas in Italia factas, ad mare profecti naues conscendere; verum sæua coorta tempeſtate iactati optatum tenere cursum nequiuere, sed plerique fœdis factis naufragijs periere, sanctis ipsis Apostolis iniquam templorum suorum direptionem præſenti ſuo numine punientibus. Superſtites autem ſuperioris prædæ dulcedine incitati, maiori nauium atque hominum numero comparato, Romanam vnã iterum ſpectantes, in Sardiniam accellerunt. Hoc cognito, Neapolitani, Amalfitani, & Caietani certatim claſſe comparata Saracenis occurrere ſtuerunt. Oſtiam progreſſi, aduentum ſuũ Pontifici Leoni IV. nunciarunt, ſibi eſſe in animo, prælio cum Saracenis conſerto, Romana templamœniãque ab eo inſtaurata defendere. Pontifex, vt eos in benè agendi propoſito cõfirmaret, poſtridiẽ, vniuerſo non ſolũ Clero, ſed etiam populo comitante, Oſtię eis occurrit, & ſacris in beatæ Auræ, magna cæremonia, celebratis, precariſque, vt quod de nouo bello Chriſtiani cogitabant, ſibi, atque Eccleſiæ benè ac feliciter eueniret, omnes humanis noxijs expiatis Corporis Domini noſtri ſacramento reſecit: atque bona ſpe rei benè gerendę repletos inde ad prælium diuina cum benedictione dimiſit. Itaque poſtridiẽ illius diei, acri facto in eos impetu, tanto animorum ardore, tantãque alacritate pugnarunt, vt claſſe eorum diſperſa, aut in proximas Inſulas compulſa, plerofque aut fœdè trucidarint, aut in ſeruitutem captiuos abduxerint. Clariffima hæc de Saracenis, communibus hoſtibus, victoria, inſigne Romanis antiqui naualis triumphispectaculum præbuit. Placuit etiam Romanis ciuibus, quofdam ad terrorem, non longè à portu Romano, furca ſuſpendere, aduerſante tamen Leone, ob manſuetudinem & clementiam, qua poſſimum inſignis habebatur, ſed multitudini obuiam ire, præſertim in tanto furore, non potuit.

TIT.

TIT. XIII. Aquouis Chriſt. ſumẽd. Euch. ante mor. 211



TIT. XIII. A quibuslibet Chriſtianiſ
ſub mortem ſacrum viaticum eſſe ſu
mendum.

EXEMP. I. Deipara Virgo ad cælum migratura ſacram à filio percipit communionem.

BEATISSIMÆ Dei Genitrici Virgini Mariæ iam iam ex hac vita migranti Chriſtus ipſe læto vultu ſacram miniſtrauit communionem, dicens: Accipe, chara mea, quod mox complebitur tibi in regno meo vnã cum Patre meo.

P. Laurent:
Maxelli li. 6.
de b. Virg.
cap. 19.

II. B. Magdalena hinc migratura Eucharistiæ ſacramento muniri voluit.

MARIA Magdalena vitam agens in deſerto, cælestium ſpirituũ ſocietate fruebatur: & tamen cùm ſibi vitæ finem imminere cognouiſſet, Maximinum Episcopum iuſſit accerſiri, & percepta ab eo communionẽ, ad cælum migravit.

In vita eius.

III. S. Maria Aegyptiaca ante obitum ſacram ſumit Euchar.

CVM ſancta Maria Aegyptiaca ex hac vita eſſet migratura, & corpus Chriſti Domini ſumptura, poſtulauit dici ſymbolum Apoſtolicum, & Domini cam inchoari orationem. Expleto itaque Pater noſter qui es in cælis, ſicut mos eſt, & viuificamylteriorum ſuſcipiens dona, in cælum extenſis manibus ingemiſcens cum lacrymis, ita clamauit, Nunc dimittis Domine ancillam tuam ſecundum verbum tuum in pace: Quia viderunt oculi mei ſalutartuum.

Euseb. Caſar.
li. 6. heſt. Eccl.
c. 36. apud
Baron. to 2.
an. 355. 32.

IV. Serapion lapsus, sed pœnitens, non potest mori nisi sumpta Eucharistiã.

EX litteris Dionysij ad Fabianum Episc. Antiochenum, 33.

O 2

chenum, Eusebius Cæsariensis præter alias res gestas, memorabile de Serapione exemplum habet, quod hic inferendum putavi, in hæc verba: Erat quidam Serapion apud nos fidelis senex, qui licet magnam vitæ partem integrè & incorruptè transegiſſet, tempore tamen perſecutionis præ imbecillitate animi lapsus est. Hic sæponumero in Eccleſiam denuo recipi ſupplex poſtulabat; ſed nemo, quia idolis ſacrificatſet, eius poſtulationi aliquando auſcultauit. Quin in grauem morbum delabens, triduo deinceps mutus, & abſque ſenſu vixit: quarto autem die paulùm releuatus nepotem ad ſe accerſit, ſicquè alloquitur: Quouſque, filij, me detinetis? Proſperate, obſecro, & me ocyùs dimitte; aliquem ex præbyteris aduoca ad me. Quæ cum dixiſſet, iterum fuit mutus. Puer currit ad præbyterum: nox iam erat. Ille fortè morbo vexatus accedere ad eum non poterat: ſed tamen quoniam à me quidem mandatum dabatur, vt, qui iam eſſent è vita migraturi, ſanctorùm myſteriorum (dummodò peterent, & vel maximè ſi antea, dum integra valetudine erant, ſupplices petiuiſſent) participes fierent, ſicquè cum pace dimiſſi, & bona ſpe confirmati, ex hac luce decederent, puero exiguam quandam Euchariftiæ partem dedit, præcipiens, vt eam madefactam in os ſenis infunderet. Quam puer ſecum aſſerens redijt. Cùm iam appropinquant, priuſquam cum eo quod geſtabat, intraret eſes; Serapion denuo voce recuperata, dixit: Veniſti, fili? tamen præſbyter non poteſt venire, tu tamen præſta quod tibi in mandatis dedit, & dimitte me abire. Particulam igitur puer, quam apportarat, madefactam in os ſenis infudit. Atque ille ſimul: que eam pedetentim per fauces demiferat, illico extremum ſpiritum edidit. An non igitur ſatis conſtat, eum fuiſſe reſeruatum, & vſque eò in vita manſiſſe, quoad eſſet penitus culpæ vinculis ſolutus? Et ita labe, qua erat idolis immolando aſperſus, omnino deleta, poſſet pro multis bonis, quæ geſſiſſet in vita, in numerum conſeſſorum referri? hæc Dionyſius apud Eusebium.

Euchariftia
mittitur ad
Serapionem
monentem.

V. Vis-

V. Viaticum ab Honorato ſumit D. Ambroſius ad feliciorẽ vitam profecturus.

Anno Chriſti Domini trecentefimo nonageſimo ſeptimo, eo tempore, quo à nobis migravit Diuus Ambroſius Mediolanenſis Archiepiſcopus ad Dominum, ab hora circiter vndecima diei vſque ad illam horam, qua emiſit ſpiritum, expanſis manibus in modum Crucis orauit. Nos autem labia illius moueri videbamus, vocem autem non audiebamus. Honoratus autem ſacerdos eccleſiæ Vercellenſis, cùm in ſuperiora domus ſe ad quietendum conſuiſſet, tertio vocem vocantis ſe audiuit, dicens iſque ſibi: Surge, feſtina, quia modò eſt reſeſſurus. Qui deſcendens obtulit ſancto Domini corpus: quo accepto vbi glutuit, emiſit ſpiritum, bonum viaticum ſecum ferens, vt in virtute eſcæ anima reſectior, Angelorum nunc conſortio, quorum vitam vixit in terris, & Eliæ ſocietate letetur: quia vt Elias nunquam Regibus, vel vllis poteſtatibus, ita nec iſte pro Dei timore loqui veritus eſt. Vt autem ſciretur in calis viuere, cùm corpus illius, peractis ſacramentis diuinis, de eccleſia, ad quam fuerat deportatum, leuare deſportandum ad baſilicam Ambroſianam, in qua poſitum eſt, ita dæmonum turba clamabat, ſe ab illo torqueri, vt eiulatus eorum ferri non poſſet.

Boron. 19. 50
An. al. ad
an. Chriſti
397. 11. 12. 50
Paulus.

s Ambroſ.
migraturus
An-
communi-
cat.

Dæmones
cruciati præ-
ſentia cor-
poris S. Am-
broſij.

VI. Dico Ioanni Chryſoſtomo Archiep. Conſtantinopolitano morituro Petrus & Ioannes Apoſt. cibum caeleſtem miniſtrant.

Ioannes Chryſoſtomus in exilium miſſus, cùm ad varia loca duceretur, vt transitione frequenti labefactatus ille vitam miſerè finiret, tandem Pityuntem ex mandato ductus eſt. Oppidum id eſt grauis ſolitudinis ad finem maris Pontici ſitum, ſiſſimis barbaris conterminum. Eò cùm duceretur, & iam ad Deum migraturus eſſet, noctu ei oranti, qui vitæ eius duces fuerant, & Petrus & Ioannes Apoſtoli aſſiſtentes, perquam amice cum eo ſunt appa- collocuti: eique cùm aduerſus dæmones victoriam poſtremò migrationem ad Deum, & quæ cum

Niceph. Call.
l. 11. hi Eccl.

c. 17. & Me-
taph. apud
Syr. 27. la-
nuarij 10
an. 417.

Apoſtoli
duo Ioan-
Chryſoſto-
mo ſub obi-

rent ac cibo
caeleſti paſ-
cunt.

exceptura essent bonorum perceptionem cum latitia annuauerunt. Dein caelesti & ineffabili eum esca pauerunt: ex quo postea nihil cibi sumpsit. Dista hæc ab eis sunt, quibus ille ea secum versantibus concredidit. Hinc etiam ille ad maiora progressus est certamina. Illi porro, quibus magnus vir duccendus commissus fuerat, magnis itineribus proficiscabantur, aliquando immensis pluuijs exundantibus, aliquando solis radijs maximè vrentibus. Merces enim illorum crudelitati exercendæ, maiorum dignitatum honores, proposita fuerat: Sedenim quo pluribus obiectus est grumnis, eo casibus omnibus, propter sanctiorem philosophiã, superior fuit, splendidusque refulsit: quemadmodum in igne flamma, si materiam copiosorem sibi iniectam habeat. Cæterum Pityntem videre non potuit, sicuti Epiphanijs vaticinium prædixerat. Ad Comnenos autem Armenia quum venisset, ad templum Basilisci martyris ductus est, qui Episcopus fuisse, & sub Maximino Nicomedie martyri certamen obisse dicitur. Ibi in somnis ei apparens martyr; Bono, inquit, animo esto, Ioannes frater, vrumque crastina dies coniunget. Ille etiam custodi templi, vt locum Ioanni pararet, præcepit. Obitus eius in eam diem incidit, qua viuifica Crucis exaltationem celebramus, mensis Septembris decimam quartam. Sic enim conueniebat, eum, qui vitam omnem sub Cruce transegerat, & gloriam non in alia re, quàm in Cruce Christi collocauerat, eam festo ipsius die deponere.

VII. *Quæta animi & corporis demissione viaticum sumpsit b. Hieronymus vitam acturus.*

DIuus Hieronymus Ecclesiæ Doctor diem agens extremum sacrum Christi corpus dari petijt. Illud verò sumpturus, de lectulo humi se deponi fecit, sacroque operiri. Tunc genibus prouoluit lacrymas fudit, pectus pugno percussit, & sic sanctam oblationem hausit.

VIII. *Adolescentem moribundum ad viaticum prius suscipiendum monent Apostoli Petrus & Paulus.*

EO tempore, quo Prouincia Australium Saxonum nomen Christi susceperat, multas Britannia Prouincias

TIT. XIII. *Aquouis Christ. suméd. Euch. ante mor. 215*
 Prouincias mortalitas saua corripiebat. Quæ cum monasterium, cui tunc regendo reuerendissimus ac religiosissimus Christi sacerdos vocabulo Eappa præfuit, nunc diuinæ dispensationis attingeret, multique, siue de his, qui cum Antistite illo venerant, siue de illis, qui de eadem Prouincia Saxonum nuper ad fidem fuerant vocati, passim de hac vita raperentur, visum est fratribus triduanum ieiunium agere, & diuinã suppliciter obsecrare clementiã, vt misericordiã sibi dignaretur impendere, siue periclitantes hoc morbo à præsentis morte liberaret, seu raptos è mundo à perpetua animæ damnatione seruaret. Erat tunc temporis in eodem monasterio puerulus quidam de natione Saxonum nuper vocatus ad fidem, qui eadem tactus infirmitate non pauco tempore recubans in lectulo iacebat. Cum ergo secunda memorati ieiunij ac supplicationum dies ageretur, contigit fortè ipsum puerum hora fermè secundæ diei in loco, quo æger iacebat, solum inueniri, cui diuina dispensatione subito beatissimi Apostolorum Principes dignati sunt apparere. Erat enim puer multum simplicis ac mansueti animi, synceraque deuotione sacramenta fidei, quæ susceperat, seruãs. Salutantes ergò illum verbis pijsimis Apostoli, dicebant: Noli timere, filij, mortem, pro qua sollicitus es: nos enim te hodierna die ad caelestia regna sumus perducturi. Sed primùm expectare habes, donec Missæ celebrètur, ac viatico Domini corporis & sanguinis accepto, sic infirmitate simul & morte absolutus, ad æterna in cælis gaudia subleueris. Clama ergo ad te presbyterum Eappam, & dicitò illi, quia Dominus exaudiuit precès vestras, & deuotionem, ac ierunia propitiùs aspexit, neque aliquis de hoc monasterio, siue de adiacentibus ei possessiunculis, hac clade ultra moriturus est. Sed omnes, qui alicubi de vestris hac ægritudine laborant, resurrecturi à languore ad pristinam sunt sospitatem, recuperandi, præter te solum, qui hodierna es die liberandus à morte, & ad visionem Domini Christi, cui fideliter seruisti, perducendus in cælum. Quod diuina vobis misericordiã, per intercessionem religiosi ac Deo dilecti Regis Oswaldi, qui quondam genti Nordan-Humbroorum, & regni temporalis auctori-

Basiliscus
martyr Io-
Chryf appa-
ret.

Ex Marco
Marulo Spa-
at lib. 4.
cap. 12.

Beda lib. 3.
bist. Anglic.
cap. 13.

tate, & Christianæ pietatis, quæ ad regnum perenne ducit, deuotione sublimiter præfuit, conferre dignata est.

IX. Luciano martyri iam moriturus, implato in carcere super pectore sacrificio, communicat, aliosq; ad id hortatur.

Nicoph. Call. l. 8. bisp. E. c. cap. 21. Baro. 20 3 an. 311.

Pectore proprio pro al- tari vltus est Luciano.

DE Luciano martyre illud est decantatum: moriturum eum, quæ vis tyrannica neque templi, neque sacrarij copiam faceret, & vincula quoq; atque plagæ motum profus denegarent, in suo ipsius pectore discumbentem, horrendo illo operatum esse myterio, ad eumque modum & ipsum participasse de immaculato sacrificio, & alijs, vt itidem communicarent, sualorem fuisse. Sacrum id in carcere perficiebatur, & ecclesiæ specimen sacer ille chorus, qui eum iam morientem stipabat, repræsentabat.

X. Viaticum ad vitam æternam sibi conferri petit D. Thomas Aquinas morti vicinus.

In vita eius apud Sar. 10. 2. Martij die 7. Pet. Cant. li. 2. de Deipara cap. 17. P. sal. 131.

Humilis confessor Thome Aquin. 1. vitium de humilitate amento.

vitium & ex omni vñctionis sacramentum moriturus recipit D. Thomas.

CVM Diuus Thomas Aquinas in cœnobio Fossæ nouè diuenteret, & ex diuina reuelatione perciperet, supremum vitæ suæ diem non longè abesse, clara voce, multis audiētibus, dixit ad socium suum: Fili Reginalde; *Hæc requies mea in seculum sæculi: hæc habitabo, quoniam elegi eam.* Intercæ morbo ingravescente cum sentiret paulatim se viribus destitui, cum multa deuotione petijt sibi sacrosanctam Eucharistiam exhiberi. Id verò ab Abbate & fratribus admodum reuerenter præstitum est. Vt autem allata fuit Eucharistia, tamen fractis esset viribus, humiliter prostravit, cum lacrymis & admirabili pietate orans Dominum. Interrogatus autem, vt haberet consuetudo ecclesiastica, num crederet in sacra illa hostia verum esse Dei filium, qui nostræ causæ salutis ex Virgine natus, & in cruce mortuus est, & resurrexit: libera voce, & cum multa deuotione lacrymās, dixit: Ego planè credo, immò pro certo noui, hunc esse verum Deum & hominem Iesum Christum, æterni patris & Virginis matris filium: & quod puro corde credo, etiam labijs syncerè confiteor. Deinde illud viuificum accepit sacramentum. Postero autem die etiam sibi voluit Extremam Vñctionem adhiberi: vbi

TIT. XIII. Aquonis Christi. Euch. sumēd. ante mor. 217
vbi cum ad singulas verborum formas sana mente respondisset, iunctis & sursum ad Deum erectis manibus, spiritum suum pijsimo commendans Creatori, felicissimè obdormiuit in Domino, hora quidam matutina, ipsis nonis Martij, anno à Christo nato 1274. vitæ autem suæ 50.

XI. Qua intentione sumenda sit Eucharistia in sine vita.

SCIENTI Bruno Carthusianorum Patriarcha, horam venisse, vt transeat ex hoc mundo ad Patrem, cōuocatis fratribus suis, ab ipsa infantia singulas artes suas replicauit, & totius temporis sui cursum, scientia & sententia dignum, proclamauit. Postea fidem suam de Trinitate protraxo & profundo sermone exposuit, & conclusit sic: Credo etiam sacramenta, quæ sancta credit & veneratur Ecclesia, & nominatim, panem & vinum, quæ consecrantur in altari, post consecrationem, verum esse corpus Domini nostri Iesu Christi, veram carnem & verum sanguinem, quæ & nos accipimus in remissionem peccatorum nostrorum, & in spem salutis æternæ. Proximo inde Dominico die sancta illa carne solutus est pridie nonas Octobris, anno Christi millesimo centesimo primo.

In vita eius apud Sar. 10. 5 die 6. Oct. ex Francisco de Puteo Carthusiano l. V. Doctora præstantiss.

Professio fidei Brunonis morientis de Eucharistia.

XII. Otto Germanorum Rex moriens communicat.

DE Ottone III. hunc in modum scribit Witi- chindus; Tertia feria ante Pentecosten loco deuenit, qui dicitur Mileuu: proxima nocte iuxta morem diluculo de lecto consurgens, nocturnis & matutinis laudibus intererat. Post hæc paululum requieuit. Missarum deinde officijs celebratis, pauperibus iuxta morem manum porrexit, paululum gustauit, iterumque in lecto requieuit. Cum autem hora esset, processit lectus, & hilaris ad mensam sededit: peracto ministerio, vespertinis laudibus interfuit; peracto cantico Euangelij, æstuari & fatigari iam cœpit. Quod cum intellexissent Principes circumstantes, sedili cum imposuerunt. Inclinantem autem caput, quasi iam defecisset, refocillauerunt: expetitòque sacramento diuini corporis & sanguinis, & accepto, sine gemitu cum magna tranquillitate

Baron. 10. 10. Annal. an. Dom. 972. 3. ex li. 3. Viti- chind. & Disnarzo.

218 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
tate vltimum spiritum cum diuinis officijs pietatis Creatori omnium tradidit. & inferius: itaque defunctus est nonis Maij, quarta feria ante Pentecosten Imp. Romanorum, Rex gentium, diuinarum, humanarumque rerum multa religioſa ſeculis relinquens monumenta.

XII. *Eucharistia ſacramento ſub mortem muniri cupit Ludouicus Craſſus Francorum Rex.*

Robert. Ca.
quin. lib. 6.
lib. Franc.

Ludouicus Craſſus, cum mortem ſibi imminere videret, compluribus acceſſiſtis Episcopis, poſtquam confeſſionis ſacramento conſcientiam emundauit, ſacram ſibi Eucharistiam conferri poſtulauit. Poſt hæc pauimentum tapete ſterni iuſſit, ac ſuper eum ſignum crucis ex cinere fieri, vbi & iaceret, & moreretur. Decumbens igitur in tapete Rex defunctus eſt.

XIII. *Corpus Domini flexis genibus ſumit Dauid Rex Scotorum moriturus.*

Hobert. Bo.
rbus lib. 12.
cap. Scotorum.

Dauid I. Scotorum Rex, quum vitæ terminum adelle ſentiret, indignum ſe reputans, ad quem corpus Chriſti deferretur, duobus ſacerdotibus innitens ad templum venit, & peracta re diuina ſermonem ad ſuos habuit de pietate in Deum, quàm beneficus & ſalutaris ipſum colentibus eſſet. Mox in genua procidens, ardētibus precibus Chriſti corpus integra fide ſuſcepit. Inde in cubiculum rediit, conuocatis Primoribus, nepotes ſuos illis iam extremò commendauit, datòque ſingulis oſculo, vt publicam ſemper vtilitatem tuerentur, precatus eſt: deinde commendata Deo anima ſua, expirauit, anno regni 29. ſepultus Doumfermilem in regio parentum ſepulcro, addito inſigni monumento.

XIV. *S. Lucia martyrio iam preſſa ſacram percipit communionem.*

De Marty.
100. Adon.
Archiep.
T. cur. 13.
Decembr.

Poſtquam Lucia Syracuſana Virgo & martyr cõſtanter ſuam caſtitem contra lenones defendiſſet, tunc iudex Paſchaſius præcepit miniſtris ſuis, vt ignem copioſum circa eam accenderent; picem verò & reſinam & feruens oleum ſuper eam iactarent. Sed illa in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti immobilis

TIT. XIII. *A quouis Chriſti ſumẽd. Euch. ante mor. 219*
immobilis ſtetit, dicens: Ego rogaui Dominum meum Ieſum Chriſtum, vt ignis iſte non domneret mihi, quatenus tibi inſultem plaudens in Domino, & im-

S. Lucia nã
hil lãditur
cepſ in mar-
tyrio.

XV. *Quid morituro faciendum, cum ſacram ſynaxim percipere nequit.*

Cum bonæ memoriæ Mauritius Pariſienſis Episcopus, iam quali ſenio deficiens, nihil proſuſ ſumere valeret, & imminente morte viaticum ſibi dari peteret; Canonici ſancti Victoris Pariſienſis hoſtiam non conſecratam ei attulerunt, non audentes Eucharistiam ſibi miniſtrare, eò quòd nihil poterat guttare. Ille verò diuina virtute, quod illi pia intentione fecerant, percipiens; Non eſt, inquit, hic Saluator meus, quem ego cum ſummo deſiderio poſtulaueram. Illi autem vehementer admirantes Chriſti corpus illi attulerunt. Episcopus verò Chriſti præſentiam percipiens, cum lacrymis & deuotione, ore tantum oſculando tetigit, & ſic ſpiritum in pace Domino reddidit.

Iacobus &
Vitriaco Caſ.
dual. hiſt.
Occident.
cap. 38.

XVI. *Supplicio afficiendi ſacro etiam viatico ſaginand.*

Fama obtinet, inquit Cedrenus, Theodoſium Mauritiij Imp. filium ad Coſrhoenlegatum, miſiſ a Phoca miniſtris, Nicææ captum iuſſum necari, cum ad locum, cui nomen eſt Leucate, perueniſſet. Theodoſium porro petiſſe, vt priuſquam necaretur, diuinis impertiri poſſet myſterijs. Quod poſtquam impetrauit, actis Deo gratijs, lapidem à terra ſuſtulſiſſe, eoque terpectus ſuum percuſſiſſe, ita orantem: Domine Ieſu Chriſte, tu ſcis me nulli hominum iniuriam feciſſe; nunc autem mihi euenit, vt tua iubet potentia. His dictis, caput ei fuit amputatum.

Cedren. An.
nal. an. 1.
Phoca Imp.
apud Bari.
10. 8. an. 6.
Theodoſi.
necandus a
Phoca ty.
Domine Ieſu
Chriſte, tu
ſcis me
nulli hominum
iniuriam
feciſſe
nunc autem
mihi euenit
vt tua iubet
potentia
mit.

XVII. S.

XVII. *S. Nicolaus Tolentinas viaticum aduersus hostes sub mortem sibi administrari optat.*

In vita eius
cap. 12. apud
Sur. 10.
Sept.

S. Nicolaus de Tolentino ad extremum vsque spiritum sacro hoc Eucharistiae alimento reficiebatur. Vnde in extremo vitae discrimine, ipsòque agone constitutus, id ipsum in viaticum sibi administrari petit; Vt tanto, inquit, viatico munitus, non deficiam in via ad caelestem patriam profecturus; & si obemerit mea improbus Belial hostis meus mihi occurrerit, possim fidenter dicere; *Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos.* Et circumstantibus hinc inde fratribus, & vnà cum illo orantibus, solenni absolutione percepta, cum profusissimis lacrymis corpus Domini cumsumpsit, ita dicens: *Benedictus, qui venit in nomine Domini.*

Psal. 117.

XVIII. *Philippicus desperata vita communionem sacram percepit.*

P. Canis de
fr. sac. com.
ex Cedreno.

Georgius Cedrenus in historiarum compendio describens imperium Mauritij: Experrectus Mauritius statim accubito rem suam misit, qui Philippicum adduceret. Qui desperata ob id vita, prius communionem sacram expetiit, eaque percepta ad Imperatorem abiit, vxorem relinquens, quæ saccum in duta, & cinere conspersa, eiulabat.

XIX. *De milite, qui mori non potuit, nisi percepta prius corporis Christi communtione.*

Ex Cesario
de p. miracu-
lorum ca. 49.

Miles quidam nobilis terram habens & castra, apud Federicum Imperatorem à multis accusatus est, quòd multos spoliaret: quem cum saepius citasset, & non comparuisset, tandem proscrispsit, mandans suis, vt illum caperent. Qui cum lateret, non tamen minus rapinas exercebat, casu quodam ex officio captus, patibulo, secundam quòd Imperator praecerat, appensus est. Tertia die miles quidam praeteriens, cum vidisset illum, ait seruo suo; Deus, quam pulcher homo erat iste. Respondente puero; Vir ille nobilis est consanguineus vester; accesserunt propius, vt depositum sepelirent. Ad quos ille de patibulo clamauit; Deponite me, adhuc enim vivo. Aestimantibus illis, quia fantasma esset, subiunxit; Nolite

TIT. XIII. *A quouis Christo sumed Eueb. ante mor. 227*
Nolite timere, quia homo Christianus sum. Deposuit verò sic ait; Modicum obsequij ego peccator Deo impendi, propter quod miserus est mei: singulis diebus tres orationes Dominicas, cum totidè venijs sanctæ Trinitati dicere consuevi, Angelicæ salutatione præmissa: quinque verò orationes, cum quinque venijs, & Ave Maria, quinque vulneribus Christi: simili modo vnã orationem, id est, Pater noster, Angelo, cui comissus sum. Item eodem modo vnã corpori Christi, quod singulis diebus conficitur per vniuersum mundum, quatenus in fine vitæ meæ tanto muniri viatico mererer. Quod & Dominus mihi præstabit sua misericordia: vnde rogo, vt vocetis mihi Sacerdotem, à quo illud suscipiam. Qui cum venisset, confessione præmissa, communicauit, moxque spiritum emittens, ad eum, cui incorporatus fuerat, feliciter migravit: quem in cimiterio sepelientes, tam grande miraculum diuulgauerunt vbique.

XX. *De ingenti adolescentis Indi post acceptam communionem ad vitam beatam desiderio.*

Adolescens summo splendore generis inter Indos, vini abstinentissimus, & virginitatis studiosus in primis (quæ duo inter hos homines si quando reperiuntur, pro miraculo habentur) cum ex continenti, vt Christianorum ritus religionis cognosceret, aduenisset, earum captus amore, Christi miles efficitur. Is graui morbo oppressus, nullius vel familiaris sermones, ne pios quidem ac commodos, priusquam delicta confiteretur, admisit. Quamquam autem ex quo se ad Christum adiunxit, præcipuo quodam ardore sacrosanctæ Eucharistiae mysteria semper coluit, nunquam tamen maiore, quam supremo vitæ die, cum accepto salutari viatico; Delectabat, inquit, hæc antea me vita; nunc autem, postquam Christus suo corpore me famelicum paup, cur moror in terris? aut quid causæ est, cur non his vinculis expeditus cum Christo feror in caelum? Atque in his verbis è custodia vinculisque corporis misus est.

Ex list An-
nalib Societ.
an. 1585 à
Prouin Bras.
fil. Resid.
Ilicorum.

Ardens ado-
lescentis
post com-
muntione
ad caelum
desiderium.

TIT.

TIT. XIV. De sacra communione sub altera tantum specie.

Ioann. 6.

Christus Dominus agens de fructu Eucharistia, non semel, sed quater docet, unam speciem sufficere ad salutem. Qui, inquit, manducat me, vivit propter me &c.

Idem ibid.

Suo exemplo idem comprobavit: Nam ibidem multiplicavit panes, quibus saturavit turbam, remanentibus duodecim cophinis: nec ullum potum multiplicavit, neque dedit.

Cap. 24.

Testatur etiam Lucas Evangelista, Christum Dominum sacram communionem sub specie panis tantum duobus discipulis in Emaus proficiscentibus porrexisset: sic enim ait: Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse evanuit ex oculis eorum &c. Et ipsi narrabit que gesta erant in via: & quo modo cognoverunt eum in fractione panis.

EXEMP. I. Miraculo declaratur, quod usus calicis non sit laicis necessarius in communione.

Alexander
Alonf 4. p.
II. m. 2.
f 4. S. 3.

Ecclesia iam à multis sæculis Eucharistia sacramentum sub specie panis tantum dispensare consuevit, ne simpliciores crederent, Christum non contineri integre sub altera specie, ut aliquando contigit: Religiosus enim quibusdam petentibus & instantibus, ut sub utraque specie Sacramentum sumerent, sacerdote quodam pio cantante, cum faceret fractionem, concavum patenæ totum visum est repleri sanguine. Ad quod oblitpuerunt ipse & circumstantes: sed cum coniungeret partes hostiæ, totum visum est reinerare, & sic petitioni & tentationi illorum penitus fuit satisfactum.

II. Cor.

II. Corpus Domini sub specie panis olim à Christianis sumptum, ne quidem se ab indignis tangi sinit.

D. Cyprianus
sermone 5.
de lapsis.

Cyprianus sermone quinto de lapsis: Et cum quædam, inquit, arcam suam, in qua Domini sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente territa est, ne auderet attingere: Et alius, qui & ipse maculatus de sacrificio à sacerdote celebrato partem cum cæteris ausus est latenter accipere; Sanctum Domini edere, & contrectare non potuit; cinerem ferre se apertis manibus invenit: Documento vnius ostensum est, Dominum recedere, cum negatur: nec immerentibus ad salutem prodesse, quod sumitur, quando gratia salutaris in cinerem, sanctitate fugiente, mutetur.

Eucharistia
ignem mittit, ne ab indigna sumatur.

Eucharistia
in cinere convertitur in sumpturam indignè.

III. Sub una specie panis scilicet, communicavit olim Simeones.

Theodoretus
in hist. SS.
Patrum 26.
que est S. Simeonis.

Theodoretus Cyri Episcopus, in Philotheo, siue in historia Sanctorum Patrum, in vita vigesima sexta, quæ est Simeonis; Moylis, & Eliæ diuinorum virorum exemplo, commemorat, eum quadraginta dies absque vilo cibo ieiunare decreuisse. Quare Bassum, qui ea tempestate oppidorum presbyteris præfectus multa loca circuibat, rogat, ut nulla re intra domunculam relicta, fores ipsas cæmentis obstrueret. Qui rei difficultate proposita, ab huiusmodi incepto deterrebat, violentamque sibi mortem consciscere quenquam, non esse virtutem, sed vitium, & primum & maximum, admonebat. His acceptis, vir Dei; Depone, inquit, & pater hic decem panes, & aquæ lagenam: nam si corpus cibo indigere sensero, sumam illum. Rectè, inquit ille. Mox pane & aqua depositis, fores obstruxit, ut iusserat. Post quadraginta dies reuersus Bassus, dirutis foribus ingreditur, panumque numerum, & vnam aqua plenam ita, ut reliquerat, inuenit: ipsum autem iacentem, nec spirantem, & nec loqui, nec moveri potentem. Quare accepta spongia labra illius primum madefacit, mox diuinorum mysteriorum symbola imposuit: quibus ille relictus surrexit, ac cibi aliquanzulum sumpsit, lactucas scilicet, chiconia, aliâque huiusmodi, quas dentibus non admodum confectas demitte-

Ieiunium
per integrâ
quadraginta
man absque
cibo.

Eucharistia
sacra sub
specie panis
reficitur Simeon.

bat

224 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM:
 bat in stomachum. Quam rem admiratus Bassus in
 proprium gregem se recepit, magnumque hoc mira-
 culum suis enarrauit, quos plus quam ducentos ha-
 bebat: illos tamen neque sumentum, neque molas
 possidere, neque allatas pecunias accipere, neque
 monasterij foribus, aut ad res necessarias parandas,
 aut ad amicos inuisendos egredi, sed intus manere,
 & id tantum, quod Spiritus sancti gratia sibi missum
 fuisset, accipere volebat.

IV. *Tempore d'ni Bernardi dabatur etiam communio
 apud altare sub vna duntaxat specie.*

*Auctor vita
 S. Bernardi
 lib. 1. cap. 1.*

repetitur. f. 198.

*Eucharistia
 sub vna
 tantum spe-
 cie sumpta.*

G Vilhelmus Abbas sancti Theodorici, in vita
 sancti Bernardi libro primo: Agebatur, inquit,
 solennitas quedam precipua, & Frater aliquis, quē
 secreta culpa ab altaris sacri communionē suspen-
 derat, notari timens, & ruborem non sustinens, ad
 manum eius cum ceteris nimium præsumptuosus
 accessit. Intuitus autem eum, quoniam causa latens
 erat, repellere hominem noluit, sed intimo corde
 orabat Deum, vt de tanta præsumptione melius ali-
 quid ordinarer. Itaque sumens homo Eucharistiam
 non poterat ad interiora trajcere, & diu multūmq.
 conatus, cum nullo modo prævaleret, anxius & tre-
 mebundus clausam ore seruabat. Expleta demque
 hora orationis sexta, Patrem sanctum traxit in par-
 tem; cuius pedibus aduolutus, cum multis ei lacry-
 mis, quod patiebatur, aperuit; & aperto ore ipsam
 quoque Eucharistiam ostendebat. Increpans autem
 eum, confitentem absoluit, & sine difficultate rece-
 pit Dominica sacramenta.

TIT.

TIT. XV. De preparatione ad Communionem. 225



TIT. XV. De preparatione ad Com-
 munionem.

EXEMPLI. *Adolescens impure vita conscientia sacram
 Eucharistiam deglutire non poterat.*

Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis libro pri-
 mo miraculorum in Teutonicis partibus hoc co-
 rigisse refert: Erat (inquit) ibi iuuenis mundanæ va-
 niati deditus, & vt in illa ætate homines solent, vo-
 luptati frena relaxans. Cui cum diu deseruisset, con-
 tigit eum super quadam maritata muliere infamia
 nota adiri. Cumque per aliquantulum temporis hac
 suspitione apud vicinos qualique teneretur, accidit,
 vt incurreret tantam aegritudinem, quæ de vita eius
 homines cogeret desperare. Qui cum læto decum-
 beret, & iam iamque morti proximus fieret, inuita-
 tus est ad eum more ecclesiastico presbyter, vt eius
 confessionem suscipere, & ei morienti viaticum sa-
 lus humane præberet. Cum verò venisset, hortari
 eum cœpit, & commone instanter, vt peccata sua
 confiteri non erubesceret; crimenque illud, vnde
 specialiter infamatus fuerat, salubri confessione ma-
 nifestaret. Acqueuit ille, & confiteri scelera sua stu-
 diosè aggressus est. Quod dum expleset, & rursus
 super præfato crimine à presbytero interrogaretur,
 mentitus est, dicens; Se inde nullatenus reum esse.
 Cumque presbyter diutina hominis infamia, suspi-
 cione actus, ab inquisitione non desisteret, ait ille:
 Sic (inquit) hoc Domini corpus, quod attulisti, ad
 salutem suscipere merept, sicut huius rei, quæ mihi
 obijcitur, aliquando culpam non incurri. Hac pres-
 byter responsione credulus redditus, Dominicam ei
 communionem iam securus tradidit. Qua ore susce-
 pra, glutindi virtus egro præcipue ablata est. Nam
 cum paulò ante quibilibet etiam grossioribus cibis
 facilis esset ad ima descensus, hoc parvissimum cor-
 poris

*Ex P. Vene-
 rab. lib. 1. Mi-
 raculor. ca. 2.
 P. Ven. Canis.
 de præp. ad.
 Commun. n. 9
 Et Bredemb.
 li. 1. c. 55.*

R

poris Christi fragmen, non dicam stomachum, sed nec etiam guttur vel paululum attingere potuit. Hoc sentiens ille, niti, quantum potuit, cepit, ut illud glutire valeret. Quod dum multoties conaretur, & frustrari semper suos conatus cerneret, coactus ipsa glutendi impotentia, iuxta lectum, quo decumbat, illud exspuendo proiecit. Cuius rei euentu valde territus, presbyterum, qui discesserat, ad se reuocari rogauit. Redijt ergo presbyter, & infirmum reuifens, cur se reuocasset, quæ fuit: At ille, spiritu Dei agente compunctus, confessus est se male egisse; se Deo mentitum fuisse, verumque, quod ante negauerat, esse. Quem cum multo gemitu poenitentem & satisficientem, is qui aduenerat presbyter intaens, compallus confitenti & merore confecto, eum, ut moris est, absoluit, atque rursus Dominico corpore refecit. Quo suscepto, cum tanta illud libertate glutit, ut verè tunc appareret, non casu, sed virtute diuina, ne antè hoc suscipere posset, prohibitum fuisse. Post hanc igitur reatus confessionem, & corporis Christi perceptionem, paululum superuiuens, in pace quieuit. Hoc non à duobus tantum, aut tribus testibus didici, sed à Priore iam dicti loci, honesto & fide digno viro, & fratribus eiusdem monasterij ac multis alijs, quorum quidam se hoc vidisse, alij à presbytero se audisse testati sunt.

II. De poena communicantis post confessionem factam.

Idem ibidem cap. 5.
ERat penè eodem tempore (idem auctor inquit) frater quidam in monasterio, quod in Francia apud Turrim super Maternam sub iure nostro est, cui cura eiusdem loci commissa fuerat. Qui diuturnæ egritudinis necessitate coactus, Radulphum tunc Abbatem monasterij Catalaunensis, propter medelam, tam animæ, quàm corporis, quarum ille rerum non ignarus erat, ad se venire rogauit. Ad quem ille, charitate prouocatus, venire non distulit; & veniens mox agrum visitare curauit. Cumque non medio-criter eum gravari infirmitate cerneret, hortari eum ad confitendum cepit. Quod ille se libenter agere professus, confiteri peccata sua, sed non in simplicitate spiritus, aggressus est: nã grauiora & mortifera stulto

Confessio facta.

TIT. XV. De præparatione ad Communionem. 227
 stulto pudore reticens, quotidiana tantum, & quæ leuia videbantur, timore Dei postposito, facebatur. Qua palliata confessione completa, corpus Domini sibi offerri deprecatus est. Quo allato, & presumptuoso ore suscepto, cum diu multumque illud trahere conaretur, nec valeret: cum vino, quod susceperat, frustra omnia comminuti corporis Christi, in vas, quod ori eius suppositum fuerat, refundere coactus est. Hoc casu, immò diuino iudicio Abbas, qui aduenerat, permotus, & agrum non plenè confessione purgatum ratus; rursus eum admonere cepit, ut, si aliquod facinus reticisset, vera sibi confessione reuelare non erubesceret. Qui, & horatu eius, & diuino instinctu compunctus, ad cor reuersus est: & quicquid pestis intus latebat, euomens; crimina, quæ ante letali pudore celauerat, vitali & vera confessione, non iam fictè, sed veraciter, corde contrito & humiliato patefecit. Cumque omni face iniquitatis per antidotam poenitentia purgatus fuisset, & vera confessione per Abbatem prædictum absolutionem meruisset: Eucharistiam, quam priùs rejicere compellus fuerat, allaram deuotè suscepit, & absque vlla difficultate, ut sanctissimus aliquis, glutit. Et ut de miraculo omnis dubitatio tolleretur, qui partem corporis Christi, quam glutire non potuit, rejicere per frustra compellus fuerat, post confessionem non solam corpus Domini, sed etiam cibos alios absque vilo impedimento suscepit. Sic igitur confessione, absolutione, sacramenti susceptione frater ille in Domino confortatus, tribus postea tantum diebus superuixit, & sic defunctus est. Hoc ab eodem Radulpho Abbate cognoscens, cunctis legentibus, vel audientibus communicare curauit.

III. Ante Eucharistia sumptionem agenda poenitentia.

AIunt sanctum Euthymium Abbatem aliquando dixisse quibusdam fratribus, qui cum eo seorsum versabantur, quod sæpe videret terribilem Angelorum visionem, vnà secum Deo ministrantem & sacra conuertentem, & quod in Domini corporis sumptione, aliquos quidem ex ijs qui accedebant, videret ab ipsa illuminari; aliquos autem veluti obscurari & morte affici, quicumque scilicet erant indigni

repetit. f. 361.

Laur. Sur. in vita eius 20 l. n. ex cyrillo mo nabo.

indigni ea luce & splendore. Quamobrem non cessabat testificari fratribus, & illud Apostoli optimè admonere, vt vnusquisque attendat & seipsum probet, & sic cum tremore sumat panem & calicem, cum benè sciat is, qui accedit, quòd iudicium sibi comedit & bibit, qui ea indignè sumit. Propterea enim statim quoque, cum hoc primùm offert sacerdos sacrificium, multitudinem veluti pramunit, & iuber, vt caueat, Sursum habeamus corda, eis acclamans: & cum ab illis promissum acceperit, sic aude deinceps offerre oblationem. Qua etiam perfecta, ille etiam rursus manus in cælum tollens, & ostendens esse dispensatum pro nostra salute mysterium, clara voce sic dicit: Sancta sanctis: perinde ac si dixerit quispiam: Quandoquidem ego sum homo, æque ac vos patibilis, ignorans quemadmodum vnusquisque vixerit: propterea hoc ante apertè testificor, & hanc communem probationem vestræ suggero conscientie: Si quis captus fuit ab odio, & iniuriæ acceptæ recordatione: Si quis ab inuidia, aut ira, aut superbia: Si quis à maledicto, aut à turpi sermone, aut ab improba cupiditate, aut ab aliquo alio vitio fuit comprehensus, ne prius accedat, quàm per pœnitentiam à scelere fuerit expiatus. Hæc enim sancta, inquit, non profanis, sed sanctis exhibentur.

IV. *Ad sacram communionem vt se parabat S. Margareta Hungarica.*

In vita eius
apud Surium
28 Ian. scri-
ta per Fr.
Serinum S.
eologia
Vollorum.

Margareta
Hungarica
vsq. ad com-
munionem
parabat.

Corpus Christi in sacramento altaris, deuotissimè venerabatur sancta Margareta Virgo illustrissima Regis Hungarorum filia, & sub eleuatione illius in Missa flebat vberrimè, & frequenter ab eleuatione vsque ad sacram communionem, sic præ deuotione manebat abstracta à corporis sensibus, vt quasi mortua videretur. Quando verò sacram cræt communionem perceptura, die præcedenti non sumebat nisi panem & aquam, & tota nocte in orationibus permanebat. Sumebat autem ipsa sacramentum cum magna deuotione, & multo lacrymarum imbri, atque interdum adeò rapiebatur in spiritu, vt ceu mortua videretur: nec raro visa est inter cælum & terram plus quàm cubiti altitudine eleuata, nullis corporis sensibus vtens. Post acceptam verò Eucharistiam,

TIT. XV. *De preparatione ad Communionem.* 229
istiam, tenebat ab vna parte mappulam ante facies ad communionem accedentium hoc sine, vt videret identidem corpus Christi. Ipsa quoque die, qua communicarat, perseuebat continenter in precibus vsque ad noctem: & tunc cibo valde modico utebatur.

V. *Christianus sit, necesse est, is, qui vult sacra communio, is particeps esse.*

Roma anno 1563. in Xenodochio sancti Ioannis Lateranensis, adolescens quidam Turca annorum 20. qui Ancona, vbi aliquamdiu cum Patre mercatore Turca vixerat, huc per fugerat, aliud per fugium non habens, nobili cuidam seruire cœpit, quocum adibat templa, intererat sacro, & quia Italianam linguam callebat, ab omnibus reputabatur Christianus. Post aliquot menses tandem agrotare cœpit; mittitur à Domino in Hospitale, recipitur cum conditione, vt secundum Hospitalis leges, parcesse ad confessionem & communionem. Adolescens, ne rejiceretur, conditionem acceptat, non patefaciēs se esse religionem Mahumetanum. Res mira! Simulatque Corpus Domini sumpsit, maxima contentione animi postulauit baptismum, palàm affirmando se esse Turcam. Præfetti Xenodochij existimantes eum alienatum à mente, vocarunt eum, qui eram tunc comes Patris cuiusdam (qui festis diebus in Xenodochio concionabatur) vt redderem eum quietum. Adolescens repetiuit, quod dixerat, meque obsecrauit, vt porrigerem ei baptismum, se enim tantum ardorem interiùs sentire, vt diutiùs quiescere nõ posset. Sacellanus, re diligenter examinata, videns eum circumcisum, sacro baptismo hominem lustrauit, & mox tranquillior redditus est; ac postero die spiritum Domino reddidit.

VI. *Eucharistiam cum turpibus cogitationibus haud esse sumendam.*

Elogius presbyter in offerendis Deo donis tantam accepit gratiam cognitionis, vt vnus cuiusque ex ijs, qui accedebant (ad sacram synaxim) monachis, mentem cognosceret. Is cum sæpe vidisset aliquos monachos ad aram accessuros, eos retinuit, di-

P 2

cens;

Ex P. Luca
Pinello in
mân de
Communia
28. 30.

†
repetitur f.
194.

Tallad. in
historia Lau-
sava cap. 738

Mentem cō-
municantiū
cognoscebat
Eulogius.

Cogitatio-
nei purgā-
dæ ante cō-
munionem.

Apud Baro.
10. 7. an. 589.
Ex lo. Garret.
Centur. 7. ex
Concilio 4.
Tolstano.

Symbolum
fidei olim
sub Com-
munionem
recitatum.

In vitā PP.
2. P. 5. 136.

230 CAP. V. FLORVM EXEMPLIORVM.
cens: Quomodo audeis ad sancta accedere sacra-
menta, cum habeatis malas cogitationes? Et tu qui-
dem hac nocte animo versasti turpem fornicationis
cogitationem: Alius autem in animo suo reputavit,
dicens: Nihil referte, an peccator, an iustus accedat
ad Dei gratiam: Alius etiam de dono dubitavit, di-
cens: Nunquid me accedentem sanctificabit? Parum
ergo secedite à sanctis Sacramentis, & ex animo agi-
te pœnitentiam, vt sit vobis remissio peccatorum,
& sitis digni Christi communionem: Nisi enim pri-
mum mundaueritis cogitationes, non poteritis ad
Christi gratiam accedere.

VII. Sacram Eucharistiā qui volebat olim percipere
in Hispania, debebat symbolum prius recitare.

Reccaredus Rex Catholicus, Patres in Synodo
Toletana consistentes allocutus, illud inter alia
petiit, vt in omnibus Hispaniarum Prouincijs, quod
in Synodo semel factum esset de Catholicæ fidei as-
sertione, id semper repeti deberet in Ecclesijs, cum
quisque eorum sacram esset sumpturus Eucharistiā.
Hæc sunt eius verba: Hoc, inquit, adhuc necessariò
pro firmitate fidei Catholicæ, nostra Deo supplex
instituere decreuit auctoritas, vt propter roboran-
dam gentis nostræ nouellam conuersionem, omnes
Hispaniarum & Gallicæ ecclesiæ hanc regulam ser-
uent, vt omni sacrificij tempore ante communica-
tionem corporis Christi & sanguinis iuxta Orienta-
lium partium morem, vnanimiter clara voce sacra-
tissimum fidei recenseant symbolum: vt primùm po-
puli, quam credulitatem teneant, fateantur, & sic
corda fide purificata ad Christi corpus & sanguinem
percipiendum exhibeant.

VIII. Communicaturo propositura adesse debet absti-
nendi à peccato in posterum.

Quidam ex Patribus de aliquo referebat Episco-
po, quod audiuisset duos de plebe sua viros ni-
mæ impuritatis adulteros. Rogauit ergo Deum, vt
si ita esset, sibi ostenderet. Cum ergo post oblationē
consecratam vnusquisque ad communionem acce-
deret, singulorum facies intelligebat & animas: pec-
catorum enim facies nigras inspiciebat vt carbonē,
& oculos

TIT. XV. De preparatione ad Communionem. 231
& oculos eorum sanguine repletos: Alios verò vidit
clara facie & vestibus albis indutos. Cum autem
corpus Domini suscepissent, in quorundam multi-
bus, lumen; in quorundam flamma videbatur. Vt au-
tem agnosceret de illis quorum crimina audiebantur,
communionem illis porrexit, & vidit vnum ex
eis clara facie & honorabili, albisque vestibus circū-
datum: Alterum verò nigram & horribili vultu. Et
postquam diuini gratiam mysterij perceperunt, illū
vis luminis illustrabat, istum verò alium quasi flam-
ma succendebat. Orauit autem Episcopus, de singu-
lis, quæ ei oblatæ fuerant, se doceri. Astitit autem
Angelus Domini dicens ei: Omnia, quæ de istis au-
disti, vera sunt; sed ille vnus in sordibus suis perman-
net, & in voluntate peccandi: ideo illum nigra facie
& flamma succendi vidisti: Ille verò alter similis ei
quidem erat, sicut audieras, sed ideo illum clara fa-
cie illustrari vidisti, quia recordatus de his quæ pri-
mum fecit, abrenunciāns illis malis operibus cum
lacrymis, Dei misericordiam postulabat, promittēs,
quod si ei fuissent remissa peccata, vltèrius ad ea nō
rediret, ideoque deleris crimitibus ad gratiam, quā
vidisti, peruēnit. Cum autem Episcopus gratiam
Dei miraretur, quod non solum de tormentis tam
turpis vitæ hominem eruisset, sed tanto etiam ho-
nore decorasset, Angelus dixit: Benè miraris, homo
enim es: nam Dominus noster ac vester naturaliter
bonus & humanus est cessantibus à peccatis: pœni-
tentibus enim per confessionem non solum peccata
dimittit, sed etiam honore efficit dignos.

Communi-
contium be-
nè & malè
signauit.



TIT. XVI. Quibus neganda sit com-
municatio.

EXEMP. I. Diuinitus castigatur Iudæus volens mala
intentione Corpus Domini suscipere.

Cum sancti Martyres Gerasius & Protasius mar-
tyrij certamē Mediolani subijissent, & sepultura
P 4 à Chri-

In vita Sd.
Cyril & Iustini
11. 12. 4.
pud Ser. 120
Sept.

à Christianis traditi essent, tunc quidam Christi fidelis, Liberius nomine, quandam detrahens particulam de eorum exuvijs, beatissimo Syro Ticinensi detulit; quas religiosè suscipiens multa signa fecit: deinde extra vrbis mœnia ecclesiam in eorum memoriam construxit. Vbi dum aliquando celebraret Syrus Pontifex, & copia filiorum eius, quos ibi Christo genuerat, sacris interesset mysterijs, audenter Iudæus, maligno infligante spiritu, templum ingressus, corpus Dominicum inter fideles de manu viri Dei ore immundo suscepit, & in lutum proiecit. Sed vbi os, vt eijceret, aperuit, digna ultione percussus, sine affatu verborum, cunctis audientibus & videntibus clamare cepit, habens in guttore suæ malitiæ cruciatum; quia iuxta Simeonis vaticinium, vt fidelibus vita & exultatio est verbum Dei: ita incredulis est pernicies & ruina. Nam subtilius aspicientibus, miro modo corpus Domini in ore videbatur Iudæi pendere, vt nec linguæ subter compagi insideret, nec desuper immundo adhereret palato: Sed postulantibus fidelibus pro eius miseria, vitæ Dei beatus Syrus sacræ Eucharistiæ mysterium à sacrilego ore abstraxit, dicens: Ecce nunc liberatus es, de cætero caue, ne quid simile facias; Iudæus autem pedibus eius aduolans, clamabat, se in Christum crediturum, si sacri eum baptismatis vnda perfunderet; ac pio eius cœtui adscriberet. Tunc Syrus, tibi, inquit, omnipotens Deus, gratias ago, qui Iudaicam perfidiam non dedignaris corrigere, vt ad vnigeniti tui fidem conuertantur. Eo autem baptizato, multi præterea Iudæi Christianorum albo adscripti sunt.

II. Christianis palam inobedientibus haud dandâ esse communionem.

Aduentante Quadragesimæ sacrosancto ieiunio plebs frequens aduenit in ædem b. Firmini Episcopi, & Martyris eo die, quo cineres ex Parrum pia traditione, quæ hæctenus obseruabatur, fidelium capitibus imponuntur. Adfuit etiam beatus Godefridus more suo nudis pedibus, & cilicio indurus: inter cætera sanctæ exhortationis verba omnibus interdixit esum carniû, donec Dominicæ resurrectionis solennitas adesset. Sed id multi surda aure accèperunt:

accepere: nam proximo die Dominico carnis abstinere noluerunt, dicentes: Episcopum de suo corde fingere dura, proferre inaudita: se assueta nec velle, nec posse relinquere: par esse non solum vti cibis, sed etiam abuti, & suauibus atatem ducere oblectamentis. Non id latuit Episcopum, sed tempus expectauit, quo posset oportune multam irrogare. Ipso igitur Cœnæ Dominica die populo ad memorati martyris Basilicam ad impetrandam peccatorum veniam confluyente, eò venit sacerdotalibus vestimentis indutus; habet suo more concionem; Inter alia commemorat Adami inobedientiam, quod dum ab esu pomi sibi temperare non vult, vniuersum genus humanum damnationi obnoxium reddiderit, & in multas coniecerit calamitates. Dum pergit exprobrare illis, quod nihil eius exemplo absterriti, noluerint obtemperare ipsi, imò Christo per ipsum prohibenti, ne carnes ederent: An ignoratis, inquit, in Euangelio dixisse Dominum de me meique similibus: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit?* Annunciaui ego vobis Christi voluntatè & iustitiam: vos me finxisse friuola dicere non reformidastis. Ergo vestra hac rebellione incidistis in pœnas contemptorum, & cum Adamo rei estis inobedientiæ. Cerrè meritas hodie lueris pœnas: hæc Episcopo dicente, certatim omnes se humi prosternunt, pugnis pectora verberant, palam fatentur culpam suam. Cum multis lacrymis petunt à Deo veniam, eamque per Episcopum impetrare admodum submissè contendunt. Ille verò ait ad eos: Dignos pœnitentiæ fructus facite, & Christum propitium vobis reddere conemini. Interim tam impurè transgressionis hæc multa esto, vt à sacrosancta Eucharistia vsque ad secundam Paschatis feriam abstineatis, vt quod improba admisit temeritas; pia quandoque possit confessio abolere. Aduent igitur cum multo rubore, & mœnore, atque inter se queritantur, quod pro momentanea delectatione tam solenni die communionem priuentur. Porrò Episcopus Pastoralis feueritate vtens, presbyteris omnibus præcepit, ne quem ex ijs, qui carnes comedissent, ad Eucharistiâ sumendam admittrent. Volebat enim ea ratione eorum insolentiam reprimere & coercere, ne similia quando-

Judæis haud danda communicatio, quia ea abutuntur.

hoc repetitur. f. 202.

In vita S. Firmini Ep. Ambian. apud Sur. tom. 6.

Eucharistia
contra Epi-
scopi prohi-
bitionem
fumentis,
ultio diui-
na.

Is. 57. 11.

Pron. 18.

274 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
quandoque attentarent. Sed ecce ipso Dominicæ
Resurrectionis sacro die fidelibus ad percipiendam
Eucharistiam accedentibus, quidam ex mundi huius
sapientibus, vel potius insipientibus, cum se reum
sciret eius, quam diximus, transgressionis, nec tamen
abstinere vellet à sacra communione, muliebrem
habitum induit, sexumque fœmineum adeo mentit-
ur, vt non aliud quam fœmina videretur. Vult ho-
minum oculos fallere, sed omnia videntis Dei ocu-
los fallere non potest. Vt post alijs insultare queat,
quod Episcopo obtemperantes, in tanta hominum
frequentia se passi sint, tanquam Ethnicos arceri à
communione: accedit ad altare, non diiudicans cor-
pus Domini, nec metuens Apostoli sententiam, eum,
qui indignè illud manducat, iudicium sibi manduca-
re. Per id tempus in Ecclesia, in qua isthoc accidit,
quæque in beati Remigij honorem constructa est,
vir reuerendissimus Fulco sacerdotio fungebatur. Is
hominem non agnosceus, admittit eum ad altare,
porrigit ei Eucharistiam: sed ille diuina eum perse-
quente vindicta, corrui: Acerrimis viscerum dolo-
ribus cruciatur, spumâque cruentas ab ore eijciens,
quod indignus sumpserat, cum multo sanguine, cun-
ctis cernentibus, euomit. Accurrunt omnes, dolent
vicem eius, (necdum enim aliud, quam fœminam
credebant.) Fulco sacerdos propè exanimis aduo-
lat; Sciscitatur vnde venerit, quæ sit, qua causa tam
horrendam patiatur calamitatem. Non enim frustra
id esse. Ille tandem collectis nonnihil viribus, fœ-
mineo abiecto habitu declarat, quis sit. Nec enim
dolor sinebat eum diutiùs dissimulare. Tum verò ait
ad eum venerabilis presbyter Fulco: Qua tu mente
aut fronte ausus es tam inauditam designare facinus,
vt sexu ementito, contra egregij Præsulis Godefridi
præceptum, tremendis te ingerere sacramentis non
dubitares? Non tu æternos gehennæ cruciatus, &
flamas inextinguibiles formidare debuisti? His
atque alijs à sacerdote dictis, ille miser summo pu-
dore affectus: Heu me infelicem! ait, qui diu instar
equi & muli per illicita disfluens, quidquid animo
collibitum esset, impudenter admisi. Vnde tandem
id consecutum est, quod Salomon ait: Impius, cum
in profundum venerit peccatorum, contemnit. Itaq.
crecta

TIT. XVI. *Quibus neganda sit Communio.* 275
crecta ceruice, sprete Anxistitis salutari prohibito-
ne, huc accessi. Sed tandem vexatione dante intelle-
ctum auditui, re ipsa iam comperi facienda esse, quæ
iubet Episcopus. Christus enim per eum locutus est.
Hæc vt audiuit populus circumstans, valde horruit
infandum scelus, laudauit Christi iudicia abdita in
lucem proferentis, Godefridum Episcopum mire
extulit. Exactius deinde iussa eius se facturum affir-
manit. Hæc quidem dicta sint in terrorem eorum,
qui spiritualium Patrum iussa contemnere non ve-
rentur.

III. *Mulier heretica simulans se velle communicare,
panem vulgarem loco Eucharistie ex composito su-
mit, sed eundem in lapidem conuersum percussit.*

V Ir quidam sectator heresis Macedoniæ eiusdè
sectæ vxorem habebat: hic cum Ioannem Chry-
sostomum de sincera Dei religione dissententem for-
tè audisset, doctrinam amplexus, & vxorem quoque
vt sibi confertiret, hortatus est. At quoniam illa no-
tarum mulierum solita consuetudine captiua tene-
retur, vt maritus, quamuis admonuisset spè, nihil
tamen proficeret: Nisi, inquit ille, in religione mihi
confors fueris, nec in vitæ quidem communione
posthac eris. Ibi mulier, data fide se id facturam, cū
ancilla quadam, quam fidam arbitrabatur, de hære
communicat: eamque sibi ad fraudem faciendam
marito sociam adiungit. Itaque tempore communi-
cationis (intelligunt autem qui Christo sunt initiati,
quid dicam) illa, quod acceperat, continens, velut
oratura procubuit. Famula autem interim astans
furtim porrigit id quod manibus adueniens ferebat:
quod quidem simulatque dentibus admorum fuit, in
lapidem induruit. Tum mulier timore consternata,
ne quid sibi grauius eueniret ob tantum miraculum
in se diuinitus editum, cum festinatione ad Episco-
pum accurrit, seipsam iudicat, ac lapidem ostendit,
qui manifesta vestigia morsus, sed materiam ignotâ
& inusitatum quendam colorem referebat. Cumque
profusus lacrymis veniam impetrasset, cum marito
deinceps concors vixit. Si cui autem hæc versimili-
lia esse non videntur, testis est ipse lapis, qui etiam
hodie inter Constantinopolitanæ vrbs cœmélia
conseruatur.

Sozom. lib. 8.
hist. Eccl. c. 5.
& Niceph.
18 ca. 7.
Baron an.
400. tom. 34

repetit. f. 197.

Panis in la-
pidem mu-
tatur.

17. No 2

IV. Non baptizatis negandam esse communionem.

*Barth. 10. 8.
Annal. 613;
11. ex Beda
li. 2. hist.
Angl. cap 5.*

*Ecclesia Ang-
licana per
secautionem
patitur.*

*Regibus im-
pijs non ba-
ptizatis ne-
gatur Eucha-
ristia.*

*Reges impij
expellunt
Episcopum.*

Post mortem Edilberthi Regis Anglorum Chri-
stiani, cum filius eius regni gubernacula suscep-
isset, magno tenellis adhuc ibi ecclesia crementis
detrimento fuit. Siquidem, non solum Christi fidem
recipere noluerat, sed & fornicatione pollutus est
tali, qualem nec inter Gentes auditam Apostolus
testatur, ita ut uxorem patris haberet. Quo utroque
scelere occasionem dedit ad priorem vomitum re-
uertendi ijs, qui sub imperio sui parētis, vel favore,
vel timore regio, fidei & castimonie iura suscepe-
rant. Nec supernae flagella distractionis perfido Re-
gi, castigando vel corrigendo defuere: nam crebra
mentis vesania & spiritus immundi inuasionem pre-
mebatur. Auxit autem procellam huiusmodi per-
turbationis etiam mors Saberethi Regis Orientalium
Saxonum: qui ubi regna perennia petijt, tres filios
suos, qui Pagani perdurauerant, regni temporalis
haeredes reliquit. Cœperunt illi mox idolatriæ, quã
viuente eo aliquantulum intermisisse videbantur,
palam seruire, subiectiisque populis idola colendi li-
beram dare licentiam. Cumque viderent Pontificem
celebratis in Ecclesia Missarum solennijs Eucharis-
tiam populo dare: dicebant (ut vulgò fertur) ad
eum, barbara infante stulticia: Quare non & nobis
porrigis panem nitidum, quem & patri nostro Saba
(sic namque eum appellare consueuerant) dabas, &
populo in ecclesia dare non desistis? Quibus ille re-
spondebat: Si vultis abluī fonte illo salutari, quo pa-
ter vester ablutus est, potestis etiam panis sancti, cui
ille participabat, esse participes: Sin autem lauacrū
vitæ cōtemnitis, nullatenus valetis panem vitæ per-
cipere. At illi: Nolumus, inquiunt, fontem illum
intrare, quia nec illo opus nos habere nouimus: sed
tamen pane illo refici volumus. Cumque diligentē
ac sæpè ab illo essent admoniti, nequaquam fieri
posse, ut absque purgatione sacrosancta quis obla-
tioni sacrosanctæ communicet: ad vltimum furore
commoti aiebant: Si non vis assentiri nobis in tam
facili causa, quam petimus, non poteris iam in no-
stra Prouincia demorari. Et expulerunt eum, ac de
suo regno cum suis abire iusserunt. Qui expulsus
indec.

TIT. XVI. *Quibus neganda sit Communio.* 237
inde, venit Cantium, tractaturus cum Laurentio &
Iulio cōepiscopis, quid in his esset agendum. Decre-
tumque est communi consilio, quia fatius esset, ut
omnes in patriam redeuntes, libera ibi mente Do-
mino deseruirent, quàm inter rebelles fidei barba-
ros sine fructu residerent. Discessere itaque primū
Mellitus & Iustus, atque ad partes Gallie secessere,
ibi rerum finem expectare disponentes. Sed non
multo tempore Reges, qui præconem à se veritatis
expulerant, dæmoniacis cultibus impunè seruiebāt:
nam egressi contra Gentem Genuisiorum in præliū
omnes pariter cum sua militia corruerunt: nec sic,
licet auctorijs perditis, excitatum ad scelera vul-
gus potuit corrigi, atque ad simplicitatem Fidei &
Charitatis, quæ est in Christo, reuocari.

V. *Paruulis ante annum discretionis sacra Eucharistia non est administranda.*

Ver Achas ex Thorouth oppido Flandriæ oriū-
dus, nondum ætatem septennem impleuerat: &
consummatus in breui expleuit tempora multa: placita
enim erat Deo anima illius. Raptus est, ne malitia mu-
taret intellectum ipsius, aut sc̄to deciperet animam
eius. Appropinquans ergo morti, confessus sacerdo-
ti, sacramentum corporis Christi postulauit. Sed
cum hoc propter generalis Concilij vetitum, ne in
ætate tali puero conferretur, sacerdos facere non au-
deret: puer cum mira oris gratia, extensis in cælum
manibus, dixit: Tu nosti, Domine Iesu Christe,
quod meum summum desiderium est, te habere, pe-
titi te, fecique quod debui, & spero confidentius,
quod tui præsentia non frustrabor. His dictis, pa-
rentes circum sedentes & flentes consolatus est, &
ad meliora præuocans, inter verba exhortationis,
orationis, & laudi spiritum Deo reddidit im-
pollutum. Post mortem eius, cum ad sepulcrum il-
lius stantes quidam de Fratribus, psalmum De pro-
fundis dicere voluissent, nullo conatu, nulla reitera-
tione, hunc finire, vel dicere potuerunt: Videlicet
ut per hoc daretur intelligi, nullis sanctam illam ani-
mam orationum suffragijs indigere.

VI. Eg-

VI. *Eucharistia Sacramentum per Iudicem condemnato non esse denegandum.*

Conc. Mogunt. ca. 7.
Baron. tom. 10. an. 847.

Patres Concilij Moguntini inter alia decreta sancta & etiam constituerunt; Ne sacratissima Eucharistia denegeretur condemnatis per Iudicem ad ultimum subeundum supplicium.

VII. *Excommunicatos non esse capaces recipiende sacre Eucharistia.*

Ex hist. Pontificali c. 14. pag. 8 c. 124.
Granus. lib. 2. Catechismi in Symb.

DE hac re miraculum valde illustre, certum & comprobatum, ex historia Pontificali huc adferam. In vltiori Hispania in terra Formetse Diocesis Episcopatus Potentię accidit; vt homo nomine Pero Ferande quidam nummos cuidam deberet, cum nullam haberet viam exigendi ab eo, quoad sententia excommunicationis sibi obligauit, qua as alienum dissolueri coactus fuit. Cum autem existimaret hoc modo satisfecisse, censurę absolutionem petere neglexit; Ad mortis terminum peruēnit hic homo; sacerdos ad eum sanctum sacramentum pertulit multa gente comitatus, & solitis petitionibus fretis, cum vellet ei sacramentum administrare, quod in patena ex argento habebat, nulla via aut diligentia potuit ab ea amouere. Qua re, tam ille, quam ceteri, qui aderant, commoti omnes, foras vt irent, sacerdos iussit, existimans fieri posse, vt id aliquo magno peccato accidisset, quod confitendum illi reliquum esset. Hoc autem ab illo petijt, & audiuit se nullius peccati fuisse reum, quod minimē confessus sit. Tamen igitur sacerdos quā agrotus maxima molestia affecti sunt, & sacerdos agrotum interrogauit; nunquid in aliquam incidisset excommunicationem, cuius absolutionem non esset consecutus. Tunc agrotanti in mentem superior sua negligentia venit, & absolutus, alia hostia illi administrata fuit, cum illa prior ad perpetuam huius miraculi memoriam conseruetur. Quod adhuc extat, & sanctissimum Sacramentum in eadem patena sine vlla corruptione est; tanquam si nunc tantum confectum esset. Viscitur hoc sanctissimum mysterium a multis gentibus. Et ego, inquit historicus Illescus, licet indignissimus, in meis manibus patenam maximam cum admiratione habui, cum

repetitur f. 199.

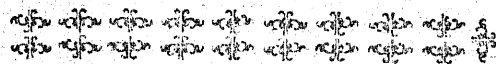
TIT. XVI. *Quibus neganda sit Communio.* 239
cum viderem panis species incorruptas permanere ab hinc centum & viginti annis. In quo duo miracula cernuntur: Alterum, quod hostia ita sit patenę affixa; Alterum, tam diu sine corruptione esse. Quę miracula non solum eō conducunt, vt nos ad adorationem & venerationem sanctissimi Sacramenti excitent, verum ecclesiasticarum censurarum efficaciam nos admovent: ad hereticorum sententiam improbandam, qui vtrumque negant.

VIII. *Matricidis Eucharistia sacra quando ministranda.*

Matricida sic poeniteat, inquit Nicolaus Pontifex; Per vnum annum integrum Ecclesiam non ingrediatur, sed ante fores basilicę stans, orans & deprecans Deum, perseueret, vt tanto eripiatur piaculo. Completo anno introeundi in Ecclesiam licentiam habeat, tantum inter audientes ster, sed nondum communitur. Completis tribus annis sacre communionis ei gratia concedatur: oblationes vero non offerat, nisi prius aliorum septem annorum curricula expleantur. Si autem ante annorum trium cursum, finis vitę illius appropinquauerit, corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi particeps fiat.

Nicolam P. Papa in Decret. suis de poenitent. tit. 17.

Matricidis Eucharistia quando ministranda.



TIT. XVII. *De frequenti Communione.*

EXEMP. I. *De muliere in equam versa, quod diu a Communionis perceptione abstinuisset.*

AEgyptius quidam libidinosus captus amore cuiusdam mulieris ingenue, quę viro nupserat, cum non posset eam inescare propter pudicitiam, & castitatem erga suum maritum Parthenicum, conuenit improbus prestigiatorem, dicens: Aut eam incita, vt me amet, aut arte tua effice, vt eius maritus eam

Ex Pallad. auctor. Græc. in hist. Lib. sacra sect. 17 ca. 19.

eam dimittat. Cùm ergo præstigiator satis ab eo ac-
cepisset, vsus est suis præstigijs & incantationibus: &
cùm non posset eius animum mouere, vt ei assenti-
retur, effecit, vt videretur equa ijs, qui eam intue-
bantur. Cùm ergo foris venisset eius maritus, aspe-
xit vxorem in forma equæ: cumque in suo lecto cu-
buisset, alienum ei videbatur quod in suo cubili e-
qua iaceret. Flet ergo eius maritus & lamentatur,
quod rem nõ inueniat; Et quòd existimàs se alloqui
bestiam, responsum non assequatur, præterquã quod
solummodo eam videbat irasci: vnde magis angeba-
tur animo, cum intelligeret eam esse suam vxorem,
curiosis autem hominum artibus esse mutatam in e-
quam. His de causis accerit vici presbyteros, & do-
mum adducit, & ijs eam ostendit. Sed nec ij cogno-
uerunt calamitatem, quæ eis accederat. Tribus ergo
diebus, neque scœnum comedit vt equa; neque panẽ,
vt homo, vtroque alimento priuata. Tandem vt
Deus glorificaretur, & videretur virtus sancti Ma-
carij, ascendit in cor mariti eius ducere eam in soli-
tudinem ad sanctum virum. Et cum eam capistro li-
gasset vt equam, duxit in solitudinem. Dum appropin-
quassent, steterunt fratres prope cellam sancti
Macarij cum eius marito contendentes, & dicentes:
Cur huc adduxisti hanc equam? is autem dicit, vt
misericordiam consequatur sancti oratione. Illi verò
dicunt ad eum: Quid mali habet? Ille eis dicit: Quã
videtis equam, illa est misera vxor mea: neque scio
quemadmodum mutata sit in equam, & iam sunt tres
dies, ex quo nihil comedit. Ii autem cùm hæc audi-
uissent, referunt ad seruum Dei Macarium. eo iam
intus pro illa orante: Et enim Deus reuelauerat,
ipsis ad eum venientibus. Et ideò orabat, vt sibi de-
clararetur causa propter quam hoc euenerat. Res-
pondit autem sanctus Macarius fratribus qui ei re-
nunciauerant: Adduxitne aliquis huc equam? Dicitur,
ita. Is verò eis dicit: E qui vos estis qui habetis e-
quorum oculos. Illa enim est scœmina, ita vt est crea-
ta, non transformata, sed sic solùm apparens oculis
eorum qui sunt decepti. Quæ cùm esset adducta,
aquãque benedixisset, & in eius nudum caput in-
fundisset, super eius caput est precatus, statimque ef-
fecit, vt omnibus videntibus videretur scœmina;
cùm

Mulier præ-
stigijs appa-
ret vt equa.

Pœna scœmi-
næ, quæ
quinque
hebdomadis
ab Euchari-
stie sumpti-
one absti-
nuerat.

Ab Euchari-
stie partici-
patione ab-
stinere peri-
culosam.

Aquæ bene-
dictæ vis.

cùm autem iussisset ei cibum afferri, fecit eam co-
medere. Et eam sic curatam dimisit cum suo marito,
Deo agentes gratias. Eam autem admonuit vir Dei,
sic dicens: Nunquam Ecclesiam deseras. Nunquam
abstineas à communionẽ Christi sacramentorum: bonum est.
hæc enim tibi acciderunt, quòd iam quinque heb-
domadis non accessisti ad intemerata nostræ serua-
toris sacramenta.

Sacramentis
frequenter
bonum est.

II. Eorum nomina, qui ad sacram synaxin conveniunt,
libro vite inscribuntur.

Ammonia presbyter vir sanctus & valde humi-
lis, aliquando offerens Deo cultum, videt ange-
lum stantem à dextris altaris, & signantem fratres
accedentes ad gratiam, & scribentem in libro eorum
nomina. Cùm autem non adfuissent aliqui in synaxi,
vidit deleri eorum nomina, qui post tres dies sunt
mortui.

Pallad. in
hist. SS pã-
rium ca. 72a.

III. Elzearius Comes frequenter percipit Dominicis
corporis sacramentum.

Elzearius Comes Arianus è NARBONENSIS Provin-
cia oriundus, illustri & nobili genere; sed il-
lustrior & nobilior sanctitate, inter ea præcepta,
quibus familiam suam instituebat, volebat vt nobi-
les & milites, itemque virgines & matronæ qualibet
hebdomada semel confiterentur peccata sua, & sin-
gulis mensibus deuotè perciperent Euchari-
stie sacramentum: volebat item, vt viverent castè & pure:
qui secus facerent, eos sua domo expellebat: nole-
bat enim, vt quisquam pane suo vt secretus, quem
sciret peccato mortifero implicatum, ne alios infi-
ceret, & ne illius peccatum ipse fouere videretur.
Omibus diebus Dominicis quadragesimæ & ad-
uentus, itemque magnis ferijs totius anni, permulto-
rumque aliorum Sanctorum, præsertim virginum, frequenter
pijsimè communicabat. Reuertit ipse quondòque
Virginæ coniugi suæ, cum Christi corpus acciperet,
videri sibi optimum saccharum se in ore habere, ac
deglutire. Illa autem interrogante, quid id sibi vellent,
respondit, existimare sese, velle Deum, vt crebrò sa-
cro sanctam Euchari-
stiam percipiat.

In vita eius
ca. 18 & 20.
apud Sur 16.
5 die 17.
Septembri.

Frequenter
comunicat
Elzearius
Comes ad-
huc iuuenis.

IV. Im-

IV. Impius quidam irvidens frequentem communio-
nam qua ratione sit conuersus.

Ex D. Anto-
nino 2. p. hist.
cap. 13. in O.

Circa an. Dom. M. CC. tempore Innocentij
Papæ III. fuit vir magnæ sanctitatis nomine
Ioannes Bonus de Mantua oriundus. is cum aliquã-
do communionem perciperet, à quodam fratre, qui
nulla pietate erga sacram Eucharistiam afficiebatur,
immò de ipsa impiè sentiebat, de huiusmodi fre-
quenti sumptione ridebatur. Cuius errorem aduer-
tens famulus Dei ei exprimens, confessus est, & nõ
negavit incredulitatem suam. Tunc Ioannes duxit
eum secum ad quendam fontem aquæ, & accipiens
ex aqua illa cyatum plenum, dedit illi bibendum.
Quam cum bibisset, confessus est nõquam tam sua-
ue vinum in vita sua gustasse: & sanctus vir ad eum;
Non vides tu, charissime frater, mirabile factum? Si
igitur per me miserum hominem aqua virtute diui-
na conuersa est in vinum tam suauè, quanto magis
credere debes per verba sacerdotis, quæ sunt verba
Christi, panem & vinum conuerti in substantiam
corporis & sanguinis Christi? Ex tunc cessauit du-
bietas & error à mente fratris illius.

V. Ad frequentem communionem Constantinopolita-
nos excitat S. Euphemia.

Ex Euagri-
li 2. hist. c. 3.
Baron. 10. 6.
an. 451.

IN honorem sanctæ martyris Euphemie basilica
amplissima constructa est è regione Constanti-
nopolis. Sæpenumero autem aut Episcopis, qui or-
dine illius orbis Ecclesiam rexerant, secundum quietem
ipsa martyr apparens, aut alijs quibusdam ob-
pam vitæ rationem nobilitatis accedens, iubet, vt in
ipso templo festum delicijs & opiparis epulis cele-
brent, sacram scilicet Eucharistiam sumendo, Deumq;
laudando. Quod vbi significatum est Imperatori-
bus, Pontifici, & toti ciuitati, ad templum accedunt
omnes, tam qui Reipublicæ clauum tenent, quam
sacerdotes, magistratus, ac reliqua vniuersa multitu-
do quo efficiantur mysteriorum participes.

VI. De Ludouico Imperatore, qui diuturno morbo af-
fectus quotidie communicabat.

Apud Baro-
20 9. Annal.
ad an. 840. 7

Ludouicus Imperator cum lecto affixus iam esset
vitam-

TIT. XVII. DE FREQUENTI COMMVN. 243
vitamque cum morte commutaturus, adfuerunt eius
consolationi venerabiles Antistites & alij Dei serui
quamplurimi. Inter quos erat Hethius venerabilis
Treuerorum Archiepiscopus, Othgarius Meguntia
similiter Archiepiscopus; sed & Drogo frater Do-
mini Imperatoris Metensis Episcopus, necnon sacri
Palatij Archicapellanus: Quem quanto sibi propin-
quiores nouerat, tanto ei familiarius sua omnia &
semet credebat. Per eundem quotidie confessionis
munus, sacrificium spiritus contribulati, & cordis
humiliati, quod Deus non despicit, offerebat. Cibus
eius erat solummodo per dies quadraginta Domi-
nicum corpus, laudante eo iustitiam Dei, & dicen-
te: *Iustus es Domine*; At quia Quadragesimæ tem-
pus non ieiunans exegi, saltem coactus idem ieiun-
nium tibi exoluam.

Lud. Imp.
quotidie
peccata con-
fessus com-
municat.

VII. De sacrosanctæ Eucharistie perceptione non mo-
do à monachis & sacerdotibus sed etiam à seculari-
bus frequentanda.

Sancta Virgo Gertrudis intellexit à Domino,
quod illi non irreuerenter, nec indignè sumunt
Eucharistiam qui eam piè sumunt ex desiderio ho-
noris, laudis atque gloriæ Dei. Quæ sanè gloria di-
uina in hoc præcipuè elucescit, quod summa illa ma-
iestas tam indignis hominibus se communicare non
dedignatur. Igitur plerique sacerdotes, & etiam
monachi ac moniales bonæ voluntatis, qui absque
sitione Deum propriamque salutem quarunt, &
suum ordinem sanctæque Congregationis suæ statu-
ta seruare student, ac humiles spiritalis que esse co-
nantur, & tempus vtiliter traducunt: & quando sese
negligunt, vel in aliquo delinquant, sacerdoti suo
purè confitentur, quicquid conscientia testatur esse
peccati: hi Deo satis confidere debent, sicque super
eius misericordia & benignitate sacramentum Eucha-
ristiæ accipere, quoties ex ord. ne datur, vel ex bona
consuetudine illud recipere solent. Similiter quot
viri vel fœminæ seculares viuunt in aliquo sta-
tu, qui à Deo & Ecclesia non discordet, siue sint in
matrimonio, siue extra matrimonium, siue vendant
siue emant, seu quavis alia licita ratione victum sibi
parent, si bona voluntate præditi ex Dei gratia per-
ceuant

Ludou. Blo-
sui Monita
Spir. 6. 6.

Eucharistie
perceptio
secularibus
etiam fre-
quentanda.

seuerant in bono, & à grauibus culpis sese continēt; vitamque suam secundum Dei præcepta, ac sanctæ Ecclesiæ decreta dirigere volunt, peccatâque sua humili corde sacerdoti consentitur: hi omnes de Dei misericordia confisi, venerandum Eucharistiæ sacramentum in solennitatibus, vel diebus à patre spirituali ipsorum statutis, accipere possunt. Licet enim rebus externis multipliciter occupati sint, & in leuiores culpas sæpius cadant, pro viribus tamen sunt iusti in omnibus, ob idque Deo placent. Inueniuntur autem nonnunquam inter eos, qui habitum secularem gestant, aliqui tam puri & feruentes, vel sancti, vt quotidie sacram communionem percipere possint.

VIII. *Melius esse Eucharistiam ex charitate percipere, quàm ex humilitate omittere.*

Lud. Plostin.
Monil. Ibi-
ris. cap. 6.

Quum dicta Gertrudis admodum debilis desideraret diuinam percipere Eucharistiam, ad quã etiam diligenter se præparauerat; consilio tamen matris spiritualis, propter bonum discretionis illam nõ accepit. Et cum hoc Domino offerret in laudem æternam, Dominus se acclinans suscepit eam in sinu paterne benignitatis suæ, eique dulciter blandiens, dixit: Quia deliberasti me omittre purè propter me, ego in gremio meo confouebo te. Tunc intellexit Gertrudis, hominem nõ displicere, sed placere Deo, quando ex discretionem vel obedientiam, non autem ex negligentiam, intermittit sacram communionem. Igitur laudabile quidem est interdum ex humilitate ac sancto timore seu reuerentia abstinere à sacramentali perceptione Eucharistiæ; sed multò melius ex charitate & diuinæ laudis bonique communis desiderio, siue ex speciali deuotione frequenter ipsam sacram Eucharistiam accipere. Sanè cum hoc præcellentissimū sacramentum sit fons totius gratiæ, & medicina animæ, nõ leuiter quis ab eius perceptione se elongare debet, propterea quòd saporem spiritualem & consolationem fortè non sentit, aut quòd grauibus importunitisque tentationibus affligitur. Nam qui piè & humiliter communicat, prodest plurimum, non solùm sibi ipsi, sed etiam alijs uiuis & mortuis: qui verò odio in proximum, vel quouis

alio

TIT. XVII. DE FREQUENTI COMMVN. 245
alio graui crimine detentus, sacram Eucharistiam percipere non metuit, æternam damnationem sibi acquirit. Omnino talis perditus est, nisi per poenitentiam Deo reconcilietur.

IX. *Suauius à Domino reprehenditur uirgo quadam, quæ sorores à frequenti communione deterrebat.*

Ex lib. Spir.
Monil. Lud.
Blos. cap. 6.

Orante aliquando sancta Gertrude pro quadam uirgine Congregationis suæ, quæ zelo iustitiæ mota alias pias sorores uerbis suis reddebat pusillanimes, atque à frequenti sacre Eucharistiæ perceptione deterrebat, respondit Dominus: Quum delicia mee sint esse cum filiis hominum, & ego hoc sacramentum ex summa charitate in meam commemorationem fidelibus suscipiendum reliquerim, atque etiam per illud cum eis usque ad consummationem sæculi remanere uelim, quicumque aliquos, à mortali peccato immunes, uerbis, vel suasionibus ab eius perceptione retrahit, is quodammodo impedit & interrumpit delicias meas, quas cum illis habere possem. Similis enim est seueriori cuiquam pædagogus, qui à filio Regis ignobiles ac pauperes coartaneos eius (quorum consortio ipse Regis filius multum delectatur) durius repellit; iudicans magis congruere adolefcentulo, ut regali fruatur honore, quàm ut pila cum illis ludat in platea. Verumtamen si quis proponeret huiusmodi seueritatem de cætero deponere, ac vitare, ego non solùm illi ignoscerem, uerùm etiam tam gratum hoc haberem, quàm haberet gratum filius Regis, si pædagogus serenum blandumque uultum præ se ferens, reduceret ad ipsum dilectos coartaneos eius ad ludendum cum eo.

X. *Abbatissa negans S. Lutgardis communionem, in promptu castigatur.*

Statim diebus Dominicis, quemadmodum hor- In uita eius
apud Sur.
10m 3. 16.
Abbatissa parum cauto ufa consilio, id ei interdixit. Lun. cap. 12.
At pia Lutgardis: Ego quidem, inquit, mater charissima, libenter obediam tibi, sed certissimè præuideo Christum hanc iniuriam in tuo corpore uicturum. Confestim Abbatissa intolerabili morbo afficitur, ut

Q 3

in

246 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 in Ecclesiam ingredi non posset; nec cessauit dolor
 per momenta increscens, donec indiscretionis suæ
 culpam agnosceret, & Lutgardem sineret pristino
 more vii. Alij quoque, quæ hac in re contra illam e-
 rant aduersaræ, aut notabiliter ex hac luce subtractæ
 sunt, aut humilitatis ductæ spiritu, se ad illam con-
 uerterunt: nimirum dignus zelus sponsi in impro-
 bas sponsæ suæ perturbatrices.

XI. De sacra Communione à Catarina Senensi fre-
 quenter suscepta.

DE frequentata à Catarina Senensi Eucharistia,
 istud refert Antoninus Archiep. Florentinus,
 Erats, inquit, satis inter laicos vulgatum, quod Cata-
 rina ista quotidie communicabat, & ex sacramento
 absque alio cibo vitam transigebat, sed quod pie di-
 cebant & suspicabantur, uti que verum non erat: Nō
 enim quotidie, sed frequenter sacramentum sume-
 bat. De qua etiam frequentatione cum quidam sa-
 trapæ, magis Philistinorum, quam Christianorum,
 murmurarent, rationibus conuincebantur, quod pri-
 mi Christi colæ quotidie communicarent, etiam lai-
 ci, ut patet in Actibus Apostolorum, ubi dicitur;
 quod quotidie frangebant panem, & erant perseque-
 rantes in doctrina Apostolorum & communicabant
 in fractione panis, quod ab omnibus exponitur de
 Eucharistia. Et cum semel quidam Episcopus ar-
 gueret eam domesticè de tanta frequentatione com-
 munionis, cum Augustin. dicat: Quotidie Eucha-
 ristiam sumere, nec laudo, nec vitupero, singulis ta-
 men diebus communicandum hortor; Respondit
 virgo sacra in præsentia plurium: Ex quo Augusti-
 nus non me vituperat in dictis suis, quare tu, Pater
 Reuerende, me vituperas? Sicque confusus tacuit.

XII. Sape Eucharistiam percipiebat S. Christina virgo
 mirabilis in Hasbania.

PRæstantissimum Dominici corporis & sanguinis
 sacramentum crebro, maximè que Dominicis
 diebus, cum multa deuotione percipiebat Christina
 Virgo mirabilis, ex eoque, ut ipsa aiebat, & corpo-
 ris robur, & ingentem spiritus lætitiā capiebat.

XIII. De

XIII. De cogendis aliquando monachis ad frequentem
 communionem.

Quod oporteat nonnunquam cogere fratres ad
 refectiōem, à Loth accepimus, qui coëgit an-
 gelos: & quod oportet, si fieri potest, monachos
 quotidie communicare sacramentis: Qui enim se
 ab eis procul amouet, Deus quoque procul ab eo re-
 cedit: Qui autem hoc facit assidue, assidue suscipit
 Seruatorem: est enim, inquit, vox salutaris: Qui
 comedit carnem meam, & bibit meum sanguinem, ma-
 nat in me, & ego in eo. Hoc confert monachis saluta-
 ris passionis commemorationem continenter faciē-
 tibus, quotidie etiam se preparare, ut omni ex par-
 te digni sint qui suscipiant celestia sacramenta, quā-
 doquidem sic quoque consequimur remissionem
 peccatorum.

XIV. Quod frequens Eucharistia sumptio plurimum
 conducat ad consequendam vitam Christianam perfe-
 ctionem.

Gregorius VII. Pontifex Max. ad Mathildem
 beatricis Ducissæ Tusciæ filiam, egregiæ indo-
 lis puellam, mense Februarij, nempe decimo quarto
 Kal. Maij litteras dat, quibus eam ad sanctissimæ
 vitæ cultum quem susceperat, studiosissimè perfe-
 quendum hortatur. Meminit quoque ijsdem se aliàs
 commouisse, ut ad perfectam Christianæ religionis
 vitam excolendam, in his duobus potissimum insi-
 stat, ut sacratissimam Eucharistiam frequenter acci-
 piat, & erga Dei Genitricem propensiori amore sit
 affecta. Aurea planè sunt hæc Gregorij verba: Inter
 cætera, quæ tibi contra principem mundi arma, Deo
 fauente, contuli; (quod potissimum est) ut corpus
 Domini frequenter acciperes, indicavi: & ut certæ
 fiduciæ Matris Domini te omninò committeres,
 præcepi: Deque his pluribus agens ad finem, ista de
 studio frequenter sumendi Eucharistiam, & cultu
 erga Dei Genitricem exhibendo, hæc addit: Debe-
 mus, o filia, hoc ad singulare confugere sacramentū,
 singulare apperere medicamentum. Hæc ideo, cha-
 rissima b. Petri filia, scribere procuravi, ut fides ac
 fiducia in accipiendo corpus Domini maior tibi
 accrescat.

Pallad. hist.
 Lausiacæ SS.
 PP. ca. 52. in
 vita Apollin-
 nis Abbatis.
 Gen. 18. &
 19.

Iuan. 6.

Per sacra-
 mentum
 altaris con-
 sequimur
 remiss. pec-
 catorum.

Greg. li. 1. E-
 pist. 47. 50.
 apud Baron.
 to 11. an. De.
 1074. 12. 13.

Perfectio
 Christiana
 duobus mo-
 dis acquiritur.

Greg. Pape
 monitiones
 ad Mathil-
 dem.

S. Antonin.
 2 p. hist. tit.
 23 cap. 14.
 § 8.

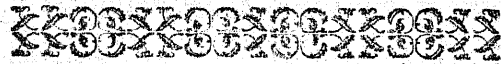
Act. ca. 2.

De Consecr.
 dist. 2.

The Cantabr.
 in vita eius
 apud Str. 23
 lib. 6. 14.

Q4

accrescat. Talem quidem thesaurum, taliaque dona, non aurum, non lapides preciosos amore patris tui, cælorum videlicet Principis, à me tua requirit anima, licet ab alijs sacerdotibus longè meliora promeritis accipere possis. De Matre verò Domini, cui te principaliter commisi, & committo, & nunquam committere, quousque illam videamus, vt cupimus, omittam; quid tibi dicam? Quam cælum & terram laudare, licet vt meretur nequeant, non cessant: hoc tamen procul dubio teneas, quia quanto altior, & melior, ac sanctior est omni matre, tanto clementior & dulcior circa conuersos peccatores & peccatrices &c. His Mathildis suffulsa subsidijs, mirum dictum, quantum in Christiana vita profecerit, quantum se super cæteras fœminas exaltauerit, quantum etiam super Reges & Principes eminentior apparuerit, & fortior sit inuenta etiam robore militari.



TIT. XVIII. De Communione spiritali, eiusque suscipiendæ desiderio.

EXEMP. I. *Cuidam communicandi desiderio laboranti, nec valenti, hostia sacra diuinitus defertur.*

REGULIT nobis Dominus Bernardus de Lippa Abbas Liouonię, nunc Episcopus ibidem, rem satis gloriosam. Cùm quidam, si benè memini, conuersus, qui nuper fidem susceperat, monachos communicare vidisset, & sibi hoc minimè licere cognouisset, itans contra altare communicandi desiderio suspirauit: Et ecce pius Dominus sine sacerdotis ministerio, de altari per sacramentum descendere dignatus est in os eius, qui mox hostiam aperto ore ostendens, & causam tantæ gratiæ manifestans, cunctos, qui aderant, in stuporem conuertit: Eandem enim hostiam de fuisse repererunt in altari.

II. C.

II. *Catarina Senensis communicandi desiderio flagrantius diuinitus adfertur particula oblati sacrificij.*

CVM aliquando Catarina Senensis itra infirmitate correpta esset, speraretque nihilominus templum adire, summo manè indicat Raymundo confessario suo, vt sacrum aliquamdiu differret, eò quòd cuperet adesse, & sacra synaxi refici. Verum quia nimium tardaret, misit ad eum denuò, vt non diutiùs expectaret. Itaque rem ille diuinam aggreditur, & dum progreditur, Catarina doloribus alleuiata accedit, inscio tamen sacerdote, & in loco remotiore ab altari, in quo fiebat sacrum, se collocat. Post consecrationem verò, cùm frangeretur hostia, vna particula instar vnius fabæ ab eius conspectu, Deo ita dispenante, subtrahita est, duabus maioribus partibus hostiæ in manu remanentibus. Finita fractione, circumspicit quærens particulam illam, sed nec in calice, nec alibi reperire potuit. Ne verò quærendo adstantes tædio afficeret, prosequitur, ac species sacramenti sumit. Completo sacro, mandat sacerdos ministro, vt neminem ad altare accedere sineret, donec particulam paulo accuratiùs quæsiuisset. Cùm ergo vestibus sacris exutus fuisset, aduenit Carthusianus, qui cupiebat eum cum Catarina conuentum. Adeunt illam vtërque simul, & dum Carthusianus eum illa de negotio tractat, Raymundus ibi præsens solito tristitiam se ostendit. Catarinæ tristitiæ causam interroganti, liberè ille exposuit, amissionem videlicet particulæ hostiæ sacræ. Et illa, Quæsiuisti, inquit, diligenter? Quæsiui, Respondit ille. Tum illa subridens ait: Non erat necesse te propterea tristari. Equidem arbitror, inquit ille, te mihi illam abstulisse. Et illa; Non mihi, inquit, vitio vertas, quia non ego, sed alius abstulit. Hoc tamen scias velim, quòd nunquam inuenies. Tum falsa est sibi diuinitus delaram fuisse: Cùm enim sociæ meę, inquit, nollent, vt communicarem, ne ipsis molestiam adferrem, ac quicui: recurri interim ad benignissimum sponsum meum Iesum Christum, qui sublatam particulam ad me detulit; ideoque noli contristari, sed potius gaude in ipsa cum gratiarum actione.

III. LAM.

Sacra communicatio & cultus b. Virginis optima ad perfectionem adiumentum.

Cesarium l. 9. miraculo 11. cap. 37.

D. Antonius
p. Chron.
tit. 23 ca. 14.
S. 8.

III. *Laurentius Iustinianus in Missa abstractus Virgini absenti communicare optanti Eucharistiam ministrat.*

*Tho. Bozius
lib. 15. de si-
gnis Eccl. c. 4.
ex Bernard.
Iustinian. in
vita eius c. 8.
apud Sur. 8.
Januarij.*

L Laurentius Iustinianus Venetiarum Patriarcha, vixit Eugenio IV. sedente. Referam autē quod illi contigit, vt pio sanctæ Virginis de communionē recipienda desiderio satisfaceret. Verba auctoris hæc sunt. Sacra, inquit, Virgo quædam erat magnæ sanctitatis; hæc per multos annos abstinentia, vigilijs, orationibus steterat ante Dominum: Accidit autem, vt solennitate Corporis Christi, neque forores aliæ, neque ipsa communicare diuinis mysterijs possent; & cum egre ferrent, & illa in primis sanctissima mulier, oratum Laurentium mittunt, quia propè esset monasterium, vt si gratiam communicandi eo die habere non possent, ipse saltem dignaretur, dum celebraret, pro ancillis suis orare. Promittit Laurentius. Quum autem celebraret ad populum, post eleuatum sacramentum, factus est extra seipsum, detulitque eum spiritus ad illam mulierem in cella clausam, & contemplationi vacantem; quæ fortè tunc miro desiderio communicandi teneretur, & sacra illi mysteria communicauit, siue in corpore, siue extra corpus, Deus scit, ab oculis quidem totius populi non discessit, donec ad seipsum reuersus ab illo pietatis officio, reliquum Missæ peregit.

IV. *Mirabile Catarina Senens. communionis sacra desiderium, & effectus mirabilior.*

*Raymundus
Capuanus in
vita eius.*

Sancta Catarina Senensis tanto ardebat sacræ communionis desiderio, vt nisi eâ frueretur, animi deliquio præ amore oppressa concideret. Ex ipsa autem Eucharistia tanta caelestium consolationum copia in eius mentem dimanabat, vt alimentum omne stomachus eius rejiceret, & si quid per vim ingestum esset, rursus violenter per os rejiceret.

V. *Moribundo Eucharistiam desideranti & habere non valenti calius à b. Francisco defertur.*

*D. Bonauer
vita in vita
S. Francisci
ca. 3. de mi-
raculis.*

Bartholomæus Caietanus cuius, cum ad constructionem cuiusdam ecclesiæ beati Francisci non modicum desudaret, ruente trabe quadam infirmi-

TIT. XVIII. DE COMMVN. SPIRITUALI. 251
ter posita, eiusque opprimente ceruicem, fuit graui-
ter conuassatus. Ipse verò mortem sibi sentiens
imminentem, vt erat vir fidelis & pius, à quodam
fratre viaticum postulauit. Quod frater ille tam ce-
leriter asserre non valens, quia mori subito crede-
batur, beati Augustini verba protulit, dicens ei, ^{Augusti}
Crede & manducaisti. Sequenti verò nocte beatus
Franciscus cum vndecim fratribus illi apparuit, &
inter vbera portans agniculum ad lectum eius acces-
sit, vocauitque illum ex nomine, dicens: Bartholo-
mæ, noli timere, quia non præualebit aduersum te
inimicus, qui te in meo seruitio voluit impedire.
Hic est agnus, quem tibi dari perebas, quem & pro-
pter bonum desiderium suscepisti, Cuius etiam vir-
tute consequeris vtriusque hominis sospitatem. Et
sic per vulnera manum ducens, ad opus quod cœperat, eum redire præcepit. Qui valdè manè confur-
gens, & ijs qui eum seminecem reliquerant, incolumis
& letus apparens, admirationem intulit & stu-
porem. Sed & ipsorum mentes ad beati Patris reue-
rentiam & amorem, tam exemplo sui, quam sancti
miraculo excitauit.

VI. *S. Mechtildis affligitur ex eo quod à diuinis sus-
pensa priuata sit communionē; sed ibi Christus eam
consolat.*

Cum instaret tempus nobilissimi conuiuij, quo
sancta Mechtildis dilectum animæ suæ, IESVM
percepisset in sacratissimi corporis & sanguinis sui
communionē, audiuit eum sibi dicentem: Tu in me,
& ego in te, & in æternum non derelinquam te. Eo
tempore, quo Canonici, vicem Episcopi gerentes,
cōgregationem pro quadam pecuniæ summa, graui-
ter affligendo à diuinis suspendissent, in die Assump-
tionis gloriosæ Virginis, cum hæc Dei famula ni-
mio affligeretur dolore propter carētiā Domini
corporis, visum est illi Dominum abstergere lacry-
mas ab oculis eius, dicens ei: Hodie mirabilia vide-
bis. Cum autem instaret hora sacratissima, qua ele-
uanda erat hostia, visus est eleuare hostiam, quasi in
aurea pyxide clausam, & sindone velatam. Per quod
significabatur, hoc sacramentum omni humano, siue
angelico intellectui esse absconditum.

TIT.

*quantitas Beate
Num. vel commu-
nis spirituali*

*Ex lib. 1. Reg.
uelation. c. 4.
Io. Garretina
centenar. 130*

254 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 inuolutasque in eo sanctas particulas communionis.
 Contristatus est autem in hoc, & hæsiabat quidam
 de illis faceret. Nam ex illis communicare nolebat
 eò quòd essent sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, ipse verò
 Seuerianæ hæresis. Et tunc quidem dimisit eas in
 armario, vt erant, cogitans, quia rediturus esset ser-
 uus & sumpturus eas. Cùm autem venisset Cœna
 Domini, nec seruus ille rediisset, voluit eas Domi-
 nus ipsius comburere, ne rursus & in secundum an-
 num seruarietur. Apertoque armario, vidit omnes
 sanctas particulas culmos & spicas germinasse. Vnde
 ingenti timore comprehensus, in nouo admirando-
 que spectaculo, sumens sanctas particulas, & cum om-
 ni domo sua clamans, Kyrie eleison, conuenit ad
 sanctam Ecclesiam, ad sacrosanctum ac venerabilem
 Episcopum Dionysium. Hoc autem magnum & ter-
 ribile & omnem rationem, omnemque mentem ex-
 cedens miraculum, non vnus, aut duo, aut tres, vel
 pauci aliqui viderunt, sed omnis ecclesia, ciuesque,
 rustici, & indigenæ, qui continentem ambulant, &
 qui nauigant vri, & alij omnes: & illi quidem cla-
 mabant: Kyrie eleison: Cæteri autem aliter Deum
 laudabant: Omnes pariter Deo gratias agebant, pro
 ineffabilibus eius mirabilibus. Plurimi ergo ex hoc
 miraculo credentes, adiecti sunt sanctæ Catholicæ
 & Apostolicæ Ecclesiæ.

III. *Eucharistiam sacram seruare & ad collum sus-
 pensam ferre solebat S. Byrinus.*

Sanctus Byrinus in Angliam ab Honorio Papa
 missus, cum peruenisset ad littus freti Britannici,
 nauem ascensus, diuina celebrabat mysteria, sibi
 suisque viaticum parans, salutaris hostiæ pia libami-
 na Deo obtulit. Vrgente verò navigationis articulo,
 ad nauim festinans introducit: Inurgente ven-
 to, dum alta sulcarent pelagi, reminiscitur Byrinus,
 se rem præcipuè caram amississe, & nautis vrgentibus
 impeditum in littore, vnde abscesserat, reliquisse.
 Dederat enim ei Honorius Papa pallam, super quâ
 corpus Christi consecrabat, & in qua corpus Domi-
 nicum inuolutum, & ad collum suspensum semper
 secum ferebat, atque inter sacrandæ sacrosanctæ my-
 steria super sanctum altare ponere consuevit. Fide
 igitur

Miraculū de
 asservata
 Eucharistia
 & conuersis
 Seuerianis.

Apud Sur.
 3. Decemb.
 & Baron. 10.
 3. Annal.
 an. Christi
 635.

repetitur. l. 106.

TIT. XIX. DE EUCHAR. ASSERVATA. 255
 igitur armatus in mare descendit, Deum auctorem
 habens per mare securus incedit, & recepto, quod
 reliquerat, ad nauem regreditur: offendit autem il-
 lam quasi immobilem stantem, cum paulo ante per
 vndas maris velociter currentem reliquisset: vt autē
 in eam ingressus est, nec vna quidem in vestimento
 eius aquæ gutta deprehensa est. Id nauetē videntes,
 flexis genibus, tanquam Deum eum adorauerunt, &
 complures ex eis ad fidem Christi, prædicante illo
 verbum Dei conuersi sunt.

IV. *Vtraque sacre Eucharistia species olim in loco se-
 cretiore templi seruabatur.*

Cum diuus Io. Chrysostomus ferias Paschales
 aliquando exul cum Episcopis multis, presby-
 teris, aliisque ecclesiastici ordinis in publico lau-
 cro, cui Constantinum nomen erat, celebraret, ma-
 nus militaris ab Arcadio missa confertim ipso ma-
 gni sabbati die iam ad vesperam vergente, in eccle-
 siam irrupit, Clerum omnem vnâ cum eo per vim
 eiecit, & armis baptisterium circumuallatum est; la-
 uacra ipsa sanguine repleta, & sacri latices purpureo
 sanguinis colore infecti. Verum, ne in hoc quidem
 ærumna hæc constitit: Sed vbi sanctum repositum
 est, eò milites ingressi, quorum nonnulli, sicuti acce-
 pitus, Christianis sacris initiati non erant; peni-
 tius omnia perlustrarunt, & sanctissimus Christi
 sanguis, in tanto scilicet tumultu, in eorum, qui dicti
 sunt, militum vestimenta effusus. Omnia denique
 perinde atque in barbara captiuitate per audaciam
 acta sunt. Plebs ad solitudinem eiecta, & populus v-
 niuersus extra urbem egit. Ecclesiæ in tanto die fe-
 sto vacuæ hominibus fuere, ac plures quàm quadra-
 ginta Episcopi cum eo communicantes, vnâ cum
 populo & clero præter causam omnem pulsi sunt.

V. *Hæreticos Acephalos olim etiam conseruasse Eu-
 charistiam.*

Tempore, quo Zeno & Anastasius imperij admi-
 nistrationem susceperunt, Acephali orti sunt,
 quorum Dux Seuerus Antiochenus fuit, ob eam
 causam sic dicti, quòd sub Episcopis & sacerdotibus
 non fuerint. Proinde Episcopis & sacerdotibus,
 apud

Ex Epist. 19.
 Io. Chry. ad
 Innoc. Papæ,
 Nicaph. Coll.
 hist. Eccl.
 cap. 19.

Ex Nicæp.
 Calli. 18.
 Eccl. hist.
 cap. 45.

256 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM,
 apud eos defunctis, neque baptisimus, iuxta solennē
 & receptum Ecclesiæ morem apud eos administra-
 tus, neque oblatio, aut res aliqua diuina facta, mini-
 steriumue ecclesiasticum, sicut mos est, celebratum
 est. Communionem verò illi à plurimo tempore as-
 seruatam habentes, ferijs Paschalibus in minutissi-
 mas incisam partes conuenientibus ad se homini-
 bus dederunt;

VI. *Miraculum circa corpus Domini in acta commu-
 nionis causa reseruatum.*

Ex tom. 2.
 D Cypriani
 lib. de lapsis

D iuus Cyprianus Carthaginensis Episcopus post
 enumerata aliquot, in libro de lapsis, eorum
 exempla, qui iam idolorum sacrificijs maculati, ante
 exomologesin criminis factam, indignè communi-
 carant, narrat sic de quadam fœmina: Cùm quædam
 (inquit) arcam suam; in qua Domini sanctum fuit,
 manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente
 deterita est, ne auderet attingere.

Repetitur f.

VII. *Ad altare, in quo asseruabatur Eucharistia, pro-
 cumbit Gorgonia petitura sanitatem.*

Greg. Na-
 zian. inorat.
 funeb. seroru
 sua Gorgo-
 nia.

G regorius Nazianzenus in oratione funebri so-
 roris suæ Gorgoniæ; Laborabat soror corpo-
 ris egritudine, & admodum malè affecta erat morbo
 inconstituto, ac planè peregrino. Cùm iam de om-
 nibus alijs desperasset, ad omnium confugit medi-
 cum, noctisquæ captata solitudine, cùm illi morbus
 paruas concessisset inducias, ante altare cum fide
 procubuit, ac illum, quem venerabatur, magna voce
 ac omni inuocauit conamine, ei que miracula cūcta,
 que olim fecerat, in memoriam reduxit: nam & ve-
 tusta & noua callebar. Tandem impudentia quadam
 pia & pulchra impudens facta, illam imitabatur, quæ
 ob tactum simbriæ Christi à fluxu sanguinis est san-
 nata. Et quidnam facit? Super altare caput reclinat,
 ac cum simili clamore & lacrymarum profluuiio, in-
 star illius, quæ olim pedes Christi rigauit, opem im-
 plorat; & non antea se cessaturam est comminata,
 quàm sanitatem fuisset adepta. Inde totum corpus
 pharmaco illo suo perunxit. Et si alicubi manus ex-
 venerando corporis & sanguinis Christi sub exem-
 plari quid recondiderat, (proh miraculum!) dis-
 cessit,

Miraculum.

Repetitur f. 182.

TIT. XIX. DE EUCHAR. ASSERVATA. 257
 cessit, cùm confestim de corporis salute facta est cer-
 ta, tam animam, quàm corpore ac mente releuata, mer-
 cedem spei sumens, id quod sperauerat, animæ sani-
 tatem, corporis etiam bonam valerudinem nacta.

VIII. *De viatico in pixide pro decedentibus reseruando.*

C oncilium Turonense I V. quod circa annum
 Domini 798. est celebratum, statuit, vt omnis
 presbyter, hoc est, animatum pastor, habeat pixidē
 aut vas tanto sacramento dignum, vbi corpus Do-
 minicum diligenter recondatur in viaticum recedē-
 tibus à sæculo, semperque sit super altare, obseruata
 propter mures, & nefarios homines: & de septimo
 in septimum diem semper mutetur. Illa à presbytero
 sumatur, & alia, quæ eodem die consecrata est, in e-
 ius locum subrogetur, ne fortè diutiùs reseruata,
 mucida, quod absit, fiat.

Concil. Turon.
 4. cap. 4.

IX. *Eucharistia precipitur asseruari in altari, sed non
 intra imagines.*

I N Concilio quoque Turon. II. decretum est, vt
 corpus Domini in altari, non in imaginario ordi-
 ne, sed sub crucis titulo componatur: nempe; inquit
 Baronius, vt digniorem sibi vendicaret locum, non
 inter sacras imagines super altari poni solitas, sed sub
 ipsa cruce, quæ in meditullio ipsius altaris poni con-
 suevit. Ea propter Felix Episc. Bituricensis, qui huic
 synodo interfuerat, tertioque loco subscripserat,
 ipse perelegans vas aureum ad sacratissimam Eucha-
 ristiam conseruandam turris instar fabricari cura-
 uit, quod Venantius Fortunatus hoc epigrammate
 celebrauit:

Concil. Turon.
 2. c. 3. apud
 Baron. tom. 7.
 an. 570.

*Quàm bene iuncta decent, sacrati vt corporis Agni
 Margaritum ingens aurea dona ferant.
 Cedant chrysolitis Salomonis vasa metalli:
 Ista placere magis ars facit atque fides.
 Qua data, Christo, tibi Felicitis munere sic sint,
 Quæ tunc tribuit de grege pastor Abel.
 Et cuius tu corda vides, pietate coæquas
 Par vidua merito, qua dedit ara duo.*

Venantius
 Fortunat. apud
 Baron. tom. 7. in
 Append.

R

TIT.

Tit. XX. De Eucharistia in supplicatione honorificè deportata.

TIT. XX. De Eucharistia in supplicatione honorificè deportata.

EXEMP. I. Pius V. sacrosanctum Christi corpus in supplicatione ipsemet, licet eger, pedes circumfert.

Lowér. Sur. in Chron. 1566.

Pius V. circumferri Eucharistiam.

Pius V. Pontifex Maximus, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, in festo sacramenti sacrosanctæ Eucharistiæ, licet fractis esset viribus, & medicorum opera vteretur; autamen verè pius Pontifex, non sella pro more gestatus, nec corona Pontificia ornatus, sed cum maxima populû ædificatione pedibus ingrediens, illud præstantissimum corporis Christi voluit circumferre sacramentum.

II. Carolus V. Imp. religiosissimus supplicationem, in qua venerabile sacramentum gestabatur, sua suorumq; Principum præsentia honorat.

Idem ibidem an. 1530. & Roderus Pötan. li. 3 rerû memorabiliû eodem anno.

Cæsar inter. est proces. sioni.

Lutheranorû impietas & blasphemia.

Carolus V. Imperator cum ad celeberrima illa comitia Augustana aduentasset, postridie, hoc est, decimo quarto Calendas Iunij, pro veteri laudabilique Ecclesiæ more, ipso nimirum die corporis Christi, solennis supplicatio per urbem habita est, in qua gestanda erat sacrosancta Eucharistia, quam sua inclyta præsentia, & suorum Principum cætu frequëntissimo, cum Hispanis & Belgicæ Principibus cum eximia quadam in Deum pietate, & haud vulgari splendore concelebrare, paribusque votis frequentare voluit. Multû egit per suos, cum Saxone & Lutheranis Principibus, vt publicè illi processioni interessent, sed hoc ab ijs impetrare non potuit, cum ferè ad meridiem cum illis egisset: persuaserant enim illis ipsorum concionatores idololatriæ crimen admitti ab ijs, qui Eucharistiam adorarent: negant enim Christum esse in Eucharistia extra tempus sumptionis. Fuit ea horrenda blasphemia, sed illi in sua

sua sententia tanquam in magna luce permanserunt. Eucharistiam gestabat Cardinalis Moguntinus, à dextris Rege Ferdinando, à sinistris Ioachimo Brädeburgico Principe cum deducenibus. Ante Eucharistiam præcedebant Principes seculares, itemq; Clerus cum alijs permultis. Post eam sequebatur Carolus Imperator nudo semper capite, tamen si sol esset ardentissimus, in manu ferens quadrifidam facem ardentem: quod idem fieri voluit à cunctis Proceribus & Principibus. Imperatorem sequebantur omnes Archiepiscopi & Episcopi. Umbellam ipsam, sub qua portabatur sacrosancta Eucharistia, vicissim gestabant seni Principes seculares. Porro longissima processione diuersi generis musici concinebant in laudem Dei. Omnibus ritè peractis, Cæsar valdè acerbè tulit Lutheranorum Principum detractionem, iussitque, vt quàm primùm altera die cum publica fide Augusta excederent: sed Principi Catholicorû precibus ab ea sententia se deduci passus est. Fuit certè hic Princeps longè optimus, semper egregia in Deum pietate, ita vt omnibus perspicuum esset, eum non tam suis viribus aut opibus, que quidem erant amplissimæ, quàm præpotentis Dei auxilio & fauore niti. Et quia ipse diuini honoris & cultus admodum studiosus fuit, propterea vbiq; ferè euidentissimis præpotentis Dei auxilijs mirificè fruebatur, adeò vt ipsi etiam Turcarum potentissimo Tyranno eius prosperitas formidolosa fuisse dicatur: non enim debent Christiani piorum Principum prosperos successus fato vel fortunæ adscribere; quod quidam faciunt ethnico quodam spiritu parum Christianè, cum ex diuina prouidentia omnia pendeant, & Deus amplissimis verbis sæpe polliceatur in scriptis diuinis, se glorificaturum eos, qui ipsum glorificant. Nec ijs obstat, quod sæpe diuersum euenisse legimus. Expedi enim interdû etiã aduersis iactari statibus pios, ne rebus nimium ad voluntatem fluentibus superbia intumescant.

III. Ob impiorum risum & subsannationem haud abstinendum à circumgestatione venerab. Sacramenti in processione.

Anno Domini 1562, cum Dominici corporis festus instaret dies, ad maiorem Christo Iesu honorem

Umbellam gestant seni Principes in processione.

Pietas Caroli V.

1. Reg. 22
2. Machab. 6.

P. Nicolaus Serarius de reb. Moguntiacis li. 5. c. 8. an. 1562.

honorem tribuendum, maioremque tanti mysterij memoriam & venerationem excitandam, statuit, nō publicè tantum, quam Metropolitanus Clerus, præclaro cum ordine, preciosa veste plurima, coronis, ob solis æstum & nudorum capitum munimè, queris habere solet, processioni adesse, sed suis etiam manibus venerabile sacramētum gestare. Disuadebant plurimi: aiebant rem hisce temporibus esse nouam, suspicionis plenam, hæreticorum vicinorū, imò & intestinorū risibus & sannis obnoxiam. Sed quo illi magis dehortabantur, eo ille magis ad Christianam pietatem exercendam excitabatur, ita vt cū res vicinis in locis increbuisse, maximi fuerint vel ad spectandum, vel ad explorandum concursus, Ipsa igitur Theophorix sacre luce circumgestauit Archiepiscopus arcam testamenti noui sacrissimam, sacrosanctum Domini corpus, Catholicis exultantibus, Deumque & Archiepiscopum laudantibus; hæreticis obstupescens, partimq. probantibus, partim improbantibus. Ex illo autem tēpore cœpit, què hodie videmus, mos, vt è circumfusis hereticorum vrbibus & pagis Moguntiam ad sacra ista Christophoria spectanda concurrant tam multi.

IV. *Miraculum circa cereos in honorem venerabilis Sacramenti in processione deportatos.*

Franciscus
Gonzaga de
Origine So-
raphica reli-
gionu part 3
in Prou. Va-
lencia Con-
uentu 14.

CVM aliquando P. Guardianus Franciscanus Conuentus S. Barbaræ Castellonij, processione iuxta religionis morem Dominica infra octauam corporis Christi per claustrum tantummodo fieri decreuisset, cogeretque à deuota Communitate Conuentus septa egredi, atque ad oppidum vsque processionaliter progredi, ac ipsum totum Iustrare, venerabile Sacramentum sic ex quadam simplicitate affatus est; Sanctissime Domine, processio quidem iuxta populi votum fiet, sed quicquid ceræ consumptum fuerit, tu eris soluendo. Mira res! E viginti quatuor, qui per quatuor horas & amplius arserunt, nihil penitus imminutum fuit.

TIT.



TIT. XXI. De cælestibus sacre communionis ministris.

EXEMP. I. *Christus Dominus Angelorum turba communitus communionem dat S. Dionysio Areopagita.*

In vita eius
apud Syr. ca.

29. de 9.

Offob. & 10.

Garenum

consens 9. ex

Hilduin

Abb 840.

Missam in

carcere cele-

bra: S. Dio-

nysius.

CVM S. Dionysius martyr carcere cum socijs Rustico & Eleutherio propter Christum detineretur, post multas ibi ad populum, qui eò irruerat, exhortationes, Dominica Missarum solennia, vt confirmarentur participatione corporis & sanguinis Domini fideles, velur iam in cælis positus celebravit: hora namque, qua frangebatur panis sanctus, quo ipse & populus communicare debebant, resplenduit lux de cælo super eum, & omnes, qui ibi aderant, qualem nemo eorum antea viderat: in qua veniens apparuit ei Dominus Iesus Christus, etiam cunctis videntibus, quibus est datum videre, cum multitudine Angelorum, & accipiens panem sanctum dedit illi dicens: Accipe hoc, mi chare, quod mox complebo tibi vnà cum Patre meo, quoniam mecum est maxima merces tua, & his, qui audierint te, salus in regno meo. Nunc facias fortiter, & memoria tua erit in laude: dilectio autem, & benignitas, quam semper habes, pro quibuscunque petierit, impetrabit.

Comunionē

ministrat

Christus S.

Dionysio.

II. *Christus Dominus sacram corporis sui Eucharistia suis ipse manibus porrexit S. Honorato.*

NE tam admirabilis sacramenti homines mortales tantum ministros esse putaremus, nonnunquam etiam ab excellentiore, hoc est, vel ab ipso Christo, vel spiritali creatura ministratum legimus. Honorati quarti post Firminum Episcopi Ambianensis exemplo disci potest. Is dum missam aliquando celebraret, cū ante se in altari sacram hostiam attentius considerasset, iam sumere volens, manibus

Pet. de Na-

tal. lib. 2. Ca-

tal. Sanct. 86

M. Mar-

Spalor. li. 4.

6. 1. 2. ex Bro-

uiana. Ann-

dian.

R 3

contin-

contingere hæsitabat. Itaque depictæ ibi imaginis Christi manu sublatam, sibi que porrectam hausit, fumere non recusans, quod diuinitus dabatur. Et certe dignus fuit à Christo communicari, qui se tactu etiam eius indignum iudicauit. Ab omni deinceps inquinamento carnis illæsus permansit.

III. Eucharistiam dedit Angelus Marco monacho.

Pallad. in hi.
Lausica ca.
20 distom.
li. 6. cap. 29.

†
Angelus sa-
cramenti
ministr.

MArcum ferunt (ait Sozomenus libro sexto historiae Ecclesiasticae) etiam in ætate iuuenili admodum fuisse placidum, & sacrarum scripturarum memorem, denique vsque adeò Deo charum, vt Macarius affirmarit, quod cum presbyter Cellimorum esset, abs se nunquam acceperit, quæ sacerdotibus initiatis ad mensam sacram dare decet, sed Angelus ei dederit, cuius se manum ad iuncturam vsque tantum vidisse dixit.

IV. Onuphrius singulis Dominicis sacram synaxim ab Angelo percipit.

Pet de Nata-
lib. l. 5. c. 106
Marc. Ma-
rul. l. 4. c. 12.
Io. Garetius
centenar. 4
circa an.
382.

Onufrus confessor, seruus Dei, per annos sexaginta in eremo vastissima & profundissima Ægypti hominibus mansit incognitus. Ex quibus, triginta annis vsus fuerat solis palmæ fructibus, & herbarum radicibus pro cibo: alijs verò triginta, panis calico sibi per Angelum ministrato: vbi multas diaboli insidias perperessus fuerat, quas tamen omnes Dei gratia superauerat. Addiditque Paphnutius Abbas, qui desertum illud circueiens eum reperit, qualiter singulis Dominicis diebus Angelus Domini sacram ipsi Eucharistiam diuinitus deferebat.

V. De Maiore Episcopo, cui Angelus ter venerabile Sacramentum administravit.

Pet de Na-
talib. li. 9.
cap. 103.

MAiorus Episcopus apud insulam Sargiam Britanniae Sampsoni in Dolensi Episcopatu successit, in quo dum verbis & exemplis populum Domini laudabiliter pasceret, in somnis ab Angelo monitus Episcopatu cessit, & eremum petijt. Is virgo perpetuò permanens, solo pane hordeaceo contentus, feria quarta & sexta nullum capiebat cibum, & semper ferèbat cilicium. Cui in vigilia Pasche orati Angelus ter apparuit, eique obitus sui diem prænu-
ciauit,

TIT. XXI. De celestibus Eucharistia ministris. 263
ciauit, de cuius manibus sanctus vir Eucharistiam tertia vice visibiliter sumpsit.

VI. Dino Bonauentura sacra administratur Eucharistia per Angelum.

In vita eius
ca. 2. per O-
stianum
de Martine
l. V. Doctor
apud Sur.
Iulij 13. 10. 3.
Cron. Fran-
ciscan 2. p.
li. 2. cap. 2.
1. Corinth. 11

Sanctus Bonauentura Cardinalis & Episcopus Albanensis, adhuc in minoribus agens, de militia mentis humilitate potius, quam ex iniustitia pluribus diebus abstinuerat perceptione sacratissimi corporis Christi, veritus ne si illud indignus sumeret, iudicium sibi manducaret & biberet. Cumque die quadam in Missa deuotus adesset, Deus respiciens ad illius humilitatem, particulam consecratæ hostiæ, de manu celebrantis per Angelum acceptam, illius ori clementer immisit. Respexit enim ad humilitatē fetui sui, propter quam beatus ab omnibus gentibus prædicatur, eique hoc singulari beneficio indicat, vt omnem sæpe celebrandi scrupulum amoueatur, & cum Creatore suo, à quo amabatur, familiariter conuersaretur.

D Bonauent.
communio-
nem ab An-
gelo accepit.

VII. De muliere, qua communionem ab Angelo percipit.

In vita S.
Elizabethæ 17
apud Surium
1. 5. 27.
Sept.

Bertranda Carmara Carpentoraftenis, mulier sanctæ vitæ, & diuinarum rerum valde perita fuit. Ea cum in quadam solennitate ad perceptionē corporis Domini se deuotè præparasset, & sacerdos per incuriam vel obliuionem hostiam pro illa consecrare neglexisset, diuina benignitas eam miro quodam modo consolata est. Cum enim Missæ illius sacrificio admodum piè interesset, & Christi corpus spiritualiter ederet, Angelus Domini partem hostiæ consecratæ accipiens ab altari ei sumendam præbuit: presbyter verò Christi corpus percipere volens, cum illam hostiæ partem non reperiret, licet multo studio hinc inde eam perquireret, magno animi dolore affectus est, donec à Bertranda didicisset, quid ipsi Dominus præstitisset.

VIII. Columba Secundo militi communicaturo sacramentum defert.

Non minori admiratione dignum, nec minus ad huius sacramenti spectans dignitatem illud
R 4 fuit,

In vi-
ta
vita mort.

mit, quod in vita Faustini & Iouitæ martyrum legimus: hi namq. cum Secundū militē Mediolani baptizassent, & communione quoque membrum Ecclesiæ facere voluissent, nec haberent panem, ex quo sacramentum conficerent, à columba alite rostro delatum acceperunt, eique sumendum porrexerunt, sacrum esse minimè dubitantes, qui sic afferebatur. Quoniam autem in columbæ figura Spiritum sanctū apparere solitum Euangelia testantur, hoc idē contigisse potuit, vt credamus, sicut credimus, ibi Deum Patrem, ibi Spiritum sanctum esse, vbi filius est, eū trium personarum simplex vnicæque substantia separari non possit. Quem ergo honorem toti Trinitati exhibendum censes, huic vni sacramento deferre non dubites, non visibilem eius figuram tantummodo oculis attendens, sed sub visibili figura inuisibilem veritatem alta mente contemplans.

Helinand. in IX. D. Thomas Apostolus iam dū beatus dignis sacram
Chron. Ioan- prabet communionem.

nes Nauclet.
vltim. 2. ge-
ner. 28 Sta-
pleton in Col-
lekt. de S.
Thomas. &
Pet. Ribade-
neira de Vitis
Sanctorum.
21. Decemb.

ANNO Domini millesimo centesimo vigesimo venisse dicitur Ioannes Patriarcha Indorum, narrans Calisto Papæ, & Cardinalibus, Prælatisque alijs in consistorio publicè, qualiter S. Thomas Apostolus omni anno communicet populum manu sua, dignis Eucharistiæ sacramentum porrigens, quam & retrahit ab indignis.

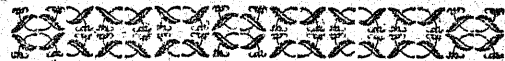
X. Stanislaus Koska religiosus Societ. Iesu ex Angelorum manibus s. Barbara assistente s. percipit Eucharistiam.

P. Franciscus
Saccin. in
vita eius.

Cum Stanislaus Koska nobilissimus adolescens Polonus desiderium seruicendi Deo in Societate Iesu concepisset, vti ipse retulit cuidam Patri, per dimidium annum, nescio quem metum, ne confessorio cor suum aperiret, semper illum prohibuisse narrabat. Tandem cum sibi ipsi vim intulisset, atque eum lacrymis desiderium aperuisset, tantam esse consequutum longo tempore spiritus lætitiā, vt animo vix capere potuerit. Post aliquod tempus, cum in aduersam valetudinem incidisset, visum sibi esse in cubiculo canem nigrum terribilem, qui in eius pettus ter insliebat, ac eum suffocare nitēbatur. Quem

cūm

TIT. XXII. DE SACRIFICIO MISSÆ. 269
cūm semel atque iterum Deo supplicans, ac signo crucis se muniens à pectore depulisset, tertio Dei auxilio sic reiecit, vt neque insiliret amplius, neque compareret. Interea morbum esse auctum, ac à medicis præsentibus desperatam fuisse suam valetudinem: recepit autem non multo ante suam ægritudinem diem festum S. Barbaræ, in cuius vita legerat, quod qui se illi deuorū cōmendarer, sine sacra Eucharistia nō esset ex hac vita migraturus, quo die sese orationi dedisse, confessum esse, & sacris mysterijs communicasse, ac sanctè supplicasse, vt illius intercessione, cum ex hac vita illi egrediendum esset, sine viatico non discederet, ab eadem in illa ægritudine idem precatum esse, pauloq. post vidisse duos Angelos sanctissimum Sacramentum in medium deferre, ac ex manibus ipsorum illud suscepisse. Denique cum medicorum consilio auxilia defecissent, deinceps sibi visum esse gloriosissimam Virginem ad se venire, ac in lectulo suo infantem deponere, cuius conspectu recreatum pristinam incolumitatem breui recuperasse.



TIT. XXII. De Missæ sacrificio in genere.

EXEMP. I. Praclarum D. Andreae Apost. testimonium de veritate sacrificij Missæ, & corporis Christi in Eucharistia.

Cum S. Andreas Apostolus constanter pro Christo Ægeæ Proconsuli sese opposuisset, eumque S. Crucis mysterium fuisse docuisset, tum dixit Ægeæ: Ista verba illis narrare debes, qui tibi credūt: mihi autem nisi hoc consentias, vt sacrificium dijs omnipotentibus offeras, in ipsa cruce, quam laudas, te fustigatum affigi præcipiam. Andreas respondit: Omnipotenti Deo, qui vnus & verus est, ego omni die sacrifico, non thuris fumum, nec taurorum mugientium

In vita eius
apud Sar.
30. die No-
uembr.

Missæ cele-
bratio quā
antiqua,

gientium

gientium carnes, nec hircorum sanguinem: sed immaculatum agnum quotidie in altari Crucis sacrificio: cuius carnes posteaquam omnis populus credentium manducauerit, & eius sanguinem biberit, agnus qui sacrificatus est, integer perseverat, & viuus: & cum verè sacrificatus sit, & verè carnes eius manducatae sint à populo, & verè sanguis eius sit hauustus, tamen (vt dixi) integer permanet, & immaculatus, & viuus. *Ageas dixit: Quomodo potest hoc fieri?* Andreas respondit: Si vis discere quomodo hoc potest fieri, assume formam discipuli, vt possis doceri quod quæris. *Ageas dixit: Ego à tormentis exigam huius rei notitiam.* Andreas dixit: Miror te hominem prudentem tam stultè locutum. Ergo tu tormentis putas me diuina pandere sacrificia? *Audisti mysterium crucis, audisti mysterium sacrificij, Si credideris Christum filium Dei, qui crucifixus est à Iudæis, verum Deum esse, pandam tibi quo ordine occisus viuat agnus: qui cum sacrificatus fuerit, & comestus, integer tamen, & immaculatus in suo regno permanet.* *Ageas dixit: Cum sit occisus, & ab omni populo (vt asseris) deuoratus, quomodo integer perseverat, & viuus?* Andreas respondit: Si credideris ex toto corde tuo, discere poteris; si non credideris, penitus nunquam tu ad indaginem huius veritatis attinges.

II. De miraculo quod contigit S. Wulfranno in mari sacris operanti.

Ionas Abbas qui vixit anno 729. in vita S. VVulfranni. l. 1. Garetius cōtra S. & Barlaam, tom. 8. an. 700.

DVm nauigaremus in Frisiam, positis nobis in medio mari, quod adiacet regioni Morinorum, adfuit hora, in qua sacrificium Deo victimæ salutaris immolandum erat. Tunc iactis anchoris, nauis immobilis persistebat: & celebrante sancto Pontifice Wulfranno Missarum solennia, verum est adlocum, vbi minister patenam Præsulporrigere debuit, extensaque manu expectabat horam, qua susciperet eam. Sed dum minister eam abluere vellet, in mare ex eius manibus collapsa est. Finita verò oratione, imperat Diacono, vt in eum, in quem patena ceciderat, locum mitteret manum. Quo facto ab imo maris eadem patena diuinitus reuecta eiusdem ministri manu inhestit. Quod videntes nauar, ceteriq. nauis

TIT. XXII. DE SACRIFICIO MISSARUM. 267
nauis comites, Dominum cunctipotentem totis viscerum præcordijs collaudauerunt, qui per seruum suum tale dignatus est operari miraculum. Sicque commixtionem corporis & sanguinis idem sanctus Præsul faciens, noménque Saluatoris glorificans, sacrosancta Missarum solennia compleuit. Languore corporis, quem diu protraxerat, per dies ingrauescente, septimo die, postquam obitum suum Dominici corporis & sanguinis perceptione munivit, soluta est ab ergastulo corporis anima sancta. Hæc Vuando Abbas ad Ionam de his, quæ ipse vidisset.

Miraculum de patena in mare demersa supernatante.

Missæ sacrificium in mari celebratum.

III. Constantinus Imp. Missam in castris celebrari curabat.

Constantinus Imperator in palatio extruxit ecclesiam; & tabernaculum ecclesiæ figuram exprimens, cum contra hostes prælio contenderet, secum circumferre consuevit, ad eum finem, vt neque sibi in solitudine vitam agentis, neque exercitui deesset ædes sacra, in qua quidem deberent Deum laudibus efferre, precibus sollicitare, & sacra mysteria percipere: nam Sacerdotes & Diaconi, qui secundum Ecclesiæ institutum ista munera obirent, tabernaculum assidue secuti sunt. Ex eo tempore militares Romanorum ordines, qui iam vocantur Numeri, singuli sibi tabernaculum separatum construxerunt, habueruntque secum Sacerdotes & Diaconos ad re diuinam faciendam designatos.

Sczomen. l. 2. hist. Eccl. cap. 8.

Missæ celebratae sub Constantino Magno.

IV. Sanctus Barlaam olim in suo hospitio Missam celebrabat, alijsq. sacram synaxim porrigebat.

DAmascenus in vita Barlaam & Iosaphat: Alij (loquitur de Monachis) inter se constructis ediculis, Dominicis diebus ad vnã & eandem ecclesiam conueniunt, ac diuina mysteria, hoc est, incruentum puri corporis, ac pretiosi sanguinis Christi sacrificium percipiunt: quæ quidem Dominus pijs in peccatorum remissionem, ac tum animi, tum corporis illuminationem, & sanctificationem donauit. Cum idem Barlaam Regis filium baptizasset, super eum Spiritus sancti gratia venit: cumque ad ipsius cubiculum redisset, atque incruenti sacrificij sacrum peregrisset, immaculata Christi mysteria ipsi imperi-

lu. Damasc. in vita Barlaam & Iosaphat cap. 12.

Effectus Eucharistia.

Idem c. 19. Barlaam Missam priuatam celebrabat.

impertiuit. Posteaque ille spiritu exultabat, Chri-
stum Deum laude atque gloria afficiens.

*Idem ibidem
cap. 39.*

*Missam esse
sacrificium.*

*Barlaam im-
mineat
morte Mis-
sam cele-
brat.*

Item capite trigesimo nono: Barlaam deinde ad
quosdam fratres longo intervallo ab ipso diffitos cum
(Iosaphatum) amandat, ut ea, quae ad sacrosanctum
sacrificium conficiendum accommodata erant, as-
ferret. Cum igitur longinquum illud iter fortissimo
animo confecisset, atque ea, quae ad sacrosanctum sa-
crificium opus erant, attulisset, diuinissimus Barlaam
incuruentum sacrificium Deo obtulit: perceptisque
Christi ab omni labe puris mysterijs, ac Iosaphato
item impertitis, spiritu exultauit.

*V. Diaconorum manibus pro altari ad celebrandum
vitiur Theodoretus.*

*Theodoret.
cap. 20. hist.
SS. Patrum
in vita S.
Maris.*

Theodoretus in historia sanctorum Patrum scri-
bit in vita sancti Maris: Cum longo tempore
diuinus Maris desiderasset videre offerri spiritale &
mysticum sacrificium, rogauit, ut diuini doni illic
fieret oblatio. Ego vero lubenter parui: & iussi sacra
vasa afferri, pagus cum haud longe aberat: & pro al-
tari vsus Diaconorum manibus, mysticum, diuinum,
& salutare obtuli sacrificium. Ille autem omni spiri-
tali implebatur voluptate, & existimabat se ipsum
caelum videre: dicebatque se nunquam tantam ce-
pisse laetitiam. Ego autem cum ab eo valde fuerim
dilectus, putavi me & ei iniuriam esse facturum, si
non etiam mortuum laudauerim, & alijs, si non hanc
optimam philosophiam eis proposuerim imitanda.

*VI. Admirandis signis diuinitus ostenditur S. Spiritus
in Missae sacrificio praesentia.*

*Baron. to. 10.
Annal. an.
Do. 878. 43.
ex Nucea.*

*Ignatio sa-
crificati quae
contig-
sunt.*

Cum Dei amore & Spiritus seruore sacram obla-
tionem in altari offerebat S. Ignatius Episc.
Constantinopolitanus, ut in ipomet altari sacro a-
perta Spiritus sancti assistentiae argumenta cerne-
rentur: videbatur diuinus & sacer ille panis totus
alteratus, totus instar caelestis carbonis factus gratia
caelestis ignis micans. Visa est etiam aliquando san-
cta Crux, quae super altare sacrum sita est, concitata
& eleuata; & dum sacer panis exaltaretur, frequen-
ter paulatim moueri eadem Crux videbatur, sancti
videlicet Spiritus obumbrationem hoc pacto signi-
ficans.

TIT. XXII. DE SACRIFICIO MISSAE. 269
ficans. Die vero Paschatis praecipue, ita vehemen-
ter Crux ipsa commota est, ut omnes sacerdotes &
Pontifices, praesertim aliarum Patriarchalium sed-
ium, ob miraculum hoc perterriti, magna voce
clarificauerint Deum multo tempore.

*VII. Missa sacrificium dignè, decenterq; oblatum Deo
esse valde gratum.*

Cum S. Euortius Aurelianensis Episcopus rem
sacram aliquando faceret, ecce ipsa hora con-
fractionis panis caelestis, cum ex more sacerdotali
hostiam eleuatis manibus tercio Deo benedicendam
offerret, tanquam nybes splendida apparuit super
caput eius, & manus porrectis digitis tercio oblatam
benedicens. Rite autem peracto sacrificio, dixit vir
sanctus ad eos, qui aderant, incipiens ab Episcopis
vsque ad extremum e plebe: Dicite, quae so, beatif-
simi fratres, num quod miraculum sub sacrificio vi-
deritis? Illis negantibus, subdiaconus Baudilius, cu-
ius tum erant ministerij vices; Vidi ego, inquit, sed
pre timore vix ausus sum eloqui. Videbatur mihi,
te eleuante hostiam, manus de nube, quae operuerat
caput tuum, tercio benedicere Deo oblatam. Epi-
scopus ait: Beatus es, frater charissime, cui tanta sunt
mystica ostensa. E populo quoque duo reperti sunt
tantae visionis participes, Elufinus poenitens, & Pro-
copia castimonialis: quibus Episcopus dixit: Beati
estis etiam vos: quia non caro, & sanguis haec reue-
lauit vobis, sed Deus, qui in caelis est. His vero co-
pertis, omnis Ecclesia clamauit: Gratias tibi agimus,
Domine Deus noster, qui abscondisti haec a sapien-
tibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis, quorum
Angeli te semper vident in caelis sedentem; & fecisti
nobiscum mirabilia, sicut locutus es per os sancto-
rum tuorum Prophetarum, qui a saeculo sunt.

*In vita eius
cap. 8. apud
Sur. tom. 5a
die 7. Sep-
tembr.*

*In Missa sub
elevatione
miraculum.*

Matth. 13.

Luc. 11.

*VIII. Dextera manus diuinitus apparens cum S. Vdal-
rico Ep. sacramenta sanctificare conspicitur.*

Nec praetereundum puto, qualiter caelestis signi-
visione sanctum Vdalricum Episcopum Augu-
stanum voluerit Dominus mirificare. Nam in ipsa
solenni die sancti Paschae, multa fratrum caterua ad-
stante, dum sanctus sacerdos diuina celebraret my-
steria,

*Apud Sur.
tom. 4a*

venire. Iamque ex hac reuelatione suspectus venire iuxta morem noluit. Eodem ergo tempore sollicitus fuit, secundo quoque anno vel tertio in mortis suae expectatione suspensus, quarto, quinto quoque & sexto similiter. Qui desperare iam de veritate reuelationis poterat, si verbis fidem verbera non fecissent. Cum ecce septimo anno vsque ad expectati natalis sacras vigilias incolumis peruenit, sed leuis hūc vigilijs calor attingit, atq. ipso die natalitio filijs suis se expectantibus, Missarum solennia implere se posse recusauit. Illi verò, qui de eius erant pariter egressione suspecti, simul ad eum omnes venerunt, sese vnanimiter adstringentes, vt die eodem nequaquā acquiescerent Missarum solennia celebrari, nisi pro eis apud Dominum idem Antistes suos intercessor accederet. Tunc ille compulsus, in Episcopij oratorio Missas fecit, & manu sua corpus Dominicum pacemque omnibus tribuit. Qui cuncto ministerio oblati sacrificij peracto, ad lectulum rediit, ibique iacens, dum sacerdotes suos ac ministros circumsternere, quasi vale vltimum dicens, de seruando eos vinculo charitatis admonebat, & quanta debuissent concordia inter se vniri, prædicabat. Cum subito inter ipsa sanctæ exhortationis verba, voce terribili clamauit, dicens; Hora est. Moxque assistentibus ipse suis manibus linteam dedit, quod ex more morientium, sibi contra faciem tenderetur. Quo tenso, spiritum emisit, sicque sancta illa anima ad gaudia æterna perueniens, à carnis corruptione soluta est. Quem fratres charissimi, quem vir iste in morte sua imitatus est, nisi eum, quem in vita sua fuerat contemplatus? Dicens enim, Hora est, de corpore exijt; quia Iesus peractis omnibus cum dixisset, *Consummatum est, inclinato capite tradidit spiritum.* Quod ergo Dominus ex potestate, hoc egit famulus ex vocatione. Ecce quotidianæ hostiæ illa cum eleemosynis & lacrymis missa legatio, quantum cum Rege veniente gratiæ pacem fecit.

V. D. Thomas Aquinas Missa sacrificium offerre quotidie, & aliud postea eodem die audire solebat.

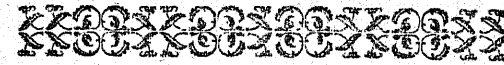
In vita eius. Admiranda fuit sancti Thomæ Aquinatis viri sanctitate, & doctrina clarissimi, inter orandum animi

TIT. XXIV. De Missa frequenter peragenda. 27; animi pietas, & deuotio; cum enim se daret rerum diuinarum contemplationi, adeo persæpe visus est mente in Deum sublimiter excessisse, vt corpus pariter in aëre suspensum videretur. Præcipua autem deuotione afficiebatur erga illud præstantissimum Eucharistiæ sacramentum, solebatque quotidie Missam offerre sacrificium, nisi aduersa valetudine esset impeditus: nec hoc contentus, etiam alterius fratris Missam auscultabat, cui etiam vt plurimum ipse inseruiebat. Sub ipso autem sacrificio, tanti sacramenti amore ebrius, non rarò in Deum rapiebatur, totus lacrymis perfusus.

repetit. f. 332

VI. S. Laurent. Iustinian. Venetiarum Patriarcha e Bernard. Iustinian. in vita Laur. Iustiniani c. 9. etiam frequenter solebat celebrare.

Sanctus Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus, vt legimus in vita eius octauo die Ianuarij, ex quo die factus est sacerdos, quotidie Missam celebrabat, nisi valetudine impediretur. Solebat enim dicere, quòd qui cum posset Domino suo frui, non frueretur, facile se declarare, Domini sui curam non habere. Idem fecisse quoque legimus S. Odilonem, teste Petro Damiano in vita eius.



TIT. XXV. De beneficijs & effectibus varijs sacrosancti sacrificij Missæ in viuentium gratiam.

EXEMP. I. De prædio ab infestatione malignorum spirituum per oblationem sacrificij corporis Christi liberato.

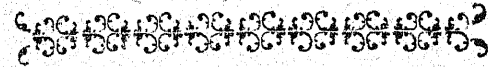
Vitribunitius Hesperius, qui apud nos est, habet in territorio Fusalensi fundum Cubediapellatum, vbi cum afflictione animalium & seruorum suorum, domum suam spirituum malignorum vim noxiam perpeti comperisset, rogauit nostros me absente presbyteros, vt aliquis eorum illò pergeret, cuius

Omnibus enim interdicimus magnâ huius ciuitatis habitatoribus, magis autem etiam totius nostræ ditionis, in domibus suis habere quosdam quasi orationum domos, & in his sacra celebrare mysteria, & huic ferè quædam Catholicæ & Apostolicæ traditioni extranea. Sed si quidem domos ita simpliciter aliqui habere putant oportere, in sacris suis, orationis videlicet solius gratia, & nullo celebrando pœnitentis horum, quæ sacri sunt mysterij; hoc eis permittimus. Inuidia enim nulla est, si volunt circa hæc habere habitacula quædam, & in eis tanquam in sacris orare: alijs autem omnibus abstinere, nisi tamen in ijs voluerint aliquos inuitare clericos, hic quidem sanctissimæ maioris ecclesiæ, & sub ea sanctissimarum domuum, voluntate ac probatione sanctissimi Archiepiscopi ad hoc deputatos, in Prouincia verò Deo amabilium Episcoporum. Hæc & plura his ibi Iustinianus Imperat. Porro an, & quatenus licitum sit in priuata domo habere capellam siue sacellum, videatur Innocent. in cap. Ad hæc, de electio. Bald. in Margarita, verbo, Capella, versic. final. Concil. Tridentin. sessio. 22. decreto 1. de reformat.

IV. *Celebrans in domo, aut prædio suburbano sine Clericis, dominium amittit, & ecclesiæ applicatur.*

Si quis in sua domo, aut in suburbano ecclesiasticum ministerium ministrare præsumserit, aut alijs celebrare concesserit, sine clericis sanctissimo locorum Episcopo subiacentibus, iubemus hanc domum, aut suburbanum, aut prædium, vbi tale aliquid delinquitur, locis illius sanctissimæ Ecclesiæ vendicari per Deo amabilem Episcopum, & œconomum eius, & ciuilem Iudicem locorum. Si verò nesciente locorum domino, eius curatores aut conductores, aut emphyteutæ contrarium aliquid exerceri permiserint, dominum quidem loci nullum præiudicium, aut dispendium sustinere, eos autem, qui hoc fecerint, aut fieri permiserint, ex Prouincia, vbi hoc commissum est, expelli, rebus eorum loci illius sanctissimæ ecclesiæ vendicandis.

TIT.



TIT. XXIV. De Missa frequenter celebranda.

EXEM P. I. *Missas celebrare etiam graui infirmitate detentus non cessat Gregorius Papa.*

SANCTUS Gregorius Pontifex Romanus non omittebat, etiam si esset infirmus, rem sacram facere: id constat ex epistola, quam ipse scripsit Eulogio Patriarchæ Alexandrino in hæc verba: Transacto anno suauissima sanctitatis vestræ scripta suscepi, quibus pro agritudinis meæ nimietate respondere nunc vsque non valui. Ecce enim iam biennium penè expletur, quo lectulo teneor, tantisque podagræ doloribus affligor, vt vix in diebus festis vsque ad horarum trium spatium surgere valeam, & Missarum solennia celebrare. Mox autem cum graui compellor dolore decumbere, vt cruciatum meum non possim gemitu interrumpente tolerare; qui dolor interdum lentus est, interdum nimius, sed neque ita lentus, vt recedat, neque ita nimius, vt interficiat.

II. D. *Ambrosius quotidie celebrare solebat.*

DIUS Ambrosius Mediolanensis Antistes, ipso in Episcopatum ingressu sic vitam instituit, vt curam rerum domesticarum Satyro fratri reliquerit, sese verò totum spiritualibus Ecclesiæ curis penitus mancipauit. Erat Satyrus frater adeò spectatæ virtutis, vt in rebus agendis ac moderandis ipsum habere consueverit consultorem & arbitrum. Ad sacrificium celebrandum ita assiduus erat (quod ipse testatur) vt quotidie illud egerit, summa præuia animi præparatione. Quolibet verò die Dominico (vt auctor est sanctus Augustinus) in ecclesia pro concione populum docendum susceperit: cætera autem munia ecclesiastica sic strenuè solus obierit, vt, quod ait Paulinus, circa baptizandos ipse solus impleret; quod

Idem Imp. ibidem Col. lacium 9. tit. 6. de ritual. Eccles. S. Si quis in sua domo.

Ioan. Diacon. in vita eius l. 4. ca. 67 apud Sur. 12. Martijto. 2. in ep. 35. l. 3.

Baron to. 4. Annal. an. Dom. 373.

Orat. 1. ad Missam & ep. ad Soterem.

Lib. 5. Conf. cap. 13.

In vita S. Ambr.

S

quod post eius obitum vix quinque Episcopi perficere potuerunt.

III. *Quomodo S. Gudualus Archiep. assidue Missa sacrificium obtulerit, & ei sacrificanti angeli apparuerint.*

*Prudent. l. 1.
Collat. sacr.
c. 21. & Sur.
6. Jul. 10. 3.
in vita S.
Gudualis
Archiep. &
Confess. an.
500. scripta.*

Solebat sanctus Gudualus Missas assidue celebrare. Quanta autem puritate se tanto ministerio prepararet, diuinitus reuelatum est. Ieiunijs, vigilijs, precibus premissis, cum sacro altari virginitatis bysso, & charitatis purpura adstaret indutus, atque ad caelestia suspensus, caeli aperti sunt, & visio mirabilis ei exhibita est. Descendunt ad eum sancti Angeli, adstant consolationis gratia sacrificanti, tremendis intersunt mysterijs, vna cum illo laudes depromunt Deo, cum ingenti reuerentia. Ille ceu splendida lucis columna stat sancta sanctorum tractans, agnum Dei immolans, iunguntur caelestia terrenis, terrena caelestibus, mortalibus immortales: pro tanta gratia diuinitus mortalibus collata immortales gratulantur.

IV. *De Cassio Narisiensi Episcopo, qui singulis diebus mysteria sacra pertractabat.*

*Greg. Magn.
hom. 37. in
Euang.*

Multi vestram, fratres charissimi, Cassium Narisiensi vrbis Episcopum nouerunt: cui mos erat quotidianas Deo hostias offerre, ita ut paene nullus dies vite eius abscederet, quo non omnipotenti Deo hostiam placationis immolaret. Qui cum sacrificio valde etiam concordabat vita: nam cuncta quae habebat in elemosynis tribuens, cum ad horam offerendi sacrificij venisset, velut totus in lacrymis defluens, semetipsum cum magna cordis contritione mastrabat. Cuius & vitam, & exitum a quodam venerabilis vite Diacono, qui fuerat ab eo nutritus, referente cognoui. Aiebat enim, quod quadam nocte eius presbytero per visum Dominus astitit, dicens: Vade, & dic Episcopo: Age quod agis, operare quod operaris, non cesset pes tuus, non cesset manus tua: natali Apostolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Surrexit presbyter, sed quia è vicino Apostolorum natalitius dies imminebat, tam propinqui exitus diem Episcopo nuntiare pertimuit.

Alia

TIT. XXIV. *De Missa frequenter peragenda.* 27.
Alia nocte Dominus redijt, eiusque inobedientiam vehementer increpauit, atque eadē iussionis suae verba rerexit. Tunc presbyter surrexit, ut pergeret, sed rursus infirmitas cordis impedimento facta est indicandae reuelationis. Et ad admonitionem quoque iteratae iussionis obduruit pergere, & quae viderat, manifestare neglexit. Sed quia magnam mansuetudinem contentae gratiae maior sequi solet ira vindictae, visione tertia Dominus apparens, iam verbis addidit verbera: & tam districta caede mastratus est, ut in eo duritiam cordis emollirent vulnera corporis. Surrexit ergo eruditus ex verberibus, perrexit ad Episcopum, eumque iam ex more iuxta beati Iuuenalis Martyris sepulcrum ad offerendum sacrificium consistentem reperit, secretum à circumstantibus petijt, sequi eius pedibus strauit. Cumque cum verberum stentem Episcopus vix ad se leuare potuisset, lacrymarum causas cognoscere studuit. Ille verò reclarurus ordinem visionis, prius vestimento ex humeris deuoluto, detexit plagas corporis, ut ita dicam, testes veritatis, & culpae, monstrauit quanta animaduersione districtioris membra illius accepta verbera huore insulso sulcauerant. Quae mox ut Episcopus vidit, exhorruit, & quis sibi talia facere presumpsisset, cum magna obitupescationis vocibus inquisiuit. At ille respondit; haec se pro seipso fuisse perpeffum. Excreuit cum terrore admiratio, sed nullas iam presbyter inquisitioni eius moras adijciens, secretum reuelationis aperuit, eique iussionis Dominicae ea, quae audierat, verba narrauit, dicens: Age quod agis, operare, quod operaris, non cesset manus tua, non cesset pes tuus: natali Apostolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Quibus auditis, Episcopus se in orationem cum magna cordis contritione prostrauit, & qui oblaturus sacrificium ad horam tertiam venerat, hoc pro extensa orationis magnitudinis ad horam nonam usque protelauit. Atque ex illo iam die magis magisque aucta sunt ei lucra pietatis: factusque est tam fortis in opere, quam ceruus ex munere: quippe qui cum, cui ipse debitor fuerat, ex ea promissione iam experat habere debitorem. Huic autem consuetudo fuerat, singulis annis natalitio Apostolorum die Romam

Punitio magna dignus est, qui sepius Dei gratiam contempfit.

Punium Dei cogitantes

Missae quotidianae semper fuit laudabilis.

venire. Iamque ex hac reuelatione suspectus venire iuxta morem noluit. Eodem ergo tempore sollicitus fuit, secundo quoque anno vel tertio in mortis suæ expectatione suspensus, quarto, quinto quoque & sexto similiter. Qui desperare iam de veritate reuelationis poterat, si verbis fidem verbera non fecissent. Cùm ecce septimo anno vsque ad expectari natalis sacras vigilias incolumis peruenit, sed leuis hūc vigilijs calor attrigit, atq. ipso die natalitio filijs suis se expectantibus, Missarum solennia implere se posse recusauit. Illi verò, qui de eius erant pariter egressione suspecti, simul ad eum omnes venerunt, sese vnanimiter adstringentes, vt die eodem nequaquā acquiescerent Missarum solennia celebrari, nisi pro eis apud Dominum idem Antistes suos intercessor accederet. Tunc ille compulsus, in Episcopij oratorio Missas fecit, & manu sua corpus Dominicum pacemque omnibus tribuit. Qui cuncto ministerio oblati sacrificij peracto, ad lectulum rediit, ibique iacens, dum sacerdotes suos ac ministros circumstetisse cerneret, quasi vale vltimum dicens, de seruando eos vinculo charitatis admonebat, & quanta debuissent concordia inter se vniri, prædicabat. Cùm subito inter ipsa sanctæ exhortationis verba, voce terribili clamauit, dicens; Hora est. Moxque assistentibus ipse suis manibus linteum dedit, quod ex more morientium, sibi contra faciem tenderetur. Quo tenso, spiritum emisit, sicque sancta illa anima ad gaudia æterna perueniens, à carnis corruptione soluta est. Quem fratres charissimi, quem vir iste in morte sua imitatus est, nisi eum, quem in vita sua fuerat contemplatus? Dicens enim, Hora est, de corpore exiit; quia Iesus peractis omnibus cùm dixisset; *Consummatum est, inclinato capite tradidit spiritum.* Quod ergo Dominus ex potestate, hoc egit famulus ex vocatione. Ecce quotidianæ hostiæ illa cum eleemosynis & lacrymis missa legatio, quantum cum Rege veniente gratiæ pacem fecit.

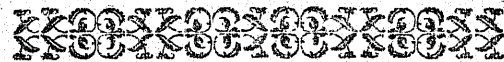
V. D. Thomas Aquinas Missæ sacrificium offerre quotidie, & aliud postea eodem die audire solebat.

In vita eius. **A**dmiranda fuit sancti Thomæ Aquinatis viri sanctitate, & doctrina clarissimi, inter orandum animi

TIT. XXIV. De Missa frequenter peragenda. 27.
animi pietas, & deuotio; cùm enim se daret rerum diuinarum contemplationi, adeo persæpe visus est mente in Deum sublimiter excessisse, vt corpus pariter in aëre suspensum videretur. Præcipua autem deuotione afficiebatur erga illud præstantissimum Eucharistiæ sacramentum, solebatque quotidie Missæ offerre sacrificium, nisi aduersa valetudine esset impeditus: nec hoc contentus, etiam alterius fratris Missam auscultabat, cui etiam vt plurimum ipse inseruiebat. Sub ipso autem sacrificio, tanti sacramenti amore ebrius, non rarò in Deum rapiebatur, totus lacrymis perfusus.

VI. S. Laurent. Iustinian. Venetiarum Patriarcha etiam frequenter solebat celebrare.

S. Anstus Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetiarum, vt legimus in vita eius octauo die Ianuarij, ex quo die factus est sacerdos, quotidie Missam celebrabat, nisi valetudine impediretur. Solebat enim dicere, quòd qui cùm posset Domino suo frui, non frueretur, facile se declarare, Domini sui curam non habere. Idem fecisse quoque legimus S. Odilonem, teste Petro Damiano in vita eius.



TIT. XXV. De beneficijs & effectibus varijs sacrosancti sacrificij Missæ in viuentium gratiam.

EXEMP. I. De pradio ab infestatione malignorum spirituum per oblationem sacrificij corporis Christi liberato.

Virtutibus Hesperius, qui apud nos est, habet in territorio Fulvalensi fundum Cubediappellatum, vbi cùm afflictione animalium & seruatorum suorum, domum suam spirituum malignorum vim noxiam perpeti comperisset, rogauit nostros me absente presbyteros, vt aliquis eorum illò pergeret, cuius

repetit. f. 132.

Bernard. Iustinian. in vita Laur. Iustiniani c. 9. apud Sur. 8. Ianuarij.

Laur. Iustinian. quotidianæ sacrificij.

Isom. 19.

D. August. de Ciuit. d. 1. c. ad Marcell. num. 106. cap. 8.

ius orationibus cederent. Perrexit vnus, obtulit ibi sacrificium corporis Christi, orans quantum potuit, vt cessaret illa vexatio, Deoque protinus miserante, cessauit.

II. De quodam, cuius vincula soluebantur, quoties pro anime eius absolutione ab eius coniuge oblata fuissent hostia.

D Gregor.
Magnus
hom. 27. in
Euangelio,
& li 4. Dia-
log. cap. 57.

Mltos, vt arbitror, vestrum, fratres charissimi, contigit nosse hoc, quod volo ad memoriam vestram narrando reuocare. Non longè à nostris fertur temporibus factum, quod quidam ab hostibus captus longè transductus est: cumque diu teneretur in vinculis, eum vxor sua, cum ex eadem captiuitate non reciperet, extinctum putauit. Pro quo iam velut mortuo hostias hebdomadibus singulis curabat offerre. Cuius totiens vincula soluebantur in captiuitate, quotiens ab eius coniuge oblata fuissent hostia pro anime eius absolutione. Non longo post tempore reuersus, admirans valde suæ indicauit vxori, quod diebus certis, hebdomadibus singulis eius vincula soluebantur. Quos videlicet dies eius vxor, atque horas discutens, tunc eum recognouit absolutum, cum pro eo sacrificium meminisset oblatum. Hinc ergo, fratres charissimi, hinc certa consideratione colligite, oblata à nobis hostia sacra, quantum in nobis soluere valeat ligaturam cordis, si oblata ab altero potuit in altero soluere vincula corporis.

Captiuu in-
cula solun-
tur tempore
oblationis.

III. De Baraca naua per salutarem hostiam SS. Eucharistia liberata à naufragio.

Idem lib. 4.
Dialogorum
cap. 57.

EX alia etiam re, quæ nobis ante annos septem gesta est, certissimè confirmatur: Agathus enim Panormitanus Episcopus, sicut fideles mihi ac religiosi viri multi testati sunt, atque testantur, cum beata memorie antecessoris mei tempore iussus esset vt Romam veniret, vim nimiam tempestatis perculit, ita vt se ex tanto vndarum periculo euadere posse diffideret. Naua verò illius, Baraca nomine, qui nunc eiusdem ecclesie clericatus officio fungitur, post naualem carabum regebat, ruptoque fuit, cum eodem carabo, quem regebat, inter vndarum cumulos

TIT. XXV. MISSAM PRODESSE VIVIS. 279 cumulos repente disparuit. Nauis autem, cui Episcopus præerat, tandem post multa pericula ad Osticam insulam fluctibus quassata peruenit. Cumque die tertio Episcopus nauam, qui ab eo abreptus in carabo fuerat, in nulla maris parte videret apparere, vehementer afflictus mortuum credidit, sed per obsequium, charitatis vnum quod mortuo debebat, impendit: & omnipotenti Deo pro absolutione eius anime offerre sacrificium victima salutaris iubet: quo oblato, reparata naue, perrexit ad Italiam. Cumque ad Romanum portum venisset, illic nauam reperit, quem mortuum putabat. Tunc inopinata exultatione gauisus est, & eum, qualiter tot diebus in illo tanto maris periculo viuere potuisset, inquisiuit. Qui videlicet indicauit, quoties in illius tempestatis fluctibus cum eodem, quem regebat, fuisset carabo versatus, qualiter cum illo vndis pleno natauerat, & quotidie eò à superiori parte deorsum verso ipse carina eius superfederat, adiungens, cum diebus ac noctibus hoc incessanter faceret, iamque eius virtus funditus ex fame simul & labore cecidisset, quo eum ordine diuina misericordia seruauerit, indicauit. Et enim quod etiam nunc vsque testatur, dicens: Laborans in fluctibus, atque deficiens, subito mentis pondere sum grauatus, ita vt neque vigilare me crederem, neque depressus somno essem: & ecce in eodem medio mari me posito quidam apparuit, qui mihi panem ad refectiorem detulit. Quem mox vt comedi, vires recepi, nec longè post nauis transiens affuit, quæ me ab illo vndarum periculo suscepit, atque ad terram deduxit. Quod scilicet Episcopus audiens, requisit diem, atque illum fuisse diem reperit, quo pro eo presbyter in Ostica insula Deo omnipotenti hostiam sacre oblationis immolauit.

IV. Virtute sacrificij Missæ vincula captiui Iunna soluentur.

Eda libro quarto Anglicanæ historie scribit: In prelio, quo occisus est Rex Eluini, memorabile quoddam factum esse constat, quod nequaquam silentio prætereundum arbitror, sed multorum salutis, si referatur, fore proficuum. Occisus est ibi inter alios de militia eius, iuuenis vocabulo Iunna, qui cum

Vener. Bed. li
4. Eccl. histor.
Gesta Angl.
c. 22. an. Do.
679. lo. Ga-
retiiu. Cæsar.
7. D. VVihel.
Lindan. l. 4.
Panopt. E
nang. ca. 55.

cum die illo & nocte sequente inter cadauera occisorum similis mortuo iaceret, tandem recepto spiritu reuixit, ac residens, sua vulnera, prout potuit, ipse alligauit. Deinde modicum quiescens, leuauit se, & cepit abire, sicubi amicos, qui sui curam agerent, posset inuenire. Quod dum faceret, inuentus est, & caprus a viris hostilis exercitus, & ad dominum ipsorum, Comitem videlicet Edilredi Regis, adductus. A quo interrogatus, quis esset, timuit se militem fuisse confiteri, rusticum se potius & pauperem, atque uxorio vinculo colligatum fuisse respondit, & propter victum militibus adferendum in expeditione se cui sui similibus venisse testatus est. At ille suscipiens eum, curam vulneribus egit, & ubi sanari cepit, nocte eum, ne aufugeret, vinciri precepit, nec tamen vinciri potuit. Nam mox ut abiere, qui vixerant, omnia sunt eius vincula soluta. Habebat enim germanum fratrem, cui nomen erat Iunna, presbyterum, & Abbatem monasterij in ciuitate, quæ hæcenus ab eius nomine Iunnacesti cognominatur. Qui cum eum in pugna peremptum audiret, venit querere, si forte corpus eius inuenire posset: inuentumque alium illi per omnia simillimum, putauit ipsum esse, quem ad monasterium suum deferens honorifice sepeliuit, & pro absolute anime eius sæpius Missas facere curauit. Quarum celebratione factum est, quod dixi, vt nullus posset eum vincere, quin continuo solueretur. Interea Comes, qui eum tenebat, mirari & interrogare cepit, quare ligari non posset, an forte litteras solutorias, de quibus fabulæ ferunt, apud se haberet, per quas ligari non posset? At ille respondit, Nihil talium artium nosse. Sed habeo fratrem, inquit, presbyterum in mea prouincia, & scio, quia ille me interfectum putans pro me Missas crebras facit, & si nunc in alia vita essem, ibi anima mea per intercessionem eius solueretur a pœnis. Dumque aliquanto tempore apud Comitem teneretur, animaduertentur, qui eum diligentius considerabant, ex vultu & habitu, & sermonibus eius, quia non erat de paupere vulgo, vt dixerat, sed de nobilibus. Tunc secretè aduocans eum Comes, interrogauit intentius vnde esset, promittens nihil ei malè facturum pro eo, si simpliciter sibi quis esset, proderet. Quod dum ille faceret,

Missarum
celebratio-
neliberatur
captiuus.

TIT. XXV. MISSAM PRODESSE VIVIS. 281
faceret, ministrum se Regis fuisse manifestans, respondit: Et ego per singula tua responsa cognouerã, quod rusticus non eras. Et nunc dignus es morte, quia omnes fratres & cognati mei in illa sunt pugna interempti: nec tamen occidam, ne fidem, quam promisi, præuaricem. Vt ergo conualuit, vendidit eum Londoniæ Fressoni cuidam, sed nec ab illo, nec cum illuc duceretur, vllatenus potuit alligari. Verum cum alia atque alia vinculorum genera hostes imponerent, cumque vidisset qui emerat, eum vinculis non potuisse cohiberi, donauit ei facultatem sese redimendi, si posset. A tertia autem hora, quando Missæ fieri solebant, sæpissime vincula soluebantur. At ille dato iureiurando vt rediret, vel pecuniam illi pro se mitteret, venit Canticam ad Regem Lodheri, qui erat filius sororis Edildridæ Reginæ, qui & ipse quondam eiusdem Reginæ minister fuerat, petijtque & accepit ab eo pretium suæ redemptionis, ac suo Domino pro se, vt promiserat, misit. Qui post hæc in patriam reuersus, atque ad suum fratrem perueniens, replicauit ex ordine cuncta, quæ sibi aduersa, quæ in aduersis solatia prouenissent, cognouitque, referente eo, illis maxime temporibus sua vincula fuisse soluta, quibus pro se Missarum fuerant celebrata solennia. Sed & alia quæ petulantibus ei commoda contigissent, & prospera per intercessionem fraternam, & oblationem hostiæ salutaris, cælitus sibi fuisse donata intellexit. Multique hæc a præfato viro audientes, accensum sunt in fide ac deuotione pietatis adorandum, vel eleemosynas faciendas, vel ad offerendas Domino victimas sacræ oblationis, pro erectione suorum, qui de seculo migrauerant. Intellexerunt enim, quod sacrificium salutare ad redemptionem valeret & anime & corporis sempiternam.

Anima cor-
poris exuta
quomodo a
pœnis solu-
ta.

V. De captiuo Missæ oblatione sæpe vinculis soluto.

Cum lethalis morbus aliquando inuasisset ciuitatem, maxime curæ erat Ioanni Patriarchæ Alexandrino accedere ad ægrotorum visitationem, & eorum, qui decedebant, sepulturam. Sepe autem etiã affidebat ijs, qui emittebant animam, & eorum oculos suis tegebat manibus. Iubebat synaxes quoque celebrare pro ijs, qui dormierant, afferens & affirmans

Leontius &
Metaphr. in
vita Io. Eleen-
mosynarij apud
Swr. 10.
I & Barom.
10. 8 Annab.
an. 614.

mans defunctis multum prodesse, quæ pro ijs sunt, commemorationes, & sacra ministeria. Ad fidem autem faciendam eorum, quæ dicebantur, tale quid etiam narrabat, quod factum fuerat, non ita multo ante. Dicebat enim, quod à Persis quidam abductus caprius, in custodia, quæ appellatur Lethe, asseruabatur vincetus. Lex autem erat apud Persas, vt qui coniecti erant in eam custodiam, nunquam reuocarentur, & ea ratione consentaneum est, eam fuisse vocatam Lethen, id est, obliuionem. Illinc autem cum quidam potuissent aufugere, & in Cyprum venire, affirmarunt parentibus adolescentis, eum esse mortuum in custodia. Illi verò tres quotannis syna-xes celebrabant, tanquam eo mortuo. Quatuor anni præterierant, cum filius illinc aufugiens redit domum. Quem cum parentes, non tanquam, qui fugisset à custodia, sed tanquam, qui surrexisset à mortuis, cum magno stupore aspexissent, & fuisent inefabili voluptate repleti, & alia faciebant & dicebāt, quæ animi, quæ talem vidisset, faceret & diceret; & quemadmodum ei tanquam iam mortuo fecerant iusta, quæ sunt mortuis: & cum eum docuissent, quinam essent ij dies, nempe dies sanctorum Theophaniorum, & dies salutaris Paschæ, & dies sanctæ Pentecostes; hæc cum ille audisset, & in memoriam reuocasset, parentibus affirmabat, quòd ijs ipsis diebus relaxabatur à vinculis, aduentu cuiusdam, qui gestabat lampadem, & fruebatur omnisecuritate; diebus autem sequentibus tenebatur vinculis, sicut prius.

VI. De illo, qui terra obrutus per sacrificia & orationes Ecclesia ab Angelo pascebatur.

Tho. Bozium
li. 15. de Sig.
Ecol. Dei ca.
2. ex Petro
Cluniacen.
lib. 2. cap. 2.

Nullo modo omitamus quod Petrus Cluniacensis literis mandauit; adscribam verba ipsius: Est in Gratianopolitano Episcopatu locus in venis subterraneis plurimum ferri habens, quod multo incolarum, & rusticorum sudore assidue eruitur; ac fornacibus coctum, & expurgatum per circumiacentes terras fabris ferrarijs, vel quibuslibet pro lucro venditur. Inde & villa, quam ijdem homines iuxta incolunt, Ferraria nuncupatur. Solent autem huiusmodi homines, dum terræ abdita fodiendo perfructantur,

TIT. XXV. MISSAM PRODESSE VIVIS. 283
tantur, spe maioris lucri longius procedere, & per subterraneos specus pertinaciter maiorem ferri materiam perferuari. Hinc operi dum quodam tempore quidam rusticus inde fessus instaret, & intima terræ fodiendo acriter rimaretur, repente maxima moles terræ delapsa, aditum, per quem ingressus fuerat, obrutauit: quia tamen fodiendo longius processerat, ac multum post se spatij exhausta terra inane reliquerat, mortem euasit: & velut in domo clausa, ac validis munitioribus undique circumseptis, egredi quidem non potuit, incolumis tamen permansit: sed tenebris tam tenebrosi carceris circumseptus, spe omni euadendi sublata, ac velut in amplo sepulchro sepultus, mortem ipsam adhuc viuens iam cernere existimabat. Quem iam per aliquot dies vxor sua mortuum credens ad animam eius spiritualibus beneficij adiuuandam conuersa est: vnde per annum integram omni hebdomada vnâ ei Missam à sacerdotibus celebrari faciens, & pro eo panem & candelam offerens, salutari sacramento, vt mos est Ecclesiæ, animæ defuncti mariti subuenire satagebat. Vna tamen in anno hebdomada existit, qua mulier alijs intenta negotijs, Missam, vt proposuerat, marito providere neglexit. Ecce totius anni panem emenso spatio, rursus fossores metalli officio assueti, irrequieti instantes, ad locum, in quo iam dictus rusticus adhuc viuens latebat, paulatim fodiendo perueniunt: quorum dum voces, & malleorum sonitus iam appropinquantium rusticus inclusus audisset, quantis potuit nisibus vociferari cepit: cuius illi vocem audientes, & (vt pote artis illius periti) hominis subterranei esse cognoscentes, sese inuicem cohortati sunt, & ad eum tandem post multum fossionis laborem peruenerunt: quem accensis luminibus curiosè circumspicientes, illum esse, quem anno iam præterito ibidem obrutum esse sciebant, agnouerunt. Admirati, & vt par erat, tantæ rei nouitate stupefacti, quomodo illic viuere potuisset, instantissimè inquirebant; at ille respondit: Iste, quem modò remouistis, terræ obice foramini, per quod intraueram, obiecto, cum hoc carcere, quem videtis, retentus fuisset, atque aliquantis diebus sine cibo & lumine permansissem, subitò mihi iam panem deficienti, cum pane

pane simul & lumine quidam adstitit, qui me confortatus, & ad cibum capiendum admonens, tetras tenebras illa candela, quam ferebat, clarissimè illustrabat. Eo pane per spatium septem aut octo dierum, (vt mihi videbatur) refectus, totidem diebus illa candela illustratus, & famis periculum euadebam, & huius fossæ tenebras euitabam. Post septem verò vel octo dies, rursus ille, qui priùs, cum recenti pane, & renouato lumine adueniebat, eaque mihi dimittens recedebat. Hoc per vnus, vt mihi videbatur, anni excursus, æquo penè temporis intervallo, nunquam facere destitit, excepto vnus hebdomadae spatio, quo mihi præsentiam suam, munusque solitum, nescio qua de causa subtraxit. Hoc illi ab eo audientes, & quod pro illo vxor eius per totum illum annum fecerat, ad mentem reuocantes, cuncta ei protinus exposuerunt: deinde hominem de cauernis illis subterraneis educetes, vxori propriæ, vicinis omnibus, & populo ad tantum spectaculum concurrenti, mirum dictu, post annuam sepulturam, in columem reddiderunt, qui simul congregati, & quod mulier pro eo fecerat, & quod ille de se narrabat examinantes, eisdem diebus panem, quo reficiebatur; candelam, qua illustrabatur, & in illo specu oblata fuisse inuenerunt, quibus mulier pro eius requie & Missam celebrari faciebat, & sacerdoti Missam celebranti panem simul, & candelam offerebat. Glorificantes ergo Dominum, & non minùs quàm pro mortuo suscitato, vt verè dignum erat, gratias agentes, quantum recta fides Deo placeat, quantum fidelium oblationes vel sibi, vel alijs profint, quantam super omnia salutem salutaris hostia Deo oblata dignis operetur, luce clariùs agnouerunt.

VII. *A diutini morbi molestia curatur Princeps Anglus virtute Missa ab Anselmo celebrata.*

Euitab. Ansel. Archiep. Cantuar. per Edimerum Angl. Sur. 21. Apr. 20 2 & Bredemb. lib. 1. Callar. cap. 11.

Vnus ex Principibus terræ Anglicanæ diuturna languoris molestia vexatus fuerat. Hic, agnito Anselmum in ecclesia beati Stephani Missam ex more celebraturum, festinauit illò, arbitrans sibi ad recuperandam sanitatem vile fore, si Missa tanti viri, ac benedictione meruisset potiri. Fateor, vidimus hominem suorum manibus innixum ecclesiâ introeuntem,

TIT. XXV. *MISSAM PRODESSE VIVIIS.* 285
euntem, mortuo, quàm viuenti similiorem; sedit, & finita Missa, egressus est. Nobis verò, nec quis, vel vnde, aut cur aduenit, scientibus atque curantibus, idem vir, euolutis paucis diebus, ad patrem venit, flexis genibus ei pro adepta sanitate gratias agens. Ad quod cum obstupesceret, indicauit ordinem gestæ rei, confirmans, quod ab ea hora, qua se Missæ illius præsentauit, omni doloris vexatione depulsa, sanitati restitutus sit. At ille nihil ad se hoc pertinere, sed ipsos fidei ac meritis beati Martyris, ad quem diuertit, ascribendum asserens, quæ saluti animæ illius competere, eum instruxit, & familiarem sibi effectum, correctiori vitæ, vt post multorum testimonio comperimus, reddidit.

VIII. *Missæ sacrificio sanatur febricitans, & simul oculi dolore laborans.*

Primarij viri vrbs Armuziæ in India filius febrim grauissimam laborabat: eidem erat oculus diuturna tæbe putridus, & sæuo tumore diruptus; duplici malo multis adhibitis effectum nullo remedijs, cum in humana ope iam nihil esset spei, mœrens pater Gasparem demissè obsecratur & obsecrat, vt pro salute charissimi filij, tam periculosè egrotantis, litare dignetur. Fecit ille: neque diutius dilatum è cælo beneficium est: eo ipso, quo saluarem hostiã obrulit, die, non solum æquatis humoribus vnuerfa febris abiit, sed etiam delapsis ex oculo maioribus squamis planè restitutum est lumen. Tum parens, accito festinè Gaspari, liberatum utròque simul morbo iuuenem, vix præ lætitiæ sui compos, ostendit: agitque gratias immortales, quòd sibi pariter ac nato spiritum lucemque reddiderit. At Gaspar, modesto vultu, constantique sermone, Deiparæ Virginis, cuius votiuum erat sacrum, tantam virtutem, adeò insigne miraculum tribuit. Idem pro amico penè iam animam agente rogatus fecit: ille, sacro vix dum absoluto, conualuit.

IX. *Missæ sacrificio triginta agri mirabiliter curantur.* Tho. Bezzini li. 5. de signis Eccles. ca. 2. & B. 13 c. 2. Ann. 1588.
Anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo tertio, in insula Cusu apud Iapones, erant in domo quadam Funai circiter ægroti triginta: Missam

Pat. Mas. sam Bergamo. ma lib. 14. histor. Ind.

Missæ sacrificio sanat ægrotos.

Tho. Bezzini li. 5. de signis Eccles. ca. 2. & B. 13 c. 2. Ann. 1588.

Missam celebrari in eo loco, in quo morabantur, supplices petierunt. Concessam est illis. Sacrificio peracto, repente omnes è lecto sani surrexerunt.

X. De puero claudò à S. Launomano Abbate sacrificio Missa pristina valetudini reddito.

Ex vita S.
Launomani
Abb. con. f. f.
qui vixit an.
620. Breuib.
lib. 1. cap. 29.

Qvodam die claudus quidam sancto Launomano Carnotensi Abbati oblatuè est in ipsis monasterij foribus, idque ab illius agra parente, qui ad eius genua se dimittebat, cum lacrymis exclamavit: Homo Dei, miserere mei, & huic puero tuis precibus redde pristinam sanitatem, aut donec is viuar, tuo sumptu, hinc illi victus quotidianus ex officio misericordiae subministratur. Cui ait vir Dei: Vnde mihi hæc virtus, qua tuo filio possim salutem restituere? Creatoris hoc opus est, non creaturæ: interim verò potens est Deus, nec difficile est illi præstare fidei tuæ hoc ipsam quod petis, sustine parumper, ac vnà cum filio tuo accipe benedictionem, ac deinde recipere te licebit ad locum, vnde huc venisti. Itaque sancto viro Missæ sacrificium offerente, & sub ipso sacrificio pro pueri salute Dominum obsecrante, solenni peracta prece, fragmento panis benedicti (sic enim loquitur historia huius auctor) & patrem refecit, & puerum curauit, simulque ambos dimisit.

XI. Missa sacrificio impeditur Robertus Gallorum Rex, quo minus possit inuadere castrum.

Baron. to 10
Annal Eccl.
anno 998. 5 6
ex Glabro li.
2. cap. 8.

ANNO Domini duodemillesimo nouis motibus contigit Galliam agitari. Ascendit Robertus Rex in Burgundiam cum magno exercitu pugnatorum, ducens etiam secum Richardum Rothomagorum Comitem, cum triginta millibus Northmannorum, quoniam Burgundiones ei fuere rebelles, nolentes eum suscipere in ciuitatibus & castris, quæ fuerant Ducis Henrici, eius videlicet aunculi, quin potius sibi in proprias diuisere partes. Deueniens quoque Rex primitus cum omni exercitu ciuitatem Antistodorum, eam obsidione circumdedit. Qui diu ibi crebris assaultibus fatigatus recedens, non aduersus eam præualuit, quæ fertur nunquam fraude, vel hoste fuisse * decepta. Relicta namque ciuitate, Rex

Robert. Gal.
liarum Rex
Antistodori
obsidet.

* capta.

TIT. XXV. MISSAM PRO DESSE VIVIS. 287.
Rex cum vniuerso apparatu bellico conuertit se ad castrum beati præsulis Germani expugnandum, quod munito ægere præpollens hæret ciuitati: vallauerat enim illud Landrici Comitis exercitus, nec non eiusdem loci familiares viri, hostium siquidem metuentes sacri ægis diremptionem. Occurrit interea furenti Regi Odilo venerabilis Abbas Cluniacensis monasterij, cupidus interuenire inter partes utraque: sic quidem vt Regi exhiberetur honorificentia, solidaretur concordia Principum, pax patriæ firmaretur. Qui minus posse fieri cernens quod decreuerat, hortabatur Fratres octo tantummodo, qui ad Confessoris custodiam relictæ fuerant (nam cæteros cum suo Abbate, Hildericò nomine, iussio Regis inde exire compulerat) vt orationi instarent assidue, si forte Domini pietas eos, pariterque locum à tanta obsidione dignaretur eripere.

Sexto igitur obsidionis die illucescente, nimio Rex arreptus furore, indutus lorica, simul & galea, omnemque exercitum distis acuens, habens etiam secum Hugonem eiusdem vrbs Pontificem, solum ex omni Burgundia parti Regis fauentem. Eidem namque Regi in procinctu iam constituto occurrit venerabilis Abbas Odilo, illum increpans, eiusque Primates redarguens, cur aduersus tantum Dei Pontificem, scilicet Germanum, hostili manu insurrexissent, cui specialiter (vt in gestis illius inuenitur) vsu fuit, Dei auxilio, & bella compefcere plurima, & Regum ferocitati obistere. Cuius verbis minus auditum præbentes, quò tendebant, peruenerunt, cingentelque supradictum castrum in coronæ modum, certatim illud expugnaturi inierunt. Alternis quoque partibus diu multumque decurrantibus, domus suæ parti Dei subito affuit præsens auxilium. Nam eiusdem castris vniuersa capacitas ita repleta est hora prelij tererrima nebula; vt nemini hostium à foris peruius foret iaculandi aditus, cum ab intro repugnantibus cernerent se graui cæde proflerni, sicque cum suorum, maximè Northmannorum concisione dimiserunt castrum incolume: quos, licet tardè, peruenit aduersus magni meriti locum arma sumpsisse. Contigit etiam, vt hora, qua Regis exercitus aduersus locum sacrum certamen inire cœpisset, vir religiosus

Ab Obsidione
Abbatis in
cepatur.

Castrum S.
Germani
tous viribus
oppugnat.

G.
monachus
Ant. stodo-
rensis impe-
dit sacrifico
Missæ Ro-
bernum Re-
gem, ne ca-
piat castu.

Ex lib. 2. vite
D. Bernardi
cap. 3.

reperitur.
f. 166.

188 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
giosus Gislebertus, eiusdem loci monachus, super
altare beate Marię semper Virginis, quod decentius
ceteris in vertice eiusdem constat ecclesię (quem
admodum hora diei tertia quotidie consueverat)
Missarum sacramenta celebrare inciperet: quod sci-
licet factum satis cęlitus præstitę congruit victorię.
Sequenti igitur die egrediens Rex inde processit, i-
gne cremando res hominum præter ciuitates & ca-
stra rursissima, vsque ad superiores Burgundię partes.
Qui Franciam rediēs, post hæc tamen, licet tardius,
ad se reuersis Burgundionibus, prosperę vniuersam
obtinuit regionem. Hucusque Glaber.

XII. Missæ sacrificio mulier à demonio liberatur.

Mediolani in ecclesia S. Ambrosij adducta ad
diuum Bernardum fuit mulier multis annis
obsessa, sicque deformata, vt monstrum, non fœmi-
na, videretur. Conuersus ad populam iussit omnes
attentiüs orare: Missamq; ue, iussu prope altare con-
stituta fœmina teneri, auspiciatus, quoties de more
sacro salutarem hostiam signabat, toties ad mulierem
quoque conuersus, eodem signo crucis edito spiritũ
nequam Athleta fortis impugnat. Expleta autem o-
ratione Dominica, efficacius hostem aggreditur. Pa-
renæ siquidem calicis sacrum Domini corpus im-
ponens, talia loquebatur: Adest ille, qui pro nostra
salute passurus; Nunc, inquit, princeps mundi eij-
cietur foras. Hoc illud corpus, quod de corpore Vir-
ginis sumptum est, quod in stipite crucis extensum
est, quod in tumulo iacuit, quod de morte surrexit,
quod videntibus discipulis ascendit in cælum. In
huius ergo maiestatis terribili potestate, tibi spiritus
maligne, præcipio; vt ab hac ancilla eius egrediens,
contingere eam deinceps non præsumas. Cumque
eam inuitus deserens, & manere ultra non valens,
atrocius affligeret, tam magnam iram, quam modi-
cum tempus habens: rediens sanctus pater ad altare,
fractionem hostiæ salutaris ritę compleuit, diffun-
dendamque in populo pacem ministro dedit, & con-
fessim pax & salus integra reddita mulieri.

XIII. De

TIT. XXV. MISSAM PRODESSE VIVIS. 289

XIII. De muliere maleficio affecta virtute Missæ pro
ea à Petro Tarentasio Abb. celebrata liberata.

S Ancti Symphoriani dicitur castum Lugdunenſis
ecclesię paucis ab vrbe milibus distans; vbi vir
fidelis, & religiosorum officiosus sedulusque susce-
ptor, magnę conuersationis pariter & opinionis
Abbatem ad hospitium suum aliquando, quasi vim
faciendo, pertraxit. Huic iuencula erat filia mise-
rabili incommoditate laborans; egerat enim qua-
dam mulier malefica per nequitiam inuidæ focus
inducta, vt languore tabesceret desperato, nec viri
sui præsentiam, nec aspectus vllatenus toleraret.
Affectione muliebri genitrix persuasa, vt fatanas sa-
tanam eijceret, famosum quendam maleficum accer-
siuit. Adfuit, explorauit, agnouit, & mulierculam al-
ferens inferatam, terit arborum cortices, pocula ver-
bis & herbis infecta propinat; mordet etiam denti-
bus proprijs brachium miserę mulieris. Res mira,
res noua, res (ni fallor) hæcenus inaudita. Ab illo
quidem languore conualuit: sed interdum ex corde
procedere sentiens velut acus, cruciabatur atrociter,
donec per morsuram brachij, quam nulla cicatrix
obduserat, acus educeret vis occulta. Crudele re-
medium, sed huiusmodi congruebat auctori. Plures
in hunc modum quam triginta per temporum inter-
ualla prodierant: quędam, vt vulgò dicitur, excapſe-
tæ, quędam admittēdis filis idonea foramina præſe-
rentes. Præterea prædictus Abbas ad domum, vbi
hęc actirabantur, aduenit. Celebris est personę, cu-
ius hoc opus, & alia non indigna admiratione nar-
rantur: sed parcendum adhuc superstiti, & nomen
credidi reticendum. Huic pater anxius miserabilem
exhibet filiam, nec sine lacrymis lugubrem explicat
tragediam. Eadem hora fit fides dictis, & sentiens
acum mulier gembunda deplorat. Iam peruenerat
ad foramen, solitus iam præcesserat cruor, iam cœ-
perat apparere, iam particula eius exierat. Et acce-
dens vnus ex fratribus laicis, eidem Abbati deser-
tiens, cruentam extraxit, annis pluribus ad testi-
monium conferuandam. Orat Abbas, & locum vulne-
ris tangens, in virtute fidei pollicetur, nec ferrum
ultrā nec chalybem inde processurum. Factum est:

In vita S.
Petro Taren-
tasio à Gou-
frido conscri-
pta, apud
Syr. 20. 3.
Maj. 8. c. 23.

Res omni-
no stupenda.

F sed

sed mutata materia est, malitia nondum prorsus extincta. Ceperunt lignei sudes paruuli, quales vulgo brocas appellant, ex quercino robore, vel fraxinei, pro ferreis acubus egredi, crassiores spinis, & modicè longiores. Nec vnus tamen omnes, sicut nec acus fuerant, longitudinis vel crassitudinis crāt. Sedecim in hunc modam intra annum & paucos menses ex muliere ligna prodierunt. Adfuit demum reuerendus Petrus Antistes, cui diuinitus seruabatur tanti miraculi plenitudo. Offeritur mulier missarum solennia celebranti, sicut præceperat vespere præcedenti. Eadem hora septimum decimum lignū ex muliebri corpore egreditur, quod sub oculis omnium Sacellanus extraxit. Confitentem itaq; mulierem Præsul absoluit, & sacram ei tradens Eucharistiam ab omni deinceps cuiuscumque materiei progressu iubet esse securam. Sic ab omnibus iam prætigis liberata adhæsit viro, filiosque procreauit. Et, vt dicitur, hodièque superstes virtutem prædicat, quam in se ipsa meruit experiri.

XIV. De tribus cæcis, quibus tempore sacrificij Missæ, & sancti Martini ope lumen restitutum est.

Seuer Sulp.
lib. 1. Mirac.
S. Martini
cap. 12.

Deus sancto ho-
morat.

Inter miracula b. Martini Turonensis Antistitis habetur, quod Vltrogota Regina, auditis miraculis, quæ ad locum fiunt, vbi sancta eius membra quiescunt, tanquam sapientiam Salomonis expetiit corde deuoto prospicere. Abstinentes ergo se à cibis & somno, præcurrentibus etiam largissimis elemosynis, peruenit ad locum sanctum, ingressaque basilicam timens & tremens, nequaquam audebat adire sepulcrum, indignam se esse proclamans, nec ibidem posse, obfistentibus culpis, accedere. Tamen deducta vigilijs nocte & orationibus, ac profluis lacrymis,

mane oblati muneribus multis, in honorem beati Confessoris Missas expetiit celebrari. Quæ dum celebrantur, subito tres cæci, qui ad pedes beati Antistitis longo tempore priuati lumine residebant, fulgore nimio circumdati, lumen, quod olim perdiderant, receperunt. Quo factò, clamor in cælum atollitur magnificentium Deum. Ad istud miraculum currit Regina, currit & populus, mirantur omnes fidem mulieris, mirantur gloriam Confessoris. Sed su-

per

TIT. XXV. MISSAM PRODESSE VIVIS. 2.
per omnia collaudatur Deus noster, qui tantam virtutem præstat sanctis suis, vt per eos talia operari dignetur, tale inter reliqua luminaria huic mundo beatum Martinum immensum sydus attribuens, per S. Martinum quem eius tenebræ refulgerent: qui verè sicut oliua factam fructifera, per singulos dies, factis exhibet gloriam Domino, & conuersionibus iustorum.

XV. Sacra Missæ oblatione immensa locustarum multitudo interimitur.

In loco Mazaniæ, qui est ad Siberim superiorem sub climate Mnozenia, ingruerat mense Iunij tanta locustarum multitudo, vt nebula instat totam regionem operiret, frugisque & fructus omnes deuoraret. Quam quidem calamitatem incolæ conspicientes, audientisque miracula, quæ sanctus Theodorus Archimandrita effecerat, supplices ad eum accesserunt, & ad pedes eius prostrati, rogarunt vt veniret, & precibus suis tantam à se calamitatem expelleret. Profectus cum illis peruenit ad Catholicam ipsorum ecclesiam sancti Euenici, in eaque de more mansit. Postridie verò supplicem populum in agros dimisit, præcepitque, vt quodam in loco consisteret, & Dei misericordiam impioraret. Ipse verò tres accipiens locustas in manu sua, pro populo Dominum obsecrabat: atque interim tres illæ locustæ in manu eius mortuæ sunt. Et gratias agens Deo, dixit ad populum: Reuertamur in ecclesiam, filij: Deus enim celeriter misericordiam suam nobis ostendit. Reuersi igitur in sancti Euenici templum, intereunt, diuinum sacrificium peregerunt. Postero autem die in agros egredientes, locustas omnes mortuas inuenerunt, & Deum collaudauerunt.

XVI. De adolescente ad restim ferè redactò, auditione tamen Missæ ex carcere, libertate donato.

P. Ioânes Bonifacius, libello de Institutione Christiani pueri adolescentiæque, hoc adducit exemplum: Cùm in publica custodia, ait, facinorosi plurimi asseruarentur, illorum vnus tam desperato fuit animo, tamque perdita & vesana lingua, vt Deum ipsum, à quo sati generati que sumus, pessimis conuictijs lacefferet, seque pro impio infidelique iactaret,

T 2

non

...ditæ
ex Dei virtute ad in-
nocentationem
beatum Martinum
quem eius tenebræ refulgerent : qui verè sicut oliua factam
fructifera, per singulos dies , factis exhibet gloriam
Domino, & conuersionibus iustorum.

Georgine
Presbyter bñ
vita S. Theo-
dori; apud
Saurum 221
April. ex
Metaph.

Quæ mira per
Deum operatur.

Locustæ vis-
ute Missæ

P. Io. Bonif.
de Instan-
pueri Chri-
stiani c. 2. 218
Constanti 94
ratione de
Religione.

non quod inferos esse abnueret, in quos se detru-
dendam fatebatur, sed quia de Dei clementia diffi-
deret, à quo se esse relictum & destitutum impudē-
tissime & insaniſſimè querebatur. Hunc adiit reli-
giſus quidam vir, & amicè conſolatus, audiendæ
rei diuinæ auſtor ſuaſorq;e fuit: fore enim, ve ſi
ſuam cauſam Deo, cui omnia ſunt curæ, commenderet;
res hominis perditæ & afflicte recreentur, ad por-
tūmq;e perueniat, malorum fluctibus vel omnino
repreſſis, vel aliqua ex parte ſedatis. Paruit obſtinat-
us ille: cumque in ſacello carceris res diuina pera-
ta eſſet, vincitūſque præſens fuiſſet, ſecuta eſt die
poſtero libertas hominis, cui ex ipſo altari Chriſtus
benigniſſimus liberationem præne eſt viſus pollice-
ri, tantumque medicina illa profuit, vt corporis ani-
miquæ ſalutem ipſa vnà præſtiterit.

XVII. Miſſa celebrata in honorem S. Sigismundi Re-
gis ſæpe liberat frigiditicos, ſive quartanarios.

Greg. Tur. de Sigismundus Burgundiæ Rex ab Clodomero Re-
gloria Mar- ge cum filijs captus, interfectuſque eius iuſſu, A-
tyr cap. 75. ganum, vbi pro facinore poenitentiam egerat, de-
Baron 1067. latus eſt, ibique ſepulturæ mandatus. Quem in con-
an 526. ſortium Sanctoꝝum aſcitur, ipſa res, quæ geritur,
manifeſtat. Nam ſi qui nunc frigiditici, qui & quar-
tanarij dici ſolent, in eius honore Miſſas deuotè ce-
lebrent, eiufque pro requie Deo offerant oblationē,
ſtatim compreſſis tremoribus, reſtinctis febribus,
ſanitati priuſinæ reſtaurantur.



TIT. XXVI. Miſſæ ſacrificium etiam
defunctis in purgatorio detentis pro-
deſſe.

2 Mach. 12. Iudas Machabeus, miſſa Hieroſolymam pecunia, iuſſit
ſacrificia & oblationes fieri pro ijs, qui in bello ceciderant.

EXEMP. I.

EXEMP. I. De Fratre Bertrando apparitione defun-
cti deterrito ob neglectum pro defunctis ſacrum.

Frater Bertrandus Ordinis S. Dominici Religio-
ſus, vir ſanctus, & primus Prouinciæ Prouincia-
lis Prior, ſolebat ſerè quotidie miſſam pro peccatis
celebrare. Sciſcitante autem ex eo F. Benedicte,
viro prudente, cur raro pro defunctis, frequentiffi-
mè pro peccatis celebraret, ille reſpondit: Vita de-
ſancti de ſua ſalute certi ſunt: nos in periculis ſu-
atamur. Ait illi F. Benedicte: Si ſint duo men-
dici, alter membris ſanis, alter ijs carens: vtri potif-
ſimū opiculaberis? Reſpondit: Illi ſanè, qui ſe mi-
nùs iuuare poteſt. Tum Benedicte: Nimirum, in-
quit, ij ſunt defuncti, quibus nec os eſt ad confiten-
dum, nec manus ad operandum: ſed noſtram opem
poſtulant. Viui autem peccatoꝝes, & os, & manus
habent, & poſſunt ijs ſibi conſulere. Sed cum à ſen-
tentia ſua non dedaceretur Bertrandus, ſequenti nocte
quidam terribilis defunctus apparuit ei, & falce
lignorum mirè eum compreſſit, atque decies, & eo
ampliùs, eum ea nocte excitans, perterritus & vexa-
uit. Igitur prodeunte aurora F. Benedicte ad ſe
vocat, narrat totius noctis hiſtoriam: inde religioſè
& lacrymabundus ad aram accedens, pro defunctis
ſacrificium obtulit, idēmq;e deinceps ſæpius fecit.

II. Per ſacre hoſtie oblationem à Centumcellenſi præ-
ſbytero factam iuuatur anima in purgatorio detenta.

Si culpæ poſt mortem inſolubiles non ſunt, mel-
ſtorum ſoler animas etiam poſt mortem ſæra ob-
latio hoſtiæ ſalutaris adiuuare: ita vt hanc nonnun-
quam ipſi defunctorum animæ experere videantur.
Nam vir ſanctus, vitæque venerabilis Felix Epiſco-
pus Portuenſis, à quodam præſbytero, qui vſq; ante
biennium vixit, & in Diœceſi Centumcellenſis vr-
bis habitabat, atque eccleſiæ ſancti Ioannis, quæ in
loco, qui dicitur Tauriana, ſita eſt, præerat: cogno-
uiſſe ſe aſſerit, quod idem præſbyter in eodem loco,
in quo aquæ calidæ vapores nimios faciunt, quoties
corporis neceſſitas exigebat, lauari conſueuerat. Vbi defunctus

dum die quadam esset ingressus, inuenit quandam incognitum virum ad suum obsequium preparatum, qui sibi de pedibus calceamenta abstraheret, vestimenta susciperet, & exeunti de caloribus sabana præberet, atque omne ministerium cum magno famulatu perageret. Cumque hoc sæpius fieret, idem presbyter die quadam ad balnea iturus intra semetipsum cogitans dixit: Viro illi, qui mihi solet deuotissimè ad lauandum obsequi, ingratus apparere non debeo: sed aliquid me necesse est ei pro munere portare. Tunc duas secum oblationum coronas derulit. Qui mox vt peruenit ad locum, hominem inuenit, atque ex more eius obsequio in omnibus vsus est. Lauit itaque, & cum iam vellet egredi, hoc quod secum derulerat, obsequenti sibi viro pro benedictione obtulit, petens vt benignè susciperet, quod ei gratia charitatis offerret. Cui ille mœrens afflictusque respondit: Mihi ista quare das pater? panis iste sanctus est, ego hunc manducare nõ possum. Ego etenim, quem vides, huius loci dominus aliquando fui, sed pro culpõs meis hic post mortem depuratus sum. Si autem mihi præstare vis, omnipotenti Deo pro me offer hunc panem, vt pro peccatis meis interuenias. Et tunc exauditum te esse cognosce, cū huc ad lauandū veneris, & me minimè repereris. In quibus verbis disparuit, & qui homo esse videbatur, euanescente innotuit, quia spiritus fuit. Idem verò presbyter hebdomada continua se pro eo in lacrymis afflixit, salutarem hostiam quotidie obtulit, & reuersus post ad balneum cum iam minimè inuenit.

III. *Iustus monachus sacrificijs triginta Missarum à poenis purgatorijs liberatur.*

Idem ibid.

Neque hoc silendum puto, quod actum in meo monasterio ante hoc triennium reminiscor. Quidam namque monachus Iustus nomine, medicinali arte fuerat imbutus, qui mihi in eodem monasterio constituto sedulè obsequi, atque in assiduis ægritudinibus meis excubare consueuerat. Hic itaque languore corporis præuentus ad extremū deductus est. Cui in ipsa sua molestia frater germanus, nomine Copiosus, seruebar, qui ipse quoque nunc

Copiosus
Iusti mona-
chi frater.

in

TIT. XXVI. *Missam etiam defunctis prodesse.* 29
in hac vrbe per eandem Medicinæ artem temporali vitæ stipendia sectatur. Sed prædictus Iustus cū iam se ad extremum peruenisse cognouisset, eidem Copioso fratri suo, quia occultatos tres aureos haberet, innotuit. Quod nimirum fratribus non potuit celeri, sed subtiliter indagantes, atque illius omnia medicamenta perscrutantes, eosdem tres aureos inuenerunt abscondos in medicamine. Quod mox vt mihi nuntiatum est tantum malum de Fratre, qui nobiscum communiter vixerat, æquanimiter ferre non valui, quippe quia eiusdem mei monasterij semper regula fuerat, vt cuncti fratres ita communiter viuerent, quatenus eis singulis nulla habere propria liceret. Tunc nimio mœrore percussus, cogitare cepi, vel quid ad purgationem morientis facerem, vel quid ad exemplum viuentibus fratribus prouiderem. Paterioso igitur eiusdem monasterij Præposito ad me accersito dixi: Vide, vt nullus ex fratribus se ad eum morientem iungat, nec sermonem consolationis ex cuiuslibet eorum ore percipiat, sed cū in morte constitutus Fratres exquisiuerit, ei suus carnalis frater dicat, quia propter aureos, quos occultatos habuit, à cunctis fratribus abominatus sit: vt saltem in morte de culpa sua mentem ipsius amaritudo transuerberet, atque à peccato, quod perpetravit, purget. Cū verò mortuus fuerit, corpus illius cum fratrum corporibus nõ ponatur, sed quolibet in sterquilinio fossam facite, & in ea corpus eius projicite: ibique super eum tres aureos, quos reliquit, iactate, omnes simul clamantes: *Pecunia tua tecum sit in perditione*, & sic eum terra operite. In quibus vtrisque rebus, vnā morienti, alteram verò voluit prodesse fratribus viuētib: vt & illum amaritudo mortis à culpa solabilem faceret, & istos auaritiæ tanta damnatio terreret, atque à culpa prohiberet; quod ita factum est. Nam cū idem Monachus peruenisset ad mortem, atque anxie se quereret commendari fratribus, & nullus è fratribus ei applicari & loqui dignaretur, ei carnalis frater, cur ab omnibus fratribus esset abominatus, indicauit. Qui protinus de reatu suo vehementer ingemuit, atque in ipsa sua tristitia è corpore exiuit, qui ita est sepultus, vt dixeram: sed Fratres omnes ex eadem

Nummi tres
vbi inueniti.

Præpositum
Gregorij
factum.

Sepultura
sua pro-
prietario
destinata.

Act. 8.

Monachus
prope eta-
tus abomi-
nabilis.

Vnius cor-
rectio mul-
torum emē-
datio.

Compassio
& charitas
Benedicti
erga animā
in purgato-
rio.

Trentenariū
pro defun-
cto Iusto.

Iustus defun-
ctus Copio-
so fratri suo
apparet.

Oblatione
hostiæ ius-
tus defun-
ctus à pœ-
nis libera-
tur.

Eius sententia conturbati, cœperunt singuli extrema quæque, & vilia, & quæ eis habere regulariter semper licuerat, ad medium proferre, vehementerque formidare, ne quid apud eos esset unde reprehendi potuissent. Cùm verò post mortem eius triginta iam essent dies euoluti, cœpit animus meus defuncto fratri compati, eiusque cum dolore graui supplicia pensare, & si quod esset ereptionis eius remedium querere. Tunc euocato ad me eodem Pretioso monasterij mei Præposito, tristis dixi: *Diu est, quod frater ille, qui defunctus est, in igne cruciatur: debemus ei aliquid charitatis impendere, & eum, in quantum possumus, ut eripatur, adiuuare. Vade itaque, ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo sacrificium stude, ut nullus omnino præmittatur dies, quo pro absolutione istius hostiæ salutaris non offeratur. Qui protinus abcessit, & dictis paruit. Nobis autem alij curantibus, atque dies euolutos non numerantibus, idem frater qui defunctus fuerat, nocte quadam fratri suo germano Copioso per visionem apparuit. Quem ille cùm vidisset, inquisiuit, dicens: Quid est frater, quomodo es? Cui respondit: Nunc vsque male fui, sed iam modò bene sum, quia hodie comunione recepi. Quod idem Copiosus pergens protinus indicauit fratribus in monasterio. Fratres verò sollicitè computauerunt dies, & ipse dies extiterat, quo pro eo trigesima oblatio fuerat impleta: Cumque & Copiosus nesciret, quid pro eo fratres agerēt, & fratres ignorassēt, quid de illo Copiosus vidisset, vno eodēque tempore, dum cognoscit ille quid isti egerant, atque isti cognoscunt quid ille viderat, concordante simul visione & sacrificio, res aperte clariuit, quia frater, qui defunctus fuerat, per salutarem hostiam euasit supplicium.*

IV. *Quantum Missæ sacrificium pro sit animabus in Purgatorio detentis.*

Sanctus Nicolaus Tolentinas Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini religiosus, sacerdotio inuitatus ad eremum Vallimauensem, quæ est iuxta Pisas, à Præuinciali Priore transmittitur. Vbi eximia pietate & deuotione promptus & sollicitus, mane quotidie

in vita eius
S. C. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
Sur. Septem.
20. 1022 5.

quotidie Missam celebrabat. Cùm verò nocte Dominicæ proximè sequentis, quo die pro hebdomadario erat summum sacrificium oblaturus; in lecto parumper obdormisset, spiritus quidam voce magna, & multo eiulatu vocat eum, ita dicens: *Frater Nicolæ, vir Dei, respice in me. Ille respiciens in eum, & quia viuentem nouerat, agnoscere eum studens, sed non valens, ocyus percunctatur, quisnam sit: Respondit spiritus; Ego sum anima Peregrini Auxinensis, quem viuentem nouisti seruum tuum, cruciorque in hac flamma. Deus enim non despiciens contritionem meam, non pœnis sempiternis, quas ut homo fragilis commerueram, sed locis Purgatorii pro suâ misericordia me addixit. Te igitur impensius oro, ut pro mortuis Missam celebres, ut eripiar ex his flammis. Vir beatus ait: Adiuuet te Saluator meus, cuius sanguine redemptus es; ego enim, qui ad summum sacrificium solenniter faciendum hoc præsertim Dominico die, cuius officium mutare non licet, deputatus sum; Missam pro defunctis dicere non possum. Tum ille: Veni, inquit, venerande Pater, & vide, num te deceat precibus tantæ, tamque miseræ multitudinis, à qua missus sum, assensum negare, meque miserum tam inhumane repellere. Duxit ergo eum ad alteram eremi partem, paruamque illam apud Pisas planitiem ei ostendit: & ecce videt promiscui sexus, diuersæ ætatis, & Ordinis innumeram multitudinem, hunc in modum ipsum deprecantem: Miserere pater, miserere turbæ tuum auxilium expectantis. Si enim pro nobis dignatus fueris Missas celebrare, maxima pars nostrum ex his tormentis atrocissimis eripietur. Euigilans autem vir sanctus, magna commiseratione permotus, cum multis lacrymis pro illis omnibus Saluatorem hominum deprecabatur. Mane verò coram Priore loci illius prostratus reuerenter, ut instantiam vitaret, non rem totam, ut viderat, sed illorum importunas preces exposuit, orans, ut ipsius bona venia liceret ei tota illa hebdomada pro mortuis Missas celebrare. Vistus Prior importunis eius precibus alium loco eius substituit. Ita ille tota hebdomada, & sacrificium obtulit pro defunctis, & die ac nocte, pro multitudine, quam viderat, cum lacrymis*

Purgatorio
addicta ani-
ma.

Animæ in
purgatorio
Missas exi-
guat.

Missas pro
defunctis
die Domi-
nico non fa-
cile cele-
brandæ.

Missæ septem-
nariæ de-
functos iu-
uant.

298 CAP. V. FEORVM EXEMPLORVM.
 lacrymis instantissime Dominum rogavit. Itaque
 ea hebdomada transacta, rursus ei apparet spiritus
 peregrini supradicti, & pro impetrata misericordia
 gratias agit, asserens bonam illius multitudinis par-
 tem, cum ipso diuina misericordia, & ipse sacri-
 ficij, precibusque ac lacrymis, à pœnis acerbissimis
 liberatam, in caelos feliciter euolasse.

V. *Visum de defunctis in Missa ad pacem currentibus.*

*Theo. Cant. pr.
 Lib. 2. Ap. 170
 cap. 53. 33.*

IN Austria partibus, sicut per Abbatissam quan-
 dam piam & religiosam audiui, quidam sanctissi-
 me vitæ Cisterciensis Ordinis monachus fuit, qui
 in Missa celebrata pro mortuis, ante participatio-
 nem corporis Christi, cum diceret: *Agnus Dei, qui
 tollis peccata mundi, dona eis requiem*, audiuit voces
 clamantium à remotis; *Festinate, festinate pacem
 suscipere*, quia iam Missa propinquat ad finem. Qui
 mox ut stabat Christi corpus tenens in manibus, sit
 raptus in spiritu, & vidit innumerabilium anima-
 rum multitudinem festinantem ad pacem; & alijs
 recedentibus precepta pace, alias clamantes; *Festi-
 nate, festinate*, quia iam Missa propinquat ad finem.
 Sic monachus stetit à prima ferè hora diei vsque ad
 horam nonam, præstolantibus alijs, & mirantibus,
 quid stans haberet immobilis. Tandem ergo reuer-
 sus ad se, finiuit Missam; & precipiente Abbate,
 cunctis, quid vidisset, expositis, & post paucos dies
 ipsemet monachus vitam finiuit. His lector auditis,
 quis, saluo tamen meliori iudicio, dubitare potuerit,
 quin Spiritu sancto commodius ordinante, in Eccle-
 sia Dei antiquitus sit statutum, ut in Missa pro fide-
 libus defunctis, nec pax precetur viventibus, neque
 detur, sed tantum, ut requiescant in pace, pro ipsdem
 defunctis oretur.

*Pax non da-
 eur in Missa
 defuncto-
 rum.*

VI. *Ob neglectas Missas in locis purgatorijs detinetur
 anima religiosi defuncti.*

*Chron. S.
 Franc. par. 2.
 lib. 4. cap. 70.*

Sunt nonnulli, qui pro animabus defunctorum
 pietatis officia intermitterunt, quòd animas ipsdem
 non indigere arbitrentur. Verùm non ita eos bene
 facere declarat sequens historia è Chronicis S.
 Francisci desumpta. Vbi sic habetur: Legimus de
 quodam Fratre mortuo, cuius vita Angelica potius
 quam

TIT. XXVI. *Missam etiam defunctis prodesse.* 299
 quàm humana purabatur. Nam cum eiusdem mo-
 nasterij Lector tres Missas pro defunctis legi solitas
 pro ipso non legeret, quasi ipsdem non indigeret,
 quadam vice defunctus ille Lectori apparens de tri-
 bus missis pro se legendis eum admonuit; quippe
 qui ad purgatorium condemnatus summopere ipsdem Purgatorijs
 indigebat: subiungensque pœnas, quas pateretur, pœnæ quan-
 dixit: Nemo facile credat, quàm strictum sit Dei
 iudicium, quantoque rigore peccata castiget.

VII. *Sacrificio Missa S. Malachia sorore locis purgato-
 rij fit libera.*

SANCTUS Malachias Episcopus Hybernæ carna-
 lem Sororis suæ exhorrescebat vitam, & tanto
 zelo, ut se deuouerit non visurum eam in carne vi-
 uentem. At illa carne soluta, solutum est votum: &
 cepit videre in spiritu, quam in corpore noluit.
 Quadam nocte audiuit per somnium vocem sibi
 dicentis, sororem eius stare foris in arrio, & ecce
 per totos triginta dies nihil gustasse. Qui euigilans,
 citò intellexit, cuius esca inedia marceret. Et dili-
 genter discussio numero dierum, quem audierat, ip-
 sum esse reperit, ex quo pro ea panem de cælo vi-
 uum non obtulisset. Tum ille, qui Sororis non ani-
 mam oderat, sed peccatum, beneficentiam, quam
 inter miserat, rursus adoritur. Neque id frustra. Non
 multò post, visa est illi peruenisse ad limen ecclesie,
 necdum tamen posse intrare: apparere etiam in
 veste pulla. Cumque ille perseveraret, curans, ne
 qua die solita stipe frustraretur: secundò vidit eam
 in veste subcandida, admissam quidem intra eccle-
 siam, sed altare contingere non permitti. Tertiò
 tandem visa est aggregari cœtui candidatorum, &
 in veste candida. Vides lector, quantum valeat de-
 precatio iusti assidua? *Verè regnum celorum vim pa-
 ritur, & violenti rapiunt illud.* Nonne tibi videtur
 Malachia oratio vicem quodammodo effractoris
 exhibuisse cælestibus portis, quando peccatrix mu-
 lier fraternis obtinuit armis, quod suis meritis ne-
 gabatur? Hanc vim, Iesu bone, tu qui pateris, facis,
 validus & pius ad saluandum, faciens misericordi-
 am, & potentiam in brachio tuo, & in Sacramento
 tuo seruans Sanctis, qui in terra sunt, vsque in con-
 summationem

*D. Bernard.
 in vita S.
 Malachia can.
 6 apud Sur.
 5. Nouemb.
 rom. 6.*

*Soror defun-
 cta appare-
 S. Malachia.
 Missæ & pre-
 ces defunctis
 conferunt.*

Matth. 11.

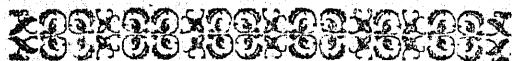
*Vis facta-
 menti Eu-
 charistie.*

300 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
summationem sæculi. Hoc planè Sacramentum po-
rens peccata consumere, debellare obuias potesta-
tes, inferre cælis reuertentes de terra.

VIII. *Diuus Thomas Aquinas sacrificio Missæ sororem
à Purgatorio liberat.*

In vita eius
apud Sur. 7.
Marij 10. 2.
& D. Anto-
ni. 3 p. Chr.
rit. 23 c. 7.
S. 7.

CVm quodam tempore S. Thomas Aquinas in
preces incuberet Parisijs, soror eius apparuit,
seque in locis Purgatorijs cruciari dixit, orans, vt
sacrificia & preces pro ipsa Domino offerret. Cura-
uit vir sanctus, vt Fratres pro ea facerent vt peterat.
Interiecto inde aliquanto temporis spatio, Romæ
illi rursus se visendam obtulit, indicans se à pœnis
liberatam viuere in beata vita. Interroganti autem
S. Thomæ de duobus fratribus suis, respondit illa,
Landolphum quidem adhuc teneri in locis Purgato-
rij, Arnoldum verò habitare in cælis: addiditque:
Tu quoque frater, breui nobis iungeris, sed maior te
gloria exspectat, quàm nos, ob susceptos pro Eccle-
sia labores.



TIT. XXVII. De pijs sacrificij Missæ
ministris.

EXEMP. I. *De pio S. Thoma Herfordiensis Ep. in ce-
lebrando erga Christum passum affectu.*

In vita eius
ca 3. apud
Sursum 2.
Olib.

S. Thomas Herfordensis in Anglia Episcopus, vir
sibi & potus abstinentiæ deditissimus, & castissi-
mus, tanta animi pietate & deuotione rebus diuinis
intererat, vt intuentium fidem & mores informaret;
tanta in Missæ sacrificio lacrymarum ab eius oculis
copia manabat, ac si coram se Christum Dominum
in carne humana patientem vidisset.

Io. Naucler.
volum 2.
Chronogra-
phia Gener.
43. an. Dom.
1278.

II. *Nicolaus III. Pontifex Max. Missam lacrimans
celebrabat.*

Scribunt historici, neminem ante Nicolaum III.
Papam religiosius sacrificare visum, cum semper
dum solennia ageret, lacrymas funderet: erat enim
religionis

TIT. XXVII. *De pijs Missæ ministris.* 301
religionis obseruantissimus, dotibus animi & cor-
poris ornatissimus, adeo vt multa fecerit, plurima
intrauerit suam prudentiam & animi magnitudi-
nem ostendentia. Vacantibus ecclesijs nullus Pon-
tifex celerius ac maturius consuluit; notarios & ta-
bellarios, vt pote sanguine pauperum & litigantium
viuentes, à se vt pestiferos amouit.

III. *Ad rem sacram faciendam quomodo se preparabat
Cardinalis Hosius.*

Stanislaus Hosius Episcopus Craconiensis, Cardi-
nalis, magnus veritatis assertor, Missæ sacrificium
quotidie per omne vitæ suæ tempus, vel offerre, vel
sacerdotem offerentem aspiceret consueuerat, adeo
vt ne in magna corporis debilitate & languore à ve-
teri suo instituto recedendum putaret. Pridie verò
illius diei, quo Missæ sacrificium celebrare decre-
uerat, tribus tantum panis buccellis sese recreabat,
vsque ad sexagesimum ætatis suæ annum. Deinceps
cibo paulo copiosiore coactus est fractas ætate labo-
ribusque vires reficere. Ante Missam, nullis vnquã
negotijs operam dare volebat, sed soli meditationi
vacabat, reliquis omnibus curis & cogitationibus ab
animo procul explosis. Quamobrem in ipso sæpe
diluculo, qualecunque tandem celum esset, ad eccle-
siam accedere consueuerat. Cui aliquando medicus,
Malus, inquit, aër est, nocebit. Ille verò, sed Deus,
respondit, bonus est, inuabit.

Stanislaus
Rescius li. 3.
de vita Hosii
60. 16. & 19.

IV. *Quanta cordis compunctione & lacrymarum pro-
fusione sacrum faciebat S. Cuthbertus.*

S. Cuthbertus Episcopus Lindisfarnensis, tantum
compunctioni erat deditus, tantum cælestibus ar-
debat desiderijs, vt Missarum solennia celebrans,
nequaquam sine profusione lacrymarum implere
posset officium: sed congruo satis ordine, dum pas-
sionis Dominicæ mysteria celebraret, imitaretur ip-
se quod ageret, seipsum videlicet Deo in cordis
contritione mactando, sed & astantes sursum corda
habere, & gratias agere Domino Deo nostro, magis
ipse cor, quàm vocem exaltando; potiùs gemendo,
quàm canendo admoneret.

Ex venerab.
Beda li. 4. c.
28. Surtius
20. Marij.

V. Franç.

V. *Francisci Borgia pietas in Missa.*

P. Pet. Ribadentura li 4.
de vita eius
cap. 4. n. 14.

Luc. 19.

Iob. 3.

FRANCISCUS Borgia tertius Societatis Iesu Generalis, sacris operaturus, horas aliquot precationi impendere, seque probè excutere solebat. Quotidie item ritè confessus rem diuinam faciebat. In media Liturgiæ parte, lacrymas illi vbertim fluere solitas obseruatum. Post sacrû, gratias diutiùs Deo agere; quòd velut in Zachari domum diuertisset: vt non nisi egrè ad prandium, & cum suspirijs, Iobi atque Bernardi exemplo, duceretur.

VI. *De ardore Francisci Xauerij tempore sacrificij Missa.*

Haratius Turcellin.
vita eius l. 6.
cap. 5.

Ardor Xauerij in sacro facièdo.

Oratio Xauerij pro conversione infidelium.

IN FRANCISCO Xauerio Indorum Apostolo, super cætera in sacro facièdo pietatis ardor præcipuus eminebat, vtiq;e cum ad consecrandam Eucharistiam sumendâmq;e ventum erat: tum enim, manûibus gaudio lacrymis ora complebat, sinûmq;e. Tantus porrò diuinæ pietatis sensus in pronuntiatione, vultu, totòq;e corpore eminebat, vt in circumstantes redundaret, eòsque pia quadam admiratione defigeret, rerum omnium oblitos. Nec defuerunt, qui confirmarent, eum, dum rem diuinam faceret, sublatum paululûm à terra, sublimemq;e ab se visû. In Missa porro sacrificio conuersionem ethnicorû præcipuè à Christo Domino per eius mortè illorum causâ obitam, enixè petere consuebat. Ad eâ ré quoq;e precationem ab se compositam frequenter adhibebat. Ea erat huiusmodi: *Æterne rerum omnium effector Deus, memèto abs te animas infidelium procreatas, easque ad imaginem & similitudinem tuam conditas. Ecce, Domine, in opprobrium tuum his ipsis infernus oppletur. Memento Iesum filium tuû pro illorum salute atrocissimam subiisse necem. Noli, quæso, Domine, ultra permittere, vt filius tuus ab infidelibus contemnatur; sed precibus sanctorum virorum, & Ecclesiæ, sanctissimæ Filij tui sponsæ, placatus, recordare misericordiæ tuæ: & oblitus idolatriæ & infidelitatis eorum, effice, vt ipsi quoque agnoscant aliquando, quem misisti Dominum Iesum Christum, qui est salus, vita, & resurrectio nostra, per quem saluati & liberati sumus: cui sit gloria per infinita*

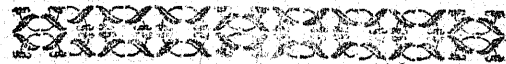
TIT. XXVIII. De malis ministris Missa. 303
infinita sæcula sæculorum. Amen. Sub sacrum porrò, gratijs Deo ritè actis, solenne illi erat, certam pro mortuis recitare precationem, vt etiam cum pro viujs faceret, subleuaret animas eorum.

VII. *Diuina mysteria haud temerè esse pertractanda.*

DECEM ferè millibus passuum ab vrbe Ciliciæ ^{Sophrom. Præf. stris. cap. 27.} Ægina, villa quædam est, nomine Mardandos, in qua templum est sancti Ioan. Baptistæ. In hac senex quidam Presbyter sedebat, summi apud Deum meriti, magnarûmq;e virtutum. Quædam verò die, villæ ipsius habitatores accesserunt ad Episcopum, accusantes senem, ac dicentes: Tolle à nobis senem hunc, nam molestus nobis est. Dicit eis Episcopus: Quid vobis facit? Dicunt ei: Accedit Missam celebrare die Dominico, nunc hora tertia, nunc autem hora nona, vt sibi visum fuerit; nunc seruat solennè ac legitimum ordinem sanctæ oblationis. His compertus, Episcopus assumens senem seorsum, ait illi: Quid ita facis, senior? An ignoras sanctæ Ecclesiæ statuta? An senex: Vera prosequeris, & ritè dicis: Verûm quid agam, ignoro: die enim Dominico post nocturnos hymnos, prope altare sedeo, & quousque videam Spiritum sanctum altari obumbrantè, sancta Missarum solennia non incipio. Cùm autem aduenisse Spiritum sanctum aspicio, tunc ego sacra officia consumo. His auditis, Episcopus admiratus virtutem senis, conuocat habitatores villæ, satisfaciensque illis dimisit eos in pace.

Pastor animarum frustra accusatur.

Mysteria diuina sanctè tractanda.



TIT. XXVIII De impijs sacrificij Missæ ministris.

EXEMP. I. *De quodam sacerdote indignè celebrante, cui terribè corpus Dominicum communicare volenti fuit ablatum.*

Ex li. 1. vita Petri Cluniensis. cap. 2. Bridemb. l. 2. cap. 42.

IN Teutonicis partibus presbyter quidam, dum religiosam vitam agere videretur, & panè quoridie

304 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
die sacra Missarum solennia celebraret, dumque sibi
minùs cautè prouideret, hostis anti qui insidias in-
currit, & in turpem, sed occultam peccati foueam,
carnis delectationem delapsus est. Sancti monialem
namque quandam dum in primis uisitationis gratia
adiret, ad postremum assiduitate colloqui, & incau-
ta familiaritate allectus miserabili casu in illam in-
currit. Qui cum post lapsum ad cor redire, & quam
citius redire debuisset, proprijs facibus delecta-
tus diu conuerti distulit, & peccatum peccato adiu-
gens, usum peccandi fecit, sicque logum funem, quo
arctius stringeretur, assidue peccando contexuit.
Cumque in luto scelerum uolaretur, non uereba-
tur tamen ad altare Domini irreuerenter accedere,
& sacramenta redemptionis nostrae, Missam fre-
quentius celebrando, temerare. Quod cum longo
tempore, Dei abiecto timore, agere non formidaret,
iram pariter & misericordiam Domini, ut subiecta
declarant, erga se miserabiliter pensit: nam cum
& scelus nõ desereret, & sacra diuina impuris mani-
bus (ut saepe dictum est) atrectaret, contigit quadã
die, dum usq. ad perceptionem sacri corporis Chri-
sti, totam de more Missam explicasset, iamque se ad
sacramenta sumenda pararet, repente caro Christi
cum sanguine, tam immundum vltra non ferens ha-
bitaculum, ab ipsius iam penè tenentis manibus e-
uanuit, admirans ille & obstupescens, ab altari citis-
sime, Missa finita, recessit. Cumque indignationem
Domini, tam euidentis signi ostensione, circa se cõ-
motam cognosceret, volens tamen hoc certius pro-
bare, secundo Missam aggressus est. Cui vniuersa,
ut prius, peragenti, cum ad sacramenta sumenda vē-
rum esset, simul omnia, ut prius, subtrahita sunt. Iam
verò, ut dignum erat, in merum & trepidationem
non modicam perductus, ut de toties repetito mira-
culo iam absque ulla hæsitacione certissimus redde-
retur, tertio quoque, quod iam bis contigerat, atre-
rare veritus non est: sed cum, omnibus, ut antè per-
actis, iam sollicitior, quæ apposita erant, oculis ob-
seruaret, & manibus contrectaret, usque adsumendũ
aparet; subito oculis, manibus, & ori, tertio inuisi-
biliter sublata disparuerunt. Tandem igitur, tam e-
uidenti miraculo tremefactus presbyter, se pessime
egisse.

TIT. XXVIII. De impijs sacrificij Missæ ministris. 305
egisse, seque terribilem Dei iram incurrisse absque
vlla dubitatione cognoscens, & qualiter euadere à
tanto periculo posset, sollicitus cogitare cepit. Vlti-
mum ergo peccantibus remedium esse sciens pœni-
tentiam, ad eam toto corde confugit, & proprium
Episcopum adiens, ei cuncta quæ fecerat, quæque
contigerant, cum lacrymis multis patefecit, imposi-
tumque sibi ab eo laborem pœnitendi, toto animi
nifu, tam deuotè, quam constanter exercuit. Ieiunijs
namque & uigijs, uerberibusque & varijs crucia-
tibus, iumentum lasciuens, hoc est, corpus suum, se-
cundum Apostolum, fatigans, qui concupiscentias
suas sequendo, reprobis factus fuerat, eas in seipso
damnando, electorum numero adiungi laborabat. In
qua corporis & cordis contritione multo tempore
emerso, cum eius mentem de uenia præsumere se-
curior iam conscientia suaderet, adiit Episcopum, &
quid egerit indicans, utrum, ut antè consueuerat, ad
sacra accedere auderet, consuluit. Qui nondum pla-
nè Deo reconciliatum metuens, ut adhuc pœnitentia
insisteret admonuit, quatenus dignis pœnitentia
fructibus Deo exhibitis, purgatior & securior con-
gruo tempore, altaris sacramenta, non ad iudicium,
sed ad salutem percipere posset æternam. Acquieuit
ille salubri admonitioni, & ad propositum pœnitentia
reuersus, tota carnis & spiritus uirtute ad fores
diuinæ pietatis pulsabat, & spiritu contribulato, la-
crymisque indeficientibus iram Domini in miseri-
cordiam conuerti cogebat. Quid multa? Longo rur-
sus temporis spatio in hac pœnititudine transacto, ad
Episcopum rediit, ei que, ut patri, secretò cuncta pã-
dens, ut sacramentorum parriceps esse mereretur,
suppliciter deprecatus est. Cuius conversionem iam
Deo acceptam, tam ex his, quæ ab eo audiuerat,
quam ex his, quæ in eo uidebat, confidens, ut sacer-
dotale officium aggredereur, assensit. Quod ille, de
Domini bonitate, & conscientia testimoniò cen-
sus, non iam præsumptione, sed deuotione implere
curauit: accedens itaque ad altare, totumque se la-
crymis, & contritione cordis immolans Deo, usque
ad perceptionem Sacramentorum vniuersa ritè per-
agens peruenit. Et ecce nouo, & inaudito nostris
dumtaxat oculis miraculo, trium antedictarũ Mis-
sarum

306 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 farum panes, qui indignè sumere volenti sublatis fuerant, cælitus allati sunt, eoque iam diuino iudicio ad hæc sumenda digno facto, ante eum super altare positi apparuerunt. Cumque etiam oculos in calicem admouisset, conspexit penè vsque ad summitatem sanguine repletum, & illarum Missarum detrimenta ad istius peruenisse augmenta. Admiratus igitur, & toto hominis interioris iubilo Deo gratias agens, suamque pœnitentiam susceptam, ac Domini maiestatem placatam agnoscens, certus factus est de Domini misericordia, & qui vnum apposuerat, quatuor panes, immo vnum Christi corpus, & sanguinè, cum multa, vt dignum erat, exultatione percepit.

II. De sacrosancta Eucharistia refugiente manus adulteri.

Greg. Turon. li 1. de glor. Martyr. c. 16
 D ELEMUS scelera nostra, ait D. Gregorius Turonensis Episcopus, & plangimus, cum nos mundos esse nescimus, & ad ipsum altare Domini accedentes, audenter sanctum corpus eius & sanguinem, cum simus actu polluti, potius ad iudicium sumimus, quam vt veniam consequamur. Nam recolo, quòd in mea adolescentia gestum audiui. Dies Passionis erat Polycarpi martyris magni, & in Ricomagensi vico ciuitatis Aruernæ eius solennia celebrabatur. Lecta igitur passione cum reliquis lectionibus, quas Canon sacerdotalis inuexit, tempus ad sacrificium offerendum aduenit, acceptaque turre Diaconus, in qua ministerium corporis Dominici habebatur, ferre cœpit ad ostium, ingressusque templum, vt eam altari superponeret, elapsa de manu eius ferebatur in aëra, & sic ad ipsam arcam accedens, nunquam eam manus Diaconi assequi potuit: quod non alia credimus actum de causa, nisi quia pollutus erat in conscientia: sæpius enim ab eodem adulteria ferebantur commissa. Vni tantum presbytero, & tribus mulieribus, ex quibus vna mater mea erat, hæc videre licitum fuit, cæteri non viderunt. Aderam fateor & ego tum temporis huic festiuitati, sed hæc videre non merui.

III. De

TIT. XXVIII. De impijs sacrificij Missæ ministris. 307

III. De vltione diuina in Sacerdotem diuina ministeria temerè tractantem.

S IC & Epachius presbyter, dum temerè, que indignus erat agere, præsumpserat, cum diuino iudicio solo proiectus occubuit. Hic enim dum Dominici natalis vigiliis celebrare ecclesiam expetisset, per singula horarum momenta egrediebatur è templo Dei, ac in domo sua pocula lasciuia spumantibus pateris hauriebat; ita vt affirmarent multi, eum post galli cantum in ipsa nocte vidisse bibentem. Sed cum esset ex genere Senatorio, & nullus in vico illo Ricomagensi superius memorato, iuxta sæculi dignitatem haberetur nobilior, celebrare Missarum solennia expetitur. Nec dubitat miser vino madefactus appetere, quod ieiunus quisque non sine metu potest terrente conscientia explicare. Verùm vbi ad rem explicatis verbis sacris, contracto corporis Dominici sacramento, & ipse sumpsit, & alijs distribuit ad edendum: mox equini hinnitus ad modum vocem emittens, ad terram ruit, & spumas, cum ipsa myrtæ sacri particula, quam dentibus comminuerat non valuit, ab ore proiciens, inter manus suorum ab ecclesia deportatur. Nec caruit ultra hac epileptæ infirmitate; sed per singulos lunares cursus incrementis, decrementisque hæc semper perulit, quia ab hauitu nimio vini minimè infelix abstinuit.

IV. Cancro affigitur sacerdos luxuriosus, indignè communicans.

C VM Palladius Euagrii discipulus aliquando accessisset ad Abbatem Macarium, inuenit extra eius cellam iacentem quendam vici presbyterum, cuius caput ita erat exesum à morbo, qui dicitur cancer, vt etiam ipsum os torum appareret in vertice. Is accessit ad ipsum, vt curaretur; nec eum admittēbat ad colloquium. Rogauit autem eum, dicens: Miserere huius miseri: & saltem da ei responsum. Is verò mihi respondit dicens: Est indignus qui accuretur; amandata est enim disciplina eius. Quod si velis eum curari, persuade ei, vt deinceps abstinat à ministerio sanctorum sacramentorum. Ego autem ei dico: Quamobrem quæso? Is verò dicit: immundus;

Ex 104. Greg. libid. ca. 27.

Ieiunium necessarium vbi ad rem sacram faciem;

Palladium D. Euagrii discip. in hist. Laus. sect. 17

Presbyter cancro laborans curari petiit.

Sacramentorum administratione indignus sit sacerdos immundus;

308 **CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.**
 Fornicatus sacrum ministerium pergit, & idēd casti-
 gatur. Nunc ergo, si metu desistat ab eo, quod ausus
 est facere per contemptum, Deus ipsam curabit.
 Postquam ergo dixi ei qui affligebatur, iureiurando
 est pollicitus, se non amplius sacrificaturum: Tunc
 eum accepit, & dixit ei: Credisne esse Deum, quem
 nihil laet? Respondit ille: Maxime. Deinde ei dicit
 Macarius: Non potuisti Deum illudere? Dicit ille:
 Nō potui, Domine mi. Dicit ei Macarius; Signos-
 cistuum peccatum, & Dei disciplinam, propter quā
 hec subiisti, corrigitor in posterum. Qui confessus
 est peccatum, & spondit se non amplius peccatu-
 ram, neque altari ministraturum, sed forem laicam
 amplexurum. Deinde sic sanctus ei manus imposuit:
 & paucis diebus fuit curatus, capilli que ei creuerūt,
 & sanus domum redijt: Deum glorificans: egit autē
 magno quoque Macario gratias.

V. *Sacerdos diuina indignē tractans mysteria, quo mi-
 raculo ad corraētionem vitam redactus sit.*

Ex auctore Anonymo cap. 27. Surium 7. No- uemb.
 Sanguis de copose Christi effluit.
 Sacerdotis dissoluti pœnitentia vnde.

IN vita Hugonis Lincolnienſis Episcopi, qui ante
 trecentos annos virtutibus Pastoralibus ornatis-
 simus apud Anglos floruit, sic Surius ex antiquo scri-
 ptore: In villa, inquit, quadam Sacerdos erat vitæ
 valde dissolutæ; quem hoc ordine diuina bonitas ad
 pœnitentiam vocauit. Celebrans ille Missarum so-
 lennia, manibus cepit indignis Regem tractare ma-
 iestatis: cumque ad illum venisset locum, vbi hostia
 frangenda erat, sanguis protinus emanauit; territus
 ille vitam mutauit in melius, cunctis que audire vol-
 lentibus factum publicauit. Accidit autem beatum
 Hugonem per eam villam iter facere, sacerdotēmq.
 accersitum, non propter miraculum, sed ob vitæ san-
 ctitatem, de quibusdam spiritualis vitæ studijs inter-
 rogare. Tanta enim pœnitentiæ austeritate pristina
 vitam iam correxerat, vt sanctum eum fama cunctis
 proclamaret; cumque sancto Episcopo narraſſet
 prodigium, quod ipsi acciderat, hortatus est eum, vt
 cruorem ipsum tanquam veritatis testem inspiceret,
 sed penitus non acquieuit: quinimō famulis suis i-
 dem suggerentibus ita fertur respondisse: Habeant
 ipsi signa inſidelitatis suæ; nobis autem, qui verē
 credimus, sub speciebus sacramentalibus verum
 corpus

TIT. XXVIII. De impijs sacrificij Missæ ministris. 309
 corpus & sanguinem Christi contineri, signa quid
 proderunt? Quosdam etiam abire volentes, vt vide-
 rent, durius obiurgabat, quod non deuotione, sed
 curiositate id facerent; siquidem scriptum nouerat:
Beati qui non videntur, & crediderunt.

Curiositate arguit, non pietatem.

16 an. 20.

VI. *Episcopi Argentinensis leuitatem in Missæ sacrificio vltio diuina sequitur.*

VM quidam Episcopus Argentinensis Missarū
 solennia celebrare aggredere, vbi se ad po-
 pulum venit, dicturus de more, Pax vobiscum: Im-
 peratorem intendens, tanto risu solutus est, vt fon-
 dus oblitus esse videretur, ad quid se conuertisset:
 vbi verō ad prandium ventum est, cunctis pariter
 confidentibus, percussus morbo pleuretico, interq.
 manus ad proprium delatus hospitium, die decimo-
 quarto reddidit spiritum. Viderat autem ante annos
 septem, vt solitus erat narrare, visionem: videlicet
 adstitisse sibi senem quendam, veste purpurea, pon-
 tificali que redimitum insula, qui se profertens esse
 Kilianum: Tale, inquit ille, mihi profudit oraculū:
 Age per hos septem annos qualia Episcopum decēt
 opera: quia nona longius a Domino vitæ spatium
 positum est. Quomodocūque ille visionem acce-
 perit, qualiterque se preparauerit, qualiscūque in
 illa hora suæ mortis inuentus fuerit, redē nimirum
 sapientis, huic talis, vt dictum est, illius exitus medi-
 tationē morris renouauit vel auxit, magnūque fuit
 temperantiæ eius indicium, quod pro tempore scē-
 di, differendo suis vel sibi tempus gaudendi, tristi-
 bus exequijs priuatus inieſſe maluit.

Rupertus Abbas Tui-
 tisi inuita
 S. Herberti
 cap 8. apud
 Surius 10. 24
 Marij 16.

Leuitas Epi-
 scopi in Mis-
 sa exhibita
 mox casti-
 gatur.

VII. *De quodam sine ordinibus celebrante, cuius ma-
 nus sacer ignis deuorauit.*

Abbas Daniel de Sconauia mihi narrauit, quod
 Clericus quidam, dum Parisijs studeret, hori-
 dum satis spectaculum in ecclesia sancta Maria Dei
 genitricis populo præbuit: nam sacer ignis pœnē
 manus eius deuorauerat: quem secretius cum cam-
 panarius interrogasset, cuius esset ordinis, & ille
 responſisset: Sacerdotij, subiunxit, Nunquam sa-
 cro Chrestimate manus istæ perunctæ sunt. Sentiens
 ille spiritu Prophetico se deprehensum, confessus
 est culpam.

Ex Casario
 H. 11. lib. 9.
 cap. 60.

VIII. *Quidam sine ordinibus celebrans videt Crucifixum lacrymantem.*Idem ibid.
cap. 61.

Diaconus quidam Steiueldensis, de ordine Premonstratensi, Gerardus nomine, apostatans, circa quatuor tempora se ordinem suscepisse finxit sacerdotalem, & Colonie in Basilica sancti Michaelis, quæ in portu Martis posita est, quasi primam Missam instruente eum Sacerdote, miserrimus celebravit. Ego eidem Missæ tunc scholaris interfui, & multas recepit oblationes. Cofessus est postea Sacerdoti, qui ei assistit, à quo ego audiui, quod quories se conuertit ad populum, crucifixum contra se stantem viderit lacrymantem: est enim eadem imago antiqua, & sculpra, magna fatis. Nam pius Dominus, qui olim fleuit super malitia ruituræ ciuitatis Hierusalæ, etiam de presumptione tanta lacrymari dignatus est. Ex lacrymis verò imaginis Christi considerans magnitudinem culpæ, pœnitentia ductus sedem Apostolicam petijt, & in eadem via finijt vitam.

IX. *Matrona quædam dubia de valore Missæ per ignarum aut indignum sacerdotem celebrata miraculo confirmatur.*

Thom. à Kempis in vita Henrici Bruni cap. 7.

Quia sermo de venerabili Missæ sacrificio, incidit, hic referam factum de quodam sacerdote in partibus Frisicæ, sed minus laudabilis vitæ. Si quidem bonæ memoriæ fratrem nostrum Alardo narrante cognoui, quod erat cum eo quidam presbyter paræscientiæ, & famę non claræ. Iste cum ecclesiam intraret, vt diuina celebraret, honesta quædam matrona, quæ eius imperitiã cognouit, cœpit intra se de eo suspectè cogitare, ac murmurando dicere, Quid tu, imperite, vis facere? & quomodo tu, indigne, poteris tam magnum sacramentum conficere? Hæc ea cogitante, presbyter cœpit celebrare, & diuina mysteria tractare, & consecrare. Factum est autem, dum venerabile sacramentum ritu ecclesiastico consecratum eleuaretur, & omnis populus hoc flexis genibus fideliter adoraret, matrona supradicta vidit in eleuatione aperis oculis figuram hominis Christi, nimum stupida & perplexa. Finita itaque Missa, hanc visionem alteri sacerdoti secretè exposuit,

TIT. XXVIII. De impijs sacrificij Missæ ministris. 311
fuit, & quid mali de celebrante antea cogitauerat humiliter confessus est. Qui diligenter rei gestæ ordinem & visionem examinans matrona respondit: Hoc Deus pro tua salute fieri permisit, ne de cætero malè de sacerdotibus cogites; nec de vtra consecratione dubites, licet malè famæ sint, & indigna vitæ. Illa hæc audiens firmam fidem renuit, & Deo iudicium de sacerdotibus commisit.

X. *Propter peccata Diaconi retardatur tempore Missæ descensus Spiritus sancti.*

Narrat Ioannes Euiratus, siue Sophronius in Prato, de Episcopo Rumellæ celebrante Missam coram Agapito Papa. Hic Episcopus, qui Spiritus sancti deicensû, hoc est, vt ego reor, vim diuinã transmutantem oblata in corpus & sanguinem Christi signis visibilibus cognoscere solebat; tunc minime videbat: proinde consecrationem haud terminabat. Sciscitatur Agapitus ex Episcopo moræ causam. Respondet ille, Diaconum, qui flabellum tenebat, esse remouendum ab altari. Remouetur. Eo remoto solia signa apparuerunt, Papa videntur: & alia miracula secuta sunt, quæ Episcopi sanctitatem declararunt, & Diaconi peccatis atque improbitate fuisse retardata docuerunt.

Sophon.
Præ. spirit.
cap. 150.XI. *Aliud eiusdem rei exemplum.*

Epiphanus Constantiæ Cypri Episcopus nunquam sacra mysteria perficiebat, donec vidisset visionem, quæ itatim ei reuelabatur post prolata quædam verba. Cum verò aliquando tertio protulisset verba illa, nulla sese obrulit visio. Cum autem lugens orasset, vt eius rei cauta indicaretur, primus obseruat in fronte Diaconi, qui à sinistris ventilabrum tenebat ministratoriũ, lepram apparere. Quod nulli manifestum erat. Episcopus itaque accepto de manu Diaconi ventilabro, dixit: Vade, fili, domum, ne modò sumas diuina mysteria. Ipse autem statim egressus iuit domum, datque Epiphanius alteri diacono ventilabrum: cumque verba consueta protulisset, mox apparuit visio. Accersito autem Diacono dimisso, sciscitatur ex eo lepræ causam. Qui respondit, ea nocte propria fuisse vsum vxore. Tunc mo-

Metaph. in
vita eius. ca.
38. apud Sot.
32. ubi ag.Lepra in
fronte per-
cutitur re-
bus sacris
indignus
Diaconus.

Epiphanius
caelibes vult
esse Diaconos.

Metaph in
vita S. Io.
Chrysol. Ar.
chiep. Con-
stantinop.
apud Sur. 27
Ianuarij.

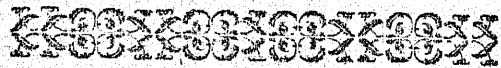
Eucharistia
elevatio
in Missa.

Impietas
ministerium
pedis delictum
Sp. sancti.

312 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
nunt Clerum Epiphanius, vt qui vxores haberent,
essent tanquam non habentes. Ex eo tempore non
ordinabat amplius eos, qui habebant vxorem, sed
viros sanctos, qui vitam viuabant monasticam, &
viduos viros probatos. Licebat tum videre Eccle-
siam, tanquam pulchram sponfam ornata[m] sacer-
dotio.

XII. *Propter impietatem Diaconi latet in Missa D. Io.
Chrysostomi descensus Spiritus sancti.*

Hoc loco minimè etiam prætermittendum, quod
de S. Ioanne Chrysostomo celebratur. Hic enim
cum inter diuina mysteria panem consecratum ex-
tolleret, totus à Deo afflatus (quid autem horum est
incredibile in tam sancta anima?) quibusdam signis
videbat Dei Spiritum ad dona proposita descendere.
Cum autem vnus ex ministris, qui ei assistebant, in
quandam mulierem ex ijs, quæ desuper solebant
despicere, oculos coniecisset, & curiosè aspexisset,
Magno Ioanni depulsa fuit visio Spiritus sancti. Ille
autem non ignorauit, sed ministrum continuè sua
statione mouit. Ipse vero tum pristina sua visione
non est frustratus.



TIT. XXIX. De sacrificij Missa cõ- tempторibus.

*EXEMP. I. De Michaëlis Imperatoris diuina myste-
ria per ludibrium representantis funesto interitum.*

Constantinus
Maxim. in
Annal. &
Michael
Cyprius 4.
parte Annals
Baron. 10. 10.
852. r.

Michaël tertius Imperator, cognomine temu-
lentus, quem scriptores Annalium, ob mores
perditos & dissolutissimos, alterum Phaëthotem, Ne-
ronem & Sardanapalum vocant, cum in omne flagi-
tiorum genus sese venundaret, ad hunc tandem ve-
lut scelorum omnium apicem & coronam progræs-
sus est, vt post quotidianos in omni turpitudine
profectus etiam aduersus sacrosancta mysteria, Scra-
phis

TIT. XXIX. *De sacrificij Missa contemptoribus.* 313
phis ipsis venerabilia, vir nequissimus debacchare-
tur; quippe acrem synapi succum in craterem fun-
dens sacrum illud formidabile representabat, ludès
(vt dici solet) in ijs, quæ ludum, iocumque non ad-
mittunt, & ridens in minimè ridiculis. Ita viuente
Michaëlem mater videns, & Imperatorem Romanum
factum esse ludicrum, totis visceribus & animo cõ-
mouebatur, eumque verbis castigabat, corripibat,
exhortabatur. Sed (quod prouerbio dicitur) cum
morino colloquebatur, & admonitiones apud sordum
cantillabat, ac tandem mater à filio regia expellitur.
Patrius verò postea ad Imperium prouectus, cum
Michaëlem ceu vinolum ac temulentum damnasset,
gladio viscera eius ad D. Mamantis ædem, vt Gly-
cas commemorat, traiecit. Talem impius ille trem-
dorum mysteriorum profanator sortitus est exitum,
matris persecutor, Dei contemptor, Imperij dissipator,
à talibus viperis venenum suum mutuatur aspi-
des nostrorum sacramentorum: sicque ferè acci-
dit, vt qui sunt sacrilegio pares, morum turpitudine
sint similes.

Michaëlis
impietas in
facta myste-
ria.

Matris mo-
nita respuit.

Matrem per-
tequitur Mi-
chaël Imp.

Fonestus
impis inte-
chaelis inte-
ritus.

II. *De quibusdam laicis Missa sacrificium per ludi-
brium celebrantibus, eorumq; diuina vltione.*

Verissimis ac fide dignissimis testibus narratum,
ac litteris mandatum legimus, anno Domini
1574. in Autumno, ciuitate Hollandiæ Gouda con-
tigisse, vt Catholicus quidam cuius grauitèr decum-
beret. Irriserunt eum quidam Calvinisticæ sectæ,
disertantes per ludibrium, leuiss & facilius eum
defangi posse, si Missam prius audiuisset. Nec mora,
quidam ex illis, Hermannus Aldarech, profert habi-
tum sacrum, quo Ecclesia Catholica in tremendis
mysterijs vti consuevit, eodè[m]que induitur. Para-
tur mensa, expediuntur cætera, que in sacris myste-
rijs vsurpari consueuerunt: adest subornatus Dia-
conus & Subdiaconus. Canitur Introitus, & quædam
aliæ preces, vsurpantur omnes penè per ludibrium
cærimonie Ecclesiasticæ. Vbi peruentum est ad
canticum, Agnus Dei, ecce festinus accurrit minister
sacrificantis, exponit vxorem eius coarctari dolori-
bus partus. Ille sacrificium sine cauda & sale offer-
rens non sustinuit eo persistere, donec absolueret,
sed

Ex libello
Gesman.
Colonia an-
no 1574. ex-
cuso, Brodè.
li. 1. Collas.
sacr. ca. 60.

314 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 sed proinus excusso habitu, Missâque facta (ut a-
 liquando ad D. Ioann. Voss. Alténanum, Melan-
 chthonem dixisse ex ipso Alténano intellexi) sese
 festinus domum proripuit. Inter eundem nuntia-
 tur ei, uxorem duos gemellos enixam. Faustum hoc
 nuntium: mox ut domum ingressus est, conuertitur
 in luctum; utrâque enim filiulus extinctus est. Vxo-
 ris deinde cubiculum ingressus, eam cum morte cõ-
 flitari, & paulò post defungi videt. Ipse quoque
 postridie peste corripitur, cum omnibus, qui vel mi-
 nisterio, vel cantu, immo etiâ sola presentia sacrifi-
 cio vel tacitè vel expressè suffragati erant, omnesque
 eadem lue moriuntur. Catholicus verò ex infirmi-
 tate decumbens conualuit.

III. De insigni miraculo, quod pueris Apamiensibus
 contigit, qui ruri verba consecrationis protulerunt.

Ioannes Mos-
 chus eniratus
 Prati spiri-
 tualis c. 196.
 Bredemb. lib.
 I. cap. 64.

N Arrauit nobis Gregorius Africana Prouin-
 cia Præfectus, fidelis vir, & Monachorum &
 pauperum amator, bonisque omnibus semper con-
 gaudens: In Prouincia, inquit, mea (erat Apamiensis
 secundè Syrorum Prouincia, ex oppido, quod dicitur
 Torax) ager est ab vrbe quasi quadraginta milli-
 bus distans, qui Gonagus dicitur: in hoc, siue in
 eius finibus, pueri pascebant pecora: & ut solet
 pueris contingere, puerili consuetudine voluerunt
 ludere. Cumque luderent, dixerunt ad inuicem: Ve-
 nite, celebremus Missam, & offeramus sacrificium,
 & communicemus, sicuti semper in sancta ecclesia
 presbyter facit. Quod cum placuisset omnibus, con-
 stituunt ex eis vnum in ordine presbyteri, duosque
 alios pueros in ministrorum officio, veniuntque ad
 saxum quoddam (erat enim in planitie) ac supra sa-
 xum in morem altaris apponunt panem, & vas tes-
 teum cû vino. Assistuntque, vnus quidem coram al-
 tari, qui fungebatur officio presbyteri, medius, duo
 verò alij hinc, atque hinc, veluti ministri. Et ille
 quidem sanctæ oblationis verba dicebat; illi verò
 fasciâs, quæ ferebantur, pro stabellis vcentes, aurâ
 faciebant: qui verò presbyteri fungebatur officio,
 idè sanctæ oblationis verba sciebat, quia consue-
 tudo fuit in ecclesia, ut pueri in Missis ante sacrariû
 assisterent, primi que cum Clericis communicarent
 sanctis Christi Dei nostri venerandisque mysterijs.

Quo-

TIT. XXIX. De sacrificij Missæ contemptoribus. 315

Quoniam verò quibusdam in locis alta voce con-
 sueuerunt presbyteri sancti sacrificij rationes pro-
 nuntiare, pueri, ut propius adstantes, sapius eas au-
 diendo didicerant. Cùm igitur omnia secundum
 Ecclesiasticam consuetudinem fecissent, priusquam
 panes frangerent ac communicarent, ignis cælitus
 delapsus, quæ proposita erant, consumpsit omnia,
 saxumque totum combussit, ita ut nihil omnino, ne-
 que saxi, neque eorum, quæ fuerant proposita, relin-
 queretur. Hoc repente factum cùm pueri vidisset,
 in terram omnes præ timore corruerunt, ac diutius
 semiuui permanserunt, neque erumpere vocem, ne-
 que de terra surgere valentes. Cùm verò non redi-
 rent domum hora, qua consueuerant reuerti, sed pau-
 uidi in pavimento iacerent, exierunt parentes eorû,
 ut viderent, cuius rei gratia consueto legitimo tem-
 pore non reuertissent. Egressi autem pueros omnes
 humi iacentes inuenerunt, neque agnoscentes ali-
 quos, neque loqui se alloquentibus valentes. Paren-
 tes itaque semiuuos eos adspicientes, vnusquisque
 filium suum assumens domum retulerunt, viden-
 tesque pueros in huiusmodi excessu diutius duran-
 tes, mirabantur nimium causam, stupores eorum om-
 nino ignorantes, nec discernere valentes, sapiusque
 illos per totum diem interrogantes, responsum nul-
 lum ab eis accipere potuerunt, & quæ illis accide-
 rant, scire omnino nequiverunt, donec dies illa, &
 nox tota præterijt. Tunc enim & pueri paulatim in
 seipos reuersi cuncta illis retulerunt, quæ gesta fue-
 rant, & quæ illis contigerant. Assumentes verò pa-
 rentes suos, & loci ipsius omnes habitatores, egressi
 sunt, & locum eis ostenderunt, in quo mirabilia
 ista contigerant, vestigia quædam elapsi ignis indi-
 cantes. Audientes verò quæ facta fuerant, & ipsis
 indicijs rerum admoniti, in ciuitatem cucurrerunt,
 cunctaque Episcopo ciuitatis nuntiauerunt. Qui
 percussus magnitudine & nouitate miraculi, cum om-
 ni clero festinus occurrit: vidensque pueros, &
 rursus ab eis quæ euenerant audies, & cælestis ignis
 vestigia intuens, pueros quidem omnes continuo in
 monasterium immisit, locum verò monasterium fe-
 cit latissimum, supra locum autem ignis ecclesiam
 construxit, & sanctum crexit altare.

IV. De

IV. De fureſſo interitu cuiusdam heretici contumelioſi in tremendum Miſſæ ſacrificium.

Film. Bre-
dem. li. 7.
coll. ſacr.
cap. 63.

Contigit prope ciuitatem Harderwickum, Catholicum quendam in die Cinerum agere in diuerſorio inter hereticos; qui cum ientaculum ſumerent, & Catholicum inuitarent, vt cum iſtis ientaretur, iſque antiqua ieiunij religione ductus renueret, illi hominem diſcretiſſi & contumeliſſi exceperunt, diſcitantes; ſi ſacrum auდიſſet, iam faciliorem fore ad ientandum. Eueſtigiò quidam ex illis proſiliens; Ego, inquit, operam hanc illi præſtitero, arreptumque orbem menſarium eleuauit in deſpectum tremendi ſacrificij SS. Eucharistię, moxque eleuata in altum brachijs obriguere, vt ad ſe reducere non poſſet; pauloque poſt in eodem loco exſpirauit.

V. De præcone Euangelico in Eccleſia Catholica carimonias, & eleuationem SS. Eucharistię contumelioſo, cuiusque diuina ultione.

Idem ibid.
cap. 64.

Anno Domini incarnatiõnis 1578. Siluæducis Brabantię contigit (ſicuti à viro admodum fide digno, qui id temporis Siluæducis fuit, accepiſſus) vt quidam nouorum dogmatum præco in eccleſia parœchiali D. Petri Apoſtoli concionaretur: qui cum inter cætera eleuationem SS. Eucharistię miris cachinnis & contumeliſſis exagitareret, aliãſque Catholice Eccleſiæ carimonias effreni verborum petulantia proſcinderet, mox in ipſo ſuggeſtu, inter ipſa profanæ ſermocinatiõnis ludibria diuinitus morbo corripitur, animãque non multo poſt exhalat, & clam à ſuis ſepelitur.

VI. De vindicta diuinitus irrogata cuidam Lutherano facillè ſe gerenti in tremenda Miſſæ myſteria.

Staniflavi
Reſum li. 2.
vita Card.
nalu. Hozi
cap. 20.

Cum Petrus Phaë, Germanus, Societatis Ieſu Sacerdos, in ciuitate Elbinga, vbi concionabatur contra Lutheranos, aliquando celebraret, & ſacram Eucharistiã eleuaret, auſus eſt homo quidam turpiſſimus, depositis in medio templo caligis (ò mores Lutheri cacangelo digniſſimos!) obſceniliſſimas corporis ſui partes (que niſi regãtur etiam in oculto

TIT. XXIX. De ſacrificij Miſſæ contemptoribus. 317
culto, apud homines honeſtos turpe ducitur) altare verſus exponere. Sed audaciã hominis ſecuta eſt vltio diuinitus irrogata: nã illicò in eodem loco concidit, cum pes vnus ceſpitaffer, ſociorumque manibus in proprias ſedes deportatus graues pœnas ſuã in Deum contumeliã perſoluit.

VII. De vltione diuina in militem loci ſacri, vbi Miſſa fiebat, profanatore.

Hereticus militum præfeſtus, cum proſtigato per duellum exercitu, Secuſio recederet, in templum ſancti Lazari non longè diſſitum ſeceſſit, ibique in contumeliã religionis Catholice ad altare veteris onus egeſſit; ſed non diu tulit facinus impune. Digredienti ab arce ſclopus cor impio homini è medio peſtore auellit.

Ex Annal.
Societ. an.
1594 Colleg.
Taurin.
Præſ. Medior.
templi contempt.
tores.

VIII. Prohibentur laici ſacroſanctam Eucharistiã administrare.

Peruenit ad noſtram notiã, quod quidam præſbyteri in tantum parvipendant diuina myſteria, vt laico aut ſceminę ſacrum Domini corpus tradant ad deferendum infirmis: & quibus prohibetur, ne ſacrarium ingrediantur, nec ad altare appropinquent, illis ſancta ſanctorum committuntur. Quod quã ſit horribile, quã deteſtabile, omnium religioſorũ animaduertit prudentia. Igitur interdicit per omnia Synodus, ne talis temeraria præſumptio vltius fiat, omnimodis Præſbyter per ſemetipſum communit. Quod ſi aliter fecerit, gradus ſui periculo ſubiacebit.

Burchard.
Epſc. lib. 5.
cap. 30. ex
Concilio Re-
monſ. circa
an. 874.

TIT. XXX. De Angelis tremendo Miſſæ ſacrificio adſtantibus.

EXEMP. I. Tempore ſacrificij Miſſæ præſens eſt Angelorum multitudo magna.

Cum ſacerdos Spiritum ſanctum inuocauerit, ſacrifi-

D. Chryſoſt.
lib. 6. de ſa-
crif.

sacrificiūque horrore ac reuerentia plenissimum perfecerit, communi omnium Domino manibus assidue pertractato; quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus? quantam religionem? Considera enim, quales manus illa administrantes esse oporteat: qualem linguam, quæ verba illa effundat; qua denique non puriorem sanctiorēque esse conveniat animam, quæ tantum illum, tamque dignum spiritum receperit. Per id tempus & Angeli sacerdoti assistent, & cælestium potestatum vniuersus ordo clamores excitat, & locus altari vicinus in illius honorem, qui immolatur, Angelorum choris cinctus est. Id quod credere abundè licet vel ex tanto sacrificio, quod tum peragitur. Ego verò & commemorantem olim quendam audiui, cum diceret senem quendam, virum admirabilem, ac cui reuelationum mysteria multa fuissent diuinitus detecta, sibi narrasse, se tali olim visione dignum habitum à Deo esse, ac per illud quidem tempus de repente Angelorū multitudinē cōspexisse (quatenus aspectus humanus ferre poterat) fulgentibus vestibus indutori, altare ipsū circūdantium: danique sic capite inclinatorū, vt si qui milites presente Regestantes videant.

Visum de Angelorum præsentia.

Ibidem.

Rectè communicantū corpora ab Angelis deducuntur in cælum.

Idem Chryso. homil. 61. ad pop. Antio. & hom. 3. ad Ephes.

Item & alius quidam mihi narrauit, non ille quidem ab alio edoctus, sed dignus habitus qui & vidisset ipse, & audisset, quod qui de vita hac emigraturi sunt, si mysteriorum huiusmodi cum pura ac munda conscientia fuerint participes, spiritum efflati, ab Angelis, illorum corpora satellitum more stipantibus, propter assumptum illud sacrum hinc recta in cælum deducantur.

II. *Christum in Eucharistia adorant Angeli.*

Quæremus, quod illum sursum sedentem, qui ab Angelis adoratur, hunc degustamus. Considera quæso, mensa regalis est appositā, Angeli mensē ministrantes; ipse Rex adest, & tu adstas oscitans? Sordeſcunt tibi vestimenta, & nihil est tibi curæ. At para suat, igitur idora & communica. Dum proferitur sacrificium, & Christus immolatur & ouis Dominica: cum audieris, oremus omnes communiter, cum vela videris detrahi, tunc supernè cælum aperiri cogita, & Angelos ascendere.

III. Di-

III. *Diuinis adstant mysterijs Angeli splendidissimis pretiosissimisq; vestibus amicti.*

Ioannes Chrysoſtomus sacerdos admirandus ecclesiæ Constantinopolitanæ, immo verò totius orbis splendor, vir animi perspicacis, omni ferè tempore videbat domum Domini refertam Angelorum cœtu, & tunc inprimis, cum diuinum & incruentū sacrificium offerebatur. Quo quidem tempore, stupore & læticia plenus, rem præcipuis amicis spiritalibus priuatim enarrauit. Cum cœpisset, inquit, sacerdos sanctum sacrificium seu oblationem facere, plurimæ statim ex illis Virtutibus è cælo descendentes, stolis indutæ splendidissimis, nudis pedibus, inrentis oculis, pronæ altari magno cum silentio & reuerentia, quoad venerandum illud mysterium expletum fuit, circumsteterunt. Deinde huc illic singulæ per totam domum diffusæ, Episcopis, Presbyteris & Diaconibus distributionem corporis & pretiosi sanguinis ministrantibus adhæserunt, satagentes, & sedulo adiuuantes.

En Nilo Abb. in ept. ad Anastas. Episc. Baro. to 5. Annal. anno 407.

Missa cum celebratur Angeli visi assistere.

Angelorum in corporibus assumptis reuerentia in Missa.

IV. *S. Euthymius vidit sæpe Angelorum turbam vnâ secum Deo sacrificantem.*

En Cyrillo & Erem in vita S. Euthymij Ioann. Caroten. Centur. 6. ante anno 593.

EX hominibus excessit quidem Theodosius, à Ruba verò ad Lauram redit magnus Euthymius; & aliquando quidem vno sabbatorum, ille quidem Deo ministrabat, & ei incruentum obtulit sacrificium: Domitianus autem adstabat ad dexteram cum mystico illo ventilabro, cum iam esset peragenda ter sancti glorificatio. Terebonque Saracenus, & Chryssippi frater Gabriellus, aliter quidem propè, aliter verò stans intrā aram, ô magnam Christe tuam in Euthymium gratiam! vident ignem veluti in quodā diffusum linteo desuper descendentem, quin etiam ipsum Euthymium, & cum eo Domitianum intus complexum, sic circa ipsos permanisse ab initio, ter sancti vsque ad completum ministerium. Terebon autem metu correptus, & exterritus ab ara recessit: & nō ampliùs audacter & temerè ingressus est adyta, sed in templi constitit vestibulo, cum magna in synaxi reuerentia, vt mihi postea narrauit Cyriacus Anachoreta, qui hæc audierat à Terebone & Gabriello

Missa incruentum sacrificium.

S. Euthy-
mius vidit
sæpe Ange-
los secum
Deo sacrifi-
cantes.

320 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
Gabrielo, qui viderunt. Aiunt verò eum quoque aliquando dixisse Fratribus quibusdam, qui cum eo seorsum versabantur, quòd sæpe videret terribilem Angelorum visionem vnà secum Deo ministrantē, & sacra contrastrantem, & quod in Dominici corporis sumptione, aliquos quidem ex ijs, qui accedebant, videret illuminari; aliquos autem veluti obsecurari, & morte affici, quicumque scilicet erant indigni ea luce.

V. De quodam Abbate simplice, qui cum Sacramentum offerret, Angelos videbat, & cur ab ijs monitus.

Sophron.
Fratri spirit.
cap. 199.

Simplex
quidam sa-
crificando
Angelos vi-
dit.

Formam cõ-
secrationis
corumpens
monetur &
à Diacono
& ab Ange-
lis.

N Arrauit quidam Patrum, quod senex quidam mundus & sanctus exillens, cum offerret Sacramentum, videbat Angelos sibi dextra læuâque assistentes. Porrò hic ab hæreticis consecrationis ritum perceperat, & veluti simplex, & rudis diuinorum dogmatum, quando offerebat, in simplicitate & innocentia, dicebat quæ non decebant secundum rectam fidem, ignorans, quòd falleretur. Per diuinam igitur dispensationem perrexit ad eum Diaconus quidam peritissimus diuinorum dogmatum. Contigit autem sanctum senem presente illo sacrificium offerre. Dixit autem ei Diaconus; Verba, quæ in offerendo dixisti, rectæ fidei non sunt, sed hæreticorum, & prauæ opinionis hominum. Senex autem confidens, quoniam videbat Angelos, dum offerebat, non intendit his, quæ dicebantur à Diacono, sed contempsit. Diaconus autem persistebat dicens: Falleris, Abba: non enim admittit fides Catholica ista, quæ dicis, neque mater Ecclesia. Cum autem videret Diaconi constantiam in se arguendo senex, atque in oblatione salutarum sanctos Angelos, vt confueuerat, intueretur, ait eis: Diaconus iste mihi hæc, & ista dicit, quomodo se habet veritas? Dicunt ei Angeli; Ausculta ei, nam vera loquitur, & rectè ista profertur. Dixit autem eis senex: Quare vos non dixistis mihi? Dixerunt autem illi Angeli; Deus ita disposuit, vt homines corrigantur. Aduertendum autem hic est, hunc simplicem Patrem potius ex Dei misericordia, quam ex vi illorum verborum sacram Eucharistiam confecisse, si illa formam corrumperent.

TIT.



TIT. XXXI. Vt Angeli sancti sacerdoti celebranti aliquando ministrent.

EXEMP. I. S. Oswaldo Ep. sacrificanti adest Angelus, etq; ministrat.

Cum beatus Oswaldo Episcopus Wigorniensis adhuc iuuenis in Floriacensi Monasterio monasticam vitam sanctissime coleret, iuxta locum, in quo orare solebat, crypta quædam erat, ad cuius fores duodecim pauperes quotidianam victu à monasterio percipiebant; atque ex ijs vnus sancto Oswaldo sacras hostias offerenti ministrabat. Quadam ergo die, cum vir sanctus post Euangelium recitatum oculis in calum erectis oraret, minister eius vidit reuerendi vultus personam, candidissimum panem, sed exiguum, inter manus, quas vsque ad caput suum porrectas habebat, digno cum honore tenentem. Ea visione licet mirè perterreretur, sustinuit tamen, nec subitam arripere fugam voluit. Sed cum eundem panem cum Sacerdotis in Missa processu paulatim crescere, atque ad insolitam molem prouchi cerneret, vltra illic hærerere non ausus extra ostium aufugit. Itaque solus remansit Oswaldo presbyter, & qui videbatur, à dextris ei assistens Angelus eius. Interim minister identidem caput ostium templi inferens, quid citra altare gereretur, trepidus explorabat: cumque seruus Dei; Per omnia secula seculorum, & quædam alia pro consuetudine diceret, nec ille respondere auderet, audiuit Angelum ad singula respondentem, eique officiosè ministrantem. Peracto sacrificio, minister introspectis, & Angelum iam non videns, trepidus ad virum Dei accessit, causam fugæ suæ exposuit, sciscitans ab eodem, num ipse quoque Angelum vidisset. Tum ille: Equidem vidi, inquit, & audiui ea, quæ dicis. Sit benedictum nomen omnipotentis Dei, qui me tua opera destitu-

322 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 destitutum, in sacro ministerio suo non deseruit.
 Interdixit autem ei, ne, dum esset in viuis, cuiquam
 eam visionem aperiret.

II. *Diuo Gregorio Magna sacris operam nauanti re-
 spondent sancti Angeli.*

Ioan. Diaco.
 in vita Greg.
 Magni.

¶ **C**um aliquando die Paschæ in ecclesia sanctæ
 Mariæ Maioris Gregorius primus Pontifex
 maximus celebraret; & *Pax Domini sit semper vobiscum*,
 dixisset, Angelus Domini alta voce respondit:
Et cum spiritu tuo. Propter quod Pape ipsa die ibi-
 dem celebranti, & *Pax Domini* &c. dicenti nihil
 responderetur.

III. *Angelus Domini Proculo Ep. sacris operam danti
 opitulatur.*

Petrus Episc.
 Aquilinus
 lib. 1. Cap. 1.
 Sancti ca. 15.

¶ **P**roculus Episcopus & martyr è Syria Romam
 venit tempore Iustini Imp. totamque Romanam
 prouinciam percurrens Christum prædicabat, miraculis
 ac vitæ sanctitate refulgens: is cum die quadam
 rem sacram faceret præsentem Valentino Episcopo
 Iteramentensi, Angelus Domini acceptum de altari ca-
 licem in æra videntibus omnibus subleuauit, ac
 deinde in altari reposuit sanguine consecrato. San-
 ctus autem Presbyter de mandato Angeli sanguinem
 consecratum libauit.

IV. *Angeli laudant Deum vnâ cum S. Gudualdo
 mysteria diuina tractante.*

In vita eius
 apud Sw.
 ca. 6. l. 1. 6.

Gudualdo
 sacrificanti
 apparent
 Angeli.

¶ **S** Gudualdus Archiepiscopus, vir sanctus sole-
 bat Missam quotidie celebrare. Quanta autem
 puritate se tanto ministerio prepararet, diuinitus re-
 uelatum est. Ieiunijs, vigilijs, precibus præmissis,
 cum sacro altari virginitatis bysso & charitatis pur-
 pura adstaret indutus, atque ad cælestia suspensus,
 cæli aperti sunt, & visio mirabilis ei exhibitæ est.
 Descendunt ad eum sancti Angeli, adstant consola-
 tionis gratia sacrificanti, tremendis intersunt myste-
 rijs, vnâ cum illo laudes depromunt Deo cum in-
 genti reuerentia. Ille ceu splendida lucis columna
 stat sancta sanctorum tractans; agnum Dei immo-
 lans: iunguntur cælestia terrenis, terrena cælesti-
 bus, mortalibus immortales: pro tanta gratia diui-
 nitus mortalibus collata immortales gratulantur.

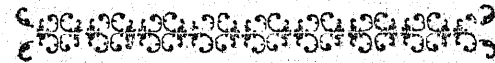
V. Fr.

TIT. XXXII. De Missa frequenter audienda. 323

V. Fr. Ioanni Parmensi Franciscana sacra mysteria
 peragenti ministrat Angelus.

¶ **C**um Frater Ioannes de Parma Ordinis S. Fran-
 cisci Religiosus, sese Generalatu abdicasset, pre-
 cibus contendit, vt sibi à Generali in locum eius
 suffecto daretur facultas petendi solitudinem Grec-
 cio in Prouincia Romana sitam, vt ibi à populi trep-
 iduliberius Deo vacaret, vitamque cælestibus pa-
 trem spiritibus traduceret. Cællæ eius, quam totos
 ferè triginta annos inhabitauit, adiacebat angusto
 quidem spatio delubrum, in quo sacris operabatur
 ministrante eiusdem Ordinis non vulgaris pietatis
 Religioso. Factum est autem, vt hic diuturnioribus
 antelucanis preceationibus fatigatus, ita somno op-
 pressus iacuerit, vt hora etiam ministrandi sacro
 proxima nihilominus consopiretur. Interca vir san-
 ctus ministrum perquirat, nec reperit; sacris se ac-
 cingit peragentis, spe ministri proximè more suo
 venturi. Hora constituta aderat, nec comparebat
 Frater; adest Angelus, & sit minister, vultu ac veste
 referens Religiosum. Sacrificio ad finem perducto,
 adhuc quiescens frater in somnis se à Fr. Ioannè
 accersitum percipit. Excitatur, Sacerdotem adit, &
 ait; Placétne, Pater mi, sacrum facere? Tum vir
 Dei cognouit, Angelum, non Religiosum, sacro mi-
 nistrasse.

Ex Rob. 2.
 Chrono. Fr.
 Minorum
 lib. 1. ca. 576



TIT. XXXII. De Missa piè & frequen-
 ter audienda.

EXEMPL. I. *Quàm sit utile & summè expediens rem
 sacram sepius deuotè frequentare.*

¶ **A**B Ænea Syluio, qui postmodum Papa factus
 Pius II. dictus est, ad hanc rem exemplum de
 nobili quodam Illyrico refertur. Hic enim cum affi-
 dua & valida admodum tentatione ad suspendium
 agitaretur,

Ex Anna
 Syluio Iulio
 Mazzarini
 Dec. Ieiunio
 Psal. Missam
 reuo.

X 2

Iob. cap. 7.

agitaretur, alicò vt eum Iob dicere posset; *Elegit suspendium anima mea*, post varios còflictus, & mille attentatos modos, tandem piùm quendam Religiosum pro efficaci remedio consuluit. Qui vbi narrentem suam miseriam audiuit, statim fraudem & artem diaboli agnouit, ac memor quod quidam discipulus S. August. ad instantiam cuiusdam nomine Hesperij Missam celebrans demones è domo, quam insederant, fugasset, nobili illi consuluit, vt singulis diebus Missam audiret. Placuit ei consilium, & electo aliquo Sacellano promptè idem executus est, & à molesta illa tentatione liberatum se sensit. Contigit autem postea Sacellanum ad prouincias amici sui in viciniam euocari; & hac occasione Missam domini sui negligere; qui licet eam audire optaret, non potuit tamen alibi tam faciliè inuenire, ideoque ad locum illum vicinum contendit; sed tardè incedenti, passienibus & cogitationibus æqualiter onerato rusticus quidam occurrit; qui cum eum cogitandum ac timidum aduertisset, rogauit, quòs tenderet. Eo autem respondente, se Missam querere, subiunxit alter: Frustra itaque progredieris, iam enim disca est. Quod responsum adeo melancholiam nobilis istius concitauit, vt prostrato vultu se ad pedes rustici abiecerit; qui aitonus ac ridens ei dixit: Tu mihi sagum tuum da, & ego omne meum meritum, quod audiendo sacrum adeptus sum, transferam. Placuit nobili conditio; & permutatione facta, plenus gaudio & deuotione ad ecclesiam abiit. Rusticus nouo lucro lætus, simul cum sago tentationem illam diabolicam induit, quæ nobilem illum exagitare solebat; adeoque in eo vehementer & efficax fuit, vt eodem mane cum laqueo vitam suam finire coegerit. Quem reuersus ab ecclesia nobilis in via suspensum reperit, & diuina voluntate suspendij causam intellexit, ideoque consilium illud religiosum approbans, in solita sua deuotione progressum fecit, ac obtentam iam animæ serenitatem & pacem eodem modo conseruare conatus est.

Meritum
vnius alteri
applicari
potest.

II. An-

II. *Aulicus adolescens supplicio ignis innocenter assiciendus, audiendo sacrum liberatur.*

Rem maximè cognitione dignam, quæ in vita sanctæ Elisabeth Regine Lusitanæ scribitur, hoc loco silentio non inuoluam. Habebat hæc Regina pueri omnibus virtutibus ornatum, & præsertim fidelitate, per quem elemosinas faciebat; alium quoque perditis moribus habebat, qui de hoc studio puero ea ad Regem detulit, vt ipse Rex eum interficere decreverit. Ex quo iussit euidam calcis artifici, vt cum tali die & hora ad eum mississet quendam puerum, eum in calcariæ ignis medium projiceret. Prærum igitur die & hora dicta illuc missit. At cum solitus esset in ecclesiam ingredi, cum campanæ sonitum audiebat, qua significabatur hostiæ ad populum ostensio, & ibi permanere vsque ad finem, tantum spatium in nonnullis ecclesijs consumpsit, ita Deo disponente, vt hora data præterierit. Tunc Rex rei exitum cum scire vehementer desideraret, alium puerum misit, qui fuerat calumniator, ad calcis artificem, sciscitatum, num perfecisset quod à Rege sibi impositum fuerat. Ille autem hunc esse puerum existimans, de quo Rex locutus erat, in complexu cepit, & in calcariam proiecit. Hoc modo summus ille Iudex innocentis causam iutarus est, & reum debito supplicio affectit, & in eum illud malum conuertit, quod ipse alijs moliebatur, vt facere solet. Hoc casu Rex veritatem agnouit, & pœnâ huius tam inopinati exitus alterius pueri innocentiam, & alterius improbitatem cognouit. Hoc non vt miraculum, sed vt historiam cognitione dignam narraui.

III. *De pietate Alphonsi Regis in rem sacram, aliasque res diuitias.*

Alphonsus Siciliae atque Aragoniæ Rex, virtutum omnium viva quædam imago, tum maximè religione, id est, vera illa sapientia, qua potissimum à brutis animalibus distinguimur, alijs longe superior atque celebrior fuit. Christum etenim verum & singularem Deum sibi colendum vnicè delegit, sanctissimi eius mandata ac præcepta custodiens; neque remorabatur eum ardua, vt sunt

Exr. p. Chro.
no. Franci.
li. 8. ca. 18.
S. I. Cate-
chismi Lud.
Granat li. 2.
c. 27. §. 10.

X

X 3

Regum

Regum negotia, quin quotidie diluculo surgens orationes, quas vulgò vocant horas, in interiore sacello genu flexus cum gemitu ac suspirio ad Deum ipsum effundat. Inde in templum prodiens iam die lucescente, Missas (sic enim mysteria diuina vocamus) admiranda deuotione quotidie audit & videt : ieiunia omnia nobis indicta inuolabiliter obseruat. Marię Virginis vigilias, & quę septem gaudia appellat, aqua duntaxat & pane solo traducit, nonnunquam nec pane aut aqua libata. Veneris prætereà ac Sabbati quoque die, in Christi Saluatoris ac Virginis Marię reuerentiam ieiunio affligitur: cumque sit ipse in vestitu cæterisque corporis cultu moderator, in extollendis tamen exornandisque sacerdotibus atque aris, omnes omnium, qui vnquã fuerunt aut sunt, cultus, & elegantias excedit, auro, gemmis, margaritis, vnionibus immensi pretij omnia collucet ac micant. Qui verò musica in tota Europa insignes habebantur, ingenti mērcede accersebantur, quotidieque in templi choro Dei & Sanctorum laudes, diuinęque officia concinentes audiebantur, læta & hebetia corda, si quę adessent, ad Dei amorem excitantes, excitata iam incitantes & inflammanes.

IV. Comes Castella visus est in pugna vexillum profrauisse, & solus victoriam contra Mauros obtinuisse, cum tamen in ecclesia plures Missas audiret.

Ex hist. Hispan. 10. Ofortui 1077. 9. conc. 107. de sacrificio

Aliud exemplum in Hispanorum historia positum de beneficio his concesso, qui Missę sacrificio deuotè inter sunt, non reticebo. Erat Comes Castellę Gasias Fernandez filius insignis Comitis Ferdinandi Gonçalez in oppido, quod nuncupatur Santistenam de Garmaz. Venit contra eum Rex Cordubę nomine Almançor cum ingenti Maurorum exercitu. Decreuit verò Comes Castellę in crastinum pugnam inire cum Mauris. Summo ergo mane Comes cum suis sacro audito in pugnam prodire. Sed inter nobiles milites quidam erat, qui dicebatur Pascual Vinas, cui tanta inerat à multis annis affectio ad Missę sacrificium, vt cum semel in ecclesiam intrasset, ab ea non exiret, donec omnes Missas, quę in illa celebrabantur, audiret. Hic ergo solus

TIT. XXXII. De Missa frequenter audienda. 327
solus armis circumdatus in ecclesia, quę diuo Martino sacra erat, mansit, donec octo Missę celebratę sunt; is enim numerus sacerdotum Religiosorum in ea erat domo. Minister verò eius ante ecclesię ianuam erat tenens domini sui equum, lanceam & scutum; & inculabat dominum, quòd ad pugnam nõ prodiret. Reportata insignis victoria à Mauris est: sed omnibus visum est, solum Pascualē Vinas eam obtinuisse, quia ille vexillum Maurorum profrauit, & antesignanum eorum occidit, & plurimos alios, ita vt ei soli victoria tribueretur, cum ille in ecclesia fuisset, nec pugnaſset, pugnauit verò eius loco Angelus Dei in eius figura. Parta victoria Comes Castellę accersiri iussit Pascualē Vinas, vt ei gratias referret pro obtenta victoria. Ille verò in ecclesia erat, nec præ pudore ad Comitem venire volebat. Adductus tandem est, apparueruntque in armis eius & equo, ictus & vulnera, quę visa fuerant in eo, qui eius personam susceperat in prælio. Ex quo omnibus manifestum factum est, propter viri illius singularem deuotionem ad Missę sacrificium, Angelum loco illius pugnaſse, ac hostes proſtigasse, quia tunc penitus deuicti Mauri fuere, cum octaua Missa finita fuit. Sicut ergo audiente illo sacrum, Angelus eius personam suscepit, & meliùs pugnauit, quàm ille pugnaſset; ita audiente te deuotè sacrum, Angelus negotia tua geret, melius quàm tu.

V. Quàm sit sanctum & meritorium quotidie Missam audire.

Thomas Cantipratanus b. Thomę Aquinatis cõdiscipulus narrat de quodam Andrea Daco, qui Ierosolymis cum esset peregrinus, & rediturus cum focijs ciuibus suis, noluit cum illis ante Missę auditionem inde discedere: sed illis abeuntibus restitit in ecclesia: & post Missam, cum properaret, vt se illis associaret, equiti occurrit inuitanti, vt in equitibus ascenderet. Vbi obdormiscens se esse in patria, & ante fores paternas euigilans reperit eodem die. Cui ductor valedicens significauit, hoc illi beneficium collatum ob religionem in audirenda Missa.

Tho. Cantipr. li. 2. ap. ca. 40. S. 3.

Missam audire quàm meritoriu.

VI. *Eques nobilis, qui Missa interesse, videtur in torneamento pugnare, & vincere.*

Cesar, lib. 7.
Mithae, cap.
39.

Cæsarius narrat de equite nobili, cui Walterus de Birbach nomen erat; qui quotidie Missam audiebat, etiam quo die pugnaturus erat in torneamento. Quam dum audiret, inchoato torneamento, visus est ipse pugnare ac vincere, cum tamen ipse Missa interesset eadem hora; & licet esset in statu peccati, tamen Deus remunerabatur honore temporali bonum opus Missæ audiendæ.

VII. *Elzearij Comitis familia Missam quotidie audire cogitur.*

Auctor vita
eius cap. 18.
apud Sur 27.
Septemb.

Familia
opumè ipsa
stium.

Sanctus Elzearius Comes Ariani, qui continentissime per totam vitam cum Delphina coniuge vixit, rebus diuinis ita addictus erat, vt non contentus esset ipse quotidie Missæ sacrificio praesto adesse, sed etiam familiam suam vniuersam curabat vnam ad minimum, nullo intermisso die, integram audire.

VIII. *Pietas & religio Wenceslai Regis erga sacrificium Missæ.*

In vita eius.

SWenceslaus Boëmorum Rex non contentus erat Missæ sacrificio quou die praesto adesse, sed etiam messis & vindemiæ tempore, oblitus quasi dignitatis suæ, merebat, & vindemiabat, quæ pro sacrificio Sacerdotum manibus offerret.

IX. *Stanislaus Hofius lecto licet affixus, exurgebat tamen, vt sacrum flexis genibus in loco designato audiret.*

Stanislaus
Hofius li. 3.
vita Hofii
cap. 19.

Stanislaus Hofius Cracouiensis Episcopus, magnus veritatis assertor, Missæ sacrificium quotidie per omne vitæ suæ tempus vel offerre, vel offerentem Sacerdotem aspicere consueuerat, adeo vt ne quidem in magna corporis debilitate & languore à veteri suo instituto recedendum putaret. Et cum domi, obtemperata in loco priuato celebrandi facultate, sacrificium offerretur, adduci non patiebatur, vt vel medicorum consilijs, vel amicorum precibus, languens & exhaustum, atque deficiens corpusculum in lecto contineret; sed ad locum, vbi Missa fiebat, ita

TIT. XXXII. *De Missa frequenter audienda.* 329
ita vt poterat, secedebat. In quo genibus flexis, & manibus in cælum eleuatis, vim lacrymarum profundens, Domini misericordiam tota mentis animique contentione implorabat. Cum verò à quodam ex suis moueretur, vt in sella porius sedens, quàm in genua pronolatus, & in pectus incumbens offerentem Sacerdotem aspiceret, paulo concitatus & præter morem respondit: Ne me, inquit, facias delicatulum: sic par est, vt ego, quem debeo cultum & reuerentiam, Deo meo exhibeam. Suadentibus etiam amicis & domesticis, vt in lectulo suo diuinum Missæ sacrificium audiret, cum quadam ignorantia & in cogitantis consilij exprobratione respondens; Minime conuenit, inquit, vt ad cibum sumendum de lectulo surgam, ad Deum laudandum prostratus in lecto iaceam.

X. *Sacrum quotidie audiendum, nec facile interrumpendum, Thoma Mori exemplo docemur.*

Thomas Morus, martyr, Regni Angliæ Cancellarius, quod ad Dei cultum attinet, religiosam penam vitam ducebat: singulis diebus ante alia negotia quæcunque (studijs interdum valde matutinis exceptis) sacrum audiebat. Quod quidem quotidianum pensum ita defixum habebat, strictèque obseruabat, vt à Rege ipso forè accersitus, quum sacro audiendo intenderet, ad Regem iterum & tertio vocatus venire noluerit, donec rotum absolutum fuisset: vocantibus & vrgentibus eum, vt relicto sacro Regem accederet, respondens: Se meliori domine obsequium prestare & perficere prius oportere. Quod memorabile factum planè simile est ei, quod Carolo Magno Imperatori exhibuit sanctus Ludgerus primus Episcopus Monasteriensis vir sanctissimus. De quo supra tom. 1.

XI. *B. Elizabeth cum maxima suspensus abiectioe Missæ sacrificio interesse solebat.*

Consuevit beata Elisabeth ab adolescentia sua cum humilitate maxima Missarum semper sacris mysterijs interesse. Oculis namque fidei excellentiam ineffabilem intuens Sacramenti, ad propriæ conditionis paruitatem respiciens, ornatum corporis exteriorem,

Tho. Staple-
ton. in vita
eius cap. 6.

Tho. Mori
pictas.

Sacrum in-
tegrè au-
diendum.

Theodoricus
Turingus l. 2
de vita eius
ca. 11. lo. Ga-
retius Cen-
tenar. 13. an.
1257.

339 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
exteriorem, capitis, peitoris, brachiorum, digitorum, ceterorumque membrorum intra Missę officium soluit, imminuit, inclinavit, vel penitus remouit. Hora verò Euangelicę lectionis & Canonis, & qua Dominicum corpus & sanguis immolatur à Sacerdote, & sumitur, hanc humiliationem præcipuè studuit exhibere. Flagrabat enim erga Sacramentum hoc feruore omnium medullarum, itupore admirans grandi illam carissimam dignationem, & dignissimam charitatem.

XII. *Cur Symbolum Constantinopolitan. in Ecclesiis Catholicorum post Euangelium in Missa cantetur.*

Berno Augiens. lib. de reb. ad Missam spectantibus, apud Barroico. II. Annual. an. 2034. 5.

Cum Romanorum Presbyteri ab Henrico I. Imp. dum Romę esset, interrogarentur, cur post Euangelium, vt in alijs ecclesijs fiebat, Symbolum non canerent, Me, inquit Berno Augiensis, assistente audiui eos eiusmodi responsum reddere, videlicet, quod Romana Ecclesia non fuisset aliquando vlla hæreseos fæce infecta, sed secundum S. Petri doctrinam in soliditate Catholicę fidei permaneret inconcussa; & ideo magis ijs necessarium esse illud Symbolum sæpius cantando frequentare, qui aliquando vlla hæresi potuerunt maculari.

XIII. *Vt soliti sunt olim Poloni gladium distringere, dum recitaretur Euangelium in Missa.*

Martinus Cromerius lib. 3. de reb. Polon. ad an. 1399.

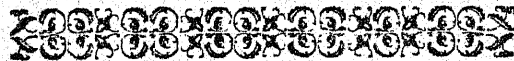
Non videtur silentio prætereundum esse, quod sub Miescissa Polonorum Principe, qui regnavit triginta quinque fere annis, honorificè Posnanie sepultus anno à Christo nato nongentesimo nonagesimo nono, inolevit mos apud Polonos, vt homines equestris ordinis in templis, dum Sacerdos apud altare stat, vnde recitaturus sit Euangelium, gladios medio tenus stringerent, quasi profitentes Euangelij & Religionis defensionem. Choro autem respondente; Gloria tibi Domine, rursus reconderent. Diuque hic mos mansit in Polonia.

XIV. *De silentio tempore Missa ab absentibus seruando.*

Cesar. lib. 1. Mirac. c. 90.

Refert Cæsarius de monacho Cisterciensis Ordinis, qui in celebranda Missa deuorè, eleuabatur à terra; sed dum festinanter & sine deuotione celebra-

TIT. XXXIII. DE MINISTRO SACERD. 338
celebrabat, vel cum strepitu circumstantium impediatur, ei gratia illa subtrahebatur. Vnde colligit auctor maximè prodesse deuotioni sacrificantiū summū in Missa silentiū: Si enim Sacerdos legalis oraturus pro salute populi, solus ingrederetur sancta sanctorum, & omnis populus, vt de Zacharia legitur, foris esset expectans hora incensi, ne orantem impediret; quanto magis Sacerdos gratiæ, qui non iam corruptibile pro vna gente sacrificium, sed pro totius mundi salute offert Deo Patri Filium, summam in altari pacem exigit & silentium? Tum refert beatum Ambrosium post Euangelium monere consueuisse populum, vt à tussi & omni inquietudine se temperaret; ne quoquo modo Sacerdotem verba Canonis recitantem, & sacrificium offerentem impedirent. Hanc consuetudinem adhuc retinet Ecclesia Mediolanensis tempore solennioris Missę, in qua Archidiaconus ad populum conuersus ante Euangelij lectionem, voce contenta ex ambone proclamat: *Silentium habete.* Cui respondet alius è choro: *Habetes silentium.* Huius moris meminuit, vt vltatę rei, S. Isidorus in libro primo de ecclesiasticis officijs. Innuit & S. Ambrosius in præfatione psalterij, cum ait: *Quantum laboratur in ecclesia, vt fiat silentium, cum lectiones leguntur?*



TIT. XXXIII. De Ministro Sacerdotis in Missa.

EXEMP. I. S. Iacobus Apostolus Stephano ministrante Eucharistiam conficere solebat.

S. Ignatius testatur ad Hieronem

S. Iacobus Apostolus primus fuit Episcopus Hierosolymorum à b. Petro constitutus. Hic priusquam dispergerentur Apostoli & discipuli Domini in orbem terrarum ad Euangelium disseminandum, Hierosolymis Eucharistiam conficere solebat, illique S. Stephanus hac in re veluti Diaconus ministrabat.

Diaconum suam scribens.

S. Stephanus Iacobo Apostolo in Missa ministrabat.

II. Diuus

II. *Diuus Thomas sacro suo peracto alterius etiam Missa sepe ministrabat.*

*Easy. Ser.
in vita eius
die 7 Mart.
Roder. Clio.
Abau. conc. de
S. Tho.*

repetit. S. 277

DE Dino Thoma Aquinate Doctore Angelico Ordinis Fr. Prædicatorum legitur, quod præcipua erga præstantissimum Eucharistiæ sacramentum deuotione afficeretur, solerèque quotidie Missæ offerre sacrificium, nisi aduersa ualitudine esset impeditus. Nec hoc contentus, etiam alterius Fratris Missam auleuabat: cui etiam ut plurimum inseruiebat. In ipsa uero præiosi corporis eleuatione, & ostensione ad altantes, legere solitus traditur illud ex Cantico SS. Augustini & Ambrosij: *Tu Rex gloria Christe: Tu Patris sempiternus es Filius &c.* usque ad finem.

III. *Hermannus quidam iam senex Missa discit ministrare.*

*Thomas à Kemp, par. 3
serm. ad No-
uicior. exem-
plo 3.*

Fuit in ciuitate Swollénsi meo tempore (inquit Thomas à Kempis) ciuis quidam Hermannus de Geuet nomine, diues & honestus, pius & misericors super pauperes, atque in hospitali sancti Spiritus fidelis infirmorum & egenorum procurator. Hic quadam turbatione orta in ciuitate contra eum, & quosdam conciuues eius, confugit ad monasterium nostrum in monte S. Agnetis Virginis hospitandi gratia. Qui pro sua probitate, & mansuetudine susceptus est, & benignè tractatus cum multa charitate & fraterna beneuolentia. Modico autem tempore transacto, didicit Confiteor legere, & Sacerdoti ad Missam ministrare, licet iam senex esset, & litteras penitus ignoraret. Quod cum tanta diligentia & deuotione fecit, ut alijs aliunde occupatis, sæpe bis, vel ter vno die Sacerdotibus ad Missam libenter & alacriter ministraret. Siquidem Venerabili Patri nostro Wilhelmo Vornikem tunc temporis Priori domus nostræ, spiritali amatori sanctæ Agnetis, frequenter inter summam Missam, choro canente, ipse retro in ecclesia superpellicio indutus magno cum affectu ministravit. Nondum enim sua resignauerat, sed sicut hospes & amicus fidelis inter Fratres in ambitu claustrum habitabat.

IV. *Quanti*

IV. *Quanti sit meriti & præmij libenter sacro ministrare.*

S Mechthildis Virgo vidit animam cuiusdam conuersi in magna claritate, eò quod speciali deuotione, & diligenti studio, ubi cunq; poterat, ad altare seruiebat, & Sacerdotes cum omni ministerio prouocabat.

*Ex lib. 4.
Spir. gr. 2.
sta S. Mechthildis.*

V. *Aliud eiusdem argumenti exemplum.*

DE Petro quodam iuvene religioso ita Casarius: Quadam etiam vice, cum ministraturus Domino Carolo Abbati quondam Villariensi confessionem dixisset, & absolutionem de more deuotius acciperet, audiuit vocem de cælis dicentem sibi: Dimissa sunt omnia peccata tua. Alio etiam tempore, cum sacristæ Missam celebraturo ipse altaret, & lampas extincta fuisset, lumen aliunde afferre uolens, sed angustia temporis præoccupatus non ualens, flutu lampadem reaccendit.

*Casus lib. 2.
Mirac. c. 12.*

VI. *Item aliud.*

IN Chronicis Fratrum Eremitarum S. Augustini narratur de Ioanne Reatino insignis virtutis iuene, qui sacerdotibus omnibus indifferenter ad Missam summa cum diligentia libentissimè ministrabat. Per aliquot autem ante obitum dies ad eum ueniens Philomela quotidie ante fenestram suauer canebat: & interrogatus quid sibi ea uellet, respondebat iocose, sponsam esse suam inuitantem se ad paradysum. Hic die quadam ad Missam ministras uidit super altare lucem diuinam; & eadem die cepit decumbere, & magna cum deuotione spiritum reddidit Creatori.

*Ios. Pamphili
in Chronicis.
Eremit. S.
Aug. S.
Thomas de
Argent.*

VII. *De ijs qui non libenter Missa inseruiunt.*

Si tanta est huius ministerij utilitas, non rectè faciunt, qui vel ob negligentiam, aut indeuotionem, aut falsam existimationem ab eo se subtrahunt. Non inquit Iacobus Aluarez de Paz, aliquos in litterarijs studijs non nihil progressos, & susceptioni ordinum proximos, qui erubescabant superpellicium inducere, & Missæ sacrificio ministrare, quorum mi-

*P. Iac. Aluarez
de Paz.
Teletan. li. do-
vita religio-
sè infirmitas.
da cap. 9.*

seram

334 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 feram vitam, & lugendam immortalitatem dole-
 bam. Tam ceci enim erant, vt alia minora ministe-
 ria, qualia sunt legere aut disputare, suscipiant, & hoc
 beatorum spiritu ministerium detrectent; quasi
 indecentius esset seruo Dei Sacerdoti, quam magi-
 stro lectionem interroganti respondere: aut inhono-
 rabilius librum Missalem ex vna in aliam partem
 transferre, & vceolos ministrare, quam Fratribus
 in triclinio seruire. Hi prorsus videntur indigni
 Ordinibus, ad quos aspirant; & satis ostendunt, se
 non tam scientijs, quam superbix studuisse, & non
 sapientiam, quæ ædificat, sed loquacitatem, quæ in-
 flat, comparasse.



TIT. XXXIV. De sacris vestibus sa-
 cerdotalibus.

Encl. 23.

*Præcepit olim Dominus, vt summus Sacerdos, cum
 sacerdotio fungeretur, sacris vestibus indueretur.*

EXEMP. I. De S. Præsule Bonito, qui à b. Virgine ad
 sacra operandum inuitatur, & ab eadem sacra veste
 donatur.

Vincent. in
 Epac. hist. &
 Surim in
 vita S. Boni-
 ti 15. anno,
 pag. 365.

SANCTUS Præsul Bonitus Aruernensis, cum cor-
 suum totum dedisset, vt perfectè Iesum & eius
 matrem diligeret, quadam die templum beati Mi-
 chaëlis cum turba intravit, & in angulo Basilicæ, li-
 cer inter multos, solitudinem cordis sibi fecit. Con-
 summatis mysterijs, qui que in sua redierunt, & ipse
 solus in latibulo suo remansit: & custodes, ne quis
 remansisset, perstrutati sunt ecclesiam, sed Dei nutu
 sancti viri non potuerunt inuenire latebram, qui
 oberatis iam ecclesiæ foribus eò securius, quò se-
 cretius effudit in ea animam suam, factusque in ago-
 nia prolixius orans, vidit huiusmodi visionem: Ecce
 repente de caelo sonuit quasi vox dulcis cantilenæ,
 & micantibus luminaribus, lumen templi cepit tre-
 mere,

TIT. XXXIV. De sacris vestibus sacerdotilibus. 335
 mere, tanquam intrante multitudine. Aspiciebat vir
 sanctus, & ecce Virgo Maria intrabat cum candidato
 sanctorum Angelorum, & sanctorum hominum; &
 chorus ille caelestis decantabant Dominæ, eiusque
 Filio; ipsa quoque vocem suam exercuit in Christi
 præconio. Et sic quidem per medium chori facta est
 illa processio: cumque ventum fuisset ante altare,
 quaesitum est à quibusdam Sanctorum, quis haberet
 Missam celebrare. Et inquit b. Virgo: Adest Boni-
 tus Præsul verè bonus & satis dignus, cui hoc offi-
 cium debeat committi. Audiens hoc ille pauebat,
 & retrahebat se, cuius rei lapis, qui ei cessit, adhuc
 seruat indicium: Tandem quaesitus & inuentus est,
 deductus & præsentatus illi beatæ congregationi, &
 ministrantibus sanctis veste nuptiali ornatus est, ac
 diuino altari applicatus. Et postquam dedit in cele-
 bratione sancti operis decus, ac decenter consum-
 mauit, beata Virgo valefaciens dilecto suo, pro mu-
 nere caelestem vestem ei dedit. Res est nota satis, &
 apud Aruernenses admodum celebris, maximè autè
 in ciuitate Aruerniæ, quæ dicitur Mons-clarus, &
 vsque hodie monstratur populo vestimentum illud
 caeleste, cuius materies & contexturæ modus à nullo
 hominum dignosci potest, & est eximij candoris,
 miræque leuitatis ac lenitatis.

Vestium sa-
 cerdotalium
 vsus Deo &
 b. Virgini
 gratus.

II. Vestium sacerdotium, quarum vsus est in Missa,
 contactu pellitur demon.

CASULA, qua indutus fuerat Diuus Benno Misne-
 sis Episcopus, & baculus pastoralis, tanquam
 recens deposita, secum in sepulcro inuēta sunt ab-
 que omni cinerefactione; quæ etiam non paruam à
 sanctissimo corpore virtutem attraxere. Nam ma-
 trona quædam dioceseos Misnensis ex villa Pretiz-
 zindorf prope Fribergam nostra hac tempestate de-
 monio arrepta, ad sepulcrum eius adducta, cum
 nullis dæmon exorcismis ab ea fugari posset, induta
 est tandem huius sancti casula, & datus in manu ba-
 culus pastoralis. Quo facto exclamat dæmon: Nunc
 tempus est vt egrediar, relinquam tamen hospita-
 meæ signum, quo mei perpetuò memineri: moxque
 aperto altero mulieris crure terribiliter elisus est.
 Foramen autem quod ille fecerat, nulla medicorum
 arte

Hieron. Epi-
 scopi in vita S.
 Bennonis ca-
 32. apud Sur-
 16. lunij. 10. 7

Casula D.
 Bennonis
 incorrupta.

Per casulam
 D. Bennonis
 fugatur dæ-
 mon.

336 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
arte sanabile. Mulier adhuc hodie gestat, & vt me-
tuendum est, donec vixerit non abolebitur.

III. *Vestibus sacris qua reuerentia competat.*

*Diberitium
vasa eius ca.
32. apud
Snr 19. die
May.*

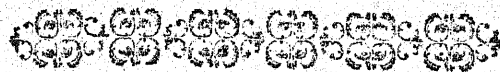
Cvm S. Dunstanus Archiep. Cantuariensis inter
sacrosancta Missarum solennia sacras manus ex-
tenderet, & Deum Patrem omnipotentem, vt Ec-
clesiam suam Catholicam pacificare, custodire, adu-
nare, & regere dignaretur toto orbe terrarum, inter-
pellaret, columba niuca, multis intuentibus, de caelo
descendit, & donec sacrificium consumptum esset,
super caput eius expansis alis & quasi immotis sub
silencio mansit. Percantata Missa, ab altari Ar-
chiep. digreditur. Ministris autem eius pro signo,
quod acciderat, his & illis inuentibus, & alios ex
Fratribus ministerio Pontificis adfuturos suspican-
tibus, ipsi se in diuersa tollunt, ac virum immensis
adhuc ex presentia gratiæ Dei lacrymarum imbribus
madentem solum relinquunt. Et ecce dum casu-
lam, qua inter sacra vestiebatur, deponeret, nec vl-
lus adesset, qui eam susciperet, disponente Deo, sus-
pensa pependit in aëre, ne cadens in terram seruum
Dei à sua turbaret intentione.

IV. *Vestes sacras & vasa sacra non posse pignorari, vel
alienari, præterquam in redemptionem captiuorum.*

*Iustinian.
Imp. in l.
Sancimus C.
de sacrosan.
Ecclesiis.*

Sancimus, nemini licere sacratissima atque arca-
na vasa vel vestes, cateraque donaria, quæ ad
diuinam religionem necessaria sunt, vel ad veditio-
nem, vel hypothecam, vel pignus trahere, sed ab ijs,
qui hæc suscipere ausi fuerant, modis omnibus ven-
dicari, tam per religiosissimos Episcopos, quam per
œconomos, necnon & sacrorum vasorum custodes,
nulla eis actione relinquenda, vel super recipiendo
pretio, vel fœnore exigendo, pro quo res pignora-
tæ sunt: sed huiusmodi actionibus respuendis, ad re-
stitutionem eorum omnibus modis coarctari. Sin
autem cõstituta sunt, vel fuerint alto modo immutata,
vel dispersa, nihilominus vel ad ipsa corpora, vel ad
ipsa pretia eorum actionem competere, siue per in-
rem, siue per conditionem, siue per in factum actio-
nem; cuius tenor in multis & varijs iuris articulis
sæpe est admissus, excepta videlicet causa captiuo-
aris

TIT. XXXV. DE PœNITENTIA. 337
etatis & famis in locis ijs, in quibus hoc (quod abo-
minamur) contigerit. Nam si necessitas fuerit in
redemptione captiuorum, tunc & venditionem præ-
fatarum rerum diuinarum, & hypothecam & pigno-
rationes fieri concedimus, quoniam non absurdum
est, animas hominum quibuscunque vasis vel vesti-
mentis præferri, & hoc obtinere non solû in futuris
negotijs, sed etiam in iudicijs pendentibus.



De Sacramento Pœnitentiæ.

Est autem Pœnitentiæ Sacramentum, in ^{Pœnitentiæ}
quo remissio peccatorum & à reis petitur, ^{quid i}
& à Sacerdotibus tribuitur. Concil.
Florent.

TIT. XXXV. De vsu & necessitate
Pœnitentiæ.

Pœnitentiæ sacramento opus est, vt ho-
mo post baptismum relapsus, & inimicus Dei
factus, per hoc sacramentum remissione pec-
catorum accepta Deo reconcilietur, & ex
mortuo viuus, ex impioque iustus efficiatur.

Confessionem his verbis indicat S. Lucas, *Multi
credentium veniebant, confitentes & annunciantes a-
ctus suos.*

EXEMP. I. Confessionem generalem ab adolescentia peragit b. Eligius.

Divus Eligius Noviomensis Episcopus, cum iam virilem ægeret ætatem, cupiens se vas exhibere sanctificatum, ac metuens, ne aliqua suum delicta peccata fuscarent, omnia ab adolescentia sua coram sacerdote confessus est acta, sicque sibi austeram imponens pœnitentiam, cepit fortiter colluctationi carnis spiritus feruore resistere, in laboribus scilicet, secundum Apostolum, in vigilijs, in ieiunijs, in castitate, in patientia multa, & charitate non ficta.

2. Cor. 6.

II. S. Engelbertus Episcopus peccata ab ineunte atate confitetur.

S Engelbertus Episcopus Colonienfis, assumens aliquando Episcopum Mindensem in sacellum suum, solus soli cepit confiteri omnia peccata sua ab ineunte ætate, cum tanto imbri lacrymarum, vt torum peccata eius infunderent, & cordis maculas crebris stillicidijs, vt speramus, diluerent: cumque dominus Mindensis ei diceret; Timeo adhuc latere in conscientia veltra, quod mihi dictum non sit, respondit beatus ille: Dominus scit, ex inductria me nihil subtrixisse. Postea tamen plenius cogitans de peccatis suis, summo mane in priorem locum duccens confessorem suum, in spiritu humilitatis & in animo contrito, quod memoria occurrerat, rursus eum tantis lacrymis confessus est, vt in tanto viro lacrymarum gratiam mirari non sufficeret Mindensis Episcopus. Sic se contritione cordis coram Domino mactauit, & oris confessione mundauit, antequam morte afficeretur.

In vita eius apud Sur. ro. 6 li. 2. c. 4. 2. die 7.

Confessio sacramentalis S. Engelberti.

III. Pœnitentia motus Carolus Rex per preces S. Agidij scelerum suorum veniam consequitur.

Carolus Franciæ Rex virtutum beati Agidij fama commotus, missis Legatis eius conspectu colloquioque frui voluit. Agidius, cognita Regis voluntate, eum adiit, & sermonem de mundi contemptu

Noviomensis in vita eius. Natali. de Catal. ca. 28. & Zochar. Lipsiæ. die Septemb.

temptu familiariter haud sine fructu instituit: nam Rex cum occulti sceleris cuiusdam conscientia ligatus ad illum vsque diem Dei iudicium non extimesceret, tunc subito horrore percussus supplex Agidius rogauit, vt iratum suis sceleribus nomen precibus pacatum reddere dignaretur. Ea Regis supplicatione motus Agidius, proxima deinde Dominica agni oblaturus sacrificium, intentius Deum pro Rege precatus est: & ecce sub ipso (vt vocant) canone Angelus Domini in altari scedulam deposuit, quæ Regi admissi sceleris veniam spondebat, si tamen iusto dolore tactus melioris deinde vitæ frugem præstaret. Eam scedulam sanctus Abbas Regi legendam tradidit, eumque seueris monitis ab omni peccato absterruit: & sic demum donis muneribusque ad pauperum consolationem affectus ad monasterium redijt.

Caroli Regis pœnitentia.

IV. Hospes S. Francisci, admonitione eius ad pœnitentiam & confessionem inductus, in mensa subter spiritum exhalauit.

S Bonauentura in vita b. Francisci refert aliud in vita S. Francisci, cap. 10 per S. Bonauenturam. His verbis: Alio quoque tempore, cum post reuersionem ipsius de ultra mare Celanum prædicaturus S. Franciscus accederet, miles quidam suppliciter eum deuotione cum instantia magna inuitauit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omnisque familia pauperum hospitem exultauit in ingressu. Antè verò quàm cibum sumeret, iuxta solitum morem, vir mente deuotus offerens Deo preces & laudes, oculis stabat eleuatis in caelum. Oratione completa benignum hospitem familiariter aduocatum in partem sic alloquutus est: Ecce frater hospes, tuis victus precibus, vt manducarem, donum tuum intraui: nœis nunc citò monitis acquiesce, quoniam non hic, sed alibi manducabis: confitere nunc peccata tua veræ pœnitentiæ dolore contritus; nec in te remaneat quidquam, quod veridica confessione non pandas. Redder tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione suos pauperes suscepisti. Acquieuit continuè vir ille sermonibus sancti, foctioque ipsius vniuersa peccata in confessione deregens disposuit domum suam, & ad mortem suscipiendam

Premium in pœnitentiâ vel caritatis.

Merces ho- spitalitatis.

340 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

piendam se quantum valuit, præparavit. Intrauerunt tandem ad mensam, & incipientibus alijs manducare, hospes subito spiritum exhalavit, iuxta verbum hominis Dei repentina morte sublatus; sicque factum est hospitalitatis gratia promerente, ut iuxta verbum veritatis, Prophetam recipiens mercedem Prophetæ acciperet, dum per sancti viri prænunciationem providit; quatenus armis penitentiae præmunitus perpetuam damnationem euaderet, & in æterna tabernacula intraret.

Matth. 10.

V. De penitentia peccatoris nullo modo respicienda.

Dvo senes abierunt ab Ægis in Tharsum, venientesque in stabulum, ut requiescerent (erat enim æstus) per dispensationem Dei inuenerunt ibi tres adolescentes habentes secum vnam meretricem. Senes ergo seorsum sederunt, unusquisque ex eis accipiens sanctum Euangelium legebat. Meretrix verò, quæ erat cum adolescentibus, ut vidit senem legentem, relictis illis, accessit ad senem, sedique iuxta illum. Senex autem illam reiiciens, dixit: Multum ò infelix, impudens es, quæ verita non fuiti accedere ad nos, ac sedere. At illa: Ne, quæso, Pater, ne abomineris me, neque abijcias: etsi enim omni peccato plena sum, non tamen repulit venientem ad se meretricem Dominus & Saluator omnium Christus Deus noster. Respondit ei senex: Sed meretrix non sic permanet. Tum ipsa: Spero in Filium Dei viui, quia ab hodierno die neque ego permanebo in peccato hoc. Relinquens igitur adolescentes, & sua omnia, secuta est senes istos. Miserunt autem illam in monasterium prope Æga ciuitatem. Hanc & ego iam annu vidi magnæ prudentiæ sceminam, ex cuius ore ista didici. Erat autem illi nomen Maria.

Sapron. Erat. spirit. sap. 31.

Conuersio Mariæ meretricis.

Ioan. 8.

Conuictio nis veræ

1448.

VI. Confessionis gratia mori non permittitur qui erat igne ferè consumptus.

MArtino V. Pontifice anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo, accidit stupendum miraculum cuiusdam nomine Henrici Kock, Traiectensis viri in Hollandia degentis; cuius domus cum incendio absumeretur, ille effugiens

Ex Theodorico Gorgomensi Sur. to. 6. a. die Decemb. an. 1448.

TIT. XXXV. DE PENITENTIA. 341

gens nudus, primo motu periculum animaduertens, deinde sum pecuniam incendio absumi posse, rediit intra incendia, etiam nudus, pecuniam extracturus; se crucis signo muniens, & D. Barbaram inuocans, licet ab imo pedum vsque ad verticem fuerit adustus, nec minus intus, quam extra in corpore torridus, affatiquè cadaveris speciem magis, quam hominis præferret, cum verenda eius ignis vorax absumpsisset, & hiantibus in inguine vulneribus, etiam extra nudarentur cremata: nates quoque & clunes iam flamma vorauerat: præcordia, venter, pectus, axillæ, collum, ac scapulæ, non modò adusta, sed inextibilia quoque, & ut ferrum rigida erant: à vertice denique capitis capilli cum carnibus desucentes, & ossa nudantes in genis hærebant, adeoque fuit crematus, ut ossibus vix modica adhereret caro tanquam Æthiopsis nigra. Nam præter oculos, linguam & cor, quæ per crucis signum, ac beatæ Barbaræ intercessione diuina miseratione adhuc in suo vigore viuebant, nihil in eo manebat reliquum. Erat autem illi magna animi anxietas, quòd absque sacramentis moreretur. Quæ res causa fuit, ut viuere, Deo miserante, permitteretur. E lapsus igitur tanto incendio, horrenda, quam diximus, specie, domum filix petiit: accurrentesque omnes ad spectaculum hortabatur ad rerum contemptum humanarum, prædixitque, se, acceptis sacramentis, mox obiturum. Habant viscera, erantque in eo omnia mortua, ut ad contractum nil doloris sentiret. Adfuit interim Sacerdos, confessioneque peracta absolutus, inuocato Dei nomine, animam efflauit. Hæc qui adfuit, narrauit confessarius Theodoricus Gorgomensis, oculus testis.

S. Barbara inuocatio in medijs flammis.

de signo crucis, de hantibus inter Barbara

VII. De milite cultui b. Virginis aduicto, in bello interfecto, eius auxilio ad penitentiam reseruato.

Non est ad hanc rem aliud prætermittendum exemplum omni memoria dignum, ob summam illam præcipuè diuinæ pietatis erga nos benignitatem, quam beata Maria virgo se diligentibus solet conciliare. Anno enim Domini circiter millesimo quadringentesimo decimo quinto, & tertio circiter post cladem ad Nicopolim Sigismundo Imp.

Antonius Bo. fa. 16. 3. Hungar. Do. 1415.

Sanctus B. Maria

Y 3 à Turcis

1415.

342 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 à Turcis acceptam, cum multi in eum campum descenderent, emissam inter ossa subinde vocem audierunt, Iesu Christi Saluatoris, & Mariæ Virginis nomina intonantem; loquaxque inter cadavera caput inuentum; quod vbi homines sibi adesse nouit; Quid tam, inquit, stupidi hic stas viri? Christianus ego sum, & magnæ matri Diuæ Mariæ semper addictus, in expiatus inconfessusque in hoc bello occubui. Maria mater me æterni supplicij reum esse non patitur. Hic me adhuc linguæ compotem seruauit, vt & delicta fateri, & animam sacris ritè Apostolicis lustrare queam. Proinde sacerdotem, qui confessionem exaudiat, & me expiatum reddat, accersite quæso. Rogatus, cur tantum à Virgine beneficium promeruisset, respondit, sibi peculiarem in eam fuisse in vita deuotionem, & septena eius festa quotannis reuerentissimè celebrasse, religiosisque ieiunijs, panteduntaxat & aqua decorasse. Quare accersito è pago proximo Sacerdote confessionem ritè translegit: & impetrata erratorum omnium remissione, acceptaque nouissima lustratione, repentè conticuit, perpetuoque iuit.

VIII. De muliere mortua vita restituta implenda pœnitentia causa.

DIuus Bonauentura Cardinalis in vita S. Francisci sic narra: In castro, inquit, Montis Mariani prope Beneuentum, mulier quædam S. Francisci peculiari deuotione cohærens viam vniuersæ carnis intrauit. Conuenientibus autem Clericis nocte ad exequias, & vigilias cum psalterijs decantandas, subito cunctis cernentibus crexit se mulier super lectum, & vnum de assistantibus Sacerdotem, patrinum videlicet suum, aduocat dicens: Volo confiteri, pater; ego enim mortua duro eram carceri mâcipanda, quoniam peccatum, quod tibi pandam, necdum confessa fueram; sed orante (inquit) pro me sancto Francisco, cui, dum viuerem, deuota mente seruiui, redire nunc ad corpus indulcum est mihi, vt illo reuelato peccato sempiternam promerear vitâ. Et ecce vobis videntibus, postquam illud detexero, ad promissam requiem properabo. Tremens ergo trementi Sacerdoti confessa post absolutionem receptam

1022 39. p. 1
 on. 10. d. 11.
 7. 2. 6. 7.

Ieiunium
 in pane &
 aqua in vi-
 gilij b
 Virginis.

In vita S.
 Francisci
 cap. 15.

Exequiæ &
 vigilie de
 sanctorum
 olim etiam
 ganebantur.

Miraculum
 ingens in
 approbatio-
 nem confes-
 sionis factæ
 Sacerdoti.

repetit. f. 341.

TIT. XXXVI. De Pœnitentia non proroganda. 343
 ceptam quietè se in lecto collegit, & in Domino feliciter obdormiuit.



TIT. XXXVI. Pœnitentiam non esse prorogandam.

EXEMP. I. Cum salutis dispendio vita emendationem procrastinat quidam miles.

Fuit quidam temporibus Cœnredi, qui post Edilredum regnauit, vir in laico habitu atque officio militari positus, sed quantum pro industria exteriori Regi placens, tantum pro interna saltem negligentia displicens. Admonebat ergo illum sedulo, vt confiteretur, & emendaret, ac relinquere scelerum sua, priusquam subito mortis superuentu tempus omne pœnitendi & emendandi perderet. Verùm ille licet frequenter admonitus spernebat verba salutis, seseque tempore sequenti pœnitentiam acturum esse promittebat. Inter hæc tactus infirmitate decidit in lectum, atque acti cœpit dolore torqueri. Ad quem ingressus rex (diligebat enim eum) multum hortabatur, vt vel tunc ante quam moreretur pœnitentiam ageret commissorum. At ille respondebat: Non se tunc velle confiteri peccata sua, sed cum ab infirmitate resurgeret, ne fortè exprobrarent sibi sodales, quòd timore mortis faceret ea quæ sospes facere noluerat. Fortiter quidem, vt sibi videbatur, locutus, sed miserabiliter, vt postea patuit, demoniaca fraude seductus est. Cumque morbo ingrauescente denuò ad eum visitandum ac docendum, rex intraret, clamauit statim miserabili voce: Quid vis modo? Quid huc venisti? Non enim mihi aliquid vilitatis aut salutis pores vlrà conferre. At ille: Noli, inquit, ita loqui, vide vt sanum sapias. Non, inquit, insanio, sed pessimam mihi conscientiam certus præ oculis habeo. Et quid, inquit, hoc est? Paulò antè, inquit, intrauerunt domum hanc duo pulcherrimi

Relat. lib. 5.
 hist. Angl.
 cap. 14. an.
 704.

Iusto Dei
 iudicio mo-
 riens, inter
 obituū dicitur
 Iui, qui vi-
 uens obitus
 est Dei.

iuuenes, & relederunt circa me, vnus ad caput, & vnus ad pedes. Protulitque vnus libellum perpulchrum, sed vehementer modicum, ac mihi ad legendum dedit: in quo omnia quæ vnquam bona fecerā intuens scripta reperi, & hæc erant nimium pauca & modica. Receperunt codicem, neque aliquid mihi dicebant. Tunc subito superuenit exercitus malignorum & horrendorum vultu spirituum, domumque hanc & exterius obsedit, & intus maxima ex parte residens impleuit. Tunc ille, qui & obscuritate tenebrose faciei, & primatu sedis maior esse videbatur eorum, proferens codicem horrendæ visionis, & magnitudinis enormis, & ponderis penè importabilis, iussit vni ex satellitibus suis mihi ad legendum deferri. Quem cum legissem, inueni omnia scelera, non solum quæ opere vel verbò, sed etiam quæ tenuissima cogitatione peccavi, manifestissime in eorum terris esse descripta literis. Dicebaturque ad illos, qui mihi assederant, viros albatos & præclaros: Quid hic sedetis, scientes certissime, quia noster est iste? Responderunt: Verum dicitis, accipite & in euulsum damnationis vestræ ducite. Quo dicto statim disparuerunt. Surgentēque duo nequissimi spiritus habentes in manibus furcas, percusserunt me, vnus in capite, & alius in pede. Qui videlicet modò cum magno tormento irrepunt meâ viscera in interiora corporis mei, moxque vt ad inuicem peruenient, moriatur, & paratis ad rapiendum me demonibus in inferni claustra pertrahar. Sic loquebatur miser desperans, & non multò post defunctus pœnitentiam, quam ad breue tempus cura fructu veniē facere superperdidit, in æternum sine fructu pœnis subditus facit. De quo constat, quia (sicut beatus Papa Gregorius de quibusdam scribit) non pro se ista, cui non proficere, sed pro alijs viderit, qui eius interitum cognoscentes, differre tempus pœnitentię dum vacat timerent, ne improviso mortis articulo præuerti impœnitentes perirent. Quod autem codices diuersos per bonos siue malos spiritus sibi vidit offerri, ob id superna dispensatione factum est, vt meminerimus, facta & cogitationes nostras non in ventu dissuere, sed ad examen summi Iudicis cuncta seruari, & siue per amicos angelos in fine nobis ostenda-

TIT. XXXVI. De Pœnitentiâ non proroganda. 345
denda, siue per hostes. Quòd verò prius candidum codicem protulerunt angeli, deinde atrum demones, illi perperuum, illi enormem, animaduertendū est, quòd in prima ætate bona aliqua fecit, quæ tamen vniuersa præuē agendo iuuenis obnubilauit. Qui si è contrario errores pueritię corrigere in adolescentiâ, ac bene faciendo à Dei oculis abscondere curasset, posset eorum numero sociari, de quibus ait Psalmus: *Beati, quorum remissa sunt iniquitates, & quorum scelera sunt peccata.*

Psalm. 31.

II. De quodam, qui ad castigatiorem vitam reuerti differens, licet sapius admonitus, vidit deputatum sibi pœnarum locum apud inferos.

Fuit quidam Frater positus in monasterio nobili, sed ipse ignobiliter viuens. Corripiebatur quidem sedulo à Fratribus, ac maioribus loci, atque ad castigatiorem vitam conuerti admonēbatur: & quamuis eos audire nolisset, tolerabatur tamen ab eis longanimiter ob necessitatem operum ipsius exteriorum: erat enim fabrilis arte singularis. Seruiebat autem multum ebrietati, & cæteris vitę remissioris illecebris, magisque in officina sua diē noctūque residere, quam ad psallendum atque orandum in ecclesia, audiendumque cum Fratribus verbum vitę concurrere consueuerat. Vnde accidit illi (quod solent dicere quidam) quia qui non vult ecclesię ianuam sponte humiliatus ingredi, necesse habet in ianuam inferni non sponte damnatus introduci. Percussus enim languore, atque ad extrema perductus, vocauit Fratres, & multum mœrens ac damnato similis cœpit narrare, quia videret inferos apertos, & satanam immersum in profundum tartari: Caiphan quoque cum cæteris, qui occiderunt Dominum, iuxta eum flammis vitricibus contraditum. In quorum vicinia, inquit, heu misero mihi, locum aspicio æternæ perditionis esse præparatum. Audiētes hæc Fratres cœperunt diligenter exhortari, vt vel tunc positus adhuc in corpore pœnitentiã ageret. Respondebat ille desperans: Non est mihi modò tempus vitam mutandi, cum impte viderim iudicium meum iam esse completum. Talia dicens sine viatico salutis obiit, & corpus eius est in vltimis monaste-

Idem Beda li. 5. Angl. hist. cap. 15. an. Christi.

794.

Visio terribilis ostensa impœnitenti.

346 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
monasterij locis humatum, neque aliquis pro eo vel
Missas facere, vel psalmos cantare, vel saltem orare
presumebat. O quam grandi distantia diuisit Domi-
nus lucem & tenebras! Beatus protomartyr Ste-
phanus passurus mortem pro veritate vidit cælos
apertos, vidit gloriam Dei. Et vbi erat futurus ipse
post mortem, ibi oculos mentis ante mortem, quo
lætior occumberet, misit: ac contra faber ille tene-
brose mentis & actionis, imminente morte vidit
aperta tartara, vidit damnationem diaboli & sequa-
cium eius. Vidit etiam suum infelix inter tales car-
cerem, quo miserabilius ipse desperata salute peri-
ret; sed viuētibus, qui hæc cognouissent, causam sa-
lutis sua perditione relinqueret. Factum est hoc nu-
per in Prouincia Berniciorum, ac longè latè que dis-
famarum, multrosque ad agenda & non differen-
dam scelera suorum pœnitudinem prouocauit.
Quod vtinam ex hinc etiam nostræ fiat lætione
narrationis.

III. *Adolescens vanitati additus, vt respiceret sepe
monitus, tandem sine confessione moritur.*

D. Antonin.
Archiep.
Flor. 2. p. sua
Sum. tit. 9.
cap. 13. §. 5.

Quidam adolescens nobilis, & huius sæculi re-
bus affluens, vt refert D. Antonin. 2. part. sua
Sum. cum vanitatibus & lasciujs admodum dedi-
tus esset, quotidie mane hanc orationem ad Deum
præmittebat, vt eum sine præuia monitione emori
non sineret. Cum semel hanc orationem sudisset,
apparuit Angelus dicens, eum exauditum, nempe
sine prænuncio haud moriturum. Vnde securior fa-
ctus magis magisque voluptati indulgit. Sed non diu
post, quodam die mane surgens dolorem capitis
sensit, atque ideò domi se continet. Socij adueniunt
eum ad delicias auocaturi: non acquiescit: corripit
eum febris, ac lecto affligit: monetur à consanguineis,
vt de more confiteatur; respondit; infirmitatem
non esse ad mortem, & proinde non oportere confite-
ri, sed breui liberatum iri. Inualefcit morbus, mo-
neturque iterum ab amicis de confessione; respon-
dit, Omnino se ea mente esse, sed vt melius insti-
tuat, velle expectare, donec alleuetur. Recrudescit
morbus, & cum ad id præstandum à suis importunè
rogaretur, respondit, ita se grauatum, vt vix sciret
quid

TIT. XXXVI. *De Pœnitentia non proroganda.* 347
quid diceret. Demum appropinquante morte, An-
gelus ei apparuit dicens: i tempus est, vt egrediaris
anima tua de corpore, finis tuus venit. Conqueritur
iste dicens: Dominus decepit me, quia promisit,
quod nõ morerer sine præmonitione. Immo, inquit
Angelus, sepe fuisti monitus: nam cum accessit in-
firmas, ea fuit prænuncia mortis. Cum à consan-
guineis tibi diceretur, vt confitereris, fuit alia mo-
nitio, & iterum alia: cum à sacerdote dictum foit:
noluisti audire, ideò non datur tibi plus temporis,
oportet vt moriaris. Sic sine confessione mortuus
est.

IV. *Diuinitus monetur Indus, vt confiteatur, qui con-
fiteri nimium protraherat.*

IN Conuentu S. Bernardini Xulchiulci adductus Fr. Gonzaga
de Orig. Se-
raphica Re-
lit. p. 4. Con-
uent. 6.
est ad Fr. Iacobum de Sande Indus ager, vt eius
peccata audiret; qui cum adducentes reprehenderet,
quod non prius adduxissent hominem pœnitentem
mortuum, subiunxit Indus; Ne turbare Pater, quia ipse
nolebam, tamen propinqui ad confitendum me fre-
quenter hortarentur. Sed hac nocte, qua hora ad ma-
rutinas preces signum edebatur, cum ob agritudi-
nem vigilarem, magnus domum meam splendor de
cælo ingressus est, Christumque vidi Cruci affixum,
quemadmodum pingi solet, magna ad me iracundia
inquietem: Quid, peccator, cessas, nec ad confi-
tendum pergis? Scito, inquit, te hodie esse moritu-
rum; & quanquam condemnari ob crimina tua de-
bebas, misericordia tamen mea seruabere, dummo-
dò statim confitearis. Audiuit igitur eum Religiosus,
eademque illa hora defunctus est.

V. *De milite defuncto diu post mortem puriando, ob
dilatam, dum viueret, pœnitentiam.*

Venerabilis & Deo digni Magistri Bonifacij Thomas Can-
sprat. lib. 2.
Apur. c. 52.
quondam Lautanensis Episcopi veridica rela-
tione cognoui, quod quidam nobilis suæ diceccis
venatum circa montes Alpium perges, familiam suam
inclinata iam die cum canibus perdidit, solusque in
sylua est relictus. Illo verò horrente solitudine, &
si quid audiret, diuini expectante; tandem duos ex
canibus latrantes auscultat; quos venabulo inso-
nante

nante confortans, reptando manibus & pedibus, ad locum conatur ascendere, vbi lacrantes caniculos audiebat. At vbi cum difficultate peruenit, inuenit locum planum, pulchrum valde atque gramineum inter montes, in quo quasi hominem magnum & elegantem forma, facie tenus prostratum vidēs, duas clauas ferreas ad vtrumque lauis iacentis horrentibus oculis intuetur. Hunc * miris plagis ac vulneribus cruentatum dicti duo canes venatici latratibus circuibant; sed mox ad conspectum domini sui militis obmutescunt. Miles itaque post horrorem, assumpto spiritu, prostrato dixit: Si ex parte Dei es, loquaris mihi, & quis sis, aut vnde veneris, & dicit. Cui ille; Ex parte, inquit, Dei sum, & ordinatione diuina tibi talis appareo, vt in me misero poenitentia sumas exemplum. Miles sui viuens, peccator immanissimus ea tempestate, qua Richardus Rex Angliæ contra Philippum Regem Franciæ praelia concitauit. In illa ergo expeditione, quæ à Brabantigenis in Picardiam & Gasconiam facta est, ego infelicissimus luxurijs & homicidijs debacchabar, nec in his alicui conditioni, vel sexui flexus miseratione peperci. Medio igitur tempore validissimam febrem acutam incurri, & tamen nec tunc contritus sum, nec confessus, nec Christi corporis sacramenta suscepi. Instante autem hora mortis, obmutui; & ecce * super speratum, misericordia diuina præteritus sum, & valida cordis contritione permotus. Qui licet loqui non possem, excussi tamen lacrymas, & in his propitiante Deo vitam finiui: nec mora, defendens duobus dæmonibus traditus sum nequissimis, inquit * clauarum istarum ferrearum tormentis vsque in diem iudicij cruciandus. Et hodie quidem per ascensum montium istorum miseram animam meam impulerunt, & iterum per abrupta eorum eam cum dictis clauis ferreis præcipitem depulerunt. Scias tamen, tormentum istud tam magnum & tam diuturnum, spe veniæ, quam in sine mundi habiturus sum, mirabiliter releuari. Nec mora, vbi ille spiritus verba ista finiuit, corpus, quod videbatur æreum, cum dictis clauis ferreis quasi fumus euauit: miles autem, qui hæc viderat & audierat, à rapinis pauperum, & mala vita conuersus, correctius amodo vixit; & multos

* multis

* .i. supra spem, aut magis quam speraueram.

* .i. tormentis, quæ illi milia sunt clauis ferreis, vt tormentorum capiatur.

TIT. XXXVI. De poenitentia non proroganda. 349 multos alios peccatores ad exempla poenitentia sua narratione permouit.

VI. *Diues quidam nimio diuitiarum amore captus, sub mortem consistere negligens miserè exspirat.*

Quidam morti vicinus diuitijs plus æquo additus maxima coepit affici anxietate, quod tantas iam congestas videret esse relinquendas, & nunc in hanc, nunc in illam lecti spondam se voluens suspirabat, nonnunquam etiam leonis instar rugiebat. M. Robertus Licus, qui tunc ei aderat, exhortari eum coepit, vt animæ suæ prouideret, iam scilicet tempus esse consistendi, communicandi, ac reconciliandi se Deo. Ille verò totus terrenis ac temporalibus bonis suis intentus: O quantum, inquit, insumpsi molestiarum ad conquirendas hæc diuitias, & nunc alij ijs perfruentur? M. Robertus nihilominus eum admonere, vt de anima sua (quod id pluris referret) sollicitaretur, reliquis omnibus rebus à corde quam longissimè remotis: sed nimis ille erga diuitias affectus aliud eum cogitati ones suas vertere non permisit, quare in priori persistens sententia: O diuitiæ meæ, inquit, quibus vos relinquo? quis vos possidebit? atque ita citra confessionem miserimè exspirauit.

VII. *De diuina vindicta in quosdam confessionis auricularis contemptores, vel potius dilatores.*

IN contemptores, vel dilatores confessionis recentia exempla, eaque trititia sunt edita. Fuit enim, qui admonente sepius vno ex Patribus Societatis Iesu, noluit tamè cōfiteri, qui repentina morte, quam ei prædixerat, ablatu est. Lusitani præterea ad arcem quandam oppugnandam profecti, nulla prius peccatorum confessione præeunte, grauissimas negligentia suæ pœnas experti sunt. Quas & alio tempore duo senserunt, quorum alteri feles & mures nigerrimi tanto numero, tamq. horribiles noctu apparuerunt, tantumque misero timorem, ne ab eis deuoraretur, incusserunt, vt ad imaginem Christi, quam in cubiculo habebat, confugere, & supplex ab eo negligentia suæ veniam, præsentisque salutis remedium postulare, celeremque confessionem primo quoque tempore expediendam promittere cogere-tur. Mox animalia illa discedunt, sed tanto strepitu excitato,

P. Luca Fæ-nellus lib. 1. de altera vici cap. 3. ex M. Roberto de Licis.

Alan. Copan li. 2. contra Impugnatores vsus 1509. cap. 22.

Diuina vltio in dilatores confessionis.

350 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 excitato, tantò que tumultu, quasi aedes ipsas demo-
 litura viderentur. Alter verò huiusmodi terrore
 correptus est, vt omnes, quos obuios habebat, tor-
 menta in se explodere, quibus interficeretur, exi-
 stimaret.

VIII. De alijs Confessionis neglectioribus diuinitus ca-
 stigatis.

Ex litt. au.
 Soc. 1595. in
 Col. B. c. 10.
 Fron. Ara.
 900.

Ubi an. Dom. 1595. accidit, vt in oppido quo-
 dam omnes confiterentur, præter paucos, qui di-
 uinitijs freti, quasi Deus illorum opes vereri deberet,
 religionem illam neglexere, & tanta celitus in eorù
 prædia & oliueta diuinitas tempestat, vt non solù
 præsentis anni fructus interierint, sed etiam fractis
 detectisque arboribus, ad insequentibus quoque an-
 nos fuerit calamitatis damnum peruenturum, cum
 vicinorum agros procella ne quidem atigerit.

IX. Non omnis ea pœnitentia, qua ad mortem differ-
 tur, vera esse ac salutaris ostenditur.

P. Lucas Pi-
 nellus li. 1. de
 altera vita
 cap. 5.

Elus rei exemplum, quod Parisijs accidit, com-
 memorabo. Canonicus quidam Cathedralis ec-
 clesie omni diuitiarum genere affluens subinde gula
 peccato delinquebat. Qui cum peccatorum suorum
 confessionem, vitæque emendationem in longum
 tempus distulisset, tandem in morbum lapsus metu
 mortis confessus est, simulque alijs ecclesie sacra-
 menti perceptis, ad extremum mortuus est, & ho-
 norificè cum solenni pompa sepultus; quippe qui
 nobilis erat, & multis diuitijs circumfluens. Vnde
 plerique ipsum in singulari apud Deum fauore ac
 gratia fuisse arbitrabantur. Paucis verò post diebus
 cuidam amicorum apparens damnatum se asseruit.
 Qui ait: Quomodo? nõne Ecclesie sacramenta re-
 cepisti? Ita, inquit ille, sed mero mortis timore ea
 recepi, & nisi è viuus excessissem, ad priores meas
 delicias rediissem.

X. Pœnitentiam in fine vitæ respuit monachus, qui de-
 moni sese deuouerat.

Petr. Damia-
 no. 3 Biblio-
 theca Pa-
 trum.

Hic vicinum est quod ex epistolis Petri Damia-
 ni Cardinalis depromitur. In Perusino mona-
 chio, inquit, sancti videlicet Saluatoris, cui nuper
 & ipse

TIT. XXXVII. DE CONTRITIONE. 351
 & ipse præfui, monachus paulo antè fuerat, nomine
 Gunizo, astutus nimis, secularibus contentionibus
 vehementer intentus. Hic dum & in immutandis
 Abbaribus, & fratribus perturbandis astutus non
 quiesceret, ad hoc usque peruenit, vt diaboli ad su-
 perados æmulos patrociniũ quæreret, & eius ditioni
 se etiam corporaliter manciparet: cui tamen sedu-
 ctor spiritus exigenti ante promisit, quod tertio die
 priusquam moreretur, suum exitum sibi nunciaret.
 Credit infelix, & diu postmodum viuens ita sub hac
 deceptorum securitate permansit. Tandem in ægritu-
 dinem lapsus adest fidei usor iniquus, & post futurũ,
 sicut sponderat, obitum innotescit. Protinus ad-
 uocatis ille fratribus, cuncta hæc, quæ cum nequissi-
 mo pepigerat spiritu, per ordinem narrat, cumque
 illi instarent dicentes, Esto confessus, age pœnitenti-
 am, repente ille obdormiuit: & siue pulsantibus,
 siue clamantibus, euigilari non poterat. Si verò vel
 illi conticescerent, vel aliud quid præter pœnitenti-
 am loqui vellent, mox ille expergestus, inuicem
 loquebantur. Sed rursus audito nomine pœnitentiæ,
 protinus obrigescebat insensibili sopore correptus,
 donec horrendæ morti traditus ad eum, cui deuotio-
 nem fecerat, sit deuolutus. Postmodum verò per
 plures noctes nigra canum turba non cessauit sepul-
 turæ eius assistere, & quasi depositum custodire, ita
 vt non minimo videntes horrore concuterentur.

Factum cum
 daemone
 initium.

Pœnitenti-
 am respuit
 monachus
 daemone
 deuotus.

Canes ad
 tumulum
 impœnitentis
 monachi.

TIT. XXXVII. De Cõtritione
 I. part. Pœnit.

Quæ est dolor animi peccata sua dete-
 stantis, & ad meliorem vitam aspirantis.

EXEMPLI

EXEMP. I. *Dux quidam è vulnere moriturus militibus suis, absente sacerdote, peccata sua detegit, magna cum spe venia.*

Baronius 10.
11. Annal.
Eccles. 1022.
1015. 4.

Dittm. hb. 7.

ERneltus Alemanniæ Dux, Luirpoldi filius, casu in venatione sagitta emissa vulneratus interijt, summæ pietatis specimen exhibens fidelibus cūctis, quod memoratu dignum verbis istis Ditmarus descripsit: Hic, quia mortem sibi imminere perspexit, socios vocat, & vt reo parcerent, supplicat. Et quia hic tunc presbyterum, cui sua confiteretur peccata, non habuit, vnum ex militibus huius vice propius accedere iussit. Quem cū adesse perspiceret, per eum vocavit alios: Omnes, inquit, accedite, & commortalis vestri peccatoris facta aure cordis percipite, & qualiter curentur, vnanimiter succurrite, absentibusque cūctis fidelibus peccatricem meimet animam quæso commendate, & vxorem meam, vt honorem suum seruet, & mei non obliuiscatur, admonete. Hæc dicens, in quoscūque vnquam se aliquid deliquisse recordari potuit, cūctis præsentibus innotuit, & mox de hac luce XI. Kalend. Iunij discessit. Hic iuuenis, vt spero, felicem habet animam, cui (sicut ipse viuens testatus est) plus placuit coram multis hic erubescere, quàm coram omnipotenti Deo latere &c.

II. *De muliere, qua vi contritionis in media concione obiit, ac reuixit, vt peccata confiteretur.*

P. Hier. Plad
1011. 1. de
bono status
Religiosi
cap. 5.

IN Franciscanorum historijs legimus, non longe post illius Ordinis initia contigisse, quod tempore, quo Beroldus vir eiusdem familiæ insignis, in Germania inter prædicandum Dei verbum acrius in vitium quoddam inuectus esset, mulier, quæ eo vitio tenebatur, pœnitentiæ ac contritionis vi in media concione mortua concidit. Verùm cū omnibus in preces procumbentibus, paulo post reuixisset, narravit mortis causam, insamque se ad corpus redire, vt peccatum illud confessione expiaret, adiecit etiam tum alia multa, quæ viderat, tum illud in primis horribile, & dictu etiam mirabile, cū ipsa ad Dei tribunal accessisset, adducta simul esse

TIT. XXXVII. DE CONTRITIONE. 353
esse sexaginta animarum millia, quæ in omnibus mundi partibus fidelium & infidelium varijs casibus exceſſerant ex hac vita, atque ex his omnibus tres tantum addictas purgatorio, reliquas omnes ad ignem æternum damnatas: vnum autem ex Franciscanis fratribus eodem ipsum quoque temporis articulo defunctum per purgatorii quidem locum transisse, sed tamen non modo ibi diutius non commoratum, verum etiam par animarum, quæ præcipua cum eo amicitia fuerant coniunctæ, secum in cælum abduxisse.

III. *De quodam, qui vehementissimè contritus vitam cum morte commutauit.*

Quod nostro tempore in Gallia partibus accedit, fidelissima relatione traditum non silebo. Ad illum venerabilem virum Magistrum Perrum de Corboel Senonensem Archiepiscopum quidam peccator, qui propriam filiam violenter oppresserat, confessionis gratia venit: confessus igitur in maxima & mirabili contritione & lacrymis, quæsiuit si vnquam posset vllò dolore vel pœna à Domino veniam impetrare. Cui Præsul: Ita, inquit, indubitanter, si tanti mali pœnitentiam subire volueris: at ille vehementer exclamans, Volo, inquit, etiam si mille mortes me sustinere volueris. Collacrymatus ergo infelici, immo iam felicissimo peccatori: Et ego, inquit, septennem tantum tibi pœnitentiæ pœnam impono. Tunc ille; Quid est, ait, quod pœnitentiam mihi flagitiosissimo septennem tantum iniungis, qui si viuerem vsque ad finem mundi, tantum facinus pœnis innumerabilibus diluere non valerem? Cui præsul: Vade, inquit, & tres dies tantum in pane & aqua ieiuna. Tum amplius ille plorans & contundens se, rogabat, vt pœnitentiam iniungeret salutarem. Supra modum ergo admiratus, & exhilaratus Antistes, tandem definitiuè præcepit homini, vt abiret, & vnū tantum Pater noster diceret, sciretque pro certo peccatum sibi esse remissum. Nec mora: dirum ille emitens eiulatum, & in terram procidens expirauit. Nec dubia fides, sicut Deo dignus Episcopus postea prædicauit, quin idem pœnitens sine vlla alia purgatorii pœna validissima tantum contritione purgatus ad gloriam euolauerit.

Tho. Cantip.
li. 2. de Vitijs
ue/lo ca. 510
p. 17. 70

+

Z

IV. Vera

IV. *Veræ poenitentia formam esse dolorem de commissis peccatis, cum firmo proposito abstinenti de cætero, hoc exemplo ostenditur.*

Sophron.
Præf. Spirit.
cap. 32.

Mimus quidam erat in Tharso Ciliciæ nomine Babylas. Erant autem illi duæ concubinae, nomen vni Cometa, nomen alteri Nicola. Viuebat autem luxuriosè, ageps omnia, quæ illi demon suggestisset. Die verò quadam ingressus ecclesiam audiuit per dispensationem Dei sanctum Euangelium legi. Erat autem ista lectio: *Poenitentiam agite, appropinquauit enim regnum celorum.* Compunctusque cœpit cum lacrymis horrere, ac se miserum dicere pro his, quæ peccauerat. Confestim igitur egressus extra ecclesiam vocauit duas amicas suas, dixitque illis: Scitis, quomodo vobiscum luxuriosè vixerim, utque nunquam alteram plus quam alteram dilexerim. Itaque vestra sunt omnia, quæcunque ego acquisiui. Accipite ea, & diuidite inter vos. Ego enim ex nunc abrenuncio seculo, & efficio monachus. Illæ autem ex vno ore responderunt ei cum lacrymis: Ad luxuriam, & animarum nostrarum interitum communicauimus tibi, nunc verò quando hoc Deo placitum opus facere vis, dimittis nos, & id solus facis? Profectò non ita erit, sed etiam in bono communicabimus tibi. Atque ita Mimus quidem inclusit se in vna turrium ciuitatis. Illæ verò venditis omnibus suis, erogatisque pauperibus, accipientes & ipsæ religiosum habitum fecerunt sibi prope turrem cellarum, & scipias pariter incluserunt. Hunc & ego vidi, & ab eo valde ædificatus sum: est enim vir valde humilis, & clemens, atque misericors.

Conuersio
Babylæ Mi-
mi, & con-
cubinarum
cius.

Habitu
nouum in-
duebant o-
mnes religio-
si.

Ex Sophron.
præf. Spirit.
cap. 101.

V. *De peccato homicidij per contritionem remissio.*

Erat senex quidam, qui ante modicum tempus defunctus est, Pardus nomine, genere Romanus. Hic dum esset iunior, mulio fuerat. Die quadam igitur abiit Hierico cum mulis, & cum esset in Xenodochio, inuentus est illic puer paruulus, quem agere diabolo mulus calce percussit, & occidit, ignorante hoc Abbate Pardo. Afflictus verò multum super hoc Abbas Pardus abiit in Arnonem, & effectus est Anachoreta legens semper, dicens: Ego feci homicidium,

X

homicidium, & ut homicida in iudicio damnatus sum. Erat autem illic prope torrentem leo, diebùque singulis ibat Abbas Pardus ad cubile leonis stimulans & prouocans leonem, ut exurgeret & deuoraret eum. Leo autem nihil omnino eum lædebat. Videns autem senex, quia nihil proficeret, ait in seipso: Dormiam in via, per quam leo pergat ad fluuium, nam cum transibit, ut eat ad bibendum, deuorabit me. Cum ergo iaceret, ecce leo post paululum venit, & quasi ratione præditus esset, cum omni quiete transfiliuit senem, neque omnino eum tetigit. Tunc senior certior factus est, quòd Deus remisisset illi peccatum; & veniens rursus in monasterium suum vixit in magna continentia, edificans omnes vitæ suæ exemplo vsque ad diem obitus sui.

Homicidij
peccatum
contritione
deletum
qua ratione
cognitum.

VI. *Victorinus deflens peccata sua audit ea sibi dimissa esse.*

Nostris modò temporibus Victorinus quidam extitit, qui alio quoque nomine Æmilianus appellatus est, non inopis substantiæ iuxta mediocritatem vitæ. Sed quia plerumque regnat in rerum opulentiæ carnis culpa, in quodam facinore lapsus est, quod debuisset valde pertimescere, ac de suæ mortis immanitate cogitare. Reatus ergo sui consideratione compunctus erexit se contra se, mundi huius omnia reliquit, monasterium petijt. In quo nimirum monasterio tantæ humilitatis, tantæque sibi distractionis extitit, ut cuncti Fratres, qui illic ad amorem diuinitatis excreuerant, suam cogentur vitam despiciere, dum illius poenitentiam viderent. Studuit namque toto mentis adnitu cruciare carnem, voluntates proprias frangere, furtiuas orationes quarere, quotidianis se lacrymis lauare, despectum sui appetere, oblatam à Fratribus venerationem timere. Hinc itaq. nocturnas Fratrum vigiliis præuenire consueuerat. Et quia mons, in quo monasterium situm est, ex vno latere in secretiore parte prominebat, illuc consuetudinem fecerat ante vigilias egredi, ut se quotidie in fletu poenitiæ quanto secretius, tanto liberius mactaret. Contemplabatur namque distractionem venturi iudicis sui, & iam eidem iudicij concordans puniebat in lacrymis reatum

D. Gregor.
hom. 4. 112
Euan.

Carnis con-
sideratione
pa plerumque
regnat in
rerum opu-
lentia.

Victorini
cuiusdam
in signis poe-
nitentiæ.

tum facinoris sui. Quadam verò nocte Abbas monasterij vigilans hunc latenter egredientem inruitus, lento foras pede secutus est. Quem cum in secreto mentis latere cerneret in oratione prostratum, expectare voluit quando surgeret, vt ipsam quoque longanimitatem orationis eius exploraret; cum subito lux emissã super eum fusa est, qui in oratione prostratus iacebat: tantãque se illo in loco claritas sparsit, vt tota pars regionis illius ex eadem luce candesceret. Quam Abbas vt vidit, inremuit, & fugit. Cumque post longum horã spatium idem frater ad monasterium rediisset, Abbas eius, vt disceret, an super se effusionem tanti luminis agnouisset, requirere eum studuit, dicens: Vbi fuisti, frater? At ille latere posse se credens, in monasterio se fuisse respondit. Quod negans Abbas compulit eum dicere quid vidisset. At ille videns se esse deprehensum, hoc quoque quod Abbatem latebat, aperuit adiungens: Quando super me vidisti lucem descendere, vox etiam pariter venit dicens: *Dimissum est tibi peccatum tuum.* Et quidem omnipotens Deus peccatum eius potuit tacendo laxare. Sed loquendo per vocem, radiando per lumen, exemplo sue misericordie nostra ad pœnitentiam voluit corda conuertere. Miramur fratres charissimi, quod persecutorem suum Saulum Dominus de cœlo prostrauit, de cœlo allocutus est: ecce nostris quoque temporibus, peccator & pœnitens vocem de cœlestibus audiuit. Illi dictum est; Quid me persequeris? Ille verò audire meruit; Dimissum est tibi peccatum tuum. Longe est inferior meritis peccator iste pœnitens quàm Paulus: sed quia adhuc in hac re de Saulo loquimur crudelitatem necis anhelante, liceat audèter dicere: Quod Saulus propter superbiam, vocem increpationis: iste verò propter humilitatem, vocem consolationis audiuit. Hunc quia humilitas strauerat, diuina pietas erigebat: illum quia superbia crexerat, diuina seneritas humiliabat. Habete ergo fiduciam, fratres mei, de misericordia Conditoris nostri; cogitate quid facitis, recogitate quid fecistis. Largitorem superne pietatis aspiciate, & ad misericordem Iudicem, dum adhuc expectat, cum lacrymis venite.

VII. De

VII. De salutifera contritione Philippi Comitis Namurcensis.

ANte triennium defunctus est Philippus Comes Namurcensis, vir potens & nobilis, filius Balduini Comitis Flandriæ. Antequam autem moreretur, tantam ei Dominus contulit in infirmitate contritionem, quanta non fuerit visa nostro tempore in aliquo. Quatuor Abbatibus nostri Ordinis solebat sepe confiteri, & cum tanto lacrymarum imbrenis multum vt omnes ad lacrymas prouocaret. Nec ista ei sufficiebant, quin laqueum collo suo iniiceret, rogarètque confessarios suos, vt se traherent in plateam, dicens: Sicut canis vixi, dignum est, vt moriar sicut canis. Filias fratris sui Balduini Comitis, qui factus fuerat Rex Græciæ, tradiderat Regi Franciæ, cuius filiam duxerat vxorem. Quidam dicebant, quod eas vendidisset, de quo facto plurimum dolebat. Deportari se iussit in pauperissimam domum suæ ciuitatis; in qua pauper spiritu migravit ad Dominum. Volens autem pius Dominus tantam eius remunerare contritionem, miraculis eum glorificare dignatus est, tanquam dilectum conflorem. Sepultus est in ecclesia S. Albani martyris: in qua ipse instituerat Collegium Canonorum, de suis redditibus iusta stipendia adhuc sanus ordinans. Tantis vsque hodie signis coruscat, vt de remotis regionibus infirmi ad eius tumbam confluerent sanitatem recepturi, ipsamque terram circa sepulcrum effodiètes secum pro benedictione deportarent. Natura sat mansuetæ erat & humilis, tamen gratia miraculorum extremæ eius contritioni, quæ maxima fuit, potius ascribenda est, quàm pristinæ conuersationi.

Z 3

Tir.

Luce diuina
perfunditur
Victorius
in lacrymis.Peccatum
Victorini
dimissum
diuini vs
pronunciat
tur.Saulum per
secutorem
suum Do
minus de
cælo allo
quitur.
Act. 9.Iudicem mi
sericordem
hic cum la
cymis adire
debemus.Lacrymæ
contritio
nis multum
valent apud
Deum.Contritionis
merces di
uina.



TIT. XXXVIII. De Cōfessione

II. parte Pœnitentiæ; & de eius integritate, alijsque conditionibus.

Casus.

Confessio apud Sacerdotem de criminibus peragitur omnibus, quæ post examinationem sedulo conscientiam in mentem homini veniunt.

EXEMP. I. *Ab initio Ecclesia secretam peccatorum confessionem in usu fuisse.*

Sozomen. li. 7. hist. Eccles. ca. 16. apud Baron. to. 1. an. 56.

Sacramentalem peccatorum confessionem Sacerdotibus secretò factam fuisse testatur Sozomenus Græcus historicus his verbis: Etenim cum prorsus non peccare naturæ sit humana diuiniore: pœnitentibus autem, quamuis frequenter deliquissent, veniam dare Deus iusserit, & ad impetrandam denique veniam confiteri peccata necessarium sit; odiosum, ut credibile est, sacerdotibus ab initio visum fuit, tanquam in theatro, audiente Ecclesiæ multitudine, delicta pronunciare: Presbyterum itaque aliquem vitæ integritate quàm maximè spectabilem, secretorum etiam tenacem ac sapientem huic officio præfererunt: cui accedentes qui peccarant, acta vitæ suæ confitebantur. Ille verò pro cuiusq. delicto, quid aut facere singulos, aut luere oporteret, interminatus absoluebat, ut à seipsis commissorum pœnas exigerent.

Dionys. Areop. epist. 8. ad Demophilum monachum.

II. *Dionysius Areop. Demophilum carpit, quòd pœnitentem absque absolutione remisisset.*

Dionysius Areopagita b. Pauli discipulus Demophilum monachum obiurgat, quòd sacerdotem

TIT. XXXVIII. DE CONFessione. 359
tem ad fontem gratiæ & misericordiæ redeuntem nimis acerbè à se reuerit non absolutum: postquàm enim ei Christi benignitatem erga peccatores, qui etiam in humeros impositam ouem fert, quæ vix ab errore respuerat, obiecit, sic ait: Tu autem, cum etiam, qui se ad sacerdotem submisisset, & abiecisset ad eius genua, impium & peccatorè haud scio quomodo contra te præsens calce detrusisti. Deinde ille quidem rogabat, seq. medicinæ peccatorum causa venisse fatebatur: tu autem non modò non exhorruisti, verùm etiam bonum sacerdotem prouectus audacia maledictis vexasti, miserum eum appellans, qui pœnitentem atque facinorosum iustum efficeret: & ad extremum, exi, sacerdoti dixisti, cum tui similibus: quodque nefas est, in adyta ingressus es, & sancta sanctorum violasti. Nunc igitur nostra accipe. Nefas est sacerdotem à ministris, qui te superiores sunt, aut à tui ordinis monachis corrigi & reprehendi, siue aliquid impiè in diuina facere videatur, siue aliquid aliud eorum, quæ vetant leges, fecisse arguatur.

III. *De quodam, qui integrè confitens piè moritur.*

Circa annum Domini millesimum Petrus Damianus de miraculis sui seculi insigne refert exemplum de integritate Cōfessionis: Hugo, inquit, Cluniacensis Abbas, cum ad suum monasterium perduxisset, frater quidam senex in infirmorum domo ingrauescente totius corporis tumore languebat. Hic porrò cum Abbatis comperisset adesse præsentiam, lætus effectus diuinam cœpit implorare clementiam: Domine, inquit, quem nullum læret occultum, quaeso, si quid reatus in me est, quod non sum hucusque confessus, tu mihi misericorditer in memoriam reuoca, quatenus Abbati meo, dum præsens est, purè confitear, atq. ab eo, qui ius hoc in me præ ceteris habet, iudicatus absoluar. Hoc dicto huiusmodi vox auribus eius insonuit: Certè est, certè est aliquid in te, quod cōfessus adhuc non es. Cùmque ille vocem solam audiret, sed à quo procederet, non videret, orando subiunxit: Exprime Domine manifestè quid hoc sit, ut confessus corrigam quod erravi. Porrò vox eadem peccatum quoddam sicut

Pet. Damiani epist. ad Desiderium Abbatem Cluniacensis. 2. epist.

360 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
quærebat, signanter expressit, quod ille a se commissum recognouit, & Abbati festinanter accito, facta confessione purgavit; paucisque post diebus in sancta pace defunctus est.

IV. *Vnicum incantationis peccatum in confessione omissum in extremis laboranti obijciunt demones.*

Apud Laur.
Sur. 31. Martij
som. 2.

Incantationis peccatum in confessione omissum morientij obijciuntur.

IN vita S. Guidonis Confessoris de quodam Bertholdo scribitur, cum propinquus morti tardè admodum animam essaret, conscientiaque stimulis pungèretur, benignitate Dei & precibus sancti Guidonis sibi redditus est. Rogantibus autem fratribus, quid sub ijs tam diuturnis mortis angoribus vidisset; Vidi, ait, demones aduersum me saeuientes, & peccatum quoddam mihi obijcientes. Cum enim in sæculo degerem, non nisi vnam didici incantationem, qua vltus fui: sed ea iam planè etiam ex animo exciderat. Hanc solum illi mihi procaces spiritus horrendum in modum obiecerunt, sed virtute Christi, atque orationibus sanctissimis Patris Guidonis, vestrisque profligati, tristes abscesserunt. Deinde accepta pœnitentia in pace perperua illico quieuit.

V. *Peccati mortiferi reticentia in confessione sacra Eucharistia perceptionem impedit.*

Ex li. 1. Miscularum
Petri Venet.
gebil. cap. 5.

Palliatæ confessio monachi impedit Eucharistia perceptionem.

FRATER quidam in monasterio, quod in Francia apud turrim super Maternam sub iure nostro est, diuturnæ ægritudinis necessitate coactus, Rodolphum tunc Abbatem monasterij Caralunenensis, propter medelam tam animæ, quam corporis, quarum ille rerum non ignarus erat, ad se venire rogauit. Ad quem ille charitate prouocatus venire non distulit, & veniens mox ægrum visitare curauit. Cumque non mediocriter eum grauari infirmitate cerneret, hortari eum ad consistendum cœpit. Quod ille se libenter agere professus, confiteri peccata sua, sed non in simplicitate spiritus aggressus est. Nam grauiora & mortifera stulto pudore reticens, quotidiana tantum, & quæ leuia videbantur, confitebatur. Quæ palliatæ confessione completa, corpus Dominicum sibi afferri deprecatus est. Quo allato, & præsumpuoso ore suscepto, cum diu multumque illud trajcere conaretur, nec valeret cum vino, quod susceperat;

TIT. XXXVIII. DE CONFessione. 361
perat; frustra omnia comminuti corporis Christi in vas, quod ori eius suppositum fuerat, refundere coactus est. Hoc casu, immo diuino iudicio Abbas, qui aduenerat, permotus, & agrum non plenè confessione purgatum ratus, rursus eum admonere cœpit, vt si aliquod facinus reticuisset, vera sibi confessione reuelare non erubesceret. Qui & hortatu eius, & diuino instinctu compunctus; & ad cor reuersus est, & quicquid pestis intus latebat euomens, crimina, quæ ante lethali pudore celauerat, vitali & vera confessione, non iam hæc, sed veraciter corde contrito & humiliato patefecit. Cumque omni face iniquitatis per antidotum pœnitentiæ purgatus fuisset, & per Abbatem absolutionem meruisset, Eucharistiam, quam prius reijcere compulsus fuerat, allatam deuotè suscepit, & absque vlla difficultate, vt sanctissimus aliquis, deglutit. Et vt de miraculo omnis dubitatio tolleretur, qui particulam corporis Christi, quam deglutire non potuit, reijcere per frustra compulsus fuerat, post confessionem, non solum corpus Domini, sed etiam cibos alios absque vlllo impedimento suscepit. Sic igitur confessione, absolutione, sacramenti sumptione frater ille in Domino confortatus, tribus postea tantum diebus superuixit, & sic defunctus est. Hoc ab eodem Rodolpho Abbate cognoscens cunctis legentibus & audientibus communicare curauit.

VI. *De muliere defuncta, quæ vt peccata confiteretur meritis S. Francisci ad vitam redijt.*

IN castro Montis-Marani prope Beneuentum, mulier quædam sancto Francisco peculiari deuotione coherens viam vniuersæ carnis intrauit. Conuenientibus autem Clericis nocte ad exequias & vigiliis cum psalterijs decantandas, subito cunctis cernentibus erexit se mulier super lectum, & vnum de assistantibus sacerdotem, patrum videlicet suum, aduocauit, dicens: Volo confiteri Pater, ego enim duro eram carceri mancipanda, quoniam peccatum, quod tibi pandam, necdum confessa fueram. Sed orante, inquit, pro me S. Francisco, cui, dum viuerem, deuota mente seruiui, redire nunc ad corpus indultum est mihi, vt illo reuelato peccato, vitam promerear

repetit. fr. 27.

Eucharistia integre confessa absque difficultate sumitur.

S. Bonauentura in vita eius cap. 15. apud Sur 4. Olt. de Bellarm. l. 3. de panis. ca. 12. contr.

repetit. fr. 343

Insigne miraculum pro approbatione confessionis.

362 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 rear sempiternam. Et ecce vobis videntibus, postquam illud detexero, ad promissam requiem properabo. Trementer ergo trementi Sacerdoti confessa, post absolutionem receptam, quiete se in lectulo collegit, & in Domino feliciter obdormiuit.

VII. *Peccata, quæ voluntariè in confessione celantur, tandem aliquando summa confusione manifestantur.*

*Rean. Egi-
 dius in lib.
 qui dicitur
 Scal. aali.
 Quæst. Pepin
 orat. 1. super
 confusio. &
 Ex exempl.
 dist. 9.*

Licet hic adferre exemplum, quod adfert Ioannes Agidius siue Ioannes Iunior Ordinis Prædicatorum, in suo libro, qui dicitur Scala cæli: Duo Prædicatores ibat per viam, quorum vnus erat Pœnitentiarius Domini Papæ, & sanctus homo; & alter multum innocens & pius. Cum ergo irent per viam, & ad quoddam castrum venissent, in quo erat mulier, quæ adulterium commiserat cum quodam de parentela sua; & propter enormitatem peccati & erubescenciam humanam vndecim annis absque confessione tenerat, illa dum vidisset istos Fratres extraneos in ecclesia celebrantes, dixit intra se: Isti non cognoscunt te, nec vnquam redibunt ad partes istas, & ideo istis dices peccatum. Celebrata missa ad Pœnitentiarium accessit, & stante socio ex opposito, cum peccata sua confiteretur, ad quamlibet expressionem vnus peccati vnus bufo exhibat de ore eius, & saltando exhibat ecclesiam. Tandem confessis omnibus peccatis, cum venisset ad illud, præ verecundia noluit confiteri; & dum absolueretur à Pœnitentiaro, & ipsa veller recedere, socius Pœnitentiarij vidit, quod omnes illi bufones cum vno alio maiori & enormioris formæ turmatim ingressi sunt os mulieris, & ventrem. Recessit mulier non confesso peccato, recedunt & fratres. Et cum per vnam leucam iuissent, socius Pœnitentiarij ei revelauit visionem, quam viderat de muliere confitente. Qui territus & tristis dixit: Celauit aliquid in confessione. Et cum redissent, vt eam conuenerent, eam suffocantam & mortuam inuenerunt. Qui contristati modo mirabili cum ieiunio & orationibus coeperunt implorare diuinam clementiam, vt dignaretur ostendere, quid significaretur per visionem ostensam. Tertia die apparuit eis mulier equitans super draconem, & duo

*Protectio
 S. Marci*

TIT. XXXVIII. DE CONFESSTIONE. 363
 duo serpentes crudeles accingentes collum eius, iugentes eius ybera; duo bufones terribiles erant super oculos eius, ac de ore eius ignis sulphureus exspirabat; duo canes deuorabant crudeliter manus eius; & duæ sagittæ ignitæ immittebantur per aures eius: in capite eius lacertæ stabant. Quam cum vidissent fratres, territi corruerunt. Tunc illa, Nolite timere amici Dei; nam ego sum illa maledicta, quæ fui vobis alia die confessa. Et quia celauit in confessione tale peccatum, sum adiudicata perpetuè huic pœnæ. Tunc Pœnitentiarius: A diuro te per Deum viuum & verum Christum, vt informes me de duobus dubijs. Primum est, quid significat hæc diuersitas pœnarum? Tunc illa, Lacertæ capitis sunt in punitionem ornamentorum capitis: bufones oculorum in punitionem corruptorum aspectuum: sagittæ ignitæ in punitionem diffamationum, cantationum, & immundorum verborum: Serpentes iugentes ybera, in punitionem, quia sustinui immundos tactus: sed crudelitas canum in punitionem actuum immundorum, & quia bona dedi, de quibus sustentari pauperes poterant Christi, meis amatoribus, equito super draconem, qui inexpressibili dolore cruciat, & comburitur omnes tibias, & omnia viscera mea in punitionem immundarum operationum. Tunc Pœnitentiarius; Rogo vt soluas secundum dubium meum, scilicet, quæ sunt peccata, ex quibus gentes hodie magis damnantur. Tunc mulier: Hodie per viam peccati ad infernum descendunt mulieres per quatuor genera peccatorum, per peccatum luxuria: per peccatum vani ornatus & pictionis, per peccatum sortilegij, & per erubescenciam confessionis. Cum ergo interrogaretur, an posset iuuari, draco cum mirabili cruciatu subito eleuans eam ad infernum portauit.

VIII. *Petrus Fauerus Carthusianus post confessionem grauitè à demone tentatus, & desperationi proximus, à b. Virgine confirmatur.*

Inter alumnos sancti Brunonis Carthusianæ familiarie principis, quidam fuit Petrus cognomine Fauerus; qui ob vitæ merita, præclarâque prudentiam, sanctæ Crucis domum Prior, vt vocant, gubernauit:

*Ex Annal.
 Carthusian.
 Henric. Grad
 uis in Præd.
 exempl.*

Protectio S. M^c

bernauit: postea familiae totius lites & negotia transiit, quod in eo sedulitas cum officiosa fide coniuncta luceret: cumque in viue quadam, ad quam commisi muneris necessitas venire coggerat, agrotaret, morboque in dies ingrauescente vltimum vite tempus immineret, Dei beneficio Hubertus, & is Carthusianus, & cuiusdam monasterij Praefectus, eodem peropportune peruenit. Huberti aduentus Fauerio iucundissimus accidit, animique laetitiam illis verbis declarauit: Tempestiue admodum, mi frater, accedis, pollinctor videlicet meus, & funeris ac sepulture minister egregius. Et igitur peccata confessus viaticum sacrosanctum accepit, & oleo litus extremo sese ad moriendum praeparabat. Caeterum Huberto quietis atque otij causa paulisper secedente, in agrotum, qui solus erat, malus daemon inuadit, occisionum & captator, & versutus inuentor veniebat grandis libri sarcina onustus, in quo delictorum Fauerij omnis latebat historia; eamque diabolus mortuuro Fauerio cum risu & cachinno praeegebat. Monachus suae familiae causarum litigator obstupuit, idque vnum in praesentia respondit, quae exprobrasset commemorassetque, se esse delicta confessum, & in Sacramenti illo foro sententia sacerdotis absolutum, proinde obmutesceret, atque illa relegere desineret, quibus aeternus iudex clementer ignouisset. Redarguit sathanas confessionem inuolidam esse, vbi de multis, quae rem circumstant, quaeque nominatim explicari debent, tacuisset. Negat fieri posse, vt hostiles manus effugiat, qui, quae erant dicenda, & subtiliter explicanda, praetermisit. Agrotus vehementer expauit, ac desperationi proximus de animi salute diffidebat, cum misericordiae parens & periclitantium adiutrix opportuna, sanctissima Despara, lumine circumamicta, quod vix acies ferret humana, & manibus ac brachijs formosissimum puerum amplexa conspicitur, hisque agrum verbis affatur: Quid times, animumque despondes? in portu nauigas, omnia tibi ab hoc pulcherrimo puero peccata condonantur, tibi que esse remissa confirmo. Haec vbi cacodaemon audiuit, fractus debilitatusque diffugit, ipsaque caeli Regina cum paruulo illo, sed totius orbis & rectore & effectore filio discessit.

Restitit

Restitit reuixitque Fauerus, & animum confirmauit, qui parum desperauerat. Redcunt paulo post collegae Huberto utramque visionem patefecit: deinde matutinis precibus absolutis, agronus alta voce penitentiae septem psalmos pronunciauit, languescens viribus Hubertum ad precum partem aduocauit, amboque litanias recitarunt. Vt autem ad illud ventum est; Omnes Sancti & Sanctae Dei, intercedite &c. Fauerus dextre manus intento indice, laetus exclamauit: Omnes sancti, qui hic adestis, intercedite pro nobis. Et in his verbis vitae cursum atque periodum feliciter terminauit.

IX. De poena cuiusdam feminae, ob peccatum praesumptu-
dore in confessione sacramentali impie occultatum.

IN Italiae quadam ciuitate quondam fuit nobilis femina, quae, prout exteriori sua conuersatione praese ferebat, ab omnibus tanquam sancta reputabatur. In eleemosynis liberalis erat, ecclesias frequentabat, & familiam suam in timore Domini gubernabat. Cum ergo sub tali pietatis nomine apud omnes bene audiret, vbi ad extremum vitae peruenit, post mortem reliquit inter alias filiam vnam valde piam & deuotam, quae pro dilecta sua matre in dies singulos particularem apud Deum fundebat orationem. Post autem aliquot septimanas, cum ipsa sola esset quadam die in cubiculo, dicta puellae accidit, vt subito; eoque inusitato corripere tremore membrorum. Et conuertens oculos ad ostium cubiculi, vnde ipsi videbatur audiuisse strepitum, percepit monstrum horribile visu porci excoriati speciem praese ferens, ignem & faecorem grauissimum vnde-
+
quaue emittens. Vnde cum graui timore conseruata surrexisset a loco orationis, ad dicti cubiculi fenestras citissime cucurrit vt se deorsum praecipitaret, & sic tam cruentae bestiae praesentiam euitaret. Verum audiens illa vocem quandam in haec verba post se emissam: Siste gradum, filia; filia, siste gradum, ipsa a Deo confortata immota substitit, audienda causa, quid informe & horrendum istud monstrum proponere vellet. Quod voce humana talibus cum ea sermonibus egit. Nunc intellegas, filia, me esse, cheu! infelicem, & maledictam matrem tuam, quae

Primum
integre con-
fessionis.

Scrapsim.
Rexius in
horatio ca-
por. 218. de
confess. cap. 2.
& D. Gabr.
Inchino Ca-
nonis Regis
Lazarus.

NON

366 CAP. V. FLORUM EXEMPLORVM.
non obstante vita irreprehensibili & inculpata, nec non & pia conuersatione mea, quam semper in praesentia hominum duxi, nihilominus tamen propter enormia quaedam & detestanda peccata, quae cum patre tuo foedissime perpetravi, & praereverecundiam nunquam confessa sum, aeterni inferni ignibus deputata sum; & propterea nullas pro me deinceps ad Deum fundes preces. Cumque filia ab ea petisset, qualia forent inferni tormenta, respondit: Priuationem visionis diuinæ praere omnibus maximam esse: & postea cogitationem, qua apprehendunt damnari se nunquam liberandos à poenis. Quibus adiunxit damnatorum exercitium, blasphemiam & maledictis proficui diuinam iustitiam, quae eos tam acriter hinc cruciabat & torquebat supplicij. Denuo interrogata de tempore interiecto à die mortis eius, usque ad tempus, quo in eam damnationis suae definitiua prolata est sententia, in hunc modum respondit: Statim ubi separata fuit anima eius à corpore sine praevia confessione debita, rapta fuit ante tribunal Iesu Christi per malignos spiritus, & cum ipse eam iracundo vultu inspexisset, iudicasset, arque maledictionis sententiae addidisset, fuit in instanti per caedamones praecipitata in inferni terribimum barathrum: & cum ipsam monuisset, ne quid eam ulterius interrogaret, aliquos saltus faciendo super arcas & scamna, quae leuicam circumstabant, & eisdem sua vestigia imprimens tanquam quoddam ferrum candens foret, ab iisdem demonibus de nouo ad infernum transportata fuit. Puella autem damnatione matris admodum afflicta, posteaquam quibusdam linteis haec foetida vestigia cooperuisset, simulque cubiculum obserasset, confestim ad ecclesiam se contulit, ac conuocari fecit Praedicatorum, qui toto quadragesimae tempore habuerat conciones ad populum, Patrem videlicet Damianum Boussole territorij Cremonensis, cui rem totam, prout acciderat, plenè enarravit. Quo facto, sese transfert ad dictum cubiculum, & ubi vidit monstri vestigia, simulque foetidum percepit odorem, locum benedixit, & filiam consolatus est, quae illi fecit licentiam hoc exemplum publicè annunciandi. En malum, quod ei accidit, qui integrè non confiteretur, & praereverecundiam peccatum aliquod enorme omituit.

X. Iosbertus de Firmitate, cum sine intellectu & loquela iaceret, precibus D. Bernardi obtinuit gratiam peccata sua cum dolore confitendi.

Cum Bernardus aliquantos iam in Claraualle expleisset annos, contigit virum nobilem, & ipsius quoque secundum carnem propinquum, Iosbertum de Firmitate, quod est oppidum proximum monasterio, grauiter infirmari, qui subito praereoccupatus amisit intellectum, pariter & loquelam, vnde & filius eius Iosbertus iunior, & omnes amici eò magis affligebantur dolore, quod sine confessione & viatico vir magnificus & magnificè honoratus obiret. Cucurrit nuncius ad Abbatem, neque enim tunc in monasterio erat. Venit, & inuenit eum iam triduo sic iacentem. Compassus autem homini, sed & motus lacrymis filij eius, simul & lugentium ceterorum, confusus est de misericordia Dei, & sermonem magnificum protulit dicens eis: Notum vobis est, quod in pluribus homo iste grauauit ecclesias, oppressit pauperes, offendit Deum: si mihi creditis, vt ecclesijs restituantur ablata, & vsurpatae in grauamen pauperum consuetudines dimittantur, loquetur adhuc, & suorum confessionem faciet delictorum, diuina quoque suscipiet sacramenta deuotus. Mirantur omnes, latatur filius, familia omnis exultat. Quicquid praecipit homo Dei, firmiter ei promittitur, & impletur. Ceterum frater eius Gerhardus & Galdricus auunculus, non parum territi & turbati secretiùs eum super tali promissione conueniunt, durius arguunt, acrius inuehuntur. Quibus breuiter simplicitèrque respondens: Facile, inquit, facere potest Deus, quod difficile credere vos potestis. Itaque post secretam orationem ad oblationem sacrificij immortalis accedit. Quo offerente nuncius superuenit, qui indicaret praefatum Iosbertum liberè iam loquentem rogare obnixiùs, vt vir Dei festinaret ad eum. Cui etiam post oblatum sacrificium venienti cum lacrymis & gemitu peccata confessus diuina sacramenta suscepit. Ex quo miraculo, & Confessionis necessitatem, & vim diuini sacrificij simul intelligimus.

Guillelmo.
Abb. in vltis
S. Bernardi.
lib. 1. cap. 23

XI. *Ferdinandus quidam Hispanus cum peccatum reticuisset, à demonibus comprehensus, & exanimatus, à P. Cornelio ad vitam reuocatur, & confessionem cum maximo dolore perrexit.*

Ex Annal.
Societ. ad
an. D. 1552.

Non est hoc loco digna res litteris suppressenda. Vtebatur in religiosa vitæ tirocinio tanquam magistro P. Cornelio Ferdinandus quidam Hispanus, ei que sua deponebat in confessione peccata; sed cum in idem peccatum mala consuetudine sæpe recideret, verecundia impeditus, expositis reliquis, illud vnum in omologesi reticebat. Visus est fraudem diuino instinctu sensisse Cornelius, qui ne temerè sua perperam enuncianti peccata manus imponeret, hominem duplici corde simulationis insimulans, affirmavit eius animam multitudine dæmonum obsideri, qui & os ei, ne peccata funditus aperiret, obstruerent; & præcordia, ne dolorem susciperent, occuparent. Qua Ferdinandus obiurgatione proditus, ipsa facinoris conscientia permisceri se totum sensit, in eaque perturbatione videri sibi videbantur geminata quodammodo omnia, rotari que domesticum ædificium, & vniuersa circumagi. Cum fari vellet, omninò non poterat, magnam dæmonum vim eructans, quorum tenebris menti atque oculis offusa caligine exanimis repente corruit, vt mortuum omninò Cornelius crederet, nullo in eo animæ vitæque vestigio animaduerso. Sic exanimato, & ad terram afflito videbatur ingens numerus insidiantium dæmonum suam comprehensam animam Christo sistere, prolatoque suorum indice peccatorum eum grauitè accusare, & vt suam suo quasi iure repetere. Erat autem ea specie Christus atque figura, quam in eius anastasi depingenda nobis pictores exprimunt, crucis insignibus supra solem splendida, & vulnerum cicatricibus rutila; vultus autem eius, innumerabili beatorum circumstante corona, grauis & iratus in reum: ex altera parte, cernere sibi Cornelium iuxta corpus vacans animo videbatur, qui Christi proiectus ad genua, pro suo in vitam reditu, vt peccatorum pœnas lueret, supplicaret: Christum autem ipsam dextera signo crucis expresso, supplicantis precibus annuisse, continuo que suam à Cornelio

Cornelio animam exceptam vnus ad exanime corpus visum esse reduci. Quod dum faceret, insequentem à tergo dæmonem inhibere conatum; sed aduersæ crucis obiectu à Cornelio fugatum: vt autem restitutam in suum corpus animam reus vidit, sentire sibi visus est exultum vndique corpus totum, perinde ac si ex inferorum reuerteretur incendijs. Obijciebantur hæc illi, cum Cornelius stratus suppliciter ante Deum has mittebat pro discipulo voces: Eya, benignissime Domine, fac vt huius reuertatur anima in corpus eius, & absoluat à peccatis, & pro ijs dignam peragat pœnitentiam. Ea prece fusa, accedit Pater ad exanime corpus, digito que iacentis adducit, mortui nomen inclamans; ad cuius vocem recurrit illic ad suum anima corpus: & qui iacebat humi, se tollens flere cœpit vberius, in eo fletu perseuerauit aliquantisper; dum lacrymis saturus institutam peccatorum confessionem longè accuratissimè, maximaque doloris significatione pertexuit. Quorum ille nexibus absolutus, nunquàm sibi visus est lætior, nunquam in vita tranquillior. Ex eo tempore noxia fax corporis, qua molestissimè inflammari confueuerat, tota relanguit. Hæc ex ipso authographo Ferdinandi, Cornelij chirographo subsignato, qui rem cum Dei laude, & posterorum bono coniunctam litteris testandam censuerunt.

XII. *Subticens scelera in confessione districto gladio in somnis terretur, & integrè confessus liberatur.*

EX litteris annuis Societatis accepimus, hoc, Ex list. an. 1584. P. Ioan. Ofor. conc. 2. de Confessio. 4. quod nunc scribam, anno Domini 1584. accidisse. Quidam cum plures annos graua in confessione scelera reticeret, per quietem se vidisse narrabat, ardentem in se distringi gladium ad aspectum horribilem: se verò perterrefactum sustulisse clamorem, Deoque, vt sibi ignosceret, supplicasse, promissione facta integrè confitendi. Tunc gladius in vaginam reconditus est, nec vsquam amplius apparuit. Visi fidem fecit accurata confessio, & è concepta formidine exanimatio tanta, vt tanquam mox expiraturum sacramenta nouissima sint adhibita. Sed vt in confessione pestem eiecit, momento conuulit.

A a luit.

luit. Hoc verò in Hispania accidit in ciuitate Toletij. Hoc discrimen, quod ille vidit, omnibus imminet, qui non rectè confitentur; ad quos omnes Pfalter ait: *Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum; & in eo parauit uasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit.*

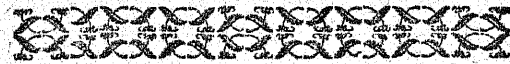
Psalter. 7.

XIII. De infelici morte puella ob confessionem sapius sacrilegè repetitam.

En Annal. Societ an. 90 & 91. P. Thyraus Soc. part. 1. de locis eiuslib. c. 1. Vide sussum apud P. Del- tjo.

IN Prouinciâ Peruanâ ea parte, quæ Ititanorum est, Catarina fedecim annorum puella, ob violatam sacrilegio sapius confessionem infelicem mortem obiit, & post mortè multarum turbarum atque tumultuum fuit causa. Mox ut animam exhalauit, fœdum cadauer remansit, tam tetri odoris, ut sepouendum fuerit sub dio, ne domum inficeret. Eodem tempore manuetus aliquin equus & placidus sic furere cœpit, ut calcibus arietaret in murum, & hac illacque percuteretur, vinculis abruptis. Auditi canum latratus & inquieti discursus. Adolescens quidam extra lectum brachijs extractus: vna ex ancillis calcè in humerum percussa, cuius plures ad dies manserunt vestigia. Post sepulturam, in famulam ingredi cupientem cubiculum, ubi illa erat, vas deiectum est de tabulato superiore: & maior pars oppidanorum conspexit vim magnam laterum regularumq. magno fragore dispergi per ædes. Neq. hoc satis. Domina coram decem aut duodecim mulieribus, semel, iterumque ac tertio raptâ est pede altero (nec apparebat raptator) itidè famula, quæ Catarinæ familiaris fuerat. Cùm in cellâ vestiariâ iret ancilla, ut promeret vestem, videt Catarinam extolentem sese clamore repente se proripit: ceterum vas in parietem proiectum, diffractum est quasi ingenti. Cùm Domina strepitu excitata intraret cellam, dimidiatus later magno impetu in murum est impactus. Postridie impressa in pagina Christi effigies de cruce pendens aptè applicata est glutine in pariete vestiarij; statimque cunctis inspectantibus euulsa tres in partes conscissa est. Eodem die cùm in horro cœna esset, magna pars lateris decidit in lancem, & conturbauit mensam.

TIT.



TIT. XXXIX. De fructu & utilitate Confessionis sacramentalis.

EXEMP. I. Per veram confessionem peccata latronis cuiusdam profusus delentur.

SCRIBIT Ioan. Climacus, antiquissimus ac doctissimus Pater, in libro, qui dicitur Climax; Cùm latro quidam, inquit, monachus futurus, peccata omnia confiteretur, conspectum fuisse à spirituali quodam sanctoque viro procerum quendam ac terribilem, qui conscriptam chartam & calamum tenebat: & cùm latro ille humi prostratus peccatum confitens pronuntiaret, hoc ille calamo delebat. Quæ visio intelligi voluit Deus, quod ibidem Climacus scribit, per temporalem confusionem eos, qui confitentur, ab æterna confusione liberari.

Io. Clim. lib. 1. qui dicitur Climax sua Scala celi grad. 4.

Confessio- nis virtute peccata dele- ntur.

II. Hæreticus, candentis ferri combustionem passus, & ad supplicium damnatus est, qui dum peccata confitetur, manus ambusta, sanatur.

IN Cameraco' ciuitate Episcopali, infra hoc quinquennium plures hæretici comprehensi sunt, qui omnes timore mortis suam perfidiam negauerunt. Missus est ab Episcopo clericus, qui negantes per candens ferrum examinaret, adustos hæreticos essententiarer. Examinati sunt omnes, & combusti, qui cùm traherentur ad pœnam, vnus ex ijs vir nobilis sanguine referuatur à clerico ad vitam, si forte illum quoquo modo reducere possit ad pœnitentiam; cui sic dixit: Homo nobilis es, miserere tui, & compator animæ tuæ: rogo & moneo, ut adhuc de tanta perfidia respicias, & de errore ad veritatem redeas, ne per mortem temporalem mortem incurras æternam. Ad hæc ille respondit: Experimento didici me errasse: Si sera pœnitentia mihi prodesse possit, non renuerem confiteri. Cui cùm ille diceret, pœnitentiam veram nunquam esse seram; vo-

Casarius lib. 3. Hereticus l. 3. Mirac. c. 16. Pater Dalmio 2. de discipulis. Magis. li. 4. c. 4. q. 4.

Sera nunquam pœnitentia.

Aa 3

cauit

372 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 cavit sacerdotem, cōfessus est homo errorem suum,
 ex toto corde Deo promittens, si vita concedere-
 tur, satisfactionem. Vt autem pius Dominus vim
 ostenderet confessionis; mox vt pœnitens cœpit
 peccata sua confiteri, cœpit & ipsa combustura in
 manu pœnitentis paulatim minui; quæ in tantum,
 eo aspiciente, decreuit, in quantum confessio pro-
 fecit. Medicare confessionis peracta, media pars
 plagæ sanata est: vt autem confessionem totam com-
 pleuit, & virtus ipsa confessionis combusturam tam
 in colore, quàm in dolore deleuit, & manus pristinam
 sanitatem recepit. Vocatus est vir à iudice ad
 ignem: ad quem clericus: Quare eum vocatis? Vt
 ardeat, inquit, eo quòd in examinatione combustus
 sit: tunc clericus, ostendens manum eius sanissimam,
 liberauit eum à pœnis, ceteris igne consumptis.

III. De homine facinoroso desperato, qui à P. Leone ad
 spem reuocatur, & post confessionem omnibus angu-
 ribus liberatur.

Admiranda facinorosi perditique hominis, vir-
 tute cōfessionis, respiciētia fuit sub R. P. Leo-
 ne Conimbrigenſi Rectore. Is peccatorum turpi-
 tudine ac multitudine quodammodo obrutus atque
 oppressus ferre se ipse non poterat, & vt sui ipſius
 iudex & carnifex esset, sibi met exitium atque perni-
 ciam veniæ desperatione parabat: venenum hauserat,
 & plenam hebdomadam sine cibo tranſegerat,
 vt per inedia vitam finiret. Cumque multis inda-
 gatis sui interimenti vijs, nulla Deo prohibente, &
 misere procederet, ad extremum se Satanæ dedi-
 dit, totusque ei sese & animo & corpore mancipa-
 uit. Mox eius tyrannidem, cuius mancipium se fe-
 cerat, est expertus; tot tantisque ex illa die corporis
 doloribus tortus, tot animi cruciatu angoribus, vt
 ad eius inconditas voces, & miserabiles vlulatus
 omnis vicinitas expauesceret. Ea re cognita Reli-
 giosi Cœnobitæ quidam auctores fuere propinquis
 atque domesticis, vt æger deduceretur ad nostros.
 Quem vt Leo Rector aspexit, & quem miser deuen-
 isset in locum percunctando cognouit, ad diuina
 præſidia se contulit, preces indixit suis, & ipse sup-
 plex

Vis confes-
 sionis auri-
 calaris.

Ex Annal.
 Societ. an.
 1554. fo. 3.

Desperatio.

TIT. XXXIX. DE VTIIT. CONFESS. 373
 plex humilisque Deo misericordiam elicit. Deinde
 aggressus hominem de spe deiectum erigit, & ad
 spem reuocat, agit de animo componendo, & sau-
 cio pectore perſanando, reditum in gratiam cum
 offenso Deo, qui benignus & misericors esset, & Despera-
 placabilis super malitia, pollicetur, modò humilem bandus,
 per confessionem, & antea vitæ detestationem,
 virus euomat peccatorum: quod vt pacatius faciat,
 liberationem etiam angorum atque dolorum, qui-
 bus conflictabatur, exorat, inducias impetrat, &
 spe bona completum excipit confitentem. Ab ea
 confessione omnia de cetero ei fuere tranquilla,
 conualuitque corpore pariter, & animo, initioque
 vitæ melioris initio, perseuerantiam magna spe sa-
 luti æternæ ad extremum vsque retinuit.

IV. Tentatio gula confessione patefacta illico marcescit.

Quod serpens terribissimus velut è tenebroso & P. Platini
 subterraneo specu, virtute confessionis pro-
 tractus ad lucem, confusus quodammodo & deho-
 nestatus aufugiat, id confirmat Cassianus hoc illustri
 Serapionis abbatis exemplo, quem ait hoc de se i-
 plo narrare solitum: Cum adolescens esset, in eam
 prolapsus consuetudinem, vt gulæ intemperantia
 victus, panem vnum occultè comederet; cumque
 hoc vitium quotidie desleret, & quotidie tamen re-
 cideret, demum aliquando in plurium patrum con-
 fessu, interioribus stimulis adactum, prodisse in
 medium, suamque hanc culpam coram omnibus
 professum esse. Tum verò ipſius magistrum, pruden-
 tem hominem, & spiritalium rerum gnarum, iussit
 se eum bono esse animo, quoniam aduersarium, à se delectum.
 quo antea suo silentio victus esset, nunc præclara
 illa confessione certissimè triumphasset, quibus ver-
 bis vix ab eo finitis, quandam quasi sulphuream fa-
 cem ex iuuenis sinu, in quo antea panem condere
 consueuerat, exiisse; quæ tanto locum illum foetore
 replet, vt vix vllus consistere posset: id autem ab
 omnibus sic acceptum esse, vt intelligerent, dæmon-
 nem ipsum sepe testatum esse, se ab illo temporis
 puncto nunquam deinde amplius in vita sua vllam
 sartiui illius desiderij vel minimam titillationē se sisse.

A a 3 V. De

Gula
 repet. C. 87.
 fubius.

V. De muliere ab iracundia morbo per confessionem liberata.

Ex D. Bernardo in vita S. Malachie.

174

Mulier iracunda confessione meliora.

D. Bernardus in vita Malachie viri sanctissimi, quam ipse litteris mandavit, ubi feminam quandam sancti viri precibus à morte ad vitam fuisse reuocatam commemorasset, aliam deinde refert, quæ iracundiæ & furoris morbo sic obnoxia erat, vt & fratribus & filiis etiam, cæterisque omnibus intolerabilis existeret. Itaque dolentes filij tum pro illa, tum pro se ipsis, trahunt illam ad præsentiam Malachie, lacrymabilem cum fletu querimoniam deponentes. Vir autem sanctus & periculum matris, & incommodum miserans filiorum, seorsum aduocat illam, fueritne confessus aliquando peccata sua, sollicitè percunctatur. Respondit: Nequaquam. Confiteri, inquit: parer: & ille iniungens poenitentiam consenti, orantque super eam, vt Dominus omnipotens deo illi spiritum mansuetudinis, in nomine Domini Iesu, ne vltra irascatur, iubet. Tanta deinde mansuetudo secuta est, vt pateret omnibus, non esse aliud, quàm admirabilem mutationem dexteræ Excelsi. Fertur adhuc hodie viuere, & tantæ esse patientiæ & lenitatis, vt quæ omnes exasperare solebat, nullis modò exasperari damnis, contumelijs, & afflictionibus queat.

VI. Indus quidam ebrietati deditus spectro horribili molossi specie perterritus, & rite confessus meliorem ingreditur viuendi rationem.

Ex lib. annuæ societ. an. 1584. Col. leg. Paschas. Proxim. Monian.

Sula.

Spectru horribile molossi inftar.

Rat Indus, cum ceteris vitijs atque omni dedecore infamis, tum ebrietate porissimum. Hunc benè morata vxor, egregiaque Christiana monebat assidue, caueret diuinas iras: sed vbi sensit nullum admonitionibus relinqui locum, precata à Deo est, vt curam coniugis ipse susciperet, cæcamque mentem pro ea qua solet benignitate, nullis etiam lacessita meritis illustraret. Non spreuit diuina bonitas æquas mulieris preces. Vir cum maximè iaceret in luto, noctuque ambularet in publico, ecce tibi sathanas, cui ille se non semel addixerat, horribili molossi specie, vasto oris hiatus ad deuorandum expeditus: ac nisi candidi quidam, vt ipse testabatur, adole-

TIT. XXXIX. DE VITIIS CONFESS. 375
scientes, eximia pulchritudinis accurrissent, immannemque belluam ab eius corpore continuissent, cõfecta res esset. Hoc ille viso perterritus, & penè alienatus à sensibus, simul ac commodum fuit, semianimis venit ad nostros, adeo pauidus, vt quoties gradum faceret, sibi in enormes illas fauces videretur incidere. Exposuit peccata cum detestatione fletuque plurimo, vix vt fari præ singultibus posset. Expiatione autem animi facta, abiit illa formido & ille pavor: camque ingressus est vitam, vt nemini dubium esse possit, quin id ei visum diuinitus sit obiectum.

Ebrietati deditus Indus quomodo resipiscit.

VII. Exomologesi facta immunis sit quidam ab infestationibus demonis.

Confessionis beneficio non modò liberatur mortales à spectris, sed etiam à dæmonis infestationibus. Vir siquidem honestus ac clarus, cum assidue dæmonis pateretur iniurias, (petebatur enim crebrò lapidibus, nec quies vlla domi foris que dabatur;) cum multa ac varia frustra tentasset, denique lenationem aliam præter eam, quam ei sacerdos offer attulit, non inuenit. Monuit pater prius delendas esse maculas peccatorum, si se tranquillum reddere, & à dæmonibus tutum vellet. Cum paruisset, & cum reliqua se familia frequenti confessione purgasset, tandem Christo dæmon, & luci tenebræ concesserunt.

Ex ystom litteræ annæ 1584. in Provincia Rhe...

VIII. Per confessionem liberatur quidam à diutino languore & tristitia.

Rat vir multis notus & clarus in Burgundiæ partibus, qui quidem aliquanto tempore in iuuentute synceriter conuersatus, postea à virtute tepescens, cœpit ad vitia declinare. Nec mora, squalenti mente tabescens incidit in languorem: nec tamen Dei manum castigantis agnouit, sed mala malis accumulans, pallore vultus & macie, quasi homo ignis æterni miserabiliter habitabatur ad pœnam. Cumque nulla medicorum cura proficeret, nec saltem ei languentis vitæ causam aliquis aperirer, tandem in se reuersus, solam miseræ corporalis causam, languorem animæ, diuina miseratione præuentus, po-

The. Cantipra lib. 2. Apud cap. 50. P. 200

376 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 niens intellexit. Confessus ergo cum lacrymis cui-
 dam sanctissimo sacerdoti, statim ubi beneficium ab-
 solutionis accepit, similitudinem ferè bufonum ha-
 bentium in facie, sed diuersificata posterius, septem
 animalia cute teterrima, & parua, quasi vitiorum
 septem dæmonia, de se simul exiecit. Mira res, vix
 modico temporis spatio interiecto, in tabem anima-
 libus resolutis, reflorescere cepit caro præfus, & fa-
 cies pœnitentis, mentèque & corpore integerrimè
 hospitatus multis postea profuit ad exemplum.

IX. De milite cæco ab oculorum cecitate per confes-
 sionem liberato.

D. Bonaficius
 in vita S.
 Francisci
 cap. 15.

Vide Hospi-
 talitatis me-
 ritum.

Cæcus mi-
 les per con-
 fessionem
 sanatur.

Greg. Turon.
 de Glor. S.
 Confessor.
 cap. 93.

IN Zachanto, quod est castrum iuxta Ananiam,
 miles quidam Gorardus nomine oculorum lumen
 ex toto perdidit. Accidit autem, vt duo fratres
 Minores, ab exteris partibus venientes, ad domum
 ipsius hospitaturi diuerterent. Suscepti itaque deu-
 otè propter reuerentiam sancti Francisci à familia
 rota, & cum omni benignitate tractati, gratias
 agentes Deo & hospiti, ad locum fratrum deuenerunt
 vicinum. Noctè igitur quadam, beatus Franciscus
 vni fratri illorum in somnis apparuit dicens: Surge,
 festina beneficia rependere pietatis. Cæcus quidem
 effectus est suis promerentibus culpis, quas pœni-
 tentiali non studuit confessione purgare. Disparente
 quoque patre, frater festinus surrexit, vt mandatum
 cum socio celeriter adimpleret: venientèsque ad
 hospitis domum, cuncta quæ viderat alter, per ordi-
 nem narrauerunt eidem. Stupuit vir ille non modi-
 cum, & vniuersa, quæ dicebantur, vera esse confir-
 mans, compunctus ad lacrymas, confessus est libens.
 Tandem correctione præmissa, interiorique homine
 taliter renouato, exteriorem continuò recuperavit
 adspèctum. Huius miraculi fama circumquaque dif-
 fusa, non solum ad reuerentiam Sancti, verum etiam
 ad confessionem humilem peccatorum, & hospitali-
 tatis gratiam plurimos incitauit.

X. De Archidiacono Treuerensi Confessionis pharma-
 co à febrì liberato.

ESt apud urbem Treuericam suburbano sanctus
 Maximinus, ad cuius tumulum sæpe cernuntur
 miracula

TIT. XXXIX. DE UTILIT. CONFESS. 377
 miracula gloriosa, inter quæ istud minimè subicien-
 dum: Cum Archidiaconus à Nicetio urbis ipsius
 Episcopo pro adulterij crimine pulsaretur, sacra-
 mento se ad huius sancti sepulcrum purificari expe-
 titi; ingressusque primum cryptæ limen restitit quasi
 stupens: dehinc descendens per gradus, ad aliud o-
 stium venit; cumque ad tertium accedere vellet,
 protinus febre correptus, gressum amplius figere nõ
 audens, crimen quod imputabatur, in discrimine
 mortis positus, est confessus, deprecans populum, vt
 pro se, vel sancti Antistitis, vel Episcopi sui suffragia
 flagitaret: sed statim vt confessus fuit, ab impulsu fe-
 bris erutus, sui Antistitis est in charitate receptus.

XI. Negligens confessionem toties in morbum labitur;
 & confessus, toties liberatur.

His addendum illud recentius, quod P. Ioannes
 Bonifacius in Oratione de Religione comme-
 morat: Coniectum, inquit, in vincula maleficum
 quendam pius quidam sacerdos, vt se peccatorum
 pondere leuaret confitendis ipsis sæpe admonerat;
 cumque identidem rogatus parere nollet, vereri se
 sacerdos dixit, ne Deus talem, ac tantam confiten-
 dorum criminum puniret tarditatem. Secuta mox
 fuit tam periculosa febris, vt sibi iam esse mo-
 riendum victus putaret: vocatòque ad se eodem
 illo, qui consilium dederat, sacerdote, vitæ lapsus om-
 nnes aperuit, peractaque confessione releuari se
 morbo sensit ægrotus, vsque adeo vt postridie è le-
 cto surgeret, pedibusque incederet. Id cum sacer-
 dos vidisset, rogare facinorosum illum morbo li-
 berum cœpit, vt se gratum immortalì Deo ostende-
 ret propter recuperatam sanitatem, habendaque
 gratiæ optimam esse rationem dixit, si videlicet Chri-
 sti hospes esse vellet, atque conuiuia. Sacerdoti iusta
 petenti minimè parere voluit victus, obstinatio-
 nisque pœnas confessum dedit, morbo, quo paulò
 ante solutus fuerat, redeunte. Tunc homo pertinax
 graue esse scelus intellexit, hortatori suo non obe-
 dire, cum præferri id ipsum Deum duplicato indicio
 monstrauisset; quare tertium diuinæ ultionis re-
 lictum expectandum non censuit, confessusque iterum ex-
 lecti se pane recreauit. Hæc posteaquam fecit, non
 solum

P. Ioan. Bonifacius de
 Inst. Puorè
 Christiani in
 Orat. de Rog.
 lig.

reper. f. 419.

Febricitans
 post confes-
 sionem fa-
 ctam cura-
 tur.

Ingratus in
 febri iterum
 lapsus libe-
 ratur per
 confessionem.

solùm ex furente illa iactatione febris emerfit; verùm etiam legitimæ potestatis iussu exiit è custodia, in qua mensibus nouem macie & squallore confectus vixerat: quam etiam perpetuam futuram esse credidit.

XII. Quomodo peccatum confessione deletur, manifestò miraculo visibiliter commonstratur.

In Cesario P. lul. Mazasius in Pful. Misereere conc. 28. Italicis, & Latino reddisum per P. Henr. Paldanum Franciscanù.

Scribit Cesarius, adolescentem quendam Parisijs operam studijs nauantem, post diuinam & necariam vitam, iuxta receptum morem litteris incumbentium, & omnigenas tentantium artes, solùmmodò vt tempus fallant, tandem in votis habuisse sacramentaliter scelera sua expiare, at confusus coram sacerdote ea exprimere erubescbat. Prudens pœnitentiarius plurima tentauit media dissoluendis & præcidendis pudoris immensi nexibus. Quæ inania, quanquam plurima adhibuisset, aduertens, salutari inito consilio, monuit scriptis exarare peccata. Quo peractò, hortatus est mâsuetè, ea ore proferre: cum quæ nihilominus non auderet, eo præsentè & audiente, perlegit pœnitentiarius, defluentibus interrim ab oculis pœnitentis non lacrymis, sed lacrymarum riuiulis; & ab ore erumpentibus non suspirijs, sed flammis. Quibus perlectis, de eius licentia consulendum duxit confessarius Superiorem super iniungenda pœnitentia: erant enim atrocità, & enormiã multa crimina: atq. delata & explicato de ipsius consensu coram Prælato scripto, ne quidem apex aut character vnus visus est: nam Deus lacrymis & pœnitentia adolescentis, necnon misericordi sua pietate deleuerat, & eluerat mendas pridem in charta exaratas, *purgationem peccatorum per semetipsum faciens.*

XIII. De decem hæreticis apud Argentinam examinatis & combustis, quorum vnus dum esset per confessionem sanatus ac liberatus, per mulierem deceptus, rediit in incendio damnatus est.

Cesarius lib. 3. ca. 17.

Circa annum Domini 1215. contigit (quod idem Cesarius habet) monitu Conradi Decani Spirensis, de Argentinensibus hæreticis, qui decem numero ferri candentis iudicij conuicti, incendio demum

TIT. XXXIX. DE VITII CONFESS. 379

num adiudicati sunt, sed vnus repetita confessio, iterarâque perfidia gemino quoque miraculo inclariuit. Ita ergo Cesarius: Die statuto cum hi, quos dixi, ducerentur ad ignem, quidam ex comitantibus vni eorum dicebat: Miser, damnatus es, age vel nunc pœnitentiam, peccata tua confitendo, ne post incendia corporis, quæ momentanea sunt, animam tuam ignis gehennalis æternaliter comburat. Cui cum ille diceret: Considero quidem me erasse, sed timeo pœnitentiam tantæ necessitatis minus acceptam esse Deo. Respondit, Ex corde tantum confitere, Deus est misericors, & pœnitentiam suscipiet. Mira res: mox enim vt homo confessus est perfidiam, manus eius, quam ferrum prius velut ream adusserat, plenâ recepit sanitatem. Tardante eo in confessione, cum à iudice vocaretur ad pœnam, confessor eius iudicij respòdit: Non iustum est, vt homo innocens damnetur iniustè. In cuius manu dum nullum vestigium combustionis reperiretur, dimissus est. Habebat idem homo vxorem non longè à ciuitate manentem, horum quæ dicta sunt, prorsus ignarâ, ad quam cum venisset gaudens, dixissetque: Benedictus Deus qui me liberavit hodie ab interitu corporis & animæ, causâ ei exponens: respòdit illa: Quid fecisti ò miserrime? quid egisti? vt quid propter momentaneum dolorem recessisti à fide tua sana & sancta? magis debueras, si fieri posset, centies corpus tuum incendijs subijcere, quàm à tam probata fide semel recedere. Sed quem non seducat vox serpentina? Immemor ille beneficij sibi diuinitus collati, immemor tam euidentis miraculi, consilio vxoris acquieuit, & errorem pristinum resumpsit. Deus verò non immemor vindictæ pro tanta ingratitude, manum plagauit viriûsque. Renouatum est incendium in manu hæretici; & quia coniunx auctrix exitit resumpti erroris, consors facta est rediit in doloris. Tam vehemens erat incendium, vt ossa manuum penetraret, & cum vti non auderent clamoribus in villa, quos vis extorsit doloris, fugerunt in nemus vicinum, illic vlupi vlulantes. Quid verbis immerer? Proditum sunt, in ciuitatè reducti sunt, simulq. in ignem, nondum planè extinctum, missi, & in cinerem redacti.



TIT. XL. De satisfactione tertia parte Pœnitentiæ.

Satisfactio
quid?
Conc. Trid.
Sess. 14. ca. 5.

Satisfactio autem est actio, vel punitio criminum à nobis commissorum, vel sponte suscepta, vel sacerdotis arbitrio pro gravitate delicti imposita.

EXEMP. I. Quanta pœnitentia in satisfactionem criminis sit Ostoni I I I. Imp. iniuncta.

Petrus Damianus, Cardinalis, in vita S. Romualdi Abb. apud Syr. tom. 3. 19. l. unij, & Carolus Stigen lib. 7. de Regn. ital.

Pœnitentia insignis Ostoni Imperatoris.

O Tto tertius Imperator Crescentium nobilem & primarium virum, quod Pontifici infestum vim & arma intulisset, occidi iussit; cui tamen vitam & salutem sponderat. Quod suum scelus cum ad pedes S. Romualdi Abbatis, ea tempestate sanctitatis opinione celeberrimi, prostratus in sacra confessione retexisset; satisfactionis & pœnæ nomine iussus est nudis pedibus in Garganum proficisci montem in Apulia Provincia regnoque Neapolitano situm, ubi Michaëlis Archangeli memoria, propter maxima in eo loco ab ipso accepta beneficia, piè frequentatur & colitur. Paruit mandatis Imperator, & per quadraginta dies solenni ieiunio destinatus, horrido atque aspero sacco indutus duro instrato cubavit, aliisque pœnitentiæ operibus corpus afflixit: ut eius temporis scriptor gravissimus Petrus Damianus Cardinalis in vita S. Romualdi refert.

II. Pœnitentiam iniunctam pro homicidio non persolvens eandem homicidij labem incurrit.

Eo Offensu li. 2. cap. 10. & 13.

Mortuo Pandulpho Capue Principe, eius vxor Aloara dicta, non secus ac si maritus viueret, vniuersæ

vniuersæ illi regioni præerat & dominabatur. Hæc dominij zelo, vel potius satanica inuidia occupata instigat duos filios suos, qui remanserant, ut interficerent vnum ex Comitibus, nepotem illius existentem, quasi potentia præstantem, & ab omnibus honoratum. Quod illi effecerunt: ipsa enim illius cõsanguinea, cum illum allocutura ad se vocasset, & ipse absque malitia ad eam intrasset, occasionem opportunam eius rei nacti eius filij profilierunt in ipsum, & gladio interfecerunt. Horum mater pœnitentiam simulando, accersit supplex b. Nilum ad se, tanquam acceptura ab eo peccati dignam pœnitentiam. B. verò Nilus eius precibus annuens cum ad ciuitatem venisset, currebant omnes ad vias publicas, ut viderent reuerendum eius aspectum, & obtinerent eius benedictionem. Venit itaque b. Nilus ad palatium Aloaræ. Quæ cum illum vidisset, tremens facta procidit ad pedes eius, errorem suum confitendo, ut veniam obtineret. Ille verò cum ipsam subleuasset: Ne facias hoc, dixit, quoniam ego etiam homo sum peccator, nec habeo facultatem ligandi & soluendi: vade ad Episcopos, qui hæc iudicare possunt, & quodcunque tibi dixerint illi, facito. Illa verò respondit: Episcopis peccatum meum confessum, & illi præceperunt mihi, ut psalterium legeret in hebdomada, & eleemosynas facerem indigentibus. Precor etiam sanctitatem tuam, serue Dei, ut à te audiam, quod vtile est, & veniam obtineam peccati mei. Beatus Nilus respondit: Psalterium percurrere, & dare eleemosynam, tibi, & indigentibus vtilitatem adfert; illi verò, qui occisus est, salutem non confert, neque mœrorem eorum, qui plorant interitum eius, soluet: quid enim tantum das, quantum offendisti? Si verò omninò volueris etiam à me humili consilium accipere, & facere voluntatem Dei, ecce dico tibi: Trade vnum ex filiis tuis propinquis defuncti, ut de eo faciant quodcunque voluerint: & ita à peccatis eris absoluta. Dixit enim Deus, quod ex manu hominis fratris eius requiram animam, ipsius videlicet hominis. Et, quicumq; fuerit sanguinem hominis, pro illius sanguine sanguis ipsius fundetur. Ad quæ illa respondit: Non possum hoc facere: vereor enim, ne aliquo pacto ipsum occidant.

Proditione
perpetratum
homicidium.

Satisfactio
pro perpetrato
homicidio
qualis.

Nam 35.

Gen. 9.

§§: CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 cidant. Tunc b. Nilus zelo diuino plenus respondit:
 Hoc dicit Spiritus sanctus: sanguis filij tui effunde-
 rur pro illo sanguine, quem tu iniuste effudisti, &
 peccatum hoc non delebitur è domo tua in sæculi:
 nec vllus ampliùs ex semine tuo imperabit huic ci-
 uitati. Sed eijcietur & conculcabitur ab hostibus
 suis, eo quòd confisa es potentia tuæ, & non didi-
 cisti, quòd Dominus pauperes facit & ditat, humi-
 liat & subleuat. Quibus illa auditis cœpit flere, &
 lamentari, & cum impleffet manus suas auro, offe-
 rebat illud beato Nilo, putans se illum ita placaturã.
 Ille verò ab omni affectu alienus, reuera neque lac-
 crymis mulieris fractus, neque captus auri copia, ne-
 que potentiam eius veritus, cum dirupisset cubiculi
 velum, vt ceruus profliens, abiit, memor illius;
*Ne communices peccatis alienis: & Estote prudentes
 sicut serpentes, & simplices sicut columba.* Nec multum
 temporis intercessit, & eius prædictio effectum est
 consecuta: filius enim iunior prædictæ Aloaræ prin-
 cipatus zelo maiorem fratrem in ecclesia orantem
 gladio interfecit. Ille verò econtrà à Rege Franco-
 rum hac de causa vincetus agebatur. Et tandem bre-
 ui tempore tota illorum superbia defecit, & eorum
 potentia periit.

**III. De pœnitentia Theodosij Imperatoris ob eadem
 Thessalonicensium à se factam.**

Theodosio Imperatori, post immanem Thessalo-
 nicensium occisionem & cœdem ira ob impro-
 bè necatos præfectos stimulante perpetrata, Me-
 diolanum reuerso, & in sacrum templum properanti,
 Ambrosius, summa constantia & sanctitate Põtifex,
 extra sacra vestibula obuiam processit, atque graui-
 ssimis verbis, maiestate quadã plenissimis, eum adi-
 tu templi tam diu prohibuit, quoad agnitã culpam
 pœnitentiæ lacrymis oblitterasset. Cui obsecutus
 Imperator ab ingressu sacrarum ædium se abstinuit,
 & ad palatium cum gemitu & lacrymis regressus, in
 iuctu squalorẽque per octo menses fuit, & errorem
 suum ac facinus tot lamentis tantõque dolore dete-
 status est, vt, qui Theodoretum rem gestam sigilla-
 tim enarrantem attentè legit, non mediocriter ob-
 stupescat, seque ad pietatem vehementer excitari
 sentiat.

+
 Nilus in-
 corruptio.

Matth. 10.
 a. Tim. 5.

Paulinus in
 vita sancti
 Ambrosij,
 & Theodor.
 li. 5 cap. 17.
 & 18. hist. 8.
 Eccl.

TIT. XXX. DE SATISFACTIONE. 383
 sentiat. Refert igitur hic historicus, quodam die, cù
 Imperator consideret in palatio lamentis se dedens,
 Ruffinum aulæ magistrum, magna apud eum auctori-
 tate, vtpote admodum familiarem, ad eum accessisse,
 fletusque causam rogasse; cui Imperator lugens a-
 cerbiùs ac maiorem in modum flens, in hæc verba
 respondit: Tu quidem, Ruffine, ludis; nam quantis
 ipse in malis verser, non sentis: ego verò gemo, &
 meam ipsius deploro calamitatem, dum mente com-
 plector, quàm facilis aditus ad sacrum templum ser-
 uis & mendicis pateat, liberque illis ad Dominum
 suum deprecandum detur introitus; mihi autem non
 modò ad illum locum, verùm etiam ad cælum ipsum
 accessus præclusus sit. Nam venit mihi in mentem
 sententia à Domino prolata, qui palàm dixit: *Quod
 cumq; ligaueritis super terram, erit ligatum & in calis.*
 Ad quem tum Ruffinus; Curram, si placet, ad Episcopum,
 ei que supplicabo persuadebõque vt te absol-
 uat. At non est, inquit Imperator, tibi morem gestu-
 rus: noui enim ad eò iustam æquãque Ambrosij
 sententiam, vt non metu potestatis Imperatoriæ sit
 legem diuinam violaturus. Tandem dilapsõ octo
 mensium spatio, ad ianuam templi se confert Theo-
 dosius, non vt templum ingressurus, sed obsecraturus
 Ambrosium, vt sibi peccatorum veniam misericor-
 diter impertiret. At Ambrosius eius aduentum
 dixit esse tyrannicum, eumque ipsum contra Deum
 insanire, & illius leges proterere. Tum Imperator:
 Nò obstinato animo leges sanctitas impugno, neque
 sacra vestibula per nefas introire cupio; sed oro, ve
 mihi soluas vincula, & proponas tibi ante oculos
 clementiam illius, qui est Dominus omnium; ne mi-
 hi occludas ianuam, quam ille omnibus, quos peccato-
 rum suorum pœniteat, patefecit. Cui Ambrosius:
 Quam tu, inquit, pœnitentiam post tam graue scelus
 admissum ostendis? quæ medicamenta ad vulnera
 tam difficilia curatu sananda adhibuisti? Tuum est,
 respondit Imperator, medicamenta ostendere, ea que
 temperare, & vulnera, quæ egrius curantur, obliga-
 re; meum autem, quæ sunt adhibita, accipere. Cum
 ergo, omnibus sancti & inuicti Antistitis hortatio-
 nibus in aures ac animum admisis, quæcunque sibi
 mandata essent, libens fecisset; vinculis solutus in
 sanctum

Matth. 23.

sanctum templum ingreditur fidelissimus Imperator, nec stans, aut genu nixus, sed pronus humi abiectus, capillum manibus laccerans, frontem ferire, lacrymarum guttus solum rigare, veniamque supplex petere coepit, versum illum Davidis recitans: *Adhasit pavimento anima mea, vivifica me secundum verbum tuum.*

Psalm. 118.

IV. Chilpericus Rex & Fredegundis Regina poenitentes, & pro peccatis satisfaciennes à tribulationibus liberantur.

Greg. Turon. li. 5. hist. Franco. ca. 34. apud Baron. to. 7. an. 583.

ANno 583. ingenti peste Gallias depascete. Chilpericus Rex grauter agrotavit. Quo conualescente, filius eius iunior necdum ex aqua & Spiritu sancto renatus agrotare coepit: quem in extremis videntes baptismo abluerunt. Quo parumper melius agente, frater eius senior nomine Clodobertus ab hoc morbo corripitur: ipsūmq; in periculo mortis Fredegundis mater cernens, serò poenitens ait ad Regem: Diu nos malè agentes pietas diuina sustentat: nam saepe nos febris & alijs morbis corripuit, & emendatio non successit: ecce iam perdimus filios: ecce iam nos lacrymæ pauperum, lamenta viduarum, suspiria orphanorum interimunt, nec spes remanet cui aliquid congregemus. Thesaurizamus, nescientes, cui congregemus ea: ecce thesauri remanent possessore vacui, rapinis ac maledictionibus pleni. Nunquid non exundabant promptuaria vino? Nunquid non horrea abundabant frumento? Nunquid non erant thesauri referti auro, argento, lapidibus preciosis, monilibus, vel reliquis imperialibus ornamentis? Ecce quod pulchrius habebamus, perdidimus. Nunc si placet, venite, incendamus omnes descriptiones iniquas: sufficiat fisco nostro, quod sufficit patri Regique Clotario. Hæc effata Regina, pugnis verberans pectus, iussit libros exhiberi, qui de ciuitatibus suis per Marcum venerant: proiecitque in ignem, iterum ad Regem conuersa: Quid tu, inquit, moraris? Fac quod vides à me fieri: vt estli dulces naros perdimus, vel poenam perpetuam euadamus. Tunc Rex compunctus corde tradidit omnes libros descriptionum igni, consflagrantisque illis, misit, qui futuras prohiberet descriptiones.

repet. f. 665.

Poenitentia Chilperici Regis, & Reginae Fredegundis.

nes. Post hæc infantulus iunior, dum nimio labore tabescit, extinguitur. Clodobertum verò componentes in feretro Sueffionas ad basilicam S. Medardi duxerunt, proijcientesque eum ad sanctū sepulcrū vota vouerūt pro eo: sed media nocte anhelans iā & tenuis spiritum exhalauit. Multa postea Chilpericus Rex ecclesijs, sine basilicis, vel pauperibus est largitus, & in meliorem frugem mutatus.

V. De dura poenitentia cuiusdam Comitū Germaniæ.

IN Germaniæ partibus quidam nobilis Comes, sed ferus pauperum spoliator, ex misericordissima pietate diuina graui infirmitate correptus est, & amarissima poenitentia contritus omnia ad restitutionem posuit quæ habebat, & irremediabilibus lacrymis quotidie lectum rigans, angelos ac sanctos Dei ad impetrandam sibi misericordiam inuocabat. Decumbens verò corpori suo tantum supplicium ingerebat, vt talos pedum & crura fricaret ad lignū, & cutem & carnem ac neruos violenta assiduitate diuelleret. Aquam frigidam in hyeme tanquam ad bibendum acceptam clam pectori superfundebat, & membris, vt ex hac glaciali frigore torqueretur. Nec diu post hæc in agonia positus tanto spiritu repletus est, vt sicut Christus de publicano Euangelistam: ita de isto faceret Prophetam, De seipso enim prædixit, quod sine purgatorio ad requiem euolaret: & eo mortuo, ac Henrico Rege defuncto, tota Thuringia maximis calamitatibus subiaceret. Quod ita factum vidimus.

The. Cantuari. li. 2. apud cap. 51. 2.

Satisfactio- nis illustre exemplum.

Math. 9.

VI. De homicida ob peccati grauitatem ab Episcopo Romam pro poenitentia petenda remisso.

Ex Actis Concilij Lemouicensis Baron. to. 15. ad an. 1034. 24.

REferam verò ad ædificationem, quod dudum de illo milite Vascone, qui iubente Duce Vasconum * Sancto seniore suum decollauit, inuitus tamen, & terrore Ducis, & perterritus id egit, interminante irato Duce, & dicente: Nisi istum occideris, occidam te. Vno ergo istu Seniore propriū decollauit: & grauissimo dolore repletus ad Episcopum suum poenitentia causa recurrit. Cui ille compassus dixit: Debueras pro Seniore tuo mortem suscipere, antequam illi manus aliquo modo inferres,

B b & marty

Pœnitens
homicida
Romam
mittitur.

& martyr Dei pro tali fide fieres : sed grauissimum reatum egisti, & nobis inauditum. Nescio tibi consilium ferre pœnitentiæ, sed vade quanto citius ad Papam Romanum, (Benedictum IX.) si tibi ille pœnitentiam concedit, & ego gaudeo & confirmo: si te ille abiecerit, nunquam nec à me, nec ab aliquo inuenies pœnitentiam. Quod ille concitus impleuit, & cum testibus detulit secum litteras. Episcopi sui. Et cum Apostolicis secunda Paschali feria apud sanctum Petrum sacra agens post euangelium resedisset, cœpit ille reus ante eum in conspectu totius Ecclesiæ grauissimè plorans & suspirans exclamare, dicens: Pœnitentiam volo domine, pœnitentiam volo domine. Et Apostolicus ijs, qui dextra, lauaque ei assistebant, ait: Requirit pro qua culpa. Ille inquisitus nihil aliud dicebat, quàm, Creatorem meum offendi, Creatorem meum offendi. Cui Apostolicus: Cur, inquit, Episcopum tuum non expecebas? Et ille, Episcopus meus me misit ad te. Tunc testes Apostolico suggererunt culpam, atque litteras Episcopi protulerunt. Sic Apostolicus Episcopo, qui à dextris eius stabat, locatus est, dicens: Recogita auctoritatem diuinam, quali pœnitentia hic mortuus possit viuificari. Et Episcopus ait: Dominus dixit in Euangelio: *Omni qui reliquerit domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, &c. nimirum, vt seculo renuncians peteret monasterium, vbi ad obitum vsque in perpetua viueret pœnitentia.*

VII. De pœnitentia à Boleslao Rege in satisfactionem criminis fratricidij assumpta.

Cromer. li. 1.
hissar. Polon.

Suerior fuit Boleslao Regis pœnitentia, qua se afflixit, quòd Sbignem fratrem iussisset interficere; quamuis contumacia, rebellione, & factu eius prouocatus, & consilio suorum, qui prudentia humana nitebantur, impulsus hoc facinus admisisset. Verba, quibus factum explicat Martinus Cromerus accuratus & elegans rerum Polonicarum scriptor, hæc sunt, à quibus ne latum vnguem recedam. Post hæc Boleslaus, quamuis magnis in ornatum templorum, & in alimenta Sacerdotum atque egenorum impendijs atque donationibus, iugique precatione & lacrymis,

erymis, & aspero tenuique victu & cultu corporis, cilicio pro veste vtens, & cinere sese adspersens, agrotorumque mendicorum pedes subinde manibus suis abluens, admissum in Sbignem fratrem facinus sedulo expiaret, cum alijs satisfaceret, tamen ipse sibi non satisfaceret, nisi & laborem longæ molestæque peregrinationis adijceret. Itaque solenne Christianis quadraginta dierum ieiunium pane tantum & aqua gustandis, cilicium indutus cum exegisset, paucis sacerdotibus, & alijs pijs hominibus comitatus ad Agidij tutelaris diui sui sepulcrum peregrinationem priuati habitus suscepit, atque id iter magna ex parte nudis pedibus confecit, nullum templum, nullum monasterium, nullum egentium domicilium, neminem denique Sacerdotem, aut mendicum præteriens, quin liberalitatis & magnificentiæ quidpiam in eum depromeret. Narrat idem auctor, eum vere proximo in Hungariam ad D. Stephani sepulcrum alteram peregrinationem, eamque religiose, & pedestri etiam itinere obiisse.

VIII. Pro criminis immanitate pœnitenti iniungitur à summo Pontifice pœnitentia.

His adijciam & illud. Regnante Ladislao religioso Vngarorum Rege, Conradus quidam natione Germanus, homo flagitiosissimus, tandem magno Dei beneficio compunctus, cum se ad meliorem frugem recipere cuperet, Romam adijt, Pontifici peccata sua cum ingenti cordis contritione confessus, animæ salutarem ab eo petijt medicinam. Pontifex ad immanitatem criminum eius obstupescens hæc eum multauit pœna, vt loricam ferream ad nudum corpus quinis catenis ferreis adstringeret, & chartam, in qua eius peccata enormia scripta erant, Pontificis annulo obsignatam, ad loca, in quibus sancti quiescerent, secum circumferret, donec diuinitus catenæ dissoluerentur, & scriptura chartæ penitus obliteraretur. Fecit homo vt erat iustus (nihil enim arduum videtur ex animo peccata lugenti, & cum Deo in gratiam redire cupienti) inuisit loca sacra, etiam Hierosolymâ & Saluatoris sepulcrum. Tandem in Pannoniam venit, vbi beati Regis Stephani tum celebre nomen erat. Orat ad sepulcrum eius;

B b 2 nec

Anteq. Bon.
fin. reg. Hungar.
gar. decad. 20.
li. 2. & Sur.
in vita S.
Emerici, 4.
Nouembri.

Pœnitentia
iniuncta pro
modo peccati.

nec inde recedere constituit, donec ruptis vinculis & charta deleta, sentiat Domini misericordiam impetrasse. Cum autem multum fatigato inter orandum somnus obrepisset, à prima enim hora vsque ad nonam in preces incubuerat, sanctus Rex ei apparens: Surge, inquit, amice, & Emerici filij mei monumentum, quod iuxta est, adito: ille enim, quod carnis seruanda integritate præcipuam apud Deum gratiam promeruerit, facinorum tuorum veniam tibi impetrabit. Ex eorum enim numero est, qui non inquinauerunt vestimenta sua, sequunturque Agnum quocumque ierit, & ante thronum Dei cantant canticum nouum. Excitatus ille mox ad b. Emerici sacellum se confert, fundit ibi preces, atque opinione celerius dissiliunt ferrei nexus: charta resignata nullum habet litteræ scriptæ vestigiū. Ad sonitū cadentium catenarum accurrunt æditui, & complures alij, quibus ille omnia ordine exponit. Mirantur omnes, laudant Deum, & b. Emericum, referunt cuncta ad Ladislaum Regem. Is, conuocato concilio, de beato Emerico Sanctorum Catalogo ascribendo cum Episcopis & regni Proceribus confert. Iam enim etiã ex remotissimis regionibus eò concurrebant homines pro grauissimis rebus vota nuncupantes. Post triduanum ieiunium honorificè eleuarum eius corpus.

IX. *Quidam flagitiosissimus præ immanitate scelerum nolens confiteri, ex impositione leuis satisfactionis, conteritur, paratus confiteri, & planè satisfacere.*

Sunt in
vita S. Ly-
duina ca. 6.
p. 2. 14.
April.

Quidã vir flagitiosissimus, præ immanitate scelerum suorum nulli Sacerdoti confiteri voluit: tandem eò adductus est, vt paratum se offerret ad dicendum peccata sua Lyduinæ, vt ea rursus illa Sacerdoti confiteretur. Et si autè totis viribus se opponeret Lyduina, at ille tamen turpia flagitia sua ei detexit: illa rursus consentiente viro, confessus est sacerdoti, tanquam propria ea deslens, petijtque sibi imponi satisfactionem. Postea redit ad eam ille vir, vt promiserat, aitque ad eam: Puto te confessam omnia peccata mea, dic iam qualem me vis agere pœnitentiam; libens enim obediã tibi. Et Lyduina;

diuina; Confessa sum, inquit, peccata tua: vnum autem hoc abs te peto, vt in lecto tuo bene strato cubes nocte vna supinus, & neque in dextram, neque in sinistram partem te vertas quouis modo. Accipit ille pœnitentiam siue satisfactionem, quasi subridens ob leuitatem oneris. Opportuno inde tempore sternitur lectus molliter, cubat ille delicatulus in molli strato: sed simul atque se reposuit, cœpit affici tædio, corpus sentit quasi quibusdam conpungi aculeis, adeo vt nunquam tam malè se cubasse diceret, licet in zeterim sano esset corpore, sola vertendi se in hanc vel illam partem libertate priuatus. Cum sic ergo magno affectu tædio iaceret, corporisque sui incolumitatem, lecti mollitiæ, temporis breuitatem, scelerum suorum immanitatem, æternas gehennæ flammis, aliãque multa cogitaret, & tam exigua molestia vixtum se cerneret, ait apud se: O me peccatorum omnium, quos habet hic orbis, miserrimum. Incolumis iaceo hic delicatè & molliter, & tamen ea sola causa, quod non licet mihi breui spatio quod libitum est corpus vertere, somnus fugit ab oculis meis. Mutatus est igitur ab eo tempore, factusque est promptus ad agendam pœnitentiam, ad confitendū peccata sua, & ad quæuis dura & aspera perferenda promptissimus.



Tit. XLII. De admirabili quorundam pœnitentia sponte assumpta.

*Ahab sponte sua cilicium ad carnem induit, & dormi-
uit in sacco. De quo Dominus ad Eliam: Nonne vidisti
Ahab humiliatum coram me? quia igitur humiliatus est
mei causa, non inducam malum in diebus eius.*

*Sanctus Iob insipienter loquutus est, idcirco seipsum re-
prehendit in cinere & fanilla.*

B b 3

EXEMP. I.

EXEMP. I. *Admirabilis pœnitentia quorundam à I. Climaco narratur.*

Idem Clim.

PRO hac re carcerem illum admirabilem pœnitentium apud Climacum de pœnitentia ingredi, ibique singulorum vultus, ora, gestum, voces, lacrymas, verbâque considera: quanto animi impetu atque ardore pœnitentiæ tabulam in fluctibus amplexati sint, quàm testudineo gradu nos ad illam feramur, intuebere. Quosdam, ait Climacus, vidi noctibus totis vsque mane sub dio stare peruigiles, pedesque immobiles tenere: cumque somno miserabiliter oppressi agerentur, vim naturæ inferre, nullamque sibi ipsi requiem indulgere; sed seipos increpare, ignominijque & contumelij afficere, atque excitare. Alios miserabiliter in cælum intuentes, & illinc adiutorium cum gemitu, & suspirijs, & vocibus inuocantes. Alios in oratione exstantes, ac reorum in morem vincis post terga manibus, humiluridas facies inclinantes, indignosque se, qui in cælum aspicerent, vociferantes. Nonnullos in pavimento strato cilicio & cinere sedentes: alios iugiter pectora tundentes. Plurimi; vt in mortibus solent fieri, super animabus suis vlulatum diræ vocis emittebant. Alij ex intimo corde rugiebant, atque intra os gemitus sonum cohibebant. Interdum verò cum se continere non possent, repente exclamabât. Vidisses in illis æstuantès linguas instar canum ex ore procedentes. Ex his alij sub ardentissimo Solis æstu seipos cruciabant. Alij contrà, acerrimo frigore se affligebant. Quidam modicum aquæ degustantes, ne omnino siti exarescerent, ita quieteiebant. Nonnulli cum panis exiguum quid accepissent, reliquum manu longius proieciabant, indignos se qui rationali cibo vescerentur asserentes, quippe qui irrationabiliter egissent. Quem apud illos locum risus habere poterat? quem otiosus sermo? &c. Hęc ex multis pauca. Nam totum illud caput gemitibus suspirijsque hominum ex intimo corde veram pœnitentiam agentium plenum est.

II. *Aliud*

TIT. XLI. *De admirab. quorund. pœnit. Spõre assip. 391*

II. *Aliud eiusdem argumenti exemplum.*

QUIDAM monachus, eo quòd in peccatum incidisset, ab Abbate multis & precibus & lacrymis impetrauit, vt ad agendam pœnitentiam in carcerem illum pœnitentium damnaretur. Proiecit se, inquit Abbas, in pavementum, apprehendit pedes, multaque illos lacrymis vbertim rigans petijt se ad custodiam damnari. Extorsit carcerem lacrymis: ita verò se mœrore in eo torsit, vt intra paucos dies doloris gladio transfixus occubuerit. Doloris gladio, ait Abbas, percussus in corde, quem diuina charitas acuerat, octauo postquam in carcerem peruenerat die, migravit ad Dominum, petens, ne sepultura frueretur. Quem ego, vt sanè dignissimum, in patrum sepulcro sepelivi. Nec defuit, qui certissime cognosceret, non eum antè à pedibus meis resurrexisse, quàm Deus illi propitius ignosceret.

*Idem Climaco
i bidem.*

*Pœnitentiæ
doloze tras-
fixus qui-
dam obiit.*

III. *De Mose monacho, qui post multa peccata magnam per se subiit pœnitentiam.*

MOSÉS Maurus cum seruus esset, propter culpam expulsus è domo est; qui postea latrociniò deductus in Ægypto homicidia multa commisit. Postmodum verò conuersus, repente philosophiæ anachoreticæ virtute repletus est. Cumque prioris vitæ feruore phantasijs aduclibidinum moueretur, multa abstinentia domabat corpus suum, panem solummodo comedens, & multum operis efficiens. Sex autem annis per totam noctem stans orauit, neque genibus inclinatis, neque oculis somno clausis. Insuper etiam noctu circumibat cellulas monachorum, & lagenas singulorum aqua implebat, cum procul aut decem, aut viginti, aut triginta stadijs aqua maneret. Qui licet ita domaret corpus, priorem tamen valetudinem non amisit; fertur enim, cum quatuor latrones eius inuasissent hospitium, comprehendisse omnes atque ligasse, suisque humeris impositos ad ecclesiam perduxisse, in voluntate monachorum ponens; quid de illis facere vellent. Fuit ergo in summa philosophia, & terribilis dæmonibus, & presbyter in Scythi constitutus. Vixit annis pœnitentiæ septuaginta quinque.

*Hist. tri-
part. lib. 2.
Hist. Eccl.
cap. 1.*

Bb 4

IV. 210

IV. *Quomodo contrarijs morbis contraria sint adhibenda medicamenta.*

*Audoenus
Rotomagens.
Ep. in eius
vita apud
Sur. 1. De
comb. l. 1.
cap 7.*

SANCTUS Eligius, dum iuuenis esset, teste Audoeno eius sodali, locuples erat, pulcher & omnibus charus. Vestibus utebatur sericis auro & argento pertextis, cinguloque gemmis & lapidibus pretiosis splendido: consuetudine utebatur Principum in aula regia, ipsique adeo Regi coniunctissimus. Postquam autem Deus cor eius tetigit, & perfecta penitentiae desiderium in illud immisit, sic prorsus fecit, ut conatus & studia eius omnia superiori vitae essent contraria: nam vestimenta byssina & aurea conuertit in cilicium, cingulum gemmis fulgens in funem rudem; ludos aulicos & otia in nocturnas preces & vigiliis, sodalitatem optimatum regni in familiaritatem peregrinorum, egenorum, infirmorum, captiuorum, aliorumque hominum miserabilium; quibus omnia officia seruilia, etiam dum ad Episcopatum, inuitus licet, euectus esset, detulit, aquam manibus effundendo, easque exosculando, cibum potumque mensae inferendo, pedes calida ablundo, & alia id genus charitatis opera exercendo.

V. *Quas astus molestias perferat Olympius Abbas, ut liberaretur a pœnis inferni.*

*Sophron.
Prat. spirit.
cap. 144.*

OLYMPIUS Abbas in specu iuxta Iordanem sedem delegerat, in quo & ardoribus solis valde utebatur, & culicum morsu miserabiliter configebatur. Rogatus autem, quomodo a quo animo tam incommodum locum perferre posset, respondit: Se æstum patienter ferre, ut liberari posset ab ardoribus inferni: culicum vero morsum, ad præcauedum vermem conscientiae damnatos in perpetuum morfurum.

VI. *Quomodo Potamius Episcopus seipsum pro admisso peccato castigauerit.*

*In Concil.
Tolet. 10. pro
Potamio
Episc.*

IN Concilio Toletano decimo memoriae proditum, Potamium quendam Episcopum Brachiensem extitisse, qui cum semel tantum tactu foemineo, ut loquitur Concilium, forduisset, ipse se primum in ergastulo, nullo cogente, inclusit, atque nouem mensium

TIT. XLII. De admirab. quorundam penit. sponte assumpt. 393
fium penitentiam egit: deinde Concilio, quod Toleti celebrabatur, libellum accusatorium contra se porrexit, quo peccatum admissum prodebat sponte. Patres vero Concilij perpetuam penitentiam, quoad viueret, iniunxerunt, ut nimirum perpetuo in abiectionis officijs deseruieret; nihilominus affirmarunt humanius ac benignius cum ipso actum, quam antiquorum Canonum seueritas pateretur. Egregium sane penitentiae exemplum Potamius hic præbuit, optimeque sibi consuluit: nam, ut ait Iob; *Qui timet pruinam, irruet super eum nix.* Qui enim exiguas pœnas breuesque austeritates reformidant, in pœnas atrocissimas ac longissimas ignis purgatorii, vel æternæ gehennæ sæpe incurrunt. Salutare ergo consilium est, & peccata maximo dolore, quantumcunque leuia detestari, & sibi ipsi pœnam aliquam imponere.

*Egregium
penitentiae
exemplum.*

Iob. 9.

VII. *De horribili septenni penitentia Aurea Virginis ob arrogatum sibi Diaconi officium.*

VIRGINUM lampades extinguentur, si penitentiae oleum in vasis suis habere neglexerint. Aurea Virgo, Parisiensis monasterij Præposita, quoniam inter Missæ solennia Diacono Euangelium ineptè admodum legenti stolam eripiens, ipsa sibi apponere, & eius officio defungi ausa fuerat, semet arrogantiae accusans dignitatem deposuit, annosque septem à cella sua non discessit. Ibi etiam sedile sibi faciendum curauerat; cuius pars quæ humero tenuis confidentem hemicyclo amplexabatur, in summo clauorum cuspidibus ad Psalmorum numerum dispositis horrescebat. In eo sedili illa cum psallere uellet, sese collocabat, & dextro lateri innixa quinquaginta Psalmos perlegebat: sinistro totidem, & totidem in tergo resupinata, pungentibus quaqua versus ferreis aculeis. Dum ergo paulo insolentioris facti penitenter, sponte passa est præsentis depositionem, cellæ carcerem, legendi laborem, sedendi dolorem; ad hæc quotidiana ieiunia, noctesque peruigiles. Hinc saltem discant, qui alijs præfunt, quali penitentia expiari debeant, si deliquerint. Quia multum quidem imputandum est illi, etiam cum leuiter peccat, à quo subditi viuendi exempla petunt.

*Sophron. in
prat. spirit.*

VIII. Af-

VIII. *Assumpta pœnitentia ad exhortationem b. Francisci, à multis calamitatibus liberatur populus.*

D. Bonavent.
in vita S.
Francisci.
cap. 8.

Vere pœni-
tentia vis.

E. Tim. 4.

Um aliquando beatus Franciscus moraretur in Ceremo Græcij, loci illius indigenæ malis multiplicibus vexabantur. Nam & laporum rapacium multitudo, non solum bruta, sed & homines consumebat; & grando annua tempestate blada, & vineas deuastabat. Dum igitur sic afflictis præco sacri Euangelij prædicaret, dixit ad eos: Ad honorem & laudem Dei omnipotentis fideiubeo vobis, quod pestilentia omnis abcedet, & respiciens vos Dominus multiplicabit in bonis temporalibus, si mihi credentes misereamini vestri, ut veltra confessione præmissa, dignos faciatis pœnitentiæ fructus. Iterum hoc annuntio vobis, quod si beneficijs ingrati ad vomitum conuersi fueritis, innouabitur plaga, duplicabitur pœna, & maiori in vos ira defæuier. Ab illa utique hora, pœnitentiam ad exhortationem ipsius agentibus illis, cessauerunt clades, periere pericula, nec molestiæ quicquam lupi intulere, vel grâdines. Immo, quod maius est, si quando vicinorum arua grando peruaderet, istorum terminis appropinquans terminabatur ibidem, aut in partem aliam diuertebat. Cessauit grando, seruauerunt & lupi partem serui Dei, nec contra pietatis legem in homines ad pietatem conuersos attentauerunt amplius defæuire, quamdiu, iuxta conditum, contra pijsimas Dei leges impiè non egerunt. Piè igitur sentiendum est de pietate viri beati, quæ tam miræ dulcedinis & virtutis fuit, ut domaret ferocia, domesticaret syluestria, mansueta doceret, & brutorum naturam homini iam lapsæ rebellem ad sui obedientiam inclinaret. Verè hæc est, quæ cunctas sibi creaturas conföderans, valet ad omnia, *promissionem habens vita, quæ nunc est, & futura.*

TIT.



TIT. XLII. De felici pœnitentium successu.

Aaron frater Moyses, post pœnitentiam à Domino eligitur in summum sacerdotem. Exod. 28.

Maria pœnitentiam agens liberatur à lepra, ac prophete dono, ut prius, decorari meruit. Nam. 12.

Israelitæ pœnitentiam agentes remedium consequuntur contra ignitos serpentes. Num. 21.

Samaritæ à Syrii obsessi pœnitentia & humiliatione Reg. 4. ca. 62 eos fugant.

David Rex cum commissa defleuisset, veniam impetravit. Reg. 2. c. 12.

Ahab sponte sua cilicium ad carnem induit, & dormiuit in sacco: de quo Dominus ad Eliam: Nonne vidisti humiliatum Ahab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius.

Iob de se ait: Inspicienter loquutus sum, idcirco me reprobando, & ago pœnitentiam in cinere & fauilla. Job. 42.

Machabei cilicij præcincti, & c. victoria contra Tirotheum potiti sunt. 2. Mach. 10.

Mattheus publicanus, pœnitens ad Apostolatam vocatur. Math. 9.

Petrus negator, postea pœnitens princeps constituitur Apostolorum. Math. 26.

Zachæus publicanus etiam pœnitens Iesum meretur hospitio excipere. Ioan. 21. Luc. 19.

Latro pœnitens de cruce volat ad paradysum. Luc. 23.

Maria Magdalena, quæ diu fuerat serua peccati, pœnitendo meruit effici discipula Christi. Luc. 7.

Adolescens prodigus per pœnitentiam reuersus, osculo & conuiuio à patre excipitur. Luc. 15.

Samaritanæ verbo Dei per Philippum nunciato pœnitent, & baprisimum suscipiunt. Act. 12.

EXEMP. I.

EXEMP. I. *Marcellinus Papa post poenitentiam assumptam ob commissum à se idololatria crimen, martyr efficitur.*

Breuiarium
Romanum
26. April.
Flamina de
vitiu Penitenti-
am.

Marcellinus Pontifex natione Romanus, in immensa illa Diocletiani Imperatoris persecutione terrore perterritus, deorum simulacris thus adhibuit. Cuius peccati mox illum tantopere poenituit, vt Sinuessam Campanię urbem, ad Concilium plurimorum Episcoporum (centum videlicet octoginta) squalidus, puluerulentus ac cilicio indutus venerit; vbi lacrymis profusus scelus suum palam confessus est. Quem tamen damnare ausus est nemo, sed omnes vna voce clamarunt: Tuo te ore, non nostro iudicio iudica: nam prima Sedes a nemine iudicatur: Petrum quoque Apostolum propter eandem animi infirmitatem deliquisse, & à Deo similibus lacrymis veniam impetrasse. Marcellinus Romam reuersus Imperatorem adit, grauiter eum accusans, quòd se ad tantam impietatem impulisset. Quam ob rem ille Marcellinum vnà cù tribus alijs Christianis, Claudio, Cyrino & Antonino, capite plecti iubet. Quorum proiecta corpora cùm triginta sex dies iussu Imperatoris sepultura caruissent, beatus Marcellus à sancto Petro in somnis admonitus, Presbyteris & Diaconis, hymnis ac luminibus adhibitis, honorificè sepelienda curauit in cœmeterio Priscillæ via Salaria.

II. *S. Bonifacius in poenitentiam sepeliendorum martyrum curam suscipit, ac propterea post multa tormenta martyrio coronatur.*

Breuiar.
Rom. 14.
Mag.

Bonifacius cuius Romanus, quòd cum Aglaë nobili matrona impudicè versatus esset, tanto illius intemperantiæ dolore captus est, vt poenitentia causa se ad requirenda & sepelienda Martyrum corpora contulerit. Itaque relictis peregrinationis socijs, cùm Farsi multos propter Christianæ fidei professionem varijs tormentis cruciatos vidisset, illorum vincula osculatus eos vehementer hortabatur, vt constanter supplicia perferrent, quòd breuem laborem

Tit. XLII. *De felici poenitentium successu.* 397
laborem sempiterna quies consecutura sit. Comprehenus igitur ferreis vngulis excarnificatus est: cui etiam inter manuum vngues & carnem acuti calami sunt infixi, plumbumque liquefactum in os eius infusum. Quibus in cruciatibus ea vox tantum Bonifacij audiebatur: Gratias tibi ago Domine Iesu Christe Fili Dei. Mox in ollam feruentis picis demisso capite coniectus est. Vnde cùm inuolatus exisset, ira incensus Iudex eum securi percuti iuber.

III. *Per poenitentiam ultra susceptam consequitur Edmundus temperati animi gratiam.*

Sanctus Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus, vt legitur in eius vita à grauibz auctoribus conscripta, adhuc adolescentulus, sese gestando cilicium & ieiunando mortificabat, idque crebro in pane & aqua. Grandior autem factus zona ex fetis equinis consuta asfringebat lumbos, caligis utebatur cilicinis, nec carnibus, nec piscibus vescabatur; solo pane, vilique cibo contentus, sitim eousque tolerabat nonnunquam, vt labra ditumperentur, ad quietem nocturnam nec Iodicibus, nec stragulo, nec puluino utebatur. Sed proprijs tantum vestibus tectus alicubi condebat: idque per totos triginta annos fecit. Euectus deinde ad Archiepiscopatum, nihil ab hac poenitentia seueritate subtraxit, immo etiam potius auxit, tantumque à Deo donum omnes animi perturbationes temperandi & subigendi consecutus est, vt cùm sæpenumero grauissimis afficeretur iniurijs & probris à compluribus, atque etiam ab ipso Rege, & ecclesiæ propriæ Canonicis, nulla ira concitaretur, nullo mœrore tabesceret, sed potius ex intimis animi præcordijs exultaret, ipsisque calumniatoribus tam comiter & affabiliter rationem factorum suorum redderet, ac si eximio aliquo beneficio ab illis donatus fuisset.

In vita eius
apud Suriã.

IV. *D. Martinus ad arma poenitentia confugit, vt apud Valentinianum Imp. voti compos fiat.*

Anno Domini 375. antequam Valentinianus Imp. à vita migraret, S. Martinus simul ac creatus est Turonensis Episcopus, ad eundem Imperatorem se contulit.

Ex Seuer.
Sulpit. lib. 1.
Dialog. de S.
Martino c. 6
Baron. 20. 4.
an. 375. &
Pet. Ribaden.
den. 11. No-
uemb.

contulit. Quid verò apud eum egerit, Seuerus nar-
rat in hæc verba: Eodem ferme tempore, quo pri-
mùm Episcopus datus est Martinus, fuit necessitas
adire Comitatum. Valentinianus tum maior rerum
potiebatur. Is cum Martinum ea petere cognouisset,
quæ præstare nõlebat, iussit eum palatij foribus ar-
ceri. Et enim ad animũ illius inimitem ac superbum
vxor accesserat Ariana, quæ totum illum à sancto
viro, ne ei debitam reuerentiam præstaret, auerte-
rat. Itaque Martinus, vbi semel atque iterum super-
bum principem frustra adire tentauit, recurrit ad
nota præsidia; cilicio obuoluitur, cinere conspergitur,
cibo potuque abstinet, orationes diebus nocti-
busque perpetuat. Septimo verò die astitit ei Ange-
lus, iubet eum ad Palatium ire securum, regias fo-
res quantumlibet clausas sponte reserandas; Impe-
ratoris spiritum superbum molliendum. Igitur istius-
modi præsentis Angeli confirmatus alloquio, & fre-
tus auxilio palatium perit. Patent limina, nullus
obstitit: postremò vsque ad Regem, nemine prohi-
bente peruenit. Qui cum venientem eminus videret,
infrensus, cur foisset admissus; nequaquam
assurgere dignatus est astanti, donec regiam sellam
ignis oeriret, ipsũque Regem ea parte corporis,
qua sedebat, adflaret incendium. Ita folio suo super-
bus excutitur, & Martino inuitus assurgit: multum-
que complexus, quem spernere antè decreuerat, vir-
tutem sensisse diuinam emendatior fatebatur: nec
expectatis Martini precibus, prius omnia præstitit,
quam rogareretur. Colloquio illum atque conuiuio
frequenter asciiuit. Postremò abeunti multa munera
obtulit, quæ vir beatus, vt semper paupertatis suæ
custos, cuncta reiecit. Hæc Seuerus. Eadem quoque
Venantius Fortunatus carmine cecinit.

V. De adolescente, qui pro peccatis pœnitentiam agens
vicit demones, gratiam Dei ac miraculorum donum
promeruit.

N Arrat Palladius de quodam adolescente, qui,
propterea quòd multa & graua peccata com-
mississet, Dei nutu compunctus venit ad sepulcra,
priorem vitam suam desens pronus cecidit in fa-
ciem, & non audens vocem emittere, nec Deum
nominare,

Ad præsidia
pœnitentia
confugit
Martinus
contra Va-
lentinianũ
Imp.

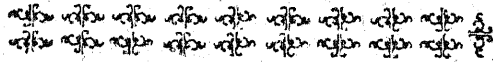
Martinus ab
Imp. licet
inuito ho-
noratur.

Palladius in
historia
Lausaca
lib. 45.

TIT. XLII. De felici pœnitentium successu. 399
nominare, neque supplicare, ipsa quoque vita seip-
sum indignum existimans. Et cum ante mortem se
inclusisset in sepulcris mortuorum, & vitam suam
diceret, gemebar ex profundo cordis. Cum iam præ-
rerijset hebdomada, noctu ei assistunt demones,
qui eius vitæ prius damnum attulerant, clamantes &
dicentes: Vbi est ille scelestus & profanus, qui libi-
dinibus & lasciujs exsatiatus, nunc nobis intem-
pestius, temperans & honestus repente apparuit?
& quando non potest amplius, tunc vult esse Chri-
stianus, & probis compositisque moribus. Ecquid-
nam tibi boni amplius futurum expectas, cum sis
nostris malis impletus? Non hinc citò exurges? Non
venies ad ea, quæ sunt nobiscum consueta? Te ma-
nent scorta & caupones & c. Noster es, in nostrum
ordinem es relatus: exercuisti omnem iniquitatem.
Tu es nobis omnibus obnoxius, & audes fugere.
Non assentieris? Non respondebis? Non simul egre-
dieris? Postquam autem ille constans in steribus ne
aures quidem eis præbebat, nec verbum responde-
bat, eum diu vrgentibus demonibus: postquam,
inquam, nihil effecerunt eadem sæpe reperentes,
eum acceperunt, & totum eius corpus malè multa-
runt, grauius flagris cadentes. Cum verò ita torfif-
sent, abierunt eo semiuivo relicto. Ille autem nihilo
secius immobilis iacebat, rursus gemens vbi ad se
rediit. Cum autem eius necessarii eum inuestigaf-
sent, & inuenissent, & causam eius, quod ipsi acci-
derat, didicissent, coegerunt, vt domum rediret. Is
autem, cum vim ei sæpe intulissent, restitit. Rursus
sequenti nocte peius, quàm prius, affecerunt da-
mones, & ne sic quidem eius consanguinei persua-
dent, vt emigret, dicens; satius esse mori, quàm vi-
uere in talibus vitæ maculis. Tertia nocte propemo-
dum è viujs excessit, cum crudeliter demones eum
excepissent, & ad extremum vsque spiritum vexaf-
sent. Cum autem vidissent, eum non excessisse,
abierunt eo relicto exanimi: & recedendo clama-
bant, dicentes: Vicisti, vicisti, vicisti. Neque ei
amplius mali quidquam occurrit: sed in impurissimo
sepulcro purè habitauit, quoad vixit, puram exer-
cens virtutem, Deo gratus, & virtutibus, & mira-
culorum effectu, adeo vt multos in admirationem
induxerit,

Damones
insultant
pœnitentijs

400 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
induxerit, & ad zelum adduxerit & æmulationem
rerum sanctarum: eisque factum quod dicit Scrip-
tura; *Omnis, qui se humiliat, exaltabitur*: humilitas
enim omnium virtutum primum est fundamentum.



TIT. XLIII. De Indulgentijs.

2. Corin. b. 2.
Theodoret.
& D. Tho.
in eum lo-
cutus.

Rogauerunt Corinthij b. Paulum, ut incestuoso ex-
communicato, & seriam penitentiam agenti ignosceret,
& condonaret quod supererat penitentiae. Annuit b.
Paulus, & iussit ut ipsi nomine suo indulgerent. Cui in-
quit, aliquid donasti, & ego: nam ego quod donavi, si quid
donavi, propter vos in persona Christi, ut non circumue-
niamur à Satana.

EXEMP. I. Syluester I. Papa viuis & defunctis suo
tempore indulgentias concessit.

Greg. de Va-
lentis Com-
mentar. 10. 4.
diff. 7. q. 20.
de Indulg.
punct. 2.

Indulgen-
tiarum vsus
& antiqui-
tas.

Syluester Papa, qui ante annos M C C. Ecclesie
præfuit, Romæ in sacello sanctæ Crucis in He-
rusalem, legitur ad petitionem sanctæ Helenæ facel-
lum illud consecrasse, & multis sanctorum reliquijs
ornasse, multiplicemque peccatorum veniam visi-
tantibus indulgisse. Constat quoque ex antiquissi-
mis monumentis, in sacello S. Mariæ liberatricis ap-
ud Capitolium altare esse priuilegiatum ex con-
cessione eiusdem Pontificis, & omnibus in eo cele-
brantibus ab eo concessum, ut vnam animam è pur-
gatorio liberare possint.

II. Indulgentia à b. Gregor. Magno adduntur Sta-
tionibus Romanis, & clauis S. Petri mittenda ad Ne-
caredum Visigothorum Regem.

Greg. Magn.
li. 7. epist.
229.

Gregorius Magnus, ut habetur lib. 7. Epistola-
rum, ad Necaredum Visigothorum Regem
misit paruulam clauem, quæ D. Petri Apostoli cor-
pus tetigerat; & habebat parum ferri de catenis Pe-
tri, ut quod collum illius, inquit, ad martyrium liga-
uerat, vestrum ab omnibus peccatis soluat. Quod
non

TIT. XLIII. DE INDVLGENTIIS. 401
non videtur aliter posse intelligi, aiunt Doctores
scholastici, quàm de plenaria Indulgentia, quam vnâ
cum clauē illa benedicta misit Gregorius. Eundem
quoque Gregorium, qui præfuit ante annos mille,
Stationes Romanas additis Indulgentijs instituisse
referunt D. Thomas & alij in 4. dist. 20. vel certè
eas in ordinem redegit, cum iam antè essent institu-
tæ, ut confirmat Onuphrius Panuinus in Tract. suo
de Stationibus.

III. De Indulgentijs in fauorem animarum à purga-
torio igne eruendarum à Paschali I. concessis, & de
earum effectu.

Papachalis I. Pontifex Maximus, qui sedit ante
annos septingentos, celebrantibus quinque Mis-
sas in templo S. Praxedis Romæ in sacello, quod
dicitur ad Columnâ, in qua Christus fuit flagellatus,
concessit liberationem vnias animæ è purgatorio.
Ipsemet Pontifex ibidem pro anima sui nepotis
quinque Missas celebravit. Quibus sicutis visibili-
ter vidit eam in paradysum deterrî à beata Virgine.
Quam indulgentiam sequentes vndecim Pontifices
confirmarunt, quemadmodum antiquissima monu-
menta, quæ in templo S. Praxedis habentur, testan-
tur.

IV. S. Leo Papa III. ad instantiam Caroli Magni
Imp. locis Deo dicatis Indulgentias confert.

S. Leo Papa III. anno Dominicæ incarnationis S.
803. cum magna solennitate suorum Cardinaliũ,
Archiepiscoporum, & Prælatorum ad Imperatorem
Carolum in Germaniam veniens, & ab eodem Im-
peratore imperialiter cum suis susceptus, inter multa
pietatis suæ opera, instantia eiusdem serenissimi Im-
peratoris, & Regis, Aquisgrani in palatio dedicauit
ecclesiam perpetuæ Virginis Mariæ, donans eandẽ
ecclesiam multis Indulgentijs Et infra: Et Coloriæ
Agrippinæ, tam ad sanctum Martinum, quàm in Ca-
pitolio, altaria consecrauit, & multa alia monasteria,
& altaria, & capellas per Alemanniam, & Galliam
consecrauit, vbique multas Indulgentias conferen-
do. Et infra: Obvult idem sanctus Papa eidem ec-
clesiæ speciales Indulgentias cunctis fidelibus cele-
brantibus

Cc brantibus

brantibus festum sancti Switberti Episcopi, & ad diuina confluentibus.

V. *Indulgentias particulares concessit suo tempore Sergius Papa II.*

Robert. Belarmin. lib. 1. de Indulg. cap. 3.
Sergius iunior Pontifex, qui sedit circa annum Domini 844. concessit indulgentiam trium annorum, & trium quadragenarum visitantibus ecclesiam sancti Martini in montibus in die festi eiusdem ecclesie, vt constat ex memoria eius rei, quæ extat in marmore inciso litteris antiquissimis in eadem ecclesia: vt nulla fingi, possit suspicio fraudis.

VI. *Militibus Cruce signatis contra infideles euntibus plenaria à summis Pontificibus concessa fuerunt indulgentia.*

Vrbergensis Abbas in Chron. an. 1099.
Vrbanus II. Pontifex Romanus cœpit sedere anno millesimo octogesimo octauo. Is in Concilio Claramontano plenariam concessit indulgentiam omnibus Cruce signatis, qui sponte aduersus infideles orientales arma sumebant ad recuperandam Terram sanctam. Eugenius III. quoque, qui Pontificatum gessit anno millesimo centesimo quadragésimo quinto, per litteras generales concessit eandem Crucem accipientibus, & proficiscentibus ad bellum istud sacrum Hierosolymitanum, indulgentias plenarias, iniunxitque S. Bernardo, vt eas prædicaret populis, eosque ad bellum illud accenderet. Paruit S. Bernardus Pontifici, & prædicationem suam innumerabilibus, & maximis miraculis confirmavit, vt ipsemet indicat initio lib. 2. de Consideratione. Et copiosius lib. 3. cap. 4. de vita eius.

VII. *De indulgentiis ab Urbano quarto concessis profesto venerabilis Sacramenti.*

In Clement. unica de reliq. & vener. SS. Breuiar. Rom. feria 6. infra 8. Sacram. lib. 3. & 6.
Romanus Pontifex Urbanus IV. qui ante annos CCC. XL. piè statuit institutionis festi Sacramenti memoriam prima quinta feria post octauam Pentecostes à cunctis fidelibus celebrari, vt illa feria, & per octauas sequentes, eiusdem salutaris institutionis honorificentius agatur memoria, & solennitas de hoc celebrior habeatur; loco distributionum materialium, quæ in ecclesijs Cathedralibus

bus largiuntur existentibus Canonicis horis nocturnis, pariterque diurnis, præfatus Romanus Pontifex eis, qui huiusmodi horis in hac solennitate personaliter in ecclesijs interessent, stipendia spiritalia Apostolica largitione concessit; quatenus per hæc fideles ad tanti festi celebritatem quidiùs & copiosius conuenirent.

VIII. *De Indulgentiis b. Francisci Assisio diuinitus pro populo concessis.*

Quoniam beatus Franciscus omnes ecclesias semper, quoad vixit, summopere dilexit, maximeque in honore habuit; præcipuo tamen studio, & singularique religione ædiculam illam prope Assisium coluit: quæ ecclesia tum sanctæ Mariæ Angelorum, tum Portiunculæ nominatur: idque multis de causis. Primum propter eius incredibilem in beatissimam Matrem Dei pietatem, maximamque in sanctos Angelos obseruantiam; dein quod non solum ex alijs cognouisset, in eo sacello sæpe suauissimum Angelorum concentus audiri, ex quo etiam agnomen accepisse putabatur, sed etiam ipsemet expertus esset, eorumque aspectu, colloquio, ac solatio potitus esset. Postremò, quod ea esset ecclesia tam longe à Domino præparata, in qua Ordinem suum inchoaret. Quam idcirco ecclesiam Portiunculæ appellari voluisset, quod esset futura mater & caput pusilligregis Fratrum Minorum. Quamobrem mirum in modum cupiebat, vt ab omnibus in summa veneratione haberetur. Cum igitur nocte quadam oraret in habitaculo suo supra dictæ ecclesie proximo, significatum est ei diuinitus, in ipsa esse Dominum Iesum, eiusque sanctissimam Matrem cum ingenti multitudine Angelorum. Quo nuncio, incredibile affectus letitia confestim surrexit, & summa cum religione delubrum ingressus, cum primùm ineffabilem illam Filij Dei maiestatem & gloriam aspexit, ante conspectum eius procubuit, cumque quàm maxima poruit animi submissione ac pietate adorauit. Quem Dominus benignissimè appellans admonuit, vt ab eo aliquod beneficium pro salute hominum peteret. At ille adiutus patrocinio Matris, cuius opem implorauerat, supplex petijt, vt

Ex 1. to. Chr. Fratr. Minor. l. 2. ca. 1. 2. 3. Breuiar. proprio orationem Fratrum, die Aug. de Dedicatio- ne Ecclesie S. Mariæ Angelorum. Ante an. 1371.

Ecclesia beati Francisci cur S. Mariæ Angelorum & Portiuncula dicta.

Apparitio Christi, & Matris eius, cum Angelorum.

rum virorum cœnobium quoddam inciderunt, ubi ædituus cum eis pretiosarum sacrarumque reliquiarum copiam ostendisset, ex eis quesivit, quoniam peregrinationis ergo proficiscerentur? Hi, ad D. Mariæ de Angelis, responderunt, cuius solennis appeteret dies. Hic ædituus; O miseri & infelices, inquit, magna isthæc vestra stoliditas, tot vos tantisque obijcere laboribus atq. periculis nullo vestro emolumento. Indulgentia enim, quæ ibi fertur, nulla est; nam ne vnus quidem è Pontificibus concessionis illius Bulla appareat. Non ego vestram suggillo protectionem pietatis ac venerationis causa susceptam ad sacram ædem D. Virginis; hoc tantum dico, si ad Indulgentias attenditis, irritam illam esse ac vanam. Si mihi fidem adhibueritis, itineris compendium multum feceritis. Hæc enim ecclesia multis Indulgentijs ditata est, longèque maioribus, quàm ea sint, quas queritis. His lucrandis attendite, & tam remotæ viæ laboribus supercedete. Ad fidem verò eorum, quæ dicitabant, astruendam, & priuilegia à summis Pontificibus isti ecclesie imperita exhibuit. His stimulis ita percussus sunt peregrinorum animi, ut vterius non progredi plane decreuerint. Itaque pietatem omnem Indulgentijs huius ecclesie consequendis impendunt, mox iter reflexuri. In ijs verò fœmina quædam religiosissima erat, quæ ceteris in suscepto itinere constantia prælucebat. Quid, inquit, Domini mei? miror vos vnus sententia & opinione tam facile à cœpto desistere: vultisne sic laborum præmium, quos in tanto itinere subiistis, prorsus deperdere? Ego quidem erubescerem, & puderet me. Exite, si vobis ita videarnt, Indulgentia ad ædem b. Mariæ de Angelis b. Franciscus concessit.

Indulgentia ad ædem b. Mariæ de Angelis b. Franciscus concessit.

404 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

omnibus ecclesiam illam introeuntibus concederet veniam & Indulgentiam omnium peccatorum suorum, quorum confessionem Sacerdoti fecissent. Respondit Dominus, id sibi placere, præcepitque illi, ut eius Vicarium adiret, & ab eo suo nomine Indulgentiam illam postularet. Mane igitur beatus Franciscus, comite Fratre Massæo, profectus est Perusiam; ubi tunc erat summus Pontifex Honorius III. Ad quem ingressus mandatum exposuit, rogans, ut quod placebat Christo, cuius ipse in terris locum ac personam tenebat, id ipsi non displiceret. Pontifici primò parum honesta visa res est, quæ petebatur: tum quòd ea omnino libera, hoc est, sine oblationibus: tum quòd maxima, eadèmq. absoluta ac perpetua petebatur. Dicebat enim opus esse, ut is qui scelerum suorum condonationem assequi vellet, eam aliqua ex parte mereretur; negabátque Romanâ Curiam huiusmodi Indulgentiam concedere solere. Cardinales etiam, qui aderant, illius concessionis aduersabantur: fore enim dicebant, ut Indulgentiæ Terræ-sanctæ, & sanctorum Petri & Pauli negligerentur. Tandem intelligens Pontifex diuinam voluntatem, concessit eam b. Franciscus, plenariam quidem, & liberam ac perpetuam, sed vnus duntaxat diei naturalis cuiusque anni, hoc est, à vespere Calendarum Augusti vsque ad vespere sequentis diei, qui est anniuersarius dies consecrationis supra dictæ ecclesie. Et cum ei diploma dare vellet, ille sibi satis esse dixit verbum ipsius: Dominum enim opus suum per seipsum diuulgaturum ac magnificaturum. Quod quidem mirabiliter euenisse cernimus.

Indulgentias à Christo postulat b. Franciscus.

Easdem ab Honorio III petens repulsam patitur.

+

Pontifex Honorius plenariam Indulgentiam b. Franciscus concessit.

I X. De Indulgentijs diuinitus in templo de Portiuncula b. Franciscus Assisiani concessis.

Celebris huius & eximie Indulgentiæ supra dictæ toto penè orbe Christiano diffusa fama, ingens hominum multitudo vndique excita consuebat ad D. Mariæ de Portiuncula dedicationis festum diem. In eorum igitur numero, centum viginti circiter è Sclauonijs partibus festi pie colendi, ac Iubilei obtinendi causa, mari se commiserant. Qui cum ad Anconę portum nauim appuissent, & sacras eedes in ea vrbe celebres religiosè viissent, in religiosorum

Annal. Franciscan. lib. 2. tom. 1. cap. 5.

rum

Indulgentie
S. Francisci
confirman-
tur.

Fœmina de-
functæ socijs
in mari ap-
paret.

nuncio, tutam te pro salute animæ tuæ inuenisse viam, amissosque socios illicò adfuturos: à tuo enim ab ipsis recessu sententiam mutarunt. Ipsa ergo retrò aspiciens, eos ingenti animi gaudio perfulsa aduenientes animaduertit. Omnibus in vnum collectis senex dixit, optimè factum esse, quòd iter inceptum profecuti fuissent: veras enim ibi esse Indulgentias, sequè eas confirmanti Pontifici Honorio testem adfuisse oculatù, scire in super eas ipsius Dei ore concessas: ea propter alacres fidentèsq; pergerent. Eos demùm cohortatus, ne in posterum in hoc fidei defectu delinquerent, disparuit, & magna animi læticia perfulsos reliquit. Vt Assisium peruenerunt, rem gestam cunctis exposuerunt. Ipsi verò Indulgentias consecuti læti, Deo que gratias agentes domum reuerterunt. Contigit autem dictam fœminam solam remansisse morbo discentam, quo etiam naturæ debitum exoluit. Demortua comitibus suis iam mare nauigantibus videndam se præbuit: Nihil, inquit, metuite, ego enim illa sum vestra itineris comes, quæ Assisij defuncta sum. A b. Virgine ad vos mittor, vt de Indulgentia illa plenaria, qua nunc fruor, certiores sitis. Quod cum dixisset, ex oculis eorum euauit. Multi ex ijs peregrinis, qui fœminam illam in naui conspexerant, postmodum sapius iter illud Indulgentiarum gratia feruentiores repeterunt, quæ sibi accidissent enarrantes, immo & socijs sibi factam apparitionem. Sicque, nulla licet Bullæ forma appareret, quia b. Franciscus id neglexerat, variarum nihilominus nationum populi iter hoc sanctum non omiserunt, nisi vel bello, vel peste; à tanto bono prohiberentur. Deus enim, qui illam concessit, qui que se gratia illam persecutorum promissit, instigat animas ad querendam ibi salutem. Quod etiam pluribus alijs reuelatum est.

X. *Indulgentia quantum valeant reuelatione cognouit S. Brigitta. Et quod per eas, qui in charitate decedunt, solvuntur à peccatis, et à pœnis.*

Ex lib. 6.
Reuelat. S.
Brigittæ cap.
162.

Domina quædam de Suetia, cum longo tempore Romæ infirmaretur, dixit quasi subridendo, sponsa audiente: Fama, inquit, est, quòd in hoc loco est absolutio à culpa, & à pœna; sed Deo nihil est impossi-

impossibile, pœnam enim experior ego. Tunc subsequente mane sponsa audiuit in spiritu vocem dicentem sibi: Filia, hæc mulier grata est mihi, & quia deuotè vixerat in se, & quia filias suas enutriuit mihi, sed adhuc tantam contritionem non habuit in pœnis, quantam delectationem habuit, & habuisset in peccatis, nisi charitate mea refrenata fuisset. Ergo quia ego Deus unicuique prouideo in sanitate, & in infirmitate, sicut vnicuique expedire video, ideo nec in minimis verbis ab aliquo irritari vel iudicari debeo, sed vbi que timeri & venerari. Dic etiam ei, quòd Indulgentiæ Ecclesiarum vrbs Romæ maiores sunt apud Deum, quàm sonant, quia hi qui perfectò corde veniunt ad istas Indulgentias, non solum remissionem peccatorum habebunt, sed etiam gloriam æternam. Nam homo etiam si millies se occideret pro Deo, non esset condignus ad minimam gloriam, quæ datur sanctis. Et licet homo non sufficit viuere ad tot millia annorum, tamen quia pro infinitis peccatis infinita debentur supplicia, quæ homini impossibile est satisfacere, & implere in hac vita; ideo propter Indulgentias relaxantur multa, & grauissima pœna & longissima commutatur in minimam. Et hi qui habitis Indulgentiis cum charitate perfecti, & contritione vera decedunt de hoc mundo, solvuntur non solum à peccatis, sed etiam à pœnis, quia ego Deus non solum dabo sanctis & electis meis quæ petunt, sed & duplicabo, & centuplicabo propter charitatem: ideo moneas istam infirmam ad patientiam & stabilitatem, quia ego faciam ei quod vtilius sibi est ad salutem. Huius doming animam vidit sancta Brigitta ascendentem sicut igneam, cui occurrerunt plures Æthiopes, à quorum conspectu anima quasi perterrita facta est, & quasi tremula, & statim videbatur quasi Virgo pulcherrima venire ei in auxilium, quæ dixit Æthiopibus: Quid vobis cū anima ista, quæ est de familia nouæ sponsæ filij mei? Et statim Æthiopes fugientes sequebantur à longè, cumque anima venisset ad iudicium, dixit Iudex: Quis respondet pro anima ista, & quis est aduocatus eius? Et statim videbatur beatus Iacobus adesse, dicens: Ego, Domine, teneor respondere pro ea, nam bis in magnis laboribus fuit ad memoriã

Indulgentiarum meorum.

408 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
meam: O Domine, miserere ei, quia voluit, & non potuit. Cui Iudex: Quid est, quod voluit, & non potuit? Cui Iacobus: Voluit, inquit, seruire tibi toto corde; sed non valuit, quia infirmitate retenta infirmabatur. Tunc Iudex ait ad animam: Vade, quia fides tua, & voluntas saluabit te. Et statim anima egressa est à conspectu Iudicis exultans, & quasi stella splendens, omnibus astantibus dicentibus: Benedictus sis tu Deus, qui es, & eras, & eris: qui non amoues misericordiam tuam sperantibus in te.

XI. *Crucem olim suscipientes ad bellum sacrum plenariam accipiebant Indulgentiam.*

*Tho. Cantipr.
Apom li 2.
cap. 3. 10.*

DE Indulgentia, quæ crucem suscipientibus prædicatur, nullus fidelium dubitare permittitur, quin integraliter verè poenitentes & confessi Indulgentiam recipiant omnium peccatorum, & in ea desiderij voluntate, qua pro fide, si se obrulerit locus, mori gestiunt, totaliter à pœna simul absoluantur & culpa. Certa ergo mihi fides de his omnibus est, & nihil hæsito de hoc, quod summus Pontifex noster per Legatos auctoritatis suæ mandauerit faciendum.



TIT. LXIV. De Confessionis ministro.

EXEMP. I. *Diuus Ambrosius, dum Confessiones exciperet, poenitentium culpas deslere solebat.*

*Paulinus
presbyter in
eius vita a-
pud Sur. 10.
2. Aprilis 4.*

S. Ambrosius Episcopus Mediolanensis solebat sgaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus esse: siquidem quotiescunque illi aliquis, ad percipiendum poenitentiam, lapsus suos confessus esset, ita flebat, vt & illum flere compelleret: videbatur etiam sibi cum iacente iacere. Causas autem criminum, quas illi confitebantur, nulli nisi Domino soli, apud quem intercede debet, loquebatur, bonum relin-
quens

TIT. XLIV. DE CONFESS. MINISTR. 409
quens exemplum posteris sacerdotibus, vt intercessores apud Deum sint magis, quàm accusatores apud homines. Nam & secundum Apostolum, circa huiusmodi hominem confirmanda charitas est, quia ipse sui accusator est: nec expectat accusatorem, sed præuenit, vt confitendo suum alleuet ipse delictum, nec habeat quod aduersarius criminetur. Ideoque scriptura dicit: *Iustus in principio sermonis accusator est sui.* Vocè enim eripit aduersario, & quasi dères quosdam, paratos ad prædam criminatiõis infestæ, peccatorum suorum confessione confringit, dans honorem Deo, cui nuda sunt omnia, & qui vult vitam magis peccatoris, quàm mortem: nam ipsi poenitenti non sufficit sola confessio, nisi subsequatur & emendatio facti, vt poenitens non faciat poenitenda.

2. Cor. 2.

Proverb. 18.

Ezechiel. 18.

II. *Vt se gesserit S. Hugo Episc. erga poenitentes.*

Eodem modo se gessit S. Hugo Episc. Gratianopolitanus, vt refert auctor in vita eius. Clementer enim poenitentes humiliterque suscipiens, patientissimè audiebat, aliquando flens ipse cum flentibus, aliquando verò ad lacrymas suis eos excitans flentibus: quod vno liquebit sufficienter exemplo. Vir Deo charus Gualterius cognomento Calnesius, qui apud nos in monachatu diu laudabiliter vixit, & obiit, solebat referre, quòd cum in seculo positus suas ei confiteretur offensas (erat enim in ecclesia Gratianopolitana litteris & honore præclarus) incubuerit ipse super caput eius, & tantam vertici lacrymarum infuderit copiam, vt madefactis capillis, deorsum etiam riuuli per consentis ora defluerent. Porro mulierum confessiones nõ minus cautè, quàm benigne suscipiebat. Non enim in angulis, aut obscuris, aut secretis locis eas audire solitus erat, sed potius vbi à pluribus conspici possent: & aurem quidem satis familiariter applicabat: oculorum autem in alteram partem vertebat aspectum, auditum solum, propter insidias diaboli, huiusmodi negocijs afferens applicandum.

*In vita eius
apud Sur.
20. 2. 1. Apr.*

III. *Vt Confessarius poenitentium peccata deslere debeat, & confessionis sigillum seruare teneatur.*

*Jonas Scotus
in vita eius
apud Sur.
29. May.*

Eiusdem quoque generis est quod de S. Eustachio Abbate

Abbate Luxouienti legitur : hic enim gaudebat cum gaudentibus, & flebat cum fletibus : quoties enim ei aliquis ob recipiendam pœnitentiam lapsus fuos esset confessus, ita flebat, vt & illum flere compelleret. Causas autem criminum, quas pœnitens illi confitebatur, nulli nisi Domino soli, apud quem intercedebat, loquebatur, bonum relinquens exemplum posteris sacerdotibus, vt intercessores apud Deam magis sint, quàm accusatores apud homines. Nam secundum Apostolum circa huiusmodi hominem confirmanda charitas est : quia ipse sui accusator est, nec expectat accusatorem, sed prœuenit, vt confitendo suum abluat delictum. Humiliat etiam animam suam, sicut Dauid sanctus ; qui postquam audiuit à Propheta, Dimissum est peccatum tuum, humilior factus est in emendatione peccati, ita vt cinerem sicut panem manducaret, & potum suum cum fletu miseret.

IV. *Cur lacrymas effunderet F. Franciscus Brixionensis pœnitentiam Confessiones excipiendo.*

Franciscus. Gō.
272 de Ovi-
gine Sera-
phice relig. p.
2. Conuentu
de Prasin. S.
Francisci.

Francisci Brixionensis Ordinis S. Francisci Religiosi conuentus S. Bartholomæi Apostoli, prope Fulgineum, ad proximos, fideique domesticos tanta extitit charitas, vt si alicuius minùs verè pœnitentis lacram confessionem sibi aliquando excipere contigisset, lacrymis obrueretur, vt ipsum ad perfectam pœnitentiam, iustamque erratorum compunctionem adigeret. Cumque à quodam sibi familiari fratre semel importuniùs, quid ipse aliorum peccata, atque impœnitentiam curaret, quare de causa tantopere fletet, interrogaretur ? Respondit, cuiusque veri fidelis esse, in Deum Opt. Max. offensiones & piacula commissa desere, atque cuique, maximè verò Minoritæ, qui peccata populi comederet, de proximo suo mandatum esse.

V. *Pœnitentem in Confessione non esse nimis acerbè vel inmodèstè reprehendendos.*

Ilav. Murat
in 4. cap. 1.
de Conf. coll.
2. pag. 1. 50

Sacerdoti cauendum, ne qua nimis acerba increpatione conturber confitentem, & vulnus quod leni fori curandum est, durius cõtractans exasperet, ac suppurare cogat, ne fortè & ipsi contigat contigisse

contigisse seni cuidam in Ægypto refert Ioannes Cassianus : qui monachum adolescentem cum in confessione audisset libidinis incentiuis identidem vgeri, immoderata reprehensione propè ad desperationem compulit, indignum monachi nomine contectans, cuius pectus impudicis cogitationibus parere potuerit. Sed mox ipse iusto Dei iudicio eadem tentatione tam vehementer inquietari cepit, vt & hic senex, sicut & ille iuuenis, iam ad seculum redire secum in animo versaret. Cæterùm sapientia ac sanctitate præditus Apollo Abbas, iuuenem vultu demissum cernens, cum tristitiæ causam didicisset, blanditer consolatus est, docens non esse malum fœda cogitatione impugnari, sed vinci : nam se quoque idem sæpe passum, Deo tamen adiuuante nunquam succubuisse. Deinde senem, iam relicto, in quo ætatem egerat, tugurio, vagum profugumque ad se aduocans, vt rediret admonuit, & iam suam expertus imbecillitatem, alienę misereri disceret, non irasci. Post hæc pro illo precatus tentationem oratione abegit. Improvidus igitur iste confessionis auditor, nõne & se, & confitentē perditū istet? Nonne cæcus cæcum ducens, ambo in foueam corruissent, nisi Apollo Domini miserantis nutu manum suam virique supposuisset? Sapienter itaque ab Apostolo præceptum est : *Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

VI. *Qua sensuum cautela & circumspèctione mulierum confessiones sint excipiendæ.*

S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus, cuius vitâ In vita sua apud Sur. 1. die April. rom. 2. scripsit Guigo, vir venerabilis, & quintus magna Carthusiæ Prior, circumspèctione valde admiranda suscipiebat. Verba auctoris referam, quoniam utilissimam animabus doctrinam continet. Porro, inquit, mulierum confessiones non minus cautè, quàm benignè suscipiebat. Non enim in angulis, aut obscuris aut secretis locis eas audire solitus erat, sed potiùs ubi à pluribus conspici posset. Et aurem quidem factis familiariter applicabat, oculorum autem in alterâ partem

S. Hugo
quantus
oculorum
custos.

Rom. 13:

Ierem. 9:

Ex litteris
annus Soc.
anni 1584.
in Coll. Tau-
rin. Prouin.
Mediolan.

Personarum
acceptio nõ
est in con-
fessione.

Ex hist. Li-
uonica anni
1564. à Th.
watz, Bresl.

412 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM

partem vertebat aspectum; auditum solum, propter insidias diaboli, huiusmodi negotijs afferens applicandum. Quam videlicet oculorum custodiam incredibili semper, & vbiq; circumspeditione seruabat, ita vt cum potentes ac nobiles mulieres (iuxta illud Apostoli, *Cui honorem, honorem*) ad colloquium honorificè hilariterque frequenter susciperet, multa coram se, diuque tractantium facies penitus non videret. Dicebat enim, cogitationes illicitas difficillimè posse vitari, nisi quis corporis sensus vigilantia multa compresserit: intrare autem, secundum Prophetam, mortem per has quasi fenestras, & ingredi domos nostras.

VII. *Pannosorum & agrorum confessiones aequè atque aliorum esse audiendas.*

IN Collegio Taurinensi, dum Societatis Sacerdos in excipiendis confessionibus tenuissimo cuique daret operam, tanta est diuinæ dulcedinis vbertate completus, vt nunquam se meminerit expertum esse maiorem. Voluit nimirum Dominus in hoc homine declarare, quantum ijs sacerdotibus delectetur, qui in eo obeundo munere pannosos homines æquè ac diuites amplectuntur: nam inter olentes paganorum animas, pædorèmq; agrestis amictus, suauitatem quandam admirabilis iucunditatis sensit: idque cum in templo nostro non semel, tum multo illustrius in Nosocomio quodam, cum ægrum tractaret insaniabilem, atque vlceribus deformatum, quò qui accederet, propter intolerabilis odoris foeditatem erat nemo. Ad eum ille non sine egregia horrentis naturæ victoria ingressus, vbi agere cum ægro cœpit, & os ad os propius admouere, tantum abest, vt illo amplius perfunderetur horrore, vt omnes odorum suauitates admoueri sibi ad nares opinaretur: eas verò intimis sensibus dulcedines hauriret, vt ab ægri complexu diuelli postea non posset. Nec verò ita studeat domesticæ sanctitati, vt in communem animorum salutem nihil otij deriuetur.

VIII. *Quàm iniquè suos absolunt pœnitentes Lutherani.*

IN bello Liuonico reperit historia, quam hisce verbis vir equidem pœnitenti pietate ac summa eruditione

Tit. XLIV. DE CONFESS. MINISTR. 413

eruditione D. Tilmannus Bredembachius commemorat. Quodam in pago, inquit, tribus milliariibus ab vrbe Torpatensi distito, quidam Lutheranus ecclesiasticus anno 1555. triginta circiter agricolas ad genua prouolutos habebat, quos, confessione facta, sacramentali absolutione à peccatis exoluere debebat. Mandat igitur, omnes Deo confiteantur, solidum, siue nummulum (quem confitentes Parochodare consueuerant) altari imponere iubet: deinde certam absolutionem promittit, pœnitentiam & satisfactionem commentum esse Papisticum, hanc neuiquam requiri. Erat autem inter confitentes quidam præ alijs simplici ingenio, qui Domino suo iumentum furto abegerat. Hic absolutionem consecutus domum lætabundus reuertitur, gaudium ex felici confessionis successu conceptum protinus in vxoris sinum effundit. Metuebam, inquit, cum parochum confessurus accederem, ne iuberet abductum taurum restituere, aut gehennæ incendio me furum luiturum minaretur: iam autem vno recepto solido, omnes mihi noxas ignouit. Non multo post, idem alium furatur bouem, & in ipso facinore deprehensus, fatetur, neuiquam se illud admistrum fuisse, si non tam facilem se præbuisset parochus in delictis ignoscendis: eaque res plurimos ad grauissima facinora stimulabat, adeò vt summam in domestica familia perfidiam patresfamilias persentiscent, ac tam exitiales istius euangelij fructus grauiter abominarentur.

IX. *Voluntas bona sufficit pœnitenti, si copiam Confessarij in necessitate non habuerit.*

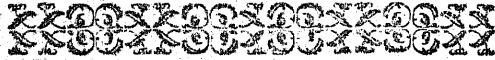
Quidam de diocesi Aboënsi venit Romam, ignorans idioma Sueuicum: quem cum nullus Romæ intelligeret, nec confessorum habere posset, consulit dominam, quid ageret. Tunc dominam in spiritu audiuit; Iesus Christus filius Dei loquitur. Homo ille, qui se consuluit, plorat, quòd non habeat auditorem confessionis suæ. Dic ei, quod sufficit ei voluntas. Nam quid profuit latroni in cruce? Nõne voluntas bona? Aut quid aperit cælum, nisi voluntas volendi bona, & odiendi mala? Quid verò facit infernum, nisi voluntas mala & affectus inordinatus? Nunquid non Lucifer benè creatus fuit? Aut ego

bachis defen-
pta Francis-
cu Colterus
tract. de im-
dulgentijs.

Ex lib. 6 Re-
uelat. S. Br-
gitta cap.
115.

414 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
ego ipsa bonitas & virtus, creavi malum aliquid?
Nequaquam. Sed postquam Lucifer abusus est vol-
untate, & mouit eam inordinatè, factus est ipse
inordinatus, & voluntate mala malus. Propterea iste
pauper iter stabilis, & non retrocedat. Et cum ad
patriam suam redierit, querat, & audiat salubria
animæ suæ à sapientibus, & voluntatem suam sub-
mittat, & obediat magis consilio iustorum, quam
suæ voluntati. Sin autem & interim morietur in
via, erit ei, sicut dixi latroni; *Erta mecum in paradiso.*

Luc. 23.



TIT. XLV. De recidiuante.

Exod. 15.
Chryf. bo. 44.
in Martib.
Pharao Rex Aegypti post promissa & fœdera de
populo Dei dimittendo frequentius violata, tandem
cum vniuerso exercitu suo maris rubri fluctibus obrutus
miserrimè perijt.

2. Reg. 12.
& 24.
Dauidem cum uxore Vria peccantem sola morte pueri
nati puniuit Deus; eundem paulo post numerantem po-
pulum, peste & multorum millium nece percussit.

3. Reg. 21.
& 22.
Achab de sublata vinea Naboth ab Elia increpatus,
& penitentiam agens veniam consequitur: sed postea ad
impietatem sedens, & Micheam Prophetam carceri
mancipans, in bello occiditur.

EXEMP. I. *Ut non fiat reciduum, occasio fugienda
est.*

D. Ambr.
lib. 2. de Pa-
nitent.

Diuus Ambrosius libro de Pœnitentia memorie
prodidit, fuisse iuuenem peccatorem, qui me-
retatrici adhærebat. Hic à Deo afflatus penitentiam
egit, sed vt illam perfectam faceret, in aliud oppi-
dum migravit: cumque te iam fortem videret, &
oporteret ipsum ad priorem ciuitatem redire, in
eam remeauit: & offendit mulierculam illam, cui
prius adhæserat. Illa intuita illum est, ille verò, qua-
si eam non agnosceret, pertransibat. Cui illa, Ego
sum illa, quam habuisti. Cui ille; Ego iam non sum
ille,

TIT. XLV. DE RECIDIVANTE. 415
ille, qui prius fui. Hic verè poenituerat, qui in alte-
rum mutatus fuerat.

II. *Ad vomitum reuersus poenitens quidam mox lapsus
domus opprimitur.*

Tempore quo beatus Franciscus Affisias Reate
iacebat infirmus, Præbendarius quidam nomi-
ne Gedeon, lubricus & mundanus, infirmitate gra-
ui correptus, lectulo decubans, cum ad eum fuisset
delatus, lacrymosè rogabat, cum simul adstantibus,
vt ab ipso crucis signaculo signaretur. Ad quem ille:
Cum vixeris olim secundum desideria carnis, non
veritus inducia Dei, quomodo te cruce signabo?
Verùm propter deuotas intercedentium preces, si-
gno te crucis signabo in nomine Domini. Tu tamè
scito te grauiora passurum, si ad vomitum redieris
liberatus: nam propter peccatum ingratitude
semper peiora prioribus inferuntur. Signo itaque
cruce super eum facto, statim qui contractus iacue-
rat, surrexit sanus, & in laudem Dei prorumpens:
Ego, inquit, sum liberatus. Insonuerunt autem ossa
renum eius, audientibus cunctis, veluti cum manu
ligna sicca frangantur. Paucis autem interlapis tem-
poribus, Dei oblitus, corpus impudicitæ reddidit.
Cumque sero quodam cœnasset in domo cuiusdam
Canonici, noctè que illa dormiret ibidem, subito su-
per omnes corruit reatum domus. Cæteris autem
euadentibus mortem, solus ille miser interceptus
atque interemptus est. Iusto igitur Dei iudicio fa-
cta sunt notissima hominis illius peiora prioribus, prop-
ter ingratitude vitium, Deique contemptum,
cum de accepta venia gratum esse oporteat, & duplo
displiceat flagitium iteratum.

S. Bonon. in
vita b. Fran-
cisij cap. 12.

Crucis signa-
contractum
sanat b. Fran-
cisij.

In peccata
relabentis
pœna.

Luc. 11.

III. *De decem hæreticis per candens ferrum examina-
tis, & ob pertinaciam excussis, uno dempto, qui tamè
postea relapsus et iam excussus est.*

Decem hæretici in ciuitate Argentina, quæ &
Strasburg, comprehensi sunt, qui cum nega-
rent, per iudicium candentis ferri conuicti, senten-
tia incendij sunt damnati. Die statuto, cum duce-
rentur ad ignem, quidam ex comitantibus vni il-
lorum dicebat; Miser, damnatus es, age vel nunc
poeniten-

Casarius in
ra. li. 3. c. 17.
De libro 20.
disquis. ma-
gic li. 4. c. 1.
scilicet. 33.

416 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 pœnitentiam, peccata tua confitendo, ne post incendia corporis, quæ momentaneâ sunt, animam tuam ignis gehennalis æternaliter comburat. Cui cum ille diceret: Considero quidem me errasse, sed timeo pœnitentiam tantæ necessitatis minus acceptam esse Deo: respôdit, Ex corde tantum cõfiteri: Deus est misericors, & pœnitentiam suscipiet. Mira res: mox enim, vt homo confessus est perfidiam, manus eius plenam recepit sanitatem. Tardante eo in confessione, cum à iudice vocaretur ad pœnam, confessor eius iudici respondit: Non iustum est, vt homo innocens damnetur iniustè. In cuius manum nullum vestigium combustionis reperiretur, dimissus est. Habebat idem homo vxorem non longè à ciuitate manentem, horum quæ dicta sunt, prorsus ignaram, ad quam cum venisset gaudès, dixissetque, Benedictus Deus, qui me liberauit hodie ab interitu corporis & anime, causam ei exponens: respondit illa; Quid fecisti ò miserrime? Quid egisti? Vt quid propter momentaneum dolorem recessisti à fide tua sana & sancta? Magis debueras, si fieri posset, centies corpus tuum incendijs subijcere, quàm à tam probata fide semel recedere. Sed quem non seducat vox serpentina? Immemor ille beneficij sibi diuinitus collati, immemor tam euidentis miraculi, consilio vxoris acquieuit, & errorem pristinum resumpsit. Deus verò non immemor vindictæ, pro tanta ingratitude, manum plagauit vtriusque: renouatum est incendium in manu hæretici, & quia coniux auctrix extitit resumpti erroris, consors facta est rediuiui doloris. Tam vehemens erat incendium, vt ossa manuum penetraret, & cum vti nõ auderent clamoribus in villa, quos vis extorsit doloris, fugerunt in nemus vicinum, illic vt lupi vluantes. Quid verbis immorer? proditi sunt, in ciuitatem reducti sunt, simulque in ignem nondum plenè extinctum missi, & in cinerem redacti.

IV. De horrenda vindicta diuina in recidiuantem.

Quidam de Episcopatu Cameracensi cum sacerdote suo accedens ad me, rogabat vt eum absoluerem, quem recidiuantem per annos plurimos absolueram, & pœnitentiam ei injunxeram salutarè.

Quem

Nota hæc. seos perti-
naciunt.

Renouati
peccati pœ-
na renoua-
ta.

The Cantip.
lib. 2. cap. 30.
9.

TIT. XLV. DE RECIDIVANTE. 417

Quem cum ad diœcesanum Episcopum mittere vellem, quasi grauius affligendum, à sacerdote rogatus sum, vt tali conditione absoluerem pœnitentem, vt flexis genibus coram nobis rogaret Dominum, vt si postmodum recidiuaret in scelere, eum mox vindicta diuina puniret. Consensi ergo conditioni, & Pœna hor-
renda in re-
cidiuum.
heu mihi miserò, quòd consensi: mox ille flexit genua, & vindictam in se recidiuantem precatus est. Absolui eum, recessit gaudens; sed feriatertia aut quarta post Pascha, instigante Diabolo, passus est recidiuum, moxque horrificè clamans; Vindicta Dei super me, vindicta Dei super me, vt mihi postea sacerdos retulit, amarissima morte multatus est.

V. Apra similitudine docetur, ad vitia neuiquam esse redeundum.

Postquam Carolus Magnus in bello Pampilonè-
si Aigolandi Saraceni exercitum centum millibus deleuisset, quidam milites Christiani gazarum cupidi mortuorum, nocte illa retrò redierunt Carolo igno-
rante in campum belli, in quo mortui iacebant, & auro argentoque, ac diuersis gazis onustati ad Carolum redire cœperunt: illicò Altumaior Cordubæ, qui erat absconditus inter montes, cum alijs Saracenis, qui de bello fugerant, peremit illos omnes, nec vnus quidem ex eis remansit, & erat numerus illorū qui interficiuntur, circiter mille. Hi verò typum gerunt fidelium pro peccatis certantium, sed postea ad vitia redeuntium; quia sicut illi postea inuiticos suos deuicerunt, ad mortuos cupiditatis causa redierunt, & interficiuntur ab inimicis: sic fidelis quisque, qui vitia sua deuicit, & pœnitentiam accepit, ad mortuos, id est, ad vitia iterum redire non debet, ne fortè ab inimicis, id est, à dæmonibus interficiatur, & sicut illi ad aliena spolia reuertentes presentem vitam perdiderunt, & nece turpi perierunt; sic religiosi quisque, qui seculum dimiserunt, & ad terrena negotia postea insecuntur, vitam cœlestem perdunt, & mortem perpetuam amplectuntur.

Leon. Turpi-
nus Episc.
Rhemensis
in vita Caro-
li Magni
cap. 14.

D d

VI. Ne-

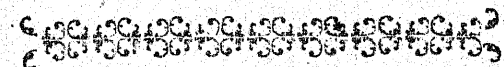
VI. *Negligens agere gratias Domino Leo pro beneficio per confessionem accepto mox in eundem morbum relabitur.*

P. Io. Bonif.
de Inſſis.
pmeri Chri-
ſtian. in O-
rat. de Reli-
gione.

His recentius addendum, quod P. Ioannes Bonifacius profert in Oratione de Religione: Coniectum, ait, in vincula maleficum quēdam pius quidam sacerdos, uti se peccatorum pondere leuaret confitendus ipsis, sæpe admonebat; cum que identidem rogatus parere nolle, vereri se sacerdos dixit, ne Deus talem ac tantam confitentorum criminum puniret tarditatem. Secuta mox fuit tam periculosa febris, ut sibi iamiam moriendum esse vincus putaret, vocat ōque ad se eodem illo, qui consilium dederat, sacerdote, vitæ lapsus omnes aperuit, peractaque confessione releuari se modò sensit ægrotus, vsque aded ut postridie è lecto surgeret, pedibusque incederet. Id cum sacer homo vidisset, rogare facinorosum illum morbo liberum cœpit, ut se gratum immortalī Deo ostenderet propter recuperatam sanitatem, habendęque gratiæ optimam esse rationem dixit, si Christi hospes esse vellet atque conuiua. Sacerdoti iusta petenti minimè parere voluit vincus, obstinationisque penas confessim dedit, morbo, quo paulo ante solutus erat, redeunte. Tunc homo pertinax graue esse scelus intellexit, hortatori suo non obedire, cum præsertim id ipsum Deus duplicato iudicio monstrauisset; quare tertiam diuinæ vltionis telum expectandum non censuit, confessusque iterum cælesti se panc recreauit.

Repet. f. 377.

TIT.



TIT. XLVI. De frequenti Confessione.

EXEMP. I. *Qualibet sexta feria peccata Sacerdoti confitetur pater S. Birgitta, eiusq; filius.*

Birgerus sanctæ Birgittæ pater solebat ipse singulis sextis ferijs peccata sua humiliter confiteri, sępiissime his vtens verbis: Ita me qualibet sexta feria comparare volo erga Deum, ut quicquid cæteris diebus ille mihi præstiterit, ferre æquo animo possim. Memor erat illius sententiæ: Non tardes conuerri ad Dominum, & ne differas de die in diem. Fecit consimiliter filius eius, quoad vixit, qui etiam post confessionem secretò acerrimis flagellis cædebat corpus suum, ut paratus in flagella, Christum flagellatum in suo glorificaret corpore, & cum vitijs & concupiscentijs iugiter crucifigeret carnem suam.

In vita S.
Birgitta ubi
dicit apud
Sut. 10. 4.
Lul. 23. 60. 12

II. *Feria quaque sexta admodum profuit Vlphoni Birgitta marito peccata confiteri.*

Christus, audiente sancta Birgitta, ait: Ei qui spiritum & gratiam meam adipisci ac retinere desiderat, vile est, crebrò peccata & negligentias suas coram sacerdote confiteri, ut expugetur. Et cum ipsa Birgitta videret animam mariti sui Domini Ulphonis in purgatorio, dixit: O felix anima, quid tibi præcipuè profuit ad salutem? Ille respondit: Confessio mea, quam ferijs sextis (dum sacerdotis copiam habebam) facere solitus sum, cum firmo me emendandi proposito. Ipsamet Birgitta, ut in eius vita scribitur cap. 11. ab infantia pro more habuit, singulis sextis ferijs confiteri peccata sua; sed sępius eo minimè contenta, quolibet die crebrò confitebatur etiam leuicula verba & cogitationes.

Lud. Bos.
Monit. spir.
cap. 5.

D d 2

III. Etiam

III. *Etiam propter leues culpas utile est frequenter confiteri.**Abidem,*

Quædam monastici ordinis Virgo, quæ piè admodum vixerat, veniens ad mortis horam, purgari ante exitum debuit ab hac culpa, quòd quòdque gratiam sacramentalis confessionis neglexisset. Nonnunquam enim quædam alix sociæ Virgines ad confessionem coram sacerdote faciendam sese præpararent, illa nullum in conscientia sua grauioris culpæ sentiens remorsum, minimè satagebat per verba sacerdotis absolui saltem à puluere venialium culparum, sine quibus humana vita non ducitur, sed simulabat se interdum dormire, quando sacerdos confessiones recepturus aderat.

IV. *De sabbatina confessione patris Virginis Lydwina.*

Io. Bruz. in vita Lydwinae p. 1. cap. 1. apud Sur. 14. April.

Ioannes auus Lydwinae virginis sanè admirandæ, vir fuit vitæ laudabilis, rectus & timens Deum, & qui defuncta vxore permansit viduus, corpûsque attenuauit inedia, biuani ac triduanis ieiunijs hebdomadatim illud afficiens, eique effecto non nisi panem, & aquam præbens, Domino fideliter seruans die ac nocte. Confitebatur semper peccata sua sabbati die, orabat multum, animi pijsima suavitate liquefcens, & sacrosantam Eucharistiam feruentissimo amore, decimo quinto quoque die percipiebat.

V. *Frequens confessionis sacramentalis usus ubi, quando, & per quem primùm restitutus.*

Pot. M. ff. li. 2. de vita Ignatij ca. 7.

Anno post Christum natum millesimo quingentesimo trigesimo octauo, Ignatius Loiola, alijque Patres, sua quisque prouincia benè gesta, Romã (vti decreuerant) circa mediam Quadragesimam conuenere. Tectò recepti sunt à Quirino Guarzonio ciue Romano, ad villam Minimorum Fratrum cœnobio proximam. Ibi in summa omnes egestate precariò victitantes, communi consilio ad rem Christianam pro viribus adiuuandam aggressi, permissuque Antistitum varia Vrbis templa sortiti, concionibus primùm ciuitatem ad omne officium atque virtutem vehementer accendere: deinde etiam veteri

TIT. XLVI. DE FREQUENTI CONFESS. 427
 veteri Ecclesiæ instituto plebem puerosque Christiana catechesi (quæ iam diu obsoleuerat) vicatim erudire instituerunt. Ac licet pijs eorum studijs dæmon omni conatu se opponeret; tamen partim exemplo vitæ, partim assiduitate dicendi hortâdique, cum alia multa propediem assecuti sunt, tum verò præcipuè, vt sacræ Confessionis & Eucharistiæ frequens usus (quo nihil est humano generi salutaris) diaboli fraude iam pridem extinctus, magno vtique Christianæ Reipublicæ commodo, in principe magistrâque orbis terrarum Ecclesiâ reuiuisceret. Ex quo deinde paulatim effectum est, iisdem scilicet adiutoribus, non solum vt in Italia, Gallia, Hispania, cæterisque Catholicis Europæ regionibus, verum etiam in ipsa India, atque adeo in vltimis terris, vbi paulò ante ferales dæmonum dapes & nefaria facta vigerant, iam nunc, ingenti bonorum gaudio, per Pœnitentiæ sacramentum frequenter elutis animi fordibus, diuina passim conuiuia celebrentur.

VI. *Religiosus renuens crebrò confiteri retrosum abijt.*

Habitum religionis Ordinis sancti Francisci susceperat quidam Frater, qui exterius eximia sanctitatis videbatur, sed tamen admodum singularis. Hic ita districtè silentium obseruabat, vt non verbis, sed signis & nutibus confiteretur. Cumque vt sanctus ab omnibus laudaretur, eò veniens b. Franciscus, dixit: Sinite, Fratres, nec mihi diabolica signa in eo laudate. Moneatur semel & bis in hebdomada confiteri: quod si non fecerit, diabolica tentatio est, & fraudulenta deceptio. Moneantibus ergo illum Fratribus, digitum imponebat ori suo, & caput excuriens se nullatenus confessurum asseribat. Non post multos dies ad vomitum rediens, religionem dimittens in flagitiosis actibus vitam finiuit.

S. Anthonij 3 p. Chron. Tit. 24 cap. 2 §. 1.

Crebra confessione deteguntur demones artes.

VII. *De pœna Comitiss ob frequentem confessionem neglectam.*

Folchard. Ab. in vita S. Bertini apud Sur. & Zachar. Lips. Septemb.

Walbertus Comes Arkenensis, prope Audomarû spectata probitate ac pietate vir, vitæ sacræ cursum ex consilio sere Bertini moderabatur. Delicta namque

412 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM:
 namque sua apud eum oris confessione expiabat:
 eratque ipsi & Rogentru di eius vxori à confessioni-
 bus beatus Pater. Qua de causa ad eum crebrò vè-
 titabat, & salubres admodum de æterna salute fer-
 mones conferebat, eiusque deinde potitus benedi-
 ctione domum cum gaudio redibat. Quodam verò
 die in ecclesia S. Audomari reliquijs inclyta, preci-
 bus absolutis domum contendit, neglectaque con-
 sucta Bertini benedictione, equum conscendit; sed
 medio in itinere ex equo in petrosam collapsus hu-
 mum omnibus penè membris grauitèr quassatus, &
 femore penitus contracto, in vltimum vitæ discrimen
 venit. Interim mittitur à Walthero nunci-
 us velox beati viri opem imploraturus. Bertinus mit-
 tit vinum per Dodonem, eoque faucibus eius penè
 moribundis ingesto, optata protinus sanitas redijt.

Walther.
 Comes cur
 pœnas luit.



TIT. XLVII. De falsa seu simulata
 quorundam Pœnitentia.

Exod. 3. Pharaon plagis Dei in eum se uicentibus mira pollicebatur, *ast ubi diuina manus fiebat remissior, mutata sententia relabebatur, & iterum diuinitus puniebatur.*

Genes. 25. Esau pœnituit de peccato venditæ primogenituræ, sed male; quia lacrymæ non erant pœnitentiæ, sed animi uolenti, & indignationis internæ.

2. Macha. 9. Antiochus Rex sceleratissimus, cum sub finem uitæ grauissimas pœnas luere ob afflictam à se Iudeorum gentem, templum sacrilegio spoliatum, & caelestis numinis contemptum, admissa quidem agnouit, desecuit, ac restituere pramisit; misericordiam tamen non est consecutus, nec ab ægritudine conuulsit, quia propter dolores, quibus torquebatur, pœnitentiam egit.

Matt. 27. & Gras. de pœn. 2. 55. 2. c. 14. Iudas pœnituit, sed male; laqueo namque se suspendit: mala enim pœnitentia nulli ueniam tribuit.

EXEMP. I.

EXEMP. I. Frustra agit pœnitentiam, qui non est, nec uult esse membrum Ecclesiæ Catholicae.

A Nno 585. Leuigildus Rex Hispaniarum ægrotare cœpit: sed (ut quidam asserunt) pœnitentiam pro errore hæretico agens, & obstans ne Arianorum hæresi quisquam reperiretur consentaneus, in legem Catholicam transijt, ac per septem dies in fletu perdurans pro his, quæ contra Deum iniquè molitus est, spiritum exhalauit: verum etsi facti pœnitens, quòd tamen Catholicus omnino decesserit, haud satis certis probatur assertionibus: etenim execrabilis eius memoria remanet potteris.

Greg. Turon.
 hist. li. 8. cap.
 vi. apud Ba-
 ron. tom. 7.
 an. 585. 5. 6.

II. Goufwintha Regina Ariana simulat se esse Catholicam, tandem simulatio eius diuinitus deregitur.

REGINA Goufwintha prædicti Leuigildi Regis coniux, nouerca Reccardi Regis, Ariana perfidiæ addictissima, siue rubore compulsa, siue timore conuicta, simul cum alijs Catholicam fidem professâ, abdicare Ariana hæresim uideri uoluit, cum tamen intus Ariam haberes inclusam: nam etsi cum alijs orthodoxis, ut orthodoxa ad synaxim conueniret, atque sicut alij communicaret, secretò tamen sacratissimam Eucharistiam ex ore reijcebat: quæ & nihil sollicitius procurauit, quàm ut predicatione aliqua Reccardam è medio tollerere inuenitque eiusdem suæ sententiæ Arianaum itidem hominem, dignitate Episcopum, nomine Uldam, siue Uldidam, qui in necem Regis pariter conspiraret, sed coniuratione detecta, Arianus Episcopus multatur exilio; Regina verò, Deo uitore, citius ex hac uitâ luitura pœnas æternas præripitur.

Joann. Abb.
 apud Baron.
 tom. 7. an.
 585. 12.

III. Alexander Imperatoris post b. Martinam supplicio affectam infructuosus dolor.

ALEXANDER Imperator cum beatam Martinam Virginem nobilem Senatorum progenie procreatam, post varia & dira supplicia fecisset decolari, & uisus ab ea multis miraculis; eadem die percussus est dolore cordis, & carnes suas comedebat gemenis,

Martinus
 Polonus an.
 236.

424 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
gemens, & dicens: Miserere mei Deus Christiano-
rum, quia nomen tuum persecutus sum; sicut feci,
mihi reddidisti.

IV. *Galerius Imperator gravi ulcere pressus poenitentiam agere cogitur, sed frustra.*

*Vitpergens. l. 2. an. 311. Caras-
ia Sigonius
l. 2. de impe-
rio Occiden-
tali, an. 311.*

Galerius Imperator in Orientis & Aegypti partibus maxima crudelitate & vesania tyrannidē exercebat, & solutus luxu, atque omnium dissolutionum genere fluitans, turpissima suis militibus praebebat exempla, ita vt nullum vel breue oppidū, absque adulterio nobilium maroniarum, quae per loca fuisse reperit, vel corruptione virginum, preteriret. Qui cum per decem annos tam crudelis extitisset, ipsum auctorem scelerum ultio diuina corripuit, & ille laetis & saginatis carnibus incedebat superbus: subito in praeteritis visceribus supinatusque descendit in profundiora. Deinde vulnus acceptum rotos intrinsecus viscerum secessus tabe serpente depascitur: sed cum medici morbum non possent curare, eos iussit interfici. Quorum vnus ait ei: O Imperator, non humanus est morbus iste, nec a medicis curabitur, sed recordare, quanta in seruos Dei egeris, & quam profanus Christianis extiteris, & intelliges vnde tibi poscenda sint remedia: nam & ego quidem, si vis, cum ceteris mori poterō, tu autē a medicis non curaberis. Tum Galerius scelerum suorum immanitatem recordatus, se errasse confitetur, & legem scribit, vt non solum a Christianis desinat persecutio, & arceatur omnis iniuria, verum reaedificari permittantur eorum ecclesiae, vt solitis cultibus & orationibus vacantes, pro ipsius salute excelso supplicent Deo: sed tamen instigante Diabolo, non est passus per sex menses nostros in pace subsistere, & protinus, quanquam potuit, noluit de Ecclesiae perturbatione desistere.

V. *Maximianus fistula & vermicibus perdomitus respicit, & in fauorem Christianorum scribit.*

Euseb. lib. 1. de vita Constantini cap. 50.

Maximianus simulatque ecclesias expugnare cepit, prius quam animum suum iustorum & piorum hominum cruore inquinauit, ultio diuinitus illata in eum inuasit: & ex ipsa carne exorta peruasit

ad

TIT. XLVII. *De fide quorundam poenitentia. 425*
ad animum. Ex improviso enim in illis corporis partibus, quas natura contexit, nascitur apostema: deinde in interioribus corporis recessibus, vltus purulenticum & fistulosum: atque horum intolerabilis morsus intima depalcebat viscera, quae quidem infinita vermium multitudine redundarunt: vnde foetorlethalis & pestifer efflatur: quandoquidem vniuersa corporis moles, ex nimia eius, antequam incidit in morbum, helleuatione & ingluuie, in imensam pinguedinem erat commutata: quae tunc putredine contabefacta, intolerabile & plenum horroris spectaculum (vt ferrus) propius accedentibus exhibuit. Atque demum tot ac tantis malis colluctans, conscientia scelerum, quae contra Ecclesiam admisisset, perculsus, deinceps Deo suam culpam confiteri, a persecutione contra Christianos inchoata desistere, legibusque & edictis Imperatoris ecclesias illorum exaedificare maturat: consuetas preces, quae pro ipso ante fieri solent, eos iam etiam obire mandat. Atque iste quidem ob persecutionis flammam, quam contra Christianos accendisset, tales poenas persoluit. Verum ille spectator istarum rerum factus, earundemque cognitionem accurate experientia consequutus, derepente venit in omnium obliuionem. Neque poenam irrogatam, neque iustitiam Dei supplicium sumentem memoria reperijt.

VI. *Maximianus postquam inauditis tormentis Christianos cruciasset, dum similibus a Deo punitur, tyrannidem suam confessus est, tamen non veram egit poenitentiam.*

Maximianus quoque priorem in scelerum certamine superare enixē contendens, nouorum *Idem titid. ca. 51. & 52.* contra Christianos suppliciorum inuentione sese insolenter extulit: nam neque ignis, ferrum, neque clauis impacti, neque agrestes belluae, aut maris voraces illi satisfacere potuerunt: sed praeter haec omnia, Maximini peregrinum quoddam supplicij genus suopre ingenio excogitare studuit, legemque tulit, vt sensus illi, *Maximini crudelitas in Christianis percipimus, prorsus labefactarentur. nos.* Crebrae igitur multitudines non virorum solum, sed puerorum etiam & mulierum, cum haberent aciem oculorum

426 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 oculorum dextrorum, & pedum commissuras ferro
 & cauterijs adeo penitus debilitatas, vt ipsis nullo
 post vsu esse possent, ad metalla amadabantur excru-
 cianda. Quarum rerum causa non diu post istum
 quoque iusta Dei ultio occupauit. Nam cum spe in
 demonibus, quos Deos esse censebat, collocata, &
 innumerabilibus armatorum copijs confusus, ad
 prælium committendum progressus esset; tunc Dei
 ope, qua niti debuerat, destitutus, primum appa-
 ratum regalem parum sibi congruentem cepit exuere:
 dein se timidè ignauèque in multitudinem irrepe-
 re, cum fuga salutem querere. Postremò clanculum
 occultatus, in agris & vicis habitu famulari se posse
 latitare censuit. Cæterum excelsum obrutum diuinæ
 prouidentie, quæ rerum curam gerit vniuersarum,
 minimè subterfugit. Nam posteaquam sperauit vitâ
 suam esse in tuto locatam, ignito Dei telo percussus,
 pronus decubuit, toto corpore plaga cælitus de-
 lapsa ita exancto, vt vniuersa pristina formæ effi-
 gies omnino deleteretur, quippe ossa exsiccata, & in-
 star simulacrorum extenuata, tantummodo ei su-
 persuerunt. Quinetiam cum Dei plaga vehemen-
 tius incenderetur, eius exilierunt oculi; & se de pro-
 pria elapsi, illum cæcum dimiserunt. Quæ igitur pri-
 mus contra Dei martyres excogitauerat supplicia,
 eadem ipse iustissima sententia sustinuit. Qui de-
 mum, dum adhuc his malis conflictatus spiritum
 ducebat, Christianorum Deo se confiteri, & suas
 quas contra Deum pugnas susceperat, palam eloca-
 ras, palinodias pari ratione cum superiore canere:
 legibus etiam & edictis euidenter suum errorem de-
 dijs, quos sibi colendos delegisset, aperire cepit;
 solamque Deum Christianorum verum esse, ipsa
 experientia se comperisse testatus est. Ista scelera,
 eorumdemque mercedem ipse reuera pro certo
 compererat; tamen velut crassa quadam caligine
 menti offusa cæcatus, in eisdem quasi volutus
 hæsit.

Vltiodiuna
 in Maximi-
 num.

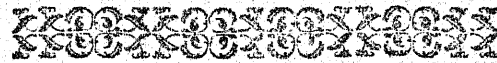
Talionis
 poena.

P. Martinus
 Delrio Dis-
 quisit. Ma-
 gic. li. 4. ca. 4.
 quest. 4. scilicet.
 3. ex Casario
 lib. 19. ca. 35.

VII. Ferri candentis miraculo sicca deprehenditur
 cuiusdam penitentis confessio.

Cælius refert, piscatorem fuisse in episcopatu
 Traiectensi, qui cum quadam fœmina multo
 tempo-

TIT. XLVIII. DE SCRVPVLIS. 427
 tempore fuerat fornicatus. Et quia eius peccatum
 nimis erat notorium, tempore quodam in Synodo
 imminenti accusari timens, statim ad Sacerdotem
 veniens, magis, vt post patuit, timore pœnæ, quàm
 amore iustitiæ, peccatum confessus est: consilium
 quaesivit & inuenit. Si habes, inquit Sacerdos, fir-
 mum propositum nunquam peccandi cum illa, can-
 dens ferrum securè poteris portare, ipsumque pec-
 catum negare. Spero autem quod virtus confessio-
 nis liberabit te. Quod ita factum est, cunctis stupen-
 tibus, quibus factum innotuerat. Læsus tum ab igne
 non fuit, inquit auctor, sed cum postea peccati ite-
 randi in recidiuam voluntatem incidisset, & gloria-
 retur, se non magis adustum fuisse à ferro illo can-
 denti, quàm ab aqua fluminis, in quo tū nauigabat,
 aquamque manu hauriret, ferri cædentis vicem egit
 aqua algida, & manum adussit, pelle tota detracta.



TIT. XLVIII. De Scrupulis.

Scrupulus est anxia quadam animi formido de boni-
 tate, vel malitia operis, ex leuibz causis orta.

EXEMP. I. Prudentis viri consilio acquiescens scrupulosus mox scrupulo liberatur.

Idocus Da-
 mohertus
 ad finem Pa-
 raneleon
 Christianarij
 i vitâ S. Ber-
 nardi. S. An-
 tonij. 1. p.
 Sum. tit. 3.
 ca. 10. §. 19.

Religiosus quidam Ordinis S. Bernardi ita ali-
 ne quidem rem sacram facere auderet. Cui tandem
 diuus Bernardus dixit: Vade, Frater, in fide mea, &
 fac sacrificium, quod scio scrupulum tuum, quem
 falsò putas, nullum esse. Vnde Frater obediens &
 consilio acquiescens, sacrificium fecit, nec amplius
 scrupulum sensit.

II. Ignatius Loiola conscientia scrupulis simulatus qua
 ratione tandem liberatur.

Pet. Ribaden-
 neyrali. 1. da
 visa b. Ignatij
 ca. 6. Petri
 Massibid.

Oranti aliquando Ignatio Loiola, & in pijs ex-
 ercitationibus religiosè versanti, exarescebat
 repentè

repentē nonnunquam animus, & in eas angustias inciderebat, vt se explicare vix posset, sibi que displiceret, & diuini spiritus suauitatem minimē sentiret. Rursus tanta & tam copiosa diuinā consolationis vis affluebat, vt in eius luce præcedentis mortis caligo ne appareret quidem. Quod ille discrimen varietatemque attendens, admirabundus, & rei nouitate percussus, Quid hoc, inquit, rei? quam nos viam ingredimur? quod militia genus arripimus? Sed interim ita scrupulorum stimulis pungi, & peccatorum suorum conscientia torqueri cœpit, vt lacrymans dies cum noctibus iungeret, semper anxius, semperque sollicitus. Etsi enim quā accuratissimē omnia præteritæ vitæ crimina fuerat confessus, illa tamen semper cura extimulabatur, Num hoc confessus sum? num illud benè explicauit? num satis apertè, quæ ad rem pertinebant, adieci? num aliquod vel asinxi, vel omisi? Quibus quidem aculeis adeo vexabatur, vt nusquam acquiesceret, nullis orationibus, vigilijs, ieiunijs, flagellis denique leuaretur: sed mœrore prostratus, & quadam acerbi doloris carnificina exanimatus, & confectus iaceret. Ad sacramentissimam Eucharistiam de more, quasi ad sacram anchoram confugiebat, sed cū ori iam admoueretur panis viurificus, scrupulorum vi, & subito quasi ventorum concursu abreptus, surgebat, & lacrymis se gemitibusque penitus dabat, & ad Dominum clamabat: *Domine vim patior, responde pro me.* Et, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Occurrebat quidem vnum illi remedium, idque presentissimum, si spiritalis pater, cui conscientiam suam, & internos animi motus omnino aperiebat, tranquillo se, pacatoque animo esse iuberet, & Domini nostri Iesu Christi nomine mandaret, ne exactæ vitæ peccata amplius confiteretur. Sed tamen, ne à se profecta medicina sanitatem non faceret, sed dolorem angeret, spiritali hoc parti dicere non audebat. Cū igitur aliquamdiu hanc mentis vexationem perulisset, quodam die tam grauiter, dolentemque ab ijs scrupulorum tormentis est habitus, vt omni solatio destitutus se totum orationi traderet, & fidei seruore succensus, clara magnaque etiā voce clamaret: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis*

Ignatius
quomodo
factus scrupulosus.

Isa. 38.
Rom. 7.

Scrupulorū
tormentum
quā magnum.

Rom. 7.
Psal. 143.

mortis huius? Domine vim patior, responde pro me. Succurre Domine, subueni Domine. Emitte manum tuam de alto Domine, misericordia mea, refugium meum, liberator meus: protector meus in te spero, quia nullam ab hominibus, nullam à creata vlla natura pacem aut requiem inuenio. Attende & fac illumina faciem tuam; ostende mihi viam, in qua ambulem, quia Deus meus es tu. Quod si vel carulum præceptorem mihi, & perturbatæ mentis pacificatorem dederis, ego verò non recuso; libenter illum ducem, illum vitæ magistrum te auctore sequar. Inter hæc rursus vehementissima hominem cogitatio inuadebat, vt ex cellula, vbi erat (nam ex hospitali pauperum domo in Dominicanorum cœnobium emigrarat) sese præcipitem daret. Sed ille: Non faciam, non te offendam Domine: *quia tu es Deus meus, fortitudo mea; quare me repulisti, & quare iristis incedo, dum affligit me inimicus? dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus?* In has voces erumpenti, & præ dolore gementi venit in mentem cuiusdam sancti viri, qui, vt nescio quid à Deo impetraret, tam diu cibo abstinuit, donec illud consequeretur. Ad cuius imitationem statuit non prius cibum vllum, aut potum capere (nisi forte mors illi immineret) quā oratam mentis tranquillitatem inueniret. Quocirca septem integros dies ita ieiunus fuit, nihil vt omnino gustaret; cū tamen interea, vel de quotidiana precatone (cui septenas flexis genibus horas vacabat) vel de verberationibus, quas ternas in dies singulos vsurpabat, vel de alijs vilitatis instituti ipsius officijs, nihil idcirco remitteret. Et cū se viribus adhuc integris minimèque debilitatum videret, & progredi longius vellet, prohibitus à Confessario est, ac vehementer deterritus, iussisque cibum capere, cū die Dominico suo more illi peccata sua, & quid etiam fecisset, indicasset. Paruit Confessario neganti absolutionem sed daturum, ni cibum sumeret, & hortanti vt peccata à sua, de Dei benignitate confusus, ab illo sibi remissa crederet, ne repugnare Deo velle videretur, eoque se die, & proximo liberum sensit: tertio vero post die oppugnatus iterum est, sed oppugnationis is finis fuit, vt disiectis tenebris, quas rebus clarissimis diabolus

Psal. 177

Psal. 42

bediando
Confessario
scrupis huius
bet fit Ignatius.

diabolus obducere conabatur, & reddita diuina luce, quasi apertis oculis, è somno excitatus, magna animi claritate constantiâque anteaçtę vitę memorię obliuione obrnere, & obducta peccatorum vulnera amplius in confessione non refricare decerneret; tantãque mentis tranquillitatem, & spiritũ discretionem, atque scrupulosarũ mentium curandarũ gratiam à Deo est consecutus, vt nemo ferẽ hac ægritudine affectus sanitatem ab Ignatio non inueniret. Neque enim sibi solũ probabatur, sed nobis etiã erudiebatur Ignatius. Probat enim Deus cũ omnes milites suos, tum eos maximẽ, qui reliquorum duces futuri sunt, humiles & probatos consolatur, vt possint & ipsi consolari eos, qui in omni presura sunt.

II I. *Lutgardis Virgo scrupulis vexata quomodo per opilionem liberata.*

Tho. Cantipr.
vita auctior
lib. 2. ca. 14.
apud Sur. 16.
Lunij.

Scrupulis
vexatur
Lutgardis.

Amos 7.

Per opilionẽ
à scrupulis
libera fit.

Lutgardis Virgo pia ex celeberrima Tungrorum ciuitate orta, mirum in modum ad omnem animi perfectionem anhelabat. Cũ preces horarias legeret, in id summopere incumberebat, vt non solũ malas, sed etiam bonas cogitationes à se excluderet, & quod in mortali corpore fieri non potest, ijs solis, quę proferret, animam occuparet. Cũ verò id assequi non posset, grandes in eius pectore orti sunt scrupuli, & quasi nihil dixisset, cœpit singulas horas bis terque repetere. Adeo autem eius animam hæc res afflixit, vt nullus amicorum eam posset consolari. Fiebant preces, vt Dominus eam ab ijs scrupulis liberaret; & ecce præter omnium expectationem, instar Amos Prophetę, induxit Dominus opilionem oculos sequentem, & posuit verbum in ore eius: qui mox relicto omibus, homo planè rudis, tredecim milliaria conficiens, venit Aquiriam, accersitaque Lutgarde, cæteris audientibus, dixit: Hęc dicit Dominus: Nullo deinceps in dicendis precibus dolore aut scrupulo angaris: placent Deo preces tuę, & græte sunt in conspectu meo. His dictis repente aufugit, nec dabatur opportunitas inquirendi quisnam esset; postea tamen scitam est; nam Dominus ipse dixit Lutgardi: Nihil posthac formides, ego hunc in te supplebo defectum. Tum illa Dominum vtrobique

vtrobique locutum sentiens, tranquillitati se dedit, nec vllum postmodum ea in re passa est scrupulum.

IV. *Scrupulos interdum manere etiam in deuotis vsque ad suam vitam.*

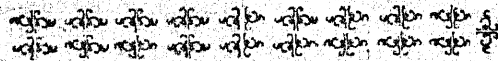
Virginem quandam multum deuotam fuisse mihi constat in ciuitate Nurembergenſi Bambergensis Diœcesis, quę Kunegundis vocabatur. Hęc vivebat more castarum bonarũque Virginum, in vestitu, vestitu, sæculi fugã, & in ijs quę ad Dei cultum pertinebant, sine querela, sed adeo timida & scrupulosa in conscientia erat, vt vix meminerim in hoc partem reperisse. Nam post puram & integram à se sæpe factam confessionem sacramentalem, frequenter grauib; stimulabatur scrupulis de insufficienti confessione, vt timebat, transactã. In minimis rebus, vbi nullum vel modicum peccatum erat, mortalis criminis lapsum verebatur adesse, & ita nulla pace in domo conscientię fruebatur; quicquid enim egit aut omisit de genere bonorum operum, in his semper peccatum notabile adfuisse suspicabatur. Cœpit itaque ex his inordinatis timoribus in sexu fragili naturalis sua complexio labi plurimum, & diuersim vires deereſcebant corporis, quia se semper esse plenam peccatis grauib; non definitiue indicabat, sed verebatur. Timuit ipsa, timuerunt Confessores eius, & non minus cohabitantes Virgines, si in eo statu scrupulosissimę conscientię deprehenderetur prope mortem, fortassis desperationis laqueo ab hoste maligno raperetur. Intuentes igitur viri prudentes, & animarum medici corporis defectum redundare in animę graue periculum, dicebant Virgini, eam in periculo versari perdendi vsum rationis, & nullo modo ad ieiunia Ecclesię, sicut sana esset, teneri: sciebant enim quod labor quotidianus, quo grauabatur, (nam quia pauper, alijs Virginibus famulabatur) & præterita ieiunia, ac abstinentię castitatis seruandę satis erant. Sed ad istã maior tristitia cor eius inuadebat, cũ intueretur se prinari instrumentis virtutum, quibus communiter plebs fidelium vtitur. Obediuit tamen discretis Confessoribus, licet inuita, & non sine pusillanimitate maxima. Tandem verò natura deficiente, lecto decubuit, & terminum vitę

Io. Niderſim
lib. 2. Formo-
cary cap. 12.

Kunegundis
Virgo scru-
pulis vnde
agitata.

Sub mortem
scrupulis li-
beratur.

432 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 vitæ propinquare agnouit. Et ecce diuina arridentes
 gratia ante triduum circiter suæ mortis, omnis scrupulus,
 timor & pusillanimitas plenè animam eius reliquerunt, ita vt sumptis Ecclesiæ sacramentis, in
 pace dormiret, quam singulariter Dominus tunc in
 spe constituerat. Nam Virgines adstantes ab ea que-
 runt, Num te conscientia adhuc arguit, quòd languē-
 te corpore ecclesiastica ieiunia nõ seruaueris? Qui-
 bus illa, Animum, inquit, semper habui paratum ad
 ieiunium, sed quia animarum medici, Dei vicem a-
 gentes, ista inhibuerunt, eis obediu, nec ex eo tem-
 pore turbor, sperans Christi benignitate, eius re-
 dempta sanguine saluari, & sic in Domino quiescit.



TIT. XLIX. De quotidiano examine
 conscientiæ.

EXEMP. I. *Vi ad duplex examen quotidie faciendum nos hortetur S. Ephræm Syrus, vir sanctissimus.*

S. Ephræm.
 to. 3. serm.
 156.

S. Ephræm Syrus, omnium, quos in hac re obser-
 uauerim, antiquissimus, ad duplex examen quo-
 tidianum nos hortatur: Diebus, inquit, singulis,
 vesperi & mane diligenter considera, quo pacto sese
 habeat negotiatio tua, ac mercionij ratio. Et ves-
 pere quidem ingressus cubiculum cordis tui exami-
 na te ipsum, ac dicito: Putasne hodie in aliquo Deum
 exacerbauit? Nunquid verba otiosa protuli? Num
 per contemptum negligentiamque peccaui? Num in
 re aliqua fratrem irritaui? Num alicuius famam de-
 strationibus lacerauit? &c. Deprehensitque peccatis
 gemitum, dolorem, & lacrymas iubet superfundi.
 Postea de matutino examine addit: Et facto iam
 diluculo rursus eadem tecum meditare, & dicito:
 Quomodo, putas, ista mihi nox præterijt? Lucra-
 tus sum in ea mercionium meum? Nunquid im-
 probæ ac sordidæ cogitationes inuaserunt me, atque
 illis libenter immoratus sum.

Examen con-
 scientiæ
 quomodo
 faciendum.

I I. Me-

TIT. XLIX. De quotidiano examine conscientia. 433

II. *Modum examinis etiam tradit S. Dorotheus.*

S. Dorotheus illo procul dubio recentior, hoc du-
 plex examen tanquam documentum à maioribus
 acceptum tradit: Quo pacto, inquit, per singulos
 dies nos ipsos purgare, & propemodum expiare de-
 beamus exactissime docuerunt maiores & patres
 nostri: nempe vt vesperi sedulo quisque perquirat
 & inuestiget, quomodo pertransierit diem illum.
 Rursus mane examinet, quomodo exegerit noctem
 illam: & penitentiam agat, ac resipiscat coram Deo,
 si quo pacto, vt fieri potest, peccatum aliquod admi-
 serit.

S. Dorothei.
 ad Grim. 11.

III. *Idem tradit D. Bernardus.*

EX Latinis diuus Bernardus hortans fratres de
 Monte Dei ad mores componendos, proponit
 examen tanquam iudicium quoddam: Nemo, inquit,
 te plus diligit: nemo te fidelius iudicabit. Mane præ-
 teritæ noctis fac à temetipso exactiorem: & ven-
 turæ diei tu tibi indicito cautionem. Vesperi diei
 præteritæ rationem exige: & superuenientis noctis
 fac indicitionem. Sic districto nequaquam tibi ali-
 quando lasciuire vacabit.

D. Bernard.
 li. de uita
 solitaria, &
 tract. de 8.
 puncti n. 8.

IV. *Codicillis seu libellis utebantur olim viri pijs ad norandos quotidianos defectus.*

DE hac re quoque illud habemus antiquitatis
 exemplum: legimus enim apud Climacum in
 hunc modum: Eum verò, qui parandæ fratribus re-
 fectiõni præerat, cum curiosus inquirerem, hoc
 facere animaduerti. Ad eius latus cum appensum
 cingulo breuem libellum conspicerem, didici cum
 quotidie cogitationes suas in eo notare, hasque
 omnes nunciare Pastori solitum. Non solum autem
 illud, sed & alios quàm plures id facere ibidem per-
 spexi. Et infra: Optimus, inquit, ille trapezita est,
 qui quotidie vespere, lucrum ac detrimentum omni-
 no computat. Quod scire manifestius non po-
 test, nisi horis singulis in tabulis omnia denoter.

To. Climac.
 grad. 7. de
 Obedientia

E e V. Ad

V. Ad examen meridianum quibus rationibus exhortetur Monachos D. Bonaventura.

D. Bonavent.
in regula
Quartior.

Examen
meridiani,

+

Jac. Alvarez VI. B. P. N. Ignatius sedulus admodum erat in ex-
de Paz li. 2.
p. 3. de A-
dept. virtu-
tum cap. 11.

Libello vte-
batur P.
Ignatius pro
notandis
defectibus.

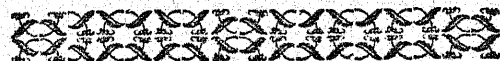
Petr. Ribaden. li. 5. vita
eius cap. 2.

Examini meridiani meminit D. Bonaventura sic scribens : Cum pulsatur campanella ad mensam, vel ad comedendum, stes in silentio, & examina teipsum, quomodo in oratione, vel lectione, vel in servitijs laborasti, vt præparatas elemosynas possis secunda conscientia manducare ; nam peccatores tibi elemosynas largiuntur, non vt loquaris de partibus vel de guerris ; vel maneat otiosus, sed vt pro eis incessanter ad Dominum fundas preces. Quod si te inueneris otiosum stes, aut dixisse illicita, timeas cum dolore cordis, sciens quod de elemosynis acceptis oportebit te reddere rationem villi- cationis tuæ ; & vsque ad secundam pulsationem cogita supradicta, semper pro benefactoribus exorando.

VI. B. P. N. Ignatius sedulus admodum erat in ex-
cutienda sapiens in die conscientia.

Recentius est, quod de B. P. N. Ignatio magno vitæ spiritualis præceptore traditur. Ipse enim iam senex, ac grandæuus, & tantis donis cumulatus, in quo suos defectus quantumcumque exiguos annorabat. Quem moriens quasi testamento reliquit: ad eius enim caput ab ijs, qui ei decumbenti assistebant, inuentus est : vt viri spirituales discant, quanto feruore, quantaque cura sit animæ ratio exquirenda. Idem quoque, vt auctor vitæ eius testatur, in singulas horas sese colligebat, & à reliquis animum in Deum auocabat, conscientiamque suam discutebat diligentissimè : & quid cogitasset, quid dixisset, quid egisset, quidve omisisset, examinabat. Quod si negotium intercederet grauius, vel occupatio aliqua tanta, quæ piæ consuetudini impedimentum adferret ; proxima hora, vel certè primo quoque tempore, interpositam moram compensabat.

De



De sacramento extremæ Vn- ctionis.

TIT. L. De Extremæ Vnctionis sacra-
mento non contemnendo vel negli-
gendo.

EXEMP. I. De sancto Reginaldo beati Dominici discipulo à b. Virgine sub mottem inuncto.

Reginaldus vnus ex b. Dominici discipulis, cum moneretur, vt se extrema Vnctione, vt moris est, ad luctam cum dæmone præpararet: Ego, inquit, hanc luctam minimè reformido ; quin potius lætus expecto : iam enim dudum mater misericordiæ me inunxit, in qua plurimum confido, & ad quam cupide proficiscor. Quod autem se prius ab ea inunctum dicebat, id ita habuerat. Cum ante annos multos grauissimè agrotaret, vigilanti de nocte apparuit Regina cæli cum alijs duabus Virginibus, ipsaque ad eum accedens iacentis oculos, aures, os, & manus vnguento, quod attulerat, proprijs illis manibus liniuit, denique & pedes in præparationem Euangelij, vt ipsamet, quasi ex formula orans, adiunxit.

II. De extrema Vnctione diuinitus b. Lydwina administrata.

B. Lydwina post diuinam corporis ægritudinē, cum iam tenderet ad interitum, accesserit domesticis omnibus, condonari sibi ab illis petijt, si quæ ratione quenquam ex ijs offendisset. Illi verò cum ea pariter lacrymantes; Tu nos, inquebant, chari-

E e 2

lima

P. Hier. Plaz
rus li. 1. de
buna Stat.
Relig. ca. 27.
ex Theodori-
co de Apola-
dia in vita
S. Dominici,
lib. 2. cap. 2.

F. Ion. Bragg
mannus in
eius vita a-
pud Sw. 7-
Aprilis. par-
te 3. cap. 11.

436 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

fima foror, nulla re offendisti: immo verò virtutum omnium & patientiæ nobis exemplar fuisti: oramisque, vt cum ad sponsum tuum perueneris, nostri memor esse velis. Inde primo Paschatis orto die, immenso repleta gaudio est, & in Christi resurgenti gloriæ, obiter quidem, sed modo ineffabili absorpta, rogauitque Dominum, vt tandem vernaculam suam torannis castigatam dignaretur, posita carnis sarcina, trahere in odorem vnguentorum suorum, & è carcere mortis huius educere. Cumque sola esset,

S. Lydvina in carceribus Paschatis die contemplationi vacaret, vidit ad se venientem Dominum Iesum cum sanctissima matre sua, & duodecim Apostolis, multisque & sanctis & Angelis. Sed ita autem Christus ad lectuli eius dexteram, beatissima Maria ad sinistram, alijs in orbem honestissimè eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornatam, & in ea ceu sacri olei vasculum elegantissimum, crucem quoque pulcherrimam, & cærum valde luculentum totum cubiculum mirificè illustrantem. Erat cum corpus virginis innumeris angoribus à vertice vsque ad pedes oppressum & afflictum: & ecce senit ab ipso saluatore sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, que in morituris sacro oleo vngi solent: sed nulla Saluatorem audit verba proferentem: inde Christus ponit in manu eius cereum, eumque tenet cum matre sua, cruce illic inuisibiliter permanente donec exhalaret spiritum. Cum autem inuncta esset, rogauit Dominum, vt extremum vitæ eius finem tot doloribus & afflictionibus cumulet, vt à corpore exiens anima sine purgatorio mox ad illum possit euolare. Respondit Dominus: Ita fiet, filia, vt petis: post biduum cantabis alleluia cum alijs virginibus in regno patris mei. Atque his dictis disparuit. Mansit autem apud eam Angelus eius, cum quo valde familiariter loquebatur.

III. *S. Malachias Archiep. moriturus oleo sacro se inungi iubet.*

D. Bernardus describens mortem Malachiæ Episcopi Hyberniæ sic ait: Nec longè aberat dies ipsa, cum talia loqueretur b. Malachias, Interea iu-

S. Lydvina in carceribus Paschatis die contemplationi vacaret, vidit ad se venientem Dominum Iesum cum sanctissima matre sua, & duodecim Apostolis, multisque & sanctis & Angelis. Sed ita autem Christus ad lectuli eius dexteram, beatissima Maria ad sinistram, alijs in orbem honestissimè eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornatam, & in ea ceu sacri olei vasculum elegantissimum, crucem quoque pulcherrimam, & cærum valde luculentum totum cubiculum mirificè illustrantem. Erat cum corpus virginis innumeris angoribus à vertice vsque ad pedes oppressum & afflictum: & ecce senit ab ipso saluatore sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, que in morituris sacro oleo vngi solent: sed nulla Saluatorem audit verba proferentem: inde Christus ponit in manu eius cereum, eumque tenet cum matre sua, cruce illic inuisibiliter permanente donec exhalaret spiritum. Cum autem inuncta esset, rogauit Dominum, vt extremum vitæ eius finem tot doloribus & afflictionibus cumulet, vt à corpore exiens anima sine purgatorio mox ad illum possit euolare. Respondit Dominus: Ita fiet, filia, vt petis: post biduum cantabis alleluia cum alijs virginibus in regno patris mei. Atque his dictis disparuit. Mansit autem apud eam Angelus eius, cum quo valde familiariter loquebatur.

D. Bernardus describens mortem Malachiæ Episcopi Hyberniæ sic ait: Nec longè aberat dies ipsa, cum talia loqueretur b. Malachias, Interea iu-

TIT. L. DE EXTREMA VNCTIONE. 437
bet se sacro oleo vngi. Exeunte conuentu fratrum, vt solenniter fieret, non tulit vt ad se ascenderent: ipse descendit ad eos. Iacebat siquidem in solario, domo superiori. Vngitur, & sumpto viatico, fratrum se orationibus, & fratres commendans Deo, ad lectum reuertitur.

IV. *Extrema Vnctione munitur Elzearius Comes animam Deo redditurus.*

S. Sanctus Elzearius Comes Arianus in vitæ agone constitutus, grauissimos eosque perpetuos dolores patientissimè spe futurorum tolerabat: spiritus eius iugiter coniunctus cum Deo fuit, volebatque nihilominus etiam bona audire, iubebatque Christi passionem sibi legi: nec lingua etiam à diuinis cessabat laudibus, crebrò repetens illum versum: Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum lectum eius versasti in infirmitate eius. Sumpto autem Dominico sacramento, cum sacro oleo vngeretur, & versum illum dicerent: Per sanctam Crucem & Passionem tuam, libera eum Domine: ipse eundem tertio repetiuit, & addidit: Hæc est spes mea, in hac volo mori.

V. *Sacram Vnctionem petit sibi administrari tempestiuè Hedvignis Ducissa Poloniæ.*

S. Hedvignis Poloniæ Ducissa, priusquam in eum morbum incideret, qui ei vitæ finem attulit, accito ad se fratre Mattheo Cisterciensis instituti, qui tunc ei à sacris confessionibus erat, extremæ Vnctionis sacramentum ab eo sibi petijt ministrari. Id ubi sanctimoniales compererunt, non mediocriter consternatæ sunt, haud obscure inde colligentes, propinquare iam tempus migrationis eius à corpore: præsertim cum non ignorarent illam non temerè id petere, quæ spiritu prophetico polleret. Dolebant igitur & perturbabantur, quippe quæ matrem, ipsas in Christo fontem atque diligentem, perdere formidarent. At foror Adelheidis pro singulari familiaritate ad eam accedens: Domina, inquit, cur sacram Vnctionem expetendo nostros affligis animos, cum sis incolumis; nec vlla in te mortis signa visantur: Neque enim hoc sacramentum ministrari solet, nisi

In vita eius apud Sar. cap. 13. to. 5. Septemb. 27.

Psal. 40.

Ex Engelher. to Cisterciens. f. Manacho Sar. 15. Octob. 10. 5.

Vnctionem extr. sibi administrari rogat S. Hedvignis ad huc iana.

ubi de aegroti periculo metus est. Cui illa respondit: Scio, A delheidis, scio ita esse, vt dicis, & morem Ecclesie bene tu explicas: sed est tamen, quod hic aduertere te oporteat. Cum enim extrema Vnctionis sacramento homo moriturus tanquam armis spiritualibus contra spirituales nequias muniatur, eiusmodi praesidium cum summa deuotione accipiendum est. Ego autem, etsi incolumis adhuc sum, tamen mox secus habitura sum, vereorque ne, increfcente morbi dolore, tam salutare auxilium cum tanto possim deuotionis feruore percipere, quanto par est animam ad Dominum properantem. Ita ergo satisfactum est eius desiderio, & oleo sancto vncta est: nec diu post in morbum incidit, nec sacramentum hoc denuo percipere voluit. Sed hoc tamen, quod hic diximus, admirandum potius est, quam imitandum: cui spiritus Domini per reuelationem tribuit efficaciam, & in quo, vt pie creditur, sancta deuotio dispensauit.

VI. *Extremam Vnctionem propugnaculum esse aduersus diabolum.*

Ex litteris
annua Soc.
an. 1585. sub
dom. prob.
Frou. Austr.

Vir quidam primarius Brunensis ciuitatis in Austria, cum non satis ex virtute atque officio vitam degisset, admonitus graui morbo, ne vt corporis, sic animi salutem in discrimen vocaret, ad obeundum supremum diem, nostrorum adiutus ope, comparare se cepit. Ergo actam ad id tempus aetatem in mentem reuocat, sacerdotique quidquid apud Deum offenderat, dolenter explicat. Cum autem ingrauesceret morbus, salutare viaticum postulauit, & mox etiam, quod in his locis perrarum est, Vnctionis vltimæ sacramentum: semperque nostris adesse voluit, qui se contra diaboli fraudes suis sermonibus confirmarent. Ita pio mortis genere minus laudabilem vitam, id quod raro accidit, terminauit.

D. Bernardus
in vita sancti
Malachias.
Petrus de
Natalibus
li. 10 ca. 27.
Sur 5. No.
uemb. ca. 32.

VII. *Lugit Malachias Archiep. quod sine extrema Vnctione obierit nobilis quadam foemina.*

Habitabat vir nobilis in vicinia Benchorensis monasterij: cuius vxor cum infirmaretur ad mortem, rogatus Malachias, vt descenderet priusquam moreretur, infirmam vncturus oleo descendit, &

dit, & intravit ad eam. Quo viso exultat illa, spe animata salutis. Et cum pararet vngeri eam, visum est omnibus differendum potius vsque mane: erat enim vespera. Acquieuit Malachias, & data benedictione super aegram, exiit cum his qui secum erant. At verò post modicum subito clamor factus est, planctus & strepitus multus per totam domum, siquidem insonuit quòd mortua esset. Accurrit Malachias tumultu audito: & secuti sunt eum discipuli eius. Et accedens ad lectum, vt certò comperit exspirasse, consternatus est animo, sibi imputans, quòd fraudata gratia sacramenti obierit. Et eleuatis in caelum manibus; Obsecro Domine, inquit, inspicienter egi: ego peccaui, qui distuli non ista, quæ voluit. Hæc dicens, contestatus est in audientia omnium, nullam se recepturum consolationem, nullam darum requiem spiritui suo, nisi quam abstulerat, liceret restituere gratiam. Et stans super eam, tota nocte laborabat in gemitu suo: & pro oleo sancto, largo imbre lacrymarum perfundens mortuam, vicem illi Vnctionis, quam poterat, exhibebat. Ipse quidem sic. Ad suos autem: Vigilate, inquit, & orate. Itaque in psalmis illi, ille in lacrymis, noctem duxerunt peruigilem. Et mane factò, exaudit Dominus sanctum suum, quia spiritus Domini erat postulans pro eo, qui postulat pro sanctis gemitibus inenarrabilibus. Quid plura? Aperit oculos quæ fuerat mortua, & vt solent, qui de graui somno euigilant, fricâs sibi manibus frontem & tempora, super lectum se erigit, & agnito Malachia, inclinans deuotè salutatur eum. Et verso luctu in gaudium, stupor apprehendit omnes, & qui viderunt, & qui audierunt. Sed & Malachias gratias agens, benedixit Dominum. Et vnxit eam nihilominus, sciens in hoc sacramento remitti peccata, & quòd oratio fidei saluet infirmum. Post hæc abiit ille, & illa conualuit, & viuens incolumis tempore aliquanto, vt gloria Domini manifestaretur in ea, peracta poenitentia, quam sibi Malachias iniunxerat, in bona confessione iterum obdormiuit, & migravit ad Dominum.

Extrema Vn-
ctio Ecclesie
sacramentū
confert gra-
tiam.

Per extremam
Vnctionem
remittitur
peccatum.

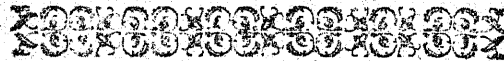
VIII. De Ruperto Rege, qui ob humanum timorem

*Vnctionem differens ferè à damone superatur.**Ioan. Nider
li. 4. Formi.
ca. 7. cap. 11.**Vnctionem
extremam
negligens in
periculo ani-
ma verita-
tur.*

* differret

*Sacramenti
extremæ Vn-
ctionis viti-
litas.*

Firmiter noster tempore Rex Romanorum Ruper-
tus, qui ante sui electionem re, & nomine Cle-
mens exiit, & post diutina & sancta sua opera in
lethali quadam infirmitate prope à damone victus
occubuit: nam in infirmitatē grauem incidit, & tum-
pro Eucharistiæ sacramento se dietim ab sanctæ Vn-
ctionis oleo callidè, ne reciperet, subtraxit: hauserat
enim, vbi nescio, diabolicum hunc instinctum
(vt videbatur) quo quidam supersticiosissimè cre-
dunt, se post huiusmodi sacramenti susceptionem
omniñò migrare oportere. Distulit igitur Princeps
recipere sacramentum propter mortis periculum: &
doctores diuini & humani iuris, quos semper dile-
xit, verbis virum hortabantur, & sibi suadebant ne
omniñò * desineret tam salubre animæ & corporis
antidotum. Obtinuerunt tamen tandem illi diuina
aridente gratia intentum: cumque presentibus lit-
teratis clericis inungeretur Princeps, & orationes,
quæ de sanitate sonant vtriusque hominis multipli-
carentur, ait satis alacriter: Reuera, si hoc sacramen-
tum sciuisset tantum pro vtróque valuisse homine,
quemadmodum iam audio, dudum ipsum deuotissi-
mè postulassem. Fuit enim litteratus satis; qui con-
ualescens postmodum multis annis Romanum gu-
bernabat sanctè imperium, & tandem feliciter per-
feuerans in bonis operibus vita functus est.

TIT. LI. De effectu sacramenti ex-
tremæ Vnctionis.EXEMP. I. Maria Oegniacensis in perceptione ex-
tremæ Vnctionis ingenti consolatione afficitur.*Jacob. à Vi-
triaco Cardi-
nal. li. 2. vita
eius cap. 12.
apud Sur. 23
lung.*

Cum Maria Oegniacensis beatissima Virgine ipsa
præmonente, extremam Vnctionem acciperet,
Apostoli omnes præcipue adfuerit, & beatus Petrus
claves

TIT. LI. De effectu sacramenti Extremæ Vnct. 441
claves ostendens pollicebatur se illi cali ianuam
patefacturum. Porro Christus signum crucis, ve-
xillum victoriæ suæ, ad eius pedes fixit: cumque in
diuersis locis vngeretur, in ipsa sacramenti eius
perceptione sancti Spiritus operationem cum ingen-
ti singulorum locorum illustratione perferens. Qui-
dam etiam amici & noti eius, qui iam pridem obie-
rant, eius consolandæ causa ad eam missi sunt, Ioan-
nes Dinantinus, qui iam cum Christo regnabat, &
frater Richardus de Menelar vir sanctus & bonus,
qui etiamnum pœnas luebat purgatorias.

*Christus
cum sanctis
præfens est
dum mini-
stratur Vn-
ctio extre-
ma.*

II. Vnctionis extrema alia præclara virtutes.

*Idem scobus
à Vitriaco
Episc. Acon-
& Card. li. 2.
ca. 4. Maria
Oegniacensis
apud Sur. 23
lung. &
Brod. lib. 1.
cap. 32.*

Dum præsentem Maria Oegniacensis Vnctionis
extremæ sacramentum ægroti perciperent, illa
Christum cum sanctorum multitudine adesse sentie-
bat, ægrotumque illum misericorditer corroboran-
tem, demones expellentem, animam purgantem, se-
que, dum membra eius vngerentur, quasi in lumine
per totum corpus eius diffandentem.

III. Ager mentis impos oleo sacro inunctus valetu-
dinem recuperat.

Ager magno febris æstu conflictatus, inter
confitendum vrgente morbo, de potestate
mentis exierat. Iam de sua salute actum esse, sempi-
ternis se supplicij apud inferos damnatum clamifa-
ratur, nullius orationem auribus admittebat. Sacer-
dos, qui aures ei dabat, vbi furorem eius animo ob-
strepere animaduertit, ad diuina præsidia, vbi dees-
sent humana, confugiendum existimauit. Itaque do-
mesticos monet, vt sacrum oleum, quod ager, prius-
quam insaniret, postulauerat, celeriter adferendum
curarent. Mira dictu visûque res! simulatque sacro-
rite inunctus est oleo, mentis sanitatem, paulò post
etiam corporis valetudinem recuperauit. Ita in ex-
tremæ Vnctionis sacramento extremum salutis au-
xilium inuenit.

*Ex litt. an.
Societ. Iesû,
an. 1599. in
Colleg. Lug-
dun.**Olei sacri
Vnctione
conualescit
ager.*IV. Centum anni ignis purgatorij distinguantur cuidam
respuenti sacramentum extremæ Vnctionis.*Nicolaus
Dionys. in
Gemma Præ-
dicantium,
tract. 2. De-
structorij. 2.*

Quidam vir magni meriti in extremis laborans,
cum interrogatus fuisset, num sancto oleo per-
ungi

442. CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 ungi vellet, respondit: Nolite, obsecro, talia dicere,
 quia omnes qui inunguntur, statim moriuntur. At-
 que his dictis, spiritum reddidit. Cùm autem lintea-
 minibus inuoluendus esset, vt sepulturæ mandare-
 tur, spiritum resumpsit, & oculos aperiens locutus
 est, dicens: Quia extrema Vnctiois sacramentum
 salutare abhorruì, centum annis purgatorij ignibus
 iusto Dei iudicio torquebor: si autem vnctus fuiss-
 sem, vtique de hac ægritudine conualuissem: sacra-
 mentum Vnctio non est mortis acceleratio, sed dilatio.
 Sicque verbis finitis animam exhalauit.



De Sacramento Ordinis.

*Ordo est sacramentum noua legis à Chri-
 sto institutum, quo potestas spiritualis tra-
 ditur, & gratia confertur ordinatis ad ob-
 eunda mysteria ecclesiastica.*

TIT. LII. De Sacerdotij dignitate, &
 quanta cum humilitate & reuerentia
 ea sit suscipienda.

EXEMP. I. S. Ephræm Syrus à S. Basilio Magno pre-
 sbyter ordinatur.

*Amphiloch.
 Episc.
 in vita eius.*

*S. Ephræm
 S. Basilio suū
 exponit de-
 siderium, vt*

Cùm aliquando Ephræm Syrus, tum Diaconus,
 visendi gratia venisset ad Basilium Magnum,
 dixit ei: Pater summè honorande, vnā abs te de-
 posco gratiam, & hanc mihi annuas velim. Ad quem
 Basilius: Iube, & dic, quæ videntur tibi: multa enim
 tibi debeo, ac maximè propter tui ad me aduentus
 laborem, quem sumpsi. Et Ephræm ad ipsum:
 Noui, sancte Pater, quòd quæcunque poposceris à
 Deo,

TIT. LII. DE DIGNIT. SACERDOTALI. 443
 Deo, præbebit tibi. Cupio autem, vt pro me roges
 ipsum, vt loqui queam Græcè. Cui Magnus Basilius:
 Rem postulasti, quæ meas excedit vires: sed quia
 bona cum fiducia, ac in fide peris, veni Pater vene-
 rabilissime, & deprecemur ambo Dominum: potens
 est enim Deus facere voluntatem tuam. Scriptum
 est enim: *Voluntatem timentium se faciet, & depre-
 cationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos.* Et
 orantibus illis ad plurimas horas, ac tandem ab ora-
 tione surgentibus, ait Magnus Basilius: Cur domine
 Ephræm, non accipis sacram ordinationem Sacer-
 dotij, quæ conuenit tibi? Cui Ephræm per interpre-
 tem: Quia, inquit, peccator sum. Et responsum est
 ei à Magno Basilio; Vtinam & ego talis peccator
 essem. Dixitque ad eum: Flectamus genua, & cùm
 humi essent prostrati, imposuit manus sancto E-
 phræm magnus Pontifex: recitansque orationem
 Diaconi, dicit ad ipsum: Iube nos surgere. Atque
 tunc soluta & illustrata eius lingua, dixit sanctus
 Ephræm Græco sermone: *Σωος, ἐλεησος, ἀνάσθησος, καὶ
 διαφύλαξος ἡμῶν τῆς χάριτος.* id est, Salua, miserere, re-
 suscita, & tuere nos Deus tua gratia, & impleta est
 scriptura: *Tunc saliet sicut cervus, claudus, & aperta*
erit lingua mutorum. Loquente ergo ipso, & è vesti-
 gio Græcè, omnes eadem hora glorificarunt Deum,
 qui omnia potest, & exaudit preces timentium
 ipsum.

*sc. loqui
 possit Græ-
 cè.*

Psal. 144

Isa. 35

II. *Rupertus diuinitus monetur, vt sacros ordines sus-
 cipiat.*

Rupertus Monachus, qui postea Abbas Tui-
 tiensis fuit, hoc de se ipso, bonus vtique testis,
 ita commemorat; Cùm à superioribus suis vrgere-
 tur, vt sacris initiaretur, & ille constanter indigni-
 tatis suæ conscientia recusaret, accidisse sibi noctur-
 num visum, quo planè intellexerit, Deo auctore id
 fieri. Visum enim esse sibi videre altare quoddam, &
 in eo imaginem Saluatoris crucifixi viuentis, &
 oculos apertos in se defigentis, cuius adpectu totus
 incensus, cùm amplexum eius ardentissimè expete-
 ret, sed ab altaris crepidine, quod magnum, & altum
 erat, prohiberetur, sensisse se tamen à Domino in-
 terno instinctu inuitari: quare cùm accessisset, me-
 dio

*Rupert. li. 22
 in Marth.*

Plat. li. 1.

*cap. 37. de
 bono stat. var.
 ligioso.*

dio altari scisso, viam ad Dominum paruisse, tum- que se fidenter eum tenuisse, atque arctissime ample- xum, osculatúmque esse; ipsum autem Saluatorem, quo profundius oscula admitteret, diuinum os suum apertum, & ihians præbuisse: simul etiam factum esse, vt inter eos amplexus, tum diuino amore ma- iorem in modum inflammaretur, tum etiam Sacer- dotij, quod antea fugiebat, desiderium sibi inspirari senserit, quod, simul ac illuxit, cum suo Abbati in- dicasset, paulò post cum omnium gaudio exequutum esse.

III. *Abbas Isaac Ordinem sacerdotij fugiens, a se- llo indicante proditur.*

Ex Vit. Patr. p. 2. S. 21. **C**onsilium habuerunt inter se seniores Patres, & omnes monachi habitatores in eremo Scythiæ, & consenserunt, vt beatus Isaac presbyter eis ordi- naretur in ecclesia, quæ in ipsa eremo sita est; vbi cõ- uenit die & hora statuta multitudo monachorũ, qui in illa eremo conuersantur. Audiens autem suprã di- ctus Abbas Isaac huiusmodi concilium, fugit in Ægyptum, & abscondit se in quodam agro inter fructeta, arbitratus se indignum esse honore presby- terij. Quàm plurimi autem fratrum sequebantur, vt comprehenderet eum. Cùm autem applicuissent ad vesperum in eodem agro fatigati de itinere (erat enim nox) dimiserunt asellum, qui eis sumptus portabat, in itinere, vt pasceret. Cùm autem pasce- retur asellus, peruenit in locum; vbi dictus Abbas latitabat. Cumque illuxisset dies, requirentes mo- nachi asellum peruenerunt ad eundem locum, vbi senior se occultauerat: & admirantes valde dispen- sationem diuinam, comprehendentes ligare & con- stringere eum voluerunt, & ita perducere. Venerabi- lis autem senior non permisit, dicens: Iam non possum contradicere vobis; quia forsitan voluntas Dei est, vt licet indignus suscipiam ordinem presbyterij.

IV. *Baculum ab Angelo Dei recipit eremita in testi- monium sacerdotij suscipiendi.*

Ex lib. 3. Annal. Hannon. cap. 129. **E**remita quidam, vt ex Annalibus Hannoniæ con- stat, ad Diaconatus ordinem iam prouectus, cepit

TIT. LII. DE DIGNIT SACERDOTALI. 445
cepit postmodum penitentialius profundiusque dis- cutere, num ad dignitatis sacerdotialis gradum ido- neus esset: meruebat enim se imparem: proinde ad orationem confugit, imploraturus Domini Dei no- stri opem, vt pro sua clementia & bonitate dignare- tur inspirare, quid pro maiore sui nominis gloria, & animæ suæ salute sibi faciendum esset. Ei sic oranti apparuit venustissima facie vir candida veste ami- ctus, baculum in forma Crucis manu gestans; quem affatur hunc in modum: Charissime frater, cur ita dubius es? hunc tibi trado baculum in signum sacer- dotij suscipiendi. Istud autem pro certo habeas, quod quæcunq; ligaueris super terram, erunt liga- ta & in cælis. &c. His dictis disparuit, & vir san- ctus acquieuit.

V. *Pompeius Columna sacris initiari renuens à pa- rente defuncto flagellatur.*

Pompeio Columnæ bellicæ laudis, quàm sacræ dignitatis auidiori, & obstinato animo sacerdo- tales honores (ad quos eum patruus Prosper horra- batur) repudianti, per quietem apparuit Hierony- mus pater, minaci, & seuera fronte, acribus itidem castigans verbis, & dextra quatiens flagellum, eum scilicet nudum vehementissimè percutiturus, ni ex- emplò propinquorum iussis obtemperaret; atque vt in fatis esset, sacris initiaretur. Itaque Pompeius post multos gestus fluctuantis animi, cùm paterno ostento, & patruorum imperijs parendum foret, valde mœstus, & reluctante quidem genio proto- narius creatur, superinductaque lintea striatæ stola apud Ioannem Cardinalem patruum familiæ magi- ster est effectus.

VI. *B. Franciscus Assisias cur sacerdotio decorari ve- nuerit.*

B cum esset Diaconus, ita afficiebatur erga augu- stissimum Eucharistiæ sacramentum, tantâque illud reuerentia prosequeretur, vt ne indignè celebrando contaminaret, semper hæserit, num eam dignitatem assumeret; licet ab alijs non parum impelleretur, ac adeo vrgeretur, vt effugiendi modum vltimus non inueniret.

Eremita du-
bus de sa-
cerdotio su-
scipiendo
quomodo
ab Angelo
liberatus.

Ionius in
vita.

†

Ex 1. libi
Chron. S.
Francisc. p. r.
c. 41. vel 42.
eundem a-
liam edit.
ca. 52.

446 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 inueniret. Ad arma itaque spiritualia consueta confugit, hoc est, ad orationem, qua perijt à Domino ea de re consilium. Quo facto, missus est Angelus ad eum cum phiala lucida in manu limpidissimo liquore plena, atque ita dixit: Vide, Francisce; quicumq; vult fieri sacerdos, & sacramenta administrare, ita purus esse debet in anima, sicut liquor iste. Post quæ verba, noluit vnquam postea fieri sacerdos, quia tantam animæ suæ puritatem non putauit: maximi interim faciens Diaconi dignitatem, quippe quæ ad sacerdotalem proximè accedat.

VII. In primitijs celebrandis non pompam seu apparatus magnum, sed humilitatem placere Deo & b. Virgini.

In vita eius apud Sur. 6. die Ian.

Andreas Episcopus Fesulanus Ordinis Carmelitarum, vir virtutibus ardens, & in dies magis magisque sanctitate pullulans, ad sacros Ordines admittitur. Corsini omnes statuunt, vt primam Missam Andreas celebraturus, oblationem magnis apparatusibus, ingentique pompa celebraret. Sed ille, vbi hoc audiuit, habita prius licentia à Prouinciali, secessit septimo miliari ab vrbe in Conuentum Syluarum, ibique deuotissimè sacerdotij sui primitias offerenti beata Maria Virgo cum comitatu Angelorum apparuit, dicens: Seruus meus es tu, quia ego elegi te, & in te gloriabor: & hæc dicens paulatim in auras se eleuauit. Andreas stupore percussus, non elatione extollitur, sed magis per humilitatem nitebatur se dignum seruum efficere, humanas laudes fugiens studio bonarum artium sibi immortalitatem parabat.

VIII. Ordines sacros indignè suscipientes diuinitus puniuntur.

Notgerus. 2. de mirac. S. Remacii Ep. Traiectens. cap. 11. apud Sur. 3. Sept.

Vit apud nos (inquit Notgerus de miraculis b. Remacii agens) clericus, monasterio nostro ad multa utilis & accommodus. Is in nostro contubernio vivebat nobiscum familiariter & impensè charus. Contigit autem Comitissam quandam venerabilem pro salute sua non parui pretij fibulam auream ad cœnobium nostrum (ita enim vouerat) mittere. Inde malignus dæmon, qui diligenter hominum

TIT. LII. DE DIGNIT. SACERDOTALI. 447
 minum animos explorat, in quæ vitia procliuiores sint, occasione arrepta, huius clerici mentem pertentat. Ille verò suggestionem non respiciens, oculos ad fibulam adijcit, eamque clam suffuratur. Non diu post Abbas noster Rauengerus dum quosdam è nobis ad sacros Ordines vult promoueri, ad Episcopum nos mittit, adiuncto nobis etiam clerico, de quo agimus. Erat tum Quadragesima. Etsi autem ille tanti sacrilegij sibi esset conscius, nulla tamen id neque confessione, neque poenitentia expiauit, sed confidenter nobiscum proficiscens, Diaconus ordinatus est, non attendens, quod scriptum est: *Mundamini, qui fertis vasa Domini*: cum vtique eos, qui corporis & sanguinis Dominici vas tractandis adhibentur, mûdos & probatis moribus esse oporteat. Absoluto deinde sacrificio & precibus vespertinis, nos ad hospitium imus, producta ieiunia soluturi. Ibi inter edendum confrater noster cadit, frendentibus, mirè ac miserè se collidit, nosque admirabiliter obstupefactos cogit laboranti sibi adesse. Mox à mensa surgimus, per multa remedia summa beneuolentia adhibemus: sed frustra omnia, diuino iudicio, in eum ius sibi diabolo vendicante. Tota nocte discruciamur animis, & valde afflictamur. Tandem benignus Deus, nolens apud exteros tam fœdum casum nobis cedere ad ignominiam, prostrigato dæmone, præstitit, vt nobiscum incolumis rediret. Et integra tum hebdomada nullam sensit maligni illius infestationem. Qua Dei benignitate ille abusus noluit facinus suum confiteri; eaque incuria reddidit hostem valentorem. Nam cum Complectorij preces Dominico die persolueremus, acrius à dæmone corripitur, nec iam succurrebat nobis, quo pacto ei opitulareremur; quod incerti essemus, num Satanae vexatio illa esset. Attamen præ fraterna commiseratione noctibus vicissim apud eum vigilabamus, visusque est nobis crebrius, quam olim Saül, exagitari. Interim brachium dextrum, quo rapuerat aurum, penitus exarscit. Nobis dubitantibus, an casu id acciderit, vel diuina animaduersione, Abbas rem altiùs perpendens, nequaquam censuit id casu tribuendum, sed hominem dixit diaboli laqueis constructum teneri. Mouebat eum, quod statim à sacris acceptis

Esq. 32.

Sacrilegij horrenda poena.

1. Reg. 16.

acceptis Ordinibus, diuinitus punitus esset, & vnde animę remedium capiendum erat, id ei verum esset in perniciem. Nouerat scriptum, grauius eum condemnari, qui indignus suscipit, quod non meretur. Sicut ergo in Iudam temerę percipientem corpus Domini satanas intravit, quem constat furem fuisse: ita colligebat Abbas, etiam hunc fortassis aliquo sacrilegio contaminatum, quod ea ferę hora atrocius cruciaretur a dęmone, qua fuisset sacris initiatus, hortabaturque fratres, vt cum se illa vexatio remitteret, cautę ab eo expiscarentur, num quid eius cōscientiam grauaret. Fratres Abbatis iussa capessunt, clanculō ex eo sciscitantur, si quid habeat, quod animū angat. Ille ad voces eorum modō rubore, modō pallore suffunditur: tandēque licet pudibundus, suam culpam & agnoscit, & purę confitetur, orans vt apud Abbatem pro ipso velint intercedere. Fratres referunt omnia ad Abbatem. Abbas iustitiam misericordia temperat, nec vult addere afflictionem afflicto. Prohibet etiam, ne eius crimen in publicū proferatur; indicit fratribus, vt pro illo ieiunijs & precibus, & Missarum celebrationi incumberent. Quid multa? Reualefcit Frater, restituitur brachiū, dęmon profusus ab eo eliminatur: nosterque męror multiplex multa consolatione permutatur.

IX. De sacrilego ad sacros Ordines minimę promouendo.

IN ACTIONE secunda Concilij Lemouicensis, postquam de impedimentis actum est, quibus prohibetur aliquis ad sacros Ordines promoueri, recitatur, quod Benedictus IX. Antistes Romanus ad Odilonem Abbatem Cluniacensem rescripsit: Ille qui adhuc viuens est, qui Stephanum Episcopum dolo occidit, cum non inueniter pro tanto crimine penitentiam, Cluniacum cęnobium pctij; monachus ibi effectus est; qui legere & cantare tanquam peritus clericus sciens, ab Odilone Abbate cogitabatur offerri Episcopo ad gradus altaris. At prouidenter tractans venerandus Abbas, litteris directis ad Papam Romanum, consulum exposkulat, & crimen monachi intimat. Cui Apostolicus talia remandat: Impossibile est talem ad aliquem gradum prouehi, neque etiam offerre oblationem ad manus sacerdotis,

10. 12. & 13.

Sacrilegus
culpam ag-
noscit.

Is precibus
Fratrum a
dęmone sit
liber.

Ex Actu
Concilij Le-
mouic. Ba-
ron. tom. 11.
an. 1034.
24. 25.

Criminosi
ad ordines
non proue-
hendi.

TIT. LIII. DE DIGNIT. SACERDOTALI. 449
tis, ne fortę pro eo vno in plures furor Domini descendat. Sed nec communionem sanctam accipere potest: in exitu autem vitę pro misericordia ei viaticum derur. Ita hastenus ille viuut in penitentia, non offerens, non communicans.

Viaticum
facinorosis
ministran-
dum.

X. Ordinem sacrum assumens Clericus inobediens mox a dęmone obsidetur.

TEMPORE S. Benedicti, Aquinensis ecclesię Clericus a dęmonio vexabatur, qui a venerabili viro Constantio ecclesię eiusdem Antistite, per multafuerat Martyrum loca transfusus, vt sanari potuisset. Sed sancti Dei martyres noluerunt ei donum sanitatis tribuere, vt quanta esset in Benedicto gratia demonstrarent. Ductus est itaque ad omnipotentis Dei famulum Benedictum, qui Iesu Christo Domino preces fundens antiquum hostem de obsessio homine protinus expulit; cui sanato pręcepit, dicens: Vade, & post hoc carnem non comedas, ad sacrum verō ordinem accedere nunquam pręsumas. Quacunque autem die ad sacrum ordinem accedere temerarię pręsumptis, statim iuri diaboli iterum mancipaberis. Decessit ergo Clericus sanus, & sicut terere solet animam pœna recens, ea quę vir Dei pręceperat, interim custodiuit. Cum verō post annos multos omnes priores illius de hac luce migraissent, & minores suos sibi met superponi in sacris Ordinibus cerne ret, verba viri Dei quasi ex longo tempore oblitus postposuit, atque ad sacrum ordinem accessit; quem mox is, qui reliquerat, diabolus tenuit, eumque vexare, quousque animā eius excuteret, non cessauit.

Greg. lib. 2.
Dialog. cap.
16.

Ad ordines
sacros se in-
gerens ab-
que Dei vo-
catione pu-
nitur diui-
nitus.

XI. Bigamus offerēs magnam oblationem pro necessitate pauperum non admittitur ad Ordines, tum propter bigamiam, tum propter speciem Simonie.

CUM ANNO Domini 615 magna multitudo eorū, qui manum Perficam effugerant, confugisset Alexandriam, & esset magna alimenti penuria, maxime quod nec in illo tempore Nilus ascendisset, vt consueuerat, & pecunię Ecclesię essent consumptę, coactus est Ioannes Ep. Alexandrinus mille libras auri mutuas accipere ab aliquibus. Cum autem eas

Leont. in vit.
ta Io. Eiee-
mosynarū
apud Barom.
to. 2. an. 615.
2. 3. 4.

F f quoque

quoque consumpsisset, agitabatur magna sollicitudine, & Dei orabat benignitatem, vt in rebus duobus aliquam viam excogitaret. Sed etiamsi ad tantam redactus fuisset inopiam; non fuit tamen victus à calamitate, non diuinas leges & sacras constitutiones affectit dedecore, nec intermisit commissum sibi gregem accuratè regere. Itaque cum quidam Clericus ex ijs, qui secundas nuptias contraxerant, abundans diuitijs, veller consequi gradum Diaconatus, rediisset autem has Patriarchæ angustias, & arripuisset tempus tanquam opportunum, si pecunijs leuata inopia, assequeretur id quod desiderabat, charitam tradit beato Ioanni, qua sic habet: Cum accepissem angustias, in quas redacta est munifica dextera Domini mei, non existimaui opporere me quidè degere in delicijs & rerum abundantia, dominum autem meum redactum esse in angustias. Sunt autem apud me frumenti quidem multa millia, auri autem centum librae & quinquaginta: eas velim per te dare Christo, si tamè iudicatus fuero dignus eius Diaconatu per sanctam tuam ordinationem: inuentum est enim alicubi dictum esse apud Apostolum, ex necessitate; legis quoque fieri translationem. Eum ergo seorsim accersit Patriarcha, non volens multis presentibus eum afficere dedecore, & dicit ei: Tua quidem oblatio, ô fili, est magna, & huic tempori necessaria; sed est vitiosa, & propter hoc ipsum nõ admittenda. Non ignoras enim, quod oues quæ ex lege offerebantur, si nõ essent vitij expertes, etiamsi essent magnæ, non poterant admitti ad sacrificium. Qua de causa nec munera Cain fuerunt accepta. Ilud autem, ex necessitate etiam fieri legis translationem, hoc ab Apostolo dictum esse scimus de lege veteri. Quid enim tibi videtur quod situm est apud fratrem Domini Iacobum? sic autem habet: Qui totam legem impleuerit, in vno autem lapsus sit, esse omnium reum. Fratres autem nostros pauperes, etiamsi nos versemus in inopia, qui aluit Deus vsq. in hodiernum diem, ipse eorum quoque de cætero curam geret, si modò nos eius mandata seruemus immobilia. Quid enim quod facere non possit? aut quid sit difficile ei, qui quinque panes in deserto aliquando multiplicauit, si decem modios, qui sunt in

Bigamiosum non promouebantur ad sacros ordines.

Rescribitur ab ordinibus diaconis.

Leuit. 22.
Gen. 4.
Hebr. 7.
Iac. 2.

Ioan. 6.

TIT. LIII. DE MINISTRO ORDINIS. 451
meo horreo, benedixerit, eos in magnâ augere multitudinem? Quamobrem tibi, ô fili, conueniet id, quod Simoni dictum est in Actis: *Non est tibi pars, neque fors in hac parte.*



TIT. LIII. De sacramenti Ordinis administrato.

In veteri lege Moyses (qui verè sacerdos & Pontifex erat ex Dei institutione) primus ordinauit Aaron, & filios eius Leuitas in sacerdotes absque consensu vel consilio populi.

Saul, non expectato Samuele, obtulit sacrificium, malè sibi vendicans quod esset tantum sacerdotum, ob idque regni atque vite priuatione multatus.

Oza cum calcitrantibus lobus arcam Dei gestantibus, eam ad casum inclinatam, ne corrueret, tergisset, eius rei causa statim à Deo percussus interijt.

Oziæ Rex, quia sacerdotale usurparat officium, lepra perfunditur.

Diuus Petrus Marcum Euangelistam per manuum impositionem ordinauit, diuinæque admonitione, ut maxime idoneum ad Euangelium prædicandum, Alexandria Aegypti urbem, Lesbiam & Pentapolim misit.

Apollinaris cum eodem Petro Apostolorum Principe Antiochia Romam venit: à quo ordinatus Episcopus Rauennam ad Christi Domini prædicandum Euangelium mittitur.

D. Paulus creauit Timotheum Ephesiorum Episcopum, & Titum Cretensem.

Idem Paulus & Barnabas fuere ordinati Episcopi per manuum impositionem.

EXEMP. I. *Episcopus ab Episcopo ordinatur duobus alijs assistentibus.*

*Beda lib. 3. hist. Angli-
cana 21. &
22. apud A-
loyf. Lipom.
tom. 2.*

Orientalis Saxonum fidem, quam olim, expulso Mellito Antistite abiecerant, Osyvi instantia, qui Rex erat mediterraneorum Anglorum, iterum hac arte receperunt. Hic enim Sigberechtum Saxonum Regem frequenter adibat, ac hortari solebat ad intelligendum, Deos esse non posse, qui hominum manibus facti essent; sed Deum potius credendum maiestate incomprehensibilem, omnipotentem, & æternum, qui cælum & terram, & humanum genus creasset, cuius voluntatem qui discerent, & facerent, æterna ab illo præmia essent percepturi. Hęc & huiusmodi multa cum Rex Osyvi Regi Sigberechtum amicabili & quasi fraterno consilio sæpe inculcasset, tandem amicorum consensu credidit, & baptizatus est. Ipse igitur æterni Regis cuius effectus, postulat ab Osyvi Rege, ut aliquos doctores daret, qui gentem suam ad Christi fidem converterent, ac fonte salutari abluerent. Misit illi virum Dei Cedd presbyterum, dato illi socio etiam presbytero: qui cum ibi multam Domino Ecclesiam congregasset, rediit Cedd ad Sinanum Episcopum suum. Quem ubi in opere Evangelij prosperum fecisse progressum comperit, mox creavit eum Episcopum in gentem Orientalium Saxonum, vocatis ad se in ministerium ordinationis alijs duobus Episcopis. Qui accepto gradu Episcopatus rediit ad Prouinciam, & maiore auctoritate ceptum opus explens fecit per loca ecclesias, Presbyteros, & Diaconos ordinauit, qui se in verbo fidei & ministerio baptizandi adiuuant. Cumque tempore non pauco in præfata Prouincia, gaudente Rege, congaudente vniuerso populo, vitæ celestis institutio quotidianum sumeret incrementum, contigit ipsum Regem, instigante omnium bonorum inimico, propinquorum suorum manu interfici, quod euangelica præcepta deuoto corde seruaret, quod factas ab inimicis iniurias mox obsecrantibus placida mente dimitteret.

II. De

II. De Antiocho orthodoxo, qui à Iouiano Episc. Ariano consecrari noluit.

Cum diuus Eusebius presbyter orthodoxus post multa certamina, & certaminibus respondentes victorias martyrum quoque morte clausisset diem suum, conuenit de more gentis illius concilium. Aduenit & Iouianus, qui tum Pergensis Episcopus erat. Hic medico fuerat tempore coniunctus cum Arianistis. Cum autem victi suffragijs suis diuo Eusebio Antiochum sufficerent, adductumque ad mensam diuinam cogere genua flectere, & ipse conuersus vidisset Iouianum quoque imponentem manum capiti suo, repulit illum, petijtque, ne interesset numero consecrantium se, quod susterre manum ad manitram blasphemiam sacrorum posse se negaret.

*Theodoret.
li. 4. hist.
Eccles. cap. 15.*

*Eusebius
Orthodoxus
ab Ep. Ariano consecrari renuit.*

III. *Moyfes Saracenorum Episcopus ordinandus respuit Lucium Ariarium.*

Mauia Ismaëliarum siue Saracenorum Regimna, oblita sexus sui, & animum induta virilem, prædas egit in vicinia Romani Imperij. Hęc post non paucos conflictus fœdere facto lumen accepit cognitionis diuinæ; itaque petit, ut Pontifex mittatur genti siue Moses quidam, qui in finibus Alexandriae ac Paleslina moraretur. Hac Valens petitione delata, ad se iubet adduci diuinum hominem Alexandriam, atque ibi Pontificali gratia insigniri, propterea eius loci vicinitatem. Quod quum deductus fuisset, cerneretque Lucium (Ep. hæreticum) imponere sibi manum velle: Absit, inquit, ut tua manus consecret. Te enim inuocante Spiritus gratia non venit. Tum Lucius; Vnde hanc coniecturam, inquit, facis, cum hoc dicis? Non, inquit ille, coniecturam sequens dico, sed certo scio: pugnas enim cum Apostolicis dogmatis, & contraria illis doces, cumque blasphemiam verborum scelera coniungis factorum. Cui enim impio non fuit per te insultandi ecclesiasticis coribus occasio? Quis laude dignus vir non est exactus? Quam feritatem barbaricam non obscurarunt quotidiana ausa tua? Hęc ille confidentissimè dicebat, audiebaturque à Lucio iugulatoriente. Quem cupidum cædis inferenda metus

*Idem eodem
li. cap. 23.
Ruffin. 2. c. 6.
Sacras. 4. cap.
29. Soc. 1. m.
6. ca. 38. Ba-
ron. 10. 4.*

*Ab Ep. hæ-
retico ordi-
nari non
vult Moyfes
cremita.*

ff. 3 coerebat,

coercebat, exorturi iterum belli paulò antè sepulsi: itaque iubet ad alios Episcopos deduci, quos ipse postulasset. Tum suscepta cum admirabili fide gratia Pontificali, proficiscitur ad eos qui accersuerat, quibus Apostolica doctrina ac miraculis ad veritatis viam duxit.

IV. De ordine sacerdotali olim etiam collato ab Episcopo per impositionem manuum.

Histor. SS.
Patr. Theo-
doretii, tom. 25.

Ordinatio
sacerdotalis
ab Ep. fit cū
manuum
impositio-
ne.

Onus sacer-
dotij gra-
uissimum.

Accepsimas, cuius fama latè sparsa est per Orientem, cū in domuncula seipsum inclusisset, sexaginta annos transegit, neque videns, neque loquens; sed in seipsum conuersus, & Deum visione apprehendens, illinc omnem accipiebat consolationem. Cū autem se ad hinc migrandum pararet, prædixit, quod post quinquaginta dies vitæ finem esset accepturus; excepit autem omnes qui vellent eum videre. Cū autem ecclesiæ quoque venisset Antistes, eum quidem vrgebat ut iugum acciperet presbyteri; Noui, dicens, ô pater, & tuæ Philosophiæ altitudinem, & quanta sit mea paupertas. Sed cū mihi sit credita Pontificatus administratio, ex hac, non ex illa ordino manus imponens. Accipe ergo, inquit, donum sacerdotij mea quidem dextera ministrante, sanctissimi autem Spiritus gratia suppeditante. Ad hæc fertur dixisse paucis post diebus hinc migraturus: De his, inquit, minimè decertabo: si enim diutius essem victurus, omnino fugissem hoc graue & terribile onus sacerdotij, pertimescens reddendam depositi rationem. Quontiam autem non ita diu abhinc recedam, ijs quæ hic sunt relictis, iussis non inuitus pareo. Statim ergo nullo ducente, hic quidem flectens genua, expectabat gratiam: ille verò manum imponens, erat administer spiritus. Cum autem accepto sacerdotio vixisset paucos dies, vita vitam mutauit.

V. De columba in ordinatione D. Chrysoptomi eius capiti insidere visa.

Simeon Me-
taph in vita
Ioan. Chryso-
ptomi apud
Sur. 27. Ian.

Sancti Ioannis Chrysoptomi sacerdotio annuisse diuinum numen, signisque suffragatum Spiritum sanctum, qui res ab eo gestas fideliter sunt profecuti, testantur, ut inter alios Leo Augustus, cū ait

ait: Flavianus autem cū vigilaret, ut consueuerat, quadam nocte videt diuinum accessisse angelum, qui ei iubebat ordinare Ioannem, dicens eum futurum nouum vas electionis: Ecce, dicens, ego ei de hoc mandatum dabo, & obediet. Ad quem quidem cū accessisset angelus, ei mandauit: prius narrauit futura, & quæcunque par est facere eum, qui diuinus sit futurus minister. Cū verò adesset hora ordinationis, & incruentum perageretur sacrificium, & inferius adesset multitudo innumerabilis, & angeli desuper intuerentur, manum imponente Episcopo & preces dicente consuetas, dicitur factum esse illud maximè nouum spectaculum. Alba columba (ut in baptismo Christi) repente deuolans, quomodo illic supra Iesum meum & Deum, in honorem eius, cui manus hic imponebatur, stetit supra eius caput. Hoc admiratione quidem afficit eos, qui tunc aderant: simul autem attrahit eos, qui audiunt. Admiratur vniuersa, non solum quæ circum circa sita est, regio, sed etiam vniuersa, quæ extra fines procul remota est, Syria. Sic omnes apud se cogitabant: Quidnam ergo erit Ioanni, quod ab initio ei apparuit gloria Domini? Atque ex ijs sic suum honorat ministrum Rex cælestis, qui facit admirabilia, ad honorem & gloriam suorum ministrorum.

VI. De reuelatione Leoni Papæ facta de impositione manuum.

Quid reuelatum sit Leoni Papæ de impositione manuum, ita scribit Sophronius: Cū descendisset Abbas Amos Hierosolymam, & Patriarcha ordinatus esset, venerunt omnes monasteriorum eremi Abbates, ut adorarent eum: inter quos adfui & ego cum Abbate meo: cœpitque Patriarcha dicere Patribus: Orate pro me, Patres: magnum enim onus & intolerabile mihi iniunctum est, sacerdotijque dignitas me terret immodicè. Petri & Pauli similitudinem est regere rationales animas: ego autem infelix & peccator sum; plus enim quàm cætera timeo ordinationis sarcinam. Nam inueni scriptum, quia beatissimus & Angelis æqualis Leo Papa, qui Romanorum Ecclesiæ præfuit, quadraginta dies perseuerauit ad sepulcrum Apostoli Petri, vigilijs &

Leo Augu-
stus orat. de
vita eius a-
pud Baro-
tom. 4. an. 456.
7.

Flavianus
Patriarcha
Antiochen.
ab Angelo
monitus Io.
Chryf. sa-
cerdotem
instituit.

Columba
insidet ca-
piti Ioan.
Chrysolto-
mi.

Matth. 3.

Sophron.
prat. spir.
cap. 149. a-
pud Baro-
tom. 6. an.
461. 6.

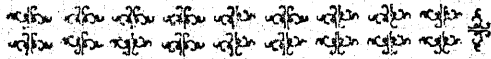
S. Leoni
quid reuelatum à b.
Petro.

Peccata qua
ratione ex
parte dimiffa.

1. Timoth. 5.

Peccata alie
na.

orationibus infiftens, petensque ab Apoftolo, vt pro se apud Deum intercederet, vt dimitterentur sibi peccata sua. Impleris diebus quadraginta, apparuit ei Apoftolus Petrus, dicens ei: Orati pro te: & dimiffa sunt tibi omnia peccata tua, præterquam impositionis manuum. Hoc solum abs te requireretur, siue bene, siue foras male egeris.] Sed quid est, inquit Baronius; Omnia tibi sunt dimiffa peccata præter manuum impositionem? Num peccata ex parte dimitti possunt? *Minimè gentium*, si ad culpam referas. Cæterum quoad pœnam, dici debent dimiffa fuisse S. Leoni peccata. Quod enim facile fit in his peccare, etiam prudentem Episcopum, iure S. Apoftolus monet ita Timotheum: *Nemini ei d. manus imposueris, neque communicaueris peccatis alienis.* Illis ergo remanebat S. Leo delictorum pœnis obligatus, quæ illi perpetrasset, qui ab eo indigni promoti fuissent ad ordines. Tunc namque dicuntur Præsules communicare peccatis alienis, dum indignis conferunt ordines & ministeria. Quod si hæc sunt in viridi, in arido quid fiet? Leone quis sanctorum, atque prudentior, vt tantum periculum liber transiliat?



TIT. LIV. De ijs qui ad dignitatem Episcopalem diuinitus sunt electi.

EXEMP I. *Amphilochius ab Angelis Dei sacris iniitiatur, & Episcopus ordinatur.*

Niceph. Cal.
list. lib. 11.
hist. Eccl.
cap. 20.

DE Amphilochio, qui Iconij Ecclesiæ præfuit, permulta sunt consideratione & memoria digna. Fuit enim senex simplex, in quo doctrina & vita ex æquo inter se ita certarent, vt aliquot etiam ediderit libros. Sed enim diuina gratia alias aliter nos dispensans, & ordinans, incredibili quodam modo mirificum naturæ quæ captum excedens, atque nouum in hoc viro exhibuit prodigium. Si quidem

TIT. LIV. DE ELECTIONE EPISCOP. 457
quidem ad eum in solis locis philosophantem, propter excellentem & vitam & doctrinam eius Angelos Deus misit, qui mystica & arcana benedictione & Episcopali arrogatione eum dignati intellectualem modo consecrarunt. Ad hunc quoque non longo post tempore eligendum atque ordinandum in eum locum Episcopi conuenere. At vbi ex eo cognouerunt, ab Angelis Dei consecrationem eum suscepisse, data de tam sacra & diuina gratia Deo gloria, vt Pontificem Dei & Euangelij præconem, fideique defensorum, cum timore reuerenter hominibus admiseret, & solita salutatione atque osculo ei impertito, ea quæ Episcopalis functionis sunt, administrare & exequi permiserunt.

II. *De Fabiano Papa signo columbe diuinitus apparuit ad summum Pontificatum electo.*

ANNO Redemptionis nostræ ducentesimo trigesimo octauo, post Anteri summi Pontificis mortem, aiunt Fabianum vna cum alijs ex agro Romanam commigrasse, ibique sua collocasse domicilia; vbi, diuina & cælesti gratia largiente, ad cleri administrationem mirandum in modum euectus est. Nâ cum omnes fratres, causa deligendi eius qui Episcopatum gereret, in ecclesia conuenissent, & multi de multis illustribus & præclaris viris ad illud munus obeundum idoneis cogitarent: quanquam Fabianus, qui tum fortè prætor erat, nemini in mentem venerat, de repente tamen columbam è sublimi deuolantem, quæ similitudinem Spiritus sancti super Saluatorem in specie columbæ descendens representare videbatur, eius capiti insedisse memorant: ac propterea populum vniuersum pariter vno sacri Spiritus instinctu commotum, magna cum alacritate, & vno animorum consensu, eum dignum eo dignitatis gradu acclamasse, & absque mora abreptum illum in sede Pontificia collocasse.

Euseb. lib. 6.
hist. Eccl. ca.
22. apud
Baron. ro. 2.
an. 238.

Fabianus nō
sine miraculo
Pontifex
designatur
Romanus.

III. *Ioannes Angelus Cardinalis columba volitante futurus Pontifex indicatur, qui Paulus IV. dictus est.*

MORTUO ante annos quinquaginta Paulo IV. Præsule maximo, ex familia Caraffarum, cum in locum eius alius creandus esset Pontifex Romanus,

Ascan. Ca.
præf. in An.
nal. Ital.

nus, atque ea de causa iam inter se Cardinales in Cō-
clauē deliberarent, ecce super sedem Ioannis Ange-
li Cardinalis Medicæ, qui postea Pius IV. dictus
est, columba circum liberè volitans, tandem confedit.
Quam rem haud aliter prudentes interpretati
sunt, quàm Ecclesiæ Primatum illi portendi.

IV. *Gregorius Pastoralem curam fugiens diuinitus
manifestatur.*

Io. Diacon.
in vita eius
li. 1. cap. 44.
Greg. li. 6.
epist. 4. vet.
edit. Baron.
to. 8. au. 590.

Gregorius
in signis
ignis im-
peditur.

Gregorius Magnus ad sūmū Pontificatū iā eue-
ctus, cum litteræ Imperatoris de confirmatione
electionis Romanæ delatæ essent, fugam meditatur,
infirmi- tatis suæ conscius. Quia verò palam egredi
portas ciuitatis non poterat, à negotiatoribus expo-
nendum se, dissimulato (vt fertur) habitu, callidus
impetravit, siluarum saltus expetijt, cauernarum la-
tibula requisijt. In quibus, dum ab omnibus sum-
ma sollicitudine quæreretur, iudicio columnæ fulgi-
dæ super se iugiter è cælo dependentis agnoscitur,
capitur, trahitur, & apud beati Petri Apostolorum
Principis templum Pontifex consecratur.

V. *In electione S. Remigij in Ep. Rhemensem signum
diuinum apparet.*

Hincmar.
Episc. in vita
S. Remigij
apud Str. 13
die Ian. 70.
Baron. to.
6. 27. 471.

Remigius
creatur Rhe-
mensis Epi-
scopus.

Non prætereundum hic est, vt magnus ille Rhe-
mensis ecclesiæ Episcopus Remigius Francoꝝ
Apostolus nominatus, defuncto eiusdem ciuitatis
Episcopo Gennadio, immaturus æuo, moribus autē
senior, populi voce, comprovincialium Episcopozū
consensu, diuino cooperante suffragio, in Rhemen-
sem Episcopum ex inferioris cleri militia assump-
tus fuerit, annum ætatis agens vigesimum secun-
dum. Res ita in rebus ab eo gestis describitur. Cū
Remigius ad viginti & duos ætatis annos peruenit,
defuncto Gennadio Archiepiscopo in hac vrbe Rhe-
mensi, omnium generaliter votis ad Pontificij cul-
men raptus fuisse agnoscitur potius, quàm electus.
Fit ergo concursus populi, diuersi quidem sexus &
dignitatis, necnon & ætatis, sed vnus atque eius-
dem sententiæ: cuncti hunc verè dignum, & qui po-
pulis præfici deberet, acclamabant. Vir autem bea-
tissimus his angustijs depressus, nimis afflictebatur
angoribus, quia nec fugæ locus vsquam patebat, nec
populo,

TIT. LIV. DE ELECTIONE EPISCOP. 459
populo, vt ab intentione cœpta respisceret, vllō
modo satisfacere poterat. Diuinę namque erat vo-
luntatis, vt qui omnium salutis profuturus erat,
omnium acclamationibus eligeretur, & qui vnitati
fidei cum iam fidelibus, & futuris fidelibus erat
prouisurus, vnione cuncti populi ad sedem euehe-
retur sacerdotalis honoris. Sanctissimus autem vir
cū his acclamationibus se vrgeri conspiceret, de
infirmi- tatis & ætatis suę tempore conqueri cœpit:
& quia Ecclesiasticus ordo infirmam ætatem ad hanc
non reciperet dignitatem, voce publica fatebatur:
timebat enim, ne immatura ætas, inimici versutij
impugnata, aliquid contraheret sinistra. Sed diuina
gratia & voces populorum constantissimè in eius
fecit perdurare electione, & sanctum virum ab an-
tiqui hostis protexit malignitate. Quod ad hæc
(ait Baronius) de ætate pertinet, accidisse inter-
dum cognoscitur, vt cū in aliquo eminentissima
virtus atque scientia egregia cerneretur, de minori
ætate ratio minimè haberi soleret; vt vidimus acci-
disse S. Ioanni Chryostomo, qui non nisi fuga sibi
consulere potuit, ne eiusdem ætatis Episcopus ordi-
naretur. Sed hæc haud facta esse absque diuino sus-
frago, quę ab eodem auctore subduntur, ostendunt
his verbis: Et cū populi acclamaret frequentia, &
sanctissimus vir magna reniteretur constantia; pla-
cuit omnipotenti Deo, ei manifestissimis manife-
stare indicij, quod ipse de eo haberet iudicium. Ere-
nim cū modo prædicto reniti conaretur, videnti-
bus cunctis qui aderant, descendit subito radius no-
ui luminis super ipsius sancti viri verticem, ac si ipse
Sol de cælo motus super eum cecidisset; & quia illu-
minandarum lux parabatur animarum, ipse quoque
cū ad hoc opus ascisceretur, lumine debuit decla-
rari visibili. Et paulo post: Placuit etiam omni-
potenti diuinę huic miraculo aliud etiam addere ad
ostensionem meritum beati viri. Et enim radio illo
se illustrante, sensit capiti suo vnguis sacri infusum
liquorem, quo totum eius delibutum est caput.

VI. *In electione alicuius ad dignitatem quid præcipue spectandum.*

*Hierony.
Pl. r. de di-
gnitate &
officio Cardi-
nal. cap. 31.*

IN electione Præfulis hic error interdum committitur, ut propria potius spectetur utilitas, quam ut diuini obsequij ratio habeatur. Vnde plerumque sit eos ita punitos esse à Deo, ut à quibus potissimum omnia sperabant, & quibus hac spe inmerito suffragati erant, ab ijs non modo nihil præmij referrent, sed malè etiam tractarentur. Iusto vique Dei iudicio, ut & ipsi per que peccarant plecterentur, & alij discerent eorum exemplo, ac tam euidenti, tamque præsentis pœna detererentur. Quod apertè declaratum est in Alexandro VI. Pontifice, qui cum quorundam Cardinalium suffragatione suam magis quam Ecclesiæ utilitatem spectantium, ad Pontificatum prouectus esset, pro magnis commodis, que sibi sponponderant, magnas cuncti ab eo calamitates acceperunt. Ita enim memorię proditum est, omnes, qui illi in dignitate adipiscenda fauerant, non multo post alios alias pœnas luisse, partim exilio, partim terribimo carcere, partim etiam capite damnatos; quin etiam multos Romanos proceres, quorum propinqui Cardinales illum extulerant, varijs ex causis, vel sublato, vel bonis exutos.

VII. *De Eutychio Ep. Constantinopolitano diuinitus declarato.*

*In vita Euty-
chij ab Eu-
stachio eius
contemporane-
o conscrip-
ta. apud
Metaph. &
Sur. 6. Apr.
tom. 2.*

REgnante Iustiniano Imperatore, seruus Dei Menas regiæ vrbis Patriarcha, ad sanctorum Patrum vitam migravit. Cuius obitus nuncio ad Christianissimum Imp. perlato, multi certatim incredibili studio conabantur amicos Imperatoris promissis & muneribus corrumpere, ut hominibus indignis Pontificatum deferret: sed qui omnia facit & mutat, qui que scrutatur corda & renes Deus, cor Imperatoris ad vtrum dignum inclinavit. Itaque sancto Clero sacroque Senatu liberè consilium suū exposuit Christianæ religionis studiosissimus, & in congregandis sanctis Episcopis diligentissimus Imperator, affirmans, se de illo diuinam visionem vidisse: Cùm enim, inquit, in a de sancti Petri Principis Apostolorum, in qua Senatus habebatur, me somnus

TIT. LIV. DE ELECTIONE EPISCOP. 461

somnus complexus esset, in quiete vidi Principem Apostolorum mihi magnum Eutychium ostendentem, dicentemque; Fac ut hic sit Episcopus. Hæc cum ita se habere iureiurando affirmaret Imperator, omnes ipsius contentionem ac studium, quod diuino quodam splendore vultus declarabat, conspicientes, vno animo, eademque mente, ante tempus conclamarunt: Dignus est, dignus est. Cùm igitur illi omnia ordine, & ex diuinorum Canonum præscripto contigissent, & tempus esset, ut sacrarum manuum impositione & initiatione consecraretur pater & magister ipsorum, adducitur ad sanctum altare, qui multos ad illud sacerdotes atque Pontifices erat adducturus, precibus, manu, & diuinis ac venerandis oraculis consecratur, sancto Spiritu inungitur: vel potius sanctificatus ipse vicissim præsentibus omnes Pontifices sanctificat: ouis errantis, typum super humeros tollit: in sedem sublimem ascendit, in solio sedet; atque Pastorum Principem Christum in calum reuertentem imitatur: dicit enim populo vniuerso, Pax vobis: & ab omnibus illud vicissim accipit.

VIII. *De signo diuinitus demonstrato in electione S. Ambrosij Ep. Mediolan.*

ACCIDIT quiddam simile in ecclesia Mediolanensi memoratu dignum. Mortuo namque Episcopo Auxentio, qui ab Arianis fuerat ordinatus, Mediolanenses iterum propter electionem Episcopi turbabantur. Erat autem multa inter eos concertatio, alijs alium eligere satagentibus. Cùm autem eam ob rem orta esset seditio, veritus eius Prouinciæ Præfectus, consularem habens dignitatem, nomine Ambrosius, ne absurdum quid in ciuitate ex ea perturbatione fieret, ad ecclesiam compefcenda seditionis gratia occurrit. Cùm autem in ipsius præsentia populus quiesceret, & ipse multis vtilibus adhortationibus inconditos multitudinis impetus compefceret, subito fit omnium consensus, vociferanturque, Ambrosium dignum esse Episcopatu, illumque cuncti ordinari petunt: nam hoc solo pacto vniendum fore populum, & fidei concordiam amplexurum. Quoniam igitur præsentibus tunc Episcopis

*D. Petri A-
postoli ap-
partio.*

*S. Eutychius
creatur Epif.
Constantin.*

*Socrat. hist.
Ecl. lib. 4.
cap. 10.*

462 **CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.**
 pis consensus iste populi diuinitus videbatur esse
 datus, absque vlla cunctatione Ambrosium apprehen-
 dunt, & baptizatum (erat enim adhuc catechu-
 menus) mox ad Episcopatus sacerdotium proue-
 hunc, licet detrectantem, & Valentiniano Imperato-
 ri, quæ gesta essent, significant; Imperator, cum po-
 puli consensionem admiratus, tum opus Dei, quod
 factum erat, agnoscens, significat Episcopis, vt Deo
 feruiant, qui hunc ordinari iubeat. Esse enim ele-
 ctionem illius Dei magis quam hominum. Ad hunc
 itaque modum ordinato Ambrosio, Mediolanenses,
 qui antea diuisi fuerant, propter ipsum ad vnitatem
 redierunt.

**IX. S. Vultanus in Episcopatum diuino oraculo terri-
 tus consentit.**

*Ex his. Ang.
 Rogerij Baro.
 tom. 11. An-
 nal. et an.
 1161. 72.*

Anno Christi Domini millesimo centesimo
 sexagesimo primo, Legati sedis Apostolicæ in
 Angliam ad Eduardum Regem missi agunt, vt san-
 ctus Vultanus Wigorniensis ecclesiæ Episcopus
 eligeretur. Res verò gesta ita à Rogerio describitur:
 Contigit namque eo tempore & Legatos Apostoli-
 cæ sedis eius electioni interesse, Armentfredum sci-
 licet Sedunensem Episcopum, & alium, qui à do-
 mino Papa Alexandro pro responsis Ecclesiasticis
 ad Regem Anglorum Eduardum missi, regio præcepto
 Wigornix per totam fere Quadragesimam debebant,
 expectantes responsum suæ legationis vsque ad curiam
 regalem proximi Paschæ. Hi videntes, dum ibi
 morarentur, eius laudabilem vitam, in eius electio-
 nem non tantum consentiebant, immo tam Clerum,
 quam plebem maximè ad hanc instigabant, suæque
 auctoritate electionem firmabant. Illo verò obti-
 nentissimè renuente, seque indignum acclamante, &
 cum sacramento etiam affirmante, se multò liben-
 tius decollationi, quam tam altæ ordinationi succu-
 bere velle; cum saepe à viris religiosis super hoc cõ-
 uentus ad consentiendum minimè persuaderi pos-
 set; tandem à viro Dei Vultis incluso, qui tunc plus
 quadraginta annis solitariam vitam egisse nosceba-
 tur, acriter pro inobedientia & obstinatione corre-
 ptus, diuino etiam oraculo territus, consentire cum
 maximo cordis dolore compulsus est; & Episcopatu
 suscipere.

TIT. LIV. DE ELECTIONE EPISCOP. 463
 suscepto, Dominico die, quo sanctæ Mariæ Natiui-
 tas celebratur, consecratus, vita & virtutibus clarus,
 Wigorniensis ecclesiæ Præsul effulsit. Consecratus
 est ab Adredo Eboracensi Archiepiscopo, eò quòd
 Stigando Dorobornix Archiepiscopo officio Episcopi
 tunc à Domino Papa interdictum erat, quia
 Roberto Archiepiscopo viuente Archiepiscopatum
 suscipere præsumpsit.

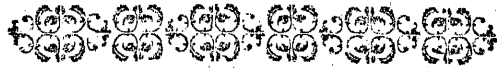
*Interd-
 ctum.*

X. Athanasius diuinitus vocatur ad Episcopatum.

Alexander Episcopus Alexandria, cum iam de
 vita decessurus esset, suum in Episcopatu suc-
 cessorem Athanasium reliquit, diuina quadam im-
 pulsione, mea quidem sententia, ad eum suffragandum,
 inductus: siquidem ferunt illum, cum conatus fuerat
 fugere, inuitum ab Alexandro ad Episcopatum illud
 capeffendum compulsum fuisse. Cuius rei testis est
 Apollinarius Syrus, qui ita scribit: Neque postea à
 bello destitit impij, sed vti in initio aduersus bea-
 tum huius viri magistrum arma sumpserant; & iste
 non aliter atque filius patris, ei aduocatus aderat; ita
 post in hunc ipsum, vt primùm in Episcopatum suc-
 cessisset, imperum fecere. Qui tametsi aufugerat, ne
 in illo gradu locaretur, diuinitus tamen denuò re-
 pertus est: quandoquidem diuinis quibusdam indi-
 cijs præsignificatum fuerat beato illi viro, qui Episcopa-
 tum administrauerat, non alium, quam hunc
 eius successorem fore. Nam cum ex hac vita vocaretur,
 essetque iam morti vicinus, Athanasium, qui
 neutiquam aderat, nominatim appellat. Atque vbi
 eius gentilis, qui fortè aderat, cum nomen illud au-
 dired, respondisset, obtulit ille, quasi eum non vo-
 casset. Rursus vocat Athanasium: & quia sæpius hoc
 fecisset, ille alter Athanasius, qui aderat, deinceps
 silentio vsus est. Siquidem ille, qui aberat, signifi-
 cabatur. Quod etiam beatus ipse Alexander more
 Prophetæ apertè indicauit, cum diceret: Athanasi,
 putas te posse effugere, non tamen effugies. Quibus
 verbis ostendit, eum ad certamen vocatum esse.
 Hæc de Athanasio scribit Apollinarius.

*Sozomen. 11.
 1. histor. Ec-
 cles. cap. 16.*

TIT.



TIT. LV. De ijs qui vocati dignitates refugerunt ecclesiasticas.

EXEMP. I. Fugit Roma Cardinalis Victor, ne Pontificiam dignitatem suscipere cogereetur.

Hieron. Plat.
de Cardinalis
dignit. c. 30.

Victor III. post Gregorij Septimi mortem omniū voce, & approbatione ad Pontificatum exoptatus, semper recusauit, atque hanc ob causam diu distulit ad urbem accedere. Cū autem post menses aliquot hanc illorum voluntatem deseruisse existimaret, raptus est repente ab omnibus ordinibus, & in ædem S. Lucie perductus, & veste purpurea ornatus, cū renitenti alba vestis imponi non potuisset. Séd ille post dies quatuor Tarracinam profectus, Pontificio ornatu deposito, professus est nolle se Pontificem esse, neque amplius adduci potuit, vt Romam rediret, donec anno proximo, qui fuit annus Domini M. LXXXVII. in Capuano conuentu, cui ipse quoque vt vnus ex alijs intererat, vrgentibus, & obsecrantibus denuo Episcopis, & Cardinalibus, multisque Principibus, & quidem ad eius genua suppliciter prouolutis, vix denique se vinci passus est.

II. S. Ephræm Syrus amentiam simulat, ne ad dignitatem Episcopalem promoveretur.

Sozom. li. 3.
hist. Eccl. ca.
15. apud
Baro. 10. 4.
an. 378.

Ad dignitatis Episcopalis fugam cuius fatis esse potest Ephræm Syri exēplū, quod à Sozomeno narratur his verbis: Quodam tempore quidam ei ad Episcopatum gerendum suffragati comprehendere hominem conantur, vt ad locum, in quo crearetur Episcopus, deducerent. Quod simul vt intellexit, in forum cursitat, atque in compositè incedendo, vestē lacerando, & cibum palam capiendo, se furere monstrat. Vbi verò hi, qui eum comprehenderant, illum è mentis potestate eam illè arbitrarentur, & appetito,

TIT. LV. DE FUGA DIGNITATVM. 465
tio, qua ad eum constitubendum Episcopum ferebantur, restituta esset, ille idoneum tempus nactus clam aufugit, & tantisper latitauit, dum alter eius loco creatus esset Episcopus.

III. De Nilammone, qui potius delegit mori, quam fieri Episcopus.

Sozom. hist.
Eccl. l. 3. c. 19
& Baron. 10.
5. an. 403.

Hierapoleos Episcopo vita defuncto, ciues (vt accepit) elegerunt Ecclesiæ suæ Antistitem Nilammone, virum bonum, & qui ad monasticæ vitæ fastigium conscendisset: is habitabat ante ciuitatem in domuncula, in quam se ipse concluderat, ianua lapidibus obruta, eo proposito vt sacerdotium auerfaretur. Theophilus itaque Episcopus Alexandrinus veniens, hortabatur, vt ordinationem à se oblatam acciperet. Apud quem ille quamuis frequenter se excusans, nihil obtinuit. Tandem instanti: Cras, inquit, ita facias, si placet, ò Pater, vt ego hodie res meas antè disponam. At cū Theophilus postridie ex conditō venisset, atque eum fores aperire iussisset: Age verò (inquit Nilammon) oremus primū. Quo laudato, Theophilus quidem orauit, sed Nilammon inter orandum hanc vitam reliquit. Hoc autem & Theophilo primū, & ijs etiam, qui cum illo foris stabant, ignotum erat. Verū cū paulatim tereretur dies, quia sæpenumero intentius vocantes non audiret, deiectis qui ad ianuam erant lapidibus, repererunt hominem mortuum. Inuoluntum igitur quibus oportebat, publica sepultura dignati sunt, ac templum etiam supra illius sepulcrum erecta, & indigenæ construxerunt, & summa cum solemnitate dies festus adhuc diem mortis eius celebrant. At Nilammon quidem ad hunc modum mortuus est; si tamen mortem dicere oportet, quam ille subire maluit, quam Episcopatum suscipere, quo se indignum esse ob ingenij modestiam censuit.

Ecclesia Nilammoni erecta, & indigenæ construxerunt, & summa cum solemnitate dies festus adhuc diem mortis eius celebrant.

IV. S. Ammonius eremita aurem sibi præcidit, ne fieret Episcopus.

Niceph. Eccl.
hist. li. 13. ca.
37. Pallad.
hist. Lausiac.
cap. 12. Soer.
li. 4. cap. 23.

Quam Ammonius ad Episcopalem consecrationem adducendus esset, & ad eos multa, qui illum eius rei gratia conuenerant, dixisset, neque tamen eis quod volebat persuasisset, amputata sibi

g auricula

abricula dextra : Vel nunc demum, inquit abite, quandoquidem deinceps etiam volentem Ecclesiæ constitutio non recepit. Sacerdotem namque integrum atque immutatum esse oportet. Atque ubi qui ex præcipuis ad ipsum missi erant, ab eo discederent, & à Iudæis quidem talia obseruari & magnifici, Ecclesiam autem Dei paruipendere, si modò animo & moribus saluus, commodisque sit Episcopus, inter se dicerent: ad eum reuersi, comprehendere tentarunt. Ibi ille, si vim ei inferre pergerent, linguam quoque sibi recisurum esse adiurauit. Quibus minis illi perpensis, in loco suo virum magnum reliquerunt. Et ex eo tempore Ammonius *παράκλητος*, quali aure carentem dicas, cognominatus est.

Ammonius cur *παράκλητος* dicitur.

V. *Goar vir sanctus insanabili morbo affici potius eligit, quam Episcopatum suscipere.*

Ex Surio in Iulio Hieron. Plat. de Cardinalat. dignit. & off. ca. 30.
DE Goare item magno Dei famulo ita scriptum est; Cùm à Sigiberto Rege ad Treuirensis Episcopatum vocaretur, postquam recusando nihil se proficere vidit, triginta dierum inducias postulauit, quos in perperis precibus consumens hoc à Domino impetrauit, vt insanabili morbo corripere-
 Goar maule perpetuo morbo laborare quam fieri Episcopus.

VI. *S. Fulgentius ne fiat Episcopus fugit, & latet, donec arbitratur prouisum omnibus Ecclesiis; sed nõ effugit, & rapitur ad Episcopatum.*

Hieron. Plat. li. 1. de bono statu reliquasi cap. 38.
B. Fulgentius cùm audisset Catholicos, in Ecclesijs omnibus pastore orbatis, aduersus Trasamundi edictum Episcopos instituere decreuisse, fugit ex monasterio, tamque diu latuit multis populis ipsum inquirentibus, donec ab vno consilio admonitus est, omnibus Ecclesijs iam esse prospectum. Verùm ubi ad cœnobium reuersus est, vniuersa Ruspensis multitudo, que casu quodam adhuc Præsule carebat, eum inuadunt, rapiunt, & Pontificem esse non rogant, sed cogunt. Is verò, in illa sua molestia, hoc primùm à Ruspensibus beneficij loco postulauit, vt monasterium edificaret, in quo deinde ita Felici Abbati subiectus vixit, vt quouis è grege, cùm in ijs,

TIT. LV. DE FUGA DIGNITATVM. 467
 in ijs, quæ ad domesticam disciplinam spectarent, ex illius ductu, atque obedientia planè penderet, & tamen interea de pastoralis cura in populo regendo, assidue que pascendo nihil remitteret.

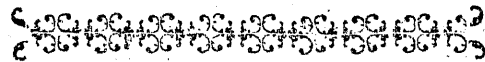
VII. *Quàm agrè Antoninus Florentinus Archiepiscopatum suscepit.*

Hier. Plat. lib. 1. de bono statu relig. cap. 38.
Antoninus quoque cùm Florentinam Ecclesiam sibi ab Eugenio IV. mandatam cognouisset, ex ipso itinere Neapolitano, in quo tunc erat, fugam meditatus est in insulas nescio quas. Idque iam cœperat, cùm à propinquis Senas retrahens, sibi litteris, obsecrationibus, deprecatoribus etiam adhibitis, omnem mouit lapidem, vt euaderet, donec Pontifex penè subtomachans; anathema etiam comminatus est. Tum verò, concilio aliquot doctorum hominũ aduocato, cùm omnes ita sensissent, non ei licere diutiùs salua conscientia reluctari, in faciem proci-dens, multumque illacrymans, pastoralis sarcinæ humeros subiecit; quam tamen ita suscepit, vt religionem non abijceret. Nam neque de vestitu, neque de victu quidpiam mutauit; suamque domum quasi monasterium instituit, in qua & culinam sæpe adire, ollas purgare, & alia id genus famularia ministeria sæpe obire mos ei erat, quò ijs, quasi solatijs, pontificias molestias temperaret.

VIII. *Petens consilium ante pralationem acceptandam, & illi acquiescens, non acceptando saluatur, alioquin damnandus.*

Apud D. Hieron. de Regula Monachorum cap. 15. fo. 4.
Hic minime pertranseundum exemplum, quod sancto quodam mihi referente sene in eremo ex veritate didici. Cùm iuuenis quidam sancto proposito & vita, electus foret ad Episcopale fastigium, quo grauius periculosiusue nequit aliud cogitari; patruus suum quandam, virum vti que sanctum, & prophetiæ spiritu plenum, eremi in cella, vt eum ex hoc consuleret, adiit non incautus. Audita itaque narratione nepotis, vir sanctus non verbis, sed signis potius percunctanti respondit: & ne contra Apostolum, qui desiderantem Episcopatum in bono opere laudat; contrà irerè dissuadendo, & ne iuuenem periculo exponeret suadendo. Iussit itaque senex

468 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 quadratum discum à terra vehementer pedibus eleuatum ascendere iuuenem, & quater per quatuor disci latera supinum reuolucere semetipsum, vsque ad horam casus: sicque casu imminente, si altera succederet reuolutio, mandauit, vt extra summitatem disci adhuc se volueret iteratò. Cui cum nepos se nò posse, ex timore casus, responderet, illico eum fecit descendere, & per quendam latam plantitiem diutius volutare. Cumque ex multitudine volutationum, vtrisque saltidium eueniret; Surge (inquit senex) & perge quò vis, facito quod tibi securius cernitur. Dedignatus namque iuuenis abscessit, & alteri sancto seni, patruì deliramentum putans, factum retulit, à quo de periculo præminentia edoctus, electioni renunciauit, vt teneret quod est tutum. Qui post modicum felici obitu ex seculo exiens, hilaris & iucundus apparuit patruo: Gratias, inquit, pater, tibi refero, ex dissuasiõne Episcopatus: nam scito, quia nunc essem de numero damnatorum, si fuisset de numero Episcoporum.



TIT. LVI. Quibus sint præbendæ ecclesiasticæ conferendæ.

EXEMP. I. *Moses populi Israëlitiçi Dux non filios proprios sed alium ex alia familia ad Principatum promouet.*

*D. Hieron.
 in 1. cap. ad
 Titum.*

D Hieronymus egregiè de hac re illud ex sacris litteris profert, quod cum Moses posset successores Principatus filios suos facere, & posteris suam velut hæreditariam relinquere dignitatem, nò hos tamen elegit, sed Iosuem ex aliena familia; atque etiam ex aliena tribu, vt disceremus, has dignitates non sanguini deferendas esse, sed vitæ. At nunc, inquit, cernimus plures hanc rem beneficium facere, vt non quarant eos in Ecclesia erigere columnas, quos plus cognoscant Ecclesiæ prodesse; sed quos
 vel

TIT. LVI. DE COLLAT. BENEFICIOR. 369
 vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequijs deliniti, vel pro quibus maiorum quispiam rogauerit; & vt deteriora taceam, qui vt Clerici fierent, muneribus impetrarunt. Idem etiam ponderauit Origenes: Nulla, inquit, hic populi acclamatio, nulla propinquitatis habita contemplatio est. Et ceriè, quid est aliud Pontificatum dirigere ad familiam ditandam, quàm rem tam sacram, tamque diuinam omnino profanare, & ad sæcularem vsu adhibere, vt fecit Balthasar ille in conuiuio? Quod quidem sacrilegium magnoluit, statim & regno exutus & vita.

*Orig. hom. 22
 in Numm.*

II. *Cælestinus Papa vix tenuit beneficium nepoti, etià à Cardinalibus rogatus, confert.*

Cælestinus V. vt narrat Aluarus, cum audisset fratris filium in curiam venisse, eijci statim iussit: & cum multi Cardinales deprecatores se interposuissent, multo labore & precibus hoc ad summum impetrarunt, vt ei simplex, ac tenuè quoddam beneficium concederet; quo ille accepto, statim remissus est domum.

*Aluar. lib. 28
 de plantis.
 Eccl. cap. 15.
 Hieron. Plat.
 de dignit.
 Cardin. c. 25.*

III. *Clemens IV. nepotem dignitate ornare vult, immò tribus beneficijs aliunde donatum duobus illi remittit.*

Nihil illustrius quoad hanc rem Clemente quarto summo Pontifice, qui anno MCCCLXV. Ecclesiæ Pastor electus, hanc eandem constantiam admirabiliter tenuit. Sic enim memoria proditum est, eum duas habuisse filias ex legitimo matrimonio susceptas, quarum alteri, vt in monasterio collocaretur, triginta libras Turonenses, alteri, vt nuberet, trecentas numerari iussit, ea lege, vt æqualis conditionis viro nuberet. Quin etiam cum nepotem haberet, cui ipse nihil vnquam dederat, sed Gallia Antistites, in gratiam Pontificis, tres contulerant in eum Canonicatus; multis deinde rogantibus, vt aliqua eum dignitate cohonestaret; non modò nunquam adduci potuit, vt id faceret, sed eum vtrò compulit, vt ex tribus illis beneficijs vnum, quod mallet, retineret, reliqua resignaret.

*Idem Plat.
 ibidem.*

IV. *Simile exemplum de Marcello Pontifice.**Idem ibid.*

Marcellus Pontifex est paucissimis diebus Pontificatum tenuit, tamen hoc breui tempore specimen præbuit eius virtutis, quam deinceps sine dubio tenere decreuerat. Hic enim Pontifex factus neminem suorum Romam venire passus est, ne fratrem quidem Alexandrum, cuius etiam filios duos, quos ipse Romæ educabat, à nemine salutari, raro in publicum, nec nisi ad sacrum fere audiendum, prodire permisit. Narrat etiam Onuphrius, qui fuit ei familiarissimus, eiusque intima consilia norat, fuisse ei deliberatum, & fixum, tantum fratri, eiusque liberis elargiri, quantum nobili alicui eoloro nato habere conueniret: non tamen ut ultra priuam conditionem se efferrent, nec ad vllam proberentur dignitatem. Immo verò de Ecclesiæ fructibus ne assem quidem donare constituisse, nisi ex Cardinalium omnium sententia.

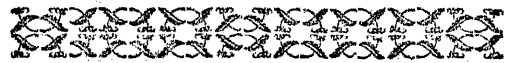
V. *Adriani VI. erga affines & propinquos modestia.**Idem ibid.*

Extritis etiam nostris ferè temporibus memorabile factum Adriani Sexti, quem in propinquos vniuersos ita moderatum fuisse ferunt, ut etiam quibusdam durior videretur. Nam patruelis filium in Senensi Gymnasio litteris studentem, quod non vocatus Romam venisset, confestim meritorio e quo impositum remisit, & alios satis arcta affinitate conianctos, qui ex Germania ad eum accurrerant, cum singulis sagum laneum, & mediocre viaticum donasset, pedibus item, uti venerant, reuerti iussit.

VI. *Ad beneficia Ecclesiastica cur non admiserit parentes S. Richardus Episcopus.**In vita eius apud Surium 3. April.*

S. Richardus Episcopus Cicestrensis consanguineos suos, etiam maturos, & habiles, ad beneficia ecclesiastica admittere noluit vlla ratione, sciens, Pastorum Principem Dominum nostrum Iesum Christum, non b. Ioanni Euangelistæ, ipsius cognato, sed b. Petro, sanguine illi minime coniuncto, regni caelorum clausas tradidisse.

TIT.



TIT. LVII. Dignitates ecclesiasticae pretio neque conferendæ, neque comparandæ.

Alcinius accedens ad Demetrium Regem accusauit Iudam Machabæum, et obtulit Regi coronam auream, et alia dona, quibus effecit, ut summum sacerdotum acquireret. 1. Mach. 7.

Lasus Onie frater, ingenti pecunia ab Antiocho nobili summum comparauit sacerdotium, qui propterea miserè periit. 2. Mach. 4.

Nicnelaus quoque argento, quod promissit Antiocho, obtinuit Pontificatum, qui fuisse etiam ac tragicè, Deo vindicæ, mortuus est. 2. Mach. 13.

EXEMP. I. *Quàm modestè sese habere debeat is qui ad supremam aliquam dignitatem eligitur.*

Cardinalis Polus in eo conclauis, quod Pauli Tertij obitum consecutum est, in ipso tertio scrutinio tam prope accessit ad Pontificatum, ut vnicui tantummodò suffragium defuerit; nec erant dubium, quin, si temporis causa molitus esset, aut aliquibus blandiri voluisset, nullo res negotio confici posset; sed ille tantam semper tenuit humilitatem, & modestiam, immo verò, ut ego quidem sentio, animi magnitudinem, ut non modò ad nihil eiusmodi se vnuquam inclinaret, sed etiam libentissimè passus sit, ac pro sua etiam parte adiuuerit, ut onus illud in alterum transferretur.

II. *De Paulino propter ambitionem in heresim lapsus.*

Non tam cautè sese gessit infelicissimus Paulinus presbyter, discipulus beati Ephraem diaconi: hic, ut auctor est Gennadius, homo fuit acris valde ingenij, & in diuinis doctus valde scripturis,

& viuente magistro clarus in Doctoribus Ecclesiasticis, & maxime ex tempore declamator. Post magistri autem obitum, amore primatus, & nominis, separas se ab Ecclesia, scripsit contraria fidei multa. Huic obiturus beatus Ephraem adstanti sibi dixisse fertur: Vide, Pauline, ne te submittas cogitationibus tuis, & eleueris: sed cum te ad purum comprehendisse putaueris Deum, crede nec intellexisse. Præsenferat enim, illum ex studijs vel sermonibus noua inuestigare, & in immensum intellectum hæreseon tendere: vnde & frequenter Bardesanem nomenclum vocabat.

III. *Dignitatem Episcopalem non esse pretio comparandam.*

Greg. Taron.
hist. Franc.
lib. 6. cap. 39.

Remigius Biturigum Episcopus obiit: cuius post transitum graui incendio pars maxima ciuitatis cremata est: ibique illa, quæ hostilitati resederant, perierunt. Post hæc Sulpitius in ipsa vrbe ad sacerdotium, Gunthelramno Rege fauente, præligitur. Nam cum multi munera offerrent, hæc Rex Episcopatum quaerentibus respondisse fertur: Non est principatus nostri consuetudo sacerdotium venundare sub pretio: sed nec vestrum eum præmijs comparare: ne & nos turpis lucri infamia notemur, & vos mago Simoni comparemini. Sed iuxta Dei præscientiam Sulpitius vobis erit Episcopus, & sic ad clericatum deductus Episcopatum ecclesiæ supradictæ suscepit.

IV. *Vindictam diuinam in se magnam experitur Henricus II. ob collatum à se iniuste Episcopatum.*

Vilhelm.
Malmesbur.
de gestu Regum Angl.
lib. 2. cap. 12.
apud Baron.
10. 11. an.
1047. 10.

Tempore Conradi Imp. filius eius Henricus à quodam Clerico fistulam tulerat argenteam, qua pueri ludo aquam iaculantur, pactus Episcopatum, cum foret Imperator. Adultus repetenti pollicitum impigre dederat: nec multo post aspera valetudine correptus decubuit: morbo crescente, triduo exsensus & mutus iacuit, cum in solo pectore vitalis habitus palpitaret: nec aliud vitæ indicium erat, quam manu ad nares apposita quantuluscunque sentiebat: anhelitus. Episcopi præsentis triduo indicto ieiunio, lacrymis & votis pro vita Regis superos pulsabant;

TIT. LVII. De Simoniaca beneficiorum possessione. 473
pulsabant; quibus (vt credi fas est) remedijs conualescens, accidit Episcopum, quem iniuste fecerat, sententia Cõcilij deposuit, professus se tototriduo dæmones insectos videri, flammam in se per fistulam iaculantes adeo pertinacem, vt noster ignis in comparatione illius iocus putatur, & nihil calere. Iuuenem inter hæc semiustulatum aduentasse, ferentem immensæ magnitudinis calicem aureum aqua plenum, cuius visione & laticis aspergine delinitum extinctis ardoribus in sanitatem euasisse. Ephebum illum, beatum fuisse Laurentium, cuius ecclesiæ teetum longa carie dissolutum compaginauit; & præter alia xenia calice aureo honorificauit.

V. *Quomodo Michaël Scriptorius intrusus sit à Longobardis in eccles. Rauennat, & postea à subditis ignominiosè eiectus.*

Sergio Archiepiscopo ciuitatis Rauennatum & eius erepto, continuo surgens Michaël Scriptorius ipsius ecclesiæ, qui nullo sacerdotali fungebatur honore, profectus est Ariminum ad Mauritium Ducem Ariminensem, & congregans inde nefandissimi Mauritius exercitum, vnâ cum consilio Desiderij Longobardorum Regis properauit, & ingressus est Rauennam, & brachio forti elegit ipsum Michaëlem, & in Episcopum Rauennatis ecclesiæ introduxit; & Leonem Archidiaconum, qui electus Michael erat in Archiepiscopatus ordinem, Ariminum deportantes, ibidem arcta custodia mancipatum, idem Mauritius detineri fecit: Tunc direxit quantocypus prædictus Michael vnâ cum Mauritio, & iudicibus Rauennatum ad beatissimum Stephanum Pontificem, promittentes ei copiosa munera, vt ipsum Michaëlem Archiepiscopum consecrare deberet. Ipse vero beatissimus Præsul, per nullius donationis promissionem inclinatus est eundem Michaëlem consecrare, asserens nulla ratione hoc fieri posse, dum in sacerdotij honore minime ipse prædictus existeret Michael. Qui idem Stephanus Pontifex pluribus vicibus obsecrationis & prædicationis literas atque Missos direxit, vt idem Michael ab iniusto proposito recederet, sed nullo modo Apostolicis admonitionibus acquiescere voluit, danisque plurima

Vindicta diuina in Hæreticis.
I. L. Imp.

Ex Anastas. Bibliothec. Cesar. Baron. 20. 9. Annal. Eccl. ad an. Christi 769. 16.

Michael Scriptorius intrusus in Episcopatum piter eiectus.

474 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 plurima munera Desiderio Longobardorum Regi,
 & cymilia, & ornatus ipsius Ecclesiæ, cum alijs spe-
 ciebus, & brachio forti per vnus anni curriculum,
 & eo amplius, ipsius Ecclesiæ Episcopium inua-
 sum detinuit, denudans, atque in magnam pau-
 pertatem eum redigens. Sed dum nullo modo firmis-
 simam mentis constantiam ipsius sanctissimi Ponti-
 ficis, flectere potuissent nequissimi cōsentanei ipsius
 Michaelis, dum Missi excellentissimi Caroli Regis
 Francorum, & Patricij Romanorum præsentialiter
 adessent, dirigens idem beatissimus Præsul tam suos
 Missos denuo, quàm prædictos Francorum Regum
 Missos, omnes Rauennianos admonendo: statim
 insurrexere super ipsum Michaelē, & eum cum
 opprobrio de ipso Episcopo profecerunt, quem
 vincitum huc Romam dirigentes elegere Leonem
 Archidiaconum ipsius Ecclesiæ Rauennatis in Ar-
 chiepiscopatu honorem, & ab eodem sanctissimo
 Papa Stephano ordinatus & consecratus est.

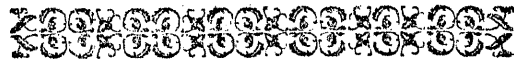
VI. Quo modo duo presbyteri inhiantes Episcopatus
 fuerint puniti.

Scribit Gregorius Turonensis de sancto Sidonio,
 quòd cum ad officium Dominicum fuisset man-
 cipatus, & sanctam ageret in seculo vitam, surrexere
 contra eum duo presbyteri, & ablata ei omni pote-
 state, à rebus Ecclesiæ arctum ei victum & tenuem
 relinquentes, ad summam eum contumeliam rede-
 gere. Sed non longi temporis spatio multam eius iniuriam
 diuina voluit sustinere clementia: nam vnus ex his
 nequissimis & indignis dici presbyteris, cum ante
 noctem minatus fuisset eum de ecclesia velle extra-
 here, signum ad matutinas audiens fuisse commo-
 tum, feruens felle contra sanctum Dei surrexit, hoc
 iniquo corde explere cogitans, quod die præcedente
 cogitauerat, & tractauerat. Ingressus autem in seces-
 sum suum, dum ventrem purgare nititur, spiritum
 exhalauit. Vnde indubitatum est, non minoris cri-
 minis hunc reum fuisse, quàm Arium illum, cui si-
 militer in recessu fuere iacterna deposita, per partes
 inferiores egesta: quia nec istud sine heresi potest
 accipi, vt in ecclesia non obediatur sacerdoti Dei,
 cui ad pascendum oues commissa sunt: & ille se in-
 gerat potestati, cui neque à Deo, neque ab homi-
 nibus

Greg. Tur.
 105.

TIT. LVIII. DE CURA PASTORALI. 475
 nibus aliquid est commissum. Dehinc beatus sacer-
 dos, vno adhuc manente nihilominus inimico, suæ
 restituitur potestati. Factum est autem post hæc, vt
 accedente febre agrotare inciperet, & tandem mo-
 reretur. Quo migrante presbyter ille nequam, alter
 ex duobus, qui remanserat, protinus omnem faculta-
 tem ecclesiæ, tanquam si iam Episcopus esset, inhiās
 cupiditate præoccupat, dicens: Tandem respexit in
 me Deus, cognoscens me iustiorē esse Sidonio,
 largitūsq̄ est mihi hanc potestatem. Cumque per
 totam urbem superbus ferretur, adueniente die Do-
 minico, qui imminebat post transitum sancti viri,
 præparato epulo, iussit cunctos ciues in domo eccle-
 siæ inuitari: despectisq̄ senioribus primus recum-
 bit in toro. Cui cum pincerna, oblato poculo, dixisset,
 sibi per somnium mandatum à iudice cunctis
 potestate præstantiore, vt ipsi diceret, quod Sido-
 nius ipsum accersiri deprecatus esset ad responden-
 dum causæ suæ, alioquin si taceret, morte pessima se
 moriturum. Hæc eo loquente, exterritus presbyter,
 elapso de manu calice reddidit spiritum. Tale iudi-
 cium super contumaces clericos Dominus in hunc
 prætulit mundum, vt vnus Arij sortiretur mortem,
 alius tanquam Simon Magus, Apostoli sancti ora-
 tione ab excelsa arce superbię præceps allideretur.

Dei punit inuitos
 presbyteres.



TIT. LVIII. De cura & functione Pa-
 storali.

EXEMP. I. Humilitas & paupertas in pastore ad-
 ficat.

Didacus Hispanus Oxoniensis Episcopus, duo-
 decim Abbatibus Cisterciensis Ordinis, quos
 Ecclesia Romana, vt ad Albigeos in fide eruden-
 dos se conferrent, elegerat, suasis, si in demandata
 cura proficere, atque libenter à populis audiri cupe-
 rent, mollia indumenta, præterea argentum deliciasq̄
 omnes abijcerent, atque Apostolos imitati pe-
 dibus iter facerent, vt disciplina, quam alijs prædi-
 carent,

Eu'gof. lib. 7.
 cap. 2.

carent, congruere ipsorum vita inspicereur. Idque ipse primus egit, fructumque ingentem ex negotio demandato peperit. Quod si plerique nostris temporibus ecclesiastici Præsules seruarent, non tanto risu sacerdotum monita exciperentur, cum vitam eos à verbis diuersissimam agere constet.

II. Pastores fortiter pro suo grege stantes quo modo Deus defendit, & punit aduersarios.

Ex Alt. Au-
stregis cap.
22. Sur. 2.
Mag. & Ba-
ron. 10. 3. an.
611.

CVM adhuc in humanis ageret beatus Austregisilus, tanquam pastor bonus curam Ecclesie, & plebis sibi commissæ quotidie pernix gererebat, eamque à luporum faucibus seruare studebat. Accidit autem, ut ex palatio Theodorici Regis, ipso Rege permittente, ad urbem Bituricensem accederet Guarnerius homo seuisimus, auaritia, & turpi lucro addictus, superbia tumidus, ab ea vrbe pecuniam Regis nomine, quam dare non consueverat, exacturus. Permoti ciues insolito onere, omnes ad beatum Austregisilum confugiunt: orant ut hanc vim ab ipsis propulsare velit. Vir sanctus ad Deum se confert, diurnis atque nocturnis precibus eius aures continenter pulsatur, ut populum suum hac vexatione liberaret. Iam ad urbem aduentabat miser ille Guarnerius, & ad eum exit sanctus Episcopus, atque pro commissa sibi plebe murum se opponit, paratus etiam, si res postulet Christi exemplo pro ouibus suis animam ponere. Dicit Guarnerio: Vnde venis, homo improbe, & quid facere instituisti? Non permittat Deus, ut in hanc intras urbem, & ciuium censum agas. Tum verò Guarnerius acri ira commotus, quòd inuito Episcopo non posset Regis, & suam eximplere voluntatem, furibundus ad Regem abit: nunciat illi, renitente Austregisilo Episcopo, quod ipse iussisset, se facere non potuisse. Interea verò beato sine Austregisilo quieuit in pace. Eius Diaconus Sulpitius illi successit. Redit postea Guarnerius executurus sub Sulpitio, quod sub Austregisilo non poterat. Sulpitius verò anxius ad Dominum confugit, ab illo consilium rei bene gerendæ petens: erat enim vir mitis & lenis, hominibus violentiæ ut resistere posset, non videbat. Deinde Guarnerium adit: orat, ut qui sub ipsius decessore ab huiusmodi onere

onere immunes fuissent, illos etiam suis temporibus pateretur solita gaudere libertate. At Guarnerius, homo ferus, viri Dei preces contempsit. Dixit itaque illi Sulpitius: Si quidem contra ius & fas tuæ eris potitus voluntate, non diu tamen impune feres. Ille verò in urbem ingreditur, facit ut erat iustus: omnibusque pro voto expeditis, corpore, non animo adit S. Austregisili ecclesiam, tanquam preces illic oblaturus. Ut vidit autem monumentum sancti viri à fidelibus Christianis auro, argentoque mirificè exornatum, dixit arrogantissimè: Austregisilus aurum suum, & argentum in pauperes erogare debuit, non iubere, ut suum sepulcrum illo tegetetur. Non hoc ille dicebat, quòd ei curæ essent pauperes, sed instar Iudæ proditoris auaritia æstuabat. Postea à sepulcro viri Dei discedens, orationis causa altaria circuibat. Cumque in ipsa basilica ambularet, lignum quoddam, ad quod vela suspensa erant, ab alto ruit super caput eius. Manauit igitur sanguis à capite per oculos, & barbam, & ad terram usque defluxit: & miser ille clamauit voce quâ potuit: Austregisilus dum vixit, semper in me hostili animo fuit, & iam mortuus me propè interficit. Ita infelix nec culpam agnouit suam, nec à beato viro veniam petijt, immo verò seruens malitia, Augustodunum ire instituit, ut eius loci Episcopum perderet. In ipso autem itinere in pago quodam, cum omnes recubuisset, surrexit à mensa, & ad exonerandum vētrem secessit. Interim somno correptus obdormit: euigilans dicit adstantibus: Austregisilus, & Sulpitius hac hora vrceum aureum miserunt mihi: quis vestrum habet illum? Negantibus illis se quidquam huiusmodi vidisse, sua verba repetijt, nesciens quid diceret. Mox verò intestina eius & viscera omnia in cloacam deciderunt, eaque nosse vitam perdidit. Ex eo tempore nemo ausus fuit regionum ministrorum ab vrbe Bituricensi eam pecuniam extorquere, absterrente omnes tam diro interitu illius, qui talis exactoris primus auctor fuisset.

III. Ut se gesserit in Episcopatu Eleutherius Tornacensium Episcopus.

Theodoro Tornacensium Episcopo vita functo, Christiani Eleutherium propter summam vitam integri-

Ex Off. San-
ctorum in-
san. Eccl. Torn.
nac. lict. 4. de
S. Eleuthera
Ep.

478 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
integritatem Romam miserunt, inde reuersum, auctoritateque Pontificia approbatum, summo consensu anno Domini quadringentesimo octogesimo quarto consecrari curarunt. Ipse autem in eum locum vocatus singulari vitæ probitate cæteris præluxit, pietatem in omnes exercuit, gregem sibi commissum bonus pastor intrepidè defendit; hereticos nunc rationibus placidè ad concordiam inuitauit, nunc contumaciter rebellantes seueritate pastoralis castigauit.

IV. *Beatus Nestor Episcopus in cura gregis fortiter occumbit.*

Vuard. in Martyrolog. 26. Febr.

IN ciuitate Pergen Pamphylia, beatus Nestor Episcopus, sub persecutione Decij cum die noctuque orationi insisteret, postulans vt grex Christi custodiretur, comprehensus nomen Domini mirabili libertate, & alacritate confessus, equuleo crudelissimè tortus est: exinde crucis suspensio victor migravit.

V. *S. Hugo Ep. Gratianopolitanus quibus modis deprauatum populum sibi concreditum ad frugè reduxit.*

Dionys. Carthus. l. 1. de Doctrin. & R. g. Christi. artic. 1.

DE sancto Hugone Gratianopolitano Episcopo narratur, quod dum electus esset in præfulem, & inuenisset plebem profus incultam, rudem & induratam, clerum quoque totius ecclesiasticæ discipline ignarum, in tantum quod sacerdotes in facie Ecclesiæ publicè duxissent vxores: vidēs vir ille adhuc iuuenis, vt pote viginti septem annorum, se non posse humanis proficere viribus, toto corde confugit ad Deum, inuocans eum pro conuersione populi sibi commissi, in cilicio, ieiunijs, abstinentijs, lacrymis, disciplinis, & prostratione in terram assidua: sicque Deus vidēs sancti iuuenis charitatem, humilitatem, sollicitudinem, contulit gratiam magnam: ita quod citò ac insperatè sanctus Episcopus ille plebem suam ac totam dioecesim in spiritalibus, ac secularibus reformauit.

VI. *240*

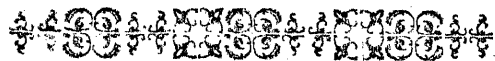
VI. *Quo modo incuria prelatorum aues corrumpantur ab hereticis, tanquam lupis interea vigilantibus in perniciem eorum.*

CVM sanctus Norbertus accepisset Romæ ab Honorio Papa confirmationem instituti à se Ordinis Præmonstratensium, reuersus in patriam, dispositis rebus, vocatur Antuerpiam, vt Ecclesiam illam proprii pastoris negligentia labefactam re-integraret. Vt res se habuerit, sic accipe ab Hugone eius temporis auctore, qui ait: Non est autem prætereundum, quare vocatus fuerit ad suscipiendam Antuerpiensem Ecclesiam. Est Antuerpia oppidum amplissimum & populosum, in quo vnus erat tantum sacerdos, qui curam totius populi ibidem commorantis gerebat: sed præ nimia multitudine, & frequenti negligentia non poterat: nec credebatur ei, quod & ipse quasi in coniugio, & copula carnali neptem suam in tertio gradu manifestè sociam sui sceleris haberet. Hanc ob causam populus ille, quasi grex absque pastore, per multos errorum anfractus deuiabat. Vnde contigit, vt hereticus quidam miræ subtilitatis, & seductor, Tanchelinus nomine illuc adueniens, in eadem genere locum suæ imposturæ inueniret. Erat is omnium hominum sceleratissimus, Dei que, & omnium sacramentorum eius, totiusque religionis, & Christianæ fidei hostis. Ita vt ministerium Episcoporum, & sacerdotum nihil esse diceret, & sacrosancti corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi perceptionem ad salutem perpetuam prodesse negaret. Itaque illum populum, cui iam per multa tempora horum veritas nuntiata non fuerat, in hos errores induxit. Credebant ei, & sequebantur eum circiter tria millia armatorum, nec erat Dux, aut Episcopus, aut Princeps, qui auderet ei resistere, vel occurrere, nec ante eum, nisi se tam eius amplecteretur, apparere. Cum pretioso apparatu, in vestibus deauratis, triplici funiculo crinibus intortis, & auro intexto ligamine triplicatis incedebat, verbisque persuasibilibus, magnisque conuiuiorum apparatus beneuolentiam eorum ad seducendos eos exhauriebat. Res mira & stupenda, lotiones eius bibebant, & reliquiarum loco asportantes

Ex Hugone in vita Norberti cap. 34. sup. 19. 3. 6. luy, & Baron. 10. 126. ad an. 1126. 12. 13.

Tanchelinus Sacramentorum procurator.

480. CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
tantes recondebant, & cum filias in matrum præ-
sentia, sponsasque maritis videntibus corrumpere:
opus spirituale id esse asserbat in tantum, vt infelicem
se diceret, qui huic coniunctioni nefariæ misceri non
meruisset. Hæc turpissima & detestanda hominis
impostura etiam post mortem eius extirpari nullatenus
potuit; licet duodecim clericorum congregatio ab Episcopo
in subsidium sacerdotis, qui solus erat, in ecclesia sancti
Michaelis instituta esset.



TIT. LIX. De residentia Pastoralis.

EXEMP. I. De poenis ab Innoc. VI. constitutis pro
Pralatis à grege sibi commisso sine causa absentibus.

Platina de
vitiis Pontifi-
ficum de In-
noc. VI.

Innocentius sextus patria Lemouicensis, Pontifex
Civiliisque iuris vir consultissimus, Episcopus
Claromontanus, deinde Cardinalis, Pontifex tan-
dem creatur anno Domini millesimo trecentesimo
quingentesimo secundo. Fuit vir integerrimæ vitæ,
magnæque constantiæ & severitatis. Beneficia ec-
clesiastica non nisi probatissimis sacerdotibus tum
vita, tum doctrina dedit. Post coronationem verò
statim constituit, vt omnes pralati, omnèsque qui
beneficia habebant, ad ecclesias suas sub anathema-
tis pœna proficiscerentur. Dicebat enim oves pa-
scuas à proprio pastore, non à mercenario custodiri
debere.

II. Qua ratione motus sit Greg. XI. ad propriam
residentiam redire.

Idem ibidem
de Greg. XI.

Gregorius undecimus, etiam Lemouicensis, Pe-
trus Belfortis antea vocatus, sanctæ Mariæ no-
væ Diaconus, Avenione Pontifex omnium consen-
su creatur. Vir fuit tantæ innocentæ & placabilita-
tis, adeoque humanus & pius, vt ab omnibus vnicè
diligereetur. Quo tempore multa mala in Italia
commit-

TIT. LIX. DE RESIDENTIA PASTOR. 481
committebantur. Existimans itaque Gregorius Pon-
tifex ea omnia mala sua absentia fieri, naufragium-
que tam diuturnum absente gubernatore committi,
de professione sua ad Italiam vir bonus diu mul-
tumque cogitare cepit: sed hominem maximè mo-
uere cuiusdam Episcopi verba, qui interrogatus à
Pontifice, dum simul laborarent, cur non rediret ad
ecclesiam suam, quam haud par erat tam diu sine pas-
tore nudam relinqui: Cur, inquit, tu summe Pon-
tife, cæteris exemplum daturus, tuum Episcopatum
non repetis, ecclesiamque Romanam? Motus his
verbis Pontifex, paratisque in Rhodano vna & vi-
ginti triremibus, aliò se iturum simulans, ne à Gallis
retineretur, si se profecturum ad Urbem intellexis-
sent: ipsam namque curiam emolumentis causa in
Gallia volebant: Gennam itaque primò, inde Cor-
netum contendit, vnde terrestri itinere navigatione
pertæsus, hieme præsertim, Romam peruenit anno
Domini M CCC LX XVI. idibus Ianuarijs, Pon-
tificatus sui septimo, migrationis verò Romanæ curi-
æ in Gallias anno septuagesimo. Quo autem appa-
ratu, quamque incredibili populi Romani lætitia sus-
ceptus in Urbem sit, honorato quoque obuiam pro-
deunte, non attinet dicere, cum cultu, gestu, accla-
mationibus omnem lætitiæ speciem effuderint, vt
filij solent redeunte peregrè exoptato parente. In-
digeant omnia aduentu Pontificis. Nam & mœnia,
& Basilicæ, & publica ac priuata edificia vbique
ruinam minabantur, quæ certè magna ex parte resti-
tuit, vt turris suo iussu ædificata ad sanctam Mariam
Maiorem indicat. Labefactati etiam ita ciuitatis mo-
res erant, vt nihil vrbauitatis habere videretur: vt-
que illi mores aliunde petendi essent, quæ totum
orbem terrarum quondam ad vrbauitatem redegerat.

III. Athanasius Patriarcha remittit Ecclesiasticos
vnumquemque in sua.

Athanasius, ex monacho Patriarcha Byzantinus
factus ecclesiasticos, qui Constantinopoli in-
uenti sunt, in suam quemque metropolim misit, vbi
æui reliquum exigerent. Ne (inquit) hinc desidentes,
aliquid mali contra vos ipsos & me consuatis: qui
verò aliunde adueniebât per causâ, quòd sacra diui-

Hh nâque

nāque Concilia iuberent, vt metropolitani bis aut
semel quotannis apud Patriarcham conuenirent, &
quæstiones ecclesiasticas, quæ interim incidissent,
disceptarent, vrbis ingressu prohibuit. Recte sanè.
Dicebat enim æquum esse, vt suam quisque eccle-
siam pasceret, vt Patriarcha Constantinopolitanam:
& vt præsentis ouium suarum curam agerent, non
autem emolumentis inde acceptis in Vrbe moraren-
tur.

IV. *Carpitur Abbas, quod ab officio diuino die solenni
abesset.*

*Ex anhalib.
Flādia Appen-
dix ad o-
rigines ca-
nobiorū Au-
berti Mirai
Cant. Ant-
werp.*

CArolus Bonus Flandriæ Comes, Regis Daciæ
filius, S. Canuti, erga Deum & viros ecclesiasti-
cos sic fuit humilis & deuotus, vt sæpe rogaret eos,
quatenus eum tempore & loco de suis defectibus
reprehenderēt. Causas ecclesiasticorum primò sem-
per expediri fecit. Vnde semel contigit, Ioannem
Abbatem sancti Bertini ingredi curiam Comitis in
die Epiphaniæ. Cui Comes: Domine Abba, quis
pro vobis hodie cantat magnam Missam in ecclesia
vestra? Abbas inquit: Domine, sunt centum mona-
chi, poterit benè ab aliquo probò viro celebrari. Et
Comes: Debebatis in Collegio vestro cum psal-
lentibus psallere, & cum prandentibus epulari, &
monachos vestros recreare, qui in Dei seruitio la-
borauerunt. Nam ad hoc patres nostri vobis redi-
rus assignarunt. Domine, ait Abbas, necessitas me
cogit; nam miles quidam nos opprimit. Respondit
Comes; Suffecisset hæc mihi p̄r chartam vel nun-
cium intimari: nam meum est defendere, & vestrū
pro me Dominum exorare. Vocato autem ad se mi-
lite, dixit illi: Per fidem, qua teneor Balduini præ-
decessoris mei animæ, si plus de hoc audiero, faciam
te bulliri, sicut ille fecit militem viduæ bona de-
prædantem.

TIT.



TIT. LX. De honore dignitati sacer-
dotali debito.

EXEMP. I. *Iaddo Pontifici Alexander Magnus pro-
pter Deum ipsum, cuius sacerdos erat, reuerentiam
exhibet.*

Alexander Magnus, expugnata Gaza, Hieroso-
lyma properare petijt. Iaddus verò Pontifex,
postquam hoc audiuit, sollicitus hærebat inops con-
siliij, nec inueniens quomodo Regem deberet exci-
pere, iratum eo quòd antea neglexisset imperata eius
facere. Alexander enim scriptis ad eum litteris pe-
tebat aduersus Darium Persarum Regem auxilium,
& vt forum rerum venalium præberet exercitui, ac
vt quæ prius Dario conferre sit solitus, nunc det Ma-
cedonibus, prælata eorum amicitia: fore enim vt il-
lum non pœniteat. Cumque Pontifex nuntijs re-
spondisset, sacramento se obligatum Dario, ne ar-
ma contra eum sumeret, idque ratum fore, quamdiu
ille vixerit; iratus est Alexander, minatusque est
mox se ducturum contra Pontificem. Ergo indictis
populo supplicacionibus, & immolatis Deo victi-
mis, ad opem eius confugit, illi publicam salutem
commendans. Proxima deinde post sacrificium no-
cte, in somnis ei Deus apparuit, iubens vt hono-
ret animo, & coronata vrbe portas aperiret: vtque
populus in albis vestibus prodiret obuiâ; ipse verò
cum reliquis sacerdotibus solenni cultu sui ordinis,
securi de Dei prouidentia. Experrectus autem è so-
mno, lætis ciuibus hoc oraculum indicat, & paratis
omnibus, vt in somnis præmonitus fuerat, Regis
aduentum præstolabatur: & cum renunciatum esset
eum iam non procul ab vrbe abesse, progressus est
cum sacerdotibus, & vrbana multitudine, pompa
quadam noua & venerabili, vsque ad locum, qui di-
citur Sapha, quæ vox speculam significat, quòd ibi &

H h 2 vrbis

vrbs & templum in prospectu sit. Et cum Phœnices, ac Chaldæi sperarent sibi licere, quidquid iratus Rex possit permittere, direptionem vrbs, & Pontificis exquisitum supplicium, planè contrarium euenit. Alexander enim vt vidit è longinquo candidatum populum, & sacerdotes ante agmen in amictu byssino, Pontificemque in stola hyacinthina auro distincta, tiaram in capite gestantem, cum præfixa aurea lamina insculpta Dei nomine: solus ad eum accedens nomen illud adorauit, & salutauit Pontificem. Iudæis autem omnibus vno ore Alexandrum consalutantibus, & in orbem cingentibus, Syriæ Reges, & reliqui obstupuerunt, vix credentes Regem mentis compòtem: solus Parmenio propius accedens rogauit familiariter, quid ita, cum ipse adoraretur ab omnibus, nunc adoraret Iudæorum Pontificem? At ille non hunc se adorasse respòdit, sed Deo, cuius Pontifex, honorem eum exhibuisse. Hunc enim, inquit, vidi & antea hoc ipso habitu, cum adhuc essem in Dio Macedonia, qui me deliberantem, quomodo Asiam possem subigere, hortatus est forti esse animo, & sine mora exercitum trajicere. Nam suo ductu potiturum me Persarum imperio. Quapropter, quia nunc primùm talem habitum vidi, agnoscens hunc, & visionis memor, quæ me ad hanc expeditionem impulit, puto me non sine numine in Darium exercitum ducere, & breui fore victoriæ comporem: & sublato Persarum imperio, cessura mihi omnia ex sententia. Hæc locutus ad Parmenionem, & comiter complexus Pontificem, deducenribus sacerdotibus, in urbem peruenit, & ascendens in templum immolauit Deo, ex sacerdotis præscripto, ac Pontifici quoque suum honorem exhibuit: ostensòque sibi Danielis libro, in quo Græcum quendam Persas debellaturum significat, hunc ipsū se esse interpretatus, lætus dimisit multitudinem.

II. De honore à Constantino Imp. Episcopis & sacerdotibus delato.

Eusebii Ca-
sariens. li. 1.
de vita Con-
stantini Ma-
gus cap. 23.

Constantinus Imperator omni genere laudis florētissimus, qui non ab hominibus, neque per hominem, sed exlitus à Deo, more sancti Apostoli, ad illius muneris administrationem vocatus fuit,
Dei

Dei ministros accerere, cultu & obseruantia honorificè complecti, & tum re, tum verbis, tanquam viros Deo suo consecratos, humanitusexcipere, & maxima benevolentia prosequi cœpit. Quippe licet homines fuerint, ipsius formæ habitu ad aspectum abiecti, ab eo tamen non eius generis existimati sūt: sed quia non hominem, qui sub aspectum oculorum cadit, sed Deum ipsum, qui in eorum animis insidebat, considerare visus est, illos suæ mentæ fecit esse participes. Illos, quocūque iter capiebat, secum ducebat; atque ea de re, Deum, quem sanctè colebant, sibi creditur fore propitium. Inter leges quæque, quas ipse conscripsit, sanciuuit, vt ait Theodoretus lib. 1. cap. 2. deditque in mandatis Præsidibus Christianis, quos gentibus ac Prouincijs præfecit, vt sacerdotes honore afficerent: illis autem, qui eosdem contumeliosè insectari aggredierentur, exitium minatus est.

Diuinitus
accipit im-
perium Cō-
stantinus.

Episcopos
colit & con-
uiuio exci-
pit.

Constanti-
nus iubet
honorari
sacerdotes.

III. Valentinianus Imp. cogitur S. Martinum reuereri, sella diuinitus conflagrante.

Anno Christi Redemptoris nostri trecentesimo septuagesimo quinto, S. Martinus simul ac creatus est Turonensis Episcopus, ad Valentinianum Imperatorem se contulit: quid verò apud eum egerit, Seuerus narrat in hæc verba: Eodem ferme tempore, quo primùm Episcopus datus est, fuit necessitas adire Comitatum, Valentinianus tum maior rerum potiebatur. Is cum Martipum ea petere cognouisset, quæ prestare nolebat; iussit eum palatii foribus arceri. Etenim ad animum illius inimitem ac superbum vxor accesserat Ariana, quæ totum illum à sancto viro, ne ei debitam reuerentiam præstaret, auerterat. Itaque Martinus vbi semel atque iterum ad nota præsidia: cilicio obuoluitur, cinere conspergitur, cibo potuque abstinet, orationis diebus noctibusque perpetuat. Septimo verò die adstitit ei Angelus, iubet eum ad palatium ire securum, regias fores quantumlibet clausas sponte rescrandas, Imperatoris spiritum superbum molliendum. Igitur istiusmodi præsentis Angeli confirmatus alloquio, & fretus auxilio, palatium petit. Patent limina, nullus obstitit:

Ex Seuero
Dia'og. li. 1.
cap. 6. Baron.
tom. 4. an.
375. 2.

obstitit: postremò vsque ad Regem, nemine prohibente, peruenit. Qui cum venientem eminus videret, infrensus, cur fuisset admittus, nequaquam assurgere dignatus est adstanti, donec regiam sellam ignis operiret, ipsumque Regem ea parte corporis, qua sedebat, adflaret incendium. Ita solio suo superbus excutitur, & Martino inuitus assurgit: multumque complexus, quem spernere antè decreuerat, virtutem sensisse diuinam emendatior facebatur: nec expectatis Martini precibus, prius omnia præstitit, quam rogaretur. Colloquio illum atque conuiuio frequenter adiciuit: postremò abeunti multa munera obtulit; quæ vir beatus, vt semper paupertatis suæ custos, cuncta reiecit.

IV. *Quomodo b. Martinus dignitatem sacerdotalem Imperatoria prætulit.*

Est eodém li.
cap. 23. Ba.
ron. tom. 4.
an. Christi
386. 21.

Cum idem Martinus ad Imperatorem Maximum, ferocis ingenij virum, & bellorum civilium victoria elatù, & plures è diuersis partibus Episcopi conuenissent, & sæda circa Principem omnium adulatio noraretur, seque degeneri inconstantia regis clientelæ sacerdotalis dignitas subdidisset; in solo Martino Apostolica auctoritas permanebat. Nam etsi pro aliquibus supplicandum Regi fuit, imperavit potius, quam rogauit; & à conuiuio eius frequenter rogatus abstinuit, dicens, se mensæ eius participem esse non posse, qui duos Imperatores, vnum regno, alterum vita expulisset. Postremò cum Maximus, se non sponte sumpsisse Imperium affirmaret; sed impositam sibi à militibus diuino nutu regni necessitatem armis defendisse, & non alienam ab eo Dei voluntatem videri, penes quem tam incredibili euentu victoria fuisset, nullumque ex aduersarijs nisi in acie occubuisse: tandem visus vel ratione, vel precibus, ad conuiuium venit, mirum in modum gaudente Rege, quòd id impetrasset. Conuiuio autem aderant, veluti ad diem festum euocati, summi atque illustres viri, Præfectus idemque Consul Euodius, vir, quo nihil vnquam iustius fuit, Comites duo summa potestate præditi, frater Regis & patruus: medius inter hos Marcini presbyter accubuerat: ipse autem, sellula iuata Regem posita, confederat. Ad

medium

medium fere conuiuium (vt moris est) pateram Regi minister obtulit: ille sancto admodum Episcopo potius dari iubet, expectans, atque ambiens, vt ab illius dextera poculum lumeret. Sed Martinus, vbi ebit, pateram presbytero suo tradidit, nullum scilicet existimans digniorem, qui post se biberet: nec integrum sibi fore, si aut Regem ipsum, aut eos qui à Rege erant proximi, presbytero prætulisset. Quòd factum Imperator, omnesque qui tunc aderant, ita admirati sunt, vt hoc ipsum eis, in quo contempti fuerant, placeret: celeberrimumque per omne palatium fuit, fecisse Martinum in Regis prandio, quòd in infirmorum iudicum conuiujs Episcoporum nemo fecisset.

Martinus
præfert pres-
byteri Ma-
ximo Impe-
ratori.

V. *Quantà veneratione Leo Imp. Danielem Stylitam sit persecutus.*

ANNO Christi Domini quadringentesimo sexagesimo quarto, Leo Augustus, cum plurimum eos coleret, quos Deo sciebat amicos, præ ceteris veneratus Danielem Stylitam (quem cum admirandum vitæ institutum, tum frequentium miraculorum editio, non vicinæ tantum Constantinopoli, sed reddiderant orbi notum) vnà cum Gennadio Patriarcha inuisit, qui ad eum ordinandum presbyterum perrexit, quòd & præstitit, licet illo diutius reluctante. De quo hæc auctor in eius actis: Cum, inquit, non ingentes, qui sunt Imperij, sumpsisset spiritus; sed didicisset, quantum sit virtus Imperio præstantior: ipse quoque Imperator ad eum ascendit, super columnam videlicet; & perinde ac si regium factum, ac supercilium reliquisset inferius, & se exiisset, se quidem humi prostermit, tangit autem sacros illius pedes, quasi hoc faciendo magis honoraretur, quam quòd esset Imperator: quos cum tetigisset, impletur admiratione, sicut prius Gelasius: erant enim illi pedes valde tumentes, & omnino scatentes visceribus; erantque simul horribile & miserabile, illos videre tangere. Tunc etiam Imperator donat eam basigemmarum columnarum, quas ipse posuit, duplicem etiam columnam nominans.

Es. Act. Da
niela apud
Su. tom. 11.
Decembri
Baron. tom.
6. an. 464.

V I. *Leontius Episcopus egregia animi magnitudine Episcopalem dignitatem etiam contra Imperatricem defendit, & ab Imperatore laudatur.*

*Suida histo-
ria in Leon-
tio, pag. 526.*

Leonius Tripolis Lydię Episcopus, natione Mysus, animo fuit ingenuo aduersus omnes, & ore libero. Quodam tempore concilio indicto, cum Eusebia Constantij vxor, superbia elata, ab Episcopo adoraretur: solus eam adulationem aspernatus domi mansit. At illa irritata, & animo inflam-
mato, nititur ad eum exoptulatum, pollicitationibus etiam hominem alliciens: se ecclesiam illi maximam extructuram esse, & affatim pecunię præbituram, si se conueniret. Cui ille hoc modo respondet: Illorum quidem si quid Imperatrix exequi volueris, non tam mihi te scito, quam animę tuę gratum facturam. Si me verò ad te venire volueris, debita Episcopi reuerentia conseruata, vt ego quidem ingrediar, tu autem statim de sublimi isto solio descendens, reuerenter mihi obuiam procedas, & caput meis manibus supponas, benedictionem acceptura: ac deinde ego sedeam, tu verecundè adites: cum iussero, signo dato, fessura: si hæc inquam tibi conditiones placuerint, veniam ad te. Sin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, vt nos honore Episcopis conueniente neglecto, diuinum sacerdotij institutum violemus. Quæ cum renunciata essent, exarsit iracundia mulier, non ferendum rata Leontij responsum: & vehementer commota, & multum conquesta, multumque muliebri bile, & leui ingenio minitata, rem marito exponit, eumque ad supplicium de illo sumendum instigat. Is verò ingenuum Leontij animum magis laudat: placatãque ira, vxorem in gynæceum ablegat.

V II. *Qua occasione Totila sit veneratus Cassium Episcopum Narnensem.*

*Greg. lib. 3.
Dialog. ca. 6.*

Nequè hoc loco prætereunda veneratio à Totila Cassio Narniensis ciuitatis Episcopo exhibita: tempore namque Gothorum, cum præfatus Rex Totila Narnijs venisset: ei vir vitę venerabilis Cassius eius vrbs Episcopus occurrit. Cui quia ex conspersione semper facies rubere consueuerat: hoc

Rex

TIT. LX. DE SACERDOTIO HONOR. 489

Rex Totila non conspersionis esse credidit, sed affidux potationis, eumque omni modo despexit. Sed omnipotens Deus, vt quantus vir esset qui despici-
batur, ostenderet: in Narniensis campo, quò Rex aduenerat, malignus spiritus coram omni exercitu eius spartarium inuast: eumque vexare crudeliter cepit. Qui cum ante Regis oculos ad venerandam virum Cassium fuisset adductus: hunc ab eo vir Domini oratione facta, signo crucis expulit, qui in eum ingredi ulterius non præsumpsit. Sicque factum est, vt rex barbarus seruum Dei ab illo iam die venera-

*Totila Got-
thorum Rex
sacerdotes
Dei venera-
tur.*

V III. *De cultu, quo Alaricus Rex prosequutus est Episcopos in Gallia.*

De cultu Alarici Regis Gothorum, quo prosequatur sanctos Orthodoxos Episcopos, dum in Gallijs esset, hoc exemplo significandum est: Alaricus quantumlibet Arianus esset, tamen sanctos Antistites Catholicę communionis coluit & frequentauit officijs, eos præsertim, quos editione miraculorum Deo gratissimos sentiebat, vt inter alios S. Remigium Remensem Episcopum. Ad hunc enim cuiusdam Benedicti sui regni nobilis viri filiã arreptitiã curandã misit, quã Sanctus diuina virtute nõ solum à dæmone liberauit, sed etiam defunctam reuocauit ad vitam. Cuius rei causa eius parens Benedictus villam quandam Remensi ecclesię dono dedit. Eius quidem ruris dum meminit idem S. Remigium in suo testamento, attigit hæc omnia verbis istis: Et eas res, quas in Prouincia Benedictus quidam (cuius filiam mihi ab Alarico missam gratia sancti Spiritus per impositionem manus meę peccatrici non solum à diabolicę fraudis vinculo, sed ab inferis reuocauit) ad vsum luminis (Remensis ecclesię scilicet) & loci, vbi corpus meum iacuerit, continuatim deseruire præcipio.

*Baron to 6.
Annal. ad
an. 507. 2e*

*Alaricus A-
rianus co-
luit S. Re-
migium.*

*Apud Bris-
son. in far-
mul.*

I X. *Vt Casarius Ep. Arelatensem Rex Theodoricus venerabatur.*

OB monasterium sacris virginibus à Casario Episcopo Arelatensi erectum inuidiã facibus

*Baron. to. 6.
Annal.*

H h 5

inflam-

490 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 inflammatus sathan, in eum accusatione conficta, id
 effecit, vt Raucennam vsque sub custodia periraha-
 retur ad Theodoricum Regem: vt impleretur etiam
 in illo, quod habet Scriptura diuina: *Tamquam au-
 rum in fornace probauit electos Dominus.* Venit ergo
 in palatium ad Theodoricum Regem, eumque in-
 trepidè salutat. Cernens Rex eum nihil formidan-
 tem, & aspectu venerabilem, reuerenter ei assurgit,
 eumque, depositis capitis ornamentis, clementer re-
 salutat. Deinde placidè sciscitatur ab eo de labore
 itineris, de Gothis suis & Arelatensibus. Postea
 egresso sancto Pontifice, Rex ad suos ait: Non par-
 cat illis Deus, qui tantę sanctitatis & innocentie
 virum frustra compulerunt tam prolixum iter con-
 ficere. Quantus ille sit, vel hinc liceat animaduerti,
 quod cum ad saluandum me ingrederetur, totus
 contremui, vidiq; in eo angelicum vultum, vidi
 virum Apostolicum: prorsus nefas puto de tam ve-
 nerabili viro quidquam durius statuere, aut malè de
 eo sentire. Deinde beato viro in hospitium ingres-
 so, misit idem Rex magni pretij discum argenteum
 librarum plus minus sexaginta, & cum eo solidos
 trecentos, iussitque illi sic dici: Accipe, sancte Epi-
 scopo: rogatq; te filius tuus Rex, vt vasculum istud
 pro munere tua beatitudo dignetur suis vsibus pro-
 prijs memoria reseruare. At vir sanctus, qui præter
 cochlearia nihil vnquam argenti ad lux mensæ
 vsus adhiberi passus erat, tertio inde die per mini-
 stros suos discum prius æstimatum iussit publicè
 vendicari: pretio multos redemit captiuos. Illico
 Regis satellites ad eum referunt, se vidisse regium mu-
 nus palam prostare, eoque distracto sanctum Epi-
 scopum multos è captiuis liberasse. Tam enim ad
 eius hospitium ingens confluxerat pauperum multi-
 tudo, vt præ miserorum suas calamitates exponen-
 tium densitate, vix ad saluandum eum pateret acces-
 sus. Vidimus verò etiam per plateas miserorum
 immensos greges eursitare euntium ad virum Dei,
 atque reuertentium. Postquam autem rem ab eo
 gestam comperit Theodoricus Rex, tanta eum lau-
 de & admiratione profecutus est, vt in eius palatio
 seruietes Senatores ac proceres certatim offerrent
 beato viro munera, quæ eius manibus dispensaren-
 tur;

T.LX. DESACERDOTIO HONORANDO. 491
 tur; magno Dei beneficio id sibi præstitum affir-
 mantes, quod talem Antistitem digni fuissent con-
 spicere, qui ipsorum temporibus dictis & factis ger-
 manum se Apostolorum successorem, & verè Apo-
 stolicum declararet.

X. *Diuus Franciscus pius honoris deserebat Sacerdoti,
 quam sancto è calo uenerat.*

DE sancto Francisco Minorum parente scribunt
 calo in terram delapso, si cui sanctorum è
 calo in terram delapso, & cum illo simul sacerdoti
 fortè occurrisset, prius se sacerdotis manibus oscu-
 lum daturum, deinde reuerentiam factorum sancto:
 plus se debere illi significans, qui Christi in terris
 vicem gereret, quam illi, quem iam cum Christo in
 calis regnare cognosceret.

*B. Bonauent.
 in vita eius
 cap. 4.*

XI. *De Sacerdote malo etiam honorando ob ministerij
 dignitatem.*

Fertur in narrationibus Patrum, vidisse laicum
 quendam suis oculis sacerdotem ecclesie, quam
 frequentabat, in crimine adulterij deprehensum
 adijisse eum tamen fidenter, & absque vlla dubita-
 tione, cum postero die sacrificaret, vt ex manibus
 eius sanctam Eucharistiam acciperet: postquam
 verò accepisset, petijisse ab eo, vt frontem, quam ha-
 bebatur leprosam, cruce signaret. Quod cum fecisset,
 lepram quidem tamquam squamam excidisse,
 frontem verò sanam & nitidam apparuisse.

*Franciscus
 Turrianus li.
 2. de Hierar-
 ch. ordina-
 tionibus mi-
 nistrorum
 eccl. Cathol.
 cap. 24. ex
 lib. 2. Theo-
 lepti Episc.
 Philadel-
 phie.*

XII. *De legibus pro honore, immunitate, & annona
 sacerdotum à Constantino Magno conditis.*

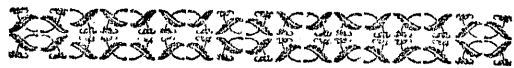
Legem tulit Constantinus Imperator (si credimus
 Theodoretus
 lib. 4. c. 12. &
 11. histor.
 eccl. f. Vid. s.
 Bred. lib. 5.
 cap. 68.)
 Theodoro) qua decernit, plurimum honoris
 deberi hominibus in Sacerdotali dignitate constitu-
 tis, interitum interminatus horum infectatoribus.

XIII. *Iustinianus Imperator quæti faciat sacerdotium.*

Iustinianus Imperator iudicans Sacerdotium pri-
 mas tenere, & in honore ab Imperatoribus etiam
 ipsi sedulo habendum, ita præfatur: Maxima quidem
 in omnibus sunt dona Dei à superna collata clemen-
 tia, Sacerdotium & Imperium: illud quidem diuini
 mini-

*In l. Nos sens
 per, de Episc.
 & clericis*

492 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
ministrans, hoc autem humanis præsidens, ac dili-
gentiâ exhibēs, ex vno eodēq. principio vtraq. pro-
cedentia humanam exornant vitam. Ideoque nihil
sic erit studiosum Imperatoribus, sicut Sacerdotum
honestas, cum vtiq. & pro illis ipsi semper Deo
supplicent.] Græcè pro Sacerdotum honestate, ha-
betur, ἡ ἱερωσύνη σεμνότης hoc est, Sacerdotum maie-
stas, auctoritas, veneratio, reuerentia, ac grauitas.



TIT. LXI. Dignitate sacerdotali orna-
tos non esse iniuria aut molestia vlla
afficiendos.

2. Reg. 13. *Ieroboam amoto antiquo & vero Dei cultu, consti-
tuens sacerdotes de extremis populi, reprehenditur à
Propheta: in quem cum manum extenderet, mox aruit,
nec nisi in oratione illius Prophetae in prillinum vigorem
restitui potuit.*
3. Reg. 19.
4. Reg. 9. *Impia Regina Iezabel, quæ occidit Prophetas Domini,
& Elie mortem interminata fuerat, funesto interitu pa-
nis luit.*
2. Mach. 4. *Andronicus Oniam Pontificem dolo occidens, postea
purpura exutus, totamq. per ciuitatem circumductus, in
eodem loco, in quo Oniam interfecerat, cecidit.*

EXEMP. I. Subdiaconus Victori Papæ venenum pro-
pinans in sacro calice, à demone corripitur.

Baron. to. 11.
Annal. ad
an. 1055. 28. **A**NNO Redēptoris quinquagesimo quinto supra
millesimum, Victor Papa II. primo sui Ponti-
ficatus anno, horrendam planè passus est prodatio-
nem, cum ad eius interitum immisum est venenum
(dictu pauendum) in sacrum calicem. Deus tamen
duplici miraculo, ne Pontifex biberet, obstitit, &
tanti sacrilegij auctorem detexit. Lambertus rem
gestam sic describit: Huic, nempe Victori Papæ,
subdiaco-

TIT. LXI. De pœnis impiorum in Sacerdotes. 493
subdiaconus toxicum in calicem misit. Quem cum
ipse post consecrationem leuare vellet, nec posset: à
Domino causam facti inquisiturus, cum populo ad
orationem prosternitur, statimque toxicator à dæ-
mone arripitur. Ita igitur causa manifestata, Domi-
nus Papa calicem cum sanguine Dominico cuidam
altari iussit includi, & pro reliquijs in perpetuum
conseruari. Deinde iterum cum populo tamdiu ad
orationem prosternitur, quousque subdiaconus à
demonio liberaretur.

II. Cincius Romanorum Præfectus Greg. VII. ab altari
abripens morte subita perit.

ANNO Christi millesimo septuagesimo quinto, Lambertus
contigit Papam Gregor. VII. per immisionem ^{Scafoburg?}
sathanae grauisima pulsari aduersitate. Quidam vrbis ^{an. 1076.}
præfectus Romanæ, Cincius nomine, & generis ^{apud Barons.}
claritate, & opum gloria eminens valde in tota Ita- ^{to. 11. 1075.}
lia, multa in possessionibus Romanæ Ecclesiæ præter ^{33.}
leges faciebat. Perlata ad Papam querimonia, cum
eum sepius modestè corripere, nec quidquam pro-
ficere secreta correptio, tandem excōmunicauit
eum, arbitrans hoc saltem modo improbitatem eius
coercendam fore. Hinc ille maiori dementia effera-
tus, ipsa nocte Natalis Domini, cum armatis inopi-
natò irruit in ecclesiam, in qua Papa vestimentis
pontificalibus indutus sacro altari astabat, Missarum
solennia celebrans, iniectaque (quod dictu quoque
nefas est) in capillos eius manu, multis contume-
lijs affectum de ecclesia protraxit, & priusquam
vulgato per ciuitatem rumore, populus frequens au-
xilio concurreret, in domum quandam munitissi-
mam abripuit. Fama tam atrocis facti totam illico
repleuit vrbem, vndique ad arma conclamatur. Di-
uites & pauperes, nobiles & ignobiles omnes vno
animo accurrere, atque in ipso statim orientis diei
crepusculo domum Cincij oppugnare summa vi ag-
grediuntur, & nisi ille mali, quod imminabat, haud
improvidus, Papam dimittere maturasset, domum
ipsam, peremptis omnibus, qui in ea erant, à funda-
mento euertissent. Papa interueniente, concitæ
multitudinis furor vix & ægrè compressus est. Ro-
mani, quod factum fuerat grauiter nimis, & indignè
feren-

494 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
ferentes, omnia, quæ Quintij erant, tam intra mu-
ros, quàm extra, ferro & igne demoliti sunt.

III. *De diuina ultione barbarorum tempore Iuliani
Imp. in seruos Dei sauentium.*

Theodoret.
Eecl. li. 8. lib.
3. c. 6.

Iulianus Imperator impietati frena laxans, vnà
cum suis scurrarum more petulanter & contume-
liose sanctos insectabatur, nullum genus conuiuij &
proberi prætermittens in veræ pietatis professores.
Abtulis deinde congiaria sacerdotibus à Constantino
Magno donata. Aſcaloni & Gaza, quæ sunt vrbes
Palaestina, primùm virorum sacerdotij dignitate
exornatorum, & mulierum perpetuam virginitatem
professarum ventres discindunt; deinde replent
hordeo: ad extremum eos porcis deuorandos obji-
ciunt. Sebasta item, quæ est vrbs ditioni gentis
subiecta, Ioannis Baptistæ tumulum aperiunt; ossa
tradunt igni absumenda, & eorum cineres passim
dispergant. Scelus autem ab illis in Phoenicia pa-
tratum, quis est, quæso, qui sine lacrymis possit com-
memorare? Nam Heliopoli, quæ est vrbs Libano
finitima, execrables isti gentiles recordati facinoris
Cyrilli Diaconi, qui regnante Constantino diuino
quodam zelo accensus, multa simulacra, quæ in ea
vrbe colebantur, confregerat, non modò eum inter-
fecerunt, verùm etiam dissecto ventre iecur eius
de gustare non sunt veriti. Verùm Deum omnia con-
templantem hoc celare non poterant, sed debitas
sui maleficij pœnas ei dederunt. Nam quotquot il-
lius sceleris labe inquinati sunt, primùm amiserunt
dentes, quia pariter omnes ad vnum excidebant:
deinde linguas perdidērūt, quæ putredine labefactæ
ex ore effluebant: postremò oculis orbatī sunt; quo-
rum calamitatibus veræ pietatis vis clarè prædicata
est.

IV. *De Nantini Comitiss ultione ob iniurias viris Ec-
clesiasticis illata.*

Greg. Turon.
lib. 5. hist.
Franc. cap.
3. Baron. 7.
an. 583.

Nantinus Comes Engolismensis cum in sancta
loca, in Heraclium Bordegalensem Episcopum,
alioquæ Dei ministros maia multa parasset, ultimo
ipse elogio, quid pateretur ob scelera perpetrata,
testatus est: ait enim Gregorius: Post paucos men-
ses à

TIT. LXI. *De pœnis impiorum in sacerdotes.* 495
ses à supradicto morbo (peste scilicet, qua obierat
Austregildis Regina impia) Nantinus Comes cor-
ripitur. Qui nimia exultus febre, clamauit, dicens:
Heu, heu; ab Heraclio Antistite exuror; ab illo
crucior: ab illo ad iudicium vocor. Cognosco faci-
nus: reminiscor iniuste iniurias me intulisse Ponti-
fici: mortem deprecor, ne diutius crucier hoc tor-
mento. Hæc cum maxima in febre clamaret, defici-
ente robore corporis, infelicem animam fudit, in-
dubia relinquens vestigia hoc ei ad ultionem beati
viri venisse: nam exanimum corpus ita nigredinem
duxit, vt putares eum prunis superpositum fuisse
combustum. Ergo omnes hæc obſtupescant, admi-
rentur, & metuant, ne inferant iniurias sacerdoti-
bus; quia vltor est Dominus seruorum sperantium
in se.

V. *De spoliatione S. Elphegi Archiep. Cantuariensis
flamma caelesti vindicata.*

Anno Domini millesimo sexto, ab aduentu An-
golorum in Britanniam quingentesimo septua-
gesimo octauo, anno suæ ætatis quinquagesimo le-
cundo, Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis ef-
fectus est. Cumque iter versus Romam pro pallio
habendo arriperet, & quoddam oppidum hospiti-
tandi gratia intraret, oppidani hominem incogni-
tum videntes, & auaritiæ suæ consulentes, in domum
irrupunt, res eius diripiunt, cumque omni supel-
lectili priuatum verbis & verberibus exire cõpel-
lunt. At ille iniurias suas leniter ferens, suorum
verò mediocriter dolens, via qua venit regreditur.
Necdum ab oppido longè recesserat, & ecce hor-
rendæ voces mœnia corripunt, quæ ciuibus & ædi-
ficijs celerem minantur ruinam. Nec mora, vorax
flamma oppidum consumere cœpit: cumque ignis
vehementer excreceret, nec euadendi spes aliqua
fuisset, virum sanctum adit, fatentur delictum, ven-
iam petunt. Mox sanctus ille compatiens preces
ad Dominum fudit, & ignis molestia protinus ex-
tincta cessauit. Restituit ergo Episcopo rebus suis,
acceptoque à Papa pallio, domum prosperè regre-
ditur.

Osbert. in
vita S. El-
phegi apud
Dor. 10. 2. 19.
Apr. & Bar-
ton. 10. 134.
1006. 5.

VI *Gothæ*

VI. *Gottbis S. Maxentium ferire conantibus brachium obrigit.*

Greg. Turon.
li. 2. cap. 17.
apud Baron.
10. 6. an. 507.

ANNO Redemptoris nostri quingentesimo septimo, quo tempore Alaricus Gothorum Rex vastabat omnia in Gallia, erat tunc vir laudabilis sanctitatis Maxentius Abbas reclusus in monasterio suo, ob Dei timorem, intra terminum Pictaviensem: cuius monasterij nomen lectioni non indidimus, quia locus ille vsque hodie Cellula S. Maxentij vocatur. Cuius monachi cum hostium cuneum vnum in monasterium cernerent propinquare, Abbatem exorant, vt de cellula sua egrederetur ad consulendum eis. Illoque demorante, hi timore percussis, eum aperto ostio producunt de cella sua. At ille in occursum hostium quasi pacem rogaturus pergit intrepidus. Vnus autem eorum euaginato gladio, vt in caput eius libraret, manus ad aurem erecta dirigit, gladiusque retrorsum ruit. At ille ad pedes beati viri, ventum deposcens sternitur. Quod videntes reliqui, cum timore maximo ad exercitum redierunt, timentes ne & ipsi pariter interirent. Huius vero brachium beatus confessor cum oleo benedicto contrectans, imposito signo Crucis, restituit sanitati, eiusque obtentu monasterium permanfit illatum.

VII. *Valentis Imp. cubicularius malè tractans Aphraatem orthodoxos in vera religione confirmantem, mente capitur, & feruentibus balnei aquis suffocatur.*

Niceph. Call.
hist. Eccl. li.
11. ca. 25.
Theodoret li.
de Amatoribus
Dei cap.
26. 10. Nau-
cler. vol. 2.
gener. 13.

EX cubicularijs Valentis Imp. quidam, qui sanctum virum Aphraatem propter animi temeritatem grauius tractauerat, in balneum confestim ingressus, vt Principi lauauionem prepararet, mente captus, & in calidas aquas delapsus, ibi vitam finiuit. Imperator aliquamdiu expectans, & extrahi ea mora tempus querens, alijs causam eius rei inquisitam sibi renunciare precepit. Qui cum & venissent, & omnia circumspexissent, illum in calidis vndis morte frigida peremptum repererunt. Quod vbi Imperator cognouit, opus id quidem petulantis, Aphraate sancto illate iniurie & contumelie esse, rectè arbitratus est. De impio autem dogmate eundem

TIT. LXI. De poenis impiorum in Sacerdotes. 497
dem, iuxta indurati cordis Pharaonem, retinuit animum.

VIII. *De pena puellis iniusta inhonorantibus Iacobum Nisibitam.*

NISIBIS est ciuitas in cōfinio regni Romanorum & Persarum, quæ olim Romanis erat veltigalis, & eorum parebat imperio. Ex ea ortus magnus ille Iacobus solitariam vitam amplexus venit in Persidem, visurus plantas veræ religionis, & et quæ par erat curam adhibiturus. Cùm is autem fontem transmitteret, puellæ quædam, quæ pannos lauabant, & vestes pedibus emundabant, ne nouum quidem, & qui decentem præ sese ferebat grauitatem, sunt reueritæ habitum: sed exuto pudore, & petricta facie, & impudentibus oculis diuinum hominem aspiciebant, neque capita operientes, neque vestes quas succinxerant demittentes. Hoc cùm agrè tulisset homo Dei, & vellet Dei virtutem in tempore ostendere, vt factò miraculo liberaret ab impietate, fontem quidem est execratus, & fluentum confestim euauit. Puellas quoque est execratus, & impudentem earum iuuentutem castigauit canis ante tempus inductis: & sermonem factum est consecutum: mutatusque est nigror pilorum: & similes euaserunt nuper plâtaris arboribus, quæ vere circumtectæ sunt folijs autumnalibus. Ex autem cùm sic sensissent supplicium (nam & fontis fluenta effugerant, & sua inuicem capita intuentes videbant repentinam illam mutationem) cursu ad urbem contenderunt, renunciaturæ illud quod acciderat. Illi autem cùm accurrissent, & magnum Iacobum offendissent, rogauerunt vt iram compefceret, & supplicium remitteret. Ille autem non diu cunctatus Domino quidem preces obrulit, fluenta autem rursus scatere iussit. Illa verò mox rursus è suis emanarunt penetrabilibus, iustis deriuata nutibus. Illi autem cùm hoc impetrassent, perebant, vt filiarum quoque suarum crinibus color suus redderetur. Aiunt autem eum hoc quoque concessisse, requisisse autem puellas, quæ illam acceperant disciplinam, & quoniam non venerunt, reliquisse supplicium, documentum temperantiæ, & argumentum moderationis, & diuinæ virtutis perpetuum & euidentis monumentum.

Theodoret. in
hist. SS. Pa-
trum cap. 1.



TIT. LXII. De cœlibatu seu castitate ecclesiastica.

Exodi 12.

Iudei comesturi agnum paschalem renes suos accingebant. Quo significabatur, ut Gregorius exponit, debere eos carnis voluptatem edomasse, qui agnum paschalem comedunt.

Epiph. hares.
78. Greg.
Naz. in E.
zesh.

Moses & Aaron ad gubernationem populi Israelitici sacerdotalem, pariterque propheticam, simul ac vocati fuissent, carnali protinus suarum seminarum cohabitationi etiam licite extremum vale dixisse legimus.

EXEMP. I. Dunstanus loco Clericorum non seruantium castitatē substituit castos Religiosos, & factum diuinitus defenditur miraculo.

TEmpore Ottonis Imperatoris IX. circa annum Redemptoris 970. ordo clericalis plurimum erat corruptus, & carnis voluptatibus plus æquo deditus. Quod malum Dunstanus Cantuariensis Archiepiscopus corrigere cupiens, auctoritate Ioānis Apostolicæ sedis Antistitis apud Regem obtinuit, quatenus Canonici, qui castè viuere nollent, ecclesijs quas tenebant depellerentur, & Monachi loco eorum intromitterentur. Cùm verò Clerici aduersus sanctum Dunstanum reclamarēt, expulsos ipsos, & subrogatos loco ipsorum monachos, Calæ Synodus constituitur, vbi cùm in cœnaculo, absente Rege propter imbecillem ætatem, confidentibus totius regni Senatoribus magno conflictu hinc inde allegantium res ageretur, & Dunstanum quasi ecclesiæ murum multorum iacula conuiciorum impeterent, nec vincerent: solarium subito torum, quo confidebant, cum axibus dissoluitur, & trabibus; omnibusq. interim truculenter elisis, solus Dunstanus stans super vnam, quæ superstes erat, trabem, absque

TIT. LXII. DE CŒLIBATV SACERD. 499
absque læsione euasit. Cæterum omnes partis aduersæ, vel exanimati sunt, vel languore perperuo sunt derenti. Hoc miraculum contulit pacem beato Dunstano, & Monachis ab impetu Clericorum & aliorum, gratia hæc & similia operante diuina.

II. Etheluuoldus loco Canonicorum cum sceminis conuersantium substituit Religiosos.

EAdem tempestate præsidebat Wentanæ Ecclesiæ Etheluuoldus vir eximie sanctitatis, & educatione patris Dunstani non parum insignis. Hic cognita de Canonicis Ecclesiæ suæ, quod nimium sæculares existebant, voluntate Dunstani, monuit eos semel & sæpius mores & actus mutare, correctioris vitæ semitas relictis sceminis arripere. At in presentiarum quidem id sibi possibile esse negantes, voce coruina semper in crastinum correctionem sui pollicebantur. Quod ipse gnarus non diu sustinuit. Paratis namque quàm plurimis monachorum cucullis, die quo Communio, Seruite Domino in timore, cantabatur: chorum intrauit, vestes, quas parauerat, secum deferri faciens. Et proiectis illis in medium, Canonicis ait: Animaduertistis quid modò cantaueritis? Animaduertimus, inquit. *Igitur, inquit, Si seruire Domino in timore, & ei vultis exultare cum iremore: apprehendite disciplinam, vestem scilicet monachalem, ne pereatis (sicut cantastis) de via iusta.* Ad quod illi obstupesci, more solito inducias petunt: id se facturos in futuro promittunt. Tunc ille, Mihi credite, amplius non credam huic vestræ responsioni coruinæ; sed aut disciplinam in præsentia apprehendetis, aut loci istius beneficijs & conuersationi hinc eliminati iamiam cedetis. Itaque nonnulli ex illis statim, abiecto clericali habitu, monachi facti sunt, ceteris verbo Pontificis de ecclesia eliminatis. Cæterum quia isti qui nouiter fuere conuersi, regularis disciplinæ normam sine aliorum magisterio doctè seruare nequibant: monachi de Abendonia illuc ab eodem Pontifice adducti sunt, qui monasticæ institutionis tramitem ibi docerent.

III. De castitate Episcopi Toletani miraculo insigni confirmata.

Io. Vascon in
Chron. Hispa.
ad an. 530.
10.

Montani
Ep. pasci
ria miraculo
purgata.

Leontias in
vita S. Ioan.
Eleemosyna
17.

Greg. Turon.
de Gloria
Confess. cap.
76.

ANno Dominicæ incarnationis quingentesimo trigesimo, Toleti sub Amalarico Rege Concilium celebratum est, cui præfuit Montanus: Qui, ut loquitur D. Isidorus, post Celsum fuit Toletanæ sedis metropolitanus Episcopus, vita & eruditione clarus. Is antiquissima fidelique relatione narratur, ad propulsandam conjugalis conversationis infamiam, candentes prunas tamdiu tenuisse veste, dum sacrum perageret, eoque peracto, nec prunæ ignem, nec vestis inuenta est amisisse decorem.

III. De Abbatis castimonia per ignem probata.

Consimile huic scribit Leontius Cyrorum Episcopus in vita S. Ioannis Eleemosynarij, non longè à calce eius vitæ: Porphyria enim priùs fornicaria, cum ab Abbate conuersa, & quasi in quodam saluti asylo cohabitaret, incidit in suspensionem temerariæ plebi, quasi ab Abbate filium genuisset, quæ nec ipsa genuerat, sed abiectum collegerat. Coram igitur centum & eo amplius testibus, is Abbas in suæ, ac mulieris castitatis testimonium adferri prunas iussit: enoluit autem eas in proprium vestimentum, quod nulla prorsus parte ambustum est, omnibus id admirantibus.

V. Simplicij Episcopi cum vxore habitantis castitas manifesto prodigio declaratur.

Accedit insigne aliud exemplum apud Gregorium Turonensem in hæc verba: Simplicius perpetuam cum vxore castitatem seruauerat; electus autem in Episcopum, domi virginem adhuc vxorem fouebat, uti sororem. Die igitur Natalis Domini, commotis ciuibus aduersus virginem, per inanem suspensionem, sic ad illam locuti sunt: Incredibile est, mulierem viro iunctam pollui non posse; sed nec vir poterit artubus mulieris iunctus à coitu abstinere. His commota virgo sanctissima adit Pontificem simili castitate pollentem, arculamque tunc, ut fieri solet pro rigore hyemis, carbonibus plenam penes se habens, accita famula, expansoque pallio, prunas

TIT. LXII. DE COELIBATV SACERD. 501
prunas ardentes suscipit, & fere horæ vnus spatio tenens sacerdoti postea sic ait: Accipe & tu mitior solito ignem, nequaquam tuis velaminibus nociturum: suscipiente verò Pontifice, nihil offensum est velamen eius ab igne. Credidit tunc incredula gens, atque supra mille sacro Baptismate sunt initiati.

VI. Cur continentis tantùm præficiantur Ecclesiæ.

NOs semper omnibus modis sacrosanctis Ecclesijs prouidentes in honorem & gloriam sanctæ, incorruptæ, & consubstantialis Trinitatis, per quam seruari tum nos ipsos, tum rempublicam persuaasi sumus, sequentes doctrinam sanctorum Apostolorum, de eo quod debent eligi integerrimi & incorruptissimi sacerdotes, qui quidem ea re maxime constituuntur, ut suis precibus benevolentiam Dei clementissimi rebus publicis acquirant, præsentis constitutione sancimus. Nam si sancti & gloriosi Apostoli sacerdotium à Domino Christo Deo nostro accipientes, & omnibus bonis terram implentes, suamque doctrinam omnibus tradentes, ne suæ quidem in hoc mundo concessæ vitæ, ut salutem nostram inferrent, pepercerunt; an non æquum est, eos, qui in illorum munus succedunt, & sanctis Ecclesijs sacerdotes præsumt, puram atque incorruptam vitam agere, & opes atque pecunias pro nihilo ducere, vitamque suam omnem ad clementissimum Deum referre ac dirigere? Par est igitur eiusmodi sacerdotes eligi & creari, quibus neque liberi sint, neque posteri, propterea quod is, qui huius vitæ curis & sollicitudinibus afficitur, quas liberi, ut qui maxime parentibus adferunt, eius omne studium & cogitatio in Dei cultu, & rebus Ecclesiæ versari non potest. Cum enim quidam adducti spe, quam in Deo positam & constitutam habent, tum autem ut suorum animorum salutem consulant, ad sanctissimas Ecclesias confugiant, suasque opes ac facultates ob eam causam ipsi adferant & relinquunt, ut in pauperes & egenos, aliisque præterea pios vsus impendantur; absurdum esset minimèque conueniens, si Episcopi in proprium lucrum prædāque eas pecunias reuocarent, aut in proprios liberos & consanguineos

Instituti
Imp. in L.
Nos semper
cap. de Episc.
& Cler.

502 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 impenderent ; oportet enim Episcopum nulla erga
 eos liberos, qui carne & corpore parantur, affectione
 & studio prædeditum, omnium fidelium animos
 parentis charitate & benevolentia comprehendere.
 His igitur de causis eos, qui liberos & posteros ha-
 bent, creari Episcopos prohibemus. De cœlibatu
 Sacerdotum, & quod coniugati ad clericatum & gra-
 dus ecclesiasticos nullo modo admittantur, videre
 licet plures leges & constitutiones in Authent. De
 monachis. collat. 1. tit. 5. §. Si quis autem. In Au-
 thent. de sanctiss. Episc. coll. 9. tit. 15. 9. Clericos
 autem.

VII. *Abissini suspiciunt in sacerdotibus Romana Ec-
 clesie castitatem.*

*En annuâ
 Societ. Pro-
 uincie Goe-
 nae an. 1609.*

A Bissini Æthiopes (vt scribunt ij qui in locis
 illis versantur) in Sacerdotibus Christianis
 præ ceteris suspiciunt castitatem, cùm eorum reli-
 giosi, quos habent plurimos, sint impurissimi. Ipse
 Rex fratri suo Proregi Tigrae colloquens, eosdem
 Ecclesie Romanæ Sacerdotes Angelos esse asser-
 bat. Antistes quidam religiosus, Reginae seu Impe-
 ratricis magister, cùm esset apud Reginam cum no-
 stris, percunctatus est, quo vterentur remedio, quæ
 medicina, vt sic essent casti. Cùm responsum esset
 adhiberi orationes, pœnitentias, & sedulam sen-
 sum custodiam; illa, inquit, ratione tutò tale mo-
 nile seruatur. Placuit responsum Reginae: nec im-
 meritò, nam et si nemo continens esse possit, nisi
 Deus det; Deus tamen cœcipientie motibus liberat,
 nisi & nos ipsi opportunis præiudici iuuare conemur.

VIII. *Diaconos etiam debere seruare castitatem.*

*Alphonfus à
 Carthagena
 in Anaco-
 phal. Reg.
 Hisp. cap. 52.*

V Eremundus huius nominis primus, filius Bil-
 marai filij Alphonsi cognomento Catholici, in
 Regem Hispaniarum electus est anno Dom. 783.
 Qui postea regnum sponte dimisit, recolens se olim
 ordinem Diaconi suscepisse, & consobrinum suum
 Alphonsum, qui ad Nauarros confugerat, reuocauit,
 & in regno substituit successorem; & cum eo alijs
 quatuor annis & sex mensibus dulcissimam duxit
 vitam, & communi morte vitam finiuit, cum vxore
 sua

TIT. LXIII. *De vita honesta Clericorum.* 503
 sua Imelone, quam à se propter conscientiam ordi-
 nis sacri separauit, relictis ex ea duobus filijs paru-
 lis, Ranimiro & Garfia.



TIT. LXIII. *De vita honesta Cleri-
 corum.*

EXEMP. I. *Frugalitas Pij I Pontificis.*

L Audabile est quod de Pio II. Pontifice legimus;
 cuius cum aliæ multæ virtutes feruntur, tum hæc
 ipsa, quòd mediocri cibo vti solitus esset, non lauto,
 non delicato, eoque semper fuisse contentum, quod
 apponeretur, quodcumq; esset, vno verò parcissime
 vsum, eoque bene dilato. Mensam arctissimam ita
 contempsit, vt apparatu non pontificio, sed humili
 ac propè rusticano sit vsus. Inter edendum de stu-
 dijs bonarum artium loquebatur, memoriam veterù
 repetens. Eius voluptas omnis, quando à munere
 publico vacabat, in lectione & scriptione frequen-
 ti reposita erat. Libros plus quàm saphiros & smar-
 ragdos charos habuit, quibus chrysolitorum magnâ
 copiam inesse dicebat. Rara veste utebatur, & ar-
 gento, frugali magis quàm regio.

*Platina in
 vita Pij 2. &
 Hieronymus
 Platus de
 Cardinal.
 cap. 13.*

II. *Vita exemplaris Cardinalis Cesarini.*

D E Iuliano Cesarino Cardinale illud memoria
 proditum est, fere illum in suis vestibus cubi-
 tate, interulam intimam, non ex lino, sed ex panno
 gestasse, longa exercuisse ieiunia, omnibus sextis fe-
 rijjs pane & aqua ieiunasse; quod die Missam cele-
 brasse. Denique vt hoc etiam addamus, ita in clee-
 mosynis profusum fuisse, vt à suis alter Martinus
 appellaretur.

*Hieron. Plati-
 de dignit. &
 off. Cardinal.
 cap. 13.*

III. *S. Caroli Borromæi Cardinalis victus, vestitus.*

R Ecentius & illustrius est de Carolo Borromæo,
 quàm vt hoc loco commemorandum videatur.

*Hieron. Plati-
 de dignit.
 Card cap. 13.
 & 16.*

Sed tamen sic tradunt eius familiares, quotidianis illum pœnitentiæ incrementis eò tandem peruenisse, vt quotidie pane & aqua ieiunaret; exceptis Dominicis ac festis diebus: in qua illa seueritate diu durauit, vsque ad extremum vitæ diem; immo verò aliquanto ante obitum ipsos etiam festos dies non parum restrinxerat, ad sola se legumina aut olera, fractusque arborum redigens. Quare cum Gregorius XIII. pro suo officio, peculiari Breui ad eum scripto, non solum hortatus esset, sed etiam præcepisset, vt rigorem hunc temperaret; respondit Cardinalis, se paratum quidem obedire, sed tamen experientia cognouisse, eam in ediam valetudini quoque conferre, ad exciccandam pituitam, qua abundabat. Quo argumento permotus Gregorius, suo illum iudicio arbitrioque permisit. Omnem suppellectilem alicuius pretij, conopœa, aulæ, aliæque eius generis abs se remouit. Vestibus utebatur exterius quidem, vt Cardinalis; interioribus verò ex simplici panno, & tela; quin etiam cubicularis amictus ex panno erat cinericio, rudi, & crasso. Quam ipsam vestem quatuordecim totis annis nunquam mutauit, multaque alia eiusmodi, que non est necesse referri, quia nota sunt & recentia, constanter vsque ad mortem seruauit.

IV. S. Nicolai Episcopi vite ratio.

Serium in eius vita 6. Decemb. ubi hæc ferè verba permittunt.

D. Nicolaus Episcopus Myrensis factus (licet pristini eius mores accurata castigazione esset compositi) haud tamen ignorans, aliam esse priuati hominis rationem, aliam magistratum gerentis, vitam omnem morèque pro dignitate transformandos purauit. Igitur vnica in die refectio, eaque vespertina contentus, totum diem publicis negotijs studiosè impendebat. Inter cœnandum nunquam sacrorum librorum aberat lectio, vel certè aderant sacerdotes eruditione & vita probati, à quibus suauiori aliquo animi cibo alebatur. A mensa in cubiculum se recipiens, totus in cœlestium contemplationem campum diffundebatur, & animum diurnis alienisque curis distractum nocturna meditatione collectum refouebat. Inter quas delicias meliorem noctis parte absumpta, tandem demissa humi mœbra breui

TIT. LXIII. De vita honesta Clericorum. 305
breui admodum somno reficiebat. Tunc etiam cœpit vti veste viliori & neglectiori, quam antea solebat, in qua nullus omnino esset nitor, aut fastus, sed castigate porius humilitatis, & modestiæ significatio: nec enim alio quouis pacto porerat sapientius, aut facilius Sacerdotum in vestitu luxuriam amputare. Et tamen tantum abfuit, vt ea res aliquid detraxerit de opinione, vt etiam multum auxerit.

V. D. Augustini Episcopi victus, vestitus, conuersatio.

DE D. Augustino Hipponensi Episcopo scribit Possidius in eius vita, quod vestis eius, & calcamenta, & lectualia ex moderato & competenti habitu erant, nec nitida nimium, nec abiecta plurimum: quia his plerumque vel iactare se insolenter homines solent, vel abijcere: ex vtroque, non quæ Iesu Christi, sed quæ sua sunt, iidem querentes. At iste beatus medium tenebat, neque in dexteram, neque in sinistram declinans. Mensa vsus est frugal, & parca, quæ quidem inter olera & legumina, etiam carnes aliquando, propter hospites, vel quosque infirmiores continebat. Cochlearibus tantum argenteis vtens, cætera vasa, quibus mensa inferebantur cibi, vel testea, vel lignea, vel marmorea erant; non tamen necessitatis inopia, sed proposito voluntatis. In ipsa mensa magis lectionem, vel disputationem, quam epulationem potationemque diligebat, & contra pestilentiam humanæ consuetudinis in ea ita scriptum habebat:

*Quisquis amat diuitis absentum rodere vitam,
Hanc mensam veritam nouerit esse sibi.*

Et idè omnem conuiuam à superfluis & noxijs fabulis, & detractionibus sese abstinere debere ad-monebat.

VI. Fœminarum quare cohabitationem non admittit

D. Augustinus, nec quidem germanæ sororis.

FOeminarum intra domum dicti b. Augustini *Idem Possidius cap. 26.* nulla vnquam conuersata est, nulla mansit, nec quidem germana soror, quæ vidua Deo seruiens multo tempore, vsque in diem obitus sui præposita ancillarum Dei vixit: sed neque patris sui filia, quæ pariter Deo seruebant: quas personas sanctorum Episcopo-

Episcoporum concilia in exceptis posuerunt. Dicebat verò, quia etsi de sorore & neptibus secum cōmorantibus nulla nasci possit mala suspicio; tamen quoniam illæ personæ sine alijs necessarijs, secumq. manentibus foeminis esse non possent, & quòd ad eas etiam aliæ à foris intrarent, de ijs posse offendiculum aut scandalum infirmioribus nasci, & illos, qui cum Episcopo vel quolibet Clerico fortè manerent, ex illis omnibus foeminarum personis vnà commorantibus, aut aduentantibus, tentationibus humanis posse perire, aut certè malis hominum suspicionibus pessimè diffamari: ob hoc ergo dicebat, nunquam debere foeminas cum seruis Dei, etiam castissimis, in vna manere domo, ne (vt dictum est) aliquod scandalum vel offendiculum hoc tali exemplo poneretur infirmioribus. Et si fortè ab aliquibus foeminis, vt vi deretur, vel salutareretur, rogabatur, nunquam sine Clericis testibus ad eas intrabat, vel solus cum solis vnquam est locutus, nec si secretorum aliquid interesset.

VII. S. Andrea Carmelitani Episcopi vita austeritas.

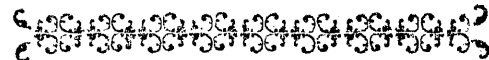
S. Andreas Carmelitanus, cuius, cum quinquaginta octo esset annorum, vnanimem in Episcopum tesulanum Canonicorum electionem, Spiritus sanctus per os infantis prodigioso confirmavit suffragio, non contentus, quod ad deuotæ semel, sed semper benè tuendæ castitatis rationes, magnam per sobrietatem corpus sibi suum assidue maceraret, illiusque nuditatem, sub vestimentis, ferrea cingeret catena, nec alij lecto, quàm vitium sarmentis, indormiret: foeminarum præterea colloquia, in illa tam graui iam ætate non aliter quàm fecunda quædam vitabat semina vitiorum.

VIII. Clerici timentes Deum, p̄, & charitate seruētes, etiam post longam exercitationem & aetatem semper in conuersatione debent esse prouidi.

Memor quoque sum (addit Cantiprat.) facti, quod moderno tempore prope Cameracensem dioccesin accidit. Quidam clericus, à pueritia coelebs & castus, post longum Theologiæ studium, in solenni, conuentuali que Ecclesia canonicarum est adeptus.

The. Cantiprat.
Apum li. 2.
c. 30. part.
47.

TIT. LXIV. De inhonestâ vita Clericorū quorūdā. 507 adeptus. Animarum ergo zelo ductus, præbendam pro parochiali Ecclesia commutauit. In qua cum per septennium fructuose multum, & laudabiliter laborasset, prædicationeque & exemplo animas Christi esset lucratus, quas diabolus conabatur auferre: accidit, vt virgo sexagenaria, que cilicium ipsius sacerdotis lauare ac mundare solebat, sola sine teste vel socia thalamum ingrederetur. Quid plura? Ad tam nefandum infortunium res deuenit, vt ambo, sacerdos & mulier illa sexagenaria, antequam separarentur, diu seruato virginitatis & castitatis lilio priuarentur. Ex qua re mulier quidem iam sexagenaria in tantum doluit, vt præ nimia amaritudine mortem acceleraret in planctu: sacerdos verò expertus incognitum, in luxuria adhuc, vt credimus, vilissimus perleuerat. Quid mirum? Quanto locus altior, tanto casus grauior. Vnde meritò Angelorum casus irreparabilis fuit.



TIT. LXIV. De deprauatis quorundam Clericorum moribus.

EXEMP. I. De Pappolo Episcopo ob scelera diuinitus castigato.

Cum per mortem Syluestri sedes Ecclesiæ Lingonicæ vacaret, Lingonici Episcopum flagitantes, Pappolum, qui quondam Archidiaconus Augustodunensis fuerat, accipiunt: qui multa, vt afferunt, egit iniqua, quæ à nobis prætermittuntur, ne detractores fratrum esse videamur: tamen qualem habuerit exitum, non omittam. Anno octauo Episcopatus sui, dum dioceses ac villas Ecclesiæ circuiret, quadam nocte dormienti apparuit illi b. Tetricus vultu minaci. Cui ita: Quid tu, inquit, hic Pappole: vt quid sedem meam polluis? vt quid Ecclesiam peruadis? vt quid oues mihi creditas sic dispersis? cede loco, relinque sedem, abscede longius à regione.

Greg. Turon.
Hist. Franc.
lib. 5. cap. 5.

508 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 a regione. Et hæc dicens, virgam, quam habebat in manu, pectori eius cum ictu valido impulit. In quo ille euigilans, dum cogitat quid hoc esset, fixè in loco illo defigitur, ac dolore maximo cruciatur. Abhorret cibum potumque, & mortem iam sibi proximam prestatatur. Quid plura? Tertia die cum sanguinem ore proieceret, expirauit. Exinde elatus Lingonas, est sepultus.

II. *Impuritas sacerdotis, de cuius manu Angelus communicabat, quomodo sit detecta.*

Petr. Damia. Officij. Episc. in epist. ad Hildebrand. Papam ro. 3. Bibl. SS. Patrum.

Sacerdos ab Angelo castigatur propter lapsum,

Angelis displicet Sacerdotum impuritas.

*no bilis gratia
 uilitas peccati.*

Illud nunc ad memoriam redit, quod in Bencuentina olim vrbe constitutum me audire contigit. Princeps eiusdem ciuitatis Presbyterum sanctæ conuersionis virum, & in diuinis officijs, ac præcipuè in solennitate Missarum indefinenter assiduè excolebat: qui cum quotidie sacris mysterijs reuenter insisteret, Angelus Domini ex consuetudine ueniebat, & uidente Principe sacramentum Domini corporis ex offerentis manibus assumebat. Sed, & criminalis uitæ huius lubrica & incerta cõditio! Nam qui Angelicis fruebatur obsequijs, in sædè luxurix voraginem repente prolapsus est. Quid plura? Peragendi mysterij sacri tempus aduenit, consuetudine foris exigente presbyter compellitur, sed grauitè intus conscientia remordente torquetur: ornatur, accedit, trepidat, palpitat, tamen offerre præsumit. Iam ecce Angelus, ut assuetus fuerat, uenit, & inspectante Principe, spongiam insectam aqua super caput illius expressit, omnesque sordes atque squalores, quos ex corpore illius ante contraxerat, membris eius omnibus iterum superfudit. Hoc uiso Princeps admiratus obstupuit, presbyterumque semotis omnibus secretè conuenit. Inquisitus itaque presbyter, si nouiter aliquid criminis admisisset, primò quidem perhorrescens, facinus abnegat; deinde male sibi conscius, ac Principis auctoritate compulsus, tandem corruisse se nocte præterita in quandam eiusdem Principis cubiculariam confitetur.

III. De

TIT. LXIV. De inhonesta uita Clericorū quorūdam. 509.

III. De concubinato in sacerdote à Deo subitanea morte punito.

Cum Stephanus Papa, qui zeli Phinees æmulabatur ardorem, omnes clericos Romæ, qui post interdictum Papæ Leonis incontinentes existerant, de conuentu clericorum, & choro ecclesiæ præcepisset exire, ut quanquam relictis fœminis per penitentiam se lamenta corrigerent; tamen quia sancto uiro inobedientes fuerant, & de sacrario ad tempus exirent, & celebrandæ Missæ licentiam de cetero non sperarent: iuxta canonicam beatæ Cæciliæ trans Tiberim constitutam presbyter habitabat, qui nec fœminam ullo modo quiescebat abijcere, nec unquam poterat hæc statuta nisi uana profusus & friuola iudi care. Quadam itaque die dum incolumis, uetus, ac robustus existeret, uespertinis horis ad quiescendum se in lecto composuit; sed repentina diuine ultionis animaduersione percussus. Manè repertum est cadauer exanime. Illic præfatæ canonicæ religiosus certè conuentus duos ad me clericos direxerunt, quid tali deberent mortuo, consulentes. Nos, si rem rectè tenemus, consiliū dedimus, ut eum quidem, quia presbyter fuerat, penes ecclesiam sepelirent; sed nullum ei uel hymnorum, uel psalmodiæ officium redderent, quatenus & incestus terror accresceret, & castitatis gloria germinantiùs pullularet, & certè dignus uideretur, ut mortuus (iuxta Prophetâ) sepulturam possideat asini, qui dum uiueret, humana cõtempnit lege consistringi.

Petr. Damia. in epist. ad Taurinens. Episc. Baran. tom. II. no. 1057. 16. 17.

Uitio diuina in presb. concubina.

Ierem. 22.

IV. *Impuritas Diaconi adstantis rebus diuinis miraculo detegitur.*

S. Epiphanius Constantiæ Episcopus hoc tempore oblationis seruabat: nunquam eam perficiebat, donec uideret uisionem. Consueueratque præfari uerba quedam, & ei statim reuelabatur. Cum itaque aliquando ter dixisset sermonem, nulla ei sese obtulit uisio. Cum is autem lugeret, & oraret, ut sibi causa significaretur, primus obseruat Diaconum, qui à sinistris tenebat uentilabrum ministratorium. Quem cum obseruaret, considerat Epiphanius in eius

Ex Metaph. Sur. in uita eius cap. 12. die 12. Mar.

510 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 eius fronte apparere lepram. Nulli autem erat manifestum, Diaconum eo morbo laborare. Epiphanius itaque manum extendit, & instrumentum leuauit ministratorium, ei benignè dicens: Vade, fili, in domum tuam, & ne modò sumas diuina mysteria. Ipse autem statim egressus est, & iuit in domum suã, datque Epiphanius alij Diacono ventilabrum. Cùmque diuina verba incepisset cum metu & lacrymis, vbi perfecit, statim vidit visionem. Post Ecclesie autem dimissionem, accersito Diacono, ex eo sciscitatur causam: cumquẽ is diceret, quòd illa nocte dormierat cum vxore; accersito toto ordine sacro, eis benignè dixit Epiphanius: Quicumque, ò filij, clero digni estis habiti, soluite calceamenta vestra, vt non in ijs ingrediamini, & vt colatis virum sanctum, qui in Ecclesia predicat & dicit: *Et habentes uxores, tanquam non habentes*; exhinc ergo non amplius ordinabit Epiphanius eos, qui habent vxorem, sed viros sanctos, qui vitam exercebant monasticam, & viduos viros probatos. Licebat enim verè videre Ecclesiam, tanquam pulchram sponfam ornatam sacerdotio.

2. Cor. 7.

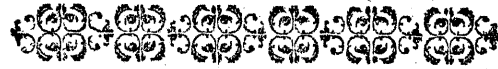
V. De Clerico, qui maluit obsequium Imperatoris deserere, quàm res diuinas fœdat a mente exercere.

Willelm.
 Malmesbur.
 de gest.
 Angl. li. 2.

Amor Dei laudat
 b. b.

HENRICUS Imp. habebat Clericum in curia sua, qui & litterarum peritiam, & vocis elegantiam vitio corporis deformabat, quòd meretriculam villæ vehementer ardebat: cum qua nocte solenni volutatus, mane ad Missam Imperatoris aperta fronte astabat. Dissimulata scientia, mandat ei Cæsar, vt se paret ad Euangelium, quòd eius melodia delectaretur: erat enim Diaconus. Ille pro peccati conscientia, multis prætigijs subterfugere: Imperator contrà nuncijs vrgeret, vt probaret eius constantiam ad extremum profus abnuenti, Ego, inquit Cæsar, quia non vis parere mihi in tam facili obsequio, extorem te totius terræ meę præcipio. Clericus amplexus sententiam abscessit continuo: missi pedissequi qui eum persequerentur, vt si perseverandum putaret, iam urbem egressum reuocarent. Ita cunctanter compilatis omnibus suis, & in sarcinulas compositis, iam profectum, magnaque violentia retractum

TIT. LXV. De sancta libertate prelatorum. *517*
 retractum Henrici presentia sustinuit. Qui lætus subridens: Probè, ait, fecisti, & gratulor probitati tuæ, quòd plaris penderis Dei timorem, quàm patriam; respectum cælestis irę, quàm minas meas. Quapropter habeto Episcopatum, qui primus in imperio meo vacauerit; tantum indecenti amori renunties.



TIT. LXV. De sancta libertate prelatorum.

EXEMP. I. De libertate Episcopi Oeniandi erga Imperatorem Anastasium.

ANNO 25. sui imperij impurus Anastasius Episcopum Oeniandum audiens disertum admodum esse, & qui ora omnibus sententiæ de passo Deo assertoribus obturaret, eum hortatus est, vt ad suam factionem descisceret; pollicens, eum, quidquid petisset, illico accepturum. Cui Episcopus: Tu, inquit, potiùs ad Orthodoxos transi, ne, dum opiniones impiorum hominum Seueri, Eutythis, & Dioscori amplecteris, æterno igni addicaris: simulq. apprehendens Imperatoris chlamydem; Hęc, ait, vestis nequaquam te post mortem sequetur, ò Imperator, sed sola te comitabitur pietas, ac virtutum habitus. Missam fac Ecclesiam, quam Christus suo redemit sanguine. Indoctus es, & ratiocinandi ignarus, neque vllum Ecclesiæ decretum perfecte intelligis: tantum imposturis & scurrilibus calumnijs fatuos terres. Satis sit tibi dignitatis, quid Imperator es; Antifites Ecclesiæ vexare noli. Ad hæc Imperator pudore suffusus obmutuit. Pauperrimus autem cum esset ille Episcopus, ne obolum quidem ab Imperatore voluit accipere: adeò liber erat, & solius in Deum fidei ac pietatis rationem habens.

Ioan. Zonar.
 tom. 3. An.
 mal.

II. D.

II. D. Ambrosius Mediolan. Ep. liberè reprehendit
Valentinianum Imperatorem.Theodoret. li.
4. hist. Eccl.
cap. 6.

Paucis post diebus ab assumpta Episcopali dignitate, cum diuus Ambrosius valde liberè apud Valentinianum Imp. verba faceret, resque nonnullas tanquam minus rectè à Magistratibus administratas coargueret, respondit Imperator: Noui iam pridem tuam in loquendo libertatem. Quae exploratè cognita, non modo tu in Episcopum ordinationi non restiti, verùm etiam suffragatus sum.

III. De diuina Ioan. Chrysostomi in loquendo libertate.

Theodoret. li.
5. hist. Eccl.
cap. 28.

Magnus ille Ioannes Chrysostomus, susceptis ecclesiae Constantinopolitanae gubernaculis, cepit iniqua quorundam facinora grauitè coarguere, Imperatorem Arcadium, cuiusque coniugem salutariter admonere, orare sacerdotes, vt ex præscripto legum ab ecclesia sancitatum vitam instituunt: eos autem, qui istas temerè violare aggrediebantur, aditu sanctuarij prohibere. Non est æquum, inquit, vt sacerdotali honore fruantur hi, qui vitam eorum, qui sunt verè sacerdotes, non studiosè imitentur. Atque hoc modo prospexit non illi solùm ciuitati, verùm etiam toti Thraciae, quae est in sex Episcopatus diuisa; & cunctæ etiam Asiae, quae vndecim habet Antistites. Ponticam præterea Ecclesiam, quae eundem habet Episcoporum numerum quem Asia, eisdem legibus adornauit.

IV. S. Lupus Ep. Trecentis sua auctoritate & presentia Attila Regis Hunnorum conatus retundit.

Ex Petr. in
Catal. lib. 6.
cap. 1. & alijs
Baron. to. 6.
Annal. an.
451.

Cum S. Lupus Trecentis Episcopus, sanctitate clarus, Attilæ flagello Dei Hunnorum Principi eò cum exercitu venienti occurrisset, & pro patria intercederet, & Princeps ferox delere omninò ciuitatem proponeret, diuina virtute, tum ipse, tum exercitus neminem videntes transierunt per ciuitatem à porta vsque ad portam, veluti cæcitate percussis; sicque patria saluata est. Qui res Attilæ fusiùs sunt prosecuti, hæc etiam adijciunt: Lupus habitu induit Pontificali, cum multitudine Cleri, Attilæ aduenienti

TIT. LXV. De sancta libertate p[re]latorum. 513
nienti sit obuius. Is, facta salutatione, interrogat Attilam, quisnam esset, qui tot Regibus deuidis, nationibus, populisque prostratis, vrbibus euersis, cuncta sibi subderet? Cui Attila: Ego, inquit, sum Rex Hunnorum Attila flagellum Dei. Ad hæc Lupus: Et quis est mortalium, qui Dei flagello resistet? Veni igitur Dei mei flagellum; illò que vttere, vt Deus concedit. Ad hæc verba Barbarus emollitus Trecentem urbem illam transijt.

Attila vene-
ratur S. Lupi
sanctitatè.

V. Vt idem Attila flagellum Dei à S. Leone summo Pontifice fuerit coercitus.

Cum Romam ardenti furore idem Attila rapere-
tur, iamque copias, vbi Mincius in Padum in-
fuit, trajicere pararet, occurrit ei Pontifex Leo ma-
lorum Italiae impendentium misericordia motus:
cuius diuina eloquentia persuasum est Attilæ, vt
regrederetur. Qui interrogatus à suis, cur præter
consuetudinem inflexus esset, atque tam humiliter
Romani Pontificis imperata faceret? Respondit, &
confessus est, quod verum esset; nimirum se vidisse,
Leone loquente, astantem alium quendam habitum
sacerdotali decorum, quid diuinum præ se ferentem,
Attilæ remnantemque mortem, nisi Leonis Papæ iussa ca-
pessione à
pesseret. Alij textus habent, inquit Baronius, duos
viros apparuisse, alterum à dextris, à sinistris verò
alterum: quorum visione perterriti nihil sibi præ-
terea fuisse reliquum, quam quod minaci vultu nu-
men exigeret, ipse homo quam citò persolueret;
quòd non esset mortalium facultatis diuinitati resi-
stere, vel in superos bellum inferre. Testabantur
quidem ipsum vera fateri interrupta pacore atque
concisa tremore verba; trucis atque inexorabilis
vultus pallor, & robusti audacisque animi impro-
uisa deiectio, atque totius simul corporis consternatio.

Grande mi-
raculum in
Attilæ re-
minantemque mortem,
S. Leone.

VI. Libertas & fortitudo Thomae Cantuariensis Episcopi aduersus Regem.

Cum Henricus II. Rex Angliæ, conuocatis ad se Episcopis & proceribus regni, leges ferret vtilitati ac dignitati ecclesiasticæ repugnantes, Thomas Cantuariensis Episcopus, qui antea in administrando Cancellariæ munere præclarè se gesserat,

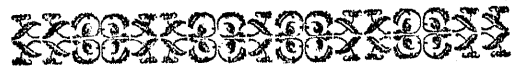
K k aded

adeo constanter obstitit regiæ cupiditati, vt neque pollicitationibus, neque terroribus de sententia decedens, in exilium pulsus sit. Moxque propinqui eius omnis ætatis eiectioni, amici, fautores omnes, ijs, quibus per ætatem liceret, iureiurando adstrictis, vniuersos Thomam adituros, si fortè miserabili suorum calamitatis aspectu moueretur, qui à sancto proposito priuatis incommodis deterreri minimè potuisset. Non respexit carnem aut sanguinem, neque vllus in eo humanitatis sensus pastoralis officij constantiam labefactauit. Contulit igitur se ad Alexandrum tertium Pontificem; à quo benignè acceptus est. Inde ad Pontiniacense monasterium profectus est. Quod vt cognouit Henricus, missis ad Conuentum Fratrum Cistercensium minacibus litteris, Thomam inde exturbare conatur. Quare vir sanctus veritus, ne sua causa mali aliquid Cisterciensis familia pateretur, sponte discessit, & Ludouicum Gallix Regem eius inuitatu conuenit: vbi tamdiu fuit, quoad Pontifice maximo, & ipso Rege agentibus, ab exilio summa totius regni gratulatione reuocatur. Qui dum boni pastoris officium securus exequitur, ecce calumniatores ad Regem deferunt, eum multa contra regnum & publicam quietem moliri: vt propterea sæpius conquereretur Rex, se in suo regno cum vno sacerdote pacem habere non posse. Ex qua Regis voce nefarij satellites sperantes gratum se Regi facturos, si Thomam è medio tollerent: clam conuenientes Cantuariam, Episcopum in templo Vespertinis horis operam dantem aggrediuntur. Qui clericis templi aditus precludere conantibus accurrens, ostium aperuit, illis vsus verbis ad suos: Non est Dei ecclesia custodienda more castrorum: & ego pro Ecclesia Dei libenter mortem subibo. Tum ad milites: Vos Dei iussu caute, ne cupiam meorum noceatis. Deinde flexis genibus, Deo; beatæ Mariæ, sancto Dionysio, & reliquis Sanctis eius ecclesiæ patronis ecclesiam & seipsum commendans, sacrum caput eadem constantia, qua iniquissimi Regis legibus restiterat, impio ferro precipitandum obtulit, 4. Cal. Ianuarij, anno Domini millesimo centesimo septuagesimo primo.

VII. Ar-

VII. Archidiaconus Rom. Legatus sandalia more Apostolorum excussit super Imp. Constantinop.

ANNO Domini millesimo quinquagesimo tertio ^{Lambert.} Fredericus Godefridi Ducis frater, Ecclesiæ ^{Schafnabur.} Romanæ Archidiaconus Constantinopolim Apostolicæ Sedis legatione abierat. Indicta Synodo, ^{de rebus Germanorum.} cum Imperatorem Constantinopolitanum, & Patriarcham euocasset, & illi primatus sui maiestatem vindicantes dicto obtemperare dedignarentur, egressus urbem sandalia sua more Apostolorum publice super eos excussit. Quo facto tantum terrorem omnibus Constantinopolitanis incussit, vt Imperator & Patriarcha cum Clero & populo sequenti die sacco & cinere obuoluti ad eum procederent, & Apostolicam auctoritatem in eo proni in terram adorarent.



De sacramento Matrimonij.

TIT. I. De recta ineundi Matrimonij intentione.

Iethro Madianitanus Pontifex Moysi Agyptio exuli, ^{Exod. cap. 27} quia filius suus septem in pecore adagando contra iniuriam pastorum defenderat, Sephoram filiam in matrimonium dedit.

Pharao Rex Iosepho, propter somni interpretationem, ^{Gen. 41} Putiphara Helopolitani Pontificis filiam in matrimonium collocat, ex qua ille suscepit Manassem et Ephraim. Othoniel, ob fortitudinem bellicam, Axam Calebis filiam datur in matrimonium.

Dauid Isai filius Bethleemita, occiso Goliath Palestino, ^{I. Reg. 18} Saulis Regis filiam Michol in uxorem meruit, cum dotis nomine ducenta Palestinorum à se caesorum preputia Regi obtulisset.

Kk 2 Abigail,

Abigail, mortuo marito Nabale, à David Rege, licet exule, in matrimonium fuit accepta, prudentiæ & venerationis ergo.

EXEMP. I. Quomodo intentio virtutis debet esse præcipua, cui nullam defunt mediâ temporalia.

D. Ioan. Damasc. in hist. de reb. gest. SS. Iosaphat & Barlaam cap. 16.

N Arrat D. Damascenus, fuisse filium ditissimorum parentum, cui pater suus desponsauit filiam cuiusdam nobilissimi, & præ omnibus locupletissimi viri pulcherrimam. Mouit autem cum puero sermonem de nuptijs, & quomodo facere meditabatur, annunciauit. Quod ille audiens, & quasi rem malam ac nefariam respiciens, relicto patre, fuga elapsus est. Ambulans autem declinauit in domum cuiusdam senis pauperis, propter æstum dici semetipsum repaularurus. Tunc filia senis virgo, quæ erat ei vnigenita, sedens ante ianuam, operabatur manibus, ore verò suo Deum laudabat assidue, gratias agens ei de imo cordis. Huius autem laudes iuuenis auscultans, ait: Quod est istud tuum, ô mulier studium? Cuius autem rei gratia, cum ita sis pauper & tenuis, quasi pro quibusdam magnis donis gratias referendo, sic laudas datorem? Quæ respondens ait: Nescis, quod sicut exigua medicina de magnis languoribus sæpius liberat hominem: ita & in paruis Dei donis gratiarum actio magnorum auctrix efficitur bonorum? Ego quidem filia sum senis pauperis, gratias tamen refero pro modicis istis donis, & benedico Dominum, certa, quoniam qui hæc contulit, & maiora valet dare: & ista quidem de his, quæ extrinsecus sunt, & nostra non sunt. Ex quibus neque multa possidentibus lucrum aliquod prouenit, vt non dicam, quod & sæpius damnum suffiunt: neque minora accipientibus accidit detrimentum, eandem vtriusque viam pergentibus, & ad eundem peruenientibus finem. Eorum verò quæ magis sunt necessaria, & perfectissima, multa & maxima accepi Dei dona, quæ innumerabilia & inestimabilia sunt: nam secundum imaginem Dei facta sum, & ipsius notitiam habere merui, & ratione, præ omnibus animalibus, sum prædita, & ab ipso Deo

TIT. I. De recta intentione ineundi Matrimonij. 517 Deo inuitata sum ad vitam per viscera misericordix eius: cuius & mysterio particeps esse promerui, & paradisi ianua aperta est, facili si voluero, introitum mihi præbitura. Pro tantis igitur ac talibus donis, quæ indifferentet diuites percipiunt & pauperes, vt dignum est, gratias agere, penitus est impossibile. Si tamen & modicam istam laudationem largitori bonorum non obtulero, qualem excusationem habebō? Iuuenis itaque eximium illius stupens intellectum, eius patrem accersuit, cui & dixit: Da mihi vxorem filiam tuam; adamaui enim illam propter intellectum eius & pietatem. Tunc senex ait: Non licet tibi accipere pauperis filiam, cum diuitum parentum sis filius. Rursus ait iuuenis: Etiam hanc accipiam, si tamen mihi non negaueris eam. Nobilium quippe & diuitum quorundam filia mihi fuit desponsata; sed hanc respiciens fugam arripui: filiam verò tuam, propter pietatem, quam habet in Deum, & præclarum illius intellectum, adamans, copulari eam mihi præ omnibus cogitavi. Senex autem dixit ad eum: Non possum tibi hanc dare, vtucas in domum patris tui, & ab vlnis meis separes illam: vnica enim mihi est. Sed ego, inquit iuuenis, apud vos manebo, & vestram suscipiens conuersationem. Deinde & splendidum deponens vestimentum, senis habitum postulans, induit. Tunc ille senex in multis tentans eum, & variè ipsius examinans cogitationem, postquam cognouit firmam mentis illius stabilitatem, & quia non amore insipientiæ detentus petijt eius filiam, sed pietatis amore elegit pauperrimè viuere, hanc præponens suæ gloriæ & nobilitati; tenens cum manu introduxit in suum cubiculum, & ostendit ei diuitias multas ibi repositas, & immensum pondus pecuniarum, quantum non viderat aliquando iuuenis ille, & ait ad eum; Fili, hæc omnia tibi dabo, eò quod elegisti me fieri hæres substantiæ. Quam tenens hereditatem ille omnes supergressus est gloriosos terræ & diuites.

II. Intentio diuitiarum cauenda.

D isimili planè modo sese gessit Antarchius, quidam Aruemenfis, vir eruditus & scientia tumens, Greg. Turon. lib. 4. hist. Franc. ca. 41.

tumens, tandem Sigiberti Francorum Regis miles effectus. Ex hoc quasi honoratus Aruernum venit, ibique cum Vrfo ciue vrbs amicitiam iniuit. Interim, vt erat acris ingenij, filiam eius desponsare desiderans, loriam, vt ferunt, in libellari, quo charta abdi solent, recondit, dicens mulieri coniugi Vrfsi, quia multitudinem aureorum amplius quam sedecim millia tibi recondita tibi habeo, si mihi filiam tuam præstiteris desponsari. Sed quid non mortalia pectora cogis, auri sacra fames? Promisit mulier hæc simpliciter credens, absente viro, huic desponsari puellam. At ille regressus ad Regem, præceptionem ad iudicem loci exhibuit, vt puellam hanc suo matrimonio sociaret, dicens, quia dedi aram in desponsatione eius. Negauit autem vir ille, dicens: Quia neque te noui vnde sis, neque aliquid de rebus tuis habeo. Qua intentione pululante ac vehementius crescente Antarchius expetit Vrsum Regis in præsentia accersiri. Cùmque venisset apud villam Brennacum, requirit hominem alium Vrsum nomine, quem ad altare clam adductum, iurare fecit ac dicere, Per huc locum sanctum, & reliquias martyrum beatorum, quia si filiam meam tibi in matrimonium non tradidero, sedecim millia solidorum tibi satisfacere non morabor. Stabant enim testes in sacrario, auscultantes occultè verba loquentis, sed personam, quæ loquebatur, penitus non videntes. Tunc Antarchius demulsi lenibus verbis Vrsum, fecitque eum sine Regis præsentia reuertì in patriam. Factoque ex hoc iuramento, breue iuramentorum obrulit Regi: Hæc & hæc Vrfsus mihi scripsit, & ideò gloriæ vestræ præceptionem depono, vt filiam suam mihi tradat in matrimonium, alioquin mihi liceat res eius possidere, donec sedecim millibus solidorum acceptis, me ab hac causa remoueam. Tunc adeptis præceptionibus, Aruernum redijt: offendit iudici iustionem Regis. Vrfsus autem se in Villanum territorium contulit. Cùmque res eius huic consignarentur, & hic in Villanum accessit: ingressusque vnam Vrfsi domum, cœnam sibi præcepit præparari, atque aquas quibus ablueretur, calefieri iubet. Sed cùm serui domus minimè rudi Domino parerent, alios fustibus, alios virgis cædit, nonnullis

Tit. I. De reſta intentione inuendi Matrimonij. 519 nonnullis capita percutiens sanguinem elicuit. Turbata ergo familia, præparatur cœna, abluitur aquis calidis, inebriatur vino, & se collocat super stratum. Erant autem cum eo septem pueri tantum. Cùmque non minus somno, quàm vino sepulti altius obdormissent, congregata familia, ostia domus quæ erant ex ligneis fabricata tabulis, claudit: acceptisque clauibus, metas annonæ, quæ aderant, elidit; ac circa domum & supra domum aggregatis his acerbis annonæ, quæ tunc in manipulis erat, ita vt opera ex his domus cerneretur omnino, tunc immisso per partes diuersas igne, cùm iam super hos infelices materia ædificij exusta dirueret, excitantur, emittunt voces: sed non fuit qui exaudiret, donec tota domo adusta ipsos pariter ignis absorberet. Vrfsus verò metuens basilicam S. Iuliani expetijt: datisque Regi muneribus, res suas in solidum recepit.

Antarchius cum septem famulis cœburit.

III. Matrimonio futuro obicem iniqua mente ponentes sua spe sepe fraudantur.

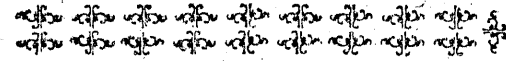
Carolus Magnus Francorum Dux, Imperator Romanorum à Papa Leone Romam appellatus, missis ad Irenem legatis nuptias illius ambijt, cum nec illa ab eo coniugio abhorreret, resque confecta fuisset, nisi Eunuchus Aëtius, potestaris particeps, omnem (vt aiunt) lapidem mouisset, ne id coniugium perficeretur: nam cùm in Regia multum posset, fratrem suum Leonem ornare imperio meditata, quem insigni studio ad præturam Thraciæ & Macedoniae solium euexerat, cùm ipse prouincijs Opiscij Orientalibus præfesset. Vnde elatus viros honoratos despiciebat, & arroganter tractabat. Quod illi ægrè ferentes, consilium contra Imperatricem inierunt, adhibitoque Patricio Nicephoro, generali Logotheta, profunda nocte in Chalcem venerunt, Irene agrotante, & in edibus suis Eleutherianis decumbente; ac satellitibus dixerunt, se ab Imperatrice missos esse, vt Nicephorum Imperatorem designarent, vt Patricius Aëtius eam cogere desineret ad fratrem suum Imperatorem decernendum. Illi viris Patricijs ob eorum dignitatem fide habita, ipsi etiam vnà cum illis Nicephorum Imperatorem salutarunt, atque ita in Regiam illi admissi sunt.

Io. Zonar. to. 3. Annal. sub imperio Irenes.

Aëtius Caroli Magni & Irenes nuptias impedit.

Nicephorus dolo potitur imperio.

Deinde ea ipsa nocte turba promiscua collecta, Nicephori designationem per totum forum ante diluculum publicarunt, & Irene adibus, in quibus tum agebat, custodiam adhibuerunt. Die iam illucescente, eam in Orientalem regiam traductam concluserunt, postea magnam ecclesiam sunt ingressi, ut ibi Nicephorus diademate ornaretur, & Imperator proclamaretur, idque factum est.



TIT. II. Ad Matrimonium neminem esse cogendum, nec illud præter parentum & cognatorum consensum ineundum, sine iusta & rationabili causa.

EXEMP. I. Quod puella non debeant tradi viris, quibus non afficiuntur.

*Io. Lizard.
Ep. in vita S.
Arnulphi
Ep. cap. 15.
apud Sur. 15.
Aug.*

Non longè ab vrbe Sueffionēsi degebat vir nobilis militiæ deditus, nomine Guido, eiusque vxor Ermegardis, pietatis cultrix. Hi filiam genuerunt vultu decoram, quæ cum ad nobiles pertigisset annos, ab illis militi cuidam natalibus non impari fuerat desponsata. At illa, ut se habet puellaris lasciuia, quendam alium, rebus & genere inferiorem, plus diligens, recusabat sponsum à parentibus delectum, crebrò iurans, quod se ipsam interficeret, nisi cupitis amplexibus poriretur. Ea incommoditate parentes affecti, virum Dei Arnulphum Sueffionēsem Episcopum consulunt, scire cupientes, quid in ea afflictione ipsis faciendam foret. Ille auditis eorum querimonijs, opportunum quidem & planè diuinum eis responsum dedit: Canonum, inquit, auctoritate cauetur, ne puella, cui non vult, iungatur; idèque præcipio vobis, ut puellam ei quem amat, collocetis matrimonio. Ut enim ob vestræ religionis

TIT. II. Ad Matrim. neminem esse cogendum. 521
nis meritum nobis ostensum est, paulo post videbitis eam illum sponsum ardentè expetere, cuius à se coniugium tam studiosè iam conatur amouere. Permittatis filia vestræ sua hac in re uti voluntate; & ita fiet, ut res ad vestram cedat honestatem. Credunt illi verbis sancti viri, nuptias optatas honesto apparatu celebrant, sinuntque filiam dilecti viri frui contubernio. Ille verò, cum in id esset valde intentus, ut posset miles celebris haberi, nunquam voluit abesse, ubi fieret congressus cum hoste, & dum audius fertur in arma, ab armatis perimitur: & sic sponsa manens vidua mox priori coniungitur.

II. Pater vi cogens filiam ad coniugium, oleum operamque perdit, & sponsus punitur morte.

Felix è Barbarano, Itala, virgo sanctissima, cum eam ætatem attigisset, qua communi parentum consilio viro tradenda videretur, multos habuit procos, à quibus in coniugem petebatur. Inter cæteros verò Iuris Doctor, vir diues ac celebris, non procul inde, huius virginis fama permotus accessit, ut eam vel sine dote à parentibus in vxorem peteret. Cui petitioni non modò sese faciles præbuere, verum etiam incredibili fuere perfusi gaudio, quòd is gener sibi obtingeret. Parentes interim, vltro citroque habito ac approbato super ea re consilio, puellam mentem pertentant, quam à sua remotissimam deprehendunt: illa enim non tantum parentum desiderio refragata, sed etiam millies mori potius professa est, quam virginitatem semel caelesti sponso à teneris annis consecratam sibi eripi pateretur. Adhibentur ab utroque parente preces, ut consentiret; at illa respondit, se ad queuis eorum iussa paratissimam esse, in hoc vno illis obtemperare sibi fas non esse. Neque etiam Virginis animum mouere potuerunt consanguineorum obsecrationes, hortantium, ut ad patris matrisque voluntatem flecteretur. Cæterum puella sententiæ Christi memor, qua dicit: *Qui amat patrem, aut matrem plus quam me, non est me dignus*, relictà parentum pietate, ut Christo sponso adhereretur, in ea mente constantissimè persistit, cuius suppliciorum generi subijci paratior, quam fidem semel datam fallere. Parentes itaque acerbatim, à pre-

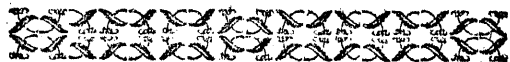
*Bonfi. nor.
Castra uera
in e. ss. ad
Isabellam de
Capua postia
post Care-
chismum si-
tualem.*

à precibus ad minas conuersi , iniurijs varijs afficiunt, risu disterijſque inceſſunt ac verberibus onerant. Crepitanter verò verberum iſtus ita ſuaues perſentebat, vt harmonia cantus, qui in ſponſi nuptijs fiebat, eius auribus inſonare videretur. Dum parens vterque priores conatus omnes irritos animaduertit, vir quidam, cui à Iuriſconſulto illo conubij tractandi negotium fuerat commiſſum, euocatur. Is cùm veniſſet, eodem etiam tempore Felix accerſitur. Pareat illa, ſequè viliori quàm aliàs vnquàm habitu ſiſtit. Tum illi: En, inquiunt, Matrimonij leges iam diximus, à quibus vt recedas, tibi non eſt integrum. Velis, nolis, conſentias oportet. Hic puella, nec parentum verbis, nec paronymphi conſpectu territa, conſtantiffimè ſeſe iam pridem nupſiſſe, ſibiſque ſponſum Chriſtum eſſe reſpondit. Parentes tum oratione ad paronymphum conuerſa, præmonent, ne filij verba magni faciat, ſed ſit ipſe bono ac fideli animo; fore enim quoquo modo ſperabant, vt ad nutum pareret. Ille verò ab ijs digreſſus ad Iuriſperitum ſeſe confert, cui illorum animum ſenſusque aperit. Gaudet ille, ſequè propediem voti compotem fore ſperat. Sed ò admirandum diuinæ prouidentix argumentum! Biduum non eſſluxerat, cùm ecce Doctorem acutiſſima febris adoritur, quæ cùm in dies ingraueſceret, ſenſit ille malum hoc ſibi à Deo immiſſum, quòd integerrimæ Virginis animum à propoſito dimouere conatus fuiſſet: cumque iam ſe morti propinquum præſentiſceret, virgini dotem assignat, qua ſe, ſuſcepto religionis habitu, Dei obſequio manciparet. Tertio itaque die vitam cum morte commutat. Neque verò ſic parentum animus conqueſcit: cùm enim eò loci perinſignis quidam medicus adueniſſet, mox parentes de contrahenda cognatione cum eo cogitât: quod medico gratiſſimū fuit, priùs certior factus de probitate puellæ, eamque depoſcit. Rurſum itaque parentes virginis animum precibus impugnare conantur, etiam atque etiam monent, vt diſpiceret, quàm bellè ſecum ageretur, ſi medico tam celebri ſociaretur. Porrò illa nihil à priore dimota propoſito, id vnum identidem ingeminat; Alium medicum eſſe, à quo virginitatem ſuam optimè propugnandam ſciret, ideoque

Tit. II. *Ad Matrim. neminem eſſe cogendum.* 523
que illos fruſtra ſperare, à quibus ad nuptias contrahendas mouebatur. Cumque parentes ſpem omnem ſibi ereptam aduerterent, deinceps ab omni prorfus ei moleſtia inferenda abſtinere, & proprio genio relinquendam eſſe cenſuerunt. Illa vbi ſe liberam vidit, immortalī Deo, à quo virginitatem deſenſam agnoſcebat, gratias immortales egit, priſtinūque vitæ inſtitutum conſtantiffimè tenuit.

III. *Matrimonium contra parentum voluntatem contractum, paſſim infauſtum.*

IN vita S. Baſilij Magni habetur, quod Proterij Senatoris filia, ab eius ſeruo per magum decepta, & infano amore correpta, patrem inſtanter rogat, vt poſſit iungi matrimonio cum illo; qui ſi contentire noluerit, pro ea redditurus eſſet rationem in die iudicij. Aut comple, inquit, deſiderium, aut breui me extinctam videbis. Pater, qui filiam hanc Deo conſecrarat, immenſo mœrore abſorptus, amicorum conſilijſ, iuſſit fieri quod petebat, ne ſibi ipſi exitium adferret. Cui pater, Va de, inquit, miſera, multū lugebis aliquādo, cùm facti pœnitebit, nec tamè mederi poteris. Inito igitur coniugio, obſeruatū eſt ſeruum Matrimonium non ingredi eccleſiam, nec eſſe Chriſtianum. Quod ubi intellexit puella, humi ſe proſternit, ſuis ſe vnguib. diſcerpt, peſtus tundit vociferans: Nemo parentibus non obediens, ſaluus vnquam fuit. Quis patri meo annuntiabit ignominiam meam? Heu me mileram, in quantam me perditionis voraginem demerſi? Cur in lucem edita ſum, cur non continuo rapta ſum?



Tit. III. *De impedimento cognationis & affinitatis.*

Decem concubinas ſuas, quas Abſolon filius ſuus violauerat, incluſit Dauid, & nunquam amplius cognouit, quòd ex conuentione cum Abſolone filio eſſent ipſi quodammodo factæ nuptiæ. 2. Reg. 22.

EXEMP. I.

EXEMP. I. *Robertus Rex Franc. permissus ab Episcopis ducere commatrem, ab ipsidem postea eam dimittere cogitur.*

Leo PP. in
epist. ad Hér.
Roberti fi-
lium. Petr.
Dam. Ep. ad
D. sterium
Abb. Helgal.
Floriac. Ma-
nach. apud
Baron. 10. 10.
an. 978. 1. 2.
3.

Monstrum
ex illicito
matrimonio
natum.

Excommu-
nicatio quæ
facta à
Francis.

ANno Redemptoris nongentesimo nonagesimo octavo, mortuo Hugone Francorum Rege, Robertus eius filius, qui cum patre regnare cœperat, solus summa rerum potitur. Hic autem ob illicitum contractum cum affine atque commatre coniugium coercitus est. Cùm enim ea de causa celebrata esset in Gallijs Synodus, in qua adulatione Episcoporum concessum ei fuit tale coniugium: reclamante Gregorio V. Romano Pontifice est dissolurum, & delinquentes Episcopi pœnitentia castigati. Sed Deus terribile in eiusmodi miseros homines exhibuit iudicium: nam ex illa vxore sibi propinqua suscepit Rex filium, anserinum per omnia collum & caput habentem. Quos etiam, Regem & vxorem, omnes ferè Galliarum Episcopi à summo Pontifice coerciti communi simul excommunicauere sententia. Cuius sacerdotalis edicti tantus omnem vbique populum terror inuasit, vt ab eius societate vniuersi recederent, nec præter duos seruulos ad necessarij victus obsequium illi remanerent: qui tamen & ipsi omnia vasa, in quibus Rex edebat & bibebat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabula ignis exhibebant. His autem Rex coarctatus angustijs, suasioe & increpatione Abbonis Floriacensis Abbatis, magni nominis, ad sanum consilium rediens diuertium fecit, inijsque legale connubium, & peccatum grata Deo satisfactione diluit.

II. *Sueno Rex Danorum, ducta in vxorem consobrina, illam à Romano Pontifice dimittere cogitur.*

Baron. 10. 11.
Annal. an.
1050. 12. ex
hist. 1. Adam
lib. 3. cap. 10.

SVEN Danorum Rex, cognomento Magnus, cùm prohibitu suo tria regna teneret, mox succedentibus prosperis, oblitus est Regis cœlestis, & consanguineam à Suedia duxit vxorem. Quod domino Archiepiscopo Hamburgensi Adalberto valde displicuit, furentemque Regem, missis ad eum Legatis, de scelere terribiliter increpauit. Postremò,
nisi

TIT. III. De impedimēto cognationis & affinitatis. § 2
nisi resipuerit, excommunicationis gladio feriendum esse. Tunc ille couersus in furorem minabatur omnem parochiam Hamburgensem vastare & excindere. Ad quas minas imperterritus noster Archiepiscopus arguens & obsecratus, perstitit immobilis, donec tandem flexus tyrannus Danorum per litteras Papæ libellum repudij dedit consobrinæ. Nec tamen Rex Sacerdotum admonitionibus aurem præbuit, sed mox vt consobrinam à se dimisit, alias irémque vxores, & consobrinas assumpsit: & suscitauit ei Dominus inimicos in circuitu multos, sicut Salomoni fecit proprios seruos.

Sueno consobrinam dimittere cogitur.

III. *Deo iudice probatur coniugium cum commatre non inuendum.*

OTHO Rex Teutonicorum, qui postmodum Imperator creator est Romanorum, Adalaidem Italiæ reginam, quæ sibi commatre extiterat, suscepit in coniugem. Quem filius eius Almisicus, qui Moguntinæ præsidebat pastor Ecclesiæ, cepit constanter arguere, & scelestum, luridumque coniugium publicè condemnare. Pater autem vehementer iratus eum comprehendi præcepit, & carcerali mox custodiæ mancipauit, quem per annale circiter spatium carcer inclusit, sed à correctione linguam terroris vinculum non ligauit. Cùm verò pater eum, quadragesimali decurrente ieiunio, de custodia decreuisset educere, antequam psalterium expleret, quod aureis exarabat apicibus, recusauit exire. Veruntamen cùm exiuit, zelo sacerdotalis accensus auctoritatis, non quieuit; sed mox in patrem iaculum publicè excommunicationis intorsit. O verè dignum regio genere sacerdotem, qui in causa Dei non imperiale fastigium, non paternum recognouit affectum: sed dum paternam, ac regiam auctoritatem in solo Deo constituit, hunc hominem eius legibus resistentem à se protus extraneum deputauit. Dixit autem patri: Tu arbitraris me aduersum te insolenter agere, te verò præiudicium sustinere: scito prænosces, quia die sancto Pentecostes vierque simul adsTABIMUS ante Deum, ibique ventilabitur inter vos librata iustitiæ lance iudicium. Ibi luce clarius apparebit, quis nostrum æquitatis lineam teneat, quis

Petr. Damian. tract. de mirac. apud Ser. 7.

Commatres non sunt ducende in vxores.

Parentes Deo legibus obfistentes extranei reputandi.

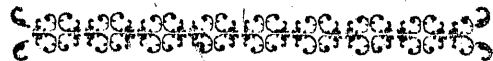
quis Dei legibus contradicat. factumque est, ipso, qui dictus est, sacrosanctæ solemnitate die, ut dum præfatus Augustus imperialibus infulis redimitus, multorumque Pontificum choris, siue procerum vallatus agminibus, Missarum solennijs interesset, repentino super eum veniente iudicio, repertus sit mortuus. Episcopus autem in Domino iam quiesce- rat. Sic, sic qui de incesto coniugio contempserit inter homines iudicari, ad tribunal æterni iudicis coactus est pertrahi: & qui subiectum sibi dedignatus est audire Pontificem, terribilem super se non potuit euadere Maiestatem.

IV. *Sancta Dymna manu à patre capite truncari, quam ei matrimonio copulari.*

Pet. Came-
raccensis in
vita eius a-
pud Sisr. 15.
Maj.

S. Dymna Regis Gentilis Hybernæ filia, trans- actis in domo paterna pueritiæ annis, caelesti lumine illustrata, regales luxus & voluptates omnes aspernari cœpit: ac tandem occultè sacris aquis expiata, Christo nomen dedit, & castitatis voto sese ei perpetuò devinxit. Interim matre defuncta, cum Rex eo nomine superuacaneis doloribus laboraret, tandem, habito cum proceribus consilio, statuit Virginem adolescentulam, genere & forma spectabilem regi alicui stabili matrimonio coniungere. Cumque eam in rem, milites moribus & eloquentia præstan- tissimi, per varias regiones & vrbes missi fuissent, ut aliquem regio stemmate prognatum inquirerent, tandem re infecta redierunt, regiámque ingressi, ac Rege salutato, sic alloqui cœperunt: Nos quidem, ô Rex excellentissime, maiestatis tuæ iussis obtempe- rantes, nullo modo regium adolescentem tua filia dignum reperire potuimus, sed si placet, iube illam tibi potiùs felici connubio iungi. Vix hæc effati erant, cum mox diabolus, qui Virginem sacram ad infandam superstitionem reducere volebat, Regem amore incesto & impudiciæ facibus inflammauit. Itaque Rex cœpit animum puellæ blanditijs pertente- rare, & opes mundique gloriam promittere, si eas nuptias pari amore ac voluntate amplecti vellet. At Dymna Christi Virgo, præcisè constanterque se tantum nefas nunquam admissuram respondit: ne- que enim iustitiæ vel legibus consentaneum esse, ut filia

TIT. IV. *Cum infidelibus quomodo contrahendū.* 527
filia patris thorum commaculet; atque eo scelere, omni posteritati perpetuam ignominia notam inu- rat. Cumque ille vehementius instaret precibus, & illa fortiùs negaret, tandem Rex iratus dixit, eam vel ingratijs acquiescere oportere. Tunc illa quasi obtemperatura, quadraginta dierum ad cautelam periuit inducias. Interim ornamenta, gemmas & ve- stium splendorem, cultumque puellarem sibi darà deposcit, ut elegantius ornata gratior patri appare- ret. Rex ea re mirificè lætatus, omni ambitione, puellæ postulatis satisfieri curavit. Tunc illa ut pa- tris libidinem effugeret, assiduis precibus Christi opem implorabat: cogitabat enim ad ignotas terras confugere. Capto itaque tempore fugæ opportuno ad Belgas se contulit. Sed pater eam sollicitè inquiri- rit, & inuentam nimio furore incensus capitis sup- plicio affici in promptu iubet. At cum nemo tam crudele præceptum exequi vellet, ipsemet crudelis, regalis clementiæ immemor, gladio, quo erat accin- ctus, præclaræ Virgini caput amputauit.



TIT. IV. Qua ratione Matrimonium cum infidelibus contrahendum.

Isaac apertè iussit filio Jacob, ut non acciperet uxorem *Gen. 27.* de filiabus Palestinorum, sed aliquam ex filiabus Laban; quod & ille obedienter fecit.

Esdrae de affinitate Israelitarum cum exteris certior *1. Esdr. 10.* factus, iugat cum toto populo, ieiunat, & Deum sedulo pro- cibus publicè deprecatur.

Nehemias videns Iudeos consociasse sibi faminas alie- nigenas, cum eis contendit, ac imprecatur.

EXEMP. I. Clotildia Christiana contrahit cum Clo- doueo cum spe certa & promissione conversionis.

Anno Domini 494. & decimo regni Clodouci regnantis in Gallia, idem rex fœdere nuptiarum

Abbas. de
Esdra. 10.
1. Esdr. 10.

11111111

Turon. l. 2. c.
28. & 29.
Hincmar. in
vita S. Re-
migij apud
Sur. tom. 1.
Baron. to. 6.
an. 494.

528 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

iunxit sibi in matrimonium Crotildem Christianã
fœminam, neptem Burgundiæ regis Gundebaldi
nomine, ex qua ipsi bona cuncta fluxerunt, cum pri-
mum per mulierem fidem saluus factus est vir in-
fidelis. Rem gestam exactè inter cæteros describit
Aimonius. Duxit Clodoveus vxorem ex genere
Burgundionem Crotildem nomine, Christianam ab
ipsis incunabilis infantia. Hęc tali quadam ex causa
ad notitiam ipsius regis peruenit. Miserat idẽ prin-
ceps legatos ad Gundebaldum regem Burgundionũ
serendæ pacis gratia: qui dum in palatio immoran-
tur, Crotildem puellam contemplant, inquirunt, quæ
sit. Dicitur eis neptem esse regis, ex fratre proge-
nitam: quæ (inquit) parentibus orbata, nunc stipe-
alitur regia. Regressi itaque legati annunciant, per-
fecta esse pro quibus ierant. Inter cætera dicunt vi-
disse se puellam ad eam formam venustam, vt cuiuslibet
potentissimo regi nuptui possit tradi: Quam, in-
quiunt, in regia manentem, patre eius hac vita caren-
te, patruus ab ineunte nutriuit ætate. Hoc audito,
Rex Clodoveus amore capitur puellę, sperans & ex
hac occasione regnum Burgundię accipere posse.
Dirigit euestigio quendam sibi familiarem, nomine
Aurelianum, qui munera puellę à se missa perferes
speciem eius diligentius contempleretur. Huic im-
perat, vt puellam adeat, de nuptijs voluntatem regis
edicat; & quid in animo illa super hac re habeat
agnoscat. Ille præcepto parens, Burgundiæ partes
ingreditur. Palatio appropinquans, socios siluis se
abdere iussit: ipse habitu mendici circumamictus
ad aulam properat; & vt futura sibi domina collo-
qui possit explorat. Tunc fortasse illa ad ecclesiam
processerat, Domino suarum vota relatura precum;
erat quippe dies Dominica. Aurelianus inter cæte-
ros pauperes præ foribus stans egressum eius ope-
riebatur. Expletis Missarum solennijs, egreditur
puella egenis (vt mos erat) elemosynam largitura.
Accedit Aurelianus, vt mendicus stipem postulatu-
rus: cumque illa aureum ei porrigeret: ipse appre-
hensa manu eius, pallio super brachium redu-
cto, nudum ori eius osculaturus admouit. Illa pudore
puellari persusa domum repetit. Mittit continuo
puella, qui inuentum (vt putabat) mendicum ad se
deduce-

TIT. IV. *Cum infidelibus quomodo contrahendũ.* 529
deduceret compositum; quem taliter alloquitur:
Quid tibi, o homo, visum, vt elemosynam acce-
pturus; manum meam veste denudans osculareris?
Cui ille interrogata omittens, tale dedit responsum:
Dominus meus Rex Francorum, audita generosita-
tis tuę excellentia, desiderat te habere coniugem:
ecce annulus eius, & cætera ornamenta sponsalia.
Conuersus autem, vt sacculum, quem post ostium
deposuerat, sumeret, oblaturus ei munera, quę detu-
lerat, furtim ablatum esse reperit. Quęstione habita
inuenitur sacculus, recipit eum vt peregrinus, mu-
nera puellæ offert, de nuptijs iam securus. Nam illa
vbi de tori copula audiuit, legato in hæc verba re-
spondit: Non est (inquit) fas Christianę mulieri
Paganum sortiri maritum: sed si hoc cunctorum
præordinauerit conditor Deus, vt ille per me Crea-
torem agnoscat suum; petita non abnuo, quinimmo
omnipotentis fiat Domini iussio. Illo dicente, Re-
gem per omnia assensum præbiturum; rogat illa, vt
secretum apud se hoc verbum teneat, ne patrius ali-
quo illud pacto perueniat. Qui fidem dans, se id
nulla proferre ratione, regreditur ad Regem, quem
prospero nuncio reddidit alacrem. Puella sanè cum
quem Clodoveus miserat annulum, in thesauris pa-
trui reposuit custodiendum.

II. *Edelberga contrahit cum Eduino, ita vt liceret ei
exercere religionem Christianam.*

Eduinus Gentis Nordam Humbrorum in Anglia
Rex, cum Edelbergam Edelberthi Cantuariorũ
Regis filiam in coniugẽ optasset, & consortiũ eius
missis procis, à fratre eius Eadbaldo, Christiano, qui
tunc regno Catiuariorũ præerat, peteret, responsũ est,
nõ esse licitum, Christianã Virginẽ pagano in coniu-
giũ dari, ne fides & sacramenta cęlestis Regis, cõsortio
profanarentur regis, qui veri Dei cultus profusus es-
set ignarus. Quę dum Eduino verba nunciij refer-
rent, promisit se nihil omnino contrarium Christianã
fidei, quam virgo colebat, esse facturum; quin
potius permissurum, vt fidem culturumque suę reli-
gionis cum omnibus, qui secum venissent, more
Christiano seruaret. Itaque promittitur Virgo, at-
que Eduino mittitur. Quam comitatur S. Paulinus

Beda lib. 2.
hist. Angl.
cap. 9.

Matrimo-
nium Chris-
tianorum
cum paganis
illicitum.

530 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.

Episcopus Eboracensis, ne ipsa cum suis paganorum societate pollueretur, quotidiana exhortatione & sacramentorum caelestium celebratione eam confirmando.

III. *Cæsara Imperatrix Christiana facta ad Imperatorem redire negat, nisi baptizatum, & impetrat.*

Paul. Diac.
li. 4. ca. 17.
vet. edit. &
Nov. 52.
Turon. li. 11.
cap. 9.

Cæsara Imp.
virum re-
linquit fidei
gratia.

Circa annum Domini quingentesimum nonagesimum tertium, Regis Persarum coniunx, nomine Cæsara, de Perside exiens cum paucis suis fidelibus, priuato habitu propter Christianæ fidei amorem Constantinopolim venit. Quæ ab Imperatore (Mauritio) honorificè suscepta, post aliquot dies, vt desiderabat, baptismum consecuta, ab Augusta de sacro fonte leuata est. Quod vir eius Persarum Rex audiens, Legatos Constantinopolim ad Augustum direxit, quatenus eidem suam vxorem redderet. Qui ad Imperatorem venientes, verba Regis Persarum nunciant, qui suam requirebat Reginam. Imperator hæc audiens, remque omnino ignorans, eis responsum reddidit, dicens: De Regina, quam quaritis, fatemur nos nihil scire, præter quod ad nos hic aliqua mulier priuato habitu aduenit. Legati verò responderunt, dicentes: Si placet vestro conspectui, volumus hanc quam dicitis mulierem videre. Quæ cum iussu Imperatoris aduenisset, mox vt eam conspiciunt, ad eius vestigia prouoluuntur, eique venerabiliter, quod eam vir suus requireret, suggerunt. Quibus illa respondit: Ite, nunciate Regi vestro, & domino, quia nisi sicut ego iam credidi, ita & ipse in Christum crediderit, me iam vltra confortem tori habere non poterit. Quid multa? Legati reuersi ad patriam, vniuersa, quæ audierant, Regi nunciant. Qui nihil moratus, cum sexaginta millibus viris Constantinopolim pacificè ad Imperatorem venit, à quo gratanter & satis dignè susceptus est. Qui cum vniuersis in Christum credens, pariter cum omnibus sacri baptismatis vnda perfusus, & ab Augusto de fonte leuatus, Catholica fide confirmatus est, multisque muneribus ab Augusto honoratus, accepta sua coniuge, lætus & gaudens patriam repedauit.

Araulphus
Persarum
Imp. cum
suis bapti-
zatur.

IV. *The-*

TIT. IV. *Cum infidelibus quomodo contrahendū. 531*

IV. *Theresia negat se Abdalla Regi Arabum nupturam, nisi Christianus fiat.*

Eo olim detestando amicitiae vsu Christiani Saracenensium coniuncti mutua inter se fœdera nuptiarum inibant, vt & principes id facere non erubescerent. Nam Abdalla filius Almahadij Regis Arabum, qui regnabat Toleti anno domini millesimo decimo, in vxorem accepit Theresiam virginem à fratre Adelphonso Legionis Rege inuitam, Quæ fœmina Christiana, virginèque maximè pia specimen dignum exhibuit, dum non nisi ea conditione se iungi paratam viro diceret, nisi ille, vt ipsa, eisdem religionis confors, Christianus efficeretur. Theresia Aliter non consenturam: sic falsa simplex virgo promissione decepta, quod vir fieret Christianus, duci se passa est. Vbi autem tempus aduenit, promissionem illa exigens, serò tandem se delusam, obnitente viro cognouit: cum illa comminata eidem diuinam ultionem, si quid præter fas in inuitam ac renitentem tentare præsumeret. Sed deridens libidinis vltio diuisa cæstro percitus impius ille, puellæ vim intulit, moxque offensus numinis expertus est ultionem, affectus lam. morbo grauissimo, cuius salutem desperans, nisi causam protinus dimoueret: eandem Theresiam cum amplis muneribus ad fratrem Regem sponte remisit.

Roderic, Saraceni hist.
Hispan. p. 3.
ca. 23. Roder.
Toletan. li. 5.
rerum Hisp.
ca. 18. Vasquez
in Chron.
Hispan. an. 983
Baron. to. 11.

Theresia Alfonso Regis
fotor inuita
matrimonio iungitur
Saraceno.

vtio diuisa
in Abdal-

V. *Eurosta Bohemæ Regis filia mauult vitam perdere, quam Mauro infideli connubio iungi.*

Roderici Regis temporibus, Mauris per insidias Lucius Marci-
rosia Bohemæ Regis filia Arragoniæ Regi per nuncios desponsata, veniens in Hispaniam, cum Maurorum rabiem sæuientem contra Christianos audisset, ad montes Pyrenæos fugiens, in spelunca apud oppidum, quod Verna vocabatur, latuit cum multis Hispaniæ & Bohemiæ nobilibus, qui cum ea venerant: ad quam speluncam cum Mauri peruenissent, equites Eurostæ fortissimè contra Mauros pugnantes, omnes demum Maurorum multitudine circumuenti oppressique ceciderunt, & Eurosta ab hostibus capta. Quæ cum Regis filia agnosceretur, & esset

Lucius Marci-
naus Siculus
lib. 5. de Reb.
Hispan.

L 1 2 forma

forma pulcherrima, admonita à Maurorum principe vt Christianorum legem desereret, & ei coniugio copularetur, nolens illius fraudulentis suasionibus acquiescere, ipsa cum paucis suorum, qui prælio remanserant, iugulatur. Quæ cum ferientis gladium patienter expectaret, hæc angelica vox audita est: Veni electa mea, sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi dominus preparauit, & donum, vt quotiescumque pro pluua, vel contra quamcumque tempestatem fueris à Christi fidelibus innocata, erit eorum oratio exaudita. Cum hoc audisset, brachijs detruncatis & pedibus, exspirauit. In loco autem vbi concidit, miracula multa postea visa fuere. Corpus verò post aliquot annos cuidam pastori diuinitus demonstratum est, & inuentum solenniter & maximo gaudio Christianorù ad Lacã ciuitatem delatum est, vbi in arca reconditum in ecclesia cathedrali suauissimè redolet.



TIT. V. De primo Matrimonij bono, prole videlicet.

1. Reg. 1. Anna Helcana vxor diu fuerat sterilis, cum post multas preces Samuelem genuit, quem Domino consecrandum deuouit.

Luc. cap. 5. Elizabeth quoque diu infæcunda fuerat, cum Zacharie sacerdote fungenti dixit Angelus, quòd ipsa pareret filium. Peperit itaque filium, Ioannem Baptistam præcursorem Domini.

EXEMP. I. *Quomodo S. Eutychius Patriarcha effecerit, vt coniuges filios consequerentur.*

Cesar Baron. to. 7 an. 564. e. a. Eutia thio.
ERat in vrbe Amasea quidam Androginus legitima vxore copulatus: qui cum filijs procreandis operam darent, ita frustrabantur, vt infantes, antequam è ventre exirent, immaturi præriperentur.

TIT. V. *De primo bono Matrimonij.* 533
 tur, ex quo parentes ipsi magno mæore afficiebantur: quid igitur faciunt? vtile consilium capiunt. Confugiunt ad Deum, qui mortuos etiam potest per seruos suos in vitam reuocare. Imitantur viduam illam Sareptanam, cuius filium Elias suscitauit: Sunamitidem imitatur, quæ currit ad Eliseum, cum filius eius in cœnaculo mortuus iaceret. Confugiunt & ipsi ad beatum virum: supplicat, vt precibus suis impetret, ne infantes sibi in lucem editi statim moriantur. Quæ cum pro illis precatus esset, ambos vinxit oleo sancto, tum eo quod è pretiosa cruce, tum illo quod ex sanctæ puræque Dei genitricis & perpetuæ virginis Mariæ nostræ domine veneranda imagine scaturire solet Zozopoli, dicens: In nomine Domini nostri Iesu Christi. Hæc enim verba cunctis ægrotantibus, qui ad se accedebant, solitus erat adhibere, quemadmodum & S. Iacobus precipit, sed non vt in sacramento. Cum igitur precandi finem fecisset, & tanquam gratia quadam afflatus taceret: mox nomen illi (inquit) Petrum imponeris, & viuet: erat enim mulier grauida. Cum autem ego adesset & respondisset: at si fœminam, inquit, pariet, ecquod illi nomen imponent? Minimè (inquit) sed Petrum vocabunt, & saluus erit. Quibus verbis gaudentes, tanquam puerum nondum natum in vlnis gestarent, domum reuersi sunt. Tempore iam impleto peperit filium, quemadmodum anteviderat, & prædixerat seruus Dei. Quem cum baptizandum curassent parentes, & nominassent Petrum, postea vnà cum ipso ad virum sanctum accedentes, complexi sunt pedes eius, & confessi sunt, quæ sibi fecisset Deus, & quòd sui miserum esset. Impositis autem puero manibus, vir sanctus benedixit ei. Sed cum creuisset ille, qui ex præcognitione & precibus genitus fuerat, alter natus est illis. Itaque venientes rursus, ambos filios ad sanctum virum attulerunt, laudantesque Deum rogabant, quo nomine postremus deberet appellari. Qui geminos filios intuitus, illud Salomonis venuste usurpauit: Frater, qui coadiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma. Parentibus autem illorum dixit: Ioannem hunc appellabitis, quoniam in æde S. Ioannis preces vestras Dominus Deus audivit.

S Eutychij
 Ep. Constantino-
 pol. precibus
 Ioanni
 Androgino
 proles nascuntur,

Proverb. 12.

II. *Illesonfus precibus ad b. Virginem obtinetur.*

*Lucius Ma-
rin. Siculus
de Reb. Hisp.
lib. 5.*

Etsi permulta Hispania vrbes merito Sanctis suis illustrantur, Toletana tamen clarissima ciuitas Illesonfi gloriosissimi meritis innumeris maiorē in modum gloriari potest. Huius namque sancti parentes, Toletani ciues, & generis nobilitate, & morum vitæque sanctitate maximè florere: pater enim, Stephanus nomine, assidue munera pauperibus erogabat: mater verò, Lucia nomine, dies continuos ac noctes orationibus ad diuam Mariam Virginem Dei genitricem semper impendebat, orabaturque, vt sibi tandem proles nasceretur. Cui quiescenti Maria virgo visibiliter apparuit, dixitque: Lucia, tibi filium prænuncio nasciturum, qui magnam Hispanis omnibus lucem afferet. Quæ cum hæc dixisset, summo splendore resurgens ab illius oculis euauit. Conceptit itaque deinde Lucia sanctissima mulier, & filium peperit Illesonsum, cuius vitam, quam sanctissimè semper egit, enarrare longum esset. Cæterum cum adolescentiam disciplinis, & rebus sacris impèdisset, postea Eugenio in Toleti Archiepiscopatu succedens, in eò vitam sanctissimè finiuit, qui propter suam erga Virginem Dei genitricem contemplationem, dicitur. & sine dubio creditur ab ea vestem candidam, rem diuinam celebraturus, accepisse in ecclesia Toletana, vbi nunc extat altare, in quo celebrauit.

Illesonfi co-
ceptio à b.
Virgine ma-
tre Dei nū-
ciata.

III. *Precibus & votis ad S. Nicolaum Episcopum à parentibus impetratur S. Nicolaus Tolentinas.*

*In vita eius
apud Sur.
ca. 1. & 2.
die Sept. 10.
Rom. 5.*

AMata S. Nicolai Tolentini, ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, mater, cum iam multo tempore vixisset cum marito suo, & instar sterilis nullos pareret liberos, magno ardens desiderio proles, sicut & vir eius, quemadmodum Anna illa veteris testamenti Samuelis mater, in templum intrans, erga beatum Nicolaum Episcopum magna animi deuotione concepta, fleuit abundè, & votum Domino nuncupauit, ita dicens: Domine Iesu Christe, qui omnia potes, respice pietatis oculis ancillam tuam, & aufer à me sterilitatis opprobrium, præstaque mihi, vt filium concipiam, futurum seruum tuum,

Votum ma-
tris S. Nico-
lai de To-
len ino.

1. Reg. 3.

TIT. V. *De primo bono Matrimonij.* 535

tuum, eumque pariam in laudem & gloriam nominis tui. Sed quia preces meæ parua sunt, & exiles in conspectu maiestatis tuæ, sanctum Nicolaum antistitem tuum suppliciter deprecor, vt eius orationibus merear à te Deo omnipotente consolationem percipere: polliceor enim, me celeberrimum eius tumulum adituram, vnà cum marito meo, seruo tuo. Deinde noctu quiescentibus illis apparuit Angelus Domini, iussitque vt ad S. Nicolaum Barrensem properarent, cognituri illic, quis ex eis propediem nasciturus esset. Mira sanè Dei dignatio. An forsitan Samson hic, cuius matri dictum est: Sterilis es & absque liberis, sed concipies & paries filium? Expergesti illi, & valde exhilarati, mox surgunt, gratias bonorum omnium largitori Dei acturi. Nihil verò de angelica visione hæcitant, cum res & facultates suas cognatis & amicis commendassent, iter arripiunt, in habitu peregrino. Vbi autem ad b. Nicolai ecclesiam venerunt, piè & religiosè peractis gratijs, oblatisque muneribus, ex itinere fessi, ante altare obdormiunt. Et ecce mox in pontificis habitu eis apparet S. Nicolaus, dicitque ad illos: Angelus, qui vobis nunciauit filium vobis nasciturum, dixit mihi, vt ad vos venirem, confirmarèque meis verbis edituros vos filium, qui Nicolai nomen sit habiturus, quippe qui, me impetrante, nasceretur. Erit autem ille Domino gratus seruus, religiosusque & asperam ducet vitam, fungeturque sacerdotio, & Deo gratissimum offeret sacrificium &c. Securi igitur & certi exauditas esse preces vestras, & vera Angelum vobis nunciassè, domum abite. Atque ita redeunt ad propria. Vxor fit grauida, & demum parit filium, qui à parentibus Nicolaus fuit appellatus.

Angelus ap-
paret paren-
tibus S. Ni-
colai Tolentinas.

Iudic. 13.

S. Nicolaus
Barrensis
parentib.
eius apparet.

Nascitur S.
Nicolaus.

IV. *Prolem velut altera Sara per Rumoldum obtinuit Cæcilia.*

CVM quondam apud Scotos regni gubernacula David Rex, eximia fortitudine ac prudentia vir, teneret, ducta in matrimonium Cæcilia Regis Siciliae filia, postquam multo tempore nulla spe proles vnà degissent, tandem precibus Guallafeti, Dublinensis Antistitis, filium à Deo impetrarunt: qui vt Angelo nunciante conceptus, ita etiam eodem mo-

*In vita S.
Rumoldi
Archiepresb.
Mæghlinensis
apud Sarrum
1. die Iulij.*

nente in lucem editus. Rumoldi nomen sortiri meruit. Tinctus à Guallafero lustralibus aquis, eidem in disciplinam magno parentum gaudio traditus est. Erat autem puer egregia indole, & ab ipsis cunabulis parsimonix plurimum deditus, adeo ut ternis in qualibet hebdomada vicibus, à maternis vberibus puer abstineret, eamque abstinentiam ad extremum vitæ spiritum diuino afflatu edoctus conseruaret.

V. *Leoni Imperatori prolem masculam precibus impetrat S. Daniel Stylites.*

Simeon Mesaph. in vita Danielis Stylite c. 21. apud Smr. 11. Decemb. Baron. 10. 6.

Leo Imp. precibus Danielis filium obtinet.

Leo Magnus, qui Romanum administrabat imperium, naturam autem regere non poterat, sed proles ei deerat mascula, quid facit? Confugit ad Deum omnium Dominum, apud ipsum Daniele vsus intercessore. Ille verò paruit, & anno sequenti parituram esse vxorem protinus significauit. Res ergo, ut dixerat, successit, & natura cessit precibus, non solum ad hoc, ut daret filium; sed ad hoc etiam, ut daret illo tempore, quo sancti os diuinum prædixerat. Sic ille non solum erat filius precationis, sed etiam per preces dabat alijs, ut haberent filios: idcirco eum remunerans Imperator, tertix columnæ ei iecit fundamentum.

VI. *Mater Theodoretæ, quæ primùm sterilis erat, & exercitationis monasticæ amatrix, tandem Macedonij intercessione concipit.*

Theodoretus in historia SS. Patrum cap. 13. in vita Macedonij.

Mater Theodoretæ prius sterilis.

Cum mater mea, inquit Theodoretus, cum patre meo habitasset tredecim annis, ea non fuerat facta mater filiorum: erat enim sterilis, ut quæ fructum ferre à natura prohiberetur: & ipsa quidem id non valde ægrè ferebat: Quæ enim erat in tebus diuinis erudita, credebatur hoc esse vile. Magnam autem molestiam accipiebat pater, quod daret filijs: & circumquaque cursitans, regabar Dei seruos, ut à Deo ei peterent filios. Alij ergo pollicebantur se & Deum deprecaturus, & iubebant, ut esset Dei voluntate contentus. Macedonius autem vir diuinus aperitè est profusus, se vnum petiturum ab vniuersi opifice, & se petitionem accepturum est pollicitus. Cum tres itaque anni præterissent, & promissio finem non accepisset, rursus accessit pater promissum

promissum exigens. Ille autem iussit, ut ad se mitteretur coniux. Cum autem venisset mater, dixit illi vir diuinus, se & petiturum, & eam filium accepturam, & quod oportet illum ei, qui dederat, dedicari. Cum autem mater solum rogaret, ut animæ salutem acciperet, & ut liberaretur a gehenna; præter hoc, inquit, liberalis & munificus Deus tibi dabit filium: ijs enim, qui purè & sincerè peccant, duplices largitur peritiones. Illinc reuersa est mater affectans promissi benedictionem. Et quarto anno à promissione concipit, & gerit vterum: & accedit ad diuinum hominem, benedictionis ostendens manipulos. Quinto autem mense à conceptione, fuit periculum abortionis. Illa autem rursus misit ad nouum suum Elisæum: vetabat enim morbus ne ad ipsum veniret, & ei reuocauit in memoriam, quod nolebat fieri mater filiorum: & eius promissa adduxit in medium. Ille autem cum procul vidisset venientem, & agnouit, & causam significauit. Noctu enim & morbum, & salutem ei ostenderat Dominus. Accepto ergo baculo, venit, ei innitens, & cum fuisset intra ædes, & pacis salutationem dedisset ut consueuerat, Bono, inquit, sis animo, nec timueris. Neque enim donum auferet is qui dedit, nisi tu pacta conuenta transieris. Pollicita es autem te ei reddituram cum qui datus fuerit, & ei consecratam ad diuinum ministerium. Sic, inquit mater, & opto, & volo: existimo enim vel imperfectissimum fortunæ esse magis expetendum, quam à Deo alienam filij educationem. Cum itaque aquam accepisset, & benedixisset: Bibe, inquit vir sanctus, hanc aquam, & senties diuinum auxilium. Bibi itaque, ut iusserat, & abortionis effugit periculum. Hæc sunt nostri Elisæi miracula. Ego eius benedictionem & doctrinam sæpe percepi. Me enim adhortans, sæpe dicebat: Natus es, ô fili, cum multis laboribus. Multas noctes Deum hoc solum perpetuò rogavi, ut tui parentes hoc fierent, quod te nato sunt nominati. Vide ergo, ut vitam agas dignam laboribus, ut qui, ante quam nascereris, promissis fueris dedicatus. Quæ sunt autem Deo dedicata, sunt omnibus veneranda, & à vulgo minimè contrectanda. Conuenit ergo, ut tu quoque malos animi motus non admittas:

Theodoretus Deo datus antequam natus.

Precibus Macedonij concipitur Theodoretus.

Macedonius notus Elisæus.

Abortionis periculum aqua benedicta fugatur.

Macedonij ad Theodoretum exhortatio.

tas : illa autem sola & cogites , & facias, quæ Deum placant virtutis legislatorem. Hæc mihi perpetuò suadebat vir diuinus, ego autem & eorum memini, & donum diuinum sum edoctus.

VII. Duodecim proles cultu duodecim apostolorum obtinentur.

Estas in marmore quodam Roma in templo S. Saluatoris de Lauro.

Cultus SS. Apostolorum.

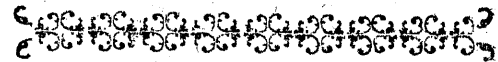
ANNO millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, Ioannes Mates & Catharina Calagnira Barcinonenses, cum annos octo egissent sine prole, pro ea obtinenda voto domi concepto, & in ipsa sancti Seueri ecclesia renouato, sacrum solenne faciendum curarunt in honorem duodecim Apostolorum, accensis duodecim cereis, cum nomine vnus vnus Apostoli ad singulos cereos. Audierunt Apostoli vora precantium : nam ipsi spatio tredecim annorum sequentium duodecim proles habuere, octo masculos, & quatuor fœminas; quorum singulis vnus Apostoli nomen indidit. Et licet diu supervixerint, nullam vltra prolem suscipere. Filij deinde post parentum mortem singuli circa festum sui Apostoli, cuius nomen gerebant, obiit. Vltimus superstes, qui & hæc Romæ in marmor incidi curauit in sancto Saluatore de Lauro, Petrus Mates I. V. Doctor, & cubicularius Apostolicus. Dum Ecclesia S. Saluatoris consagravit, marmor translatum est in claustrum.

VIII. Rais fœmina clarissima per preces Danielis Styliæ prolem obtinet.

Ex Actu Daniel. c. 41. apud Sur. 11. Decemb. Baron. to. 6. an. 476.

CVM mulier Rais nomine, fide quidem feruentissima & maximè pia, gloria autem valde insignis, didicisset, quæ à Magno Daniele Styliæ fierent miracula, prompto & alacri animo ad eum accurrens, & similiter atque illa meretrix, illius pedes rigans lacrymis, precibus ab eo contendit, vt sibi nasceretur filius. Cum autem humi deiecta vidisset eius pedis soleam exercitatione à cédine discissam, stupens tolerantiam, & emittens voces Chanangæ similes, dans ei funiculum, rogat vt eum circa eius pedem inuolueret, & ei rursum reddat : Hæc est, inquit, summa meæ petitionis. Ille verò primùm non sustinebat, sed motus illius lacrymis, & præterea Episcopi

TIT. VI. De admiranda quorundam conceptione. 539 Episcopi & ceterorum verbis flexus, non solum illa, cum funem circumuoluisset, ei reddidit, sed etiam significauit fore, vt ipsa pareret filium, & prædixit nomen filij, Zenonem, dicens, ô mulier, vocabis filium. Et sic quidem sanctus. Ego autem nihil dicam amplius, clarum est enim ita euenisse : nihil enim excidebat ex ijs quæ ab illo prædicebantur.



TIT. VI. De admiranda quorundam puerorum conceptione.

Ioannes Baptista in utero matris officij, & professionis sue non obscura dedit indicia, quando mundi Saluatorem in utero matris adhuc latentem exultatione sua adesse significauit, atque ita antequam in lucem ederetur, Prophetæ extitit.

EXEMP. I. Eucherius in utero materno existens ab Angelo benedicitur, & futurus Antistes pronuntiatur.

ADMIRANDA est venerabilis Eucherij Aureliensis historia. Nocte quadam illius genitrix, cum ab ecclesia expletis nocturnis hymnis domum redisset, proprium ingressa cubiculum quieti se dedit: viditque in somnis toro suo virum adstantem, miri candoris vestibus indutum, capitis veneranda cantie splendidum, oculis instar gemmarum coruscantibus terribilem, sibi que dicentem : Ave Deo dilecta, benedictum in utero tuo ferens puerum, olim in hac vrbe à Deo electum futurum Antistitè. Cui venerabilis matrona, Obsecro te, inquit, vt benedictionem tuo ore mihi largiaris, priusquam à me discedas. Intueor enim vultum tuum veluti Angelum becum. Ait illi Angelus : Rectè quidem cernis. Ego enim Angelus Dei sum, missus ab eo, vt benedicam proli, qua est in utero tuo. Et quia admonenti ambiguitatem

In vita eius apud Sursum 20. Febr.

Eucherius in utero matris per Angelum benedicitur.

540 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 biguitatem non opposuisti, sed à Deo missum me
 credidisti, iam nunc benedicam tibi, & semini tuo
 ex te nascituro. At illa expergefata immensas san-
 ctæ Trinitati referebat gratias, atque marito suo
 tantæ reuelationis gaudia per ordinem explicauit.
 Ille verò hæc audiens, timore, & gaudio perfusus, in
 gratiarum actione permanens, rei expectabat euen-
 tum. Natum puerum baptizauit, & de sacra vnda
 suscepit Ausbertus Augustodunensis Episcopus.

II. *Geisca Vngarorum Duci prædicitur filius, qui futu-
 rus esset Rex, & sibi & populo frugem facturus.*

*Evon. fo. 10.
 Annal. an-
 989. ex Car-
 tuit. episc. in
 vita Steph.
 vngar. Reg.
 cap. 1. 2. 3.
 apud Sur.
 25 Aug.*

Geisca primus Princeps Vngarorum Christianus, vt Orthodoxæ fidei semen in pectoris eius
 horto satum in fruges erumpere festiret, vndis salu-
 taribus expiatus, omnes ditionis suæ homines pol-
 liceret se ad Christianismum perducturum. Cùm au-
 tem multum esset sollicitus de edomandis rebelli-
 bus, ritibus sacrilegis abolendis, ad sanctæ Ecclesiæ
 profectum pro sua æstimatione statuendis Episco-
 patibus, mira quadam præuisione nocte cum Domi-
 nus consolatus est: misit enim ad eum iuuenem
 speciosissimum, qui diceret ei: Pax tibi, Christi ele-
 ctæ, faceflat cura hæc & sollicitudo. Non fiat per te
 id quod meditaris. Habes enim manus humano san-
 guine pollutas. Nasceretur autem tibi filius, qui diui-
 næ providentiæ consilio id efficiet, quod tu animo
 concepisti. Erit is Rex, & ex eorum Regum nume-
 ro, quos Dominus elegit, coronam regni temporarij
 æterna commutaturus. Tu verò hominem spiritali
 legatione apud te sancturum honorificè excipito,
 exceptum reuerenter habeto, eius cohortationibus
 sincerum pij pectoris affectum adhibeto. Experge-
 factus Princeps, stupens ad visionem, prius secum,
 deinde cum Christianis, & suis hominibus pertra-
 ctans, humi totus prostratus, expansis manibus, hu-
 militer gratias egit Deo; seque principatumque suum
 cum filio nascituro, curæ illius qui non dormit, ne-
 que dormitat, lacrymabundus commendat. Vt autem
 omnis ambiguitas tolleretur de medio, & ne parum
 fidel habere videretur visio Duci oblata, etiam vxo-
 rem eius iam partui propinquam eiusmodi diuinitus
 consolatione affectam, prætereundum non est. Ap-
 paruit

*Angeli ap-
 paritio.*

TIT. VI. De admiranda quorundam conceptione. 541
 paruit illi b. Leuita & protomartyr Stephanus, Le. B. Stephani
 uitici habitus insignibus ornatus, ita eam compellens: *martyr. ap-
 paritio.* Confide mulier in Domino, & certa esto, te
 filium parituram, cui primo huius gentis & regnum,
 & corona debetur. Tu verò illi nomen imponas
 meum. Cùm autem fœmina non sine admiratione
 sciscitaretur ab eo, quismam esset, aut quomodo vo-
 caretur? sic respondit: Ego sum Stephanus proto-
 martyr, qui primus pro Christi nomine martyrium
 obiui. His dictis disparuit. Nasctur itaque (vt præ-
 dictum erat) filius principi, notus Domino, secun-
 dum Prophetam, priusquam in vtero conciperetur,
 & per Stephanum protomartyrem à Domino appel-
 latus antequam natus. Eum verò beatus & Deo di-
 lectus Episcopus Adalbertus baptizauit, & nomen
 Stephani ei impostum est, & non sine nutu, & con-
 silio Dei, vt nos quidem persuasum habemus.

*Stephani
 Regis præ-
 clara nati-
 uitas.*

III. *Quid de Eligio adhuc in aluo matris ab ea præui-
 sum, & quid de eodem à sancto viro prophetatum.*

Cvm b. Eligius Nouiomenis Episcopus matris
 adhuc aluo esset indutus, vidit genitrix eius vi-
 sionem, quæ huiusmodi habet ordinem. Videbat
 quasi aquilam valde pulcram supra suum volitantem
 stratum, ac se tertio inclamantem, sibi que nescio
 quid pollicentem. Cumque ex reciproca voce euig-
 ilasset, perterrita nimis, cœpit mirari, quænam esset
 hæc visio. Interea venit tempus pariendi, & præ-
 magnitudine doloris cœpit mater periclitari. Voca-
 uerunt autem quendam religiosum presbyterum,
 boni testimonij virum, vt pro eadem orare deberet.
 Qui cum venisset ad eam, quasi propheticum mox
 vsurpans verbum, ait ad illam: Noli, inquiens, mater
 timere: quoniam benedictum partum tibi Domi-
 nus dignabitur largiri. Erit etenim vir sanctus, ac de
 gente sua electus, vocabiturque magnus in Ecclesia
 Christi sacerdos.

*B. Audoen.
 Rothomag.
 Ep. in vita S.
 Eligij cap. 2.
 apud Sur. 1.
 Deceptbr.*

*Aquila visa
 in nar. mira-
 te b. Eligij
 quid por-
 tendente.*

IV. *Quid etiam in vtero vidit D. Bernardi mater.*

Aleth D. Bernardi mater, cùm in ordine filio-
 rum tertium Bernardum haberet in vtero, so-
 luntium vidit præsagium futurorum, catellum scilicet
 totum candidum, in dorso subrufum, & latrantem
 in

*Guill. Abb.
 lib. 1. vita
 eius ca. 1.*

in vtero se habere. Super quo territa vehementer, cum religiosum quendam virum consulisset, continuo ille spiritum prophetiæ concipiens, quo David de sanctis prædicatoribus Domino dicit, *Lingua canum tuorum ex inimicis*: trepidanti & anxie respondit: Ne timeas, bene res agitur. Optimi catuli mater eris, qui domus Dei custos futurus, magnos pro ea contra inimicos fidei editurus est larratus. Erit enim egregius prædicator, & tanquam bonus canis, gratia linguæ medicinalis in multis multos morbos curaturus est animarum. Quo responso mulier pia, & fidelis, quasi à Deo suscepto, lata efficitur, & iam nunc in amorem nondum nati tota transfunditur, cogitans sacris eum ligeris erudiendum tradere, secundum modum visionis, & interpretationis, qua ei de illo tam sublimia promittebantur. Quod & factum est. Mox enim ut felici partu edidit, non modò obtulit eum Deo, sicut de alijs agere consueuerat, sed sicut legitur de S. Anna matre Samuelis, quæ peritum à Domino, & acceptum filium in tabernaculo eius destinavit perpetuò seruiturum: sic & ipsa eum in Ecclesia Dei acceptabile obtulit munus.

V. *Visum matris beati Dominici ipsum adhuc in vtero gestantis.*

Ioanna S. Dominici mater sublimioris gratiæ filium paritura, antequam conciperet, cælesti visione docta est de partu futuro. Vidit namque se vtero gestare catulum, ardentem ore faculam ferentem: egressumque ab vtero totum mundum flammis ab eius ore prorampentibus illuminantem. Vbi parienti tempus aduenit, filium peperit fratrum decus, & matris gaudium. Natus verò baptizatur in nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti: & nutu eius, cuius est nomen Dominus, Dominicus fuit appellatus. Matri quoque eius spirituali, nobili femine, facer infans Dominicus in visu apparet, stellam luculentam in fronte ferens, cuius immodico splendore totus orbis irradiabatur. Porro mater puerpera cum accuratè domi filium enutritet, & lætabunda ad incrementa perduceret, iacenti aliquando in cunis apum examen adfuit, & circa os volitans linguam eius diuinæ sapientiæ melle affluitarum indicauit.

Catellum videt in vtero suo D. Bern. mater. *Psalm. 67.*

D. Bern. qualis futurus prænunciatur.

Theodorico Appaldia in vita S. Dominici li. II. ca. 1. apud Sur. S. Aug.

Visio matris S. Dominici.

Stellavisa in fronte Dominici.

Tit. VI. De admittenda quorundam conceptione. 343
cauit. Itaque vixdum infantia annos egressus, exemplo piorum parentum templum crebrò adire, miro seruore in precibus persistere cœpit.

VI. *Qua visio matri S. Columbani vterum gestantis oblata.*

Quid matri S. Columbani Abbatis contigerit, antequam fœtum hunc in lucem ederet, non est silentio inuoluendum: Ipsa enim grauida cum esset, nocte intempesta, sopore depressa, vidit è sinu suo rutilantem solem, nimioque fulgore micantem, procedere, & mundo ingens lumen præbere. Expergefata deinde, cælo iam albescente, accuratè apud se pensitare cœpit, & sagaci trutinare animo, ecquid tanta sibi visio velit. A vicinis quoque, quos doctrina solertes reddiderat, petijt, ut eius vim & significationem rimarentur. Audiuit tandem à periris, se egregiè indolis puerum suo vtero continere, qui & suæ, & proximorum saluti præclare consulturus sit. Postquam ergo mater eum edidit, tanta cura seruauit, ut illis etiam, quorum habebar mores cognitos & exploratos, vix eum credere aut committere vellet, donec pubescens, Christo duce, sine quo nihil boni agitur, bonis excolendis operibus animum applicaret. Nec immeritò è suo sinu solem fulgentem prodire conspexit. In Ecclesiæ enim, quæ mater est vniuersorum, membris tanquam sol splenduit, dicente Domino: *Tunc iusti fulgebunt sicut sol, in regno patris eorum.* Et Debora olim docta à Spiritu sancto: *Qui autem, inquit, diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilent.*

VII. S. Willibrordi mater grauida visa est videre lunam crescentem, & quid id sibi voluerit.

Mater quoque S. Willibrordi Episcopi Traiecten. intempesta noctis quiete cælestè in somnis vidit orama. Visum est ei, quasi nouam in cælo videret lunam, crescente illa vsq. dū plena videbatur esse. Quam diligentius intuens, repentino cursu lapsa ruit in os eius. Qua deuorata, eius intima splendore perfusa sunt. Euigilans verò timore perterrita, cuidam religioso presbytero retulit somnium, illòque interrogante, si ea nocte, qua ei visio facta

Ioan. Abbas in eius vita ca. 2. apud Sur. tom. 6. 21. Nouemb.

Solem è sinu suo rutilantem videt mater Columbani.

Matth. 13. sol, in regno patris eorum. Et Debora olim docta à Spiritu sancto: Qui autem, inquit, diligunt te, sicut Iudic. 5.

Albia. Flaccus Caroli Magni præceptor, in vita S. Willibrordi cap. 2. apud Sur. 7a Nou. to. 6. * orama visum.

facta est, suo more solito iungeretur viro, acceptaque ab ea eius rei confessione, ita respondit: Luna, quam ex modica vidisti in magnam creuisse, filius est, quem in ea nocte concepisti: qui luce veritatis caliginosos tenebrarum errores disciet, & quocumque petrexit, comitate superni luminis splendore, plenum suae perfectionis ostendet globum: coruscantemque rumoris eius candore, & morum pulchritudine, multorum in se alliciet aspectum. Factum est post circulum dierum, & mulier peperit filium, sacroque fonte baptismatis regenerato, imposuit ei mater nomen Willebrord.

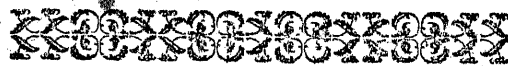
VIII. *Sanctus Victor adhuc infans in utero matris demonibus terrore fuit.*

D. Bern. ser. de S. Victore. Bernardus miratur & stupet S. Victorem condessorem, cum adhuc in utero matris infans gestaretur, paucis fuisse pauendis demonibus, quippe ab ipsis praecognitum, & iam tunc ex nomine designatum. Nec vacuum nomen, ubi hostium fuga, & extorta confessio victoriam concessit infantulo.

IX. *Ob prolem, quam in utero gestabat S. Birgitta mater, a naufragio diuinitus liberatur.*

In vita eius apud Sur. cap. 1. l. 23 tom. 4. Birgitta in regno Suediae orta, cum adhuc materno gestaretur utero, accidit ut Sigridis mater eius in quodam maris sinu naufragium faceret; cumque multi utriusque sexus submergerentur, Dux regni Henricus, frater Regis Suediae, videns illam in periculo versari, omnibus modis quibus potuit, eam vivam ad littus perduxit. Eadem autem nocte illi adstitit persona quaedam veste luculenta induta, dixitque ad eam: Salua euasisti propter bonum illud quod habes in utero. Itaque nutri illud pro Dei amore, sciens specialiter id tibi diuinitus esse donatum. Nata autem puella, sacerdos quidam vicinioris ecclesiae, vitae integre & proeclate aetatis, qui postea factus est Episcopus Aboensis in Suedia, inter orandum nocte vidit nubem lucidam, & in nube sedentem virginem in manu sua librum habentem. Admirans igitur audiuit vocem eiusmodi: Nata est Birgero filia, cuius vox mirabilis toto orbe audietur, Ab ipso autem ortu suo triennium fere permansit

TIT. VII. *De admiranda quorundam natiuitate.* 345
mansit elinguis infantula, nec vllum edidit sermonem. Sub finem vero triennij tam perfecte loqui coepit, ut iam non infantium balbutientium more, sed contra eius aetatis usum, absolute sua verba enunciaret.



TIT. VII. *De admiranda quorundam infantium origine & pueritia.*

Luc. 1.
Quantus esset futurus D. Ioannes Baptista, patet ex eo quod Zacharias pater eius ob incredulitatem mutus, ubi scripsisset in pugillaribus nomen Ioannis, illico apertum est os.

EXEMP. I. Pij II. Pontificis mater in partu visa est se edere puerum mittam a capite gestantem.

Auentia, in vita Pij 2. & Sabell. lib. 1. ex. cap. 1.
Mater Aeneae Syluij marrona nobilis, cui Victoriae nomen erat, cum proxima esset partui, in somnis sibi visa est puerum se parere mittam a capite gestantem: quae, ut prona semper in peius mentes hominum sunt, verita est, ne somnium illud puero & familiae ignominiam portenderet: neque prius potuit huiusmodi suspitione leuari, quam postea intellexerit, filium suum Episcopum Tergestinum designatum. Quo nuncio omni prorsus metu liberata, immortalis Deo gratias egit, quod defunctum meliore fato, quam ipsa cogitauerat, filium sibi videre contigisset. Is postea fuit Pontifex maximus, quem Pij II. appellatione nostra vidit aetas.

II. *Nascente S. Sviverto Werdensi Ep. cernitur lumen mirabile.*

Marcellin. presbyter in vita S. Sviverti Ep. Werdensis cap. 1. Sur. 1. Martij.
Adueniente hora, qua benedictus puer Svivertus a clarissima genitrice nasceretur, subito totam regalem cameram, in qua felix Berta pareret, fulgor nimis repleuit, stupentibus & mirantibus cunctis: mansitque irreuerberatis radijs protensus, donec

346 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
donec peperit filium suum : quo nato, paulatim claritas recessit. Matronæ verò illic cum obstetricibus congregatæ, glorificantes Deum, vbique promulgauerunt magnalia claritatis piæ Comitissæ.

III. S. Guthlaci ortus mirabilis.

Tempore Ethelredi Regis Merciorum, nobilis quidam regali progenie ortus, ex vxore sua nomine Tecta S. Guthlacum seruum Dei progeniuit. Ea verò hora, qua Dominus eum segregauit ex utero matris, celesti prognostico est designatus : manus enim quasi hominis, rubri nitoris, cælitus missa, & ad ostium domus extensa, ineffabili fulgore coruscante visa est. Quæ signaculo crucis ostium muniens, felici præfigurauit auspicio, quod ille ad ortum procederet, qui constanti perseverantia Christi crucem in suo corpore circumferret. Hominum autem multitudo nouitate miraculi stupefacta, accurrens, inauditæ visionis prodigium, magnum diuinæ dispensationis fore mysterium assererat. Cumque stupore magno, secundum varios animi motus, opinioibus ambiguis fluctuarent, vna obstetricum de domo egrediens, infantem iam natum proclamat. Quo nato baptizatur, & Guthlacus vocatur, quod sonat belli donum, vel bonum donum iuxta idioma Anglorum. A Deo enim donatus est parentibus, vt contra oppressores eorum bella gereret, ac de illis cum victoria titulos triumphales reportaret.

IV. Matri S. Clare prædicitur fore, vt lumen quoddam pariat, unde indidit illi nomen Clara.

Hortulana S. Clare mater, prægnans & partui iam vicina, cum ante crucem in ecclesia Crucifixum attentè oraret, vt eam de partus periculo salubriter expediret, vocem audiuit dicentem sibi : Ne pauca mulier, quia quoddam lumen salua parturies, quod ipsum mundum clariùs illustrabit. Quo edocta miraculo, natam infantulam sacro baptismate renascentem, Claram vocari iussit, sperans promissi luminis claritatem pro diuinæ beneplacito voluntatis aequaliter fore complendam.

In vita eius
cap. 1. apud
Sur. tom. 4.
Aug. 12.

V. Quæ

TIT. VII. De admiranda quorundam natiuitate. 347

V. Quæ de se nondum natus malitiæ anguria dederit
Henr. I. Imp.

Anno Domini 1051. vt auctor est Lambertus, Baton. 10. 11. Annal. an. Do. 1051. quarto idus Nouembris, Henricus III. Imperator auctus est filio, eidemque Henrici nomen imponi voluit. Sed planè magno Ecclesiæ damno hunc genitum præuidit per vitium, quæ ipsam gestabat in utero Agnes Augusta, nimirum se draconem parere virulentum : quod ipsum eadem sepe testata scribitur ab auctore vitæ Mathildis, eiusdem temporis scriptore, his versibus :

*Cuius erat mater Regina videlicet Agnes,
Hunc in ventre gerens vidit, quod sit draco, verò
In somnis infans. Hoc multis retulit ipsa.*

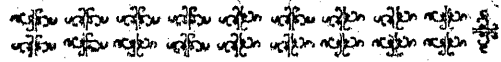
At quàm vera ista fuerint, ipsa declararunt euenta.

VI. De Sanctij Garçæ Regis Nauarre mirabili natiuitate.

Mortuo Enechone Arista Nauarre Rege, Roderic. To 2. let. 26. 5. do Reb. Hisp. 918. & 10. Visens 1m Chron. 860. regnavit Garçias eius filius, vir non minus integritate vitæ, quàm armis præstans, qui vxorem duxit Vrracam, forminam primariam, cum qua iam grauida ac partui vicina, dum incautiùs per montes iter faceret, nec opinato hostium Arabum superuententium insultu oppressus fortiter pro fide dimicans interijt. Accidit verò, vt digressis Barbaris, nobilis quidam, cui Guenaræ nomen fuisse affirmant, qui à tempore Enechonis Ariste adhæserat Regi Garçæ, ad eum locum fortè accederet, & infantem per vulnus manum extendentem, & velut eluctantem conspiceretur. Miseratus vtriusque vicem, cesso matris utero, eduxit infantem, ac domui suæ diligenter educauit. Quod non sine testibus factum est, vt quædam res ipsa posceret, facta fides constaret. Qui transactis infantis & pueritiæ annis, cum ad adolescentiam peruenisset, ætatem indole, & indolem strenuis operibus superabat, & successit in regno Regi Garçæ æra 918.

M m 2

TIT.



TIT. VIII. De signis bonæ indolis in pueris ab infantia demonstratis.

5. Reg. 3. Salomonis sapientiæ futuræ non obscurum fuit indicium, quod cum duodevni esset, & in somnis à Deo, quicquid vellet, petere iuberetur, non opes, non victoriam, non vitam longævam, sed sapientiam populos regendi petijt: dignus ob id, qui quod dormiens elegerat, vigilans à bonorum omnium datore Deo liberalissimè consequeretur.

2. Sapientiam suam clarè manifestavit etiam puer Iesus duodecim annorum in Hierusalem, sedens in templo in medio doctorum, cum stupere omnes, qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius.

EXEMP. I. Christi Domini parvuli Hermopolim advenientis presentia arbor flectitur; & in Ægypto simulacra corrumpit.

Sozom. li. 5. e. 21 hist. & Nicoph. li. 10. c. 35. Bayen. 20 1. Anon. an. Christi 1. **Q**uanta futura esset Christi Domini potentia, patet ex ijs quæ fecit dum venit in Ægyptum, Sozomeno teste: Memorant, inquit ille, arborem esse, quæ Persis dicitur, Hermopoli, quod est oppidum Thebaidis, cuius fructus aut folium, aut particula aliqua corticis ægrotis admota morbos à compluribus depulerit. Nam traditum est, Ioseph cum propter Herodem, assumptis secum Christo & Maria sancta Despara, fugisset, atque venisset Hermopolim, simul vt portæ appropinquavit, statim arborem, licet planè maximam, adventu Christi curvatum esse, atque ad solum vsque se flexisse, & Christum adorasse. Atque hæc quidem de hac arbore, sicut à multis audiui, à me commemorata sunt. Quæ quidem, si quid ego iudico, vel significabant iam Christum in vrbe adesse, vel, vt est verisimile, non modò arborem, quam incolæ propter magnitudinem & pulchritudinem lege gentilitia venerabantur,

Arbor incurvata Christum adorat.

eur, demone iam, qui ibi colebatur, ob Christum talium rerum euerforem, qui in eo loco comparebat, perhorrescente, sua sponte commotam esse; verùm etiam omnes Ægyptiorum statuas, adveniente tum Christo, iuxta prophetiam Isaïæ confusas. Itaque demone inde abacto, arbor, quò rei gestæ testimonio esset, remansit ibi, fidelisque morbis liberavit. Sed & S. Athanasius Episc. Alexandrinus, non tantum commota esse, sed corruisse quoque simulacra Ægypti testatur his verbis: Quis iustorum, aut Regum in Ægyptum descendit, & eius descensu idola in Ægypto ceciderunt? Abraham descendit, nihilominus tamen idololatria ubique viguit: natus est ibi Moyses, æquè illis hæsit religionis error. Et inferius: Ægyptiorum error non quiescisset, nisi Dominus omnium in corpore, quasi in nube vestus, eò descendisset, & idolorum errores compe-scisset.

Simulacra collapsa.

Isa. 19.

Lib. de incarn. verb. Idem habet Euseb. Pæph. li. 6. de demonstr. c. 20.

II. S. Ambrosii adhuc infantis os examen apertum ingreditur & egreditur.

S. Ambrosius Episcopus Mediolanensis cum in infantia cunis sub nutricis cura dormiens sollicitè verteretur: aperto ecce ore, examen apertum subito affuit, quod faciem eius & ora complevit, ita vt ingrediendi & egrediendi vices frequentaret. Quod pater eius cum matre vel filia deambulans, ne abijceretur ab ancilla, quæ curam nutriendi infantem susceperat, prohibebat: sollicita enim erat, ne infanti nocerent. Expectabat tamen patrio affectu, quo sine miraculum illud clauderetur. At illa post aliquamdiu volitantes, in tantam aëris altitudinem subleuatae sunt, vt humanis oculis minimè viderentur. Quo facto territus pater ait: Si vixerit infans ille, aliquid magni erit. Post hæc verò adultus puer, liberalibus artibus imbutus, Mediolanum perrexit, vbi Auxentius Arianorum Episcopus cathedram non regendam, sed dilaniandam tenebat Episcopalem. Quo defuncto, cum ad electionem Episcopi popularis fieret in ecclesia conglobatio, ecce quidam infans acclamabat Ambrosium Episcopum. Ad quam vocem & omnis illa conuentio similiter acclamabat Ambrosium Episcopum. Quod non hu-

Baron. de ann. c. 1. Theod. 1.

350 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 manis id fieri credendum est voluntatibus, sed diu-
 nis, ad saluationem & ereptionem fidelium de ad-
 uersarij nostri faucibus, qui tanquam leo rugiens
 quærit quem deuoret, inspirationibus. Qui dum se-
 melius voluisset occultare argumentis, & à tanto ho-
 nore delitescere, tandem separatus ad sacerdotalem
 ab omni populo & Clero diuinitus electus est digni-
 tatem, & è Catechumeno per singulos gradus Eccle-
 siasticos proficiscens, octauo die ab omni Catholi-
 corum, diuina annuente clementia, consensu est
 consecratus Episcopus.

III. *Ex ore S. Ephram adhuc pueri visa est ascendere
 vitis frugifera.*

*In vita eius
 ex cod. grec.
 Anony. m. s.
 per Gotard.
 Vossium, Pra-
 pos. Tangren-
 sem.*

S. Sanctus Ephrem ex Oriente oriundus, genere
 Syrus, pijs parentibus in Edeffa natus, vixit tẽ-
 poribus Constantini Magni, & aliorum, qui post
 ipsum regnarunt, abstinens à puero ab omni re mala.
 Cuius parentes, eo adhuc puero, per somnium con-
 spexerunt, quod ex ore ipsius vitis ascenderet valde
 frugifera, quæ crescebat, & replebat omnem sub
 celo regionem: veniebantque cuncta volatilia celi,
 & comedebant de fructu vitis, & præter quæ come-
 debant, adhuc superabat fructus. Quæ in ipso E-
 phram vera apparuerunt, dum oris eius ac vitæ fru-
 ctus per vniuersum orbem resplenduit. De quo &
 illud memorabile legitur, quod ab Angelo visus sit
 librum aureis conscriptum litteris aliquando rece-
 pisse, quem nemo præter eum aperire meruit: vnde
 mox postero die & deinceps, loquente in eo Spiritu
 sancto, tantam dicendi ac declamandi gratiam ha-
 buit, vt nullum sibi similem suo tempore inueniret.

IV. *Quomodo mater S. Elzearij cum primogenitum
 recens natum Deo obtulerit, & quàm fuerit grata
 oblatio.*

*In vita S.
 Elzearij Co-
 nstans Aru-
 ni cap. 3.
 apud Sur. 27
 Sept. 10. 5.*

L. Auduna Comitissa S. Elzearij mater, vbi partum
 hunc primogenitum edidisset, eadem hora fer-
 uenti deuotione & gratiarum actione obtulit eum
 Deo, dicens: Domine Deus, ad cuius imperium
 existunt creaturæ omnes, gratias tibi ago pro hoc
 filio, tua benignitate mihi donato, teque humiliter
 oro, vt eum tibi seruum accipias, & tuæ benedictio-
 nis

TIT. VIII. *De pueris bona indolis.* 551
 nis gratiam ei largiaris. Quòd si tu illum nostri fore
 diuinę voluntati tuæ rebellem, vbi sacro baptisma-
 te erit candidatus, illum sine mora tollas è medio:
 factus enim est eum innocentem, & nullis proprijs
 auctum meritis tecum viuere, & mundo emori,
 quàm in hac mortali vita tuam offendere maiesta-
 tem. Vt autem Deus ostenderet, se hoc sacrificium
 accepisse in odorem suauitatis, tantam pietatem
 infantis illius animo in ipsis cunabulis instillauit,
 vt cum necdum triennij ætatem compleuisset, erga
 Christi pauperes mirabili commiseratione afficere-
 tur: nam cum baiularum brachijs portaretur, in
 castris Auloisij porta sæpe pauperes humanissimè
 intuens, nullo pacto progredi volebat, immo verò
 etiam sine intermissione acerbè plorabat, nisi illis
 præstita esset elemosyna. Atque ea causa nutrices
 eius vel laturæ panem in castrum redibant, vel se-
 cum ferebant, vt illi infanti satisfacerent. Cùmque
 pauperes accepissent elemosynam, lætus & alacer
 transibat.

V. *Stephanus Diensis Episcopus adhuc infans ieiunat
 diebus veneris.*

S. Stephanus Diensis Episcopus, qualis quandoque
 futurus esset, ab ipsis incunabulis signis quibus-
 dam ostensum est: constat enim, eum fortassis incre-
 dibile videatur, eum adhuc infantem, cum nutricis
 lacte aleretur, sextis ferijs prorsus eam alimoniam
 recusasse, ijsque diebus ieiunium permansisse. Quod
 vbi parentes & noni didicere, & suis quoque oculis
 conspexere, manum Domini iam in eo operari cer-
 nentes, quod olim de beatissimo Domini baptista
 dictum fuit, cogebantur etiam ipsi dicere: Quis pu-
 tas puer iste erit?

*In vita eius
 apud Sur.
 7. Sept. 66. 8.*

VI. *S. Nicolaus sugens adhuc vbera, lac gustare diebus
 marcurij & veneris non vult, nisi vespere.*

S. Imile omninò est quod de S. Nicolao Myrensi
 Ep. legitur. Compertum enim est, illum, cum re-
 liquos dies noctesque omnes nutricis vbera sugeret,
 crebrò quarta tamen, sextaque feria nisi semel duntaxat,
 & id vespere quidem, lac voluisse gustare. At-
 que hoc semper certo, immotòque seruauit ordine,

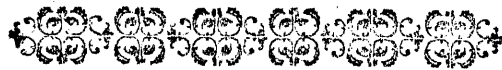
*Leonard. In-
 stant. in
 vita eius ca.
 2. apud Sur.
 6. Dec.*

352 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 vt nullis posset blanditijs, nullo nutricis lenocinio,
 nulla naturæ necessitate à ieiunio cæpto defleat.
 Quamobrem vel improbum quemque bonarum re-
 rum interpretem planè fateri oporteat, non fortui-
 tō illud, aut intemperie stomachi factum esse; sed
 quasi consultō, & Dei afflante spiritu.

VII. S. *Catarina castitas adhuc infantis.*

In vita eius
 cap. 1. apud
 Bar. 12.
 Martij.

DE Catarina Suedica S. Birgittæ filia, in eius vi-
 ta habetur, quod cum adhuc in cunis versaretur,
 futuræ sanctitatis eius indicia non obscura diuini-
 tus ostensa fuisset: nam adhibita illi nutrice, eius
 vbera sugere noluit, lasciuia & vitæ eius turpitudi-
 ne, vt probabilis est coniectura, absterrita. Porro
 sanctæ matris suæ, & aliarum pudicarum mulierum
 vbera citra horrorem sugebat, ab incontinentibus
 foeminis cum lacrymis & vagitu prorsus abhorrens.
 Postquam autem ablactata est, tradita est Abbatissæ
 Risabergenfi. Accidit interea vt Abbatissa nocturnas
 Deo preces offerente, puellam dormientem ma-
 lus dæmon, sumpta bouis cornuperæ specie, è lectu-
 lo cornibus excuteret, & semiuiuam prosterneret
 in pavementum. Dat illa gemitus miserabiles, & re-
 pente accurrens Abbatissa, semimortuam in suo re-
 ponit sinu. Apparet illi teterrimus dæmon; O quam
 libens, inquit, illam iugularem, nisi fuisset à Deo ne-
 gata facultas.



TIT. IX. De 2. Matrimonij bono, fide
 nimirum seu fidelitate cum charitate
 inter coniuges conferuanda.

Gen. 18.

*Sara uxor Abrahami marito obediebat, eumque Do-
 minum appellabat.*

1. Reg. 19.

*Michol Regis Sauli filia maritum suum Dauidem fune
 per fenestram densissimam, è manibus Sauli eius vitæ insi-
 diantis eripuit.*

Vasthi

TIT. IX. De secundo bono Matrimonij. 553

*Vasthi Regina quia noluit parere Assuero Persarum
 Regi marito suo, ab eo vocata, repudiat a est.*

Hester cap. xi
 Iosaph. l. i. c.
 antiq. c. 6.

*Parentes Saræ monuerunt eam, honorare Tobiam so-
 cerum, & Annam socrum, diligere maritum, regere fa-
 miliam, gubernare domum, & seipsam irreprehensi-
 lem exhibere.*

Tob. cap. 10.

EXEMP. I. *Facta admirabilia mulierum Christiana-
 narum pro fidelitate castitatis matrimonialis.*

CVM mulieres aliæ per Maximinum tyrannum
 contaminarentur, sola mulier Christiana Ale-
 xandriæ, nobilissima & clarissima, libidinosum &
 lasciuum eius animum mascula animi præsentia de-
 uicit. Erat hæc mulier & cætera quidem insignis,
 opibus videlicet & genere & eruditione, verum
 cuncta hæc castitati postponebat. Quam quum plu-
 rimum obsecrasset, & occidere, alioqui ad mortem
 paratam non posset, concupiscentiæ magis quam ira
 victus, exilio damnauit, ac cunctis facultatibus spo-
 liauit. Et aliæ innumeræ seortationis comminatio-
 nem à Præsidibus cuiusque gentis ne audire quidē
 valentes, omne genus suppliciorum, tormentorum
 ac lethalium pœnarum sustinuerunt. Sunt quidem
 & istæ suspiciendæ, verum eximie admiranda est
 Romana illa nobilissima & castissima mulier, præ
 omnibus illis, in quas tyrannus Maxentius ad simi-
 litudinem Maximini insanire conatus est: Cum eni-
 nim illa tyrannicæ libidinis ministros præ foribus
 adesse (erat autem & ipsa Christiana) ac maritum
 suum, quamuis Romanum præfectum existentem, ab
 ipsis captum, per formidinem, vt se abducerent per-
 mississe audisset, paululum moræ, quasi ad ornandum
 corpus causata, introque in cubiculum ingressa, atq;
 ibi sola constituta, gladio seipsam interfecit, ac con-
 festim mortua cadaver lenonibus reliquit, & hoc o-
 pere quavis voce magis sonoro, apud solos Christianos
 virtutem nullis pecunijs vinci, nulloque extorio
 perdi posse, ad omnium mortalium, cum præsentium,
 eum futurorum mentes pronunciauit.

Euseb. Cæsar.
 lib. 8. hist.
 Luc.

II. Rø-

II. *Romana quadam Matrona mori potius parata, quam maritalium torum violare, à morte liberatur.*

Nicephor.
Call. lib. 13.
Hist. Eccl.
cap. 35.

Hic planè conforme est quod Nicephorus scribit. In prima direptione vrbs Romæ ab Alarico Gothorum Rege, factò anno Christi 412. mulier quadam maximum exhibuit pudicitia specimen. Quòd namque & ætatis flore, & formæ venustate præstaret, ex Alarici militibus iuuenis quidam pulchritudine eius, cum eam vidisset, captus, ad concubitum eam sollicitauit. Cùm autem illa piaculum id auerteretur, miles ense stricto mortem ei minatus, veluti cum amore concertans, per misericordiam summum tantum collum vulnerauit. Illa verò cruore diffuens, iugulum ferro subdidit, melius sibi esse rata, ut cum pudica mente mortem oppeteret, quàm cum alio viro concumberet. Et postquam ferocius barbarus illam aggressus est, plurimumque eam oppugnando nihil egit, ad castitatem eius cõsternatus, in Apostolicum D. Petri templum eam duxit, Ecclesiæque custodibus commendauit, sex illis aureis nummis datis, ut puellam viro suo conseruarent.

III. *Admirabile factum Blanca coniugis pro casti- monia coniugali.*

Kernard.
Suardeonius
Et. 3 Hist. Pa.
Gamine an.
1233.

Blanca Rubea Patavinà vxor Baptistæ à Porta, in præsidium Bassiani municipij Patavini cum viro profecta, anno Christi 1233. cùm Acciolinus tyrannus Patavio amisso, omnè belli vim in Bassianum conuertisset, & proditione etiam cepisset, atque in ipsius portis Baptistam obruncasset, Blanca quoque armis induta fortiter pugnans, à militibus circumuenta, captiua ad tyrannum ducitur. Is, forma eius (quam augebant arma) motus, primò blanditijs, mox etiam vi adortus eam corrumpere tentauit: illa, cùm alia ratione effugere non posset, per fenestram se dedit præcipitem: semianimis ex casu vix tandem curatur. Curatam tyrannus denuò aggreditur, & quia consentire nolebat, seruorum opera ligatam constuprauit. Illa dolorem dissimulans, impetrauit ab amicis, ut ad leuandum mœrorem & desiderium aperto sepulcro mariti fœtidum cadauer femel tantum aspicere posset. Morgem illi gerunt. Aperto

TIT. IX. De secundo bono Matrimonij. 555

Aperto itaq. sepulcro, vbi iacebat, illa magno emissio eiularu, in sepulcrum lese præcipitauit, simulque tanta violentia lapidem impulit, ut vnà rueret, & Blanca ceruicem frangeret. Sic pudicitiam suam vltra, ex voto suo commune cum marito sepulcrum obtinuit.

IV. *De muliere, qua fidem seruauit marito suo; & quomodo ob illud uterq. diuinitus adiuti sunt.*

VEnimus Afcalonem, in xenodochium patrum, narravitque nobis Abbas Eusebius presbyter, quòd negotiator quidam nauigans perdidisset omnia, & sua & aliena, euasissetque ipse naufragium. Qui cùm venisset huc, à creditoribus comprehensus & in carcerem missus est: direptaque sunt omnia quæcùnque domi habebat, & coniugis etiam ipsius vestimenta. Illa igitur ex multa anxietate & tristitia, & inopia, non poterat virum vel pane nutrire. Sedente igitur illa die quadam in carcere, & gemente, intrauit vir quidam magnus, vincis dare eleemosynam. Videns ergo mulierem liberam sedentem cùm viro suo, vulneratus est in amore ipsius; erat enim speciosissima, mandauitque illi per carcerarium, ut ad se veniret. Illa videns, quod agapem acceptura esset, libenter accessit. Qui sumens illam seorsum, ait ei, Quid est, quod habes? & cuius rei gratia hies? Quæ illi cuncta enarrauit. Ait autem ipse: Si persoluerò debitum, dormies mecum nocte ista? Illa autem, verè pulcherrima & pudicissima, dixit ei: Audiui, domine, dicentem Apostolum; quia mulier non habet potestatem proprij corporis, sed vir: permitte ergo, domine, ut interrogem virum meum, & quicquid ille iusserit, faciam; veniensque omnia nunciavit viro suo. Ille ut prudentissimus, & vxori suæ maximo deuinctus affectu, raptus non est spe & desiderio euadendi carceris iniurias, sed ingemiscens cum lacrymis ait vxori: Perge, perge, soror: abrenuncia homini: spero enim in Dominum nostrum Iesum Christum, quia non derelinquet nos vsque in finem. Exurgens autem illa dimisit à se hominem, dicens: Dixi viro meo, & non vult. Per id autem temporis, larro quidam iniectus fuerat in ipsum carcerem, priusquam negotiator vinciretur. Hic omnia inspiciebat,

Sophron.
Prati spiritus.
cap 189.

356 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM:
ciebat, & audiebat viri ac mulieris verba, ingemuit-
que apud semetipsum dicens: Ecce in quo isti casu
existunt, neque tamen libertatem suam perdidērūt,
vt pecunias acciperent & dimitterentur, sed pudici-
tiam pluris quàm pecuniam existimauerunt: vitæ q-
is illius commoda, vt illius pulcritudinem non viola-
rent, contemperunt. At ego quid faciam miser, qui
nunquam cogitavi quòd Deus esset, & idcirco ho-
mucidiorum auctor fui? Vocans autem illos ad se per
fenestram cellæ vbi vincus detinebatur, dixit eis:
Ego latro sum, & cædium patror, quamobrem,
quacunque hora Præfectus venerit, ad mortem vt
homicida ducendus sum. Considerans verò pudicū
consilium vestrum, cōpunctus sum, itaque pergite, &
in tali loco ciuitatis fodite; & accipite quas inuene-
ritis pecunias; cumque persolueritis debitum, pluri-
ma etiam benedictio remanebit vobis, & orate pro
me, vt & ego inueniam misericordiam. Post paucos
ergo dies, ingressus ciuitatem Præses, latronem edu-
ci iussit & decollari. Sequenti autem die dixit mu-
lier viro: Si iubes, mi domine, vadam ad locum,
quem denotauit latro, si fortè vera sint quæ ille pro-
secutus est. Qui ait, Vt tibi videretur, facito. Illa verò,
sumpto breui sarculo, vespere ad locum abiit; & fo-
diens, ollam inuenit diligentissimè opertam, sumens-
que illam, profecta est. Prudenti verò vsa consilio,
paulatim creditoribus reddebat debita; vt, ex hoc,
ab alijs pecuniam mutuari putaretur. Impleuit autem
omnem debiti solutionem, virumque de carceris
custodia eduxit. Dicebat autem qui ista narrauit;
Ecce quoniam seruauerunt isti mandatum Domini
nostri Iesu Christi, magnificauit & ipse in eis mise-
ricordiam suam.

V. *Christiana uxor fidelis in castitate mortem animæ
& corporis euadit diuinitus; contra tentator mo-
riiur.*

*Ex litteris
Iaponicis So-
cietas Iesu,
an. 1606. sub
Residentia
Facianis.*

A Nno Domini 1606. Christiana quædam Iaca-
tensis in Iaponia, honestis moribus sœmina, à
gentili milite, qui eius coniugem abesse intellexe-
rat, & licetis, & blanditijs, vt datam marito fidem
falleret, fuit excitata; sed vt erat virtutibus non
mediocriter instructa, viriliter iuuenis impuden-
tiam

TIT. IX. *De secundo bono Matrimonio.* 357
tiam & intolerabilem audaciam semper compressit;
non tamen eius animum amorum ignibus inflam-
matum extinxit: qui quanto maiore in ea con-
stantiam pudicitiamque experiretur, hoc maiore
cupiditatis incendio torrebatur. Ille itaque loquen-
di cum ea opportunitatem captas, domum matronæ
ingreditur, supra modum arrogans, nihilque mora-
tus, illam in horto, vbi sola erat (vt nouerat) in-
greditur, nefarium animum sœda libertate aperit; ad
crimen inuitat. At mulier, quæ omnem turpitudi-
nem semper reiecerat, cuique honestas (quæ orna-
mentum præcipuum & nobilissimum sœminarum
est) super alia quæcumque cordi erat, nulla ratione
hisce militis illecebris acquieuit. Ille stricto pugio-
ne pectori eius admoto, mortem præsentem, si
consensum abnuic, machinatur. Poruit pugione
verba flectere, non voluntatem. Spondet ergo ob-
temperaturam se, sed alio die post secuturo; nunc
liberam vti mittat, obtestatur. Discedit miles, læta-
tus inani spe, rediturus deinde, vt credebatur, ad ex-
ortam voluptatem. Mulier data simulante fide, in
cubile se recipit, vbi totam noctem, & sequentem
diem, supplex Deum obtestata est, iam verè Chri-
stiana Lucretia, vt antè se perire velit, subitoque
mori, quàm pudorem suum labefactari. Audiuit ius-
tas mulieris preces cœlestis Iudex, qui suos in ne-
cessitate non deserit, eamque ita omni periculo
exemit, vt non morte (quod rogarat) præriperet,
quæ propter castitatem longioris crebatur vitæ
beneficium, sed adulterum necaret, qui impudenti
flagitio integritatem sœminæ violare tentarat. Se-
quenti enim die, quod ille forte tempus sœdis amo-
ribus destinarat, hominem sano & valido corpore
viderunt plurimi concidere exanimem, cum nemo-
tam subiti exitij causam posset suspicari.

VI. *Qua industria S. nati, virum suum Castella Co-
mitem, carcere, quo tenebatur, liberavit.*

C Omes Castellæ à Legionensi Rege vocatus ad
comitia, tamen fraudem prælagret, tamen po-
torem fidei quàm salutis sue rationem ducens, se-
ptem duntaxat comitibus, eò profectus
est. Quòd cum peruenisset, nihil sefellit euentus ex-
pectationem
*Io. Vasquez in
Coron. Hisp.
ad an. Do.
932.*

pectationem suam: mox enim in vincula duci iustus est, atque in catenis asseruari, inuidia stimulante. Que res cum Castellanos male haberet, Sanctia Comitissis vxor per omnia sui similis, immo verò hac in re se ipsa superior, maritum quoquo pacto liberandū duxit, & peregrinantis induta personam, Compostellam proficisci religionis ergo finxit; factoque per Legionem itinerè, primū copiam videndi mariti sibi fieri postulauit: deinde petijt, vt ea saltem nocte sine catenis esset. Rex per omnia satisfaciendum voluntati tantæ matronæ duxit. At illa postridiè antelucano, mutatis cum marito vestibus, vicaria captiuitate illum liberauit. Cumque Comitissiam esse in tuto arbitraretur, Regi nunciat se in carcere teneri, rogare, vt solueret, neque durius quicquam in sceminaam regiam & cognatam suam confuleret. Rex vbi dolum sensit, primò stomachari, mox admirari constantiam ac virtutem Sanctiæ: postremò laudata illius in maritum pietate, cum honorifico comitatu iussit ad Comitem deduci.

VII. De vxore, qua mariti vulnere toxicata exurgendo, ei sanitatem reddis.

Vxorū ad viros fides & summa dilectio apud Hispanos, non solum legum animaduersione, sed assidua obseruantia celebratur. Stat illud præclarum non longè à nostra ætate, sed sempiternis sæculis consecrandum facinus: vt enim vera perhibent annalia, cum Eduardus Regis Angliæ primogenitus in Domini sepulcrum transfretasset, fuisseque in via proditoriè à Mauro quodam gladio venenato percussus, & medicorum remedijs non tam alleuaretur, quàm alligaretur, tandem in Angliam sine salutis spe est reuerfus. Eius itaque vxor, Regis Hispaniæ filia, nouam atque inauditam, sed amore & pietate plenam adhibuit medelam; plagas enim mariti toxico infectas, quæ ipsius veneni vi claudì non poterant, lingua diem lingebat, fugebátque humorem venenosum, sibi que liquorem dulcissimum. Cuius vigore, verius dicam, fidei vxoris virtute, sic omnè veneni materiam attraxit, vt integratis vulnerum cicatricibus ille planè curatus, illa incolumis euasisset. Quid igitur huius mulieris fide rarius audiri?

Rodericus
Santius p.
1. hist. Hisp.
cap. 4.

Amoris &
fidei coniugalis exem-
plum ra.
zumo

TIT. IX. De secundo bono Matrimonio. 559
quid mirabilius esse potest? vt vxoris lingua fide & dilectione naturali permota venena à dilecto marito expulerit, quæ ab electo medico trahi non valuerunt, & quòd plurima exquisitaque non effecerunt medicamenta, vna vxoris pietas expleuit.

VIII. Regina Britannia non formidat mortis periculum, vt sanaret maritum lethiferè sauciatum.

Cvm Robertus Britannia Rex in expeditione Caducus Syrios plagam in brachio accepisset luculentam gladio venenato, rediissetque in patriam, nec sanitati reddi posset, nisi pus illud virulentum alicuius ore exlugeretur, Rexque certissimum illi parari exitum intelligens; quicumque id muneris obisset, neminem eiusmodi discrimini obijcere sustineret; eius vxor noctu solutis vulneris faucibus primū in scio marito, post etiam coniuente exurgens paulatim, & expuens, venenum omne elicit, plagamque medicis præbuit facillimè curandam.

Georg. 7.
uicennus li. 2.
de officio pro-
bi Patriæ
familias
cap. 13.

Summa vxoris
erga ma-
ritum fides
& affectus.

IX. De viro, qui charitate mariti ali compulsum vxorem nunquam, etiam leprosam desereve voluit.

Singulari memoria dignus est amor, quem Dominicus Catalus, qui Lesbi rerum poriebatur, erga vxorem ostendit. Que cum in lepram incidisset, vir minimè veritus à contagione se infici posse, aut aspectus horrore auerti, (etenim illuies magis quàm viuum corpus videri poterat) neque tetro odore, quem vlcera mittebant, vnquam aut mensa aut lecto communi eam prohibuit. Coniugalis enim charitas apud eum contagionis timorem, terrumque conspectum odoremque in securitatem ac voluptatem verterat, quòd eam iuxta Dei verbum eandem carnem secum esse arbitrabatur.

Fulgos. lib. 4.
cap. 6.

Dominici
Catalusij
principis
amor in vxorem.

X. De accola quodam regni Neapolitani, qui charitate vxoris captiuitatem elegit sponte.

Agricola Lentiscolensis in regno Neapolitano, cum iuxta mare agrum coleret, vxor que ab eo aliquantisper disuncta à piratis Mauris, qui in littus prædatorum descenderant, capta esset, statim vt vxorè non apparere, trirememque piraticam haud longè anchoras iecisse conspexit, arbitratus id quòd erat,

13

inea vxorem esse, ad triremes statim adnatauit, atque eius gubernatore vocato, dixit: Se idcirco venisse, quod sequi vxorem statuerat: minimè barbarie illa territus, nationis, fideique Christianæ inimica, neque ingenti miseria, qua remigio additi laborant; omnium horum immemorem coniugalis amor eum fecerat. Quam rem cum Mauri non sine ingenti admiratione audiuisent (permultos enim eius regionis accolæ viderant prius perpeti mortem, quàm illam miseriam malle) atque eam postea per ordinem Tulerensî Regi narraffent, tanta hominis charitate motus Rex, & virum & vxorem liberos esse iussit, atque inter regiæ custodiæ milites virum adoptauit.

XI. *Vitæ maritorum humeris suis consulunt quadam coniugata.*

Ann. Naucler. vol. 2. geseh. 38. an. 1138.

CVM Cunradus III. Imperator 93. bellum contra Guelfonem Bauariæ ducem mouisset, & oppidum Winsperg obsidisset, & iam in deditionem accepisset circa an. Dom. 1178. ex gratia matronis concessit, vt quæcunque humeris portare possent, liceret efferri; quæ neglecta supellectili, maritos suos, quotquot potuerunt, videntibus cunctis, & industriam mirantibus, exportauerunt. Et Fridericus, frater Regis, contradicens: De viris, inquit, non est cogitatum. Cui Rex: Non decet, inquit, verbum Regium immutari: & mulieres laudauit.

XII. *Exemplum d. Monica, vt se gerere debeat coniunx altero coniuge seuiente.*

D. Aug. l. 9. Confess. ca. 9.

Mulieres quadam viris Christianam religionem profitentibus nuptæ, apud S. Monicam d. Augustini matrem, de virorum iniurijs assiduifque contentionibus, quibus conflictarentur, conquirebantur; se, inquit, mirari, qua illa vteretur viuendi ratione, quibusue esset moribus, quod pacificè cum viro, qui & Christianæ religionis sit expertus, & animi præferocis, cohabitaret. Quibus respondens Monica; Meæ, inquit, sorores, vos ipsæ fortassis ad rixas maritos vestros morositate vestra & contumacia impellit, contentionibusque frigidam quasi suffunditis; ego sum ego ingenio, marito meo

S. Monice prudens consiliu.

TIT. IX. De secundo bono Matrimonij. 561
meo vehementissimè seuiente, ego interim taceo, multa dissimulo, animùmque precibus ad Deum fundendis occupo. Hisce moribus iracundiam & furorẽ mariti mei frango, & vt stabili fruamur concordia efficio: quin animum eius sic inflexi, vt vnà mecum Christum colere cœperit. Tales etiam & vos erga maritos vestros gerite; sic omnes rixas & contentiones cauebitis, maritisque vtmini & humanis & obsequentibus.

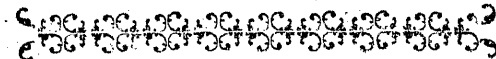
XIII. *De pace & concordia inter coniuges seruanda admonitio S. Lydwina.*

S. Lydwina Hollandica, virgo sanè admiranda, eos qui matrimonio iuncti erant, vt mutuam inter se seruarent pacem, adhortabatur: consilium experientibus dicebat: Sacrum coniugium, dilectissimi, iniistis; debetis non solum corpore, sed etiam animis seruare inuicem fidem. Itaque pacem sectamini, vt Deus pacis sit vobiscum. Mulier quædam filiam suam cuidam collocauit, & post nuptias gloriabunda exposuit Lydwina conditiones generi sui. At virgo sancta, Non magnopere, inquit, pensanda sunt, pulchritudo, natalium splendor, dignitas & cognatorum turba; potius spectanda virtus, morum disciplina, prudentia, timor Dei; quibus modis paræ opes, quo iure teneantur. Prædixit etiam ei, filiam eius multa passuram, non tamen defururum illi diuinum auxilium. Quod quidem ita euenit. Fuit enim sterilis, afflicta est morbis, multisque castigata flagellis; sed orante pro ea Lydwina, feliciter migravit ex hac vita.

F. Io. Brugman. in eius vitalib. 2. cap. 4. apud dnr. 14. Apr.

Coniugatorum officium.

In matrimonio quid spectandum.



TIT. X. De probis & improbis vxoribus erga coniuges suos.

Sampson per suam Dalilam miserè perijt. Salomonis cor sic deprauarunt mulieres, vt idola colerent.

Indic. c. 14. 16. 3. Reg. 11.

Sophia Dana Valdemarum maritum Suenonem regem, tyrannicis consilijs ita corrupit, vt tandem à suis captus sit.

Ioan. Magus lib. 19.

EXEMP. I. De Ingunde Regina, quæ Hermenegildum
maritum suum ab Arianismo ad fidē Cath. conuertit.

Greg. Turon.
ls. 5. histor.
Franc. c. 38.

Ingundis
quid passa
ab auia fidei
causa.

Hermenegildus Rex
conuertitur ab
uxore.

Tripart. li. 9.
hist. Eccl.
cap. 11.

Leuuigildus Hispan. Rex Arianus, ex altera vxore duos filios (Hermenegildum nempe & Recaredum) habuit, quorum senior Sigeberti Regis; iunior verò Chilperici Regis filiam desponsauerat. Sed Ingundis Sigeberti Regis filia cum magno apparatu in Hispanias directa, ab auia Goufuinta cum magno gaudio suscipitur (erat enim filia Brunichildis, quæ filia fuit ipsius Goufuintæ) quam nec passa est in religione Catholica diu commorari, sed vt rebaptizaretur in Ariana hæresi, blandis cœpit sermonibus illicere. Sed illa viriliter reluctans cœpit dicere: Sufficit satis me ab originali peccato baptismo salutari semel ablutam esse, & sanctam Trinitatem in vna æqualitate confessam: hæc me credere ex toto corde confiteor, neque vnquam ab hac fide ibi errorum. Hæc illa audiens, iracundiæ furore succensa apprehensam per comam capitis puellam in terram collidit, & diu calcibus verberatam ac sanguine cruentatam iussit spoliari, & piscinæ immergi, sed (vt afferunt multi) nunquam animum suum à fide nostra reflexit. Leuuigildus autem dedit eis, nempe ipsi Ingundi, & viro suo Hermenegildo, vnam de ciuitatibus, in qua residentes regnarent. Ad quam cum abiissent, cœpit Ingundis prædicare viro suo, vt relicta hæresis fallacia Catholicæ fidei veritatem agnosceret. Quod ille diu refutans, tandem commotus ad eius prædicationem, conuersus est ad legem Catholicam, ac dum chrisma retur, Ioannes est vocitatus.

II. Prudenter aduertit Placilla, ne Theodosius hæreticorum colloquijs deprauaretur.

Cum Eunomius Valentis. temporibus à suis clericis recessisset, apud seipsum in Bithynia morabatur vir callidus & dicendi peritus, multusque populus concurrebat ad eum: alij hominem experiri volentes: alij audire quæ diceret. Horum fama peruenit ad Principem Theodosium: cum quo ipse quoque

TIT. X. De probis & impr. coniugib. in maritos. 563
quoque voluit habere sermonem; sed Augusta Placilla precibus eum retinuit: Erat enim fidelissima, & Nicæni dogmatis iura sub integritate seruabat, timuitque ne (vt fieri solet) eloquio viri callidi captus Imperator facili in sectam eius incideret.

III. Mulier fidelis maritum ab errore apostasia ad veritatis lucem reducit.

In ipsa Xichi regione, cum aliqua facta est ad Christi gregem accessio, tum insuper edita sunt nonnulla veræ fidei ac pietatis illustra documenta: cum enim è neophytis quidam proposita capitis pœna perterritus, quæ humana fragilitas est, à Christi nomine defecisset, id vxor eius ita indignè tulit, vt vnà cum filio sese à viri conuictu & consortio protinus remoueret, fortiter increpans: Auctar à me Dominus, vt cum eo veniam, qui mortis metu Christum eiuauerit. Quo facto miser ille compunctus intimis sensibus, & culpam agnoscens, noctu clam ad Michaelem Vasaum accessit, & effusè flens, ducensque ex alto corde suspiria, locum pœnitentiæ suppliciter petijt, paratus tanti peccati quolibet subire supplicium: quin etiam certum sibi esse affirmans, relicta patria fortunisque omnibus in Christianorum loca migrare, vt religionem susceptam liberius colere liceret, nec fefellit fidem. Noctè intempesta ipse cum fratre ac duodecim præterea consilij eiusdem socijs abiit. Qui omnes re familiari & agris, facta iam semente, neglectis, vagi & egentes, Christo seruire potius, quàm domi diuites, & apud Principem gratiosi ac potentes colere, mauerunt.

IV. Vt Natalia S. Adrianum maritum virili animo in martyrio confortauit & animauit.

Cum audisset Maximianus nomen Adriani inter martyrum nomina recitari, euocato ad se dixit ei: Insanis, Adriane? nunquid & tu vis tam malè perire? Adrianus respondit, Non insanio; sed de multa insaniam ad sanam mentem reuertor. Cumque perseveranter quæ sunt fidei & veritatis profequeretur, furore repletus Maximianus iussit eum vincum cum reliquis sanctis martyribus ad carce-

Io. Pet. Mass.
li. 4. sect. 1.
epist. ex ind.
Francisci Ca-
prala ad Io.
Bapt. Man-
tuan.

Ado Treuir.
Martyrol.
8. Septembris.

564 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
 rem pertrahi. Erat autem iuuenis annorum viginti octo. Et fama celeriter currente, didicit vxor illius Natalia cuncta, quæ circa maritum prouenerant. Et gaudio plena, quia erat mulier Christianissima, cucurrit ad carcerem, procidensque ad pedes viri sui osculabatur vincula eius, dicens: Beatus es, domine mi Adriane, quia inuenisti diuitias, quas tibi non dimiserunt parentes tui. Verè iam securus pergis ad Christum, benè recondens in ipso diuitias, quas inuenies in tempore necessitatis, vbi de pœnis damnatorum neminem quisquam liberabit: non pater filium, non mater filiam, non diuitiæ transeuntes, non illos seruatorum ambitio, & patrimonij amplitudo, ad extremum nec amicus amicum: omnes enim tunc propria sarcina comitabitur. Tu, domine mi, tecum habes Christum, in quo tua omnia reposuisti, perge fiducialiter, perge, ne timeas, vt percipias promissa ipsius. Non reuocet te vllus intuitus rerum velut ymbra transeuntium, non affines, non parentum gemitus, non pulchritudo corporis, execratio seductorum, adulationes amicorum, non te terreat species tormentorum. Horum, qui tecum sunt, constantiam & patientiam aspice, his solis intende. Hæc postquam profecuta est, singulorum martyrum vincula deosculans: Rogo vos, inquit, serui Christi, confortate hunc Adrianum beatissimis monitis, & lucrifacite animam eius in Christo. Vos sitis ei patres, per vos nascatur æternæ vitæ. Ad quam beatus Adrianus dixit: Perge nunc soror mea in domum tuam, & cum agnouero fieri interrogationem nostrâ, accersam te, vt videas finem rei. Post aliquot dies, cum quæstio immineret, dato precio custodibus, & datis fideiussoribus, perrexit ad domum suam vocare beatam Nataliam. Cumque pergeret, vidit eum qui benè nouerat illum, & præcurrens domum nunciavit eum venire. Quod vxor audiens non credit. Quis, inquit, potuit illum absolueri de vinculis? Non contingat, vt absoluator, nequando separaret à sanctis illis. Et cum puer domesticus superueniens affirmaret eum dimissum, suspicata, quod martyrium refugisset, contristata flebat amarissimè: & cum eum iam videre inciperet, proiecit, quæ erant in manibus, & accurrens clausit ostium domus,

TIT. X. De probis & impr. coniugib. in maritos. 565
 mus, clamans & dicens: Longè efficiatur à me hic qui corruit, & mentitus est Domino Deo suo. Et conuersa dicit ad eum: O sine Deo præ omnibus hominibus, quis te coëgit apprehendere opus, quod non potuisti perficere? Quis te separauit à sanctis? quis te seduxit, &c. Cui b. Adrianus pro foribus stans dicebat: Aperi mihi, soror mea Natalia, quia non sicut tu æstimas effugi martyrium. Veni autem propterea, quia instat tempus quæstionis nostræ, vt sicut promisi, præsens fias. At illa non credens; Vide, inquit, quomodo me seducit transgressor? Ecce quomodo mentitur alter Iudas? Recedat à me homo; nam antè meipsum interficiam, quàm tibi societ. Martyr de zelotypia coniugis lætus, cum sermonibus suis ei satisfaceret, & nisi citius ei aperiret, moras se non posse facere assereret, tandem illa aperiens prouoluit pedibus eius. Inde verò citius exeuntes, properabant ad confessionem, vt in numero coronatorum Adrianus inueniretur. Cumque adhuc essent in via, dixit Adrianus, Soror mea, dic, quomodo ordinasti substantiam tuam? Cui illa, Noli, inquit, domine mi, noli memorare quæ sunt mundi huius, ne attrahant animum tuum: auferantur ab animo tuo omnia corruptibilia; solummodo illa festina videre, quæ reposita sunt tibi, & sanctus, cum quibus ambulat in via Dei. Completa itaque die vt produceretur, exhibiri sunt martyres in conspectu Maximiani, putrefactis iam carnibus eorum, ita vt vermes de vlcerebus scaturirent. Natalia verò ad Adrianum conuersa dicebat: Vide, domine mi, vt solummodo ad Deum fiat mens tua; nec cor tuum in aliquo trepidet, dum videris tormenta tibi proposita. Labor quidem nunc modicus, sed in secula seculorum erit repausatio.

V. Quomodo Theodora Imp. Iustinianum Imp. virum religiosissimum in hæresim ferè pertraxit.

Iustinianus Imperator felicissimus extitisset, & planè cui nullus vnquam vel Gentilium, vel Christianorum Imperatorum longo intervallo fuis-
 set exæquandus, si coniuge Theodora caruisset; & Catholicam nactus fuisset sibi similem consortem imperij. Protinus secundum illud Ecclesiastici ipsi

Tam. 2. Conc.
 & edit. nou. sub
 vltim. t. 167.
 Syn. 5. &
 Nouell. 45.
 Baron. to. 7.
 535.

Ecd. 21.

contigit : Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum muliere nequam. Et quidem secundum quod subditur : Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo. Quæneo enim propensiori studio palàm fauit Iustinianus Catholicæ fidei, tanto ista callidiori consilio clàm Eutychiang hæresi atque Eutychianis hæreticis adiumento fuit, & augmento, necnon etiam firmamento. Cuius impiaæ fœminæ callida occultaque sequutus consilia Imperator, Epiphano Episcopo Constantinopolitano è medio sublato, cum sedisset annos quindecim, monstrum horrendum, Anthimum Episcopum Trapezuntium, qui foris licet Catholicam fidem profiteretur, intrinsecus tamen Eutychianam heresim sectabatur, in regis civitatis sedem Pontificiam prouehit. Ceterùm pristinum adhuc vigorem retinens Iustinianus, cum sibi, qualis esset Anthimus, perspectus est, eundem è sede eiectum proscriptis, postquam Agapeti Romani Pontificio iudicio detectus, eiusque sententia condemnatus est, accedente Synodali decreto.

Iustinian. Imp. à Theodora coniuge hæretica læsus.

Anthimus Ep. hæret. sede deurbatur.

VI. *Arcadius Imp. ab Eudoxia uxore sua seductus S. Ioan. Chrysostomum, sede Pontificia depellit.*

Baron. to. 5. Annal. Ecd. ad an. Christi 404.

CVM Eudoxia Augusta in S. Ioan. Chrysostomum Episc. Constantinopolitanum, ob conflatum pristinum in eum odium, velut cæstro percita fureret, minatur non depositionem modò, sed necem quoque; appetens caput viri, cuius lingua grauius quàm lancea feriretur. Nec ista verbis tantum debacchantium fœminarum more iactabat inani studio, sed opere ut implerentur, totis contendit nervis, litteras ad Episcopos scribens per veredarios, ut quàm citissimè perferrentur, sollicitè curans, ut quamprimum omnes Constantinopolim venirent, ante omnes autem Theophilus Alexandinus Episcopus, quem experta erat in huiusmodi rebus curandis solertissimum. Pertraxit etiam illa ad sua vota Imp. Arcadium, quem reddidit suis votis in omnibus annuenteam, qui magna cautela primùm omnium cauendum duxit, ne cum populo Ioanni studente magistratus iungerentur, vnà cum his qui ipsis magistratibus apparebant; ne viribus populus pollens,

TIT. X. Deprobis & impr. coniugib. in maritos. 567
pollens Episcoporum dissensiones in bellum civile conuerteret. Imperator itaque improbitate fatigatus mandat Ioanni, ut ecclesia exeat. Sed Ioannes ita respondit: Ego à Deo Salvatore nostro hanc suscepi Ecclesiam, ut salutem populi curem diligenter: neque illam deserere possum. Quod si fieri id omninò vis, quia ciuitas dissentit à me, vi mecum age, ut excusationem habeam, quod auctoritate tua pulsus reliquerim ordinem meum. Ita cum quadam verecundia mittentes de palatio depulerunt illum, mandantes, ut interim in Episcopatus habitatione moraretur, expectantes simul aliquod diuinæ indignationis indicium, ut si quid illius aduersarijs, aut sibi triste contingeret, maturatò illum in ecclesiam reducentes Deum reconciliarent sibi; alioquin illi rursus insidiarentur, ut Pharaò Moysi. Adueniente magni Sabbati die rursus illi mandant, ut ecclesia exeat. Quibus ille iusta respondit. Veritus itaque Rex dei sanctitatem & commotionem ciuitatis, aceros Acacium & Antiochum alloquitur dicens: Quid facimus? Videte ne forte non rectè consulueritis. Tunc nimium magnanimi dixerunt Regi: Super caput nostrum sit, Imperator, Ioannis depositio. Quod reliquum erat auxilij, qui cum Ioanne adcrant Episcopi, sacri ieiunij numero equales, nèpe quadraginta, Regè & Reginã adeunt in martyrijs, orates cù lacrymis, ut Christi Ecclesiæ parceret, maxime propter imminès Pascha, & eos qui regenerandi erant, iã plenè eruditos, eique redderent Sacerdotem. Sed auditi non sunt, ita ut S. Paulus Episcopus imperterritus, plenùque fiducia Eudoxiæ diceret: Deum time, filijsque tuis miserere, neque sanguinis effusione sanctam Christi violes solennitatem.

Arcadius agit ut expellatur D. Chrysofo.

VII. *Quomodo Valens Imp. uxoris blanditijs in heresim Arianorum lapsus sit.*

VALENS Imp. potitus Imperio, quanquam primò doctrinæ Apostolicæ ornamentis decoratus, cum Gothi Istrum traiecissent, & Thraciam popularentur, consilio inito de colligendo exercitu, & bello contra eos suscipiendo, non putauit sibi consentaneum, ut nudus diuina gratia expeditionem faceret, sed se perfecta sacrosancti baptismatis arma-

Theodoretus lib. 4. Ecd. hist. cap. 11. Bar. 4 366.

tura tegeret, id quæ præclarè sapienterque admodum. Postea tamen & nimia animi mollicie diffuere, & veritatem apertè prodere cœpit: idèmq; ei accidit misero, quod primo nostro parenti Adam. Nam verborum lenocinijs coniugis suæ delinitus, in seruitutem datus est, & factus non captiuus solùm, sed etiam muliebrium verborum fallacijs obsequens. Siquidem illa erroris Ariani laqueis antè irretita, maritum in eosdem inducere laborauit, cuius horratu in horrendum blasphemæ barathrum præceptum cum ea deiectus est. Eudoxius autem, qui adhuc Ecclesiæ Constantinopolitaneæ clauum tenebat, non vt eam rite gubernaret, sed tanquam nauem vndis obrueret, hos non modò in hunc induxit errorem; verùm etiam eidem consecrauit. Eodem tempore igitur, dum Valens sacro baptismatis initiatur mysterio, Eudoxius eum miserum obstringit iureiurando, vt in eo impio dogmate perseveret, & omnes qui contrariæ doctrinæ adhaerescunt, vbique ecclesijs exigat. Itaque Valens relicta doctrina Apostolica, hoc pacto ad partem aduersariam traductus est, atque non longo temporis spatio interposito, cætera quæ iusurandum postulabat, executus est.

VIII. *Amalaricus uxorem ob orthodoxam fidem pessimè tractat, at non impudè.*

Michael Rius lib. 1. de Regib. Francorum.

Amalarius, cum vxorem suam, Childeberti Parisiorum Regis sororem, veræ religionis obseruantissimam, eò quòd Arianam sectam contemneret, contumeliosè tractasset, à Childeberto eius fratre bello vexatus est cruentissimo.

IX. *Miecslaus princeps per uxorem Christianam donatur fide, & prole etiam mascula valde exoptata.*

Martinus Cromerius li. 3. de reb. Polon. an. 965.

Post maximum illud vniuersæ terræ diluuium, totus pene orbis fallacium dæmonum fraude inductus, veram vnius veri Dei religionem impio multorum & falsorum deorum cultu & superstitione iam commutauerat, mortuos homines primùm propter merita & beneficia accepta; deinde impios dæmonas, emeticis miraculis & prodigijs hominum oculis atque mentibus sese insinuantes: postea, solè, lunam,

TIT. X. De probis & impr. coniugib. in maritos. 569
 lunam, & eximia quæque naturæ Deique opera veneratus: deinde verò mutis etiam animantibus, feris, belluis atque serpentibus, cepis atque alijs: & ad extremum nullum exitum inueniente infania, sculptis, factis, pictisque humana arte simulacris diuinum honorem impertitus. Verùm eas tenebras terras & horribiles, **IN SV CHR I S T I** Dei hominifera benignitas, post multa secula quasi lux clarissima religio adque cælitus affulgens, dispulit, missis certis hominibus, qui populum, dæmonum fallacia ita pestundatum, ab errore ad veritatem, à scelere ad innocentiam, à nequitia ad sanctimoniam, deniq; à falsorū deorū innumera multitudine, & abominandis ritibus, ad vnius veri Dei agnitionem, & rectam sanctamque religionem reducerent. Miecslaus itaq; iunior, qui principatum susceperat, & iustè quidem administrabat, adhuc impio dæmonum cultui deditus vxores septem barbarico more duxit, ijsque & libidini suæ liberius indulgens, nullos suscipiebat liberos. Erant Christianiam tunc inter Polonos nonnulli, qui peregre reuertentes à Boëmis & Morauis, religionem Christianam domum referebant. Erant & externi partim in ministerio & comitatu Principis, partim mercaturam in Polonia exercentes, partim etiam in recessibus sylvarum & solitudinum, quo liberius cultui diuino vacarent, degentes, Christiani non pauci. His momentibus atque suadentibus, & religionis Christianæ veritatem castitatemque prædicantibus, posteritatem denique & felicitatem Principi, si eam religionem amplecteretur, pollicentibus, Miecslaus priores vxores dimittit, Dambroucàmque Christianam, Boleslai primi Boëmorum Ducis filiam, virginem, de consilij sententia nouo matrimonio sibi iungit. Quæ postquam Gnesnam splendido comitatu aduecta est, Miesca siue Miecslaus Princeps baptismò, vti conuenerat, ritu Christianorum initiatur, & subsequenter diebus nuptias magna celebritate peragit, anno Christi 965. Deinde, Boëmos, qui nouam nuptiam deduxerant, honorificè habitos, & splendide donatos remisit. Mox totum sese ad propagandam per omnè principatum suum religionem, hortante & adiuuante vxore, conuertit. Dum in his totus est Miecslaus, nascitur ei

Grados impiciatus.

Christiana religio ad Polonos propagata.

Vxores septem.

Christiani apud Polonos.

Miecslaus dimissis vxoribus Dambroucensem Boëmam sibi iungit.

Fit Christianus.

Proles na-
scitur.

570 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
ei filius ex vxore Dambrouca, anno Christi
nongentesimo sexagesimo septimo, vt vult Duglos-
sus, eiq̄ue apud sacrum fontem aui materni, qui è
viuis tum excefferat, nomen imponitur.



TIT. XI. De tertio Matrimonij bono,
quod nimirum sit perpetuum & in-
dissolubile vinculum vnus cum vna.

*In arca Noè tot viros, quot feminas iussit Dominus
reseruari, vt videlicet esset vnica vnica.*

EXEMP. I. Balduinus primus Hierosolymorum Rex
adhaeret vni uxori.

Guil. Tyr. li.
10. c. 11.

Balduinus primus Hierosolymorum Rex vxores
habuit duas. Repudiata enim priore, coniuge,
Sicilię Regis viduam duxit, quam conscientię
stimulo agitatus tertio anno reiecit, priore iterum
assumpta.

II. Heribertus punitur ob multitudinem uxorum.

Regino in
chronico. l. 1.
an. Dom.
incarn. 498.

Heribertus Clotharij filius, qui Childeberti
regno successit, & sedem Parisijs habuit, dere-
lictã legitimã vxore, quę vocabatur Ingoberta, duas
sorores Marconesam & Merofilidam sibi in matri-
monium iungit; ex quo scelere excommunicatus est
à S. Germano Parisiorum Episcopo, & iusto Dei
iudicio percussus moritur, & in basilica S. Romani
sepelitur.

III. Henr. II. Bertam Ottonis Italia Marchionis fi-
liam contra leges Eccl. repudiare contendit, sed fru-
stra, & acquiescens ex ea suscipit filium.

Baron. to. 11.
sub an. Chri.
si 1068. l. 2.
3. 4. ex Lã-
bert. Schaf-
naburg.

Anno Dom. 1069. Henricus Germanorum Rex,
Wormatię post Pentecosten cum Principi-
bus regni colloquium habuit. Ibi primũ secretò
cum Episcopo Moguntino egit; eiusque opem ad
perficiendũ

TIT. XI. De tertio bono Matrimonij. 571
perficiendum, quod mente machinabatur, obnixè
implorat; si impetret, se deinceps ei subditum, & di-
cto obtemperantem fore. Annuente Episcopo, &
pactione vtrinque firmata, Rex ad publicum refert,
sibi cum vxore non conuenire; diu oculos hominum
fefellisse, vltra fallere nolle: nullum ei crimen, quò
iuste repudium mereatur, adferre, sed se, (incertum
quò factò, quò Dei iudicio) nullam cum ea maritalis
operis copiam habere. Proinde per Deum orare, vt
se malè ominata compede absoluant, patianturque
æquò animo discidium fieri, vt illa sibi, & ipse ei, si
ita Deus velit, felicioris matrimonij viam patefaciat.
Et ne quis violatum semel pudorem causeatur
obstare iterum nupturę, se sub iureiurando confir-
mare, quòd eam vt acceperit, sic incontaminatam,
illibatòque virginitatis pudore conseruauerit. For-
da res, & ab regia maiestate nimium abhorrens visa
est omnibus qui aderant. Negotio tamen, cui Rex
tam feruidè animum adiecit, detrectare singuli
religiosum arbitrabantur. Episcopus quoque tam pre-
tiosa pollicitatione redemptus, quantum poterat
salua verecundia, haud egrè causam Regis tuebatur.
Itaque cunctis id fieri cernentibus, Synodum confi-
ciendo negotio indixit Moguntię proxima post fe-
stum S. Michaëlis hebdomada. Imminente iam die,
qui sciendo Regis coniugio dictus fuerat, Rex
Moguntiam concitus properabat. Et ecce inter eun-
dum comperit Legatum Sedis Apostolicę suum
Moguntię aduentum prestolari, qui discidium fieri
prohibeat, & Episcopo Moguntino Apostolicę ani-
maduersionis sententiam minitetur, quòd tam nesa-
rię separationis se auctorem promiserit. Conster-
natus illicò quòd rom diu exopratam perdidisset è
manibus; pariter quòd venerat in Saxoniam redire
volebat. Vix & agrè tamen amicorum consilij su-
peratus, ne Principes regni frustraretur, quos summa
frequentia sibi Moguntię occurrere iussisset, Fran-
conesuram abiit; ibique eos qui Moguntię venerant,
statuto die adesse iussit. Quò dum frequentes venis-
sent, Petrus Damianus (is Legatus erat Sedis Apo-
stolicę, vir ætate & vitę innocentia admodum reue-
rendus) mandata exposuit Romani Pontificis, pes-
simam rem & à nomine Christiano, nedum ab regio
multum

multum abhorrentem esse, quam molitur. Si minus humanis legibus, vel canonum sanctionibus terreretur, parceret saltem famæ & existimationi propriæ, ne scilicet tam fœdi exempli venenum, ab Rege sumpto initio, totum commacularet populum Christianum, & qui vltor debuisset esse criminum, ipse auctor & signifer fieret ad flagitium. Postremo, si non flecteretur consilij, se necessariò vim Ecclesiasticam adhibiturum, & canonum lege scelus prohibiturum. Ad hæc, suis manibus nunquam Imperatorem consecrandum fore, qui tam pestilenti exemplo, quantum in se esset, fidem Christianam prodidisset.

Timore Pontificis Rom. & precibus Principum ab incepto desistit.

Tum verò in eum coorti omnes qui aderant Principes, aiebant, æqua censere Romanum Pontificem, & per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ suæ, & regij nominis maiestatem tã turpis facti collisione macularet. Præterea ne parentibus Reginae causam defectuionis, & iustiam turbandæ Reip. occasionem daret: qui si viri essent, cum armis & opibus plurimum possent, tantam filix suæ contumeliam procul dubio insigni aliquo facinore expiaturi essent. Hac ratione fractus magis quàm inflexus; Si id, inquit, fixum obstinatumque est vobis, imperabogomer mihi, feramque, vt potero, onus, quod depocere non valeo. Ita efferato magis per studium concordix odio, annuit quidem, vt in regni consortium Regina reuocaretur, quæ sic reconciliata, tandem ex eo suscepit filium Henricum.

IV. Coniux adulterina cum legitima non permittitur, sed punitur & respicit.

In vita S. Heimerami per Cyrin Ep. cap. 23. apud Sar. 22. Sept.

Scribit Cyrinus Ratisponensis Episcopus in vita S. Heimerami Episc. & martyris, suo tempore cuiusdam rustici coniugem ex morbo quodam lumen oculorum amisisse, & virum eius ob cæcitatem, illam despexisse, alteramque sibi matrimonio contracte. Quod ubi Cyrinus loci Episcopus comperisset, vtrumque grauitè obiurgauit, & pœnitentiam suscipiendam indicauit: at tamen adulteram ex adibus viri eiicere non potuit. Cum autem aliquando ad beati martyris Heimerami solennitatem illa vellet accedere, alijs eò pergentibus comitem se adiunxit. Postquam autem peruenit ad locum à b. martyris

TIT. XI. De tertio bono Matrimonij. 573
martyris ecclesia ducentis passibus distantem, mox vt forinsecus templum incursa est, in suo scelere deprehensa, cœpit tremere, membrorum compages dissolui, ipsa humi se prosternere, & si rursus erecta, pedem ad carpendum iter minimè posse præferre: si autem vellet redire domum, confestim membrorum iuncturæ instaurabantur. In his ergo angustijs ea sic desudante, contigit quendam superuenire sacerdotem, qui cum in eius vitam & mores inquisisset, illa coramstantibus fatebatur, se isthuc perpeti adulterij causa. Admonet ergo illam vir Dei, vt ad Episcopum rediret. Quò reuersa, cum lacrymis se ad pedes eius abiecit, & suam miseriam coram omnibus alta voce confessã est; cui Episcopus adiecit, in hoc se veniam à Domino impetraturam, si firmiter statueret, se deinceps minimè cum eo viro manere. Quod cum pollicita esset, & pœnitentiam pro Episcopi arbitrio peregisset, tanta securitate ad b. martyris Ecclesiam accessit, ac si nullum vnquam membrorum dolorem sensisset.

V. Sponsa à sponso derelicta vt alteram desponsaret, fit sponsa sponso caelestis, & bene illi cedit; male autem sponsa secunda.

Circa annum Domini millesimum trecentesium trigessimum, Delphis virgo venerabilis Gertrudis ab Oesten fuit desponsata cuidam adolescenti, qui despexit eam, & alteri se iungere voluit. Eam verò monuit Gertrudis, ne suum sibi sponsum præriperet: sed id frustra fuit; nupsit enim illa adolescenti. Cernens igitur Gertrudis tam fallacem huius mundi fidem, decreuit integram se Domino conseruare, cuius est constans fides, vtpote Regis caelestis, & immortalis. Inde succedente tempore, cum altera illa ex sponso Gertrudis aliquor concepisset proles, postquam ad partum ventum est, ultra modum cruciatur, nec prius vel dolore, vel partu absolui potuit, quàm à Gertrude iam Beghina effecta veniam petiisset; qua pro illa misera orante, tandem liberabatur.

VI. Quam

In vita eius cap. 2. apud Sar. rom. 7. an. 6.

Pœna malè contracti matrimonij.

VI. *Quàm patienter fortiterq; tulerit Catharina Angliæ Regina diuortium.*Sur. in
Chron. an.
1535.

Anno Christi millesimo quingentesimo trigesimo quinto, octauo idus Ianuarij in Angliã diem vitæ extremum clausit optima & constantissima Herois Catharina, quam Rex Angliæ Henricus VIII. malè persuasus à se separarat, cum iam viginti annis eam in matrimonio habuisset. Et quidem post diuortium illud infantum, se contulerat in Comitatum Bedfordiensem ad villam regiam, quam appellant Kymbalton, cælo parum salubri sita: vixitque illic admodum religiosè & sanctè, magnòque animo illà separationem fortiter perferens, quanquam non dubium est, acres illam interdum animi dolores sensisse; quòd videret Regem parum memorem salutis suæ, ipsa contempta, Annam Boleniam sibi copulauisse.

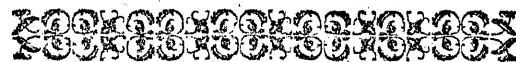
VII. *Virum bis simul uxoratum, eum non ad priorem uxorem redire, sed posteriori adharere contra leges Caluinistæ volunt.*

Nicol. Sander. de Schismate Angliæ anno.

Tempore Henrici VIII. Regis Anglorum in publicis Comitibus, tanquam in Synodo quadam Episcoporum, causæ spirituales, quæ ad ius ecclesiasticum pertinent, proponebantur. Inter cæteras verò de matrimonio quodam ita definitum constat. Opifex quidam fuit, cui nomen Mattheo Barro. Cuius vxor, ex qua liberos genuerat, lauabat olim familiæ Cromuellanæ lineas vestes, in qua tum degebat Radolphus Sadlerus non obscuro nominis vir. Matthæus autem iste, qua de causa nescio, in transmariñas regiones se contulit: nisi quòd quidam existimabant ei suspectam fuisse vxoris suæ castitatem, & idè eum abijisse, ne videre cogeretur, quod neque ferre poterat, neque emendare. Cum ergo annis aliquot abfuisset, vxor ipsius audiens virtum fuisse mortuum, nupsit Radolpho equiti aurato. Tandem Matthæus in patriam reuersus, vbi reperit vxorem alteri nuptam, cœpit illam repetere. Ex altera verò parte Radolphus, qui liberos etiam ex ea genuerat, non patiebatur illam a se diuelli. Res ad summum tribunal, id est, ad publica regni comicia, tam sub Hèrico, quam

TIT. XII. *Coniugibus quando licitū vouere castit. 175*
quàm sub Eduardo defertur. Ibi decernitur, mulierem istam, quæ primùm Mattheo, deinde Radolpho nupsit, ex vtroque liberos conceperat, non Matthæi prioris mariti, sed Radolphi vxorem deinceps habendam esse: potentior quippe ditiórque hic erat, & ideo contra Evangelij veritatem, prioris viri adhuc viuentis vxor secundo marito adiudicata est, vt non minus nouæ matrimoniorum, quam sacrorum rituum leges instituerentur.

Caluinistarum lex de matrimonio iniqua



TIT. XII. *Licere coniugibus post Matrim. ratum, non consummatum, vouere castitatē, & ingredi religionem.*

EXEMP. I. *Vt S. Macarius Ægyptius fuerit diuinitus de nuptijs ad calibem vitam euocatus.*

S. Macarius, vt refert Hieronymus in vita eius, celebrato nuptiarum conuiuio, cum vespere thalamum esset ingressus, urbem egrediens, eremum petiit; vbi ad mortem vsque permansit. *Declar. Gratian. 27. q. 2. cap. 2. c. Scripsit.*

II. *Aliud exemplum prorsus simile de S. Alexio.*

Beatus etiam Alexius Euphemiani clarissimi viri Romani filius, propter eximium Iesu Christi amorem, prima nuptiarum nocte diuina gratia vocatus, sponsam intactam relinquens, nudus Christo famulari cœpit, & illustrium orbis terræ ecclesiarum peregrinationem suscepit, castamque vitam perpetuò duxit. *Gratian. D. 27. q. 2. cap. Scripsit, & Simon. Metaph. in vita eius.*

III. *Duo milites relictis sponis sunt monachi.*

Scribit b. Augustinus lib. 8. Confess. cap. 6. duos milites, lecta b. Antonij vita, mox vota monastica suscepisse, relictis sponis, quas habebant; illas verò, cum id cognouissent, similiter fecisse. *D. Aug. li. 8. Conf. cap. 6.*

IV. 2.

IV. S. Leobardus fœdera nuptialia cum honesta puella inita rumpit, & inuitis parentibus sit monachus.

Greg. Tur.
lib. de vit.
TP. cap. 20.

S. Leobardus Aruernus cum ad legitimam ætatē peruenisset, cogentibus iuxta consuetudinem humanam parentibus, vt arram puellæ, quasi accepturus, daret, impellitur, sed illi respuenti ait pater: Cur, dulcissime fili, voluntatem paternam respicis, nec te coniungere vis connubio, vt semen excites de nostro genere, seculis sequentibus profuturum? Casso enim labore exercemur ad operandum, si possessor deerit ad fruendum: vel cur implemus domum opibus, si de genere nostro non processerit qui vtatur? &c. Obedire filios voci parentum scripturæ testantur diuinæ, & tu, cum inobediens esse parentibus proberis, vide ne te caelestibus eruere nequeas ab offensis. Hæc patre loquente, licet haberet alium filium, facillè tamen tali ætatulæ persuasit voluntati propriæ contraire. Denique dato sponsæ anulo porrigit osculum, præbet calceamentum, celebrat sponsalium diem festum. Intereà genitor genitrixque mortis somno sopiti migrauerunt à sæculo, vitæ potestatis curriculo iam peracto. Hic verò, tempore luctus expleto, oneratus donis nuptialibus ad domum fratris pergit, quem in tantum reperit vino madidum, vt nec cognosceret, nec reciperet in propria domo germanum. Ille verò suspirans & lacrymans secessit in partem. Venit ad tugurium, in quo erat fœnum aggregatum, ibique colligato præbens equo pabulum, decubuit super fœnum ad quiescendum; expergefactus autem media nocte surgit de stratu suo, erectisque ad cælum manibus, gratias agere cœpit omnipotenti Deo, quod esset, quod viuere, quod aleretur donis eius, & alia huiuscemodi profecutus, cum suspiria longa protraheret, atque lacrymis crebris genas vbertim rigaret, Deus omnipotēs, qui curat illos, quos præsciuit & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, compunxit cor eius, vt relicto sæculo, mæciparetur ad cultum diuinum. Tunc ille sibi ipsi prædicare exorsus est, dicēs: Quid agis anima? quid in ambiguo suspensa teneris? Vanum enim est seculum, vanæ sunt concupiscentię eius,

TR. XII. *Coniugibus quādo licitū uouere castitatē.* 577
eius, vana gloria mūdi, & ea quæ in illo sunt omnia, vanitas. Melius est igitur eum relinquere, & sequi Dominum, quàm ad eius opera præbere cōsensum. Hæc effatus, cum diem terris redderelux diuina cœpisset, ascenso equo cœpit ad hospiciū suum reuerti. Cumque per viam iam alacris pergeret, volvere intrā se cœpit, quid ageret, quod abiret, dixitque: Expetam b. Martini tumulum, vnde procedit virtus alma super infirmos: credo enim quod & mihi eius oratio itet referet ad Deum, qui deprecatus Dominum mortuos redaxit à tartaro: & sic viam carpens, oratione comite, sancti Martini basilicam est ingressus. Circa quam paucis diebus commoratus, transito amne, ad cellulam maiori monasterio vicinam, de qua Alaricus quidam recesserat, deuotus accessit, ibique cognouit verum esse quod ei Dominus inspirauerat.

V. S. Theclam ante matrimonij consummationem S. Paulus à nuptijs reuocat.

S. Sancta Thecla copulam fugiens nuptialem, & spō-
si furore damnata, naturam bestiarum Virginitatis ueneratione mutauit. Namque parata ad feras, cum aspectus quoque declinaret virorum, ac vitæ ipsa sauo offerret leoni, fecit, vt qui impudicos detulerant oculos, pudicos referrent. Cernere erat lingentem pedes bestiam, cubitare humi, muto testificantem sono, quod sacrum Virginitatis corpus violare non posset. Ergo adorabat prædam suam bestia, & propriæ oblita naturæ, naturam induerat, quam homines amiserant. Videres quadam naturæ transfusione homines feritatem indutos sæuitiam imperare bestię, bestiam exosculantem pedes Virginis docere, quid homines facere deberent. Tantum habet Virginitas admirationis, vt eam etiam leones mirentur.

VI. Gregoria Virgo, nuptijs iam constitutis, ad ecclesiam confugit, habitum vitæ sanctimonialis petit & impetrat.

P. Rioribus Gothorum temporibus fuit iuxta Spletanam urbem vir vitæ venerabilis Isaac nomine, qui vsque ad extrema pænè Gothorum tempora

O O

peruenit,

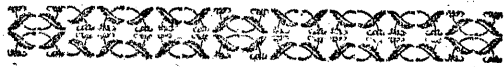
D. Ambros.
lib. 2. de Vir-
ginitate S.
Epiph.
haes. 78.

Præmissis Virginitatis.

D. Gregor.
lib. 1. Dialog.
cap. 14.

peruenit, quem nostrorum multi nouerant, & maximè sacra virgo Gregoria, quæ nunc in hac Romana vrbe iuxta ecclesiam beatæ Mariæ semper Virginis habitat. Quæ dum adolescentiæ suæ tempore constitutis iam nuptijs in ecclesiam fugisset, & sanctimonialis vitæ conuersationem quaereret, ab eodem viro defensa, atque ad eum, quem desiderabat habitum, Domino protegente perducta est. Quæ quia sponsum fugit in terra, habere sponsum meruit in cælo.

Gregoria à nuptijs fit sanctimonialis.



TIT. XIII. Post matrimonium etiam consummatum licere coniugatis ex mutuo consensu vouere continentiam.

Matth. 1. **B. Virgo Maria Dei mater est. Ioseph vir eius, veri coniuges erant, ex consensu tamen perpetuo continentur. Hoc exemplo, inquit August. magnificè insinuat fidelibus coniugatis, etiam seruata pari consensu continentia, posse permanere coniugium, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu.**

EXEMP. I. S. Amelberga eiusq; maritus, angeli monita, post multam prolem vitam amplectuntur monasticam.

In vita eius apud Sur. Int. 10. ex codic. m. 2.

Continentia coniugalitatis placet Deo & Angelis.

S. Amelberga illustrissimis orta natalibus, S. Alderberti Cameracensis Ecclesiæ presulis, & quatuor Deo dicatarum sororum, Reinildis, Pharaïdis, Ermelendis & Gudilæ mater fuit; quarum postremam, nempe Gudilam, cum vterogestaret, & ante paucos puerperij dies instar parturientium angeretur, angelica consolatione recreata est, dicente angelo ad eam: Ne timeas Amelberga, lacrymæ, & preces, atq; elemosynæ tuæ ascenderunt ad Dominum. Paries filiam Deo dilectam, summæ continentię & castitatis integritate conspicuam, quæ omnibus vitæ suę diebus

Deo

Deo gratum exhibebit famulatum. Post eam verò nullam deinceps conceptura es prolem, sed in castitate perseverans cum marito tuo, mutatis vestibus & monastico habitu sumpto, ambo vosmetipsos gratas Domino hostias immolabitis, & in sancta conuersatione vsque in finem perdurabitis: filiam autem Gudilam, vbi ea nata fuerit, Gertrudi offeres è salutari lauacro suscipiendam, & in Christo, lacte verbi Dei, vt Apostolus monet, enutriendam. Tum illa; Gratias, inquit, tibi ago Domine Iesu Christe, qui pro mea consolatione Angelum tuum sanctum e cælis mittere dignatus es. Cùm autem filia eius ab infantia vitam castissimam ducere constituisset, licet multi regni proceres, propter nobilitatem & opes, illas sibi matrimonio iungi percuperent, maluerit Virginitatis tenere propositum, & sponso immortali Christo Iesu adherere potius, quàm mortali hominum coniugijs copulari. Placuit etiam earum parentibus mundo valere, quò liberius possent vni Domino Iesu Christo militare. Et Witgerus quidem princeps sapientissimus, vt erat ab Angelo prædictum, monasticæ vitæ institutum complexus est: Amelberga verò sacrum velamen accepit à S. Auberto Cameracensi Episcopo, & se totam Domino consecrauit.

1. Cor. 7.

Filia 4. S. Amelbergæ permanat virgines.

+

II. Iulianus & Basilissa coniuges se continent, & Deo placent.

Iulianus Antiochenus martyr & Basilissa, nuptijs inter se celebratis, cum Iulianus continentiam vortum suscepisset, brumæ tempore rosarum ac liliorum fragrantiam in cubili collocari iusserunt, stupentique puellæ sponsum dicit, odorem hunc munditiæ virginalis esse. Cuius quidem suauitate illa capta, vnà cum ipso in virginitate perseverare decreuit. Propositum amorum confirmavit visio: Christus enim cum matre virgine illis apparuit, pudicitię que corollis donatos dimisit. Cùmque diu simul castè sanctèque vixissent, religioni sese tradidere. Alter Abbas, monachis, altera Abbatissa præfuit virginibus. Iulianus postremò martyrij quoque palma glorificatus, sicut carnis lasciuiam pudicitia, ita tormentorum vim patientia superauit.

Marul. lib. 4. ca. 7. ex Me- cap. apud Sur. 9. l. 22.

+

II. Amator persuadet Sponsæ suæ continentiam, & uterq; in ea à Deo confortatur.

Pet. de Natalib. lib. 4. Catal. SS. cap. 113.

A Mator quoque Episcopus Antisiodorensis, in annis iuuenilibus litteris eruditus, Deo iam deuotissimus, à parentibus insignibus coactus, virginem desponsauit, quam tamen vt virginitatem profiteretur, suadendo induxit; & ipse simili se voto constrinxit. Cùm autem uterque votum emisisset, angelus Domini eis astitit, duas coronas afferens, & singulas singulis imponens eos in sancto proposito confortauit. Puella igitur monasterium virginum ingressa est; Amator verò clericus factus, post mortem Eladij Antisiodoren. Ep. eodem in pontificatu surrogatur: qui pluribus miraculis effulsit.

IV. Amon vixit in castitate cum uxore annos octodecim, & postea sit monachus cum eius consensu.

Nicoph. li. 8. cap. 4. Trip. I. ca. 11. Pallad. c. 8.

S. Antonij Magni tempore vixit Amon ille Ægyptius, qui à propinquis & familiaribus coactus uxorem quidem duxit; cum ea tamen coniugij more, vti viri consueuere, congressus non est. Quum namque nuptiarum dies aduenisset, & sponsa, sicuti fieri assolet, in thalamum eius deducta esset, solus cum sola colloquutus, sinem iam suum nuptias habere dixit; & magnum quiddam fore, si virgines vitam exigerent, docuit: præmiâque cælibatus commemorans, persuadere ei conatus est, vt solitariam pro se uterque sectaretur vitam. Et puella quidem verba eius laudibus extulit, segregari tamen ab eo protulsi noluit. Itaque Amon decem & octo annos cum ea vixit seorsim cubans, & quod secundum Deum est, vitæ institutum colens. Muliercula verò æmulatione illius, & ipsa spe animòque erecta, iniquum esse existimauit, sua causa tantum virum in obscuro latere, & vtrumque potius ab altero segregatum, pietatem exercere debere censens, separari à viro petijt. Atque ille relicta mulieri domo, ipse meridiem versus ad lacum Marcæ in solitudine, circum Scetin & Metriæ montem duos & viginti annos monasticam est philosophatus.

V. *Quo-*

TIT. XIII. Cōiugatis quādo liceat vouere cōinent. 581

V. Quomodo Pulcheria Augusta Marciano viro militari nupta, perpetuò virginitatem seruauerit.

Pulcheria Theodosij iunioris soror ita à prima ætate sapuit, vt virtute & ciuili prudentia facile alijs non cederet: sciebat namque principibus ad salutem, solam satis veriorem esse pietatem; sicuti contra, absque illa nihil profuit exercitus, equi, satellites, ensium vis, virorumque innumerabiles copiæ, aurum item & argentum, plurima terræ iugera, & quicunque alius præterea est apparatus: etenim ipsa nondum quindecim annos nata, sapientiorē diuinioremque, quàm ætas ferret, obtinuit mentem. Et primùm quidem virginitatem se per vitam omnem conseruaturam esse Deo vouit; deinde vt idem facerent sorores, eis quoque persuasit, ne per suas scilicet aut sororum suarum nuptias, emulationem atque contentionem in imperialem aulam induceret. Quare omnem insidiarum occasionem præcidit. Sub mortem verò fratris, ipsa Marcianum accersit, virum prudentia & grauitate morû præclarum, & senio iam venerandum, & consilio de imperij successione cum eo communicato; Te, inquit, ego ex senatu omni præ ceteris imperio dignum iudico, proinde iusturandi religione interposita, te vitæ & potestati, maximè autem virginitati meæ, quam à prima adulescentia Deo consecraui, non insidiaturum esse, imperium ipsum cape. Postquam ille, quod Augusta volebat, peregit, Patriarcha Anatolio, & senatoribus cōuocatis ad Septimium, statim eum Imperatorem creauit. Illa haud immemor, inquit Baronius, facti huius dignissimum in diuinis scripturis exemplum haberi litteris commendatum, cùm sanctissima virgo Deipara ita fuit matrimonij legibus iuncta coniugi, vt nunquam deserit esse virgo.

VI. Virginitas in coniugio Henrici I. & Cunegundæ perpetuò seruata insigni miraculo probatur.

Henricus eius nominis secundus, vel vt alij vobunt, primus Imperator, ingrediens Romam, solebat semper primam noctem in ecclesia S. Mariæ Maioris manere. Contigit autem semel, quod dum

O o 2 solitarius

Nicoph. li. 14. cap. 2. & ca. 18. Baron. to. 6. an. Do. 450.

Votum virginitatis perpetuè Pulcheria, & sororum eius.

Pulcheria meæ, quam à prima adulescentia Deo consecraui, Augustam in coniugio virginitatem seruauit.

Albert. Crat. li. 4. Merrop. c. 5. lo Naucler. tom. 7.

Gen. 35. & Brod. lib. 8. Collat. ca. 33. Baron. 11. an. 1024. 9.

V. J. 596.

solitarius oraret, visus sit sibi Christus pontificali-
 bus indutus procedere Missam celebraturus; quem
 sequebatur S. Laurentius, & loco subdiaconi Vin-
 centius; post hos Virgo Dei genitrix cum multitu-
 dine Virginum & Angelorum, dehinc Ioannes Ba-
 ptista cum Patriarchis & Prophetis: post hos Petrus
 & Ioannes cum ceteris Apostolis & Euangelistis,
 S. Stephanus cum Martyribus, S. Martinus cum Cō-
 fessoribus. Angeli incepterunt introitum, Suscepi-
 mus Deus misericordiam tuam, & dum cāntaretur;
 Dextera tua plena est iustitia, omnes Christum &
 beatam Virginem imitantes, extenderunt digitos in
 Henricum. Post Euangelium indicibili iubilo An-
 gelus librum deosculatum à Christo præsentavit b.
 Mariæ, & post eam omnibus per ordinem deosculan-
 dum, demum innuit beata Virgo Angelo, vt por-
 rigeret librum etiam Henrico ad osculandum, di-
 cens: Præbe ei pacis osculum, cuius mihi Virginitas
 p̄bet: & cum præ nimio gaudio raptus nesciret ad
 plenum intendere, Angelus ipsum in nervo tangens,
 dicit: Hoc tibi erit signum dilectionis Dei propter
 tuam castitatem & iustitiam, & exinde vsque ad
 mortem claudicabat; ex quo euentu vocatus est
 Henricus Claudus. Licet autem hic Henricus & Ku-
 negundis eius vxor, in virginitate voluntaria per-
 manserint; tamen, vt ibidem refert Nauclerus, in-
 stigante diabolo grandis interuenit perturbatio. Nam
 Henricus Kunegundem cum quodam milite suspen-
 sam habere cœpit; sed beata Virgo se expurgans,
 super candentes vomeres (vtor verbis Naucleri)
 nudis pedibus incescit per 15. passus, dicens: O
 Deus, sicut me non solum ab Henrico, sed etiam ab
 omnibus viris intactam nouisti, ita me adruua: ad
 qua audita est vox: Ne dubita, ô virgo, te libera-
 bit Virgo Maria, & sic illæsa pertransiit. Vixit vsque
 ad an. 1039. Post mortem multis claruit miraculis.

VII. *Dux Venetorum post susceptionem filium seruat ca-
 stitatem cum coniuge.*

Raphaël Vo-
 lterran. lib.
 4. Com. in
 Geographia
 de Reb. Ve-
 net. an. 972.

ANno Domini nongentesimo septuagesimo ter-
 tio, Petrus Vrseolus Venetorum X^{III}. Dux,
 vir tā optimus à populo iudicatus, quam religiosissi-
 mus, vt qui sæpe claculum cubacula pauperum egro-
 tauum

TIT. XIII. *Cōiugatis quādo liceat vouere cōinent.* 582
 tantum adire soleret, ac rogare, si quid opus: Gradū
 ciuitatem muro cinxit, templum diui Marci in cen-
 dio absumptum restituit, propiusque Xenodochiū
 nobile extruxit. Denique compositis patriæ rebus;
 magisterium se abdicans, cum vxore, quam post susce-
 ptum filium ex voto vtriusque nunquam attigit, ex
 vrbe in Aquitaniam se contulit, vbi cœnobio per-
 petuò dicatus miraculis claruit.

Petri Vrseolū
 si pietas in-
 signis.

VIII. *Quomodo S. Elzearius Comes & S. Delphina,
 eius coniux virginitatem suam Deo consecrauerint.*

Quid porro sanctus & illustris Galliæ Comes
 Elzearius? qui sub Carolo secundo Hierusalem
 Siciliaque Rege clarus est habitus, & cui æquē no-
 bilis ac pia Delphina virgo sponse loco contigit in
 vrbe Massiliensi. Non fat illis visum est virginitatis
 virtutem in alijs suspicere, sed & ipsi admirando
 consilio ducti, quoniam casti ad coniugium accesse-
 rant, suę virginitatis florem nulli præterquam Iesu
 Nazareno offerre, consecrare, seruare voluerunt.
 Itaque sacram ædem adire, suas Deo preces effu-
 dēte, & post sanctissimum Christi corpus reueren-
 ter acceptum, flexis genibus, iunctis manibus, cre-
 ditisque in cælum animis vota in hunc modum, præ-
 cante sponso, diserte fecerunt: Domine Iesu Chri-
 ste, à quo bonum omne & donum proficiscitur, ego
 peccator fragilis & infirmus sine tuo speciali dono
 non possum castè & continenter viuere, sed de tuo
 singulari adiutorio confidens, voueo & promitto ti-
 bi & sanctissime matri tuæ, atque omnibus sanctis,
 toto tempore vitæ meę me castè & continentem
 in me custodiisti. Atque huius promissionis exe-
 quenda causi paratus sum quascunque afflictiones
 & pœnas, atque etiam mortem ipsam perpeti.

Pet. Canif.
 lib. 2. de
 Delphina vir.
 cap. 11. &
 Sur. in vita
 eius cap. 5.
 27. Sept.

Exemplum
 Elzearii co-
 mitis cum
 sua coniuge
 virginitate
 proficientis.

Formula
 virginitatis
 à coniugib.
 Deo pro-
 missa.

IX. *De damone eiecto ob castitatem in coniugio conser-
 uatam.*

Quidam secularis veniens ad Abbatem Ioannē,
 & portans ei quasdam frugum suarum primitias,
 reperit ibi hominem ferocissimo obsessum da-
 monio, qui ad irrationes & insuliones Ioannis despice-
 bat, proteflans se nequaquā exiturum à corpore,
 quod

Io. Cassianū
 li. 14. Colla-
 tion. Parru-
 caps 7.

Rustici pre-
fentia fuga-
tur demon.

Pietas lau-
dabilis viri
rusticani.

Virginitas
perpetua in-
ter coniuges
conseruata.

quod possedit ad Ioannis imperium ; sed aduentu
viri secularis ita prostratum est , vt cum reuerentissi-
ma nominatione ipsius mox fugerit. Cuius viri tam
evidentem virtutem & gratiam Abbas vehementer
admirans, presertim cum videret eum habitu secula-
ri vestitum , cepit ab eo diligenter inquirere quali-
tatem & ordinem vitæ suæ. Qui cum responderet,
se esse sacularem, & vxoratum, Ioannes mente per-
tractans excellentiam virtutis & gratiæ eius, artenti-
tius inuestigauit conuersationem ipsius : qui testa-
batur se rusticum , quotidianumque victum opere
manuum querere, nec alicuius boni se conscium, ni-
si quod de mane nunquam procederet ad exercenda
opera rusticana , neque de vespere domum rediret,
nisi prius in ecclesia referret gratias Deo pro victu
quotidiano, nec vnquam vsurpare se aliquid de fru-
ctibus suis, nisi prius offerret Deo primitias eorum
ac decimas , nec vnquam duxisse se boues suos per
agros messeque aliorum, nisi ora eorum prius liga-
ret, ne proximis suis vel modicum damnum incur-
reret ex negligentia sua. Denique cum nec ista vi-
derentur Abbati idonea respectu tantæ gratiæ , qua
vidit illum se esse perfectiorem, & sciscitans scruta-
retur, quidnam esset, per quod tanti esset meriti, ille
astutus reuerentia tam sollicita inquisitionis, con-
fessus est se accepisse vxorem ante duodecim annos
ex compulsionem parentum, cum monachus fieri vel-
let, nec se illam vnquam cognouisse, sed loco sororis
habere , ac virginem custodire, nemine id sciente.
Quo audito senex tanta admiratione repletus est,
vt coram viro illo publice fateretur , quod demon,
à quo ipse erat despectus , merito tolerare non po-
tuit illius presentiam, cuius virtutem appetere ipse
non auderet, non solum in iuuentutis feruore sine
castitatis discrimine, immo nec modò in senio suo.

TIT.



TIT. XIV. De Virginitate Matrimonio
præferenda.

EXEMP. I. Petronilla ad Christum sponsum morte
transire mauult, quàm Flacco Comiti matrimonio
iungi.

Breuiarium
Romanum
vt. die
Mag.

PETRONILLA virgo forma corporis eximia, sed ani-
mi pulchritudine multo præstantior, intelligens
virginitati suæ, quam Iesu Christo dicat, ab accri-
mo generis humani hoste parari insidias , sumpto
sibi tridui spatio ad deliberandum, totum illud tem-
pus in ieiunijs, & oratione consumpsit, assidue pe-
tens à cælesti sponso , ne sancto proposito suo vim
afferri pateretur. Itaque subuenit die tertio virgini
Deus : nam eam diuini sponsi amore flagrantem,
vbi Eucharistiam sumpserat, ad cælestes nuptias
euocauit.

II. S. Iphigenia Christo sponso consecrata igne crima-
ri potius sustinet, quàm in matrimonium cum Hir-
taco Rege consentire.

CVM ÆGIPPUS Rex Ægypti aqua saluari cum
tota familia à beato Matthæo Apostolo expia-
tus, & admodum senex in sancto proposito perma-
nens, excessisset è vita, Hirtacus frater eius re-
gnum adeptus est. Is Iphigeniam Ægypti filiam,
propter eius formam, & securiorem regni possessio-
nem, in matrimonium accipere cupiebat, idque se
facile ab Apostolo impetraturum sperabat : quan-
quam enim eam non solum Christo consecratam vi-
debat, verum etiam iam amplius ducentis virginibus
præpositam; tamen eius animum facile Matthæi au-
toritate commoueri abduci que posse exiitabat.
Itaque hac spe fiduciaque fretus Apostolum adiit,
eique dimidium regni pollicitus est, si hoc virgini in
animum induxisset. Hoc illi Apostolus primùm nec
planè

Ioachimus
Peronius
Benedictin.
de gestis A-
postolorum
in vita S.
Matthæi A-
postoli, &
alij.

386 CAP. V. FLOR VM EXEMPLORVM.
planè concessit, neque denegauit; sed cum tantum
admonuit, vt consuetudinem Ægypti seruans, sab-
batho eò conueniret, vbi verbum Dei prædicaret
præsentè Iphigenia alijsque virginibus; coniugium
quidem varijs laudibus ornauit, ipsùmque Deo
gratum, immo necessarium esse docuit, præclaris ho-
nestisque actionibus & officijs ornari, si iustè, si le-
gitimè, si sanctè, si integrè miretur. Quod si spon-
sam Regis seruus eius vsurpare audeat, is non solum
peccare, sed etiam tam graue scelus admittere dicitur,
vt quamprimùm viuus exuratur; sic, qui Iphigeniam
Regis calorum sponfam, sacro velamine
consecratam seiret, quo tandem modo posset potiori
ereptam in matrimonium ducere? Hirtacus
tum, qui antea Apostoli verba omnia laudauerat,
iracundiæ facibus concitatus, discessisse dicitur.
Iphigenia autem spectante populo se ad pedes Apo-
stoli misit, orauitque eum eius nomine, cuius Apo-
stolus esset, vt sibi socijsque virginibus omnibus,
quæ Domino ipsius sermone consecrate essent,
manus imponeret, quò faciliùs minas Regis possent
contemnere. Ille eius precibus adductus, Christi ique
præsidio ac spe fretus, cõtẽmpo Regis odio, velum
omnium capitibus apposuisse dicitur: Missæ sacro
peractò, ad aram, in qua Christi corpus consecerat,
reuersus, cum ibi passis manibus precaretur, eum
lictor ab Hirtaco missus securi percussit. Quo factò,
Hirtacus omnium nobilium vxores ad Iphigeniam
proficisci iussit, quòd earum siue precibus, siue co-
hortationibus illam flexi à duci que posse speraret,
vt ipsi in matrimonio collocaretur. Quò cum illa
nullo modo deduci posset, magos conuocat, qui eam
demonum præsidio vsi raperent: sed nihil ars eo-
rum potuit. Itaque alia via rem aggreditur: Incen-
dere constituit locum, in quo Iphigenia vnà cum
cæteris virginibus die noctuque Deo seruebat. Nec
verò subiecti ignes nocere potuerunt, flammæque
circum domum tantum apparuit. Quin etiam ange-
lus vnà cum Mathæo visus esse dicitur, qui Iphige-
niam bono animo esse iuberet, nec ignem timere,
qui in eum, à quo paratus erat; redundaturus esset.
Vix Angelus finem dicendi fecerat, cum ventus or-
tus est, qui suo impetu flammam à domo Virginis ad
Regis

TIT. XIV. De Virginitate Matrimonio præferenda. 387
Regis palatium transfudit, vt consumptis omnibus
ipse cum filio, quem vnum habebat, ægrè poruerit
cuadere. Quaquam illud supplicium multo lenius
ei accidisset, quàm quo affectus est. Nam & in illius
filium cacodæmon inuasit, cuius impulsu paterna
crimina cogebatur confiteri: & ipsum etiam Regẽ
elephantia totum infecit. Quem morbum cum medi-
ci adhibiti curare non possent, ipse vi morbi co-
actus in gladium incubuit.

III. Diua Barbara quàm sapienter patri illam ad cõ-
iugium insignanti responderit.

DIua Barbara cum rerum diuinarum meditatio-
ne animam excoleret, pater eius à multis, ijsq. In vita eius
apud Surtiam
tam, 6. die
4. Decemb.
nobilibus & potentibus viris, qui sibi illam in ma-
trimonium dari contendebant, impulsus, hoc multis
verbis ei suadere conatur. At illa præcisè negat se
velle nubere: Stultum enim fore duxit, se iam semel
cælesti sponso dicatam terrenas nuptias inire, hoc-
que pacto à rerum diuinarum contemplatione ab-
duci non potuit: qua vna suauissima cogitatione
tanquam saluberrimo cibo eius anima alebatur ad
æternitatem.

IV. Aliud responsum Gertrudis ad Dagobertum Re-
gem eam ad honorabile connubium inuitantem.

Cum Pipinus sanctæ Gertrudis parens Dagober-
tum Regem ad mensam inuissset, forte in co-
mitatu eius adfuit adolescens quidam Austrasiorum Surtius in vitæ
eius 17.
Martij, 10. 2.
Ducis filius, qui Gertrudis moribus & ingenio de-
lectatus, cum à Rege, tum à Pipino, eam sibi coniu-
gem dari postulauit. Rex non parum hoc postulato
gausus, patrem puellæ ad cõsensum nuptiarum hor-
tari cœpit, ipsamque puellam cum matre adduci im-
perauit. Illa, quid rerum ageretur, signaræ, protinus
Regis imperio parentes aduenerunt. Quibus Rex
verbis amplissimis, & genus adolescentis, & hono-
res, & diuitias prædicare cœpit, nihilque non moli-
ri, vt puellam ad tam celebre coniugium inuitaret.
Tum Gertrudis indignabunda: Ego, inquit, ð Rex,
neque hunc auro fulgentem, neque mortalium quẽ-
quam quibusuis titulis decoratum, sed Christum
Deum ac Dominum meum, spõsum mihi elegi. Hoc
apud

588 CAP. V. FLORVM EXEMPLORVM.
audito Rex, teneræ puellæ responsum admiratur
conticuit. Adolefcens autem pudore pariterque in-
dignatione affectus recessit.

V. *Augadrisina defœdari petit, ne matrimonio iunge-
retur.*

Apud Sar.
in vita to. 1.

Nonnullæ etiam virgines, ne ad matrimo-
nium traherentur, formæ suæ pulchritudine in alio-
rum scandalum & ruinam sunt abusæ. Inter cæteras
verò Augadrisina virgo in Gallia Lothario regnan-
te fuit, quæ cum à parentibus, Ausberto Principi
viro, qui postea Rothomagensis ecclesiæ ere-
xit, inuicita desponsaretur, multis cum lacrymis Do-
minum obsecrauit, ne suam pollui virginitatem pa-
teretur. Moxque lepræ morbo totum corpus occu-
pante, ob fœdritatem intacta dimittitur; & ne in in-
certo esset, cur id mali ei accidisset, continuo sana
euasit.

Lepra fœda-
tur Augadri-
sina.

VI. *Wilgesfortis virgo deformari potius eligit, quàm
ad coniugium expeti.*

Ex Martyro-
log. Rom. &
Molan. ad
Usuardum.

In Portugallia sancta Wilgesfortis virgo, Regis
Portugalliæ filia, pro Christianæ religionis &
pudicitæ defensione decertans, cum à Christo
sponso suo deformari rogasset, ne ab amasio ad nu-
ptias expeteretur, subito illi satis promissa excreuit
barba. Hæc apud Belgas pluribus in locis colitur,
sed sanctæ Ontkemmeræ appellatione, fortè à de-
pellendis curis atque incommodis.

VII. *S. Brigida deturpari quoque rogat, ut virginita-
tem illibatam seruet.*

In vita apud
Sar. tom. 1.

Memorabile quoque ad hanc rem exemplum
est, quod de S. Brigida traditur. Hæc namque
virgo inter Scotiæ puellas pulcherrima, cum à pa-
rentibus, & quidem Christianis viris in matrimo-
nium peteretur, & illa virginitatem Deo vouisset,
eundem orauit, ut aliquo corporis vitio ipsam
deuenultaret, quo procorum inquietudo facile sed-
dari posset. Itaque cum oculorum decore maximè
placuisse, alterum subito vicere percussam amisit.
Cui ergo charior oculis fuit virginitas, quanto pul-
chrior fuit in conspectu sponsi celestis, tanto istis
terrenis,

TIT. XIV. De Virginitate Matrimonio præferenda. 589
terrenis, qui iam illam, quam paulo ante tam arden-
ter appetierant, desponderi sibi dedignabantur, visa
est deformatior.

VIII. *Victoria de relicto Sponso ob virginitatis amorem,
Roma eicitur, & ab eodem sponso in via occiditur.*

Victoria virgo Romana Eugenio viro pagano
desponsata, rogante Tito Aurelio, qui sponsam
Anatholiam virginem habebat, ad suadendam eam,
vt ei nuberet, perrexit. Cui & dixit: Audi me, do-
mina soror Anatholia, & ego Christiana sum, &
noui quia Deus nuptias non condemnat. Prophetæ
& Patriarchæ coniuges habuerunt, & posteritas eor-
um à Deo benedicta est; nunc ergo audi me, & ac-
cipe virum, qui te non prodat, quò sis Christiana,
sed per maritalem copulam fiat, vt ipse Christianis
consentiat. Hæc dicenti Victoriæ virgo Anatholia
respondit: O Victoria, vince diabolium, & esto vera
Victoria. Tunc quando tota terra vacua erat, dixit
Deus hominibus; *Crescite, & multiplicamini, &
replete terram*: nunc plenæ terræ, postquam Filius
Dei de cælo descendit, quotidie clamat: Crescite in
fide, multiplicamini in charitate, & replete cælos;
quia appropinquauit regnum cælorum. Iterum inter
alia, & post alia, sancta Anatholia intulit: Ego dic,
qua explicui pretium ornamentorum meorum in
pauperes Christi, vidi per visam iuuenem aureo
diademate splendidum, in vestibus purpureis atque
gemmais, qui grata facie & læto vultu me suspi-
ciens, ait: O virginitas, quæ non in operibus tene-
brarum, sed semper in lumine versaris. Hæc ego
audiens, euigilaui, & cæpi flere: & proiciens me in
pauimento, rogavi Dominum, vt is, qui mihi loque-
batur, dulcissimos sermones iterum prosequeretur.
Sic mihi oranti & prostratæ, idem qui ante loqueba-
tur, talia mihi subsequitur: Virginitas purpura re-
galis est; quam qui induit, reliquis sit eminentior:
Virginitas gemma est pretiosa: Virginitas thesaurus
est Regis immensus. Huic fures insidias tēdunt. Hæc
tu euigilās sollicitè custodi, quantūq. te plus habere
cognoscis, instantiùs custodi, ne perdas. His & simi-
libus verbis & factis incitata Victoria, omne pretiū
ornamentorum suorum & ipsa distraxit pauperi-
bus. Sicquæ factum est, vt agentibus sponsis earum
Aurelio

Ado Epist.
Treuens. in
Martyrolo-
gio 23. Dec.
cemb.

Gen. 1.

Visio S. A-
natholiz
virginis.

Virginitas
laus angliz
ca.

S. Victoria
bona sua
pauperibus
largitur.

Aurelio & Eugenio, quia nubere illis virgines Christi noluerunt, à Decio Imp. vrbe Roma pulsæ, ad prædia sponforum ducerentur; vbi fame & inedia ita afflicte sunt, vt vix ad vesperum modicus panis cibarius eis daretur, nulloque pacto efficere sponsi potuerunt, vt vel ad nubendum, vel sacrificandum animi illarum inclinarentur. Beata igitur Victoria in virginitatis proposito inuincibiliter persistens, post multa facta miracula, inter quæ plurimas virgines Domino aggregauerat, percussa est gladio in corde a Taliarcho carnifice, quem rogatu Eugenij sponsi sui Iulianus Pontifex Capitolij ad hoc opus direxerat.

Gladio in corde cur perfoffa.

I X. *Ammon monachus Ægyptius sponsam ad virginitatis vnâ secum tuendam integritatem inducit.*

Socras l. 4. hist. eccl. ca. 18. Socras. 3. cap. 12. Theodoret. 4. c. 16. Niceph. li. 11. ca. 34. & 35.

Ammon vir sanctissimus, cum adolefcens esset, à nuptijs abhorruit ille quidem; sed tamen cum nonnulli amicorum eum hortarentur, vt non ita contumeliosè nuptias insectaretur, sed vxorem duceret, illis morem gessit, venitque ad nuptias. Ac statim vt virginem è thalamo exemerat, & consueta cum pöpa in interius deduxerat cubiculum: tandem vbi necessarii illius decessissent, arrepto in manum libro epistolas Pauli completenti, primùm epistolam illius Apostoli ad Corinth. cœpit legere, præceptaque illius de nuptijs coniungi exponere: deinde aliunde multa adijcere: docere nuptiarum incommoda, quàm tristis sit inter virum & mulierem vitæ consociatio, quàm acerbi dolores mulierem grauidam pungant. Addere etiam molestias, quæ in liberorum educatione inesse solent; postremò virginitatis comoda percensere, & quatenus vita pura, inuiolata, & ab omni labe sit libera: & quòd virginitas nos ad Deum quàm proximè faciat accedere. Hæc aliq. multa apud virginem vxorem elocutus, persuasit illi, vt priusquam congrederentur, eam vitæ rationem, quam humana consuetudo postulat, prorsus abijcerent. Ambo igitur, quasi fœdere de ea re pacto, ad montem, qui Nitria vocatur, rectè se conferunt: ibique ad exiguum tempus in tugurio ætatem degentes, communem vitæ monasticę disciplinam exercuerunt, nullo virilis aut muliebri sexus discrimi-

ye. 580. n. 4.

TIT. XIV. *De Virginitate Matrimonio preferenda.* 591
discrimine habito; sed vnum corpus, vt est apud Apostolum, fuerunt in Christo. Non longo pöst tempore, noua spösa & virgo incorrupta Ammonem sic affatur: Non te decet, qui temperantiæ & castitati colendæ te totum dedisti, fœminam in tantillo domicilio conspiciari. Quare, si videtur, quisque nostrum separatim in monastico vitæ genere exercendo se ponat. Hoc itaque de vtriusque sententia pactum est: atque alter ab altera segregatus, quòd reliquum erat vitæ, eo pacto contriuit.

X. *Constantia prudentia ad vitandum matrimonium.*

Anno Domini 316. Quinius Gallicanus, vir summe virtutis, eximieque apud Constantinum Imp. auctoritatis, Constantiam virginem specie ac virtute inter ceteras eminentem sibi in matrimonium postulauit. Constantinus libenter & ipsi, & Comitibus, ac Præfectis omnibus pro illo orantibus morem gessisset, si virginem Christo deditam percelli posse ad matrimonium viri adhuc errore gentilitatis insecti duxisset. Qua ex re cum vehementer animo angeretur, Constantia ei dixit: Noli propterea laborare, pater, sed spöde; si ille Scytharum gentem, qui se in Thraciam intulerunt, armis domuerit, fore, vt me Consul ducat. Proinde duas suas filias, Atticam & Artemiam apud me interim ponat, atque ipse Ioannem, & Paulum primicerium meum apud se habeat, vt & ipse me per familiares suos alloqui, & ego illum ex filiabus eius possim agnoscere. Huius consilij ratione probata, Constantinus rē cum Gallicano confecit: ac postulato Constantiæ expleto ipsum in Illyricum destinauit. Interim Constantia supplici à Deo oratione magnopere petijt, vt sibi Gallicanum & Gallicani filias redigere ad sanctum ipsius cultum liceret; Gallicanus sacris in Capitolio factis, votisque more patrio nuncupatis, vrbe egressus properauit in Thraciam, ac rem cum Scythis magna mole gerere instituit. Deinde in vrbe Philippis tantis viribus ab eis obsessus est, vt copiarum suarum exiguitate diffusus, ac pugnis aliquot aduersis exterritus salutem suam non in virtute militum, sed in munitione murorum posuerit. Inde à militibus

Carolus Sp. gentis lib. 5. de Occidentali Imp. an. 316.

Constantiæ prudentia ad vitandum matrimonium.

militibus desitutum, ac sese fuga ex obsidione extimere molientem Ioannes & Paulus, quos commemorauimus, mouere, vt votum Deo faceret, se, si victoriam retulisset, Christi cultui dediturum. Quo facto oblata est illi species iuuenis statura excelsi, ferentis humero Crucem, qui dixit: Sume gladium tuum, & sequere me. Illo vero obediente, armati apparuere milites, qui se illi operam nauare dixerunt; proinde extemplo castra hostium inuaderet, & Regem eorum appeteret. Quod cum ille fecisset, insigni victoria negotio nullo potitus Regem prociumbentem ad pedes habuit, atque hostium nemine violari permisso Scythias ex Thracia pulsis tributum annuum impetrauit. Ex tribunis autem militum, qui ad se redierant, neminem, nisi in Christum credentem recepit. Qui vero Christo se deuouerunt, ad gradum sublimiorem prouexit: ceteros manere militiae spoliavit. Postero vero anno reuersus Romam, atque honorifice à Constantino exceptus, anrequam urbem iniret, sacra Apollolorum limina in Vaticanum adiuit, ac gratias Deo omnipotenti more Christianorum de tanta victoria egit. Cuius rei admiratione captus Imperator; Quid hoc rei est, Gallicane, inquit, quod tu, cum ad bellum proficisceris, Capitolium ingressus demonibus immolasti, nunc victor reuersus, Christum, & Apostolos eius adoras? Cui Gallicanus rem omnem, vt enenerat, enarrauit; illud demum adiungens, se tanto à Deo beneficio affectum ætatem post hac suam in ipsius Dei seruitio consumere, atque à coniugio abstinere firmo animi decreto constituisse, proinde illum orare, vt sibi successorem daret, quò liberè posset religioni vacare, & in cognita veritate persistere. Quem complexus Constantinus, filias eius Christo consecratas edocuit, atque ipsum in palatium duxit. Cui Helena Augusta mater, & Constantia virgo, & Attica, atque Artemia filia occurrerunt, eumque omnes atque Augusti generum honorarunt.

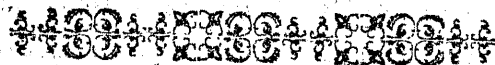
TIT.

Votum Gallicani.

Gallicani victoria miculosa contra Scythias.

Eius ad fidem Christi conuersio.

Coniugium respuit.



TIT. XV. De Viduis.

Iudith Regina post mortem viri Manasse, secundas nuptias perpetue castitatis amore vitauit.

Eadem virtutibus, non vestibus ornari studuit.

Illustris est illa noui testamenti vidua, Anna filia Phannuelis, que cum viro annis septem à virginitate vixerat, deinde preceationibus et ieiunijs vacans, alteri marito nubere non sustinuit.

Iudith. 3.
Luc. 2.

EXEMP. I. *Olympias, nobilis Domina marito Nectidico ante matrimonium consummatum defuncto, vt virgo vitæ residuum consumpsit.*

Tempore Ioanis Chrysostomi erat Cōstātinopolitana mulier quædam Olympias nomine, splendore generis, opulencia, pericia multiplicium disciplinarum, dexteritate ingenij, ac flore ipso ætatis exornata. Parentibus orbata hæc viro quidem copulata est, neque pudorem alioqui virginis sanctimoniam corruptisse celebris fama edocuit. Hæc cum conuixisset viro mensibus circiter viginti, ille repetitus reddere naturæ debitum, hoc temporis compendio finem accepit vitæ, hoc prænoscente Deo qui mortalium præuidet exitus. Illa autem quum posset inferuire & obsequi Apostolicæ commoitioni; *Volo iuniores nubere*, matres familias esse, siue domui præesse, id opere ipso præstare non sustinuit, sed capreæ instar laqueum alterius connubij minimè tolerans, transfiliuit: Iusto enim lex nequaquam posita est, sed non subditis ac malè morigeratis, prophanis & his qui expleri non queunt corruptela. Contigit autem inuidia diaboli, nimirum eam torui ritu circumagitari per intempestinam viduitatem. Huius orbitas quum ad aures perlata esset Theodosij Imperatoris, toto nixu huc incumbere, vt eam copularct Hispano cuidam Elpidio sibi congeneri, scelerate

Georgius A.
lexandrin.
Archiep. in
vita Ioan.
Chrysostomi.

1. Timothi. 5.

dere nuptiarum, identidem ei adlatus, & obsecrans ut assentiretur; deiectus tandem de spe, contristatus est: illa siquidem animum suum ei manifestè dextit hisce verbis: Imperator meus si voluisset vitam transigere cum viro quopiam, utique non ademisset mihi primum coniugem. Verùm quia perspectissimè nouerat, quàm foret incommòdum vitæ huic confusæ & permixtæ, nec ipsa possem placere viro, & illum exemit vinculis mortalis virg, & mihi è grauiissimo iugo seruitutis viri exemptè perquam suauè iugum continentiaë imposuit, mentique meæ infudit. Hac reddita responsione, iubet Imperator Pretori ciuitatis, huius facultates, ut sub sua assueret tutela, tantisper dum ætatem expleisset corporis trigennem.

II. *Marcella vidua Romana secundas propter Christum respuit nuptias.*

D. Hieron.
in Epitaph.
Marcellæ.

Marcella, Romana nobilissima, viro post nuptias septimo mense priuata est. Cum eam Cerealis Consul Romanus, propter etatem, & antiquitatem familiaræ, & insignem decorem corporis, ac morum temperantiam, ambitiosius peteret, suamque iam grandis natu polliceretur diuitias, & non quasi in uxorem, sed quasi in filiam vellet donationem transfundere, Albinaque mater tam clarum praesidium viduaræ domus vltro appeteret: illa respondit; Si vellem nubere, & non eterna me cuperem pudicitia dedicare; utique matrum quererem, non hereditatem. Illoque mandate, posse & senes diu viuere, & iuuenes citò mori, eleganter ludit; Iuuenis quidem potest citò mori; sed senex diu viuere non potest.

III. *Galla vidua longè felicius fuit Christo Domino, quàm viro licet praduuiti rursum copulari.*

Gregor. II. 4.
Dialog. 6. 1.
an. 504.
Fulcièr. epist.
ad Gallam.

Neque hoc silendum arbitror, quod mihi per sonarum grauium atque fidelium est relatione compertum. Gothorum namque temporibus Galla huius Vrbs nobilissima puella, Symmachi Consulis ac Patricij filia, intra adolescentiæ tempora marito tradita, in vnius anni spatio eius est morte viduata. Quam dum feruente copia ad iterandum thalamum, & opes,

& opes, & aras vocaret, elegit magis spiritualibus nuptijs copulari Deo, in quibus à luctu incipitur, sed ad gaudia æterna peruenitur; quàm carnalibus nuptijs subijci, quæ à lætitia semper incipiunt, & ad finem cum luctu tendunt. Huic autem cum valde ignea * conspersio corporis inesset, ceperunt medici dicere, quia nisi ad amplexus viriles rediret, calore nimio contra naturam barbas esset habitura. Quod ita quoque post factum est. Sed sancta mulier nihil exterius deformitatis timuit, quæ interioris sponsi celestis speciem amauit: nec verita est, si hoc in illa sedaretur, quod à celesti sponso in ea non amaretur. Mox ergo ut eius maritus defunctus est, abiecto seculari habitu, ad omnipotentis Dei seruitium sese apud b. Petri Apostoli ecclesiam monasterio tradidit; ibique multis annis simplicitati cordis, & orationi dedita, largæ indigentibus elemosynarum opera impendit. Cumque omnipotens Deus perennem iam mercedem reddere ejus laboribus decreuisset, cancri vlcere in mamilla percussa est. Nocturno autem tempore ante lectum eius duo candelabra lucere consueuerunt, quia videlicet amica lucis, non solum spirituales; sed etiam corporales tenebras odio habebat. Quæ dum nocte quadam hac eadem iaceret infirmitate fatigata, vidit beatum Petrum Apostolum inter utraque candelabra ante suum lectum constitisse; nec perterrita timuit, sed ex amore sumens audaciam, exultauit, eique dixit: Quid est, domine mi: dimissa sunt mihi peccata mea? Cui ille, benignissimi vt est vultus, inclinato capite annuit, dicens: Dimissa, veni. Sed quia quandam sanctimoniam fœminam in eodem monasterio præ cæteris diligebat, illic d'Galla subiunxit: Rogo, vt soror Benedicte mecum veniat: cui ille respondit: Non, sed illa talis veniat tecum: hæc verò, quam petis, die te erit trigesimo secutura. His itaque expletis, visio Apostoli assentis & colloquentis ei ablata est. At illa protinus cunctæ congregationis acciuit matrem, eique quid viderit, quidue audierit, indicauit. Tertio autem die, cum ea quæ iussa fuerat sorore, defuncta est: illa verò, quam ipsa poposcerat, die est trigesimo subsecuta. Quod factum nunc vsque in eodem monasterio manet memorabile.

bile: sicque hoc à præcedentibus matribus traditum narrare illic solent subtiliter iuniores; quæ nunc sunt sanctimoniales virgines, ac si illo in tempore huic tam grandi miraculo & ipse affuissent.

IV. *Crotildis Regina post obitum Clodouei mariti in eximia vite sanctitate viduitatem seruat.*

Greg. Turon. lib. 2. hist. Franz. c. ult.

Anno Domini quingentesimo decimo quarto ex hac vita migravit Clodoueus Francorum Rex, qui sepultus est Parisijs in Basilica sancti Petri Apostoli, quam ipse Rex, hortante sancta Genouefa virgine, à fundamentis cepit erigere, cuiusque vxor Crotildis perficiendam curauit. Ipsa autem Regina post mortem viri sui Turonos venit: ibique ad Basilicam sancti Martini deseruiens, cum summa pudicitia atque benignitate morata est omnibus diebus vitæ suæ, raro Parisios visitans.

V. *De Quirina, insignis & singularis pietatis vidua.*

Bernardus Insulanus in vita Laurentij Insulin. apud Sur. to. 1. cap. 1. 1. Tim. 5.

Quirina Laurentij Patriarchæ Veneti mater, clarissima genere mulier, anno ætatis quarto supra vigesimum, amisso viro, & quinque susceptis liberis, reliquam ætatem cælibem duxit, domum suam regens, vt Apostoli verbis vtat, & filios in timore Dei & mandatis instituens, instans orationibus die ac nocte, & ne in delicijs mortua esset, cilicium & catenam aream, quoad vixit, circa lumbos gestauit, ieiunijs & vigilijs florentem ætatem castigans; præcipue verò in pauperes misericors & benefica, & quæ ad eleemosynas filios semper, & verbo instrueret, & exemplo.

VI. *De vidua raptâ, diuinitus seruata illæsa.*

Augustinus ad Dulcitium de off. quæst. cap. 7. an. 410.

DE vidua à iuvene rapta & miro modo ab eo liberata, his adiungamus, vt scribit S. Augustinus ad Dulcitium. Dicam, inquit ille, quod factum est in Mauritania Siufensi: neque enim Deus sanctorum non ipse est etiam & nunc Deus. Viduam in proposito continentie constitutam Celtichius quidam Catechumenus iuuenis rapuit, vt haberet vxorem. Antequam concumberet, pressus somno & terribus somnio, Sitifensi Episcopo eandem vehementissimè requirenti renouauit intactam. Viuunt adhuc

Viduas Deo curæ esse.

de quibus loquor. Ille baptizatus, & ipso in se facto miraculo conuersus ad Dominum, ad Episcopatum mirabili probitate peruenit. Illa in sancta viduitate persistit.

VII. *De pietate S. Chunegundis viduæ erga animam mariti defuncti.*

Anno Dom. 1024. Henrico II. Imp. defuncto & Bambergæ sepulco, prosecuta est animam eius pia Imperatrix Chunegundis, pijs officijs postrema piè persoluens; Quamuis enim eius obitu omnia oppleri turbis & misceri rumoribus contigisset, ipsa tamen animo constans illud vnum viribus conabatur, vt eleemosynarum largitate, & orationum instantia beati coniugis anima Deo commendaretur. Ipsa verò Augusta anniuersario die obitus Imperatoris, in monasterio à se erecto, in dedicatione eius basilicæ, depositis ornamentis imperatorijs, monasticum suscepit habitum, famulatura eiusdem loci monialibus: Vbi ad obitum vsque annis quindecim perseuerauit. Cui cum proximè iam

Ex Adalbero rons Ep. VI. traicten. Baron. to. 11. an. 1024. Et 1025. Et 1040.

morituræ Augustalia ornamenta ad pompam cadaueris parari videret, hæc dixisse fertur: Amictus iste non est meus, auferte hinc: ornatus hic alienus est, istis terreno sponso, & his cælesti sponso sum copulata. Nuda de utero matris meæ egressa sum, nuda reuertar illuc. His miseræ carnis vilem materiam inuoluite, & corpus meum iuxta tumulum fratris Henricus mei ac Domini Henrici Imperatoris, quem meo vxori mortuam videam, in proprio locello reponite. Quibus tantum iam dictis, in manum Domini spiritum commendans, migravit in cælum.

Viduæ officium erga coniugem
Vitam monasticam proficietur Chunegundis.
Eius humilitas.

VIII. *De conditione viduarum apud Brachmanos.*

Viduæ Goentes siue Brachmanæ in more postitum habent, dum ethnicè viuunt, priori marito mortuo, quantumuis iuuenulæ sint, alteri non nubere: immo priusquam edicto regio veritum esset, vnâ cum maritorum cadaueribus sese concremâdas tradere: modò verò post susceptum Christianissimum, nec colore candido vestiuntur, & caput perceptuò radunt.

Ex Epist. Iudic. an. 1566.

IX. De felici successu viduarum apud Sineses.

Alexander
Valignanus
India Pro-
vincie Prepp-
stus in liti.
an. 1588.

Matrimonium laudant Sineses, in quo vir legitime unam sibi uxorem jungit; & in honore eam habent, quæ viduitatem colens maritum secundum non ducit, ei quæ Mandarinum præmia largiuntur, & multas libertates ac privilegia concedunt, ut olim Vestalibus virginibus Romani.

FLO-



FLORVM EXEMPLORVM,

S I V E

CATECHISMI HI-

STORIALIS

CAPVT VI.

DE IVSTITIA CHRISTIANA,
AC PRIMUM DE PRIORE EIUS PARTE,
NIMIRVM, DE COGNOSCENDIS,
EVGIENDISQUE PECCATIS.

TIT. I. De peccato in genere.

Est autem peccatum, dictum, factum, vel concupitum contra, vel præter legem Dei, aut Ecclesie. Peccatum quid?

Peccatum causat in homine erubescenciam: primi enim parentes nostri in statu innocentie nudi erant: at post peccatum cum cognouissent se esse nudos, consueverunt folia ficus, & fecerunt sibi perizonata.

Rursus peccatum infamat peccatorem; propterea Adam post peccatum conabatur se abscondere à facie Domini. Genes. ca. 3.

Reddit præterea hominem timidum. Ibidem.
Prouocat etiam iram Dei: filij Israel enim in Aegypto vix allia & cepas degustarunt, cum statim lacrymæ per oculos defluerunt. Adhuc cibus erat in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos. Num. 16.

Peccantem quiescere non permittit, unde percussit cor David, postquam numeratus est populus. 2. Reg. 24.

3. Reg. II. Salomonem sapientissimum Regem ac ipsius famam maculauit.

1. Reg. II. Propter peccatum debilitatur homo promde Hero-
boam seruius Salomonis ausus est insurgere in Dominum
post ipsius peccatum.

EXEMP. I. De imminente Dei vindicta super orbem
diuinitus ostensa propter peccata Principum.

Ex Lamberto
Scafnaburg.
Baron. 10. II.
an. 1056. 2.

Vltio osten-
sa ob Prin-
cipum pec-
cata.

ANNO Redemptoris millesimo quinquagesimo
sexto, Guntherus tunc temporis Cancellarius
Henrici I. Imperatoris, visionem vidit memoria
dignam, Dominum in folio maiestatis suæ residere,
& eleuato in altum brachio, districtum gladium ma-
gno nisu vibrare, & circumstantibus dicere: Red-
dam vltionem hostibus meis, & his, qui oderunt me,
retribuam. Quam visionem protinus mortalitas le-
quuta est Principum regni. Eaque expleta, vidit
eodem rursus schemate Dominum residere, & re-
misso iam in vaginam gladio, & super genua sua re-
clinato, dicere circumstantibus: Ignis succensus est
in furorẽ meo, & ardebit vsque ad inferni nouis-
sima.

II. De quadam visione ostensa cuidam nouitio, super
multiplicitate malorum & paucitate bonorum.

D. Anton.
3. p. hist.
tit. 23. ca. 5.
S. 2.

SCRIBIT b. Antoninus in Chronico fuisse in con-
uentu Spoletano Dominicanorum nouitium
quendam nobilem genere, magne simplicitatis atque
puritatis adolefcentem. Hic cum disceret hymnum
illum b. Virginis, Quem terra pontus æthera &c.
& veniret ad verbum illud. Mundum pugillo conti-
nens: admirabatur supra modum quod Deus esset
tam magnæ staturæ, vt mundum totum suo posset
pugno continere. Cùm autem de hoc verecundare-
tur petere, precabatur Dominum iugiter quod veri-
tatem huius placeret sibi ostendere. Verùm, factum
est cùm quodam sero in huiusmodi precibus obdor-
misset, videbatur sibi quod subito abstractus ad aëra
veniebat, multitudo Angelorum sedem magnam
portantium. Qui cùm illam in quodam loco spatiofo
posuissent,

TIT. I. DE PECCATO IN GENERE. 601
posuissent, affuerunt & alij Angeli, qui sedem aliam
deferentes contra alteram posuerunt. Quibus posi-
tis, ecce tertia innumerabilis multitudo angelorũ:
qui Christum tanquam iratum iudicem suis brachijs
portantes, in prima sede collocauerunt: virginem
gloriosam statuerunt contra eum in secunda. Vltimò
verò venit multitudo Sanctorum omnis secundum
ordinem suum. Aderat autem omnibus tantus timor
ac tremor, quantus nunquam fuerat à seculo audi-
tus. Igitur his peractis præcepit iudex vt bona mun-
di legerentur, quæ cùm pauca inuenta fuissent: præ-
cepit vt legeretur & mala. Quæ cùm præ nimia mul-
titudine audire fastidiret: subito totum mundum
tanquam pallam vnã furiosè eripuit, eumque in-
ferius cum impetu magno proiciens dixit: Cum iu-
dicatur exerit condemnatus. Quod cùm prædictus
nouitius tremebundus aspiceret, voce magna excla-
mavit dicens: Sancta Maria succurre miseris. Ad
cuius vocem protinus pia virgo Maria surrexit, &
proiectum mundum propria manu recollegit, & di-
xit: Sine fili mundum quem proprio sanguine rede-
misti adhuc iudicare quod iam misi prædicatores
meos vt mundum ad te reuocarent. Mira res, & stu-
penda valde, nam vt mox dictus nouitius vocem
emisit talis terræ motus subsequutus est in ciuitate &
in tota contracta: ita vt turres multæ & ædificia præ-
factæ vrbs plurima corruerent & homines & mu-
lieres illa nocte de ciuitate exirent. Fratres autem
vocem eius audientes, credentes quod propter ter-
ræ motum exclamasset, ad cellam eius venerunt, sed
eum penitus quasi insensibilem inuenerunt, qui ad
se reuersus dixit, se de terræ motu nihil sensisse, sed
visionem quam viderat vsque ad mortem manife-
stare noluit.

III. Anima peccatrix quanto perè displiceat Deo &
Angelis eius.

IDEM auctor refert quod cùm trãsiret per eremum
Angelus in forma hominis cum quodam sancto
eremita, obuiam habuerunt quoddam cadauer ho-
minis, & quia valdè fetebat, eremita nares obtu-
rauit cum chlamide ne fetorem sentiret. Angelus
autem nihil tale egit; Postea obuiam habentibus
quendam

Idem 4. p. sua
Summa tit.
14. c. 6. S. 1.

quendam pulchrum iuuenem vestibus ornatum redolentibus, Angelus clausit fortiter nares, eremita autem minimè. Sed miratus de actu, quare nares obrurasset iuxta iuuenem transiens, cum ita esset pulcher & redolens: non autem iuxta illud cadaver ita marcidum & foetidum, respondit: Tu cum sis caro, sentis foetorem carnis: nos autem quia spiritus sumus, sentimus foetorem spirituum, qui procedit ex peccatis, quorum iuuenis ille lasciuus erat plenus, & ideo mihi foetebat. Cum autem Angeli boni sint nobis amicissimi & socij, debemus peccata time-re & cauere; ne eis abominabiles fiamus.

Per peccatū
simus Deo
& Angelis
abominabi-
les.

IV. *Exempla S. Chrysofomi nihil timendum, nisi peccatum.*

*Simon Me-
taph. in vita
S. Chrysof.* **E**Vdoxia Imperatrice Arcadij coniuge per suos nuncios ac legatos, minas & terrores sancto Ioanni Chrysofomo Archiepiscopo Constantino-politano intentante, eò quòd cupiditatibus eius iniquis sese opponeret, responsum est a suis, quos miserat, legatis: Frustra illum hominem terres; nihil enim ille nisi peccatum timet.

V. *S. Ludouicus persuasum habebat ab ineunte ætate potius mori, quam peccare, & mater regina malebat eum mori, quam mortaliter peccare.*

*Laus. Sur. in
vita eius. 10.
Lud. Vival-
dus in tract.
de tribus li-
bris.* **S**. Ludouicus Gallorum Rex ab ineunte ætate hoc persuasum habebat, potius mori quam peccare. Nec mirum: is enim fuit in omni sapientia rerum diuinarum, ac bonorum morum, à deuotissima regina Domina Blanca genitrice sua instructus, quæ in annis puerilibus docebat eum timere Deum, & abstinere ab omni peccato, sic vt aliquando iam adolefcenti cordialiter diceret: Quod potius vellet eum mori corporaliter, quam Deum suum aliquo mortali peccato offendere.

VI. *Dulcitius Præfectus peccans in virgines fit cæcus & amens.*

*Alois. Læ-
pam. to. 5. ex
Sim. Metap.
25. Describ.
cap. 120.* **C**um Diocletianus Imperator totus furore in Anastasiam virginem & socias exardesceret, & ob suborta negotia Dulcitio præfecto earum mandasset examinationem, quòd eas oporteret punire, multa

TIT. I. DE PECCATO IN GENERE. 603
multa præcepit. Dulcitius itaque cum malæ naturæ adiecisset malum Imperatoris mandatum, & iram maximè exacuisset, paratus erat suum inexplibilem animum exatiare. Cum autem iam parata essent tormenta, & pro tribunali starent virgines, qui mente erat planè cæcutiente, repente cœpit etiam esse cæcus oculis: vel potius cum videretur aspicere, & non clausos haberet oculos, neminem videbat ex ijs, qui aderant. Quo factum est, vt maxima ira incensus, tunc quidem vel inuitus eas abduceret à tribunali: timuit enim, ne amplius aliquid pateretur, si adessent. Postea verò cum rursus essent coniectæ in carcerem, & iam ad Deum hymnos dicere, & cantica psallere aggressæ essent, in animo quidem habuit irumpere, & ex improviso accedens, illarum venari, vt putabat, præstigias & incantationes. Diuina autem voluntate ille quoque ab hoc arcetur consilio. Cum enim à recta declinasset, & ad quandam propinquam delatus esset domunculam, quæ quidem custodibus erat loco culinarum, hic cum in vasa culinaria & ollas incidisset, & esset omnino emotæ mentis, & putaret se ipsas virgines habere in manibus, vultus ei quidem fuit repletus fuligine; vestis autem plena fauillis, fumo & retro odore. Cum autem quæ in animo habebat, fecisset, vt existimauit, illic est egressus, omnibus ei subiectis extra fores expectantibus. Postquam verò illi eum viderunt, esse aliquod spectrum aut monstrum opinati in fugam sunt conuersi. Ille autem se contemptum putans, vt qui nondum sensisset ea, quæ sibi acciderant, in regiam magna ira & studio contendit, magnum risum monens ijs, qui videbant. Cum autem venisset in medium aulae regie & satellitum, & totus conturbatus quæreret Imperatorem, vt qui de ijs, qui sibi subiecti erant, esset aliquid dicturus, tanquam ab eis extrema affectus iniuria; illi morionem aliquem & scurram, & mète caprum, & quemuis potius ipsum, quam Præfectum existimantes Dulcitium, pugnis & calcibus eum extrudebant & arcebant ab ingressu. Postquam verò quidam ex cis, qui erant ei valde familiares, cum serò tandem & vix virum cognouissent, & id quod acciderat coniecissent, & infantiae miserti essent, eum domum abduxerunt, visum

visum tamen est illic quoque vxoris & liberis, & omnibus qui domi erant, dedecus. Sed lucem adspicere, & veritatem agnoscere ne sic quidem venit ei in mentem: sed id quod factum fuerat attribuens incantationi, vehementius adhuc & infanlius spirabat in virgines.

Ediuer. Anglus in eius vita apud Sar. 21. April. lib. 2.

VII. *Pulchra similitudo avis irretita & peccatoris.*

Conspexit aliquando S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis puerum cum auicula in via ludentem. Quæ avis pedem filo annexum habens, sæpe, cum laxius ire permittebatur, fuga sibi consulere cupiens auolare nitebatur. At puer filum manu tenens, retractam vsque ad se deiecit: & hoc ingens gaudium illi erat. Factum est id frequentius. Quod pater aspiciens miserè condoluit aui, ac ut raptò filo, libertati redderetur, optauit. Et ecce filum rumpitur, auis auolat, puer plorat, pater exultat. Et vocatis nobis: Considerastis, inquit, iocum pueri? Et confessis considerasse, ait: Simili consideratione iocatur Diabolus cum multis hominibus, quos suis laqueis irretitos pro sua voluntate in diuersa vitia pertrahit. Sunt enim quidam, vt verbi gratia dicam, aut auaritiæ, aut luxuriæ & similibus flammis succensi & ex magna consuetudine illis addicti. His contingit aliquando vt sua facta considerent, desistant, seque à modo à talibus cessaturos sibi promittant. Et more auis se volare liberos autumant: Sed quia prauo vsu, irretiti ab hoste tenentur, volantes in eadem vitia deijciuntur. Fitque hoc sapius: nec omnimodis liberantur, nisi magno conatu, per respectum gratiæ Dei, filum prauæ consuetudinis dirumpatur.

VIII. *Vindicta diuina in peccatores.*

Vrsinus Imperator Ætherium simul & Addæum principes Senatus, qui res magnas sub Iustiniano administrauerant, læsæ maiestatis legibus interrogat. Atque Ætherius in confessione grauius tortus voluit se veneno Imperatorem tollere, consilijque eius conscium, atque in rebus omnibus sibi fuisse Addæum confessus est. Hic autem graui iureiurando se nihil earum rerum, scire confirmauit. Verùm utriusque

Nicoph. Call. lib. 17. Eccl. lib. 5. 34.

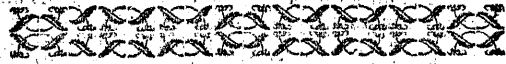
TIT. I. DE PECCATO IN GENERE. 705
utriusque caput amputatum. Addæus cum iugulari deberet, per meram calumniam crimen id sibi obiectum esse, de quo accusatus esset, dixit: Vindicta autem diuina quæ omnia perspicit, se merito supplicium pati, propterea quod incantationibus quibusdam Theodotum aulæ Præfectum sustulerit. Sed enim quomodo hæc vltione cælesti acta sint, non est mihi dicere promptum. Ambo tamen nefarij perniciosiq; fuere: Addæus quidem puerorum masculorum corruptor: Ætherius autem Sycophanta magnus, qui per calumniam viuorum & mortuorum bona, imprudenter atque crudeliter deuorare, raperetque sub imperatoriæ domus prætextu cui sub Iustiniano præfuit, solitus esset ea re illi, perquam vitilis. Atque hæc quidem ad hunc modum sese habuere.

IX. Constantinus perstringit Acesum Nonatianum dicentem non esse potestatem in ecclesia remittendam quadam peccato.

Constantinus Imperator Dei amantissimus de communi concordia sollicitè cogitans, Acesum quoque Nonatianorum Episcopum ad concilium Nicænum vocauit, eique & de fidei dogmate & de die festo Paschæ decretum Synodi ostendit, interrogauitque eum, vtram eorum approbaret sententiam. Qui cum ea laudasset neque noui quidquam definitum esse dixisset. Se enim & idem dogma fidei à maioribus accepisse, & aliter festum Paschæ celebrasse, Imperator, qui igitur, inquit, cum in eadem nobiscum sis sententia, à communione nostra tantopere abhorres? Ibi ille dissidij, quod inter Nouatum & Cornelium Romanæ urbis Episcopum sub Decio Imperatore fuit, meminuit; Nouatum videlicet, eos qui post baptismum peccatum ad mortem perpetrassent, ac dijs sacrificassent, à comunione diuinorum mysteriorum reiecit: solius Dei & non sacerdotum potestatem eam esse dictitans, talibus hominibus remissionem delicti concedere. Ad quem ex tempore Imperator: Scalas, inquit, amoue, Acesi, & solus in cælum ascende. Quo dicto non Acesum ille laudauit, sed potius quod immunem à peccatis se forte existimauit esse, perstrinxit.

Nicoph. lib. 2. ca. 20. Soc. tom. 1. 210. Sacr. 1. 7.

TIT.



TIT. II. De Iustitia seu animaduersione Diuina in peccatores.

EXEMP. I. *Quomodo populus Constantinopolitanus incendij clades peccatis et exigentibus à Dei manibus extorserit.*

Ex Act. Dan. Syllita.

Quomodo populus Constantinopolitanus incendij cladem, peccatis id exigentibus, è manibus Dei extorserit, audiámus Marcellinum ita loquentem ex actibus S. Danielis. Iam pridem (inquit auctor) principium habebat anni ambitus, & mensis incipiebat, quem vocant Romani Septembrem, in quo magni martyris Mamantis festum pijs celebrant. Vespere ergo, quando festum à pijs preparatur, & tota nocte agitur vigilia, sinem accipit magni Danielis propheta; & repente in maxima atque regia ciuitate incipit incendium, quod vsque adeo est excitatum, & adeo inualuit, vt ferè vniuersam contingerit ciuitatem. Nam coepit quidem à muro, qui est prope mare, quem etiam nominant nauale: peruenit autem vsque ad forum Constantini, & pertingit ad portum Iuliani; quasi mediam cinxisset ciuitatem. Quo in loco & vniuersa comprehensa sunt corpora: quæcumque verò fuerit comprehensa, facile perierunt. Et sic paltus ignis in maximam creuit flammam: eratque malum inexpugnabile: quippe cum, quidquid ad opem ferèdam afferebatur, argueretur nihil proficere. Quapropter multas quidem domos, multa autem templa, virorumque & mulierum proserpit depascens multitudinem: multi verò partibus & membris corporis, quæ inuaserat ignis, statim mutilabantur, erantque semiustulati, & media parte cæsi, miserabiliores ijs, qui omnino cum suis perierant.

II. Me-

TIT. II. De iustitia Dei erga peccatores. 607
II. Metensis ciuitas propter peccata populi igne consumpta, præter oratorium S. Stephani.

Chuni à Pannonijs egressi, vt quidam ferunt, in ipsa sanctæ Pasche vigilia, ad Metensem urbem reliqua depopulando perueniunt; tradentes urbem incendio, & populum in ore gladij trucidantes, ipsosque sacerdotes domini ante sacrosancta altaria perimentes. Nèc remansit in ea locus inustus præter oratorium beati Stephani primi martyris ac Leuitæ. De quo oratorio quæ à quibusdam audiui, narrare non distuli. Aiunt enim, priusquam hi hostes venirent, vidisse se virum fidelem in visu quasi confidentem cum sanctis Apostolis Petro, ac Paulo; beatum Leuitam Stephanum de hoc excidio, ac dicentem: Oro, domini mei, vt non permittatis obtentu vestro Metensem urbem ab inimicis exuri, quia locus in ea est, in quo paruitatis meæ pignora continentur: sed potius sentiant populi aliqui me posse cum Domino. Quod si tantum facinus populi supercreuit, vt aliud fieri non possit, nisi ciuitas tradatur incendio, saltem vel hoc oratorium non cremetur. Cui illi aiunt, Vade in pacè dilectissime frater, oratorium tantum tuum carebit incendio. Pro vrbe verò non obtinebimus, quia Dominicæ sanctiõis super eam sententia iam processit: inualuit enim peccatum populi, & clamor malitiæ eorum ascendit coram Deo: ideo ciuitas hæc cremabitur incendio. Vnde proculdubio est, quòd horum obtentu, vrbe vastata, oratorium permanit illæsum.

Gregor. Tur. lib. 2. hystor. Franc. c. 60.

Oratorium S. Stephani precibus igne illæsum.

III. Suetiæ emporium crematur ob delicta.

Erat septimus post mille quadringentos à Christo annos, cum Stophom insignè Suetiæ emporium, insigni de cælo clade affligeretur: nam fulmine ractum oppidum, penè totum conflagrauit. Perierunt incendio ad mille sexcenti homines. At miserabilius est quod sequitur. Fœminæ plures, & sine numero puellæ, nauibus res suas inuexerant cum parulis. Aderant & viri non pauci. Prius quàm soluerent, ingruerat promiscuum vulgus incendia declinans; & oppleta tanta multitudine naues subfederunt, merferuntque omnem illam multitudinem. Res calamitosa sine exemplo.

Alber. Crân. lib. 5. hyst. Suetia c. 33.

Stophomæ fulmine de cælo conflagrauit.

IV. Ad

IV. *Ad scelerum vindictam mare Dei nutu terminos egreditur.*

*Alexoph. Call.
lib. 10. hist.
Ecol. cap. 35.*

Propter hominum scelera etiam mare ipsum, cui non licet terminos constitutos egredi; accepta à Deo libertate, saepe suos fines egressum est crimina vlturum; Quod Alexandrinis accidisse testatur Nicephorus: Sub Iuliani, inquit, imperio decantatissima illa vrbi Alexandrinæ accidit calamitas, cum mare vehementi æstu concitum, & vltra fines suos progressum ita diluio aridam & continentem terram inundauit, vt eo in locum suum regresso in testorum tegulis scaphæ marinæ sint repertæ. Vnde Alexandrini ab eo tempore, quo talis inundatio coorta est, diem festum eum peragentes faces multas in vrbe accendant, carminibusque, & gratiarum actionibus iram Dei supplices placant, solennitatemque anniuersariam cum insigni pietate, & religione obseruant.

V. *Deo irato, mare egreditur terminos suos, & eodem placato, suis finibus cohibetur.*

*D. Hieron. in
vita S. Hilarionis.*

D. Hieronymus in vita S. Hilarionis de eadem ira Dei multò adhuc explicatiùs scribit: Post Iuliani, inquit, mortem terremotus totius orbis accidit, maria egressa sunt terminos suos, & quasi rursam Deus diluuium minaretur, vel in antiquum chaos redirent omnia. Naues ad prærupta motium delatè pependunt. Quod cum viderent Epidauritani frementes videlicet fluctus, & vndarum molem, & montes surgitum litoribus inferri, verentes quod iam enenisse cernobant, ne oppidum funditus subrueretur, rogarunt Hilarionem. Hic tria crucis signa cum pinxisset in subulo maris manusque contra tenderet, incredibile dictu est, in quantam altitudinem intumescens mare ante eum steterit, ac diu fremens, & quasi ad obicem indignans, paulatim in semetipsum relapsum sit.

V. *Mirabilis vindicta criminum.*

*Sophron.
p. 93.*

Non eget sanè instructis nauigijs pietas verè Christiana, nullis etenim fluctibus absorberi potest ille, quem Christus tuetur, qui siccis pedibus maritimos

TIT. II. *De Iustitia Dei erga peccatores.* 609

maritimos fluctus inâbulauit. Fluctus etià permeasset Petrus, nisi dubitasset: peccatù enim nec prosperis flatibus, nec instructissimis nauigijs securè nauigat: omnia aduersatur hominibus, quorù culpæ reliquis ònibus oneribus grauiores sùt. Id exèplo perspiciu faciam ex Sophronio. Palladius ipse narrauit nobis: Audiui, inquit, nauclero quodà enarrante tale aliquid. Quod die quadà cù nauigaret, vè òres habès viros & mulieres, venissetq. in aliu, cæteris ònibus bene nauigatibus, alijs quidè Còstantinopolim, alijs verò Alexandriã, & alijs aliò, vèto illis afflante prospero, ipse solus nauigare nò poterat. Etmâsimus, inquit, quasi dies quindecim, nihil ex eo loco vbi eramus moti. Versabamur igitur in magna mœstitia, & desperatione, nesciètes quidnam istud sibi veller. Ego verò vt nauclerus, cui cura nauis incùbebat, & omniù qui in ipsa erãt, cœpi rogare Deù pro hac re. Quadà verò die venit ad me vox dicès: Mitte foras Mariã, & bene nauigabis. Cœpi ergo cogitare, quidnã hoc esset, & quæ esset Maria. Cum autè hësitarem de hoc, venit vox de nouo dicens: Dixi tibi, Mitte foras Mariã, & salui eritis. t ùc ergo cogitans, quid istud esset, exclamaui còtinuò, O Maria. Nesciebam enim quæ esset Maria. Illa verò iacens in loco suo, vt audiuit, respòdit, dicès: Quid iubes domine? Tunc aio ad illam: fac charitatè: veni hucusque. Exurgens autè còtinuò venit. Cùm ergo venisset ad me, accepi eã seorsù, & dixi ei: Vides Maria soror, quot peccata mea sùt, vt propter me vos omnes pereatis? Illa verò altiùs ingemiscès, ait: Verè domine mi nauclere. ego peccatrix sù: Et dixi illi, quæ peccata habes, mulier? Et illa: Væ mihi, inquit, quia non est peccatum, quod ego non egerim, & propter peccata mea vos omnes in periculo constituti estis. Tunc enarrauit mihi mulier, quæ circa se erant, dicens: Profecò domine nauclere, infelix ego virum habui, ex quo duos filios genui. Cumque ad ætatem peruenissent, vnus annorum nouem, alius quinque, mortuus est vir meus, & remansi vidua. Miles autem quidam habitabat iuxta me, quem ego maritum accipere volui, misique ad ipsum quosdam. Ille autem non acquieuit dicens: Non accipio vxorem, quæ habeat ex altèro viro filios. Ego autem videns quod

Matth. 5.

Marc. 6.

610 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

propter filios nollet me accipere vxorem, inducta amore eius, occidi duos filios meos, indicauique illi dicens: Ecce modò nullum habeo filium. Miles verò cum audisset quid egissem de filijs, ait: Viuit Dominus, qui in cælis habitat, quia te non accipiam. Vnde ego metuens ne hoc manifestum fieret, & moreretur, fugi. Hæc ego audiens ex ore mulieris, ne sic quidem in mare proijcere volui, sed differens dixi ad illam rursus: Ecce ego ascendo in carabum, & si ambulauerit nauis, scito quia peccata mea in naui operatur. Vocauique continuo scapharium, & dixi: Produc scapham. Cumque ascendissem in illam, nihilo magis vel nauis, vel scapha mora est. Tunc ascendens nauim, dixi mulieri: Descende & tu in scapham. Quæ mox vt descendit, scapha se continuo quinq; gyrans in profundum cum muliere submersa est: Nauis autem post hæc tanta velocitate cucurrit, vt tribus diebus ac dimidio, nauigationem peregerimus, quam diebus quindecim peracturi eramus.

VI. Ventorum tempestas ob crimen Iudæorum.

Baron. 20. 11
Annal. anno
1017. 6. ex
hisp. Aquin-
santico.

Anno Domini millesimo decimo septimo in Parasceue post crucem adoratam, vsque Sabbathum sanctum, circa vesperam concussa est Roma a vi ventorum, & panè omnes Romani mortui sunt, tam Christiani, quam Iudæi. Et quidam Iudæus Christianis intimauit, quod in parasceue in Synagoga Iudæorum imaginem Christi deluserunt, sicut fecerant Domino parentes eorum. Quod Benedictus Octauus sollicitè inquirens & probans, mox Iudæos, qui hoc egerant, iussit decollari, quibus decollaris cessauerunt venti.

VII. Christus ob peccata præbet se inexorabilem.

Sophron.
prati Spirit.
cap. 50.

Scythopolis secunda est Palestinæ metropolis. In eacouenimus Abbate Anastasium, narrauitque nobis de Abbate Georgio incluso, dicens: Cum quadam nocte surrexissem vt pulsarem signum (ea quippe cura mihi iniuncta fuerat, vt excitarem fratres ad collectam) audiui plorantem senem, profectusque ad illum rogare cæpi, dicens: Quid habes, pater quia sic ploras? Ille verò nihil mihi respondit:

TIT. II. De Iustitia Dei erga peccatores. **611**
spondit: Rursus cum rogarem illum, vt causam fletus mihi aperiret, ingemiscens ille, & ex intimo corde suspirans ait: Quomodo me à fletu temperem, cum Dominus noster Iesus Christus nobis reconciliari noluit? Ego enim sili, videbar mihi assistere cuidâ super excelso throno residēt. Multa verò millia circa illū erāt orantiū illū atque deprecantiū de quadâ re. Qui illorū precibus fletus nō est. Post hæc accessit ad illum mulier quædam purpura induta, proci-ditque illi, & ait, Vel propter me placare, fili. Ille verò nihilominus inexorabilis mansit. Atque idcirco ploro, & cælo verens quod futurum est. Hæc mihi dixit Abbas Georgius quinta illucescente feria cænæ Domini, sequenti verò, id est parasceue hora diei nona, repentino, magnòque terræ motu corruerunt vrbes maritimæ Phœnicis.

VIII. De apibus, qui ita furem persecuta sunt, vt culpam agnoscere & poenitere coactus sit.

Fur nocturnus apum aluearia furatus erat, quæ iuris Ecclesiæ S. Medardi erant. Illæ, collecto agmine, furem aggressæ in fugam verterunt, aculeatis stimulis hominem pungentes, nec dimittentes, donec ad ipsum S. Medardum ipse torus vulneratus peruenisset, adhuc vndequaque apibus circumseptus, quo cum vellet, nollet, peruenisset, prouolatus ad S. Medardi vestigia supplex sibi admissum crimen dimitti postulauit. Medardus pro sua clementia ignouit efflagitanti, manumque extendens benedictionem signo crucis ediro, vt Episcoporum mos est, ei absolutionis signum impendit. Apes velut non ignaræ Episcopalem benedictionem homini crimen abrogasse, & Ecclesiæ reconciliatum hominem, non esse vterius defatigandum, à molestia cessarunt, dimissoque homine, velut parentes Medardi iussis in loca sua redierunt.

Fortunat.
presb. in vita
S. Medardi,
apud Sar.
tom. 2.
Apes adigunt
furem ad
poenitentiam.

IX. Musca vindicæ ira diuina in peccantem.

Nillum adeo exiguum, & imbecillum animal est, quod non possit contra peccantem hominem esse potentissimus hostis. Nam id fiet maxime perspicuum eo miraculo, quod in Hispania accidit anno Domini 1286. sub Petro Rege Aragonum,

Ex Annal.
Hisp. Baron.
in Martyrol.
18. Martij.

Muscae alio
quando ira
diuina vin-
dices.

612 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
quando capta Gerunda per Carolum Siciliae & Phi-
lippum Francorum Reges ex sepulcro S. Narcissi,
quod violare attentarant milites, muscarum examen
egressum in exercitum infesto agmine irruens, in-
gentem cladem intulit, & in fugam egit, à ceoptisque
desistere coëgit. Vnde apud eos in prouerbum ab-
ierunt Muscae S. Narcissi.

X. Mures non sentunt viuere peccatores.

Pompilius seu Popyel, quem Teutones Offeriaz
vocat, suscepto regno in vita sua nihil egregium
edidit: solitus erat in omni exercitatione dicere:
Vtinam me mures vorarent; utique omne mali:
nam filium eius deuorauerunt mures, qui Pompilius
utique appellatus fuit. Relictus autem post pa-
trem in ætate puerili, patruus eius administrauerunt
regnum, quoad ille adultus factus vxorem duxerat.
Tunc illi conuiuia celebrantem, mero madentem,
fertis coronatum, vnguentis delibutum, crapula &
luxu resolutum, inuadunt mures de cadaveribus pa-
truorum, quos ipse & vxor eius regina veneno in-
terfecerant, ingenti magnitudine egressi, & in con-
uiuientem tyrannum, consortem eius, & filios rabidis
morsibus insiliunt, militum caterua nequaquam abi-
gente: nam humano suffragio fatigato mures infa-
tigati perseuerabant, die noctuque. Extruuntur ar-
dentes foci, & in medio eorum locatur Pompilius,
coniux, & filij. Illos autem & mures per flammam
transientes, parricidam rodere non desistebant. Ad
aliud tandem elementum ventum est. In nauibus ab-
ducitur occisor patruorum Pompilius cum suis in
stagni altitudinem; mures tamen incessanter secuti
abductos & naues rodebant, in tantum ut aqua per-
foratis rimis ingressa submerisionem minaretur: ideo
nauis timentes perfocationem, ab aquis deduxerunt
nauem in litus, vnde alia caterua murium occur-
rentium iuncta prioribus acrius infestabat. His visis
defensores diuinam vltionem cognoscentes omnes
fugerunt. Pompilius autem protectoribus nudatus
recepit se in turrim altiorem in Crufincza, vbi mures
rapido cursu ascendentes consumpserunt & vorau-
erunt duos filios, vxorem, & facinorosum Pompi-
lij. Ecce non est potestas aut consilium contra Do-
minum:

TIT. II. De Iustitia Dei erga peccatores. 613
minum: minuta enim animalia, imbelles mures eum
miserabiliter consumpserunt.

XI. Mirabilis vindicta immisericordiae Hattois.

ANNO Domini nonagesimo sexagesimo septimo, Ioan. Tripe.
in Chron.
monast. Hir-
sau. ad an.
967.
Wilhelmus Archiepiscopus Moguntinus tempore
Imperatoris Ottonis II. obiit. In cuius locum Hatto
abbas Fuldensis huius nominis secundus ordinatus est
Archiepiscopus, qui fertur tempore famis magnam
multitudinem pauperum mendicantium in vno horteo
concremasse, quasi ipsi inducerent famem super
regionem suam mendicitate & ocio, volens in hoc
consulere tam eorum inopia, quam vtilitati commu-
ni. Vnde aiunt, quod tertio anno nondum completo,
in Archiepiscopatum diuinæ animaduersionis vin-
dicta in eum processerit, eumque mirabili & prius
inaudito multis genere supplicij satis punierit. Tan-
ta enim turba murium vndequaue prorumpens in
eum glomerata irruisse dicitur, ut quocumque se
verteret, istiusmodi bestiolarum morsibus preme-
retur: si erat in alto vel eminentiori quolibet loco,
mures per parietes ascendebant: si verò inclusus, per
rimulas intrabant, eumque infinita multitudine
mordebant, lacerabant, ac deuorare penitus gestie-
bant. Quarum tanta fuit importunitas, ut quanto
repellerentur impetu, tanto maiori furore incur-
sabant: cumque se in terra tutum nusquam conspice-
ret pontifex, iam miserandus aquarum se munimi-
ne cinxit, ac iuxta oppidum Bingionum turrim in
medio Rheni, ad cultodiam patriæ olim constru-
ctam, scapha subuectus ascendit, sperans eò loci
mures per vndosi fluminis raptum nullatenus esse
venturos: sed non est locus, quo suam diuina po-
restas prohibeat ut exercere vindictam. Natantes per
aquis infinita multitudine denuo mures turrim per
muros ascendunt, intrant, pontificem inquietant, ro-
dunt, infestant, tandemque eorum nimia multitudine
obrutum miserabiliter necant. Turris autem in
Rheni fluminis medio nomen retinens à casu, Mu-
rium turris dicitur, in qua Hatto pontifex ab ipsis
consumptus bestiolis perhibetur.

XII. *Locusta magnitudinis extraordinaria ob peccata vastant omnia.*Laur. Svr.
in Chron. ab.
1541.

ANNO Domini 1541. locustarum lues per magna fuit in Polonia, Surio teste. fuit (inquit) hoc anno incredibilis multitudo ingentium locustarum in regionibus Poloniae regno finitimis. Hæc primò nullas habebant alas, sed magnos dabant saltus, paulo post adeptæ sunt: tantæque multitudine pronolarunt, vt duo miliaria in longum, & latum cubito tenus ita occuparent, vt solis quoque splendorem à toto illo terræ spatio sua densitate excluderent. Transuolabât aquas, arbores, pædes, & obuia quæque. Cum alæ succreuisent erant magnitudine humani digiti, & tunc atrocius grassabantur in fruges, & ea quæ in vsus hominum necessario gignit humus. Tota ætate nulla neque vi, neque arte earum sequitiam retardari potuit, sed in autumnò denique cælo frigefcente extinctæ sunt atro post se relicto semine, vnde proximo anno alij vermes orti sunt. fuit ea proculdubio plaga & animaduersio Dei in hominum peccata: putat æque fuere non ab similes fuisse Ægyptijs illis, quarum in Exodo fit mentio. Extiteruntque primò in Valachia, eundemque in circuitu Leopolum vsque miliaribus circiter sexaginta ad solum vsque deuorantur.

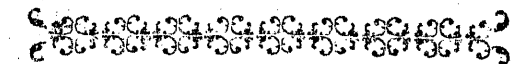
XIII. *Arnulphus Imp. propter scelera vermibus consumitur, velut alter Herodes.*Ioannes Cu-
sprian in
Arnulpho.
ab. 899.

ARNULPHUS Cæsar, Filius naturalis Carolomanni Regis Bavarie, & Ducis Corinthie, rebus secundis elatus, omnia viribus suis accepta reulit, Deum Opt. Max. non agnouit, neque dignè, vt deicit Christianum Principem obsequia præstitit. Passus, dum in Italia bellum gereret, sacerdotes victos trahi, virgines stuprare, coniugatas opprimere, templa spoliari, & in ijs res venereas exercere impune. Ad hæc cum Zuendebaldum Marahensium Regem debellaret, Hungaros gentem perfidam, & Christianæ religionis hostem vt sibi resistentem opprimeret, aduocauit. Quo factum est vt hæc gens vniuersam Germaniã crudelissimis affecerit populationibus ac supplicijs. Itaque iratus Deus cum vt Herodem

TIT. II. De Iustitia Dei erga peccatores. 615
Herodem vermibus puniuit. Eo miseriarum iusto Dei iudicio lapsus est ob impietates excæcatus. Dñi Camerinum Guidonis Comitæ castrum natura & vocabulo firmum, in quo eius vxor quidem erat, licet Guido alijs incertis quibusdam locis lateret, vallo circumdaret atque obsideret. Vxor Guidonis in angustijs constituta, vt est muliebre ingenium ad omnia scelera excogitanda promptum, videns omnè illi spem euadendi negatam, familiarissimum quendam Aulicum, Arnulphi Imperatoris muneribus magnis corrumpens, accessit ab eo auxilium vt liberetur obsidione, petens. Qui nullum auxilium se præstare fateretur, nisi Domino suo regi ciuitatem tribuat. Quod & ipsa promittit, & auri magna pondera simul donat. Sed feritatem Imperatoris exhorrefcens, dicit se poculum habere, quò homines seu dicto citius placantur. Hæc ait potio (poculum manu gestabat) tristitiam discutit, læticiam, amores, festiuitatem, ludos iocòsque, & omnia gaudia menti affert. Eo mariti mei animum furentem ad sanitatè reuoco, & Cæsaris animum in me immeritam ira succensum placare cupio. Et vt fidem rei faciat, quod sine noxa sumi posset, seruum placatus & sanus, validus vigensque breui spatio discessit. Accipit poculum & simul auri talenta familiaris Arnulphi Regique propinat, vt mentis feritatem mulceat. Arnulphus accepto pharmaco, in somnum resolutus, triduo excitari, ceulethargo graui percussus nullo strepitu potuit. Excitatus, apertis oculis nihil sensit, nihil loquitur, veluti mutus iacuit, mugitum quendam ædens. Deinde paulatim Italiam relinquens & ad propria reuersus, turpissima valetudine correptus, ex hac portione corpus est tabefactum. Nam minutis vermiculis, qui pediculi nominantur, corpus adeo scaturiebat, vt nullis medicorum curis minui posset. Cum igitur nullum posset huic afferi remedium, indies magis inualecente agritudine, delatus Ratisbonam, moritur in oppido Bavarie Otringa III. Cal. Decemb. Anno salutis humanæ octingentesimo nonagesimo nono, in Basilica sancti Emerani sepultus.

Q 9 4

TIT.



TIT. III. De peccatis Venialibus.

Num. 20. Moyses ad aquas contradictionis in deserto aliquantulum hesitans, solum venialiter peccauit, ut est multorum doctorum sententia: morte propterea ante ingressum in terram promissam multatus est.

2. Reg. 13. Propheta missus ad Ieroboam, comedens in uia ab alio deceptus, leuiter tantum deliquit: Iaco etiam morte statim post prandium adueniente oppressus est.

EXEMP. I. Minora peccata non esse facild contemnen-
da, quia sensim sine sensu crescunt.

*D. August.
lib. 9. Confes.
cap. 8.*

SANCTÆ MONICÆ DEI famulæ scribit D. Augustinus vinolentiam subrepsisse. Nam cum de more, tanquam puella sobria iuberetur à parentibus de cuppa uiuum depromere, submisso poculo qua de super patet, prius quam in lagunculam funderet merum, primoribus labris sorbebat exiguum, quia non poterat amplius sensu recusante. Non enim vlla temulenta cupidine faciebat hoc, sed quibusdam superfluentibus ætatis excessibus, qui ludicris motibus ebulliunt, & in puerilibus animis maturorum pondere premi solent. Itaque ad illud modicum quotidiana modica addendo, quoniam qui modica spernit, paulatim decidit, in eam consuetudinem lapsa erat, ut propè iam plenos mero caliculos inhiante hauriret. Sed quomodo fuerit ab hac consuetudine sanata, idem Augustinus paulo inferius exponit. Ancilla, inquit, cum qua solebat Monica mater mea accedere ad cuppam, litigans cum domina minore, ut sit, sola cum sola, obiecit hoc crimen amarissima insultatione, vocans meribulam. Quo illa stimulo percussa, respexit steditatem suam, confessimque damnauit atque exiit. Sicut amici adulantes peruertunt, sic inimici litigantes plerumque corrigunt.

II. Ins-

II. Inimicus etiam minuta peccata, presertim in sanctioribus accuratè obseruat, & deijs gaudet.

DIGNUM memoratu est quod ad incutiendam cunctis formidinem valde utile est: ne vanæ securitati dediti, dum in minimis peccare non timent, in magnis fiducialius offendant. S. Aichadrus Abbas Gimesiensis, pro causis monasterij agendis, per quoddam sabbathum occupatus tenebatur, adeo vt nec puncto temporis ab instanti negotio posset se eximere. Immemor ergo sui, dum cæteri fratres ex consuetudine nouitia agerent, ipse sub horam nonã tardius agebat. Accito itaque tonsore, capillos capitis forcipe iussit sibi æquari. Quod cum ageretur, videt humanæ salutis aduersarium, quam promptus sit ad nocendum, quomodo de nostris offensioibus exultet. Et ecce diabolus intra tenebrosam cellæ angulum se continebat, nefandam cantionem in manibus tenens, & semper, vt attonsa coma deorsum influebat, ipse colligere, & in numerum capillarum omnem redigere videbatur. Res tremenda & sollicitè pensanda. Vt ergo vir Dei visu pererrante cellæ habitaculum cœpit attentius perlustrare, inuisam mox faciem recognouit, malignum artificem mox cum indignatione interrogauit, dicens: Quid tu animarum prædo hoc nostri habitaculi diuersorium insidiaturus obsediti? O nequissime, quod tibi præmium thesaurizare confidis de seductione seruorum Dei, cui de propria nequitia constat aterna perditio, & de subuersione iustorum pœnalis crescit cruciatus? Ad hæc verba viri Dei impurus minister respondit: Quid tu velut rerum ignarus requiris? Si nescis, meum est officium, seruorum Dei habitacula reuifere, & offensas singulorum breuiario meo adnotare, & sic principi nostro referre, ne ad conciliū ipsius reuertentem vacuum supplicij durioribus iubeat excrucitari. Nam huius ministerij fors mihi de te singularem hodie palmam apud Principem meum obtinebit, dum te Dominicæ noctis festiuum tempus illicito opere transgredi renuntio, qui te formam & speculum religionis cæteris exhibere debueras, & gaudia festiua temerarius incuruas.

*Falbert. eius
vita auctor
cap. 13 apud
Sur. 15.
Sept.*

III. Quam-

III. *Quanta diligentia b. Maria Oegniacensis vitabat peccata etiam minima.*

*Isidorus de
Vernico Ep.
& Cardinal.
in vita
eius lib. 1.
c. p. 6.
Ecol. 19.*

*Culpas le-
uissimas ti-
met Maria
Oegniacen-
sis.*

Postquam b. Maria Oegniacensis euacuaſſet ea quæ sunt pueri, tanto cum timore animam suam, tanto studio sensus suos, tanta puritate cor suum custodire nitēbatur, semper illud præ oculis habens, Qui modica negligit, paulatim decidit: vt ne verbum quidem vllum, aut aspectum inordinatum, nec inhonestum corporis habitum, nec risum immoderatum, nec indecentem vel indecorum corporis gestum, in ea vnquam aut certè rarò aduertere poterimus: quanquam plerumque præ immenso cordis gaudio, dum seipsam vix posset capere, aliquando liberius exhilarato vultu, externo corporis gestu mentis iubilum prodere cogebatur, vtpote vel risum iustum ex cordis serenitate edendo, aut aliquam è suis sociabus, modico eoque pudico amplexu humanissimè excipiendo, vel sacerdotis alicuius manus vel pedes præ eximia deuotione osculando. Cum autem ad se tanquam à mentis quadam ebrietate redisset, & vesperi omnes actus suos sæueriter commemoraret & examinaret, si vel in minimo modum se excessisse deprehenderet, cum admiranda cordis contritione id confitebatur, & à seipsa pœnas exigebat: non rarò etiam illic trepidans, vbi nullus erat timor.

IV. *Abbas Paulus propter zelum indiscretum paralyſi percussus.*

*Ioan. Cassian.
colat. 7.
cap. 26.*

*Zelus indi-
cretus Pau-
li eremita.*

Hic Abbas Paulus in tantam cordis puritatem quiete solitudinis silentioque profecerat, vt non dicam vultum sermineum, sed ne vestimenta quidem sexus illius conspectui suo pateretur offerri. Nam cum eidem pergenti ad cuiusdam senioris cellam vna cum Abbate Archebio eiusdem solitudinis accola, casu mulier obuiaſſet, offensus occurſu eius, tanta fuga ad suum rursus monasteriũ (prætermisso, quod arripuerat, piæ visitationis officio) recurrit, quanta nullus à facie leonis, vel immanissimi draconis aufugeret, ita vt ne memorati quidem Abbatis Archebij reuocantis cum clamore ac precibus flecteretur, vt ad requirendam senem, quemadmodum propofuerant, cœpto itinere tenderent. Quod licet zelo

TIT. III. DE PECCATIS VENIALIB. 619

zelo castitatis & puritatis ardore fit factum, tamen quia non secundum scientiam præsumptum est, sed obseruantia disciplinæ, iustæque distinctionis excessus est modus (non enim solam familiaritatem, quæ verè est noxia, fornicarum, sed ipsam quoque figuram sexus illius credidit execrandam) tali confestim correptione percussus est, vt eius vniuersum corpus paralyſe os valetudine solueretur, nullumque in eo membrum penitus explere suum præualeret officium. Siquidem non solum pedes ac manus, sed etiam linguæ motus, quo elocutio vocis exprimitur, ipsæque aures ita auditus proprii amiserant sensum, vt in eo nihil amplius ex homine quàm immobilis atque insensibilis figura remaneret. Eo autem redactus est, vt infirmitati eius nullo modo virorum diligentia deseruire sufficeret, nisi sola ei muliebris sedulitas ministrasset per annos fermè quatuor, id est, vsque ad vitæ suæ terminum.

V. *De Mose Abbate, qui ob duram responſionem Abbati Macario datam, dirissimo demoni traditur.*

Moses Abbas, qui in eremo quoque commorabatur, cum ipse singularis & incomparabilis esset, ob reprehensionem vnus sermonis, quem contra Abbatem Macarium disputans paulò durius protulit, quadam scilicet opinione præuentus, tam diro confestim est traditus dæmoni, vt humanas egestiones ori suo suppletas ingereret. Quod flagellum purgationis gratia se Dominus intulisse, ne scilicet in eo vel momentanei delicti macula resideret, velocitate curationis eius atque auctore remedij demonstravit. Nam continuo Abbate Macario in oratione submisso, dicto citius nequam spiritus ab eo fugatus abcessit.

VI. *Quanta poena Eusebius exiguum peccatum puniuit.*

Non præteribo silentio quod de Eusebio monacho refert Theodoretus: Is ait: Dum aliter quidem legeret Euangeliorum historiam, ad contemplationem quorundam agricolarum, qui in subiecto campo terram colerēt, tractus est: qui propterea suis deinceps oculis legem tulit, vt neque campum illum vnquam

*Paralyſum
incurrit:
Paulus Ab-
bas ob leuè
culpam.*

*Idem Cassian.
ibidem cap.
27.*

*Moses Ab-
bas ob leuè
peccatum à
dæmone cor-
ripitur.*

*Theodoret. in
hist. SS. PP.
lib. 4.*

720 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
 vngquam contemplantur, neque caelesti pulchritudine, & chori aspectu fruerentur. Sed angustissima utrens femita, id est, vnius palmi ferente ad oratorium, extra eam deinceps egredi non passus est. Ut autem ad id eum quoque traheret aliqua necessitas, cum lumbos zona ferrea alligasset, & granissimum collare collo imposuisset, alio ferro coniunxit zonam collari, vt hoc modo inclinatus cogereetur assidue in terram ad spicere. Has ipse de se exegit poenas, quod illos esset contemplatus agricolas, continuauitque totos quadraginta annos, quibus postea vixit.



De septem peccatis capitalibus, superbia, auaritia, luxuria, inuidia, gula, ira, acedia.

TIT. IV. De superbia.

- Genes. 3. *Eua propter appetitum excellentiae cum audisset à serpente; Erit sicut dii, de ligno vetito comedit.*
- Gen. 11. *Superbia volentium edificare turrim usque ad caelum, damnata fuit per confusionem linguarum.*
1. Reg. 24. *Gravi poena fuit multatum elationis peccatum, quando Dauid iussit numerari populum sibi subditum.*
4. Reg. 19. *Superbe nimis nunciari iussit Ezechiae Prophetae Assyriorum Rex, dicens, quod neque Deus, neque homo possit eum liberare de manu sua.*
- Daniel. 5. *Balthasar filius Nabuchodonosor Rex Babylonis non humiliavit cor suum, sed aduersus dominatorem celi et terrae eleuatus est, ideoque interfectus est, et Darius Medus ei successit in regno.*

Nicanor

Nicanor veniens ad pugnandum contra Iudam et socios eius, ita credebat esse securus de victoria, vt venderet Iudeos, antequam in campo eos videret. Sed ei male cessit.

Statuto die Herodes Agrippa veste regia indutus, sedit pro tribunali, et concionabatur ad populum. Populus autem acclamabat, Dei voces, et non hominis. Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eo quod non dedisset gloriam et honorem Deo, et consumptus à vermicibus expirauit. De quo vid. Niceph. l. 2. hist. Eccl. ca. 13. & Ioseph. l. 19. Antiq. c. 9. & de bello Iud. l. 2. cap. 4.

EXEMP. I. Superbia intolerabilis et ad insaniam usque Doctores cuiusdam alioqui celeberrimi.

N Vlla re capitur humana mens neque facilius neque potentius, quam superbia. Nulla vis est veneni, nulla meri copiosi, nulla febris phreneticae, quae sic statum mentis euertat, nulla medicatissima potio in furorem sic rapit, vt animo semel humano imbibita superbia. Et quae per furorem superbiae loquimur, cogitamus, agimus, ea sanè humilitate admiramur atque erubescimus. Vbi enim humilitas, ibi sapientia. Vbi superbia, ibi protinus contumelia. Quod vt manifestius fiat, referam cuiusdam elatae mentis factu laborantis non fictam fabulam: Fuit in Peruensi regno vir magni pro illo tempore aestimatus doctus Theologus ac Theologiae professor, idemque catholicus & pius diu habitus, ac pænè tunc huius urbis oraculum. Is familiaritate mulierculae cuiuspiam, quae se edoceri ab angelo magna quaedam mysteria iactabat, quaeque extra se interdu rapiebatur, aut rapti simulabat, veluti altera olim Philumena, aut Maximilla Montani, ita deuinctus est, vt illam de summis Theologiae quaestionibus saepe consuleret. In omnibus pro oraculo haberet magnis revelationibus plenam, & Deo valde charam praedicaret, satis alioqui sordidam, & perexiguo sensu praeditam, nisi ad instruenda mendacia: igitur siue à Diabolo corripereur (quod facilius est credere)

dere) cum eiusmodi extasim pateretur, siue callide eam fabulam simularet, quod nonnulli viri prudentes existimant, ille Theologus, quod à muliercula magna & mira de se audiret, ac multo grandiora futura conciperet, libenter ei se discipulum ad-dixit, cuius patrem spiritualem agebat. Quid multa? eoaductus est homo, vt miracula facere tentaret, & fieri sibi persuaderet. Cum miraculi vestigium ne tenuè quidem extaret. Ob hæc & quod propositiones aliquot ab illa Prophetissa accepisset à sensu Catholice Ecclesie alienas, à sanctissima Inquisitionis iudicibus toto hoc regno stupente comprehensus est: ibi per quinquennium fere auditus, toleratus, examinatus, ac tandem patefactus est, homo omnium superbissimus & insanissimus. Cum enim Angelum sibi diuinitus datum, à quo omnia quæ veller disceret, ac deinde summa Dei ipsius familiaritate, & immediato colloquio se potitum pertinacissime asseribat, in eas nugas delatus est, quas nisi ab homine profus mentis emotæ, dici nullo modo quisquam sibi persuadeat. Erat verò ille tam integro sensu, quod ad cerebrum attinet, vt mihi integrior non sit. Itaque & serio affirmabat, se & Regem futurum, & Pontificem summum, Sede Apostolica ad hæc regna translata: concessam quoque sibi sanctitatem super omnes Angelos & choros caelestes, atque Apostolos omnes, quin etiam oblatam ipsi à Deo vniouem hypostaticam, sed ab ipso non esse admittam. Datum quoque se redemptorem orbis, quoad efficaciam, vt ille loquebatur, quod Christus solum quoad sufficientiam fuisset. Omnem statum ecclesiasticum abrogandum: Leges verò alias se editurum faciles & apertas, secundum quas calibatus clericorum tollerentur, multitudo vxorum concederetur, confessionis necessitas excluderetur. Hæc atque alia tanta contentione affirmabat, vt nos teneret attonitos, quod homo talia sentiens non insaniret. Denique diu eularis gestis illius, & plusquam centum & decem propositionibus hæreticis, aut à sana Ecclesie doctrina alienis condemnatis, iussi sumus, vt habet de more sacrum illud tribunal, cum homine disputare, si fortè ad mentem & fidem reuocare possemus. Conuenimus autem cum ipsis iudicibus & Episcopo

Quintensi

Quintensi tres alij. Eò introductus homo calibratae & facundia perditissimam suam causam defendit, vt ego in hodiernum diem etiam stupeam, eo adigi posse mentis humanæ superbiam. Professus est doctrinam suam non posse monstrari, nisi diuina scriptura & miraculis, quod esset superior omni humana ratione. Scripturæ autem testimonijs longè se apertius atque efficacius probasse, quam probauerit Paulus Iesum Christum fuisse verum Messiam. Miracula autem se perpetrasse plurima, eaque tanta, vt Christi resurrectio non fuerit maius. Nam & se verissime esse mortuum, & resurrexisse, atque id euidentissime aiebat ille, esse ostensum. Scripturas verò proferebat memoriter (cum nullum librum haberet, atque ipso etiam breuiario spoliatus esset) tot & tam longas ex Prophetis & Apocalypsi, ex psalmis & alijs locis, vt vel memoria esset admirationi. Eas verò, ita ad sua commenta adaptabat, ita allegorizabat, vt quiuis vel rideret vel fletet. Postremo si miraculis rem agere nobis placeret, se libèter ea ita exhibiturum. Hæc ita dicebat homo, vt vel nos insanos putare videretur, vel ipse insanire. Nam & per reuelationem sibi innotuisse iactabat Serenissimum Ioannem Austria bello nauali à Turca esse superatum, & regnum Hispaniæ à Philippo inuictissimo iam pænè amissum, & Concilium Romæ habitum, vt de deponendo Gregorio & alio subrogando ageretur. Quæ ideo nobis significaret, vt quoniam erant nobis certis nuntijs nota, sciremus ei non nisi diuinitus innotuisse. Et cum essent omnia vsque adeò falsa, vt amplius esse non possent, ab illo tamè asserbantur, vt notissima nobis. Denique cum nihil profecissemus per duos dies discerendo, & ad publicum spectaculum esset cum cæteris, vt in Hispanijs fieri solet, delatus, intruebatur semper in caelum, ignem in inquisitores & omnes grassarum caelitus expectans, vt illi erat pollicitus Diabolus: atque ignis quidem nos nullus ex alto corripuit: illum verò & Regem & Pontificem, & redemptorem, & nouum legislatorem ex immo flamma rapuit, atque redegit in cineres.

II. An-

II. Antonini Commodi superbia.

Vincent. l. 11. ca. 119. apud Sur. Aug. 25 in vita S. Eusebii.

Antonini Commodi Imperatoris temporibus, fruente persecutione in Christianos, adueniente natali die ipsius, decretum ab eo exit, ut omnis plebs Romanæ urbis in vnum adueniret, & in laudem Herculis ac Iouis pompatica voce acclamaret. Ventum est, & circumstans Regem panem vniuersis orbis. Ipse autem deformiter indutus, regiam cum mitra ascendit sedem, ac prius thurificauit auream Iouis statuam: Tantum enim superbiæ erat tantæque inæstariæ, ut indueret se pelle leonis, designare in vestimento volens, quod sicut leo bestiarum, sic & ipse esset Rex & magister populorum. Cui omnis populus acclamauit, dicens: Protector est Hercules Reipublicæ, & defensor libertatis Romanæ audaciæ. Eodem tempore morabantur in vico, qui appellabatur Carnarius, Christiani nominis cultores, inter quos erant viri religiosi Eulebius, Vincentius, Peregrinus, atque Potentianus, serui Dei orationibus instantes, mori pro Christo desiderantes. Hi ad imitationem Apostolorum sua omnia venderunt, & pauperibus erogauerunt, quatenus nudi ab hoc sæculo liberi soli seruirent Deo. Qui cum audissent huiuscemodi rem à Commodogestam, ridiculo ac superstitioni hoc deputantes, vicos & vrbes perustrant; trinum & vnum Deum prædicant, dicentes: Recedite charissimi à cultura dæmoniorum. Date honorem Deo trino & vni Patri & Filio & Spiritui sancto omnipotenti, & agite pœnitentiam, & baptizemini, ne simul cum Commodo pereatis.

III. Elatio Euphraxij.

Baron. to. 10. Annal. sub an. 976. 6. ex Felonico Martino Episc. Tharmataram.

Ad beatum Nilum missus est Constantinopoli ab Imperatoribus Euphraxius præfectus, ut vtilem eius doctrinam & admonitiones audiret; quo cum fuit beato Nilo haud leue certamen; sed gratia Dei summa gloria victor euasit. Cum itaque reuersus esset Euphraxius cum multa elatione & fastu, & cum ab Imperatoribus constitutus ipse esset iudex Italiæ & Calabriæ, omnes quidem Præpositi monasteriorum regionis illius accedebant ad eum cum muneribus & adulationibus, orantes eum singuli, ut ipsos

ipsos protegeret, & sibi opem ferret, beatus pater Nilus, ne videretur vel comminationes hominum metuere, vel confidere Principibus, quos præ contumelia filios hominum Propheta vocauit, in quibus non est salus: neque accessit adularurus, neque donis comminationes superbiæ illius & audaciæ lenire quæsiuit; sed in suo monasterio, & quieti incumbens, Deum rogabat pro totius mundi salute, & pro anima Euphraxij præfecti. Quod quidem ad maiorem furorem & insaniam accendit cor superbi illius: quia cum ab omnibus honoraretur & coleretur à B. Nilo aperte contemni videbatur. Quapropter nõ desistit quærere iniquitatis occasionem aduersus iustum illum, cum non inueniret. Non enim cognosci potest vestigium colubri super petram, quemadmodum nec Principis iniquitatem in homine coronato est facile reperire. Interea dum ille animo confligaretur, multa mala aduersus Nilum meditatur. Repentina imminebat illi mors; sed beati Nili oratio illam præoccupauit.

IV. Exemplum paulatim inualecentis superbiæ.

Primum genus superbiæ est, cum quis fratrem suum contemnit, nihilque eum estimat, seipsum verò ceteris excellentiorem habet. Hic statim nisi se reuocet, & respiciat, sensim labetur in alteram superbiæ, ita ut in Deum etiam incipiat insolere, & bona opera sibi ipsi ascribere, non Deo. Memini, inquit Dorotheus Abbas fratribus loquens, vidisse me aliquando huiuscemodi hominem, qui in hanc miseriam seditionem incidisset. Et initio quidem si quis è fratribus loquutus quidpiam esset in alterius commendationem & laudem, statim illum spernebat, & quasi conspuebat, dicens: Quis est ille; non est alius præter Zosimum & qui cum eo sunt. Post, cepit & illos contemnere, ac dicere, neminem alicuius esse pretij præter Macarium. Et paulo post, Quis, ait, Macarius? Nullus est præter Basilium & Gregorium? Atque etiam non multo post, hos quoque cepit pariter spernere, & nullum vllius pretij æstimare nisi Petrum & Paulum. Cui ego prædixi, quod euenit, fore, ut hos quoque, suo tempore contemneret. Quod sanè factum est: Nam hos spreuit, & nihil

R r

& nihil

Psal. 145.

B. Nilus noluit adulari Euphraxio fastu elato.

Dorotheus Abbas Dorothina 2. que est de humilitate.

Superbiæ duo genera: Cōtemptus aliorum primus gradus superbiæ gradus.

Cōtemptus Dei secundus.

626 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
 & nihil esse habendum in pretio (præter Trinitatem) asserere cœpit : statimque in Deum quoque factus est insolentior , exarsit, intumuit. Nobis igitur luctandum est cum prima, ne paulatim in secundam labamur superbiam.



TIT. V. De inani gloria.

1. Machab. 5.
 Ioan. 17.

Ioseph & Azarias contententes pugnando contra gentes nomen suum celebrare apud homines fuerunt confusi.
D. Petrus valde arroganter dixit Domino: Etsi omnes scandalizati fuerint, & non ego: sed longe postea aliter euenit.
Arroganter nimium dixit Saluatori Pilatus: Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem dimittere te?

EXEMP. I. Non fert Constantinus Imp. se à quopiam immodicè prædicari.

Euseb. de vi.
 ta Constantini lib. 4.
 cap. 48.

Niceño Concilio absoluto & confecto, cum per omnium ora de maximi Imperatoris virtute fama volitaret, ausus est è sacerdotibus aliquis illum in os beatum dicere : quippe qui tum in hac vita dignus esset, qui summam rerum omnium potestatem haberet; tum verò in futura cum filio Dei vnà regnaret. Sed is cum se hæc moleste audire significasset, hortatus etiam est, ne auderet aliquando eiusmodi vocem vsurpare; sed à Deo potius precibus contendere, vt & in hac vita, & in futura Dei famulatu dignus videretur.

II. Quomodo Sancti edentes miracula vanam gloriam fugebant.

In hoc genere excelluit sanctus Eligius Nouiomensis Episcopus, vir nobilitate, eruditione, pietate celeberrimus. Mendicus quidam cæcus ab eo, adhuc laico nobili, sed vulgi opinione viro sancto, elemo-

TIT. V. DE INANI GLORIA. 627

elemosynam accepturus, manum subtraxit, orans vt oculis potius eius crucis signum imprimat, visumque illi præbeat. Cui ille dissimulans, ac subridens: Tu, inquit, amice, necdum nosti te signare? Docebo te; moxque signum crucis imprimens, illius oculos aperuit, totumque hominis fidei tribuendum asseruit.

Signo Crucis cæcus sanatur.

III. Aliud exemplum simile.

Hvic & aliud simile subnectam: S. Anno Archiepiscopus Colonienfis, accedentem ad se cæcum quendam, qui in visione accepisse se dixerat, fore, vt visum acciperet, si aqua, qua manus suas ad altare lauisset, suos oculos ablueret, ideoque ab eo iam ad sacrum faciendum se præparante hanc gratiam petisset: Episcopus multum commotus, cum acerbis verbis reiecit, fallacem & impostorem vocans. Cæcus nihilominus in fide persistens, obtinuit clanculum à clerico, qui celebranti Episcopo ministrauerat, aquam prædictam, moxque oculos ea abluens visum recepit. Vtri que autem sub graui anathemate iniunxit, vt se viuò nemini hoc præpalaret; sed soli Deo acceptum referret, eique soli gratias ageret.

In vita eius apud Sur. tom. 6. lib. 2. cap. 3.

Aqua qua celebrans manus lauat, cæco visus redditus.

IV. Quomodo inanis gloria & adulatio fugienda.

S. Ioannes Canonicus regularis in Anglia ante ducentos annos, inclusam quandam, vt spiritibus eius colloquijs frueretur, visitauit. Illa post prima verba visionem se illa nocte vidisse affirmavit, de aquila circumuolante cum chartula in rostro, cui inscriptum esset, *Iesus amor meus*: Tu verò, Pater, inquit illa, hæc aquilæ, pro excellentia tuorum meritorum. Quod ille audiens: Nos quidem, inquit, eo animo huc accessimus, vt mutuis colloquijs Dei gratiam nobis conciliemus; at nunc, vt video, malus dæmon, vitiorum nostrorum sagax explorator, per hos inanes sermones in animos nostros aditum sibi parat. Atque his dictis, statim abcessit. Verè enim, sicut tinea ex veste nascitur, & eandem materia generatur, virtutem corrumpit, & omni verà laude ac fructu priuat.

In vita eius li. 2. cap. 3. apud Sur. 4. Decemb. tom. 6.

Simile.

V. *In sanctis viris Deus non finit inultam inanis gloria culpam.*

In vita eius
cap. 8. apud
Snr. Nouem.
7. tom. 6.

Sanctorum
reliquijs
tempestas
sedatur.

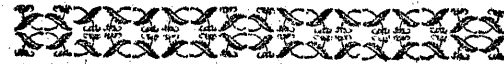
CVm aliquando Gregorius Episcopus Turonen-
sis iter Burgundia Aruerniam ageret magna con-
tra se tempestas exoritur, densus aer in nubibus
cogitur: crebris ignibus calum micare, validisque
ronitruorum cœpit fragoribus resonare. Omnes
palescere, imminensque periculum pautare. Sed
Gregorius amicus Sanctorum, reliquias (has
enim indefinenter collo ferebat) de sinu protrahit,
& minacibus constanter nubibus opponit. Quæ
protinus diuisa dextra læquaque prætereuntes, illæ-
sum iter gradientibus præbuerunt. At superbia, quæ
plerumque virtutibus nutritur, iuuenili animo pro-
tinus irrepfit: priuatim gaudet, suisque meritis præ-
stitum arrogat. Sed quid tam vicinum superbix,
quam casus? Nam equus, cui insederat, illic lapsus,
hunc ad terram grauiter elisit, ita vt omni corpore
contusus vix assurgere posset: causamque intelligens
satis deinceps cauit, ne se vanæ gloriæ stimulus qua-
libet sub occasione deijceret: sed quoties per eum
aliquid diuina virtus egisset, non suis meritis ascri-
beret, sed virtuti reliquiarum, quas (vt diximus)
perinde ferebat. Quod factum si discusseris; mira-
bilis est superbiam correxisse, quam nubem di-
uisisse.

VI. *Appetitus inanis gloria quantus.*

D. Hieron. ad
Heluid. 20. 2.

D. Hieronymus scribens aduersus Heluidium
hæreticum, refert de quodam Erostrato, qui
vulgo ignotus erat, & nihil boni facinoris excogita-
re poterat, quo nobilis fieret. Hic ergo vt famosus
& notus fieret, Dianæ templum incendisse fertur.
Eiusque nullo prodente sacrilegium, sponte in me-
dium populi processit clamitans sese incendium sub-
iecisse. Sciscitantibus Ephesi Principibus, quam ob
causam hoc facere voluisset, respondit, quia bene
non poteram, vt malè omnibus innotescerem.

TIT.



TIT. VI. De ambitione.

*Absalon dum contendit pro primo loco, & in patrum 2. Reg. 18.
regni solum eleuari vult, in quercu suspenditur, & iacu-
lis confoditur.*

*Adonias dum eleuatur viuente adhuc & inscio patre 3. Reg. 2.
Rege, cito morte interimitur.*

*Athalia interfecto toto semine Regio, regni solum oc- 4. Reg. 11.
cupat: sed ipsa postea interempta documento fuit ambi-
tiosorum casus non procul abesse.*

*Abimelech filius Gedeonis, dum per septuaginta fra- 1. Iud. cap. 9.
trum neces, ad primum locum conscendit, maximos in eo
passus labores ceteri & infelicem mortem interijt.*

EXEMP. I. *Ambitio generat heresim.*

ROMANUS presbyter erat Nouatus nomine, qui fastu
& iactantia inani sublatus omnem (vt in pro-
uerbio est) mouerat lapidem, vt Romanæ ecclesiæ
gubernationem consequeretur. Vbi autem omnia
expertus nihil egit (erat enim tumore, ambitione
& gloriæ cupiditate immensa correptus) in despe-
rationem incidit, & tandem aliud quod faceret non
habens, ab Ecclesia seipsum segregans, proprios
cœtus cogere, & nouam quandam heresim per defe-
ctionem instituire cœpit, secessionis suæ obtentum
illum pratextens, quod Episcopi eos, qui Deciana
persecutione Dijs sacrificassent, per condignam
pœnitentiam in gratiam recepissent.

II. *Ambitio seu amor non solum maioris sed etiam mi-
noris dignitatis, diligenter cauendus.*

ANNO Domini quingentesimo trigesimo septimo,
in vna urbium Ciliciæ quidam Theophilus vi-
cedominus tam prudenter, & vtiliter secundas par-
tes Ecclesiasticæ dispensationis sub Episcopo age-
bat,

Chronica
Sigebertr. ad
an. Domini
537.

R r 3 bat,

bat, vt mortuo Episcopo omnium ore dignus Episcopatu esse acclamaretur. Qui contentus vicedominatu alium ordinare maluit Episcopum, à quo à vicedominatu iniuste amotus ad tantam impatentiam est delapsus, vt conducto sibi Hebræo quodam Mago, per eum opem ad dignitatem suam recuperandam expeteret à Principe demoniorum, & ab eo iussus abnegare Christum filium Dei viui, eiusque matrem Mariam, cum omni Christianismi proposito, & ipsam abnegationem scripto affirmare, & scriptam signare, & signatam sibi tradere, eius se seruitio addidit. Qui in crastinum recuperato vicedominatus honore, non multo post ad se reuersus, per dies quadraginta, omni penitendi modo se affligens, primò piam Dei matrem Mariam sibi reconciliavit, eaque sibi apparente abrenuncians diabolo, Christumque verum Dei filium, verumque Deum & hominem, ex Maria virgine natum, & omne Christianismi propositum confitens, per eum etiam Christi filij eius gratiam recepit, & ad iudicium indultæ sibi veniæ rursus ei dormienti apparens Christi mater, etiam scriptum abrenunciationis, quod signatum diabolo dederat, reposuit super eum. Quo Theophilus recepto, in crastinum, Dominica scilicet die, coram Episcopo & omni ecclesia pandens ordinem rei, omnes ad stuporem & laudem Dei, & genitricis suæ Mariæ commouit, & in eodem loco, quo sibi pia Christi mater apparuit, persians, ibidem post triduum mortuus & sepultus est.

III. *Stupendum exemplum ambitionis & superbia, & aliorum vitiorum.*

Circa annum Domini 1570. in conuentu quodam S. Dominici accidit, vt post completorium (inquit frater Antonius Senentis) refectiois locum Frater ingrederetur, cui erat illius cura commissa, qui mox in ingressu vidit illum fratribus circumquaq. refertum, & illi cappas habebat indutas, & tanquam hora foret collationis faciendæ, & illam expectarent, sedebant. Accurrit ille sine mora ad Priorem, & illud ei aperit. Prior Fratrem delirum putat, vel somnia narrantem: attamen dum vrgetur, vadit,

B. Virginis
in peccato-
res etiam
maximos
benignitas.

Antonius
Senentis in
Chron. Ordinis
Fr. Prædicato-
rum.
Martin. Dal-
rioren. 3.
Dispositio.
Magis. l. 6.
c. 2. sect. 3.
q. 3. an.
1570.

vadit, videt & credit, & ille quoque turbatur, & remox confert cum monasterij grauioribus Patribus & prudentioribus: de quorum consilio sacras vestes assumit, & sacrum Christi corpus deferendo, toto conuentu comitante se illic confert, & ad illum sermone directo, qui honoratiore loco sedebat; eos adiurat, vt aperiât quinam sint, & ad quid venerint, & quid velint: & vt ad hæc respondeant, illis præcipit in nomine illius Domini, quem gestabat in manibus. Vt autem quando Prior coram illis comparuit cum venerabili sacramento, illi omnes assurrexerunt quidem, & capita inclinarunt, caputia tamen taliter demittentes, vt eum minimè viderent, & hoc facto iterum sederunt: ita iussi à Priore, vt responderent ad proposita, inclinarunt. Tandem qui inter eos videbatur præcipuus, respondens dixit: Quod ipsi omnes fuerant eiusdem ordinis religiosi, & pro maiori parte Magistri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & alijs officijs donati, & quod omnes damnationis sententiam acceperant: quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos: sed quod diuina permittente clementia, iussi fuerant illuc venire, vt eos, & vniuersos ordinis cultores commonefacerent, vt suæ vocationi facerent satis. Nam illi qui minimè id præstiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis: & in signum huius cuncti in eos aspicerent. Et hoc dicto omnes illi cappas aperuerunt, & singuli eorum flammis circumcincti & incensi visi fuere, & tunc idem præcipuus manu in mensa signum dedit, & sic illa visio euasit, & totus conuentus mansit timore consternatus.

IV. *Ambitio etiam bonos in damnationis baratrum abducit.*

Ibidem anno Domini 1599. cum quadam die Fr. Martin. Tiberius vir sanctimonie laude præstantissimus sub nossem fratres inuiferet, an in lecto de more supra, an accubuerint, transiuit per triclinium: vbi vidit plerumque lumina, & vocem audiuit hominis de superiore loco legentis, vidit plerisque ministrantes. Tandem qui Superioris locum tenebat, facto super mensam signo, sic locutus est: Ambitio & crapula duxerunt

R r 4 runt

632 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
runt nos ad tartara. Et nunc etiam superest velut ci-
trix in mensa, perinde ac si igne tacta esset.

V. *Ambitio Rufini & Stiliconis eos perdidit.*

Niceph. Ca-
lis. Eocl. his.
li. 13. cap. 1.

CVM Arcadio in Oriente Rufinus imperium ad-
ministravit, vir strenuus & procerus, singulari-
que prudentia præditus, quam & oculorum morus
& orationis extemporanea promptitudo indicabât:
in occidente apud Honorium eundem locum Stilico
quidam obtinuit. Et utrque apud utrumque Theo-
dosij filium imperij nomen & habitum esse permittens,
summam ipse rerum manu & lingua usurpavit,
sub Præfecti appellatione Imperatori ipsi imperâs.
Verùm neuter istorum, qui ei obuenerat, contentus
fuit loco. Si quidem Rufinus sibi ipsi Imperialem
in Oriente dignitatem arrogare conatus est: alter
autem in filium Eucherium Occidentale Imperium
arte quadam transferre studuit. Sed utrumque am-
bitio & conatus fefellit. Rufinum enim exercitus
Romanus, qui cum Theodosio aduersus tyrannum
Eugenium pugnaverant, ad Arcadij, qui more recepto
obuiam progressus ei extra portas fuerat, pedes, in
loco qui Tribunal dicitur, ferro necauit: propterea
quod id ut facerent, Stilico militibus suaferat: &
quod se illi suspensio naso ab eo derisos compererât,
tum autem quod affectatę tyrannidis suspectus erat.
Ferebatur quoque fama, Hunnos eum gentem bar-
baram & feram, in Romanam ditionem immisissse.
Tum enim illi Armeniam & quasdam Orientis par-
tes, metu nullo plurimam prædam agentes, percurrere-
bant. Fortè autem fortuna per opportunè cædes
eius in eam diem incidit, qua ei, qui delectus habendi
curam gerebant, tantum non purpuram circum-
daturi fuerant. Eam enim ille conceperat spem,
exercitum solo ipso aspectu statim Arcadium, quod
nec forma, nec reliqua corporis constitutione ad-
modum Imperio aptus esse videretur, reiecturum,
ipsum autem ad imperium euecturum esse. Capite
verò Rufini resecto, & lapide in os eius immisso,
hastę id infixerunt, & in sublime sustulerunt. Dextrã
quoque eius abscissam per urbem circa opificum
officinas circumtulere, verbis his vtentes: Date
stipem inexplebilis auaritię viro. Et ridicula ea
mendici-

Rufinus &
Stilico im-
perium af-
fectant.

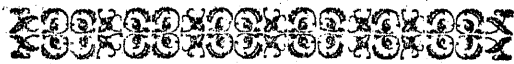
Rufini ca-
put haste
infixum.

TIT. VI. DE AMBITIONE. 633
mendicitas, multum satius auri collegit. Perlibenter
enim in iucundo & grato spectaculo homines aurum
contulerunt. Ac Rufinum quidem Imperij affecta-
tio ad eiusmodi vitę finem produxit. Ad eundem
verò modum & Stilico, qui, si quis alius, & ipse apud
Romanos simul & barbaros potentia multum val-
uit, rerum summam ad se pertrahere volens in Ita-
lia occisus est.

VI. *Ambitio quam crudelis.*

CLODOUO Gallorum Regi mortuo an. Dom. 10. *Naucler.*
512. successerunt filij regnum patris quadrifa- *vol. 2.*
riam concordibus animis partientes. Theodoricus *Chronograph.*
Metensibus, Clodomirus Aurelianus, Clotharius *gener. 18.*
Suessionibus, & Childebertus Parisijs præfuit. *an. 512.*
Fuerunt è Clodomire liberi, fratres tres, quos educa-
dos Gothildis Clodouei vxor suscepit, Theobaldus,
Guntherum & Clodoaldum. Cum verò Childeber-
tus Parisios aliquando veniret, videns quod Gothil-
dis filios fratris defuncti nimis diligeret, dixit Clo-
thario: Mater nostra vult filios fratris nostri eleua-
re, sed ne regnum præoccupent, tondeamus eos, aut
interficiamus. Miserunt igitur Parisios ad Reginam
Archadium quendam, petentes mitti filios. Leta
nuntio Gothildis, missos nepotes patruales valde
commendat, quibus in conspectum adductis, maio-
rem natu Clotharius mox terrę allidit, ense perimit.
Perterritus alter ad Childebertum se proripuit, orãs
ut se protegeret, qui misericordia motus Clothariũ
placare perguit, in quem indignabundus Rex: Tu,
inquit, huius auctor facinoris es, & nunc pœnitet te
consilij? Eijce eum à te, aut certè pro eo morieris.
Ad hæc à Childeberto dimissum puerum Clotharius
interfecit. Interea dum fratricidio reges intentos
videt Clodoaldus, auxilio procerum elapsus, cleri-
catum assumens vitam religiosissimam vixit. Ecce *Ambitio*
regnum ambientibus quam odiosa miseratio est. *regni, odiosa*
Tam crudelem nepotum necem etsi modestissimè *miseratio,*
ferret Regina Gothildis attrita tamen vehementer,
corpusecula eorum Parisijs sepeliri iussit. Horum
vnus erat decem annorum, alter septemdecim, ter-
tius vix euasit.

TIT.



TIT. VII. De instabilitate vitæ humanæ.

EXEMP. I. *Quomodo Michaël Balbus eo die quo erat interficiendus, acclamatur Imperator.*

Leo Armenius Imperator Michaëlem Balbum de affectato imperio conuictum igne comburendum decreuerat. Itum est ad supplicij locum, Imperatore ipso comitante. Sed quia vigilia Natalis Domini erat, vxore intercedente Imperatoris, dilatum est supplicium. Sed Leo Michaëlem ita compedibus vinctum carceri mancipauit, vt ipse clauem feræ ferreæ seruaret: ipsaque nocte insequenti, carcerem ingressus, & Michaëlem altè dormientem videns, recessit iratus, iramque agitatione manus declarauit: quod totum vnus ex vigilibus somnum simulans conspicatus, Michaëli absente Imperatore nuntiavit. Ille litteras statim ad consocios socios scribit, minitans se eos omnes delaturum, nisi quod suggererat exequerentur. Socij igitur consilium eius sequuti, in matutinis horis Natalis Domini cunctantem Leonem interficiunt, & eodem die in ipso diluculo, Michaël heri comburendus Imperator acclamatur, & in ecclesia diademate coronatur.

II. *De Romano Diogene ad imperium euecto, postmodum per Asiam Sultanum Turcarum Principem ob elationem depresso.*

Bar. Annal.
Ecccl tom. 11.
an. 1071. 12.
ex Io. Curo-
palata & Zo-
nara tom. 3.

Anno Domini millesimo septuagesimo primo, Romanus Diogenes Imperator, cum imperasset annos tres & menses octo (vt testatur Io. Curopalata) miserando exitu ex hac vita decedit. Habitus planè (si Christiano dicere licet) fortunæ ludus, vt pote qui statim ex imo ad summum, rursùmque ex summo ad imum maiori impetu ruit. Planè secundum illud Prouerborum: *Ante contritionem*

præcedit

TIT. VII. *De instabilitate vitæ humanæ.* 635
præcedit superbia, & ante ruinam exaltatur spiritus; homini contigit. Cum enim pugnans aduersus Turcas oblatam pacem ab Asiam Sultano per legatos magno arrogantia supercilio reiecesset, ipsùmque cum suis proficiscentem esset aggressus, dirempus noctis crepusculo cum rediret ad suos, postremæ acies existimantes illum fugere, in fugam seiplos irreuocabilem dederunt, adèd vt fuga milites sparfos ad oriendi hostibus occasio fuerit patefacta, qua bene vsi victoriam insperatam adepti, captiuum duxerunt etiam Imperatorem, quem ille benignè habuit, sua quoque mensa dignatum. Sed cum aliquando Diogenes (inquit Curopalates) Sultanus eum interrogasset: cur humi- Quid mihi fecisses, si me in tua potestate habuisses? iatus. simpliciter & sine adulatione respondit Imperator: Multis plagis benè notis tuum corpus contecissem. At ego, inquit Sultanus, tuam seueritatem aut crudelitatem non imitabor. Veruntamen audio, vestrum vobis præcipere Christum pacem & obliuionem malorum, superbisque resistentem humilibus gratiam dare. Præstititque ex animo dux barbarus, quod promisit: nam inuito cum ipso scendere, facta pace perpetua, habita filiorum ratione, & successorum omnium, nunquam amplius Romanum Imperium à Turcis inuandendum, labefactandumque fore pollicitus, captiuos etiam relaxari præcepit, ipsùmque per suos legatos deduci iussum amplexatum dimisit.

III. *Sultanus Agarenorum Rex à Romanis victus, & captiuus apta similitudine vitæ suæ instabilitatem refert.*

Nec à proposito dissentaneum est, quod scribunt Zonaras & Cedrenus: Cum Sultanus Agarenus à Ludouico quodam Rege Franciæ captus esset circa Italiam, Capuam captiuus abductus, toto biennio nunquam à quoquam ridere visus est, vt Rex miratus diceret, se ei, qui barbarum risisse nuntiaret, præmium daturum. Quem quum quidam semel risisse nuntiasset, accessit Sultano, risus causam quaesivit? At ille, Rotas currus, inquit, vidi, quarum cum altera terræ incumberet, altera sursum tolleretur: mox ea, quæ sublimis fuerat, depresso: quæ humilis

Roman.
Diogenes
in Diogenē
Imp. beni-
gnitas.

Asia Sultani
in Diogenē
Imp. beni-
gnitas.

Io. Zonar.
tom. 3. Ann.
natum. Ce-
dren. & Gly-
cas 4. p. Ann.
natum.

simile.
humilis

humilis in altum elata est. Vnde coniectura capta, res humanas etiam eodem modo moueri & transferri, in risum erupi: posse fieri cogitans, vt & mearum rerum idem status esset: ac me quemadmodum è sublimi sum humi depressus, sic ex humili loco in altum elatum sublimem fore. Rex & veritate orationis considerata, & Soldani ob fortunæ commutationem misertus: eum liberius habitum in familiaritatem suam asciuit, & eius vt viri prudentis consilijs vsus est.

IV. *Exemplo de fortuna volubilis instabilitate adducto
suadet legatus Prisci Chagano, vt pacè amplectatur.*

Hic proximum est exemplum, quod describit Nicephorus: Theodorus medicus vir prudens ad Chaganum missus est per Priscum Romanorum in Europa Ducem, qui cum barbarum frementem maxime & superbientem, & verborum fastu exultantem (nationum enim omnium dominum esse, minabundus iactabat) vidit, veteri quadam narratione barbaricum legatus leniit tumorem. Inquit enim: Audi Chaganè veterem & vtilem orationem. Sesostris Aegyptiorum Rex, illustris admodum & felix, plurimas & maximas sibi subiecit nationes. Atque ex eo successu in proteruam arrogantiam sublatus, currum sibi aureum pellucidis preciosisque lapillis exornatum fieri fecit. In quo confidens quatuor ex deuictis regibus currui, qui eum traherent, iugo illis imposito, iunxit. Hoc verò cum sæpius fieret, & celebri quodam festoque die, ex quatuor istis regibus vnus oculis conuersis cotinué retrospiceret, & rotæ volubilitatem intueretur: Sesostrisque eum, cuius rei gratia tam frequenter oculos in rotam conijceret, percontaretur, respondisse is fertur: Cum stupore admiror rotam, quum eam instabili modo ferri, atque aliàs aliter volui, & nunc quidem sublimia demittentem, rursus autem demissa sublimantem conspicio. Sesostris porro vbi dictum id intellexit, statuit, ne illi posthac currum traherent. Barbarus verò subridens, satis se pacem complecti indicauit: & Priscus ei pro transitu bonam spoliolorum partem, maxima quæque concedendo dedit: & se Romanorum ditiorè cedere (Romanum namque

id

TIT. VII. De instabilitate vita humana. 637
id solum esse) significauit. At Barbarus Romanos armis & iure belli id amisisse respondit. Et cum Chaganus adhuc modum familiarius cum Prisco rixaretur, Priscus ei quod ex oriente profugisset, comitij loco obiecit.

V. *Valerianus Imp. à Sapore Rege captus ei scabelli
vice seruit equum conscendenti.*

Valerianus Roman. Imperator cum Persis bellum gerens à Sapore Persarum rege victus superatusque est: quem ille protinus captum irreuocabilis custodiæ vinculis mancipauit, qui nimirum ignobili apud Parthos seruitute consenuit, & quoad vixit, huic probrosæ addictus est pœnæ, vt eiusdem provincie Rex, incuruato eo, pedem ceruicibus eius imprimeret, & sic in equum arrogantia tumidus affliret. Quis est enim cui se fortuna non trãserat, & modo de aduersis ad prospera, modo de prosperis in aduersa scenica se varietate conuertat.

VI. *Aluarus de Luna infausto sine instabilem hominum
& huius vita conditionem experitur.*

Ioannes II. Legionis & Castellæ Rex à pueritia sua nobilem virum Aluarum de Luna acceptissimum habuit, cuius consilio præ omnibus adhærebat, illumque nimium exaltauit, primò Comitem, deinde Conestabilem; demum Magistrum sancti Iacobi faciendo; Quas dignitates in vnus personam concurrisse, nunquam auditum est, tantæque affectione ad eum inclinabatur, vt omnia ad voluntatem eius facere crederetur. Et cum huius amoris exuberantia triginta quinq. fere annos durasset, prope finem tamen, iuxta fortunæ morem, res aliter successerunt. Nam voluntate ex incredibili amore ad incredibile odium mutata, apud Burgos capi illum fecit, & ad castrum de Portillo dictum, in arcta custodia detineri, & paulò post super criminibus contra eum per procuratorem fiscalem propositis, inquisitione facta decollari mandauit. Decollatus autem est apud Vallem oleti in forma iustitiæ clamore præconis præcedente, in medio plateæ super altum & magnum ambonem, ex ligno ad hoc aptum ædificarunt, tapetibus ornatum, & caput eius à corpore

Niceph. Cal.
lib. 18.
hist. Eccl.
cap. 29.

Sesostris
Aegyptiorum
Rex quàm
arrogans.

Simile.

Agathias li.
4. & Baron.
10. xi. Annot.
an. 1062 99.
100.

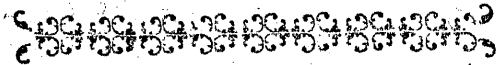
Fortunæ in-
modo de prosperis
stabilis.

Alphonf. à
Carthagena
Reg. Hist.
Anacephal.
ca. 92. an.
Dom. 1507.
Roderic. Sæ-
sius q. p. hist.
Hist. c. 28.
32. & 33.

Casus aulic-
cus.

pore abscissum fixum est clauo in vno lignorum. Fuit autem sepultus in quadam ecclesia extra muros, & post ex illa ad Ecclesiam Minimorum translatus. In quo singularissimo spectaculo satis cognoscere potuerunt, qui viderunt, & etiam non videntes, qui audierunt, quanti valoris sit mundana prosperitas, cum ex summa prosperitate ad summam aduersitatem, fortunæ rota frequenter ac velociter humanos successus reuoluat. Et vt cognoscamus, quàm periculosa sit nimia familiaritas Regum, quam nonnulli, vt summum bonum, desiderant, nullo alio exemplo opus est.

Nimia Regum familiaritas periculosa.



TIT. VIII. De irrisione & contemptu aliorum.

- Iudi. 8.* Viri Socoth & Phanael deriserunt Gedeonem, Zebæe & Salmana persequentem. Sed inde malè eis accidit, quia malè eos postea trattauit.
- 2. Reg. 6.* Michol videns Regem Dauid saltantem ante arcam Domini, despexit eum, qui nudum eum vidit. Et postmodum insultando vel deridendo, dixit: Quàm gloriosus fuit hodie rex!
- 4. Reg. 2.* Quia pueri illuserunt Eliseo, dicentes: Ascende calues: duo corpi ex silua procedentes lacerarunt quadraginta duos ex eis.
- Tobia 2.* Excæcato Tobia, parentes & cognati eius iridebant vitam illius, dicentes: Vbi est spes tua, pro qua elemosynas & sepulturas faciebas?
- Iob cap. 2.* Vxor Iob maritum amisit omnibus, toto quoque corpore ulcerofo in sterquilino sedentem irrisit.
- Act. 17.* Cum audissent Athenienses resurrectionem mortuorum, quam annuntiabat Paulus, quidam iridebant; quidam vero dixerunt: Audemus te de hoc iterum.

EXEMP. I.

EXEMP. I. Gomacharius Comes irridens Leonem Episcopum febris corripitur.

Gomacharius Comes, qui administrabat Provinciam à Leuigildo Rege Ariano præfectus, agrum ecclesiæ vrbis Agathensis peruadit anno 583. Tunc Leo Episcopus huius ecclesiæ valde moestus concurret ad eum, dicens: Relinque fili res pauperum, quas ordinationi nostræ Dominus commendauit; ne sit tibi noxium, & à lacrymis egentium, qui de fructibus eius ali consueuerunt, eneceris. Ille verò quia hereticus erat, paruipendens quæ de his ab Episcopo dicebantur, rem in sua dominatione retinuit. Interim precedente die, arripitur à febre. Cumque non modò ardore corporeo, verùm etiam animæ vexaretur incommodo, misit ad Episcopum nuntios, dicēs: Dignetur pro me sacerdos orationem ad Dominum fundere, & ego dimittam agrum eius.

Quo orante hic à valetudine, qua grauabatur, conualuit: factusque sanus ait suis: Quid putatis quod isti nunc Romani dicant? Aiunt enim me ob hoc febre fuisse grauatum, quòd tulerim agrum eorum: quod mihi iuxta consuetudinem humani corporis accidit. Verumtamen non habebunt eum me viuente. Quo d cum Episcopus comperisset, venit ad eum, dicens: Num pœniter te fecisse bene, quòd hoc iterum conaris euertere? Ne facias quæso, ne vltioni diuinæ subiaceas. Qui ait ad Episcopum; Sile, sile, decrepitate: iam infrenatum te loris circuire vrbem super asinam faciam, vt sis in ridiculo omnibus, qui te aspexerint. At ille silens ad nota recurrit præsidia. Prostrernitur in oratione, celebrat vigiliis, & nocte totam in lacrymis & psallentio ducit. Mane autem facto accedit ad lychnos, qui de camera ecclesiæ dependebant, extendensque virgam, quam tenebat in manu, effregit cunctos, dicens: Non hic accendatur lumen, donec vlciscatur Deus de inimicis, & restituat res ecclesiæ suæ. Hæc eo dicente, protinus hereticus ille in rediuuiam febrem corruit. Cumque in extremis ageret, misit ad Episcopum, dicens; Oret pro me sacerdos ad Dominum, vt viuam; & restituum

Gregor. Tur. de glor. mar. li. 1. cap. 79. Apud Bar. tom. 7. an. 583.

Gomacharius Comes peruadit res Ecclesiæ.

Cur Gomacharius in febrem lapsus.

Oratione Ep. à febre conualecxit.

Irridet Episcopum post recuperatam valetudinem.

Per contemptum suum boni sacri.

Iterum incidit in febrem.

restituum

restituam agrum, ac similem eius conferam dominationi. Quibus Pontifex respondit: Iam oravi ad Dominum, & exaudiuit me. Misit & alios & tertios ad eum nuncios: sed sacerdos in vno responso persistens non mouebatur ad hæc, vt pro eo orationem daret ad Dominum. Hæc ille hæreticus cernens, iussit se in plaustrum componi, atque ad eum euehi, ac per se deprecari Episcopum, dicens: Quia dupla satisfactione restituo agrum, quem iniquè peruasi, tantum vt oret pro me sanctitas tua. Illo quoque recufante, compulit eum vi, vt abiret ad ecclesiam. Quo discedente, vt ecclesiam est ingressus, & hic spiritum exhalauit: recepitque confestim ecclesia rem suam.

Gomacharius male moritur.

II. Egregium diui Basilij responsum ad Iulianum Imperat. libros Christianorum ridentem & damnantem.

Nicophorus Callist. li. 10. histor. Eccl. cap. 25.

Gregorius Nazianzenus & Basilus fratres Cappadoces, & duo Apollinæ Syrii, viri in omni doctrinæ genere cum laude exercitati, egregiè res & sententias Christianorum tractantes, & confirmantes Iuliani Imperatoris Apostatæ versutam calliditatem, strenuè refellerunt sacrarum litterarum testimonijs, clarè ostendentes longe eum à recta de Deo opinione abesse. Imperator eas ipsas litteras irridens & religionem nostram ludibrio habens, ad Primarios eius temporis Antistites hæc verba de libris nostris scripserat: Legi, cognoui, damnaui. Ad quæ nomine omnium quendam ita rescripisse ferunt: Legisti, sed non cognouisti: si enim cognouisses non damnasses. Basilij verò responsum id esse dicunt, qui eo tempore Cappadociæ Episcopus Ecclesias regebat.

Iuliani Apostatæ impietas, & impium dictum.

III. De pœna diuinitus irrogata Comiti Gheldria ob derisum Ludouicum Francorum Regem.

In vita Lud. Regis apud Sur. tom. 4.

S. Ludouico Francorum Regi, qui magnæ fuit humilitatis ac simplicitatis in vestibus, hoc ei peculiare fuit à Deo munitus, vt inter se discordia laborantes vt plurimum conciliaret. Quàm fuerit autem Deo grata tanti Regis humilitas, Rex Regum omnium Christi dominus euidenter miraculo declarauit: Comes Gheldriæ nūcium cum litteris miserat Parisios, illico rediturum. Ex eo reuerso sciscitatur Comes

S. Ludouici Regis humilitas quam fuerit Deo grata,

Comes, num Regem Franciæ Ludouicum vidisset. Tum ille subsannans, collumque contorquens: Vidi (inquit) vidi illum miserum papilardum Regem, grisea veste indutum, ad scapulas caputium gestantem. Vix verba finierat, & ecce facies eius retrorsum acta, ita contorta permanfit.

IV. Saxones irridentes Britones aduersarios suos, ab ijs egregiè caduntur.

Vtherpendragon Rex Britonum diurna infirmitate vexatur, & principes Saxonum Osta & Cosa, quos tenebat in vinculis, cum custodibus carceris fugerunt in Germaniam, commoueruntque innumerabilem armatorum manum, & reuersi sunt Insulam vastaturi. Rex autem infirmitate decubans ducentem belli posuerat generum suum, sed ignaua ciuium, atque superbia plurimum quidem eis nocebat; hostibus autem maiorem audaciam atque fortitudinem ministrabat. Cumque dubia inter eos alternaret victoria, vt Rex hostes sua pugna dereteret, se deferri ad prælium iussit, qui postus in vehiculo, & ad bellum delatus, suos quidem animauit, sed hostibus risum fecit; quod semimortuus homo ad pugnam venisset. Congressu inuito Britones victoriam obtinuerunt, Saxonumque Duces Ostam & Cosa interfecerunt. Tunc rex hilaris effectus tanquam sanitatem recepisset, erexit se, & ait: Vocabant me semimortuum Ambrones isti, sed malo eos semimortuus superasse, quam incolumis superari. Præstantius est enim mori cum honore, quam cum pudore viuere.

Chroy. Sigebert ad an. Dom. 467.

Rex Britonum infirmus in castra deuenit, hostes victoriam obtinuerunt, Saxonumque Duces Ostam & Cosa interfecerunt.

V. Flandrorum exercitus deridens Gallorum exercitum, post paucos dies ipse deridetur.

Anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo octauo, Philippus Valefius Gallorum Rex, in causam Comitis Flandriæ cum Flandris Rosbeke prope Castetum congregitur. Ante congressum cum Flandri Gandenses viderent tantas Regis copias, in procinctu cum auri flamma appropinquantes, arroganter depingunt Gallum ex tela cannabacea, quem hoc disticho circumferunt. Cum Gallus hic ceciderit, Francorum Rex victor erit. Ceterum magro constitit derisio: ex Flandris enim ceciderunt vnde viginti millia hominum cum octingentis.

Auctor Maxima historia Francorum an. Do. 1328.

Gandensium risus in Regem Gall. quam grauius ter punxit.



TIT. IX. De Curiositate.

- Gen. 34.** Egressa est Dina filia Lyrae, ut videret mulieres regionis illius: sequitur, quod visa, raptā & oppressa fuit.
- Luc. 11.** Cum viderent Iudaei miracula à domino Iesu fieri, manifesta & virtua videre volebant: sed de caelo querebant. Ideo nouissima eorum facta sunt peiora prioribus.
- Mat. 1.** Curiositatem discipulorum, siue volentium tempus secundi aduentus, compefcuit dominus, dicens: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae pater posuit in sua potestate.
- Act. 17.** Athenienses omnes, et aduenae et hospites ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut videre, aut audire aliquid noui.
- Act. 19.** Praedicante Paulo in Epheso ciuitate, multi qui fuerant curiosi sectati, contulerunt libros, et combusserunt coram omnibus.
- 2. The. 2.** Reprehendit Apostolus quosdam Thessalonicenses inquietè ambulantes, et nihil operantes sed curiosè agentes.
- 2. Tim. 5.** Adolescentiores viduus monet Apostolus esse deuotandas. Frequenter verò vagas, otiosas et curiosas arguit, et vitare monet, quae dicunt domos circumire, et vagabundè discurrere, et se ostendere, ac vendere, et loquuntur quae illicita sunt. Et cum luxuriatæ fuerint, nubere volunt.

EXEMP. I. Ex nimia curiositate quidam incurrit mortem.

P. Martin.
Delrio 10. 1.
Disquisit.
magic lib. 2.
7. 16.

IN Mendrisio oppido Comensi contigit, iam fere Iannis quinquaginta elapsis, vt cum ibi quidam inquisitor nomine Magister Bartholomeus de Homate, D Laurentius de Concretio Potestas, & Ioannes de Follato Notarius. contra has Iriges procederent: vna die ipse Potestas, quadam curiositate ductus, volens experiri, an verè & corporaliter strigat

gia irent ad ludum, facta conuentione accessit quodam die Iouis serò cum Notario suo, & quodam alio, extra oppidum ad quendam locum, sicut illi strigia praedixerat: & dum ibi prope essent illi tres, viderunt ibi plures personas congregatas coram quodam (qui erat Diabolus in forma hirci) ad modum cuiusdam magni Domini sedente: & ecce subito omnes illa personae ibidem congregatae, iussu diaboli, adeo illum Officialem, & omnes eius socios, Deo ob eorum curiositatem permittente, baculis percusserunt, quòd ex talibus percussionebus, ille Officialis, & Notarius, & tertius ille alius infra quindecim dies mortui sunt.

II. Adolescens nimis curiosus à Damone praefocatur.

Hic affine est quod de quopiam adolescente scribit Pater Martinus Delrio. Cornelius Agrippa commentalem habebat nimis curiosum: semel profectus aliquò Agrippa, vxori, quam postea repudiavit, claues musaei tradidit, addita prohibitione, ne quem ingredi sineret. Inconsultus iste adolescens, opportunè importunè non desinit mulierculam deprecari, sibi copiam ingrediendi vt faceret, donec impetrauit. Musaeum ingressus incidit in libellum coniurationum, legit: en illi pulsatio ad ianuam turbatur: sed pergit legere. Pulsat iterum ne scio quis, & nihil respondente rudi harum iuvene, demon ingreditur: quærit, cur vocatus? quid fieri iubeat: isti metus vocem intercludit, fauces demon. Sic miser luit pœnam nefariæ curiositatis. Redit interea domum archimagus, videt exultantes super eam demones, vititur solutis artibus, adiunt vocari, narrant rem, vt gesta. Ille homicidæ iubet cadauer ingredi, & per forum (vbi ceteri solebant studiosi frequentius conuenire) aliquoties obambulare, tandem corpus deferere. Ambulauit ille ter quaterue, tum corpus conceidit, diffugiente eo qui regebat. Creditum diu, hunc subita correptum morte concidisse: sed indicia suffocationis initio rem suspectam fecere; postea tempus omnia diulgauit, & Agrippa, quas pœnore occulugrat hæreres, in Lotaringiam profugus, cœpit euomere.

Officialis quidam curiosè spectat strigiam conuictum.

Pœnacuriositatis eius.

P. Martin. Detr. disquisit. magic. 10. 1. li. 2. g. 29.

LECTIO LIBRORUM MAGICORUM EXECRANDA.

Corn. Agrippa Magus in Lotaringiam fugit.

III. Puella curiositate fit caeca.

Anon. Bon.
fr. Decad. 1.
lib. 5.

Graouefa virgo Parisiensis ab Epiphania ad cenam vsque Domini in cella recludebatur, vt & orando, & contemplando Deo expedirijs incumberet. Ad cuius ostium cum puella venisset, vt quidnam illa faceret, per rimas exploraretur, è vestigio lumen amisit, sed exacto quadragesimali ieiunio eiusdem opera lumen recepit.



TIT. X. De ingratitude.

Lucifer perfectionis suae excellentiam conspiciens, creatori suo, beneficij tanti immemor, equiparari voluit: vnde ob ingratum uanè & superbiâ à celo precipitatus est. Adamus & Eua beneficij à Deo accepti immemores, Domini præceptum, fructum vitæ comedendo, transgressi sunt, & æterna ob id morte damnati.

Eccad. 32.

Israëliæ beneficiorum Dei immemores Aaronem sibi Deos facere coggerunt, cum morâ faceret Moses in monte.

2. Paralipo.
menon 25.

Amasis Rex Iudeorum diuino fretus auxilio vicerat Idamæos, & filios Sear: victor captiuos Deos adorauit.

Ioan. 9.

Parentes cæci à natiuitate fateri noluerunt filium suum à Christo curatum, ne excerentur è synagoga.

Luc. 17.

Leprosos mundabat decem Christus saluator noster, quorum nouem non agnoscentes diuinum beneficium, insalutato Domino abierunt: decimus autem in faciem ante pedes eius procumbens gratias egit.

Act. 19.

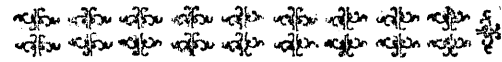
Ingrati fuerunt Paulo domini, vel parentes puellæ phytonissæ, à qua spiritum malum Paulus eiecerat.

EXEMP. I. De summa Basilij Imp. ingratitude
erga militem quendam.

Bavan. to. 10.
Annal. an.
869. 83. ex
do. Zonara.

Basilij Macedo Imperator cum venatum exisset, in ceruum incidit inusitata magnitudine, elata

elata in altum cornua gestantem, quem persequendo affecutus, cum stricto gladio eum percussurum esset, bellua se defendit, & ramo vno cornuum zonæ Imperatoris infixio, illum sublimem fert cornibus suspensum. Ac forsitan ita petijisset, nisi à quodam ense dissecta zona fuisset ereptus. Cui mercedem saluissug præclaram reddidit ille capitis truncationem: speciosa causa questita, quod enseni contra Imperatorem strinxisset, neque reputauit pro Imperatore potius strinxisset, ac remuneratione magnisque præmijs esse dignum: is igitur sui erga Imperatorem studij hunc fructum cepit. Imperator verò cornu percussus, conuersusque intestinis superuixit ille quidem, sed non diu, mortemque obiit.



TIT. XI. De luxu ac mollitie vestium.

EXEMP. I. Vestitum pomposum Deo non placere miraculo Heraclij Imperatoris ostenditur.

Postquam veneranda Crux Christi Domini quatuordecim annis in potestate Persarum fuisset, ab Heraclio Imperatore deuicto Cosroa eius hoste recepta est: quam rediens Hierosolymam solenni celebrare suis humeris retulit in eum montem, quo eam Saluator tulerat. Quod factum illustri miraculo commendatum est. Nam Heraclius, vt erat auro & gemmis ornatus, insilire coactus est in porta, qua ad Caluarie montem ducebat. Quo enim magis progredi conabatur, eo magis retineri videbatur. Cumque ea re & ipse Heraclius, & reliqui omnes obstupescerent, Zacharias Hierosolymorum antistes, Vide, inquit, Imperator, ne isto triumphali ornatu in cruce ferenda parum Iesu Christi paupertatem & humilitatem imitere. Tum Heraclius abiecto amplissimo vestitu, detractisq. calceis, ac plebeio amictu indutus, reliquum viae facile confecit, & in eodem Caluarie loco crucem statuit, vnde fuerat à Persis asportata. Itaque exaltationis S. Crucis solennitas ob

Breatar.
Rom. 14.
Septemb.Heraclius
Imp. magni
sic vestitus
circum seque
nequit.Eam facile
fecit in amictu
plebeio.

646 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
cius rei memoriam, quod ibi fuerit reposita, vbi pri-
mum Saluatori fuerat constituta.

II. *Pratextata, nobilissima mulier reprehenditur, quod
neptem vano habitu ornauerit.*

D. Hieron.
epist. ad Le-
tam de iustis.
Alia tom. 1.

Pratextata quondam nobilissima foemina, iu-
bente viro Hymetio, qui patruus Eustochij vir-
ginis fuit, habitum eius cultumque mutauit: & ne-
glectum crinem mundano more pexuit, vincere
cupiens & virginis propositum, & matris desideriu:
& ecce tibi eadem nocte cernit in somnis venisse ad
se angelum terribili voce minitantem poenas, & hec
verba frangentem: Tu ne ausa es viri imperium pre-
ferre Christo? Tu caput virginis Dei tuis sacrilegis
attractare manibus, quae iam nunc arescent, vt sen-
tiant excruciatæ, quid feceris: & finito mense quinto,
ad inferna duceris. Sin autem perseueraueris in sce-
lere, & marito simul orbaberis & filijs. Omnia per
ordinem expleta sunt, & seram miseræ poenitentiam
significauit interitus. Sic vlciscitur Christus viola-
tores templi sui, sic gēmas & pretiosissima ornamenta
defendit. Et hoc retuli, non quod insultare velim
calamitatibus infelicitium, sed vt moneam, cum quan-
to metu & cautione seruare debeas, quod Deo spo-
pondisti.

Christus
vltiscitur
violatores
templi sui

III. *De habitu pomposo in Comitissa grauiter repre-
hensio.*

Tho. Cantuar.
lib. 1. apud
cap. 7. p. 7.

Scio & certus sum, quod etiam in secularibus &
nobilibus personis pompa gloriæ secularis nota-
biliter reprehensa sit & damnata. Prope nostra tem-
pora fuit mulier nobilissima, Maria Campaniæ Co-
mitissa. Hæc nupta nobilissimo Henrico Campaniæ
Comiti, filia fuit Ludouici Pij Regis Francorum,
Philippi Regis soror, & quæ Regis Francorum. Qua-
tuor fratres Reges in Angliâ habuit, filium Regem
in Transmarinis. Hæc multis annis mortuo marito
cum copiosissima ambitione circumiens, & moriens
talem finem sortita est. Laborans hæc in extremis,
Abbatem Persaniæ sanctissimum ac eloquentissimū
virum, migraura venire mandauit. Qui vt venit,
intromissus non est, & præ foribus expectauit. Iam
enim Comitissa decederat, & distrahebantur à mili-
tibus,

Maria Cam-
paniæ Co-
mitissa mor-
ti proxima
Abbatem
Persaniæ ac-
cessit.

TIT. XI. DE LVTY VESTIVM. 647
tibus, & ministris, & suis omnibus utensilia, vasa
aurea, & argentea, vestes pretiosæ, culcitreque pur-
pureæ, & tandem linteamina ipsa cum peplis. Ex-
tremò, quidam ex garcionibus, mora inscia retarda-
tus, lectum per cornua comprehendit, & resupinatū
corpus emoruum eminus in stramenta diuoluit.
Moras autem Abbate cum tædio sustinente, quidam
nobilis ex circumstantibus indignatus, ostium vio-
lenter infregit, & virum venerabilem intromisit.
Qui cum introisset, & nobile illud corpus nudum
in stramine reperisset, volente quodam ex familia
illud straminibus operire, Abbas exempli prouidus,
non sinebat, sed libera voce clamabat: O vos omnes,
venite, cernite pompam nobilissimæ Comitissæ Ma-
riæ. Videte illud delicatissimum corpus, quanto de-
decore pudoris deuoluum est. Videte quid ei pro
multiplici honore, & gloria finaliter mundus exsol-
uit: ecce quàm stulta illi mundus computatione
concluit.

Abbatissæ de
miserissima
eius morte
exclamatio.

IV. *Ob vestium præcipuè luxum diuinitus punitur
Teuzolinus cum sua pellice.*

Petr. Dam-
ianus epist.
ad Pauli-
num Cleri-
cum.

Adiciam & illud, quod habet Petrus Damianus
in epistola ad Pandulphum Clericum in hæc
verba: Memini planè, inquit, quia cum apud Par-
mense oppidum, liberalium artium studijs docerem
insisterem, dum adhuc videlicet in ipso adolescentie
flore, & noua pubertas indueret faciem, & æstus li-
bidinis accenderet carnem; Clericus quidam Teu-
zolinus nomine, pellicem suam iuxta meum habe-
bat hospitium, aspectu lubricam & inhonestam sa-
tis, decore venustam, Hic itaque nitidulus, & semper
ornatus atque conspicuus incedebat, ita vt caput
eius nunquam nisi gebelinica pellis obtegeret, indu-
menta carbasina atque niuentia fuligo per artem sul-
lonis inficeret, calceus postremò ad aquilini rostri
speciem non falleret. Erat illi præterea vox gracilis,
suavis ac tinnula, adeò vt in ecclesia modulans au-
dientium corda mulceret, & atlantis in se plebis ora
conuerteret. Affluebat vterque delicijs, rubebant
ora flammantia, quotidie cachinnis atque ludibrijs,
oculorum nutibus, ac scurrilitatis illecebris festiui
applaudabant. Dum per quinque fere annorum
lustris,

Teuzolinus
ob vestium
luxum cum
pellicæ pu-
nitur.

lustra in hac luxuriosa voluptate vixissent, ante annum, cum commune ipsius vrbs flagraret incendiū, in vna domo reperti vtrique simul igne consumpti sunt.

V. *Luxum vestium Deipara Virgini displicere hoc exemplo videri potest.*

In vita S.
Catharina
Virg. & vi-
duo cap. 3.
vnde Sur. 22.
Martij.

B. Cathari-
na in sim-
plicitate ve-
stium con-
stantia.

Eius exem-
plo multa
nobles lu-
xum vestium
egunt.

D. Virgo
Maria re-
darguit qua-
dam de ve-
stium luxu.

QVI carnis continentiam vult custodire, ab omni superbia fastore debet esse alienus: proinde venerabilis virgo Christi ancilla Catharina sanctæ Birgitæ filia suæ pudicitia: firmum præsidium adhibuit, veram animi submissionem. Cœperat tum illa vestium simplicitas, quæ antiquitus in ea regione seruata fuerat, mutari in fastum, & pompas, maxime apud nobiles: sed sancta virgo id genus vestes à se remouit, nec vllis obtreccionibus & irrisionibus adduci potuit, vt ab humilitate & prisca patriæ consuetudine discederet. Eius autem exemplo permotæ multæ nobiles, consodales & cognatæ eius, vestium pompas & ornatum superfluum abiecerunt. In ijs fuit nobilis domina, vxor Caroli, cuius antè mentio habita est: quæ licet initio pertinaciter illi resisteret, at postea in melius vitam commutauit. Cum enim in Chalmarnenci vrbe pariter orarent sancta Catharina & hæc fratris eius coniunx in sacello beatissimæ Mariæ, idque coram illius imaginè, paululum ipsa obdormiuit, videbatque diuinam Virginem blando vultu Catharinam, se verò toruis oculis iracundè intueri. Itaque multum anxia cum lacrymis dixit ad matrem Dei: Cur me ita terribiliter respicis Domina mea? Cui illa respondit: Et quare tu non obtemperas consilijs mihi dilectæ Catharinæ? Si tu eius exemplo & monitis habitum morèque tuos correxeris, ego te quoque blanditer respiciam. Illa ad se reuersa, non inmemor, quid vidisset & audiisset, illi cō repudiatis superbis vestium ornamentis, ad sanctæ Catharinæ exempla se composuit. Id vt vidit maritus eius Carolus, qui tum adhuc erat totus mundo deditus, turbato animo dixit forori suæ Catharinæ: Non sat erat vt te nobis monacham exhiberēs, nisi meam quoque coniugem tibi adiungeres, & omnibus ridendam propinares? At sancta virgo æquo ferebat animo opprobria & irrisiones: porro

porro se laudari ob rectè facta moleste ferebat, obtestans eos, qui ipsam laudabant, ne id facerent: immo familiares suos, qui secretorum eius erant confesj, & eam pro seruata in matrimonio pudicitia virginali felicem prædicabant, cum lacrymis sapissime obiurgabat, atque etiam adiurabat, ne aliquid eiusmodi deinceps dicerent.

VI. *Vt simplex habitus Angelis placeat, luxuriosus contra demonibus.*

D. Antoninus Archiepiscopus Florentinus aliter faciens, in pauperis recti culmine adeste angelos contemplatur. Rei admiratione perculsus cum domum introisset, viduam, ac tres vnâ filias reperit, nudis omnes pedibus & laceras: quæ vt paupertatis extremam iniuriam propulsarent, lanificio, seu textrix (non enim habeo exploratum) certè operi nescio cui honestæ virginis incūbebant. Antonius, qui totus misericordia redundabat, ne celebri die operam lanificio cogerentur dare, simul ex proximè commorantibus edoctus, esse probis moribus & ingenuis, statim iubet quantum sat est, non modò ad inopiam fugandam, sed ad commodos quoque vsus erogari. Labente tempore cum illac rursus iter faceret, iâ non angelos, sed demōnē vidit fastigio domus insidere: ac tum subesse aliquid mali suspicatus, quærir quid id esset, nū prolapsa in scelus aliquid florem virginē delibassent, aut dedecorosum quidpiam admisisset. Cognito quòd refertè eleemosynis iam cum inopia non pugnarent, quòd lanificio non intenderent, quòd multum à religioso viuendi more concidissent, quòd delicias demum in vestibus, tum reliquos ornatus corporis adamarent: ingratiudinis maximæ coarguit, quòd in muliebres luxus, quæ ad fugandam inopiam dederat, conuertissent: tum quòd angelos primùm, mox demōnem vidisset explicuit: malam esse conuersionem factam: nempe quòd simplici cultu, amico angelis antea vixissent: nunc insolentiores factæ, ad luxus & illecebras demōni aures præberent. Redirent itaque ad se, antiqua viuendi instituta resumerent, & nullum ocio, nullum demōni locum darent. Ex illo peritus artifex,

B. Catharina
nae profunda
humilitas.

Vincens
Mainardus
in vita eius
apud Sur.
2a. May.

+

Largioribus
eleemosynis
quedam in-
folescent
puellæ.

Habitus
simplex An-
gelis acce-
ptus.

fex, tamen nunquam non inopiam subleuauit; non commissit tamen, ut alerentur pinguius, & vestirentur cultius quam par esset.

VII. De ornatu mulieris à b. Petro Eremita apta similitudine reprehensa.

In hist. SS. Patrum, vita 9.

Proferam & Theodoretum in religiosa historia luxum vestium carpentis testimonium. Is in vita sancti Petri Eremitæ Galli occidentalis, quæ in ordine est nona, ita scribit. Mater mea ad diuinum statim occurrit hominem. Habebat autem in aures, catenas, & torques, & alia aurea, quæ sibi induerat, & vestem variam ex sericis filis contextam. Nondum enim virtutem gustarat perfectiorem: florebat autem tempore, & mundum muliebrem gestabat ut adolescentula. Cum diuinum ergo caput hæc aspexisset, nimij ornatus amoris primum morbum curauit, vsus verbis talibus: Dic mihi, inquit, filia. Si quis pictor in arte bene exercitatus aliquam pinxisset imaginem, ut præcipit lex artis, & eam proposuisset videre volentibus, veniret autem aliquis alius, artem non sciens perfecte & accuratè, temerèque & inconsultè, ut sibi videtur, vellet contra pingere, deinde illam artificiosam reprehendens picturam, supercilijs quidem & cilijs lineas adderet longiores, faciem autem efficeret albiorem, & genis rubrum adderet colorem: non tibi videtur prior ille pictor iure succenturus, quod & ars eius probro esset, & contumelia affecta, & eorum, quibus opus non erat, additamentum à manu in dola accepisset? Ergo vniuersorum quoque, inquit, opificem, & nostræ naturæ effictorem & pictorem, iure irasci credite, quod illam, quæ verbis explicari non potest, naturam & sapientiam accusetis inscitæ. Non enim rubrum, aut album, & nigrum colorem vobis infunderetis, si non existimaretis esse vobis opus hac additione. His autem corpus egere arbitantes, imbecillitatis damnatis creatorem. Deinde subdit: Nolite ergo corrumpere imaginem: neque tenteris ea addere, quæ sapienter non dedit: neque hanc adulterinam excogitate pulcritudinem, quæ vel pudicis offert exitium, videntibus insidians. Hæc cum audisset præstantissima femina, domum reuersa, omnem extrin-

B. Petrus Eremita mulieris ornatum arguit.

Simile.

extrinsecus inductum abiecit ornatum, neque varia veste indura, neque aureis monilibus exornata, idque esse ætate admodum iuuenis, (in qua verò & illud magis:) Nata enim erat vicessimum tertium, necdum mater facta fuerat. Cum enim septem alios annos vixisset, me peperit, qui fuit eius primus & solus fortus.

VIII. Qua occasione soror D. Bernardi ornatum corporalem abiecit.

D Bernardi soror, & fratrum eius, in seculo nupta & seculo dedita, cum in diuitijs & delicijs sæculi periclitaretur, tandem aliquando inspiravit ei Deus, ut fratres suos visitaret. Cumque venisset quasi visura venerabilem fratrem suum, & adesset cum comitatu superbo & apparatu, ille detestans & execrans eam tanquam rete diaboli ad capiendas animas, nullatenus acquieuit exire ad videndam eam. Quod audiens illa, confusa & compuncta vehementer, cum ei nullus fratrum suorum occurrere dignaretur, cum à fratre suo Andrea, quem ad portam inuenerat monasterij, ob vestium apparatus stercus inuolutum argueretur, tota in lacrymas resoluta, Et si peccatrix sum (inquit) pro talibus Christus mortuus est. Quia enim peccatrix sum, idcirco consilium & colloquium honorum requiro. Et si despiciat frater meus carnem meam, ne despiciat seruus Dei animam meam. Veniat, præcipiat: quidquid præceperit, facere parata sum. Hanc ergo promissionem tenens exiit ad eam cum fratribus suis frater eius. Et quia separare à viro non poterat, primo verbo omnem ei mundi gloriam in cultu vestium, & in omnibus sæculi pompis, & curiositatibus interdixit, formam vitæ matris sue, in qua multo tempore vixit cum viro, ei indicit, & sic eam à se dimisit. Illa verò obedientissime parens præcepto rediit ad propria, murata repente secundum omnipotentiam dexteræ excelsum. Stupebant omnes adolescentulam nobilem delicatam, subita mutatione in habitu & victu, in medio sæculi vitam ducere Eremiticam: instare vigilijs & ieiunijs, & continuis orationibus, & ab omni seculo profus se facere alienam. Biennio postea sic vixit cum viro suo, illo scilicet secundo maxime anno, dante Deo

Mulier à b. Petro Eremita redarguta ornata vestium abiecit.

Guilhelm. Abbas lib. x. vita S. Bern. cap. 6.

S. Bernardus superbè extorrem de spici.

Soror D. Bern. compungitur.

D. Bernardus sororem instruit.

Soror D. Bern. habitum mutat.

Eadem foror
D. Bernardi
viro confen-
siente mo-
nasterium
ingreditur.

Deo honorem, nec temerare ulterius præfumentem templum Spiritus sancti. Qui etiam tandem virtute eius perseverantiæ victus, liberamque à se dimittens iuxta ritum Ecclesiæ, facultatem ei concessit serviendi Deo, cui se probavit. Illa verò optata libertate potita, monasterium Iulleium adiens, cum sanctimonialibus inibi Deo seruientibus reliquum virg sue Deo vovit: ubi tantam ei Dominus gratiam contulit sanctitatis, ut non minus animo, quam carne illorum probaretur virorum Dei esse germana.

IX. *S. Pambo lacrymatus est insigni documento, quod tantum diligentia non impenderet, ut Deo placeret, quantum mulier, ut placeret mundo.*

Socrat lib. 4.
Eocl. hist.
cap. 23.

†

S. Pambo, adhortante Athanasio Episcopo, ex seremo Alexandriam venit. Cum autem ibi mulierem theatricam vidisset, illacrymabatur. Rogantibus qui aderant, quam ob rem lacrymarus esset, Duome, inquit, mouerunt: vnum, mulieris huius perditio; alterum, quod tantum diligentia non impendo, ut Deo placeam, quantum illa, ut hominibus obsecanis placeat.

X. *Nonnus Episcopus ex ornatu pomposo Pelagia commouetur, & commouet alios ad animæ ornamenta.*

Iacob. Dico-
nu in vita
& Pelagia
cap. 2.
apud Sur.
Olib. 8.

Cultus me-
retitius,

S. Nonnus Episcopus Heliopolitanus, vir præstantissimus, dum aliquando Antiochiæ peroraret in conspectu aliquot Episcoporum ad fores ecclesiæ beati Iuliani martyris, cunctis admirantibus sanctam eius doctrinam: ecce subito transijt iuxta illos insignis meretrix asello insidens Pelagia nomine, cum incredibili pompa & apparatu, usque adeò compra & ornata, ut nihil in eius vestibus cerneretur præter aurum, margaritas & gemmas: ipsi etiam pedes eius auro & margaritis tegerentur. Scipabat eam verò ingens turba puerorum & puellarum, cultus magnique pretij induta vestibus, & torques aureas ad collum ferens. Exijs alij antecedeabant, alij sequebantur eam. Tanta autem eius erat formæ pulchritudo & elegantia, ut homines huic mundo dediti, ea conspicienda exariari non possent. Cumque nos præteriret, totum impleuit aerem odorum mira fragrantia & suauitate. Eam ut viderunt Episcopi impudenter

denter & inuerecundè patereuntem, nihil velato capite, & nudis scapulis omnium oculis petulanter expositis, taciti ingemiscebant, & facies suas tanquam à re execrabili & immani scelere auerrebant. At Nonnus Episcopus diu intencissimè eam contemplatus ad astantes Episcopos conuersus dixit: Quot putatis horas expendit hæc mulier, dum in cubiculo suo se lauat & componit, omnem animi curam & cogitationem adhibens ad ornandum sese, ne quid possit in ea decoris & pulchritudinis desiderari, ut placeat omnium oculis, nec deformis vlla ex parte videatur amatoribus suis, qui hodie sunt, cras fortassis nusquam erunt.

XI. *Prædicantem contemptum decet non esse comptum.*

Humbertus quintus Ordinis prædicatorum Generalis Magister, in regulam S. Augustini scribens, Contigit, inquit, Parisijs, ut quidam Magister Theologiæ, secularis, prædicaret in Vniuersitate indutus optima veste, vel cappa noua in principio hyemis. Cum autem tenuiter imprimeret verba sua in cordibus auditorum, quidam fatuus, qui erat in medio scholarium, surrexit, & dixit: Tace tu, illa vestis pretiosa, quam habes, non permittit te audacter dicere veritatem. Quæ res fecit ei miserabilem confusionem. Debent ergo ij, quibus incumbit mundi prædicare contemptum, cauere, ne in suo habitu appareat aliquid, quod gloriam mundi prætendat.

XII. *Quædam crine nimium delectata in eo punitur.*

Pro coronide hanc paruum adjiciam historiam: Mulier erat supra ceteras flauo rutiloque crine decora, qua crinium specie cum nimium sibi ipsa placeret, & plauderet, cœnobij nomen horrebat, ne cogere id aliquando decus tonsori immiti committere. Monuit eam Cornelius Societatis Iesu, si crines illos plusquam Deum faceret, cauere ne in eius crinibus, quos tantum diligeret, pœnas daret: diebus interpositis non ita multis, sensit Patrem verissimum fuisse vatem, laborare ex capite cepit, totaque illa pulchritudo capilli morbo urgente defluere: ergo ne caluitij pulchritudinem euulsis ad
vnum

Humbert. in
cap. 70. Reg.
S. Aug.

†

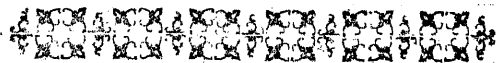
Fatuus cuius
dam prudens
dicendum.

Ex hist. Soc.
tom. 3. an.
1552.

†

Necessitas
in virtutem
varia.

654 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
vnum crinibus ostentaret, nece silitatem in virtutem
vertit, cœnobijque sese lateribus, quod ante sic
horruit, occultauit.



TIT. XII. De Auaritia.

- Iosue 5.* Cupiditate seductus Achan de anathemate Iericho
sumpsit. Sed pro illo lucro damnnum terribile reportauit.
- Iudis. 16.* Pro pecunia à Philistæis promissa Dalida Samsonem
virum suum eis tradidit.
- 3. Reg. 21.* Vinea Naboth, quam concupiuit Achab, fuit causa vel
occafio, quare duo filii testes fuerint contra eum produ-
cti, & ille iussus est lapidari.
- 4. Reg. 5.* Greci ea, quæ ne ante quidem possederat, volēs acquirere,
non modò gratiam prophetiæ non meruit possidere, quam
per successionem velut hereditariam à suo habuit magis-
tro suscipere: verùm etiã in contrario æterna lepra S.
Elisi male ditione perfunditur.
- Mat. 26.* Cupiditas vel lucrandi libido præcipuum videtur fuisse
motiuum, cur Iudas prodiderit Dominum, cum dicit, Quid
vultis mihi dare?
- Matth. 23.* Pecunia corrupti fuerunt Domini sepulcri custodes,
vt mentirentur Christum dominum à discipulis suis noctu
furniẽ fuisse sublatum.
- Actor. 5.* Ananias & Saphira reseruantes partem quandam ex
his quæ possederant, apostolico ore morte multantur.
- Actor. 16.* Iudei questuarij, quod per Paulum lucrum suum amit-
terent, eum aculari, quod ciuitatem turbaret &c. Vide
similia Actor. 9 & 14.

EXAMP. I. Auaritia etiam corporis oculos excacat.

Cum Ioannes sedem Hierosolymitanam admi-
nistraret, animo simul cum honoribus permu-
tato, auaritia cæcus momentas Domini diuitias cu-
mulauit, nec poterat illa auri fames vlla satietate ex-
pleri.

TIT. XII. DE AVARITIA. 655

pleri. Quod vt intellexit Epiphanius, conatus est
eum ad benignè pauperibus faciendum allicere. At
is aurum suum quouis charitatis officio præferabat,
neque vllam pauperum curam habebat. Tum Epi-
phanus callidè per speciem mutui argenti pondus
circiter mille quingentarum extorsit, potius quàm
impetrauit, totumque illud magna hilaritate egenis
distribuit. Interiectis autem diebus aliquot, Ioan-
nes importunus exactor argentum repetijt: Epipha-
nius autem leniter & placidè se redditurum promisit.
At ille instare & vrgere, & vim inferre, & virum
sanctum impostorem appellare cœpit, & multis cum
iniurijs afficere non desistit. Epiphanius autem ni-
hil commotus in faciem eius expuit, & statim cæci-
tate percussus, pronus in terram sceleris sui veniam
postulauit. Tum Epiphanius quanto se crimine ob-
strinxisset docuit, & impositis capiti manibus dex-
tero oculo lumen restituit. Orauit autem Ioannes &
pro sinistro, cui tamen sanitas restituta non est, vt
eo signo admonitus modestiam deinde conseruaret,
& auaritiæ pestem cautiùs subterfugeret.

†
Episc. ob a-
uaritiam
vtriusq. ocu-
li visu pri-
uatur.

Poenitentia
ductus dex-
tro oculo
tantum re-
cuperat vi-
sum.

II. Auaritia terra inhians auarum in terram mergit.

Quam verò Deus iustus iudex pro cuiusque fide
meritis digna persoluat, quamque terribilis sit
in consilijs super filios hominum, hoc eodem anno,
diro sanè valde demonstrauit exemplo, cum in vl-
tionem Episcopi auarissimi demones carnifices
preparauit. Rem gestam idem Lambertus sic nar-
rat: Reginherus Misnensis Episcopus obiit. Is dum
suscepto Episcopatu Gollariam venisset post refe-
ctionem in cubiculum, vbi thesauros suos, quorum
nimis amator erat, nullo consilio infoderat, quasi
paululum requiescere volens sese inclusit. Cumque
iam die vrgente in vesperam præter modum con-
suetudinẽque suam somno indulgere videretur:
rem insolitam mirantes cubicularij, pulsare ostium
cœperunt, sed nec pulsantibus, nec vociferantibus
vllum dabatur responsum. Tandem effractis foribus
irrupentes inuenerunt eum fractis ceruicibus, co-
lore terro, exanimem ipsis thesauris suis miserabi-
lem in modum incubantem.

Lambert.
Sebastianor.
apud Baron.
p. 11. an.
Do. 1067. 13.

†
Terribiliss
auaritiæ
poena.

III. Insuper

III. *Iustiniani Imperatoris pecunia cupiditas inexplebilis.*Euseb. lib. 4.
cap. 29.Iustiniani
Imperatoris
turpis auaritia.

AD Imperatores veniamus : In Iustiniano Imperatore (inquit Euagrius) tam inexplebilis fuit pecuniae cupiditas, & tam turpis atque adeo absurda rerum alienarum appetitio, vt omnia subiectorum bona his, qui magistratus administrabant, qui tributa colligebant, qui nulla de causa insidias hominibus struere volebant, ob auri amorem vendiderit. Cōplures verò, immo innumerabiles, qui bona multa possidebant, causa falsa commentitiaeque conficta, omnibus fortunis multauit. Quod si quae meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiciens, consuetudinem se vllam cum eo vel conjunctionem habuisse simularet; statim omnia iura ac leges, modo Iustinianum turpis lucri socium constitueret, eius causa euersa iacuerunt; facultatesque omnes illius, qui falsò in crimen adductus erat, fuerunt eius domum translatae.

IV. *Auaritia Nicephori Imperatoris, contra liberalitas Basily.*Fames propter ætuo-
sitate ven-
torum exor-
ta.Sordida
Phocæ Imp-
gloriatio.

INter ea mala, quibus obruebatur Nicephorus Phocas Imperator, etiam auctum est immensum ciutum in illum odium, ob exortam ingentem rerum penuriam, quam ipse in lucrum suum conuertebat. De cuius causa sic Curopalates: Flarunt etiam venti mense Maio, vndecima Indictione, saxi & ætuoosi, qui fruges vnà cum ipsis vitibus atque arboribus corrumpere, ita vt inde vsque ad duodecimam Indictionem ingenti fame laboratum sit; cumque habenda esset ratio Imperatori salutis eorum, qui sibi subiecti erant, ille verò regium frumentum sordide & liberaliter vendens, studensque ciuium suorum calamitati, gloriabatur, quasi aliquid præclare egisset; quod cum modius numismate venderetur, ipse duobus vendi imperasset, haud imitatus Basilium Macedonem Imperat. qui nona Dominica ingressus in magnum sanctorum Apostolorum templum, conspicatusque quosdam ciues de coris vestibus indutos & graues, alios autem tristes & mœstos ad se accedere iussos; Cur non etiam ipsi die festo splendidas vestes

vestes gestarent, interrogabat, sed velut in vrbis magna calamitate lugerent? Cui vnus ex illis respondit: Te ò Domine, eosque qui tibi proximi sunt, decet splendidis vestibus indutos gaudere; quibus verò iam mors imminet, eos talia dedecent. An ignoras duos frumenti medimnos numismate venire propter ventorum asperitatem? Ad hæc altè suspirans Imperator, misericordia motus, collacrymauit; eosque multis verbis consolatus in Regiam redijt, ibique accersitos ad se, qui ciuilia negotia & regia munera obibant, infinitis probris ac maledictis affecit, quòd sibi nihil de frumento inopia indicassent. Statimque exposito regio & publico frumento duodecim medimnos numismate vendi iussit. Cuius bonam mentem approbans, impertitus est multam hominibus abundantiam. Verùm ad illius laudem hæc dicta sint. Nicephorus autem magis gaudebat, quàm opitulabatur, cum ciues videret oppressos. Neque ipse solus, sed & Leo frater eius cibatorum mercaturæ addictus, multis variisque calamitatibus orbem terrarum vexauit.

V. *Cupiditas nimia accumulans eadem est causa dissipationis.*

ANno Domini nongentesimo octuagesimo tertio, perturbante Ethelredo Rege Anglorum Roffensem Ecclesiam, suo maximo damno pro redemptione pacis ab eius Episcopo argentum accepit, comminante illi & prædicente S. Dunstano ventura mala. Quomodo res se habet, ita ex antiquis Chronographis descripta legitur; Anno gratiæ nongentesimo octuagesimo tertio, surrexit inter Regem Ethelredum & Roffensem Episcopum contentio, sed qua causa habetur incertum. Quocirca contra Roffensium ciuitatem obsidionem componens eam debellare disposuit. Mandauit Regi beatus Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis, vt desisteret ab inceptis, ne S. Andream illius ciuitatis patronum irritaret. Sed nec propter beati viri admonitionem Rex discedere voluit, priusquam ab Episcopo centum libras accepit. Miratus S. Dunstanus Regis cupiditatem, hæc per suos Regi nuntiavit: Quia prætulisti argentum Deo, pecuniam

Basiliij Im-
peratoris in-
signis libe-
ralitas in
plebem.Matt. V. v. 23.
monast. in
sæ. hist. anno
983. apud
Bar. 10. 10.
983. 25.

X

B. Dunstanus avaritia Regis Anglorum redarguit.

658 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
Apostolo, cupiditatem mihi, violenter veniet super te mala, quæ locutus est Dominus; sed hæc me vivente non fient. Iam verò post beati viri obitum, ut ipse prædixerat, Danis omnes portus regni infestantibus, dum nesciretur, ubi eis occurrere deberet, decretum est à viris prudentibus, ut vincerentur argento, qui non poterant ferro. Itaque decem millia librarum soluta Danorum avaritiam expleverunt, ut beati Dunstani vaticinium impleretur.

VI. Alaricus glorians in divitijs inglorius extinguitur.

Paul. Diac. lib. 12. hist. Miscell. apud Baron. 411. & Petrus Damiani apud eundem 1062.

Opportunè adijciendum quod de Alarico Gothorum Duce scribit Paulus Diaconus. Is dum iam trajicere in Siciliam exercitum frustra tentaret, & inopinatas se possidere divitias gloriaretur, apud Consentiæ regionem subita morte defungitur. Gothi verò protinus Basentium annem à suo alveo per alium tramitem captiuorum labore dessestunt: sicque Alaricum cum multis opibus in eodem alveo aqua deficiente sepeliunt; rursumque fluvium proprio meatui iuxta consuetudinem reddunt: ac ne quis adificere locum posset, captiuos omnes, qui interfuerunt, extinxerunt.

VII. Richardus Rex dum appetit aurum alterius morte, ipsemet moritur.

Ioan. Naucler. Chronograph. vol. 2. Gener. 40. an. 1198.

Anno 1198. Richardus Rex Angliæ audiens quendam militem Lemouicensis diocesis in suo castro thesaurum magnum reperisse, cupiens thesaurum habere, dictum militem à vicecomite Lemouicensi, ad quem confugerat pro securitate, reperebat. Sed dum ille renueret, in prædicto castro illum obsedit. Cumque die noctuque castrum illud fortiter impugnaret, sagitta percussus post paucos dies moritur, atque apud fontem Ebrodi sepelitur. Et quia liberos non habebat, frater suus Ioannes, dictus sine terra, successit ei in regno. Et paulo post factæ sunt treugæ inter illum & regem Franciæ, secuta pace.

VIII. Avaritia pœna mirabilis, & liberalitatis retributio.

Ex Menæo Græc. Matt. Raderni, &

Constantino Heraclij filio imperante, vir quidam pecunio-

pecuniosus Constantinopoli in morbum incidit, mortemque formidans in pauperes triginta auri libras distribuit: conalescit subito, & pecuniæ expensâ pœnitentia, haud dubiè dæmone impulsore, ductus, rem cum sincero quodam & recto amico, eoque locuplete communicat: qui ad amicum: Repelle, inquit, ni homo, hæc impiam cogitationem, nec te pœniteat elemosynæ in egentem distributa, ne Deum, qui tui misertus te sanitati restituit tuæ, grauitè offendas, fatoque infausto, & subita morte repente opprimaris, atque sine pœnitentia discedas. Sed frustra: consilium enim amici fidem omnino reijcit. Tum amicus: Quando ea quæ salutaria suasi, non admittis, aliud suggeram tibi. Et ille, Quid suades? Et amicus verè misericors: Age, inquit, huc mecum ad templum adî, & ibi profiterè: Domine, non ego, sed iste dedit elemosynam; & ego tibi statim triginta auri libras denuo annumerabo. Placet hoc consilium avaro: ad templum venit, verba concepta pronunciantur, aurum ab amico, infelici illi in manus traditur: recepta pecunia, dum pedem ex templo effert, subito mortuus concidit, omnibus qui præsentès aderant, ingenti horrore & pauore correptis, qui iustum iudicem laudabant & celebrabant. Cùm autem qui aderant clerici monerent amicum, ut suam sibi ipse pecuniam sumeret: Absit, inquit, hoc factum à me, immo cogitatio impia, ut ego Deo deuotum aurum, & cælo iam inscriptum recipiam. Domini est, nullum mihi in id amplius ius aur potestas, quòd Ananias & Sapphira immemores de suo iam Deo dedicato suffurati pœnas subita morte, quemadmodum & iste, persoluerunt. Deus enim non irridetur. His illius dictis ab omnibus mirificè comprobatis, aurum pauperibus est diuisum.

Baron. fo. 77. Annal. an. 553. ex Co. drauo.

Avaritia cuiusdam terribili morte punita.

IX. Terribile exemplum execrandæ avaritiæ, quomodo mulier auro vritur.

Hic non ab simile refert Gregorius Turonensis accidisse in Gallijs: Mulier quædam, inquit, sub specie religionis vacabat ieiunijs, orationibus insistebat, vigilabat pertinaciter, ac loca sancta deuotione simulata circuibat assidue. Cumque in hoc colore iustæ vitæ duraret, immensas opes à multis

Greg. Turon. li. 1. de Glor. Matt. cap. 106.

pœnam iuberet cessare à corpore, & operto tumulo discessit, voceſque mulicris amplius nõ sunt audire.

X. *Quomodo multiplicatio trientis ad centum solidos ex insquo lucro redierit ad trientem.*

Hic minime silendum, quod cuidam contigit, qui per adulterina lucra studuit multiplicare terrena, de quo sic Gregorius: *Quidam apud Lugdunensem urbem vix ita laborans, vt vnum trientem posset habere; accensus auri execrabilis sacra fame voluit per eum sacculi ora replere, iuxta illum Prudentij nostri versiculum,*

Auri namq; fames parto conquiritur auro.

Igitur de hoc triente vinum comparat, admixtisq; aquis, iteru per argenteos vendas duplat pecunia. Hoc iteru atq. iteru agit, & ta diu turpis lucri secutor est factus: vsquequo centum solidos de hoc triente lucraretur: sed iudiciu Dei confutat lucra diaboli. Congrens enim auarus negotiator aurum in sacculum, possessurus pecuniam vnus horæ momento, alterius negotiatoris nundinas adit. Extratoque triente, quasi aliquid negotiaturus, conloqui cum socio cepit. Erat autem sacculus ex pelle phœnicia, sicut his manu gestare mos est. Et ecce subito adueniens Miluus rapit eum pedibus, atque decerpere tentat, putans a colore partem aliquam carnis esse. Sed cum nihil pinguedinis sentiret in eo, euolans super alueum Araris, de quo hic aquas hauriens vino miscuerat, laxatum sacculum deiecit in flumen. At ille apprehensis capillis elidens se ad terram, spargensq; puluerem super caput aiebat: *Vt mihi, qui iudicio Dei oppressus, peridi pecuniam, quæ iniquè fuerat aggregata. Nam ex vno triente centum crexi solidos. Nunc perditis centum solidis, vnus tantum mihi remansit triens. Væ mihi, sicut feci, sic recepi: & qui nihilo eos habui, ad nihilum rediisse conspicio. Talis pecunia diabole tua est, per tale lucrum deduxisti Deo inobedientes in tartarum. Tale enim commercium & in presenti damni notam ingerit, & in futuro diuersarum pœnarum genera parit.*

Greg. Turon. de glor. conf. cap. 109.

Iudicium Dei confutat lucra diaboli.

I epidus res euentus.

Simulata femine pietas, ac tecta auaritia.

660 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
suscipiebat, congregabat aurum quotidie, & quod deuotio Christiana pro redimendis porrigebat captiuis, loculis addebat occultis, & quæ dabantur inopum necessitatibus profutura, iniquis marsupijs condebantur: nam effossa mulier humo in medio cellula ollam immensam imposuit: ibique cum aliquid datum fuisset, recondebat diligenter, & lapide superposito claudens, vt nulli pateret occultum. O terque quaterque & obiter execranda cupiditas, quæ luce fraudans, homines demergis in tenebras! Quid plura? Cum olla impleta fuisset nummis, huic mulieri tempus resolutionis aduenit. Mortua verò Deo, migrans, in inferno sepulta est, post cuius exequias sacerdotes, qui aderant, puellam eius familiarẽ interrogat, quid de tanta fecisset pecunia, aut si ea eroganda temporis sui permisit spatium. At illa respondit, nunquam se vidisse, quod vlli inopum manus misericordie porrexisset: aut quid pecunia data deuenisset, ignorare se cõfiteatur: Vnum tantum scio, ait: quod in cellula deportatum, regressu foras vltra non vidi. Hæc audientes clerici stupent, & quid ex hoc factum fuisset, diligenter inquirunt, totumque crebris ictibus pavimentum rudentibus, locus, in quo occulta iacebat pecunia, tinnitum dedit impulsus, caudque resonans prodit quæ latebant: & statim remoto lapide inuenitur auri congeries: & clerici stupetes tantæ subtilitatis peruersitatem, Episcopo quid actum fuerat, indicant. Ille verò commotus, iussit reserato sepulcro pecuniam super corpus exanime projici, dicens, Sint tua tibi quæ congregasti: pauperibus verò Christi non deerit, vnde sustententur. Nec mora, cum prima quies nocturno tempore data fuisset, audiuntur voces à tumulo, secus & vlulatus immensus: inter quas voces hoc maxime resonabat, se miseram, se infelicem, quæ auri consumebatur incendio. Denique cum per triduum hæ voces adueniente nocte resonarent, populis non durancibus, ad sacerdotem venit. At ille accedens iubet tumuli opertorium amoueri: submotoque videt aurum quasi in fornace resolutum, in os mulieris ingredi cum flamma sulphurea. Tunc sacerdos orauit ad Dominum, vt quia malitia eius populis fuerat declarata, tandem Dominus pœnam

Detegitur dicta mulieris auaritia.

Aurum ab ea iniquè collectum in sepulchri eius conijciatur.

Horrendum Dei iudicium.

XI. *Cor auaritia dicatum fit prada diabolo.*

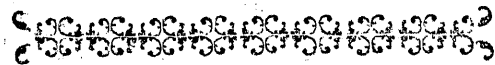
Gabriel Inci-
no Canonico.
Lateran. Ecc.
serm. 1. de
Puritate cor-
di ex. Prosp.
lib. de dono
vimeri.

AVarus quispiam pecunia amantissimus postquam plurimas diuitias congregasset, & de ijs nihil pauperibus vnquam dispersisset, aut alijs pietatis officijs impendisset, subita morte raptus est. Cadauero aurem eius à parentibus & amicis presentibus aperto, vt ab ijs dispiceretur, quænam tam repentinae mortis causa fuisset, cor in eo non fuit inuentum. Vnde admiratione rapti singuli adierunt ad mortui cubiculum, vbi thesaurus eius erat: atque cista aperta cor hominis inueniunt inter manus demonis, qui instar, draconis super hoc sedebat, ac in varias partes discerpebat: dixitque astantibus: Hoc aurum & argentum pretium est cordis, quod mihi vendidit amicus vester, ideoque iure meum est, eoque pro arbitrio vti possum.

XII. *Pradiuus & in prosperitatibus humo absimitur.*

D. Antonin.
2. pa. 10. Chr.
tit. 10. cap. 7.
S. 2. Marc.
Marul. li. 5.
cap. 2. Bonf.
gnor. laccia.
gnorra lib. de
tribulat. ca. 4.

CUm aliquando b. Ambrosius Romam proficisceretur, atque in Hetruria à prædiuite fuisset hospitio exceptus, iactabat ille diuitias, familiam, filios, ac prospera omnia, nihilque sibi accidisse infeliciter. Id animaduertens Ambrosius, discessum accelerandum instituit, quod tanta prosperarum rerum affluentia exitum longè infelicissimum habitura foret. Hortatus igitur tuos est, vt inde mox omnes secum abscederent, ne iræ Dei furorem experirentur. Abeuntibus omnibus, mox hospes cum reliqua familia, domoque omni hiatu patente aborpti sunt.



TIT. XIII. De Prodigalitate.

EXEMP. I. *Fridericus I I. Imperator ex nimia magnificentia redigitur ad pecunia penuriam.*

Paol. Emil.
lib. 7. hii.
Frane.

FRidericus II. Imperator, dum Parmæ vrbs, quam oppugnabat, æmulam victoriæ condidit, editis

TIT. XIII. DE PRODICALITATE. 663
editis magnificis spectaculis Cæsarum veterum magnificentiam, & rerum splendorem æquare conatus, ad penuriam pecuniæ recidit. Victoriosos, qui antea aurei cudebantur, iam scorteos facere cœpit, cum perparua eius argentea effigie: proposito edicto, vt hi nummo aureo censerentur: fiscum suum tantidem illos estimaturum, accepturumque.

II. *Prodigalitas Regis Polonorum à Pontifice inhibetur.*

VLadislavus Jagello Polonorum Rex tanta fuit prodigalitate, vt non modò fiscum exhauriret, verum etiam magnam partem regiarum possessionum immerentibus, & maxime venationum ac cæterarum voluptatum, quanquam non inhonestarum, affectis & ministris dilargiretur, ac tota interdum singulis hominibus donaret territoria: sic vt quodam tempore Martinus V. Pontifex Max. prodigalitatem eius inhibendam sibi esse duceret, dato ad Archiepiscopum Leopolicensem mandato, vt donationes eius rescinderet. In peregrinos hospitalis & munificus. Nullum quamuis exiguum munus aspernabatur, nec eos qui donarant, irremuneratos dimittebat. Aliquid petentibus à se, fere dimidium eius quod petissent largiebatur. Itaque duplum petebant, qui simplum auferre cupiebant.

III. *Quomodo profusio nimia Caroli VI. Francorum Regis repressa.*

CAROLUS VI. Francorum Rex, quod profusissimus, prodigantissimusque esset, modica vi auri contentus esse non poterat. Nullus in eo largitionum modus. Auctores summarum, cum rationes in fiscum referrentur, eas magna ex parte inducebant, tabellisque, quibus nomina munerumque data continebantur, hæc verba subscribebant, Immodicè datum: & repetatur.

IV. *Rex Neapolitanus Alfonso ex nimis effusionibus decoxit.*

ALfonsus Neapolitanorum Rex, licet plurimis & populis & nationibus imperaret, ac paccioque permulto frueretur, faciendis tamen ingentissimis

664 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
tissimꝫ sumptibus, edendis magnificentissimis ludis
spectaculisque, & omnis generis rerum effusioni-
bus eò processit, vt conflato ingenti ære alieno, cum
satisfacere creditoribus nequiret, tandem decoxe-
rit: at dolore itaque permotus, regij census mini-
stros plerosque multæ nomine pæne bonis omnibus
spoliauerit, quòd in exigendo per fas & nefas con-
tinentiores fuissent, quàm ipse in prodigendo.

V. *Alphonſus Rex decoctorem bonorum indulgentem
corpori in corpore puniendum cenſet.*

Anton. Pa-
normis. li. I.
de reb. ab
Alph. rege
geſſit.

Alphonſus Aragonum Rex, cum equitem deco-
ctorem punire vellet, quibusdam à rege mag-
nopere petentibus, ne in corpus lucret debita, quæ
ille per luxum plurima libidinẽque contraxerat,
respondit: Equitem hunc neque sui regis gratia, ne-
que patriæ commodo, neque propinquorum & ami-
corum ære alieno suscepto, tam grande patrimonium
profudisse, sed omnem suam substantiam corpori
induluisse. In corpus igitur luere æquius esse, vt pœ-
na malefactoris ex quo respondeat.



TIT. XIV. De exactiõibus in tribu-
tis & vectigalibus.

- 1. Reg. 18. Saul beneficio David, eiusque familia à tributo exem-
pta fuit, quodà gigantem Goliath de medio sustulisset.
- 3. Reg. 12. Roboam Deo non placuit, cum populum suum vectiga-
libus nimis grauare vellet.
- Matth. 17. Christus Dominus vltro sese Romani Imperatoris quæ-
nis, edito subiiciens, ostendit tributa, quibus debentur, esse
25. 26. 27. persoluenda, et ciuiles politias Euangelij doctrina minime
aboleri.

P. Ribade-
neira lib. 2.
de Principe
Christian.
cap. 10.

EXEMP. I. Populum tributis aut vectigalibus non
esse onerandum, nisi grauis subsit causa.

Ludouicus Gallia Rex grauissimè cuidam ex
suis succensuit, quòd illi auctor esset, vt à regno
noua

TIT. XIV. DE VECTIGALIBVS. 665
noua tributa exigeret, præscripta etiam exigendorum
ratione. Nec iniuria prestantissimos Rex iniusto ex-
actori indignabatur: sciebat enim seueram numinis
vltionem solere subsequi hanc iniustitiam, quam
per Prophetam Michæam testatur Deus, his verbis:
Audite Principes Iacob, &c. qui violenter tollitis
pelles eorum, &c. ob quod scelus pœnam subiungit:
Sion quasi ager arabitur, & Ierusalem quasi aceruus
lapidum erit, &c. Atque ideo dictus Rex in testa-
mento suo Philippum heredem ac filium suum recte
monet in hæc verba: Fili mi, ante omnia in eam cu-
ram incumbe, vt Deum cultu & amore prosequaris:
animo sis pio & humano erga mendicos & arum-
nosos homines, illisque pro viribus opem feras: ius-
tas regni tui leges obserues: ne subditis cui tributa
imperes, aut imponas onera, nisi necessitas urgeat,
tèque manifesta vtilitas regni compellat; idque non
vltro, sed graui de causa facias: si secus facis, non
Rex, sed tyrannus habebis.

Michæc. 3.

S. Lud. tes-
tam. quod
in thesaur.
Franc. ser-
uatur.

Tributa
quando im-
ponenda.

II. *Sacco pecunia ex tributis collecta visi demones in-
sidera.*

Edwardus III. Anglorum Rex, cum exactores tri-
buti populo impositi aliquando ingentem acer-
uum pecuniæ ex eo tributo collectæ, delectandi
ipsius gratia, coram adduxissent, ille subito dæmo-
nem circa ipsum aceruum ludentem videre visus est,
& ob id huiusmodi pecuniam vt rem funestam ab-
horrens, illico aufert ab oculis, restituique populo
iussit.

Polydor. li. 9.
hiss. Angl.
& Ribade-
neira ubi
supra.

†

III. *Hilperici familia ob tributorum novorum exa-
ctionem affigitur.*

Hilpericus Francorum Rex descriptiones nouas
per consilium Fredegundis in omni regno suo
facit, vt vnusquisque possessor de propria terra de
vno arpenne vnã amphoram vini ad partem da-
ret, & de iugere modium vnum. Vnde populus valde
oppressus vociferabatur ad Dominum. Misit autem
Dominus plagam in domum Regis, & ipse ægrotare
cepit, & duo filij eius mortui sunt. Rex perterritus
descriptiones combussit, & tributum indulsit, anno
Dominicæ incarnationis quingentesimo decimo.

Ex Annal.
Khegin. mo-
nach. Pru-
mensis li. 1.
an. 510.

repet. f. 384.

IV. Tri-

IV. *Tributum nouum non esse facile imponendum miraculo demonstratur.*

Jacobus Meyer. Annot. Flandricarum li. 16. an. 1441.
Miraculum. Anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo, conchæ (vulgo musselen) apud Slusam, postquam earum collectioni impositum esset quoddam genus vectigalis, non comparuerunt, sed cessarunt affluere. Quæ res loco certi miraculi habita: nam postquam sublatum est tributum, rursus aduenerunt.

V. *Guilelmus Anglorum Rex vectigalia Ecclesiasticis imponit auaritia motus.*

Raphael Volzerr. lib. 3. Geograph. pag. 21.
Auaritia exemplum. Guilelmus iunior Anglorum Rex transacta tributi passione cum fratre Roberto natu maiore, cui Normandiæ principatus obtigerat, quique contra eum iam exercitum ducebat, patri in regno successit. Auaritiæ maxima laborauit infamia, vt qui vectigalia Præfulum templorumque plurimorum vsurparet. Ex quo decedentis spiritus ab Eucelino viro sanctissimo dicitur visus coram sancto Albano Angliæ protomartyre pœnas scelerum dare.

VI. *De vindicta diuinitus irrogata impijs quibusdam tributorum exactoribus.*

Ex gestis S. Niconis Armeni sum. 10. an. 969. 7.
Oportunè admodum hic mihi describenda occurrit insignis vindicta diuina in iniquos tributorum exactores, de quibus sic res se habet in gestis S. Niconis Armeni: Venit cubicularius quidam ab Imperatore Nicephoro Phoca, aurei tributii causa missus, qui vt pecuniæ turpifque lucri percupidus erat, magnas cum cæteris ciuibus, tum sancto in primis cœnobio molestias exhibebat. Solent enim ciuitatum imperia & exactiones non æquis & benignis, sed durioribus, vt plurimum, & inhumanioribus delegari. Frustra autem monachi, quibus auri nihil erat, immitem serumque linire precibus studebant, qui aurum sitiens, velut aspis ad incantantium voces obsurdescebat, & tanquam spinarum sonum sub lebetæ (quod scriptum est) omnia illorū verba contemnebat. Quin & ferocius insolescens, post atroces minas in carcerem eos detrussit, ac monasterium ipsum expilare, deprædarique vecors meditabatur.

meditabatur. Quod cæteri audientes qui in eo exercebantur, ad sanctum Niconem precibus exorandum se conuertunt, præsentemque eius opem sine mora experti sunt. Etenim proxima nocte, minaci atque indignabundo vultu ad cubicularium veniens S. Nicon, multis eum verberibus excepit: eò quòd, inquit, (eius enim verbis vtendum est) monasterij curatores, cum ipsi nihil deliquissent, vinculis mancipasti; quòd nisi eos statim exemeris, acerbis præterea te vitæ exitus manet. Profuit palatino ad sanio rem mentem hæc castitio. Mane igitur & vincos eduxit, & ad templum properans, sacra thecæ aduolutus cum lacrymis audaciæ suæ veniam à Sancto petijt, discessurum extemplo Lacedæmone promittens, & ciuibus aurum, quod exegerat, restitutum. Quod re ipsa præstitit. Nam aureis septuaginta duobus ad beati loculum abiectis, conscenso equo, protinus abscessit.

Vltio diuina in tributorum impijs exactores.

VII. *Iniuriosus Turon. Ep. Clotharium reprehendit præter modum bona Ecclesia taxantem.*

Greg. Turon. de Gest. Franc. lib. 4. cap. 2. Bar. 7. 540.
Clotharius Rex indixerat, vt omnes Ecclesiæ regni sui tertiam partem fructuum fisco soluerent. Quod licet inuiti sancti Episcopi consensissent atque conscripissent, viriliter hoc beatus Iniuriosus re-
 spuens, subscribere dedignatus est, dicens: Si volueris res Dei tollere, Dominus regnum tuum velociter auferet; quia iniquum est, vt pauperes, quos tu debes alere horreo, ab eorum stipe tua horrea regem Ecclepleantur. Et iratus contra Regem, nec valedicens, abscessit. Tunc commotus Rex, timens etiam virtutem beati Martini, misit post eum cum muneribus, veniam petens, & hoc quòd fecerat, damnans; simulque rogans, vt per virtutem beati Martini Antistitis exoraret.

Iniuriosus Ep. liberum dicitur ad Regem Ecclepleantur.

VIII. *De seditione & insolentia apud Antiochenos ob nouam vectigalium constitutionem orta.*

Niceph. Call. hist. Eccl. li. 12. cap. 436.
Theodosius Imperator, fisco suo propter frequentes bellorum sumptus exhausto, tributum nouum, præter solum ciuitatibus imposuit. Et alij quidem vbique locorum tributarij populi pensionem, quamuis extraordinariam, conferebant. Antiochenus

Antiochie
sedicio pro-
pter vesti-
galia.

In statuam
Placilla Au-
gustæ factū
Antioche-
ni.

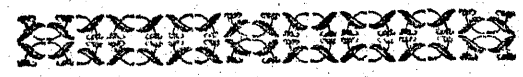
Theodosij in
Antioche-
nos ira.

Profuit ipsi
lex Theodo-
sij, quam ex
prescripro
D. Ambr.
tulerat.

Antioche-
norum pec-
nitentia.

668 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
chenus autem populus non tulit vestigal nouum. Et cum exactores cerneret cum plerāque alia facere, tum ex ciuibus quosdam suspendere, nonnullos crudeliter trahere, alios in vincula conijcere, seditionem mouit, multāque & fecit, & dixit per tumultum, quæ vulgus solet, vbi occasionem ad ordinem tollendum, & rerum omnium confusionem inducendam arripuit. Postremò verò Imperatricis quoque Placillæ (hoc enim illius nomen erat) statuam æræ suo loco impudenter deiecit, & funi pedibus adaptatam, per multas vr̄bis partes traxit, & pro eo atque plebs furens atque indignans affluuit, contumelijs magnis, quas dicere opus non est, affecit. Quod flagitium postquam Imperator. paratum audiuit, grauitè in eum populum excanduit, & sicuti par erat, quæ antiquitus obtinebant priuilegia, illis ademit, atque ea vicinæ vr̄bi concessit. Eo enim malo agrè se admodum Antiochenis facturum se putabat. Iamdudum namque Laodicea inuidia emulatione aduersus Antiochiam tenebatur. Comminatus præterea illis est, se vr̄bem eam incensurum, ornamenta omnia vetustatis ei adempturum, in vicum eam mutaturum, & aratro proscissurum. In animo etiam habuit, multos ex Antiochenis neci dare, & castigare, ne postea tale quid admittere in animum inducerent. Qui verò ibi cum potestate magistratus rem administrabant, nonnullos, qui facinus tantū ausi fuerant, comprehensos prius necarunt, quàm Imperator factum id resciret. Et Imperator mandauerat quidem, & tam graues pœnas minatus fuerat, sed eas ad rem non contulit. Obstabat enim ei Ambrosij lex. Porro vr̄bis multitudo sola grauium rerū fama consternata, furore relicto in pœnitentiam incidit, & perinde atque ob oculos versari videret, quæ in expectatione erant mala, altius suspirans, & lacrymarum vim profundens, Deo supplicauit, vt ferocientem Imperatoris animum compesceret, & tantoperè excitatam iram mitigaret. Et publicas peragens supplicationes, carmina quædam luctuosa, & ad commiserationem mouendam composita, numerofo concentu cantauit. Episcopum autem suum diuum Flavianum, qui pro eis deprecaretur, ad Imperatorem oratorem misit, cuius arte Imp. ira fuit planè mitigata.

TIT.



TIT. XV. De Luxuria.

Propter Luxuriæ peccatum diluuium vr̄bi vniuerso inductum est. Gen. cap. 6.

Propter idem peccatum Sodoma & Gomorra igne & sulphure consumptæ sunt. Genes. c. 14.

Tota tribus Benjamin ad interuersionem deleta. Indic. ca. 19.

Occasione uxoris Leuitæ à vr̄be Belial incredibili libidinis furore vexatæ occisa sunt plusquam sexaginta quinque millia hominum. 2. Reg. 13.

Amon ex amore turpi & luxurioso infamatus est. 2. Reg. 13.

EXEMP. I. Abstinentes à mulieribus loquuntur abscissis linguis, dediti mulieribus priuantur eo dono.

NARRAT Euagrius libro quarto Ecclesiasticæ historia, Libycos Episcopos ab Arianis lingua abscissionem passos fuisse, eosque Constantinopolim profugisse, ibique perinde locutos excissis radicibus linguis, articulata voce, ac si nihil tale percipi fuissent, Procopio eos audiente: Miraculi autem veritatem inde patere, quòd dum à mulieribus abstinerent huiusmodi Episcopi, gratiam locutionis seruarunt semper, at vbi eorum aliqui sunt mulieribus commisti, tanto dono priuati sunt.

II. Lenones puniuntur, castitas seruatur.

CVM Dux quidam Barbarus iussisset sanctam Flauriam tradi quibusdam lenonibus de exercitu suo corrumpendam, sancta virgo in proposito firma, suspiciens in calum, ait: Deus, qui sedes super Thronos, & iudicas æquitatem, esto mihi in Deum protectorem, & in locum refugij, vt saluum me facias. Surrexit in me iudex iniquus, mordens carnes meas canina rabie, misit truces manus ad verbera, pedibus appensa sum, fustibus acerrimè verberata sum, omnibus

Euagr. lib. 4.
bist. Eccl.
cap. 14.

Oratio S.
Flaurie Vir-
ginis.

omnibus membris crudelissimè torta sum, fumus horridus sub me administratus est, impinguatur Dux sæuus sanguine meo, tuus est amor, tua est fidelitas, pro te hæc patior omnia: respice in me sancte Deus Sabaoth, ne polluant inimici famulam tuam, ne dicant, Præualuimus aduersus eam. Oruit, & ecce subito diuina virtus super virginem sanctam respiciens, suo illam munimine sepst. Nam cum ad Ducis imperium lenones sanctam virginem Flauiam vellent stuprare, vim ei inferre volentes, quicumque manus ad eam contingendam misissent, stupebant nerui eorum, & arefebant manus & brachia illorū, & præ dolore ex intimo corde mugitum reddebant. Ipsa autem beatissima virgo Flauia cum fuisset cum fratribus suis multoties cæsa, & pro Christi nomine torta, & diuersis supplicijs affecta, immobilis in Christi fide permanfit.

III. *Diabolus potestatem exercet in impurum & obscœnum iuuenem: Angelus seruat castam Agnetē, & suscitatur ad eius orationem improbum.*

D. Ambros.
lib. 4. Epist.

B. Agnes à
Simpboria
no ad Lupanar
ducitur.

Symphoriani
filius à
diabolo praefocatur,
quod b. Agnetem
concupiscere
vellet.

Cum Symphorianus tyrannus beatam Agnetem à fidei & castitatis constantia auertere non potuisset, tandem lupanar ei parari iubet, quod ingressus est eius filius, qui puellam perditè amabat, cum sodalibus suis, iuueniculis, ut ibi libidinis suæ ludibrium exerceret. Videns autem lumen circa puellam ibi orantem, non dedit honorem Deo, sed irruens in ipsum lumen, priusquam vel manu eam contingeret, cecidit in faciem suam, & præfocatus à diabolo expirauit. Videntes autem socij eius, quod moras intus faceret, putabant eum obscœnis operibus occupari. Et ingressus est vnus ex iuuenibus, qui ei familiarior erat, ut congratularetur insultationi eius, & mortuum eum inueniens, exclamauit voce magna, dicens: Pijssimi Romani succurrite, magicis artibus ista meretrix præfecti filium interfecit. Fit repente concursus populorum ad theatrum, & varia furentis populi acclamatio. Alij dicebant magam, alij innocentem, alij sacrilegam conclamabant. Præfectus autem audiens filium suum interiisse, cum ingenti tumultu venit ad theatrum. Et ingressus locum, in quo corpus filij eius iacebat exanime,

nime, cum ingenti clamore dicebat: Crudelissima omnium scœminarum ad filium meum voluisti apodixen magicæ tuæ artis demonstrare? Et cum talia atque alia huiusmodi verba repeteret, & causam mortis eius ab ea inquireret, ait ad eum beatissima Agnes: Ille, cuius voluntatem volebat perficere, ipse in eum potestatem accepit. Quare omnem qui ad me ingressi sunt, sani sunt? Quia vniversi dederunt honorem Deo, sicut misit Angelum suum, & induit me hoc misericordiæ indumento, & custodiuit corpus meum, quod ab ipsis cunabulis Christo consecratum est & oblatum. Videntes ergo splendorem angelicum adorabant omnes, & abscedebant illæsi. Hic autem impudens statim ut ingressus est, scuire cœpit & fremere: cumque manum suam ad me contingendum aptaret, dedit eum angelus Domini in reprobam quam conspicias mortem. Dicit ei Præfectus: In hoc apparebit, quia non magicis artibus ista gessisti, si deprecata fueris istum angelum, ut restituat mihi filium meum sanum. Cui beata Agnes dixit: Licet fides vestra hoc non mereatur impetrare à Domino, tamen quia tempus est, ut virtus Domini mei Iesu Christi manifestetur, egredimini omnes, ut solitam ei orationem offeram. Cumque vniversi fuissent egressi, prosternens se in faciem planam, rogare cœpit Dominum ut iuuenem resuscitaret. Orante autem illa, apparuit angelus Domini, qui eleuauit eam flentem, & confortans animum eius iuuenem suscitauit. Qui egressus foras cœpit voce publica clamare & dicere: Vnus Deus in celo & in terra & in mari, qui est Deus Christianorum.

IV. *Luxuriosus blasphemans, & impoenitens emittit spiritum.*

Refert Vincentius in speculo morali de quodam magno Comite, quod cum inter alia flagitia fuisset enormiter luxuriosus, arripuit eum grauis infirmitas, ex qua intumuerunt eius genitalia ad modum ollæ grandis, in quibus grauissimè afflictus Deum præ doloribus blasphemabat, & aliquando dicebat, se ideo talia in ijs locis pati, quia de membris illis enormia egerat, nec tamen de hoc penitentiam petebat, sed blasphemans fortius immundum

Exanditur
oratio, & S.
Flauia à pe-
riculo libe-
ratur.

Pœna leno-
num volen-
tium supra-
re S. Fla-
uiam.

B. Agnes
causam dat
cur solus
Præfecti fi-
lius fuerit
occisus.

Præfecti fi-
lius ad ora-
tionem b.
Agnetis à
morte resus-
citatur.

Lib. 3. Spec.
moral. dist. 3.
parte 9.

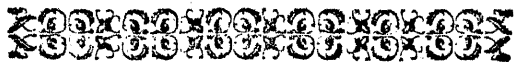
V. Terribile Dei iudicium in alium luxuriosum.

Idem ibid.

DE alio item maximo Principe, qui prædicto fuit cõtemporaneus, refert idem Auctor, quod is in vita sua sese effuderat in omnẽ genus luxuriæ, vnde graui languore correptus, in tabefactionem, & desperationem & fœtorem intolerabilem cecidit: cuius fœtoris magnitudinem domestici eius ferre non valentes, præ confusione in cameris suis eum claudabant, & occultabant, nullum ad eum ingredi permittentem. Quædam autem persona multa familiaritate & affinitate ei coniuncta, cui non ausi fuerunt custodes resistere, transiens ostia, & custodias, ait: Ego volo scire, quomodo sit Domino vestro, & intrans cameram inuenit eum solum super cubile suum, quasi super quatuor pedes procumbentem, & omnia interiora cum intestinis, & fecibus, & fœtore maximo emittentem, & sine aliquibus pœnitentiæ signis animam exhalantem. Quod sui occultantes, alia finxerunt. Hoc autem terribile genus mortis vidit & sciuit ille, qui sic eum inuenit, vir Deum timens, & iudicio diuino perterritus, aliquibus Deum timentibus reuelauit. Sicut autem illi duo Principes contemporanei fuerunt in vita & in moribus conformes, ita in morte, & creditur, quod in pœna.

M. Scitimus
 Luxuriosus
 Principis
 exitus.

+



TIT. XVI. De Inuidia.

- Gen. 4. Inuidia motus Cain fratrem suum Abel occidit, quando vidit munera eius acceptari à Deo, & non sua.
- Gen. 26. Palæstini inuidentes Isaac, quod ita benediceretur à Domino, puteos eius obstruxerunt.
- Gen. 29. Filij Iacob inuidabant fratri suo Ioseph, nec poterant ei quicquam pacificè loqui, quod à patre plus alijs diligeretur.
- 1 Reg. 26. Inuidia Saulẽm adiegit, ut sanctissimum Dauidẽm hostili odio persequeretur, nec ullum ei respiciendi vel tempus,

pus, vel locum daret; quod cantatrices mulieres mille tantum hostium victoriam illi, Dauid autem decem millium præberent.

Inuidia quoque fecit, ut Dathan & Abiron populum in deserto aduersum Moysen concitarent, quos nouo & inaudito supplicij genere terre hiatus absorbit, corpusque simul cum anima in tartara præcipitauit.

Aman Agagites inuidens gloriæ Mardochei, quæ fuit ab Assuero rege, delcri totum genus Iudeorum, & ipsum Mardocheum in ligno præparato suspendi; sed mediante regina Hester versa est sententia contra eum, ut illo die suspenderetur in ligno ab eo præparato, & omne genus suum inimici Iudeorum occisissent illo die.

Denique inuidia, omnium, quæ unquam in mundo contigerunt, terribilissimum facinus commisit, cum ipsum Dei Filium, mundi que Saluatorem atrocissima & indignissima nece in Crucem sustulit.

EXEMP. I. Belisarius ad summos honores euectus per amulos ad summam redigitur miseriam.

BELISARIUS summus Iustiniani Imp. præfectus, vir manu strenuus, atq. animi magnitudine, alijsque virtutibus nemini sua ætate comparandus, Gothos aliquoties Vrbe, Italiâ que pepulit, & prostrigauit, Persas, Alanos, & Vandalos insigni robore repressit; quorum Regem Gelimerum in triumphum Constantinopolim duxit; itaque Africam rursus adiecit Imperio Romano. Quibus rebus sic præclarè gestis, ut Iustinianus Imperator ei meritum virtutis præmium representaret, præter infinitos honores illi delatos, monetam eudi curauit argenteam, in cuius altero latere imago impressa fuit Iustiniani, in altero Belisarij, cum hoc elogio: *Belisarius datus Romanorum.* Hunc tamentot & tantis honoribus ornatum, propter leuem & friuolam affectati regni suspitionem, ab amulis gloriæ suæ suscitatum, non tantum omnibus honoribus, opibusque priuauit, sed etiam erutis oculis eò calamitatis induxit, ut è vili tuguriolo stipem sibi mendicare coactus sit, inquit; rimus.

V u Daic

Date obulum Belisario, quem virtus extulit, inuidia obcæcauit. Quam historiam Ioannes Græcus iam-bicis verbis his complectitur :

*Iste Belisarius Imperator magnus,
Iustinianæ existens temporibus Imperator,
Ad omnem quadrantem terra cum explicuisset vi-
torias,*

*Postea inuidia excacatus (ô fortunam miserabilem!)
Poculum ligneum detinens, clamabat plebi in stadio:
Quem fortuna quidem clarum fecit, excacauit in-
uidia.*

II. Narses per inuidiam accusatur.

*Vrsberg. Ab-
ba in Chron-
an. Dom.
Incarn. 565.*

*Narses apud
Iustinianū
Imp accusa-
tur.*

Narses cartularius quondam Iustiniani Impera-
toris, pro bono seruitio factus Patritius, To-
tilam Regem Gothorum occidit, Gentemque Go-
thorum de Italia exterminauit. Cùm iâ securus Ita-
liam teneret, Romani per inuidiam accusationem
aduersus eum dixerunt Iustiniano Augusto, & So-
phizæ vxori eius, dicentes: Melius esset nobis ser-
uire Gothis, quàm Græcis, vbi Narses castratus
imperat; & nos seruitio premit, & nosser sanctissi-
mus princeps hoc nescit. Aut libera nos de manu
eius, aut certâ ciuitatem Romanam, & nosmetipsos
Gentibus trademus. Audiens hoc Narses scripsit ad
Augustum dicens: Si malè feci cum Romanis, malè
inueniam. Sed Augustus ira commotus aduersus
Narsetem, Longinum statim Prefectum misit in Ita-
liam, qui locum Narsetus teneret. Sophia quoque
Augusta inter alia verba Romanis sic scripsit de eo:
Ponam illum castratum in gynæo, vt pensam silet
lanam cum puellis. Ad hæc Narses respondit: Talem
eidem ordiar telam, vt quamdiu vixerit ipsa So-
phia, non possit deponere eam.

*Narsetus ad
Sophiam
Augustam
responsio.*

III. Inuidus calumniam in fratrem injiciens à demo- no corripitur.

*Ioan. Cassian.
Collat. 18.
cap. 15.*

Qua pœna interdum mulctetur inuidus, hoc ex-
emplo ex Ioanne Cassiano declarabo. Paph-
nutij iuuenis sanctissimi virtuti inuidens quidam è
numero fratrum, eiu modi dolum commentus est.
Isidoro monasterij superiori questus est codicem
sibi ereptum, rogâque, vt in singulorum fratrum
cellis

cellis quæratur. Tres seniores designantur, qui quæ-
rant. Reperitur tandem in cella Paphnutij sub pal-
marum plexis (ibi enim inuidus ille eum abdidit.)
Palàm proditur in ecclesia, vbi omnes conue-
nerant: Paphnutius, licet innocens, non se purgat,
sed satisfactioni totum tradit, & ad limina ecclesiæ
per duas hebdomades supplex se abijcit, noxam de-
precat. Quibus elapsis à sæuo dæmone inuidus
ille frater arripitur, immaniterque diuexatur: sed nec
ab vlllo seniorum eijci potuit, quia Christus gloriam
illam soli referuarat Paphnutio, cui calumnia fru-
stra erat, qui facilè eum exturbauit.

IV. Inuidi occidunt vrsus sancti, & ipsi morbo inter- eunt.

In Nursinæ partibus prouinciæ duo viri in vita
atque habitu sanctæ conuersationis habitabant,
quorum vnus Euty chius, alter verò Florentius dice-
batur: sed idem Euty chius in spiritali zelo atque
in feruore virtutis sese exercuerat, multorum que a-
nimas ad Deum perducere exhortando satagebat:
Florentius verò simplicitati, atque orationi dedi-
tam ducebat vitam. Non longè autem erat mona-
sterium, quod rectoris sui morte erat destitutum, ex
quo sibi monachi eundem Euty chius præfesse volue-
runt. Qui eorum precibus acquiescens, multis an-
nis monasterium rexit, discipulorumque animas in
studio sanctæ conuersationis exercuit. Ac ne ora-
torium, in quo prius habitauerat, solum remanere
potuisset, illic venerabilem virum Florentium reli-
quit: in quo dum solus habitaret, die quadam sese
in orationem dedit, atque ab omnipotenti domino
petijt, vt ei illic ad habitandum aliquod solarium
donare dignaretur. Qui mox vt impleuit orationē,
oratorium egressus, ante fores vrsus reperit stantē.
Qui dum ad terram caput deprimeret, nihilque fe-
ritatis in suis motibus demonstraret, aperte dabat
intelligi, quòd ad viri Dei obsequium venisset, quod
vir quoque Domini protinus agnouit. Et quia in
eadem cella quatuor vel quinque pecudes remanse-
rant, quibus omnino deerat qui pasceret & custodi-
ret, eidem vrsò præcepit, dicens: Vade, atque oues
has ad pastum eijce; ad horam verò sextam reuer-
tere.

*Greg lib 3o
dialog ca. 15o*

*Florentius
Deo socium
petens, mox
vrsus obti-
ner.*

*Florentius
Vrsus præ-
cendens oues
bus pasce-
re.*

tere. Cœpit itaque hoc indefinenter agere. Incumberebat vsuo cura pastoralis, & quas manducare consueuerat, pascebat oves belitia ieiuna. Cùm vir Domini ieiunare volebat, ad nonam præcipiebat vsuo eadem hora cum ouibus reuerti; cùm verò nolisset, ad sextam. In omnibus itaque mandatis viri Dei obtemperabat vsus, vt neque ad sextam iussus redire, veniret ad nonam, neque ad nonam iussus redire, veniret ad sextam. Cùm quæ diu hoc ageretur, cœpit in loco eodem tantæ virtutis fama longè latèque crebrescere. Sed quia antiquus hostis, vnde bonos enitescere cernit ad gloriam, inde peruersos per inuidiã rapit ad pœnam; quatuor viri ex discipulis venerabilis Eutychie vehementer inuidentes, quòd eorum magister signa non faceret, & is qui solus ab eo relictus fuerat, tanto hoc miraculo clarus appareret, eundem vsusum insidiantes occiderunt: cumque hora, qua iussus fuerit, non rediret, vir Dei Florentius suspectus est redditus, & vsque ad horam vesperam expectans, affligi cœpit, quòd is quem ex simplicitate multa fratrem vocare consueuerat, vsusum minimè reuerteretur. Die verò altera perrexit ad agrum, vsusum pariter ouesque quæsiturus, quem occisum reperit. Sed sollicitè inquirens, citiùs à quibus fuerat occisus inuenit. Tunc sese in lamentum dedit, fratris malitiam magis quam vsusum mortem deplorans. Quæ venerandus vir Eutychie ad se ductum consolari studuit; sed idem vir Domini coram eo doloris magni stimulis accensus, imprecatus est, dicens: Spero in omnipotenti Deo, quia in hac vita ante oculos omnium ex sua malitia vindictam recipient, qui nihil se legentem vsusum meum occiderunt. Cuius vocem protinus vltio diuina secuta est. Nam quatuor monachi, qui eundem vsusum occiderant, statim elephantino morbo percussi sunt, vt membris putrescentibus interirent. Quod factum vir Dei Florentius vehementer exauit, seque ita fratribus maledixisse pertinuit. Omni enim vitæ suæ tempore flebat, quia exauditus fuerat: se crudelem, se in eorum morte clamauit homicidam.

Vrsi erga virum Dei obedientia.

Vrsus ex inuidia insidiosè occiditur.

Florentius inuidis vsus occisoribus vitionem diuinam impræcatur.

Vrsi occisores elephantino morbo diminitus percussi.

V. In-

V. Inuidia etiam virtutes & virtute prados persequitur; sed charitas omnia vincit, & Deus pro suis pugnat, & illi vindicta linquenda.

Cùm iam monasteria S. Benedicti in amorem Domini Dei nostri Iesu Christi longè latèque seruescerent, & secularem vitam multi relinquerent, & sub leni redemptoris iugo ceruicem cordis edomarent: sicut mos prauorum est inuidere alijs virtutis bonum, quod ipsi non habere appetunt: vicina ecclesie Florentius nomine huius nostri subdiaconi Florentij auus, antiqui hostis malitia percussus, sancti viri studijs cœpit æmulari: eiusque conuersationi derogare, quousque etiam posset ab illius visitatione compescere. Cùmque iam se conspiceret eius profectibus obuiare non posse, & conuersationis illius opinionem crescere, atque multos ad statum vitæ melioris ipso quoque opinionis eius præconio indefinenter vacare: inuidiæ facibus magis magisque succensus deterior fiebat: quia conuersationis illius appetebat habere laudem, sed habere laudabilem vitam nolebat. Qui eiusdem inuidiæ magis ac tenebris cæcatus ad hoc vsque perductus est, vt seruo omnipotentis Dei insectum veneno panem quasi pro benedictione transmitteret. Quem vir Dei cum gratiarum actione suscepit, sed cum, quæ postis lateret in pane, non latuit. Ad horã verò refectionis illius ex vicina silua coruus venire consueuerat, & panem de manu eius accipere. Qui cùm more solito venisset; panem quem presbyter transmitterat, vir Dei ante coruum proiecit, eique præcepit dicens: In nomine Iesu Christi Domini nostri tolle hunc panem, & tali eum in loco projice, vbi à nullo hominum possit inueniri. Tunc coruus aperto ore, expansis alis circa eundem panem cœpit discurrere, crocitare, ac si aperè diceret & obedire se velle, & tamen iussa implere non posse. Cui vir Domini præcipiebat iterum atque iterum dicens: Leua, leua securus, atque ibi projice, vbi inueniri non possit. Quem diu demoratus, quandoque coruus momordit, leuauit, & recessit. Post trium verò horarum spatium abiecto pane redijt, & de manu hominis Dei annonam quam consueuerat accepit. Venerabilis

Idem lib. 20 cap. 2.

Inuidia sine fructu frustrata

Liquid Florentij facinus.

Corui obedientia & gestus miraculosi.

Florentij
facinus ob-
scorum.

lis autem Pater contra vitam suam inardescere sacerdotis animum videns, illi magis quam sibi doluit: sed prædictus Florentius, quia magistri corpus necare non potuit, se ad extinguendas discipulorum animas accendit: ita vt in horro cellæ, cui Benedictus inerat, ante eorum oculos nudas septem puellas mitteret: quæ coram eis sibi inuicem manus tendentes, & diutius ludentes, illorum mentes ad peruersitatem libidinis inflàmarent. Quod vir sanctus de cella conspicens, lapsùmque adhuc tenerioribus discipulis pertimescens, idque pro sua solius persecutione fieri pertractans, inuidiæ locum dedit, atque oratoria, & cuncta quæ construxerat, substitutis præpositis adiunctis fratribus ordinauit, & paucis seculum monachis ablatis habitationem mutauit loci. Sicque vir Dei eius odia humiliter declinauit, quem omnipotens Deus terribiliter percussit. Nam cum prædictus presbyter stans in solario Benedictum discessisse cognosceret & exultaret, perdurante immobiliter tota domus fabrica, hoc ipsum tantum in quo stabat solarium cecidit, & Benedicti hostem conterens extinxit. Quod vir Dei discipulus Maurus nomine, statim venerabili Patri Benedicto, qui adhuc à loco eodem vix decem milibus aberat, æstimauit esse nuntiandum, dicens: Reuertere: quia presbyter, qui te persequebatur, extinctus est. Quod vir Dei Benedictus audiens, sese in grauibus lamentationibus dedit, vel quia inimicus occubuit, vel quia de inimici morte discipulus exultauit. Quare factum est, vt eidem quoque discipulo pœnitentiam indiceret, quòd mandans talia gaudere de inimici interitu præsumpisset.

VI. Inuidia discordia causa est, & actiones Reipub. vtiles impedit.

Abbas Ursperg. in Chron. sub an. 1087.

Discordia filia diaboli.

ANNO Domini millesimo centesimo octuagesimo septimo, Philippus Francorum Rex peruenit ad obsidionem Acon: post cuius aduentum aliquantis diebus transactis, Richardus Rex Angliæ, deuicta insula Cypri, & bonis omnibus spoliata, ad eandem obsidionem peruenit. Venit autem cum eisdem regibus, omnium incentiua malorum, filia diaboli, potentissima regina inferni, Discordia: & sedit in medio

medio eorum cum sorore sua primogenita macilenta & liuida, Inuidia scilicet: & tam ipsos Reges, quam totum Christianorum exercitum, in diuersas voluntates & actiones distraxit. Cum enim Francorum Regi pugna contra ciuitatem placeret, Anglico displicebat, & quod placebat Anglico, displicebat Franco: & in tantum huiusmodi aucta est discordia, quòd fere inter se intestinum mouerēt bellum; & inter omnes alios principes & Barones, duorum Regum effusa est discordia.

Inuidia primogenita soror discordia.

VII. Inuidia curatur infirmitate.

Quidam ex antiquioribus fratribus, qui veteri odio plurimum infectus erat Anselmo Cantuariensi Episcopo, nec poterat nullatenus super eum respicere simplici oculo, infirmitate pressus ad extrema est perductus. Cumque fratres meridie in lectis ex more quiescerent, ipse in domo infirmorum iacens, cœpit miserandas voces emittere, & quasi quorundam horrendorum aspectus subterfugere gestiret, & pallens & tremens vultum suum delitescendo hinc inde commutare. Territi fratres qui aderat, quid haberet quærebant. At ille: Geminus immanes lupos inter brachia sua me tenere compressum, & guttur meum impressis dentibus iam iam suffocare videtis, & quid mihi sit quæritis? Quo audito vnus ex eis ad Anselmum, qui in claustro emendandis libris intendebat, concitus perrexit, & ei extra claustrum educto, quid circa infirmum fratrem ageretur, perrexit. Tunc ille in secretiorem locum solus secedens, post modicum domum, in qua iacebat infirmus, ingrediens, leuata manu signum Crucis edidit dicens: In nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Ad quod factum statim eger conqueuit, & exhilarato vultu intimo cordis affectu Deo gratias agere cœpit dicens, Quod Anselmo ostium ingrediente, & extensa manu signum sanctæ Crucis edente, vidit ex ore eius flammam ignis ad modum lanceæ procedentem, quæ in lupos iaculata eos deterruit, & celeri fuga dilapsos procul abegit. Tunc Anselmus fratrem de salute animæ secretius alloquens, ad pœnitentiam & confessionem cor eius inclinauit. Paterna dehinc auctoritate absolutum, dixit,

Special. histo-
ria. Vincent.
lib. 23. ca. 69

Infirmus signo crucis curata.

680 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
hora, qua fratres ad nonam surgerent, præfenti vi-
ta decessurum: quod & factum est.

VIII. Odium deponendum, ne Deus ulciscatur.

Tho. Cantabr.
li. 2. ap. 2.
cap. 18. p. 2.

Venerabilis Iacobus de Virriaco, cracem Hiero-
solymitanam ob salutem multorum in Braban-
tia prædicauit. Contigit autem, vt pacificaturus qua-
dam die mortales inimicitias; iniuriam passum, pri-
mo suppliciter, deinde prostratus pedibus eius, se-
mel, iterum, & tertio cum multitudine populi præ-
fente rogaret, nec proficeret in rebellem. Conuer-
sus igitur ad populum dixit: Palam omnibus con-
testor vos: quia qui spernit nos, spernit & eum qui
misit nos. Rogate ergo Dominum, vt tale signum
ostendat in hominem obstinatum, quo cunctis præ-
fentibus pateat eum hostiliter contra se, in retentio-
ne odij contra proximum, hoc egisse. Nec mora, vbi
vir sanctus orationem expleuit, miser ille euersis
oculis, semel, iterum, & tertio in terram corruit:
oreque cruorem spumans & saniem, horroris maxi-
mum spectaculum & piaculum omnibus præbuit.
Tunc siente populo, vir reuerendus fusa præce
prostratum erexit. Qui mox integerrimè sospita-
tus, vbi ante se inimicum vidit, quasi aliquid amicis-
simum rogaturus, cum lacrymas veniam petiuit,
ruentque in oscula eius, ad lacrymas & laudem
Christi omnium corda commouit.

Obstinatum
odium Deo
vindictæ pu-
nitum.

+

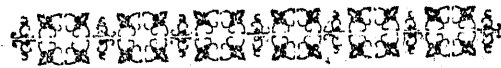
IX. Quædam egrè curetur odium hoc exemplo demon-
stratur.

Ioan. Nyder
S. Theol. Do-
ctor lib. 4.
Fornicarij
cap. 3.

Noua aliquando militem multum in armis stre-
nuum de Episcopatu Constantiensi. Hic mi-
sericors in pauperes, pius in ecclesias, & sacramen-
tis ecclesiasticis satis affectus exiit. Accidit autem,
vt quidam alius sibi iniuriam faceret potentia forte
æquali vallatus. Iratus est igitur Iesus, & ira creuit
in odium, factaque est trabs de festuca. Quod miles
intuens, fauciatam videlicet esse propriam animam
liuore vindictæ, confessorem prudentem adijt, vi-
delicet Fratrem Conradum de Prussia nostri ordinis
primum reformatorem in Theutonia, virum omni
laude dignum. Qui postquam intellexit animam
pœnitentis esse vulneratam ad mortem, ait: Domine
nisi

Lisor vin-
dictæ ani-
mam lau-
ciat.

TIT. XVII. DE GVLA ET EBRIETATE. 681
nisi dimiseritis proximo delicta, rancorem scilicet,
salua vestra iustitia, quam coram legitimo iudice
prosequi iuste poteritis, nec vobis dimittere possum
vestra peccata. Suasit itaque Pater amico que potuit,
sed nihil vel modicum profecit, nisi quod reus se
patienter sustinuit. Nam confessor eum non absoluit,
sed stigmatibus Christi quinque & insignijs quo-
dam passionis eius, pro gratia impetranda, quæ cor durum
emollirent, quinque orationes dominicas quotidie
dicere iniunxit. Recessit igitur miles satis tristis &
impœnitens, licet iniuncta deuorè perficeret. Et vix
sex menses elapsi sunt (vt mihi sponte factus est)
quando redijt compunctus, & contritus beneficium
pœnitentiæ integrè habere meruit à Patre præfato.



TIT. XVII. De Gula & Ebrietate.

Noë immodicè bibens vinum de vite, quam plantauerat, inebriatus, & turpiter nudatus, à filio Cham derisus est in tabernaculo suo. Gen. 9.

Loth, quem Sodomorum & Gomorrhæorum impietas inuicere non potuit, à vino vitis geminum comisit incestu.

Sapson repletus vino per meretricè hoilibus traditus est. Iudic. 16.
Epulantibus Philistæis & letantibus domus cecidit super eos. Iudic. 16.

Benadab Rex Syrie remulentus in tabernaculo suo habebat maximam multitudinem bellatorum, & tamen viduus fuit, & fugatus per pueros principum prouinciarum.

Holophernes iacens in lecto nimia ebrietate sopitus, à Iudith capite truncatur.

Diues epulo ob excessum in potu ne guttulam aque post hanc vitam habere meruit, inquit Chrysostomus. Luc. 16.

EXEMP. I. Abundantia vini vitæ nocuentum. Greg. Turon. hist. Franc. li. 5 cap. 40.

Ennius Episcopus Andegauensis à Clodoueo Rege

Rege ad Britannos legationis causa missus, ad civitatem suam regredi non permixsus, vt Andegavus pasceretur de publico; à rege præceptum est. Qui Parisios adueniens, dum die Dominica sacrosancta solennia celebraret, emissâ cum hinnitu voce terræ conruit. Erumpente verò ab ore eius & naribus sanguine, inter manus deportatus est: sed conualuit: nimium enim vino deditus erat, & plerumque ita deformiter inebriabatur, vt gressum facere non valeret.

II. De duobus gula valde deditis horrenda morte castigatis.

Thomas Bra-
bantius in
Aptario l. 2.
cap. 12. n. 5.

Thomas Cantipræntensis loquens de Prælatis, qui lautius viuunt, quàm par sit, hoc affert exemplum, quod suo tempore in Francia contigit. Erant, inquit, duo senes monachi, ab ipsis puerilibus annis pares in scelere, dissoluti valde, in monastica obseruantia enutriti. Hi sibi plures ex iuuenibus, in immunditia assidui, quotidie copulabant, seorsum vacabant epulis, risibus & cantibus: exultabant, innocentibusque ac simplicibus detrahebant. Cùm de eorum insolentibus conuentus quotidie non mediocriter turbaretur, nec esset qui corrigeret delinquentes, vidit Dominus, & ad iracundiam concitatus est. Vix enim finit turbationem piorum claustralium inultam. Accidit igitur quodam vespere, vt secundum consuetudinem suam esculento ore ad voraginem inhiarent. Vix ori cibus appositus quartum aut quintum morsellum manus obtulerat, cùm ecce vnus prædictorū senū subita ingluuie strangulatus, euersis statim oculis expirauit. Territi igitur omnes qui confederant surrexerunt. Nec diu post superstes vetulus, socij animaduersione non fractus, licet ad momentum horruisset, sicut porcus occiso à carnifice porco, resumpta audacia resedit ad mensam. Et cùm enormi crapula sic est repletus, vt amens penitus portaretur ad lectum, & quasi brutum animal, expirauit. Horrore ergo omnes exemplorum taliū perturbati, vitam suam & mores in melius mutauerunt, communemque vitam & cibum strictissime seruauerunt.

III. De

III. De terribili ultione trium Baccho Libidiniq̄ indulgentium.

Aliud huic per omnia simile referam, quod est recenti ferè memoria multis notissimum, sine horrore tamen nequit memorari. Loci nomen taceo. In Flandriæ Comitatu Prioratus est: tres ibi nomine tenus monachi debebant, re ganeones & concubinarij: sua cuiq̄. erat, nec pudor vllus aderat, simul helluari & libidinari: quadam die in seram noctem comotatione proracta, vnus, qui minus scelerosus; Sat, ait, Baccho Libidiniq̄ datum: Deo gratias saltem. Ego verò, subinfert alius procacior, cacodæmoni gratias ago, & agendas censeo, cui operamur: & cum risu mensa relicta ruit in cubicula. Singuli cum scorto vix decubuerant, ecce tibi in triclinium, vi ianua referata, demon magni, atri, & trucidis viri species, habitu venatorio, & cum eo coci duo paruuli, obambulat, & lectos circumspicit toruo vultu, deinde horrenda voce, Vbi qui mihi gratias egit? adsum, referam. Lecto abstrahit pautantem, & ferme præ metu animam efflantem. Traditum cocis iubet infigi veru, & luculento igne probe affari. Parent promptè: affatur infelix, emoritur planissimè, cæteri ferè præ formidise, assu corporis nidore cubiculum impletur. Demum venator ad superstities sub stragulis trepidantes vix viuos; Digni vos etiam, ait, pari supplicio, nec deest voluntas mihi. Vector vi maiore. Inuitus ab eo, & moneo: respiscite, aut manent terribiliora. Disparent larvæ: nec tamen his alijs animus redijt vel vox, nisi clara iam luce. Vbi surrexere, collegam inueniunt mortuum, & (ne visum inane putes) plenè assum. Haud scio an ab aliquot sæculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit: scio locum & Ordinem, sed vtrumque silentio inuoluo.

IV. Presbyter primùm abstemius, dein sensim potui assuescens, tandem ob temulentiam à demone corrumpitur.

Cum Princeps tenebrarum mille habeat artes nocendi, quid nupèr gestum fuerit, pandam. Vennocus Britto presbyterij honore præditus, tan-

P. Martini
Delrio ro. 2.
Disq. Magic.
lib. 3. p. 1.
q. 7.

Impiissimū
Monachi
cuiusdam
dictum.

Horrenda in
monachos
dissoluta
vindicata.

Greg. Turon.
hif. Franc.
lib. 8. ca. 34.
ta se

ta se abſtinentiæ dedicauit, vt indumento de pellibus tantum vteretur, cibum de herbis agreſtibus incoctum ſumeret: vini verò tantum vas ad os poneret, quod magis putaretur libare oſculo, quàm haurire. Sed cum eidem deuorum largitas frequenter exhiberet vaſa hoc plena liquore, didicit, quod peius eſt, extra modum haurire, & in tantum diſſolui portione, vt plerumque ebrius cerneretur: vnde factum eſt, vt inualeſcente temulentia, tempore procedente à dæmonio correptus, per energiam vexaretur, intantum, vt accepto cultro, vel quodcumque teli genus, vel lapidem aut ſuſtem potuiſſet arripere, poſt homines inſano furore diſcurreret: vnde neceſſitas exegit, vt catenis vincſtus cuſtodiretur in cellula. In hac quoque damnatione per duorum annorum ſpatia de bacchans ſpiritus exhalauit.

V. *Michael Imp. ex ebrietate multa indigna committens à Baſilio fuit interfectus.*

Ex Caropal.
& Zonar.
Baron. 10. 10
an. 867. 90.

Michaelis
Imperato-
ris ebriſſi
intolentia.

Cum Michael Imperator III. ſe vino ingurgitare conſueuiſſet, quo tempore ebrius erat, abſurda multa fieri imperabat: alij enim aures amputari, alij nares, alij caput, quæ fieri Baſilius vetabat, non tam alijs, quàm ſibi ipſi metuens. Vt igitur ſibi ipſum obſtare Michael nouit, contra ipſum tales molitur inſidias. Cuidam præcepit, vt haſtam iaciat verbo contra feram, ſed re contra Baſilium, idque planè factum eſt. Nam moritur is qui iuſſus fuerat id facere, rem conſeſſus fuit. Iecit igitur hic haſtam, ſed aberrauit, atque Baſilius ſeruatus eſt. Seruatus autem ſtuduic potius aliquid committere, quàm ipſe pati: & ita Michael occiditur ad palatia diui Mamantis anno ſexmiſleſimo ſeptuageſimo tertio, hora noctis tertia. Sed quomodo necatus ſit, Zonaras ita rem narrat. Baſilius de inferenda nece Michaeli conſilio cum alijs communicato: cum denuo Michael vino in cœna obrutus torperet, manūque ductus in cubiculum Regiæ, quæ eſt ad Diui Mamantis, ſomno profundiſſimo oppreſſus iaceret: egreſſus primùm clauſtra cubiculi Imperatorij confregit, ne fores à cubicularijs claudi poſſent, deinde cum coniuratis aduenit. Iis autem, qui ante cubiculum excubabant, pauci adeo, percuſſores aditu prohibere conantibus,

ortō

TIT. XVII. DE GVLA EL EBRIETATE. 685
orto tumultu Imperator experrectus, quidam cum ſtriſto gladio manus ſuſtulit, quibus illi ambabus reſectis, ad cæteros redijt. At Michael cum ex vino titubans, ebrietate impediēte, fugere non poſſet, miſerabiliter eiulans iacebat. In quem alius quidam ex Baſilianis, adhuc viuere conſpicatus, inſilijt, enſemque ita in eius pectus adegit, vt ventre etiam traieſto, inteſtina elaberentur.

Michael
Imp. à Baſi-
lio quomo-
do occiſus,

VI. *Zeno Imp. ex vino mente captus ab uxore in monumentum conijcitur & ibi moritur.*

Zeno Imperator Orientis, gulæ & ebrietati deditus, errore mentis ſic affici ſolebat, vt prolapsus à mortuo nihil diſſerret. Cum verò ipſi etiam coniugi Ariadnæ inuiſus eſſet, ſic inebriatus pro mortuo in monumentum imperatorium ab illa coniectus eſt, lapide maximo, qui pro operculo eſſet, impoſito, factusque ſobrius inter lamentationes & eiulatus miſera & horrenda morte extinctus eſt, cum Ariadna prohiberet, ne quis monumentum aperiret, aut illum curaret.

10. Zonar.
10. 3. Annal.

VII. *Horridum duorum potitantium exemplum, quibus demon collum effregit.*

Poteſt hic interſeri exemplum horrendum, quod Michael Iſelt reſert contigiſſe anno 84. in Apeldorn Velug pago. Duo nobiles Germani, inquit, pag. 1191. ordinibus militantes, inter ſe conuenerant, vt vino adultio ſeſe tam diu ingurgitarent, donec alter illorum expiraret. Si quis prior ſurgeret, in eum diabolus poteſtatem haberet. Accidit dum ſtrenuiſſimè hac lege potarent, mercatorem illac forte tranſire, quem, vt ſe tertium adiungeret, coegerunt. Inuitus ille huc inductus eſt, mortisque metu. Paulo poſt malignus ſpiritus ingreſſus locum, vbi ſedebant, vtrique ceruicem fregit.

Pet. Thyrenus
de locis inſe-
ſtu. p. 1. c. 19.
ex Michaelis
Iſelt. an. Dni
1584.

VIII. *De potatore, qui animam ſuam demoni vendidit, & ab eo unà cum corpore mox rapitur.*

Magis horrendum, quod reſert Thom. Brabanti-
nus: Sedebant, inquit, viri quidam in taberna, honeſti quantum ad ſæculum, & bibebant. Et cum incaluiſſent mero, cœperunt conferre de di-
uerſis

Tho. Cantip.
li. 2. Ap.
ca. 56. p. 2.

Anima immortalitas
& inferni
poenas pro
negis habet
cypharius.

Ebrius
proprium
animam da-
moni ven-
dit.

ueris ad inuicem, & inuectus est sermo, quid futurum sit post hanc vitam. Tunc vnus, Vanissime, inquit, à Clericis istis decipimur, qui dicunt animas sine corporibus viuere post ruinam. Hoc dicto, omnibus in risum concitatis, aduenit homo statura fortis & magnus, & residens cum illis, vinum postulat, bibit, quæritque, quis sermo sit inter eos. De animabus, inquit ille qui supra. Si quis esset qui meam vellet emere, foro optimo darem eam, & de pretio eius in communi omnibus ad bibendum. Tunc cachinnantibus omnibus, ille qui superuenerat: Talem, inquit, mercatorem quero, paratus sum eam emere, dicitis quanti dabis. Et ille elato vultu: Tanti, inquit. Mox conuenientibus eis in pretio, soluit emptor statim pecuniam, & letantibus omnibus, biberunt pleno calice, non curante ad primum illo, quod animam suam vendidisset. Vespere autem facto: Tempus est, inquit, emptor, vt quisque nostrum ad propria reuertatur. Vos tamen, antequam separemur, date iudicium: Si quis equum emerit capistrum vinculo alligatum, nunquid cum equo in ius euentis cederet & capistrum? Cui omnes pariter responderunt, Vtique cederet. Nec mora, venditorem, quaestionis & responsionis horrore trementem, emptor cum anima & corpore videntibus omnibus sursum leuauit in aëra, & secum, vt certum est, ad inferna pertraxit: diabolus enim erat in hominis specie. Quis enim alius se animarum diceret mercatorem, nisi ille, in cuius figura olim ad Abraham dictum est: *Da mihi animas, cetera tolle tibi.*

Michael Gly-
cas 4. part.
Annal. By-
zant.

* Foculi ge-
nus est à so-
no quem
edit, effluens
vino simul
& aëre.

Phocas te-
nuolentus
irridetur.

IX. *Horrendus exitus Phoca Imperator. ex gula & ebrietate.*

Phocas Imp. quum eo die, quo ludii equestris peragebantur, in edendo & bibendo modum excessisset, à plebe per ignominiam verbis huiusmodi notatus est: Rursus è *caneo bibisti, rursus mentem amissisti? Ob id conuicium complures morte multauit. Itaque quum viderent proceres ac magistratus Reipublicæ, magnam hominum multitudinem multis affici malis, bona per publicationem adimi, capita præcidi, ad Aphricæ prætorem Heraclium litteras mittunt, qui precibus eorum motus, continuo

continuo classem parat, & contra Phocam proficiscitur, adferens secum illam imaginem Christi, quæ manibus facta non erat. Hoc modo Phoca superato, Photinus quidam, vnus ex magnatum numero, cuius vxoris pudicitia Phocas antea struxerat insidias, subito in palatium irrupit, & Phocam Imperatorem pullaveste indutum mox ad Hetaclium deducit. Qui quum Phocam verbis hisce compellaret; Itane, miser, Republicam administrasti? Respondit Phocas: Tibi verò per me licet, vt rectius eam geras. Hinc ei recta manus & pedes amputati, cutis dorso detracta, exsecta vereda & hastæ adfixa, caput deniq. gladio recisum; reliquus corporis truncus in foro, quod boarium nuncupant, per contumeliam hinc inde tractus, tandem igni traditur.

Phoce Imp.
tristis ex-
tus.

X. *Similis mors Alexand. Imperator. ex eodem vitio.*

Anno Domini 912. Alexander Imperator sexta die mensis Iunij moritur infami exitu: De eo enim ita Io. Curopalates: Alexander autem sexta mensis, lotus & pransus, vinoque ebrius post meridiem pila lusurus descendit, exortoque labore quodam in ipsius intestinis, præ cibus, quibus se ingurgitauerat, atque ebrietate reuersus in palatium, multo è naribus ac pudendis effuio sanguine, postridie mortuus est.

Ex Io. Curop.
pal. Baron.
tom. 10. 912.

XI. *Theona Abbatis exhortatione mouetur Serapion, vt occultum gastrimargia peccatum detegeret.*

Cum adhuc paruulus essem, inquit Serapion Abbas, & cum Abbate Theona commanerem, hæc mihi fuerat inimici impugnatione consuetudo feralis ingesta, vt postquam refecissem hora nona cum Sene, vnum paxamacium quotidie in sinu meo latentem absconderem, quod serò illo ignorante occultè comederem. Quod furtum licet conuientia * cogitationis, & moliti semel desiderij incontinentia sine cessatione committerem, expleta tamen concupiscentia fraudulenta, ad meipsum reuertens super admissio furti crimine grauius cruciabar, quam super esu eius fueram iucundatus. Cumque illud molestissimum opus velut ab exactoribus Pharaonis indictum mihi vice laterum, singulis diebus

Io. Cyprian.
Coll. 11. c. 11.

* alius vo-
luptatis
Exod. 5.
diebus

diebus explere non sine cordis mei dolore compelleret, nec tamen eruere me possem ab hac eorum sæuissimā tyrannide, & clandestinum furtum Seni manifestare confunderet, contigit Dei nutu de hoc me captiuitatis iugo volentis eripere, vt quidam fratres cellam Senis obtentu ædificationis expeterent. Cumque refectione transacta, collatio spiritalis agitari cœpisset, respondensque senex propositis interrogationibus eorum, de gastrimargiæ vitio & occultarum cogitationum dominatione differeret, earumque naturam & atrocissimam vim, quam haberent donec celarentur, exponeret, ego collationis huius virtute compunctus, & conscientia redarguente perterritus, velut qui crederem ob hoc ea fuisse prolata, quod Seni Dominus secreta mei pectoris reuelasset, in oculos primū gemitus excitatus, deinde cordis mei compunctio crescente, in apertos singultus lacrymasque prorumpens, paxamaciū, quod consuetudine vitiosa subraxeram clanculum comedendam, de sinu furti mei conscio & susceptore produxi; eūque in medium profrens, quemadmodum quotidie latenter ederem, prostratus in terram cum veniæ postulatione confessus sum, & vbertim profusis lacrymis, vt absolutionem durissimæ captiuitatis à Domino poscerent, implorant. Tunc senex; Confide, ait, o puer, absoluit te ab hac captiuitate, etiam me tacente, confessio tua. Victorem namque aduersarium tuum hodie triumphasti, validius eum tua confessione prosterrens, quàm ipse fueras ab eo tua taciturnitate deiectus, &c. Necdum Senex hæc verba compleuerat, & ecce lampas accensa de meo sinu procedens, ira celam repleuit odore sulphureo, vt vehementia fætoris ipsius vix in ea nos residere permitteret, &c.

XII. *Quanta mala proueniant ex lusu & ebrietate.*

Quid paucos ante dies homini lusu & poculis additissimo contigerit, hic minimè prætereundum. Hic cum rem omnem in lusu & popinis consumpsisset, eum aliquando potitantem adiuit vxor rei domesticæ penuriam expositura; sed sic illam verberibus excepit, præsentibus compotoribus, vt ceu mortua sit tibi relicta. Misera tandem resurgit

Serapion
Theophrasti
Abbas exhortatione
peccatum occultum
decegit.

repet. f. 373

Io. Benedicci
E. 3. sine sum.
cap. 7. in
Appendice.

resurgit ac domum reuersa occurrit duobus puerulis, qui huic inde illius vestem apprehendentes, vociferabantur: Da panem, Mater, Mater, fame perimus: iam biduum est, ex quo nihil sumpsimus. Ah, pueri mei, vndenam habebis? Pater vester expendit omnia. Quid agendum? Præstat semel mori quam sic fame languere, & vna morte mille mortes redimere. His dictis, velut desperabunda, confestim arripit cultrum, quo vtrumque iugulat. Sub crepusculum verò noctis maritus domum reuersus, ebrius & reliqua substantia exhaustus, lecto se committit. Quem vt somno sopitum vidisset, eodem cultro ea audacia qua Iudith Holoferni, etiam marito caput amputat: Morieris, inquit illa, cum peruersa tua viuendi ratio sit tua ipsius, & mea & puerorum nostrorum ruina. Re palam facta, ipsa à Magistratu comprehensa, facti veritatem fatetur. Et tandem morti adiudicata, supplicium libenter subit, habitaprius ad coniugatos monitione, ne sic sua in aleis & tabernis dissiparent. En vt gula cum alea his quatuor mortem intulerit.

Quantorum
maiorum
lulus cum
ebrietate sit
causa.

XIII. *De duobus compotoribus, quorum alter blasphemans subita morte extinctus à loco suo amoveri non potuit.*

Hic aliud recentius subnectam. Duo homines veniunt Nekerhouium, qui in Germania pagus est: ingressi hospitium potum petunt. Famulus admodum obsequiosus, recens vinum præmit, sed tenue, quale est Hornanum. Gustatum non arridet, ideo aliud quærunt, quantumcūque charum. Puer morem gerens, vetus adfert, quod priore gratius fuit. Vnde ciphis inter se certare, cachinnari, de bacchari ac delitari. Quid eduliorum deesset, nouit Deus. Postquam verò ira delictis indulgissent, certatimque poculis sapius sese consalutarent, eorum alter audacior alteri dixit: Qui nunc præbibam tibi da consilij aliquid, rogo. Quam stupidus es, ait alter: Deo præbibe, tum videris quid responsurus sit. Vitru arripit miser, vino implet, atq. his verbis: Deus, inquit, præbe aures si vis, tibi cypho pleno præbibo ac præmonco vt postquam bibero mihi satisfacias; si, mihi iniuriam feceris. Sed de quo infundam, so-

Gabriel Præ
seol, tom. 2.
Chron. an.
1580. 24.
lvi.

cium interrogat, vt mihi satisfaciatur? Vtrumque tibi est, ait ille, & vetus & nouum, de vtrolibet infunde. Infundam igitur hornanum, licet recens & crudum, sat tamē ipsi bonum. Manu itaque cyphum accipies, & quasi volens Deo præbiberē, ait, Tibi Deus. Responde, mirum si tibi arripserit: si enim hoc anno fecisses melius, bibisses. His dictis manu cyphum tenens confestim irriguit omnis sensus exers. Qui quamuis oculos clauderet ac aperiret, ne verbum tamen effugire, vel respirare poterat. Eo miraculo socius deterritus celeriter fugam capit, præsentēs verò viri casum attendentes, quibus potuerunt modis eum loco amouere conati sunt, sed frustra. Itaque Scabinos inuocant, qui cum aduenissent, hominem funibus ligatum, ac tribus equis extractum curant. Quod quidem factum, ac nihil effectum nullo enim modo inde amoueri poterat. Quocirca Magistratus id iudicio Dei fieri agnoscit: qui rem impossibilem reddit possibilem, & admirandam: ita facere potest, vt hominum mentes facile superet. Reseridè examinata, ac veritati prorsus consona, allarus est ignis ad incendendum hospitium vnà cum potatore illo Dei Opt. Max. contemptore: sed frustra non enim accendi potuit. Atque ita mansit ille aliquanto tempore immobilis non loquens, neque bibens aut manducans. Vbi à plurimis sat facile videri potuit, & visus est.

XIV. *Ebrietas causa incestus & conceptus præter naturam.*

D Hieron.
Epist. ad Vl.
261. 1022. 3.

Ebrietas
amoris in-
cessuosi
causa.

AVdiui, Domino teste non mentior (inquit D. Hieronymus) quædam muliercula cum expositum nutrirēt infantem, & instillaret cibos, ac nutricis officio fungeretur, cubaretque cum ea paruulus, qui vsque ad decimum iam peruenerat annum: accidit, vt plusquam pudicitia parit, se mero ingurgitaret, accensâque libidine, obscænis motibus ad coitum duceret infantem. Prima ebrietas alterius noctis & cæterarum deinceps fecit consuetudinem. Necdum menses duo fuerant euoluti, & ecce foemina veteris intumuit. Quid plura? dispensatione Dei factum est, vt quæ contra naturam simplicitate paruuli in contemptum Dei abutebatur, à naturæ Do-

mino

TIT. XVII. DE GVLA ET EBRIETATE. 491
mino proderetur: impleto sermone, quo dicitur:
Nihil occultum quod non reueletur.

XV. *Potitationibus indulgentes quales efficiantur, recenti exemplo ostenditur.*

INDUS vino deditus cum pœnitentiæ beneficio naturam tandem vicisset, & ad sobrietatem se reuocasset, candidum dicitur adolescentem per quietem vidisse, qui cum prehensa manu ad compositorum cœtum conuiuiumque deduceret: ibi animaduertisse eorum, qui accumbebant, vultus, primo quoque poculo haulto, mutari deformeque fieri: qui verò pergerent perpotare, & crebris poculis indulgerent; eos scè dissimulo ore, simillimosque daemonum euadere: dixissetque adolescentem, tales effici eos, qui se vino & ebrietatibus dedissent: Indus autem sobrius esse cœpisse, & incredibilem quendam temperantiæ amorem dicitur animo concepisse.

Ex litteris
an. Soc. 16.
1583, pag.
199.

Ebrietati
indulgentes
quales fiant.

XVI. *Terribile exemplum & iudicium ebrietatis.*

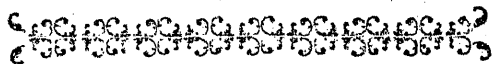
REcentissimum istud est, quod Michael ab Isfelt scribit accidisse anno Dom. 1595. Baccharach, inquit, oppidum est in ipsa Rheni ripa inter Constantiam & Moguntiam situm, quod quidam Bacchiaras vocant, ex vini præstantissimi nobilitate longè latèque celebre. Hic 14. Martij natum est monstrum horrendum & maximè prodigiosum, anteriore superiorèque parte homini, posteriore inferiorèque serpenti simile, caudam habens tribus vlnis longam; nec diutius vixit quàm quoad munere suo, propter quod missum erat, perfunctum esset. Cum enim pater, homo impius, contemptor Dei & hominum, ebriosusque Dominica Quinquagesimæ in cauponam abiisset, vt secundum consuetudinem suam ad vomitum potaret, luderetque aleis, & omnem improbitatem exerceret, vxor verò illius partui vicina eum secuta admoneret, vt ab ista impietate abstineret, homo impius non tantùm monitricis verba contempsit, sed eam miserè percutiēs, præcepit cum viuo suo dæmone, quem vtero gereret, & qui illi in partu oprularetur, domum concederet, si non pareat, se gladium suum capulo tenus in ventrem illius impacturum. Illa verò, Etia, mi vir, egone

Michael ab
Isfelt lib. 12.
Mercurij
Gallo Belgici.
an. 1595.

Monstrum
prodigio-
sum.

vinum gero dæmonem? Esto igitur nec plura locuta, domum reuerfa est: maritum inter combibones aleatoréfque relinquens; Cùm domum veniffet mulier, dolores partus ienfit, & terribile hoc monffrum, omnibus qui adcrant horrorem incutiens peperit. Phæax autem ille cùm libidinem fuam potando, ludendóque fatiſ expleffet, & ipfe domum redijt, ingreffúſque eſt vbi & puerpera & partus iacebat. Monffrum inſtar falconis in eum illatum fibikans, caudæ ſue implicatum hominem venenofis iſtibus eum in modum pupugit, vt toto corpore tuberibus contuſionibúſque pleno paulo poſt infelicem animam exhalauerit. Marito mortuo puerpera quoque extrinſta eſt, & tandem monffrum viuere deſijt.

†
Ebficitatis
iudicium
treſcédum.



TIT. XVIII. De Conuiujs.

1. *idic. 16.* Tribus Philiftinorum milibus, dum hilariter conuiuarentur, Samſone columinus concutiente, illum ipſum peccati locum, ſupplicij ſepulchrum eſſe voluit Deus.
2. *Reg. 13.* Amnon filius Dauid in conuiuio Abſalon remulentus fuit occiſus.
1. *Iob. 1.* Sciebat S. illo Iob, qui d. periculi conuiujs ineſſet, cùm pro filijs quotidie mane holocauſta offerret: qui tamen vinum bibentes ruina domus oppreſſi ſunt.
14. *Matth. 14.* Herodes inter pocula S. Ioannem Baptiltam capite multari iuſit.

EXEMP. I. Diuus Ambroſius & pauperes & nobiles ad conuiuium excipere ſolebat.

D. Ambroſius Epifcopus Mediolanenſis non ſolum pauperes ad menſam ſuam vocabat, ſed & viros clariffimos interdum excipiebat: hiſce enim charitatis obſeqijs etiam duces exercitus demerere conſuevit, vt de Arbogaſte Comite ac ſtrenuiſſimo duce conſtat, qui magna gloria prædicare ſolebat, ſe ab Ambroſio ſæpe acceptum eſſe conuiuio: idipſum quoque

quoque Vincentius Galliarum præfeſtus, ſibi conſeſſum pro magno munere oſtentabat. At licet ſic ipſe omnes exciperet; nunquam tamen ad conuiuium inuitatus acceſſit: tradit enim Poſſidius in Auguſtino, quòd etſi Ambroſius factus omnia omnibus, vt omnes lucrifaceret, ab tribus tamen perpetuo ſe continuit, nimirum nemini vxorem quæreret, nullique militiam ſuaderet, neque ad conuiuium inuitatus accederet.

D. Ambroſius nonquã acceſſit ad conuiuium quantumuis inuitatus.

II. *Conuiuia aut ea qua ventri quoquo modo grata erant; vitabat S. Io. Chryſoſtomus.*

S. quoque Ioannes Chryſoſtomus ita ab ineunte ætate à vino & quouis alio quod eſt ventri gratum, abſtinere conſtituit, vt egrè poſtea aliquid ex ijs admittere poſſet, quæ alijs ſunt grata & ſolida, Et ided non lubenter adſpiciebat aliquid, quod eſſet gratum gutturi, & cùm voluptate ſumeretur. Atque hæc quidem eſt vna cauſa, cur fugeret menſas, & cùm alijs non iniret conuiuia. Deinde etiam, quod cùm apud ſe iudicaſſet, quòd ſe induxiſſet in animû, vt communiter veſcèretur cum ijs, qui vel amicitia antecellunt vel dignitate, neceſſe habebit id etiam facere cum alijs. Nam quomodo conſeruari poterit, vt nulli ſit offenſioni, neque cuiquam adferat moleſtiam? Sicque res ad multos tranſiens, non ſolum illi futura eſſet laborioſa & moleſta, vt qui non eſſet verſatus in rebus huiuſcemodi: ſed etiam interrumpura eſſet neceſſario, & ea, quibus ipſe vocare conſueuerat, orationem inquam & meditationem & rerum honeſtarum doctrinam, quibus adeò erat deditus, vt hoc ſæpe paruum negligeret nutrimentum: tantum aberat vt poſſet vacare menſis, & alijs inutilibus & ſuperuacaneis. Quamobrem ſatis apte poterat dicere illud Apoſtolicum: Non licet nobis, reliſo verbo Dei, miniltrare menſis.

Cauſa abſtinentie S. Chryſoſto-

III. *Clementis VII. menſa opipara pauperibus parata.*

S. D. N. Clemens Papa octauus ſui Pontificatus Sexordio ad diſciplinam eccleſiaſticam ſalubriter inſtituendam, quo cæteris exemplo præluceſceret, quotidiana illi menſa tredecim ex ipſis veteri inſtituto

Baron. to. 4. Annal. an. 367.

Clementis
occurrit in
pauperes pe-
reginos be-
nignitas.

parari solitæ adiecit alteram prope cœnaculum suum pauperibus peregrinis, potissimum ex remotioribus regionibus in Urbem confluentibus, in singulos dies parandam : è sua enim opiparè referta dapiibus, iisdem sacro ritu ex more sanctificatis, sedens ipse arbiter continentia, delectumque adhibens, pretiosiora ac lautiora quæque iubet afferri pauperum mensæ, vilioribus sibi retentis ac modicis: tanto solùm iudicans dignos honore Dei seruos, ipsos pauperes, Christi vicem agentes; Vicarius ipse Christi, & seruus seruorum Dei.

I. V. Voluptati indulgens in conuiuio à muribus denotatur.

Vincenz. lib.
25. Specul.
hist. ca. 117.

Quidam ex aduersarijs Henrici Imperatoris, homo potès, & factiosus, dum resupinata cervice in conuiuio resideret, repente à muribus circumvallatus est, vt nusquam posset effugere, tantus erat numerus bestiolarum, vt in qualibet ampla provincia tot esse non putarentur: fustibus & subscillis diu expulsi non potuerunt fugari. Nullum, verò nocere tentabant nisi illum solum, quem dentibus, & terribili quodam occentu persequebantur. Ille autè à famulis vltra iactum sagittæ in pelagus prouectus est, sed frustra: nam continuò tanta vis murium inundauit, vt mare paleis constratum ierares. Ex cùm tabulata nauis corroderent, & naufragium tritum aqua per rimulas ingrediens minareretur, famuli puppi ad litus retorquent. Miser ergo ille in terram expositus, mox totus dilaceratus, horrendam murium famem expleuit.

Murium no-
tanda mul-
titudine.

V. Tabernaculo adire commessandi gratia quàm periculosum.

Sophren.
prati spirit.
cap. 194.

Senex quidam morabatur in Sciti. Hic die quadam venit Alexandriam, vt opus manuum suarum venderet; viditque ibi iuniorem monachum ingressum esse cauponam. Qua ex re senex vehementer afflictus, manebat foris expectans, donec egredienti iuueni colloqueretur; quod & factum est. Mox enim vt egressus est iuuenis, tenuit illum senior per manus, & seorsum illum ducens dixit ei: An nescis, Domine frater, quia habitum Angelicum fers? Igno-

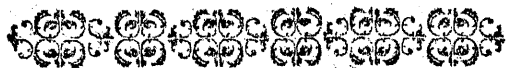
188,

ras, quia iuuenis es? Non nosti, quia multi sunt inimici laquei? Nescis quia & per oculos, & per aures, & per figuras varias & habitus, monachi in ciuitatibus læduntur? Tu autem in cauponas ingrederis, & quæ non vis, audis, & quæ sunt noxia vides; inhonestisque & viris & mulieribus conuulgeris: noli itaque fili, noli (obsecro) sic agere, sed fuge in eremum, vbi cum Dei adiutorio saluari potes. Respondit ei iunior: Perge senior, Deus non querit nisi cor mundum. Tunc expandens in caelum ambas manus suas senex ait: Gloria tibi, Deus: ecce enim ego habeo in Sciti annos quinquaginta quinque, & mundum cor non habeo; hic autem in tabernaculo conuersans cordis munditiam possidet.

Habitus monachi habitus angelicus.

Tabernaculo frequenter periculosum.

Cordis mundities non in tabernaculo reperitur.



TIT. XIX. De peccato iræ, & eius effectibus.

Saul Rex Iudæorum cum audiisset Dauidem sibi odiosum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hospitio susceptum, ira & odio ciuitatem & hospitium incendit, incolis vtriusque sexus interemptis.

Considerans Ionathas filius Saul nequitiam patris sui, contra Dauid, surrexit à mensa in ira furoris sui, & non comedit panem illa die.

Dauid Rex alioquin benignissimus, qui velut ex professo hostes suos diligere videbatur, Nabalus tamen superbiam & ingratitude cum ferre non posset, ira incensus eum cum tota familia ad interuersionem deleuisset, nisi Abigail Nabalis uxor ipsum placasset.

Videns Archiphel, quod non factum fuerat secundum consilium suum, ex indignatione abiens domum suam suspendio interijt.

Nunciatum est Holoferni, quod filij Israel præpararent iudicium resistendum ei. Exarsit propterea in iracundiam magnam.

Audens Nehemias clamorem populi propter rursas, quas

X x 4

quas

quas exigebant optimates, iratus est nimis.

Cayphas audiens suauissimam Christi Domini vocem tanquam blasphemiam, ita excaudit ira ut vestem à petiore considerit.

EXEMP. I. *Valentinian. senior vehementi ira commotus è ruptione venarum fluxu sanguinis expirat.*

Ex Niceph. li. 11. ca. 33. Tripart. 8. cap. 2. Baron. Annal. ad an. 375.

Valentinianus senior Imp. anno Dom. 375. cum ingenti belli apparatu aduersus Sauromatas est profectus, quòd ditionem Romanam, eamque imperij partem, quæ ad Occidentem vergit, excursionibus vexarent. Atque illi tantam Imperatoris expeditionem formidantes, legatis missis pacem ab eo petierunt. Quos ubi deformes esse vidisset, an vniuersi tales essent Sauromatae, interrogauit. Et quum illi dixissent, optimos quosque, qui & genere & forma præstarent, ab eis Legatos solere mitti, ira atque furore multo correptus, Grauiam pati dixit, & maxime infortunatum esse, quòd ad tempora sua peruenisset Romanorum imperium, si Sauromatae, gens tam barbara & informis in qua reliquos isti excellerent, sedibus suis contenti esse nolent: sed confidentia tanta impulsus, ditionem suam percurrerent, & bellum titillatione quadam illecti Romanis inferrent. Et cum ita indignaretur, & magnopere vociferaretur, nimia vocis intentione conuulsa in eo esse interiora viscera, venamque & arteriam quandam ruptam dicunt, unde sanguine plurimo profuso vitam eum reliquerit.

II. *Vuenceslaus Rex ex ira paralyti afficitur & subinde moritur.*

Mart. Cromer. lib. 18. hist. Polon.

Vuenceslaus Boemorum Rex ira in pocillatoris suum percitus, cum interficere eum suis manibus vellet, paralyti affectus concidit, & paucis diebus postea excessit.

III. *Victor, Venetus, ab iracundia in morbum lapsus, vitam cum morte commutat.*

Blond. li. 10. Dec. 3.

Victor Pisanus, Venetorum classis præfectus, victorij clarus, cum legatus eius decem Genuensium

TIT. XIX. DE IRA ET EIVS EFFECT. 697
uensium triremes in portu Sipontino repertas per ignauiam fugere permisisset, ab iracundia in febriam incidens, obiit. Anno salutis 1380.

IV. *Theodosius ira accensus septem millia hominum Thessalonica interfici iubet.*

Anno Domini, trecentesimo octogesimo octauo, *Niceph. l. 12. Theodosius Imperator, dum Thessalonicae fuit, histor. Eccl. memorabile iræ, cuius impotens fuit, exemplum ca. 40. Carol. edidit. Instantibus enim equestribus ludis, populus Sigon. de Occidentali Imperia li. 9: quobilem aurigam quendam, qui ob læsum hominem in vinculis habebatur, sibi dari poposcit. Et, cum non impetraret, commota seditione, hominem qui violatus ab auriga dicebatur, necauit. Qua de re Theodosius ira ardens, durius in omnes consulere voluit, verum ab Episcopis, ut se ad lenitatem daret, rogatus, tandem se temperaturum spondit. Post aliquot inde dies, cum res propè ex omnium animis excidisset, nefario domesticorum impulsu, illud impotentius, ne dicam vecordius, fecit, quod septem millia hominum in theatrum ludorum gratia con- Nefaria cru- uocata, & quidem innoxiorum, militibus immissis, delitas. gladio ferienda, atque necanda mandauit. Qua re iudicatum est nihil fœdus aut crudelius, ne à barbaro quidem patrari homine potuisse.*

V. *Iracundia poena.*

Caloiohannes Comnenus, Imperator Constantinopolitanus, cum occupaturus Antiochiam, *Nicetas Choniates in Annal.* quam à Reimundo Principe Antiocheno emerat, ab Episcopo Gabulensi prohibetur, iratus Syriam depopulatus est, & suburbana Antiochiæ militibus populanda & auferenda omnia, quæ manibus corripui possent, concessit. Cuius iracundiæ, qua Antiochiam violarat, eum statim pœnas expendisse perhibent. Nam in reditu, ubi Cilicum fines attigisset, memorabili exitu vitam finijt manu ad digitum minimum *Mira Imperatoris Constantinop. mors.* venenatè sagittæ illapsu frictim læsa, quam vna cum alijs aper sauciatus subito insultu pharetra excusserrat, ex læsa parte veneno celeriter in omnes corporis partes discurrente.

VI. *Ob iracundiam ad Imperium non promotetur filius Imperatoris natu maior, sed minor ob clementiam.*

Item ibid.

Isaacus Caloiohannis filius Imperio excidit, præ lato ei fratre minore natu, eo quòd ad iracundiam esset procliuor. Sic enim pater iam moriturus ad Proceres Imperij inter cætera ait: Filij mei, quamuis eodem patre nati, tamen diuersis præditi sunt ingenijs. Qui etsi ambo & viribus corporum, & dignitate vultuum, & animorum grauitate præcellunt, tamen natu minor Manuel ad Imperij administrationem mihi aptior videtur. Nam Isaacus sæpius ira percitus mihi assistit, & quauis de causa bile efferuescente moderari animo non potest, quæ res inimicissima consilio sapientes perdit. Alter verò præter aliarum virtutum chorum, à quibus nec Isaacus alienus est, nec à clementia quidem re præclarissima abhorret: sed in loco cedere, & obsecundare nouit, & rationis imperium sequitur.

VII. *S. Gertrudis ob impatientiam sibi displicet sed à Deo consolationem recipit.*

*Luc. Blas.
Monil. spi-
rit. cap. 4.*

Sancta virgo Gertrudis aliquando ex inordinata quadam tristitia simul & impatientia tantas incurrerat tenebras, vt magna ex parte iucunditatem diuinæ præsentia videretur amisisse: quæ tamen tenebræ postea per interuentionem beatæ Mariæ virginis fuerunt temperatæ atque mitigatæ. Quam ergo benigniùs à Domino visitata, recoleret illam suam impatientiam, ac cæteros defectus suos, ipsa sibi valde displicens, cum magna spiritus deiectione dixit ad Dominum: Obsecro Domine, impone finem malis meis, nam ego illis nullum finem impono. Libera me, & pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Cuius desolationi Dominus compatiens, sciscitatus est ab ea, vtrum delectationem aliquam in mundo potius eligeret, quàm se, & aliquid sibi præponere veller. Ad quod illa: Absit, absit, vt ego tibi vero, summo, stabili, & æterno bono aliquid præferam. Et Dominus: Cum nihil mihi præponas, & voluntarem tuam voluntati meæ semper subiicere cupias, constet te in charitate & gratia

TIT. XIX. DE IRA ET EIVS EFFECT. 699
esse: cur ergo propter peccata tua tam desperanter loqueris? Nam (scriptura teste) charitas operit multitudinem peccatorum. Charitatis
efficacia.

VIII. *De S. Birgitta ob impatientiam à Christo Domino reprehensa.*

Christus leniter reprehendens S. Birgittam propter impatientiam & iram, qua perturbata fuerat, ait: Ego creator & sponsus tuus pro te sustinui verbera: tu verò ita impatiens fuisti, vt portare non potueris verba. Ego stans ante iudicem tacui, & nõ aperui os meum: sed tu acerbius respondendo, & exprobrando vocem tuam nimis exaltasti. Tu debueras omnia patienter tolerare propter me, qui clavis affixus fui pro te: debueras per patientiam tuam eum, qui errauit, ad meliora prouocare. Sis ergo posthac cautior: & vbi ab aliquo ad iram prouocata fueris, non facile loquaris, donec ira ab animo tuo semota fuerit. Transacta autem animi commotione, & causa ipsius commotionis diligenter pensata, poteris loqui cum mansuetudine. Quod si loquendo nihil proficeres, & tacendo non peccares: melius tunc faceres, & maius meritum acquireret, vt fileres. Idem ibid.
Turbato a-
nimo mini-
mè loquen-
dum.

IX. *Iracundia facillè generat execrationem.*

Anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, eripienda fuit à potestate diaboli femina, quæ se illi deuouerat, si ingressa amplius esset in tectum filij, à quo irata recesserat. Execrationis oblita statim redijt; & statim dæmon mulierem indutus eam arripuit, in summam templi pinnam adduxit, & dedisset ex eo loco præcipitem, nisi illa ad se reuersa tremendo nomine hostem à se aliquantulum remouisset, eodemque telo circumferentem, quasi canem, iam iamque se immittentẽ tandiu arcuisset, donec allatum est præsidium, & ab homine Societatis reconciliata Deo. Ex lit. ann.
Societ. ann.
1592. pag.
63.

TIT.



TIT. XX. De discordia.

Gen. 3. 4. Primam discordiam inter homines mouit inuidia Cain in fratrem; quia eius opera maligna erant; Abels autem iusta.

2. Reg. 3. Diuturna fuit dissensio inter domum Saul, & domum Dauid; sed huius domus semper proficiebat; alterius uero continuè decresebat.

Luc. 22. Inter Christi discipulos orta est contentio, quis eorum uideretur maior; ceterum id Domino displicuisse ex his que sequuntur, manifestum est.

Act. 15. Occasione Ioannis Marci, quem Paulus uolebat assumere ad opus Euangelij, facta est dissensio inter Paulum & Barnabam, ita ut ab inuicem discederent: attamen totum conuersum est ad profectum Euangelij.

EXEMP. I. Inter sanctos oritur aliquando discordia.

Stybert. in Chron. ad an. 408. **D** Ious Augustinus apud Hyponem Africae, & Hieronymus apud Bethleem Iudae, per epistolas inter se usque ad similitudinem disceptarunt de quibusdam scripturae capitulis; maxime de eo, quod dicit Paulus, se Petro in faciem restitisse, quia reprehensibilis erat. De quo Hieronymus scripserat, quia Paulus Petrum non reuera, sed similitudine reprehenderit: Augustinus contra dicebat, quod cum reuera, non similitudine reprehenderit.

II. Demones contentionum & seditionum saepe esse auferores.

Bo. Trisbem. lib. 1. de conuersione. reliquiosorum, cap. 5. **B** Eatus Franciscus Assisius cum uenisset aliquando ad Arcetinae ciuitatem, & ibi seditione inter ciues orta propinquum immineret excidium ciuitatis, uidit duos demones exultantes, cuiusque illos contra se inuicem succensentes. Cum autem sanctus uir mandasset per socium, ut ex parte omnipotentis Dei

TIT. XX. DE DISCORDIA. 701
Dei & sui, demones omnes recederet, subito miro modo ciues omnes unanimitate in pace assenserunt.

III. De discordia à demone excitata ab loci praeminentiam.

A Nno Domini millesimo quinquagesimo quinto, Henricus III. Imp. natura iucundus, hominibus affabilis, omnibus humilis; hostibus terribilis, pauperibus pius & largus. Hic cum semel festum Pentecostes apud Moguntiam celebraret, diabolo suadente, inter famulos Archiepiscopi & famulos Abbatis Fuldenensis contentione suborta de locatione, post uerba deuentum est ad uerbera, ex quo Ecclesiae pauimentum cruore repletur: sed Episcopus & alij conuolantibus, pax inter dissidentes reformata est, templum purgatum, atque cum multa deuotione Missa celebrata est: & cum ad illud uersum Sequentis uentum est: *Hunc diem gloriosum fecisti*, vox ab aere lapsa est, dicens: *Hunc diem bellicosum ego feci*. Quo audito, rigentibus omnibus, Imperator diligenter intendens letitiam diaboli: Tu, inquit, omnis malitiae inuentor & inceptor, hunc diem bellicosum & arrogantibus lucuosum fecisti; sed nos per Dei gratiam, qui illum gloriosum fecit, pauperibus & indigentibus gratiosum faciemus; & mox reincepta Sequentia, scilicet ploratu gratiam Dei inuocabant, completaque cum deuotione Missa, omnibus pauperibus per prececonem uocatis, omnia pretiosa cibaria quae sibi & auriatibus preparata erant, in usus illorum consumpsit: Ipseque pius Imperator cum ceteris prelati ac ministris proprijs manibus illis seruiuit.

IV. Discordiarum fautores sunt saepe ipsi domestici inde lucrum sperantes.

F RIdericus & Guilielmus Saxonie duces, fratres, crudelia inter se bella exercuerunt, haereditatis paternae causa; & quamuis de pace saepe mentio fieret, impediens tamen plerisque, quibus ea discordia questui erat, irrita fuit omnis compositio. Sed cum vastatis iam agris, tota Prouincia pestum iret, & Apollonius quidam fraternarum incensor discordiarum per annum Lubilaeum Romam petisset, rogauit

Ioan. Nouell. volum. 2. Chronograph. generat. 16. an. 1055.

Henrici 3. Imper. pietas.

Aeneas Sili. cap. 32. de Europa.

Ob bona terrena discordia nata.

702 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

Discordiatu
inignes fau-
tores.

rogavit Fridericus germanum suum, vt ad se Liber-
cam veniret secum de pace acturus. Annuit Gui-
lielmus. Iter ingresso dixere consiliarij, paratas insi-
dias esse, caueret, ne se iter perditum. Quibus ille:
Age, inquit, lubens moriar, si vos prius necatos vi-
dero, qui contentiones fraternas alitis. Ita loquutus,
sequi iussis, qui se amarent, vrgensque calcaribus
equum, festino cursu fratrem adiit. Cum quo, femo-
ris arbitris, è vestigio pacem composuit, scèdusque
pepigit.

V. Contentio sopitur armis caelestibus.

Pet. Damia-
Ostif. Episc.
Epist. 7 ad
Firmianum.

IN Galliarum finibus audiui gestum esse quod nar-
ro: Inter Abbatem, & quendam sæculi potentem
orta est non leuis de possessione contentio. Cùmque
à partis vtriusque fautoribus minis diu certaretur
& iurgijs, tandem vt armis ageretur, vtrinque con-
dictum est. Et sæcularis quidem, paratis militum
copijs, campum præliaturus ingreditur, acies struit,
cuneos ordinat, atque ad fortiter agendum omnium
mentes acerrimus cohortator inflammar. Siluescunt
omnia gladijs, rubent clypei, vociferantium clamor
atrollitur, minaces armatorum fremitus inhorres-
cunt. Tela stringuntur, & solus aduersæ partis im-
petus, ad congregiendum accensis * manibus, expe-
ctatur. Abbas enim non in armis terrenis spem
suam, sed in humanæ salutis auctore constituens,
cunctis qui pro se dimicare conuenerant, suum pro-
hibuit comitarum. Solos autem monachos suos
equis imposuit, capita cucullis operiri præcepit: sic-
que cùm, illis, velut galeatis & loricatis fidei muni-
mento Crucisque vexillo, non ferrea, vt sperabat,
arma conspiceret, sed tanquam caelestem atque an-
gelicam aciem cominus aduertisset, tantus eum cum
suis omnibus diuini timoris horror inuasit, vt desi-
lientes de equis protinus arma proiecerent, terræ se
humiliter sternerent, indulgentiam flagitarent. Sic,
sic nimirum titulos victoriæ triumphalis obtinuit,
qui non in frementibus equis, non in micantibus
gladijs spem potuit, sed ex diuinæ tantùm potentia
virtute præsumpsit.

* forte
mentibus

Monacho-
rum pugna
spiritualis.

+

VI. De

VI. De contentione inter duos fratres orta, miraculo
per Gregorium Thaumaturgum dirempta.

Tempore Gregorij Thaumaturgi Episcopi Neo-
caesariensis, vt habetur in eius vita, erant duo
fratres ætate iuuenes, qui paternam nuper inter se
diuiserant hæreditatem, in stagni cuiusdam posses-
sione adeò pertinaciter dissidentes, vt alter alteri
necem intenderet. Fuerat causæ arbiter electus Gre-
gorius: sed neque is animos in mutuam cædem æ-
stro quodam iracundiæ conspirantes vllis rationi-
bus, vel lenitate verborum placare poterat. Iamque
dies certaminis aderat, quo inter se conflata vtrin-
que magna subditorum manu, de summa rei conflice-
rent. Quod vt intellexit vir sanctus, pridie ad ripam
stagni celeriter abiit, totamque noctem ducens in-
somnia, Mosaico planè miraculo, continentem
illicò reddidit aridam, & omni humore vacuum,
ita vt ne in cauo quidem vllæ superessent aquarum
reliquiæ, quæ ante orationem initar pelagi exunda-
bant. Quo spectaculo & contentio omnis direm-
pta est, & dissidentes animi fraterno amore verè
sociati.

Discordia
miraculo
dirempta.

VII. Discordia gignit seditionem.

Leontius Episcopus Antiochenus, in grauissima
Lilla apud Antiochenos de fidei negotio dissen-
sione, cùm timens seditionem, sententiam suam
apertè proferre non auderet, aliquando caput suum
canis florescens manu demulcens dixisse ferrur:
Ninem eam solutam lutum multum subsecuturum
esse. Enigmata eo obscurius indicans, dissonantiam
celebrandi Dei apud populum aliquando in seditionem
euasuram; neque eos, qui factiõnis suæ essent,
cum reliqua multitudine consenturos.

Nicoph. Col-
lib. hist. Ec-
cles. lib. 9.
cap. 24.

VIII. Pulchrum dictum Alphonsi ad impediendas
contentiones.

Alphonfus Aragoniæ ac Siciliæ Rex sapenu-
mero dicere solebat; Si Romanis illis tempo-
ribus vixisset, se constructurum fuisse templum Io-
ui Positorio, vt de rebus acturi in eo prius conue-
nirent, & contentionem omnem deponerent. Innui-
autem

Alphon. Tra-
normæ. li. 3.
de rebus gen-
era. Alphon-
sus.

704 CAP. VI. FLORVM EXEMPLIORVM.
autem nihil æquè Reipublicæ esse perniciosum ac si
plebis cum Patribus crebræ contentiones exoriantur.

IX. Ex discordia nascitur ira & execratio.

Pet. Damas.
Cardinal. lib.
4. epist. 17.

Auctore discordiæ spiritu peruerso, cum presbyter presbyterum probrosi contumelijs & maledictis aliquando lacerasset, alter dentibus stridens, correpta lancea iter arripuit, atque ad domum suam longius constitutam furibundis properare gressibus cœpit. Sed cum caligo noctis superuenisset, ecce quinque nigri equites cum caballis æquè nigris obuiant: eique is, qui maior videbatur, insultat. Sæpè, inquit, infitiri, vt in clientelam uestrum contubernaliū venires, nunc autem non poteris iugum meæ ditionis euadere. Presbyter nimio terrore percussus, putans esse nobilem virum, nomine Romanum, qui illum sollicitauerat, vt sibi subditus fieret, illi manus subditorum more deosculatus, se herili eius fidei commisit. Quem protinus ille percontatus est; Scis, quis sim? Respondit Presbyter, nonne tu es Dominus meus Romanus? At ille, absit, absit, ego sum quidam diabolus, cui tu nunc commissus es: vide vt lites promissis. Quo dicto disparuit. Hic autem perterrefactus domum rediit, Episcopum Teuzonem adiit, & me præsentem, pœnitentiam flagitauit. Dignitas officij sacerdotalis illi adempta est, carceri cum spe veniæ adipiscendæ, donec pœnitentiam adimplet, inclusus.

X. In contentione cauendum ne sit obstinatio, quam zelum veritatis in fratre tuo docendo vel dedocendo vocas.

Ex Vit. Pat.
part. 2. pag.
175.

1. Timoth 2.

De hac re egregiè senex quidam in Vitis Patrū: Si quis, aut de scripturis, aut de quacūque causa locutus fuerit, ne contendas cum eo: sed si quidē benè dicit, consenti ei; si verò malè, dic ei: Tu scias quomodo loqueris. Ait enim Apostolus; Nolite contendere verbis. Hoc obseruans & humilitatem possidebis, & odium euitabis. Nam si perstas contentens, & vis defendere sermonem tuum, nascetur scandalum.

TIT.



TIT. XXI. De modo compescendi iram.

EXEMP. I. Macedonius clarissimus Anachoreta Theodosij Imp. iram mitigauit proponendo considerationem suæ naturæ similis sibi subiectis.

Post mortē illustri Imperatricis Placillæ, Theodosij pro suo in illam amore, nec non propter excellentem eius virtutem, statuam æneam ipsi erigi iusserat Antiochiæ: quam populus tumultuans deiecerat. Vnde Imperator ad eam iniuriam vindicandam milites conuocauit. Sed Macedonius vir diuina gratia plenus, ad aulæ Principes his verbis est vsus: Vt mandata hæc ad Imperatorem referatis, dilecti filij, oro. Meminisse te, & Imperator, oportet non solum Principem, sed hominem etiam te esse. Proinde non ad Imperij tantum amplitudinem respice, sed naturam ipsam considera. Quum enim homo sis, hominum tibi imperium commissum est, qui cum eiusdem tecum sunt fortis, & conferui a deo tui: tum ab ipsa creatione imagine Dei cohære statui sunt. Itaque ne tam vesana audacia aduersus diuinam imaginem grasseris, vide. Imaginis enim Dominum ad iram concitabis, si in eos, qui imaginem illius gerunt, sæuias. Tum autem illud etiam te dispicere decet, te propter æream imaginem multitudini insensum crudeliter in eam animaduertere velle. Quanto autem imago animata inanimatæ præset, quid dicere opus est? Nam id eis etiam, qui vel mediocrem obtinent mentem, constat. Illud præterea fac cogites, nobis quidem perfacile esse, plures ex ære facere imagines pro vna illa, quam vecordi temeritate insana plebs comminuit: te autem nequam efficere posse, quantumvis contendas, vt vel capillum vnum eorum qui cæsi sunt creare valeas. Hæc illi à sene sapiente audita, sicuti simpliciter dicata.

Niceph. Eccl.
hist. lib. 12.
ca. 24. Theod.
doret. lib. 5.
cap. 21. Trip.
p. 32.

Antioche-
nus patroci-
natur Macedo-
nionius Ana-
choreta.

Macedonij
deprecatio
ad Imp.

V. f. 667

n. 6.

Ira Theodo-
sij Imp. quo-
modo à Ma-
cedonio pla-
cata.

Yy

Sta

cta erant, ita Imperatori renunciarunt. Non parum etiam Flauiani legatio illis profuit, vt iræ flamma in Imperatore extingueretur. Postea namque ira & minis omiſſis, communem populo scripſit deſenſionem, crimen illis condonauit.

II. *De ira Alphonſi Regis aduerſus uxorem & Archiepiſcopum mitigata.*

Roderic. To-
let. lib. 6. &
Lucina ma-
rina cap. 7.
de reb. Hiſp.

Alphonſus VI. Hiſpaniarum Rex Toletum vr-
bem deditione acceperat incolumitatem polli-
citus Saracenis, & in maiore baſilica religionis eo-
rum exercitium. Interea Conſtantia Regina cum
Bernardo Archiepiſcopo Toletano noctu baſilicam
hanc ſeu Meſquitam intrauit, purgauit, & diuino
cultui conſecrauit. Saraceni Regis fidem accusare,
ſi in Reginâ implorare. Rex ſumma celeritate in urbem venit,
& Archiep.

certo conſilio de auſtoribus ſupplicium ſumendi,
& quia ſciebat multos interceſſuros, præſentibus Sa-
racenorum legatis iurauit, nihil ſe eorum, quæ pro
Regina & Archiepiſcopo peterentur, facturum.
Ergo Regina & Archiepiſcopus clerum & omnes
religioſos cum Regis filia cilicio induta præmiſe-
runt. Quos cum Rex vidiffet, descendit de equo, vt
ſacris ſolitam reuerentiam exhiberet. At cum filiam
conſpexiffet, Vah, inquit, matri comes eris in morte.
Filia verò, Peto ergo, inquit, vt Reginam tibi terre-
no Regi non parentem, ſed cæleſti Regi fidelem, ſi-
mul & Archiepiſcopum illico interficias. Rex tam-
pia ſagacitate deuictus ad filiam ait, Liberaffi à
morte matrem, ſed perpetuò maritali conſortio care-
bit. Vix verba expleuerat, & vidit vniuerſos Sa-
racenos vtriuſque ſexus obuioſos ſupplicantes, vt Re-
ginæ & Archiepiſcopo veniam daret, aſſerentes ex
veteris oraculi fide idipſum nutu diuino factum eſſe.

Ergo Rex acquieuit precibus ſupplicantium, & læ-
tam intrauit ciuitatem. Mox baſilicam ex Meſquita
conſecratam deuotè viſitans, in medio portæ Regi-
nam ſacco indutam, & Archiepiſcopum Pontificali-
bus ornatum inuenit, clamantes: Peccauimus in te,
ô Rex, ſed oramus, peccati cauſam & finem respice.
Rex igitur manus Præfulis deoſculans, & Reginam
amplectens petijt regale palatium.

III. *Qua*

Clero reue-
rentia à Re-
ge Alphoſo
exhibita.

Alphonſi
ira qua ra-
tione ſeda-
ta.

III. *Qua ratione S. Ephrem iracundiaſſionem mi-
tigauerit.*

S. Ephrem dicitur primùm iracundiæ intemperan-
ter ſubiectus fuiſſe, & ob eam cauſam monaſti-
câ vitam exercuiſſe, ne à quopiam iracû videretur.
Cum igitur illi, vbi plures dies more ſuo ieiunaſ-
ſet, cibum miniſter afferens ollam fregiſſet, & hunc
pudore ac metu teneri cerneret, Bono ſis animo,
inquit, ad cibum nos eamus, quando quidem ille
vſque ad nos non venit, & fragmentis ollæ aſſidens
pranſus eſt. B. Ephrem
manſuetu-
do.

IV. *Qua arte mulier quedam illuſtris manſuetudi-
nem ſit edoſta.*

Narrauit quidam ex patribus, quod mulier illu-
ſtris, & ex ſenatorio genere venerit adorare
ſancto loca. Cumque deſcendiſſet Cæſaream, placuit
ſibi illic requieſcere, rogauitque Epſcopum di-
cens: Da mihi vnâ virginem, vt informet me, &
doceat timorem Dei: eligens autem Epſcopus hu-
mitem virginem, tradidit ei. Poſt aliquantulum verò
temporis occurrens illi Epſcopus ait: Quomodo ſe-
gerit virgo, quam assignauit tibi? Quæ ait: Bona qui-
dem eſt, ſed non valde prodeſt animæ meæ, permit-
tit enim me voluntates meas facere, cum ſit humi-
lis. Sumens autem Epſcopus vnâ duriorē dedit
ei, quæ illam obiurgabat, appellans eam fatuam di-
uitem, & his ſimilia illis exprobrans. Poſt tempus
aliquod rurfum illam rogauit Epſcopus: Quomodo
ſe habet altera virgo? Quæ dixit: Reuera ipſa pro-
deſt animæ meæ. Atque ita magnam acquiſiuit man-
ſuetudinem. S. Ephraim
206. Præſ.
ſpir.

V. *Paſſiones anima ſtatim eſſe præcidendas. prius quàm
in habitum tranſeant. ſimilitudine apta oſtenditur.*

Oſioſus erat quandoque ſenex magnus cum
diſcipulis ſuis in hortis, in quibus cupreſſi va-
riæ, magnæ ſcilicet ac paruæ, creuerant. Imperauit
igitur vni ex fratribus Senex, cupreſſum euellere:
quæ cum parua eſſet & tenera, vna manu extirpata
eſt. Poſtea, iuſſit aliam mauiſculam euelli, quæ non
vna, ſed ambabus manibus tandem euulſa eſt. Ter-
tia, Ex Dorothæ
Abbate
doſtr. II.
Bibliotheca
Pat. vniuerſ. 26
Anima paſ-
ſiones colli-
ta ad arborē
rem.

tiò, maiorem adhuc prioribus videns fenex, & illam imperavit vellit; quæ non sine magno labore extracta est. Quartam quoque cæteris altiore extirpari iussit: quæ summo conatu, labore, & sudore, vix extrahi potuit. Quintam adiecit maximam: quam cum ille conaretur euellere, nunquam valuit; sed in cassum circa eam elaborabat, desudabatque. Quod ut vidit fenex, solum videlicet opus perficere minime posse, iussit coadiutorem accedere, sicque ambo illam tandem extrahere. Tunc ad omnes conuersus fenex ait: Huiusmodi sunt passiones nostræ, fratres: Cum teneræ sunt & parvæ, si volumus, facillè illas possumus à nobis extirpare: quod si eas neglexerimus, obdurescent illico, quòque magis obdurerint, eo maiore vi & labore opus erit: Quinimo irriti erunt conatus nostri omnes in illas; nisi alicuius viri sancti orationes ad auxilium nobis accesserint: vim etenim magnam habent auxilia, quæ à viris iustis & sanctis expetuntur. Vnde Propheta: Beatus, qui tenebit & allidet paruulos suos ad petram.

VI. *Iracundiam sensim deperdit Columbinus sacrorum librorum lectione.*

Paul. Morisus Mediolan. l. x. de Origin. religioſianum. c. 38. an. 1355.

ANno Domini 1355. contigit S. Columbinum semel redire domum circa prandij horam cum orexi non modica: qui, quòd parata omnia non essent, statim ira commotus cœpit cuncta domi euertere. Eius vxor mulier prudens, honesta ac ingenio præstans, prout poterat eum placare conabatur, supplex rogans, vt patienter ferret moram, nec pro tantilla re sese ita cruciaret, ob oculos proponens sanctorum historias, vt in illis sese tantisper occuparet, dum instrueretur mensa. Tum ille magis magisque inde inflâmatus, librum arripiens in mediam aulam proiecit, vxori hæc verba obijciens: Nulla tibi alia cogitatio, quàm de Sanctorum legenda. His dictis cum nonnullis alijs verbis, conscientia ita eum mordere cœpit, vt exemplo librum de terra collegerit ac reuoluere cœperit. Incidit in historiam b. Mariæ Aegyptiacæ peccatricis, quæ quamuis longa sit, ipsi tamen breuissima visa est: dum enim legeret, ita cor eius leniebat, vt à priore conditione mutatus plane re-

Passionum gemina euellenda antequam adulescant.

Orationes aliorum nobis proficiunt.

Psal. 136.

lectio sanctorum historiarum quid vtilitatis adferat.

TIT. XXI. De modo compescendi iram. 709
nè recesserit: quæ enim prius plaris faciebat, ea contemptui habuit, terrenis non amplius inhiabat, vt prius: liberalissimus in pauperes effectus templum etiam frequentabat, orationibus rebusque diuinis totum se postea impendebat. Insuper carnem affligere, eamque spiritui subiectam reddere studebat, & vt multa paucis complectar, statim proposuit castam viuere vitam, viuisque rationibus vxori vitæ castimoniam persuaadet, quæ licet adhuc iuuenis, mariti tamen desiderio acquiescit. Tunc Columbinus ad eius pedes prouolutus castitatem perpetuam Deo vouet. Inde verò non amplius in lecto, sed aliquando in scamno, nonnunquam humi dormire cœpit, pauciorum etiam partem noctis in oratione cõsummans. Firmè statuit Christum Dominum in paupertate sequi, & verè coram hominibus contemptui haberi.

S. Columbinus Deo castitatem vouet.

VII. *Iracundiam comprimunt sodales consideratione sui status.*

DVo recentiora his addam. Conuicijjs prouocabatur, inquit Bencius, diuersis temporibus duò è Sodalitate Collegij Panormitani in Sicilia; & verò incitabantur ira ad inferendam iniuriam, sed uterque rexit ea cogitatione animum, quòd de Sodalitate esset. Hic admotam capulo sua sponte manum (habebat enim gladium) represit, & aduersarium molli sermone placauit: eum ille, à quo lacebatur, duxit in proximum templum, & ab admirante veniam petit genu flexus, quòd ipsi causa iracundiæ fuisset: gloriosa profus, qua se vicit uterque, victoria.

Francisc. Veron. in Manuali Sodalitatis ca. 11. p. 5. ex Bencio in an. Litt. Societ.

VIII. *Qui iniuriam & alapam acceperat, sua patientia tum, qui laferat, ad agnoscentiam culpam induxit.*

Aliud ex Sodalitate Vallisoletana in Hispania subiungam, quod contigit an. 1596. Duo (quæ humana fragilitas est) ex hoc b. Virginis græge lectissimi viri, & factis & conditione præstantes, cum de re quadam in medio Regalis iudicij foro (Cellariam vulgò dicimus) vehementius quàm par erat concertare cœpissent; vnus alterum tum mendacem appellauit, tum colapho in maxima litigatorum

rum turba percussit. Qui hanc duplicem iniuriam acceperat, memor ex Congregatione se esse Virginis, & cui se viuendi sectæ dedidisset animaduertes, hæc tantum effatus post alapam, postque cõicium; Meis celeribus, inquit, multò plura debentur, Dei ego amore hæc perpetiar. Hæc verba protulit, quietus assedit, non aliter atque si nihil ei acerbum & triste contigisset. At auctor iniuriæ, celeriter agnita culpa, multò plura præstitit, quàm quæ ab illo petebantur. Etenim eodem in loco, eadè mque auditorum, spectatorumque frequentia, se ipse retexit, polinodiã neque cecinit, se insanum & à mente defitutum effuisse, neque in illum cadere, quem temerè offendisset.



TIT. XXII. De peccato Acediæ.

- Gen. 42.** *Audians Jacob quòd alimenta venderentur in AEGYPTO, dixit filijs suis: Quare neglecti? Descendite, & emite vobis necessaria.*
- Iudic. 16.** *Samson, dum cum Philistæis pugnat, non potest capi ab hostibus, sed postquam dormiuit in sinu ferame, & otiosè cum ea remansit, mox capitur, & cecatur ab hostibus.*
- 2. Reg. 11.** *Quamdiu David exercitauit se in militia, non insultauit ei luxuria, sed ubi otiosus remansit domi, laborauit adulterio, & homicidium commisit.*
- 4. Reg. 11.** *Salomon, dum occupatus esset in ædificatione templi, non sensit luxuriam; sed mox recedens ab opere per sensit eius insultum, & deficiens, femina insurgente, ad idola, adorauit in thalamo vitulum aureum.*
- Ezech. 16.** *Cùm Sodomitæ homines in otio hebescerent, in spurcissimum illud nefarie libidinis scelus præcipites lapsi sunt.*
- Matth. 25.** *Virgines dormitantes, quarum lampades non fuerant prius ornate, fuerunt postea à nuptijs excluse.*

EXEMP. I.

EXEMP. I. *Quibus exercitijs operam dabat beatissima Christi Domini mater.*

Ferunt beatam Virginem Dei matrem, dum ad-
huc in templo seruiret, à summo mane vsque ad
horam terciã preces extè disse, à terciã ad nonã
lanificio sese occupasse. Inde demum sumpro cibo,
vsque ad occubitum solis lectitasse scripturas, & in
earum meditatione pernoctasse. Hac itaque vitæ
instituzione ad tantam morum sanctitudinem deuenit,
vt sola præ omnibus eligi meruerit, quæ & Saluatore
mundi pareret, & post partum Virgo permaneret.
Quod si hæc, quæ sine peccato concepta, omnis pro
lus peccati semper expers fuerit, id temporis, quod
lectioni orationiq. supererat, manuum labore sibi
transigendum duxit: quomodo te in ignauia otij
mollitudine quandoque desidèntem, securam arbitris,
ô virgo, quam in peccatis genuit mater, quam
quotidie interiùs cogitationes, exteriùs proni ad
vitia sensus impugnat: Crede mihi, non effugit
decipulas diaboli quisquis laborem fugit.

II. *Diuus Antonius magnus, vt semper laboraret, diuiniticus monetur.*

D. Antonius monachorum pater cupiens otiositatem fugere, clamauit in eremo ad Dominum, & dixit: O Samaritane, Domine Deus: O animarum & corporum vere custos, fuscita in me gratiam
collocatus, in conspectu tuo otiosus non maneam.
Et audiuit Antonius; Antoni cupis Deo placere
& non deficiet tibi auxilium de sancto.

III. *Elizabeth Lantgrauij uxor nunquam otio distinebat.*

Hæc etiam otij vitandi cura coniugatam honestauit
Lantgrauij Turingiæ Principis vxorem Elizabeth, quæ
erat Pannonum Regis filia, cum multis ante viduitatem
opibus polleret, ne quando-

Y y 4 que

712 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

que per otium luxu diffucret, ancillarum officia v surpabat, lanam linumque carpendo, nendo, texendo, suendo, cæteraque id genus opera conficiendo se plurimum fatigabat. Sic pudicitiam conseruauit, sic humilitatem custodiuit, sic ipsa Euangelicæ perfectionis insignia, quibus post obitum mariti eluxit, comparauit. Etenim ad illam beatitatis quietem perueniri non potest, nisi per vitæ præsentis frequentes assiduóque labores.

IV. In hac vita cur assiduè laborandum.

Sokrat. li. 6.
cap. 29.

Dorotheus, Thebanus monachus, interdum lapides ex mari, quod erat in proximo, colligere, inque annos singulos extruere paruum domum solebat, & eam dare his qui sibi domum adificare non poterant. Noctu autem folia palmarum necabat textura tortili, & ex illis sportulas conficiebat, quibus victum sibi suppeditaret. Nunquam visus est sua sponte quieti se tradere. Cui quidam, Cur, inquit, ita corpus conficis? Quia illud, inquit, me conficit.

V. Cogitatio æterni cruciatus & æterna gloria sufficit ad vitandam acediam.

Sophron.
Prat. spirit.
cap. 142.

Quidam Frater perrexit ad Abbatem Alexandrum ipsius monasterij Abbatis Gerasimi ducem, & ait illi: Abba, volo ex eo loco, vbi habito, discedere. Valde enim acedia, & tædio animi laboro. Respondit ei Abbas Alexander: Istud fili, signum est, quia nec regnum cælorum, nec æternum cruciatum in mente habes: nam si ista sollicita intentione cogitares, nullam in cella tua acediam sentire.

VI. Assueti ad laborem non faciliè patiuntur alium sibi ministrare.

Idem cap.
169.

ERat senex quidam in Sciti captus oculis, in monasterio Abbatis Sisci. Distabat autem cella ipsius à puteo fere millibus passibus, & nunquam passus est, vt sibi alius afferret aquam, sed facto fune, vnam ipsius caput ad puteum ligauit, & alterum in cella sua: iacebat autem funis in terra. Quando ergo pergebat sibi haurire aquam, supra funè ambulabat:

TIT. XXII. DE ACEDIA. 713

labat: hoc autem faciebat senex vt inueniret puteum. Cum autem arena propter ventum operuisset funem, tenebat ipsum manu, & excutiebat, & rursus illum in terra ponebat, & super eum ambulabat. Frater quidam autem rogabat senem, vt se permetteret illi afferre aquam: cui respondit senex, fili, viginti & duo iam sunt anni, ex quo mihi semper ita hausi aquam, & laborem meum tu modo auferre vis?

VII. Negotijs, præsertim secularibus sic homini Christiano incumbendum, vt à seipso numquam omnino egrediatur.

DIuus Antoninus Archiep. Florentinus, grauissimis Ecclesiæ negotijs immerfus, ita ex abdito domicilio egrediebatur, vt in eodem alterum retineret; & inter tot rerum fluctus ea ipsi animi tranquillitas perstabat, vt nulla vnquam posset tanta perturbatione ac mundi curis irretiri, quin, quoties veller, ad diuinarum rerum theoremata statim rediret, & interna quadam mentis dulcedine frueretur. Stomachanti semel à Rancisco Castilono, qui ei erat à secretis, vt numquam sui, semper alieni futuri sint, qui ad Episcopales sedes euehuntur, respondit: Hieronimus S. Antonin. non potest, fili, vt inter tot huius sæculi sollicitudines pacato animo consistamus, nisi reconditum ternam sibi quendam & occultum mentis angulum intactum fabricat, à habeamus, ad quem negotiorum strepinus & curarum anxietas non irrepat; vt, vbi actitandis causis destiterimus, eò tanquam ad asyllum tutissimum, & ab hoc exteriore homine ad eum, quem Paulus interiorum vocat, recurramus.

VIII. Ioannis Pici Mirandula pœna ob neglectum eruditionis & ingenij sibi à Deo traditi talentum.

FRanciscus Pici Comes Mirandulanus in vita Ioannis Pici patris scribit, non longo post obitum Ioannis Pici tempore, spectrum Ioannis apparuisse Hieronymo Sauonarola, eoque dixisse, torqueri se pœnis expiatorijs, eò quòd non satis diligenter & sæcundè talentum sibi à Deo creditum eruditionis & ingenij multiplicasset; & quia non quanti par erat fecisset, internas Dei suggestiones inspiratióneque, quæ adhortabantur, honestos labores

Vincen-
Mainard.
Dominicana
familia pro-
uator in
vita eius a-
pud Sur. 2.
Maç.

Mart. Delrio
li. 2. Disqui-
sition. Magi-
q. 26. scilicet 5.

Io. Pici
ignauipœna
purgatoria,
bores

bore quos inchoant non abrumpere, & quæ sibi animo proposuerat, ea instanter operari atque perficere. Quæ Hieronymus mox in concione proposuit, & omnium precibus Picum commendauit.

IX. De adolescente otioso, cui, dum manducaret, cibi videbantur verti in angues.

Tho. Cantipr.
li 2. Apum
cap. 9. p. 2.

Vidi iuuenem, inquit Thomas Brabâtinus, cuius amarissima relatione memini quod subiungo. Hic piorum fratrum suorum labore manuum vivebat: ipse verò segnis otio vacabat & rædio. Et factum est animaduersione diuina, vt eo cum patre & fratribus ad mensam sedente, cibi (sicut ei soli videbatur) verterentur in angues, sapere tamen rerum deterrentium non mutato. Hoc cum per aliquot dies continuaretur in peius, tandem mutato vitæ proposito, liberatus est & sanatus.

X. Monachus acediosus purgatorij pœnas luit.

Septon.
cap. 44. Frat.
spir.

Cella perpetua vtebatur etiam olim monachi.

Monachus negligens purgatorij experitur.

Senex quidam narrauit nobis, cum Thebaidem venissemus, quod senex vnus morabatur extra ciuitatem Antinoum, magnæ virtutis vir, qui in cella sua egerat annos septuaginta. Erant autem illi discipuli decem, ex quibus vnus erat valde negligens sui. Senex ergo sæpius illum corripiebat, & hortabatur dicens: Frater, sollicitudinem gere pro anima tua; habes enim mori, & nisi te emendaueris, in supplicium tendes. Frater autem ille semper seni inobediens erat, nec ea, quæ ab ipso dicebantur, admittebat. Contigit autem post aliquantulum temporis, vt iste moreretur. Contristatus verò senior super illo valde (sciebat enim quod in magna desidia, & negligentia de sæculo exisset) cœpit orare, ac dicere: Domine Iesu Christe, verax Deus noster, reuelam mihi, quid sit circa fratris animam. Aspexit autem in excessu mentis effectus, fluiuium ignis, ingentemque in ipso igne multitudinem, ac medium fratrem illum ad collum vsque demersum. Tunc ait illi senior: Nonne te propter hanc pœnam orabam, vt curam animæ tuæ ageres, fili? Respondit frater, & ait seni: Gratias ago Deo, pater, quod vel caput meum requiem habet. Per orationes enim tuas supra caput Episcopi & Co.

Defunctorum animæ vincuntur precibus adiuuantur.

XI. Acedia spiritui quomodo resistendum.

Cum incipiens in eremo conseruari, Abbatem Moysi omnium sanctorum summo dixissem, me ægritudine acedie hesternò die grauissime fuisse confectum, nec ab ea potuisse aliàs liberari, nisi ad Abbatem Paulum protinus cucurrissem, ille: Non te, ait, ab ea liberaui, sed magis ei te addidum ac subdium præbuiisti: Grauius enim te vt desertorem ac fugitiuum deinceps aduersarius impugnet, quæ de conflictu superatum protinus aufugisse contempsit, nisi de cætero commissa congressione, non desertione cellæ, vel somni torpore ingruentes ætus eius ad horam euaporare malueris; sed tolerantia potius & conflictu didiceris triumphare. Vnde experimento probatum est, acedie impugnationem non declinando fugiendam, sed resistendo superandam.

Acedia quæ ratione superanda.

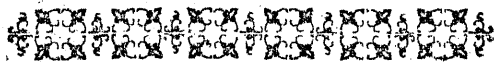
XII. Qua ratione S. Brigida à Scotia virgo virginem à spiritu acedie liberavit.

Virgo quædam à S. Brigida inuitata cum mensa affligeret, S. Brigida dæmonem illi prope affidentem vidit. Ait autem virgo: Vellem & ego, modo fieri possit, videre illum. Non est isthuc, inquit Brigida, impossibile: sed prius oculos consigna tuos, vt eius ad spectum ferre queas. Illa signo crucis multo nit oculos, videt sathanam aterrima specie, immo aspectu uel & vasto capite, & per foramina & rimas omnes cala torporis pitis flammæ fumosque erumpentes. Tum Brigida, Loquere, ait, nobis dæmon. At ille, Non possum, inquit, tibi loqui sancta Virgo, nec tamen tua iussa contemnere, quandoquidem tu præcepta Dei non contemnis, & pauperibus ac infimis quibusque affabilem te præbes. Cur verò, ait S. Brigida, huc accessisti? Apud virginem hanc, inquit, demorandi mihi comitatus & spatium & opportunitatem præstat eius desidia & dæmon torpor. Conuersta ad virginem S. Brigida; Vide, nunc, inquit, quæ tam multis annis apud te foueris: atque ex illa die liberata est virgo ab illo nequam spiritu.

In vita eius apud Sur. to. 1. Febr. 10 cap. 6.

Dæmonis spiritu liberata.

De



De peccatis alienis.

Ea peccata dicuntur aliena, quæ licet aliorum manibus operata, sicut, nobis tamen merito imputantur, nostrasq; conscientias damnationis reas constituunt. Sunt autem nouem huiusmodi.

TIT. XXIII. De Iussione primo peccato alieno, quod perpetratur, cum ex decreto, mandato vel imperio nostro, ad proximum redit iniuria, vel malum aliquod.

Exod. 1.

Pharao Rex Aegypti legem tulit, ut statim ubi Hebræorum paruuli masculini sexus nati essent, occiderentur, aut in flumen proicerentur: peccatum alienum commisit quia propter mandatum suum paruulos occidit, non proprijs sed alienis manibus.

2. Reg. 11.

Dauid Rex dederat litteras Uriæ ferendas ad Ioab militæ suæ Principem, quibus iubebat, ut ipsum Uriam poneret ex aduerso belli, ubi fortissimum esset prælium in expugnatione ciuitatis, ut ibi percussus interiret. Quod factum est. Sed eo occiso reprehenditur Rex, quod Uriam occidisset, non quidem manibus proprijs, sed gladio filiorum Amon.

Matth. 2.

Similiter Herodes Rex aliorum manibus infantes Bethleemiticos abimatu & infra occidit præcepit.

Pilatus non legitur Christum Dominum proprijs manibus crucifixisse, percussisse, aut uolenter traxisse, tamen damna-

TIT. XXIV. DE I. PECCATO ALIENO. 717
damnatu creditur, quod Christum morti adiudicauerit; nulli etenim Christum occidere licuisset, nisi eum ipse sua auctoritate condemnasset.

Sic denique Tyranni omnes peccarunt morti tradendo martyres.

EXEMP. I. De iniquo Trasamundi Regis ad Hildericum filium præcepto.

Trasamundus Rex Vandalorum, Ariana impicitate infectus, cum iam morti vicinus esset, Hildericum filium suum ex Eudoxia filia Valentis Imperatoris altringit sacramento, ne Catholicis in regno suo consulere. Qui patre mortuo Deo magis obediendum esse, quam hominibus rectè iudicans, antequam regnum suscipere, omnes Catholicos ab exilijs iussit reuocari, euolutis septuaginta quatuor annis, ex quo Gensericus auus eius statum Ecclesiæ in Africa prophetauit.

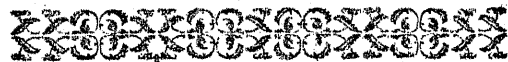
*Sigebert.
Chron. an.
Dom. 520.
Christians
Massau. 1. 120.*

II. Iussio interfectionis Symmachi & Boetij quomodo uita.

Cum magna auctoritas Romæ duorum esset, *Platina.* Symmachi & Boetij, qui gener Symmachi fuit, Theodoricus Gothorum Rex euocauit eos Ticinum, & diu captiuos tenuit, quia aliquibus eius decretis aduersari fuerant, & bona eorum publicauit, & tandem ipsos interfici iussit. Hanc iniustam crudelitatem hæc pœna secuta est: Non multo post eorum necem, cum cœnanti propestrum fuisset in mensa grande caput piscis, visus est cernere sibi caput Symmachi, horribili rictu & flammis oculis minitantis ipsi. Subito igitur consternatus & tremens insisit se in lectum collocari, & accersito medico Elpido narrauit amicis terribilem illam Symmachi speciem conspectam, & in deploratione sceleris sui paulo post extinctus est.

Theodoricus Rex ob mortem Symmachi, terribili quoque morte puni-

TIT.



TIT. XXIV. De secundo peccato alieno, quod fit, dum mali consilij, quod alij sequuntur, vel sequi possent, ipsi sumus auctores & administri.

Cayphas consilia suo Senatui Iudaicum in mortem Christi concitavit atque permouit.

Contra verò laudatur Ioseph ab Arimathea, & vir bonus iustusque dicitur, quia non consenserat consilio & actibus eorum, Pontificum scilicet & Pharisaeorum in Christi necem impie conspirantium.

Eiusdem classis fuit Demetrius ille, qui cum alijs opificibus, ut suo studeret questui, totam pene urbem Ephesorum aduersus Paulum Paulique doctrinam, ingenti seditione compleuit.

Impegit hic etiam infamis Herodias, qua Rex Herodes per adulterium foede abutebatur. Nam illius consilio & suasu instructa saltatrix filia, quod crudeli appetiuit, sanctissimi Iohannis obruncatum caput, nefarie impetrauit.

EXEMP. I. Consilium impium & crudele matris Caraci Regis.

Ex lib. 1. Compendij Ann. Ioan. Trithemij.

Consilium crudele.

Anno Dominicæ natiuitatis 410. Carocus Rex Vandalorum cum magna multitudine Germaniam peruagatus, assensu Germanorum traiecit Rheno Gallias inuasit, & vastata per gyrum patria, indigenas grauiter afflixit. Ei mater detestabilis mulier, à cuius nutu pendebat, tale dedit consilium: Fili, si nomen queris æternum, omnia ædificia, quæ ceteri Reges & Principes construxerunt, destrue, & homines, quibus illi pepercerunt, occide: Tu enim neque meliora neque pulchriora poteris ædificia construere, quàm dudum illi construxerunt, neque pietate, modestia, siue clementia, illis parcendo, quos

TIT. XXIV. DE II. PECCATO ALIENO. 719

quos viceris, nomen tibi facere gloriosum. Impie genitricis malo vsus consilio Carocus, Rheno transmissis Moguntiam urbem Cisterhenanâ cum habitatoribus cunctis deleuit; incendit ac funditus destruxit. Deinde Wormaciam, postea Spirâ simili furore aggressus, interfectis ciuibus cunctis, quos reperit, subuertit. Inde mouens Treuironum antiquissimam urbem Cismosellanam obsedit, cepit, & vix paululum à clade Francorum respirantem destruxit. A Treuiris mouit ad Metensem, quam cepit, subuertit, cunctis habitatoribus eius necatis. Inde progressus interiorum Galliam intrauit, & post multarum urbium desolationes, Arclatensem postremò ciuitatem obsedit, vbi à milite quodam nomine Marcio captus, & vinculis constrictus, per omnes ciuitates, quas deuastauerat, est circumductus cum ludibrio, & vitam nimis impiam digna morte finiuit.

II. Mali consilij pœna.

Anno Domini quingentesimo decimo tertio sub Anastasio Imperatore fames & pestis cum nonnulla loca ex ijs, quæ sunt sita sub Imperio Romano, inuasissent, multas domos & etiam pagos reddiderunt vacuos habitatoribus. Cum ergo considerassent communium curatores, quinetiam ipse Imperator, quam ratione commune non patereur damnum vectigalium annuorum: decernunt, vt à Imperatoribus finitimis, qui attriti fuerant & perierant, ea exigentur. Beatus Sabas tantam prouincialium cladem commiseratus, & maxime quòd etiam Hierosolymis executioni mandabatur hoc iniquum & tyrannicum decretum, accedit ad Imperatorem, annuncians rei absurditatem, ostendens pauperum interitum, dicens, commune hinc nihil lucrifacere, sed extremo potius damno affici, omnibus qui grauem illam famem & inopiam effugere potuerunt, afflictis ab hac graui exactione, & quæ essent in posterum soluturi, eorum iactura commune afficientibus. Deinde fit etiam supplex, & vnâ ab eo petit gratiam, nempe vt pauperibus iniustum illud vectigal remitteret, & duplici exactione miseris illos non amplius opprimeret. Cum is autem, nempe Anastasius Imperator, & iustum esset reueritus, & propter illius viri preces motus

Carocus Vandalorum Rex nobilissimas Germanias Vrbes deuastat.

Post deuastatam Germaniam, etiam Galliam agrorum graditur.

Tandem ipse met captus, miserè illius emortuit.

Cyralia vna Sabas apud Sw. 10. 6. Dec. & Baron. 10. 6. anno 513.

Anastasijs damnum vectigalium annuorum: decernunt, vt à Imp. auaritia, & iniustitia vectigalia.

B. Sabas apud Linn. agit, de iniustis vectigalibus remittendis.

motus esset pudore, & nesciret quid ageret, & pauperibus veller præbere immunitatem à crudeli illumnere: Marinus quidam agrestis moribus, qui linguam cohibere non poterat, tunc verò magnam habebat potentiam, agebat autem & ferebat quo volebat leuitatem Imperatoris, se in pedes erigens, honestam illam & verè Regiam euerit sententiam, dicens esse Nestorianos, qui erant in sancta ciuitate, & tali dono minimè dignos. Cùm eum autem increpasset beatus Sabas, & iussisset eum cessare desuper bellum excitare aduersus Imperatorem; in fine autem illa quoque adiecisset: Nisi te velox propter ea quæ dixisti subierit poenitentia, peribit memoria tua cum sonitu: Marinus quidem nihilo se euadit melior, non multum intercessit temporis cùm quadam rerum commotio occupasset ciuitatem, & mora esset popularis seditio, facultates omnes Marini raptæ sunt à seditionis, & domus fuit igne exusta, & parum abfuit quin ipse periret: neque verò mortem quæ imminebat potuisset effugere, si non citò ad conuersionem aspexisset & poenitentiam.

III. *Ladislai Regis insignis constantia aduersus impium consilium, quamuis in speciem vile.*

Eneas Sylvius, lib. 3. Comen. de Rob. gest. Alph.

Ladislauum Hungariæ ac Bohemiæ regem adhuc puerum cùm Fredericus III. Romanorum Imperator constantissimus educaret sanguine sibi coniunctum: non defuerunt ex consiliarijs, qui puerum clam perendum Cæsari persuaderent, cuius mors opes maximas plurimæque regna allatura esset. At Imperator: Qui sit, inquit, quod me diuitem potius, quàm pium erga meos esse cupitis? ego sanè diuitias non ita amo, vt impijs consilijs persuasus propter eas indignum facinus perpetrare velim. Quo dicto docere voluit, consilium pessimum, cumque crudelitate coniunctum, à principibus reiiciendum esse: nihilque consiliariorum persuasione faciendū, quod principis maiestatem lædere, eiusque nomen bonamque famam obfcureare apud subditos possit.

IV. *Frederici Ducis præclarum dictum repudiando consilium communitati & subditis aduersum.*

Fredericus III. Saxonie Dux multis ab Erfordensibus iniurijs affectus, Comitijjs populo indistis, de

Marinus quidam cõsta b. Sabam pessimè con. sultit. Imperatoroti.

Marini poena.

Frederici Imp. insigne respõsionum.

Io. Agric. in Frov. Germ. & Theatr. vitæ hanc, vol. 5.

de bello suscipiendo deliberabat. Erat eques magnæ auctoritatis, qui bellum summo studio suadebat, & à dedecore, & à facilitate victoriæ ductis præcipuè argumentis. Ei dux, Præclare tu quidem, Sigismunde Listi, pro te ipso, cuius interest bella ex bellis ferri, concionatus es; pro me non item, cuius gloria & incolumitas ex subditorum commodis potius, quàm ex hostium ruina & interitu pender.

Auiditas bellandi in milie re. pressa.

V. *Malum consilium consultori pessimum.*

Dynasta Ethnicus, impulsu intimi sui, misit qui equiti Christiano præciperet, vt baptismo nuncium remitteret. At ille animo magno & fortiter, Absit, inquit, vt de me iare dici possit, quod timore perterritus, à via, qua ad calum itur, quamque magna cum voluptate sum nuper ingressus, turpiter deflexerim. Auctori porro & impulsori sceleris, paucis postea diebus, heri sui iussu, erepta fuit vita, spaciumque, quod ipse præ se ferebat, audiendi Catechistæ lectiones, & suscipiendi baptismum, non fuit concessum.

Ex litt. la. pon. per P. Fr. Pasium an. 1604.



TIT. XXV. De tertio peccato alieno, consensu nimirum, quo peccamus, quando quod ab alijs nequiter fit, à nobis quasi suffragium accipit, & salutem tacitè approbat.

Ita peccauerunt ciues Hierosolymitani, suis magistratibus, quod Christus perderetur, suffragantes, vt idcirco Petrus illis exprobrans dixerit, Auctorem vitæ interfecistis.

Principes Sacerdotum & Seniores persuaserunt populo, vt peterent Barrabam, Iesum verò perderent. Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis Barrabam, & tradidit Iesum flagellis caesum, vt crucifigeretur.

Eodem etiam peccati genere fuit inuoluitus Saulus, in

722 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
Stephani protomartyris necem consentiens, Augustino teste.

Peccarunt et viri ex Iudæis plures quadraginta, qui facta etiam voti nuncupatione in Pauli necem armarunt sese.

EXEMP. I. *Paschasius Diaconus Romana Ecclesia post mortem purgatur, quia in parte Laurentij contra Symmachum sensit.*

Greg. Magn.
 11. 4. Dialog.
 cap. 40.

Paschasij
 Diaconi
 virtutes ac
 pietas.

Eiusdem in
 electione
 Pontificis
 obitana
 opinio.

Paschasius
 post mortem
 demoniacū
 miraculose
 sanat.

Purgatur ob
 dictam opi-
 nionem in
 aquis Ther-
 mairum.

Liberatur
 precibus
 Germani E-
 piscopi Ca-
 puaui.

CVM adhuc essem iuuenulus, atque in laico ha-
 bitu cōstitutus, narrari à maioribus atque sciē-
 tibus audiui, quod Paschasius huius Apostolicæ se-
 dis Diaconus, cuius apud nos rectissimi & luculenti
 de sancto Spiritu libri extant, miræ sanctitatis vir
 fuerit, eleemosynarū maximè operibus vacās, cultor
 pauperum & contēptor sui Sed hic in ea contentio-
 ne, quæ inardescēte zelo fidelium, inter Symmachū
 atque Laurentium facta est, ad Pōtificatus ordinem
 Laurentium elegit, & omniū pōst vnānimitate su-
 peratus, in sua tamen sententia vsque ad diem sui
 exitus pēstitit, illum amando atque p̄ferendo,
 quem Episcoporum iudicio p̄esse sibi Ecclesia re-
 futauit. Hic itaque cū temporibus Symmachij A-
 postolicæ sedis p̄sulis esset defunctus, eius dalmati-
 cam feretro superpositam demoniacus tetigit, stam-
 tumque sanatus est. Post mortem verò temporis
 Germano Capuaui Episcopo medici pro corporis
 salute distauerant, vt in Agulanis thermis lauari de-
 buisset. Qui ingressus easdem thermas, p̄ dictum
 Paschasium diaconum stantem & obsequentem in
 caloribus inuenit. Quo viso vehementer extimuit,
 & quid illic tantus vir faceret inquisiuit. Cui respō-
 dit: Pro nulla alia causa in hoc p̄nali loco deputa-
 tus sum, nisi quia in parte Laurentij cōtra Symmachū
 sensi. Sed quaeso te, pro me Dominum deprecare.
 Atque in hoc cognosces quod exauditus sis, si huc
 rediens me non inuenieris. Qua de re vir Domini
 Germanus se in precibus strinxit, & post paucos
 dies redijt, sed iam dictum Paschasium in loco eodē
 minime inuenit. Quia enim non malitiæ, sed igno-
 rantia

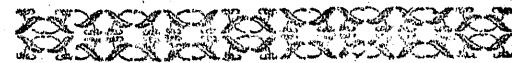
TIT. XXV. DE III. PECC. ALIENO. 723
 rantia errore peccauerat, purgari post mortem à
 peccato potuit. Quod tamen credendum est, quia
 ex illa eleemosynarum suarū largitate hoc obtinuit,
 vt tūc posset promereri veniam, cū iam nihil posset
 operari.

II. *Ludouicus Rex punitur, quia consensit hæresi Nico-
 laitarum.*

LUDOUICO Germaniæ Regi fertur apparuisse in
 somnijs genitor suus Ludouicus Pius, adiurans
 eum p̄r nomen S. Trinitatis, vt eriperet eum à tor-
 mentis, quibus tenebatur. Ob hoc Ludouicus ad
 diuersa monasteria magnas eleemosynas distribuit:
 vnde dabatur intelligi, quod licet idem Imperator
 multa Deo & hominibus placita fecisset, plura tamē
 Deo contraria in regno suo permisit. Inter quæ gra-
 uiora videbantur, quod hæresi Nicolaitarum non
 restitit, & monita Gabrielis Archangeli duodecim
 capitulis comprehensa seruare non itū dicit.

1207. Naua
 cler. Chronog.
 volum. 2. Ge-
 nerat. 29. an.
 860.

Ludouici
 filij Regis
 post mortē
 apparitio.



TIT. XXVI. De quarto modo commit-
 tendi peccatum alienum, hoc est de
 motione siue irritatione, qua scientes
 alium dictis, factis, aliā ueritate ad
 peccatum commouemus.

*Sic peccarunt Chore, Dathan & Abiron, qui insurger-
 tes in Moysen & Aaronem, concitarunt populum ad au-
 ferendum huic sacerdotium, illi principatum. Propter quod
 facinus statim dirupta fuit terra sub pedibus eorum, &
 aperiens os suum eos deuorauit cum tabernaculo suis &
 substantia uniuersa, & ita uini descenderunt in infernum
 operiti humo, & perierunt de medio multitudinis.*

*Sic quoque peccabat uxor Iob patientissimo uiro petu-
 lant et insulans, & quantum in se erat eum irritans &
 prouocans, ut Deo malediceret, quod ita ab eo derelictus
 esset, & in tantis miseris uentre permissus.*

Nam. 16.

Iob. cap. 2.

714 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

Tob. 2. & 7. *Er Tobia vxor aque morosa maritima suis conuijs frequenter infestus & exasperans idem peccatum committit, obijciens illi, quod per suas eleemosynas & pia opera ad paupertatem & angustiam magnam essent redacti. Vnde licet Tobias impietatis vitium non incurrit; anxius tamen domesticam iniuriam suspirijs, lacrymis, & precibus ad Deum fufis leuare coactus fuit.*

EXEMP. I. *Henricus Anglorum Rex irritat suos ad mortem inferendam Thomæ Cantuariensis.*

Iaco. Meyer. li. 6. Annal. Fland. anno 1171.

CVM die Dominici Natalis fortè inter epulas Thomæ Cantuariensis mentio incidisset, Henricus Anglorum Rex prorupit in hæc verba: Si Rex animosos aliquos, sibi que obsequentes haberet viros, Thomam impunem non relinquerent: ijsque ex verbis parricidæ nefarij sceleris rapuerunt occasionem necandi sanctum virum, 4. Cal. Ianuarias, in templo Cantuariensi D. Benedicti, anno Domini millesimo centesimo septuagesimo primo.

II. *Sigismundus Rex, vxoris suæ nouerca instigatione, Sygriticum filium morte afficit.*

Greg. Turon. lib. 3. hist. Franc. cap. 5.

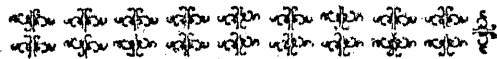
SYGISMUNDUS Rex Gundobaldi filius, perdita priore coniuge filia Theodorici regis Italici, de qua filium habebat nomine Sygiticum, aliam duxit vxorem: quæ validè contra filium eius, sicut nouercarum mos est, malignari ac scandalizari cœpit. Vnde factum est, vt vna solennitatù die, cum puer super eam vestimenta matris agnosceret, commotus felle diceret ad eam: Non enim eras digna, vt hæc indumenta tua terga contingerent, quæ domina tuæ, id est, matris meæ fuisse noscuntur. At illa furore succensa, instigat verbis dolosis virum suum, dicens: Hic iniquus regnum tuum possidere desiderat, tæque interfecto id vsque in Italiam dilatare disponit, scilicet vt regnum, quod auus eius Theodoricus Italicæ tenuit, & ille possideat. Scit enim quod te viuente hæc non potest adimplere; & nisi tu cadas, ille non surget. His & huiusmodi ille incitatus verbis, vxoris iniquæ consilio vtens, iniquus extitit parricida: nam sopitum vino post meridiem dormire filium iubet:

Iniquum nouercæ cõtra filium Sygitarundi consilium.

TIT. XXVII. DE V. PECC. ALIENO. 725
iubet: cui dormienti lorum sub collo positum, ac sub mento ligatum trahentibus ad se inuicem duobus pueris, suffocatus est. Quo factò pater serò iam penitens super cadauer exanime ruens, flere cœpit amarissime. Ad quem senex sic dixisse fertur: Te, inquit, plange amodo, qui per consilium nequam factus es parricida sæuissimus: nam hûc, qui innocens ingulatus est, necessarium non est plangi. Nihilominus ille ad sanctos Agauenfes abiens, per multos dies in fletu & ieiunijs durans veniam precabatur, parricidam pfallentium ibi assiduam cœtum instituens: Lug. filij profectus duno regressus est, vltione diuina de vestigio eum quærit, prosequente.

Sygismundus vxoris consilio adductus filium inuenit.

Vltio diuina pfallentium Lug. filij profectus duno regressus est, vltione diuina de vestigio eum quærit, prosequente.



TIT. XXVII. De quinto modo, quo alienum peccatum committitur, cum aliquem in malefactis vel de improbitate commendamus, vel tanquam re bene gesta, calcar addimus malè currenti, vt ille in prauo instituto pergat.

Duo litrones, qui filium Saul Isboeth occiderunt, et caput Dauid attulerunt, placere crediderunt; sed Dauid bene ostendit quod sibi displicuit.

Post obitum Ioiade sacerdotis, principes Iuda adorauerunt regem. Qui delinitus obsequijs eorum acquieuit eis, et dereliquerunt templum Domini, serui erunt que lucis et sculptilibus.

Vrius Pontifex Hierosolymitanus, Achazi regis Iudeorum iussu aram Domini aream loco mouit, et ad Damascenum exemplar aliam extruxit, in qua hostias adoleuit, plus gratiæ regis, quam timori Domini tribuens.

Pharisæi abeunt es consilium inierunt, ut Iesum in sermone caperent, mittant que discipulos suos cum vestigaliu collectoribus (quos Herodianos, quasi Herodi subiectos, Mattheus nominat) qui eum hoc verborum lenocinio de-

mulcerent : Magister scimus quia veraces es, et vitam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo : non enim respicis personam hominum et c. Ad quæ Dominus, cui nihil occultum, cognita eorum nequitia, ait : Quid mentatus hypocritæ? quasi dicat, Cur vestra hypocritæ sollicitatis me ut vobis placentia loquar? vero accommodatæque nomine adulationem, hypocritam appellat : cum per illam ea facere delectet, in quibus non solum non metuit reprehensor, sed etiam laudatur operator.

EXEMP. I. Herodes admittens adulationem diuinam puniatur.

Josephus lib. 19. Antiq. cap. 7.

Impiæ populi adulatio.

Punitio diuina adulationem non repulsiam sequitur.

Cæsarex Iudis pro Augusto celebrandis cum vacaret, die quodam in theatrum processit Herodes amictus veste rota ex argento mirabili contexta, quæ radijs exorientis solis percussa spectantibus horrorem venerationi mixtum incuteret, mox adulatorem acclamantes Deum consalutabant, rogantes ut faueret propitius: hætenus enim ut hominem reueritos, nunc agnoscere & fateri in eum quiddam natura mortali sublimius. Quam impiam adulationem cum nec castigasset, nec repulisset, diuinam sensit vindictam, & cum grauisimis doloribus cruciaretur, conuersis in amicos adulatorem oculis : En ego ille, inquit, vestra appellatione Deus vitam relinquere iubeor, fatali necessitate vestram arguente mendacium : & quem immortalæ salutastis, ad mortem rapior.

II. Puletrum dictum Caroli Regis perstringentis adulatorum Regum.

Ex Annal. Franc.

Carolus Octauus Gallorum Rex pridie quam è viuis decederet, Bernardum cubicularium, qui ipsi lauandis manibus frigidam ministrabat, interrogauit, Qui sic, inquit, Bernarde, quod tam pauci Reges Sanctorum numero adscribantur? cubiculario modestæ causa subtricensi Rex ait: Causa, inquit, est, quia paucos penes se habent qui ipsi verum dicant.

III. Au-

III. Augustus non admittit voces adulantium.

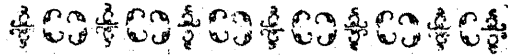
ANNO ab vrbe condita 752. Cæsar Augustus ab oriente in occidentem, à septentrione in meridiam, ac per totum Oceani circulum cunctis gentibus vna pace compositis, Iani portas tertio ipse Augusti 18-tunc clausit. Quas ex eo per duodecim fere annos quietissimo semper obferatos otio, ipsa etiam rubigo consignauit: nec prius vnquam nisi sub extrema senectute Augusti pulsata Athenensium seditione & Dacorum commotione patuerunt. Clausis igitur Augusti in Iani portis remp. quam bello quæsierat, pace enutrire atque amplificare studens, leges plurimas statuit, per quas humanum genus libera reuerentia disciplinae morem gereret. Domini appellationem ut homo declinauit. Nam cum eodem spectante ludos, pronuntiatum esset à quodam mimo, O dominum æquum & bonum; vniuersique, quasi de ipso dictum esset, exultantes aprobauissent, statim quidem manu vultuque indecoras adulationes repressit, & in sequenti die grauisimo corripuit edicto, dominumque se posthac appellari ne à liberis quidem aut nepotibus suis, vel seruo vel ioco passus est. Igitur eo tempore, id est eo anno, quo firmissimam verissimamque pacem ordinatione Dei Cæsar composuit, natus est Christus: cuius aduentui pax ista famulata est, in cuius ortu audientibus hominibus exultantes Angeli cecinerunt; Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Eodemque tempore hic, ad quem rerum omnium summa concesserat, dominum se hominum appellari non passus est; immo non ausus, quo verus Dominus totius generis humani inter homines natus est.

Paul. Oros. lib. 6. ca. 22.

Augusti 18-tunc pax vniuersalis.

Augusti in rempub. præ clarum studium.

Cæsar Augustus dominum se vocari non patitur.



TIT. XXVIII. De sexto peccato alieno, silentio nimirum siue reticentia culpæ alienæ, quod in nos redundat, quando intempestiuum nostrum silentium subdito, vel alteri cuius adfert detrimentum.

Hierem. 26.
& 50.
Isa. 56.
Ezech. 3.
& 11.
Ion. cap. 1.

Ne hac peccati labe contaminarētur Hieremias, Isaias, Ezechiel, aliique viri sancti à Deo moniti, ut populum reprehenderent &c. diligenter suo munere funli sunt.

Ionas Propheta missus in Niniven ad carpendam populi malitiam, id prestare renuens fugit; orta autem tempestate mittitur in mare.

Malther c. 4. *Marlochicus sic mandauit Hesther: Ne pures quod animam tuam tantum liberet, qui in domo Regis es præ ceteris Iudeis: si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudei, & tu & domus patris tui peribitis &c.*

Act. c. 23. *Sic D. Pauli nepos hoc peccato fedari noluit, cum enim audisset auunculo suo viros numero quadraginta & amplius necem coniuurasse, conspirationem Tribuna, cuius erat eam impedire, detulit.*

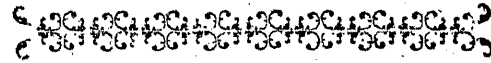
EXEMP. I. *Antonius professor eximius Minorum putauit non tacendum in reprehendendo publicè S. Francisco de Paula, sed errauit, & errorem correxit.*

Ex hacta Canoniz. S. Fr. Paulani per Leon. X. an. 1507. apud S. Apr. 2. **A**ntonius quispiam Ordinis Minorum professor eximius, & vitæ etiam ac morum integritate omnibus admirandus, publicis sæpe concionibus beati viri Francisci de Paula dicta factaque carpebat, & populum interim admonebat, ne se ab homine simplice, rudi, ac litterarum ignaro in errorem abduci pateretur, præsertim in eo quod folis herbis ægotis sanitatem promittebat. Hæc cum animo confidenti

confidenti frequenter ad populum peroraret, fratres alij eum hortari sunt, vt coram beato virum de prædictis argueret, & salutaribus monitis à tanta temeritate ad saniozem mentem reuocaret. Qui sanè abiit, & virum sanctum acriter increpitum contumelijs insuper affecit; monuitque, ne deinceps sua ruditate & stultitia plebem à veritate in tantam inscitiam, atque adeò in fraudem abduceret. At vir sanctus cum hæc, aliæque insigni patientiæ documēto pertulisset hilari animo, foco appropinquans ardentibus nudis manibus titiones arripuit, eosque strigè comprimens ostendit omnia Dei virtute fieri posse. Quo miraculo stupore propemodum oppressus Antonius, ad eius sese pedes abiecit, atque erroris sui veniam humiliter postulauit, nec prius surgere præsumpsit, quàm tanti viri benedictione potiretur.

S. Fr. Paula: ni modestia iniurijs.

Miraculum.



TIT. XXIX. De septimo peccato alieno, conuiuentia scilicet, siue indulgentia, qua alienis peccatis implicamur: & fit, quoties id, quod facultate vel auctoritate nostra emendari vindicarique potest, & debet, nos tamen impunitum & in peius abire sinimus.

Hoc modo à Rege Saul peccatum fuit, cum aduersus Dei mandatum clementior esset, ac parceret Amalechitis Dei hostibus: nam Agag ipsorum Regem vinum cepit, omne autem vulgus occidit in ore gladij: Regi verò Agag pepercit, & optimis gregibus ouium & armentorum, & vestibus & arietibus, & vniuersis, que pulchra erant; quequid verò vile fuit & reprobam, hoc demoliti sunt, contra mandatum Domini.

1. Reg. 15.

Adonius filius Haggith eleuabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque

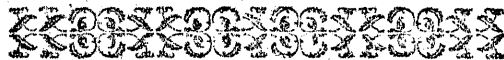
3. Reg. 1.

210 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

Fecitque sibi currus & equites, & quinquaginta viros, qui currerent ante eum. Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens: Quare hoc fecisti? &c.

3. Reg. 20.

Peccatum idem ab Achab Rege admissum est, quando Benadab Regem Syria in gratiam recepit: unde nec seueram ita comminatus Propheta sententiam effugit: Hec dicit Dominus: Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.



TIT. XXX. De participatione criminis, octauo peccato alieno, quod fit quādo participamus de lucro iniquo, quod alius contraxit.

Daniel. 5.

Balthasar Rex temulentus iubet ferri vasa templi ad mensam profanam.

Prodigium digitorum scribentium in pariete.

Sic Balthasar Rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille: & vnusquisque secundum suam bibebat etatem. Præcepit ergo iam temulentus, vt afferrentur vasa aurea & argentea, quæ asportauerat Nabuchodonosor pater eius de templo, quod fuit in Hierusalem: vt biberent in eis Rex & optimates eius, vxores & concubine illius. Bibebat vinum, & laudabant Deos suos aureos & argenteos, æreos, ferreos, ligneosque & lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regie: & Rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis commutata est, & cogitationes eius conturbabant eum, & compages rennra eius soluebantur, & genua eius ad se inuicem cellidebantur. Exclamauit itaque rex fortiter, vt introduceret Magos &c. Et paulo post: Ad quæ respondens Daniel ait coram rege: Munera tua sint tibi, & dona domus tuæ alteri da: scripturam autem tibi rex, & interpretationem eius ostendam tibi. Quando eleuatum est cor Nabuchodonosor patris tui, & spiritus illius obfirmatus est ad superbiam, depositus est

TIT. XXXI. DE IX. PECC. ALIENO. 731
est de solio regni sui, & gloria eius ablata est, & à filijs hominum eiectus est, sed & cor eius cum bestijs positum est, & cum onagris erat habitatio eius: fœnum quoque vt bos comedebat, & rore cæli corpus eius infectum est, donec cognosceret, quod potestatem haberet altissimus in regno hominum, & quemcumq. voluerit suscitabit super illum. Tu quoque filius eius Balthasar, non humiliasti cor tuum, cum scires hæc omnia: sed aduersum Dominatorem cæli eleuatus es: & vasa domus eius allata sunt corā te, & tu, optimates tui, & vxores tuæ, & concubinae tuæ, vinum bibistis in eis: Deos quoque argenteos, & aureos, ferreos ligneosque & lapideos, qui non vident neque audiunt, neque sentiunt, laudasti: porro Deum, qui habet statum tuum in manu sua, & omnes vias tuas, non glorificasti. Idcirco ab eo missus est Daniel explicat regi prodigium. articulus manus, qui scripsit hoc quod exaratum est. Hæc est autem scriptura quæ digesta est: Mane Thecel phares. Et hæc est interpretatio sermonis: Mane: numerauit Deus regnum suum, & compleuit istud: Thecel, appensus es in statera, & inuentus es minus habens: Phares: diuisum est regnum tuum, & datum est Medis & Persis. Eadem nocte interfectus est Balthasar Rex Chaldeus: & Darius Medus successit in regno, annos natus sexaginta duos.



TIT. XXXI. De nono peccato alieno, criminis nempe alterius defensione, quod committimus, cum aut malefactoribus patrocinaur, aut doctri-
nam alterius, quamuis peruersam & impiam, tuemur vel spargimus: cum nostra itidem cura vel opera, quod contra fas & æquum instituitur, promouere atque propugnare contendimus.

EXEMP. I.

EXEMP. I. Theodosius Imperator prauentus defendebat impium factum Honorati præfecti, sed ab Ambrosio admonitus respicit.

CVM Theodosius Imperator Constantinopoli abesset in Occidente, Iudæi conciliato & annuente Honorato vrbs præfecto (nam paganus erat) magnificam in foro ærario synagogam extruunt. Sed vrba multitudo ea re irritata, præfecto maledicunt, illo maledicta negligente, synagogam igne iniecto cremat. Præfectus rem ad Imperatorem scribit, qui eam audaciæ poenam statuit, vt sumptus synagogæ persoluerent, eamque Iudæis instaurare liceret. Hoc magnus Ambrosius cognito, cum quodam dominico festo Imperator Mediolanensem ecclesiam ingrederetur, sic exorsus est: Cur Imperator, eum, qui te ex priuato regem fecit, suo grege commisso, qui caput tuum prius squalidum diademate exornauit, tu contumelijs afficis, eos, à quibus ille reicitur, ijs præferendo, à quibus colitur, vt etiam illata, vt in media vrbe, in qua Christus colitur, & crux adoratur, synagogam Christi interfecto-ribus ædificant? Ea reprehensione verecundatus Imperator, Nunquid, inquit, Episcope, in republica bene constituta plebi concedenda est quiduis temere & impudenter audendi licentia? At ne illud quidem, inquit D. Ambrosius, concedendum est, vt Iudæi in medio Christianæ vrbs synagogas habeant, & blasphemis precibus piorum aures obtundant. Ne verò istud decreueris, sanctissime Imperator. His lenitus Theodosius, Byzantijs remittit multam, & Iudæos intra urbem regiam habere synagogam vetuit.

II. Bruno Episcopus defendit errorem Berengarij.

HAc etiam peccati labe conspersus fuit Bruno Andegauensis Episcopus: Cum enim Berengarij Turonensis, Andegauensis Archidiaconi error de veritate corporis Christi in Sacramento Eucharistiæ negata, à Roberto Rege damnatus, vt nedum asseri, sed nec audiri eo viuentem permissus esset: eoriam defuncto, Liberius absque obice hæresim promulgare

Joan. Zonara
Annal. to. 3.
D. Ambrosii
s. epist. 29.
ad Theodos.

Iudæis synagogam
habere inter
Christianos
non permit-
tendum.

Error Berengarij de
veritate corp.
Christi qua
seuerè pro-
hibetur.

TIT. XXXI. DE IX. PECCATO ALIENO. 733
mulgare atque firmare ausus est, annitente Brunone Andegauensi Episcopo, quem in eandem vesaniam aucta errorum propagine, non solum decipiendo perduxerat, sed & propugnatores acerrimè cõstituerat. Cum verò nefandæ blasphemix rumor ià Gallias impleset vniuersas, nec non Germanias peruasisset, Henricus Francorum Rex Christianissimus, Roberti parentis vt regni, ita & pietatis heres, eius exemplo ad condemnandum errorem, profligandam hæresim, penitusque obruendam, vt nullatenus amplius audiretur, ocyus exurrexit, quamuis ciuili bello teneretur iugiter occupatus, probè sciens tunc reddi sibi Deum propitium ad debellandos infestios hostes, cum emergentes hæreses comprimuntur, & regia potestate, ne vel mutire audeant, continuo strangulantur; reddique tunc pacificum, atque diuina protectione securum regnum, cum Rex sollicitè curat eius Ecclesiam ab omni prorsus hæresis labe impollutam integramque seruare. Quamobrem paterno exactuans zelo, impiger ad conficiendum monstrum ab inferis portis nuper emersum, & magna omnium admiratione, sed maiori detestacione auditum, regia tuba milites conuocat, cum videlicet totius regni Episcopos ad Conciliu vocat.

III. Episcopus defendens peccatum Imperatoris puni- tur grauissimè.

Villelmus Traiectensis Episcopus causam Henrici Regis filij Imperatoris Henrici, qui contra Ecclesiam inaudita superbia infurrexerat, contra bonum & æquum obstinate tuebatur, & studio partium Regis, multa in iniuriam Romani pontificis, omnibus penè diebus sollempnibus, inter Missarum solennia rabido ore clamabat, periurum eum, adulterum & pseudoapostolum appellans, & tam à se, quam à ceteris Episcopis sæpenumero excommunicatum pronuntians. Is breui posteaquam Rex exactis Paschalibus ferijs Traiecto discesserat, repente grauissima ægritudine correptus est: cumque per acerrimos cruciatus animæ & corporis vrgeretur, miserabili ciulatu coram omnibus qui aderant, vociferabatur: Iusto Dei iudicio se & præsentem vitam amisisse, & æternam, quod Regi ad omnia, quæ perperam

Regum Fian-
ciæ pietas.

Nascentes
hæreses ex-
tinguere;
Deo gratias
simus.

Ex Lambert.
Scafna-
burg.
Baren. to 1.
an. 1076. 35.

Episcopi
Traiectensis
in Papam
blasphemia.

Inflissima
d. de blas-
phemia poe-
na.

Langius ex
annal. Ec-
clesiæ Mag-
deburg de
eodem Tra-
iecten Epif-
copo.

Excommu-
nicationis
con. em-
ptus.

Excommunicati-
o.

X

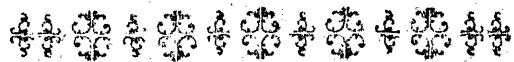
Episcopus
ob contem-
ptam exco-
municatio-
nem despe-
ratè mori-
tur.

Fautores
Henrici Im-
peratoris
mala morte
intererunt.

perperam intendisset, operam suam summo annisu
tribuisset, atque in spem gratiæ eius Romano Pon-
tifici sanctissimo & Apostolicarum virtutum viro
graues contumelias sciens & prudens innocenti ir-
rogasset. In hanc vocem (vt asserunt) sine commu-
nitione, sine vlla satisfactione expirauit. De eodem
Willelmo sic Langius ex Annalib. Ecclesiæ Magde-
burgensis: Willelmus Episcopus Traiectensis fau-
tor Henrici Ecclesiarum tyranni. Hic cum præfatus
Rex esset Traiecti, & excommunicatione Regis à Ro-
mano Pontifice facta præsentata fuisset, Rex ipse ex-
communicationem Papæ consilio Episcopi vilipen-
debat. Episcopus quoque idem præfatus, timens ne
si populus hoc audisset, à Rege sicut ab excommuni-
cato discederet, inter missas sermonem faciens ad
populum, derisorie quod Rex excommunicatus es-
set, indicauit. Sed hanc excommunicationem nihil
valere, quibus poterat verbis, utpote facilius homo,
confirmabat. Sed quantum valeret in semetipso co-
actus est cognoscere, si liceret ei poenitendo à super-
bia resilire. Nam in ipso loco, in quo Romano Pon-
tifici derogabat, ipse mala valetudine corripitur, in
qua vsque ad miserandum vitæ terminum detinetur.
Itaque morbo magis ac magis ingrauescente, dum
quidam homo Regis eum rogaret, vt se cum suo mæ-
dato remitteret ad Regem; Hoc, inquit, mitto ei
mandatum, Quod ipse & ego, & omnes iniquitati
eius fauentes, sumus damnati in perpetuum. Cumq[ue]
à suis qui aderant clericis, ne talia loqueretur, esset
admonitus: Quid aliud, inquit, loquor, nisi quod ve-
rum esse viliabiliter intueor? Ecce enim dæmones
lectram uestram circumstant, quatenus me mox vt ex-
pirauero, capiant. Itaque cum fuero è corpore edu-
ctus, rogo vos, & omnes fideles, ne se fatigent pro
me faciendò supplicationes. Hic igitur in despera-
tione defunctus, diu iacebat insepultus, donec Ro-
mam mittitur, & inde quesito consilio, ne populus
corrumperetur fœtore, Apostolico iussu sine com-
mendationibus sepelitur. Et ita alij complures Hé-
rici fautores malè interiere. Vdo Treuirensis Archi-
episcopus præsul repentina morte obiit. Burchardus Misnen-
sis præfectus ex equo cadens expirauit. Sic & Go-
dofredus Dux hostis Saxonie percussus sine con-
fessione

TIT. XXXII. De peccatis in Spiritum sanctum. 735
fessione periit. Ira & Eppo Episcopus noster ma-
gnus Henrici fautor & affectator mala morte con-
cluit, de qua in prædictis Chronicis Magdeburgen-
sibus ita ad verbum scribitur: Eppo Citizensis Epi-
scopus dum in Episcopatu S. Chilian quendam riuū
fortè sedens in equo transfret, quem quilibet pedes
sine periculo transire posset, vbi nec timor vllus fuit,
equo cadente moriens sic interijt, sic S. Chiliano
disponente, vt qui eius rebus violentus incuberat,
vinūque illius saepe iniuste biberat, aquam quoque
suam iuste bibendo, dum suffocatus scilicet obiit,
vltà merum non quærat. Et quia nobis irreconci-
liabilis permansit, Deo irreconciliatus ab hac vita
migravit.

Epponis
Citizensis
Episcopi
miserabile
exitus.



De peccatis in Spiritū sanctū.

TIT. XXXII. De peccatis in Spiritum
sanctum in genere.

*Peccatum in Spiritum sanctum, est obla-
tam Dei gratiam, qua Spiritui sancto ces-
santi honorum omnium, tribuū peculiariter
solet, ex malitia contemptim abicere.*

*Sic peccauit olim Amon Manassis filius, de quo ita scri-
ptura: Et cogitauit Amon cogitationem transgressionis ma-
lam: & dixit: Pater meus a iuuentute multa iniqua fecit,
& in senectute poenitentiam egit: & nunc ego ambulo pro-
ut concupiscit anima mea, & postea conuertar ad Domi-
num. Et fecit malum in conspectu Domini supra omnes,
qui fuerunt ante ipsum; & exterminauit eum Dominus
Deus eius à terra eius bona: & inuenit in eum seruus sui, &
occiderunt ipsū in domo ipsius, & regnauit annos duos solos.*

4. Reg. 22.
Clem. Rom.
lib. 2. Con-
stit. Apost.
cap. 27.

EXEMPLI.

EXEMP. I. Exemplum de hoc peccato à S. Athanasio explicatum.

D Athanasius de hoc peccato aliud inducit exemplum, de eorum parentibus, qui primò quidem contra Moysen contenderunt, propter defectum aquæ & panis, & hoc Dominus sustinuit patienter: habebant enim excusationem ex infirmitate carnis. Sed postmodum grauius peccauerunt, quasi blasphemantes in Spiritum sanctum, beneficia Dei, qui eos de Ægypto eduxerat, idolo attribuentes, cum dixerunt: Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Et ideo Dominus & temporaliter fecit eos puniri, quia ceciderunt in die illa quasi triginta tria millia hominum: & in futuro eis poenam comminatur, dicens: Ego autem in die ultionis visitabo & hoc peccatum eorum.

Peccata in Spiritu penitus excusabilia.

II. Aliud exemplum à S. Gregorio explicatum.

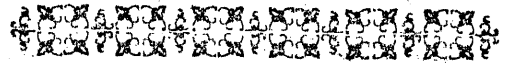
Ignorantia Paulus peccabat cum diceret: Qui prius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus, sed misericordiam Dei consequutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Petrus verò infirmitate peccauit, quando in eo omne robur fidei, quod Domino perhibuit, vna vox puellæ concussit, & Deum, quem corde tenuit, voce denegauit. Sed quia infirmitatis culpa, vel ignorantia eo facilius tergitur, quòd non studio perpetratur, Paulus qui ignorauit, sciendo correxit, & Petrus motam & quasi arcescentem iam radicem fidei lacrymando solidauit. Ex industria verò peccauerunt ij, de quibus ipse per se magister dicebat: Si non venissem, & locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Et paulò post: Et viderunt, & oderunt me & patrem meum.

S. Gregorius li. 25. Moral. cap. 16. 1. Timoth. 1. Math. 26.

Phariseorū perniciacia.

Ioan. 5.

TIT.



TIT. XXXIII. De primo peccato in Spiritum sanctum, quod est Præsumptio de misericordia Dei, seu impunitate peccati.

Præsumptio autem ea est, qua hominem sola Dei misericordia ad peccandum audaciorum facit, seposita omni iustitie timorifq; diuini ratione.

EXEMP. I. Exemplum à S. Augustino explicatum de Aëtianis.

Sic peccarunt Aëtiani ab Aëtio ita vocati, iidemque Eunomiani ab Eunomio Aëtij discipulo, quo nomine magis innotuerunt. Eunomius quippe in Dialectica præualens, acutiùs & celebriùs defendit hanc hæresim, dissimilem per omnia Patri asserens Filium, & Filio Spiritum sanctum. Fertur etiam vique adeo fuisse bonis moribus inimicus, vt asseueraret, quòd nihil cuique obesset quorumlibet perpetratio ac perseverantia peccatorum, si huius, quæ ab illo docebatur, fidei particeps esset.

August. lib. de heres. ad Quodammodo hæres. Eunomij hæresis.

II. De præsumptione hereticorum per solam fidem promittentium salutem.

Sic quoque hodie peccant complures, qui sola fide in Christum sibi blandientes, vel in medijs peccatorum sordibus, vt iumenta, computrescunt, nec sibi solum, sed alijs itidem polliceri audent securitatem, modò meritis Christi & Dei gratia per fidem apprehensè fidant, quantumuis interim penitentia fructus negligantur.

Idem Aug. de fide & op. perib. ca. 4. & 22. & 1. loel. cap. 1.

Aaa

TIT.



TIT. XXXIV. De II. peccato in Spiritum sanctum, Desperatione scilicet, quæ fit, dum homo omnem impetrandæ veniæ, vel salutis æternæ consequendæ spem prorsus abiicit.

- Gen. 4.* *Eo modo peccauit Cain, postquam occidit Abel innocentem fratrem suum, ut sua ipse voce testatur, dum ait: Maior est iniquitas mea, quam ut veniam merear.*
- Matth. 27.* *Peccauit et Iudus Christi proditor, cum salutis desperatione commotus vitam laqueo sibi infelix abruptit. Atque nulla nimis est fera homini pœnitentia, vti latronis exemplo demonstratur, qui in cruce extremisque vite spatijs Christi ingentem gratiam et gloriam est consecutus.*
- Luc. 23.*

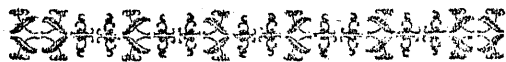
EXEMPLUM I. Theophilus Imperator videtur desperasse ex persuasione atheismi.

Ioan. Cuspin. in Casaribus. **T**heophilus Imperator ex graui dysenteria salutis suæ nullam spem habens, vocato ad se Senatu iuramentum exigit, vt vxorem filiumque pro regibus suscipiant, eosque seruent: quod promissum factumque est. Cœpit autem maximè suspectum habere Theophobum, quem ipse Persis præfecerat, à quibus & ipse Rex fuit, licet inuitus, appellatus. Dū igitur paulatim corpus infumitur, Theophilus metuens ne se mortuo Theophobus regnum inuaderet, intra regiam contineri iubet. Et iam animam agens Theophobum iuber truncari, & eius caput afferri, quod manibus suis cōtrectasse fertur ijs verbis: Nec tu posthac Theophobus, nec ego Theophilus ero. Hoc dicto animam efflauit, cum duodecim annos & menses tres regnasset.

II. Des-

II. *Desperatio Constantini Copronymi.*

Constantinus Copronymus Imperator elephantico morbo correptus, maximis consumptus cruciatibus, cum imperasset annos triginta quinque, moriens dixisse fertur: Addictus sum inextinguibili flammæ. Eius nurus Irene Theodori Antistitis hortatu cadauer refoffum publicè cremari iussit, cineremque iactauit in mare. *Idem ibid.*



TIT. XXXV. De III. peccato in Spiritum sanctum, quod est, Agnitæ veritatis impugnatio; & fit, quando de fidei & religionis negotio veritas non ex ignorantia, sed ex malitia studiose oppugnatur, vt hinc veritatis Catholicæ lædatur sinceritas.

Pharisæi audientes dixerunt: Hic non eiecit demones nisi in Beelzebub principe demoniorum. Matth. 12.

Huic peccato quædam Pharisæi obnoxij fuerunt, quibus nihil carius fuit, quam malignè et falsè Christum blasphemare, et veritatem doctrine eius infestari: cum tamen ex legis et Prophetarum doctrina facile cognoscere poterant, ipsum verum esse Messiam, eiusque doctrinam veram. Io. 7.

Eodem modo etiam peccabant Iudei, veterique Magistratus templi Ierosolymitani, quando contra suam ipsorum conscientiam, doctrinam Apostolorum Christo testimonium reddentium conabantur opprimere, cum tamen manifestissimis miraculis, et ipsa luce clarioribus sue doctrine veritatem comprobarent. Act. 4.

Veritatem impugnant hereticorum ministri, qui docent mendacia contra verba sacrorum scripturarum: easdè contra expressis SS. Patrum interpretationes interpretantes, mendant etiam suam falsam doctrinam ex eorundè SS. Pa-

740 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
trum dictis & sententijs probare nituntur, quas mutilant
& medias recitans, relicta a. a parte earundem senten-
tiarum.



TIT. XXXVI. De fraternæ charitatis
inuidentia, I V. peccato in Spiritum
sanctum, quod committitur, cum gra-
uiter dolemus de splendore, augmen-
tōve virtutum & donorum Dei, qui-
bus frater est conspicuus.

Apocal. 17. Hoc peccatum diabolicum planè est & Sathanz propriū,
qui Dei beneficia & gratiam in homine tum augeri, tum
conseruari fert impatientissimè, & idcirco non modò fratris
accusator, verum etiam Dei & bonorum omnium aduer-
sarius implacabilis. Primò enim omnium in forma serpen-
tis decepit Euam in paradiso, ipsi, & Adamo, ac posteris
eorum, felicitatem illam iustitiz, & aliorum donorum,
quibus ornati erant, quin & beatitudinem ipsam, ad quam
peruenturos eos sciebat, si in gratia Dei perseverarent, in-
uidens.

Act. 7. 11. Sic etiam peccabant olim Iudei, qui nascentem Evan-
& 13. gely gratiam omnino generibus inuidebant, ut in Actis A-
postolorum legimus.

EXEMP. I. Inuidens fratri & volens ei nocere puni-
tur, & innocens seruetur.

Cesar. lib. 4.
Miac. c. 24. Non est diu quod monachus quidam stimulis
inuidie agitato & superatus, quendam ex fra-
tribus suis adolescentem accusauit apud Abbatem,
imponens ei crimina pessima: cui cum minùs Abbas
crederet, ille ad maiorem vindictā vsque ad Visita-
toris præsentiam suā accusationē reseruauit. Quid
plura?

TIT. XXXVI. DE IV. PECC. IN SPIR. S. 741
plura: tanta apud illum inuidi machinatio profecit, vt
ipse Visitator iuueni vitia relata in capitulo coram
omnibus obijceret, neganti, & Deum innocentie
suz testem inuocanti non crederet, sed habitu trun-
cato carceri manciparet. Post cuius discessum, Deus
iudex iustus inuidam infirmitate peremptoria fla-
gellauit: timens verò mori, confessus est iuuenem
ex inuidia accusasse. Quod cum ex consilio confes-
soris senioribus propalasset, statim pro Visitatore
missum est: qui territus ad monasteriū ocyus redijt,
ipse carcerem intrauit, ad pedes monachi se pro-
stravit, & vt sibi ignosceret quod ignoranter in eum
deliquerat, supplicans, etiam reluctantem eum cum
gloria eduxit. Hæc mihi relata sunt à quodam Ab-
bate, qui visitationi eidem interfuit. Puto mon-
achum illum in tam grandi tentatione meruisse.
Quod fornax auro, quod lima ferro, quod flagellum
grano, quod vuz torcular, hoc ei eadem tentatio
fuit: seruauit enim in tribulatione patientiam. Inui-
do autem sua erat inuidia, quod venenum stomacho,
quod tinca vestimento, quod erugo flori, quod ta-
bes corpori.

Tribulatio
patienter
lata, homini
vtilissima.

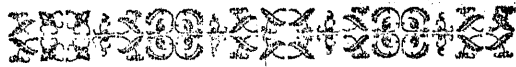
Inuidia quæ
fit inuido
noxia.

II. Inuidiola puellaris.

ANNO præterito in monasterio quodam ordinis
nostri iuxta Frisiam, quod Iesse dicitur, duæ
paruulæ puellæ ad litteras posse fuerūt. Quæ cū ma-
gnofeuore discentes, satis inter se contenderent, vt
vna alteri in studio & scientia superior haberetur:
interim contigit vnam infirmari, quæ compatis sui
profecit inuidens satis cœpit tentari, timens quod
interim multa discere posset, vocansque Priorissam,
cœpit illi supplicare dicens; Bona Domina, quando
venerit ad me mater mea, ego requiram ab ea sex
denarios, quos vobis dabo, vt non patiamini discere
sororem meam donec conualuero: timeo enim ne
præcellat me. Ad quod verbum subrisit Priorissa,
puellæ feruorem satis admittans.

Idem ibid.
cap. 25.

Emulatio
puellæ vni.



TIT. XXXVII. De obstinatione seu obfirmata persistendi in peccato voluntate, quinto peccato in Spiritum sanctum: quod committitur, dum quis in malo obfirmatus à bene monente se deflecti non patitur.

Exod. 7. *Fuit hoc peccato insigniter obstrictus Rex Pharao, qui etsi toties moneretur à Moyse, & subinde flagellis Dei grauissimis affligeretur: tamen in proposito tyrannico persistit, & perijt obstinatus.*

Gen. 49. *Simeon & Levi fratres ob suum pertinacem furorem maledictionem Dei incurrunt.*

4. Reg. 13. *Ioachaz Israelitarum Rex propter pertinacem idolatriam ingenti clade ab Hazaele Syria Rege affectus, captus & liberatus, non tamen Baalem reliquit.*

2. Paral. 30. *Ezechias Rex Iudeorum misit nuncios ad Israelitas dicens: Nolite indurare ceruices, sicut patres vestri, & c. At illi iridebant & subsumabant eum.*

3. Paral. 24. *Mittebat Dominus Iudeis Prophetas: at illi audire nolebant: immo tum alios sum imprimis Zabariam filium Ionadae crudeliter occiderunt.*

Act. 7. *Nota quoque est iniusta Iudeorum pernicacia, quos suis veluti coloribus depingens & increpans Stephanus ait, Dura ceruice & c.*

Act. 15. *Iudei quidam ad fidem conuersi circumcissionem gentibus necessariam docebant, & hoc suum dogma mordicus tuentes occasionem dederunt Concilio Hierosolymitano.*

In vita S. Malachia per D. Bernardum, conscripta.

EXEMP. I. De sacramentarij cuiusdam haeretici pertinacia, in eumq; correptione diuina & resipiscentia.
Fuit quidam clericus in Lesmor, probabilis, vt fertur, vitæ, sed fidei non ita. Is sciolus in oculis

TIT. XXXVII. DE V. PECC. IN SPIR. S. 743
 suis præsumpsit dicere, in Eucharistia esse tantummodo sacramentum, & non rem sacramenti, id est, solam sanctificationem, & non corporis veritatem. Super quo à Malachia secretò, & saepe conuentus, sed incassum, vocatus ad medium est, seorsum tamen à laicis, vt, si fieri posset, sanaretur, & non confunderetur. Itaque in conuentu clericorum data facultas homini est pro sua sententia respondendi. Cumque totis ingenij viribus, quo non mediocriter pollebat, asserere & defendere conaretur errorem, Malachia contrà disputante, & conuincente iudicio omnium superatus, de conuentu confusus quidem exijt, sed non correctus. Dicebat autem se non ratione victum, sed Episcopi pressum auctoritate: (vt etiam haeretici veritate pressi suos errores palliare conantur.) Et tu, inquit, o Malachia, sine causa me hodie confundisti, aduersus profectò veritatem locutus, & contra tuam ipsius conscientiam. Mœstus Malachias pro homine sic indurato, sed magis fidei dolens iniuriam, timens periculum, Ecclesiam conuocat, errantem publicè arguit, publicè monet, vt resipiscat. Sudentibus hoc ipsum Episcopis, & vniuerso clero, cum non acquiesceret contumaci, anathema dicunt, haeticum protestantes. Nec sic euigilans, Omnes, inquit, fauetis homini potius quàm veritatem. Ego personam non accipio, vt deferam veritatem. Ad hoc verbum stomachans sanctus Dominus, inquit, fateri te veritatem faciat, vel ex necessitate. Quo respondente, Amen, soluitur conuentus. Tali ille inustus cauterio lugam meditatur, infamis atque inhonoris fore non sustinens. Et continuo sua tollens exhibat, cum ecce subita correptus infirmitate sistit gradum, viribusque deficiens, eodem loco iactat se oia vindicta super solum anhelus & fessus. Fortè incidens in id loci vagabundus insanus, offendit hominem: quidnam ibi agat percontatur. Respondet, grani se infirmitate teneri, & neque procedere, neque redire valentem. Et ille, Infirmitas ista haud alia, inquit, quam ipsa mors est. Hoc autem non dixit à semetipso, sed pulchrè Dominus per insanum corripuit ipsum, qui sanis acquiescere noluit consilijs sensatorum. Et addit, Reuertere domum, ego te iuuabo. Denique ipso duce reuertitur in ciuitatem: redijt ad

Bredem. li. 7. Collat. sacr. cap. 16.

Nova haereticorum pertinaciam audaciam & contumeliam.

Yepet. f. 107.

Superbiam exhibat, cum ecce subita correptus infirmitate sistit gradum, viribusque deficiens, eodem loco iactat se oia vindicta super solum anhelus & fessus.

Fortè incidens in id loci vagabundus insanus, offendit hominem: quidnam ibi agat percontatur. Respondet, grani se infirmitate teneri, & neque procedere, neque redire valentem. Et ille, Infirmitas ista haud alia, inquit, quam ipsa mors est. Hoc autem non dixit à semetipso, sed pulchrè Dominus per insanum corripuit ipsum, qui sanis acquiescere noluit consilijs sensatorum.

Cor. & ad misericordiam Domini. Eadem hora accit-
tur Episcopus, agnoscitur veritas: abiicitur error,
confessus reatum absoluitur, petit viaticum, datur
reconciliatio, & vno panè momento perfidia ore
abdicitur & morte diluitur. Ita mirantibus cunctis,
sub omni celeritate completus est sermo Malachiæ,
& scripturæ pariter dicentis, Quia vexatio dat intel-
lectum auditur.

Tandem re-
conciliatus
piè moritur.

II. B. P. Franciscus Xaverius evicit pertinaciam
magnum peccatorum, & Indeorum.

Ex li 6. vita
P. Francisci
Xaverij a. 10.
per P. Rib.

Ternate decedens Franciscus Xaverius Indorum
Apostolus, ex maximo Ternatinorum numero
dumtaxat reliquerat duos, quibus detrahere nequi-
verat pellices. Ambo inum igitur reuerlis (miseri-
cordia indignationis locum occupante) litteras ad
Ternatinum amicum dedit, rogans, vt duos illos suis
verbis quàm bellissimè saluatos commonefaceret,
si quando in animum tandem induissent è flagitio-
rum cœno emergere. confestim se illuc aduolaturum;
interim nunquam cessaturum eorum salutem à Deo
communi parente deprecari. Malacè verò cùm iden-
tidem verba faceret ad populum, audiebatur inter-
dum ab Iudæo, erudito illo quidem, sed (quod illius
gentis vitium proprium est) peruicaci, nec minus
Xaverij irrisore quàm veritatis. Is vitijs simul &
erroribus implicatus obstinatè obstabat Euangelio:
eiusque auctoritas ceteros Iudæos à Christi fide
deterrebat. Hunc igitur Franciscus omni obsequio
demulcens, & comiter apud eum cœnuans, adeo
flexit, vt in contrarium mutatus, è pertinaci Iudæo
probus ac pius fieret Christianus.

Peruicaci
commune
Iudeorum
vitium.

III. Idem pio & admirando stratagemate peccatoris
peruicaciam emollije.

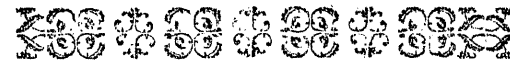
Idem ibid.

Canonium arx est Lusitanorum, portu cele-
bris, inter Goam & Cocinum interiecta. Hunc
portum petens ex itinere Xaverius, quandam in
ipsa nauì ad confessionem peccatorum perducere
frustra conatus, in cœpio paulisper destitit, vt secu-
rum ex improviso adoriretur. Namque ille cùm vr-
geretur acrius, vt erat obstinato ad negandù animo,
confirmarat iurciurando, se nunquam id esse factu-
rum.

Corpeccatis
inducatum
difficillimè
emollescit.

TIT. XXXVIII. DE VI. PECC. IN SPIR. S. 745
rum. Franciscus ergo, vbi in terram descensum est,
statuit in exitiali morbo vltima experiri remedia.
Itaque aliud se iam agere simulans, peruicacem ho-
minem comiter, per speciem animi relaxandi, in
saltum (vt regionis natura fert) frequentibus pal-
mis confutum ducit. Vt in locum ab arbitris remo-
tum ventum est; subito deposita veste, tergoque
nudato, procumbit in genua: mox stupente illo, &
quid tandem rerum tanto impetu acturas esset expe-
ctante; flagrum depromit aculeis ferreis sanè aspe-
rum, atque in eius conspectu tergum suum strenuè
diuerberans exclamat, se eius causa id quidquid esset
supplicij subire, vt caelestem ab eo auertat iram.
Inter hæc palmerum resonabat ictibus plagarum:
spectator ille stupens & attonito similis Francisci
cruore respergebatur. Ergo admiratione in miseri-
cordiam versa, statim ad pedes Xaverij prouoluit
rogat, alienam culpam suo tergo luere desistat: se
paratum esse sua aliquando expiare peccata. Itaque
Xaverius victoria lætus extemplo induit vestem,
eiusque confessione audita, perditum hominem in
viam ac spem salutis reducit.

Estimius b.
Xaverij pro
lucrandis a-
nimabus
zelus.



TIT. XXXVIII. De VI. peccato in
Spiritu sanctū, quod est impœnitē-
tia. Fit autem cùm homo peccatorum
suorum, quæ saluati penitentia ex-
pianda forent, finem modumque nul-
lum facit, ac proponit insuper se nolle
vnuquam penitentiam agere.

Sic peccauit Antiochus impœnitens, qui verbis con-
sumptus legitur. 2. Machab. 9.

EXEMP. I.

EXEMP. I. *Impoenitens quidam inopinato miserrimum sortitur exitum.*

Impoenitens
desperata
mors.

Impoenitens nequam, quia per totam vitam scelerate vixerat, iactare solebat, se in ultimo articulo, tribus tantum verbis recitatis, saluum fore. Hic tandem necdum adeo senex, equo pontem diffractum transiens, titubante equo, cum illum erigere conaretur, nec posset, sed necessariò sibi in aquas cadendum precipitem videret, laxatis habenis cadens exclamat: Capiat omnia dæmon. Atque cum his tribus verbis suis immerfus periit.



TIT. XXXIX. De hypocrisis & hypocritis.

2. Reg. 15.
Matth. 23.

Pessimè cessit hypocrisis vel simulatio Absaloni. Christus Dominus speciatim, & sepe comminatur hypocritis, dicens: Vae vobis hypocritæ &c.

Luc. 3.

Pharisæis volentibus Iesum capere in sermone, increpauit eos, dicens: Quid me tentatis hypocritæ?

EXEMP. I. *De morte horrenda monachi hypocrita à sancto & magno Euthymio detecta.*

Niceph. l. 14.
hist. Eccl.
cap. 52.

Hypocrita
mors hor-
renda.

Leone magno imperante, Euthymius, vir moderatus, & inoribus perquam simplex floruit. De quo historix illud memorant: Quum monachus quidam moreretur, qui egregiam virtutis & castitatis famam obtineret, impudicus autem proflus esset, sanctum hunc virum angelum horrenda specie tridente graui animam illius, crudelem in modum, è corpore extrahentem vidisse: & vocem simul cælitus, occulta turpitudinis facinora apertè reuelantem, audisse.

II. Hy-

II. *Hypocrite cuiusdam insignis vltio.*

Cum Alphonsus Rex Aragoniæ & Neapolis effectus apud Enariam, in quam vnà cum victoria Africani morbum intulerat, & inaudito genere pestis laboraret exercitus, renunciatur ei, inter ceteros Antonium Picentem Ordinis eremitarum nobilitatum post mortem hypocritam, per summos cruciatus animam exhalasse, iactando plurima in Christum Dominum, & Virginem eius matrem conuicia atque blasphemias. Hic est ille Antonius, qui quadraginta dies & noctes perpetuò ieiunare ferebatur, qui Italiam, Siciliam, atque Hispanias compleuerat nomine sanctitatis & abstinentiæ; pluribus locis cella præclusus, & à custodiibus obseruatus nihil edens aut bibens, quoniam in præuisa ac prætenta cella, in qua nihil quod vel obseruare liceret, inesse videretur. Ceterum Angelos ei quotidie ministrare, ac confabulari solitos opinabatur. Verum ipsi intus in cella erant candelæ crassiores, exterius quidem & superfusoriè ceratæ: sed in quibusdam fistulæ cannarum concludebantur farina infartæ, quæ ex contritis phasianorum ac caponum carnibus saccharo ac aromatibus immixtis condiebantur. Aiunt & cingulum gestasse fistulatum, plenum nectare, quod hypocraticum vocant. His epulis clanculum vescabatur, vir habitus æquè sanctus, & mortalium omnium, qui vnquam fuerunt aut essent, vulgi opinione abstinentissimus. Is igitur cum renunciaretur Regi vermiculis & acerbissimo genere mortis absumptus, dixisse fertur; Propterea Deum in hypocritas tantoperè seruire, quòd dum homines decipiunt, interponunt Deum ipsum tanquam sceleris mediatorem: ideòque vt plurimum viuentes adhuc plecti in oculis hominum, quos Dei nomine fecellissent, vt intelligant mortales, à tali monstro maximè sibi cauendum esse, quòd Deum ipsum, nedum post mortem, sed etiam in vita ipsa, habent indubitatum vltorem.

III. Fide

III. *Fictè abstinens monachus draconi vorandus traditur, vt spiritus saluus feret.*

Greg. lib. 4.
Dialog. cap.
38.

Hypocrita
monachi
exitus infel.
lix.

Hic simile est quod scriptis mandauit D. Gregorius libro quarto Dialogorum; Est etiam apud nos, inquit, Athanasius ex Isauria presbyter, qui in diebus suis Iconij rem terribilem narrat euenisse. Ibi namque, vt ait, quoddam monasterium Tongalaton dicitur; in quo quidam monachus magnæ æstimationis habebatur, bonis quippe cernebatur moribus, atque in omni actione sua compositus; sed sicut ex fine res paruit, longè aliter quàm apparebat, fuit. Nam cum ieiunare se cum fratribus demonstraret, occultè manducare consueuerat. Quod eius vitium fratres omninò nesciebant, sed corporis superueniente molestia ad vitæ extrema perductus est. Qui cum iam esset in fine, fratres ad se omnes, qui monasterio inerant, congregari fecit. At illi, tali, vt putabant, viro moriente, magnum quid ac delectabile se ab eo audire crediderant. Quibus ille afflictus & tremens compulsus est prodere, cui hosti traditus cogebatur, exire: Nam dixit, Quando me vobiscum credebatis ieiunare, occultè comedebam; & ecce nunc ad deuorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua pedesque colligauit; caput verò suum intra meum os mittens spiritum meum ebihens extrahit. Quibus dictis statim defunctus est: atque vt pœnitendo liberari potuisset, à dracone, quem viderat, expectatus est.

IV. *Hereticus in speciem sanctus manifestatur.*

Gabriel Pro.
teolus ex
Bernardo Lu.
xemburgo in
Catal. her.
tic.

Vide quid
hypocritis
efficiat.

In historia Ordinis Fratrum Prædicatorum, vt habet Bernardus Luxemburgus, legitur, in Episcopatu Brixioni virum quendam fuisse tanta sanctitate & vitæ puritate præditum, vt plerisque videbatur, vt alter Ioannes Baptista ab illis haberetur. Adeò quidem vt eius nominis fama & celebritate plerique omnes eius prouinciæ allecti, ad eum velut ad sanctum Dei hominem gregatim confluere: qui tamen heretica prauitate infectus erat: sed qua hæresi, & quo tempore id acciderit, subricet Bernardus. Cum autem ille vita functus, & honorificæ sepultura demandatus esset, post aliquod tempus, fidei

TIT. XXXIX. DE HYPOCRITIS. 749

fidei Inquisitor per testes fideles examine diligenti peracto, reperit illum fuisse hæreticum: id eòque de consilio Episcopi & aliorum prudentium virorum, sanctum est, vt eius cadauer effoderetur, & ossa igni cremarentur. Populo itaque circumstante, eius ossa in ignem coniecta sunt, quæ mox dæmones ex codè igne in aërem attollentes, ea suspensa super ignem tenebant; non tamen illi videbantur. Ex quo effectū, vt populus exclamaret, Episcopum cum suis esse necandum, qui inuidia sanctum Dei virum exurere præsumpissent, id Deo nolente, neque permitte. Qua re exterritum Episcopum sui bono animo esse deprecati sunt, in hæc verba prorumpentes: Domine Episcope, ne vlla re frangaris, quæsumus, quandoquidem hic pro fidei tuitione adsumus: sed ad sacrum faciendum te potius prepara, visuri experientia ipsa, num Deus aliquod miraculum super hac re exhibiturus sit, ne fides in discrimen veniat ac periclitetur. Missa ea fuit de beata Virgine: cumque corpus Dominicum sursum ab Episcopo leuaretur, dæmones in aëre exclamare auditi sunt, hunc in modum: O Guido de Lacha, te hucusque quantum potuimus, defendimus, sed amplius non possumus, quia maior nobis adest: moxque in ignem ossa ceciderunt, & combusta sunt, & fides ab omnibus exaltata. Ex quo diaboli dolus facili negotio perpendi potest, qui hæreticum hominem vita suam defendit, quò plures animas decipiat.

Sacrificij
Missæ efficac.
cia.

V. *Cur Deus faciat interdum regnare hypocritas.*

Anno Domini quingentesimo duodecimo, cum Symmachus Papa litteris publicis atque patentibus omnibusque perspicuis cum Orientalibus egisset, vt ab eorum, quos Ecclesia damnat, se societate remouerent, & non respicerent, sed tumido potius fultu, quod à sanctissimis Pontificibus quàm iustissimè iustum esset, cõtemnerent, in eius sceleris vindictam Deus, qui dispergit superbos, nullamq. peccatum magis quàm arrogantiam confucuit dira prosequi vltione, portentum illud, horrendumque monstrum in medio eorum, in ipsorum interitū excitauit. Anastasium dico omnium nefandissimum Imperatorem; cuius & imperium diuturnius esse voluit, quo

Ex Eusebio
Troicensi
Baren. to. 6.
Annal. §. 12.

Hypocritas
Anastasium
cur Deus re.
gnare sinat.
quo

250 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

quo diutius & prolixius eorum pertinacia puniretur: vt planè secundum diuinum illud oraculum accidisse visum sit: *Deus regnare facit hypocritam propter peccata populi*; cum occultum Manichæum, inquit Baronius, in regnum euekerit, & ad quinque atque amplius lustra eiusdem imperium propagauerit. Ita planè Deum vlcisci solere in eos, qui se à Catholica separant vnione, declaratur.

VI. *Hypocrita diu latens tandem detegitur.*

Ex Leonis
Epist. 3. Ba-
ron. to. 6. an.
444.

ID Dioscori Episcopi Alexandrini demonstratur exemplo, qui ipse æquè ac Nestorius, superinducta admirandæ sanctitudinis larua, adeptus est tantæ ecclesiæ sedem, cum speciem præ se ferens humilitatis atque modestiæ, intus tamen superbiam cum summa arrogancia occultaret. Nihil enim magis Dei Ecclesiæ obfuisse reperitur, quàm cum sub inuolucro sanctitatis iniquitas regitur, & impietas horrenda visa fudo religionis pista progreditur, fallens oculos intuentium. Facile namque est capere, quos manifestos intelligas hostes: occultos autem quis enigmatur? Hinc in Iob: *Quis reuelabit faciem indumenti eius? Portas vultus eius quis aperiet?* Ita planè Dioscorus, cum esset facinorosissimus, sanctissimus tamè videri voluit: etenim in libellis aduersus eum datis in concilio Chalcedonensi, fuisse quidem ipse Origenista, insuper & Arianus, perfidus, homicida, & incendiarius, vitæque turpissimus detectus est: qui etiam ad conciliandum sibi populum vniuersum, simul ac in thronum euectus est, opprimens Cyrilli prædecessoris sui hæredes, & per calumnias multas ab eis auferens pecunias, inquit Liberatus Diaconus, piscioribus & cauponibus ciuitatis dedit, vt mundissimum panem & pretiosissimum vinum viliori pretio populis exhiberent.

VII. *Simulans mortuum verè mortuus inuenitur.*

Ex Hieron.
4. cap. 10.

Circa annum Domini 399. quidam pauperes studentes Epiphanium Cypriorum Episcopum arte deludere, vt sibi aliquid daret, cum iter ageret, vnus eorum supinum se prostravit in terram: alter stabat quasi mortuum desens, nec habens vnde eum sepelire potuisset, Epiphanius superueniens orauit, vt

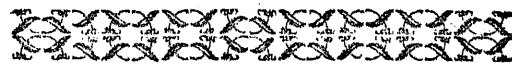
TIT. XXXIX. DE HYPOCRITIS. 251

sub quiete dormiret: & sepulturæ necessaria præbuit, simulque consolatus est stentem, dicens: *Quiesce, fili, à lacrymis: non enim fletu resuscitari poterit.* Est enim ineuitabile quod euenit. Cumque discessisset Epiphanius, cœpit ille pulsare socium, vt resurgeret. Et cum hoc semel & secundò fecisset, dicens: *Surge, vt hodie de tuis laboribus epulemur;* & ille penitus non sentiret, cognoscens verè mortuum, cucurrit ad Epiphanium stens, & petens vt suum socium suscitaret. At ille consolatus est, ne grauiter ferret quod euenisset. Non tamen defundit, denudò suscitauit. Hoc enim credo prouidè factum, vt non facilè Dei ministri deludantur.

VIII. *Cur hypocrita natura superbi, publicani verò mansueti.*

Antonius Panormita hoc inter gesta Alphonsi Regis Siciliæ refert, quod erat inter eius purgatos aliquando quæstio, cur hypocritæ natura superbi essent, publicani verò mansueti? Et cum alijs aliud, vt sit, sentirent, Regem demum ita definientem audiuimus; Publicanorum vitia vt plurimum manifesta esse, puta luxuriam, gulam, illiberalitatem, & cætera eiusmodi, quæ quoniam hominum oculis subiecta forent, soluerentur in ruborem, verecundiam & humilitatem: hypocritarum verò vitia in occulto latere, vt pote odium, inuidiam, malevolentiam, iniquitatem; quæ cum in arcano tolerari diutius non possint, erumpant in superbiam necesse est, iram item, arrogantiam & insolentiam.

De dictis & factis Alph. Regu lib. 1. cap. 38.



TIT. XL. De 4. peccatis in calum clamantibus, sic dictis, quod præ cæteris iusignem & manifestam improbitatem habere noscantur, diuinamque iram & vltionem accersant ijs, à quibus committuntur.

EXEMPLI.

EXEMP. I. De Homicidio voluntario.

Genes. 4.
D. Ambrosii.
de Cain &
Abel cap. 9.

Postquam Cain fratrem suum innocentem Abel occiderat, his à Deo verbis est increpatus: Vbi est, inquit, Abel frater tuus? qui respondit, Nescio: nunquid cuitos fratris mei sum ego? Dixitque ad eum, Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram, quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua.

II. Christus prohibet Petro uti gladio.

Matth. 26.
Aug. li. 22.
contra Faust.
Manich. ca. 70.

Cum B. Petrus euaginato gladio vellet defendere Dominum, aurem persecutoris abscedit: quod factum Dominus satis minaciter cohibuit dicens; Reconde gladium, qui enim gladio usus fuerit, gladio cadet. Ille autem utitur gladio, qui nulla superiori ac legitima potestate, vel iubente vel concedente, in sanguinem alicuius armatur. Nam utique dominus iusserat, ut ferrum eius discipuli ferrent; sed non iusserat, ut ferrent.

III. Homicidium iniuste factum punitur.

Greg. Turon.
lib. 3. hist.
Frans. ca. 36.

Theodobertus Rex cum ægrotare cœpisset, ad eum medici multa studia impenderunt; sed nihil valuit, quia eum iam dominus vocari iubebat. Ergo cum diutissime ægrotasset, ab infirmitate deficiens reddidit spiritum. Franci verò cum Parthenium in odio magno haberent, pro eo quoddam tributa ardebiti Regis tempore infixisset, eum persequi cœperunt. Ille verò in periculo positum se cernens confugium ab vrbe facit, & à duobus Episcopis suppliciter exorat, ut eum ad urbem Treuericam deducentes, populi sæuientis seditionem sua prædicatione comprimerent. Quibus euntibus, nocte dum in stratu suo decumberet, subito per somnium vocem magnam emittit dicens: Heu, heu succurrite qui adestis, & auxilium ferre perentii! A quo clamore expergefacti qui aderant, interirogat, quid hoc esset: respondit ille: Ausantius amicus cum Papiantilla coniuge, quos olim interfeci, ad iudicium me accerse-

bant

TIT. XLI. De I. peccato clam. in calum. 753
bant dicentes, Veni ad respondendum; quia causaturus es nobiscum coram domino. Zelo enim ductus ante annos aliquot coniugem innocentem, amicumque peremerat. Igitur accedentibus episcopis ad antedictam urbem, cum strepētis populi seditionem ferre non possent, eum in ecclesia abdere voluerunt, scilicet ponentes eum in arca, & desuper sternentes vestimenta, quæ erant ad usum ecclesiæ. Populus autem ingressus, perferatiusque vniuersos angulos ecclesiæ, cum nihil reperisset, frendēs egrediebatur. Tunc vnus ex suspitione locutus ait: En arca, in qua non est inquisitus aduersarius noster. Dicentibus verò custodibus, nihil in ea nisi ornamenta ecclesiæ contineri, illi clauem postulant aientes, nisi reseraueritis velocius, ipsi eam sponte confringimus. Denique reserata arca, amotis linteaminibus, inuentum extrahunt, plaudentes & dicentes: Tradidit Deus inimicum nostrum in manus nostras. Tunc cædentes eum pugnis, sputisque perungentes, vinctis post tergum manibus ad columnam lapideis obruunt. Fuit autem in cibus valde vorax: sed quæ sumebat, quo celerius ad manducandum commoueretur, sumpto aloe velociter digerebat: sed & strepitus ventris absque vlla auditorum reuerentia in publico emittebat. Hoc ergo exitu consummarus interijt.

Voracitas
notabilis.



TIT. XLII. De nefanda libidine seu peccato Sodomitico.

Nefandum hoc & flagitiosum peccatum ita detestatus est Dominus, ut Sodomam, Gomorrham, aliasque res ciuitates finitimas, in quibus hoc peccatum committebatur, igne & sulphure de celo demisso combusserit, & manet adhuc terra, in qua ciuitates istæ fuerant, sterilis & absque villo fructu & habitatore.

D. Paulus non semel arguit masculorum concubitores: damnat præterea immundos & molles. E quibus vnus

Rem. 13.

Bbb

erat

Gen. 38.

Leuit. 20.

erat Onan Iudæ filius, qui præsentem Dei vltionem effugere non potuit, quòd in terram semen funderet, peiorque bestijs naturæ honestatem ac ordinem perumpere vellet. Lex diuina iubet, vt sic fœdè peccantes supplicio afficiantur.

EXEMP. I. De peccato Sodomitico lege Constantij Imperatoris represso.

Lib. 9. tit. 9.

Sodomiticū scelus Constantij lege reprimitur.

Ex quoque ciuili, vt habetur in Codice Iustiniāni ad legem Iuliam de adulterijs & stupro, lege 31. Constantij & Constantis Imperatorum, sic habet: Cūm vir nubit, in fœmina viros paritura quid cupiatur, vbi sexus perdit locum? vbi scelus est, id quod non proficit scire? Vbi Venus mutatur in alteram formam? Vbi amor quæritur, nec videtur? Iubemus infurgere leges, armari iura gladio vltore, vt exquisitis pœnis subdantur infames, qui sunt, vel qui futuri sunt rei.

II. Vt sodomitas mulctarit Iustinianus Imperator.

10. Zanar. 10. 3. Annal.

Sodomiticæ castrati.

Iustinianus Imperator sodomitas castrando puniri iubebat. Interrogatus autem, cur hoc modo eos puniret, Nunquid, respondebat, amputarentur eis manus, si crimen sacrilegij commisissent? iuxta illud; Per quæ quis peccat, per hæc & punietur.



TIT. XLII. De oppressione pauperum viduarum atque pupillarum.

Exod. 3. & 14.

Sic peccauit Pharaon Rex Aegypti, quando paruulos omnes Hebræorum masculos iussit occidi, & totū populū Iſraëliticum supra vires laborare coegit, & ab exactoribus operum verberari ac flagellari, si quando non implerēt opus, quod tyrannicè imperabat. Quod peccatum clamat in celum, vt habetur Exodi 30. Et grauitèr puniuit Deus oppressionem illam, vt habetur Exodi 22.

Dauid

Dauid quoque in quadruplum iubet reddi ouem, quam diues quispiam pauperi vi acceperat, ad excipiendum amicū.

Scelerata mulier Iezabel falso testimonio innocentem opprimit.

EXEMP. I. Praclarum facinus Praefecti impediens oppressionem viduarum, & eius remuneratio.

Iustinus Imperator cūm crebrò agrotaret, ac vertigine vexaretur, neque in publicum prodire possēt: potentes quidam (quia ad Imperatorem querelæ de eis afferri non possent) nemini parcētes omnium facultates diripuerant. Cūm verò Imperator aliquando se recollegisset, atque in templum prodijisset, ij qui iniuria fuerant affecti, misericordiam ipsius magna voce implorarunt. Omnibus ergo in curiā vocatis, Iustinus: Existimabam, inquit, vos omnes, pietatem colere, vestrisque contentos, nemini egenorum iniuriam inferre: at vos & Deo & Imperio nostro aduersa patris facinora, Hortor ergo vos, vt pauperibus sua vltro reddatis, ne vestra ipsorum bona amittatis. Potentes his auditis, tamē consuetudine ducti deteriora etiā prioribus adiecerunt. Acris enim res est consuetudo, quæ iam altera natura indicatur. Itaque cūm Imperator rursūm ad processum prodiret, plures eum inuocabant.

Cæren an. 3. Iustini. Au. flor. Miscella. Baron. 10. 7. 58. 18.

Iustini ad Magistratus oratio.

Rursum igitur in progressu conuocato Senatu, dicit: Si me à Deo putatis Imperatorem factum eius auxilio imperare, parete iustis meis mandatis: iniuria afficere pauperes desinite: solis namque piscibus moris est, vt validior & maior deuoret minorem. Quod si meis præceptis non parere, sed in rapiendo vestris obsequi vultis cupiditatibus, alium vobis vestro arbitrio deligite Imperatorem. Ego enim contumacibus, iniustis, & aliena violentibus imperare nolo. Ibi quidam inter proceres, libertate dicendi sumpta; ita Imperatorem alloquitur: Constitue me coram omnibus Praefectum vrbis, mādāque, ne cuiusquam rationem potiore iustitia habeam, vtque mihi de rebus necessarijs monituro semper aditus pateat: recipio in me, effecturum me intra mensem,

Consuetudo aitera natura.

Praefectura concessa pro defensione oppressorū.

menslem, ne vlla sit vel illata in vrbe, vel accepta iniuria. Quod si quis profert culpam, quam mihi indicatam non punierim, capite me plecti iubeto. Pergrarum hoc Imperatori fuit, eumque Praefectum vrbis constituit. Is ergo cum manè pro tribunali sederet, & quaedam vidua quereretur, se à Magistro quodam omnibus facultatibus spoliatam, mittit eam cum sigillo ad magistrum illum, iubetque eum ad dicendam causam venire. Cum eandem viduam Magister verberibus malè multatam remisisset: misit Praefectus ad eum de Cursoribus vnum: sed hunc quoque verbis delusum dimittit. Interim dum Praefectus in Circo sedet, Magistrumque operitur: hic ad conuiuium ab Imperatore vocatur. Eodem se Praefectus quoque confert, aitque Imperatori: Si in eo Imperator persistis, quod mihi mandasti, ne cui eorum, qui pauperes concutiunt, parcam: scito me promissis meis satisfacturum. Sin eos tu poenitentia ductus amicos potiùs habes, & conuiuijs adhibes: scias me quoque detrectare ea quae in me recepi. Imperatore respondente, vti seipsum solio potiùs detraheret, si fontem talis criminis sciret: Praefectus illico Magistrum vi arripuit, & in Curiam, quae arca dicitur, cum eo abiit. Ibi diligenter vtriusque sermone considerato; cum haud leuibus iniurijs ab eo affectam mulierem comperisset: verberibus impositis homini caput rasis, asinòque nudum impositum per mediam vrbem velut in triumpho duxit, & omnes eius opes mulieri addixit. Hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, vt vbiq; summa in pace viucretur, atque intra trigestimū diē nequauctor vllus esset, neque reus iniuriarū. Tūc Praefectus Imperatori significat, se promissa impleuisse: & Imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, reuersus Patricia dignitate eum ornat, & per omnem vitam Praefectum vrbis esse iubet.

II. Oppressor pauperum punitur in posteritate.

SVb anno Domini 1501. post mortem cuiusdam tyranni, qui pauperes iniquè opprimerat in Moravia: eius filius in hereditate prima succedens quoddam eius castellum, nomine Giemps, cum vxore & filia inhabitauit, & ecce quadam die eo ad mensam sedente

Zelus ac studium pro defensione pauperum.

Pœna eius qui pauperes violenter opprimerat.

Praefectus pro defensione pauperum Patricia dignitate donatus.

Chronicon Sponheimense Trithem. an. 1501.

TIT. XLII. De illi peccato clam. in calum. 757
 sedente, venerunt duo maligni spiritus in specie humana ad portam castrī petentes introrūti, quibus portarius dixit: Qui, vel vnde estis? oportet enim vt hæc domino meo denunciem. Cui illi respondentes dixerūt: Nec ad te pertinet, nec ad dominum tuum, qui vel vnde sumus, sed quantocyus introrūte nos, alioqui videbimus, quā nobis pateat ingressus. Portarius currens vt hæc domino suo annunciarēt, cum introisset vbi sedebat, vidit illos duos, quos extra portam dimiserat, coram domino stantes, & præ timore nihil poterat loqui. Illi autem post multa minatoria, & terribilia verba horrifonāque visiones (vt sim breuis in narratione) illum cum omni familia sua exire de castro compulerunt. Post quorum discessum multitudo demonum conueniens castrum illud inhabitare cœpit: vlulantes die ac nocte atque plaudentes mirabilia faciunt.

III. Principum Christianorum esse pauperum atque afflictorum causas suscipere.

LVdovicus Imperator Caroli Imperatoris filius, qui regnauit annis plus minus viginti odo, amator totius castitatis & religionis, omni ordine in Ecclesiasticum pro studio exornans, inter alia mirifica & nimis honoranda opera sua in omni Imperio suo, siue in Gallia, siue in Germania, siue in Italia, legatos dedit, qui pauperum & oppressorum iustitias diligenter quærerent, & singulorum necessitates ad plenum audirent.

IV. Pastorum quoque esse viduarum & pupillorum oppressionem defendere.

S. Iuencius Episcopus, pauperum munerator, viduarum ac pupillorum defensor quoque fuit. Nam quaedam vidua dum à creditore quodam durius opprimeretur, atque crudelis nummularius duplum pecuniarum ab ea exigeret, quam dedit, ad virum Dei protinus confugiens, misericordiam postulabat. Cognito vir Dei hoc negotio, Diaconum suum nomine Exuperantium cum eadem vidua ad prædictum creditorem direxit dicens: Vade ad eum, qui hanc viduam crudeli exactione opprimit: ad mone eum vice meæ postulationis, dicens: Pater

Dæmones castrum inuadunt eic-
 ta inde opp-
 pressorū
 pauperum
 tota poste-
 ritate.

Adorū Chro-
 ar. 6. an.
 815.

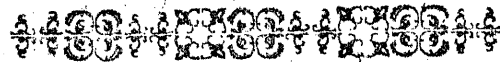
Lud. Imp-
 pauperum
 patronus.

In vita eius
 per Paulum
 Dinc. cap. 14.
 apud Sur. 12
 Septemb.

S. Iuencius
 viduarum &
 pupillarum
 defensor.

tuus rogat, sufficiat tibi quod tuum est, nec exigas quod minimè dedisti, ne id quod habere videris amittas. Si autem te audire noluerit, ecce do tibi summam pretij, porrige ei, & reuertere. Implens autem Diaconus sancta iussa Antistitis, ibat cum ea, atque vniuersa quæ ei iniuncta fuerant, avaro creditori per ordinem retulit, sed immutare eum à prauitate cordis nullatenus potuit. Mox autem vt aureos, quos vir Dei pro vidua miserat, accepit, corruens in terram expirauit. factus est autem timor circa omnem regionem, atque incredulos, qui hæc audiebant; Christi vero fideles lætanter glorificabant Dominum Iesum Christum.

Vltio dilu-
na in credi-
torem ana-
tum.



TIT. XLIII. De mercede mercenariorum defraudata.

Tobias docuit filium suum, dicens; Si quis tibi aliquid operatus fuerit, statim reddes ei mercedem. Et merces mercenarij tui non manebit apud te vsque mane.

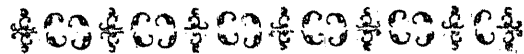
EXEMP. I. De monacho, cui statim caelum ingredi non licuit, ob rem leuem operario debitam.

Ex Cesari
Heisterbâ est
6. 11. ca. 35.

Conuersus quidam de Cynna, quæ domus est Ordinis nostri Cisterciensis, cum die quadam missus ab Abbate suo, nauigio transiret per fluiuium Albim, qui fluit per Saxoniam, naua ab eo nauulum exegit. Qui eum diceret, nihil se ad manum habere pecunia, respondit ille: Date mihi pro pignore cingulum, vel cultellam vestrum. Non possum, inquit, carere his, & adiecit: Ego promitto vobis cum ordine meo, quod dimidium denarium vobis remittam, & dimisit eum naua: Recedens ab eo conuersus, eo quod res modica videretur, promissum parui perdidit nihil remittens. Non multo post infirmatus, eum omnibus qui aderant moruus videretur, anima egressa, cum ad requiem ascendere vellent, praeditum

Aut dimidium denarium, cuius in confessione non meminit, ante oculos habebat, qui adeo creuit, vt mundo maior videretur: cumque sursum nitenti semper obstitit, neque aliud esset quod impediret, ad angelorum petitionem permissa est redire ad corpus. Mirantibus cunctis, visionem retulit, & missus est ab Abbate nauæ integer denarius, quem vt ille recepit, eadem hora conuersus expirauit. Quod si pro tantilla re caelum ingredi non potuit, quid illis euenturum est, qui non obolum, sed vel multos florenos retinent, vel diu soluere morantur?

Monachi
cuiusdam ob
defraudatū
nauulum pu-
nitio.



De quinque sensibus corporis.

TIT. XLIV. De visu, quo abutimur.

Videns Euolignum, quod eset bonum ad vescendum, Genes cap. 3. & pulchrum oculis aspectuque delectabile, tulit de fructu eius, comedit, & sic prauaricata est.

Videntes filij Dei filios hominum, quod essent pulchre, acceperunt uxores ex omnibus quæ elegerant; propter quod postea secutum est diluuium. Genes. 6.

Aegyptij videntes Saram, uxorem Abrahæ, quod esset pulchra animâ, nunciauerunt Pharaoni, et sublata est mulier. Genes. 12.

Sic Samson videns mulierem Dalidam de Philistæis, adamauit, quæ tandem fuit causa mortis sue. Iudicij c. 14.

Dauid Rex aspiciens Bersabeam, ad adulterium impulsus est. 2. Reg. 11.

Senes illi, iudices populi, videntes Susannam, exarsuerunt in concupiscentiam eius. Daniel. 13.

Christo Domino ostendit demon omnia regna mundi, vt nimirum ad eorum appetitum affliciendo inflammarer. Matth. 4.

EXEMP. I. *Quomodo Alipius videndorum ludorum gladiatoriorum insania sit captus, à quibus antea abhorrebat.*

D. Aug. l. 6.
Confession.
cap. 8.

Videndi fa-
cultas quan-
tum animæ
noccat.

CVM Alipius Romæ esset, ut ius disceret, ibi gladiatorij spectaculi hiatu incredibili & incredibiliter abreptus est: cum enim auersaretur & detestaretur talia, quidam eius amici & discipuli, cum forte de prandio redeuntibus obuius esset, recusantem vehementer & resistentem, familiari violentia duxerunt in amphitheatrum, crudelium, & funestorum ludorum diebus, hæc dicentem: Si corpus meum in illum locum trahitis, & ibi constitutis, nunquid & animum, & oculos meos in illa spectacula potestis intendere? Adero itaque absens, ac sic & vos & illa superabo. Quibus auditis, illi nihilo segnius eum adduxerunt secum, id ipsum forte explorare cupientes, vtrum possent efficere. Quod vbi ventum est, & sedibus quibus potuerunt locari sunt, feruebant omnia immanissimis voluptatibus. Ille clausis foribus, interdixit animo, ne in tanta mala procederet, atque vtinam & aures obrurauisset. Nam quodam pugna casu, cum clamor ingens totius populi vehementer eum pulsasset, curiositate victus, & quasi paratus, quicquid illud esset, etiam visum contemnere & vincere, aperuit oculos, & percussus est grauiore vulnere in anima, quam ille in corpore, quem cernere concupiuit, ceciditque miserabilis quam ille, quo cadente factus est clamor, qui per eius aures intravit, & reserauit eius lumina, ut esset qua feriretur & deijceretur audax adhuc porius quam fortis animus, & eo infirmior, quo de se præsumperat, qui debuit dere: ut enim vidit illum sanguinem, immanitatem simul ebibit, & non se auerit, sed fixit aspectum, & hauriebat furias, & nesciebat, & delectabatur scelere certaminis, & cruenta voluptate inebriabatur. Et non erat ille qui venerat, sed vnus de turba, ad quam venerat, & verus eorum socius, à quibus adductus erat. Quid plura? Spectauit, clamauit, exarsit, abstulit inde se-
cum

TIT. XLIV. DE VISU CORPORIS. 761
cum insaniam, qua stimularetur redire, non tantum cum illis à quibus prius abstractus est, sed etiam præ illis & alios trahens. Et inde tamen manu validissima & misericordissima eripisti eum tu, & docuisti non sui habere, sed tui fiduciam, sed longè postea.

Fiducia in
Deum col-
locanda.

II. D. Antonius cum visum non posset comperere præueniens, comperuit manus.

DIUS Antonius Eremita, cum natus annos triginta quinque in desertum abire contenderet, non cessauit infatigabilis aduersarius eius propositum impedire; nam in eius itinere argenteum discum proiecit. Quo viso, Antonius callidi artificij agnouit astutiam, stansque intrepidus, & discum toruis intuens oculis, doli auctorem in phantasmate obiurgabat argenti, talia secum reputans: Vnde hic in deserto discus? animum hoc iter est; nulla sunt vestigia commeantium; lapsus de sarcina, præ magnitudine latere non potuit: sed & qui perdidit reuerfus, ob solitudinem locorum inuenisset, quod ruerat. Hoc artificium, diabole, tuum est; non impiedis voluntatem meam; argentum tuum tecum sit in perditionem. Hæc illo dicente, discus, ut fumus à facie eius euauit. Dehinc non ut ante in phantasmate, sed ingentem auri massam in itinere conspexit. Verum hanc vtrum diabolus simulauerit, an ad Antonium comprobandum, quia nec veris opibus inescaretur, virtus celestis ostenderit, ignoratur; hoc tamen agnouimus, quia quod visum est, aurum fuit. At ille magnitudinem admiratus radiantis metalli, rapido curtu, quasi quoddam vitaret incendium, ad montem vsque perrexit.

D. Athanas.
in vita eius.

Diaboli in-
sidia aduer-
sus b. Anto-
nium Ere-
mitam.

Auto con-
specto fugit
Antonius

III. *Ut lenem aliquem & incautum aspectum seuerè castigavit Eusebius.*

MAGNUS ille Eusebius, cum semel ab auditionelectionis Euangelicæ aspectu quorundam agricolarum distraheretur, qui in subiecto campo terram excolebant, ita seipsum puniuit, ut per quadraginta annos, & eo amplius, quibus postea vixit, nec agrum aspiceret, nec in calum & astra oculos attolleret, sed semper, iniecto in collum collaris serreo, inclinatus incederet. Interrogatus autem, quam ob causam

Theodoret. in
hist. SS. Pat.
cap. 4.

762 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

Eusebij in-
signe dictū.

ob causam se tam seueriter ob modicum defectulum castigaret, respondit dignam sanctissimo viro sententiam: Ne, dixit, aduersarius de rebus magnis bellum gerat, conor illum ad hæc parua traducere.

IV. Pulchrum documentum S. Francisci de visu ser-
uando.

E Chron.
Fr. Minorum
Galvelli. 1.
cap. 34.

Oculus rectè vtendum esse allato hoc ænigmate D. Franciscus sedulo suis Fratribus inculcabat: Rex quidam præpotens, sed pius, successiuè duos ad Reginam legauit nuncios, quorum prior reuerfus, & verbis tantum propositis verba reddidit, & de Reginæ persona planè retulit nihil: siquidem oculos cautè tenuerat, ne in Reginæ faciem profilirent. Redijt alter, & post pauca, quæ ad legationem pertinabant; Verè, inquit, domine Rex, vidi pulcherrimam mulierem, felicem te reputo, cui illa coniux obrigerit. Serue nequam, inquit Rex, verè impudiciam tuam prodis: quid superest, nisi vt concludam, te prospectam impudicis oculis opprimere animo cogitasse? Priori verò nuncio ascito; Quid, ait, de Reginæ tibi persona videretur? Optimè, respondit; Nam & patienter me audiuit, & sapienter respondit. Sed quid de forma & pulchritudine eius censes? Tuum id esto, ait, Rex, & videre & iudicare, mei muneris fuit, verba eius audire ac referre. Tum Rex, de vtròque ferens sententiam, illum palatio expulit; hunc verò à cubiculis constituit: Ne, inquit, ille thalamum meum polluat; tu verò illum constituas. Quibus Franciscus subiiciebat: Quis non deberet vereri, in Christi sponfam profanos oculos conijcere?

V. Carolus V. Imperator auertit oculos ab aspectu fœ-
minarum etiam uxorem habens.

Guil. Zeno-
car. lib. 5. de
vita caroli 5.

Carolus Quintus Imper. uxorem adhuc habens, sæpe clauit ipsemet fenestram, ne inspiceret formosiores fœminas, cum eas ex fenestra eminus aduentantes, aut prætereuntes fortè conspexisset, aut præterituras inaudisset.

VI. Di-

TIT. XLIV. DE VISU CORPOREO. 763

VI. Dictum memorabile fratris Minoris de oculis con-
tinendis.

IN historijs Fratrum Minorum D. Francisci nar-
ratur, quendam purissime vitæ fratrem, nomine Rutgerum, diligentissimum oculorum suorum custo-
dem fuisse, sic vt nunquam in fœminas, etiam cognatas, quas alloqui necesse habebat, eos coniecirit. Vnde Pater spiritualis, qui perspectam eius conscientiam habebat, eum aliquando percunctatus est, quid causæ esset, cur, cum tanto puritatis dono præditus esset, tamen vultum auerteret à conspectu mulierum honestarum? Et respondit homo sanctus, & à Deo illustratus: Pater, inquit, quando homo facit quod in se est, & occasiones peccandi fugit, tum vicissim Deus facit quod in se est, & hominem ruerit ac custodit: At quando homo se temerè conijcit in discrimen, tum etiam iuste à Deo deseritur; ac ita fit, vt facile ob naturæ corruptionem in peccatum aliquid graue dilabatur.

Ex li. 1. Con-
formitatum
S. Francisci
p. 2.

VII. Quod demonijs fiant penetrabiles, qui spectacula
profana visuri adueunt.

DE hac re exemplum accidit Domino teste eius-
modi, eius mulieris, quæ theatrum adiit, & inde cum dæmonio redijt. Itaque in exorcismo cum onerareretur immundus spiritus, quòd ausus esset fidelem adgredi, constet & iustissime quidem, inquit, feci, in meo eam inueni. Constat & alij linteum in somnis ostensum eius dici nocte, qua tragœdum audierat, cum exprobratione nominato tragœdo, nec ultra quintum diem eam mulierem in seculo fuisse. Quibus exemplis docemur, eos cum diabolo communicare, & à Domino excidere, qui profana spectacula libenter visunt: nemo enim potest duobus dominis seruire.

Tertullian.
de Specta-
culis cap. 26.

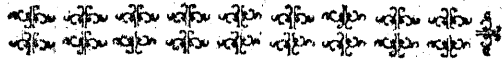
A videndis
spectaculis
dererrent
exempla.

Matth. 6.

VIII. Arsenius non modò mulierum aspectum, sed &
recordationem auersabat.

ARsenius dum in eremo viueret, à mulieris videtæ aspectu alienus admodum fuit. Is enim, cum quædam non obscuro generis matrona illum videre cupiens, de improbitate in hospitoliū eius ipsi occur-

risset,



TIT. XLV. De sensu auditus.

EXEMP. I. De Machete Abbate, qui inter collationes, spirituales aures attentissimas habebat, sed ad fabulas terrenas obsurdesebat.

Io. Cassian.
lib. 5. ca. 29.

Vidimus senem, inquit Cassianus, Machetem nomine, à turbis fratrum eminus commorantem, hanc à Domino gratiam diuturnis precibus impetrasse, ut quotquot diebus ac noctibus ageretur collatio spiritalis, nunquam somni torpore penitus laxaretur. Si quis verò distractionis verbum seu otiosum tentasset inferre, in somnum protinus concidebat, nec vsque ad aurium quidem eius pollutionem virus obloquij poterat peruenire.

II. Quomodo conatur Sathan, ut rerum piarum auditio fastidium, malarum verò voluptatem conciliet.

Io. Cassian.
lib. 5. ca. 31.

Rerum bonarum auditio, multo tibi bonorum fons.

Otiosarum fabularum fautor demon.

Hic idem senex cum aliquando apud fratres discurreret de rebus necessarijs & spiritalibus, eosque videret lethæo quodam sopore demergi, nec posse ab oculis suis pondus somni depellere, otiosam repente fabulam introduxit. Ad cuius oblectationem cum eos euigilasse confestim, atque erectas aures suas habere vidisset, ingemiscens, ait: Nunc vsque de rebus celestibus loquebamur, & omnium vestrum oculi lethali dormitione deprimebantur; at cum otiosa fabula intromissa est, omnes expergefacti torporem somni dominantis excussistis. Quibus verbis ostendit senex ille, otiosarum fabularum diabolum esse fautorem, ac collationum spiritualium impugnatores.

III. In concentu musico non voluptas aurium querenda, quia noxia, sed utilitas aliqua pre oculis habenda.

Augustin.
li. 10. Conf.
cap. 32.

Diuus Augustinus Tagastensis in Confessionum libris declarat, quantam utilitatem afferat in Ecclesia institutum canendi, & quod ad lacrymas vsque

TIT. XLV. DE AUDITU CORPORIS. 767

vsque saepe commotus sit, Confectur quoque, se aliquando suauitate concentus potius, quam rebus cantatis, captum fuisse. Cum, inquit, mihi accidit, ut me amplius cantus, quam res, quæ canitur, moueat, pœnaliter me peccasse confiteor: & tunc mallem non audire cantantem. Ecce vbi sum: flete, mecum, & pro me flete, qui aliquid boni vobiscum inus agitis, vnde facta procedunt. Tu, autem Domine Deus meus, exaudi, respice & vide, & miserere, & sana me.

IV. Suaves impiorum canticorum concentus audientium aures inficiunt.

Cum Armonius Bardifane filius cantica composuisset, & impietatem melodicæ suauitatis permiscens audientes illiceret, & ad perniciem venaretur, beatus Ephraem Syrus sumens inde harmoniam, pietatem cantilenæ permiscuit, & audientibus suauem admodum & utile medicamen apposuit. Quæ cantica triumpharum Martyrum festos dies etiamnũ efficiunt clariores.

Hist. tripart.
li. 3. cap. 6.

Aures cantici pijs prebent.

V. Turpioribus verbis aurem non esse villo modo accommodandam.

Bernardinus Senensis adhuc adolescens ex frequenti consuetudine in eum iam habitum venerat, ut ad primum turpioris verbi audium sic erubesceret, quasi quis ei colaphum impigisset. Deinde inter æquales, pro inimico publico talium colloquiorum haberi cœpit, adeo ut si eiusmodi rerum tractationi, ut sit, interveniret, subito inter se mulfarent; Tacete, tacete, Bernardinus adest. Et homini nobili, cum nescio quid turpioris verbi, illo præsentate, excidisset, ita indignatus est, ut audacter illi colaphum insignem duceret, cuius sonitus benè longè exaudiretur.

In vita eius apud S. r. 3.

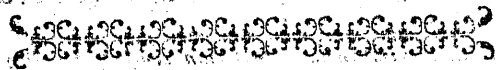
Bernardinus turpia loquentem colapho caedit.

VI. Aures non facile esse prebendas rebus novis audiendis.

Similiter id observavit, & simul quorundam monachorum curiositatem compescuit Hugo Lincolnensis Episcopus, vir sanctus, atque ante Episcopatum professione religiosus. Cum enim post concilia-

Pet. Dorlãd.
lib. 3. Chron.
Lectus. c. 11
S. c. 22. de
vita S. Hug.
17. Neque,

768 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
 conciliatam pacem inter Reges Franciæ & Angliæ,
 diuertisset ad monasterium Carthusianorum, inter-
 rogatus de modo inita pacis, tristitia affectus, ac ze-
 lo plenus ordinis sacri respondit: Rumores audire
 ac referre, etsi licet Episcopo; monachis tamen non
 licet. Quamobrem iidem Carthusiani iure statuerunt
 de conuersis, qui sapius quam monachi egrediun-
 tur; Sæculares rumores ubi audiunt, ibi dimittant.



TIT. XLVI. De sensu gustus & linguæ
 vfu mortificando.

- Genes. 19. Gustus Loth duarum filiarum stupratorum effecit.*
Genes. 25. Gustus ab Esau ius primogenituræ præcipuit.
Num. 11. Gustus Israelitas in deserto magna ex parte repentina
morre suscipiit.
1. Reg. 16. Gustus Ela gladii Zambri interficiendum obiecit.
Iudith. 13. Gustus per manum mulieris caput Holofernis abscidit.
Machab. 16. Gustus Simonem Machabeum in conuiuio, & filios eius
& seruos occidit.

EXEMP. I. B. Laurentij Iustiniani mortificatio gustus.

B Laurentij
 Iustiniani
 abstinentia.

Beatus Laurentius Iustinianus, etsi in adolescen-
 tia sua, vt erat prænobili prosapia ortus, multis
 assueuisset mundi delicijs; tamen ad Venetum Pa-
 triarchatum euectus, vulgari tantum mensa vsus est,
 edulijque palato suo inspidis. Vnde si errore ali-
 quo quandòque esculenta poculentæ ad gustum
 acerbiora apposta essent, vt pro vino acetum, ne-
 minem arguebat, sed silentio dissimulabat.

II. S. Thomæ Cantuariensis moderatio in gustatu.

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, &
 martyr Christi gloriosus, antequam diuinitus
 esset illustratus, multis quidem lautitijs à parenti-
 bus genere nobilibus & copiosis fuit enutritus: sed
 postquam

TIT. XLVI. DE GUSTU ET LINGVA. 779
 postquam persecutione regia pro iustitiæ defensione
 exagitari cœpit, admirandam vitæ mutationem inijt.
 Nam, teste Eduardo præcipuo eius vitæ scriptore,
 qui ante mensa opiparè vtebatur instructa; magnos-
 que dominos, atque adeo ipsum quoque Anglo-
 rum Regem, habebat conuiuas, leguminibus, alijs-
 que vilissimis cibus, pauperibus ad mensam adhibi-
 tis; vesci voluit. Sic temperantia ab eo ad gustum
 mortificandum fuit exercitata.

Temperantia
 b Thomæ
 Cantuarien-
 sis.

III. Item S. Godefridi Ambianensis Episcopi.

Idem quoque egregiè præstitit S. Godefridus
 Ambianensis Episcopus; nam etsi pro immensa
 sua charitate, qua flagrabat, nihil deesse suis subditis,
 quoad victum necessarium, sinebat, tamen ipse solo
 pane, paucisque herbis & fructibus vitam tolerabat:
 cumque cocus nescio quid herbis miscuisset, eum
 coercionem coarguit, dicens: An ignoras tu miscram
 carnem subigi non posse nisi tormento ieiunij? cur
 mihi apposuisti cibum tanta arte paratum? Vide, ne
 deinceps in hoc genere delinquas, & me ad iracun-
 diam prouoces.

B. Godefridi
 Ambianensis
 Episcopi ab-
 stinentia.

IV. Mortificatio gustus S. Vvolstani.

S. Vvolstanus Episcopus, die quodam post sacrum
 Missæ peractum delitescens in loco abditò, odo-
 rem carnis, quæ pro ipso allabatur, perceperat: &
 quoniam cogitatio inde menti oborta, ad eam co-
 medendam appetitum illiciens, non sinebat eum
 orationi attentius vacare, proposuit nihil, neque
 tunc, neque in posterum vitæ tempus, de carne de-
 libare, sicut & fecit. Quo medio miracè adiutus
 est, non solum ad sanctissimam vitam ducendam,
 sed etiam felicissimam mortem obeundam.

In vita eius
 apud Durium
 in Lunatio.

V. S. Rupertus quomodo appetitum gustu tempera-
 uerit.

S. Sanctus Rupertus Abbas, cum totam quadragesi-
 mam solo pane & aqua contentus transigisset,
 sub Paschæ festum desiderio teneri cœpit vescendi
 pane auenaceo; sed cum eo ad mensam allato vir
 Dei animaduerneret se pauillum concupiscentiæ
 indulgisse, vehementer expauit, & rigidus in seipsum

780 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.

vindex gustare inde noluit; sed pauperibus ad monasterij fores dari iussit. Erat tibi tum iuuenis quidam splendida facie, qui eum vnà cum scutella accepit, & mox euauit, ita tamen, vt loquentibus illis de scutella ablata, ea subito in mensam deciderit. Erat enim angelus Domini è cælo missus, qui elemosynam viri Dei acceperat.

VI. S. Elzearij modestia in medijs delicijs.

In vita eius
ca. 11. apud
Sier. to. 5. 27.
Septemb.

Cum aliquando S. Elzearius Comes Arianus cognatæ suæ nuptijs, quæ ad quinque dies durabant, interesset, sed sanè inuitus, aderant etiam tum, vt moris est, nobiles & alij, diebus & noctibus cantionibus, choreis, & id genus humanis solatijs dediti. Inter eas pudicissimus adolescens tanta sermonis honestate, & castitate utebatur, vt ne vnum quidem verbum lasciuum ex eius ore proficisceretur, cum interim alij multa iactarent obscæna & turpia verba, quibus eius castum & pudicum pectus non mediocri molestia afficiebant, vt pore cui ea summè displicerent, ita vt quasi telis quibusdam animum eius confoderent.

Miræ cruciatur
Elzearius impu-
rius alioquin
sermoni-
bus.

VII. S. Elzearius filium Regis inducit ad omnem moderationem.

Ibidem cap.
27.

Eidem Comiti Elzeario Robertus Rex filium suum primogenitum Carolum Calabriae Ducem tradidit instituendum. Cum autem Elzearius vidisset adolescentem moribus leuem atque lasciuum, promptumque ad audiendos leues impudicosque sermones, ei seorsim abducto ait: Non decet insignem personam & Regem lasciuos & dissolutos vel audire vel proferre sermones: Corruptunt enim bonos mores colloquia praua; sed potius sarguis illustri verbis honestis, & bonis atque incorruptis moribus ornandus est. Hæc verò atque id genus alia, ea efficacia dixit, eiusque animo impressit, vt confestim spiritu mansuetudinis & pietatis eius pectus sibi vendicante, non sine multa admiratione Comitum, & aliorum nobilium, qui ei semper aderant, breui rotus mutatus sit in melius, quibusdam dicentibus, Dominus Dux in alium virum mutatus est. Atque ex eo tempore non modò à verbis inhonestis, & malis moribus

1. Cor. 15.

Elzearij mo-
nitione mu-
ratur Caro-
lus Princeps
eius discip.

TIT. XLVI. DE GVSTV ET LINGVA. 781
moribus abstinuit; sed neque, vt quiquam impuros effutiret sermones, ferre sustinuit.

VIII. Vsu lingua carere plus prodest interdum, quam eius beneficio potiri.

Dum b. Vincentius Dominicanus aliquando Valentiæ concionaretur in solennitate S. Ioannis Baptistæ, per mediam multitudinem ad eum adducta est mulier à natiuitate muta. Ipse itaque pendens magnam esse fidem illorum, materiam intermittens, oculos ad cælum erexit, & ad mulierem conuersus illam interrogauit, Quid vis filia? Illa respondit, Panem volo, & officium linguæ. Et Vincentius ad eam, Panem quidem quotidianum, quamdiu vixeris, habebis, officium verò linguæ non poteris impetrare: pro futura enim utilitate tua Deus voluit te tali beneficio priuare: si enim loquendi usum habuisses, tanta fuisset linguæ tuæ mordacitas, vt vitam corporis & animæ perdidisset. Meritò ergo Deum magnificare non cesses, & caue, ne ab eo vltterius petas, quod non immeritò denegabit. Mulier respondit, Faciam quod hortaris. Confestim rursus obmutuit, & viri, à quibus ducta fuerat, talis rei admiratione stupefacti, inde discedentes eam reduxerunt, superuixitque septem annis, & ex vita religiosè migravit.

Ref. Rank. an.
Panormitan.
in vita eius
li. 3. cap. 14.

Lingua vsu
mulieri no-
citurum nō
vult impe-
trare S. Vin-
centius.

IX. De vltione diuinitus immissa in obscæna loquentes.

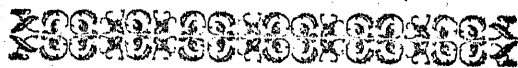
Illud hic omittendum non duxi, quomodo Deus obscæna loquentes etiam in hac vita castiget: cum enim S. Wallericus Abbas hybetno tempore, ab eo loco, quem Caldem vocant, ad suum monasterium rediret, in ipso itinere ob nimiam frigoris acerbicatem ad presbyteri cuiusdam domicilium cum suis sese calefacturus diuertit. At illi, qui tantum hospitem summopere venerari, & reuerenter excipere debebant, vt eius sacris sermonibus instrui mererentur, ad turpia & obscæna iactanda verba, vnà cum eius loci iudice, prorumpunt. Ille contrà, vt consueuerat, putridis & corruptis hominum vulneribus salubria celestis verbi cataplasmata adhibebat, atq. ad illos: Non audiuitis, filij, illud ex Euangelijs; de omni verbo ocioso reddituros nos rationem in die

In vita S.
Walleric
Abb. apud
Suriam 1. die
April.

Matb. 12;

782 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
 iudicij? Ea oratione nihil permoti, contempto viro
 Dei, multo etiam scediores & impuriore vomebat
 sermones. Tum ille, Volui quidem, inquit, in tam
 acri frigore non nihil corpusculum meum ad ignem
 refouere, sed vestre id non sinunt lingue impurissi-
 mæ, quæ me etiam frigore afflidum hinc abire com-
 pellunt. His dictis, excussio in eos pedum suorum
 puluere, abcessit. Ecce autem in procaces & spurcos
 illos mox vltio diuina grassatur: & presbyter quidẽ
 repente vtróque orbatus est lumine, & iudicis mem-
 bragenitalia computruerunt. Tum illi presentem
 Dei vindictam malè experti, conantur verbis sup-
 plicibus ad se virum sanctum reuocare, sed frustra.
 Et alter quidem cæcus permansit: alter verò con-
 tracto corpore & putrescente inguine, extinctus est.

Vltio diuina
 in obscena
 loquentes.



TIT. XLVII. De sensu odoratus.

EXEMP. I. Exemplum horribile castigationis diuinae
 in nobilem dominam Venetianam, quod inordinatis
 odoribus nimis addita esset.

D. Petr. Da-
 mianus Epi.
 ad Blantium
 Comissam
 de inst. mo-
 nial cap. 11.
 Baro to 10.
 an. 998. 20.

Ad id roborandum, quod asserimus, congruum
 est, vt de vna carne exempla proferamus. Ve-
 racis itaque & honesti viri didici relatione (inquit
 Petrus Damianus Orlensis Episcopus) quod narro.
 Dux Venetiarum Constantinopolitanae vrbs ciuẽ
 habebat vxorem, quæ nimirum tam tenerè & deli-
 ciatè viuerebat, & non modò superstitiosa, sed & arti-
 ficiosa (vt ita loquar) iucunditate se mulcebat, vt
 etiam communibus se aquis dedignaretur abluere:
 sed eius serui rorem cali satagebant vndecunque
 colligere, ex quo laboriosum illi balneum procura-
 rent. Cibos quoque suos non tangebant, sed ab Eu-
 nuchis eius alimenta quæque minutiùs concideban-
 tur in frusta, quæ mox illa quibusdam fasciulis au-
 reis, atque bidentibus ori suo liguriens adhibebat.
 Eius porò cubiculum tot thymiamatum, aroma-
 tumque generibus redolebat, vt & nobis narrare
 tantum

TIT. XLVII. DE SENSU ODORATVS. 783
 tantum dedecus foreat, & auditor fortè non credat.
 Sed omnipotenti Deo quantum huius feminae fuerit
 exola superbia, manifesta docuit vlciscendo cen-
 sura. Vibrato itaque super eam mucrone diuini iu-
 dicit, corpus eius omne computruit, ita vt membra
 corporis vndique cuncta marcescerent, totumque
 cubiculum intolerabili profus foetore complerent;
 nec quisquam tantam perferre narium inturiam po-
 tuit, non consueta seruitia, non seruulus; vix vna
 duntaxat ancilla non sine speciei redolentis auxilio
 in eius obsequij sedulitate permansit. Diutius ergo
 hæc languore decocta, & miserabiliter cruciata, a-
 micis quoque lætantibus, diem clausit extremum.
 Quid ergo sit caro, doceat ipsa caro: quodque per-
 hibet mortua, testetur & viuã.

Horribilis
 odoratus
 inordinati
 castigatio.

II. Muleasses Rex, ex infelici pralio fugiens odore ve-
 stimentorum captus à filio excacatur.

Muleasses Rex Tunctanus, Neapoli cum ali-
 quando esset, Neapolitanis nouo cultu, ves-
 cendi more, & exquisitissimis odoramentis admi-
 rationi fuit. Dapibus eius ex regia culinae discipli-
 na pretiosi sumptus vnguenta farciebantur, adeo vt
 pauonem, cum duobus phasianis conditum, obser-
 uatum sit centum aureorum impensam excessisse.
 Hic cum audisset Amidam filium Tunctum & ar-
 cem occupasse, ea re vehementer perturbatus mili-
 tem conscendit magna celeritate, constansque ad
 eum mille & octingenti homines, cum quibus eo
 pergit, & in itinere rursus ab Hispanis equitibus à
 Touarre missis admonitus, vt sibi ab insidijs, quæ
 iuxta urbem essent, caueret, sed in proposito perse-
 uerat. Vbi autem propius ad urbem accessit, erum-
 pentibus tum ex vrbe, tum ex oliuetis Afris, ex eius
 exercitu periere supra mille & trecenti, & ipse Mu-
 leasses fugiens, nulla re alia magis quam vnguentorũ
 odore ab hostibus agnitus & captus est. Eum ad se
 adductum Amida filius vtróque orbatum lumine
 crudeliter excacat, candenti scalpello proficilli v-
 triusque oculi pupilla. Idem perulere duo Amidæ
 fratres cum Muleasse capti, Nahafer & Abdalæ.

Laur. Sur.
 in Comment.
 rerum in orbe
 gestarum sub
 an. Do. 1544.

Odoribus
 delictatur
 Muleassis.

Amidæ Tu-
 nctani in
 patrem sec-
 lus.

III. De mira odoris fragrantia in ore & manibus S. Iordani arte demonis excitata.

Tho. Cantip.
lib. 2. Apum
ca. 57. p. 47.

DVM quadam die b. Iordanus ordinis Prædicatorum Generalis Bononiæ Missam celebraret, vt solebat ferè quotidie, in secreto, tam mirifici odoris fragrantiam sensit in susceptione Dominici sacramenti, vt nulli dubium esse posset, hanc non esse nisi à Deo, nisi forsitan alicui, qui discretionem spirituum habuisset. Os mirè odoriferum per longum tempus habebat, & manus, ita vt vix ei cibus saperet ore sumptus. Palato tamen cordis interiùs discernerebat, quia odor ille recreationem spiritui nō præstabat. Abijt ergo Dominum deprecari, quid sibi vellent odor ille respersus in vanum, reuelatūque est ei, quia demonis arte sit gestum, & factio crucis signaculo mox cessauit.

IV. Sensus odoratus quomodo ab Arsenio Magno mortificatus.

Sur. in vita
sua 19. Jul.

Peccatum
odoratus ab
Arsenio cor-
rectum.

DE loco, in quo manebat Magnus Arsenius, hæc legimus: Aqua, qua palmaram ramos maderificabat, vt fierent molliores, nunquam ab illo mutabatur, sed sic diu manebat, vt tandem corrumperebatur, malè que oleret, & aspectu terra esset: ad eò vt quidam ex Patribus Senem rogarent, cur hoc faceret, & ei exprobrarent socordiam. Is verò, Cùm, inquit, suaueolentia, & aromatibus priùs sim vsus, odoratus damnum modò corrigo contrarijs.



TIT. XLVIII. De sensu tactus.

EXEMP. I. Quanta custodia tactus fuerit Nicetij.

Greg. Turon.
de vita SS.
Patrum c. 8.
apud Sur. in
April.

NARRAT b. Gregorius Turonensis Episcopus, sanctum sacerdotem Nicetium, qui post fuit Lugdunensis Episcopus, tantæ puritatis cultorem extitisse, vt non modò alijs iugiter prædicaret, & à polu-

TIT. XLVIII. DE SENSU TACTVS. 785
luto tactu, & à verbis obscœnis esse desistendum, sed & ipsemet formidaret etiam infantium membra nudis manibus contingere: & si quando ratione officij tangere debebat, non nisi veste interiecta attingebat. Sciebat nimirum, à quouis carnis tactu aliquantam capi voluptatem, licet non admodum illicitam; vt tanto longiùs abesset à tactu culpabili.

Tactus cu-
stodia dili-
gens & cir-
cumspecta.

II. Monetur diuinitus quidam, ne virginem etiam spiritali affectu contingeret.

CVM quidã familiaris b. Mariæ d'Oegnes amicus ex nimio spiritalis affectionis excessu manum eius aliquândo stringeret, licet casto animo nihil turpe cogitaret, sensit tamè ex illa nimia vicinitate primos motus insurgere. Cumque illa profus hoc ignoraret, audiuit vocè ab excelso, scilicet, Noli me tangere; nec tamen illa intellexit, quid significaret: Deus enim mitis, & nostris infirmitatibus compatiens, noluit illum coram sancta muliere verecundia confundere: volebat tamen tanquam zelotes amicæ suæ castitatem custodire, & illam propter innumera pericula castigare. Vnde cùm illa diceret ei; Audiui nunc quandam vocem, sed quid significaret, profus ignoro, Noli me tangere. Ille quid hoc esset intelligens, & sibi de cætero diligentius cauens, & Domino, qui eius infirmitatem detegere noluit, gratias agens recessit.

III. Ad tactum femina etiam piùm, rigescit brachium Gebhardi Abbatis.

GEBHARDUS Abbas ex Canonico monachus Hirsaugiensis factus, cùm sanus & incolumis aliquandiu inter fratres laudabiliter conuersatus fuisset, vt patientia eius coram omnibus probaretur, in grauissimum languorem incidit, ita vt membris omnibus parè resolutis manum ad os non valeret porrigere, nec de vno latere in aliud sine aliorum adiutorio se mouere. Hac infirmitate plus integro anno miserabiliter, sed cum multa patientia agrotauit, quousque misericors Deus vires ei restituit manducandi, sedendi, legendi, & in scamniis super terram instar puerorum reptandi: præter enim linguam hæcenus nullum membrorum suorum mouere potuit.

Chron. Hir-
saugiens. 10.
Vitiem ad
an. Dom.
1091.

tuit. Quadam verò die, vir Domini Wilhelmus Abbas cellam ægrotantis ingreditur, & ut vsum vel dextræ manus à Domino precibus deuotis peteret, Gebhardum iacentem exhortatur. Renuit ille cum summa detestatione, confirmans se corporis salutem omninò paritendere, vt bene deo cõta scorea purgatus posset ad Deum peruenire. Pius autem pater misericordia motus dexteram illius apprehendens benedixit, orat, deosculaturque eum, & pristinae sanitati cernentibus canctis subito restituit. Post paucos verò dies vxor fratris ipsius Gebhardi ad eum gratia visitationis cum familia multa aduenit, ad quam in sella portatus gestatoria, cum inter loquendum brachij sui miraculosam sanitatem proferret in medium, illa dexteram ipsam sanctam, muliebri quasi sanctificatum quippiam deosculatur affectu. Et ecce brachium ipsum miraculosè sanatum mox ad tactum feminae, quamuis deuoræ, miraculosius ad pristinam rigiditatem reuertitur. At ille dissimulato quod acciderat, Germani salutata vxore, ad cellam suam reportari se fecit: Wilhelmus autem sanctissimus pater, discens in spiritu sancto quod accidit, mox ad cellam ægrotantis venit, dicens: Hæc est pœna temeritatis tuæ fratres, qui manum Deo consecratam, ipsiusque miseratione sanctam, faming gloria tactus inani præbuisisti osculandam. Admonitus deinceps, ne simile feceris, esto: iterumque apprehendens ipsam brachium sancta sua benedictione sanauit, quem totum non multo post orationibus suis ad pristini status valetudinem reduxit. Veruntamen ex ea infirmitate, quoad vixit, semper vno pede claudicauit, quatenus memor eorum, quæ sustinuerat, amplius non peccaret: nam cum esset vir tam generis nobilitate clarus, quàm ingenij acrimonia sublimis, animique constantia, sapientia, scientia, & eloquentie singulari prerogatiua insignis, & magnæ quoque in seculo reputationis, pia Domini castigatione flagellatus est, ne fortè omnibus succedentibus prosperè, mens in elationis Orcum laberetur.

Miraculum
Wilhelmi
Abbatis super
Gebhardum.

Brachium
Gebhardi
monachi ad
tactum feminae
rigescit.

Theo. Cantipr. IV. De viro cum vxore per contactus impudicos peccante miserè mortuo.
de cap. 30.
p. 55.



Vid viro coniugali propter inhonestos contactus

Aut in Cameracensi ciuitate, sub venerabili Rogero eiusdem loci Episcopo, acciderit, accipere. Virum quendam fuisse percepimus, qui tali vitio subiacebat, vt non ei sufficeret delectatio coitus cum vxore, quin etiã eam contrectationibus illicitis molestaret. Ergo nocte quadam, vxore reclamante, Dei que vindictam imprecante, maritus, perpetrato violenter scelere, ad ventris officium surrexit; mox autem soluto ventre, per secreta nature in cloacam eius viscera descenderunt. Nec mora, clamans reportatur ad lectum, & publica voce confessus, cum dirissimo manu cruciatus, quas, quasi ignibus vrerentur, abscindi petijt, in horam diei tertiam expirauit. Vide igitur quàm digna tali operi vindicta illata sit. Si ergo viri flagitium cum vxore tanta animaduersione punitum est, quid illi sustinebunt, qui vel cælibes, vel castitatem professi, huiusmodi tentant.

Tactus impudici horrenda puni-
tio.

V. Virginis constantia in recusando osculo.

V Idimus in Gallia partibus virginem, cuius virtutem mirabilem non expedit subtrahere. Hæc ^{Idem eodem lib. & cap. p. 52.} vtroque orbatâ parente in domo fratris militis loco pedisseque seruebat. Quæ cum nullius viri iocos prorsus veller admittere, eam quadam die in præparanda salsa manibus occupatam, quidam ex facellitibus nisus est osculari, sed frustra: nam pistillo, quo salsam terebat, eum in capite mox percussit. Tunc ille læsus, O nequissima, inquit, quare me violentem ludere percussisti? Cui illa sub stomachans, Et ego, inquit. In tali ergo rigore virtutis virgo nobilis perseverans adeo famosa effecta est, vt Comitissa de Engolesmo eam cum filia sua Regina Angliæ, vt illius instrueretur obsequijs, collocarit. Hæc cum nullo modo postea virum accipere consentiret, cum multis regijs muneribus & honoribus ad Gallias est reuersa, & in domo hospitalis apud Pruninum humilis soror effecta, quam nos vidimus eiusdem domus magistram, & in seruitute Christi labore & sanctitate consecratam.

VI. Quam

VI. *Quam cautè etiam spirituales viri se ab omni tactu mulierum debeant continere.*

Gregor. lib. 3.
Dialog. ca. 7.

Sed ecce, inquit Gregorius Magnus, dum facta fortium virorum narro, repente ad memoriam venit, quid erga Andream Fundanæ ciuitatis Episcopum diuina misericordia fecerit. Nec res est dubia, quia pænè tanti in ea testes sunt, quanti & eiusdem loci habitatores existunt. Hic namque vir venerabilis cum vitam multis plenam virtutibus duceret, seque sub sacerdotali custodia in continentia arce custodiret, quandam sanctimonialem sceminam, quam secum prius habuerat, noluit ab Episcopij sui cura repellere; sed certus de sua eiusque continentia, secum hanc permisit habitare. Ex qua re actum est, vt antiquus hostis apud eius animum aditum tentationis exquireret: nã cepit specie nullius oculis mentis eius imprimere, vt intellectus nefanda cogitaret. Quadam verò die Iudæus quidam ex Campaniæ partibus Romam veniens Appiæ carpebat iter: qui ad Fundanam glebam perueniens, cum iam diem vespescere cerneret, & quò declinare posset minimè reperiret, iuxta Apollinis templum fuit; ibique se ad manendum contulit. Qui ipsum illius loci sacrilegium pertimescens, quamvis fidem crucis minimè haberet, signo tamen crucis semunire curauit. Noctè autem media, ipso solitudinis pauore turbatus, peruigil iacebat: & repente conspiciens vidit malignorum spirituum turbam quasi in obsequium cuiusdam potentis præire: cum verò, qui cæteris præerat, in eiusdem gremio loci confedissee: qui cepit singulorum spirituum obsequentium sibi causas actusque discutere, quatenus vnusquisque quantum nequitia gessisset, inueniret. Cùmque singuli spiritus ad inquisitionem eius exponerent, quid operati contra bonos fuissent, vnus in medium profiliit, qui in Andream Episcopi animum per speciem sanctimonialis sceminæ, quæ in Episcopo eius habitabat, quandam tentationem carnis commouisset, aperuit. Cum verò hoc malignus qui præerat spiritus, inbianter audiret, & tanto sibi factum lacrum grande crederet, quanto sanctioris viri animam ad lapsum perditionis inclinaret, ille spiritus,

Iudæus si-
gno crucis
se munire
vidit damo-
num spe-
tra.

TIT. XLVIII. DE SENSU TACTVS. 789
spiritus, qui hæc eadem die fatebatur, adiunxit; ad hoc quoque die præterito vespertina hora eius mentem traxerit, vt in terga eiusdem sanctimonialis sceminæ blandiens alapam daret. Tunc malignus spiritus, atque humani generis antiquus inimicus exhortatus hunc blandè est, vt perficeret quod cœpisset; quatenus ruinæ illius singularem inter cæteros palmam teneret. Cùmque Iudæus, qui aduenerat, hoc vigilans cerneret, & magna formidinis anxietate palpiteret, ab eodem spiritu, qui cunctis illic obsequentibus præerat, iustum vt requirerent, quisnam esset ille, qui iacere in templo eodem præsumpisset. Quem maligni spiritus pergentes & subtilius intuentes, crucis mysterio signarum viderunt, mirantesque dixerunt: *Væ, vè; vas vacuum & signatum.* Quibus hoc renunciantibus, cuncta illa malignorum spirituum turba disparuit. Iudæus verò, qui hæc viderat, illico surrexit, atque ad Episcopum sub festinatione peruenit. Quem in ecclesia sua reperiens seorsum tulit, qua tentatione vigeretur, inquisiuit. Cui confiteri Episcopus tentationem suam verecundatus noluit. Cùm verò ille diceret, quod in illa tali Dei famula prauis amoris oculos inieciisset, atque adhuc Episcopus negaret, adiunxit, dicens: *Quare negas quod inquireris? quia ad hoc vsque vespere heisterno die perductus es, vt posteriora illius alapa ferires.* Ad quæ nimirum verba deprehensum se Episcopus intruens, humiliter confessus est, quod prius pertinaciter negauit. Cuius ruinæ & verecundiæ idem Iudæus consulens, qualiter hoc cognouisset, vel quæ in conuentu malignorum spirituum de eo audiisset, indicauit. Quod ille agnoscens, se ad terram protinus in orationem dedit: moxque de suo habitaculo non solùm eandem Dei famulam, sed omnem quoque sceminam, quæ in eius illic obsequio habitabat, expulit. In eodem verò templo Apollinis beati Andream Apolloli repente oratorium fecit: atque omni illa tentatione carnis funditus caruit: Iudæum verò, cuius visione atque increpatione saluatus est, ad æternam salutem traxit: nam Sacramentis fidei imbutum, atque aqua baptismatis emundatum, ad sanctæ Ecclesiæ gremium perduxit. Sicque factum est, vt Hebræus idem dum salutem

Dictum damonum de Iudæo cruce signato.

Andreas Episcopus abdicat mulieres à se.

Iudæus baptizatur.

790 CAP. VI. FLORVM EXEMPLORVM.
saluti alienæ consulit, peruenire ad suam, vt omnipotens Deus inde alterum ad bonam vitam perduceret, vnde in bona vita alterum custodisset.

VII. S. *Vrsinus iam iam moriturus ad contactum uxoris commouetur.*

*Idem Greg.
lib. 4. Dial.
cap. 11.*

NEquè hoc silebo, quod venerabilis Abbas Stephanus, qui non diu ante in hac vrbe defunctus est, in Prouincia Nursiæ contigisse referebat. Aiebat enim, quod illic presbyter quidam commissam sibi cum magno timore Domini regebat ecclesiam. Qui ex tempore ordinationis acceptæ presbyteram suam vt sororem diligens, sed quasi hostem cauens, ad se propius accedere nunquam sinebat: eamque sibi propinquare nulla occasione permittens, ab ea sibi communionem funditus familiaritatis absciderat. Habent quippe sancti viri hoc proprium: nam vt semper ab illicitis longè sint, à se plerumque etiam licita abscindunt. Vnde idem vir ne vnquam per eam incurreret culpam, sibi etiam per illam ministrari recusabat necessaria. Hic ergo venerabilis presbyter cum longum vitæ impleisset ætatem, anno quadregesimo ordinationis suæ, inardescente grauius febre correptus ad extrema deductus est. Sed cum eum presbytera sua conspiceret iam membris quasi in mortem dispensum, si quod adhuc ei vitale spiramen adesset, naribus eius apposita curauit aure dignoscere. Quod ille sentiens, cui tenuissimus inerat flatus, quantum nisu valuit, vt loqui potuisset, in feruescente spiritu collegit vocem, atque erupit, dicens: Recede à me, mulier, adhuc igniculus viuit, paleam tolle. Illa igitur recedente, virtute corporis cum magna cepit lætitia clamare, dicens: Bene veniant domini mei, bene veniant domini mei; quid ad tantillum seruulum vestrum estis dignati conuenire? Venio, venio; gratias ago, gratias ago. Cuiusque hoc iterata crebrò voce repereret, quibus hoc diceret, noti sui, qui illum circumsteterant, requirebant. Quibus ille admirando respondit, dicens: Nunquid hic conuenisse sanctos Apostolos non videtis? beatum Petrum & Paulum primos Apostolorum non aspicitis? Ad quos iterum conuersus dicebat: Ecce venio, ecce venio. Atque inter

*Apostolorum
Petri & Pauli
hi apparuit
in obitu Vrsini.*

TIT. XLVIII. DE SENSU TACTVS. 791
inter hæc verba animam reddidit. Et quia vesperaret sanctos Apostolos videret, eos etiam sequendo testatus est. Quod plerumque contingit iustis, vt in morte sua Sanctorum præcedentium visiones aspiciant, ne ipsam mortis suæ pœnalem sententiam pertimescant. Sed dum eorum menti interiorum ciuum societas ostenditur, à carnis suæ copia sine doloris & formidinis fatigatione soluantur.

Finis tomi tertij.

